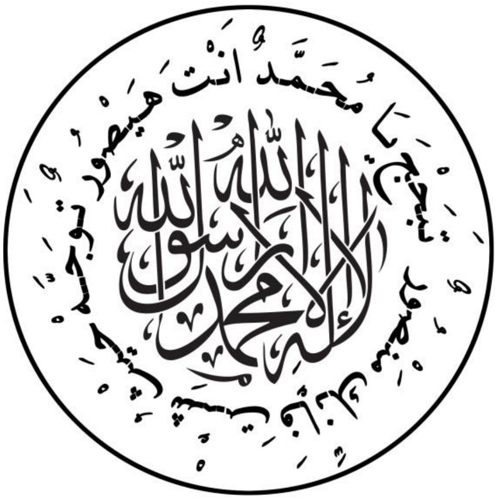
YAZILAR
12

KULUNDAN

2013

İhramcızâde
Hacı İsmail Hakkı
ALTUNTAŞ

İSBN:
ismailhakkialtuntas@gmail.com
http://ismailhakkialtuntas.com

Dizgi : **H. İsmail Hakkı Altuntaş**
Kapak :
Baskı- Cilt :

2013

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسولنا محمد وعلى اله وصحبه وسلم اجمعين

İnternetteki sitemiz **http://ismailhakkialtuntas.com/** da 2013 yılarında okuyucularımızla paylaştığım yazıları bu kitapta topladım. Yazılarda sıra gözetilmedi. Değişik konular peş peşe yazıldı. Bu şekilde okuyan açısından fazla sıkıntı oluşturmayacağı düşünüldü.

Tevfik ve inayet Allah Teâlâ'dandır.

İhramcızâde
İsmail Hakkı ALTUNTAŞ
Esenler /İstanbul

Başlangıç: 12. 09. 2013

Bitiş : 28. 11. 2013

4 Yazılar

Âyinedir bu âlem, Her şey Hakk ile kâim
Mir'ât-ı Muhammed´den Allah görünür dâim.

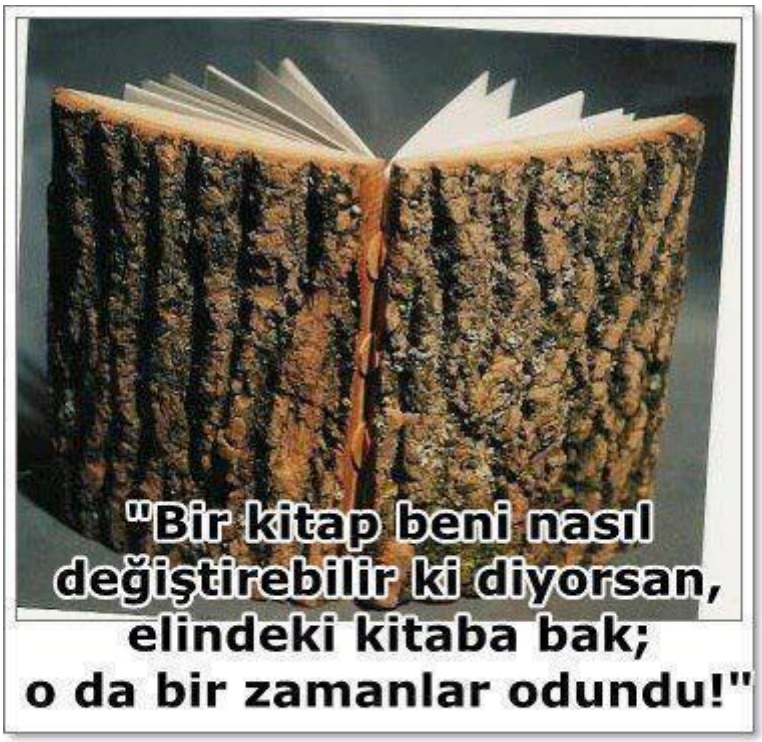
Ey merhamet edenlerin en çok merhamet edeni Rabb´imiz,
Şüphesiz ki Sen, her şeyi lâyıkıyla duyar ve bilirsin.
Muhakkak ki, Senin her şeye gücün yeter ve tevbeleri çokça kabul eden Rahîmsin.
Tövbemizi, dualarımızı bizden kabul buyurmanı
ve yararlı bir marifet ihsan etmeni diliyoruz.
Ey Allah´ım canımızdan daha sevimli, nefsimizden ve aile fertlerimizden daha aziz olan Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimize salât ve selam ederiz.

يآ اَكــْرَمَ الْـخَــلْـقِ مٰالي مَـنْ اَلــُوذُ بِــهِ
سِــوَاكَ عِنْــدَ حُــلُــولِ الْحَادِثِ الْــعَمِـمِ

"Ey bütün yaratılmışların en üstünü ve en cömerdi olan Yüce Efendim (sallallâhü aleyhi ve sellem)
son nefesimde, sığınacağım senden başka kimse yoktur"
(Kaside-i Bürde)
Hamdolsun Kâinatın Rabbi olan Allah Teâlâ´ya.

6 Yazılar

ÇOBANLARIN ve AĞAÇLARIN İLMİ

Eski bir Doğu Afrika kabilesi, "ağaçların kusurlu insanlar olduğuna sonsuza kadar hapis kalmaktan sızlandıklarına inanırlardı."
Ancak görüyoruz ki; onlar öyle değiller.
Kökleri ile dünyada çok az bir yere yapışıp hayata ve aşkına bağlı kalıyorlar.
Hiçbir zaman hoşnutsuz bir ağaç görmezsiniz.
Öyle ise ağaçlara bir daha bakın, sakinliklerine, çaresizliklerine;
Onlar kudret sahiplerine karşı kökleri ile nasıl mücadele ediyorlar.
Ağaçların gerçekten sevdiklerine inanıyoruz.
Onlar aşklarından ancak kesilerek ayrılabilirler.

İhramcızade İsmail Hakkı

REEL BAD ARABS: HOW HOLLYWOOD VİLİFİES A PEOPLE/ "Araplar Kötü"dürün Gerçeği: Hollywood Bir Milleti Nasıl Kötüler (2006)

Yönetmen: Jeremy Earp, Sut Jhally
Ülke: ABD
Tür: Most Popular by Genre | Belgesel | Tarihi | Savaş
Vizyon Tarihi: 01 Kasım 2006 (ABD)
Süre: 50 dakika
Dil: İngilizce
Senaryo: Jeremy Earp, Jack Shaheen
Yapımcı: Jeremy Earp
Firma:Media Education Foundation
Çeviren: emzegrit

Kaynak İzle
http://www.democracynow.org/2007/10/19/reel_bad_arabs_how_hollywood_vilifies
http://ia600308.us.archive.org/9/items/dn2007-1019_vid/dn2007-1019_512kb.mp4

Özet

Filmde Arapları aşağılayan imgeleri incelenirken, bu stereotipik imgelerin nasıl ortaya çıktığı ve Amerikan tarihinin önemli noktalarındaki gelişimleri ile neden bu kadar önemli oldukları da açıklanıyor. Amy Goodman ve Jack Shaheen bu imgelerin zaman içinde Araplara ve Arap kültürüne olan önyargıları nasıl nötralize ettiğini de gösteriyor. Bu Hollywood karikatürlerinin incelenmeden bırakılmasının sosyal, siyasi ve insani sonuçları konusunda eleştirel düşünceyi ön plana çıkarırken, film izleyicilere Arap halkının insancıllığını ve farklılığını, Arap tarihi ve kültürünün zenginliğini ön yargısız anlatan fikirlere çok ihtiyaç olduğunu hatırlatıyor.

Belgesel Metni

Genelde Konuşanlar:

AMY GOODMAN, JACK SHAHEEN ,

Araplar, Hollywood tarihinde en çok iftiraya maruz kalmış gruptur. İnsan altı canlılar olarak resmedilirler. Naziler tarafından Çingeneler ve Yahudileri kötülemek için kullanılan "untermenchen" teriminde olduğu gibi. Bu görüntüler bir asırdan uzun süredir hep karşımıza çıkagelmiştir.

Gerçek Kötü Araplar: Hollywood Bir Milleti Nasıl Kötüler

(JACK SHAHEEN) 30 yıl boyunca, bizim, yani toplum algısına yön veren insanların Arapları beyaz perdeye nasıl yansıttığını inceledim. **Son kitabım "Gerçek Kötü Araplar: Hollywood Bir Milleti Nasıl Kötüler"de 1000'den fazla filmi inceledim.** Hollywood'un ilk zamanlarındaki anlaşılmaz filmlerden günümüzün gişe rekorları kıran filmlerine ve başarmaya çalıştığım şey pek çoğumuzun göremediği, tehlikeli boyutlardaki nefret dolu Arap tek tipleştirmesini görünür kılmak. Koca bir halkı insanlığından ayıran bu tek tipleştirmeyi Kültürümüzün tüm parçaları 'Arap' olanı kötü olarak göstermektedir. Bu, bu şekilde varsayılmaktadır ve hiç sapmaz. Birkaç tane kurgulanmış görüntüyü alıp defalarca ve defalarca kullandık. O yüzden, günümüzde Paducah, Kentucky veya Wood River,

nerede yaşarsak yaşayalım hepimiz aynı şeyi biliyoruz. Al Tah'ın sesine kulak verin! Bildiğimiz şey ise bir efsane. Hollywood Araplarının görüntülerinden oluşan bir efsane Arabistan Efsaneleri Bu Arap imajını eski zamanlardaki Avrupalılardan miras aldık.

Belki 150, 200 yıl önce Orta Doğu'ya giden İngilizler ve Fransızlar, hatta hiç Orta Doğu'ya gitmemiş insanlar **'doğulu öteki'** olarak görülen bu Arap algısını inşa ettiler. Bu algıyı üreten seyyahlar ve sanatçılar oldukça başarılı olmuşlardır, aslında. Ve bu algı bizler tarafından da miras alındı ve aktarıldı. Biz bu algıyı aldık, süsledik ve işte bu hale getirdik

Ay Dağları'nı aşıp bizim ülkemize geldiğinizde 2000 yıl geriye gitmiş olursunuz, **Mr. Turello.** "Arabistan" denilen kurgusal bir set, öyküsel bir eğlence parkı yarattık. Ve Arabistan'da, biliyorsunuz, meşum bir müzik ve çöl vardır. Biz de çölle başlarız. Tehditkâr bir mekân olarak çölü alırız. Sonra bir vaha ve işkence zindanları olan bir saray ekleriz. Etrafı cariyelerle dolu bir 'paşa' kuş tüyü minderleri üzerinde orada oturmaktadır. Bu cariyelerden hiçbiri onu memnun edemediği için, baştan çıkarılmak istemeyen Batılı sarışın kahramanı kaçırırlar. Arabistan'ı ziyaret ettiğimizde ani Ali Baba dekoruna karşı hazırlıklı olmalıyız. Etrafta Hollywood'un mülk sahipleri görünür ve kadınları transparan pantolonlar ve dansöz kıyafetleriyle giydirirler. Ve Arap kötülerinin hep Zülfikarları vardır. Uzun mu uzun Zülfikarları. Gökyüzünde uçan halılarla gezen insanlar ve sepetlerdeki yılanlara hükmeden türbanlı yılan oynatıcıları vardır. Bugünün Arabistan'ı, dünün Arabistan'ıdır.

Geç kaldın! Binlerce kez özür dilerim, sabırlı efendim. Alabildin mi?
Bir kaç gırtlak kesmem gerekti ama aldım.

Disney'in "Alaaddin"i dünya çapında milyonlarca çocuk tarafından izlendi. Film, Disney'in en büyük başarılarından biri olarak görülmektedir. Fakat film, Hollywood'un sessiz, siyah beyaz geçmişindeki tüm küçültücü klişeleri tekrar kullanıma sokmuştur. Uzak diyarlardaki bir ülkeden geliyorum kervan develerinin gezindiği yüzünüzü beğenmezlerse kulağınızı kestikleri Barbarca ama olsun; ev sonuçta. **"Yüzünüzü beğenmezlerse kulağınızı kestikleri Barbarca ama olsun; ev sonuçta."** Bir nebze olsun zekâya sahip, bir nebze duyarlılığı olan bir yapımcı nasıl olur da böyle bir şarkıyla filmin başlamasına izin verir?

Ama olay bir şarkının çok ötesinde. Acıkmışsındır. Al bakalım. Bunu ödeyecek paran vardır umarım. Hırsızlığın cezasını biliyorsun, değil mi?

Hayır! Hayır, lütfen! Arap, basit bir taslaktan çıkarılmış, ya kötü ya da komik adam prototipi olan tek boyutlu bir karakterdir. Ve pek çok örnekte, Arapların filmlerde, tek amaçları ucuz komedi yapmak olan şaklabanlar olarak resmedildiğini görürüz. Bunu, Joey Heatherton'ın **"The Happy Hooker Goes to Washington"** filminde görebilirsiniz.

Her gece, sünnetli köpeklerle ağza alınmayacak şeyler yapmaya zorlandım. Köpek yine koyundan iyidir. Daha temizdir. İkisini de denedim, oradan biliyorum. Ve pek çok örnekte olduğu gibi beceriksiz olarak resmedilirler.

"Gerçek Yalanlar" gibi filmlerde Araplar sadece tehlikeli değil, aynı zamanda kabiliyetsizlerdir de. Ben, biz, hepimiz ölmeye hazırız. Bu anahtarın tek bir dönüşüyle 2 milyon insanınız bir anda can verecek. Hangi anahtar?

İşte şu! Anahtarı kim aldı?

Arapları şaklaban olarak göstermekte, performansıyla sıyrılan bir aktör de **"Cannonball Run 2"** filmindeki Jamie Farr'dır. Sarışınlara ve bıyıksız kadınlara karşı bir zaafım var da.

Bu filmde tüm basmakalıp yargılar bir arada: çok zengin ve paranın değerini bilemeyecek kadar aptal Bana 12 tane süit ayırın. Hatta en iyisi bütün katı kapatın! Ve tabii ki, seks ve şehvet düşkünü, kontrolsüzce Amerikan kadınlarına takıntılı. Al bakalım, çöl çiçeğim. Üstü kalsın. Hiç bir hareme katılmayı düşünmüş müydün?

10 Yazılar

Ve bir diğer, sürekli işlenen klişe ise şehvet düşkünü Arap. **"Nil'in İncisi"** filminde Şeyh Omar, Kathleen Turner'ı kandırır. Nasıl mı?

Onu birlikte Arabistan'a gitmeye ikna eder. Ve sonra onu tutsak eder. Burada oturacak ve ben sana ne yazmanı söylersem onu yazacaksın. Buna benzer bir başka tekinsiz baştan çıkarışı da "Protocol" filminde görüyoruz. Film tamamıyla bir Arap emirinin, sarışın mavi gözlü Goldi Hawn'a olan karasevdası etrafında dönüyor.

James Bond filmi **"Asla Asla Deme"**de Kim Basinger akla gelebilecek en pespaye görünüşlü Arap tarafından taciz edilir. Yarı çıplak bir halde bir direğe bağlıdır ve çağ dışı görünümdeki bir bedeviye satılır. Ve "Sahara" filminde de Brooke Shields da kaçırılır ve şehvet düşkünü bir Arap şeyhine, sapık zevkleri uğruna sunulur. Uzak dur benden, seni iğrenç pislik! 300'den fazla filmde, **tüm Hollywood filmlerinin neredeyse yüzde 25'inde Araplar, o veya bu şekilde küçük düşürülmüştür.**

Yersiz hakaretlere yer verilmiş veya Araplar ucuz esprilerin malzemesi yapılmıştır. Mekke'ye gidiyorduk ve uçak hayvanıyla gelen Araplarla doluydu. Keçiler, koyunlar, tavuklar. Lanet olası hayvanları olmadan hiçbir yere gitmiyorlar! İşeyip, dışkıladıkları için yere naylon sermek zorunda kaldık.

Neil Simon'ın "Chapter Two" filmini ele alalım. Filmin başında, başrol oyuncusu Londra'dan gelir ve kardeşi sorar:

"Londra nasıldı?". O da cevap verir: "Arap doluydu!"

Londra nasıldı? Arap doluydu!

Burada, "Zenci doluydu." dediğini hayal edin.

Ya da "Yahudi doluydu." Ya da "Hispanik doluydu."

Bu çok gülünç bir şey. Niçin böyle şeyler yapıyoruz ki?

Yersiz görüntülerle dolu, en saldırgan filmlerden biri de **"Gelinin Babası 2"** Filme Steve Martin evini Mr. Habib diye bir adama satmaktadır. Biz evi çok sevdi. Siz ne zaman taşınacak?

Pardon?

Habib ailesi evi almak istiyorlar, George. Tam aradıkları gibi bir yermiş. Evet, siz ne zaman taşınacak?

Eve Çarşamba'dan itibaren 1 hafta ihtiyacımız var ve karım mutfakta çiçekli tabaklar istiyor. Siz satar, en çok parayı veririz. Habib'in itaatkâr eşi konuşmaya kalktığında ise ona anlamsız kelimelerle bağırıyor. Sonra Martin'e 10 gün içinde evi boşaltması için 15 bin dolar nakit para teklif ediyor. Martin, Mr. Habib'e evi satmak dahi istemediğini söylediğindeyse Habib'in yıkım ekibini güzel evini yerle bir etmeye hazır halde buluyor. Ve Yahudilerle ilgili en aşağılayıcı yargıları akla getiren bir sahnede de Mr. Habib 1 gün önce sahip olduğu evi Martin'e satmak için ekstra 100 bin dolar daha istiyor. Daha 24 saat önce tümüyle benim olan bir şey için kredi çekmemi mi istiyorsun?

Bu sana bağlı George. Senin yolun, senin çitlerin, senin anıların Elizabeth Taylor ve Spencer Tracey'in oynadıkları diğer **"Gelinin Babası"** filmlerine bakacak olursak hiçbir Arap ya da Arap asıllı Amerikalı kahraman görmüyoruz. Öyleyse niçin Disney, "Gelinin Babası 2"ye böyle korkunç ve aşağılayıcı karakterler koyar ki?

"Gladyatör"'de Russel Crowe'u kaçırıp Roma'ya getiren köle tacirlerinin Arap olmasıyla aynı sebepten. Bu çok saçma. Niçin Hollywood Orta Doğu'yla tamamen alakasız filmlere illa Arapları, Arap sahnelerini ve/veya Arapları küçük düşüren unsurları sokar ki?

Diyelim ki, oturup çılgın bir bilim adamıyla ilgili olan "Geleceğe Dönüş"ü izliyorsunuz. Ve yine de, filmin başlarında kahramanlarımızı öldürmeye çalışan makineli tüfekli çirkin ve beceriksiz Libyalıları görürüz. Niye ki? ! Gazla! Bu filmin gelecekle bir alakası yoktu. Tümüyle geçmişten gelen o eski kalıpları yansıtıyordu.

Aynı şey Hollywood'un Arap kadınlarına bakışı için de geçerli. Günümüz Arap kadınları oldukça akıllı ve zekidir. Tüm mesleklerde oldukça başarılılardır. Ama bu gerçeğe rağmen, hala, beyaz perdede yok sayılırlar. Hollywood tarihinin başlarından beri, egzotizm, entrika ve tutku diyarı olan eski Doğu imajından etkilenmiş seks objesine dönüşmüş bir dansöz çıkmaktadır karşımıza. Ama son yıllarda bu görüntü çok hızlı bir şekilde değişti. Arap kadını, artık bir bombacı, bir terörist olarak gösteriliyor. Bu görüntüye bir de benim "kara yığın" dediğim, arka planda, gölgelerin içindeki itaatkâr çarşaflı kadınlar ekleniyor. Görünüşe göre, Arap kadını geliştikçe, Hollywood da onları bir o kadar geçmişte kilitli tutuyor.

Arap Tehdidi: Orta Doğu Siyaseti ve Hollywood Siyaset ve Hollywood'un görüntüleri birbiriyle bağlantılıdır. Birbirlerini pekiştirirler. Politikalar uydurma görüntüleri, uydurma görüntüler de politikaları destekler.

Amerikan Sinema Filmleri Derneği başkanı Jack Valenti şöyle demiştir: "Washington ve Hollywood aynı DNA'dan gelmektedir."

2. Dünya Savaşı sonrası, Arap imajı hızla değişmeye başlamıştır. Bu değişime etki eden 3 şey vardır.

Amerika'nın anlaşılır şekilde İsrail'i desteklediği Filistin- İsrail çatışması,
tavana vuran benzin fiyatlarıyla Amerikalıları çılgına çeviren 70'lerdeki petrol ambargosu,
ve İranlı öğrencilerin Amerikan diplomatları 1 seneden uzun süre esir almasına sebep olarak Arap-Amerikan tansiyonunu iyice arttıran İran Devrimi.

Bu 3 çok önemli olay, Orta Doğu'yu Amerikalıların oturma odasına getirdi ve hepsi, filmlerin Arapları ve Arap dünyasını gösterme şeklini biçimlendirdi. En temel değişikliklerden biri de şeyh imajıydı. "Rollover" gibi filmlerde parasıyla dünyaya sahip olmaya çalışıyor ya da Amerika'nın önemli kısımlarını alarak kötülük peşinde koşuyorlardı. Mrs. Winters sanırım şunu size söylemeliyim ki ailemde bu teklifi hiç yapmamam gerektiğini düşünenler var. Sanıyorum ki, eğer Amerika'da Winterchem gibi bir şirket için böylesine bir girişim sermayesi bulabilmiş olsaydınız bunun için ta Arabistan'a kadar gelmezdiniz.

Spielberg'in "Indiana Jones: Son Macera" filmindeki dalkavuk şeyh de **"Earnest in the Army"**deki füze ateşleyen terörist, paragöz şeyh de buna örnektir. Beyler, özel silahım plüton füzesine dikkat ediniz. Bununla, kâfirleri dize getireceğim ve Arap dünyasının lideri olacağım!

70'lerdeki efsanelerden biri de Arapların gelip Amerika'nın önemli varlıklarını satın alacağıydı ve tabii ki bu da filmlerde yansıtıldı. Araplar milyarlarca doları bu ülkeden çıkardılar ve artık geri getirmek zorundalar!

Irkçı olmasına rağmen, tüm zamanların en sevdiğim filmlerinden biri de ticari televizyonculuk hakkındaki "Şebeke"dir. Hanımlar ve beyler, hep birlikte! Nasıl hissediyorsunuz?

Son derece kızgınız ve artık sabrımız kalmadı! **"Şebeke"** bir televizyon sunucusunun yıldızlığa yükselişini anlatır. Nasıl mı?

Sistem karşısındaki vahşi sloganlarını canlı yayında haykırır ama bunların en öfkelilerini Amerika'yı satın aldıkları söylenen Araplara yönlendirir. Suudi Arabistan yatırım şirketi için alıyorlar! Araplar için alıyorlar! Sunucu Howard Beal, Amerikan halkını ayağa kalkmaya ve Arapların, çalıştığı TV kanalını alımını durdurmaya çağırır. Bakın, beni çok iyi dinleyin! Araplar göz göre göre bizi satın alıyorlar. Bunu durdurabilecek sadece tek bir şey var. Sizler! Amerikalıların buna cevaben gösterdikleri tepki sinema tarihinin en meşhur sahnelerinden biri olmuştur. Koltuklarınızdan kalkmanızı istiyorum! Hemen şimdi kalkıp, Başkan Ford'a "Son derece kızgınız ve artık sabrımız kalmadı!" diyen bir telgraf çekmenizi istiyorum! Son derece kızgınız ve artık sabrımız kalmadı! Böylesine, korkudan doğmuş bir öfke,

tümüyle, anlatılan bir komplo ve belli bir grup insanın tehdidine tepki olarak doğuyor. Tüm bunları daha önce de yaşamıştık.

> **Nazilerin Yahudi karşıtı söylemlerinde bakarsak, temelde benzer türde bir ekonomik tehdidin olduğunu görürüz. Bu ekonomik efsane çocuk kitaplarına kadar girmişti. Maalesef, Nazi propagandasındaki Yahudi imajı, en sevdiğimiz Hollywood filmlerindeki Arap imajını andırmaktadır. Tek fark, Arapların genelde cübbeli ve türbanlı resmedilmesi.**

Terör: Filsistinlileri ve Müslümanları Şeytanlaştırmak Politika ve eğlence sektörü, Washington'la Hollywood arasındaki bağlantıyı ele almanın bir diğer yönü de filmlerde Filistin halkının gösterilişidir. İsrail devletinin 1948'deki kuruluşundan itibaren desteğimiz hiçbir zaman taraf değiştirmedi. Tüm Amerikan hükümetleri, kimin tarafında olduğumuz konusunda oldukça netti. Buna karşın, Washington'ın politikacıları, politikaları fikirlere etki ederken; ilticaya zorlanan, fakirlik ve sefalet içinde yaşayan milyonlarca Filistinliyi desteklemek konusunda başarısız olmuştur. Hollywood'un bu çelişkiyi sunma şekli de aynı şekilde adaletsiz olmuştur. Filmler sıklıkla, tüm Filistinliler kötüymüş gibi Filistinlileri terörist olarak gösterdi.

Bu da Amerikan malı, Albay. **"Eksodus"** filmiyle başlayarak, bu imaj Hollywood sineması tarafından devamlı tekrarlandı. Film, çok eski bir çelişkiyi işliyordu. Filistinliler ya görünmez ya da Nazilerle bağlantılı, korkunç eylemlerin failleriydiler. **1966 yapımı "Cast a Giant Shadow" da İsraillileri Filistin vahşetinin masum kurbanları gibi gösteren bir başka eski filmdir. Kirk Douglas ABD ordusundan bir uzman erdir ve İsraillilere yardım için gönderilir. Bu filmdeki diyaloglardan bazıları ise doğrudan İsrail hükümeti halkla ilişkiler bürosu tarafından yazılmış gibidir.** Burada, etrafı, onu Akdeniz'e dökmeye hazır 5 Arap ülkesiyle çevrili bir ülke var! Ne silahları, ne tankları ne de bir dostları var. İnsanlar, elleriyle çölden küçük bir parça için savaşıyorlar.

Bu filmdeki Filistinliler aşağılıktan da aşağıda gösterilir. Onları vahşi katiller, gözleri dönmüş manyaklar olarak görürüz. Bir insanı herhangi bir yerde, herhangi bir anda, herhangi bir sebep için öldürürler. Özellikle öne çıkan, vahşi bir sahnede, sırtına Davut'un yıldızı dağlanmış bir kadın, yanmakta olan bir otobüse bağlanmıştır. Filistinliler konuştukları zamansa, otobüste mahsur kalmış bir başka kadınla dalga geçer ve ona ruhsal olarak işkence ederler.

Bundan 10 yıl sonra çıkan "Black Sunday" filminde ise bu kez terörist bir kadındır. İnsanları en çok acıtan yerlerinden, en evlerinde hissettikleri yerde vuracağız. Bir Goodyear zeplinini Miami stadyumuna uçurur ve futbol finalindeki 80.000 Amerikalıyı yok etmeye çalışır. Önüne çıkan herkesi soğukkanlılıkla öldürür. İzlediğimiz filmler temelde Washington politikalarını takip eder. Özellikle 80 ve 90'larda, Filistinlilerin tüm Amerikalılara zarar vermek isteyen insanlar olarak gösterildiği, 30'a yakın filmde bu durum beyaz perdeye taşınmıştır. Cihada nasıl yardımcı olabiliriz?

Araplar ve Filistinlilerle ilgili en alçak tasvirlerden biri de 87 yapımı "Death Before Dishonor" filminde yapılmıştır. Önce bir muhafızı öldürür sonra da İsrailli bir aileyi katlederler. Bir ABD askerini kaçırıp, işkence ederler ve bir diğerini de soğukkanlılıkla öldürürler. Ve sonra, önce Amerikan elçiliği önünde ABD bayrağı yakarlar ve sonra elçiliği bir intihar bombacısıyla patlatırlar.

Beyaz perdedeki herhangi bir Filistinliye anlayış göstermemize izin verilmemesinin baş sebebi İsrailli yapımcılar Menachem Golan ve Yoram Globus'tur.

Bu iki yapımcı Cannon adlı bir Amerikan firması kurmuş ve 20 yıllık bir süreçte Araplar'ı, özellikle de Filistinlileri kötüleyen en az 30 film yapmışlardır. Hatta Vegas revü kızlarının çölün ortasında Arapları tartakladığı "Hell Squad" isimli bir film yaptılar.

Bence yaptıkları en etkili film, en ünlü ve en ırkçı filmlerden biri olan **"Zafer Topu"** filmidir. Bu filmde, Filistinliler bir uçağı kaçırıyor ve özellikle Yahudiler olmak üzere yolculara dehşet salıyorlar. Yahudi isimli pasaportluları seç. Propaganda yaratmakta filmlerden daha etkili bir iletişim yolu yoktur.

Golan ve Globus ise bu durumu bir üst seviyeye çıkardı. Durun. -Kahpe! Tabii, ABD'li yapımcılar da Filistinlilerin kötü gösterilmesinde rol oynamıştır.

Belki de en Filistin karşıtı film **"Gerçek Yalanlar"**dır. Bu örgüt, yakın zamanda Florida Keys'de bir nükleer bomba patlatanlarla aynı örgüt. Kızıl Cihad, taleplerimiz karşılanana kadar her hafta bir başka büyük ABD şehrine ateş kusacaktır. Bu film neredeyse her hafta, tekrar tekrar televizyonda gösterilmiş ve görsel mirasımızın bir parçası olmuştur.

Anahtarı bana ver. Hadi evlat, ölmek istemezsin, değil mi? Anahtarı bana verirsen canın yanmayacak. Söz veririm. Hayatta vermem, kaçık herif!

Ve asla ama asla işgal altında sıkıntı çeken, mülteci kamplarındaki, kurban edilen, öldürülen, masum Filistinlileri göremeyiz. Bu görüntüler bize hiç yansıtılmadı. Peki, neden yansıtılmadı?

Hollywood'da, Filistinlileri insan olarak göremeyeceğimizi söyleyen yazısız bir kural mı var?

Ve niçin Filistinlileri, İsraillileri gördüğümüz şekilde İnsan olarak göremiyoruz?

Filistinli bir çocuğun hayatı; medya, Hollywood ve politika açısından İsrailli bir çocuğunki kadar önemli, insancıl ve kıymetli değil mi?

Eğer bu sorunun cevabı "Evet"se neden bunu beyaz perdede göremiyoruz?

Tek İyi Arap Washington'ın Hollywood'la olan bağını somutlaştırmak için, Savunma Bakanlığı'nın desteğiyle hazırlanmış ve silahlı kuvvetlerimizin rastgele Arapları öldürdükleri filmlere bakabilirsiniz. Bir gencin gidip, bir Arap ülkesini bombaladığı **"Iron Eagle"**da olduğu gibi. Gencin bir gecede jet uçurmayı öğrendiği film Ve tabii, bir de Charlie Sheen'in Lübnan'a gidip Arap topraklarını imha ettiği "Navy Seals" filmi vardır.

Pekala, Komutanım, hadi şunları etiketleyip paketleyelim!

Tüm Savunma Bakanlığı destekli filmler içinde en ırkçısı olmakla tarihe geçmiş olanı ise "Vur Emri"dir.

Ateş açın! Film, eski Deniz Kuvvetleri Müsteşarı James Webb tarafından yazılmıştır. Olaylar, Orta Doğu'da gerçek bir ülke olan Yemen'de geçmektedir. Amerikan elçiliğinde vahşi gösteriler düzenlenmektedir ve Samuel L. Jackson komutasındaki askerler de Amerikalı çalışanları tahliye etmek için çağırılırlar. Ve bunu yapmaya çalışırken de, kalabalığa ateş açar, kadın ve çocukların da olduğu birçok Yemenliyi öldürürler. Olay üzerine yapılan soruşturmada Samuel L. Jackson'ın karakterinin avukatı rolündeki Tommy Lee Jones araştırma için Yemen'e gider.

Film, bizi önce, askerlerin bariz bir şekilde katliam yaptıklarına inandırıyor. Silahlı Amerikan askerleri bu insanlara ateş ettiler. Onlar sadece kendilerini savunmaya çalışıyorlardı. Soruşturma sırasında, Jones'un karakteri tek bacaklı küçük bir kız görür. Kızı takip eder ve sivil kurbanlarla dolu bir hastane koğuşuyla karşılaşır. Kurbanlardan birinin yatağının yanındaysa bir ses kaseti bulur ve kaset mahkemede tercüme edildiği anda aniden bu katliamın sorumlusuyla ilgili fikrimiz değişmeye başlar. Sivil veya askeri, Amerikalıları ve onların tüm müttefiklerini öldürmek her yetkin Müslüman'ın görevidir. Sivil Yemenlilerin aslında o kadar da masum olmadıklarını keşfediyoruz. İlk ateşi onların açtığı ortaya çıkıyor. Hollywood'un alın lekeleri arasında yer alan bir sahneyle ise sempati beslediğimiz, insancıllığı ve masumiyetiyle düşünce kalıplarımızı kıran küçük kızın diğer terörist Yemenlilerden hiç de farklı olmadığını öğreniyoruz. **Sonuç olarak, Samuel L. Jackson ünlü repliğini haykırdığı zaman**

Harcayın şu aşağılıkları! biz de onun tarafında oluyoruz.

Peki, bu niye önemli? Çünkü sonuçta Kadın ve çocukların katliamı dahi aklandı ve alkışlandı. Bu bir katliam, evet, ama haklı bir katliam. Çavuş Mack. Tüm merkezlerle irtibata geçin. Görev tamamlandı. Bu olayda insanlık yok. Ve eğer biz Arapların insanlığını göremezsek, geriye ne kalır ki?

Eğer hiçbir şey hissetmezsek, Arapların da bizim gibi olmadıklarını düşünürsek hepsini öldürelim o zaman. O zaman ölümü hak ediyorlar, öyle mi?

Çıkan sonuç nedir?

Araplar bu filmleri izleyen bizler hakkında ne düşünür?

Zira bu filmler Mısır'da 25 Cent'e kiralanabiliyor. Onları öldürüşümüzü gösteren filmlerden ne kazanıyorlar?

Bu bizleri daha mı yakınlaştırıyor?

Bize barış mı getiriyor yoksa bizi ayrıştırıyor mu?

Yandın sen!

İslamofobi İslamofobi artık kişiliğimizin bir parçası. Arap ve Müslüman gibi kelimeler korkutucu kelimeler olarak algılanıyor. Eğer kelimeler dahi korkutucuysa sinema ve televizyondaki izlediğimiz görüntüler ne olacak?

Irak'la savaş halindeyiz. Savaşa 2003 yılında girdik; ancak bu giriş, 100 yılı aşkın süredir Arapları kötülüyor olmamız sayesinde çok kolay hale gelmedi mi?

Ve şimdi 11 Eylül olaylarından, 19 Müslüman Arap teröristin yaklaşık 3000 kişinin ölümüne sebep olduğu bir trajedi olarak bahsediyoruz. Ve "Bunlar çıldırmış radikaller." demek yerine "Hayır, bu eylemler 1,3 milyar insanın eylemlerini yansıtıyor." diyoruz. Bu çok tehlikeli. Hıristiyan Ku Klux Klan üyelerinin eylemlerinin Hıristiyanlığı temsil ettiğini söylemiyoruz, değil mi?

Oklahoma City saldırısına bakalım.

Timothy McVeigh, düzgün, İrlandalı Katolik bir genç. Bütün İrlandalı Katolikler teröristtir diyor muyuz?

Hiç kimse McVeigh'in dini inançlarını, hangi kiliseye gittiğini ya da etnik kökenini bilmiyordu. Bunun konuyla hiç ilgisi yoktu. Ama tabii, Arap kökenli ya da Müslüman bir Amerikalı olsaydı o zaman konuyla ilgisi olurdu. Hatırlarsanız, saldırının haberleri çıktığında, muhabirler, politikacılar, hemen herkes hiçbir kanıtları olmadan çıkarımlar yaptılar. ABD hükümet kaynakları, CBS'e olayın Orta Doğu terörizmi imzası taşıdığını belirttiler. Oklahoma City saldırısı bilindik izler taşıyor gibi görünüyor. Bu olay en fazla sayıda kayba yol açmak niyetiyle yapılmıştır. Bu da Orta Doğu'yu işaret ediyor. Bombanın çok güçlü olması soruşturmacıları, Orta Doğu kökenli benzerlerini dikkate almaya itti.

ABC News, FBI'ın soruşturmaya yardımcı olmaları için ordudan 10 Arapça konuşan kişi talep ettiğini öğrendi. Tek tipleştirme o kadar yayılmıştı ki artık insanlar bunu göremiyordu ve bunun tek sebebi bu görüntülerle büyümüş olmamız. Televizyona bir bakın.

Artık, oralardaki Arap teröristlere ek olarak buradaki Arap-Amerikalıların da terörist olduğunu söyleyen dizilerimiz var. Showtime'da yayınlanan "Sleeper Cell"e bakalım. Dizide, kötü İslamcı bir örgüt ağının Amerikan sokaklarında çalıştığı anlatılıyor. Herhangi evsiz bir insan bu örgütün bir parçası olabilir. Batılı görünüşlü Araplar bile bu Amerikan karşıtı komplonun bir parçası. Amerika ile savaş halindeyiz. Nokta. Ve bu savaşı yeteri sayıda Amerikalıyı korku, güvensizlik ve terör salmak yoluyla

ikna ederek kazanacağız. Ve bu dersi vermenin en iyi yolu onlara yaşadıkları, çalıştıkları ve oynadıkları yerlerde saldırmak. Bu paranoya çok daha kuvvetleniyor.

Bir dakikanızı ayırın ve en dindar kanallarımız arasında bir dolaşın.

İslam, yılda 15 milyon artan 2 milyar insanın bağlı olduğu bir din. Dünyadaki hemen hemen tüm büyük terörist şebekeler İslamcı radikaller tarafından yönetilir. İslam, gördüğümüz üzere tüm gayrimüslimleri boyunduruk altına almayı öğreten bir din. İslam, teröristlere cenneti vaat ediyor ve en aşağılık eylemleri Allah'ın gözünde bir güzellik timsali haline getiriyor. Masum Araplar öldürüldüğünde, bombalandıklarında, sakatlanıp yaralandıklarında, Abu Ghraib gibi yerlerde işkenceye uğradıklarında hiç bir merhamet hissetmemize gerçekten şaşırıyor musunuz?

Ya da daha kötüsü, önemsememize?

Bunun Skull and Bones kabul töreninden farkı kalmadı bu yüzden insanların hayatlarını karartacağız ve askeri gücümüze köstek olacağız. Hiç duygusal rahatlama diye bir şey duydunuz mu?

Hiç biraz stres atma ihtiyacı diye bir şey duydunuz mu?

Bir çeşit eşek şakası, dalga geçerek taciz etme olarak düşünün. Onları hiç umursamıyoruz. O masum sivilleri, El Kaide ve Saddam destekçileriyle bir tutmaya ve onların bizim ilgi ve anlayışımızı hak etmediğini düşünmeye şartlanmışız ve bu çok tehlikeli.

FBI'a göre, Amerika'da Müslümanları veya Orta Doğu'lu gibi görünenleri hedef alan suçlarda 11 Eylül sonrasında artış yaşandı.

11 Eylül'den beri, eğer Arap ya da Müslüman bir Amerikalıysanız havaalanlarına gittiğinizde otomatik olarak fişleniyorsunuz. Binlerce Müslüman Amerikalı toplanıp işlem yapılmaksızın gözaltına alındı. Pek çok insan, özellikle de göçmenler, işlerini kaybetti. Adını vermek istemeyen bu üniversite öğrencisi, yakın zamanda polisle yaptığı görüşmenin kendisini suçlu gibi hissettirdiğini belirtti. Çok korkmuştum, heyecanlı ve gergindim. Ve bir an önce her şey bitsin istedim. O, sorguya çekilen, çoğunluğu Arap kökenli binlerce insandan sadece biriydi. Yani havada nefret suçları, fişlemeler ve gözaltılardan oluşan bir bulut var. Bence, bu da sinemanın gücünü gösteriyor. Gerçeklere rağmen doğruluğunu bildiğimiz verilere rağmen yine de kurguyu kucaklıyoruz. Bu kurgu hala kişiliğimizin bir parçası. Kalıplaşmış yargıların kaybolması çok uzun zamanlar alır. Ve pek çoğumuz bu önyargılarımızdan memnunuz. Bunu değiştirmek istemiyoruz. Bu yüze hep alışageldik. Gerçekçi Olmak Arapları düşündüğümüz zaman ne görüyoruz?

Aklımıza nasıl görüntüler geliyor?
Gerçek insanlar mı görüyoruz?
Kültürel ve coğrafik farklara rağmen bizlerle hemen hemen aynı şeyleri yapan insanlar mı görüyoruz?
Arap kadınını düşündüğümüzde, aklımıza hangi görüntü geliyor?
Gülüp oynayan ve çocuklarını çok seven kadınlar mı?
Dışarıda olduğu gibi evin içinde çalışan kadınlar mı?
Pek çok Arap ülkesinde üniversite öğrencilerinin çoğunluğunun kadın olduğunu bilmek sizi şaşırtır mıydı?
Arap erkeklerinin basınımızdaki imajı nedir?
Ailelerini geçindiren sevgi dolu babalar mı görürüz?
Peki ya Arap gençleri?

Onları da dünyanın herhangi bir yerindeki gençler gibi mi görürüz?

Bir de Arap dünyasında din konusu var. Dini oradaki her şeyi çevreleyen ve baskılayan bir şey olarak mı görürüz?

Din, tıpkı ABD'de olduğu gibi, Arap dünyasında da büyük rol oynadığı halde; pek çok Arap ülkesinin laik olduğunu biliyor muyuz?

Arapları ve dini düşündüğümüz zaman Hıristiyanlık aklımıza geliyor mu?

Bölgede, yüzyıllardır Müslümanlarla uyum içinde yaşayan 20 milyondan fazla Hıristiyan olduğunu hiç hatırlıyor muyuz?

Haklarını vermek lazım ki, bazı yapımcılar Arapları ve Arap Amerikalıları tüm yönleriyle göstermişlerdir. Kalıplaşmış bir yargıyı kırmanın en iyi yolu da kahkaha ve komedidir. Bunu yapan komedyenler var ve bunu tarih boyunca hep yaptılar. Siyahî komedyenler, Yahudi komedyenler Şimdi de Arap komedyenler görüyoruz ki bu, gerginliği azaltmanın yollarından biri. Aynen başıma geldi:

> Tezgâhtaki adam kredi kartımı aldı ve Allah yazısını gördü. Bana tuhaf bir bakış attı ve "Arkadaşım, nasıl bir isim bu böyle?" dedi. "Arapça bir isim." dedim. Adam "Ne anlama geliyor?" diye sordu. Ben de dedim "Barışçıl, dost canlısı Arap anlamına geliyor desem? " Ama herif pek memnun olmadı ve "Ailen hangi Arap ülkesinden?" diye sordu. Ben de barışçıl ve sevebileceği bir ülke düşünmeye çalıştım ve "Biz Alaaddin nereliyse o ülkedeniz." dedim.

Hakkını verelim ki, Michael Moore'un Fahrenheit 9/11 belgeselinin DVD'sinde çok komik bir sahne vardı.

> İsmim, gerçekten Ahmet Ahmet ve ben hiçbir uçağa binemiyorum. Siz beyazların işi çok kolay. Uçuşunuzdan 1- 2 saat önce havalimanına gidebiliyorsunuz. Bana 1,5 ay gerekiyor. Güvenlik kontrolü de öyle kötüleşti ki artık G-string giyip gidiyorum ve "Nasıl gidiyor beyler?" falan diyorum. Benim canlandırdığım karakter, 4 numaralı teröristti. 1 değil, 2 değil, 4. O noktada, komedi kariyerimde zaten iyi durumdaydım o yüzden çok ciddiye almadım ve repliklerimi çok abartılı okudum. "Saddam, itaat edeceksin yoksa seni Allah adına öldürürüm!" falan yaptım. Yönetmen çılgına döndü ve "Ahmet, bu müthişti." falan dedi. Bir kez daha yapalım ama bu sefer daha böyle Anladın değil mi? hani Arap gibi Hani sizin insanınız böyle daha Sinirli olduğumuzu söylemeye çalışıyordu. Ben de "Tamam anladım, sinirli." dedim. Öyle mi istiyorsun?

Evet, evet. Ben de bir kez daha yaptım ve ertesi sabah beni filmde kullanmak istediklerine dair telefon geldi. Ben de telefonda gülmeye başladım çünkü ben rolle dalga geçiyordum. Gerçek gibi olmaya çalışmıyordum ama istedikleri şey buydu.

Ve bir kez olsun, Arapları ve Müslümanları insanlaştırmaya onları da diğer insanlar gibi görmeye başlarsak Ne daha iyi, ne daha kötü. İşte o zaman bu yargılar gitgide azalır. Mesela "Kusursuz Cinayet" filminde Arap Amerikalı dedektifin kadın kahramanımıza arkadaşça davrandığını görüyoruz. Allah oğlunuzun yar ve yardımcısı olsun. Sizin de. Benim de danışmanlığını yaptığım "Üç Kral" filmine bakalım. Olaylar 1991 yılında Körfez Savaşı'nda geçmektedir. Film, Iraklıları tüm yönleriyle göstermesi ve Saddam Hüseyin'in öldürmeye çalıştığı düzgün Iraklılara odaklanması bakımından dikkate değerdir. Kızın nasıl?

Şimdilik güvende. Çok güzel. Harika. Sana nasıl yardımcı olabiliriz?

Bu filmde karşılıklı saygı vardır ve ayrıca Saddam'a sadık olan Iraklılar da vardır. Bu allanıp pullanmış bir film değil. Oldukça gerçekçi ve benim fikrime göre oldukça başarılı bir film. Haçlı seferlerini işleyen "Cennetin Krallığı" filmi de, Amerika'da değil ama okyanus ötesinde oldukça büyük başarı yakalamıştır. Filmin Beyrut'taki gösteriminde özellikle en sonda, Selahattin, Müslüman ve Hıristiyanların barış içinde yaşadığı Kudüs'ü ele geçirince bir kiliseye girer ve yerde bir simge durmaktadır. Selahattin simgeyi görür, saygıyla yerden kaldırır ve mihraba geri koyar. Beyrut'taki seyirci bu sahneyi görünce ayağa kalkmış ve alkışlamıştır. Burada Hıristiyanlar kadar Müslümanların da bir Müslüman'ın dine dair bir hoşgörü göstermesini alkışlamasından bahsediyoruz.

Arap seyircisinin, onları saygı değer, dürüst ve adil olarak gösterecek Amerikan filmlerini görmeye ihtiyacı var. **George Clooney'nin "Syriana"** filminden sonra ise belki de Hollywood dinliyordur diye umdum.

Filmde yağ çekmeyen ama oldukça dürüst bazı Arap tasvirleri vardır ama ayrıca bir Arap prensi filmdeki en nahoş insanlardan biridir. Britanya da eğitim görmüş olan prens, ülkesine demokrasi getirmek ister ve fikirleri kendisinin ve ailesinin öldürülmesine sebep olur. Bir meclis kurmak istiyorum. Kadınlara seçme hakkı vermek istiyorum. Bağımsız bir yargı istiyorum. Orta Doğuda petrol ticaretini başlatmak istiyorum. Tüm enerji üretimimizi ihaleye açacağım. Sizin de önerdiğiniz gibi, İran'dan Avrupa'ya uzanan bir boru hattı açacağım. Çin'e ihracat yapacağım. Ülkemizi yeniden inşa etmek için kullanacağım bir kar elde etmeye ve verimliliği arttırmaya yarayacak her şeyi yapacağım. Harika. Zaten yapmanız gereken de bu. Kesinlikle. Lakin başkanınız babamı arıyor ve "Teksas, Kansas, Washington eyaletlerimizde işsizlik var." diyor. Bir telefon görüşmesinden sonra, biz kendi sosyal programlarımızın bütçesinden çalıp fazlasıyla pahalı uçaklarınızı almaya başlıyoruz.

Böyle bir insancıllık ve saygının bir diğer örneğini ise **"Hideous Kinky"**de görebiliriz. Film Kate Winslet'ın oynadığı bir kadın ve 2 kızının Fas'taki hikâyesini anlatır. Winslet'in Faslı sevgilisiyle olan ilişkisi çok güzel ve sevgi doludur. Ve İngiltere'ye, evine dönmek için parası yetmeyince çok ağır fedakârlıklar yapmak zorunda kalır. Filmin sonunda şefkat dolu, duygusal bir sahne yer alır. Faslı

adam, hoş çakal diyebilmek için kadın ve çocukların trenini yakalar. Burada, aralarındaki sıcaklığı ve sevgiyi görürüz. Bilal! Ve böylesi bir insancıllık hiçbir filmde, Hany Abu-Assad'ın yazıp yönettiği "Vaat Edilen Cennet"de olduğu kadar açık değildir**. İki Filistinli arkadaş Tel Aviv'de bir intihar saldırısı yapmak için işe alınır. İlk başta, bu kutsal görevi kabul ederler ancak İsrail sınırında müdahaleye uğrar ve üstlerinden ayrı düşerler. Sonra, genç bir kadın planlarını fark eder ve onları eylemlerini sorgulamaya zorlar. Bunu neden yapıyorsunuz?**

Eşit olarak yaşayamıyorsak en azından eşit olarak ölürüz. Eğer eşitlik adına ölüp öldürebiliyorsan, hayatta eşit olmanın bir yolunu da bulabilirsin. Nasıl?

İnsan hakları örgütleriyle mi?

Evet, mesela! O zaman en azından İsraillilerin öldürmek için mazereti kalmaz. Bu kadar saf olma. Mücadele olmadan özgürlük olamaz. Adaletsizlik olduğu sürece birileri fedakarlık yapmak zorunda! Bu fedakarlık değil, bu intikam! Eğer sen de öldürürsen, kurbanla işgalci arasında ne fark kalır?

Bu üç Filistinli de birbirinden farklıdır. Öylesine, çıldırmış teröristler değillerdir. Ve özgürlük savaşçısı falan da değillerdir. Tüm hataları, başarıları, idealleri ve acılarıyla insandırlar. Bana bak! Cevap ver bana!

-Niye geldin?

Neden burdasın?

Senle olabilmek için. Hadi geri dönelim! Suha haklı. Bu şekilde kazanamayız! Biz yapmamız gerekeni yapacağız. Gerisine Allah karar verecek. Allah "Önce düşünün." der. Biz hem öldük hem öldürdük. Hiçbir şey değişmedi. Bizim ölümümüz değil ama direnişin devam etmesi bir şeyleri değiştirecek. Başka seçeneğim yok. Ya hiçbir şey değişmezse?

Cevap ver bana! Ben iyimserim ve geleceğe özellikle de genç yapımcılara güveniyorum. Bu tek tip yargılar değişecek. Değişecek çünkü sektöre yeni giren genç insanlar bu büyük adaletsizliği görecek ve bunu düzeltmek için uğraşacaklar. Bunun olması ise artık an meselesi. Ama olacak. Zencilere, Amerikan yerlilerine, Yahudilere ve diğer gruplara olan önyargımızı kırmayı başarabildik. Niçin Araplara ve Müslümanlara olan önyargımızı da kıramıyoruz?

Sessiz kalmamak çok önemli. Bence, birilerinin böylesine kötülendiğini gördüğümüz her an, bir şeyler söylemeliyiz. Yapımcı olalım ya da olmayalım Ayağa kalkmalı ve
"Bir milleti kötülemek etik ve ahlaki açıdan yanlıştır."
demeliyiz.

NOTLAR

1) "Arabland": Belgeselde anlatıcı, Holywood filmlerinde klişelerle doldurulup oryantal bir bakış açısıyla kurgulanan, hayali "Arabland" isimli bir yer tanımlıyor. Bu kelime çeviride "Arabistan" olarak kullanılmıştır. Suudi Arabistan ya da başka gerçek bir ülke anlamında kullanılmamaktadır.

2) Skull & Bones: Yale Üniversitesi'nde Society of Skull and Bones ismi ile kurulan, gizli yapısı ile üye profilinin yüksek seviyesi sebebiyle yıllardan beri sayısız komplo teorisine karıştırılmış olan öğrenci topluluğu. Bu topluluğa kabul edilecek öğrencilerin çok ciddi ve fiziksel testlerden geçirilip, eşek şakasının da ötesinde eziyetler edildiği söylenmektedir. Belgeselde bu özellğine vurgu yapılmıştır.

http://tr.wikipedia.org/wiki/Skull_and_Bones

3) Belgeselde ismi geçen film ve dizilerin mümkün olduğunca Türkçe isimleri kullanılmış, orijinal Türkçe çevirisi bulunamayan filmler İngilizce ismiyle bırakılmıştır.

4) Belgeselde, Arapları kötülediği iddia edilen filmler şunlardır:

The Black Stallion (1979)

The Black Stallion Returns (1984)

Protocol (1984)

Back to the Future (1985)

The Delta Force (1986)

Iron Eagle (1986)

Ishtar (1987)

The Taking of Flight 847 (1988)

Terror in Beverly Hills (1988)

The Bonfire of the Vanities (1990)

Navy SEALs (1990)

Killing Streets (1991)

Chain of Command (1993)

Bloodfist VI: Ground Zero (1994)

True Lies (1994)

Operation Condor (1997)

Freedom Strike (1998)

Rules of Engagement (2000)

Arapların insani yönününü tarafsızca gösterdiği söylenen filmler ise şunlardır:

The 13th Warrior

Robin Hood: Prince of Thieves

Three Kings

Kingdom of Heaven

AHİR ZAMAN BELGESELLERİ

KOYAANİSQATSİ / Hayatın Özü (1982)

Yönetmen: Godfrey Reggio
Ülke: ABD
Tür: Belgesel |Müzik
Vizyon Tarihi: 27 Nisan 1982 (ABD)
Süre: 86 dakika
Dil: Hiçbiri
Senaryo: Ron Fricke, Michael Hoenig, Godfrey Reggio
Müzik: Philip Glass
Görüntü Yönetmeni: Ron Fricke

Özet

Phillip Glass'ın unutulmaz müzikleriyle belleklere çakılan Koyaanisqatsi, görüntülere dair bir festivali çağrıştırıyor. 1983 yılı itibariyle devrim niteliğinde olan film hayatın imgesel dengesine(ve dengesizliğine) yakılan bir ağıt niteliğinde. Görüntüden görüntüye geçerek, sonunda tüm görüntülerin tek bir görüntünün yansımasından ibaret olduğunu ispatlamaya çalışan film, tabiat bilimleriyle ve sosyal-antropolojiyle bağlarını sıkılaştırıyor.

Otuz yıldır hayatın anlamını görüntülerin toplamından çıkarsamaya çalışan yönetmen Godfrey Reggio'nun en iyi belgeseli olan Koyaanisqatsi; doğa ve medeniyet arasındaki çelişkiyi ortaya koyan, Powaqqatsi ve Naqoyqatsi ile beraber oluşan bir üçlemenin ilk ayağını teşkil ediyor. 6 yılda toplanan görüntüleri ve 3 yılda hazırlanan müzikleriyle, hiçbir diyalog içermemesine rağmen gelmiş geçmiş en etkileyici belgesellerden biri olduğuna şüphe yok.

ko-yaa-nis-qatsi (Hopi dilinden)

1. çılgın yaşam.

2. fırtınalı yaşam.

3. dengesini yitirmiş yaşam.

4. bütünlüksüz yaşam.

5. değiştirilmesi gereken yaşam biçimi.

Dinlediğiniz Hopi Kehanetlerinin çevirisi

"Topraktan değerli şeyleri kazırsak, felaketi çağırmış oluruz." "Arınma Günü yaklaştığında, gökte ileri geri örümcek ağları örülecek." "Bir gün gökten yağabilecek bir tas dolusu kül, toprağı yakacak, okyanusları kaynatacak."

POWAQQATSİ (1988) (Hopi lisânından, powaq büyücü + qatsi yaşam)

Yönetmen: Godfrey Reggio
Ülke: ABD
Tür:Belgesel |Müzik
Vizyon Tarihi: 29 Nisan 1988 (ABD)
Süre: 99 dakika
Dil: Hopi, İngilizce, İspanyolca
Senaryo: Godfrey Reggio, Ken Richards

Müzik: Philip Glass
Görüntü Yönetmeni: Graham Berry, Leonidas Zourdoumis
Yapımcı: Shyam Benegal, Francis Ford Coppola, Tom Garrett
Nam-ı Diğer: Northsouth: Life on the Edge | Powwaqatsi: Life in Transformation
Oyuncular: Christie Brinkley , David Brinkley , Pope John Paul II, Dan Rather, Cheryl Tiegs

Özet

po-waq-qa-tsi (Hopi lisânından, powaq büyücü + qatsi yaşam)

Bir varlık, kendi yaşamı doğrultusunda, diğer varlıkların yaşam güçlerini daha fazla tüketen bir yaşama şekli.

Gözlerinizi alamayacağınız ve aynı zamanda tüm hislerinize hitap eden görsel ve işitsel bir şölen!

Dünyanın dört bir yanındaki eleştirmenler ve izleyiciler tarafından büyüleyeci kabul edildi. Senarist/Yönetmen Godfrey Reggio'nun mahşeri "qatsi" üçlemesinin bu ikinci bölümü şu ana kadar yapılmış belgeseller arasındaki en mükümmel görsel ve işitsel öğelere sahip. Sarsıcı görüntülerle birlikte, ödüllü besteci Philip Glass'ın zarif müziği ile Powaqqatsi duygusal, ruhsal, zihinsel ve estetik açıdan nefes kesici bir tecrübe. Cesur ve aklınızdan çıkmayacak görüntülerle bu sıradışı film günümüz toplumuna ait bildiğimizi sandığımız herşeyi sorgulamamızı sağlayacak.

Eski kültürlerin resimlerini modern yaşamla yan yana gösteren Powaqqatsi, ilerlemenin bedelini gösteriyor.

****

NOQAYQATSİ (2002) Hopi Dilinden [birbirini-birçoğunu öldürmek-yaşam].

Yönetmen: Godfrey Reggio
Ülke: ABD
Tür: Belgesel |Müzik
Vizyon Tarihi: 02 Eylül 2002 (ABD)
Süre: 89 dakika
Dil: İngilizce
Senaryo: Godfrey Reggio
Müzik: Philip Glass
Görüntü Yönetmeni: Russell Lee Fine
Yapımcı: Joe Beirne, Lauren Feeney, Steve Goldin
Nam-ı Diğer: Naqoyqatsi: Life as War
Çekim Yeri:
Michigan Central Depot - W. Vernor and W. Michigan Avenues, Detroit, Michigan, USA
Oyuncular: Marlon Brando, Bella Donna, Elton John, Julia Louis-Dreyfus, Madonna

Özet

Küreselleşmenin yarattığı vahşiliğin altını çiziyor. Modern dünya ve doğa arasındaki çelişkinin zaman içinde nasıl bir değişim ve dönüşüm sürecine uğradığını gösteriyor.

NAQOYQATSI na . qöy . qatsi (na köy kahtsi) Hopi Dilinden [birbirini-birçoğunu öldürmek-yaşam].

1. birbirini öldürerek yaşanan bir yaşam.
2. bir yaşam tarzı olarak savaş.
3. (yorum) uygarlaştırılmış şiddet.

KUR'ÂN-I KERİM'İN KUVVİRAT SÛRESİNDE AYNI KONU İŞLENMİŞTİR.

1- Güneş katlanıp dürüldüğünde,

2- Yıldızlar bulandığında,

3- Dağlar yürütüldüğünde,

4- Kıyılmaz mallar bırakıldığında,

5- Vahşi hayvanlar bir araya toplandığında,

6- Denizler ateşlendiğinde,

7- Nefisler eşleştirildiğinde,

8- Diri diri toprağa gömülen kıza sorulduğunda,

9- "Hangi günahtan dolayı öldürüldü?" diye.

10- Amel defterleri açıldığında,

11- Gök sıyrılıp açıldığında,

12- Cehennem kızıştırıldığında,

13- Ve cennet yaklaştırıldığında,

14- Herkes ne getirmiş olduğunu anlar.

15- Şimdi yemin ederim o sinenlere,

16- O akıp akıp yuvasına gidenlere,

17- Yöneldiği an geceye,

18- Nefeslendiği (ağardığı) an sabaha ki,

19- Kuşkusuz o Kur'an, değerli bir elçinin sözüdür.

20- O elçi güçlüdür, Arş'ın sahibinin yanında çok itibarlıdır.

21- Orada ona itaat edilir, güvenilir.

22- Arkadaşınızı cin çarpmış değildir.

23- Andolsun o, Cebrail'i açık ufukta gördü.

24- O, gayb hakkında cimri de değildir.

25- O, kovulmuş bir şeytanın sözü değildir.

26- Hâl böyle iken, siz nereye gidiyorsunuz?

27- O, âlemler için öğütten başka bir şey değildir,

28- İçinizden doğru gitmek isteyenler için.

29- Âlemlerin Rabbi olan Allah dilemeyince, siz dileyemezsiniz.

O güneş dürüldüğü vakit. Burada zaman edatı olan ile oniki olay zikredilmiş, cevabında "Her nefis ne getirdiğini bilecektir." denilmiştir.

Bu oniki olay şunlardır:

1. Güneşin dürülmesi,
2. Yıldızların bulanması,
3. Dağların yürütülmesi,
4. Kıyılmaz malların bırakılması,
5. Vahşi hayvanların toplanması,
6. Denizlerin ateşlenmesi,
7. Nefislerin eşleştirilmesi,
8. Diri diri gömülen kıza sorulması,
9. Amel defterlerinin açılması,
10. Göğün sıyrılıp açılması,
11. Cehennemin kızıştırılması,
12. Cennetin yaklaştırılması.

Kaynak:
Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır,
Kuran'ı Kerim Tefsiri

HOPİ KIZILDERİLİLERİ VE ESRARENGİZ KEHANETLERİ

Hopi adı hopitu kelimesinden gelen "barışcıl" anlamı taşımaktadır. **Hopi kızılderilileri** de Arizona bölgesinde yaşamış uysal bir kızılderili kabilesidir. M.Ö 700 yıllarında dahi yapmış oldukları çok katlı evler ve gelişmiş tarım faaliyetleri hopilerinde özel bir uygarlık olduğunu düşündüren nedenlerdendir. Mayalara komşu topraklarda yaşamış olan Hopi kızılderilileri Maya takvimi kadar detaylı ve derin bilgiler bırakmasalar da günümüz yaşamı için esrarengiz kehanetlerde bulunmuşlardır.

Metafizik bir kültüre sahip olan, zaman ve mekan kavramları bizden farklı olan hopiler, bundan önce dünyanın 3 kez yıkım geçirdiğine inanırlar. 3.yıkımda ise başrolu su oynamaktadır. Yine hopilerin inanışına göre ataları ve yol göstericileri Dünya dışı bir gezegenden gelen varlıklardı. Hopilerin 3.bin yıl, yani şuan içinde bulunduğumuz zaman dilimi için kehanetleri ise bize bazı şeyleri çağrıştırıyor. İşte hopi kızılderililerinin 3.bin yıl için kehanetleri;

Hopiler 3.bin yılın başlarında Güneş sistemimize mavi renkte bir yıldız gireceğinden söz ediyorlar. Onara göre bu mavi yıldız dünya yaşamında büyük değişikliklere sebep olacak. Yıldızın oluşturacağı manyetik titreşimler tüm insanlığı ve dünyayı korkunç bir şekilde etkileyecek fakat bunun sonunda insan zihni açılacak ve insanlık yükselmeye başlayacak. Hopi kızılderililerinin bu kehaneti elbette ki aklımıza marduk söylentilerini getiriyor. Ancak hopilere göre Mavi yıldız gök yüzünde bir güneş gibi görünmeden önce aşağıdaki 9 kehanet gerçekleşmiş olacak. Bu 9 kehanet ise şöyle;

Beyaz tenli adamlar gelecek ve gök gürültüsü gibi sesler çıkaran silahlar kullanarak kendilerine ait olmayan toprakları zorla alacaklar. Garip sesler çıkartarak dönen yuvarlak cisimler topraklarımız üzerinde hareket edecek. Bufaloyu andıran uzun boynuzlu hayvanlar bir ülkeyi işgal edecek. Topraklarımız uçsuz bucaksız yılan telleri ile kesilecek, bölünecek. Taştan nehirler topraklarımız bölecekToprağımızın üstü ve altı dev örümcek ağları ile sarılmış gibi olacak. Kap kara olan denizler birçok canlının ölümüne sebebiyet verecek. Dünyanın üzerinde göklere yerleştiği duyulan birşey

büyük bir gürültüyle dünyaya düşecek. Dünya ileri geri sallanmaya başlayacak ve tüm bunlar büyük bir yıkımın, Mavi yıldızın habercisi olacak.

Bu dokuz hopi kehanetini yorumlamak gerekirse birçoğunun gerçekleştiğini görüyoruz aslında. İlk kehanet Hitler Almanyası ve nazileri, ikinci kehanet her türlü tekerlekli taşıtı ifade ediyor olabilir. Yılan tellerden kasıt demiryolları ve raylar düşünülürse, taştan nehirler de karayolları ve otoyollar diyebiliriz. Toprağımızn altının ve üstünün dev örümcek ağları ile sarılmış gibi olacak kehaneti ise, telefon, telgraf,özellikle yaygınlaşan ve gün geçtikçe hızla artan fiberoptik intenet kablolarına ve elektrik kablolarının her yeri kaplamış olmasına yorumlayabiliriz. Bu sonuça göre hopilerin beklediği mavi yıldızın gelmesi çok ta uzak değil gibi görünüyor.

Hopilerin bir başka korkunç kehaneti ise daha önce 2010 yılı için 3.Dünya savaşı öngören Kahin Vanga ile eşleşiyor. Hopi kızılderilileri net bir tarih belirtmeselerde yine 3. bin yılın ilk çeyreğini vurguluyorlar. Daha önce birinci ve ikinci dünya savaşını doğru tahmin etmiş olan hopi kızılderilileri 3. dünya savaşı içinde insanlığı uyarıyor. Bu sefer kimsenin korunamayacağını belirten hopi kızıl derilileri, Toz, duman ve külden bahsediyor. Gökten ateş yağacağını ve bu savaşta insanların kuru otlar gibi yanacağını söylüyorlar. Kullanılan silahların yıllar boyu toprakta tek bir fidan bile yetişmeyeceğine sebebiyet vereceğini belirtiyorlar.

Hopi kızılderililerinin kehanetleriyle birlikte tanıdığımız duyduğumuz ve merak ettiğimiz bazı söylentilerin bir kez daha karşımıza çıktığını görüyoruz ve bu şekilde yorumlayabiliyoruz. Birşeylerin değişeceğine verdiğimiz ihtimal gün geçtikçe daha da artıyor. Çünkü yaşadığımız hergün yeni bir felaket haberi duyduğumuzda pek de şaşırmıyoruz artık. Belki de ufak ufak alışıyoruz bir şeylere.[Yazar: Seda Kübra Küçükaslan]

Kaynak

http://www.fotonkusagi.net/efsanevi-uygarliklar/hopi-kizilderilileri-ve-esrarengiz-kehanetleri.html

http://www.paranormaltr.com/2013/01/hopi-kizilderilileri-ve-kehanetleri.html

http://www.kosulsuz-sevgi.com/galaksiden-haberler/17pholmes-kuyruklu-yildizi-hopi-kehanetinin-mavi-kachinasi-olabilir-mi/

http://www.turkcealtyazi.org/mov/0085809/koyaanisqatsi.html

http://www.turkcealtyazi.org/mov/0095895/powaqqatsi.html

http://www.turkcealtyazi.org/sub/467833/naqoyqatsi.html

THE PRİCE OF SEX (2011) Vizite Ücreti / Belgesel

Yönetmen: Mimi Chakarova
Ülke: ABD, Birleşik Arap Emirlikleri, Bulgaristan, Moldova, Türkiye
Tür: Belgesel | Suç | Dram
Vizyon Tarihi: 09 Nisan 2011 (ABD)
Süre:72 dakika
Dil: İngilizce, Türkçe, Romence
Müzik: Christopher Hedge
Görüntü Yönetmeni: Adam Keker
Yapımcı: Mimi Chakarova, Stephen Talbot
Oyuncular: Mimi Chakarova

Özet

Bulgaristan'lı foto muhabiri Mimi Chakarova tarafından Doğu Avrupa'lı kadınlar hakkında yer yer gizli çekimlerle gerçekleştirilen bu uzun metrajlı belgeselde, önemli bir ayağı da Dubai, İstanbul-Aksaray olan insan ticaretinin kurbanı olan; utanç, korku ve şiddetle susturulmuş genç kadınların seks işçiliğine zorlanan yaşamları anlatılmakta...

Komünizmin çöküşü ile kadının başına gelen sex köleliğinin sermayesi olmak acısını birebir duyacağınız belgesel. Bu belgesel kadının mağduriyetinde dinin fark etmediğini, azmış insanın zülmünde ulaştığı dereceyi göstermektedir. Allah Teâlâ kadınlara zulmeden ve onun önlemini almayan milletleri kısa zamanda yok edeceğini görmek istiyorsanız bu belgeseli izleyin. Yüreğiniz burkula burkula seyredeceğinizi düşünüyorum.

Belgeselden alıntılar

Ben Bulgaristan'da doğdum Köyümüzde büyükanne ile büyüdüm . Bu benim dünyam oldu. Ben tavuk ile oynayan bir kızdım. Şimdi ise neredeyim?.

Herkesin bir adı vardı . Biz eşit komünizm altında yoksulluğu paylaşırdık. Hayatımız sınırlı olsa da, kendimi güvende hissederdim. Genel Sekreter Gorbaçov, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa için refah istedi. Sonra bu glasnost politikası ile liberalleşme yoluna girdik. Ve sonra aniden komünizm düştü.

Biz bunu biliyorduk Hayatımız sonsuza kadar değişti .

Doğu Avrupalılar batı gibi acele özgürlük ve daha iyi bir yaşam arayışı içinde olup ve her şeyi bıraktılar. Annem ve ben 1990 yılında Amerika'ya taşındık.

Ben sık sık merak var biz kalsaydık ne olurdu?

Yirmi yıl sonra memlekete geri döndüm . Bizim oynadığımız sokak ıssız olmuş . Benim gençliğimde çok canlı bir köy bir hayalet kasaba gibi olmuş .

Yurtdışına kimler gitmiş olabilir, dedim. Tümü gitmiş.

İyi bir hayat beklerken unutulan - aldatılmış - ve hiç kimse hakkında konuşmak istediğini bir dünyanın içine kaybolduk .

Demek ki biz bunun için hazır değildik.

1989'dan sonra ne oldu?

Benim neslimin birçok kadın için sex kölesi olmak acımasız gerçeklik oldu.

Birçok soru beni huzursuz etti. Neden daha çok Doğu Avrupalı kadınlar seks ticareti kurbanı olabilir?

--

Evler, seks kulüpleri, sokaklar ve barınaklar .

26 Yazılar

Kadın Ticareti Mağdurları yıllardır anonim olmuştur. İntikam korkusu onları sessiz kalmasına neden olur – ve döngü kırılmış değil. BM'ye göre, yaklaşık 1.5 milyon kadın küresel seks köle ticaretinin kurbanı olmuştur.

--

Vika hikâyesini anlatmaya başladı:

Bir garson olmak ister misiniz?

diye sordu .

- Evet . Nerede ?

Dubai'de .

- Lütfen . 500 $ bir ay ! Tabii ki istedim. "O zaman yarın Dubaiye gideceksin "

" Bir tanıdık evrak ve pasaport işlerini halleder. "

Şimdi düşünüyorum da ben bu kadar aptal olabilirim diye merak ediyorm! Nasıl inanabilirim böyle bir şeye ?

Meğer, ben çok safmışım. Ben 19 yaşındaydım ve para beni çekti. Gerçek şu ki, kafama dank etti. İlk zaman Dubai'ye geldiğimde, beni bir adam karşıladı ...

Hassan . Biz bir daireye gittik . Sonra bana oral seks teklif etti, itiraz edince beni dövdü. Ne diye sordum?

" Neden burada olduğunu biliyor musun ?

" Ben garson olacaktım. "

Sonra bana söyledi . " Tabii, hizmet etmek için buraya geldim - ama bir garson gibi , ama bir fahişe gibi .

--

Komünizmin çöküşünden sonra doğu seks ticaretinde, Türkiye, ana alıcı ülke olmuştur.

--

insanlara güvenebilir miyiz ?

- Evet .

Kime güvenebilirim?

--

Müslüman kenti Dubai'de fuhuş, resmen yasaktır Fuhuş açık bir sır değildir. Bu çelişkili. Ama fuhuşun merkezi. Kentin sosyal dokusunda Hükümet bu gelişmeye olanak sağlıyor .

Biz kaç kısıtlamalar ile son derece küreselleşmiş bir yer olan Dubaide seks kulüplerinde turizm bakanlığının damgası var. Nerede, insan hakları aktivistleri.

Küreselleşmenin kaçınılmaz bir sonucu olarak Dubai'de ikiyüzlülüğü görmek mümkündür.

--

DANGEROUS KNOWLEDGE (2007)/ Tehlikeli Bilgi

Yönetmen: David Malone
Ülke: İngiltere
Tür: Belgesel
Vizyon Tarihi: 08 Ağustos 2007 (İngiltere)
Süre: 89 dakika
Dil: İngilizce
Yapımcı: David Malone
Oyuncular: David Malone, Roger Penrose

Özet

- Bu Belgeselde, David Malone dört parlak matematikçiyi inceler. **Georg Cantor, Ludwig Boltzmann, Kurt Gödel** ve **Alan Turing** - Onlar insanlığı derinden etkilediler, ama trajik durumları delirme ve hepsinin sonunda bir nedenle intihara sürüklendiğini araştırır.

Bugün hala cevap bulmaya çalıştığınız gerçekliğin, matematiksel düşünceler ile Tehlikeli Bilgi olması hakikati hakkında derin sorulardan bazılarını da sormadan duramaz. Film aynı zamanda matematik ve insan aklının bilemediğimiz şeyler olup olmadığını sorusuna cevap aramaktadır.

Belgesel Metni

Dünya'nın dış görünüşünün altı bilimin kurallarıdır. Fakat onların da altında, çok daha derin kurallar grubu vardır. Doğanın bilimsel kurallarını ve onları ilk etapta nasıl anlayabileceğimizi izah eden saf matematiğin kalıbıdır.

"Bu kum tanesinde bir dünya görmek
Ve vahşi bir çiçekte bir cenneti
sonsuzluğu avuçta tutmak,
ve bir saatliğine nihayetsizliği. ."
(Şiir)

Her şeyin "tanrı yoktur" a uymak zorunda olduğu ve sistem nedir? gibi fikirlere sahipseniz, çok dikkatli olmalıydınız, çünkü her an sizi çarpabilirlerdi.

Kulağa harika geldiler, fakat çok tehlikeliydiler. ***Fakat sonra, tabii ki insanlar korkuya kapılır. Bu yüzden uçurumun kenarından dönerler. Meselemiz onu, sevip sevmeme meselesi değil Burada bu kanıt var ve herkes bununla yaşamak zorunda Bu film, en parlak beyinlerden oluşan küçücük bir grubun matematik ve evren çevresindeki "kesinlik" örtüsünü sökmeleriyle ilgilidir. Ve, ayrıca, bu problemlere bir kez göz attıktan sonra boş veremeyen, ve sorularını çıldırmanın eşiğine ve hatta ötesine, delirmeye ve intihara kadar sürdürenlerle ilgilidir. Fakat bütün trajedilerine karşın; gördükleri yine de hala doğru Çağdaşları, çalışmalarının devasa öneminin büyüklüğünü reddettiler, ve biz bile tamamını, ancak henüz özümleyebildik. Bu gün, onların gördükleri dünyanın, halen sadece kıyısındayız.***

TEHLİKELİ BİLGİ

Adım David Malone. Bu, bizsiz, hatta onları hiç duymamışken bile, çağımızın doğasını temelden etkileyen; hikayelerinin, bu gün bizler için önemli mesaja sahip olduğunu düşündüğüm, bu eski büyük düşünürlere saygı duruşumdur.

Burası Halle. Doğu Almanyada bir kasaba Bir zamanlar Martin Luther'in Reformunu vazettiği yer. Bizim hikayemiz burada, bu kasaba üniversitesinde, ***Georg Cantor*** adındaki bir adamla, hiç de kastetmediği halde, nihai olarak, matematik ve bilimin tümünün temellerini oynatmakla tehdit eden devrimi başlatan bir matematik profesörüyle başlıyor. **Bu Devrime kendisine çok basit bir soruyu sorarak başlar: "sonsuzluk ne kadar büyüktür"?**

TANRININ HABERCİSİ : Georg CANTOR

Cantor, harikuladedir, Çünkü sorusu o kadar çılgıncadır ki, nerdeyse, dumanlı kafayla eşdeğerdir. Tasavvur yeteneğinin akıl almaz bir becerisidir. Georg Cantor dünyanın en büyük matematikçilerindendir. En azından Antik Yunan'a kadar geriye gidersek, ondan önceki büyükler de bu soruyu sormuştu. Fakat, hiç kimsenin daha önce gitmediği yere kadar ilk giden ve cevabı bulan Cantor'du. Ama keşfi için bir bedel de ödedi. Bu Georg Cantor'un olan tek büstüdür. *Ölmeden sadece bir yıl önce yapıldı, tamamen tek başına, bir tımarhanede öldü.*

Soru şu: kendi yüzyılının görülebilecek en büyük matematikçisini, deliliğe sürükleyebilecek şey ne olabilirdi?

Eğer Cantor'un bütün gördüğü matematikten ibaret olsaydı hikayesi de sınırlı bir alanının hikayesi olacaktı. Fakat daha en baştan, Cantor, çalışmasının çok daha geniş bir öneme sahip olduğunun farkına varmıştı. Çalışmasının; İnsan zihnini yüceliğe, aşkın gerçeğe ve kesinliğe taşıyabileceğine inandı. Matematiğinin; kesinliği, her zamankinden çok daha kaypak hale getireceğini, hatta belki de ona ulaşma imkanını tamamen yok edebileceğini aklının ucuna getirmemişti. Georg Cantor'u anlamak istiyorsanız onun dindar bir insan olduğunu anlamak zorundasınız. Klasik manada olmasa bile bu kiliseye geldiği neredeyse kesindir, fakat şu, Haç üzerindeki İsâ onun Tanrısı değildir.

Onun; gizemleri kurtuluş ve diriliş olan bir Tanrıya ilgisi yoktu. Küçük bir çocukken bile, kendi tabiriyle onu matematiğe çağıran gizli bir ses fısıldanmıştı. Bütün ömrünce duymaya devam ettiği zihnindeki bu ses tanrıydı. Dolayısıyla Cantor'a göre, sonsuzluk matematiğinin doğru olma zorunluluğu vardı, çünkü bunu ona Tanrı, hakiki sonsuz vahyetmişti. "Şimdi senden saklı olan bu şeyler gün ışığına çıkarılmış olacak".

Cantor'un dizi teorisi hakkındaki 1895 tarihli son büyük yayınına bakarsanız, üç özdeyişle başladığını görürsünüz, ve bunlardan üçüncü özdeyiş, incildendir, ve incilin korintliler bölümündendir. Ve bu da tahmin edebileceğiniz gibi şudur:

"Sizden gizlenenler nihayetinde gün ışığına çıkarılmış olacaktır".

Ve bence kantor bu saklı sonsuzluk teorisinin "ulağı, mesaj taşıyıcısı" olduğuna gerçekten de inanıyordu. Tanrının, bu sonsuzluk teorisini dünyaya getiriyor olmasında aracı O'ydu. Cantor için matematiğiyle, dini düşüncesi arasında bir çelişki yoktur. Fikirlerini, tanrı armağanı olarak görüyor veya o şekilde anlıyordu. Benim görüşüm Cantor'un Tanrıyı anlamaya çabaladığı ve bu gerçekten dematematiksel teoloji gibi bir şeydi Cantor'un tanrısı "yaratıcı tanrı"ydı. Yörüngelerinde dönen gezegenleri ayarlayan Tanrı Gizemleri; ölümsüz ve mükemmel kanunlarda işaret edilen keşfi modern dünyayı başlatan kanunlar ve dünyayı; eğrilerle, yörüngelerle ve kuvvetlerle görmemize imkan veren, ve bir gün insanı aya bile gönderecek, yasalar Newton ve Leibniz tarafından keşfedilmiş kanunlar gibi, Tanrı tarafından belirlenen sonsuz kesinlikler Ve bütün bunların hepsinin özünde ***"sonsuzluk"*** vardı. Yalnız bununla ilgili bir sorun vardı. Şu güzel, pürüzsüz eğrinin hareketine bakarsanız, gerçekte pürüzsüz olmadığı dikkatinizi çeker. Sonsuz sayıda, sonsuz küçük düz çizgilerden oluşur. Ve her bir çizgi, hiç bir hareketin olmadığı bir anın içindedir. Ama film kareleri gibi, birinden diğerine devam ettiğinizde hareketi elde edersiniz. Ve oldu. Bütünü sonsuzluğa dayanıyor ama yine de oluyor işte. Ve olduğu için de, herkes: ***"peki ala Sonsuzluğu anlamadık. "***Boş verin şu mevzuuyu" der Cantor ise tek başına ortaya çıkar ve şöyle haykırır: ***"hayır!,*** olmaz, madem ki bu şey sonsuzluğa gelip dayanıyor, onu anlamak zorundayız". Ve tekrar hatırlayın, Cantor dindar bir adamdır. Onun için bu sembol sadece bilimsel bir gizem değildir. Aynı zamanda dinsel bir gizemdir. ***"İşte Tanrının yaradılışı sürekli kıldığı matematik." "Ve merkezi, bam teli, sonsuzluğun derin gizemine dayanır"*** ." Fakat bu gizem, o zamana dek ona el atmış bütün zihinleri aşmış bir gizemdi. Sonsuzlukla müsabık ilk modern düşünür Galileo'ydu. Mücadelesini bir çember kullanarak yapmaya çalıştı. İşte, bunu nasıl yaptığı: Şöyle der: "İlk önce bir çember çember çiz, Şimdi içine bir üçgen koy, sonra çember ve yine üçgen . .böyle devam et, Eklemeye devam et". Sonunda Çemberin, sonsuz sayıda, sonsuz küçüklükte kenarları olan mükemmel görünen bir şekil olduğunu fark eder. Şimdi sonsuzu ve sonsuz küçüklüğü ellerinizde tutabilirsiniz. Fakat, yapar yapmaz

da, Galileo bunun gerçekte, mantık dışı, korkunç bir paradoksa kapı açtığının farkına vardı. Çünkü, "peki ala, hadi dışına daha büyük bir çember çizelim" dedi. Ve şimdi, sonsuz sivrilikte bir kalemle, merkezden sonsuz incelikte doğrular İç çemberde her bir doğru için birer Sonsuz sayıdalar, bu iç çember için yeterli olmalı. Fakat şimdi bu doğruları dış çemberle buluşacak şekilde uzat Şimdi, bu doğrular ayrışıyor Ki bu, şu anlama geliyor, dış çembere geldiğinizde, dikkatle bakarsanız, boşluklar olacaktır. Doğrular boşlukları doldurmaya yeterli olmayacaktır. Galileo şöyle der: "bu hiç mantıklı değil Eğer sonsuz bir sayı olsaydı, yeterli olmalıydı." Bu noktada şöyle der: sonsuzluğu anlayamayız! Belki Tanrı anlar ama sınırlı aklımızla biz anlayamayız Dolayısıyla kullanmak zorundaysak, sadece konseptini kullanalım anlamaya çalışmayalım. İşte, ***"sonsuzluğun"*** tam olarak nasıl kendi haline terk edildiği. ta ki Georg Cantor tek başına çıka gelene dek Başlangıçta, Tanrı Cantor'a gerçekten kendi tarafında gibi, gözükmüş olmalı. Bir kaç yıllık zaman aralığında, evlendi, bir aile sahibi oldu ve sonsuzluk hakkında sarsıntı yaratan ilk çalışmalarını yayınladı.

Önceden, sonsuzluğun "sonu olmayan garip bir sayıdan" ibaret görüldüğü yerde , Cantor, açılan tümden yepyeni bir dünya gördü.

Cantor yeni bir adımla, "1 artı 1 'i toplamak istiyorum", Sonra devamında: peki, "neden sonsuzluk sonsuzluğu toplayamıyayım ki?" dedi.

Bu da mümkün! İşte bu, teorisinin başlangıç noktasıydı. Cantor sonsuzlukları toplayıp çıkarabildiğini buldu ve aslında devasa yeni sonsuzluk matematikleri keşfetti. Sonsuzun, hakkında bütün söyleyebildiğinizin "Şey, o sonsuz!" biçimindeki şekilsiz bir konsept, olmadığını ik kez görürsünüz. Ve bu konu hakkında söyleyebileceğinizin hepsi öyleyken, Cantor haykırır: hayır! "Bunu çok sarih hale getirebilmek için bir yolunuz var!" ve ben bunu kesin hale de getirebilirim". 1872'ye kadar, Cantor ilhamı olan biriydi. Gerçek sonsuzluğun doğasını çoktan beridir, daha önce kimsenin yapmadığı biçimde, yakalamış ve kavramıştı. Aynı yıl, Onun çalışmalarını gerçekten anlayan tek insanla, ***Richard Dedekind*** adındaki matematikçiyle buluşmaya, buraya Alpler'e gelir Ve bu sefer, muhtemelen Cantor'un hayatındaki en mutlu ve ilham sahibi periyod olmuştur. Oradaki bir yıllık buluşma zarfında, hayret verici bir keşfi ilan eder:

"sonsuzluğun ötesinde bir başka geniş sonsuzluk vardır",

ve muhtemelen değişik sonsuzluklar hiyerarşisinin bütünü Bu, bütün sezgilerle ters düşse de, Cantor bazı sonsuzlukların diğerlerinden daha büyük olduğunu görmeye başlamıştı. Sayı doğrusuna baktığınızda bütün sayıların ve ondalıkların sonsuz kere bölünmüş olduğunu zaten biliyordu. Fakat Cantor, bu doğruya daha yakından baktığında ondalıklar sonsuz olsa da, her birinin kendinden sonrakinden, diğer sayılar deryasıyla ayrılmış olduğunu buldu. Sadece tanımlamak için bile sonsuz sayıda ondalık yerler gerektiren irrasyonel sayı pi gibi Bütün akl-ı selime rağmen; bu sayıların sonsuzluğu, ölçülemez, sayılamaz derecede ilkinden genişti. Galileo'yu korkutanı Cantor ispatlamıştı: daha geniş sonsuzluklar vardı! Cantor'un dehası, en büyük matematikçilerin bazılarının günümüz çalışmalarına ilham vermeye devam ediyor. Greg Chaiton, en parlaklarından biri olarak tanınıyor. Evet, sonsuzluk her zaman oradaydı fakat onu bir kafeste tutmaya çalıştılar. Ve insanlar, potansiyel sonsuzluk hakkında gerçek sonsuzluğun zıddı gibi konuşacaklardı. Fakat Cantor bütün yolu gider, hepten kudurmuşçasına gider. Ve sonra daha büyük sonsuzluklar bulursunuz, ondan da büyük, yeni bulduğunuzdan da büyük daha büyük, derken hepsinden bile büyük ve sonsuzun herhangi bir sonsuz serisini öyle ki, hepsinden de büyük sonsuzluklar vardır. Sonunda, öyle büyük sayılara ulaşırsınız ki nasıl isimlendirebileceğinizi bile merak edersiniz. Öyle büyük sonsuzluklar bilirsiniz ki, onlara isim bile veremezsiniz. Bu, bu. Acayip müthiş bir olaydır! Sonuçta, bir şekilde söylediği şudur: "bir dizi konseptle daha da büyük bir şeyler keşfedeceğim" Dolayısıyla bu Bu temelde paradoksaldır. Yani doğasında yakalanamaz, kavranamaz olan bir şey, sizi bu kavrayıştan kaçırır. Dolayısıyla, kesinlikle nefes kesicidir. Muhteşem bir olay! Kısmi difiransiyel denklemlerle, köprü yapımıyla, hava filoları dizayn etmekle, işi olmayabilir, fakat kimin umurunda?

Cantor'un fikirlerinin asıl cüretkarlığı, kapıları kıra kıra açması, ve matematiği sonsuza dek değiştirmiş olmasıdır. Ve bunu biliyordu! Tam olarak nasıl hissettiğini şimdi bilemeyiz Fakat ayrıca ***Greg Chaitin***

da derin kavrayışın çok nadir anlarını hisetmişti. Farzedin ki şimdi bir ormandayız ve hiç bir yönde pek uzağı göremiyoruz. Ve doğrulmaya çabalayıp, zayıf ve yorgun oluşunuza aldırış etmiyor, bir dağa tırmanmaya çabalıyorsunuz, siz gittikçe yükseliyor, yükseldikçe daha güzel ve daha nefes kesici bir manzara oluyor. Ve sonra Şanslıysanız dağın zirvesine ulaşırsınız. ve bu tahmin edersiniz ki sizin için aşkın bir tecrübeye dönüşebilir. Dine yatkın bir kişi "kendilerini tanrıya daha yakın hissederler" diyecektir. Bu nefes kesici manzaraya sahipsiniz, Birden bire bütün yönleri görebiliyorsunuz Bazı şeyler anlam ifade etmeye başlıyor. Daha önce anlayamadığınız bir şeyleri anlayabilmek güzeldir, fakat sorun bir şey anladığınız anın, daha fazla sualin ortaya çıkmaya başladığı an olmasıdır. Yani diğer bir deyişle bir dağa tırmandığınız anda, uzaktan görürsünüz. Uzaktan sislerin ardında daha yüksek dağlar olduğunu O'nun teorisinin tamamı, hakikatte dağların, siz gittikçe giderek yükseleceği gerçeği hakkındadır. Hiç bir menzil yeterli değildir çünkü daima kavrayabileceğiniz ve anlayabileceğiniz bütün menzillerin ötesindeki uzaklıkta bir dağ olacaktır. Dolayısıyla bu, matematik üzerinde son derece özgürleştirici bir etkidir, ya da olmalıdır! Tabii, sonra insanlar korkarlar. Bü yüzden de kendilerini uçurumun kenarından çekerler. Cantor için ilham verici olan onu eleştirenler için korkulu rüyaydı Onlar matematiği, "açıklık ve kesinliğin izinden yürümek" olarak görüyorlardı. Cantor'un yaptığı her şey; onlara, irrasyonel sayıları ve mantıksız sonsuzluklarıyla "kesinliğin kemirilmesi" görünüyordu. Kısa süre içinde, derin ve merhametsiz bir düşmanlıkla yüz yüze kaldı. Burası, Cantor'un bütün meslek hayatını geçirdiği üniversitedeki ana ders salonu. Tuzağa yakalanmış hissettiği bir hayat. Galiba, onu biraz haklı görme gereği de var. Diğer matematikçiler Cantor'un çalışmalarını yayınlamasını önlemeye çalıştı. Cantor, Viana veya Berlin gibi en büyük üniversitelerden gelecek davetlerin hayalini her daim kurdu. hiç bir zaman gelmeyecek davetler Ayrıca kişisel saldırıya da maruz kaldı. Büyük matematikçi Henri Poincaré, şöyle demişti: "Şu Cantor'un mathematiği bir hastalıktır, elbet bir gün matematiğin tedavi edeceği bir hastalık" Ve daha kötüsü Bir zamanlar arkadaşı ve öğretmeni olan Kronecker O'na "gençliği yozlaştıran" demişti. Cantor burada, kendisini ve fikirlerini bir çeşit hastalıkmış gibi kafese kapatılmış ya da karantinaya alınmış hissediyordu. Cin şişeden çıkmıştı Ve bu çok tehlikeli bir cindi, çünkü gördüğünüz üzere Cantor'un kurcaladığı kavramlar hakikaten, yaradılışı itibarıyla kendinden çelişkilidir. Ve insanlar onlarla yüzleşmek istemezler. Cantor'un dizi teorisinin; hadım edilerek daha "güvenli" hale getirilmiş, bir şekilde sulandırılmış çeşidini ***"Zermelo-Fraenkel Dizi Teorisi"*** olarak adlandırmışlardı. Tahmin edeceğiniz gibi bu Cantor'un teorisinin bütün heyecanını götürmektedir! Cantor'sa sınırlarda geziyordu!

Bilirsiniz Cantor gibi fikirlere sahipseniz çok dikkatli olmalısınız çünkü her an sizi çarpabilir. Kulağa muhteşem geldiler ama çok tehlikeliydiler. Görüyorsunuz ya, nerdeyse kendisiyle çelişkiliydiler. ***"Her şeyin dizisi"*** nosyonu örneğin, kendisiyle çelişkilidir. Ve tabiatıyla insanların ödü koptu Cantor'u eleştirenleri korkutan matematik ve mantık için hayati olan kesinlik ve açıklığı, yerinden sökmesiydi. Ki, bunlar tekrar yerine konulamayabilirdi. Görülen o ki, Cantor, matematiği, bizi **"çözümsüz belirsizlikten"** kurtarması beklenen çok önemli bir şey için ameliyat masasına yatırmıştı. Cantor kendisini eleştirenleri ikna etmenin tek yolunun, teorisini tamamlamak olduğunu biliyordu.

Sonsuzluklar için bir mantık bulunduğunu gösterebilecek miydi?

Bir sistem, hepsini birarada bağlayacak?

Şimdi mutlak surette karar vermesi gereken şey, sonsuzluklar arasında nasıl bir ilişki olduğuydu. Bunu yapabildiği an, teorisi mükemmel olacaktı. Aksi taktirde, elindekiler sadece kırıntılar olacaktı. Dolayısıyla aralarındaki ilişki hakkında bir karar vermek zorundaydı. Ve bu soru, **'Devamlılık hipotezi"**ydi. Ne kadar izole edilmiş olursa olsun, daha fazla karşı çıkıldıkça, daha fazla mücadele etti. Başka herhangi birinin pes edebileceği yerde, Cantor devam etti. Klinik Psikolog, Dr. Louis Sass, Cantor'un dehasının anahtarının tam da izole edilmişlik , olduğunu ileri sürmektedir. Bence, münzevi olma konusunda, gönüllük, "onay"lanmaktan çok daha derinde bir temeldir. Eğer bu adımı atan biriyseniz, toplum dışı yaşamanız için zaten çoktan bir şekilde mahkum edilmişsinizdir. Dolayısıyla Sizi dışarıda tutan neden sadece ve tek başına entellektüel proje değildir. Kişi olarak sizle ilgili bir şey vardır. Gariplik size "doğallıkmış" gibi gelir Cantor kapana kısılmıştı. Kim oluşunun kalbine uzanan, vazgeçemesine izin vermeyecek kadar çok şey vardı. Cantor henüz bir çocukken, babası en değerli

varlığı olacak ve hayatı boyunca yanında taşıyacağı, bir mektup göndermişti Mektupta babası, büyük adam olması için bütün ailenin onun gözünün içine nasıl baktığını anlatıyordu. Eleştiri ve sıkıntıların üstesinden gelecek cesarete sahip olmazsa, bu, hiç bir yere ulaşamayacak demekti. Kendisine rehberlik etmesi için Tanrıya güvenmeli ve asla vazgeçmemeliydi. Ve asla da vazgeçmedi. Bence şimdi Cantor için sorunun kökenine geldik, herhangi bir teorisinin doğruluğundan, kesinliğinden hassaten emindi, çünkü bunların kendisine özel bir mesaj olarak Tanrıdan geldiğine inanıyordu. Cantor'un sonsuzu çözme konusundaki savaşımında, ilk kez kendisinin öne çıkardığı, çözülememiş ve ucu açık sorularla yüzleşebilmesinde onu motive eden güçlü bir dini yön vardı. 1894'e kadar, iki yıldan fazladır, Cantor **"süreklilik hipotezi üzerinde"** sağlam çalışıyordu. Aynı zamanda, kişisel ve mesleki saldırılar giderek daha fazla şiddetleniyordu. Bir arkadaşına, buna daha fazla katlanabileceğinden emin olmadığını söylemişti. Ve hakikaten de daha fazla kaldıramadı. O yılın Mayıs ayına kadar, büyük bir sinirsel çöküş yaşadı. Kızı, bütün kişiliğinin nasıl dönüşüm geçirdiğini şöyle anlatır: "Ağız kalabalığı yapacak ve cümbüşteymiş gibi eğlenecek ve sonra tamamen sessizliğe bürünecek". **En sonunda, akıl hastanesi olan buraya, Halle"a, 'Nervenklinik'e getirildi.** Bu gün Cantor'un manik depresif hastalığından muzdarip olduğunu söyleyebiliyoruz. Cantor'un hastalığının seyriyle ilgili, çoğu psikiyatristin vaka raporları günümüze ulaşmıştır. Notlarda örneğin, oldukça rahatsız olduğunu, çığlıklar attığını gerçekten de şiddetli mani nöbetleri geçirdiğini öğreniyoruz. Bazen, öfke, bazen ihtişam düşünceleri, bazen de eziyet düşünceleri benliğine hakim oluyordu. Çöküşünden sonra, Cantor'la ilgili her şey dönüşüm geçirecekti Bir arkadaşına tekrar matematikle uğraşabileceğine emin olmadığını söylemişti. Üniversiteye matematiği bırakıp yerine felsefe dersi verip veremeyeğini sordu. Fakat ilginç bir şekilde, bütün bu zaman boyunca bir daha matematik dersi veremeyebileceğini söylemesine rağmen, **"Süreklilik hipotezi"** üzerinde çalışmayı durdurmadı. Sanki, bu şey gibidir öylece bir kenara atıp, yoluna devam edemezsin Tek düşünebildiğin ***"kanıtı bulmalıyım!"*** dır. Bunu anlayabiliyorum çünkü, bir matematikçi olduğunuz andan itibaren, artık tam. zamanlı bir matematikçisinizdir. Bu bir çeşit. tarz-ı hayattır. Başka hiç bir şey düşünemezsiniz Bütün gün Matematik etrafında düşünmek zorundasınızdır. Düşünür. Düşünürsünüz. Ve şöyle dersiniz; **"Bulmalıyım!" Bulmalıyım, bulmalıyım, bulmalıyım! Başka hiç bir şey düşünemezsiniz.**

1884 Ağustosunda, hala çalışmalarını yayımlayan tek insan, arkadaşı ve meslektaşı **Mittag-Leffler**'e mektup yazar. Mektupta mest olmuş vaziyettedir. **"Başardım!"** demektedir. "Süreklilik hipotezini ispat ettim. Hipotez doğru." Ve ispatı ertesi haftalarda göndereceğine söz verir. Fakat kanıt hiç gelmez. Yerine üç ay sonra ikinci bir mektup gelir. Bu mektuptan Cantor'un utancını anlarsınız. **"Özür dilerim, ispatladığımı asla iddia etmemeliydim"** demektedir Ve şöyle devam eder: **"benim zarif kanıtım bütün bu yıkıntıların içinde yatıyor".** Mektubunda, çalışmasındaki enkazı görmek mümkündür. Fakat , bundan üç hafta sonra yeni bir mektup ulaşır: ve şöyle der: **"Süreklilik hipotezinin doğru olmadığını ispat ettim"** Ve bu örüntü devam eder. Doğruluğunu ispatlar daha sonra yanlışlığına ikna olur. Geri-ileri, geri-ileri Gerçekte Cantor'un yaptığı. kendisini yavaş yavaş delirtmekti. Şizofreninin erken evresinde beklenen şeylerden biri veya şizofreni öncesinde etrafa sert sert bakmak diğeri çokça uzaklara konsantre olmaktır. Bir çeşit algı bozukluğu sonucudur. ***Süreklilik hipotezini çözemeyince, Cantor sonsuzu "uçurum" olarak tanımlamaya başladı.*** Görmüş olduğu şeylerle, orada olmak zorunda olduğunu bildiği ama asla ulaşamadığı şeyler arasında bir kanyon belki Fısıltı: "Bulmalıyım!. bulmalıyım!. Bulmalıyım Bulmalıyım. Tüm geri kalanımızın tarafından; herhangi bir görünüme sahip, gelişigüzel bir şeymiş gibi algılanan bir kısım yollarla sembolize edilebilen, bir nesne (gerçekten) oradaysa ne beklenebilir ki ?

Fısıltı: Bulmalıyım Bulmalıyım. Bulmalıyım. . Bulmalıyım.

Bir şeyler anlayabilmek için bir tek yol vardır, ona çok daha dikkatle bakmak zorundasınızdır. İçinde bulunduğu bağlamı da gözden kaçırmamak için aynı zamanda araya mesafe koyabilmelisiniz. İşte, gözlerini dikerek uzun süre bakan kişi, bazen baktığı şeyin içinde yer aldığı bağlamı kaybedebilir. **Cantor kalan hayatında, bir daha tamamiyle iyileşmedi. Gelecekte de çözemiyeceği problem üzerinde hep sil baştan çalışmaya sürüklendi. Denediği her seferde derinden yaralandı. 1899'da, Cantor süreklilik hipotezi üzerinde çalışmaya bir kez daha döndü.** Ve bu onu, yine akıl hastanesine

dönecek kadar hasta etti. Bu çöküşten sonra, tam düzeliyorken, oğlu Rudolf aniden öldü. 13. yaş gününe 4 gün vardı. Cantor bir arkadaşına, ölen oğlunun, çocukluğundaki kendisi gibi, müziğe nasıl da büyük bir yeneği olduğunu yazmıştı. Fakat kendisi, matematikçi olabilmek için müziği bir kenara koymuştu. Ve şimdi, oğlunun ölümüyle birlikte, kendi müzik rüyasının da onunla birlikte öldüğünü hissetti. Cantor, müziği matematik uğruna niçin terkettiğini bile, artık hatırlamadığını sözlerine ekler. ***Onu bir zamanlar matematiğe çağıran esrarlı ses hayatına ve çalışmalarına anlam veren, tanrı olarak telakki ettiği ses. O da onu terk etmişti***. Georg Cantor'u burda bırakmak zorundayız çünkü hayatını yalıtılmış biçimde anlatırsak bu onu sadece tarihin genişliği içinde trajik ve belirsiz bir dipnot yapar. Oysa ki, Cantor'un bir şeyleri yerinden söktüğü korkusu daha büyük bir hissin parçasıydı, **bir zamanlar katı olanların, kaygan hale gelmeleri hissinin.** Bu his, Cantor'un çağdaşı büyük bir adamın, Ludwig Boltzmann'ın hikayesinde daha fazla açıklık kazandı.

DÜZENSİZLİĞİN DAHİSİ : Ludwig BOLTZMANN

Cantor'un matematikte nasıl devrimci fikirleri ve karşıtları varsa, çağdaşı Boltzmann'ın da fizikte devrimci fikirleri, ve aynı şekilde karşıtları vardı. Bu Ludwig Boltzmann'ın kabri. Mezar taşı üzerindeki yazı da, onu öldüren denklem.

S=k . log W Entropi= (Boltzmann sabiti).log
(termodinamik olasılık=bir makrodurum'un meydana gelme frekansı)

Böyle oldu çünkü, O da Cantor gibi zamanının ötesinde fikirlere sahipti Cantor, matematikte, "zamandışı ve mükemmel mantık" anlayışının altını oymuştu. Boltzmann'ın formülü ve kaderi fizikteki "zamandışı düzen" kavramının altını oymaktı. Boltzmann ve Cantor'un fikirleri birlikte matematik ve fizikten daha geniş bir dünyada kesinliğin altını oyan parçalardı.

Boltzmann ve Cantor'un yaşadıkları zamanlar, kesinliğe hasretti, bilim ve felsefede olduğu gibi politika ve sanatta da Yüzeyden bakıldığında, katılık ve kesinliğin zamanlarıydı fakat sendelediklerini ve ayaklarının kaydığını da hissediyorlardı. Eski düzen ölüyordu. Ve sanki, yaklaşan felaketin çekim gücünü çoktan beridir hissedebiliyorlardı. Karl Kraus tarafından "Kıyametin Laboratuarı" olarak anılan Viyana'da, Habsburg imparatorluğu siyasi yapısının fazla zamanının kalmadığı yönünde bir his vardı Acayip zamanlardı Bir yandan, 20 yıldır iktidarda olanlar düzenlerinin aynı temeller üzerinde sonsuza kadar devam edeceğini ilan için "Viyana İmparatorluk anıtını" inşa ediyorlardı. Zengin adam daima şatosunda; gariban da daima onun dış kapısındaydı. Fakat diğer yandan imparatorluk artık son kozlarını oynuyordu. Ve zamanın entellektüel atmosferi, şair Hofmannsthal tarafından özetlenmiştir Ağır başlı, sağlam olduğuna inanılan önceki nesiller gerçekte : ***"das Gleitende". "Oynak (hareketliler)"lar "Dünya'nın uzağına düşüyorlar, kayıyorlar"*** Bence bu Viyana'da hissedilenleri doğru tanımlıyor. Başka yerlerde hissedilenleri de fakat özellikle, henüz parçalanmamış İmparatorluğun başkenti Viyana da fakat, Şuna benziyor, sanki (Bir saat gibi)Çöküşe kurulmuş Evet, bu, durumu iyi karakterize ediyor Boltzmann zamanının bilimsel soruları, bu arkaplanla birlikte anlaşılabilir. Burası Viyana Üniversitesi'nin büyük avlus ve bunlar da burada ders veren büyüklerin büstleri Boltzmann da burada. Fakat kendi zamanında, ondan çok daha etkili olan pek çok çağdaşı, ona ve fikirlerine karşı saf tuttular. Üstelik karşıtlıkları bilimsel olduğu kadar da ideolojikti. Boltzmann zamanının fiziği hala kesinlik fiziğiydi. Düzenli bir evrenin, yukarıdan belirlenmiş, öngörülebilir ve zamandışı Tanrı buyruğu kanunları Boltzmann, dünyanın düzeninin, yukarıdaki tanrının empozesinden değil, aşağıdan, atomların rastgele çarpışmasından kaynaklandığını ileri sürmekteydi. Zamanıyla orantısız radikal bir fikir, ama bizim zamanımızın temeli Professor Mussardo, yaşamını Boltzmann'ın hayatının sonlandığı yere pek uzak olmayan Adriatik kıyısında, Trieste'de sürdürmektedir. Boltzmann üzerine uzman, ve O'nunla aynı tür fizik çalışıyor. Bence Alman fizikçilerce kabul edilememesinin iki nedeni vardı. Birisi, bütün teorilerinin insanların göremediği atomu temel alması. Zamanın en etkili bilim felsefecilerinden birisi Ernst Mach tarafından yapılan çok sert eleştirinin nedeni de budur. Mach'ın eleştirisi basitti: "Bir atom göremiyorum Onlara ihtiyacım da yok, hem zaten yoklar. Öyleyse neden onları oyuna dahil edeyim ki?"

İnsanların göremediği bir şeylerin gerçekliğinde ısrar etmekten daha kötüsü, fizikte atomları dayanak almak, yani davranışları öngörü yapmak için çok karmaşık olan bir şeyleri temel almaktı. Ki bu, tamamen yeni bir tür fizik anlamına gelmekteydi. Kesinliklere değil olasılıklara dayanan bir tür Ayrıca devrimci olduğu gibi, ikinci bir yönü de vardı, bu fiziği ve dolayısıyla olasılığın rolünü fizik dünyasında öne çıkarmakta ısrar etmek. İnsanlar fizik kanunlarının ve bilimin "kesinliğine" alışıktı. Bir kere kuruldu mu, sonsuza kadar aynı devam eden Belirsizliğe yer yoktu. Dolayısıyla görünmez atomlar ve olasılık gibi iki bileşeni oyuna dahil etmek, "kesinlik"in olmadığı anlamına geliyordu. Muhtemel olanları tahmin edebilirsiniz, fakat tahmininiz kesin değildir. Eh, bu gerçeklik, zamanın bilimsel ruhuyla tamamen tersti, ve tabii ki soruna neden oldu. ***Boltzmann'ın dehası "olasılık"ı kabullenebilmesidir.*** Bu, ateş, su ve hayat gibi karmaşık fenomenleri anlamaya başlaması demekti. Geleneksel fizik, mekanik fizik gibi şeylerin; asla yapamadığı gibi Ama çözümü olasılığa dayandığı, olasılık da kesinliğin altını oyduğu için, onu kimse dinlemek istemedi. Ve aynı Cantor gibi, başa çıkmayı çok zor bulduğu amansız bir muhalefetle o da yüzleşti. Boltzmann sanki, sadece yanlış yerde ve yanlış zamandaydı.

-Kesinlikle Çok doğru. Eğer 20 yıl sonrası İngilteresinde bu fikirlere ileri sürseydi zamanının en başarılı fizikçisi olurdu, bu gerçek. Her nasılsa bütün düşmalarıyla görüştü. Dolayısıyla ***Ernst Mach***'la da sıkça görüştü. Kariyerleri, neredeyse çok çok kesişmekteydi. Bütün düşmanlarıyla buluştu, hiç biri dost değildi. Boltzmann'ın fikirlerinin zamanına göre orantısız derecede köktenci olduğunu görmek zor değil. Özellikle sadece fiziğe değil sosyal hayata da uygulandığında Klasik bilim, klasik fizik mükemmel ve sonsuz kurallara göre her şeyin kayalara kazındığı ***"Tanrı düzeni"*** resmi vermektedir. Her şey öngörülebilirdir. Her şeyin bir yeri vardır ve her şey yerli yerindedir. Buraya, Viyana merkez mezarlığına geldiğinizde, bu fikrin kristalize edilmiş halini görürsünüz. Çünkü burada her şey öngörülebilirdir. Herkesin bir yeri vardır ve herkes yerindedir. Fakat sorun şu ki böyle bir kesinlik politik açıdan arzulanır görünse de, gerçek dünya yaşayan dünya, termodinamikle tanımlanan dünya, maalesef böyle değil Zamandışı ve mükemmel dünya asla değişmez, fakat ölüdür. Gerçek dünya, termodinamik dünya yaşıyor, yaşıyor, kesinlikle. çünkü değişimle dolu. Elbette ki hayat veren değişimler beraberinde düzensizlik ve bozulma da getiriyor. Fakat, şöyle derseniz problem ortaya çıkar; "temel aldığınız Newton mekaniği, zamanda tersinebilirdir. Öyleyse, Öyleyse, zamanda simetrik olan temel prensiplerden nasıl olur da zamanda asimetrik bir yasa çıkarabilirsin ki?" Saati geriye çalıştırıyorsunuz, Newton fiziğinde ileriye çalışırken ki kadar iyi çalışıyor. Evet, Entropi yine de gelecekte yükselir. İşte bilim; -Boltzmann'ın çözmüş olduğu gibi- tam da bu düzensizlik ve çürümenin birikimine **"entropi"** der. Kısacası, aslında "zamanın oku" budur. Demek istediğim, zamanın okunu, nesnelerin giderek düzensizleşmesinden ölçeriz. Dolayısıyla Bolzmann'ın tam olarak tanımladığı şey dünyadaki bu doğal eğilimdir. Haklı bir tabir olarak ona "düzensizliğin dahisi" derim. ***Boltzmann'ın üzerinde çalıştığı entropi, hiç bir sistemin mükemmel olamayacağını göstermiştir.*** Neden her zaman biraz düzensizlik olmak zorunda olduğunu Bu ayrıca fiziğin "zaman algılayışını" da devirmişti. Klasik fizikte her şey, zaman dahil, eşit biçimde ileri- geri yönlere hareket edebilir. Termodinamikte de, diğer her şey tersinebilir ise de zaman acımasız bir ok gibi daima ileri yönlüdür. Entropy fikri, polika ve felsefe için de tartışmasız öneme sahiptir. **Entropy saatin tiktaklarını "her şeyin yok edilmesi süreci"ne dönüştürmüştür.** Entropi; gençlik yaşlarından, yaşlılığa acımasız geçişin altında yatandır. Çürümedir ve çürümeyle birlikte hiç bir şey asla baki kalmaz. Esasında, Boltzmann ölümlülüğü bir denklemin içinde yakalamıştı. Hiç bir düzenin, tanrı vergisi olanın bile, sonsuza dek duramayacağını, fizik şimdi ilan etmiştir "Tanrının kayalara kazıdığı doğal bir düzenin" olmadığı, Bolzmann'ın en çok hayran olduğu bilim adamı Charlers Darwin tarafından çoktan beridir ortaya konmuştu. Zamansız algının yerini, evrim ve yokoluşun dansı almıştı. Bolzmann, Entropy denklemiyle, fiziğin kalbine tek başına sürekli değişimin resmini getirdi. Boltzmann benzerliği anlamış mıydı?

Hemen hemen muhakkak Boltzmann'a yüzyılının nasıl hatırlanacağı sorulduğunda "fizik"çi seçmedi. ***"Darwin'in yüzyılı olacak"*** dedi. Darwin'de bulunan; statik olmayanın, hayatın evriminin , ilerlemenin momentumunu sever. İlerleme bazen içinde sıçrama barındır. Daha önce ideolojik bir zeminde olan "Hayatı" bilimsel fikirlerin gözlüğüyle gösterebilmesi gerçeği Bolzmann'ın fikirleri,

Cantor'un ve Darwin'in fikirleri gibi devrimciydi, buna niyetlenmemiş olsalar bile Fakat zamanlar korkulacak zamanlardı.

Yeni fikirleri hisseden insanlar, toplumun kırılgan yapısını altüst edebilir. Ve onu çökertebilirdi. 19. yy sonunda, Viyana toplumu, poltikada, felsefede, sanatta veya bilimde birazcık kesinlik, prensip arayışındaydı Fakat ortada her şeyi bir arada tutabilecek, dayanak alınabilecek kapasitede bir felsefe gözükmemekteydi. Üniversite, Gustav Klimt'i, felsefenin onuruna bir tablo çizmek için görevlendirdiğinde, ellerine bu geçmişti, öyle bir aşağılamaydı ki, 20 profesör tablonun kaldırılması için önerge verdi. Tablo her şey olabilir, fakat **"kesin"**liğin şanına uygun olmadığı belli oluyordu.

Bolzmann zamanının radikalleri, eski düzen ve onun yıpranmış "hakikatleri"nin artık mahkum olduğunu biliyordu. Fakat Viyana kültürü "yeni"yi kucaklamaya hazır değildi. Ve Boltzmann, arada kaldı. Bir bilim adamı olarak oyuna bütün kişiliğiyle dahil oldu, çünkü çok inatçıydı. Kendisiyle dalga geçemezdi. Eleştiriyi kaldırmazdı. Daima şahsına algılardı, ve kesinlikle tutkulu bir adamdı. İnanılmaz bir coşkudan derin bir depresyona çabucak savrulurdu. Ve yaşlandıkça, savaştan giderek bitap düştü, savrulma modları giderek daha da sertleşti. Rakiplerini teorisinin doğruluğuna iknaya çabalamak, Boltzmann'ın giderek daha fazla enerjisisini emdi. Şöyle yazdı:

"Bütün hayatımı anlamlandıran bu amaç uğruna hiç bir fedakarlık çok yüksek sayılmaz". Boltzmann, hayatının son yıllarında hiç bir araştırma yapmadı. Son on yılı hakkında konuşursak; Meramını anlatmak için felsefi tartışmalara dalmıştı Dönüp dolaşıp aynı vurguyu yapan, aynı konsepti işleyen kitaplar yazmıştı. Bir kısır döngüde olduğunu, daha ileri gidemediğini görebilirsiniz. Fakat 1900'lerin başından itibaren Boltzmann için kavga çok zorlaşıyordu. Boltzmann evrenin işlemesini sağlayan temel denklemlerden birini keşfetmiş ve hayatını ona adamıştı.

Filozof Bertrand Russel şöyle demişti: **"her şeyin bu temel yasalardan süzüldüğünün keşfi; her büyük düşünüre -Russel'ın tabiriyle- bir vahyin ezici üstünlüğüyle gelir"** Sonbahar sisleri arasından beliren bir saray gibi bir gezginin bir italyan yamacından yükselmesi gibi Bunlar Boltzmann içindi Fakat ona göre o saray burasıydı, İtalyadaki Duino kendisini astığı yer 1906'da karısı ve kızıyla buraya, Duino'ya tatile geldi. Yorgun ve moralsiz, düşünceleri halen kabul görmemiş, eşi ve çocuğu yürüyüşteyken arkasında hiç bir açıklama notu bırakmadan, kendini öldürdü. Elbette, Boltzmann ne düşünüyordu asla bilemeyiz, fakat bence bazı ipuçlarımız var. Boltzmann, güzel ve kudretli bir fikrin esaretinde olmanın ne demek olduğunu biliyordu. Bir keresinde "Şairlerin yaktıkları ağıtları, matematikçi; çalışmalarında, kalbinin kanıyla yazdıklarında saklar." diye yazmıştı. Dolayısıyla, tutkulu bir insan olduğunu biliyoruz. Sanırım bir başka bir ipucu daha var, Boltzmann'ın ana bilimsel makalelerinden birinin başında Goethe'nin Faust'undan 3 satır alıntı yapar:

"Gerçek ne ise , onu çıkar ortaya"
"Berraktır, onu yaz bu yüzden "
"Savun onu son nefesine kadar "

Ki, elbette, Boltzmann da öyle yapar Ama zannımca, burada daha derin bir şeyler var. Bir bilimsel makalede, Faust'tan alıntı yapmak niye? Faust'un şeytanla yaptığı anlaşma, Şeytanın ona, şeytandan bir an bile kalmasını istemediği müddetçe, istediği her bilgiyi ve her tecrübeyi vermesiydi. Ve bence, inandıkları uğruna 30 yıllık savaşının sonrası Boltzman buraya, bu güzel yere geldiği zaman, şöyle dedi:

"Burada, bu mükemmel, bu güzel anda (sabit) kalmak istiyorum"
"Terketmek zorunda kalmak istemiyorum"
"Benim için zamandan, durmasını istiyorum"

Boltzmann'ın yapmış olduğu büyük ve çetrefilli iş klasik fiziğin "değişmez mükemmeliyet" algılayışını, "tersinemez gerçek zaman" nosyonuyla tanıştırmaktı. Evet, yine de son anlarında zamandan durmasını isteyen de bu aynı adamdı. İronik biçimde, ölümünden az sonra Boltzmann'ın hakkı teslim edildi. Birazcık daha bekleyebilseydi, Boltzmann 20 YY fiziğindeki devrimin babalarından birisi olacaktı. **Boltzmann yaşadığı gibi ölmüştü, yanlış zamanda Belirsizlik ve bulanıklık tohumlarını görmüştü fakat izleyen hiç bir ekol çalışmalarını almadı.** Takipçilerinin toplanma yeri, tüm tuhaflığa rağmen, matematikteki belirsizliği açığa çıkaran Cantor'un etrafıydı. Yeni nesil matematikçi ve felsefeciler; ancak ve ancak Cantor'u yenilgiye uğratmış paradoks ve problemleri çözdükleri taktirde matematiğin tekrar "kusursuz (mükemmel)" olabileceğine ikna olmuşlardı. İçlerinden en baskını olan Hilbert, **"sonsuzluğun doğasının tam açıklığa kavuşturulmasının insan onurunun kendini anlaması için gerekli hale geldiğini"** ilan etti. Bir çeşit "kesinlik" bulmaya o kadar takıntılıydılar ki "mantıksallık" ve "kanıtlanabilirlik"in herhangi bir değer ifade eden tek "anlama" çeşidi olduğuna inanma noktasına gelmişlerdi. Mantık ve muhakemenin mükemmel sistemini bulmak konusundaki teşebbüslerinde çaresizliklerinin ölçüsü şuydu:

1910'da yayınlanan "Principia Mathematica (Matematik Prensipleri)"nın üç cildi Bu cildin kalınca bir kısmını 1 artı 1 eşittir 2'nin ispatı işgal eder. Ve kanıtın geniş bir bölümü sonlu ve sonsuz ile Cantor'un çalışmalarıyla ortaya atılan paradokslar etrafında dolaşır. Principia'ya rağmen, matematik mantığının şimdi de kendini kendini mahvettiği havası vardır, ve bu Cantor'un suçudur. Avusturyalı yazar Musil'in o zaman yazdığı gibi "birden matematik bölgesinin derinliklerinde çalışan matematikçiler temellerdeki bir şeylerin kesin kes düzene konulamaz olduğunu keşfettiler". Hakikaten de, tabana bir baktılar ki meğer tüm o görkemli yapının ayakları yerden kesikmiş

Cantor matematik ve mantığın limitlerini kırılma noktasına kadar genişletmişti, ve bedelini de ödedi. Hayatının son 20 yılının çoğunu akıl hastanesine gire-çıka geçirmişti. Buraya, Halle'daki Nerven kliniğine 1917'de son gelişinde burada olmayı hiç mi hiç istemiyordu. Karısına , eve dönme izni için yalvaran mektup yazdı. Burada, geriye kalan iki sivilden biriydi. Kalan her yer 1. Dünya Savaşı yaralılarıyla doluydu. 6 Ocak 1918'de kendi yüzyılının en büyük matematikçisi odasında yapayalnız öldü, büyük projesi halen bitmemişti. Cantor, bir gün heyelan başlatacak bir çakıl taşını yerinden oynatmıştı. Ona göre, herşey bir arada tutulmuştu. ***Paradokslar, Tanrı katında çözümlüydü.*** Ama, Tanrı öldüğü zaman fikirlerimizi ne bir arada tutar?

Tanrısız, çakıl taşı oynatılmış ve çığ serbest kalmış ve 1. Dünya Savaşı Tanrıyı öldürmüştü. Burası nihayet kayma mesafesi sonuydu. Batının tarihinde, kesinliği (mutlaklığı) bulmak için hep bir arzu olmuştur, belki erken dönemlerde o kadar çok olmamıştır çünkü varsayım (o zaman için) ona (zaten) sahip olduğumuzdu. Bildiğiniz gibi, Tanrı vardı. Bütün şüpheciliğine (septik oluşuna) karşı Descartes(Dekart), Tanrının var olduğunu sorunsuz biçimde varsayar(veri kabul eder). Dolayısıyla, ciddi ciddi sorgulanır hale geldiği zaman ne olur?

MANTIĞIN SINIRLARI- Kurt GÖDEL

Tanrının ölümünden sonra, tabir uygunsa Tanrının ölümüyle bizim de küçük bir parçasını oluşturduğumuz doğaüstü düzen inancı kaybıydı. Büyük savaşı kimse kazanmadı. Versay'la da hiç bir şey çözülmedi. Ateşkese yakın bir şeydi. Ve devam eden entellektüel krizlerin hiç biri de çözülmedi. Principia gibi şeyler yalnızca çatlaklar üzerine yazılmıştı. Bir anlamda Principia Versay anlaşmasına benziyordu, çok daha dayanıklı olması dışında Principia temelde, Matematikte (oluşmuş) "çatlaklara" on binlerce ton entellektüel beton dökülmesidir. Ve bir süreliğine, beton gerçekten de tutacakmış gibi gözüktü. Fakat, sonra bir genç adam, Viyana Üniversitesi'ne, bu kütüphaneye geldi.

Adı **Kurt Gödel**'di. Ve burada yaptığı çalışma, "muhakeme ve mantığın mutlak(kesin) sistemini bulma hayalinin" tuzla buz oluşunu getirdi. Gödel, Boltzmann'ın öldüğü yıl, 1906'da doğdu. Doymak bilmez soruları olan, istikrarsız zamanlarda yetişen bir çocuktu. Alilesi ona **"bay niye"** derdi. Fakat Üniversiteye gittiği zamana kadar 1. Dünya savaşı bitmişti. Fakat Avusturya kalan Avrupa gibi, buhrana yakalanmıştı ve Hitler nasyonel sosyalist partiyi şekillendiriyordu. Gödel ise kendi payına, Viyana çemberi adında, genç filozoflardan, politika düşünürlerinden, şairlerden ve bilimin sanlarından müteşekkil parlak bir gurubun üyesi oldu. Kaos güzeldi, çünkü kendi fikirlerini empoze edecek merkezi bir otoritenin bulunmadığı anlamına geliyordu. Dolayısıyla bireyler kendi fikirleri ile ortaya çıkabiliyorlardı. Çevrelerindeki kaos, bir yandan özgürleştirici etkiye sahipken diğer yandan onları inanabilecekleri fikirler aramaya çaresizce zorluyordu, çünkü çevrelerindeki diğer her şey ufalanarak hurda yığını haline geliyordu. Bu nedenle, inanabileceğiniz güzel fikirler bulmak isterdiniz. Gödel köktenci ve devrimci fikirlere sahip düşünürlerle çevrili olsa da onlardan biri değildi. **Hilbet gibi, en azından matematiğin tekrar bir bütün yapılabileceğine inanan, sessiz ve kesinlikçi bir adamdı.** Fakat bu(matematisel bütünlük) gerçekleşmeyecekti. İşe, kesinlikle, Hilbert programını yıkmakla başlamadı. Aslında, bana göre O Gödel'e (yıkılmak için) kendi ayağıyla geldi. Nihayetinde; "aritmetiğin bütünlüğünü" göstermek için attığı bir sonraki adımında, beklenmedik şekilde bunun (aslında) erişilemez olduğunu gösterdi. Hakikaten de saf matematikte acaip gizemli bir şeyler oluyordu. Kendi ölçeğinde; kara delikler, büyük patlama, atomdaki quantum belirsizlik kadar gizemli Ve bu; Gödel'in ***"Eksiklik Teoremi"***ydi. O zaman için bunda bir gizem vardı. Gizem bekleyemeyeceğiniz tek yer: saf mantıktır. Siyah beyaz gibi olmalıdır. Fakat saf mantık, olabilecek en açık şey, orada açık olmayan bir şeyler olduğunu açıkça ortaya koyuyordu. Bu Viyana Çemberinin düzenli toplandığı kafelerden birisi.

1930 Yaz sonu, Gödel iki seçkin meslektaşıyla bir kafeye geldi. Sohbetin sonlarına doğru ***"eksiklik teorisi"*** adını verdiği bir fikrinden bahsetti. Ve onlara söylediği, bütün matematik mantığı sisteminin bir sınıra tabi olduğunu kanıtlamış olduğuydu. Doğru olmaya devam ederken, doğruluğu hiç bir zaman ispat edilemeyecek şeyler bulunduğu Gödel'in "eksiklik teoriminde" gösterdiği; aritmetikte mantıksal temelinizi, aksiyomlarınızı, aksiyomlar kümenizi ne kadar geniş tutarsanız tutun daima;

"doğru ama ispatlanamaz" "ifadeleriniz" bulunacağıydı. **Ne kadar veri üzerine inşa ettiğinizin önemi olmaksızın doğru ifadelerin hepsini birden asla ispatlayamayacaksınız!**

Bu, bir gün matematik ve mantığın her şeyi ispat ederek bize tanrı benzeri bilgi vereceği yönündeki büyük Rönesans hülyasının bittiği anlamına geliyordu. Fakat Gödel'in bu fikri; diğerlerinin, değil üzerinde çalıştıkları her hangi bir şeyden, şüphelendiklerinden bile o kadar uzaktı ki, hiç bir meslektaşı az önce ne söylediğini anlamamıştı. Sanki, bir patlama olmuş, ama şok etkisi henüz çarpmamış gibiydi. **Matematiğin heybetli ve şimdi yaşlı adamı Hilbert, kafede ne olduğundan habersiz, hemen ertesi gün Könisberg'te, ayakta, "Bilmeliyiz! Bileceğiz" dediği bir ders verdi.** İronik olan hemen bir önceki gün Gödel'in hiç bir zaman bileyemeyeceğimiz bazı şeylerin olduğunu ispatlamış olmasıydı. Bazıları bundan hoşlanmadı. Bazıları Özellikle, örneğin Hilbert. Başlangıçta sinirlenmiş ve öfkeli görünüyordu. Fakat bu hoşlanıp hoşlanmama meselesi değildi. İşte önünde ispat vardı ve Bununla yaşamak zorundaydı. **Gödel'in argümanında herhangi bir boşluk var mıdır?**

Hayır. Tamamen eksiksiz bir argümandı. Berrak, açık ve aşikar.

Gödel, Hilbert'e Cantor'un açığa çıkardığı paradoksu çözmeye çalışmak için katılmıştı. Yerine ispatladığı: bunun asla olmayacağıydı! ***Doğrudan Cantor'un sonsuzluk üzerine çalışmasına sıçrayan çalışması paradoksların çözülemeyeceğini ve onlardan dahasının da bulunduğunu ispatladı***. **Fakat, haklı olmak, onu popüler yapmadı.**

İşte yine, Viyana Üniversitesi büyük avlusunda büyük düşünürlerin büstleriyle birlikteyiz. Gödel hariç Burada Gödel için bir büst yok. Burada bulunmayış nedenlerinden bazılarını , anlamaya karşı koyamıyorum: Basitçe fikirlerinin doğası yüzünden Ah! İşte gördünüz, kimse onunla yüzleşmek istemiyor.

Benim düşünceme göre, kimse Gödel'in sonuçlarıyla yüzleşmek istemiyor. Görüyorsunuz ya, insanlar her şekilde formal sistemle yola devam etmek istiyorlar sanki Hilbert doğru yapmış gibi

Gördünüz mü? Ve bana soracak olursanız, Gödel sabit kavramlar kümesi içinde, mekanik biçimde sıkışabileceğiniz bu resmi matematik anlayışını çürütmüştü. Dolayısıyla, Gödel'in, formel matematiğin altındaki halıyı zekice çektiğine inansam da kimse bu gerçekle yüzleşmek istemez. Dolayısla Gödel'e karşı kararsız bir tavır vardır. Doğumundan yüz yıl sonra, şimdi bile Çok kararsız bir tavır. **Mantıkçılar; bir yandan, bütün zamanların en büyük mantıkçısı ilan ederler, diğer yandan, mantıkçı olmayanların, Gödel'in çalışmasının sonuçları hakkında konuşmalarını istemezler** çünkü, Gödel'in çalışmalarından çıkan aşikar sonuç mantığın iflasıdır. Ve bu, alanı tahrip edebilir.

Gödel'in kendisi de çıkardığı sonuçların etkisini hissetti. Yapmış olduğunun gerçek genişliğini etüt ettiğinde "eksiklik"(teoremi) matematiğin doğası hakkındaki kendi inançlarını yemeye başladı. Sağlığı bozulmaya başladı, kafasındaki önermeler hakkında endişelenmeye başladı.

1934'te ilk çöküşünü yaşadı. Ama, asıl gerçek sorunu, iyileştikten sonra, aldığı "uğursuz" karardan sonra başlayacaktı. Hemen hemen, eksiklik teoremini bitirir bitirmez modern matematiğin çözülmemiş büyük problemi, "Cantor'un Süreklilik Hipotezi" üzerinde çalışmaya başladı. Ve , onun üzerinde asıl etki bırakacak işte buydu. Bunlar Gödel'in çalışma notlarından bazı sayfalar, (çalışmalarının) hepsi buna benzer. Temiz, zarif mantıkta Bunun dışında Bu, notları içinde süreklilik hipotezini çalıştığı yer. Gödel, kendinden önceki Cantor gibi ne problemi çözebildi ne de bir kenara atabildi. Onu kötü hale getirdiyse de bırakamadı. Burda bir tehlike olabilirdi sorunun içinde Ve belki, sorunun içinde, psikolojik açıdan ayrı şahsi veya varoluşsal bir tehlike Eğer, zaten abartılı şekilde, entellektüel, içe yansıtan, öz bilinç eğilimli bir kişiyseniz, entellektüel çalışmanızın; bu eğiliminizi -hayatınızı giderek zorlaştıracak biçimde- şişirdiğini, kötüleştirdiğini fark edebilirsiniz. Bunu, hayatının en kötü yılı olarak adlandırır. Aynı Cantor gibi, sonu sanatoryumda biten ağır bir çöküntü yaşadı Burada, tabii ki, çok, çok soyut şeylerle ilgilenebilme, hatta onlara tutulabilme kapasitesine sahip, bu nevi entellektüel sorunlar içinde kendilerini kaybeden insanlardan söz ediyoruz.

Gödel'in biraz zaman geçirdiği sanatoryumlardan biri, Purkersdorf Sanatoryumu burada, Viyana'nın hemen dışındadır. Purkersdorf (bu sanatoryum); deliliği tedavi adına soğukkanlı ve rasyonalizmin pürüzsüz doğrusalığını, cisimleştirerek inşa edilmiştir. Gödel'in rasyonalizmin limitlerini zorlamak suretiyle deliliğe sürüklediği kendisini buraya gelmek zorunda bırakması ne kadar da ironik. Fakat, rasyonel kesinliğin limitleri olduğunu ispatlamış adam senatoryumdayken, dışarıda, bir ulusun kendisini "kesinlik" sözü veren bir demogogun (laf ebesinin) kollarına atması şeklinde daha büyük bir delilik açığa çıkmaktaydı. Gödel'in deliliği geçti, Avusturyalı'nın ki (Hitler) geçmedi.

1939'da Gödel bizzat bir gurup Nazi haydutunun saldırısına uğradı. Aynı yıl, Amerika'ya gitmek üzere Avusturya'yı gönülsüzce terk etti.

Alan TURİNG

Savaş öncesi yıllarda bunlar olurken bir başka parlak genç, Alan Turing hikayemize girer. Turing en çok; savaş zamanı, Alman enigma kodlarını kıran Bletchley Park'taki çalışmalarıyla meşhurdur.

(Enigma: Almanların 2. Dünya savaşında iletişimi kriptolamada kullandığı sıradışı makine)

Fakat ayrıca, Gödel'in zaten yaptığı, yıkıcı **"eksiklik teoremini"** de (tekrar) yapandı. Hatta beterini Turing, Gödel'den çok daha pratik bir adamdı. Gödel'in teoremini daha anlaşılır ve basit hale getirmek istedi. Nasıl yapacağı, daha sonra söylediği gibi aklına bir öngörüyle geldi. Bu öngörü bilgisayardı Modern dünyayı şekillendiren icat ilk defa, Gödel'in eksiklik teoremini sağlamlaştırmak adına tasavvur edildi. Çünkü pek çokları için Gödel'in kanıtı çok soyuttu. Felsefi nokta-i nazardan bakarsak, gerçekten de kesin kes yıkıcı bir sonuçtu, bu sonucu hala özümseyemedik. Fakat kanıt ayrıntısızdı. Gerçekten de ne olup bittiğinin tam özüne girememişti. Kanıt, uzun uğraşa karşın sanki dağın fare doğurmasına benziyordu. Bu kadar tarumar edici ve bu kadar temel bir sonuç için yeterince iyi mantık yoktu. Bir yandan çok akıllıca bir yandan yarımdı. Çok soyuttu. **"Ben ispatlanamazım"** diyordu -eee, peki sonra? Bu size problemin ne kadar ciddi olduğuyla ilgili bir içgörü sağlamaz. Fakat, Turing'in, 5 yıl sonra "eksiklik" e yaklaşımı sanırım, giderek daha doğru bir rotaya giriyordu.

Turing, "eksiklik"i bilgisayar koşullarına taşıdı. Ve bilgisayarlar, mantık makineleri oldukları için, "Eksiklik"'in manasını "bilgisayarların asla çözmeyeceği bazı problemler olacaktır" ile gösterdi.

Bir makine şu problemlerden biriyle beslenir: asla durmayacaktır. Ve daha beteri bu problemlerin neler olacağını önceden söylemenin imkansız olduğunu ispatladı. Gödel bütün mantık sistemlerinin çözülemez mantık problemleri barındıracağını ispatlamıştı. Ki, bu yeterince kötüydü. Ve sonra Turing ortaya çıktı ve işleri daha beter yaptı. En azından Gödel'de ispatlanabilirle ispatlanamazı ayırıp, ispatlanamazı kolayca bir kenara bırakmak için bir umut vardı. Turing'in yaptığı, gerçekte, problemlerin hangilerinin ispatlanamaz olduğunu önceden söylemenin imkansızlığını ispatlamak oldu. Öyleyse, ne zaman duracağını nereden bilirsin?

Üzerinde çalıştığın problemin, sıradışı biçimde zor mu yoksa temelden çözülemez mi olup olmadığını asla bilemeyeceksin.

İşte bu Turing'in ***"durma problemi"*** Fakat, Turing bu sorunu dünyaya indirdi, çünkü makineler hakkında konuşuyordu, yani, makinelerin durup durmayacağı hakkında İşte bu çalışma notlarında Onu şöyle isimlendirmedi hakkında bu terimlerle konuşmadı fakat fikirleri gerçekten de orda, orjinal makalesinde Bunları öğrendiğim yer makalesi Bunlar, çok sağlam ve anlaşılabilir geliyor. Bilirsiniz, bilgisayarlar fiziksel cihazlar, siz sadece Çalıştırmaya başlasınız, ve İki olasılık vardır: Bir programı çalıştırırsanız; bağımsız, izole bir program çalışır bilirsiniz, girdi-çıktı olmadan. Sadece oradakiler! Bir bilgisayarda çalışıyordur. Bir olasılık, sonunda, **"işi bitirdim"** deyip duracaktır, bir cevapla gelip duracaktır. Yapıldı!. Bitirildi! **Diğer olasılık, Aradığını asla bulamayıp sonsuza kadar araştırmaya devam edecek ve hesaplamasını asla bitirmeyecektir.**

Problem şu, nasıl olup da bu program asla durmayacak diyebiliriz. Ve cevap: "Bunu yapmanın genel ve sistematik bir yolu yok!" İşte bu, "Eksiklik"'in Turing'in versiyonu Turing, Gödel'in çok derin keşfi

olan **"eksikliği" "hesaplanamazlık"** biçiminde daha temel bir şeyin sonucu haline getirdi. Hesaplanamaz şeyler.

Hiç bir bilgisayarın hesaplayamadığı şeyler. Bazı alanlarda, çoğu şey hesaplanamaz.

-Fakat bu senin çalışman değil mi?

Ortaya çıktın ve işleri bu kez sen daha beter hale getirdin!

-Elimden gelenin en iyisini yaptım.

-Sanki haberler yeterince kötü değilmiş gibi!

-evet, elimden gelenin en iyisini yaptım. Bazı kısımları çoktandır orada, Gödel'in Turing'in çalışmalarında, bunu vurgulamasa da Durma problemi gibi ürkütücü olan, ve Turing için "eksikliğin" en çarpıcı kısmı mantık ve bilgisayar hakkında söyledikleri değil, fakat biz ve zihinlerimiz hakkında söyledikleriydi.

Bilgisayar mıydık değil miydik?

Bu Turing'in kim olduğunun merkezine inen soruydu. **Turing iki büyük aşkı olan** bir adamdı. Birincisi, genç bir adam içindi, **Christopher Morcom**, **İkincisi, bu dünyaya kendisinin getirdiğini hisssettiği bilgisayar içindi.**

Christopher'a olan aşkı, hayatında benzersiz yere sahipti, çünkü Christopher trajik biçimde genç yaşta ölmüştü. Turing ilk aşkının saflığını tekrar asla bulamadı, fakat neler olduğunun hafızasından silinmesine de izin vermedi. Ne zaman ki bilgisayar fikrini geliştirmeye başladı çok farklı biçimde, tam güçle, tasavvur ettiğine aşık olmaya başladı.

Bir gün bilgisayarların, makinelerden daha fazlası olabilecekleri şeklindeki fantastik bir fikre aşık oldu. **Bilgisayarlar; öğrenebilme, düşünebilme ve iletişim kurabilme yetisindeki çocuklar gibi olacaklardı.** Ve içindeki bilimadamı şunu görebiliyordu: eğer zihinlerimiz bilgisayar gibiyse bu noktada kendimizi anlamak elimizde demekti.

Cantorla, sonsuzun doğası ile başlayan, saf matematiğe yönelik soru, Gödel'in elinde **"mantığın sınırları nedir"** olmuştu. Ve şimdi Turing'le, kendimiz ve zihinlerimizin yapısı hakkında bir soruya dönüşerek odaklanmıştı. Turing'in **bilgisayar=beyin** diyen biri olduğu yönünde standart bir bakış açısı vardır. Ve tabii, hayatının belirli bir dönemi gerçekten de bu bakış açısına sahip olmuştur.

Şey, **"belki bu makinelerden insan zihnini taklit eden birini yapabilirsiniz".** Fakat elbette ki, bilgisayarların sınırlarının gayet de iyi farkındaydı ve çalışmalarının en önemli sonuçlarından biri zaten buydu. Bence, görüşünü değiştirmiş olabilir bir görüşten diğerine bocalamış olabilir, fakat sonra, gerçek makineler geliştirdiğinde, bir an durdu ve düşündü, belki de bunlar gerçekten de ileride Bir çeşit Bir bilimsel konu içine girdiğinizde, hepten Belki bu bütün problemleri çözüyor, sanıyorsunuz fakat bir parçası kendi teorileri olan sınırlılıkları fark etmeksizin Turing, Gödel'in ve kendisinin çalışmalarının **"eğer zihinlerimiz bilgisayarsa, 'eksiklik' bizde de geçerli olur ve mantığın sınırları, bizim sınırlarımız olur"** dediğini anlamıştı. Tasavvur etmede, mantığın ötesine sıçrama yapma yetisine sahip değiliz. Turing'in kişiliği elbette önemlidir. Matematiği, kişiliğiyle tutarlı olmak zorunda değildir. Ortada, üzerinde çalıştığı yapay zeka var. Ciddiyetle inandığını düşündüğüm yer şurası: makineler zeki olabilir Aynı insanlar gibi, daha çok ya da farklı ama zeki **Fakat ilk notlarına bakarsanız, makinelerin sınırları olduğuna dikkat çektikten sonra çünkü rakamlar vardı Gerçekte çoğu rakam hiç bir makine tarafından hesaplanamazdı. insan zihninin kudretini, hiç bir makinenin yakalayamayacağı şeyler tasavvur ederek gösteriyordu** Anlıyor musunuz?

Kendi felsefesine karşı gelebildiği için kendini bir makine olarak düşünmüş olabilir. **Fakat ilk makalesi. "olağanüstü makineler"** Makineleri yaratıyor ve sonra yıkıcı sınırlılıklarına dikkat çekiyor. Turing bu problemlerin gayet tabi farkındaydı, fakat yine de, çaresizce; sadece (bilgisayar) hesaplamalarından insan aklının dolgunluğunun elde edilebileceğini ispatlamaya çalıştı. Ve bunu

yapmak isteyen, sadece içindeki bilim adamı değildi. Bütün hayatını kıstıran ikiyüzlülük, taviz ve aldatmalardan özgürleşme yönündeki şahsi felsefesi de bunu istiyordu.

Turing, hem tehlikeli hem de yasadışı olduğu halde homoseksüeldi. Bunu ne mevzubahis etti ne de gizledi. Bilgisayarlarla, ne yalan ne de ikiyüzlülük vardı. Eğer bilgisayar olsaydık, Turing'in olmasını istediği türde yaratıklar olurduk. İnsanlar, burada tereddüte düşebilir. Bir görüşleri olur ve sonra başkasını merak ederler.

Şimdi de bu, gerçekten doğru mu?

Sonra diğer görüşleri ve böylece oyalanırlar. Eğer iyi biliminsanı iseler, bunu yapacaklar. Sadece tek bir bakış açısını inatla takip etmeyecekler. Turing'in hakkında karasız kaldığından şüphe edilebilir. Fakat, diğer insanların O'nunla ilgili eleştirileri hakkındaki pek çok analizinde: bakış açısını eleştirenlere, argümanlarındaki sakatlıkları gösterir ve şöyle der:

"Eeee bakın, görüyorsunuz ya, bu hala mümkün hesaplanamazlık hakkında bildiğimiz bütün teorilere rağmen hesaba dayalı varlıklar olmamız yine de mümkün" "öyleyse, bundan, bu açık kapıdan dolayı. .", diye devam eder. Ve belki bu açık kapıların O'nu dışarı çıkarmak için yeterli olduğuna inanma noktasına gelmişti. Bu şeyleri, görünümü bir çeşit süper Turing makinelerine benzeyen **"ORACLE"** makinelerinin, ötesine geçerek yaptı.

Oracle makineleri, sıradan bir dizayn işinin neticesi olarak görülmesi mümkün olmayan makinelerdir. Bununla beraber; teorik bir varlık olarak, bu makineler, standart bilgisayarlardan daha öteye gitmesi beklenen makinelerdi. İnsan ve bilgisayar diliyle hesaplama arasındaki gerilim, Turing'in hayatının merkezinde yer aldı. Ve olaylar onu ölüme sürükleyene kadar da bununla yaşadı.

Savaş sonrası, Turing kendisini giderek artan biçimde gizli servislerin hedef tahtasında buldu. Soğuk savaşta homoseksüellik sadece ahlaksız ve yasadışı değil fakat aynı zamanda güvenlik tehdidiydi. Böylece, 1952 Mart'ında homoseksüel eylemden dolayı, tutuklandı ve suçlu bulundu, yetkililer Turing'de tamir edilmesi gereken bir arıza olduğuna karar verdiler. Dişi hormonu enjekte etmek suretiyle kimyasal olarak kısırlaştıracaklardı.

Turing'e; kimyasal olarak programlanmış bir makineden daha fazlası değilmiş gibi muamele edildi. Cinsiyetindeki belirsizliği, güvenlik ve düzene karşı hissettikleri tehdit edici duruşunu bertaraf etmek için, O'nu, kimyasal olarak yeniden programladılar. Dehşet içinde, tedaviyi, zihnini ve bedenini etkiler buldu. Göğüsleri büyüdü, ruh hali değişti, ve zihni için endişeye kapıldı. Her zaman doğallığın sadeliğini seçmiş, kendisiyle barışık adama sanki ikiyüzlülük enjekte edilmişti.

7 Haziran 1954'te Turing ölü bulundu. Yatağının yanında, bir kaç ısırık aldığı bir elmayla Turing elmayı siyanürle zehirlemişti.

Turing öldüyse de ona ait soru ölmedi. Zihin bir bilgisayar ise ve mantıkla sınırlandıysa ya da bir şekilde mantığı aşabiliyorsa, öyleyse soru şimdi de "Kurt Gödel'in zihnindeki sorun" oluyordu.

Gödel şimdi Amerika'da çalışmalarına eskisi gibi saplantı derecesinde devam ettiği, "Yüksek Etütler Enstitüsü"ndeydi. Gödel tabii ki, senatoryumda geçirdiği sürede iyileşmişti, fakat buraya, Amerikaya, Yüksek Etütler Enstitüsüne geldiğinden beri tuhaflaşmıştı. Onun hakkında anlatılan hikâyelerden biri: halka açık bir yerde kalabalığa yakalanmışsa, fiziksel temastan o kadar nefret edermiş ki, hiç kimseye temas etmemek için en mükemmel rotayı ayarlayana kadar hiç kıpırdamadan beklermiş. Isıtma ve havalandırma sistemlerinden "kötü hava" diyerek zehirleniyor olduğunu zannedermiş Hepsinden öte, yiyeceklerine zehir katıldığını sanırdı. Karısına yiyeceklerine çeşnicibaşılık yapmasında ısrar ederdi. Bazen de portakal sipariş eder, sonra da zehirlenmiş diye gerisin geri iade ederdi. Ne kadar tuhafsa da, dehası hala parlaktı.

Turing'in tersine Gödel bilgisayarlar gibi olduğumuza inanamadı. Zihnin, mantık sınırları dışında doğruya nasıl ulaştığını göstermek istedi, ve gerçekleştiremezse, bunun ne anlama geleceğini Prensipte, ilkeler kümesinin bütün sonuçlarını çıkaran bir makineye sahip olabilirsiniz, bu durumda

matematik statik ve ölü olacaktır. Demek istediğimiz, bütün sonuçları çıkarmak sadece mekanik meselesi öyleyse matematikçiler bir bakıma, sadece makineler olurdu.

Turing gerçekten de kendisinin bir makine olduğunu düşündü. Evet, gerçekten düşündü. Taklit oyunu hakkındaki o makalesi bunu gösterir. Oysa Gödel, bir makine olmadığını açıkça düşündü. Kendisini Tanrısal bir varlık olarak düşündü. Siz de tahmin edersiniz ki, "insanların yeni matematikler yaratmalarını mümkün kılan" insanlardaki tanrısal kıvılcım diye düşündü.

Gödel, insanlar ve onların yaratıcılık kıvılcımı hakkında neden bu kadar inançlıydı?

Anahtar: Zaten çok az olan arkadaşlarından şimdiye kadarki en yakın olanla paylaştığı derin nokta ikna olmuşluktu. Enstitüde önceden kalmış, diğer Avusturyalı deha: Albert Einstein'dı. Einstein, buraya, Yüksek Etütler Merkezine sadece, Kurt Gödel'le eve yürüme ayrıcalığı için geldiğini söylerdi. Bu imkansız ikiliyi bir arada tutan ne olabilirdi?

Çünkü bir yanda, sıcak ve babacan Einstein varken, diğer yanda, soğuk, kuru, içekapanık Kurt Gödel vardı. Bence cevap, Einstein'ın söylediği "farklı" bir şeydi. Şöyle demişti: "**Tanrı kurnaz olabilir ama kötücül değildir".** Bu ne demek?

Eisntein'a göre: **"Her ne kadar evren karmaşık olabilirse de, daima, işe yarayan (işleyen) zarif kuralları olacaktır."**

Gödel kendi bulunduğu noktadan aynı şeye inanıyordu, şöyle ki: **"Tanrı bizi, daha sonra anlayamayacağımız bir yaradılış içine koymaz."**

Mesele; Kurt Gödel'in **"Tanrı'nın kötü niyetli olmadığına"** nasıl inanabileceğiydi. Bütün bu olanlar, anlaşılabilir şeyler mi?

Çünkü Gödel, bazı şeylerin mantıkla ya da rasyonaliteyle kanıtlamazlığını kanıtlayan adamın ta kendisiydi. Öyleyse elbette Tanrı'nın kötü niyetli olduğu, varsayılabilir. Gödel için bu çıkmazdan çıkış, Einstein gibi, mantığın sınırları dışında şeyler bilebilmemizi sağlayan ***"ilham"***a derinden inanmaktı. Çünkü, sadece ilham gelirdi. Ve her ikisi de geçmişte **"ilham"** hissetikleri için buna inanırlar. Aynı Cantor'a olduğu gibi her ikisine de ilham gelmişti. Yeni prensipler hakkında bir şeyler söyledi.

Matematikçilerin gözlerini kapayıp, gerçek dünyanın dışına konsantre olup, doğrudan matematiksel ilhamınızla ideaların platonik (Platon isimli filozof tarafından ileri sürülen mükemmel fikirler evreni) dünyasından algılayarak matematiğin cari kurallar setini genişletmekte kullanacağınız yeni fikirlerle çıka gelirsiniz. Ve bu ona, sanırım, teorisinin sınır koyma problematiğinin etrafından dolaşma yolu olarak göründü. İnsan yetisinin dışında kalan Matematiksel bir limit bulunduğu düşüncesinde olduğunu sanmıyorum Ama bunu nasıl ispatlarsınız ki?

Gödel'in yorumunun çizdiği tablo, bilgisayarların sınırlılıkları olduğuydu. Kendinden emin biçimde, tekrar tekrar, insan zihninin üstünlüğünü ortaya çıkarmak için çalıştı. Doğru olup da bir bilgisayar programı tarafından ispatlanamaz şeyler bulunduğunu bir bakıma anlayabiliyordu. Gödel aynı zamanda, deneyimi ve matematiksel mantığı değil bir çeşit ilhamı temel alan **"bilginin anlamı"**nı bulmakla da boğuşuyordu. Gödel için asıl hüsran, kendisini anlayacak kimse bulamamasıydı. Sanırım insanlar bazı nedenlerle Gödel'i ve asıl niyetini yanlış anlarlar.

Gödel bilinçli şekilde "matematiksel ilham" denilebilecek şeyi göstermeye çalışıyordu. Matematiğin formal kurallarını takibin dışında kalanı göstermek için **"Zihnimde açıkça gösterildiği gibi", (diyerek) "Matematiksel ilham"** adıyla gönderme yapıyordu. Ve Bazı insanlar her ne yaptı ve söylediyse olduğu gibi alıyor **"İşte ispatlanamaz sonuçlar ve buyrun zihnin dışına"** yaklaşımı Gerçekte gösterdiği, herhangi bir sistemi benimsediğinizde bir bakıma zihin içinden çıkarılmıştır, çünkü, Çünkü, sistemi incelemek için zihin kullanılır. Fakat ordan itibaren de, zihin yeniden işbaşındadır. Ve sonra sorarsınız: **"Kapsam neydi?"**

İşte Gödel'in gösterdiği, kapsamın daima sınırlarının bulunduğudur. Ve zihnin bunun ötesine geçebileceğidir. İşte, belirli şeylerin hiç bir mantıksal ve rasyonel sistemle ispatlanamaz olduğunu

söylemiş adam. Fakat aynı zamanda**, "bu önemli değil, insan zihni bununla sınırlanmış değil, bizim ilhamımız var!"** diyen Ama tabii elbette, diğer insanlara ispatlanması gereken bir şey var: ilhamın varlığı! Ki, asla ispatlayamayacağınız bir şey Kendisini bir hayli güçlü biçimde ifade ettiği makale taslaklarına sahiptir. Fakat yayınlamadı. Bunlardan tatmin olmadı. Çünkü, yaratıcılık ve ilhamla ilgili herhangi bir teori kanıtlayamadı. Sahip olduğu, sadece coşkulu bir histi. Ve bu hisle tatmin olmadı. Kendinden önceki Cantor gibi Gödel de, sonunda çaresizce çözmek istediği bir problem bulmuştu. fakat çözemedi. Şimdi bir kısır döngüye yakalanmıştı. ***Zihninin kaçamadığı bir mantıksal paradoks.*** Aynı zamanlarda kendisini, yavaşça öldürecek açlığa mahkum etti.

Matematiği kullanarak matematiğin sınırlarını göstermek psikolojik olarak derinden çelişkilidir.

Gödel vak'asında, Gödel'in bunu fark ettiği açıktır. Bizzat kendi hayatı zaten bu paradoksa sahiptir. Gödel, kendisi hakkında düşünen, ve en derine ulaşmayı başaran zihindir. Bazılarının bir zamanlar söylediği gibi***: "Modernin bulantısı" (Olasılıkla Sartre'ın bulantısına gönderme)*** Kendiniz hakkında, düşünmenin düşüncesini düşünmenin. düşünmeye başlayacağınız, bu özel, reflekse dayalı, anaforun içine sürüklenebilirsiniz, ve kendinizi, kendi düşünceleriniz içinde arap saçına dönmüş bulursunuz. Şey, bu bana nerdeyse **"modern an"**ın özünün özüymüş gibi gelir, Çünkü, elinizde **"kendi yansıma paradoksumuz"** diye adlandirebileceğiniz bir şeye sahipsinizdir.

Modernizmle bağlantılandırılan delilik çeşidi, sadece rasyonalite ile değil fakat aynı zamanda "öz farkındalık"tan doğan bütün paradokslarla ilintilidir. Bilinçten, kendi bilinç oluşunu, bilinç olarak düşünmek veya mantıktan, kendi mantığının oluşunu düşünmek. Mantığın belirgin sınırları olduğunu göstermişse de hala, akılcı ve mantıklı olanın önemine o kadar bağımlıydı ki, en önemli her neyse, canını dişine takmış biçimde mantıkla ispatlamayı isterdi. Mantığa bir alternatif bile olsa

Ne garip. Ve kendini, mantıklı delil ihtiyacından ayırma yetisinin olmayışı ne kadar da ibretlik. ***Bütün insanların Gödel'i Hikayemizin başında, Cantor, matematiğin en derin seviyede kesinliklere bağlı olduğunu ummuştu. Ki, bu onun için Tanrı'nın aklıydı.*** Fakat, yerine belirsizlikleri açığa çıkardı.

Turing ve Gödel'in, asla defedilemez olduğunu sonra ispat ettikleri belirsizlikler Matematik ve mantığın temellerinde kaçılamaz bölümünü oluşturuyorlardı. Kesinlikler dünyasınca yönetilen mükemmel mantığın olduğuna dair neredeyse dini olan inanç tel tel dökülmüştü.

Mantık, mantığın sınırlarını ortaya sermişti.
Kesinliği araştırmak, belirsizliği açığa çıkarmıştı.

Demek ki, probleme moda bir çözüm var, ki özü, -insanlar bundan dolayı benden nefret edecek- onu halının altına süpürmek. Fakat, görüyorsunuz ya sorun: problemi çözmek istediğinizdedir. Asıl, bu problemle yaşamak çok daha eğlenceli. Çok daha yaratıcı!

Mutlak kesinlik nosyonu

İnsan hayatında mutlak kesinlik yok.

Bilgimiz, bu fikirler dünyasıyla ilgili muhtemel bilgimiz sadece eksik ve sonlu olabilir, çünkü biz eksik ve sonluyuz.

Bu gün için problem, bazı bilgilerin hala tehlikeli hissettirmesi çünkü bizim zamanımız Cantor, Boltzmann ya da Gödel'in zamanlarından çok da farklı değildi. Bizler de, katı olduğuna kanaat getirmişken meydan okunan bazı şeyler hissediyoruz kesinliklerimizin kaydığını hissediyoruz.

Ya sonra

Bizi güvende hissettiren kesinliğe yönelik, çaresizce inancımıza bağlı kalmak istiyoruz. Bu maceranın sonunda, sanırım başbaşa kaldığımız soru, Cantor ve Boltzmann zamanındakiyle aslında aynı:

"belirsizliklerle yaşamak için yeterince büyüdük mü?"

veya

20 YY'ın hatalarını tekrar edip körlemesine bağlılıklara bir başka kesinliğe kadar rehin mi kalacağız?

****

Georg CANTOR

Georg Ferdinand Ludwig Philipp Cantor (3 Mart 1845 – 6 Ocak 1918), Alman matematikçi. Kümeler kuramının kurucusudur. Kümeler arasında birebir eşlemenin önemini ortaya koymuş, "sonsuz küme" kavramına matematiksel bir tanım getirmiş ve gerçel sayıların sonsuzluğunun doğal sayıların sonsuzluğundan "daha büyük" olduğunu ispatlamıştır. Ayrıca kardinal sayı ve ordinal sayı kavramlarını ortaya atmış ve bu sayıların aritmetiğini tanımlamıştır. Cantor'un buluşlarının matematik ve felsefede önemli yeri vardır.

Cantor'un "sonsuzötesi sayılar" fikri sezgilerimizle ters düştüğü için, zamanın matematikçileri tarafından yoğun şekilde eleştirilmiştir. Henri Poincaré, Cantor'un fikirlerini **"matematiği istila eden korkunç bir hastalık"** olarak nitelendirmiş, Leopold Kronecker ise Cantor'u "şarlatan"lıkla suçlamıştır. Cantor'un 1884'ten hayatının sonuna kadar yaşadığı depresyon nöbetlerinin, kısmen bu saldırılardan kaynaklandığı iddia edilmişse de, nöbetlerin asıl sebebi muhtemelen bipolar bozukluktur.

Günümüzde, Cantor'un fikirleri matematikçilerin büyük çoğunluğu tarafından doğru kabul edilmekte ve matematik tarihinin en önemli paradigma değişimlerinden biri olarak tanınmaktadır. David Hilbert, "Cantor'un yarattığı cennetten bizi kimse kovamayacaktır" diyerek Cantor'un katkılarının önemini vurgulamıştır.

Hayatı

Çocukluğu ve Gençliği

Cantor, 3 Mart 1845'te, Rusya'nın o zamanki başkenti St. Petersburg'da dünyaya geldi. Babası Georg Waldemar Cantor, Danimarka kökenli bir tüccardı ve St. Petersburg borsasında simsarlık yapıyordu. Annesi Maria Anna Cantor ise Avusturya kökenliydi ve yetenekli bir müzisyendi.

Babanın sağlığı bozulunca, aile 1856'da Almanya'nın Frankfurt kentine taşındı. Cantor, Darmstadt'ta bir yatılı liseye yazıldı, ve 1860'da buradan yüksek başarıyla mezun oldu. 1862'de ise Zürih Politeknik Enstitüsü'ne (bugün ETH Zürih) girerek matematik okumaya başladı. Bir yıl sonra babası ölünce Almanya'ya döndü ve Berlin Üniversitesi'ne yazıldı. Burada, zamanın büyük matematikçileri Ernst

Kummer, Karl Weierstrass ve Leopold Kronecker'den dersler aldı. 1867'de sayılar kuramı üzerine yazdığı tezini sunarak üniversiteden mezun oldu.

Bir süre Berlin'deki bir kız okulunda öğretmenlik yaptıktan sonra, 1869'da Halle Üniversitesi'nde doçent olarak çalışmaya başladı.

Orta Yaşları

Cantor, Halle Üniversitesi'ndeki meslekdaşı Eduard Heine'nin etkisiyle sayılar kuramından uzaklaşıp analizle ilgilenmeye başladı. 1870'de, bir fonksiyonun birden fazla trigonometrik seri açılımı olamayacağını kanıtlayarak adını duyurdu. Cantor'dan önce, Heine'nin yanı sıra Lejeune Dirichlet, Rudolph Lipschitz ve Bernhard Riemann gibi pek çok matematikçi bu problemle uğraşmış ama sonuca ulaşamamıştı. 1870-72 arasında Cantor trigonometrik serilere ilişkin bir dizi makale yayımladı, ve 1872'de Sıradışı Profesör ünvanını kazandı. Aynı sene yazışmaya başladığı meslekdaşı Richard Dedekind, gerçel sayıları "Dedekind kesitleri" olarak tanımladığı meşhur makalesinde, Cantor'un trigonometrik seri makalelerinden birini referans olarak gösterdi.

Cantor 1873'te rasyonel sayıların doğal sayılarla birebir eşlenebildiğini, bir başka deyişle rasyonel sayıların sayılabilir sonsuzlukta olduğunu kanıtladı. Aynı yıl, cebirsel sayıların (yani katsayıları tamsayı olan herhangi bir polinomun kökü olarak yazılabilen gerçel sayıların) da sayılabilir olduğunu kanıtladı. 1874'te ise gerçel sayıların tamamının sayılabilir *olmadığını* gösterdi. Böylece gerçel sayıların çok küçük bir kısmının cebirsel olduğu, neredeyse tamamının aşkın sayılar olduğu ortaya çıktı.

Cantor bundan sonra, boyut sayıları farklı olan kümelerin, mesela bir birim uzunluğundaki (tek boyutlu) bir doğru parçasıyla bir birimkare alana sahip (iki boyutlu) bir karenin, birebir eşlenip eşlenemeyeceğini araştırmaya başladı. 1877'de bulduğu sonuç oldukça şaşırtıcıydı: Bir birim uzunluğunda bir doğru parçasının üzerindeki noktalar, p boyutlu uzayın tüm noktalarıyla birebir eşlenebiliyordu. Arkadaşı Dedekind'e bu sonuçtan bahsederken "Je le vois, mais je ne le crois pas!" ("Görüyorum, ama inanmıyorum!") diye yazdı.

1878'te yazdığı bir makalede, birebir eşleme, sayılabilirlik ve boyut kavramlarına açıklık getirdi. Cantor, kendi fikirlerine açıkça karşı çıkan Kronecker'in muhalefetinden korktuğu için bu makaleyi yayımlanmadan önce geri çekmek istemiş, Dedekind ve Weierstrass'ın desteğiyle bundan vazgeçmişti.

1879 ve 1884 arasında yayımladığı altı makaleyle, kümeler kuramının temellerini attı, "sonsuzötesi" (kardinal ve ordinal) sayılar fikrini anlattı. Bu makaleleri yayımlayan *Mathematische Annalen* dergisinin editörleri, aslında büyük bir cesaret örneği sergiliyorlardı, çünkü Cantor'un fikirleri, Kronecker'un başını çektiği bir grup nüfuzlu matematikçi tarafından şiddetle eleştiriliyor ve hatalı bir düşünce şekli olarak yorumlanıyordu. Bu kuvvetli muhalefetin farkında olan Cantor, makalelerinde eleştirilere uzun uzun cevap vermeye özen gösteriyordu.

Mayıs 1884'te **ilk ağır depresyon nöbetini** geçiren Cantor, birkaç hafta içinde kendini toparladıysa da matematiğe dönmek için yeterli özgüveni bulamadığından, felsefe ve edebiyatla ilgilenmeye başladı. Sonsuzluk ve kümeler hakkında kendi geliştirdiği fikirlerin felsefi ve teolojik sonuçlarıyla ilgileniyor, ve bu konuda pek çok filozofla yazışıyordu. Bu yazışmaların bir kısmını 1888'de yayımladı. Edebiyatta ise Shakespeare'in tiyatro eserlerini inceliyor, bunların aslında Shakespeare değil Francis Bacon tarafından yazıldığını kanıtlamaya çalışıyordu. Shakespeare ve Bacon konusundaki bu garip saplantısından hayatı boyunca vazgeçmeyecek, bu konuyla ilgili araştırmalarını 1896 ve 1897'de iki kitapçık halinde yayımlayacaktı. (Saplantının sebebi büyük ihtimalle bipolar bozukluk idi.)

1890'da, Alman Matematikçiler Cemiyeti'nin (*Deutsche Mathematiker-Vereinigung*) kurucularından biri oldu, ve bu cemiyetin 1891'deki ilk toplantısına başkanlık etti. Bu toplantıya, bir türlü iyi geçinemediği Leopold Kronecker'i de davet ettiyse de, karısı bir dağcılık kazasında ciddi şekilde yaralanınca Kronecker toplantıya katılamadı. Bu toplantıda Cantor, yeni kurulan Cemiyet'in ilk başkanı seçildi.

Yaşlılığı ve Ölümü

Cantor, son önemli makalesini 1895 ve 1897'de iki kısım halinde yayımladı. Bu makalede, kümeler kuramıyla ilgili bugün alışık olduğumuz bazı kavramları (altkümeler gibi) tanımlıyor, kardinal ve ordinal aritmetiği tekrar gözden geçiriyordu. Cantor bu makalesinde süreklilik hipotezinin de bir kanıtını sunmak istemiş, ama çok uğraştığı halde kanıtı bulamamıştı. (Süreklilik hipotezi, eleman sayısı olarak doğal sayılardan büyük, gerçel sayılardan küçük bir kümenin varolmadığını söyler. Kurt Gödel ve Paul Cohen 20. yüzyılda göstermişlerdir ki, geleneksel kümeler kuramı aksiyomlarından yola çıkılarak bu hipotezin doğruluğu da yanlışlığı da kanıtlanamaz.)

Aralık 1899'da en küçük oğlunun ani ölümüyle bir kez daha depresyona girdi ve bir daha asla tam anlamıyla toparlanamadı. Pek çok kez işinden izin alıp çeşitli senatoryumlarda tedavi gören Cantor, bu sancılı döneminde de bir taraftan matematikle uğraşmayı bırakmadı. *Deutsche Mathematiker-Vereinigung*'un 1903'teki toplantısında, kümeler kuramının paradoksları üzerine bir dizi konuşma yaptı, ve Heidelberg'deki 1904 Uluslararası Matematikçiler Kongresi'ne katıldı.

1911'de İskoçya'daki St. Andrews Üniversitesi'nin 500. kuruluş yıldönümü kutlamalarına davet edilince çok sevindi. Burada, kümeler kuramının yeni yıldızı Bertrand Russell ile tanışmayı umuyordu, ama sağlık problemleri sebebiyle Almanya'ya erken dönmek zorunda kalınca bu umudu gerçekleşmedi. 1912'de St. Andrews Üniversitesi Cantor'a fahri doktora verdi, fakat Cantor yine sağlık problemleri yüzünden İskoçya'ya gidip doktorasını alamadı.

Cantor 1913'te emekliye ayrıldı, ve I. Dünya Savaşı koşulları yüzünden fakirlik içinde yaşamaya başladı. 1915'te, Halle'de Cantor'un 70. yaşgünü için planlanan kutlamalar savaş yüzünden iptal edilince Cantor yaşgününü evinde daha mütevazı koşullarda kutladı. Haziran 1917'de tekrar bir senatoryuma giren Cantor, burada 6 Ocak 1918'de (72 yaşında) geçirdiği bir kalp krizi sonucunda hayata gözlerini yumdu ve Halle'deki Giebichenstein Mezarlığı'na gömüldü.

Ailesi

Cantor, Ağustos 1874'te kızkardeşinin arkadaşı Vally Guttmann ile evlendi, ve bu evlilikten altı çocuğu oldu. Üniversiteden aldığı maaşın çok düşük olmasına rağmen, babasından kalan miras sayesinde ailesini geçindirebildi.

Ludwig BOLTZMANN

Ludwig Eduard Boltzmann (d. 20 Şubat 1844, Viyana – ö. 5 Eylül 1906, Duino-İtalya). Avusturyalı fizikçi. İstatistiksel mekanik ve istatistiksel termodinamik alanındaki buluşları ve katkıları ile ünlüdür. Henüz tartışmalı olduğu günlerde dahi atom teorisinin en önemli savunucuları arasında yer almıştır.

Babası Ludwig George Boltzmann bir vergi memuru, dedesi ise, Berlin'den Viyana'ya göç etmiş bir saat yapımcısıydı. Annesi, Katharina Pauernfeind, Salzburglu idi. İlk eğitimini evde özel dersler şeklinde aldı. Liseyi Linz'te okudu. 15 yaşındayken babasını kaybetti.

Viyana Üniversitesi'nde fizik okudu. Hocaları arasında Josef Loschmidt, Joseph Stefan, Andreas von Ettingshausen ve Jozef Petzval vardı. 1866'da, gazların kinetik teorisi üzerine yaptığı çalışmayla doktora derecesini aldı. 1867'de doçent oldu. Daha sonraları Maxwell'in çalışmaları ile ilgilenmeye başladı.

1869'da 25 yaşındayken Graz Üniversitesi'nde profesör oldu. Heidelberg'de Robert Bunsen ve Leo Königsberger ile, 1871'de Gustav Kirchhoff ve Hermann von Helmholtz ile çalıştı. 1873'de Viyana Üniversitesi'nde matematik profesörü olarak başladığı görevini 1876'ya kadar sürdürdü.

17 Temmuz 1876'da Henriette von Aigentler ile evlendi, üç kızları ve iki oğulları oldu. Daha sonra tekrar Graz'a dönerek deneysel fizik kürsüsünde başkan oldu. Öğrencileri arasında Svante Arrhenius ve Walther Nernst vardı. Graz'da 14 mutlu yıl geçirdi ve doğanın istatistiksel yapısı üzerine kavramlar

geliştirdi. 1885'de Avusturya Bilimler Akademisi üyesi oldu, 1887'de Graz Üniversitesi'nin başkanı oldu.

1890'da Münih Üniversitesi'nde teorik fizik kürsüsüne başkan olarak atandı. 1893'te tekrar Viyana Üniversitesi'ne dönerek hocası Joseph Stefan'dan teorik fizik profesörü görevini devraldı. Fakat başta Ernst Mach olmak üzere çalışma arkadaşlarıyla pek geçinemedi. 1900'de Wilhelm Ostwald'ın davetlisi olarak Leipzig Üniversitesi'ne gitti. Mach'ın sağlık sorunları nedeniyle emekli olmasının ardından 1902'de tekrar Viyana'ya döndü. Öğrencileri arasında Karl Przibram, Paul Ehrenfest ve Lise Meitner vardı. Viyana'da sadece fizik değil filozofi dersleri de verdi. Hatta bu filozofi dersleri o kadar başarılı oldu ki, imparator sarayına çağırarak onun onuruna davet verdi.

Boltzmann, ruh halinde çok ani değişimler meydana gelebilen, intihara eğilimli bir yapıya sahipti. 5 Eylül 1906'da İtalya'da yaz tatilinde iken, bir depresyon atağı geçirdi ve kendini asarak intihar etti.

Viyana'daki Zentralfriedhof mezarlığına gömüldü; mezar taşında entropi formülü $S=k.\log W$ ibaresi bulunmaktadır.

Fizik

Boltzmann'ın en önemli bilimsel katkısı, gazların içinde moleküllerin hızına ilişkin Maxwell-Boltzmann dağılımını da içeren kinetik teori ile ilgiliydi. Öte yandan, enerji hakında Maxwell-Boltzmann istatistiği ve Boltzmann dağılımı, klasik istatistiksel mekaniğin temelleri olarak bilinirler. Bunlar, kuvantum istatistiğine gereksinim duymayan pek çok kavrama uygulanabilir ve termodinamik sıcaklığa olağanüstü bir anlam kazandırırlar.

Pek çok fizik kuruluşu, Boltzmann'ın atom ve moleküller üzerine olan görüşlerini paylaşmıyor olsa da, İskoçya'da Maxwell, ABD'de Gibbs, ve John Dalton'un 1808'deki keşifleri nedeniyle çoğu kimyacı ona inanıyordu. Devrin seçkin Alman fizik dergisinin editörü ile uzun süreden beri devam eden anlaşmazlıkları vardı; editör, Boltzmann'ın atom ve molekülleri, uygun teorik yapıtaşlarından başka bir adla adlandırmasına izin vermiyordu. Boltzmann'ın ölümünden sadece birkaç yıl sonra, Perrin'in kolloid süspansiyonlar üzerine yaptığı çalışmalarla (1908-1909) Avogadro sayısının ve Boltzmann sabitinin değeri kanıtlanınca, dünya bu küçücük parçacıkların varlığına inandı.

Planck, "Entropi ile olasılık arasındaki logaritmik ilişki, ilk olarak Boltzmann'ın kinetic teorisinde dile getirildi" demiştir. [3] Bu ünlü entropi (S) formülü:

$$S = k \log W$$

şeklinde olup, k = 1.3806505(24) × 10^{-23} J K^{-1} Boltzmann sabitidir ve logaritma $e$tabanlıdır. W *Wahrscheinlichkeit* (olasılık) olup, bir makrodurum'un meydana gelme frekansıdır.

Boltzmann'ın dizisi N *benzer* parçacıkdan oluşan bir ideal gaz olup N_i, pozisyon ve momentumun i deki mikroskopik sırasını belirler. W permütasyon formülüyle hesaplanabilir:

$$W = N! \; / \; \prod_i N_i!$$

burada *i*, tüm olası molekül koşullarını kapsar ($!$ faktöriyel anlamındadır). Ayrıca W "termodinamik olasılık" olup birden büyük bir tamsayıdır, oysa matematiksel olasılıklar daima sıfır ile bir arasında değişir.

Boltzmann denklemi

Boltzmann'ın Zentralfriedhof-Viyana'daki mezarı. Büstü ve entropi formülü.

Boltzmann denklemi bir ideal gazın dinamiğini tanımlar:

$$\frac{\partial f}{\partial t} + v\frac{\partial f}{\partial x} + \frac{F}{m}\frac{\partial f}{\partial v} = \frac{\partial f}{\partial t}\Big|_{\mathrm{carpisma}}$$

burada f tek bir parçacığın herhangi bir zamandaki pozisyon ve momentumunun dağılım fonksiyonu, F kuvvet, m parçacığın kütlesi, t zaman, ve v parçacığın ortalama hızıdır.

Bu denklem, prensip olarak gaz parçacıklarının, verilen sınır koşullarındaki dinamiğini tanımlamaktadır. Bu birinci dereceden diferansiyel denklem, f rastgele tek parçacık dağılım fonksiyonunu tanımladığı için oldukça basit görünümlüdür. Aynı şekilde, parçacığa etkiyen kuvvet de hız dağılım fonksiyonu f e doğrudan bağımlıdır. Boltzmann denkleminin integralini almak oldukça zordur; David Hilbert çözmek için yıllarca uğraşmış ama bir sonuç alamamıştır.

Boltzmann tarafından varsayılan çarpışma terimi, yaklaşık bir değerdi. Ancak, ideal bir gaz için Boltzmann denkleminin standart Chapman-Enskog çözümü çok yüksek bir doğruluğa sahiptir ve sadece şok dalgası koşullarında yanlış sonuçlar verebilir. Boltzmann uzun yıllar, termodinamiğin ikinci yasasını "ispatlamaya" çalışmıştır. Ancak, çarpışma terimini formüle ederken yaptığı varsayım moleküler kaos olup ters-zaman simetrisini kırar, ki ikinci yasayı ima eden her şey için bu gereklidir.

1970'li yıllarda E.G.D. Cohen ve J.R. Dorfman, Boltzmann denkleminin, yüksek yoğunluklara sistematik kuvvet serisi açılımlarının, matematiksel olarak imkânsız olduğunu ispatlamışlardır. Sonuç olarak, yoğun gazlar ve sıvılar söz konusu ise, denge halinde olmayan istatistiksel mekanik; Green-Kubo ilişkisine, salınım teoremine, ve diğer yaklaşımlara dayanmaktadır.

Kurt GÖDEL

Kurt Gödel (d. 28 Nisan 1906 - ö. 14 Ocak 1978), Avusturyalı-Amerikan mantıkçı, matematikçi ve matematik felsefecisidir. Kendi ismiyle anılan Gödel'in Eksiklik Teoremi ile tanınır.

Teoremlerinde tam sayı aritmetiğini içerecek kadar karmaşık herhangi bir sistemin içinde, sistemin aksiyomlarından yola çıkarak doğruluğu veya yanlışlığı kanıtlanamayacak önermeler bulunacağını ispatlamıştır. Bunun için ise Gödel numaralandırması ismi verilen bir metod geliştirmiştir. Meşhur teoremini Viyana Üniversitesindeki doktora çalışması sırasında 1931 yılında ispatlamış, bununla 20. yüzyıl matematiğinin yönünü miştir.

1940'larda Princeton Üniversitesi İleri Araştırmalar Enstitüsünde Kurt Gödel, Einstein'ın kütle çekimi alanı denklemlerine, ekseni etrafında dönen bir evreni tanımlayan bir çözüm getirdi. Evrenin dönüşü ışığı (ve dolayısıyla cisimler arsındaki nedensellik bağlarını da) birlikte sürükleyecekti. Dolayısıyla maddi cisimde, ışık hızını aşmaya gerek kalmaksızın uzayda ve zamanda kapalı bir halka çizecekti. Gödel'in modeli, zamanda geriye gitmenin görelilik kuramınca yasaklanmadığını ortaya koydu. Kurt Gödel, Einstein'ın alan denklemlerini kullanarak, bir evren modeli tasarladı. Tasarım Einstein'ınkine benziyordu ama Gödel'in yaklaşımında kozmolojik sabitlere negatif bir değer veriliyordu. Einstein da kuramının bazı durumlarda geçmişe yolculuğa izin verdiği düşüncesinden rahatsızlık duyduğunu ifade etmiştir. Yalnız Gödel'in bu modeli gökbilimcilerin gözlemlediği kütleçekimsel kızıla kayma tarafından yanlışlanmaktadır.

İçine kapanık bir kişiliği olan Gödel, son yıllarında zehirleneceği paranoyasına kapılarak hiçbir şey yememeye başlamış, bunun sonucunda beslenme eksikliğinden 14 Ocak 1978'de Princeton'da ölü bulunduğunda cenin pozisyonundaydı ve sadece 29.5 kiloydu.

Yaşamı

Çocukluğu

Kurt Friedrich Gödel 28 Nisan, 1906'da Brünn, Moravya'da etnik Alman ailesinin; bir tekstil firmasında yönetici olan Rudolf Gödel ve Handschuh doğumlu Marianne Gödel, çocuğu olarak dünyaya geldi. Doğduğu zamanda, şehirde konuşulan diller içinde Alman dili daha yaygındı ve bu aynı zamanda anne ve babasının diliydi.

Gödel, I. Dünya Savaşı sonunda Avusturya-Macaristan İmparatorluğu yıkılınca, 12 yaşında Çekoslovak vatandaşlığına geçmiş oldu. Gödel, daha sonra biyografisini yazan John D. Dawson'a bu zamanlarda

kendini "Çekoslovakya'daki Avusturyalı sürgün" ("*ein österreichischer Verbannter in Tschechoslowakien*") gibi hissettiğini söylemiştir. Hiçbir zaman Çekçe konuşamadı ve okulda öğrenmeyi reddetti. 23 yaşında kendi seçimiyle Avusturya vatandaşı oldu. Nazi Almanyası Avusturya'yı istila edince, Gödel 32 yaşında doğrudan Alman vatandaşı olmuş oldu. II. Dünya Savaşı sonunda, Gödel, 42 yaşında Amerikan vatandaşlığına kabul edildi.

Gödel, gençliğinde, dinmek bilmeyen soruları yüzünden ailesi içinde *Der Herr Warum* ("Bay Neden") olarak anılırdı.

Abisi Rudolf'a göre, Kurt 6 veya 7 yaşında, ateşli romatizma hastalığına yakalandı; tamamen iyileşti, ama hayatının geri kalanında kalıcı bir kalp rahatsızlığına sahip olduğu konusunda kendini inandırdı.

Gödel, eğitim öğretimin Almanca yapıldığı ilkokul ve ortaokulunu 1923 yılında dereceyle bitirdi. Kurt, ilk olarak dil konusunda üstün olmasına rağmen daha sonraları matematik ve tarihle daha çok ilgilenmeye başladı. Matematiğe olan ilgisi,1920 yılında abisi Rudolf'un (1902 doğumlu) tıp eğitimi görmek için Viyana 'ya, Viyana Üniversitesi (UV) 'ne gitmesiyle arttı. Gençliği boyunca, Kurt, Gabelsberger stenografisi'ni, Goethe'nin *Renklerin Teorisi* ni, Isaac Newton'nun eleştirilerini ve Immanuel Kant 'ın yazdıklarını okudu.

Viyana'da Öğrenim

Kurt, 18 yaşındayken, abisi Rudolf'a katılıp Viyana Üniversitesi'ne girdi. O zamanda zaten üniversite seviyesinde matematik bilgisine sahipti. İlk başta teorik fizik alanında öğrenim görmeye niyetli olsa da Kurt aynı zamanda matematik ve felsefe derslerine katılıyordu. Kant'ın *Metaphysische Anfangsgründe der Naturwissenschaft* adlı eserini okudu ve Moritz Schlick, Hans Hahn ve Rudolf Carnap'ın içinde olduğu Viyana Çevresi'ne katıldı. Kurt daha sonraları sayı teorisi alanında çalıştı ama Moritz Schlick tarafından Bertrand Russell'in *Introduction to Mathematical Philosophy* (Matematiksel Felsefeye Giriş) kitabı hakkında verilen bir seminere katıldıktan sonra matematiksel mantık alanıyla ilgilenmeye başladı.

David Hilbert tarafından Bologna'da matematiksel sistemlerin eksiksizliği ve tutarlılığı üzerine verilen bir seminere katılması Gödel'in hayatını önemli ölçüde etkileyecekti.

1928 yılında Hilbert ve Wilhelm Ackermann *Grundzüge der theoretischen Logik* (Teorik Mantığın İlkeleri) eserini yayımladı. Bu eser, eksiksizlik probleminin bulunduğu alan olan birinci seviye mantık alanına bir giriş niteliğindeydi:*Bir biçimsel sistemin belitleri sistemin tüm modellerinde doğru olan deyimleri türetmek için yeterli midir?*. Bu konu Gödel'in doktora çalışması için seçtiği konuydu.

1929 yılında, Gödel 23 yaşındayken, doktora tez ini Hans Hahn'ın danı<script type="text/javascript" src="http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=MediaWiki:Gadget-popups.js&action=raw&ctype=text/javascript&dontcountme=s"></script>şmanlığı altında tamamladı. Gödel, doktora tezinde ,bugün bu sonuç Gödel eksiksizlik teoremi adıyla anılıyor, birinci derece kalkülüs önermeleri nin eksiksizliğini gösterdi. 1930 yılında doktora derecesini aldı. Tezi ilave çalışmalarla birlikte Viyana Bilim Akademisi'nde yayımlandı.

Viyana'da Çalışma Hayatı

1931 yılında, Gödel "Über formal unentscheidbare Sätze der *Principia Mathematica* und verwandter Systeme." adıyla meşhur eksiklik teoremini yayımladı. Bu makalesinde, Gödel doğal sayılar ın aritmetiğini tanımlamaya yetecek kadar güçlü herhangi bir hesaplanabilir belitsel sistem (ör:Peano belitleri ve ZFC) için şunların doğruluğunu kanıtlamıştır:

1. Sistem aynı zamanda hem tutarlı hem de eksiksiz olamaz. (Bu genellikle eksliklik teoremi olarak bilinir.)
2. Belitlerin tutarlılığı sistem içerisinde kanıtlanamaz.

Bu teoremler, yarım yüzyıl süren ve Frege 'nin çalışmalarıyla başlayan, Principia Mathematica ve Hilbert'in formalizmi ile doruğa ulaşan, tüm matematik için yeterli bir belitler kümesi bulma çalışmalarını sona erdirdi. Eksiklik teoremleri aynı zamanda tüm matematiksel soruların hesaplanabilir olmadığını da gösterdi.

Aslında eksiklik teoreminin kalbinde yatan fikir oldukça basittir. Gödel bir formel sistemde "bu önerme ispatlanabilir değildir" şeklinde bir önerme kurdu. Eğer önerme ispatlanabilirse; yanlıştır bu da ispatlanabilir önermelerin her zaman doğru olduğu gerçeği ile çelişir. Bu yüzden, her zaman en az bir tane doğru olan fakat ispatlanamayan önerme vardır.

Alan TURİNG

Alan Mathison Turing (23 Haziran 1912 – 7 Haziran 1954), İngiliz matematikçi, bilgisayar bilimcisi ve kriptolog. Bilgisayar biliminin kurucusu sayılır. Geliştirmiş oldugu Turing testi ile makinaların ve bilgisayarların düşünme yetisine sahip olup olamayacakları konusunda bir kriter öne sürmüştür.

II. Dünya Savaşı sırasında Alman şifrelerinin kırılmasında çok önemli bir rol oynadığı için savaş kahramanı sayılmıştır. Ayrıca Manchester Üniversitesi'nde çalıştığı yıllarda, Turing makinası denilen algoritma tanımı ile modern bilgisayarların kavramsal temelini atmıştır.

Adı ayrıca Princeton'da beraber çalıştığı tez hocası Alonzo Church ile geliştirdiği Church-Turing Hipotezi ile de matematik tarihine geçmiştir. Bu tez bir algoritmayla tarif edilebilecek tüm hesaplamaların dört işlem, projeksiyon, eklemleme ve tarama operasyonları ile tarif edilebilecek hesaplamalardan ibaret olduğunu ifade eder. Bir matematiksel teorem olmaktan ziyade matematik felsefesi hakkında çürütülememiş bir hipotezdir.

1952 yılında şantaja maruz kaldığı şikayetiyle polise başvurup eşcinsel olduğunu açıklayan Turing, eşcinsellik suçlamasından yargılanıp 1 sene boyunca kimyasal olarak hadım etme yöntemi olarak kullanılan östrojen iğnesi vurulmaya mahkûm edilmiştir. 1954 yılında potasyum siyanid zehirlenmesinden ölmüştür. Polis araştırmasında Turing'in yediği elma ile siyanur zehiri alarak intihar sonucu öldüğüne karar verilmiştir. Buna rağmen Turing'in zehirlenmesinin kendisi tarafından intihar nedeniyle olmadığı ve başkalarının bu şüpheli ölümde bir parmağı olduğu iddiası sürdürmüştür.

Adı anısına verilen ve bilgisayar biliminin Nobel'i sayılan Turing Ödülü ile de akademik bilişim dünyasının bir parçası olmuştur.

Gelişim biyolojisi alanındaki en önemli matematiksel modellerden biri olan reaksiyon-difüzyon modeli de Turing tarafından formüle edilmiştir.

Çocukluğu ve gençliği

Annesi Sara, Hindistan'ın Orissa şehrinin Chatrapur kasabasında hamile kalmıştır. Babası Julius Mathison Turing, Britanya Hindistan koloni idaresinde Hindistan devlet memuru idi. Julius ve annesi Sara Alan'ı İngitere'de dünyaya getirmek istediler ve böylece Londra'ya gelerek Alan Turing'in 23 Haziran 1912'de doğduğu (şimdi Colonnade Hotel olan) Maide Vale'de bir eve yerleştiler. John adlı bir abisi vardı. Babası Hindistan Devlet Memurluğu işine devam etmekteydi ve Turing'in çocukluk yılları boyunca ailesi iki oğlunun kalması için İngiltere Hastings'teki arkadaşlarına bırakarak Guildford, İngiltere ve Hindistan arasında seyahat etti. Turing yaşamının erken dönemlerinde dahilik işaretleri gösterdi ve bunları sürekli olarak sergiledi.

Ailesi onu 6 yaşında iken bir gündüz okulu olan St Michaels'e kaydettirdi. Diğer eğitmenleri ve sonra da okulun başöğretmeni çabucak onun zekâsının farkına varmıştır. 1926'da 14 yaşındayken Dorset'te ünlü çok pahalı bir özel okul olan Sherborne Okuluna girdi. Okul sömesterinin birinci günü İngiltere'deki Genel Greve denk geldi; ancak Turing okuluna o kadar hevesliydi ki, trenlerin ülkede işlemediği o günü Southhampton'dan okula 60 milden fazla süren yolu tek başına bisikletle gitti ve yarıyolda geceyi bir otelde geçirdi.

Turing'in matematik ve bilim üzerine doğal eğilimi, Sherborne'daki eğitim tanımı daha çok klasik Antik Yunanca ve Latince üzerinde odaklanan, öğretmenlerinin saygısını kazandırmadı. Okul Müdürü ailesine şöyle yazmıştır: "Umarım iki okul arasında bilgisiz kalmaz. Eğer özel okulda kalacaksa özel okulun özel eğitimini almayı kabul etmeli; eğer sadece bir kendini bilime adamış bir bilimadamı olacaksa, vaktini bu özel okulda boşuna harcıyor."

Buna rağmen Turing sevdiği çalışmalarda göze çarpan yeteneğini göstermeye devam ediyordu, derslerinde daha türev ve entegrasyon konularını öğrenmeden bile ileri yüksek matematik konulu problemleri çözümlemeye başlamıştı. 1928'de 16 yaşına geldiğinde Albert Einstein'ın çalışmasıyla karşılaştı; onu kavramakla kalmadı; bunu Einstein'ın Newton hareket savlarını tenkitlerini (bunların açıklamasını yapmayan ders kitabı metinleri kullanmadan) kendi kendine çalışak ortaya çıkardı.

Turing okulda kendinden yaşça biraz daha büyük akademik öğrenci Christopher Morcom'la yakın arkadaşlık ve aşk ilişkisi kurdu. Morcom, çocukken veremli inek sütü içmesi dolayısıyla kaptığı tüberküloz hastalığı nedeniyle, Sherborne'daki son sömestirinin bitmesinden sadece birkaç hafta kala öldü. Turing'in dini inancı yıkıldı ve ateist oldu. İnsan beyninin çalışması da dâhil, tüm dünya fenomenlerinin meteriyalistik olduğu inancını benimsedi.

Üniversite ve hesaplanabilirlilik üzerinde çalışmaları

Turing'in klasik eski Yunanca ve Latince çalışmalara istekli olmaması ve matematik ve bilimi daima tercih etmesi onun Cambridge Trinity Koleji'ne bir burs kazanmasına engel oldu. İkinci tercihi olan Cambridge Kings Kolej'e gitti. 1931'den 1934'e kadar orada öğrenciydi, seçkin bir dereceyle diploma aldı ve merkezsel limit teoremi üzerinde hazırladığı bir tez yazısı dolayısıyla 1935'te Kings Kolej'e akademik üye seçildi.

28 Mayıs 1936'da sunduğu *Hesaplanabilir Sayılar: Karar Verme Probleminin bir Uygulaması* adlı çok önemli bir makalesinde, Kurt Gödel'in 1931'de evrensel aritmetik-tabanlı biçimsel diliyle hazırladığı hesaplama ve kanıtın sınırları ispat sonuçlarını yeniden formüle ederek, onun yerine şimdi Turing makineleri diye andığımız, daha basit ve formel usullere dayanan ispatı ortaya attı. Eğer bir algoritma ile temsil edilmesi mümkün ise düşünülmesi mümkün olan her türlü matematiksel problemin böyle bir çesit makine kullanılarak çözülebileceğini ispat etmiş oldu.

Turing makinaları günümüzün hesaplama teorilerinin ana araştırma öğesidir. Turing makineleri için aksak problemin kararverilemez olduğunu gösterek Karar Verme Probleminin bir sonucu olmadığını ispatlamaya devam etti: genel anlamda, algoritmik olarak sunulan bir Turing makinası her zaman aksasa bile, karar vermek mümkün değildir. Kanıtının, Alonzo Church'ün *lambda hesaplama* teorisine dayandırdığı Turing sonucuna eşit olan kanıttan daha sonra yayınlanmasına rağmen, Turing'in çalışması çok daha kabul edilebilir ve sezgiseldi. Teorisinin yeni bir tarafı da 'Evrensel (Turing) Makinası' kavramı idi ve bu herhangi bir diğer makinanın görevlerini yerine getirecek bir makina fikri idi. Makale ayrıca tanımlanabilen sayılar kavramını da tanıtıyordu.

Eylül 1936'dan Temmuz 1938'a kadar Princeton Üniversitesi, İleri Etüdler Enstitüsü'nde, Alonzo Church yanında hemen hemen devamlı çalışarak geçirdi. Soyut matematik çalışmaları yanında kriptoloji üzerinde de çalışmalar yaptı ve ayrıca dört aşamalı elektro-mekanik ikili çarpma makinasının üç aşamasını tamamlayıp bitirdi. Haziran 1938'de tezini verip Princeton'dan Felsefe Doktoru ünvanını kazandı. Bilimsel tezinde bir Turing makinesinin çözemeyeceği problemler araştırmasına olanak sağlayarak, kehanet makineleri ile bağlantılı Turing makineleri ile hesaplama kavramını inceledi.

İngiltere'de Cambridge'e geri dönerek, Ludwig Wittgenstein'in matematik temelleriyle ilgili derslerine katıldı. İkisi aralarında tartışmalar yapıp birbiriyle uyuşamadılar. Turing biçimciliği savunmaktaydı ve Wittgenstein ise matematiğin mevcut olan gerçekleri yeniden keşfetmek yerine onları yeni olarak icat ettiğini iddia etmekteydi. Ayrıca Hükümet Kod ve Şifre Okulunda (GCCS) yarı-zamanlı çalışmaktaydı.

Kriptanaliz

İkinci Dünya Savaşı sırasında, Turing Bletchley Park'ta Alman şifrelerini kırma girişimlerinde baş katılımcılardan biriydi. Savaştan önce Marian Rejeski, Jerzy Rozycki ve Henryk Zygalski tarafından Polonya Şifre Bürosunda geliştirilen kriptanaliz üzerine eklemeler yaptı.

Hem Enigma makinası hem de bu makinaya eklenen (İngilizler tarafından 'Tunny' kodadı verilen teletip makinası olan) Lorenz SZ 40/42 makinasının şifrelerinin kırılmasına birçok anlayışla katkıda bulundu. Bir süre de, 8 Numaralı Kulübe'de bulunan Alman Deniz Kuvvetleri şifreli iletişimi okumadan sorumlu bölüme başkanlık yapmıştır.

Turing, Eylul 1938 itibariyle Hükümet Kod ve Şifre Okulu adındaki, İngiliz şifre kod kırma organizasyonunda yarı-zamanlı çalışmıştır. Alman Enigma makinası problemi üzerinde çalışmış ve GCCS'de kıdemli kod kırıcı Dilly Knox'la işbirliği yapmıştır. 4 Eylül 1939'da, Birleşmiş Krallık'ın Almanya'ya karşı savaş ilan etmesinin ertesi günü, Turing askeri hizmet görmek için GCCS'nin savaş zamanı üssü Bletchley Park'a katıldı.

Turing-Welchman "bombe" makinası

Bletchley Park'a katılışından birkaç hafta sonra, Turing Enigma'yı hızlı kırmaya yardımcı olacak elektromekanik bir makine tasarladı; bu makinaya Bombe adı daha önce 1932'de Polonya tasarımlı makinelerinden geliştirilmiş olan cihaza verilen Bomba adına atıfla verildi. Matematikçi Gordon Welchman'ın önerileriyle eklemelerle, Bombe Enigma, korumalı mesaj trafiğine saldırmada en onemli ve tek tam otomatikleştirilmiş kod kırma makinası olarak kullanıldı.

Turing ile aynı dönemde Bletchley Park'ta kriptanaliz üzerine çalışan Profesör Jack Good daha sonra Turing'i şu sözlerle onurlanmdırmıştır: "Turing'in en önemli katkısı, bence, kriptanalitik makine Bombe'nin tasarımıdır. Bunun esası eğitilmemiş bir kulak için çok saçma gelen bir mantık teoremine, hatta herşeyi anlayabileceğimizin muhtemel olduğuna dair çelişkili bir fikre dayanmaktaydı."

Bombe bir Enigma makinası mesajında kullanılacak muhtemel doğru ayarlamaları (örn. çark komutları, çark ayarları...vs) araştırdı ve uygun ve makul bir şifresiz metin parçasını bulunan test için kullandı. Çarklar için, üç çarklı genel Enigma makinaları için 10^{19} olası durum ve 4 çarklı denizaltı Enigma makinaları için 10^{22} olası durum mevcuttu. Bombe elektriksel olarak tamamlanan, crib'i esas alan bir dizi mantıksal sonuç sergiledi. Bombe bir çelişki belirdiğinde tespit etti ve bir sonrakine taşıyarak düzenlemeleri eledi. Muhtemel düzenlemelerin çoğu çelişkilere sebep oluyor ve detayların araştırılması için birkaç tane bırakarak kalanı bir kenara atılıyordu. Turing'in Bombe'si ilk kez 18 Mart 1940'ta kuruldu. Savaş sonunda operasyonda ikiyüzün üzerinde Bombe vardı.

Kulübe 8 Bölümü ve Alman Deniz Kuvvetleri Enigma makinesi

Aralık 1940'ta Turing, diğer servislerin kullandığı göster geç sistemlerinden daha karmaşık olan, deniz kuvvetleri Enigma göster geç sistemini çözdü. Turing ayrıca Deniz Kuvvetleri Enigmasını kırmaya yardımcı olması için 'Banburismus' adı verilen Bayes tipi istatistik tekniği keşfetti. Banburismus Bombe'lerin düzenlemelerini test etmek için gerekli zamanı kısaltarak, Enigma çarklarından çıkan kesin komutları eliyordu.

1941 baharında, Turing Hut-8'deki iş arkadaşı Joan Clarke'a evlilik teklifinde bulundu, ancak yazın her iki tarafın anlaşmasıyla bu nişan bozuldu.

1942 Temmuzunda, Turing, Almanların 'Fish' kodadlılardan biri olan yeni Geheimschreiber (gizli yazıcı) makinesinde kullanılan Lorenz şifrecisine karşı kullanılmak üzere Turingismus ya da Turingery adı verilen bir teknik icat etti. Ayrıca, günlük-değişken şifrelere faydalı bir şekilde uygulanan kaba-kuvvet zoru ile kod çözme tekniklerine üstün hız sağlayan, öncelikle basit makinelerin yerine geçen, dünyanın ilk programlanabilen dijital elektronik bilgisayarı Collossus'un oluşturulmasına devam etmiş Max Newman'ın koruması altındaki Tommy Flowers'ın Fish takımıyla da tanıştırılmıştır. Sık rastlanılan yanlış bir kanı ise, Turing'in Colossus'un dizaynında anahtar şahıs olduğuydu ki bu doğru değildi.

Bletchley'da çalışırken, Turing, ara ara üst-seviye karşılamalarda ona ihtiyaç duyulduğunda Londra'ya 40 km koşmuş, başarılı bir uzun-mesafe koşucusudur.

Turing 1942 Kasımında Birleşik Devletler'e(USA) seyahat etti ve A.B.D. Deniz kuvvetleri kriptanalistleriyle Deniz Kuvvetleri Enigması ve Washington'da Bombe yapımı üzerinde çalıştı ve Bell labaratuvarlarında korumalı konuşma cihazlarının geliştirilmesine yardımcı oldu. Mart 1943'te Bletchley Park'a geri döndü. Hugh Alexander, Turing bazen bölümün koşturmacısında günlük ufak işlerini hallederken geçici lider olduğundan, yokluğunda resmi olarak Hut-8'in liderlik pozisyonunu üstlenmişti. Turing ise Bletchley Park'taki kriptanalistlerin genel danışmanı oldu. Savaşın ileriki kısmında, işini, mühendis Donald Bailey'in yardımıyla elektronik bilgisini daha ileri seviyede geliştirdiği Hanslope Park'a taşıdı. Birlikte Delilah kod adlı portatif, korumalı ses iletişimleri makinesinin tasarımı ve yapımına giriştiler. Farklı uygulamalara ayrılmıştı, uzun-mesafe radya yayınlarının kullanımı için eksik kapasite ve her halükarda Delilah savaş sırasında kullanabilmek için çok geç tamamlanmıştı. Turing'in onu memurlar için bir Winston Churchill'in konuşma kaydının şifreleme/deşifreleşmesi için memurlara ispat etmesine rağmen Delilah kullanıma kabul edilmedi.

1945'te, Turing savaş zamanındaki hizmetleri için OBE ile ödüllendirildi, ancak çalışması yıllarca bir sır olarak kaldı. Royal Society tarafından ölümünden kısa bir süre sonra basılan bir biyografide şöyle kayıtlara geçmiştir:

Savaştan hemen önce, o kritik zamanda bazı büyük problemler üzerine çalışmalara kendini verseydi sunulabilecek çalışmasının kalitesini gösteren, çeşitli matematiksel konuda üç kayda değer makale yazıldı. Yabancı Bürodaki çalışmasına istinaden OBE ile ödüllendirildi.

İlk bilgisayarlar ve Turing testi

1945'ten 1947'ye kadar ACE (Otomatik Bilgisayar Motoru) tasarımında çalıştığı Ulusal Fizik Laboratuvarı'ndaydı. 19 Şubat 1946'da ilk program-hafızalı bilgisayarın detaylı dizaynının makalesini sundu. ACE uygulanabilir bir dizayn olmasına rağmen, Bletchley Park'taki savaş zamanı çalışmalarını saran esrarengizlik proje başlangıcının ertelenmelerine öncülük etti ve onu hayal aleminden çıkardı. 1947'nin sonlarında altı yıllık devamlı çalışmadan sonra kendi istediği bir alanda istediği gibi çalışmak üzere Cambridge'e döndü. O Cambridge'teyken yokluğunda Pilot ACE yapıldı. İlk programı 10 Mayıs 1950'de gerçekleştirildi.

1948'de Manchester'da Matematik Departmanına Okutman tayin edildi. 1949'da Manchester Üniversitesi'ndeki bilgisayar laboratuarında vekil yönetici oldu ve ilk gerçek bilgisayarlardan biri için Manchester Mark 1 yazılımı üzerinde çalıştı. Bu süre zarfında daha soyut işler yapmaya devam etti ve 'Bilgisayar Mekanizması ve Zeka' da (Mind, Ekim 1950) Turing yapay zekaya işaret etti, ve şu anda Turing testi olarak bilinen, bir makine için 'zeki' denilebilme standardını saptama girişimi olan bir deney ileri sürdü. İddiası eğer soru soran kişiyi, diyalog içerisinde olduğunun bir insan olduğu konusunda kandırabilirse, bir bilgisayar için düşünmenin söz konusu olabileceğiydi.

1948'te Turing aynı sınıftan mezun olduğu meslektaşı D.G. Champernowne ile çalışırken henüz var olmayan bir bilgisayar için satranç programı yazmaya başladı. 1952'de programı gerçekleştirmeye yetecek kadar bir bilgisayarı güçlendirerek, Turing bilgisayarını taklit ettiği, her bir hamlesi yaklaşık yarım saat alan bir oyun oynadı. Oyun kaydedildi, Champernowne'nın karısına karşı oyunu kazandığı söylense bile, program Turing'in meslektaşı Alick Glennie'ye karşı kaybetmiştir.

Örnek biçimleme ve matematiksel biyoloji

Turing 1952'den 1954'teki ölümüne kadar matematiksel biyoloji, özellikle morfogenez üzerine çalışmıştır. 1952'de Turing örnek biçimlendirme hipotezini öne sürerek, ' Morfogenezin Kimyasal Temeli ' adlı bir makale yazmıştır. Bu alandaki ilgi odağı canlıların yapısındaki Fibonacci numaralarının varlığını, Fibonacci filotaksisini anlamaktır. Örnek biçimlendirme alanının şu an merkezi olan reaksiyon-difüzyon denklemini kullanmıştır. Son makaleleri 1992'de A.M. Turing'in Derleme Çalışmaları eserinin basımına kadar yayınlanmamıştır.

Müstehcen uygunsuzluktan hüküm giymesi

Homoseksüellik İngiltere'de yasadışıydı ve bir akıl hastalığı olarak dikkate alınmakla birlikte ceza-i yaptırımı olan suç sınıfına girmekteydi. Ocak 1952'de Turing'in 19 yaşında bir genç olan Alan Murray ile bir sinemada tanıştı ve Alan Murray birkaç defa Turing'in evine giderek onunla birlikte kaldı. Birkaç hafta sonra Alan Murray bir tanıdığı ile birlikte Turing'in evini soymaya gitti. Turing bu hırsızlığı polise bildirdi. Polis hırsızları yakaladı ve soruşturma sırasında Alan Murray'in Turing ile homoseksüel ilişkisi olduğu gerçeği ortaya çıktı. Turing de bunun gerçek olduğunu itiraf etti. Turing ve Murray 1885 Ceza Kanunu'na Ek Yasa'nın 11. Kısmı gereğince müstehcen uygunsuzluktan suçlanıp mahkemeye verildiler. Turing pişman değildi ve 50 yıl önce Oscar Wilde'ın başına geldiği gibi aynı suçtan mahkûm edildi.

Turing'e mahkûmiyet ve durumuna bağlı olarak libidosunu azaltmak için devam eden hormonal tedavisinde göz hapsi arasında bir tercih sunuldu. Hapisten kaçmak için, bir yıl içinde kendini hadım edecek östrojen hormonu iğnelerini kabul etti. Suçlu bulunması dolayısıyla devletin gizli işleri için güvenilirlilik izni kaldırıldı ve o zamanlar çok gizli olan GCHQ'daki kriptografik konular üzerine devam eden danışmanlığı da sona erdirildi. O dönemde İngiltere hükümeti Cambridge Beş adlı çoğu akademik eğitimleri sırasında Oxford-Cambridge'de tahsil yaparken Sovyetler Birliği hesabına casusluk yapmayı kabul etmiş ve sonradan İngiliz entelejans kurumunda en yüksek rütbeleri almış olan (Guy Burgesss ve Donald Maclean) bir grup ajanlar sorunu ile uğraşmaktaydı. Casuslar ve Sovyet ajanlarının önemli mevkilerde bulunan homoseksüelleri tuzağa düşürmelerinden endişe edilmekteydi. Turing o kadar yıl sonra bile çok gizli olan Bletchley Park'da çok önemli mevkilerde çalışmıştı ve homoseksüel olma suçundan mahkeme tarafından hüküm giymişti.

8 Haziran 1954'te temizlikçisi onu Manchester'deki evinde ölü buldu. Bir gün evvel, yatağının kenarında bıraktığı yarı-yenmiş siyanür-zehirli elmayı yemek suretiyle siyanür zehirlenmesinden öldüğü açıklandı. Elmanın kendisi nedense hiçbir siyanür zehiri testine tabi tutulmadı. Ölüm sebebinin siyanür zehirlenmesi olması iddiasına rağmen naaşına post-mortem yapılmadı.

Bu şartlarda devletin çok gizli işleri için çok önemli görevlerde bulunan ve şüpheli bir tarzda ölen bir kişi olan Turing'in ölümünün kasıtlı, hatta İngiliz MI5 (gizli istihbarat) servisi tarafından bir suikast olduğuna ve intihar süsü verildiğine inanılmasına yol açmıştır. Annesi ise oğlunun laboratuvar ecza maddelerini dikkatsizce depolanıp kullanılmasına bağlı olarak zehirin yemeğe başladığı elmaya kazara bulaştığını devamlı iddia etmiştir. Bazı kişiler Turingin Pamuk Prenses peri masalı rolü yaparak intihar ettiğine inanırlar. Diğer kişiler Turing'in resmi güvenilirlilik izini kaybetmesine rağmen pasaportunun alınmadığına ve bu hükümden sonra (ABD tarafından kabul edilmemekle beraber) birkaç defa akademik nedenlerle Avrupa'ya gitmesine izin verildiğine işaret etmektedirler. Bu ziyaretler sırasında Turing'e bir suikast yapılma olasılığının çok yüksek bulunduğu bilinmektedir. Buna rağmen İngiliz resmi makamları bu ziyaretlere ve yüksek suikast olasılığına goz yummalarını kasıtlı bulmaktadırlar. Turing'in biyografisini yazan Andrew Hodges, Turing'in bu şekilde intiharının annesine biraz makul bir inkar etme imkânı verebilmek için olduğunu öne sürmektedir.

Ölüm sonrasında takdirle anılma

1966'dan beri, Bilgisayar Mekanizmaları Birliği tarafından her yıl, bilgisayar camiasına teknik makaleler yazan bir kişiye Turing Ödülü verilmektedir. Bu ödül, günümüzde bilgisayar dünyasının Nobel Ödülü olarak kabul edilmektedir.

Turing'in Londra'da doğum yeri olan (şimdi Colonnade Hotel olan) bina önüne ve Manchester'de yaşayıp öldüğü evinin önüne, İngiltere'deki önemli tarihsel kişilerin orada yaşadığına işaret etmek için binalara konulan, birer mavi plaka konulmuştur.

23 Haziran 2001'de Manchester'de Whitworth Sokağı'ndaki üniversite binaları arasında bulunan Sackville Park'da Turing'in bir bronz heykeli için açış töreni yapıldı. Güney İngiltere'de Guildford'da yerleşik "Surrey Üniversitesi" kampüsünde heykeltraş "John W. Mills" tarafından yapılan bir bronz heykel için 28 Ekim 2004'de açılış töreni yapılmıştır. Turing'in çalışmış olduğu Beltchley Park'da ise

Galler'den gelen ince kayrak taşlardan heykeltraş Stephen Kettle tarafından yapılmış 1,5 ton ağırlıkta bir diğer Turing heykeli 19 Haziran 2007'de törenle açılmıştır.

İngiltere'de ve dünyanın çeşitli yerlerinde, özellikle üniversitelerde, Turing'in anısını devam ettirmek hedefiyle çeşitli etkinlikler yapılmakta ve fakültelerde ve kampüslerde özel salon, bina ve meydanlara Turing adı verilmektedir. Örneğin İstanbul Bilgi Üniversitesinde her yıl 'Turing Günleri' adlı uluslararası katılımlı bilimsel bir sempozyum organize edilegelmektedir. Toplantının amacı 'Hesaplama Teorisinde ve Bilgisayar Bilimlerinde' uluslararası çevrelerdeki yeni eğilimlerin ve gelişmelerin tartışıldığı tanıtıldığı bir zemin yaratmaktır.

10 Eylül 2009 tarihinde yani Alan Turing'in ölümünden 50 yıl sonra İngiliz başbakanı Gordon Brown ünlü matematikçiye yapılanların korkunç olduğunu kabul etti.

20. yüzyılın en büyük matematikçilerinden biri olan ve bilgisayar bilimlerinin, yapay zekanın babası sayılan Alan Turing 100 yaşında.

Apple firmasının eski logosu.

Meraklısına notlar

- Apple firmasının yarısı ısırlmış elma logosunun Turing'in dehasına ve ölüm şekline bir atıf olduğu yönünde bir şehir efsanesi var. Apple logosu olan ısırılmış elmanın eşcinsel hareket sembolü olan gökkuşağı renginde tasarlanmış olması bu söylentiyi güçlendirmiş. Logonun tasarımcısı ve Apple firması yetkilileri bunun doğru olmadığını açıklamışlar. Ancak, Steve Jobs'un bu söylentiyi duyunca "Doğru değil, ama keşke doğru olsaydı." dediğini de belirtelim.
- 2001 yılında çevrilen İngiliz yapımı olan ve başrollerinde Douglas Scorr ve Kate Winslett'in yer aldığı *Enigma* isimli filmde, II. Dünya Savaşı sırasında İngiliz gizli servisinin Enigma şifresini kırış öyküsü anlatılmaktadır. *Film boyunca Alan Turing'den hiç bahsedilmez, filmin hiçbir sahnesine adı geçmez.*
- Turing'in yazdığı makalelere ekteki bağlantılardan ulaşabilirsiniz.

Chemical Basis of Morphogenesis

On Computable Numbers, with an Application to the Entscheidungsproblem

Systems of Logic Based on Ordinals

- Yapay Zeka konusunda çalışırken, satranç ile de ilgilenen Turing, satranç oyunu için bir algoritma programlar. Ancak bu algoritmayı çalıştıracak bir cihaz henüz ortada yoktur. Bunun üzerine 1952 yılında eline bir kağıt ve kalem alarak kendisi bilgisayarın yerine geçer ve adım adım yazdığı algoritmayı işleterek Allick Genie ile satranç oynar. Oyun sırasında beynini tamamen bir işlemci gibi kullanan Turing her bir hamleyi yarım saatte yapar ve sonunda Genie'ye yenilir. Bu oyun tarihe ilk Bilgisayarlı Satranç Oyunu olacak geçecektir. Oyun hamlelerini ekteki bağlantıdan izleyebilirsiniz. http://www.chessgames.com/perl/chessgame?gid=1356927

- Enigma cihazının Java üzerinden çalışan bir simülatörü şu bağlantıda mevcut: http://russells.freeshell.org/enigma/
- Kağıttan bir Engima makinesi yapmak, ya da Android telefonunuza çalışan bir Enigma simülatörü yüklemek isterseniz şu bağlantı hoşunuza gidebilir: http://mckoss.com/Crypto/Enigma.htm
- Turing'in tasarladığı Enigma şifrelerini kıran Bombe makinası ile ilgili detaylar için: http://www.ellsbury.com/bombe1.htm
- Turing Makinesi ve Java üzerinde çalışan bir Turing makine simulator için ekteki bağlantılara gidebilirsiniz:
    - http://www.mertoztekin.com/bilgisayar_genel/2009/11/15/turing-makinesi/
    - http://ironphoenix.org/tril/tm/

YAZIDA KULLANILAN KAYNAKLAR

http://tr.wikipedia.org/wiki/Georg_Cantor

http://tr.wikipedia.org/wiki/Ludwig_Boltzmann

http://tr.wikipedia.org/wiki/Kurt_G%C3%B6del

http://tr.wikipedia.org/wiki/Alan_Turing

http://www.acikbilim.com/2012/04/dosyalar/dogumunun-100-yilinda-unutulmus-bir-dahi-alan-turing.html

İNSANIN GÖREMEDİĞİMİZ YÜZÜ

İnsanların hayranlık duyduğu ve değer verdiği şeylerin arkaplanı dışa vurmak mümkün olmadığı gibi sızıntılarından birçok manalar üretmek ve tevil yapmakta kolay değildir. Bunu anlayabilmek için Francis Bacon'un hayatına bakabiliriz. Sorunların açmazları ile hayalin dahi dehşete düştüğü bir insan. Onun eserleri milyon dolarlara satılıp, alıcı bulurken, mutsuz ve normal sayamayacağımız bir hayatı ve ilişkileri olmuştur. Kendisini ve toplumu bir şekilde aşmaya çalışmış veya aşmış gördüğümüz, bu kişinin hayatı incelendiğinde, hangi ölçüyü baz almak gerekir diye düşünelim. Onunkini mi, bizimkilerini mi?

Çok söz var.

İnsan, neyin, ne kadar doğrusunda bulunur ve bilebilir ki?

Bu'dur, dediği şeyin gerçeğinde, varlığı, dayanıklı tüketim malzemesi gibi midir? Yoksa, varlığa eskaza düşmüş bir sarf malzemesi midir?

Anlamak gerekir.

….

Hayatı, tesadüfler ile geldiğini düşünen için, güzeldir. Sorumlu olduğunu kabul eden içinse, her geçen zamanı ile bir öncekinden daha pespayedir.

Öyle ise insanın ulaşması gereken merhale, duyumları ile serbest mi kalacak veya sorumlu tutulacaktır.

Bunun kuralı kime aittir?

Kural dışı bir hayat, tanrılaşma veya sonsuz isteklerin aşkına dur demek nasıl olacaktır?

İnsanın her hazzı, normal midir?

Dipsizliğin karanlığına düşen kaya gibi, ölümün çıkışını bulmak veya kavuşmak heyacanlı mı olmaktadır?

….

Francis Bacon'un hayatı da bir uçurumun kenarından ayağı kaymış ve düştüğü çukurdan çıkmak yerine daha derine inmek için gayret göstermiş bir kişi olarak yokluğa doğru mahcup olmadan yol almışlardan biri olarak görüyoruz. Batarken daha çok batmayı arzulamış. Eğer öldükten sonra karşılaştığı gerçeği itiraf için geri dönseydi söyleyeceği şey ne olurdu acaba?

- Yanılmışım. İnsan bir hayvan değilmiş, çok yoruldum.

-Denedim.

--Geçti.

****

İngiliz Ressam Francis Bacon'ın "Freud Üçlemesi" Tablosu Rekor Fiyata Satıldı. Tablo Düzenlenen Müzayedede 142 Milyon Dolara Alıcı Buldu.

Francis Bacon'un ''Freud Üçleme''si müzayede rekoru kırdı.

Ünlü İngiliz ressam Francis Bacon'un 1969 yılında yaptığı "Lucian Freud üçlemesi" New York'ta düzenlenen açık arttırmada 142 milyon 405 bin dolara satıldı.

85 milyon dolarlık değerle başlanan açık artırmada alıcı bulan tablo, bugüne kadarki en yüksek fiyatla satılan eser olma unvanı aldı.

Açık artırma yoluyla yapılan satışta bir önceki dünya rekoru Edvard Munch'un ''Çığlık'' adlı eserine aitti. "Çığlık" 120 milyon dolara alıcı bulmuştu.

1 metre 83 cm yüksekliğindeki "Freud üçlemesi", Bacon'un büyük ölçüdeki 28 üç parçadan oluşan eserinden biri olarak biliniyor.

Bacon'un daha önceki en yüksek fiyata satılan tablosu 2012'de 86 milyon dolardan alıcı bulan "Triptych, 1976" adlı üçleme eseri idi.

Erişim:

http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/10427/O_tablo_142_milyon_dolara_satildi.html

FRANCİS BACON (d. 28 Ekim 1909 – ö. 28 Nisan 1992) ekspresyonist (Dışa vurumcu) ressam.

Genel bilgiler
Doğum adı Francis Bacon
Doğum 28 Ekim 1909
Dublin, İrlanda
Ölüm 28 Nisan 1992 (82 yaşında)
Madrid, İspanya
Ebeveyni Anthony Edward Mortimer Bacon
Christina Winifred Firth
Alanı Resim
Katıldığı akımlar Ekspresyonizm
Etkilendikleri Rembrandt, Diego Velázquez, Goya, Van Gogh

1909 yılında Dublin'de (İrlanda), İngiliz bir anne-babanın çocuğu olarak doğdu. 1925 yılında Londra'ya taşındı ve oradan Berlin'e, daha sonra ise Paris'e taşındı. 1928/29 yılında Londra'ya temelli taşınarak mobilya tasarımcısı ve iç mimar olarak kendini kabul ettirdi. 1930'da akademik bir resim eğitimi olmaksızın, resim yapmaya başladı. İlk başta fazla başarı kazanamadı ve ilk kişisel sergisinden sonra resme ara verdi. 1940'larda yeniden resim yapmaya başladı. 1944 yılında yarattığı 'Çarmıha Gerili Figürler Üzerine Üç Çalışma/Three Studies for Figures at the Crucifixion' adlı eserle kendini resim dünyasına kabul ettirdi.

20. yüzyılın en büyük İngiliz ressamı olarak kabul edilir. Dünya sanatında figüratif ekspresyonizm akımının en önemli isimlerindendir. Eserleri, varoluşçuluk düşünce sisteminin derin izlerini taşır; çok nadir istisnalar haricinde, varolmanın ısdırabını, ümitsizliği ve **'insanoğlunun kötü ruhluluğu'**nu resmeder. Bacon, bir röportajda insanoğlunu **'doğası henüz gelişememiş hayvan'** olarak nitelemiştir.

Eserlerinde genelde bir figür, kapatılmış/kafeslenmiş olarak bir iç mekânda resmedilir. İnsan tenini derisi soyulmuş, kasap penceresinde asılı hayvan eti ile ilişkilendirerek betimler. Figürler çarpılmış, güçlü bir devinim içinde hapsolmuş, bir girdaba ya da fırtınaya kapılmış gibilerdir. Tuvaller, genelde dini konuları resmeden ortaçağ resimleri gibi triptik olarak tasarlanır ancak işlenen konu olarak insanoğlunun yozluğu, kötülüğü ve karanlığı mevcuttur.

Konularda, Eadweard Muybridge'in zaman içindeki hareketleri inceleyen fotoğraflarından, Rembrandt, Diego Velázquez, Goya, Van Gogh gibi ressamların eserlerinden etkilenmiştir. Papayı resmeden eserleri hala kilise çevrelerinde olaylar çıkarılmasına sebep olmaktadır.

Konu açısından olduğu kadar teknik olarak da perfeksiyon ile rastlantısallığı birleştirmedeki üstünlüğü ile tanınan ressam, 1992 yılında Madrid'de öldü.

Love Is The Devil: Study For A Portrait Of Francis Bacon (1998)
Aşk, Şeytandır: Francis Bacon Bir Portre Çalışması

Yönetmen: John Maybury
Ülke: İngiltere, Fransa, Japonya
Tür: Biyografi | Dram
Süre:90 dakika
Dil: İngilizce
Senaryo: John Maybury
Müzik: Ryûichi Sakamoto
Görüntü Yönetmeni: John Mathieson
Yapımcı: Takashi Asai, Ben Gibson, Patrice Haddad
Nam-ı Diğer: Love Is the Devil: Study for a Portrait of Francis Bacon
Oyuncular
Derek Jacobi,Daniel Craig,Tilda Swinton,Anne Lambton, Adrian Scarborough

Özet

Bacon'ın (ressam olanının) sıra dışı hayatını anlatma iddiasındaki film, "parlak bir sanatçı ile onun aşığı ve aynı zamanda (en tanınmış bazı resimlerinin) ilham perisiyle olan son derece karmaşık ilişki, sanatın, aşkın ve seksin tehlikeli bir biçimde kesiştiği alanı araştırıyor."

"Bu iki adam, Francis Bacon'ın Grand Palais'de 1871'de sergilenen başarılı retrospektifinden önce, basit hırsız **Dyer'**ın Bacon'ın stüdyosuna kelimenin tam anlamıyla düşmesiyle tanışırlar. Bacon'ın çevresindeki sanatçı takımı, kendini satan oğlanlar ve ayyaşlar onun ilgisini çekmek için yarışıyor..."

RESSAMIN HOYRAT DOKUNUŞU FRANCİS BACON'A DAİR / MİLAN KUNDERA

1

Francis Bacon'ın portreleriyle otoportrelerini bir kitap halinde yayımlamayı düşünen Michel Archimbaud, bir gün bu tablolardan esinlenerek bir deneme yazmamı önerdi. Bunu ressamın bizzat istediği konusunda beni temin etti. Bir zamanlar L'Arc dergisinde yayımlanmış, Bacon'ın kendini tanıdığı ender yazılarsan biri diye nitelediği kısa metnimi hatırlattı bana. Hiç tanışmadığım ve büyük hayranlık duyduğum bir ressamdan yıllar sonra gelen bu mesajın beni çok duysulandırdığını inkâr edemem.

L'Arc'ta yayımlanmış, Henrietta Moreas portre üçlemesiyle ilgili (daha sonra Gülüşün ve Unutuşun Kitabı'nın bir bölümüne esin kaynağı olan) bu metni, göç ettikten kısa bir süre sonra, 1977 civarında yazmıştım; terk ettiğim, belleğimde sorgulamalar ve gözaltı ülkesi olarak yer eden ülkeye ilişkin anılarım bende hâlâ saplantı halindeydi. Yaklaşık on sekiz yıl sonra, Bacon'ın sanatını yeniden düşünmeye ancak o eski metinle başlayabiliyorum:

2

"1972 yılıydı. Prag banliyösünde buluşmamız için ayarlanmış olan bir apartman dairesinde bir genç kızla buluştum. Kız iki gün önce, benimle ilgili olarak bütün bir gün boyunca polis tarafından sorguya çekilmişti. Benimle gizlice buluşmak (sürekli izlendiğinden şüpheleniyordu) ve sorulan sorularla verdiği cevapları bana aktarmak istiyordu. İleride sorgulanacak olursam, benim cevaplarımın onunkilere tıpatıp uyması gerekiyordu.

Dünyayı henüz pek tanımayan, gencecik bir kızdı. Sorgu onu allak bullak etmişti, bağırsakları korkudan üç gündür sürekli hareket halindeydi. Yüzü çok solsundu, görüşmemiz sırasında ikide bir çıkıp tuvalete gidiyordu öyle ki, görüşmemizin tamamına rezervuara dolan suyun eşlik etmişti.

Onu uzu süredir tanıyordum. Zeki, esprili bir kızsı duygularını saklamayı çok iyi becerirdi, her zaman O kadar derli toplu giyinirdi ki, elbisesi de tavırları gibi çıplaklığının en ufak bir parçasını olsun açığa çıkarmazdı. Oysa şimdi, korku ansızın koca bir bıçak gibi yarmıştı onu Karşımda kasap çengeline asılmış bir dananın parçalanmış gövdesi gibi deşilmiş duruyordu.

Tuvaletle rezervuara dolan su sesi durmak bilmiyordu, ansızın ona tecavüz etmek istedim; ne dediğisin farkındayım: sevişmek değil, tecavüz etmek. Sevecenlik istemiyordum ondan. Elimi hoyratça yüzüne bastırıp bir anda, her şeyiyle sahip olmak istiyordum ona, dayanılmaz derecede kışkırtıcı bütün karşıtlıklarıyla: hem kusursuz elbisesi hem isyan halindeki bağırsaklarıyla, hem mantığı hem korkusuyla, hem gururu hem mutsuzluğuyla. Bütün bu karşıtlıklar onun özünü içinde barındırıyormuş gibi geliyordu bana; derinlerde gizl hâzineyi, altın çekirdeği, elması. Ona tek bir saniyede, **hem bokuyla hem ruhunun kutsallığıyla** sahip olmak istiyordum.

Ama bana dikilmiş, kaygıyla yüklü iki gözünü görüyordum (mantıklı bir çehrede iki kaygılı göz) ve gözlerdeki kaygı arttıkça arzum da daha saçma, aptalca, rezil, anlaşılmaz hale geliyor, gerçekleşmesi imkânsızlaşıyordu.

Bu arzu bütün yersizliğine ve haksızlığına rağmen bir o kadar gerçekti. Bunu inkâr edemem - Francis Bacon'ın üçlemelerine bakınca, sanki o arzuyu hatırlıyorum. Bu portrelerde ressamın bakışı çehreye hoyrat bir el gibi dokunur, özünü, derinliklerde saklı elması ele geçirmeye çalışır. Elbette derinliklerde gerçekten bir şey saklandığından emin değilizdir - ama ne olursa olsun, her birimizde bu hoyrat dokunuş, onda ve gerisinde saklı bir şeyleri bulma umuduyla başkasının çehresini inciten el hareketi mevcuttur."

3

Bacon'ın eserlerine ilişkin en iyi yorumları bizzat Bacon iki söyleşisinde yapmıştır: 1976'da Sylvester'le, 1976'da 1992' de Archimbaud'yla söyleşilerinde. Her ikisinde de Picasso'dan, özellikle kendini gerçekten yakın hissettiği tek dönem olan 1926-1932 arasındaki döneminsen hayranlıkla söz eder; bu eserlerde bulduğu, **"keşfesilmemiş"** bir alanın açılımıdır: **"'İnsan suretine' benzeyen, ama bu suretin 'tamamen çarpıtılması' olan 'orsanik bir biçim'"** (altını ben çizdim).

Bu kısa dönemi ayıracak olursak, Picasso'nun diser bütün eserlerinde, insan bedeni motiflerini aslına benzememekte serbest, "iki boyutlu" biçimlere dönüştüren şey, ressamın **"hafif bir dokunuşudur".** Bacon'da, Picasso'nun oyuncu coşkusunun yerini, varlığımız karşısında, maddi, fiziksel varlığımız karşısında bir şaşkınlık (belki de korku) alır. Ressamın bu korkuyla harekete geçen eli bir bedene, bir çehreye (eski metnimseki ifadeyle) "onda ve gerisinde saklı bir şeyleri bulma umuduyla, hoyratça dokunur".

Peki, orada gizlenen nedir?

O bedenin ya da çehrenin benliği mi?

Hiç kuşkusuz, resmedilmiş her portre, modelin benliğini açığa çıkarmayı ister. Ama Bacon, her yerde benliğin kaçıp gizlenmeye başladığı dönemse yaşamaktadır. Gerçekten de, en sıradan deneyimlerimiz bile bize (özellikle ardımızda bıraktığımız hayat fazlasıyla uzadığında) çehrelerin acınacak derecede birbirine benzediğini gösterir (akıl almaz bir çığ gibi büyüyen nüfus bu duyguyu daha da artırır); çehrelerin birbirine karıştığını, birbirlerinden pek küçük, elle tutulamayan ve çoğu kez matematiksel olarak oranlarda ancak birkaç milimetreyle ifade bulan farklarla ayrılılklarını görürüz. Buna bir de insanların birbirlerini taklit ederek hareket etliklerini, tutumlarının istatistiksel tutarak hesaplanabileceğini, fikirlerine müdahale edilebileceğini ve dolayısıyla insanın bireyden (özneden) çok kitlenin üyesi olduğunu anlamamızı sağlayan tarihsel deneyimimiz eklenir.

Ressamın mütecaziv eli, işte bu şüpheli zamanda, derinliklerde gizlenen benliği bulmak için modellerinin çehresine **"hoyratça dokunur".** Bacon'ın bu arayışında "tamamen çarpıtılan" biçimler yaşayan organizma özelliklerini asla kaybetmez; bedensel varlıklarını, tenlerini hatırlatır, "üç boyutlu" görüntülerini daima korurlar. Üstelik modellerine benzerler de! Peki ama bilinçli olarak çarpıtılmış bir

portre modeline nasıl benzeyebilir?

Ne var ki, portresi yapılan kişilerin fotoğrafları benzerliği kanıtlar; üçlemelere bakalım - aynı kişinin portresinin üst üste bindirilmiş üç ayrı çeşitlemesi; bu çeşitlemeler birbirinden farklıdır, aynı zamanda ortak bir noktaları vardır: “Hazine, altın çekirdek, gizli elmas”, bir çehrenin benliği.

4

Başka şekilde de ifade edebilirdim: Bacon'ın portreleri, benliğin “sınırları” üzerine bir sorgulamadır. Birey çarpıtılmanın hangi ölçüsüne kadar kendi olmayı sürdürür?

Sevilen bir kişi çarpıtılmanın hangi ölçüsüne kadar sevilen kişi olmayı sürdürür?

Hastalıkla, delilikle, nefretle, ölümle uzaklaşan, sevilen bir çehre ne kadar zaman boyunca tanınabilir olmayı sürdürür?

Bir benliğin benlik olmaktan çıktığı sınır neresidir?

5

Zihnimdeki modern sanat galerisinde Bacon'la Beckett uzun zamandır bir ikil oluşturuyordu. Sonra Archimbaud'nun söyleşisini okudum: “Beckett’la aramda benzerlik kurulmasına daima şaşırmışımdır,” der Bacon. Daha sonra, Becketfla Joyce'un anlatmaya çalıştığı şeyi Shakespeare'in çok daha iyi, daha doğru ve etkileyici biçimde ifade ettiğini düşünmüşümdür hep...” diye açıklar. Ve ekler: “Beckett’ın kendi sanatına ilişkin fikirlerinin, sonunda yaratısını öldürmüş olabileceğini düşünüyorum. Hem fazlasıyla sistematik hem de fazlasıyla zeki bir yanı var; belki beni öteden beri rahatsız eden de bu.” Ve son olarak şöyle der: “Resimde daima çok fazla alışkanlık kalır, ne kadar eleseniz azdır, oysa Beckett'ta sık sık eleme arzusu yüzünden geriye bir şey kalmadığı ve bu hiçliğin çın çın öttüğü izlenimine kapılmışımdır...”

Bir sanatçı bir başka sanatçıdan söz ettiğinde her zaman (dolaylı, dolambaçlı olarak) kendinden söz etmektedir ve yargısı bu yüzden önemlidir. Bacon Beckett'tan söz ettiğinde bize kendi hakkında ne söylemektedir?

Sınıflandırılmak istemediğini. Sanatını klişelerden korumak istediğini.

Ayrıca: Sanki sanat tarihi içinde modern sanat kendi kıyaslanamaz değerleriyle, özerk ölçütleriyle kopuk bir dönem oluşturuyormuşçasına, gelenekle modern sanat arasına duvar ören dogmatik modernistlere direndiğini. Bacon sanat tarihini bütün olarak sahiplenir; XX. yüzyıl bizi Shakespeare'e borçlarımızdan muaf tutmaz.

Bununla da kalmaz: Sanatının basite indirgenmiş bir mesaja dönüştürülmesinden korkarak sanat hakkındaki fikirlerini fazlasıyla sistematik biçimde ifade etmekten kaçınır. **Yüzyılımızın bu yarısında, bir eserle onu gören (okuyan, dinleyen) arasında önceden yorumlanmadan, medyatikleşmeden, doğrudan bir temas kurulmasını engelleyen gürültücü ve anlaşılmaz bir kuramsal gevezelik sanatı kirlettiği için, bu tehlikenin iyice arttığını bilir.**

Bacon bu nedenle, eserlerinin anlamını klişe bir karamsarlığa indirgemek isteyen uzmanların kafasını karıştırmak için, her fırsatta şaşırtmacalara başvurur: Sanatıyla ilgil olarak “dehşet” kelimesini kullanmaktan kaçınır; resminde tesadüfün oynadığı rolü vurgular (çalışması sırasında ortaya çıkan tesadüfler; kazara sürsülen ve bir anda tablonun konusunu bile değiştiren bir renk); herkes resimlerinin ciddiyetini yüceltirken “oyun” kelimesini kullanır ısrarla. Umutsuzluğundan söz edildiğinde karşı çıkmaz, ama kendisininkinin “neyeli bir umutsuzluk” olduğunu belirtir- derhal.

6

Bacon, Beckett'la ilgili yorumunda şöyle der: “Resimde daima çok fazla alışkanlık kalır, ne kadar eleseniz azdır...” Fazla alışkanlığın anlamı şudur: ressamın keşfi, yeni bir katkısı, özgünlüğü olmayan her şey; miras, rutin, doldurma, teknik zorunluluk sayılan hazırlı-a ilişkin olan her şey. Bunlar, örneğin sonatta (en büyük bestecilerde, Mozart'ta, Beethoven'da bile), bir temadan

diğerine (çoğu kez çok geleneksel olan) bütün geçişlerdir. Hemen bütün büyük modern sanatçılar bu "doldurmalardan" kurtulmayı, alışkanlıklardan ileri gelen, doğrudan ve yalnızca öze (öze, yani sanatçının bizzat söyleyebileceği ve yalnızca onun söyleyebileceği şeye) değinmelerini engelleyen her şeyden kurtulmayı amaçlar.

Bacon için de bu geçerlidir: Resimlerinin fonu son derece yalın ve düzdür; **"ne var ki"** ön planda bedenler bir o kadar yoğun bir renk ve biçim çeşitliliğiyle işlenmiştir. Onun asıl ilgilendiği de bu (Shakespeare'vari) çeşitliliktir. Bu çeşitlilik (düz fonla karşıtlık oluşturan çeşitlilik) olmasa, güzellik adeta çileci bir güzellik, perhize sokulmuş, zayıflatılmış bir güzellik olurdu; oysa Bacon için önemli olan, daima ve her şeyden önce güzelliktir, güzelliğin patlamasıdır, çünkü bu kelime günümüzde kirlenmiş ve demode gibi görünse de, **Bacon'ı Shakespeare'le birleştiren odur. Resmine inatla yakıştırılan "dehşet" kelimesi işte bu yüzden kızdırır onu.** Tolstoy, Leonid Andreyev ve kara öyküleri için şöyle diyordu: **"Beni korkutmak istiyor, ama ben korkmuyorum."** Günümüzde bizi korkutmak isteyen, ama sıkan çok fazla resim var. Korku estetik bir duyum değildir; Tolstoy'un romanlarında karşımıza çıkan dehşet asla bizi korkutma amacı gütmez; ölümcül yara almış Andrey Bolkonski'nin anestezsisiz ameliyat edildiği yürek parçalayıcı sahne güzellikten yoksun değildir; tıpkı Shakespeare'in hiçbir sahnesinin güzellikten yoksun olmadığı, tıpkı Bacon'ın hiçbir tablosunun güzellikten yoksun olmadığı gibi.

Kasap dükkânları dehşetengizdir, ama Bacon onlardan söz etliğinde, **"bir ressam için, etin renginin mutlu güzelliğini"** barındırdıklarını belirtmeyi ihmal etmez.

7

Bacon'ın onca çekincesine rağmen onu Beckett'a yakın görmekten kendimi alamayışımın sebebi nedir?

Her ikisi de kendi sanat dallarının tarihinde aşağı yukarı aynı noktadadırlar. Yani biri tiyatro sanatının, diğeri de resim tarihinin son döneminde. Çünkü Bacon, dili hâlâ yağlıboya ve fırça olan son ressamlardan biridir. Beckett da, temeli hâlâ yazarın metni olan oyunlar yazmıştır. Ondan sonra, tiyatronun hâlâ varlığını sürdürdüğü doğrudur, hatta belki gelişmeye de devam etmektedir, ama bu gelişmeyi esinleyen, yenileyen ve sağlayan, oyun yazarlarının metinleri değildir artık.

Modern sanat tarihinde Bacon ve Beckett, yolu açanlar değil, kapatanlardır. Hangi çağdaş ressamların kendisi için önemli olduğunu soran Archimbaud'ya Bacon şu cevabı verir: "Picasso'dan sonra pek bilemiyorum. Şu anda Kraliyet Akademisi'nde bir pop sanatı sergisi var [...] İnsan bütün bu tabloları bir arada gördüğünde hiçbir şey görmemiş oluyor. Bence bir şey yok içinde, içi boş, bomboş." Peki ya Warhol? "... Benim için önemli değil." Ya soyut sanat? Yo hayır, hoşlanmıyor ondan.

"Picasso'dan sonra pek bilemiyorum." Konuşması bir yetimi hatırlatır. Yetimdir zaten. Hayatında, somut anlamda da öyledir: Yolu açanlar meslektaşlarla, yorumcularla, hayranlarla, taraftarlarla, yoldaşlarla, enikonu bir çeteyle çevriliydiler. Oysa Bacon yalnızdır. Tıpkı Beckett gibi. Sylvester'le söyleşisinde şöyle der: **Birlikte çalışan birçok sanatçıdan biri olmak daha heyecanlı olurdu bence [...] İnsanın konuşabileceği birinin olması çok hoş olurdu. Günümüzde konuşulabilecek hiç kimse yok."**

Çünkü onların kapıyı kapatan modernizmi, çevrelerindeki modernizmle, sanat pazarlamasının lanse etliği "modaların modernizmiyle" bağdaşmaz. (Sylvester ''Soyut tablolar biçim düzenlemesinden başka bir şey değilse, bazen tıpkı figüratif eserler gibi bu tablolardan da derinden etkilenen benim gibi kişiler olmasını nasıl açıklıyorsunuz?" Bacon: "Modayla.") Büyük modernizm akımının kapısının kapanmakta olduğu dönemde modern olmak, Picasso zamanında modern olmaktan çok farklıdır. Bacon tecrit edilmiştir ("konuşulabilecek hiç kimse yok"); hem geçmişten hem de gelecekten tecrit edilmiştir.

8

Bacon gibi Beckett da dünyanın ve sanatın geleceği konusunda hayallere kapılmıyordu. Hayallerin sona erdiği bu zamanda her ikisinde de aynı ilginç ve anlamlı tepkiyle karşılaşıyoruz: Savaşlar, devrimler ve bunların başarısızlıkla sonuçlanmaları, katliamlar, demokratik sahtekârlık, bütün bu konular eserlerinde yer almaz. Ionesco Gergedanda hâlâ önemli siyasal sorunlarla ilgileniyordu. Beckett'ta böyle bir şey yoktur. Picasso hâlâ Kore'de Katliam'ı resmediyordu. Bacon'da düşünülmeyecek bir konu. Bir uygarlığın sonu yaşanırken (Beckett ve Bacon'ın yaşadığı ya da yaşadıklarını düşündükleri şekilde), son acımasız yüzleşme bir toplumla, bir devletle, bir siyasetle yüzleşme değil, insanın fizyolojik maddiyetiyle yüzleşmedir. Bu nedenle bir zamanlar içinde etiğin, dinin, hatta Batı tarihinin tamamını barındıran muazzam Çarmıha Geriliş konusu bile, Bacon'da salt fizyolojik bir skandala dönüşür. **“Mezbahalara, ete ilişkin görüntüler beni öteden beri etkilemiştir; benim nazarımda bunlar Çarmıha Geriliş'le yakından ilişkilidir. Kesimden hemen önce çekilmiş olağanüstü hayvan fotoğrafları vardır. Bir de ölümün kokusu...”**

Çarmıha çivilenmiş İsa'yla mezbahalar ve hayvanların korkusu arasında bağlantı kurmak küfür gibi gelebilir. Ama Bacon inançsızdır, onun düşüncesinde küfre yer yoktur; onun nazarında **“insanoğlu anlamdan yoksun bir varlık, bir tesadüf olduğunu, oyunu sonuna kadar nedensiz oynamak zorunda olduğunu kavramaktadır şimdi”.** Bu açıdan bakıldığında, İsa oyunu sonuna kadar nedensiz oynamış olan tesadüftür. Çarmıh ise sonuna kadar nedensiz oynanan oyunun sonudur.

Hayır, küfür değil; bilinçli, üzgün, düşünceli ve öze nüfuz etmeye çalışan bir bakıştır daha ziyade. Bütün toplumsal hayaller uçup gittiğinde, insanoğlu **“dinsel ihtimallerin... kendisi için tamamen geçersizleştiğini”** gördüğünde, öze ilişkin ne çıkar ortaya? Beden. Görünür, acıklı ve somut, yegâne ecce homo. Çünkü **“hiç kuşku yok, biz de etiz, fiilen kasaplık hayvanız. Kasaba her gittiğimde, hayvanın yerinde kendimin olmayışını şaşırtıcı bulurum.”**

Bu, ne karamsarlıktır ne de umutsuzluk; yalnızca görünür bir gerçektir, ama genelde bizi düşleriyle, heyecanlarıyla, projeleriyle, yanılsamalarıyla, mücadeleleriyle, davalarıyla, dinleriyle, ideolojileriyle, tutkularıyla kör eden bir topluluğa ait oluşumuz yüzünden perdelenen bir gerçektir. Sonra bir gün perde çekilir ve bedenle yüz yüze kalırız, bedenin insafına kalırız; tıpkı sorgulama şokunun ardından üç dakikada bir tuvalete giden Praglı genç kız gibi. O artık korkuya, bağırsaklarının gazabına ve benim Bacon'ın 1976 tarihi *Küvet Yanındaki Kişi’* sine yada 1973 tarihli *Triptik’* ine baktığım zaman işittiğim su sesi gibi, rezervuara aktığını işittiği su sesine indirgenmişti. Praglı genç kız artık polisle değil. Kendi karnıyla yüzleşmek zorundaydı ve bu küçük dehşet sahnesini yöneten, görünmeyen biri var idiyse, bu bir polis, bir bürokrat, bir cellat değil, bir tanrı ya da karşı tanrı, gnostiklerin fesat tanrısı, bir Demiurgos, bir Yaratıcı; atölyesinde “tesadüfen” çırpıştırdığı, bir süreliğine ruhu olmak zorunda bırakıldığımız bedenle bizi sonsuza dek tuzağa düşürmüş olan Yaratıcı'ydı.

Bacon Yaratıcı'nın atölyesini sık sık gözetlerdi; buzu örneğin ***İnsan Bedeni Eskizleri*** adını verdiği, insan bedenini basit bir “tesadüf' olarak afişe ettiği tablolarında görebiliriz; bu tesadüf bambaşka bir şekilde biçimlendirilebilirdi, örneğin üç tane eli ya da gözleri dizlerinde olabilirdi. Beni dehşete düşüren yegâne tablaları bunlardır. Peki ama “dehşet’ doğru kelime mi? Hayır. Bu tabloların uyandırdığı duygu için doğru bir kelime yoktur. Uyandırdığı duygu, bildiğimiz dehşet; tarihin çılgınlıklarından, işkenceden, baskıdan, savaştan, katliamdan, acıdan kaynaklanan dehşet değildir. Hayır. Bacon' ınki bambaşka bir dehşettir: İnsan bedeninin ressam tarafından birdenbire ortaya çıkarılan “tesadüfi niteliğinden” kaynaklanır.

9

Buraya kadar indiğimizde geriye ne kalır? Çehre; bir bedende titreşen, son derece narin benlik, yani "hazine, altın çekirdek, gizli elmas”; hayat denen “anlamsız tesadüfü” yaşamak için bir neden bulmak amacıyla gözümü diktiğim çehre. (1995)

Kaynak Erişim: http://suanyisan.blogspot.com/2012/01/ressamn-hoyrat-dokunusu-francis-bacona.html

KYMATİCA (2009) Geleceğin Bilimi (Esoteric Agenda 2)

Tür: Belgesel

Dil: İngilizce

Müzik: Dahli Hierosonic

Yapımcılar: Benjamin Stewart , | Daniel Stewart

Nam-ı Diğer: Esoteric Agenda 2

Oyuncular : Bruce Lipton,   Henrik Palmgren

Çeviri: İbrahim Elbeyli

Özet

Zeitgeist belgesellerini beğeni ile izleyenlerin ilgisini çekebilecek bir belgesel. Kymatica dünyanın ruhunu anlatıyor.

Belgesel bize; dünya gezegeni, insanoğlu, dna, arkaik bileşenler, evrensel titreşimler üzerine geniş kapsamlı bir ders veriyor. 2009 yapımı kymatica belgesel filmi evren bilincine değiniyor. Filmde insanlık tarihinde anlatılagelen sembollerin zaman içinde anlam değişimine uğraması ile çağımızda çözülmesi gereken şifreler haline gelmiş ortak efsanelerin özüne iniliyor. Sonunda Şamanizme de dem vursa da bilgi için izlemek gerekir.

Bu tür belgeseller arayış içinde olan insanı çıkmaza düşürdüğü gibi bunalımdan çıkışını da sağlar. Sonunda varacağı nokta daha önceki durduğu yerin kuvvet derecesine vakıf olmak olur. Bu şekilde hayatına daha bilinçli devam eder.

Belgesel Metni

Evrim, tek bir vücudu tanımlayan bir süreçtir, bu vücut özdür. O kainattır, Alfa ve Omega'dır. **Tanrı ve sonsuzluktur.** Aslında evrilen yegâne şey budur, çünkü hepimiz bu tek vücuda aitiz. Bu süreçte hiçbir şey yalnız başına veya bütüne bir faydası olmadan evrilmez. Yani her şeyi kontrol eden bu gücün varlığını düşündüğünüzde, perdenin arkasında bulunan ve dünyayı yıkıma götüren bu eli düşündüğünüzde, sonun yakın olduğunu düşündüğünüzde, Kıyameti ya da Armagedonu Bizi bu kötü kadere mahkum bir nesil olarak düşündüğünüzde..

ONLAR değil.. tüm bunların kaynağı SİZ siniz ve iyi bir sebebiniz var Evrimleşiyorsunuz. Başkalarını ve başka şeyleri suçlamaya son verin. Küresel yıkım ve doğal afetler için telaşlanmayı bırakın ve dinleyin, çünkü dünya size bir şeyler anlatmaya çalışıyor; tam olarak sorununuzun ne olduğunu ve onu nasıl düzelteceğinizi söylüyor. Gerçeği yaşayan adamı bulmak için uzaklarda aranmayın, kendi içinize bakın. Bütün büyük dinlerin öğretilerinde, bir iç rehberden söz edilir, ruh, Atman, Vicdan Yaradılış. Yeryüzünün 4.6 milyar yıl önce oluştuğuna inanılıyor. İlk 150 milyon yılda, yerküre soğumaya ve litosferden gazlar yayılmaya başladı. Bu gazlar atmosferin ilk şeklini oluşturdu. Atmosferin oluşumdan önce, güneşin ultraviyole ışınları yüzünden, burası yaşamaya uygun bir yer değildi. Ama yeryüzü soğumaya devam ettikçe su atmosferde yoğunlaştı ve organik bileşiklere hayat verecek olan oksijen birikmeye başladı. Tek hücreli organizmalar ve sonra da bitkiler. Zaman içinde, evrimin halkaları devam etti. Ve sonunda diğer türlere pek de benzemeyen bir tür ortaya çıktı. İnsanın 9 aylık gebelik süreci aslında yeryüzünün 3.8 milyar yıllık evriminin bir kopyasıdır. İnsan embriyosu, tüm türlerin geçirdiği evrimi yineler. Sperm ve yumurta birleşip, bu tek hücreli yeni varlığı oluşturduğunda, bu tek hücre hızla bölünmeye başlar. 4 hafta sonra embriyo, sudaki yaşamı taklit ederek solungaçlar geliştirir. Bir kaç hafta sonra akciğerleri ve sürüngenlerinki gibi bir kuyruğu oluşur. Bu evrede, bir

memeli olduğu artık anlaşılabilir. Sonra primat forma geçilir, embiryonik giysi çıkartılır, ve sonunda insan karakteristiği gösterilmeye başlanır. İnsan vücudu yaklaşık 50 trilyon hücreden oluşur. vücudun yaptığı her şeyi, hücreler de yapar. Hücrelerin nefes alma ve verme sistemleri vardır. Beslenir, hisseder, düşünür ve diğer hücrelerle iletişim kurarlar. Trilyonlarca hücre, tek bir organizmayı meydana getirir: insan vücudu. Ve milyarlarca insan vücudu, yine tek bir organizmayı oluşturur: Yerküre. Aslında yerkürenin, insan anatomisi ile, düşündüğünüzden daha fazla benzerliği bulunmaktadır. Yerküre kendi elektromanyetik üretimine sahiptir, tıpkı insan vücudu gibi. Araştırmalar sayesinde, sinir hücrelerinden geçen elektrik akımları bulundu. Akımlar, vücuttaki bütün sinir hücrelerinde bulunuyordu. Bu akım yollarına "enerji meridyenleri" denildi. Bu yollar en az 2000 yıldır akupunktur tedavilerinde kullanılıyordu. Hatta onları daha gerilerde, "ejderha yolları" ve "örülü çizgiler" olarak. Eski çağlarda inşa edilmiş antik yapılarda ve taş heykellerde de görüyoruz. Bunlar, yerkürenin enerji meridyenlerine işaret ediyorlardı. Enerji meridyenleri yerkürenin titreşim frekanslarından oluşur ve Schumann Dalgaları olarak bilinir. Her gezegenin kendine ait titreşim frekansları vardır. Bu frekansı dairesel çevre ve çap belirler. Yani yörüngedeki dönüş hızını belirleyen faktörler. Yerküre' nin titreşim frekansı 7.83 Hz den başlar, ve yedinci müzikal notada sona erer: 43.2 Hz. Bunlar aynı zamanda yedi çakraya karşılık gelir. Yerküreye dair en büyük keşif, şüphesiz onun bilincidir. Bilinç dediğimiz şey, organizmaların şekillenmesini yöneten enerji alanıdır. "Morfogenez"; bu dokuların, organların ve oluşturdukları organizmaların şekillenmesini açıklayan bilimsel terimdir. Bilinç, bütün evrenin yaratıcı gücüdür. Ona bir çok isim verilmiştir, Tanrı, Yehova, Krishna, doğa, sonsuzluk gibi. Bütün bu evren, aslında her şeyin tamamen bilincinde olan, tek bir canlı organizmadır. Bunun idrakının zor görünmesinin sebebi anlayışlarımızın, konuştuğumuz diller tarafından sınırlandırılmasıdır. "Bilinçli organizma" ifadesini duyduğumuzda ona insani nitelikler vererek kişileştirme yaparız. "Organizma" denince, öğrendiğimiz ilk anlamı aklımıza gelir. Oysa "organizma" tabiri, uyarıcıya yanıt veren her türlü canlıyı ifade eder. Çoğalma, büyüme, gelişim özellikleri vardır, bütünlüğün dengeleşimi ve idamesini yürütür. Evren bütün bu şeyleri yapmaktadır. Evrenin bilinci tüm bu sorumlulukları ve amaçları yüklenmektedir. Yeryüzünün titreşim frekansları, onun özel yapısının bir sonucudur. Bu frekanslar biyolojik ritimlere tepki verirler. Aylık ve günlük dairelere, davranışlara ve duygusal hareketlere. Frekanslar flora ve fauna tarafından toplanır. Bunlar dalga hareketlerine duyarlı biyolojik araçlardır. Dalga hareketleri, kafatasımızın içinde titreşirler ve kozalaksı bezin yer aldığı beynin merkez noktasında birleşirler. Bir çok kültürde kozalaksı bezin, sezgilerin kaynağı olan "üçüncü göz" olduğuna inanılır. Descartes, zihnin ve vücudun buluştuğu bu noktayı "ruhun oturağı" olarak tanımlamıştır. vücudumuzdaki her bağımsız hücre merkezi sinir sisteminden elektromanyetik sinyaller alır. Bu aldıkları aslında evrenden bütün biyolojik cihazlara yayılanların aynılarıdır. Din, bilim ve felsefe tarafından bilinçli evreni açıklama girişimlerinde bulunulmuştur. Organizmaların biyolojik doğadan mahrum bırakılması hastalığa yol açar. Doğadan ayrılmak, cennetten kovulmak, azap Bunların hepsi bu hastalığın semptomlarıdır. İncilin ya da Tanrı' nın işleri değildir. Kendimize yönelik en büyük ve tek tehdit özün kaybıdır. Bu kutsallığımızın ölümüdür. Tarihin okyanuslarından en küçük damlalarına kadar geçmişin bilgilerine bakarak, kendimizi nasıl kaybettiğimizi anlamamız gerekiyor. Mitoloji Atalarımızdan bize miras kalan kutsal metinler ve antik yapılarda yaradılış, büyük tufan, tanrıların savaşı insanların günahları için ölen Mesih ahir zaman peygamberleri ve benzer karakterler arasında inanılmaz uyumlar ve bağlantılar görüyoruz. Bu benzerlik ve bağlantılar birbirlerinden uzak mesafelerde ve ayrı zamanlarda yaşamış yani birbirleriyle bağlantıları olmayan farklı kültürlerde görülüyor.

Tüm bu mitolojileri birbirine bağlayan ortak nokta ise hepsinin kökeninin yıldızlara dayanması. Bu hikayelerden en ünlüleri cennetteki tanrılar savaşı ve büyük tufandır.

İncil'e göre iblis, Tanrı ile rekabet etti, yenildi ve yeryüzüne fırlatıldı. Anuma Alish'in yaradılış mitinde Marduk tarafından yenilgiye uğratılan ve Absu'nun çukurlarına atılan Tiamat'ın benzer hikayesini buluyoruz ve kaos, Tiamat, anneleri.. Apsu ve Tiamat'ın suları birbirine karıştırıldı. Yani Tiamat'ın kaotik suları bir şekilde Absu'nun tatlı suları ile karıştı. Absu, Sümer-Akad kültünde, yeraltındaki cehennemin tanrısıdır. İblis olarak da bilinen Tiamat bazı yerlerde yılan veya ejderha olarak da geçer.

Marduk tarafından yenilgiye uğratılmıştır. Marduk, Nibo (ya da Mercury) nun babasıydı. Mercury, bir çok farklı mitolojik karakterle aynı kişidir. Zerdüşti Mithra, mısırlı Hermes, Anubis ve Hermes Christos gibi. Mercury'nin en güncel versiyonu incildeki baş melek Mikaildir. İblisi yenmiş ve onu yeryüzünün dibindeki cehenneme göndermiştir. İncildeki bu hikâye büyük bir astrolojik önem arz etmektedir. Tıpkı diğer antik kutsal yazıtlardaki gibi. Tüm bunlar, birçok araştırmacının kaydettiği bir tarihsel olaya işaret eder: kozmik kargaşa ve büyük tufan. William Comyns Beaumont şöyle diyor:

Tufan, daha sonraları "iblis" olarak adlandırılan ve kuyrukluyıldıza benzeyen bir gezegenin dünyamızla çarpışmasınını ölümsüzleştiren bir hikayedir.

Bu ne anlama geliyor bir düşünelim. Beaumont bir gezegenden söz ediyor, gezegen sonradan "iblis" olarak adlandırılmış, dünyayla çarpışıyor, İncil ve diğer mitlerde gördüğümüz büyük sellere neden oluyor. Yani iblis (ya da Tiamat) aslında bir gezegendi. Antik kültürlerde "Parlak Gezegen" olarak biliniyordu. Kaotik tuzlu suların canavarı. Güneşin ışığı bu gezegenin sularına temas edip onu öyle alevlendirdi ki ışığı, güneşin kendi ışığıyla rekabet edecek kadar büyüdü. Bu bizim, iblisin Tanrıyla rekabet etmesi olarak duyduğumuz olay. Tanrı da bu durumda dünyayı ısıtan ve ona güç veren "güneş" oluyor. Büyük afet ile yerledir olan gezegen Tiamat (ya da iblis) savrularak yeryüzüne düşüyor. İdris kitabında olay şu şekilde geçer: işte, cennetten bir yıldız düştü! ve o dünyaya çarptığında, yeryüzünün onu nasıl yuttuğunu gördüm. Ute Indian mitinde şöyle geçer: Güneş binlerce parçaya ayrıldı, ve yeryüzüne çarparak büyük afetler doğurdu. Getirdiği felaketten kaçmaya çalışan Ta-Wats'ın ayakları, alevler içindeki yeryüzü tarafından yakıldı. Bacakları, vücudu, elleri ve kolları. Ve sonunda tanrı rahmetini gösterdi, gözyaşları sel olup tüm yerküreyi kaplayarak bütün alevleri söndürdü. Bu mit, Stephanie Dalley'in **"Mezopotamya Miti"** kitabında tercüme ettiği Anuma Alish hikayesini andırıyor. Dalley, Tiamat'ın gözlerinin Fırat ve Dicle nehirlerine karşılık geldiğini söylüyor. Olay Revelations'da şöyle açıklanıyor: Cennette bir savaş vardı. Mikail ve melekleri şeytana karşı savaşıyorlardı, şeytan ve emrindeki melekler de onlara karşı koyuyorlardı. İblis olarak da bilinen bu antik yılan yere savruldu, tüm dünyayı yoldan saptıran bu iblis, yeryüzüne fırlatıldı. Latin mitolojisi Oved, Phateon'un hikayesini anlatır, bu aslında iblis ya da Tiamat gibi aynı gezegene verilen başka bir isimdir. Hikaye, Phaeton'un güneşin oğlu olduğunu söyler, bir günlüğüne güneşin kendisi olmak istemiştir. Phaeton bu amaçla bazı işlere girişir. Marduk olarak da bilinen Jovi, onu yeryüzüne fırlatır ve çarpışmayla birlikte Phateon, alevler içinde yok olur. Ardından, daha önce benzeri görülmemiş bir sel, alevleri söndürür. Burada görülen ana tema, tuzlu suların gezegeni olan... “büyük canavar”, “iblis”, “Tiamat” ve “Phaeton”un yenilgiye uğratılarak dünyaya gönderilmesi, ve cehennem olarak bildiğimiz, yeryüzündeki çukurlarca yutulmasıdır. Şeytanın hikayesi de ana hatlarıyla bundan ibarettir Tanrıya karşı büyüklenme, yenilgiye uğratılma, kovulma ve yeraltındaki dünyaya gönderilme. Neyse ki bu hikayeler, gerçeğin sadece görünen kısmı, kabuğudur. Mitin asıl anlamı ve ruhu, tüm gezegenlerin özünü kavratan derin bir anlayışla gelecektir. Gezegenleri sadece fiziksel olarak tanımakla olacak bir şey değil bu. Bugün gezegenlerin ebatlarını ve dönüş hızlarını bilebiliyoruz. Bunlar her gezegene kendi karakteristik frekanslarını vermekte, biyolojik yapısını ve hareketini şekillendirmektedir. Bu gezegenler, aslında insan psikolojisinin bir arketipidir. Antik zamanlarda en önemli bilim alanı, gökyüzü üzerinde yapılan araştırmalardı. Galaksideki cisimler ve bunların gökyüzündeki hareketleri, insanın içindeki güçlerin sembolleri olarak yorumlanmaktaydı. Tüm organizmalarların içindeki güçler Bugünkü bilim, fiziksel dünyayı beş duyu organımızla sınırlı olarak açıklayabiliyor. Hislere ve düşüncelere duyarlı dünya modeline uygun açıklama girişimlerini yalnızca ezoterik öğretiler, dinler, mistizm ve bilimin kuantum alanında bulabiliyoruz. Şimdi, insanların yerküre organizmasını oluşturan hücreler bütünü olduğunu anlayabiliyoruz. Bu nedenle yerküre, bizi ve fonksiyonlarımızı şekillendiren, gelişmiş bir organizmadır. Bu gelişmiş organizma, ve tüm diğer gezegenlere bir bilinç hükmetmektedir, tıpkı insanın vücuduna hükmeden kendi bilinci gibi Newton’cu anlayışta galaksideki cisimler uzay boşluğunda yüzen cansız varlıklardan fazlası değildir. Bu, insanların da aynı özellikte olduğu anlamına gelir yani insan hareket eden elementlerin bir birleşiminden fazlası değildir. Bunun yanlış olduğunu artık biliyoruz, çünkü biz hissediyoruz düşünüyoruz, ve dahası, bilincimizin "hayat" dediğimiz şeyi nasıl yarattığını görebiliyoruz. Eflâtun şöyle der: **...doğrusu bu dünya, ruh ve zeka bahşedilmiş, canlı bir varlıktır..** Gördüğümüz her bir varlık, tüm diğer canlı birimleri kapsamaktadır,

hepsinin doğası birbiriyle ilişkilidir Dahası, evren de içinde yaşayan tüm yaratıkları kapsayan başlı başına canlı bir varlıktır.

Sufi Dergisindeki bir makalede yazar şöyle diyor: Dünya akıllı bir varlık, bu antik filozoflarca idrak edilmiş bir şeydi simyacıların yaptığı sadece bu öze farklı isimler vermeleriydi Anima Mundi, Dünyanın Ruhu gibi. Kutsallarda, insanın hareketlerine ve ruhuna rehberlik eden meleklerden söz edilir; bu, tanrının insan üzerindeki iradesidir Birçok antik ruhsal ve bilimsel öğretilerde, tanrılar bir hiyerarşi içerisindedir: melekler, büyük melekler, baş melek, küçük meleklerden büyük meleklere kadar uzun bir yol Bu insanın içindeki hiyerarşiyle de benzerlik gösterir. Buradan şunu anlamalıyız: bütün bu antik mitlerde ve göklerden indiği söylenen kutsal yazıtlarda bahsedilenler, içimizde doğuştan var olanların arketiplerinden başka bir şey değildir, harici (ulvi) bir kaynaktan gelmemişlerdir. İşte bu noktada, bilimin antik formu olan astrolojinin 19. ve 20. yüzyıllarda karşımıza başka bir isimle çıktığını görüyoruz: Psikoloji Friedrich Nietzsche de şöyle demiştir: **Yıldızları -sadece- üzerinizde bulunan cisimler olarak gördüğünüz sürece bilgeliğin bakışından mahrumsunuz demektir.**

Varlığın iç yetilerini çizen bu yeni forma astro-psikoloji diyebiliriz. Hristiyanlıktan önceki dönemlerde bugün "sır okulları" ya da "sır dinleri" olarak bilinen okullar vardı Kutsal yazıtlardaki ve antik yapıtlardaki sembolik mesajlar bize, bu ruhsal bilime tabi olanlardan ulaşmıştır Tüm bunların amacı, bu mitlerin derin anlamlarını öğretmektir iblis, şeytan ya da canavar olarak adlandırılanlar, aslında öz benliğe (Tanrıya) büyüklenen egoyu temsil etmektedir Gerçek benlik, kişinin bütün varoluşunun merkezinde olan benliktir Bu benlik olduğumuz her şeyin toplamıdır Ego ise, sahip olduğumuz nitelikleri reddeden ve dışlayan kendi yarattığımız fikirler ve konseptler bütünüdür. Ama ne olursa olsun, insan seçme özgürlüğüne sahiptir öz benliğe uymak ya da egonun kibrine kapılıp asıl yoldan ayrılarak başka yollara sapmak, bu insanı hayvandan ayıran en belirgin özelliktir: Seçim yapma özgürlüğü Anlayış ve ideallerimizi ya da doğamızdaki dürtüleri takip etmeyi seçmek, doğayı korumayı ya da onu yok etmeyi seçmek.. Bu seçme özgürlüğü, insanlık dediğimiz, bütün vücuda olan bağımızla tartılır kanser, bir araya gelip organizmanın bilinçli sinyalleri ile bağlarını koparan bir grup hücre ile başlar Bu hücreler kontrolden çıkar ve organizmanın diğer bölgelerine yayılır Bu berbat hastalık, bugünkü dünyada apaçık ortadadır Dünyamızdaki kanser, egonun hakimiyeti ve doğayla olan ayrılığımızdır Bütün insanların üzerindeki, dünyanın üzerindeki kanser egonun hakimiyeti ve doğadan kopuştur Bütün her yerde, herkesin üzerinde. Kibir, ayrılıkçılığa ve rekabete yöneltir rekabet, korkuya ve açgözlülüğe götürür açgözlülük, hilekarlığa ve ahlaksızlığa sürükler ahlaksızlık ise bütün bu hastalığın ürediği ve savaşların doğduğu yerdir Dünyamızdaki bütün bu nefret ve yıkım hareketleri kendinden nefret etmek ve kendine zarar vermekle başlamaktadır ve bunların hepsi de, iletişimin bozulması ile başlar. Kainatın Düzeni Doğada, beş duyu organımızla algıladığımız her şey,iki temel esastan oluşur Varlığın özünde her şey, etki ve tepki arasındaki ilişkiden meydana gelir Alıcı güç konumundaki dişi, 'tepki'dir onun karşıladığı eril yaratıcı güç ise 'etki'dir ikiliğin esası budur bu ikiliği antik mitlerde ve felsefelerde görebiliriz Bugün saptırılmış ve bozulmuş haldeki felsefe ve kutsal yazıtlar bu kutuplardan birini 'iyi', diğerini ise 'kötü' olarak adlandırmaktadır

Gerçek bilgeler, öz bilgiye ulaşanlar ve şamanlar ise ikisini de gerekli görürler, çünkü bilirler ki eğer bunlardan biri olmasaydı, diğeri de olmazdı Bu iki önemli merkez, evrende birlikte vücut bulur ve her şeyi şekillendirirler, işte bu, Kymatica'dır.

Dil, kainatın düzeni, doğadaki bütün şeyler arasındaki ilişki bu prensibe dayanmaktadır **"Cymatics - Geleceğin Bilimi"** isimli çalışmasında Pete Petterson şöyle der: Doğada, her şeyin içinde Kymatica'dan örnekler görüyoruz, bu fenomen, biyolojik evrimin işleyişini sağlayan en önemli güçtür. Dan Winter, İbranice ve Sanskritçe gibi antik dillerin konuşulduğunda özel geometrik yapıları harekete geçiren bir titreşim frekansı yaydığını ispatlamak için bir deney yaptı Araştırmalar yoğunlaştıkça İbranice, Sanskritçe, Aramice, Arapça ve diğer eski dillerin, bugünkü dillerin kökeni olduğuna ve bu yüzden kaynağa daha yakın olduğuna dair ipuçları bulundu. Swami Murugesu, **“Mantra bilimi”** adlı kitabında bir insanın, yanan bir kandile yoğunlaşarak Sanskritçedeki özel bir kelimeyi düzenli olarak tekrarladığında bu kelimenin frekansı nedeniyle alevin renginin değişeceğini

iddia ediyor. Aynı şeyden, kan basıncının alçalıp yükselmesinde de bahsediliyor kendi deyişiyle: Bazı belirli sesler, vücudumuzdaki elektrik akımını ve sinir sistemimizi etkileyebilir titreşimlerin yarattığı herhangi bir değişiklik, insan zihnine ve atmosfere doğru yayılır Tüm bunlar yalnız eğitimle bilinebilir ve pratik ile hayata geçirilebilir. Bu yeniden keşfedilen ses bilimi sesin salt titreşim sinyallerinden daha fazlası olduğunu gösteriyor Ses, hayatla yalnızca etkileşimde bulunmaz, aynı zamanda onu destekler ve geliştirir insanlar, toplumlar ve medeniyetler arasında bir bilinç kanalı özelliği gösterir Egomuzun hakimiyeti yüzünden katlanmak zorunda kaldığımız bu ruhani hastalık bütün insanlığı ilgilendirmektedir Ruhani ayrılığımız, kendi içimizle iletişim kurmamızı engellemektedir, aynen vücudun içindeki kanserli hücrelerin yaptığı gibi Bu bütünün içinde, insan ve doğanın geri kalanı arasında bir dil engeli yarattık Bu küresel bir kanser gibidir Tarihten bugüne antik dillerin etkisi azaldı ve kökenden uzaklaşıldı İbraniceden İngilizceye yapılan alfanumerik bir çeviri bu iki dilin, birbirlerinin tamamen tersi olduğunu gösteriyor **Kymatic etki, anormal sonuçlar..** Doktor Lenon Orwell, DNA üzerindeki çalışmasında şöyle diyor: Beynin duyusal motor korteksinin üçte biri dile, ağız boşluğuna, dudaklara ve konuşmaya bağlıdır. Bir diğer deyişle, konuşurken ya da şarkı söylerken yayılan oral frekans, hayatımız üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir. titreşen genlerin bütün organizma ve hatta türün evrimi üzerinde etkisi vardır. Bu durumda, dilin bozulmasının biyolojiyi nasıl etkileyeceği anlaşılıyor Dil kadar temel ve önemli bir şey yozlaşır, değer kaybeder ve bununla da kimse ilgilenmezse daha başka neyi kaybedebiliriz ki?

Hayatınızda, özgürlüğünüzün sınırlarını belirleyen şeyleri bir düşünün, hükümet ve yasalar sağlık ve sigorta şirketleri vergiler, yapı izinleri ehliyet, ve diğerleri.. özgürlüğümüz üzerinde, binlerce değilse bile yüzlerce koşul, kural ve sınır bulunuyor, ve tüm bu sayılanların dışında size uygulayıp uygulayamayacakları şeyleri, kaçınız araştırdınız?

şimdi, karşı koyamayacağımız bazı yasalara göz atalım.. Yasa insanlara hükmeden tüm kural ve yaptırımların hepsinin tek bir kategori altında toplanması, sık düşülen bir yanılgıdır: "yasa". Oysa insanların bağlı olduğu, fakat kendi kendilerine direkt uygulamadıkları başka yasa türleri de vardır. Bir başka yanılgı da, haklarımızı bize devletin anayasasının verdiği düşüncesidir Anayasa, zaten sahip olduğumuz hakları listelemekten başka bir şey yapmaz Bizi yaratan tarafından bahşedilmiş ve elimizden alınamayacak haklarla doğduk Bu haklar bize sonradan verilmedi, ve sonra da elimizden alınamaz Bizim yaptığımız şey, sahip olduğumuz bu hakkı kullanıp kullanmamayı seçmektir. Suların yasası olarak bilinen Denizcilik Yasası sivil yasayı kaldırıp yerine kendisi geçti, ve sadece sözleşmeli olanlara uygulanmaya başlandı. Denizcilik Yasası, okyanuslarda gemiler işleten kurumlar arasındaki ilişkileri düzenler Yönetici kuruluşları, işletmeleri ve gemileri yöneten bu yasanın; kurallarını doğal insan hakları üzerine neden ve nasıl kabul ettirdiğine bir bakalım.. Bütün bunlar, sözcüklerin gücüyle yapılmaktadır Dildeki bu saptırma, bütün dünyadaki insanları bu yeni yasanın uygulanmasına ikna etmiştir. Modern kültüre hakim inançlardan bir tanesi de, lisansların, ruhsatların, kayıtların, ve diğer bu türden belgelerin, motorlu taşıtları işletmek, kamusal yolları kullanmak, binalar ve kuruluşlar inşa etmek, ve serbest işletmeleri güvence altına almak için gerekli olduğudur. Maalesef bu sıfır ya da az araştırmaya dayalı inançlar yanlıştır Bu inanç Denizcilik Yönetmeliği Yasası tarafından sürdürülmektedir, bu yasa gemileri ve Uluslaşası limanlarla ilişkileri yönetmek için oluşturuldu, amacı ürün ve kaynak ithali ya da ihracına yönelikti. Yani bu, bankacılık ve ticari işler ile ilgilidir, sivil işler ile ilgili değildir. Bir ürün gemiye yüklenip yabancı bir limana getirildiğinde, bir ruhsat ile bu ülkenin gözetim ve denetimi altına girer Bu ruhsat, gözetim altındaki ürünün üretim tarihini belirtir üretim tarihini belirten bir ruhsata sahip olmak neden gereklidir düşünelim.. Barran'ın Bankacılık Terimleri Sözlüğü'nde ruhsat, bir sahipliği belgeleyen kağıt olarak tanımlanır Hepimizin, içinde doğum tarihimiz belirtilmiş bir ruhsatımız var, bu sahip olunduğumuz anlamına gelir

Peki kime aitiz?

İnsanlar diğer ülkelere karşı teminat olarak kullanılmaktadır çünkü ABD iflas etmiştir Amerika Birleşik Devletleri 9 Mart 1933'te iflas ettiğini açıkladı Bu tarihten itibaren ABD, hükümete bağlı olmayan özel bir kurumdan borç almaya başladı: "Merkez Bankası".

Borçlarını geri ödeyecek parası olmadığı için ABD, vatandaşlarını teminat olarak kullanmaya başladı Tüm doğum ve evlilik belgeleri satış makbuzlarıdır

Satış makbuzları ve doğum belgeleri arasındaki benzerliğe bir bakın ikisinde de ilgili tarih seri numarası, kayıt numarası ya da makbuz no, ürün açıklaması, ve hükümeti temsil etmeye yetkili bir otoritenin onayı. Tüm bu bilgiler kolayca elde edilebilmektedir, ama halkın büyük çoğunluğu, Denizcilik Yasası ile aralarındaki bu ilişkiden habersizdir, bunun sebebi dilin farklı bir şekilde kullanılmasıdır Bu yasa, "şahıs" kelimesinin anlamını değiştirmiştir anlam, 'yaşayan doğal bir insan'dan bir 'kurum'a kaymıştır Sürücü belgeleri, araç ruhsatları, taşıt sigortası formları, yapı ruhsatları, silah ruhsatları, çalışma izinleri, vergi dosyaları, doğum ve ölüm belgeleri, trafik cezaları ve kesinlikle gerekli olduğuna inandığımız diğer belge türleri sadece kişilere, ya da kurumlara uygulanır. Bu tür bir yasal belgeyi imzaladığınız zaman, dolaylı yoldan haklarınızı anayasanın hükmü altına veriyor, ve statünüzü, sizinle aynı isimde yaratılmış bir kuruma indirgiyorsunuz Statünüzü 'kurum'dan tekrar eski haline yükseltmek için tek yol kurumların isimlerinin tamamının büyük harflerden oluştuğunun farkında olmaktır. Bu **'Capitis Diminutio Maxima'** olarak bilinir Sürücü belgenizin, kimliğinizin sigorta belgelerinizin ve diğerlerinin üzerinde sizin adınızda ve tamamı büyük harflerle yazılı bir kurum ismi fark edeceksiniz O siz değilsiniz, kurum, tüzel bir kişiliktir, oysa siz, insan ırkındansınız ve gerçek bir kişiliksiniz Bu aldatma, bir mahkemeye katıldığımızda daha da belirginleşir.

Mahkemede şahitler için oturaklar olduğunu fark edeceksiniz bunlar tahtadan bir paravan veya bariyerin arkasındadır sanık, yerine bu paravanın diğer tarafından geçmek zorundadır burası davacı ve hakimin oturduğu bölüm. Bu dizilim bir geminin idaresini andırır işler tıpkı Denizcilik Yönetmeliği Yasası'ndaki gibi yürütülür Hakim, yönetici ya da bankacı statüsündedir iki taraf arasındaki dengeyi ve anlaşmayı sağlar Bu, her dava için neden hep bir miktar paranın söz konusu olduğunu açıklar Hakim, basitçe banka ve tüccar arasındaki anlaşmazlıkla ilgilenmektedir, söz konusu bedel ödendiğinde, olay kapanır Davanızı, haklarınızın koruma altında olmadığı bu durumdan sakınmak için, bir tüzel kişilik olarak temsil edilmeyi kabul etmemelisiniz Bu, gerçek bir şahıs olduğunuzu belirtmeniz demektir. Sizin bir adınız yada soyadınız yoktur, çünkü bunlar kurum etiketleridir. Bir mahkeme esnasında, mahkemenin kişilik haklarınıza saygı duyması gerektiğine dair yemini olduğunu belirtebilirsiniz Hakimlerin kanunu uygulayabilmek için resmi and içmeleri gerekir, mahkeme ve jüriye şunu açıkça belirtmelisiniz Hakim sadece hakimdir, banker değil

Unutmayın ki siz evrene ait doğal bir varlıksınız, insansınız Kendi bilinciniz dışında hiçbir şey tarafından yönetilemezsiniz.

Kanunlar belirli bir zümre tarafından yaratılır uymaya zorlandığımız kanunları yaratan bu zümrenin adı "hukuk Birliği"dir

Bu aldatmacanın en güzel kısmı ise bizim, bu topluluğun bir parçası olmamamızdır, yani bu kanunlar bize uygulanamaz Bu topluluğun üyeleri hakimler, avukatlar ve diğer hukuk mercicileridir bu merciiler, İngilizce'nin biraz yozlaşmış hali olan bir dil yaratıp kullanmaktadırlar Kendi içlerinde kanuna benzer, "yönetmelik" olarak adlandırılan bazı kuralları vardır Bu yönetmelik yalnızca bu topluluğun içinde olanlara uygulanır Yani bu; bütün trafik ihlallerinin, minimum yaş sınırlamalarının, başka bir şahsa ya da onun mülküne zarar vermek dışında her şeyin gerçek bir insana uygulanamayacağı anlamına gelir Kanunlar, yalnızca "hukuk birliği" içindekilere uygulanabilir Oynanan bu oyun bir illüzyondur. Gözlerinizi açmayı ve doğuştan sahip olduğunuz, kimseye bağımlı olmayan ve yalnızca hayaliniz tarafından sınırlanan özgürlüğünüzü geri almayı seçebilirsiniz. Bunlar, haklarınızı koruma altına alan teminatlara yalnızca bir kaç örnek. Bu aldatmacaya karşı en önemli savunma hattı ise dildeki yozlaşmanın farkında olabilmek, inançlarınızı ve anlayışlarınızı nasıl şekillendirdiğinizin farkına varmaktır.

Din ve politika konusunda, insanların görüş ve inançları başkalarından ikinci el olarak alınır ve pek sorgulanmaz Aslında bu aldıkları başkaları da söz konusu şeyi sorgulamamıştır, çünkü onlar da bu görüşleri başka 'sorgulamamışlardan almışlardır Zaten alınan bu fikirler de beş para etmeyen şeylerdir. Dildeki yozlaşmaların bütün şekillerinde ruh dünyasına yansıyan bazı yansımalar vardır

"Günümüz dünyasında gördüğüm problem şu ki birbirimizi doğru biçimde tanımıyoruz. Sabah 9 akşam 5 işlerimiz var, evimiz var, çocuklarımız, faturalarımız, televizyonumuz, hobilerimiz ve bütün gün koşuşturduğumuz ayak işlerimiz var, ve sonunda bizim bu olduğumuza inanmaya başlıyoruz

Peki biliyor musunuz, mesleki etiketimizin ardında kim var?
"anne" ya da "baba" rolümüzün ardında kim var?
"teist" ya da "ateist", "cumhuriyetçi" ya da "demokrat" "siyah" ya da "beyaz", "erkek" ya da "kadın", biz kimiz?
içimizdeki, derindeki gerçek biz, kim?
Bunu bilmiyoruz

Çünkü kendimiz hakkında kabul etmek istemediğimiz bir cevap duyunca, reddediyoruz Geçiştiriyor ve onu başkalarına yansıtıp, başkalarını yargılıyoruz Bu bir bastırma, ve bu bastırmanın bize bireysel olarak neler yapabileceğini görebiliriz. Peki ya insanlıkta, kolektif boyutta nelere sebep olur?

Eğer bütün bu dünya gerçekte ne olduğunu reddederse ne olur?

Ruh Carl Jung, bütün insanların bağlı olduğu kolektif bir bilinçaltı keşfetti Yani bu, bütün insanlığın tek bir ortak zihni paylaşması demek.

Dünyadaki bu durum, ortak ya da benzer mitoloji ve sembollerde, morfolojik çalışmalarda ve hareket biliminde açıkça ortadadır. Bu bütünlük, trilyonlarca hücrenin aynı sinyalleri paylaştığı insan vücudunun global bir örneği gibidir.

"Ego" denen bu parazit, yaşamını sürdürmek için sürekli beslenmeye ihtiyaç duyar. Yiyecek, petrol vb kaynaklar enerjidir, insan bilinci de elektromanyetik bir enerji alanıdır Bu potansiyel enerji kullanıldığında egoya yaşam veren kinetik enerjiye dönüşür Bu senaryo küçük parazit organizmalarda gerçekleşse de, durum "insanlık" dediğimiz kolektif organizmada da tamamen aynıdır. **Bir parazit vücuda, parazitlerin yaşamak için ihtiyaç duyduğu kimyasalları salgılatır Vücut bundan habersiz olduğu müddetçe, paraziti beslemeye devam edecek ve kendisi aç kalacaktır**

Wilhelm Reich tüm toplumların, organik biyolojik dürtülerin açlığının yol açtığı psikozlardan muzdarip olduğunu belirtiyor örneğin cinsel bastırmalar, sömürdüğü kitlelerden beslenen kiliseye güç veren bir faktördür cinsel kaygılar, suçluluk duygusu..

Otorite utangaçlığı doğurur ve çocukları ailelerine bağımlı yapar, yetişkinlerde bu bağımlılığın yerini devlete bağımlılık alır işte kapitalist sömürü böyledir. Bu, bastırılmış kitlelerin entelektüel güçlerini felç eder, çünkü burada biyolojik enerjinin en büyük parçası zarar görmektedir

Sonunda, yaratıcı gücün daimi gelişimi yok edilir ve insan özgürlüğüne yönelik tüm amaçlara ulaşmak imkansızlaşır. Her bağımsız bireyin kolayca kitleleri yönetebildiği bu ekonomik sistem bu yüzden, ezilen kitlelerin ruhsal yapıları üzerinde yükselmektedir Reich'in burada göstermeye çalıştığı şey, kolektif boyutta biyolojik, ruhsal ya da duygusal, doğal bir fonksiyonun bastırılması anormal bir reaksiyonla, bir rahatsızlıkla sonuçlanacaktır

Bu hastalık ya da rahatsızlık, kolektif bilinçaltı yoluyla kitlelere tıpkı bir salgın gibi yayılır insanlık, kısıtlanmış özgürlük vebasıyla karşı karşıyadır Bu, şu demek: insanlar ve kitleler, kendilerini ruhsal anlamda yönetmekten acizler

Durum, makrokozmozda kendini hükümet ve dini kurumlarda açıkça gösteriyor. Bu apaçık bir saltanattır, ulusal ve bireysel saltanat Herkese ve her şeye sahip, yeryüzünün rezil hükümdarları, insan uygarlığının kralları..

Politik, sosyal, ekonomik ve ruhsal diktatörlük, ruhsal zulüm.

Ruhumuzdaki bu basit hastalık, bu sorumsuzluk ve temel insani özgürlüğe olan ilgisizlik, bu gezegende insanlara hükmetmiş bütün despotların yolunu açan şeydi. insanlık korku, umursamazlık ve nefret çemberi içinde hapsoldu, hiyerarşik politik sistemleri ve bürokrasileri bu içgüdüler kontrol ediyor, insanın temel mutluluk arayış hakkını sınırlıyor Korkuya, duyarsızlığa ve nefrete dayalı bir toplum, özünde, bireylerin mutluluğunu etkileyen bir sistem meydana getirir. Bu sistem bireysel gelişimi sınırlar, alt-üst tabakalı toplum yapısını ve yanlış amaçlar üzerine inşa edilmiş bir sınıf toplumunu destekler Fakat kitlelerin korktuğu bu baskıcı despotlar bizden farklı değillerdir Onlar aramızda, bizimleler

Halil Cibran, "Peygamber" adlı kitabında şairane bir dille şöyle diyor:

En kutsal ve erdemli olan, sizin içinizdeki yücelikten daha yukarıda değildir En aşağılık ve aciz olan, yine sizin içinizdeki en aşağı olandan daha aşağıda değildir Hepimizin en korkunç günahı işleyebilme ve birbirimize en güzel şefkati gösterebilme kapasitemiz mevcuttur.

Bu, ruh ve zihinlerimizdeki hastalığı gayet iyi açıklar

Et ve kana karşı değil, emirlere karşı savaşmak.. Güçlere, dünyadaki bu karanlığın hükümdarlarına karşı savaşmak.. Yüksek mercicilerdeki ahlaksızlığa karşı savaşmak.. üzerinizde olduğuna inandığınız herhangi bir güç statüsü düşünün, kraliyet aileleri, hükümet liderleri, birleşmiş milletler finansal organizasyonlar, tekel şirketler ve medya canavarları..

Bunların hepsi yanlış egonun yansımalarıdır, hastalığımızın fiziksel belirtileridir ve yaşamak için bizim bilinç ortaklığımıza, bilinç enerjimize ihtiyaç duyarlar çünkü bizim katılımımız olmadan, onları beslediğimiz suç ortaklığımız olmadan açlık çekeceklerdir Onların devamı, bizim yönetilme arzumuza bağlıdır Bu hastalığın, insanlar arasında yaygın olarak görülen bir belirtisi de onun sürekli reddedilmesidir.

Bastırma Kendimiz hakkında kabul etmediğimiz özellikleri devamlı olarak bastırırız işte bu yüzden yanlış egomuzu ve bu hastalığın belirtilerinin neler olduğunu görmemiz zordur

Bir ulus hatalara ve hırslara sahip olsa bile yaşayabilir ama kendi içinde bir ihanet varsa yaşayamaz işte egomuzun yapısı da böyledir O, sahip olduğumuz özgürlüğü bize unutturan bir aldatıcıdır Bu ruhsal parazitin, yaşamını sürdürmesi için bizi, ona bağımlılığımızı sürdürecek bir kimyasalla beslemesi gerekir. Bizim, paraziti beslediğimiz kaynak ise bilincimizin enerjisidir. Korku kimyasalı, insanlığın korunma ve savunmaya ihtiyaç duymasına sebep olur.

Vücudun yaşam fonksiyonları, iki temel fonksiyona indirgenebilir, bunlar her organizma için geçerlidir: ilki büyüyebilme yetisidir, biyolojinize özen göstermeli, varlığınızı sürdürebilmelisiniz ve ikincisi de kendinizi koruyabilme yetisidir Eğer sadece büyüyüp gelişebiliyor, fakat kendinizi koruyamıyorsanız bir başka şeyin yiyeceği olursunuz Yani hayatta kalmak, gelişebilme ve kendini koruyabilme arasındaki dengedir. insan uygarlığının ve insan evriminin tarihinden doğamızın, "gelişme durumda" bulunmak olduğunu ve korunmanın da bize tehlike anında yardım eden bir şey olduğunu öğrendik. Aynı anda hem gelişme hem korunma durumunda bulunamazsınız Asıl olay şu ki; korunmaya ihtiyaç duyduğumuz anda salgılanan stres hormonları mide ve iç organlarımıza giden damarlardaki kanı keser Burası vücudun gelişimini sürdüren kısımdır şöyle ki; iç organlarınıza giden kanı alıp kollarınıza taşıdığınızda, iç organlarda kan kalmaz yani gelişim durur, ama dövüşmeye hazırsınızdır Kavganız bittiğinde kan geri iç organlara döner ve gelişim devam eder. Bugün yaşadığımız dünyada 7/24 korku hakimdir, yani vücutta sürekli olarak stres hormonu salgılanmaktadır Sürekli

salgılanıyor ve bizi koşmaya, dövüşmeye ya da uçmaya hazır tutuyor Her bir an.. ani bir hamleye hazırız.. çünkü defans modundayız Sorun şu; Bu enerji dağılımınız konusunda ne anlam ifade ediyor?

Bu, enerjimizin büyük bir çoğunluğunu savunmaya harcıyoruz demek oluyor Eğer devamlı savunma halindeyseniz hayatta kalamazsınız ve eğer bu parazit korkuların kontrolünü ele geçirirse bizi, kendimize karşı savunacak bir korku yaratabilir

Bunun güncel bir örneğini, Zbigniew Brzezinski belirtiyor, genel sekreter Brzezinski'nin başkan Obama'yı desteklediği de biliniyor "büyük satranç tahtası" adlı kitabında şöyle diyor:

Amerika büyük bir hızla, çok kültürlü bir devlet haline geldi bu dış politika konusunda bir görüş birliğine varılmasını zorlaştırmaktaydı. Ama bir durum hariç: büyük şiddette ve geniş çaplı bir dış tehdit.

Nazi Partisinin Reichsfuhrer'ı Hermann Goring de bu arz talep oyununu mükemmel bir şekilde özetlemişti şöyle diyordu:

insanlar her zaman Licelerinin hegemonyasına razı edilebilir bu gayet kolaydır Tek yapmanız gereken onlara saldırı altında olduklarını söylemeniz ve barışçıları vatan hainliği ve ülkeyi tehlikeye atmakla itham etmenizdir, bu her ülkede işe yarar.

Durum her bir ayrı bireyde de aynı şekildedir Hatırlayın, egomuzun tek bir amacı vardır: öz benliğimizden daha büyük ve daha güçlü olmak Bu hastalık bizi doğadan ayrı olduğumuza inandırır, işte bu yüzden teknolojiye olan bağımlılığımız sürekli artıyor Bu yüzden dünyaya ve çevreye bu kadar duyarsızız Bağnazlık, ırkçılık, cinsiyet ayrımcılığı ve bunun gibi kişiyi suça iten ayrımcılıklar, bu yüzden varlar şiddet, savaşlar ve nihayet, organizmanın global yıkımı.. **Dünyadaki bu sonu gelmeyen korku, karışıklık ve ayrımcılık, yanlış egonun bir belirtisidir ve sahte bir tehlike yaratır**

Eğer insanlar kimliklerini bir otorite üzerine temellendirirse, özgürlük kaygıya sebep olur. Bu yüzden kendi içlerindeki kurbanı gizlemek zorunda kalırlar, bunu da başkalarına şiddet uygulayarak yaparlar. Semboller Bir çok ABD başkanının birbirleriyle kan bağları vardır Bush Ailesinin çok sayıda kurucu başkanla kan bağı bulunmaktadır:

George Washington, Millard Fillmore, Franklin Pierce, Abraham Lincoln, Ulysses Grant, Rutherford Hayes, James Garfield, Grover Cleveland, Theodore Roosevelt, William Taft, Calvin Coolidge, Herbert Hoover Franklin Roosevelt, Richard Nixon ve Gerald Ford.

Michael Tsarion, çalışmasında şuna işaret ediyor:

Bush, tahta inip çıkmış birçok Avrupa kralıyla yakın bağlara sahiptir. Britanya'nın kraliyet ailesindeki tüm üyelerle akrabalığı bulunmaktadır Bush'un ailesinin soyağacı 15. yüzyıl başlarına kadar belgelenebilmiştir. 3.Henry ve 8.Henry'nin kız kardeşi Mary Tudor'la direkt soy bağı vardır Kendisi aynı zamanda İngiltere kralı 2.Charles'ın torunudur. George W. Bush'un direkt olarak soyunu takip ettiği bir isim de Godfroi de Bouillon'dur. Godfroi, Müslümanlardan şehri geri aldıktan sonra Kudüs'e kral olan ilk hükümdardı.

ilginçtir ki ABD'nin bugünkü orta doğudaki işgali de yine aynı aile tarafından başlatılmıştır: 1991'de baba George Bush, ve 2003'te oğul George Bush.. George Bush, görevi başındaki iki dönemi boyunca muhalif olan iki adayla da kuzendi: Al Gore, ve John Kerry. Demokrat başkan Barack Obama'nın da George W. Bush ile kan bağı bulunmaktadır.

Aynı şekilde Gerald Ford, Lyndon Johnson, Harry Truman, James Madison ve İngiliz başbakanı Winston Churchill ile de kan bağı vardır.

Şimdi de 2008 başkanlık seçimlerinin diğer tarafına bakalım John McCain; Robert De Bruce, İskoçya Kralı 1.William ve yine Godfroi de Bouillon'un soyundan gelmektedir ve bu kan ilişkileriyle

ilgili galiba en ilginç nokta da tüm İngiliz Kraliyet Ailesi'nin, ***İslam peygamberi Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellemin soyundan geldiği gerçeği.***

Bu soy Portekiz ve Kastilya krallarından geçip Kral 4.Edward'a kadar uzandı

Bu, medyadan her gün duyduğumuz şeylerden çok çok farklı bir hikaye bu gerçek, Burke's Peerage gibi soybilim alanında önde gelen otoritelerce tamamen açığa çıkarılmıştır

Bu şunu gösteriyor: ortada bir gerçek hikaye var, bir de insanlara anlatılan uydurulmuş aldatmaca. Bu soy geldiği gibi devam ediyor ve bir yandan da Burke's Peerage ve bu türden kaynaklarca belgeleniyor

Tüm bu bahsedilenlerde görmemiz gereken şey sadece insanlar değil Monarşide, saltanatta, aristokraside ve demokraside, geçmişte ve şu anda yüksek kademelerdeki insanların hep aynı amaçta oluşu.

Tüm bunların fiziksel ve sembolik anlamları var, bu kanbağı hastalığımızın sembolünü taşıyor. öz bilinci aşağı yukarı doğru olarak keşfetmek, en basit haliyle, varlığından bile haberinizin olmadığı yönlerinizin kapsamlı bir şekilde farkına varmanızdır. Bu yönler kolayca açığa çıkıyor çünkü semptomlarınız olarak kendilerini gösteriyorlar.

Semptomlar Psiko-ruhsal hastalığımızın semptomları savaşlar, terör saldırıları, insan ürünü felaketler ve lider figürleridir. insanlar içgüdüleri ve doğalarına karşı duyarsızlıklarını sürdürdükleri sürece bu olayların neden meydana geldiklerini ve bu figürlerin neden böyle yüksek pozisyonlara yükseldiklerini asla anlayamayacaklar. Binlerce yıldır bu yöneticilerden kurtulamadık çünkü binlerce yıldır bu hastalığı kökünden yok edecek çözümler aramak yerine semptomlarıyla mücadele etmeye çalıştık Bastırılmış halkların yaptığı devrimler sonucu düşen her bozuk yönetimin yerine, iki tane yenisi geldi çünkü bozuk yönetimin kökenindeki sebep bu yönetimin başındaki liderin kendisi değildir, bu sebep her bir bireyin kendisidir çünkü ölümcül bir parazitle karşı karşıya olduğundan bihaber olan bir baş esir olduğunu kabul etmemek için her şeyi yapacaktır insanlar kendi ruhlarıyla yüzleşmemek için -ne kadar saçma olursa olsun- her şeyi yaparlar Bu dünyada akıllı düşünmekten çok uzağız, suçu başkalarına atmayı kesip kendi kötülükleriyle yüzleşenler nevrotik olarak görülüyorlar.

1950lerde yazılmış bir makalede şöyle deniyor: çalışmaların gösterdiğine göre, yakın sosyal ve kültürel çevresinden soyutlanan bireyler nevrotik oluyorlar Bu insanların gizli güdülerini ifade edebilecekleri bir nesneleri olmadığı için içlerindeki, daha önce kabullenemedikleri, neden belirdiğini ve nasıl başa çıkacaklarını bilmedikleri şeyleri görmeye başlıyorlar. Gerçek öz benliğimiz, bugünkü dünyada adeta bir yabancı gibi işte bu yüzden, kaç uygarlığın kurulduğunun ve yıkıldığının bir önemi yoktur Bu yönetim düzeneğini yaratan, bağımsız bireyler değil, kolektif bilincimizdir.

"Delilik, aynı şeyleri yapıp farklı sonuçlar beklemektir" Albert Einstein

Sayısız başarısız olmuş girişimden sonra insanlar artık "kısasa kısas"ın çözüm olmadığını anlamalılar işte buradayız... Binlerce yıl sonra, DNA kopyalayabilecek bir teknolojiye sahipken, uzayın derinliklerini araştıran ve ses duvarlarını aşan araçlara sahipken, ve bilim neredeyse bütün hastalıkların üstesinden gelirken, biz hala düşüncelerin ve bilincin önemini kavramakta güçlük çekiyoruz. Bu deliliğin ta kendisi ve her birimiz bu ruhsal salgından sorumluyuz çünkü bağlantılarımızı öldürüyor ve mesajlara ilgi göstermiyoruz. Öz 1990'larda, Nobel tıp ödüllü üç bilim adamı, yaptıkları çalışmalarla, DNA'nın asıl işlevinin, geçen yüzyıl boyunca inandığımız gibi "protein sentezi" değil elektromanyetik enerji alımı ve taşıması olduğunu gösterdi. Protein üretimi, DNA'nın fonksiyonlarının yüzde üçünden azını oluşturur, fonksiyonların yüzde doksanından fazlası biyoakustik ve biyoelektrik sinyalleriyle ilgilidir, biyoelektrik sinyalleriyle ilgili DNA fonksiyonlarını bilmemiz neden önemlidir?

HEARTHMATH enstitüsü, kalp ve beynin iki yönlü bir diyalog içinde olduğunu ve, birinin, diğerinin fonksiyonlarını etkilediğini keşfetti. Bu pek fazla bilinmiyor ama, kalp beyne, beynin kalbe gönderdiğinden daha fazla bilgi gönderir ve kalbin beyne gönderdiği bu sinyaller algıyı, duygusal

fonksiyonları ve daha ileri kavrama işlemlerini etkileyebilmektedir Kalp ayrıca, vücuttaki en güçlü ritmik elektromanyetik alanı oluşturmaktadır ve bu, etrafımızdaki insanların beyin dalgalarında açıkça ölçülebilir Bizler aslında en güçlü kavramsal fonksiyonumuzun elektromanyetik bir ifadesiyiz Elektromanyetizma, dünyanın her yerinde kendini 'düalizm' olarak göstermektedir bütün maddeler negatif ve pozitif yük taşırlar organizmalar bu temel üzerine kuruludur Organizmanın homeostatisi, bu iki kutup arasındaki dengeyi sağlar. Bunun yanında, duygusal enerji üzerindeki çalışmalar, kalbin alanının, duygusal bilgilerin taşındığı ve vücudun iç ve dış biyoelektromanyetik dengesinin sağlandığı yer olduğunu gösterdi. Biz farklı duygular deneyimledikçe, kalbin alanı da değişim gösterir Bu, etrafımızdaki insanların beyinlerinde kayıtlıdır. Hücreleri, suyu ve DNA'yı etkileme yetisine sahiptir. Korku, parazit tarafından sağlanan bu kimyasal, ev sahibinin gönderdiklerinden farklı biyoelektrik sinyaller yaratır bu sinyal çevremizdeki organizmalara yayılır ve karşıt bir güç tarafından dengelenmediği sürece büyüyerek bütün organizmaya ulaşır.

Doktor Fritz Allan Poe, vücudumuzdaki hücrelerin, ışığın küçük parçaları ve elektromanyetik alanın tekil birimleri olan 'foton'lar ile haberleştiğini keşfetti Vücudumuzdaki bu iletişim sistemi, insanlar arasında da vardır buna **'morfik rezonans'** denir şamanlar, bilgeler ve antik insiyeler bunu bilirlerdi Bu öğretiler, tarih öncesi kültürlerde çok yaygındı Sanatsal anlatım ve ritüellerin, bütün antik uygarlıklarda köşetaşı olması tesadüf değildir

Sanat, ruhun karanlıkta kalmış yerlerini ifade eden ve onu bilinç boyutuna taşıyan kişisel bir yöntem olarak kullanılmıştır Bu, psikolojik terapilerdeki durumun aynısıdır

Ritüeller, astrolojik tarihlere göre oluşturulmuştur Yıldızlar ve gezegenlerin astro-psikolojimize etki ettiğini biliyoruz şamanlar ritüellerini biyolojik ritim veya psikolojik döngü ile uyumlu astrolojik tarihlerde düzenliyorlardı

Bu ritüeller katılımcıların öz benlikleriyle olan iletişimlerini canlı tutuyor ve psikolojik bastırmaları önlüyordu insanlar içlerindeki kötülüklerle yüzleştiği ve onları kendilerin olarak kabul ettiği sürece onları bütünüyle fiziksel dünyaya yansıtmıyorlardı. **içinde ne var ne yok getirirsen, o getirdiklerin seni kurtaracaktır. Eğer içindekileri buraya getirmezsen o getirmediklerin seni yok edecektir**

Ruhsal hastalığımızın nesli, insanları bütünüyle kavgaya ya da kaçışa zorlayan bir takım afetlerden sonra hızla genişlemeye başladı Bu, büyük bir stres durumu yaratarak halkın bağışıklığını zayıflattı Vücudumuz stres altındayken hastalığa karşı daha dayanıksızdır. Bu yüzden, kara parçaları tamamen tufanın sularınca yutulduğunda insanlığın hastalığı başlamıştı Bu tufan bir çok kabileyi, kabile reisini ve uygarlığı evlerinden uzaklara sürüklemişti insanlar yaşamlarını sürdürebilmek için yeni evler ararlarken ruh sağlıklarını koruyan ritüelleri de askıya almışlardı şamanlar dünyanın bir çok farklı yerine yayıldılar, bütün bilgilerini içlerinde muhafaza ettiler

Bizler antik Mısır ve Orta Amerika'daki Mayalar gibi gelişmiş uygarlıkların bilimde doruğa ulaşmalarını sağlayan bulgular ve kendilerinden önceki döneme ait kalıntıların varlığından tamamen habersizdik Onların inanılmaz boyutlardaki matematik, astroloji, tarım, ekonomi, yönetim ve mimari alanlarındaki bilgilerinin kendi kendilerine oluştuklarına inandırıldık Bu durum, bu uygarlıkların gizlenmiş kökenlerine yönelik bir çok araştırmanın yürütülmesine yol açtı

Hiç de şaşırtıcı olmayan bir şekilde, bu bilgileri gizlemeye yönelik operasyonları yürütenler tam olarak, daha önce bahsettiğimiz politik ve dini alandaki soydan gelmekteydiler ünlü kütüphane ve değerli metinlerin yakıldığı olaylar bu operasyonlardan bazılarıydı Tüm bu bastırmalardan sonra bile hala hemen hemen bütün ülkelerde bu eski uygarlıkların kalıntıları bulunmaktadır Avrupa’nın kolonileşme hareketi başlamadan uzun zaman önce Kuzey Amerika'da antik kültürlerin görüldüğüne dair büyük kanıtlar vardır

Barry Fell, "America BC" adlı kitabında diyor ki: Amerika'nın Kanada ve Latin Amerika dahil neredeyse her bölgesinde bundan 2500 yıl önceye ait, çeşitli Avrupa ve Akdeniz dillerinde yazılmış kitabeler bulundu.

74 Yazılar

William Comynus Beaumont'un yazdığına göre: Toltek ve Maya uygarlıkları Amerikan toprağında doğmamıştır burada sadece gelişmişler, Mısırla yakın akrabalığa sahip hiyeroglif alfabe sistemi ve ileri sanat yapıtları geliştirmişlerdir New England'dan diğer kuzey eyaletlere kadar bir çok yerde denizcilerce kurulmuş, yazıtlar, oyma kitabeler ve gömütlerle dolu yerleşim birimleri bulundu buralar MÖ 100 kadar eski tarihlere aitti Bu bilgileri hasıraltı etmek için malum güçler gerçek tarihi bilgiye sahip kaynakları yakıp yıkmakla kalmadılar, bunun yanı sıra antik şamanlardan, sonraki çağlara miras kalan kültürleri de sildiler. Gelmiş geçmiş en yıkıcı soykırım şaman kabilelere uygulanan soykırımdı, ki hala öyle. Geleneksel köklerimizi kaybettik ve ritüelleri bilmiyoruz Yerli Amerikalıların (american indian) dragon ve hayalet dansları (the ghost dance)...

Tüm bunlar neyin nesi acaba?

Dünyadaki bütün şamanlar.. Onlar ritüellerini yaptıkları aman, işlerini yapmış oluyorlardı Uyumla, danslarla, yeryüzünün bağışıklık sistemini güçlendiriyorlardı, fakat hepsi katledildi. 17.yüzyılda olan şey tam olarak buydu, yerli halkın topraklarına girildi ve herkes katledildi Kraliyet ailesini temsil eden bir kaç kişiyle birlikte Kolomb, yerlilerin hayatlarını mahvetmek ve madeni kaynaklarını sömürmek için keşfe gönderildi

Karayiplerdeki her bir adayı gezdi altın madenlerini boşalttı ve Tano kabilesinden bir sürü köle topladı Leah Trabich'e göre 3 yıl içinde tam 5 milyon yerli katledildi 15 yıl içinde, 250.000 kişilik Arawak kabilesi tamamen yeryüzünden silindi Avrupa'nın eli değmeden önce Amerika'nın nüfusu 12 milyondan fazlaydı dört asır sonra bu sayı yüzde 95 azalarak 237 bine düştü 1494'ten 1508'e kadar, üç milyondan fazla insan savaşlarda, kölelikte ve madenlerde telef oldu Gelecek nesillerden buna kim inanabilir?

Ben, olanlardan haberdar bir görgü şahidi olarak, bunları yazarken inanmakta güçlük çekiyorum bunları insaniyetten çok uzak davranışlar olarak görüyordum ve şu an yazarken bile titriyorum. Bozuk soydan gelen başka bir figür Hernando Cortes, Azteklerin büyük bir kısmını yok etmiş ve maden kaynaklarını yağmalamıştı aynı olay Cortes'in ikinci kuzeni Francisco Pizarro tarafından tekrarlandı Peru'daki ınka imparatorluğunu fetheden kişi de oydu Bu canavarlıklar Afrika, Yeni Zelanda, Yeni Gine ve Doğu Timor'da da görüldü ve bugün Kanada'da hala görülmekte.

Antik dünya ve gerçek tarihimiz hakkındaki kalıntıları yok etme girişimleri bilinçli yapılmış hareketlerdi, ama yine de bu bastırmalar için politika ve dinle ilişkili herkesi ve her şeyi kategorize etmek ve suçlamak talihsizce bir hata olur Bunu yapmak, bir sürü yozlaşmış eksik parça olduğundan ve bugünkü ruhani metinler özlerinden saptırıldığından, ruhani kavrayışın peşindekiler için doğaldır. Ve bu ruhani bilgeliğin eksikliğinden dolayı dünyadaki yerlerini anlamaya çalışan dürüst ve ahlaklı insanlar bu açığı istismar eden çevrelerin iştahını kabartmaktadırlar.

Hayatlarımızı en basit şekilde sürdürecek yeterli güce sahip olmak örneğin, basitçe 'bir başka tuzak' diyebileceğimiz ve insanların buna açıkça düştüğü "New Age" hareketine bakalım..

Sürekli kötü bir şeyler arıyorlar ve kendilerine verilen her şeyi alıyorlar Bu, öz anlayıştan yine çok uzak. Bu sadece din eksenli bakış açısının bir başka versiyonu insanlar yeni bir şeyler arıyorlar yeni bir tür ruhanilik arıyorlar, bir şeyleri değiştirmek ve kendilerini mükemmelleştirmek istiyorlar, ama bunlar istismar ediliyor. Yaptıkları şey sizi bir başka sürü psikolojisine ya da modern bir dine sokmaktan başka bir şey değil ve insanlar hala bunlardan kurtulmaktan acizler. Kendi yolculuklarını ve yollarını takip etmekten acizler, oysa bu en önemlisi..

Hepimizde biraz şizofrenik kişilik durumu var, kendimize karşı trajik bir bölünme.. Hıristiyanlık öncesi çağda, bir çok doğaüstü güç kültü vardı En önemlileri Yıldız, Güneş, Satürn, Ay ve Gökyüzü kültleriydi Yani basitçe, Ay kültündekiler Ay tanrısına taparlardı Güneş kültündekiler Güneş tanrılarına taparlardı Ortadoğu'da oluşan Satürn kültündekilerin taptığının adıysa El (ya da Ely) idi İncil'de de anlatıldığı

üzere ısrailoğulları Mısır'dan çıktılar, vaat edilmiş topraklara girdiler ve burada ısis'in Ay kültü, Ra'nın Güneş kültü ve El'in Satürn kültü ile kaynaştılar.

İsrail adı buradan gelir Isis-Ra-El Eski İsrail kültü ve mitolojisi, Yehova, ataerkil masallar, Mısır'daki olaylar, ve gerisi bütün ilahi dinlerin köklerini oluşturmuştur

Bu kökler antik Yakın Doğu felsefelerinin yardımıyla gelişmiştir Yahudilerin takkeleri, Müslümanların türbanları ve sarıkları hep bu gökyüzü kültlerinin sembolleridir Yıldız kültü, en eski ve öne çıkan kültlerden bir tanesiydi Saydığımız bütün bu kültler her ne kadar ruhani amaçlar ve dünyevi idare için yaratılmış olsalar da bazıları zamanla başka amaçlara yöneldiler. Tahmin edebileceğiniz gibi, her bir güç kurumunda küçük kültler, tekil tanrılara tapılan ana kültler içinde vücut buldu **Mitra ve Dionysus** kültleri buna örnektir

Bugün Mitra ve Frigya'nın baş sembollerini hala kullandığımız doların üzerinde görebilirsiniz

Bir çok ülkenin askeri kodu, Paraguay bayrağının ters tarafı, ABD Senatosunun mührü, ve bir Güneş kültü kutlaması olan Noel.. Dionysus kültünde, bir çok bayram kutlanırdı, bahar ekinoksunda Atina'da kutlanan Büyük Dionysia bunlardan biriydi Bu festivaldeki en önemli etkinlik, şairlerin, müzisyenlerin ve komedyenlerin açık hava tiyatroda performanslarını sergiledikleri Thaimela yarışmasıydı. Müzisyenlerden vergi alınmazdı, sanatçılar askerlikten muaftı Dionysus kültü bugün hala hayattadır.. eğlence endüstrisi olarak..

Hıristiyan kilisesi, bir 'tarih öncesi kültler ansiklopedisi'dir. - Friedrich Nietzsche

Eski Ahit, bütün bu hikayeleri içermektedir Bu kültü devam ettiren hanedan, torunları sayesinde bugün hala varlığını sürdürmektedir ve çok güçlü konumdadır Bu kültler bütün uygar toplumlarda hala vardır ve güçlü pozisyonlarda bulunmaktadır Bu grupların en önemli işlevleri, insanların rızasını almaları ve onları suç ortakları yapmalarıdır Bilinçli zeka, yaratıcı zekadır, kişisel kimliğinizi içinde bulunduran odur, gerçek düşünce buradadır Bilinçaltı zekanın ise bir kimliği yoktur bilinçaltı bir kayıt cihazıdır, davranışları kaydeder ve düğmesine basınca o davranışları yürütür, otomatiktir Bu çok kullanışlı bir şeydir çünkü tekrar tekrar öğrenmek zorunda değilsinizdir bir kez öğrenince, onu kalıplaştırırsınız Sorun şu ki; bilinçaltı zekanın programladığı temel inanç ve davranış kalıpları öncelikle ebeveynlerimiz, öğretmenlerimiz, ailemiz ve toplum tarafından şekillendirilir Bu yüzden bir çok insan, çevremizden ne kadar kolay etkilendiğimizin farkında bile değildir Karşılaştığımız her bir insan, yüzleştiğimiz her bir durum, televizyondan duyduğumuz her bir küçük sözcük.. Bunlar bilinçli zekamızı pek etkiliyor gibi görünmez, fakat bilinçaltınız çevreden gelen her bir sinyalin, farkında olmadığınız halde sizi etkilemesine açık bir şekilde tasarlanmıştır Soru şu ki: bizler bilinçli mi yoksa bilinçdışı hayatlar mı yaşamaktayız?

Nöroloji bilimi sayesinde biliyoruz ki, hayatımızın farkında olduğumuz ve bilincimiz tarafından kontrol edilen kısmı yalnızca yüzde 5'ten ibaret Yüzde 95'lik kısmında bilinçaltımız ve diğer insanların oraya yükledikleri programlar tarafından yönetiliyoruz Problem şu ki, bu programlar çalışırken biz onları göremiyoruz şüpheciler şöyle düşünürler: "bilinç? modeller? astroloji?" "hayır hayır, her şeyi biz, kendi ellerimizle yaratırız, zihinlerimizle değil" "modeller fiziksel değildir, beni etkileyemezler" fakat davranışlarımızın yalnızca bu küçücük parçasında bilincimizin devrede olduğu gerçeğini düşünün..

Anlayamadığımız şey, bütün bu ülkelerin ve uygarlıkların özgür ve bağımsız olduklarını sanmaları, fakat öyle değiller. **Hatta bilinçaltlarında özgür ve bağımsız olmaktan çok korkuyorlar yönetilmek için yalvarıyorlar ve eğer bunu kendi kendilerine yapamıyorlarsa, bu sorumluluğu bilinçli yada bilinçsiz olarak kimin almasını bekliyorsunuz?**

Tüm bunların sonucu olarak ataerkil model yapılar güç kazanıyor Tehlikede olduğumuzu düşündüğümüzde, bizi beslemesi için annemizi aramıyoruz bizi koruması için babamızı arıyoruz Ki zaten ataerkil yönetimdeki bu korku çağının, felaket ve parazit çağıyla birlikte başladığını görüyoruz.

Sorumluluğumuzu ve bilinçli enerjimizi teslim ettiğimiz en önemli kanallardan biri "para"dır.

Paraya olan bağımlılığımızın kırılmasını kesinlikle istemiyoruz çünkü bu, hatanın bizde olduğunu gösterecek. **Tanrı, kendi hayatlarımızın sorumluluğunu üstlenmemizi yasakladı bu yüzden biz de parayı suçluyoruz.** Ego tarafından oluşturulmuş bütün bu aldatmacanın köşetaşı işte bu Paranın, bütün kötülüklerin anası olduğu söylenir fakat para kötü bir şey olamaz, çünkü o sadece bir semboldür Semboller, sadece onu kullananların inanç ve ruhlarını taşırlar Bu şu anlama geliyor... Para kötü bir şey olamaz, çünkü o sadece bir semboldür semboller, sadece onu kullananların inanç ve ruhlarını taşırlar Bu şu anlama geliyor: para kötü niyetleri ve egonun doğasındaki bozukluğu su yüzüne çıkaran bir semboldür Para, sadece onu değerli kabul ettiğimiz için vardır. Ve özgürlüğümüzü daha da kısıtlamak için değerli olduğuna inandığımız bu paranın kontrolünü resmi hükümet yerine özel bir şirkete teslim ettik. Merkez bankasının bastığı banknotları kullanmamızı zorunlu kılan bir yasa yoktur bunu biz seçiyoruz, çünkü alternatiflerden korkuyoruz. bağımsızlık

"özgür olduğuna inananlardan daha kolay köleleştirilebilecek hiç kimse yoktur"

Bu aslen parayla ilgili değildir, bu enerjiyle ilgilidir çünkü para sadece milyonlarca insanın peşinde koştuğu ve enerjilerini odakladığı bir şeydir, sadece bir materyaldir. Plazma TV'miz, evimiz, yaşam tarzımız ya da işimiz olmayınca statümüz ya da önem verdiğimiz diğer şeyler olmayınca boş olduğumuzu düşünüyoruz.

İnsanlar kendilerini üzgün hissediyorlar, yalnız hissediyorlar, boş hissediyorlar Ve bu boşluğu materyalizmle doldurmaya çalışıyorlar, bunun onları daha iyi hissettireceğini sanıyorlar. Bu boşluğu maddi eşyalarla tatmin etmeye çalışıyorlar ve sahip olma duygusu onları bu noktaya getiriyor özgürlüklerini, kontrolleri dışındaki harici bir kaynağa teslim ediyorlar şu an da olan şey de tam olarak bu, birbirimizle yarışıp duruyoruz.

Birbirimizi yok ediyor, savaşıyor, maddi varlıklar için rekabet ediyoruz gezegeni yağmalıyor ve koparabildiğimizi almak için parçalıyoruz onu havaya kaldırıp "ben kazandım" demek istiyoruz Bütün bu davranışlarımız sadece gezegenimiz için değil insan uygarlığı için de yok edici bir güç çünkü insan uygarlığı ancak ortaklıkla refahı bulacaktır rekabet onu öldürecektir Ve eğer bu gerçeklerden yola çıkarsanız varacağınız yer içimizdeki yok edici güç olacak Görüyorsunuz bütün kötülüklere sahibiz. Canavar içimizde mevcut ama biz kötü denince, sinemadakiler gibi şeytani yaratıklar ve karanlık figürler görmeyi bekliyoruz Oysa bu canavarlar günlük hayatlarımızdaki insanların ta kendileri tartıştığımız, kıskandığımız ya da nefret ettiğimiz insanlar Fiziksel ya da duygusal yoldan incittiklerimiz, yönetmeye çalıştıklarımız.. Aslında bu kıskandıklarımız ya da nefret ettiklerimiz, o insanların nitelikleri değil sadece, bize kendimizi hatırlatan gerçekler. Bu nitelikler, bize daha çok istediğimiz ya da hiç sahip olmayı istemediğimiz kendi niteliklerimizi yansıtıyor.

Peki biz bu acıyı hafifletmek için ne yapıyoruz?

İçimizdeki kötülüklerle mücadele etmek yerine bize bu kötülükleri hatırlatan insanlara zarar vermeyi seçiyoruz.

Kendimizde bulunmasından hoşlanmadığımız şeyleri hatırlatan bu insanları incitiyoruz.

Duygularımızı etkileyen şeylerin gerçekte neler olduklarını bilmediğimizden duygularımızı kontrol edemiyor ve bu yüzden kötü hissediyoruz.

Sonra da sinirimizi başkalarından, bize bu gerçeği gösterebilecek başka şeylerden çıkartıyoruz.

Aynı şeyi hayvanlara yapıyoruz, hayvanlar bu konu için çok elverişli çünkü kendilerini savunamıyorlar. Saldırganlığımızı, gerginliğimizi ve nefretimizi yansıtmak için çok uygun sadece aciz bir şey bul ve sinirini ondan çıkart. Bir insan davranışlarında ne kadar bilinçsiz olmalı ki yaşayan bir canlıya işkence edebilsin ya da onu sakat bırakabilsin?

Bir insanın hiçbir şeye karşı şefkat göstermemesi için ne kadar merhamet yoksunu olması gerekir?

Topluluğa, bireylere, insanlara ya da hayvanlara sempati duymamak...

Maddi eşyalar peşinde koşmak için doğuran ve çoğalan bir nüfus...

Ama bundan daha tehlikeli bir şey var zalim insanlardan daha tehlikeli bir şey, çünkü bunlar görülebilen şeylerdir, nefret ve acımasızlık gibi şeyleri zaten biliyoruz ve tanıyoruz Benim asıl kaygılandıklarım, insanlara ve hayvanlara zulüm edilmesine karşı olup, bununla birlikte, yeterince haklı olduklarını düşündükleri için, bu zalimlerin acı çekmelerini isteyenler ve bunu haklı görenler. çünkü bu insanlar, aslında bilinçaltlarındaki zalimliği bilince taşıyorlar karşı olduklarını sandıkları zalimce bir davranış, artık onlar için kabul edilebilir oluyor çünkü onlar diğer insanları düzeltme hakkını kendilerinde görüyorlar kendileri bir tür otorite olarak görüyorlar.

Bu tür insanların, içlerindeki zalimlikle ve öfkeyle tanışmaları çok daha fazla zaman alacak, çünkü onlar bu yaptıklarının kesinlikle aynı nefretin başka bir formu olduğunun farkında değiller içimizdeki bu canavardan tamamen kurtulmak için ne yapıyoruz?

"Hey, bir dakika. canlı bir varlığa acı vermek doğru değil" diye düşünmeye başladığımızda, ego, bize bu zalimliği daha gizli bir şekilde sunar.

Bizden aslında tam olarak aynı nefreti ve zalimliği göstermemizi istemektedir, fakat sadece farklı bir biçimde, ve farklı insanlara karşı. Bir şekilde içimizdeki boşluk yine yolunu buluyor ve insanlar yine huzursuzluk duymaya başlıyorlar. Sayısız kez başka insanları ya da başka grupları suçluyorlar. Hayatlarımızda kaos istiyoruz, yıkımı arzuluyoruz, felaket için yalvarıyoruz çünkü eğer dışarıda bu tür günah çıkartacağımız ve öfke duyacağımız şeyler olmazsa bunların içimizde bulunduklarını fark ediyoruz bu da istemeyeceğimiz bir şey.

Savaşlarla başa çıkabiliriz, terörizmle başa çıkabiliriz borsanın çökmesiyle ve ekonomik krizlerle baş edebiliriz tüm bunların üstesinden gelebiliriz ama içimizdeki kaosu fark ettiğimiz zaman... Asıl korktuğumuz şey işte bu. içimizdeki nefretle bir anlık yüzleşmemizde milyonlarca 11 Eylül yaşayacağız

"Sevgi maskesinin ardındaki bir vahşet ile kendimizi yok ediyoruz."

"Hayatta epey acı var, ve belki de kurtulabileceğimiz tek acı acıdan kurtulmaya çalışırken çektiğimiz acı."

Ve tüm bunların en ilginç kısmı ise bütün bunlarla her gün karşı karşıyayız Her bir gün kucağımızı açarak kabul ediyor veya vahşice reddediyoruz Asıl önemli olan, neyi kabul edip neyi reddettiğimizden ziyade içimizde bulunan, belirli bir şeyi isteten ve belirli bir şeyden uzaklaştıran güç

Asıl düello burada kopuyor, fiziksel güçlülük ya da zayıflık çekme ya da itme; ve işin ilginç yanı, bu farkındalığı ve bilinci kavradığınızda bu soyut hakikat etrafımızdaki her şeye, bütün hayatımıza can veriyor

Bu davranış çatışmalarının kökenini de işte burada yatıyor Buna (Hinduizm'de) Brahma'nın nefes alışı ve nefes verişi denildi Antropozoik olarak ise Atman ile Lucifer'in büzülmesi ve genişlemesi olarak öğrendik.

Elektriğin aktiflik ve pasiflik özellikleri, eril ve dişil kuvvetler, Yin ve Yang, varlık ve hiçlik, Bunların hepsi bilinç ve farkındalık ile başlayan aynı davranış sürecinin farkı ifade biçimleridir.

Ve eğer bu ifadelerin zihninizde oluşturduğu imgelerden ve kavramlardan kurtulup bu iki kutup arasındaki farkı kavramaya çalışırsanız, dünyada dönmekte olan bütün farklı senaryoların ve ihtimallerin bu aynı kökenden doğduklarını fark edeceksiniz.

Milyonlarca insan gelip size neden incilin kesinlikle Tanrı sözü olduğunu ve neden ona inanmanız gerektiğini söyleyecek.

Bir diğer grup bunun beyin yıkamadan başka bir şey olmadığını ve inanmamanız gerektiğini anlatacak.

Herkes size diyecek ki: "hey şuna bak", veya "buna dikkat et" veya "bu iyi bir bilgi" veya "bu kötü bir bilgi" Ben ise şunu merak ediyorum: Bu insanlar doğruyu ve yanlışı belirleyebilme yetkisini nereden alıyorlar?

Kabul ya da red ettiğiniz şeyler neden başkalarının telkinlerine göre şekilleniyor?

Bu kararları neden kendiniz vermiyorsunuz?

Bilgi bilgidir.

iyi ya da kötü bilgi diye bir şey yoktur, sizin o bilgiyle yaptıklarınız vardır. Ben derim ki, Kutsal Kitabınız "her şey" olsun her türlü bilgiye, her insana, her olaya, her senaryoya ve her duruma açık görüşlülük ve dürüstlükle yaklaşın çünkü bütün bunları nasıl değerlendireceğiniz tamamen sizin seçiminiz, çobanları takip etmeyin, gelenekleri takip etmeyin, bu sizin meseleniz işte bu yüzden, kaç kişinin size doğru ya da yanlış olduğunuzu söylemesinin bir önemi yok, onların onaylamasına muhtaç değilsiniz. Eğer hayatımızın her gününde hareketlerimizi ve düşüncelerimizi sorgulayıp kararlarımızı hissettiklerimizin farkında olarak, bilinçli olarak veriyorsak işte olgunluk budur. Şamanizm budur.

Ve bu, bana gerçekten yaşadığımı hissettiriyor. Bu bilinçli yaşayan evrende, doğanın yasaları yoktur, sadece alışkanlıklar vardır bu evreni bir yasaya uymaya zorlayan harici bir kuvvet yoktur. Doğanın yasaları dediğimiz illüzyonlar yalnızca varlıkların, terk edilebilir alışkanlıklarının sonuçlarıdır Alışkanlıklar bırakılmak istendiği zaman, organizmanın yaşamının devam etmesi için bu olaylar meydana gelir, ve biz buna evrim deriz. Evrimimizi kolektif zeka şekillendirir Buna en iyi örneklerden biri, John Karat tarafından **1988'de yapılan bir deneydir John'un takımı, laktoz sindiremeyen hücreleri yiyecek olarak yalnızca laktoz bulunan bir ortama bıraktı.**

Doğa yasalarına göre bu hücrelerin hepsinin ölmüş olması gerekiyordu Ama ilginç bir şey oldu, ölmediler Her biri, karşı karşıya olduğu problemin farkına vardı ve laktoz sindiremeyen bu enzimlerin yerine laktoz sindirebilen enzimler oluştu. Eğer bir hücre, nasıl ve ne zaman evrileceğine karar verebiliyorsa -ör: yaşamı tehlikeye girince- her canlı bunu yapabilir Yaygın olan kanıya göre insan vücudu genlerin kontrol ettiği bir biyokimyasal makine idi ve bu yüzden, biyolojilerimizin davranış, duygu ve karakterleri; sağlığımız ve hayatlarımız bizim kontrol edemediğimiz genlerin kontrolündeydi Yani buna göre insan, bir kurbandı, hayatını genler kontrol ediyordu Onları seçemez ve değiştiremezdiniz, neyin olacağını belirleyen bu sahip olduğunuz genler idi 1967'den bu yana kök hücre üzerinde yaptığım deneylerde bir kök hücreyi alıp, bir petri kabına koyardım bu hücre 10 saatte bir bölünürdü. Sonra tüm hücreleri alıp üç gruba ayırdım ve onları üç petri kabına koydum Ardından her bir kaptaki gelişim besinlerini ve ortamdaki bileşenleri değiştirdim ilk kaptaki hücreler kemik oluşturdu ikinci kaptakiler kas oluşturdu ve üçüncü kaptakiler yağ hücrelerine dönüştü Bu hücrelerin kaderini belirleyen neydi?

Kaplara konulan hücrelerin hepsi, genetik olarak tamamen aynıydı yani bu genlerin kontrolünde değildi çünkü hücrelerin hepsi aynı genlere sahipti farklı olan tek şey, bulundukları ortamdı Birden bire şöyle dedim: **"aman tanrım"** Ben burada genlerin yaşamı kontrol ettiğini öğretiyorum, ama hücreler bana genlerin, yaşama reaksiyon gösterdiğini söylüyor Reaksiyonu kontrol ettiğiniz sürece, hayatı kontrol edersiniz mesele sadece ortamı nasıl gördüğünüz, onu nasıl algıladığınızdır ve eğer bu meseleyi kavrarsanız, gezegendeki en mükemmel varlık olmaya doğru ilerlersiniz Canlı ve sağlıklı olmak, hayata nasıl reaksiyon gösterdiğinizle ilgilidir. Tüm dünyada baş gösteren ekonomik krizde giderek kızışan siyasi ve dini savaşlarda ve insanların sürekli kendilerini boşlukta ve anlamsız hissetmelerinde kolektif zekanın yüzeyine çıkmış bir koca yığın enerji bulunmaktadır Evrim, kademeli olarak işlemez ani verilen kararlarla gerçekleşir Ve organizma için hayati bir durum söz konusu olduğunda kendini gösterir şu anda, kendimiz belirleyeceğimiz tarihi bir noktadayız Kadir-i mutlak olmayı ya da esir kalmayı seçeceğiz.

Kendimizle yüzleşmeyi ya da hayaletlerle savaşmayı iyileşmeyi ya da hastalığın yayılmasını yaşamayı ya da ölmeyi

Seçim Sizin

****

D.Brown Kitapları, Zeitgeist, Kymatica Gibi Belgeseller Hakkında "uludagsozluk.com" Yorumu (Galaksiler Arası Yolcu , 21.04.2012)

İlk izlenildiğinde insanda olumlu izler bırakan ve anarşist bir ruh haline sebep olan belgeseldir. Hem humanist geçinip hem bir şeyleri değiştirmek isteyen bünyeye bunun mümkün olduğunu söyleyerek gazı verir. ilk başlarda ama çözüm sunmuyorlar diye eleştirilirken son iki filmiyle venüs projecti çözüm önerisi olarak sunmuşlardır. Fakat derinlemesine üzerine düşünüldüğünde 'the network' filminden alıntı yapılan o sahne hatırlanır. 'bizler gerçek değiliz televizyonlarınızı kapatın bu sahte bir dünya öfkenizi gerçekten dile getirin vs' diyen haber sunucusunun da kar elde etme amaçlı seyircileri coşturan bir programın sunucusu olduğunu hatırlarsınız. yani bu medya sektörü içerisinde medya sizin beyninizi ele geçiriyor sizi sömürüyorlar diyen insanların; facebook duvarına 'facebook çok amele bir ortam oldu' yazan insanlardan bir farkları yok, kendileriyle çelişip dururlar. ve tam da bu sırada biz gerçek değiliz diye haykıran sunucu amcamın da dediği gibi medyanın bir parçası olan bu tarz propaganda belgesellerinin de gerçek olmadığını fark edersiniz. kafanızda şu soru şekillenir 'dünyayı sanal reel herhangi bir ağda otoritesini sarsmayacak şekilde her anlamda ele geçirmiş ve yöneten bir kuruluş örgütlenme benzeri herhangi bir yapı varsa(adının şu veya bu olduğu önemli değil) bu kuruluş veya insan üç beş gözü pek belgeselcinin mi hakkından gelemeyecek?' ne diktatörler devirmiş ne oyunlarda gizli özne olmuş bu adamları düşününce sorunun cevabının hayır olduğu ortada. öyleyse üç seçenek kalıyor; böyle bir kuruluş , dünyayı yöneten aileler vs ya gerçekte yok, ya da bilerek birden kitaplarla filmlerle medyayla kendilerini ifşa etmek ve bakın biz buradayız sizi yönetiyoruz demek onların gelecekteki projelerinin bir parçası yani kendilerini entelektüel olarak niteleyen güdülmesi biraz daha zor olan kesimden insanları da güdebilmek için onlara bir şeyler bildiklerini herkesin farkında olmadığı kürese olayların farkında olduklarını hissettirerek gururlarını okşayarak inceden inceden bu grubu da başka planlarına dahil ediyorlar biz her yerdeyiz biz her şeyin arkasındayız şeklinde bir korkutma politikası güderek kendi varlıklarını bu gruptan insanlar arasında popülerleştiriyorlar, geriye klan 3.seçenek ise bu ailelerin veya yer altı zengin/masonist örgütlenmelerinin birbirleriyle kapıştığı ve bu tarz belgeselleri yayınlatarak birbirlerini ifşa ettikleri yönünde. bana en mantıklı görünen 2. tezdir. **Etrafınıza bir baktığınızda bir anda popüler olan dan brown kitapları, zeitgeist, kymatica gibi belgeseller;** illuminati illuminati diye bağırıp duran insanlar konuyla ilgili açılan binlerce blog sosyal medyada ve görsel medyada her gün bunlar hep amerikanın israilin oyunu muhabbetinin biraz daha entel versiyonunu gerçekleştiren bir sürü insan. hatırlar mısınız zeitgeist'ta terörün nasıl insanların aklına sokulduğunu anlatırken tv de terör terör diye tekrarlayıp insanlara korku salan binlerce spiker gösterdiler ard arda herkesin nasıl terör denen olgudan bahsettiğini ve bunun yaygınlaştırıldığını gördük. şimdi biraz mantık yürüterek aynısının birdenbire illuminati, lusiferyanizm , siyonist örgütler gibi terimler için de yapıldığını görebilirsiniz. birdenbire etraftaki her şey bangır bangır illuminati diye bağırınca kıllanmadınız mı? şimdi şunu soracak olan arkadaşlar da vardır içinizde 'peki diyelim ki bu örgütler bilerek kendilerini ifşa edip biz buradayız diye bağırıyor tüm gizlerini açıklıyor michael moore gibi yapımcıların cesaretine göz yumarak kendi varlıklarıyla bir korku politikası uyguluyor, peki bundan bu adamların çıkarı ne olacak? onların varlığını ve yaptıklarını bilmemiz kendilerine ne kazanç sağlayacak?' işte bu soruyu sorma aşamasına gelmiş zeki kardeşimize vereceğim yanıt; 'bilmiyorum' olacak. çünkü amaçlanan da tam olarak bu yapmaya çalıştıkları şey her zamanki gibi 50-100 yıllık bir geleceği kapsayan geniş bir projeyle bağlantılı bir şeydir bu yüzden attıkları tek bir adımla 4-5 hamle ilerisini göremezsiniz kim bilir hangi amaçlarla kendilerini açık ediyorlar sikkofield gibi adamların bloklarında zeitgeist gibi belgesellerde boy gösteriyorlar(sikkofield onlara çalışıyor demiyorum sadece onların istediği doğrultuda davranmış oluyor, çünkü geçmişte hep kendilerini duvarlar ardına gizleyerek işleri yürüten bu insanlar günümüzde bariz bir dışavurum politikası izliyor ve onlar hakkında bilgi sahibi

olup başkalarına bunu yayarak düşünceli ve bilinçli davrandığını zanneden her insan aslında onların amacına destek sağlamış oluyor.) sonuç olarak belgeseli ilk kez izleyen insanın sahip olduğu zeitgeist ruhunu bir zamanlar yaşamış ve sonra yine fena yutturmuşlar bize diye uyanmış bir insan olarak, bu belgeselin sahteliği kendindendir diyorum paradoks gibi kendi kendisini yalanlar, izlemesini bilen insan kandırıldığını anlatan bu belgeseli izlerken bile kandırıldığını anlar, rüyadan uyandığını sanıp hala rüya görüyor olmak gibi bir şeydir bu tarz yapımlar daha kapsamlı ve gerçeğe yakın bir rüyada yeniden uyanır ve sürekli rüyada olduğunuzu fark edersiniz, inception filmi gibi neyin gerçek neyin rüya olduğunu ayırt edemeden öylece kalakalırsınız.

http://www.uludagsozluk.com/k/zeitgeist-the-movie/6/

NİETZSCHE'NİN ÖLDÜRDÜĞÜ TANRI

MÖ 930'da Yahudilerde Krallık İsrail ve Judah olarak ikiye ayrılmıştı. İsrail'in ilk Kralı Jeroboam'dı (1 Kgs. 14:20) ve Judah'nIN Kralı da Rehoboam'dı(lKgs.l4:21). MÖ 722'de Hosea'nın yönetimi döneminde Samaria'nın düşmesini, MÖ 586'da Zedekiah yönetimindeki Kudüs'ün düşüşü takip eder (2Kgs. 25:18-8).

Kuzey Krallığı, İsrail'de **"Elohim'in Dini"** olarak tanınırken, IX. yüzyılda Güney Krallığı'nda Judah'da **"Jahweh'nin Tarikatı"**na dönüştü. Eloist çizginin yerine geçen Jahweist gelenek, yavaş yavaş İbrani İnancı'nı ele geçirdi ve TANRI'yı (GOD) özelleştirerek Elohim'i "aramızdaki Tanrı (God)", isim vermek gerekirse "Yahudiler arasındaki Tanrı (God)" şeklinde ilan etti, Yaratılış'a göre her şeyi yoktan var eden TANRI (GOD), Elohim, artık sadece, onların Tanrı'sı (God) olabilmek için Yahudiler'i Mısır'dan çıkaran Tanrı (God [JHWH]) haline gelmişti.

"Adımı zikretmeyin. İsrailliler beni kutsal kabul etmeli. Ben TANRI'yım (LORD), sizi kutsallaştıran ve sizi Tanrı'nız (God) olmak için Mısır'dan çıkaran: Ben TANRI'yım (LORD)" (Lev.22:32). Arkasından Jahvveist geleneğin Tanrı'sı (God), çarpıcı bir şekilde, kıskançlık gibi "İnsanî" karakteristiklerle ortaya çıktı (Exo. 34:14) ve Jahvveist rahiplik tarafından insanlaştırıldı. Elohist geleneğin unutulmuş Tanrı'sı (God) ise tam tersine İnsan'ı, nerede ve nasıl olursa olsun Tanrısallaştırıcı idi. İşte, Jahweist peygamberlerin (Amos, Isaiah, Micah) İnsanlaştırılmış, Kişisel-leştirilmiş Kıskanç Tanrı'sidir (God) JHWH.

Nietzsche'nin sürekli inişli çıkışlı bir aşk-nefret ilişkisi yaşadığı ve öldürmek için acımasız cinayet planları yaptığı Tanrı'dır JHYWH.

Nietzsche'nin saplantılı davranışları, genellikle verimli olan görüşlerini pusuya düşürüp ruhunu korkularıyla tutsak alıyordu. Kendi kişisel zindanının kalın duvarları arasında **"irade gücünü",** kendini tutsak edeni bulmaya adadı. Dipsiz parmaklıklar ardında, rahatsız kafasının karmaşık labirentleri içinden geçerek, sonunda Kişiselleştirilmiş Tanrı (God) Jahweh'yi, Hıristiyan Tanrı'sı İsa Mesih kılığına girmiş olarak buldu. Ve uzun zamandır beklediği cinayet planını devreye sokarak **Roy'u (Mesih'i)** öldürdü! Tabii ki İsa, Zavallı Tanrı İsa Mesih, Nietzsche'yi tanımıyordu! Kendi insanları tarafından o kadar çok kereler öldürüldü ki bir kişi eksik ya da fazla onun için fark etmezdi.

"Hıristiyan Tanrı kavramı" diye yazdı Nietzsche, **"hastaların Tanrı'sı, örümcek kılığında Tanrı, ruh olarak Tanrı, yeryüzünde ilahi olanın atfedildiği en yozlaşmış haldir."** [Walter Kaufmann, Nietzche, Viking, 1954, s. 585.] Ve kimin Tanrı'ya bu kadar zarar verdiğini de açıkladı: Jahweist Rahiplik. Böylece şunları yazdı:

"Tanrı kavramı asılsızdır, ahlak kavramı asılsızdır; Yahudi rahipliği orada da durmadı. İsrail'in tüm tarihi kullanılamaz halde: bırakın yok olsun. Bu rahipler bir asılsızlık mucizesi gerçekleştirdiler, ve şimdi İncil'in büyük bir kısmı kanıt olarak karşımızda... onlar (rahipler) kendi insanlarının geçmişini dinî olarak tercüme ettiler, yani kurtuluş için bunu Jahweh karşısında aptalca bir suçluluk mekanizmasına, cezalandırmaya; Jahweh önünde ödül-ceza sistemine dönüştürdüler. "[Deccal (Ant-Christ) için bknz. Kaufmann, op. cit., s. 595-6.]

Hıristiyanlar için YHVH ve İsa'nın bir olduğunu unutmayın. İddialarını, l.Cor.8:6; John 8:24, 8:4-6; Isa.7:14; Titus 2:13; Mat.l2:8; Rev. 2:8; Gen. 1:1; Heb. 1:1, 1:3; Deut. 32:39; Col. 1:15-18 ve 27 gibi İncil metinlerine dayandırdılar. Diğer yanda, Mormon Kilisesi'nin kurucuları Joseph Smith ve Bingham Young'a göre, **Elohim ve YHVH iki ayrı Tanrı'dır (God) ve ölümlü İsa ise, Tanrı'nın (God) düşmüş meleklerinden bir olan Lucifer'in erkek kardeşidir**. [İsa ve JHWH'nin Tek olduğunu gösteren isimler, başlıklar ve atıflarla ilgili Kitab-ı Mukaddes Sözlüğü listesi için bknz. fesus A Biblical Defence of His Deity, Josh McDovvell ve Bart Larson, Campus Crusade for Christ, 1983, s. 62-64 ve Mormon Kilisesi için bknz. s. 118.]

Nietzsche tarafından acımasızca suçlanan rahiplik aslında kendi Tanrıları JHVH'den daha akıllıydı. Don Cupitt'in bahsettiği gibi,

"**Abraham'dan beri Yahudiler kendi Tanrı'larından daha akıllıdır. Gerçek dinin ciddi anlamda postmodern bir tarifi: seni kendi Tanrı'ndan daha akıllı hale getiren bir dindir, Musevilik".** [Don Cupitt, After God/The Future ofReligion, Phoenix, 1997, s. 85.]

Özetle, Jahweist rahiplik kendi insanlaştırılmış Tanrılarından daha akıllıydı. Sezgileriyle –Laban gibi- kendi insanlarını nasıl yönlendirebileceklerini öğrendiler, çünkü okuma yazma biliyorlardı, çünkü onlar elit Yahudileri temsil ediyorlardı. Diğerleri, sözde Öteki'ler, cahildi, eğitimsizdiler, ne okuyabiliyorlardı ne de yazabiliyorlardı. Bu ayrıcalık sadece peygamberlere ve rahiplere aitti. Ebionit'ler gibi eğitimsiz Yahudilere ve yabancılara Talmud Rahipleri aşağılamak amacıyla *minim* veya *minuth* (küçük insancıklar) diyorlardı (Rosh Hashanah 17a-22b).Elohist'ler ve Jahvveist'ler arasındaki bu önemli fark, încil metinlerini anlamak ve yorumlamak açısmdan çok önemli olsa da, bir şekilde bilginler bu konunun üstünde çok durmadılar ve bu mesele kategorik olarak hem teologlar hem filozoflar tarafından atlandı.

Kaynak:

Tanrı Neden Fikir Değiştirdi? Yazar: Aytunç Altındal, Kitabın Orijinal Adı: Why Did God Change His Mind? İngilizce Aslından Çeviren: Güldehan Aysan POSTİGA YAYINLARI: 91 Din Felsefesi, Dördüncü Baskı Mart 2013, İstanbul, sh: 61-64

GÜNÜMÜZ HIRİSTİYANLARIN İSÂ'SI, TYANA'LI APOLLONİUS

Tyana'lı Apollonius, kendisi İsa ve Havarileri'nin çağdaşıydı. Tılsım yapıcıların gelmiş geçmiş en çok tanınan ismi aslında, bir Haham değil, Pagan bir Roma vatandaşıydı,

Tyana'lı (Kemerhisar/Türkiye) Apollonius, muhtemelen 1. yüzyılın en gizemli ve keskin karakterlerinden biriydi. Bir Kilise tarihçisi olan Karlheinz Deschner'e göre, Büyü ve Kehanet alanında en seçkin üstaddı.[Karlheinz Deschener, Abermals Krahte der Hahn, 1962-1980, s. 63-4.] Sıradışı hayat hikâyesi ünlü biyografi yazarı Flavius Philostratus tarafından İ.S. 220'de derlenmişti. Bu kitabı yazması için Philostratus'u, Septimus Severius'un (193- 211) karısı "Bilge" İmparatoriçe Julia Domma görevlendirmişti. Philostratus kitabı, İmparator'un ofisinde tutulan arşivlerden faydalanarak yazdı.

Bu belgelere göre Tyana'lı Apollonius, mucizeler yaratan, şifacı, geleceği gören, sihirbaz ve neophytogorian bir filozoftu.

> **pythagorean(s.), (i.) milâttan altı yüzyıl evvel yaşamış Yunan filozofu Pitagor'a ait; (i.) Pitagor taraftarı kimse. Pythagoreanism (i.) Pitagor tarafından öğretilen ruh göçü felsefesi.**

Belgeler ve -Tuscides'in yazdığı kadarıyla İmparator Vespasian ve Domitian gibi görgü tanıklarına göre "mucizeleri" arasında, Apollonius'un kör bir adamı tedavi ettiği, ölmüş bir kızı tekrar hayata döndürdüğü, bir kasabayı kıtlıktan kurtardığı ve kara vebayı sonlandırdığına dair iddialar vardır. İ.S. 302'de Bitnia'nın Valisi Sossius Hierocles, Apollonius'u öven başka bir kitap yazdı ve İsa da dahil tüm sözde "tanrılar" arasından onu yüceltti. İznik Konseyi'nden (İ.S. 325) sonra Constantine, onun kitaplarına ve öğretilerine katı bir yasak getirdi ve adı, Kilise liderleri tarafından istismar edilerek lekelendi. Daha sonraları kitapları ve öğretileri gizlice Arap bilginlere verildi ve 8. yüzyıldan itibaren birçok Arap bilgin tarafından referans verilmeye başlandı, özellikle Razi ve Câbir İbn-i Hayyân tarafından. İbn-i Hayyân, İ.S. 800'de Apollonius'un hayatı, tılsımları ve muskaları hakkında bir kitap yazarak adını ***"Kitab-el Hacer'ala-Re-i-Balinius"*** koydu (Araplar onu Balinius/Balyanos olarak tekrar isimlendirdiler).

1160'da Gautier d'Arras, Tyana'lı Apollonius'un Pagan'ların Peygamberi olduğunu yazdı. Philstratus'un kitabının Latince'ye çevrilen ilk kopyası 1504 yılında tamamlandı ve basıldı, ardından bunu başka çeviriler takip etti.

1596'da ünlü şifreci ve casusluk ustası Blaise de Vigenere, Philostraus'un kitabını tercüme etti ve bazı yorumlar ekledi.

1611'de Vigenere'in Fransızca çevirisi, kendisi de gizemli bir yazar ve asi bir "cumhuriyetçi" olan silah arkadaşı Artus Thomas tarafından yayımlandı. 17. yüzyılda Rosycrucian'lar, Philostratus'un kitabını gizli gizli dağıttılar.

1852'de İsviçreli Jacob Bruckhardt, Apollonius'la Mesih'in mucizeleri arasında çarpıcı bir paralellik olduğunu yazdı ve Apollonius'un daha akla yatkın şekilde belgelendiğini iddia etti.

1865'te A. Reville, Apollonius'u, Pagan Mesih olarak ilan etti.

1900'de yayımlanan, Kenneth S. Guthrie'nin, daha o dönemde bile kötü bir şöhrete sahip "Apollonius'un İncili (Gospel of Apollonius)", Apollonius'un takipçileriyle New York'taki Kilise başpiskoposluğu arasında şiddetli bir tartışmaya yol açtı.

1947'de Dr. Walter Seigmeister, Tyana'lı Apollonius'un gerçek ve tarihte yaşamış olan İsa Mesih olduğunu yazdı. Ona göre Synoptic İsa hiçbir zaman etten ve kemikten yaşamamıştı ve ilk kilise

liderleri Mesih'i "gerçekten" yaşamış olan Tyana'lı Apollonius'un hayatından yaratmışlardır.

Aynı argüman birçok Gnostik tarafından tekrarlanmıştır. Bir Gnostik, "Tanrı'nın insan haline getirilmesi olarak mı algılandı yoksa insanın İlahî bir hale getirilmesi için mi, ama bu karakter (İsa Mesih), bir kişi olarak hiçbir zaman var olmamıştır," diye durumu özetlemişti. [Gerard Massey, Gnostic and Historic Christianity, Sure Fire Press, 1985, s. 22.]

1954'te Alice Winston'ın dikkat çeken kitabının başlığı, araştırmasını gün ışığına çıkardı: **"Hıristiyanlığın Kurucusu: Tyana'lı Apollonius".** Bugün bu konuda, yüzyılın ikinci yansında farklı dillerde yazılmış olan aşağı yukarı 120 adet kitap vardır. Yaşamı sırasında Apollonius, **"İnsan Sûretinde Tanrı"** olarak anılmaktaydı.[Aytun Altındal, The Poor God/Which Jesus, 2004, Tyana'lı Apollonius'un hayatı ve yaptığı çalışmalar.]

Hiç şüphe yok ki, Hıristiyan dininin başlangıcından itibaren Tyana'lı Apollonius vardı, hatta belki de Synoptic İsa için bir rol modeli olmuştu. Birçok bilgin ve akademisyen için Tarihî ve Mitsel Mesih belki de "hayatın kendisinden daha büyük olan" Tyana'lı Apollonius'un yaşam portresinin "kolajı"ndan fazlası değildi.

Michael Baigent ve Richard Leigh'ın yazdığına göre, **"iki bin yıllık Hıristiyanlık yerine, mesela Tyana'lı Apollonius'un öğretilerine dayanan bir dini iki bin yıl boyunca takip edebilirdik. Ve kesinlikle İsa'nın, Hıristiyan geleneğinde görüldüğü gibi, Apollonius'la çok benzer yanları vardır. "**[Michael Baigent ve Richard Leigh, The Elixir and the Stone, Penguin, 1997, s. 3-4.]

"Kolaj" veya değil, "rol modeli" veya değil, insan için kasabasında veya köyünde bir İsa Mesih mutlaka vardır, tarihî de olabilir efsanevi de, İncil'den çıkmış ya da gelenek yapılmış olabilir, bunlar önemsizdir. İsa'nın gerçekte var olup olmadığı birçok tartışmalara yol açıp hâlâ netlik kazanamamış olsa da olumlu olan tek şey Efsanevi İsa, iki bin yıl boyunca var olmaya devam etmiştir -ve muhtemelen daha uzun yıllar da var olmaya devam edecektir.

İşin aslı, öznel olarak milyonlarca insanı İsa Mesih'in tarihî gerçekliğinden ziyade onun Efsanevi Portresi etkilemiştir. Gerçekten yaşayıp yaşamadığı pek kimsenin umurunda değildir. Onların peygamberi olarak Yahudilerin arkasında yürüyen, Hıristiyanlarla elele ve Müslümanlarla omuz omuza yürüyen İsa'dır etkileyici olan. Ve ateistler için ise İsa Mesih, Tek-Tanrılı dini inkâr etmek ya da reddetmek için **"raison d'etre"** [var olma nedeni- varoluş nedeni] dir.

Teolojik olarak algılandığında İsa Mesih, kişisel bir varlıktır. Mesih (olmak), ontolojik olarak kişi olmayı ve İsa da kişiliği temsil eder. Kişilik, birçok şekilde kişi olmaktan farklılıklar gösterir.[Mc Ginn, op. cit., s. 133-34.]

Martin Buber'in gördüğü gibi, **"bir insanı ikinci şahıs "Sen (Thou)"** olarak deneyimlememiz aynı kişiyi üçüncü şahıs olarak deneyimlememizden çok farklıdır. " [Martin Buber, I and Thou, NY, 1988, bknz. spe. Giriş.] Buber'in dediğine benzer olarak Hıristiyanlar için İsa, ***"Ben-Sen (I-Thou)"*** ilişkisi içindedir, örneğin bir kişiliktir, ve Yahudilerle Müslümanlar için İsa ***"Ben-O (I-it)"*** ilişkisindedir, örneğin kişi olma gibi."

"Ben-Sen (I-Thou)" ve **"Ben-O (I-it)"** pozisyonları, en iyi İsa'nın kendisi ve Hıristiyan Theodocy'nin Trinitarian sistemiyle açıklanabilir.

İsa, "Babasıyla" (Elohim) "Ben-Sen (I-Thou)" ilişkisi içindedir ve **Jahweist Farisiler ve Sadukilerle "Ben-O (I-it)" ilişkisi içindedir.**

Diğer bir deyişle, "Ben-Sen (I-Thou)" ilişkisi içinde İsa, orijinalinde Elohim'le organik bir bağı vardır ve "Ben-O (I-it)" ilişkisi içinde Mesih olarak yapısal anlamda Jahweh ile ilişkilidir. Organik olan yapısal olanı belirler. Gelin, Matthevv'u (22:41-46) okuyalım:

"Farisiler bir araya toplandıklarında İsa onlara, Mesih'le ilgili ne düşünüyorsunuz, diye sordu.
O, kimin oğlu?
David'in oğlu dediler hep bir ağızdan.
Onlara dedi ki, O zaman nasıl oluyor da David ona "Lord'um" diye sesleniyor madem Mesih, David'in oğlu?
Hiç kimse cevap veremedi ve o günden sonra hiç kimse ona soru sormaya cesaret edemedi."

Burada, Yeni Ahit'in bu bölümünde İsa, temel ve organik olam temsil eder ve Mesih (olmak) ise ilişkisel ve yapısal olandır. Eski Ahit'teki **"Sen-O (Thou-it)"** ilişkisi, özellikle Isaiah 51:9-10'daki, dişi şeklinde **"Sen dişi (You she)"** olarak kullanılır. KJV tercümesinde bu, **"Sen-O (Thou-it)"** haline gelmiştir, mesela Shekinah. Hıristiyan yorumcularına göre İsa, Shekinah'dır (Mevcûdiyet). İbranice Shekinah kelimesi, bu haliyle Dinci Yazmaları'nda yoktur. Kronolojik olarak Shekinah kelimesi Peygamber-Sonrası döneme denk gelir ve büyük ihtimalle HahamlıkTalmudî kavramsallaştırmasıdır.

Yirminci yüzyılın başında, Gospel'lerin tarihî açıdan araştırılması sırasında, Ana Kilise'nin (Mother Church) içinde hatırı sayılır bir kriz patlak verdi. Pozitivizm, Rölativizm ve Sekülarizm tarafından etkilenmekle suçlanan bu kritik akım Modemizm'di. Modernist yaklaşım temel olarak, **"Tarihî İsa"** (veya tarihteki İsa) ile **"Teoloji'deki Mesih"** arasında bir ayırım yapıyordu. Bede Griffiths'in belirttiği gibi, ***"bu belki de, dördüncü ve beşinci yüzyılların büyük aykırı düşüncelerinden beri en zarar vericisiydi, iki tabiatın, insan ve Tanrı, Mesih'te birleştiğini inkâr ediyordu. Doğal kilise tarafından kınanmıştı, fakat bu tarihî eleştiri akımının doğmasına sebep olmuştu"***.(sh:111-115)

"SYNEDRİA" (TARSUS GİZLİ KONSEYİ)

"Yunan geleneğinin başlarında kadir-i mutlak ilahi olanı (kadir-i mutlak, çünkü ilahi) bir figür olarak görüyoruz. Bu figürden, mucize-yapıcılar veya filozoflar veya yöneticiler daha sonraki bir özelleştirme ile İlahî insanlar çıkmışlardır".[Paganisme, Judaisme, Christianisme Influences et affrontements dans le mon- de antique/Melanges offerts a Marcel Simon, Paris, 1978, s. 336-7.**]**

Felsefe son derece teknik bir disiplin haline geldiğinden ***Theios aner,*** **"eski dönemin ilahi insanları arük filozof olarak değil, kahin, şifacı ve politikacı olarak tanımlanıyorlardı"**.[Morton Smith'in Paganizm, Judaizm...vs. üzerine makalesi, op. cit., s. 339.]

Mark'ın Gospel'inde İsa, ilahi bir mucize yaratıcısı olarak sunulur; Peter onu bir kâhin/peygamber olarak tanımlar ve İsa da ***"Yahudiler'in Kralı"*** olarak yaptığı politik iddialar sebebiyle çarmıha gerilir.

Birinci yüzyılda, özellikle birinci yüzyılın ilk yarısında (İ.S. 60'tan önce), Tyana'lı Apollonius yüzünden Theios aner'in hatırası çok tazeydi. Zamanının bilinen en ünlü Theios aner'i Tyana'lı Apollonius idi. Hem İsa hem Paul onun çağdaşlarıydı. Dahası, Paul de, çağdaşı Apollonius'un eğitim gördüğü ve ***"Synedria"ya (gizli Konsey) kabul edildiği Tarsus şehrindendi.*** Hiç şüphe yok ki birinci yüzyılın ilk yarısında Theios aner kültü Akdeniz çevresinde çok popülerdi. Morton Smith'in söylediği gibi, eğer durum buysa ***"İsa, bunu, cemaat tarafından kendisine destek sağlamak için kullanmış veya taklit etmiş olabilir. "***[Morton Smith'in Paganizm, Judaizm...vs. üzerine makalesi, op. cit., s. 337].

İsa gibi Theios aner olanlar, iblisler tarafından ele geçirilmiş sıradışı insanlar olarak tanımlanırlardı (Jn. 10:20; Mk.3:21). İlahi İnsanlar çoğunlukla müritleri tarafından yaşayan-tanrılar olarak tapınılan varlıklardı. Philip, oğlu Alexander ve onun varisi Ptolemy I, hepsi kendi insanları tarafından "tanrı" ilan edilmişlerdi. (sh:122)

Kaynak:

Tanrı Neden Fikir Değiştirdi? Yazar: Aytunç Altındal, Kitabın Orijinal Adı: Why Did God Change His Mind? İngilizce Aslından Çeviren: Güldehan Aysan POSTİGA YAYINLARI: 91 Din Felsefesi, Dördüncü Baskı Mart 2013, İstanbul,

TANRI İLE BERABERLİĞİMİZ

Merhum Yazar, Aytunç Altındal, Tanrı Neden Fikir Değiştirdi? İsimli eserindeki sonuç bölümüne kelâm meselelerinde Ehl-i sünnet mezhebinin en çok kullandığı ***"aynı mıdır- gayrı mıdır?"*** çözümlemesi ile bitirmiştir. İnsanın yüce yaratıcı karşısında ulaşabileceği yegane sonuç bu olsa gerekir. Sonuç bölümünü okuyalım

Bu kitaptaki Mevcûdiyet (Presence) terimi, ***in toto'ya*** mecazi bir referans olarak ***Quadditative*** kavramda TÜMTEK, TÜMÜ-KAPSAYAN, ÖZNEL TEKİL ÇOĞULLUK şeklinde kullanılmıştır. Faaliyet'in Mevcûdiyeti olarak anlaşılmalıdır.

Çıplak Tekillik (ben buna Mevcûdiyet (Presence) diyorum; Gen.1.1'de Tanrı (God)/Elohim denmektedir) esasen her yer ve her şey İLE (içinde değil) birliktedir ve hiçbir şekilde içsel ve/veya dışsal değildir. Mutlak Başlangıcı yoktur, dolayısıyla Mutlak Sonu da yoktur. Şu anki düzenin Mutlak bir Başlangıcı olduğunu tahayyül etmek aykırı bir durumdur, tıpkı Arthur Stanley Eddington'ın 1931'de zaten belirttiği gibi.

[The Book of Cosmos/Imagining the Universe from Heraclitus to Hawking/ Ed. Dennis Richard Danielson, Perseus Pub., 2000. Bknz. Eddington'ın ma¬kalesi, Driven to Admit Anti-Chance, s. 401-406. G. K. Chesterton'ın makalesi için ayrıca bknz. s. 347-349 ve Richard Feynman'ın makalesi It is not True That "Ali is Relative" makalesi için bknz. s. 366-370.]

Madde, Hareket Edebilirlik, Mekân ve Zaman yazara göre TÜM-TEKİL MEVCÛDİYET (ALL-SINGLE PRESENCE) ve TÜM-TEK HAREKET'tir (ALL-ONE ACTIVITY). **Mevcûdiyet (Presence), Mekân'da veya Zaman'da değildir ama ONLAR İLE beraberdir. Tıpkı Elohim'in BİZİM İLE beraber olduğu gibi. Ve -vaad edilen Peygamber'in isminin Immanuel (Bizimle-Olan-Tanrı [God-With-Us]) olması gibi.**

İnsanoğulları ve diğer her şey (güneşler, kara delikler, takımyıldızlar, Kuantum parçacıkları, vs gibi) Mevcûdiyet (Presence) İLE beraberdir. Hiç kimse ve Hiçbir Şey Mevcûdiyet'in (Presence) DIŞINDA ya da İÇİNDE değildir.

Her şey, gözle görülen ya da görülmeyen epistemolojik veya ontolojik, felsefî veya teolojik, teknik veya bilimsel her şey Mevcûdiyet (Presence) İLE beraberdir ve TÜMÜ öyle veya böyle HAREKETİN BİR BİÇİMİ'dir; onları İlahî, Kötü, İyi, Aşk, Kader, Erdem, Şeytan... vs olarak isimlendirebiliriz.

Fakat yine de onlar oldukları şeydirler: TÜM-TEK-MEVCÛDİYET (ALL-ONE-PRESENCE). Bu tür sıfatlar hayatlarımıza çeşitli anlamlar katar veya atfeder. Ve biz de bunlara göre yanıt verir ve hareket ederiz, çünkü onların hepsi bizim gerçekliklerimizdir, şu veya bu isimle onlarla beraber yaşarız.

Ne biz ne de bizim endişelerimiz veya mutluluklarımız, kalbimiz ve aklımız Mevcûdiyet (Presence) /Elohim'in dışında değildir.
Biz aslında bu BÜTÜN'ÜN bir PARÇASI DEĞİLİZ, aslında TÜM MEVCÛDİYET (PRESENCE) İLE BERABERİZ.

Mecazi anlamda, Yahudi bir mistik olan Bahya İbn Paquda (11. yüzyıl) "Hidaya" (Hidayet) adlı kitabında şöyle yazmıştır:

"Bedenlerimiz yeryüzünde, kalplerimiz ise semâdadır..."

[Georges Vajda, La Théologie Ascétique de Bahya ibn Paquada, Paris, 1947, s. 128.]

Kaynak:

Tanrı Neden Fikir Değiştirdi? Yazar: Aytunç Altındal, Kitabın Orijinal Adı: Why Did God Change His Mind? İngilizce Aslından Çeviren: Güldehan Aysan POSTİGA YAYINLARI: 91 Din Felsefesi, Dördüncü Baskı Mart 2013, İstanbul, sh: 145-146

Bkz:

http://www.islamisorular.biz/index.php?qa=2713&qa_1=isim-m%C3%BCsemman%C4%B1n-ayn%C4%B1-m%C4%B1d%C4%B1r-gayr%C4%B1-m%C4%B1d%C4%B1r

http://www.sorularlaislamiyet.com/article/14355/cenab-i-hakk-in-sifatlari-zatinin-ayni-midir-yoksa-gayri-midir-allah-teala-nin-varligina-ve-birligine-iman-etmenin-farz-olusu-akli-midir-yoksa-ser-i-midir.html

IL VANGELO SECONDO MATTEO, Aziz Matyas'a Göre İncil (1964)

Yönetmen: Pier Paolo Pasolini
Ülke: İtalya, Fransa
Tür:Biyografi | Dram | Tarihi
Vizyon Tarihi: 04 Eylül 1964 (İtalya)
Süre: 137 dakika
Dil: İtalyanca
Senaryo: Pier Paolo Pasolini
Müzik: Luis Bacalov
Görüntü Yönetmeni: Tonino Delli Colli
Yapımcı: Alfredo Bini
Nam-ı Diğer:
The Gospel According to St. Matthew | The Gospel According to St. Matthew
Oyuncular: Enrique Irazoqui, Margherita Caruso, Susanna Pasolini, Marcello Morante , Mario Socrate
Çeviri: hayyam

Özet

"Yeryüzüne barış değil, kılıç getirmeye geldim."
(Matta, 10:34)

Müşfik ve samimi Papa 23. John'un aziz hatırasına çevrilen bu film, Aziz Matyas İncil'inde anlatıldığı biçimiyle, İsa'nın doğumundan yeniden dirilişine kadar yaşamını aktarırken, yarı-belgesel bir biçimde Hıristiyanlığın ilk günlerini yeniden canlandırır. Dolaylı olarak da Marksist diyalektik ve Hıristiyan mitosu arasındaki ilişkiyi inceler. Pasolini kimseyi yargılamadan konuya bir belgesel tazeliği ve tarafsızlığıyla yaklaşır, İsa'nın öyküsünün geçtiği devirle çağımız arasındaki benzerlikleri de vurgular.

Bir Pasolini eseri olarak biraz da kaçınılmaz bir şekilde, sinema tarihinin en tartışmalı filmlerinden biridir. Tarihte senaryosunu tamamen bire bir (Matta) İncil'den alan ilk ve tek filmdir. Gösterime girmesiyle beraber Vatikan'ı ortadan ikiye bölmüştür. Şöyle ki, sol katolikler filmi beğenirken, sağ katolikler büyük tepki vermişlerdir. Çok geçmeden filmin İtalya'da gösterimi kilisenin de baskılarıyla sansüre takılıp yasaklanır. Ancak Venedik film festivalinde katolik kilisesi ödülünü (ocic) kazanır. Pasolini filmi için şöyle demiştir: "Ne teolojik, ne de ideolojik bir film yapmak istiyorum. Çünkü ben inanan biri değilim. İsa'nın tanrının oğlu olduğuna inanmıyorum. Ancak İsa'nın ilahi, kusursuz, insani değerleri yüksek olan ideal bir insan olduğunu düşünüyorum.

Filmden

Not: Altyazının tamamına yakını İncil çevirilerinden birebir alıntıdır.

Ey Yusuf, Meryem'i kendine eş olarak almaktan çekinme. Çünkü onun rahminde oluşan, Kutsal Ruh'tandır. Meryem bir Kul doğuracak. Adını İsa koyacaksın. Çünkü O, halkını günahlarından kurtaracak. İşte, bakire kız gebe kalacak ve bir Kul doğuracak. Adını, 'Tanrı bizimle' demek olan İmanuel koyacaklar.

Yahudilerin yeni doğan kralı nerede?

Doğuda O'nun yıldızını gördük ve kendisine tapınmaya geldik.

Mesih nerede doğacak?

Yahudiye, Beytlehem'de. Çünkü yazılıdır ki:

"Ey Yahudiye diyarındaki Beytlehem! Yahuda önderleri arasında hiç de en önemsizi değilsin. Çünkü benim halkım İsrail'i güdecek olan önder senden çıkacaktır." Gidin, çocuğu dikkatle arayın, bulduğunuz zaman bana haber verin, ben de gelip ona tapınayım. Çocukla annesini al ve Mısır'a kaç. Ben sana bildirinceye dek orada kal. Çünkü Herodes öldürmek için çocuğu arayacak. Kulumu Mısır'dan geri çağırdım. Ramah'ta bir ses duyuldu, ağlayış ve acı feryat sesleri! Çocukları için ağlayan Rahel, avutulmak istemiyor. Çünkü onlar yok artık! Çocuğu ve annesini al, İsrail diyarına dön. Çünkü çocuğun canına kıymak isteyenler öldü. Tövbe edin! Göklerin hükümranlığı yaklaştı. Yeşaya Peygamber şöyle söylerken O'nu kast ediyordu: Çölden bir ses yükseliyor. Rabb'in yolunu hazırlayın, geçeceği patikaları düzleyin. Ey engerekler soyu! Gelecek olan gazaptan kaçmanız için sizi kim uyardı?

Bundan böyle tövbeye yaraşır meyveler verin. Kendi kendinize, "biz İbrahim'in soyundanız" diye düşünmeyin. Tanrı, İbrahim'e şu taşlardan çocuk yaratacak güçtedir. İşte, balta şimdiden ağaçların dibinde duruyor. İyi meyve vermeyen her ağaç kesilip ateşe atılacak. Günahtan dönesiniz diye ben sizi suyla vaftiz ediyorum. Ama benden sonra gelen benden daha güçlüdür. Ben O'nun çarıklarını taşımaya bile layık değilim. **O sizi Kutsal Ruh'la ve ateşle vaftiz edecek. O'nun yabası elindedir. Harman yerini tertemiz edecek. Buğdayını toplayıp ambara yığacak, samanı ise hiç sönmeyen ateşle yakacak.** Senin elinle benim vaftiz edilmem gerekirken sen mi bana geliyorsun?

Şimdilik razı ol! Doğru olanı yerine getirmemiz gerekir. Sevgili Kulum budur. O'ndan hoşnudum.

Şeytan gelir İsâ'ya fitne yollu dener.

Tanrı'nın Kuluysan, söyle de şu taşlar ekmek olsun.

İsâ: İnsan yalnız ekmekle değil, Tanrı'nın ağzından çıkan her sözle yaşar. Tanrı'nın Kuluysan, kendini aşağıya at. Çünkü kitapta şöyle yazılmıştır: Meleklerine senin için emir verecek. Ayağın taşa çarpmasın diye. **"Tanrın olan Rabb'i sınama",** diye de yazılmıştır. Yere kapanıp bana taparsan, bütün bunları sana vereceğim.

Çekil git, Şeytan! Şöyle yazılmıştır: Tanrın Rabb'e tap ve yalnız O'na kulluk et. Karanlıkta yaşayan halk büyük bir ışık gördü. Ölümün gölgelediği diyarda yaşayanların üzerine bir ışık doğdu. Tövbe edin! Göklerin hükümranlığı yaklaştı.

Petros. Andreas. Ardım sıra gelin, sizleri insan avcıları yapacağım.

Yakup'la Yuhanna, Zebedi oğulları, benimle gelin. Biçilecek ürün bol, ama işçi az. Onun için ürünlerin Rabbi'ne dua edin, ürünü kaldıracak işçi göndersin.

Petros Andreas Yakup Yuhanna Filippos Tomas Simon Bartolomeos Taddeos Alfeos oğlu Yakup Matta Yahuda İşkariyot Ürünü kaldıracak işçiler olacaksınız. Sizi koyunlar gibi kurtların arasına gönderiyorum. Yılan gibi açıkgöz, güvercin gibi saf olun. İnsanlardan sakının. Sizi mahkemelere verecekler, havralarında kamçılayacaklar. Benden ötürü valilerin, kralların ve tanrısızların önüne çıkarılacaksınız. Sizleri tutukladıklarında, neyi nasıl söyleyeceğiz, diye kaygılanmayın. Ne söyleyeceğiniz o anda size bildirilecek. Çünkü konuşan siz değilsiniz, konuşan içinizdeki Rabb'inizin Ruhu'dur. Adıma bağlılık yüzünden herkesin hıncına uğrayacaksınız. Bedeni öldürebilen, ama canı öldüremeyenlerden korkmayın. Canı da, bedeni de cehennemde mahvedecek güçte olandan korkun. İki serçe bir meteliğe satılır, değil mi?

Öyleyken biri bile Rabb'ın rızası olmadan yere düşmez. Size gelince, başınızdaki saçlar bile sayılıdır. Öyleyse korkmayın, serçelerden daha değerlisiniz. Yeryüzüne barış getirmeye geldiğimi sanmayın! Barış değil, kılıç getirmeye geldim! Çünkü ben oğulla babasının, kızla anasının arasına ayrılık sokmaya geldim. İnsanın düşmanları, kendi ev halkı olacaktır. Anasını ya da babasını benden çok seven bana yaraşmaz. Canını kurtaran, onu yitirecek. Benim uğruma canını yitiren ise onu kurtaracaktır.

Ya Rab, istersen beni pak kılabilirsin. İsterim, pak ol! Sakın kimseye bir şey söyleme!

Git, kahine görün ve temizlendiğini herkese kanıtlamak için Musa'nın buyurduğu adağı sun. Ne mutlu ruhta yoksul olanlara! Göklerin hükümranlığı onlarındır. Ne mutlu yaslı olanlara! Onlar teselli edilecekler. Ne mutlu yumuşak huylulara! Dünyayı miras alacaklar. Ne mutlu doğruluğa acıkanlara! Onlar doyurulacaklar. Ne mutlu merhametli olanlara! Merhamet bulacaklar. Ne mutlu yüreği temiz olanlara! Tanrı'yı görecekler. Ne mutlu barışı sağlayanlara! Onlara Tanrı Kulları denecek. Ne mutlu doğruluk uğruna zulüm görenlere! Göklerin hükümranlığı onlarındır. Benim yüzümden insanlar size sövüp zulmettikleri, yalan yere her türlü kötü sözü söyledikleri zaman ne mutlu size! Sevinin, sevinçle coşun! Çünkü göklerdeki ödülünüz büyüktür. Daha önce yaşamış olan peygamberlere de böyle zulmettiler. Hanginiz kendisinden ekmek isteyen oğluna taş verir?

Ya da balık isteyince ona yılan verir?

Siz kötüyken, çocuklarınıza iyi şeyler vermeyi biliyorsunuz da, göklerdeki Rabb, dileyenlere güzel armağanlar vermeyi bilmez mi?

Size nasıl davranılmasını istiyorsanız, siz de öyle davranın. Yasa'nın ve peygamberlerin söylediği budur. Kutsal Yasa'yı ve peygamberleri geçersiz kılmaya geldiğimi sanmayın. Geçersiz kılmaya değil, tamamlamaya geldim. Siz yeryüzünün tuzusunuz. Ama tuz tadını yitirirse, ona tekrar nasıl tat verilebilir?

Artık dışarı atılıp ayaklar altında çiğnenmekten başka bir işe yaramaz. Siz dünyanın ışığısınız. Dağ üstündeki şehir gizlenemez. Kimse bir kandil yakıp da onu tahıl ölçeği altına koymaz. Yeryüzünde hazineler biriktirmeyin. Burada güve ve pas onları yiyip bitirir, hırsızlar da girip çalar. Bunun yerine gökte hazineler biriktirin. Orada ne güve yiyip bitirir, ne de pas. Kimse de çalamaz. Hiç kimse iki efendiye kulluk edemez. Ya birinden nefret edip öbürünü sever, ya da birine bağlanıp öbürünü hor görür. Hem Tanrı'ya, hem de paraya kulluk edemezsiniz. Sadaka verdiğinizde, sol eliniz sağ elinizin ne yaptığını bilmesin. Öyle ki, verdiğiniz sadaka gizli kalsın. Gizlilik içinde yapılanı gören Rabb sizi ödüllendirecektir. "Göze göz, dişe diş" denildiğini duydunuz. Derim ki, kötüye karşı direnmeyin. Sağ yanağınıza bir tokat atana öbür yanağınızı da çevirin. "Komşunu sev, düşmanından nefret et" denildiğini duydunuz. Size derim ki, düşmanlarınızı sevin, size zulmedenler için dua edin. Öyle ki, göklerde olan Rabb'ın Kulları olasınız. O, güneşini hem kötülerin, hem iyilerin üzerine doğurur. Yağmurunu da doğruların ve eğrilerin üzerine yağdırır. Başkalarını yargılamayın ki, siz de yargılanmayasınız. Başkasını nasıl yargılarsanız, siz de öyle yargılanacaksınız. Hangi ölçüyle ölçerseniz, o ölçüyle ölçüleceksiniz. Neden kardeşinin gözündeki çöpü görürsün de, kendi gözündeki merteği farketmezsin?

Dua ettiğinizde, putperestler gibi boş sözler tekrarlayıp durmayın. Onlar, laf kalabalığıyla seslerini duyurabileceklerini sanırlar. Siz onlara benzemeyin! Rabb, size gerekli olanı, siz daha dilemeden bilir. Bunun için siz şöyle dua edin: "Göklerdeki Rabbimiz, adın kutsal kılınsın. Hükümranlığın gelsin. Gökte ve yerde senin istediğin olsun. Bugün bize günlük ekmeğimizi ver. Bize karşı suç işleyenleri bağışladığımız gibi, sen de bizi bağışla. Ayartılmamıza izin verme. Kötü olandan kurtar." Ne yiyip ne içeceğiz diye canınız için veya ne giyeceğiz diye bedeniniz için kaygılanmayın. Can yiyecekten, beden de giyecekten üstün değil midir?

Gökteki kuşlara bakın! Ne eker, ne biçer, ne de ambarlarda biriktirirler. Öyleyken semavî Rabb onları doyurur. Siz onlardan üstün değil misiniz?

Hanginiz kaygılanmakla boyuna bir arşın ekleyebilir?

Giyecek konusunda neden kaygılanıyorsunuz?

Zambakların nasıl büyüdüğüne bakın! Ne çalışır ne de iplik eğirirler. Ama size derim ki, tüm görkemine rağmen Süleyman bile bunlardan biri gibi giyinmiş değildi. Bugün var olup yarın ocağa atılacak olan kır otunu böyle giydiren Tanrı'nın sizi de giydireceği daha şüphesiz değil mi, ey kıt imanlılar?

Öyleyse, ne yiyip içeceğiz veya ne giyeceğiz diye kaygılanmayın. Tanrısızlar durup dinlenmeden böyle şeyleri ararlar. Oysa semavî Rabb tüm bunlara ihtiyaç duyduğunuzu bilir. Öncelikle Tanrı'nın hükümranlığının ve doğruluğunun ardından gidin, o zaman tüm bunlar size verilecektir. O halde yarın için kaygılanmayın. Yarının kaygısı yarının olsun. Her günün derdi kendine yeter. Siz dar kapıdan girin. Çünkü kişiyi yıkıma götüren kapı geniş, yol da enlidir. Bu kapıdan girenler pek çoktur. Oysa yaşama götüren kapı dar, yol da çilelidir. Bu yolu bulanlar azdır. Ya Rabb, göğün ve yerin Rabbi! Bu gerçekleri bilge ve akıllılardan gizleyip çocuklara açtığın için sana şükrederim. Tanrım her şeyi bana emanet etti. Kul'u, Tanrı'dan başka kimse tanımaz. Kul'un Tanrı'yı tanıtmayı dilediği kişilerden başkası da Tanrı'yı tanımaz. Ey yorgunlar ve yükü ağır olanlar! Bana gelin, size huzur veririm. Boyunduruğuma girin ve benden öğrenin. Ben yumuşak huylu ve alçakgönüllüyüm. Canlarınız huzur bulur. Boyunduruğum kolay taşınır, yüküm de hafiftir. Öğrencilerin, Şabat günü yapılması yasak olanı yapıyor. Davut'un, yanındakilerle birlikte acıkınca ne yaptığını okumadınız mı?

Yanındakilerle birlikte Tanrı'nın evine girip yenmesi yasak olan, ancak kahinlerin yiyebileceği adak ekmeklerini yediklerini?

Ya da kahinlerin tapınakta Şabat günü emri bozdukları halde suçlanmadıklarını Yasa'da okumadınız mı?

Size derim ki, burada tapınaktan daha üstün bir şey var. "Kurban değil, merhamet isterim" sözünün anlamını bilseydiniz, suçsuz kişileri yargılamazdınız. Çünkü İnsanoğlu Şabat gününün de Rabbi'dir. Şabat günü iyileştirmek Yasa'ya uygun mudur?

Hanginizin bir koyunu olur da Şabat günü çukura düşse onu tutup çıkarmaz?

İnsanla kıyaslayınca koyun nedir?

Demek ki Şabat günü iyilik yapılabilir. Değneklerini at! Şifa bulduğunu kimseye anlatma. Bu, Yeşaya'nın bildirdiği şu söz yerine gelsin diye oldu: "İşte, seçtiğim kulum, canımın hoşnut olduğu, sevgili kulum. Ruhumu O'nun üzerine koyacağım. O da adaleti uluslara ilan edecek. Ne çekişecek, ne bağıracak. Ne de yollarda sesini duyan olacak. Ezilmiş bir kamışı bile kırmayacak, tüten fitili söndürmeyecek. Adaleti zafere ulaştırıncaya dek." Onu ortadan kaldırmak için bir yol bulmalıyız. Vakit epey geç oldu. Halkı salıver de, köyden yiyecek alsınlar. Siz onlara yiyecek verin. Yalnızca beş ekmek ve iki balığımız var. Onları bana getirin. Dua etmeye gidiyorum. Siz kayıkla karşı yakaya geçin. Bu bir hayalet! Cesur olun, benim! Korkmayın! Ya Rab, eğer sen isen, emir ver de su üstünde sana geleyim. Ey imanı kıt adam, neden şüpheye düştün?

Gelecek olan sen misin, yoksa başkasını mı bekleyelim?

Yahya, gelecek olan sen misin, diye sormamız için bizi gönderdi. Gidin, işitip gördüklerinizi Yahya'ya bildirin. Körler görüyor, kötürümler yürüyor, cüzamlılar paklanıyor, sağırlar işitiyor, ölüler diriliyor ve müjde yoksullara duyuruluyor. Benimle ilgili ihtilafa düşmeyene ne mutlu! Çöle ne görmeye gittiniz?

Rüzgarda sallanan bir kamış mı?

Zarif giysilere bürünmüş bir adam mı?

Zarif giysi giyenler, kral saraylarında bulunur. Peygamber mi görmeye gittiniz?

Evet, ve üstününü gördünüz. Kendisi için şöyle yazılmıştır: "İşte, senin yolunu hazırlasın diye habercimi önden gönderiyorum." Kadınlardan doğanlar içinde, Vaftizci Yahya'dan üstünü çıkmamıştır. Öyleyken, göklerin hükümranlığında en küçük olan, ondan üstündür. Vaftizci Yahya'nın ortaya çıktığı günden bu yana göklerin hükümranlığı zorlanıyor. Çünkü Yahya'ya dek tüm peygamberler ve Kutsal Yasa, olacakları önceden bildirdiler. Gelmesi beklenen İlyas odur. Ben bu kuşağın insanlarını neye benzeteyim?

Birbirlerine şöyle bağrışan çocuklara benzerler: "Biz size kaval çaldık, siz kalkıp oynamadınız." Yahya oruç tutup içki içmeyince, "onda cin var" diyorlar. İnsanoğlu geldi; yiyor da, içiyor da. "Vergi toplayanların, günahkarların dostu ve obur" diyorlar. Ama bilgelik, doğurduğu sonuçlarla doğrulandı.

Vay haline ki o şehirlerin, mucize gösteririm de tövbe etmezler. O mucizeler Sur ve Sayda'da yapılmış olsaydı, çoktan çul kuşanıp külde oturarak tövbe etmiş olurlardı. Ama size derim ki, hüküm günü Sur ve Sayda'nın hali sizinkinden daha iyi olacak! Ey Kafernahum, göğe mi çıkarılacaksın?

Hayır, ta ölüler diyarına ineceksin! Bu, Davut'un Oğlu olabilir mi?

Bu adam cinleri, ancak cinlerin reisi Beelzebub'un gücüyle kovuyor. Benimle birlikte olmayan bana karşıdır. Size derim ki, insanların işlediği her günah, ettiği her küfür bağışlanacak; ama Ruh'a karşı yapılan küfür bağışlanmayacak. Öğretmen, senden bir alamet görebilir miyiz?

Kötü ve tanrıtanımaz bir kuşağın bulacağı tek alamet Yunus peygamberinki olacaktır. Yunus, nasıl üç gün üç gece o koca balığın karnında kaldıysa, İnsanoğlu da üç gün üç gece yerin bağrında kalacak. Ninova halkı, hüküm günü bu kuşağı yargılayacak. Çünkü Yunus'un çağrısıyla tövbe ettiler. Yunus'tan üstün olan buradadır. Güney'in Kraliçesi, hüküm günü bu kuşağı yargılayacak. Çünkü Süleyman'ın bilgeliğini duymak için dünyanın öbür ucundan gelmişti. İşte, Süleyman'dan üstün olan buradadır. Annenle kardeşlerin burada, seni bekliyorlar. Kötü ruh kişinin içinden çıkınca başka bir yer arar, ama bulamaz. O zaman, "çıktığım eve geri döneyim" der. Evi bomboş ve süpürülmüş bulur. Kötü, yedi ruhu daha yanına alır ve birlikte eve yerleşirler. Böylece o kişinin son durumu öncekinden beter olur. Bu kötü kuşağın başına gelecek olan da budur. Annenle kardeşlerin burada. Annem kimdir, kardeşlerim kimlerdir?

İşte annemle kardeşlerim! Göklerdeki Tanrım'ın isteğini yerine getiren, kardeşim, kızkardeşim ve annemdir. Onun bu bilgeliği ve mucizeler yaratan gücü nereden geliyor?

Annesinin adı Meryem değil mi?

Kardeşleri de Yakup, Yusuf, Simon ve Yahuda değil mi?

Kızkardeşleri aramızda yaşamıyor mu?

Bütün bunları nereden sağladı?

Marangozun oğlu değil mi bu?

Bir peygamber, kendi şehri ve evinden başka yerde hor görülmez. Öğretmen, sonsuz yaşama kavuşmak için ne iyilik yapmalıyım?

İyiliği neden bana soruyorsun?

İyi olan yalnızca Tanrı'dır. Yaşama kavuşmak istersen, O'nun emirlerini yerine getir. Adam öldürme, zina etme, hırsızlık yapma, yalan yere tanıklık etme annene Tanrına saygı göster ve komşunu kendin gibi sev. Hepsini yerine getirdim; daha ne eksiğim var?

Eksiksiz olmak istersen, varını yoğunu sat, yoksullara dağıt. Böylece göklerde hazinen olur. Sonra da ardım sıra gel. Size derim ki, zenginin, göklerin hükümranlığına girmesi güç olacak. Devenin iğne deliğinden geçmesi, zenginin Tanrı hükümranlığına girmesinden kolaydır. Ey Mesih, çocuklarımızı kutsa. Rabb'i rahat bırakın. Bırakın çocukları, bana gelmelerine engel olmayın. Çünkü göklerin hükümranlığı böylelerinindir. Benim için dans et; ne dilersen veririm. Bir tepside Vaftizci Yahya'nın başını getir. Dileğini yerine getirin. Yalnız kalmak için ıssız bir yere çekilelim. Gelin, gölün karşı tarafına geçelim.

Ya Rab, izin ver de önce gidip babamı gömeyim. Benimle gel; bırak ölüleri, kendi ölülerini gömsünler. Öğretmen, nereye gidersen ardın sıra geleceğim. Tilkilerin ini, gökte uçan kuşların yuvası var. Ama İnsanoğlu'nun başını yaslayacak bir yeri yok. İnle ey kapı!

Ey şehir, feryat et! Ey Filistinliler, eridiniz baştanbaşa, kuzeyden toz duman yükseliyor. Çul kuşanıyorlar sokaklarında. Damlarda, meydanlarda herkes feryat ediyor. Gözyaşları sel gibi. Halk, İnsanoğlu'nun kim olduğunu söylüyor?

Kimi Vaftizci Yahya diyor. Kimi İlyas. Kimi de Yeremya. Ya da peygamberlerden biri. - Ya sizce ben kimim?

Sen, diri olan Tanrı'nın Kulu Mesih'sin. Ne mutlu sana, Yunus oğlu Simon! Bu sırrı sana açan insan değil, göklerdeki Tanrım'dır. Ben de sana diyorum ki, sen Petros'sun. Ve ben kilisemi bu kayanın üzerine kuracağım. Ölüler diyarının kapıları ona karşı direnemeyecek. Göklerin hükümranlığının anahtarlarını sana vereceğim. Yeryüzünde her ne bağlarsan göklerde de bağlanmış olacak. Ve yeryüzünde her ne çözersen göklerde de çözülmüş olacak. Mesih olduğumu kimseye söylemeyin. Kudüs'e gitmem, ihtiyarlar, başkahinler ve din bilginlerinin elinde acı çekmem ve öldürülmem gerek. Asla, ya Rab! Bu olmamalı sana! Çekil, şeytan! Fikirlerin Tanrı'nın değil, insanın fikirleridir. Ardım sıra gelmek isteyen, kendini inkar etsin, haçını yüklenip beni izlesin. İnsanoğlu, insanların eline teslim edilecek. Onu öldürecekler. Ama o, üçüncü gün dirilecek. Göklerin hükümranlığında en üstün kimdir?

Yolunuzdan dönüp küçük çocuklar gibi olmazsanız, göklerin hükümranlığına asla giremezsiniz. Şu çocuk gibi kendini alçaltan, göklerin hükümranlığında en üstün olandır. Böyle bir çocuğu adıma kabul eden, beni kabul eder. Ama kim bana iman eden şu küçüklerden birini günaha düşürürse boynuna iri bir değirmen taşı asılıp denizin dibine atılması kendisi için daha iyidir. Günaha sokan tuzaklarından ötürü vay dünyanın haline! Bu tuzaklar kaçınılmazdır. Ama bunlara aracılık edenin vay haline! Eğer elin ya da ayağın seni günaha sokuyorsa, onu kes ve kendinden at. Çolak veya topal olarak yaşama kavuşman, iki el, iki ayak sahibi olarak sonsuz ateşe atılmandan iyidir. Bir adamın yüz koyunu olsa ve bunlardan biri yolunu şaşırsa, doksan dokuzunu dağlarda bırakıp yolunu şaşıranı aramaya gitmez mi?

Onu bulunca duyacağı sevinç ise, yoldan ayrılmayan koyunlar için duyacağı sevinçten kat kat üstündür. Bunun gibi, Rabb da bu küçüklerden hiçbirinin kaybolmasını istemez. Ya Rab, kardeşim bana karşı kaç kez günah işlerse onu bağışlamalıyım?

Yedi kez mi?

Yedi defa değil, yetmiş kere yedi kez derim sana. Şimdi Kudüs'e gidiyoruz. İnsanoğlu, başkahinlerin ve din bilginlerinin eline teslim edilecek. Onu ölüm cezasına çarptıracaklar. Alay etmeleri, kamçılayıp çarmıha germeleri için onu ulusların eline teslim edecekler. Ama o, üçüncü gün dirilecek. Karşı köyde, bağlı bir eşekle yanında bir sıpa bulacaksınız. Onları çözüp bana getirin. Soran olursa "Rabb'in bunlara ihtiyacı var, hemen geri gönderecek" dersiniz. Bu İsa, Davut Oğlu. Şöyle yazılmıştır: Benim evime dua evi denecek. Siz haydut inine çevirdiniz!

Osanna! Davut Oğluna!

Onları duyuyor musun?

Şu sözü hiç okumadınız mı?

"Çocukların dudaklarından kendine övgüler döktürdün." Artık sonsuza dek ürün verme! Ağaç birdenbire nasıl kurudu?

İmanınız olur da kuşku duymazsanız, daha fazlası da gerçekleşir. Şu dağa, "yerinden kalk, denize atla" derseniz, dediğiniz olacaktır. Dua edince dilediğiniz her şeyi alacaksınız. Bunları hangi hakla yapıyorsun?

Bu hakkı sana kim verdi?

Ben de size bir soru soracağım. Cevap verirseniz, ben de hangi hakla yaptığımı söylerim. Yahya'nın vaftiz hakkı nereden geldi, Tanrı'dan mı, insanlardan mı?

"Tanrı'dandır" dersek, bize diyecek ki, "öyleyse ona niçin inanmadınız". "İnsanlardan" dersek Halkın tepkisinden korkuyoruz. Çünkü herkes Yahya'yı peygamber sayıyor. Bilmiyoruz. Ben de hangi hakla yaptığımı söylemeyeceğim. Şuna ne dersiniz?

Bir adamın iki oğlu varmış. Adam birincisine, "oğlum, git bugün bağda çalış" demiş. O da, "gitmem" demiş. Ama sonra pişman olup gitmiş. Adam ikinci oğluna gidip aynı şeyi söylemiş. O, "giderim, efendim" demiş, ama gitmemiş. Hangisi Tanrısının isteğini yapmış oldu?

Birincisi. Vergi toplayanlarla fahişeler, Tanrı'nın hükümranlığına sizden önce girerler. Yahya size doğruluk yolunu göstermeye geldi, ona inanmadınız. Vergi toplayanlar ve fahişeler ise inandılar. Siz bunu gördükten sonra bile pişman olup ona inanmadınız. Şu mesel'e de kulak verin. Toprak sahibi bir adam bağ dikmiş. Çitle çevirip şıra için çukur kazmış ve bağcılara kiralamış. Sonra yolculuğa çıkmış. Bağbozumunda, payını almaları için kölelerini bağcılara yollamış. Bağcılar kölelerden birini dövmüş, birini öldürmüş, diğerini de taşlamışlar. Adam daha çok köle yollamış. Ama bağcılar aynı şeyi yapmışlar. Sonunda adam, **"elçimi sayarlar"** diyerek onu yollamış. Ama bağcılar, oğlunu görünce "mirasçı bu gelin, onu öldürüp mirasına konalım" demişler. Onu yakalayıp bağdan dışarı atmış ve öldürmüşler. Şimdi, bağ sahibi geldiğinde bağcılara ne yapacak?

Bu korkunç adamları korkunç bir şekilde yok edecek;.. bağı da, payını zamanında veren başka bağcılara kiralayacak. Kutsal Yazılar'da şu sözleri hiç okumadınız mı?

"Yapıcıların reddettiği taş, başköşeye konan taş oldu. Rabb'in işidir bu, gözümüzde harika bir iş!" Bu nedenle size derim ki, Tanrı'nın hükümranlığı sizden alınacak ve ona yaraşan ürünleri yetiştiren bir halka verilecek. O taşın üzerine düşen, paramparça olacak. Taş da kimin üzerine düşerse, onu ezip toz edecek. Çünkü çağrılan çok, ama seçilenler azdır. Öğretmen, senin dürüst biri olduğunu, Tanrı yolunu dürüstçe öğrettiğini biliyoruz. Kimseyi kayırmazsın ve insanlar arasında ayrım yapmazsın. Anlat, öyleyse, Sezar'a vergi vermek Kutsal Yasa'ya uygun mu?

Ey ikiyüzlüler! Beni mi sınıyorsunuz?

Şu vergi parasını gösterin bana! Bu gördüğünüz resim, bu yazı kimin?

Sezar'ın hakkını Sezar'a, Tanrı'nınkini de Tanrı'ya verin. Öğretmen! Musa şöyle buyurmuştur: Bir adam çocuk sahibi olmadan ölürse, kardeşi dul kalan kadınla evlensin, böylelikle kardeşinin soyunu sürdürsün. Tanıdığımız yedi kardeş vardı. İlki evlendi ve öldü. Çocuğu olmadığından karısını kardeşine bıraktı. İkinci, üçüncü, yedinciye kadar hepsine aynı şey oldu. Hepsinden sonra da kadın öldü. Diriliş günü, kadın yedi kardeşten hangisinin eşi olacak?

Kutsal Yazıları ve Tanrı'nın gücünü bilmediğinizden yanılıyorsunuz. Dirilişten sonra insanlar ne evlenir, ne de evlendirilir. Onlar gökteki melekler gibidirler. Diriliş hakkında Tanrı'nın bildirdiği şu sözü okumadınız mı?

"Ben İbrahim'in, Yakup'un ve İshak'ın Tanrısı'yım." Tanrı ölülerin değil, dirilerin Tanrısı'dır. Öğretmen, Kutsal Yasa'da en önemli emir hangisidir?

Tanrın olan Rabb'i bütün yüreğinle, bütün canınla ve bütün aklınla seveceksin. En önemli olan ve başta gelen emir budur. İkincisi de aynı önemdedir: Komşunu kendin gibi seveceksin. Din bilginleri ve Ferisiler Musa'nın kürsüsünde otururlar. Size söylediklerinin tümünü yapın ve yerine getirin. Ama yaptıklarını yapmayın. Çünkü öğüt verirler, kendileri yapmazlar. Ağır yükleri bağlayıp başkalarının sırtına koyarlar. Ama kendileri parmaklarını bile kıpırdatmazlar. Yaptıklarını gösteriş için yaparlar. Muskaları büyük, giysileri süslüdür. Şölenlerde ve havralarda başköşeye kurulmaya ve "Rabbi" diye çağırılmaya bayılırlar. Ama siz, "Rabbi" diye çağrılmayın. Çünkü bir tek öğretmeniniz var. Ve hepiniz kardeşsiniz. Yeryüzünde kimseye "Tanrı" demeyin. Çünkü bir tek Rabb var. O da gökte olandır. Kimse sizi "rehber" diye çağırmasın. Çünkü tek rehberiniz Mesih'tir. En üstün olanınız, diğerlerinin hizmetkarı olsun. Kendini yücelten alçaltılacak, kendini alçaltan yüceltilecektir. Vay halinize din bilginleri ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Göklerin hükümranlığının kapısını insanlara kapıyorsunuz. Ne giriyorsunuz, ne de girmek isteyenleri bırakıyorsunuz! Vay halinize din bilginleri ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Bir kişiyi dininize çekmek için deniz ve kıtaları dolaşırsınız da, dininize döneni kendinizden iki kat cehennemlik yaparsınız. Vay size kör kılavuzlar!

Diyorsunuz ki: Tapınak üzerine ant içenin andı sayılmaz. Ama tapınaktaki altın üzerine ant içen, tutmak zorundadır. Hangisi daha önemli?

Altın mı, altını kutsal kılan tapınak mı?

Yine diyorsunuz ki; sunak üzerine ant içenin andı sayılmaz. Ama sunaktaki adağın üzerine ant içen, tutmak zorundadır. Ey körler! Hangisi daha önemli?

Adak mı, onu kutsal kılan sunak mı?

Sunak üzerine ant içen, ondaki her şeyin üzerine ant içmiş olur. Tapınak üzerine ant içen de ondaki Kişi'nin üzerine ant içmiş olur. Göğe ant içen ise, Tanrı'nın tahtı ve tahtta oturanın üzerine ant içmiş olur. Vay halinize din bilginleri ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Siz nanenin, anasonun ve kimyonun ondalığını ödersiniz de, Kutsal Yasa'nın daha önemli yanlarını, adalet, merhamet ve sadakati ihmal edersiniz. Diğerini de bırakmadan asıl bunları yerine getirmeniz gerekirdi.

Ey kör kılavuzlar! Sivrisineği süzer ayırır, ama deveyi yutarsınız! Vay halinize din bilginleri ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Bardağın ve çanağın dışını temizlersiniz, ama onların içi açgözlülük ve taşkınlıkla doludur. Önce bardağın ve çanağın içini temizle ki, dıştan da temiz olsunlar. Vay halinize din bilginleri ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Siz dıştan güzel görünen, ama içi ölü kemikleri ve her türlü pislikle dolu badanalı mezarlara benzersiniz. Dıştan insanlara doğru kişilermiş gibi görünürsünüz, ama içte ikiyüzlülük ve kötülükle dolusunuz. Vay halinize din bilginleri ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Peygamberlere mezar yapar, adil kişilerin türbelerini donatırsınız. Diyorsunuz ki; Atalarımızın zamanında yaşasaydık, onlar gibi peygamberlerin kanına girmezdik. Böylece, peygamberleri öldürenlerin torunları olduğunuza tanıklık ediyorsunuz. Haydi, atalarınızın yarım kalan işini bitirin! Engerekler soyu! Cehennem cezasından nasıl kaçacaksınız?

İşte bunun için size peygamberler ve bilginler gönderiyorum. Bunlardan kimini öldürecek, çarmıha gerecek kimini havralarınızda kamçılayacak ve şehirden şehre kovalayacaksınız. Böylece, doğru kişi olan Habil'in kanından, tapınakla sunak arasında öldürdüğünüz Zekeriya'nın kanına kadar, her doğru kişinin kanından sorumlu tutulacaksınız. Size derim ki, bunların hepsinden bu kuşak sorumlu tutulacak. Ey Kudüs! Peygamberleri öldüren, kendisine gönderilenleri taşlayan Kudüs! Bir tavuk, civcivlerini kanatları altına nasıl toplarsa, ben de kaç kez çocuklarını öyle toplamak istedim, ama siz istemediniz. Bakın, eviniz bomboş bırakılacak! Derim ki; "Rabb'in adıyla gelene övgüler olsun!" diyeceğiniz zamana dek beni bir daha görmeyeceksiniz. Tüm bunları görüyor musunuz?

Burada taş üstünde taş kalmayacak, hepsi yıkılacak! İsa'yı mahkemeye çıkarmanın vakti geldi. Hileyle Onu öldürmeliyiz. Ama bu iş bayramda olmasın ki, halk arasında kargaşalığa yol açmasın. Nedir bu israf?

Bu yağ pahalıya satılıp parası yoksullara verilebilirdi. Kadını neden üzüyorsunuz?

Benim için güzel bir şey yaptı. Yoksullar hep aranızda olacak, ama ben hep aranızda olmayacağım. O, bu hoş kokulu yağı, beni gömülmeye hazırlamak için üzerime döktü. Bu müjde dünyanın neresinde yayılırsa, kadının yaptığı iş de anılacak. Onu elinize teslim edersem bana ne verirsiniz?

Otuz gümüş. Derim ki, içinizden biri beni ele verecek. Ben miyim, ya Rab?

Ben miyim, ya Rab?

Elindeki ekmeği benimle birlikte sahana banan beni ele verecek. İnsanoğlu, kendisi için yazılmış olduğu gibi gidiyor, ama İnsanoğlu'nu ele verenin vay haline! O doğmamış olsaydı, kendisi için daha iyi olurdu. Ben miyim, ya Rab?

Söylediğin gibidir. Alın, yiyin. Bu bedenimdir. İçin, bu kanımdır, günahların bağışlanması için birçokları uğruna akıtılan ahit kanıdır. Tanrımın hükümranlığında sizinle birlikte tazesini içeceğim o güne dek, bağın bu ürününden bir daha içmeyeceğim. Bu gece benden ötürü ihtilafa düşeceksiniz. Çünkü şöyle yazılmıştır: "Çobanı vuracağım, ve sürünün koyunları darmadağın olacaklar." Ama ben dirildikten sonra sizden önce Celile'ye gideceğim. Herkes senden ötürü ihtilafa düşse de, ben asla

düşmem. Bu gece horoz ötmeden önce beni üç kez inkar edeceksin. Seninle birlikte ölmem gerekse bile, seni asla inkar etmem. Siz burada oturun, ben dua edeceğim. Petros ve siz ikiniz, Yakup ve Yuhanna, gelin. Yüreğim ölesiye kederli. Burada kalın, benimle birlikte uyanık durun. Tanrı, mümkünse bu kadeh benden uzaklaştırılsın. Yine de benim değil, senin istediğin olsun. Benimle birlikte bir saat olsun uyanık kalamıyor musunuz?

Uyanık durun ve dua edin ki, ayartılmayasınız. Ruh isteklidir, ama beden güçsüzdür. Tanrı, ben içmeden bu kadehin uzaklaştırılması mümkün değilse, senin istediğin olsun. Kılıcını yerine koy! Kılıç çekenlerin hepsi kılıçla ölecek. Tanrımdan yardım isteyemez miyim sanıyorsun?

İstesem, hemen şu an on iki lejyondan fazla melek gönderir. Haydut peşindeymiş gibi beni kılıç ve sopalarla yakalamaya geldiniz. Oysa her gün tapınakta oturup ders veriyordum, beni tutuklamadınız. Arkadaş, bunun için mi geldin?

Tanrı'nın tapınağını yıkıp üç günde tekrar kurabilirim, dedi. Ben de böyle şeyler dediğini duydum. Bu ithamlara karşı hiç cevap vermeyecek misin?

Diri olan Tanrı adına sana yemin ettiriyorum, Tanrı'nın Kulu Mesih sen misin?

Söylediğin gibidir. Ve bundan sonra İnsanoğlu'nun, kudretli Olan'ın sağında oturduğunu ve göğün bulutları üzerinde geldiğini göreceksiniz. - Tanrı'ya küfretti! Artık tanıklara ne gerek var?

İşte, küfrü siz de işittiniz. Hükmünüz nedir?

Cezası ölümdür! Sen de Celileli İsa'yla birlikteydin. Neden söz ettiğini bilmiyorum. Bu da İsa'yla birlikteydi. Ben o adamı tanımıyorum. Sen de onlardansın; lehçen seni ele veriyor. Diri Tanrı hakkı için, o adamı tanımıyorum. Ölmeli. Vali Pilatus'a götürün onu. Suçsuz birini ele vermekle günah işledim. Bundan bize ne?

Onu sen düşün. Kan bedeli olan bu parayı tapınak kasasına koymak doğru olmaz. Kan Tarlası da denen yeri yabancılara mezarlık yapmak için Çömlekçi Tarlası'nı satın alırız bu parayla. Aleyhindeki bunca tanıklığı duymuyor musun?

Passah Bayramı'ndayız. Geleneklere uyarak, bugün halkın istediği bir tutukluyu salıvereceğim. Kimi salıvereyim, Barabas'ı mı, Mesih denilen İsa'yı mı?

Ne kötülük yaptı ki?

Çarmıha gerilsin! Bu masum adamın kanından ben sorumlu değilim. Bu işe siz bakın. Kanının sorumluluğu bizim ve çocuklarımızındır! Selam, ey Yahudilerin Kralı! Taşı şu haçı! Çok dinleyecek, ama hiçbirşey anlamayacaksınız. Çok görecek, ama hiçbir şey idrak edemeyeceksiniz. Çünkü bu halkın yüreği hissetmez oldu. Kulakları ağır işitir oldu. Gözlerini de yumdular. Gözleriyle görmesinler, kulaklarıyla işitmesinler diye.

Tanrım, beni neden bıraktın?

Bu adam İlyas'ı çağırıyor. Bırak, İlyas gelip onu kurtarsın. Çarmıha gerilmiş olan İsa'yı aradığınızı biliyorum. O burada değil; söylemiş olduğu gibi dirildi. Öğrencilerine deyin ki, onu Celile'de göreceksiniz. Gökte ve yeryüzünde bütün yetki bana verilmiştir. Gidin, bütün ulusları öğrencisi yapın. Onları Tanrı adına vaftiz edin. Onlara, size buyurduğum her şeye uymayı öğretin. İşte ben, dünyanın sonuna dek her an sizinle birlikteyim.

(Hz. İsâ aleyhisselâmın konuşmalarındaki tahrif edilen kısımlar doğrusu ile düzeltilmiştir.)

https://eksisozluk.com/il-vangelo-secondo-matteo--919603

KIYAMETİN MANZARASI GERÇEKTE BİLİNEN GİBİ Mİ OLACAKTIR?

Kıyamet manzaraları Kur'ân-ı Kerim'de en bariz şekilde Kuvvirat Sûresinde anlatılır. Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır, Kuran'ı Kerim Tefsirinde İmam Ahmed, Tirmizî ve Hâkim'in İbnü Ömer (radiyallâhü anh)'den rivayet ettiklerine göre Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"Her kim Kıyamet gününe gözüyle görüyormuş gibi bakmayı arzu ederse ve sûrelerini okusun."

Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin kıyamet için bildirdiği haberlerin gerçek manasını anlayabilmek için **peygamberler dilini** bilmek gerekir. Mesela Kuvvirat Sûresinde bahsedilen olayların siyak ve sebak ilişkisine baktığımızda olayların birbiriyle tam bir örtüşme sağlayamadığını görürüz. Zahiren olaylar anlatılan şekilde olabilir. Fakat bilim ve teknoloji geliştikçe bu bilgilerin muhteviyatına yeni yorumlar getirmek gerekir, diye düşünüyoruz. "Güneşin Dürülmesi İle Yıldızların Bulanması (dökülmesi) ayetleri ile mallar ve Vahşi Hayvanların Toplanması arasındaki bağıntıda alakasız bir durum görünebiliyor. Kur'ân-ı Kerim'de boş ve manasız sözler bulunmadığına göre, bu ayetleri okuyunca ve tevil manaları artırınca bir çok farklı durum akla gelebilir. Kıyamet olarak hayal ettiğimiz şey, bir felaket zincirinden çok, olası bir değişimin temelini ortaya koymak olacağıdır. Allah Teâlâ'nın Âdem aleyhisselâmı 7000 yıl önce yarattığı rivayetini, 5 milyarlık dünya yaşı ile birleştirmek istediğimizde, birçok zorlamalı manalar vermek zorunda kalıyoruz. Bu meyanda aşağıda sizlere aktaracağım metinler, bu konuda düşüncenizde çığır açacağını gösteriyor, diyebiliriz.

Felaket senaryoları ile süslediğimiz kıyamet olgusu, İnsan hırsının ulaşabileceği en son noktaya bir örnektir. Bu yazı, ateistlerin hoşunda gitmese de zalim ve kötü olanın insanoğlu olduğunu bir kez daha gösterecektir.

İnsanoğlu Allah Teâlâ'yı gazaplandırıp günahına bedel ve ortak olsun diye, neden bütün kainatın kendisiyle beraber yok olması, fikri ile beslenir ki?

İnsanoğlu kötü oynadığı filmin finalini muhteşem mi istiyor?

Allah Teâlâ aldanmayacağına göre, insanoğlu bir yerde hata yapıyor.

Onu bulmamız gerekmektedir.

İhramcızâde İsmail Hakkı

Kuvvirat Sûresinin Meâl-İ Şerifi Şu Şekildedir.

1- Güneş katlanıp dürüldüğünde,

2- Yıldızlar bulandığında,

3- Dağlar yürütüldüğünde,

4- Kıyılmaz mallar bırakıldığında,

5- Vahşi hayvanlar bir araya toplandığında,

6- Denizler ateşlendiğinde (suları çekilip, volkanlar halinde ateş püskürdüğünde),

7- Nefisler eşleştirildiğinde (iyiler iyilerle, kötüler kötülerle bir araya toplandığında),

8- Diri diri toprağa gömülen kıza sorulduğunda,

9- "Hangi günahtan dolayı öldürüldü?" diye.

10- Amel defterleri açıldığında,

11- Gök sıyrılıp açıldığında,

12- Cehennem kızıştırıldığında,

13- Ve cennet yaklaştırıldığında,

14- Herkes ne getirmiş olduğunu anlar.

15- Şimdi yemin ederim o sinenlere (gündüzleri gözden kaybolan yıldızlara),

16- O akıp akıp yuvasına gidenlere,

17- Yöneldiği an geceye,

18- Nefeslendiği (ağardığı) an sabaha ki,

19- Kuşkusuz o Kur'an, değerli bir elçinin sözüdür.

20- O elçi güçlüdür, Arş'ın sahibinin yanında çok itibarlıdır.

21- Orada ona itaat edilir, güvenilir.

22- Arkadaşınızı cin çarpmış değildir.

23- Andolsun o, Cebrail'i açık ufukta gördü.

24- O, gayb hakkında cimri de değildir.

25- O, kovulmuş bir şeytanın sözü değildir.

26- Hâl böyle iken, siz nereye gidiyorsunuz?

27- O, âlemler için öğütten başka bir şey değildir,

28- İçinizden doğru gitmek isteyenler için.

29- Âlemlerin Rabbi olan Allah dilemeyince, siz dileyemezsiniz.

O güneş dürüldüğü vakit. Burada zaman edatı olan ile oniki olay zikredilmiş, cevabında "Her nefis ne getirdiğini bilecektir." denilmiştir.

Bu oniki olay şunlardır:

1. Güneşin dürülmesi,

2. Yıldızların bulanması,

3. Dağların yürütülmesi,

4. Kıyılmaz malların bırakılması,

5. Vahşi hayvanların toplanması,

6. Denizlerin ateşlenmesi,

7. Nefislerin eşleştirilmesi,

8. Diri diri gömülen kıza sorulması,

9. Amel defterlerinin açılması,

10. Göğün sıyrılıp açılması,

11. Cehennemin kızıştırılması,

2. Cennetin yaklaştırılması.

Kaynak:

Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır,
Kuran'ı Kerim Tefsiri

IŞIK TUTACAK METİNLER

Konuyla ilgili olarak **Sir Isaac NEWTON'un Kutsal Kitabın Yorumu Daniel'in Kehanetleri ve Aziz John'un Mahşeri Üzerine Gözlemler** isimli eserinden bahsettiğimiz konuya bakınca bu ayetlerin gerçekte bir felaketler zincirinin anlatılmadığını daha değişik manalar ifade içerdiğini görmek mümkündür.

DANİEL ALEYHİSSELÂMIN KEHANETLERİ

Yuhanna'nın Vahyi, Yeni Ahit'in (İncil) son bölümünde yer almaktadır. Bu bölümün yazarının kimliği çok net değildir. Ancak Katolik Kilisesi bu bölümün, aynı zamanda dört İncil yazarından birisi olan Yuhanna tarafından, bazı yazarlar ise Yuhanna adını taşıyan bir başkası tarafından kaleme alınmış olduğunu belirtirler. Öte yandan Doğu Kiliseleri bu bölümü Kutsal kitabın ana metninden saymazlar.

Anlatılanlara göre Yuhanna, bu eseri Efes yakınlarındaki Patmos Adası'nda kaleme almıştır. Yazılış tarihi olarak da M.S. 65 ile 96 tarihleri arasındaki zaman dilimi gösterilir.

Mezarı İzmir'in Selçuk ilçesinde bulunan Yuhanna, Roma zulmü altında inleyen Hıristiyanlara bir ümit ışığı vermek üzere geleceğe yönelik kehanetlerde bulunmuştu. Çekilen acıların sonunda ebedi kurtuluşun geleceğini, dolayısıyla sabır ve tahammül göstererek Hz. İsa'nın izini takip etmeleri gerektiğini sembolik bir dille anlatmıştı. Yuhanna bu eserini Eski Ahit'te yer alan Daniel kitabından ilham alarak yazmıştı.

Bilindiği gibi, Eski Ahit'teki (Tevrat) Daniel kitabı da, Babil kralı Nabukutnetsar'ın Kudüs'ü işgali ile başlayan Babil esareti döneminde, Danyal peygamberin gördüğü bazı rüyaları anlatmaktadır. Buna göre Kral Nabukutnetsar bir rüya görür, ancak gördüğü rüyayı unutur; kahinlerden, hem gördüğü rüyanın ne olduğunu bildirmelerini hem de onu doğru şekilde yorumlamalarını ister.

Onlar ise kralın ne rüya gördüğünü bilmedikleri için yorumlayamayacaklarını söylerler. O zaman Babil'de sürgünde olan Yahudilerin önderi Daniel, bir mucize gösterir; hem kralın gördüğü rüyanın ne olduğunu anlatır hem de onu memnun edecek biçimde yorumlar. Bunun üzerine kralın nezdinde büyük bir itibar kazanarak ülkenin en saygın bilge kişisi haline gelir.

Eserde daha sonra Daniel'in gördüğü bir dizi rüya anlatılır ve burada değinilen kehanetlere yer verilir: Daniel ilk rüyasında, göklerin dört yelinin büyük denize saldırdığını, denizden birbirinden farklı dört büyük canavarın çıktığını, bu canavarlardan birinin aslana, birinin ayıya, birinin kaplana benzediğini görür. Canavarların dördüncüsü, en korkunç ve ürkütücü olanı ise büyük demir dişleriyle her şeyi parçalayan bir canavardır. Bu canavarın adı belirtilmez. Sadece on adet boynuzunun bulunduğu bildirilir. Bu canavarın yok edilişinden sonra göklerin saltanatına sahip birisi gelir ve bütün dünyanın egemenliği ona verilir.

Daniel, bu zata yaklaşır ve gördüklerini yorumlayıp anlatmasını ister. O da dört canavarın dört büyük krallığa, son canavarın on boynuzunun da o krallıktan doğacak on krallığa işaret olduğunu belirtir.

Daniel, daha sonra başka rüyalar da görür. Bunlardan birisi, boynuzlarıyla her şeye toslayan bir koçtur. Hiçbir canlı onun önünde duramaz. Ancak iki gözü arasında tek boynuzu bulunan bir canavar çıkar ve koçu öldürür. Bu esnada onun boynuzu kırılır ve yerinden göklerin dört yeline doğru uzanan dört boynuz çıkar.

Bir diğer rüyada ise Daniel, ***Dicle kenarında*** kendine görünen ihtişamlı ve büyüleyici kıyafetlerle donanmış insan şeklindeki bir varlığı görür; ona bu harikaların sonunun ne kadar olduğunu sorar. O da ellerini göklere doğru kaldırıp: "Bir vakitler ve vakitler ve yarım vakit olacak." der.

Daniel işittiği, ancak tam olarak anlayamadığı sözler üzerine:

"Efendim, bunun en sonu ne olacak?" diye sorar. O ses de:

"Git Daniel, çünkü sonun vaktine kadar bu sözler saklıdır ve mühürlüdür. Daimi yakılan takdimenin kaldırıldığı ve harap edici iğrenç şeyin dikildiği vakitten başlayarak 1290 gün olacak. Dayanıp 1335 güne yetişene ne mutlu." diye cevap verir. (Eski Ahit, 840-855).

Babil esaretindeki umutsuz Yahudilere ümit vermek üzere kaleme alındığı sanılan Daniel'in rüyaları ve buna bağlı olarak gelecekten haber veren kehanetleri, asırlar boyunca Yahudiler arasında sayı mistisizmine dayalı (hurufilik) batini, mistik ve sembolik anlayışın yayılmasına vesile olduğu gibi; aynı kutsal metne sahip olan Hıristiyanlar arasında da benzer yorumların yaygınlaşmasına neden olur.

Aynı şekilde Hıristiyan kutsal metni olan Yeni Ahit'teki (İncil) Yuhanna'nın Vahyi bölümünde de metaforlarla bezeli ezoterik ve Apokaliptik yaklaşımlar sergilenir. Buradaki kanlı tablolar, Eski Ahit'tekine göre daha şiddet içerici niteliktedir.

İki ana bölümden oluşan Yuhanna'nın Vahyi kitabının ilk bölümünde, Anadolu'daki yedi Kilise'ye (Efes, İzmir, Bergama, Tiyatiraya, Sard, Fikedelfiya ve Laodikya) gönderilen mektuplar yer almaktadır.

İkinci bölümde ise Hz. İsa'ya benzeyen bir hayaletin kendisine göründüğünü ve kurtarıcının sağ elinde yedi yıldız olduğunu ve ağzından iki ağızlı keskin bir kılıcın çıktığını görünce irkildiğini, ancak onun kendisinin İsa Mesih olduğunu ve geleceğe dair kendisine bilgi aktaracağını, kendisinin bu bilgileri yedi kiliseye anlatmasını istediğini bildirir. Burada İsa Mesih'in yeniden yeryüzüne ineceğine yakın ortaya çıkacak bazı olayların aktarılmakta olduğu görülür.

İlkin İsa Mesih'in gelişinden önce dünyanın uğrayacağı ilahi öfkeden bahsedilir. Yedi mührün açılması, yedi borazanın çalınması ve Tanrı'nın gazabıyla dolu yedi tasın yeryüzüne boşaltılması ile felaketler zincirinin başlayacağı dile getirilir.

Yedinci borazanın çalınmasıyla şeytanın hakimiyeti son bulur ve şeytan, içinde bin yıl kalacağı kuyuya atılarak hapsedilir. Böylece insanlık bin yıl şeytandan kurtularak rahat nefes alacaktır. Ancak bu bin yılın sonunda şeytan serbest kalacaktır.

Daha sonra Hıristiyanlar arasında pek yaygın ve günümüzde bile etkin olan bin yıl beklentisi ya da korkusu (Bin yılcılık-Millenarizm), anlayışı, Yuhanna'nın Vahyi kitabındaki bu kehanetlerle bağlantılıdır.

Yuhanna'nın Vahyi'ne göre, dünyanın sonuna doğru İsa Mesih yeryüzüne inecek, insanları **" demir çomakla güdecek ve çömlek kaplar gibi kırıp parçalayacaktır."**

Yedi meleğin, insanlar ve yeryüzü için felaketler getirecek olan borazanları birer birer üflemelerinden sonra, gökten insanların üzerine kanla karışık dolu ve ateş yağacak, karada ve denizde yaşayanların üçte biri helak olacaktır. Yıldızlar ve ateş topları yeryüzüne dökülecek, güneş ve ay kararacak, felaketler birbirini izleyecektir.

Bu felaketlerin ardından yeryüzüne inecek olan İsa Mesih, Siyon tepesi üzerinde duracak ve seçilmiş 144.000 kişi, onun yanında yer alacaktır. Sonra inanmayanlara yönelik ilahi cezalandırma başlayacak ve yeryüzünde oluk oluk kan akacaktır.

Yuhanna olacakları şöyle anlatıyor:

"Tapınaktan çıkan başka bir melek, bulutun üzerinde oturana yüksek sesle bağırarak şöyle dedi: 'Orağını uzat ve biç! Biçme saati geldi. Çünkü yerin ekini olgunlaşmış bulunuyor." Bulut üzerinde oturan, orağını yerin üzerine salladı ve yerin ekini biçildi.

Gökteki tapınaktan başka bir melek çıktı. Onun da keskin bir orağı vardı. Ateşin üzerinde yetkili olan başka bir melek ise sunaktan çıkıp geldi. Keskin orağı olana yüksek sesle 'Keskin orağını uzat!' dedi. 'Yerin asmasının salkımlarını topla. Çünkü üzümleri olgunlaştı.' Bunun üzerine melek orağını yerin

üzerine salladı. Yerin asmasının ürününü toplayıp Tanrı öfkesinin büyük cenderesine attı. Kentin dışında sıkılan cendereden kan aktı. Kan, bin altı yüz ok atımı çapındaki bir alanda atların gemlerine dek yükseldi."

Bu olaylardan sonra yedi melek tarafından tanrısal öfke yeryüzüne boşalır. Bu esnada kötü ruhlar, yeryüzünün bütün yöneticilerini Armegedon'da toplarlar. Daha sonra evrende tam bir kaos ve düzensizliğe neden olacak büyük yıkım ve felaketler dizisi ortaya çıkar:

"Şimşekler çaktı, uğultular ve gök gürlemeleri işitildi. Öylesine büyük bir deprem oldu ki insan yeryüzünde oldu olalı bu kadar büyük bir deprem olmamıştı. Uluslara ait kentler yerle bir oldu. Büyük Babil, Tanrı'nın önünde anıldı ve Tanrı'nın ateşli gazabının şarabını içeren kâse kendisine verildi. Bütün adalar ortadan kalktı, dağlar da yok oldu. Gökten insanların üzerine, taneleri yaklaşık kırk kilo ağırlığında şiddetli bir dolu yağdı."

Böylece Armagedon'da toplanmış dünyadaki bütün Mesih karşıtları, yöneticileriyle birlikte yok olurlar. Mesih'e karşı gelen bütün inanç mensupları "kükürtle yanan ateş gölüne diri diri atılırlar."

Ayrıca bu felaketler başlamadan önce Isa Mesih yeryüzüne inecek, kendisine inananları alıp semaya çıkaracaktır. İsa Mesih'e tabi olarak ölümsüzlük elbisesini giyip semaya yükselen Hıristiyanlar, mutluluk içinde yeryüzünde olup bitenleri seyredeceklerdir.

Bundan sonra yeryüzünde bin yıl sürecek olan altın devir başlayacaktır. (Kitab-ı Mukaddes, Yeni Ahit, Yuhanna'nın Vahyi, 258-274).

Son zamanlarda özellikle fanatik Yahudi ve Hıristiyan gruplar tarafından sıklıkla bu kehanetlere atıflarda bulunulduğunu görüyoruz.

Ortaçağ'da bazı Kitab-ı Mukaddes yorumcuları, Hz. Peygamber'in doğum tarihini, Deccalin temsilcilerini sembolize ettiği 666 rakamıyla özdeşleştirerek, kehanetlerde sözü edilen Deccal'in işaretlerinin Hz. Peygamber'i gösterdiğini iddia ediyorlardı. Nitekim ilk yapılan Kur'an tercümelerinden birisinin kenarında, Müslümanların boynuzlu canavarlar şeklinde tasvir edildiğini görüyoruz. Haçlı Savaşları esnasında papazların halkı savaşa teşvik etmek için bu kehanetlere ve onların fanatik yorumlarına sıkça başvurdukları görülmektedir.

1530'da Martin Luther, Papa'yı Deccal diye tanıtıyordu. John Calvin de böyle bir bağlantı kurmuştu. 1940'Iarda, Deccal olarak Hitler'in sık sık adı geçiyordu; Stalin ve Mussolini'yi de bu role uygun görenlerin sayısı çoktu.

Bilhassa bazı Mesihçi, Millenarist ve Evanjelikler, bu kehanetleri yorumlayarak **"Tanrı'yı kıyamete zorlama"** diye bir anlayış geliştirmiş bulunuyorlar. Onlar, Mesih'in gelişine zemin hazırlayacağı kabul edilen bu şiddet olaylarının bir an evvel meydana gelmesini ve Yeni Kudüs'ün kurularak Kurtarıcı'nın mutlak hakimiyetinin gerçekleşmesini istemekte ve bunun için özel çaba harcamaktadırlar.

Söz gelimi Dispansasyonalistler, Yahudilerin artık Filistin'e döndüklerini ve İsrail devletinin kurulduğunu, böylece ilahi takdirin gerçekleştiğini, kutsal tapınağın (Süleyman Mabedi) üçüncü kez inşasının an meselesi olduğunu dile getirmektedirler.

Özellikle Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Evanjelikler, hava alanları ve tren istasyonları başta olmak üzere halka açık mekanlarda şov programlarını hatırlatan geniş katılımlı vaazlarında, ayrıca hazırladıkları radyo ve televizyon programlarında, beklenen kehanetlerin gerçekleşmesi için, halkı tahrik ve teşvik etmektedirler. İsrail Devleti'nin kurulmasının ilahi buyruğun tecellisi olduğunu bildirmekte, bu nedenle de İsrail'in yaptığı insanlık dışı zulümlere ve katliamlara sempatiyle bakmaktadırlar.

(Sunuş: Prof. Dr. Bekir KARLIĞA, Sir Isaac NEWTON, Kutsal Kitabın Yorumu Daniel'in Kehanetleri ve Aziz John'un Mahşeri Üzerine Gözlemler Özgün adı: Observations Upon the Prophecies of Daniel and the Apocalypse of St. John. Türkçesi Aytunç ALTINDAL, 2. Baskı, İstanbul, Aralık 2012 sh:9-14)

Bu girişten sonra Sir Isaac NEWTON Peygamber Diline Dair bölümünde bu konu üzerinde ilâhi vahyin anlaşılmasındaki metodunu okuyunca bahsedilen rumuz veya simgelerin nasıl anlaşılması gerektiğini öğreneceğiz.

PEYGAMBER DİLİNE DAİR

Kehanetleri anlayabilmek için, ilkin kendimizi Peygamberler'in [kullandıkları] mecazi dile alıştırmalıyız. Bu dil, siyasi bir dünya olarak kabul edilen bir İmparatorluk veya Krallık ile doğal dünya arasındaki andırmadan [analoji] alınmıştır.

Buna uygun şekilde, gökyüzünden ve yeryüzünden oluşan tüm doğal dünya, tahtları ve halkları veya Kehanet'te yer aldığı kadarından oluşan tüm siyasi dünyayı simgeler: Böylelikle o dünyanın içindekiler, andırma yoluyla bu dünyanın içindeki şeyleri simgelemiş olurlar. Çünkü gökyüzü ve onun içindekiler, tahtları ve soylulukları ve bunların saltanatını sürenleri; yeryüzü ve onun üstündekiler de, aşağılanan halkı ve *Hades* veya Cehennem denilen yeryüzünün en alt kısmı da, insanların en zavallı ve düşkün olanlarını simgeler.

O vakit de, arşa doğru yükselmek ve yeryüzüne doğru inmek, onura ve iktidara yükselmek veya onlardan aşağıya doğru inmek demektir: Dünyadan veya sulardan çıkarak yükselmek veya onlara doğru düşmek, aşağıdaki halkın durumundan herhangi bir soyluluğa veya egemenliğe yükselmek veya bu yerlerden yine o aşağıdaki halkın içine düşmektir; yeryüzünün alt kısımlarına inmek çok alçak ve mutsuz bir [yere] inmektir; tozun toprağın içinden zavallı bir sesle konuşmak, zayıf ve düşkün koşullarda olmaktır; bir yerden başka bir yere hareket etmek, bir makamdan, soyluluktan veya egemenlikten bir başkasına geçmektir; büyük depremler ve gökyüzünün ve yeryüzünün sallanması, Krallıkların sarsılması, onların karışıklıklarla çöküşüdür; yeni bir gökyüzü ve yeryüzü yaratmak ve yaşlanmış olan birinin göçüp gitmesi veya dünyanın başlangıcı ve sonu, onlarla simgelenmiş olan bütünsel-siyasetin yükselişi veya çöküşüdür.
Düş yorumcuları tarafından gökyüzündeki Güneş ve Ay, Krallar'ın ve Kraliçeler'in kendileri olarak tanımlanırlar; fakat fertleri dikkate almayan kutsal Kehanet'te Güneş, zaferleri ve haşmetiyle parıldayan bir Krallığın veya Krallıklar'ın gelmiş geçmiş tüm Kralları'nın dünya siyasetinde yer almış tüm hanedanı olarak konulmuştur.
Ay, sıradan halkın tamamıdır ve Kraliçe olarak düşünülmüştür. Güneş, Mesih olduğu takdirde, Yıldızlar, Kral'a bağlı olan Prensler, yüce kişiler veya Tanrı'nın kullarının yöneticileri ve Piskoposlardır.
Işık, haşmet, hakikat ve bilgidir ki, yüce ve iyi kişiler onlarla diğerlerini aydınlatırlar.
Karanlık, gaflet, körlük ve cehalet ile koşulların belirsizliği içindir.
Güneş, Ay ve Yıldızların kararması, ışığının solması veya batması, krallığın kargaşaya sürüklenmesi, sonlanması veya kararmanın orantısına göre, yıkılışıdır.
Güneş'in karanlığa bürünmesi, Ay'ın kana boyanması ile yıldızların batması, yine aynı anlamdadır.
Yeni Aylar ise, dağılmış bir halkın yeniden bir siyasal bütünlüğe kavuşması veya dinsel öğretilere geri dönüşüdür.
Ateş ve meteorlar beraberce yeryüzüne ve gökyüzüne delalet ederler ve şunları simgelerler: Herhangi bir şeyi ateşe vermek, onu savaş aracılığıyla tüketmek anlamı taşır; dünyayı tutuşturmak veya bir ülkeyi ateşgölü haline getirmek, bir krallığı savaşla yok etmektir; bir ateş fırınında olmak, başka bir ulusun esareti altında olmaktır; yanmakta olan herhangi bir şeyin dumanının sürekli olarak tütmesi, zapt edilmiş olan bir halkın kölelik boyunduruğu altında çektiği ızdıraplara işaret eder; güneşin yakıcı sıcaklığı, Kral tarafından konulmuş cezalandırıcı savaşlar ve onların yüklediği

acılar ve dertlerdir; bulutlara binerek dolaşmak, birçok halkın üstünde egemenlik kurmaktır; güneşi bir bulutla veya dumanla örtmek, Kral'ın bir düşman ordusu tarafından baskı altına alınmış olmasıdır; sert rüzgârlar veya bulutların hareketi savaşın habercisidir; fırtına veya gökgürültüsü, bir topluluğun sesidir; fırtına, yıldırım, şimşek ve sağanak yağmur, göklerden ve bulutlardan onların düşmanlarının başlarına inen en şiddetli savaşın siyasetini [gidişatını] gösterirler; şiddetli olmayan yağmur veya çiğ veya içme suyu, Ruhül-Kudüs'ün yüceliğinin ve öğretisinin göstergesidir ve yağmurun yokluğu da Manevi kuraklık ve kısırlık demektir.

Yeryüzünde kuru toprak ve bir deniz, bir nehir, bir sel gibi birikmiş sular, birçok bölgenin, ulusun, sömürgenin halklarını; suların bozulması, insanların savaşlar ve zulümler nedeniyle büyük acılar çekmelerini; nesneleri kan bürümesi, devletlerin manevi ölümünü, yani, bölünüp siyasi bütünlüğünü yitirmesini; bir denizin veya bir nehrin taşması, karadaki siyasi yapının sulardan gelen halklar tarafından işgalini; suların çekilmesi, onların devletlerinin karada yaşayanlar tarafından ele geçirilmesini; şehirler için olan pınar/kaynak suları daima nehirler siyasetine yön vermiş olan kentleri; dağlar ve adalar, kara ve deniz kentleri ile buralara ait bölgelerin ve alanların siyasal yapısını; mağaralar ve dağlar kayalıkları, kentlerin tapınaklarını; insanların bu mağaralarda veya kayalıklarda saklanmaları, tapmaklarda İlahlarını sakladıklarını; evler ve gemiler, kara ve denizler siyasetinin içindeki aileleri, meclisleri ve kasabaları ve savaş gemileri, denizle simgelenmiş bir krallığın ordusu içindir.

Hayvanlar ve sebzeler de çeşitli bölgenin insanları ve koşulları olarak konumlandırılmışlardır ve özellikle de ağaçlar, şifalı otlar ve kara hayvanları, toprakta tarımla uğraşan halkları; bayraklar,kamışlar ve balıklar, deniz siyasetine bağlı olanları; kuşlar ve böcekler, gökyüzü ve yeryüzü siyasetine bağlı olanları; bir orman bir krallığı; ıssız bir yaban da, zayıf ve düşkün bir halkı simgeler.

Eğer Kehanet'te belirtilen dünya haritası birçok Krallıktan oluşuyorsa, bunlar doğal dünyanın birçok kısmı ile temsil edilmişlerdir; en soylular, göksel çerçevede ve sonra da ay ve bulutlar sıradan insanların yerine konulmuşlardır; daha az soylu olanlar dünya, deniz, nehirler ve içlerinde yaşayan canlılar olarak ve sonra da çok büyük ve güçlü hayvanlar ve yüksek ağaçlar Krallar, Prensler ve Soyluları ifade etmek için anılmıştır; çünkü tüm Krallık, Kral'ın kendi kişiliğinde vücut bulduğu için, Kral'ı temsil eden Güneş, ya da bir ağaç, ya da güçlü bir hayvan veya kuş veya bir Adam tüm krallığın simgesi olarak gösterilmiştir ve Aslan, Ayı, Leopar, Teke, gibi hayvanlar özelliklerine göre birçok Krallıklar ve devlet siyasetleri için konulmuşlardır: hayvanları kurban etmek, kılıç zoru ile Krallıkları zaptetmek için; güçlü yırtıcıların aralarındaki dostluklar da, Kralların aralarındaki barış olarak konulmuştur. Yine de bazen, Ağaç'ın Yaşam Ağacı veya Bilgelik Ağacı'nı, Hayvan'ın da Kadim Serpent olarak alınmasında olduğu gibi, sebzeler ve hayvanlar bazı belirli koşullar ve yazıtlar aracılığıyla başka simgeleştirmelere eriştirilmişler veya tapınılmışlardır.

Bir Mahluk veya bir İnsan bir Krallık olarak gösterilmişse, onun uzuvları ve yetenekleri [benzetme] yoluyla Krallığın uzuvları olarak gösterilmiştir; örneğin Mahluk'un Başı, ülkeyi yönetmiş olan önceki yüce kişi yerine konulmuştur; kuyruğu, yönetilen ve yöneticileri izleyen sıradan halk içindir; eğer başlar birden fazlaysa Krallık'daki sivil iktidara orantılı olarak peşpeşe veya topluca sıralanan belli başlı merkezleri veya hanedanları veya sömürge alanlarını gösterirler; [eğer] herhangi bir başta boynuzlar varsa, bu o baştaki Krallıklar'ın askeri güçlerine oranla konuşlanışını gösterir; bakışlar, bakmak, öğrenmek için ve gözler anlayış ve siyasa sahibi adamlar için ve episkopoi de dinsel konularda Piskoposlar içindir; konuşmak, yasama için; ağız, sivil veya kutsal bir yasa-koyucu için; yüksek ses, güç ve iktidar için; alçak ses, zayıflık için; yeme-içme, yenilmiş ve içilmiş şeylerle simgelenenleri elde etmek için; bir mahlukun veya insanın saçları ve kuşların tüyleri, halk için; kanatlar, o mahluk tarafından temsil edilen Krallıklar'ın sayısı için; bir adamın kolu, onun gücünün veya gücü altındaki herhangi bir halk için; ayakları, halkın alt kesimi veya Krallığın en ücra bölgesi için; yırtıcı hayvanların ayakları, pençeleri ve dişleri, orduları ve ordu bölükleri için; kemikler, sağlam ve güçlendirilmiş yerler için; et, zenginlik ve malvarlığı için ve onların [uzuvların] hareketli günleri, yıllar için; [eğer] bir ağaç bir Krallık için konulmuşsa, onun dalları, yaprakları ve meyveleri tıpkı kuşların ve mahlukların kanatları, tüyleri veya yiyecekleri gibidir.

Eğer bir kişi mistik anlamda ele alınmışsa, onun yetenekleri çoğunlukla onun davranışlarıyla ve çevresindeki nesnelerle simgelenirdi. Şöyle ki, Yönetici kişi, üzerine bindiği güçlü bir hayvanla; bir Savaşçı veya Fatih, kılıcıyla ve okuyla; güçlü bir adam, dev bir heykelle; bir Yargıç, tartı ve ölçülerle; özgürlük veya mahkumiyet anlamındaki sözler, beyaz veya siyah bir taşla; yeni bir soyluluk, yeni bir adla; moral veya sivil yeterlilikler, kostümlerle; şan ve şeref, çok güzel bir harmaniyle; Krallık asaleti, eflatun veya al renkleriyle yahut bir taçla; hakkaniyet, beyaz ve temiz giysilerle; içten Pazarlıklılık, kirli ve süfli bir kostümle; salgın, matem ve aşağılanma, adi kumaşlarla; utanç, onursuzluk ve iyi iş arayışı, çıplaklıkla; yanılgı ve sefalet, buna sebep olan adamın veya kadının şarap kâsesinden içmekle; herhangi bir dini çıkar amacıyla kullanmak, o dine bağlı kişilere mal satmak [bezirganlık] ve alışverişte bulunmakla; herhangi bir ulusun sahte Tanrılarına tapınmak veya hizmet etmek, onların prensleriyle zina yapmakla veya onlara tapınmakla; bir Krallık Meclisi, kendi imajıyla; dinsel sapkınlık, şirk ile; savaşta yenilgi, bir insanın veya mahlukun yarasıyla; geçmek bilmeyen bir savaş belası, acı ve sancı ile; yeni bir Krallık kurabilmek için bir halkın gösterdiği çaba, doğum yapmaya çalışan hamile bir kadın ile; bir Devlet siyasasının [yapısının] veya dinin dağılması, bir insanın veya Mahluk'un ölüsüyle ve dağılıp gitmiş bir egemenliğin yeniden kurulması, bir ölünün yeniden canlanmasıyla simgelenmiştir.

Kaynak:

Sir Isaac NEWTON, Kutsal Kitabın Yorumu Daniel'in Kehanetleri ve Aziz John'un Mahşeri Üzerine Gözlemler Özgün adı: Observations Upon the Prophecies of Daniel and the Apocalypse of St. John. Türkçesi Aytunç ALTINDAL, 2. Baskı, İstanbul, Aralık 2012 (İkinci Bölüm sh:31-35)

Yine konuya destek olması için Muhyiddin İbn Arabî kaddesellâhü sırrahu'l azîz, Futuhât-ı Mekkiyye'sinde kıyamet manzaralarının bahsedilen mana içeriğinde yani felaketler zinciri şeklinde olmadığına telmihen işaret etmiştir. Okuyalım

Bir rüyaya benzer şekilde, Allah Teâlâ bana Kâbe'yi tavaf ederken bir hadise göstermiştir. Kâbe'yi yüzlerini tanımadığım bir grup insanla birlikte tavaf ediyordum. Bize iki mısra okudular, biri aklımda diğerini unuttum. Aklımdaki mısra şöyleydi:

Biz de sizin gibi senelerce tavaf ettik
Kâbe'yi hep birlikte tavaf ediyoruz

Diğer mısraı unuttum. Bu hale şaşırdım. İçlerinden birisi bana bilmediğim bir isim söyledi ve şöyle dedi: **'Ben senin atalarındanım.'**

Ben de ona **'Ne zaman öldün'** diye sordum. Şöyle cevap verdi:

'Kırk bin küsur sene oldu.' Ben de:

'Âdem'in bile bu kadar ömrü yoktur' deyince, şöyle dedi:

'Hangi Âdem'den söz ediyorsun: sana en yakın Âdem'den mi, başka bir Âdem'den mi?'

Bu söz üzerine Hz. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin **'Allah yüz bin Âdem yaratmıştır'** hadisini hatırladım ve şöyle dedim:

'Beni kendisine nispet eden bu atam o Âdemlerden olmalıdır.'

Bu konuda da tarih bilinmese bile, hiç kuşkusuz âlem hâdistir. Âdem hadistir, çünkü onun Âdem mertebesine sahip olması mümkün değildir; kadimlik, başlangıcının olmaması demektir. Âlem ise Allah Teâlâ katından meydana getirilmiştir. Allah Teâlâ onu yokluktan var etmiş ve varlığını tercih etmiştir, çünkü **'imkân'** hali âlem için zati niteliktir ve bu nedenle sürekli 'tercih' gerekir. Hükümlerin ortaya çılana mahalli olan hakikatlere ilave olan her şeyin sureti nispet ve izafetlerdir. Onların renk,

sıfat, özellik gibi dışta varlıkları yoktur. Her nispetin izafenin, olgunun, rengin, niteliğin kendine özgü bir ismi ve isimleri vardır.

Kaynak:

Muhyiddin İbn Arabî-Futuhât-ı Mekkiyye 28. Sifir, Üç Yüz Doksanıncı Bölüm. [hzl: Ekrem Demirli, 2011,İstanbul , c: 14, sh.285]

****

18/11/2013

Gazeteci yazar ve araştırmacı AYTUNÇ ALTINDAL hayatını kaybetti.

1945 yılında İstanbul'da doğdu.

Bugüne kadar 16'i telif 11'içeviri 27 kitabı, 400'den fazla da makalesi yurtiçi ve yurtdışında yayınlandı.

1969-71 seneleri arası Gurnsey Writer's School'da, 1977 senesinden itibaren ise Fransa Sorbon Üniversitesi Fransızca Eğitim bölümünde tahsil gördü.

1977'de Havass Yayınlarını, 1980 yılında ise Süreç Yayınlarını kurdu ve Süreç dergisini çıkardı.

1983'de İsviçre'de MODUS VİVENDİ Kültür Merkezi'ni kurarak 10 yıl yönetti.

1989 yılında Rusya'da Kültür Danışmanlığı görevini yaptı.

1992'de İngiltere Edinburg'taki INTERNATIONAL ACADEMY FOR EUROPEAN AND CHRISTIAN STUDIES akademisinde PROJECT ACADEMIC BOARD (Akademik Proje İdari Heyeti) üyeliğine seçildi.

Aynı yıl İngitere'de yayınlanan THREE FACES OF JESUS (Üç İsa) adlı kitabı dünyada yankılar uyandırdı.

Daha sonra (1993) Rusça'ya çevrildi.

1993'te INTERNATIONAL SOCIETY FOR THE STUDY OF EUROPEAN IDEAS (Uluslararası Avrupa Düşünce Çalışmaları Topluluğu) Bilimsel Kuruluna üye oldu.

Aynı yıl Avusturya'nın GRAZ şehrindeki KARL – FRANZ Üniversitesi tarafından düzenlenen EUROPEAN SECULAR LEGACY (Avrupa'nın Laik Vasiyeti)adlı uluslararası konferansta Oturum ve Bölüm Başkanlığına seçildi.

1995'te merkezi New York'ta bulunan CARNAGIE COUNCIL ON ETHICS AND INTERNATIONAL AFFAIRS örgütüne davet edilen, ilk ve tek Türk Konuşmacı oldu.

Aynı sene, New York'ta Birleşmiş Milletler bağlantılı GLOBAL FORUM OF SPIRITUAL AND PARLIAMENTARY LEADERS ON HUMAN SURVIAL (İnsan Yaşamından Sorumlu Ruhani ve Siyasi Liderler Global Forumu'nda) INTERNATIONAL ADVISOR COMMITTEE yani Uluslararası Danışman üyesi oldu.

Ünlü Fizikçi Isaac NEWTON'un bugüne kadar hiç bilinmeyen bir kitabını da yayınlayan Altındal, Uğur Mumcu'nun "Sakıncasız" adlı eserinin de yapımcılığını üstlendi.

Allah Teâlâ rahmet eylesin.

ÇALIŞMAYA ÇALIŞMAYANLARDAN, MİCHELANGELO

THE AGONY AND THE ECSTASY / Acı ve İlham (1965) Film

Yönetmen: Carol Reed
Ülke: ABD, İtalya
Tür: Dram | Tarihi
Vizyon Tarihi: 16 Eylül 1965 (Batı Almanya)
Süre: 138 dakika
Dil: İngilizce, Latin
Senaryo: Irving Stone, Philip Dunne
Müzik: Alex North
Görüntü Yönetmeni: Leon Shamroy
Yapımcı: Carol Reed
Oyuncular: Charlton Heston, Rex Harrison, Diane Cilento, Harry Andrews , Alberto Lupo

Özet

1503 yılında Katolik Kilisesi'nin başına geçen Papa II. Julius (Rex Harrison) bir yandan diğer İtalyan şehir devletleri ve komşu ülke Fransa'yla savaşırken, diğer yandan da bilim adamlarının ve sanatçıların koruyuculuğunu yapıyordu. Bu ihtiraslı ve savaşçı lider ordusuyla Roma'ya geldiğinde birçok sanatçıyı etrafında toplayarak bazı yeni mimari ve sanat eserlerinin yapımı için emirler verir.

Bu arada devrin ünlü heykeltraşı Michelangelo'yu (Charlton Heston) da Sistine Şapeli'nin tavanına görkemli bir dinî fresk yapması için görevlendirir. Ancak ünlü heykeltraş resim yapmaktan pek hoşlanmamaktadır ve bu istek karşısında sürekli ayak diretir, hatta bu görevi kabul etmemek için İstanbul'a gidip Osmanlı Sultanı için Haliç Köprüsü projesinde çalışmayı düşünür, üstelik bu iş için Sultan'dan kaparo bile alır. Ancak Papa'nın baskısı ile Şapelin tavanını resimleme işine başlayan Michelangelo, hem Papa'yla hem de Papa'nın baş mimarı Donato Bramante (Harry Andrews) ile sık sık fikir ayrılığına düşer.

Michelangelo'nun Sanatı Hakkında

San Pietro Bazilikası'nın kubbesi, Bir mühendislik zaferi, bir tasarım harikasıdır. İtalyan Rönesansı'nın gözbebeğinin ustasıysa, Michelangelo'dur. Bilimin mucizeler yarattığı günümüzde dahi hayret uyandırmaya devam eden bir eser. Geçtiğimiz sene, tasarımcısının 400. ölüm yıldönümü anısına dünyanın her yanından Roma'ya gelenler bu eser karşısında hayranlıklarını sergilediler. San Pietro'nun hemen yanında, Vatikan'daki Sistina Şapeli de sanat tarihinin en önemli fresklerini barındırır.

Bunlar, resim yapmak istemeyen bir sanatçının eserleridir.

Michelangelo, 1475'te Toscana'nın Caprese kasabasında dünyaya geldi. Babası, belediye başkanıydı. Buannottori ailesinden asker de çıkmıştı ama sanatçı yoktu. Michelangelo, soyağacında parlayan beklenmedik bir kıvılcım gibiydi. Michelangelo heykel tekniğinin temellerini, burada, Settignano'da aldı. Önce taş, sonra, Yunanlılar'ın "ışık taşı" olarak tabir ettiği mermeri yontmayı, zorlukları yaratıcılığa dönüştürmenin yollarını öğrendi. Çıraklığının temelleri böylelikle atılmış oldu.

Michelangelo'nun hedefiyse Floransa'ya gitmekti. Floransa, 1469 yılında şair ve güzel sanatlar hamisi, prens Muhteşem Lorenzo'nun hakimiyeti altında bulunuyordu. Kentte yeni binalar yükseliyor, yeni heykeller dikiliyordu. İşte burada, çağın yeni Atina'sında genç Michelangelo, ülkenin bağrından yükselen taşın, mermerin, yaratıcılıkla nasıl mükemmelleştirilebileceğini, uyum ve form kazandırılarak kiliselere, saraylara, köprülere, yollara dönüşebileceğini öğrendi. Yine, resim yapmayı, yeteneğini

resim alanında kullanmayı da burada öğrendi. Kağıttan fırlayacakmış gibi duran, heykelleri andıran kaslı figürler.

Muhakkak ki Michelangelo kaderini sezmişti. Heykel yapmak için doğmuştu o, resim değil. İlk eseri, "Merdivendeki Meryem" adlı rölyeftir. Bu eseri verdiğinde Michelangelo henüz 15 yaşındaydı. Ne var ki; mermer sanatçının ellerinin altında sertliğini kaybediyor, adeta balmumu gibi yumuşak, kaymaktaşı gibi berrak oluyordu.

İsa Mesih'in annesi Meryem. Yaşamın yaratıcısı, ölümün bekçisi. Michelangelo, 17 yaşında "At Binicilerinin Savaşı"nı yaptı.

Bir isyanın ihtişamını yansıtan bir kuvvet ve enerjiyle oyulmuş uzuvlar, kaslar. Coşkun kır tanrısı. Kendinden geçmiş Âdem'i baştan çıkarmaya uğraşan Şeytan'ın ta kendisi.

Baküs olarak da bilinen bu heykel, Romalı bir banker tarafından ısmarlanmıştır. Artık Michelangelo'nun ünü Floransa sınırlarını aşmıştır.

Apollo. Santa Spiritu'lu Dominikenler tarafından ısmarlanmış "Çarmıha Gerilmiş İsa". Yeni keşfedilmiş bir sanat hazinesi.

Meşhur "Pitti Madonna". Ve anlamı büyük bir başka eser: "Aziz Matya". Bu heykel, ustanın başka eserlerinde de göze çarpan bir özellik olan bitirilmemişlik hissini vermesi açısından anlamlıdır. Keza Michelangelo, eserin özünü, ruhunu tehlikeye atmamak adına çalışmasını sonlandırabilen bir sanatçıydı. "Mediciler'in Mezarı." Mezarın mimarisi dahi Michelangelo'nun imzasını taşır. Alacakaranlığın ve şafağın simgesi figürler "Lorenzo'nun Mezarı"nı haber veriyor adeta. "Giuliano'nun Mezarı"yla ona eşlik eden Gece ve Gündüz heykelleri. Yanı başında bir baykuşla hüzünlü "Gece". Ve rüyalarla korkunç karanlığın simgesi olan maske. Aynı bitirilmemişlik hissi "Gündüz" heykelinde de mevcut. Şafağın narin ilk ışıkları gibi hafifçe yontulmuş.

Bir deha simgesi olan "Zafer"in, barbarlığın gölgesini boğan Michelangelo'nun ikinci babası Lorenzo'ya ithaf edildiği söylenir. Mediciler için yapılan Meryem. Floransa'daki "İsa'ya Ağıt." "Palestrina'da Ağıt".

Fakat bu eserlerden daha ünlü bir eser daha önce pek çok sanatçıyı usandırmış olan muazzam bir mermer parçasından yaratılmıştır. Michelangelo, bu mermer parçasını 18 ayda Floransa'nın simgesi devasa Davut heykeline dönüştürdü. O mütevazi çoban geçmişte kalmıştır artık. Davut, savaşma kararını aldığı anda görülüyor.

Aslen Papa II. Julius'un cenazesi için yapılmış olan bir başka devasa heykel olan Musa'yı bir biyograf, "Papa'dan daha iyi bir savaşçı" olarak tanımlamıştır. Öylesine canlı bir heykel ki; efsaneye göre Michelangelo Musa'nın dizine çekiçle vurup **"Haydi şimdi konuş."** demiş.

Burada da heykeltıraşın sanatının doruk noktası olan, San Pietro'da bulunan "İsa'ya Ağıt". New York Dünya Sanat Fuarı'nda sergilenmekte. Michelangelo bu eserini 23 yaşındayken vermiştir. Tamamen bitmiş, cilalanmış. Her ayrıntının üzerinde durulmuş. Rondanini olarak da bilinen ve sanatçının vasiyeti olarak kabul edilen bu İsa'ya Ağıt'a ne kadar da tezat. Sanatçı bu eseri üzerinde ölümüne dek, hayatının son 11 yılı boyunca uzun aralıklarla çalışmıştır. Bu eserde Michelangelo artık güzellik arayışında değildir. İnsanoğlunun en derin acılarını göstermek peşindedir. San Pietro'daki İsa'ya Ağıt'ın mükemmelliğinden bitirilmemişliğin damgasını taşıyan bu son başarılı eser arasında Michelangelo'nun hayatı adeta bir köprü gibi uzanır. Yaratma ıstırabı sanatçıyı nihayet tanımlanamaz olanı tanımlamaya zorlamıştır.

Michelangelo, 18 Şubat 1564'te, kendi tasarımı olan Campidoglio Meydanı yakınında, 89 yaşında vefat etmiştir.

Muazzam mermer heykelleriyle dünyanın hayranlığını kazanmış, ancak en çok Vatikan'daki bir kilisenin tavanındaki freskolar sayesinde ünlenmiş bir sanatçı.

Sistina Şapeli ise Resim yapmak istemeyen bir heykeltıraşın şaheseri.

Hayatından bir kesit

1503 yılında Katolik Kilisesi'nin başına geçen Papa II. Julius, ile Sistine Şapeli'nin tavanına heykeltraş olan Michelangelo'ya zorla resim çizmesi istemiştir. Michelangelo, sevmediği resim işinde dahi gayretinden bir şey eksiltmediğini ve azmini görmek için;

Papa uzun geçen zaman içinde işi hakkında sürekli;

-Ne zaman bitireceksin?

Michelangelo:

-İş bittiğinde.

-İş bittiğinde! İş bittiğinde! Başka laf bilmezsin zaten! Roma'daki tek sanatçı sen değilsin.

Ancak tavan resimlerini tam olarak bitiremeden, iş iskelesinden düşer. Hasta iken ziyaret gelen papaya;

- Bitirdim işte. Devam edecek gücü toplasam bile isteğim kalmadı.

-Hayır, hayır, kalkma. Hastasın. Papa cenapları, beni şereflendirdiniz. Hatamı telafi etmeye geldim oğlum. Kendime verdiğim küçük bir ceza. Sana sert davranarak bu hâllere düşmene vesile oldum. Sorumluluğumu kabul ediyorum, pişmanım.

-Peki Papa cenapları. Artık zorluklar sona erdi.

-Sana iyi haberler getirdim. Seni görevinden alıyorum. Özgürsün. Ödemeler devam edecek elbette.

-Hiç ödeme yapılmadı Papa cenapları. Sağlığına kavuştuğunda paranın tamamını almış olacaksın. Sonra da mecburiyetlerden muaf, özgür bir adam olarak Floransa'ya dönebilirsin.

-Fakat Papa cenapları, tavan ne olacak?

-Evet... Tavan... Tavan için bir şeyler düşündüm. Senin sağlığın daha önemli benim için. İşi genç meslektaşın Raphael'e vermeyi düşündüm. Raphael mi?

- Tavanıma Raphael mi resim yapacak?

"Tavanım" mı dedin?

-Üstünde çalıştığın sürece senin olur tavan. Çalışmıyorsan benim tavanım o. Benim. Anlaşıldı mı?

-Fakat söz vermiştiniz bana! Ancak sana bahşettiğim şeylerin senin olduğunu söyleyebilirsin. Tavanı sana verirsem senin olur. Raphael'e verirsem onun olur.

-Hayır Papa cenapları...

-Acil şifalar dilerim. Talihin açık olsun.

Lorenzo'nun kızı Tessina ise;

-Papa cenapları, ciddi olamazsınız. Michelangelo'nun sonu olur bu.

-Bir sanatçının sonunu getiren şeyin onu işinden alıkoymak olduğunu Lorenzo'nun kızına hatırlatmama gerek yoktur herhâlde.

-Onu işinden alıkoymadım ki ben. Sadece hayatını kurtardım. Beceriksiz hekimlerinizi kapı dışarı ettim çünkü kesin öldürürlerdi onu. Yemek yedirdim, baktım ona.

-Evet. Zaaflarına çanak tuttun. Neden peki?

- Soylu hanımefendinin gönlü eğlensin diye mi?

- Papa cenaplarının sözleri her ikimizi de aşağılıyor. Michelangelo'yu sevdiğimi inkâr etmiyorum. Fakat gerçekten çok hastaydı. İnanın, tek amacım sağlığına kavuşmasına yardım etmekti! Çok yakında ayağa kaldıracağım onu.

-Michelangelo'nun **ilacı sevgi değil; çalışmak.** Yani işi gerçekten Raphael'e vermeyi düşün müyorsunuz?

- Sistina'nın tavanını düşünüyorum ben. Sadece tavanı. Ama gücünü toplamadan çalışmaya başlarsa boya yerine kan saçılır yerlere. Michelangelo'nun damarlarında kan değil, boya akıyor. Zamanla bunu kendin de anlayacaksın. İyi akşamlar kızım.

Fakat papa resim için yapılan iskelenin kaldırılmasını emreder. Michelangelo, gelip nedenini sorar.

-Neden iskelenin kaldırılmasını emrettiğimi mi merak ediyorsun?

Önce sana danışmalıydım. Kafam çok dolu bu sıra.

-Görevden alındım mı?

-Tabii ki hayır. Öyle mi sandın?

-Ya ne sansaydım?

-Hayır, hayır. Sadece insanların yaptıklarını görmesini istedim. Ama iş daha bitmedi ki! Adem'in yaratılışı, freskin en can alıcı yeri olacak. Güneş, ay Buonarotti, kaç kere sana ne zaman bitireceğini sordum! Sen ne dedin bana? "İş bitince." Biteceği yok, daha fazla beklemeyeceğim.

-Eserimi bitmeden mi göstereceğiz?

- Asla yapmadım böyle bir şey!

-Şimdi yapacaksın işte.

-Ama neden, neden?

-Ben öyle emrediyorum da ondan!

-Emrinize itaat etmeyeceğim! Etmeyecek misin?

Doğru mu duydum?

Etmeyecek misin?

-Evet! Kendi ellerimle yok edeceğim eserimi!

-Bana karşı son terbiyesizliğin oldu bu. Görevden alındın. Gidebilirsin.

Genç ressam Raphael, gelir.

-Michelangelo, kilise bütün gün doldu taştı. Usta Buonarotti, ressam olmadığınızı söylüyorsunuz fakat bize resim dersi verdiniz adeta. Bir şeyi merak ettik yalnız. Eserinizi tamamlamaya ne zaman karar vereceksiniz?

- Bu soruyu kendine sor. Papa tavan resminin tamamlanmasını istiyor. Senden başka kimi seçebilir ki bu iş için?

- Tarzımda ustalaştın zaten.

-Evet, işi almak istemiştim. Çekinmeden itiraf ediyorum. Ama bugün buraya iyi niyetle eserinize duyduğum hayranlığı dile getirmeye geldim. Artık tavan resminizi tamamlamak istemiyorum. Yapabileceğimden de şüpheliyim zaten. Yine de Yani umarım resmi tamamlayabilirsin.

-Ben bir daha o kiliseye adım atmayacağım.

-Ya Papa özür dilerse?

-Papalar özür dilemez.

-Kusura bakmayın ama bence sizin ondan özür dilemeniz gerek.

-Beni itaatsiz bir hizmetkârmışım gibi dövdüğü için mi?

- Ama sanatçılar hizmetkâr değil mi zaten bu dünyada? Zenginlerin, güçlülerin yalakasından başka nedir ki sanatçı? Daha içimizdeki ateşi beslemeye başlayabilmek için bile önce bir hami, zengin bir tüccar, prens ya da papa bulmamız gerek. Yapmaya mecbur olduğumuz şeyi yapabilmek için önünde başımızı eğmemiz, yaltaklanmamız, elini öpmemiz gerek. Ya da ölüme kucak açmamız. Fahişeyiz biz. Güçlüleri kapı kapı dolaşıp güzellik satmaya çalışıyoruz. Bunları yapmak zorunda kalacaksam sanatçı olmam. Daima bir sanatçı olacaksınız. Başka seçeneğiniz yok.

Tessina gelip Michelangelo kaarından vazgeçirmek ister.

-Hakikaten bu kadar kör müsün?

- Niye tavanı insanlara göstermek istedi sanıyorsun?

- Utandığı için mi?

-Utanmak mı dedin?

- Tabii ki hayır. Ne saçmalık. Papa tavanla gurur duyuyordu. Tavanı insanlara göstererek sana hakaret mi etmiş oldu?

-Daha bitmemişti.

-Daha bitmemişti, evet. Bak, Papa neredeyse imkânsız bir davaya baş koydu. Freskin bittiğini görecek kadar yaşayamamayabileceğinin farkındaydı. Roma'da bunu bilmeyen tek kişi sen misin?

- Olup bitenlerle ilgilenmiyorum.

-Seni yapmaya zorladığı, gece gündüz gelip izlediği, tenkitlere karşı savunduğu, bir sanat eserinden çok daha öte bir sevgiyle sevdiği bu freski dünyaya göstererek gururunu paylaşmak istemesi suç mu yani?

-Sevdiği mi?

-Evet, sevdiği. Dönüp dolaşıp aynı konuya geliyoruz, değil mi Michelangelo?

- Anlamakta zorlandığın bu duyguya.

-İşimi sevdiği için mi sırtımda asasını kırdı?

- Sevgi, insana tuhaf şeyler yaptırır. Sevginin dili kandır. Soğuk değildir, kayıtsız değildir. Ya ıstıraba sürükler insanı ya da esrikliğe. Bazen de ikisine birden.

-Söylediklerinin her kelimesi doğru olabilir ama geç kaldın. Papa beni görevden aldı.

-Görevi yeniden sana vermesini sağlayacak hiçbir çözüm gelmiyor mu yani aklına?

- Bu, bir kere olsun gururunu ayaklar altına almak olsa bile?

-Tessina...

-Michelangelo, kararını ver. Tavan resmini bitirmek istiyor musun?

Hayatta bundan çok istediğim tek bir şey bile yok. O hâlde bitir.

Michelangelo, papadan özür dilemek için gelir.

-Buonarotti geldi. Ne istiyorsun?

- Papa hazretleri, Sistina Şapeli'ne dönüp eserimi tamamlamak için izninizi istiyorum.

-Veremeyeceğim bir şey istiyorsun benden. Dönmene izin verebilirim ama freski bitirmene izin veremem. Bunun için düşmanlarımdan izin alman gerek. Birkaç haftaya kalmaz Roma'ya girecekler. Kilisemi süslemene izin vermeye can atacaklarını zannetmem.

-Yine de denemek istiyorum, Papa cenapları.

-Yaptığın takdire şayan Buonarotti. Fakat aptalca. Niye yeteneğini boşa harcayasın?

- Vandallar gibi girecekler Roma'ya. Papalık düşmanı, deccal dedikleri kişiyi hatırlatacak her şeyi. yakıp yıkacaklar. Benim için yaptığın, Bolonya'daki. bronz heykele ne yaptıklarını biliyor musun?

-Bilmiyorum Papa cenapları.

-Eritip havan topu yaptılar. Adını da benim şerefime "Julia" koydular. Freskini kutsal görecekleri hayallerine kapılma. Böyle bir düşüncem yok Papa cenapları. Pek âlâ, müsaade aldın. Gördün mü oğlum?

- Bağırmadığın zaman birbirimizi nasıl da anlıyoruz.

-Papa hazretleri, bu konuyu açmanın yasak olduğunu biliyorum ama. iskelenin yeniden kurulması gerekecek. Para vermem lâzım. Sultan yapmadığın köprünün parasını önceden vermişti diye hatırlıyorum. Bunu sultandan şahsıma bir hediye olarak kabul edeceğim. Sultanın parasını geri gönderdim. Her altınını.

-Geri mi gönderdin?

-Evet, Papa cenapları. Onlara cömertlik etmen yazık olmuş. Sana para veremem.

-Bir yolu var. Mezarınız için alınan mermerleri satabilirim. İyi bir fiyata anlaşabiliriz. Denemeye değer.
- Rahip de Grassis Perugia'ya, Trasimeno Gölü'ne doğru çekilebiliriz.. Kırmızı takkenin hâlâ hükmü var mı?

- Hâlâ, Ruhban Okulu'na kabul edilmek isteyenler var mı?

- Papa cenapları üç yeni kardinal kabul etmeye karar vermişti zaten. Ah, evet, alaya yiyecek tedarik edecektik.

-Evet Papa cenapları. Üç yerine dört kardinal alırız biz de. Üç kırmızı takke alayı doyurur. **Dördüncüyle de Michelangelo'ya boya alırız**.

-Papa cenapları, çekilmeye devam edecek miyiz?

- Sonuna kadar savaşacağız. Roma'nın kapılarına dayansalar bile.

Papa Sistine Şapeline gelip tavan resimlerini inceler. Michelangelo'ya;

-Hakikaten böyle mi görüyorsun O'nu, oğlum?

- Evet Papa hazretleri. Öfkeli, haşin değil mi gözünde?

- Böyle mi yani?

- Güçlü, merhametli, sevgi dolu mu?

-Tanrı'nın gazabı da vardır. Fakat yaratma edimi bir sevgi edimidir.

-Kolay bir hayatın olmuş anlaşılan, oğlum. Tanrı'yı böyle resmettiğine göre.

-Bana bahşettiği yetenek için O'na minnettarım. Yeteneklerin en üstünü.

- Hayatımı baştan yaşayabilecek olsam sanatçı olurdum sanırım. Yaptığın bu resim, Tanrı'nın resmi değil oğlum. İnancının kanıtı.

-İnancın kanıt gerektireceği hiç aklımdan geçmemişti.

-Azizsen gerektirmez elbette. Ya da sanatçıysan. Bense sadece Papa'yım.

-Teşekkür ederim. Bu da yaratılış anında Adem. İnsanı da böyle mi görüyorsun?

- Asil, güzel, korkusuz?

-Başka nasıl görebilirim ki?

-Olduğu gibi! Hilekâr ve kötü! Ellerinden kan damlayan, lanetlenmeye mahkum.

-Resimlerin çok güzel ama yanıltıcı.

-Farkındalıklarımı değiştiremem.

-Farkındalıklarını değiştirmeye. uğraşmakla vakit kaybetmemem gerektiğini öğrettin bana. Nasıl gelebildin bu noktaya?

- Kafamdaki fikir, insanın kötülüğü Tanrı'dan öğrenmediği, kendi kendine yarattığıydı.

-Evet...

- İnsanı, yaratılış anındaki gibi resmetmek istedim. Masum, günahsız, kendisine bahşedilen armağana, hayata müteşekkir. Kendisine bahşedilen armağan hayat.

-Son günlerde bana ölüm bahşedilmesi için dua ediyorum. Dualarımın çoğu gibi bu da kabul olmadı. Tanrı bazen duymamazlıktan geliyor. Belki de sanatçı olmalıydım. O zaman dinlerdi belki beni. Seni dinliyor gibi gözüküyor. Benden daha iyi bir din adamı olurdun Michelangelo. Öte yandan ben de Tanrı'ya bildiğim tek biçimde. hizmet etmeye çalıştım. Din adamı olarak hizmet etmeyi. başaramadığım yerde askeri olmaya çalıştım. Fakat bunu da başaramadım. Beni Roma'dan atmaya geliyorlar. Krallar Katolik Kilisesi'ni yıkacak. Burayı bile yok edecekler. Hep ben başarısız olduğum için. Özür dilerim senden oğlum. Ömür boyu başarı peşinde koşup sonunda başaramadığını görmek. korkunç bir şey.

Savaşta yaralan papa yatağında ölümünü beklerken Michelangelo gelir. Ona hayat verir.

-Papa cenaplarına ayrılacağımı bildirmeye geldim.

-Ayrılmak mı?

-Evet Papa cenapları. Haklıydınız. Tavan resmime devam etmemin bir anlamı yok. Floransa'ya döneceğim.

-Dur. Benim... Benim iznim olmadan işini bırakmaya mı cüret ediyorsun?

- İzninizi rica ediyorum o hâlde Papa cenapları.

-Reddedildi. Duydun mu?

İsteğin reddedildi. İşini bitireceksin.

-Niye bitireyim ki?

-Siz kendi işinizi yarım bıraktınız Papa hazretleri.

-Terbiyesiz.

-Asanızı alıp sırtıma vurun o hâlde. Yapmadığınız şey değil.

-Yapacağım. Tercih hakkı vereceğim sana. Ya Sistina'ya dönersin ya da zindana atılırsın oğlum. –

-Emredersiniz Papa hazretleri.

Yatağından birden fırlayan papa hayat bulur. Ölümünü bekleyenlere

-Siz ne yapıyorsunuz burada?

- Başka işiniz yok mu?

- Öleceğimi mi sandınız?

-Leş yiyiciler sizi! Akbabalar! Gözüm görmesin sizi! Dışarı! Dışarı!

Her şey bittikten sonra ayinde buluşurlar. Papa, Michelangelo'ya;

-Buonarotti. Sunağın arkasındaki şu eski duvara da bir şey yapmak gerek. Bir fresk daha yap derim. İsa'nın çarmıha gerilişi ya da Son Yemek olabilir. Hünerli ellerine lâyık şöyle asil bir tema.

-Fakat mezarınız! Bana söz vermiştiniz Papa cenapları!

-Hep karşı mı çıkacaksın bana Buonarotti?

-Tavan resmi bittikten sonra mezarınızı yapacağıma söz vermiştiniz!

-Şimdi koşula bağlıyorum sözümü. Mezarı, freski bitirdikten sonra yapacaksın.

-Nasıl isterseniz Papa hazretleri.

-Hayır, oğlum. Seni oyalamayacağım. Haklısın. Mezarımı hazırlamaya başlamanın vakti geldi. İhtiyaç mevcut. Pek yakında Tanrı'nın senin kafandaki gibi olup olmadığını öğreneceğim.

-Papa cenapları daha önce hastalığı yendi. O zaman işim yarım kalmıştı. Terbiyesizce yüzüme vurmaktan çekinmediğin üzere.

-İşte şimdi görevimi tamamladım. Ve sonuçtan memnunum. Ya sen?

- Sen de sonuçtan memnun musun?

- Hâlâ zanaatımın resim olmadığını düşünüyorum.

-Sana fikrimi söyleyeyim. Korkum, işgalcileri İtalya'dan atan papa olarak değil; ikimizin de çok ötesinde bir değeri olan eserini bitirmek istemeyen bir sanatçıyı buna zorlamış olan adam olarak hatırlanmak.

-Beni siz zorlamadınız Papa cenapları.

-Hafızan zayıfmış Buonarotti.

-Tanrı'nın Adem'e elini uzatması gibi elimi uzattım ben sana. Ve yaşamayı kabul etmeye zorladım seni. Yalnız bir farkla. Elinizde asanız vardı.

-Hakkın var.

-Ama Adem de senin kadar inatçı, yaşamaya senin kadar isteksiz değildi. Buonarotti, iki kere seni azat etmenin ucundan döndüm. Üzülmüştüm hâline. Şimdiyse etmediğime seviniyorum.

-Size minnettarım.

-Minnettarlığını, hak edenlere sakla. Ben değilim o kişi. Ben bir şey yapmadım. Nasıl ki sen fırçanı rahatça, ustaca oynatıyorsan ben de öyle başka bir ele teslim ettim kendimi. Tanrı'nın daima isteklerini gerçekleştirmesi ne tuhaf. Onun ellerinde alet olmakla gurur duyalım.

-Altı üstü boya bu Papa hazretleri.

-Hayır oğlum. Ondan çok daha fazlası. Eserin sana ne öğretti Michelangelo?

-Yalnız olmadığımı. Banaysa dünyanın yalnız olmadığını öğretti. Tanrı'nın huzuruna çıktığımda senin eserini anlatacağım. Günahlarıma karşılık teraziyi dengelesin diye. Belki arafta geçireceğim süreyi kısaltır. Haydi işinin başına oğlum.

HİDDEN AGENDA- Gizli Ajanda (1990) Film

Yönetmen: Ken Loach
Ülke: İngiltere
Tür: Dram
Vizyon Tarihi: 16 Mayıs 1990 (Fransa)
Süre: 108 dakika
Dil: İngilizce
Senaryo: Jim Allen
Müzik: Stewart Copeland
Görüntü Yönetmeni: Clive Tickner
Yapımcı: John Daly, Eric Fellner, Derek Gibson
Oyuncular: Frances McDormand, ,Brian Cox, Brad Dourif, Mai Zetterling, Bernard Archard
Çeviren: Nekro

Özet

Belfast hapishanelerinde tutuklu bulunan tutsakların durumunu incelemekle görevli iki Amerikalı'dan biri Başbakan Thatcher'i ilgilendiren son derece tehlikeli bir kaset bulur ve kısa bir süre sonra öldürülür. Hemen ardından da kaset kaybolur. Kayıt hükümeti de sarsacak bilgiler içermektedir. Olayı araştırmakla görevli gizli istihbarat subayı ile birlikte hareket eden insan hakları görevlisi Ingrid Jessner ilk iş olarak esrarengiz kasetin peşine düşer. Bazı büyük güçler önemli bu siyasi skandala karşı bazı önlemler almakta gecikmeyecektir.

Filmden alıntılar

"The entire ownership of Ireland, moral and material, up to the sun and down to the centre, is vested of right in the people of Ireland'

James Fintan Lalor, 1807 – 49

Yüzbaşı Harris ile Baş Polis Yardımcısı Kerrigan arasında geçen kaybolan kaset hakkındaki diyalog.

Yüzbaşı Harris:

Benimkine de ama senin aksine, beni koruyacak IRA yok. IRA'ya hiç bir şey vermedim. MI5 işleri devraldığı zaman, MI6 ile birlikte çalışan bir Ordu İstihbarat subayıydım. ***PSYOPS***. Sahte adımız, "Enformasyon Politikası Birimi"ydi. Resmi görevimiz, medya ile ilişkide olmak ve halkla ilişki programları hazırlamaktı. Peki resmi olmayan göreviniz?

Kendi matbaamız vardı. Cumhuriyetçi kaynaklarla ilişkilendirilmiş sahte belgeler düzenliyorduk. Medyaya malzeme veriyorduk: Gazetelere, dergilere, televizyona.

- Kara propaganda mı?

- Evet. Ne çeşit malzeme?

Gerekli olduğunu düşündüğümüz her şeyi. Hikâyeler, sızdırılmış gerçekler, sızdırılmış yalanlar, sızdırılmış yarı gerçekler uyduruyorduk. Siyasetçilere hesap veriyordunuz. Bir şeyi açıklığa kavuşturalım, Kerrigan. Biz kimseye hesap vermiyorduk. Başbakan, Meclis, mahkemeler, İngiliz halkı... Hiç fark etmiyordu. Hepsi yönlendiriliyordu.

- Ve bu seni rahatsız etmedi mi?

- IRA'ya karşı mı, hayır. Ama 74 seçimlerinde yaptığımız iş giderek siyasileşmeye başladı. İşleri, MI5 yürütüyordu. Uzun vadeli hedeflerimizden vazgeçildi. Yeni odak noktamız, suikast takımları ve kelle avcıları oldu. Ama PSYOPS birimi işini yapmaya devam etti?

Evet ama yeni hedeflerle. **70'lerde Muhafazakâr Parti bozuldu ve bölündü. Parti liderleri, Edward Heath'in 74'deki madenci grevi karşında çöktüğünü gördüler ve aşırı sağcıların arasında yeni bir lider aradılar. Özel hayatı hakkında hikayeler yaydık. Heath liderlikten oldu. Ve yerine Thatcher geçti. Evet ama bu yeterli olmadı. İşçi Partisi, üçüncü defa başa geleceğine dair iş dünyasında ve orduda giderek artan bir endişe vardı. NATO'ya ve nükleer silahlara karşı olan solcular, ılımlılarla değiştirilecekti. Hatırlayın, enflasyon tırmanıyordu, endüstri grevlerlele baltalanıyordu.**

Bunun sonu nereye vardı?

Hainlik, Bay Kerrigan. İşçi Hükümeti'nden kurtulmamız için CIA baskı yaptı.

Tanrım.

Başbakan Wilson'ın KGB ajanı olduğuna dair MI5'e bilgi verdiler. İngiliz Hükümeti'ndeki başkalarının da desteklediği. bir CIA-MI5 ortak operasyonuydu. Evet, bir çok pis oyun oynandı: İftiralar, baskınlar, hırsızlıklar, telefon dinleme, şantaj, yanlış bilgi verme.

- Eğer söylediklerini doğruysa...

- Hepsi benim masamdan geçti.

- Ve buna inandın?

Gelecek başbakanın en yakın yandaşı ve Edward Heath'e karşı zaferinin baş mimarı olan, Alec Nevin tarafından kullanılınca inandım. Thatcher'ın bu işlere karıştığını mı söylüyorsun?
Hayır ama bundan en çok o yararlandı. MI5'ten aldığım evrakları ve dosyaları, seçilmiş gazeteciler için makale ve yazılara ve Alec Nevin için konuşmalara çevirdim.
- Sana neden inanayım?
- Çünkü hepsi kasetin içinde. Yoksa neden benden kurtulmaya çalışsınlar?
Başbakan ile Alec Nevin'in aşikâr bağlantısı, ortaya çıkarsa, tüm gözler İngiliz Hükümeti'ne döner. - Bu yüzden adı listede?
- Ne listesi?
Paul, 6 isimlik bir liste yapmış.
- Yanında mı?
- Ben aldım. O zaman, sana o listeyi çok dikkatli incelemeni tavsiye ediyorum.
- Neden?
- Çünkü onlar ana fikir babaları, Nevin'in iş dünyasındaki, endüstrideki ve ordudaki ideolojik yandaşları. Beraber bir bütün oluşturuyorlar. Öncelikli amaçları, İşçi Parti'sinin başka bir seçimi kazanma şansını mahvetmek ve gerekirse daha ileri gitmeye hazırlar. Seni koruyacak birini arıyorsun. Paul bunu biliyordu. Kaseti dinledi. Kaset ondaydı.
- Onu bu yüzden öldürdüler.
- Bence sen çıldırmışsın. Kanıtlayabilirim.
- Neden yalan söylesin?
- Bilmiyorum: Suçluluk, baskı şiddetli paranoya.
- Senin kadar aklım başımda. - Ona inanıyorum. Böyle bir şey olmuş olamaz. Oldu. Neden istifa etmedin?
Akademi subayıydım. Durumun değişeceğini umuyordum. Ama aynı durumdaki insanlara ne olduğunu da gördüm. İyi adamlar telef oldu.
-Sesini çıkartmadın yani?
-Hayır. Sorular sordum. Başta çok anlayışlıydılar. Strese girdiğimi, zihnimin ve bedenimin yorulduğunu söylediler. Kuzey İrlanda'dan ayrılmam gerektiğini söylediler. İstihbarat Okulu'nda ders vermem için İngiltere'ye yolladılar. 77'nin sonlarında tekrar buraya gönderildim. –
Kasetten nasıl haberleri oldu?
- Çünkü aptalca davrandım. Dikkat çekmemeye çalışmak yerine kendimi ele verdim. Sonuç olarak, yakın göz hapsine alındım. Mektuplarım açıldı, telefonlarım dinlendi. Bir gece evimi aradılar ve

bereme dikilmiş vaziyette olan kasetin yedek kopyasını buldular. Ben de asıl kaseti aldım ve kaçtım. Hâlâ kaçıyorum. Kasetin sende olduğunu mu söylüyorsun?
Hepsi içinde: İsimler, tarihler. Görüşmelerine dinleme cihazı yerleştirdim. Sullivan'dan halka açıklamasını istedim. Amerika vatandaşı ve insan hakları savunucusu olduğu için ona dokunamazlar zannettim. Yanıldın. Tek çıkar yolum kaseti halka açıklamak. Yanında mı?
Bazı taleplerim var. Ne talebi?
Kaseti verdiğimde, beni ihtiyati göz altına alacaksın. Ve Bayan Jesnner, sizden kaseti halka açıklamanızı istiyorum. - Anlaştık. - Bunu yapamam. Neden?
Çünkü benim yetkim dahilinde değil. Ordu çalışanı. Buraya Paul Sullivan'ın ölümünü araştırmak için getirildin. O kaset yüzünden öldürüldü. - Kaset nerede?
- Anlaştık mı?
Evet. Dublin. IRA bana güvenli bir ev buldu. Önceden hazırlanmış bir görüşmeye katılmamı ve İngiltere sömürüsü aleyhinde konuşmamı umuyorlar. - Ne zaman alabiliriz?
- Dublin'e gelmelisiniz. - Ne zaman?
- İki gün sonra. Nereye?
- O'Connell Bridge, saat 11'de. - Orada olacağız. Son bir şey daha. Nevin için çalışan bir adam var. Adı McKee, eski SAS üyesi. - Ona dikkat edin?
- Nasıl biri?
- İri, uzun boylu, yumuşak yüzlü, hafif kel bir adam.
Gizli Servis yetkileri ile son görüşmede olayın çözümsüz bırakılması için yapılan diyaloglar.
- Günaydın, Bay Kerrigan.
- Günaydın. - İçeri girin, Bay Kerrigan.
- Sör Robert. Harika bir gün. Buradan. Alec Nevin'i tanıyor musunuz?
Hayır, tanıştığımızı zannetmiyorum. Sizinle tanıştığıma memnun oldum. Hakkınızda çok şey duydum. Nasılsınız?
- Sherry?
- Hayır, teşekkürler. Kahvenizi aldınız, değil mi?
Bay Kerrigan, soruşturmanız ne âlemde?
Sullivan ve Molloy, kaset yüzünden öldürüldüler. Ne kaseti?
Yüzbaşı Harris'e göre...
- Onunla görüştünüz mü?
- Dün gece. Devam edin.
- Adınız geçti, Bay Nevin.
- Öyle mi?
Elinde, siz ve başkalarının son İşçi hükümetinin ayağını kaydırmak için komplo düzenlediğini kanıtlayacak bir kaset olduğunu iddia ediyor. Halka açıklayacağını umarak, kasetin bir kopyasını Paul Sullivan'a verdiğini ve Sullivan'ın bu yüzden öldürüldüğünü söylüyor. - Kaseti dinlemediniz yani?
- Henüz dinlemedim ama dinleyeceğim.
- Harris ile tekrar görüşecek misiniz?
- Bunu size söyleyememem. Ordudan olmasına rağmen, Harris benim için çalıştı. Evet, biliyorum. - Yaptığı işte çok iyiydi. –
Hain piç kurusunun tekiydi. Biraz önce geldiğimde, araçtan inince beni karşılayan bir adam vardı: Uzun boylu, hafif kel.
- Ne olmuş ona?
- Onu sorgulamak isteyebilirim. Kaseti Sullivan'ın cesedinden aldıktan sonra, polis kaseti onun eşkaline uyan bir adama vermiş. Onu teşhis eden dört tane tanığım var. Kaseti size mi verdi?
- Beni sorguluyor musunuz?
- Bana engel mi oluyorsunuz?
-Neden kaseti dinlememe izin vermiyorsunuz, böylece Harris'i soruşturmamdan çıkartabilirim.
-Başka çaren yok, Alec. 1970'lerdeki karışıklıkları hatırlıyor musunuz, Bay Kerrigan?
- Karşılaştığımız kargaşayı: grevleri, isyanları, madencilerin Muhafazakâr bir hükümeti devirmesini, enflasyonun tavan yapmasını, Avrupalı alacaklıların kapıya dayanmasını?

- Yaşadığımız zorluklardan Avrupa'nın nasıl keyif aldığını. İşleri kendi haline bırakmaktansa, bir kaçımız bir şeyler yapmak için bir araya geldi. Yani ortada bir komplo var. - Sevgili dostum, siyaset bir komplodur.
- Asıl nokta şu, yollarımız kesişti.
- Nasıl?
- İkimiz de devlete hizmet ediyoruz. Hayır, ben devleti koruyorum. Siz zarar veriyorsunuz. Pekâlâ, bir birimize karşı dürüst olalım. İşçi hükümetini devirmek için yasadışı yöntemler kullanıldı. Ama bunların hepsi geçmişte kaldı. Yapılan hataları deşmekle, kanun ve düzene olan saygıyı alevlendirebileceğinizi mi sanıyorsunuz?
Hakikat ile saklambaç oynamayın, Bay Kerrigan. Eğer o kasetin içindekilerle beraber halka açıklanmasını istiyorsanız, hiç durmayın. Ama önce, sonuçları göz önünde bulundurun. Her provokatör, entelektüel ve koyu liberal, insan hakları konusunda atıp tutarak hücum edecek. Devleti koruduğunuzu söylüyorsunuz. Ben de koruyorum. Ama meclis ve kurumları devlet demek. Ve hükümeti, hukuk üstünlüğünü ve meclis güvenirliğini tehdit eden her şey, devlete karşı bir tehdittir. Bu işin peşini bırakın, Bay Kerrigan. Bırakın tarihçiler 50 yıl sonra keşfetsinler.
- Görevimiz İngiliz Hükümeti'ni korumak.
- Zaten yayınlanamaz. Açık konuşmak gerekirse, bu sizin sorununuz değil. Bu bir istihbarat meselesi, sizin yetki alanınızın dışında.
- Bunu kabul edemem. - O zaman şunu kabul edin... Alec ve diğerlerinin, sekiz yıl önce yaptıkları çok yanlıştı. Sadece çok yanlış değildi, yaptıkları suçtu. Yapılanlar, doğru nedenlerle yanlıştı. Bu insanlar onurlu insanlardı, hâlâ da öyleler. - Kanunu çiğnediler.
- Bunu kabul ediyoruz. Bir polis memuru olarak bana şunu söyleyin, Bay Kerrigan: azılı suçluların genellikle, mahkemelerin polise uyguladığı kısıtlamalardan yararlandığına şahit olmuyor musunuz?
Kesinlikle, evet. Ve cezayı kesinleştirmek için polisin bu kısıtlamaları kaldırdığında, amaçları demokrasiyi devirmek olan siyasi teröristleri yakalamak için yasadışı telefon dinlemek gibi. Bu yaptığınızı haklı çıkartır mı?
Koşullara göre değişir. Daha açık olalım. 1974'de, IRA bir Birmingham barını bombaladı. 21 genç insan öldü. 162'si yaralandı. Meslektaşlarınız, polisler altı İrlandalı yakaladı. Üstü kapalı konuşmak gerekirse, bu adamlar "derin sorgulamaya" alındılar. O katil domuzların canını okudular.
- Ve bir itiraf elde ettiler.
- Mahkemede dikkate alınan bir itiraf.
- Yapılanlar haklı mıydı?
Eğer bunu yaptılarsa, amaçlarını aşmışlar. Bunu bir de Birmingham halkına anlatın. Söylemek istediğim... Söylemek istediğinizi anlıyorum, Sör Robert. Düzeni korumak için bazen gücü kötüye kullanmak gereklidir. Evet. Özgür bir toplumda yaşama özgürlüğünü tatmamıza izin verir. Halkın ödemeye hazır olduğu bir bedel. Bu tehlikeli bir kavram. Ama gerçekçi bir kavram. Bir şeyi unutuyorsunuz. Harris'in kaseti çoğaltmasına mâni olan ne?
Harris olmadan doğruluğunun ve kanıtlanabilirliğinin olmaması dışında hiç bir şey. Herkes IRA'nın yaptığı sahte bir kaset olduğunu düşünür. Peki ya benim soruşturmam?
Etkili ve kabul edilebilir bir çözümüm var. Vurulma olayının zanlıları elinizde. Yakalayın onları. Gerçekten harika bir gün. Eğer İrlandalılar olmasaydı, İrlanda çok güzel bir yer olurdu. Harris ile görüştüğünüzde, Bayan Jessner yanınızda mıydı?
Evet. Harris'in neden Paul Sullivan'ı seçtiğini merak ediyorum. Onunla tanışmadan önce, bir komünist ile birlikte yaşadığını biliyor muydunuz?
- Hayır bilmiyordum.
- Çok üzücü bir hikaye. Bir Şilili. Kürtaj yaptırmış. Size göstermek istediğim bir şey var. Korkarım pek hoş bir şey değil. Liam Philbin. H-Block'ta yedi yıl yattı. İki polis memurunu öldürdüğünden şüpheleniliyor. Burada, siz IRA fonuna bağış yaparken, istemeyerek tabi ki. Bunlar midemi bulandırıyor. Alec bunları gazeteci arkadaşlarına vermek istedi. (Bay Kerrigan'ın gazeteci arkadaşıyla (Ingrid Jessner) gizli çekilen fotoğrafları göstererek) Vermemesi konusunda onu ikna ettim. Kariyerinize vereceği zarardan ziyade... Ben de bir aile babasıyım, Bay Kerrigan. Böyle bir şeyin, mutlu bir evliliğe ne yapacağını bilirim. Sizde kalsın.

120 Yazılar

Negatifler kimde?
Alec'te. Canın cehenneme. Önce beni azarladılar. Ulusal çıkarlara aykırı şeyler. Gizlilik ihlâli. Sonra bu gülünç, çocukça çizgi roman malzemesi.

Bay Kerrigan ve mesai arkadaşı arasında geçen pes etme diyaloğu
Onları hafife alma, Peter.
26 yıldır polis memuruyum, böyle bir şey görmedim.. Peki Dublin'e gidip, Harris ile görüşüp, kaseti alsan. Neil, bunun istihbarat maksadıyla kullanıldığını ve mahkemede delil olarak kullanılamayacağını iddia edecek.
-Elimizde ne var?
Vurulma olayı. Su götürmez gerçek. Elimizde ifadeler var. Eğer kasetle ilişkilendirmezsek, ispat edebileceğimiz bir şey. Neil'in verdiği taviz. Tanrım. Bu beni nasıl bir insan yapar?
Buraya, satın alınamaz polis olarak geldim.
- Seni kimse satın almadı.
- Ta ilk günden yönlendirildim, çemberden atlattılar. Eğe bu işi sonuna kadar götürmeyi seçersem, ne olur?
Destek alır mıyım?
Çok riskli. Fitili ateşlersin, yaygara bittiğinde uzlaşmaya varırlar, işin biter. Tom, sanırım ben safım. Düzenin işleyeceğine her zaman yarım da olsa şans vermem gerektiğine inandım. Bak, silahı ateşleyen adamları yakaladık.
- Savunduğum her şey...
- İşimizi yaptık. Hayır. Bu kabul edilemez. Eğer bu işin peşini bırakırsam, hayatım boyunca yaptıklarım boşa gider. Bu işin ortadan yok olmasını istiyorlar eğer gerekirse seni de yok ederler.
- Ama ortada bir komplo var. - Ne kanıtımız var?
- Neil itiraf etti.
- İnkâr eder. O görüşme hiç yapılmadı. Bu işin peşini bırak, Peter. Peki ya Ingrid Jessner?
Ona ne olacak?
Senin sorunun değil. Bu tamamen politik. Kurşunlamayı yapan adamları yakaladık. Buna razı mı olacaksın?
Yapacak başka ne var?
Peki ya devam edersem?
O zaman başarısızlığa mahkûmsun. Peki ya sen?
- Profesyonel polis memuruyum.
- Ben de öyleydim. Üzgünüm, Peter. Geleceğimi tehlikeye atmaya hazır değilim, bunun için değil. Teşekkürler, Tom. Biraz önce beni haklı çıkardın. Eğer Bay Kerrigan ararsa, çıktığımı söyler misiniz?
- Evet, tabi ki.
- Teşekkürler.

> **"It is like layers of an onion, and the more you peel them away, the more you feel like crying. There are two laws running this country: one for the security services and one for the rest of us."James Miller, ex-MI5 agent‹**

Notlar:

IRA (Irish Republican Army) :

http://sozluk.sourtimes.org/?t=irish+republican+army

http://www.msxlabs.org/forum/tarih/27750-ira-irlanda-cumhuriyet-ordusu.html

Çeviri: Aynen bırakıldı.

----

orange parade: Orange Order mensuplarının her yıl 12 Temmuz'da Kuzey İrlanda'da, İngiltere ve İskoçya'nın belli bölgelerinde düzenledikleri yürüyüşler.

http://en.wikipedia.org/wiki/Orange_walk

Royal Ulster Constabulary (RUC) : 1922-2001 yılları arasında Kuzey İrlanda'da faaliyet göstermiş olan polis teşkilatı. Devamlı olarak IRA ile çatışmaya girmiş ve faaliyet gösterdiği süre içerisinde IRA'ya mensup çok sayıda milisi öldürmüştür ama IRA'nın büyük direnişine maruz kalmış ve bir çok polis memuru infaz edilmiştir. Çeviri: Kraliyet Ulster Teşkilatı (KUT)

http://en.wikipedia.org/wiki/Royal_Ulster_Constabulary

Ulster Defence Regiment (UDR) : İngiliz Ordu'sunun Kuzey İrlanda'da bir uzantısı olarak kurulmuş askeri bir oluşumdur. Jandarma gibi çalışmaktadır ve daha çok milislere karşı operasyonlar düzenlemektedir.

Çeviri: Ulster Savunma Alayı (USA)

http://en.wikipedia.org/wiki/Ulster_Defence_Regiment

----

shoot to kill policy : Güvenlik güçlerinin şüphelileri gördükleri yerde, tutuklamaya çalışmadan vurmalarıdır. Üstte açıkladığım kurumlar tarafından uygulandığı iddia edilmektedir.

CID (The Criminal Investigation Department) : İngiliz Polis Teşkilatı'nın bir bölümüdür ve suçları araştırmak için kurulmuştur. Çeviri: CID aynen bırakıldı.

http://en.wikipedia.org/wiki/Criminal_Investigation_Department

----

Special Branch : İngiltere istihbarat birimlerine verilen genel ad.

Çeviri: Özel İstihbarat

http://en.wikipedia.org/wiki/Special_Branch

Official Secrets Act : Ulusal güvenliği ilgilendiren resmi belgelerin halka açıklanmasını engelleyen yasa.

Çeviri: Kamu Sırları Kanununu

http://en.wikipedia.org/wiki/Official_Secrets_Act_%28United_Kingdom%29

Emergency Provisions Act : 1973'te kabul edilen ve yakalanan teröristlerin jürisiz, sadece hakim olan bir mahkemede yargılanabilmesini sağlayan yasa. Ayrıca idam cezasını da kaldırmıştır. Bu yasa adı altında Kuzey İrlanda'da insanların evlerine zorla girilmekte ve insanlara zarar verilmektedir.

http://en.wikipedia.org/wiki/Northern_Ireland_%28Emergency_Provisions%29_Act_1973

Çeviri : Olağanüstü Önlemler Kanunu

----

checks and balances :Yürütme ve yargı kuvvetlerinin ayrılması ve karşılıklı olarak birbirlerini denetlemesi ve sınıflandırması.

Çeviri:Filmde bu durumu araba parçalarına benzetmiş. Peşinden gelen cümleyle anlamlı olması için ifadeyi aynen çevirdim. Fren ve Denge.

----

122 Yazılar

Sinn Fein: http://tr.wikipedia.org/wiki/Sinn_F%C3%A9in

Brian Warfield - Joe McDonnell : Filmde çalan şarkı.

http://www.kinglaoghaire.com/site/lyrics/song_215.html

http://www.youtube.com/watch?v=wrcOL1g9yJA

Jomo Kenyatta : http://tr.wikipedia.org/wiki/Jomo_Kenyatta

Archbishop Makarios : http://en.wikipedia.org/wiki/Makarios_III

PSYOPS : Bir yerde yayın organlarını kullanarak propaganda ve antipropaganda yapmak. Bir nevi psikolojik savaş.

http://en.wikipedia.org/wiki/Psychological_operations

Black Propaganda : Zarar verilmek istenen oluşumun adını kullanarak yalan, yanlış bilgi yayma.

http://sozluk.sourtimes.org/?t=kara+propaganda

Çeviri: Kara Propaganda.

Number 10 : İngiliz Hükümeti'nin diğer adı.

http://www.number10.gov.uk/

Sherry: İspanyol şaraplarına verilen genel isim.

H-Block : 1971-2001 arasından milis mahkûmların tutulduğu cezaevi.

http://en.wikipedia.org/wiki/Maze_%28HM_Prison%29

İRANLI KRİPTO YAHUDİLER VE BİLİNMEYENLER

Koray Kamacı
Öncevatan Gazetesi
14 Kasım 2013…

Yahudilerin Dünyanın birçok yerine dağıldığı bilinmektedir. Bunların en bilinmeyeni ve dikkat edilmesi gerekenlerin başında da Kripto İran'lı Yahudiler gelmektedir. Baktığımız zaman bugün ABD ve İsrail'in, İran'a neden bu kadar sinir olduklarının ve bir kaşık suda boğmaya çalıştıklarının pek çok gerekçesi vardır. Bunlar ''petrol, nükleer kontrol ve Siyonist düşmanlığı'' şeklinde sıralanabilir. Bunun dışında ise bugün özellikle İsrail ve ABD'de çok etkin olan bir grubun varlığını ve onların İran'la olan bitmemiş hesaplarını da göz önünde bulundurmak gerekmektedir. İran'ı yerle bir etmek isteyenler sıralamasında en önde bulunan bu grubun ismi İran Yahudileridir.

İran Yahudilerinin tarihi çok eskilere dayanır hatta bugünkü tahrif edilmiş İncillerde bile sıklıkla zamanın Pers ülkesindeki Yahudilerden bahsedilir. Yahudilerin İran'da ne aradıklarına gelecek olursak, Babil kralı Nebukadnazar Kudüs'ü ele geçirdiği zaman Yahudilerin sürekli isyan çıkartmalarına çok sinirlenerek onları toplu halde bugünkü Irak topraklarına sürmüştür. Daha sonra Pers Kralı Cyrus gelerek Babil'i ortadan kaldırır ve Yahudilere özgürlüklerini kazandırır ve hatta Kudüs'te yıkılan tapınaklarını yapmaları için izin bile verir. Bu demokratik ortamdan çok memnun kalan Yahudilerde İran'ı baş turistik gezi ve yerleşim alanları yaptılar ve o zamandan beri çocuklarına verdikleri isimler arasına ''Cyrus'' ismini de katmışlardır. Bugün İsrail'de İran kökenli Yahudiler ''Mizrahim'' adı verilen grup içinde yer alırlar. Mizrahim ''Doğulu'' demektir ve sıklıkla soyadı olarak kullanılır. İsrail'de İran Yahudileri son derece etkindir. Mesela yanında çalışan kızlara tecavüz ettiği suçlamaları sebebiyle sinir buhranları geçiren, eski İsrail Cumhurbaşkanı Moşe Katsav, gerçek adı Musa Ghassab olan bir İran Yahudi'sidir. İran'ın Yezd kentinde doğmuş ve beş yaşında ailesiyle İsrail'e göç etmiştir ve Farsçası ileri derecede iyidir.

Yine baktığımız zaman, Eski İsrail Savunma Bakanı ve yine İsrail'de Ulaştırma Bakanı olarak görev yapan Shaul Mofazda, Tahran doğumlu bir İran Yahudi'sidir. Hatta geçen senelerde Lübnan'da sivillerin üzerine bomba yağdırılması emirlerini veren ama Hizbullah karşısında maskara olduğu için görevden alınan eski İsrail Genelkurmay Başkanı Dan Halutzda bir İran Yahudi'sidir. Kısacası bugün İsrail'de İran'a karşı savaş planları hazırlayanların büyük çoğunluğu aslında İran doğumludur. Aslında bütün bunlar karşılıklı danışıklı dövüştür. Çünkü iki ülke de güçlerini birbirlerinden almaktadır. Psikolojik savaşı iyi yürütüyorlar. Zıtmış gibi duruyorlar, söylemleri birbirlerine karşı çok sert ama gerçekte masa başında önemli pazarlıklar yapılıyor. Tıpkı geçmişte ''İrangate'' skandalının ortaya çıkması gibi… Özellikle son dönemde ABD'nin, İran ile yapılan diplomatik ilişki hamleleri iyi analiz edilmelidir. Hasan Ruhani'ye dikkat etmek lazım. Kripto Yahudiler buralara kadar yükselmek için İran'da çok çalıştılar. Gizliden ve derinden çalışmalar yapıldı. Ahmedinejad'dan sonra ki Dış Politika eksenini iyi takip etmek lazım diye düşünüyorum. Sözde Ilımlı diye başa getirilen Ruhani'yi ileriki tarihteki politikaları ve yaptıkları çok konuşulacaktır.

Bu arada İran Yahudilerinin etkin olduğu Ülkelerden biri de Amerika Birleşik Devletleridir. Mesela bugün Amerika'nın en zengin ve ünlülerinin ikamet ettiği Los Angeles'in Beverly Hills şehrinin belediye başkanı ''Cemşid'' yani Jimmy Delshad isimli bir İran Yahudi'sidir. Seçim başarısının sebebi ise Amerika'nın bu en lüks şehrinde oturan ensesi kalın vatandaşların yarısının İran Yahudi'si olmasıdır. Peki, bu müthiş zenginliğin sırrı nedir derseniz onun da cevabı kolaydır. Humeyni'nin İran Şahı'nı mat etmesinden önce ki dönemde İran'ın zenginlerinin ve önde gelenlerinin çoğunun İran Yahudi'si olmasıdır. Bunların çoğu devrimden sonra soluğu

Avrupa ve Amerika'da almışlardı. İran'dan kaçarken yanlarında götürdükleri zenginliklerinin de etkisi büyüktür. Başka bir ünlü İran Yahudi'si de ''Borat'' adıyla tanınan İngiliz vatandaşı aktör ''Sacha Kohen''dir.

İran'daki Yahudilerin devrim öncesi değerli İran halılarının Türkiye üzerinden Batıya pazarlanması ticaretinde tek söz sahibi olduklarını ve bugün Amerika'daki İran halısı satan işletmelerin çoğunluğunun sahiplerinin onlar olduklarını da söylemek gerekir diye düşünüyorum.

Bu konu ile ilgili şu hususu da dile getirmeden edemeyeceğim; dikkat edilmesi gereken bir husus olarak acaba ülkemizde bu İran Yahudilerinden ne kadar var ve bunlar hangi mevkilerde. Hangi stratejik kurumun başındalar veya siyasi uzantıları ne kadar kuvvetlidir. Bunlarında üstünde durmak gerekir. Benim bilgi aldığım Devlet içindeki bazı önemli ve sevdiğim ağabeylerim, bunlardan bazılarını benim kulağıma fısıldadı lakin bunları ben (şimdilik) buraya yazmıyorum. Gerektiğinde yazmasını da biliriz. İçimizdeki Kripto Yahudilere dikkat edilmesi gerekir. Yahudilerin tarihten beri yaptığı en ustaca şeylerden biriside çok iyi gizlenmeleridir. Günümüzde hangi önemli görevlerde bulunan bazı Siyasetçiler İran'lı Kripto Yahudilerden burs ve bazı konularda destek almıştır araştırın. Yazılacak çok şey var ama şimdilik bu kadar yeter diyorum ve yazımı her zaman olduğu gibi klasikleşen son söz ile bitiriyorum…

Ve son söz: '' Düşmanların en tehlikelisi, düşmanlığını gizleyendir''

****

OEDİPUS KOMPLEKSİ VE TÜRKİYE SİYASETİ

Yazan: **İlker EKİCİ**
03/04/2013

Kompleks basit. Freud'un çocuklar için öngördüğü bir kompleks olan Oedipus'ta hemcins olan ebeveyn, nefretin merkezine yerleşir. Amaç karşı cinse hakim olmak üzerinden yürüdüğü için, mevcut olan ebeveynin düşünsel ve eylemsel sınırları zorlanır. Ebeveynin yerine geçmeyi düşünen çocuk, mevcudu aşkın ve bir o kadar da içkin bir şekilde yeninin özelliğini yüklenir.

Oedipus kompleksi, Freud'un 4-5 yaş dönemi için tarif ettiği bir dönem olsa da (oedipal dönem), bilinçaltı okumasında çocukluğun tuttuğu yeri göz önüne alırsak ne kadar büyük bir mirasa hükmettiğini anlayabiliriz. Çocukların hemcins ebeveyni ortadan kaldırmayı hedeflediği bu komplekste sonuç olarak özel önemle irdelenmesi gereken bir sürece işaret eder. Erkek çocuklar için tarif edilen Oedipus kompleksinin muadili olarak görülen Electra kompleksi de kız çocuklar için geçerlidir. Mitolojik bir göndermeyle Oedipustan alınan ismiyle yürüyen bu durum, hali hazırda bir çok ilişki için kullanılabilir.

Siyasetin içerisinde tarif edilen Oedipus kompleksi ise, Türkiye gibi "merkez girdabına" kapılan ülkelerde çeşitli formüllerle karşımıza çıkabilmektedir. Sonuçta bir iktidar kurulacaktır. İktidara bir parti gelecektir. Bunun ne şekilde olacağı noktasında çeşitli akım, yaklaşım ve disiplinler kafa şişirebilir ancak garip olan her seferinde Oedipus'a teslim olmuş bir iktidar algısının ortaya çıkmasıdır.

Siyaset, erkeğe ait olandır. Politika ise kadın. İkisinin de yukarıda belirttiğimiz gibi kendi kompleksleri mevcuttur. Siyasetin içerisinde tarif edilen "dış güçler", "şer odakları", "büyük figürler", "ağabeyler" gibi dış üretimsel figürler bizzat Oedipusun üzerine yapışan ve düşman yaratmada başarılı olan taktiklerdir. Belki zorlama bir okuma ile tam buraya Schmidtt'in dost-düşmanı sokulabilir.

Daha önceki yazılarda aydın sınıfa yöneltiğimiz eleştirel okumalar da merkez siyasetin entegre tesisleri olarak Oedipus kompleksini haklı çıkartmaktadır. Sonuçta, halk için bir şey yapmayı veya

halka yardımcı olmayı düşünen yapılar, gücün gölgesinin karanlığında kör olmakta, halk denilen yapının düşüncelerine yabancılaşma kaçınılmaz olarak gelmektedir.

Her seferinde değişim nidalarıyla yürüyen siyaset, yeni yüzleri bekleyen halkın karşısına yeni partileri çıkarırken değişimi parti programlarına yazanların iktidarlarında aynı süreci daha sert yönettiğiyle karşılaşmaktadır.

Özellikle 1930 sonrası tek parti uygulamalarını yerden yere vuranların, 1930 dönemi uygulamalarına rahmet okutmaları (12 Eylül dönemi için de aynı şey geçerlidir) bizzat Oedipus kompleksinin siyaseten örneğinden başka bir şey değildir. "Kötü (!) bir Baba vardı, biz iyi bir baba olmak için daha kötü olmayı seçtik." Diye özet geçebileceğimiz bu durumun en önemli sıkıntısı ise, merkezil gücün bu durumun zerre farkında olmamasıdır.

Basın dahil her türlü muhalefetin susturulduğu bir ortamda, demokrasi nidası atmak yanlıştır. En temelde ise erkek bir çocuktan kadın egemenliğini tesis etmeyi beklemek yanlıştır. Devlet babaya karşı, ana vatanı korumak ve bunu erkek çocuklar aracılığıyla beklemek ise ikilemsel bir durumu ortaya çıkarmaktadır.

İşte bu sebepledir ki merkezdeki egemen unsur, her seferinde "bizden öncekiler" diye söze başlar. Bu tam da oedipusun göstergesidir. Mevcudu korumak için, eskiden nefret ettirmek gerekir. Bunun için de her yol mübahtır.

2013'te 1930'ları tartışmak, 1930 kaynaklı yazıları referans göstermek, o dönem politikalarını yerden yere vurmak, önüne gelene "diktatör, statükocu" etiketi dağıtmak aynı kompleksin iç içe geçmişliğidir.

Siyasetin, tam anlamıyla insan odaklı siyasetin kurulabilmesi için Oedipus durumunun ortadan kaldırılması şarttır.

İlker Ekici

ilker.ekici@politikadergisi.com

http://politikadergisi.com/makale/oedipus-kompleksi-ve-turkiye-siyaseti

DAS LEBEN DER ANDEREN/ Başkalarının Hayatı (2006)

Hayatımızda göremediğimiz iyilikler adına

Yönetmen: Florian Henckel von Donnersmarck

Ülke: Almanya

Tür: Dram | Gerilim

Vizyon Tarihi: 09 Mart 2007 (Türkiye)

Süre: 137 dakika

Dil: Almanca

Senaryo: Florian Henckel von Donnersmarck

Müzik: Stéphane Moucha, Gabriel Yared

Görüntü Yönetmeni: Hagen Bogdanski

Yapımcı: Quirin Berg, Claudia Gladziejewski, Dirk Hamm

Nam-ı Diğer: The Lives of Others | The Lives of Others

Oyuncular: Martina Gedeck, Ulrich Mühe, Sebastian Koch, Ulrich Tukur, Thomas Thieme

Özet

Politik gerilim ve hümanist drama **"Başkalarının Hayatı",** Glasnost'un ve Berlin Duvarı'nın yıkılışından beş yıl önce 1984 Doğu Berlin'inde başlar ve izleyiciyi iki Almanya'nın birleştiği 1991 yılına kadar götürür. "Başkalarının Hayatı"nda Doğu Almanya'nın çok güçlü gizli polis örgütü Stasi için çalışan Yüzbaşı Gerd Wiesler'in yavaş yavaş oluşan düş kırıklığı anlatılır. Michael Haneke'nin 'Funny Games'indeki başrolü Costa-Gavras'ın 'Amen'indeki Dr. Mengele rolüyle tanınan Ulrich Mühe'nin oynadığı Yüzbaşı Gerd Wiesler'in görevi, ünlü oyun yazarı ve sanatçı çift Georg Dreyman (Sebastian Koch) ve Christa-Maria Sieland'ı (Martina Gedeck) gizlice gözetleyip ihbar etmektir.

Kısaca GDR adıyla bilinen eski Demokratik Almanya Cumhuriyeti (Doğu Almanya) hükümeti, çöküşünden beş yıl önce iktidarını ancak son derece acımasız bir kontrol ve gözetleme sistemiyle sürdürebilecek noktaya gelmiştir. Stasi adlı gizli polis servisine bağlı binlerce muhbirin yaptığı ihbarlar sonucunda 17 milyon nüfuslu ülkede 200 bin kişi fişlenerek dosyası tutulmuştur. Hükümetin ve Stasi'nin hedefi, **"başkalarının hayatları"** hakkında her şeyi bilmektir.

İşine çok bağlı bir Stasi polisi ve uzman sorgu yargıcı olan Wiesler, ünlü oyun yazarı Georg Dreyman'la ilgili kanıt toplama görevini üstlenir. Devlet Güvenlik Kültür Departmanı başkanı Yarbay Anton Grubitz'in (Ulrich Tukur), Dreyman'ın yeni oyununun galasına Wiesler'ı davet etmesiyle birlikte bu görev başlar. Gala gecesine katılanlar arasında Bakan Bruno Hempf de (Thomas Thieme) vardır. Bakan Hempf gala sırasında Grubitz'e başarılı oyun yazarının SED'e sadakatinden kuşku duyduğunu söyler ve geniş boyutlu bir gözetleme operasyonuna onay vereceğini açıklar. Kendi politik geleceğini aydınlatmaya istekli olan Grubitz, insanların tek tek izlenmesini içeren ve **"Etkin Prosedür"** adıyla bilinen yakın izleme prosedürünü uygulayacağına dair söz vererek operasyonun sorumluluğunu üzerine alır. Öte yandan Wiesler da, Dreyman'ın partiye yeteri kadar sadık olamayacağı konusunda onlarla aynı fikirdedir.

Filmden

(Not: İlginizi çekecek diyaloglar karartılmıştır.)

1984, Doğu Berlin. Düşünce özgürlüğü çok uzak. Doğu Almanya halkı Doğu Alman Gizli Servisi Stasi tarafından sıkı denetim altında tutulmaktadır. 100.000 çalışanı ve 200.000 muhbiri Proletarya Diktatörlüğünü korumaktadır. Amaç ise: "Her şeyi bilmektir."

Kasım, 1984 BERLIN HOHEN SCHÖN HAUSEN (Yüksek Güzel Yaşam) ilçesi.

Sorgulama Analizleri

Dur, yere bak. Devam et. DEVLET GÜVENLİK BAKANLIĞI'NA BAĞLI CEZAEVİ

Ona "Yüzbaşım" diye hitap et. Girin. Oturun. Ellerinizi bacaklarınızın altına koyun.

Bize ne anlatacaksınız?

Ben hiçbir şey yapmadım. Hiç bir şey bilmiyorum.

Hiçbir şey yapmadınız hiçbir şey bilmiyorsunuz.

Yani suçsuz vatandaşları keyfimizden hapse attığımızı mı düşünüyorsunuz?

Hayır, ben

Eğer insancıl sistemimizden böyle bir şey bekliyorsanız hiç bir şey olmasa dahi sizi tutuklamaya hakkımız olurdu. Hafızanıza biraz yardım edelim, mahkum 227 Arkadaşınız ve komşunuz Dieter Pirmasens 28 Eylül'de Batı Almanya'ya kaçtı. Kendisine yardım edildiğini düşünüyoruz.

Bu konuda bilgim yok. Gitmek istediğini bile bilmiyordum. İşyerinde öğrendim. 28 Eylül'de ne yaptığınızı anlatır mısınız, lütfen.

- Bunu zaten ifademde anlattım.

- Bir kez daha anlatın. Çocuklarımla Treptower parkında anıtın orda gezintiye çıkmıştım. Burada eski okul arkadaşım Max Kirchner'e rastladım. Hep birlikte onun evine gittik ve gecenin geç saatlerine kadar müzik dinledik. Telefonu var. Arayabilirsiniz. Söylediklerimin hepsini teyit edecektir. İsterseniz numarasını verebilirim.

Analiz:

Devletimizin düşmanları küstah. Bunu unutmayın. Sabırlı olmalıyız. Bazen 40 saat uğraşmak gerekir.

STASI YÜKSEK OKULU

İleri saralım. Uyumak istiyorum Ne olur, biraz uyuyayım! Eller bacakların altına. 28 Eylül günü ne yaptığınızı bir kez daha anlatın. Lütfen, sadece bir saat Biraz uyuyayım. O gün ne yaptığınızı bana bir kez daha anlatın.

Neden onu uzun süre uyanık tutuyorsunuz? Bence, bu insanlık dışı.

Masum bir tutuklu, uğradığı haksızlıktan dolayı, gittikçe daha çok öfkelenir. Bağırır ve asabileşir. Suçlu biri ise, saatler geçtikçe sakinleşir ve konuşmaz ya da ağlar. Çünkü neden orada olduğunun bilincindedir. Birinin suçlu olup olmadığını öğrenmenin en iyi yolu gücü tükenene kadar sorguya çekmektir. okul arkadaşım Max Kirchner. Hep beraber onun evine gittik ve gecenin geç saatlerine kadar müzik dinledik. Telefonu var. Arayabilirsiniz. Söylediklerimi teyit edecektir. İfadesinde gözünüze çarpan bir şey var mı?

İlk söylediğini tekrarlayıp duruyor. Hep aynısını söylüyor. Kelimesi kelimesine. Doğru söyleyen biri sözlerini değiştirebilir. Değiştirir. Yalancı biri ise baskı altında kaldığında hazırladığı cümleleri sürekli tekrar eder.

227 yalan söylüyor. İki önemli kanıtımız var. Baskıyı arttırabiliriz.

Eğer kaçmasına yardım eden kişinin adını söylemezseniz bu gece karınızı da tutuklattırmam gerekecek. Onu, Jan ve Nadja devlet yetiştirme yurduna gönderilirler. İstediğiniz bu mu?

Kaçmasına yardım eden kişinin adı ne?

Kimdi?

- Gläske

- Tekrar edin! Daha yüksek! Gläske, Werner Gläske. Werner Gläske.

Susun! Susun! Dinleyin Sorgu sandalyesindeki bez alınır. Bunun ne olduğunu bilen var mı?

Eğitimli köpekler için koku numunesi. Her soruşturmada alınır. Asla unutmayın! Sorguya çektikleriniz sosyalizmin düşmanları. Bunu sakın unutmayın.

İyi günler. İyiydi. Gerçekten iyiydi. Hatırlıyor musun?

20 yıl önce buralarda oturuyorduk. Bana profesörlük teklifinde bulunduklarını biliyor musun?

Hayatta her şeyin iyi notlara bağlı olmadığını görüyorsun. Gerçi benimkiler sayende o kadar da kötü değildi. Ee, ne olmuş?

Neden hep bir dolap çevirdiğimi düşünüyorsun?

Seni sadece tiyatroya davet etmek istemiştim. Tiyatroya mı?

Bakan Bruno Hempf'in bu akşam tiyatroya gideceğini duydum. Kültür Dairesi Başkanı olarak orada bulunmam gerekiyor. Yedide başlıyor. Hemen gitmeliyiz.

BAŞKALARININ HAYATI

Bakan Bruno Hempf saat 1 yönünde. Eskiden Devlet Güvenlik Bakanlığı'nda çalıştığını bilirsin. Merkez Komite'nin Kültür Dairesine getirilmeden önce. O zamanlar tiyatroları epey bir temizlemişti. Georg Dreyman oyunun yazarı. Öğrencilerimi uzak durmaları için uyardığım küstah tiplerden biri. Küstah, ama sadık. Herkes onun gibi olsaydı, işsiz kalırdım. Karalayıcı hiçbir şey yazmayan ama yine de Batı'da okunan tek yazarımız. Onun için Doğu Almanya dünyanın en güzel ülkesi. İzle de gör. Kızım neyin var?

Yine bir şey mi gördün?

Konuş, Marta!

- Lütfen, konuş!

- Artur'un artık yaşamıyor.

- Artur mu?

Bu sefer yanılmış olamaz mısın?

Hayır kardeşim, inan bana. Ölüme yenik düştü. Büyük ve güçlü çark onu öğüttü. Görüyorum. Keşke başka bir felaket görmüş olsaydım. Niye her şeyi görmek zorunda kalıyorum ki?

Elena sen eve git ve yasını tut. Ben senin vardiyanı tamamlarım. Hoşuna gitti mi?

Dreyman iyiymiş, değil mi?

Onu gözetim altında tutardım. Gözetim altında tutmak mı?

Ders vermek içgüdülerine yaramıyor, Wiesler. Hatta bu işi kendim üstlenirdim. Sana söyledim ya, temiz biri. Hempf bile onu seviyor. Bindiğimiz dalı kesmiş oluruz. Ben aşağı iniyorum.

"Sevginin Yüzleri" Çalışmanız hakkında çok şey duydum. Kültürün emin ellerde olduğu söyleniyor. Adınız partide sıkça geçiyor. Biz partinin "kalkanı ve kılıcıyız" bakanım. Her an bunun bilincindeyim. Onun hakkında ne düşünüyorsunuz?

Georg Dreyman mı?

Belki Belki ne?

Belki de, öyle göründüğü gibi temiz değildir. Grubitz! Bu yüzden bizim gibi adamlar hep zirvede! Sıradan bir Stasi çalışanı şimdi şunu söylerdi: "Ülkemizin en iyilerinden ve sadık!" Ama biz daha fazlasını görüyoruz! Siz zirveye çıkacaksınız, Grubitz. Şüphe uyandıran bir şey var. İçimden bir ses öyle diyor. Haftaya Perşembe Dreyman'da parti var. Şüpheli tipler gidiyor Hauser ve ayak takımı. O zamana kadar bağlantı kurun. Gizli, küçük bir tertibat olsun. A ve B planlarına uygun olarak. Sadece kullandığı odalara. Şüphe uyandırmayın. Nüfuzlu arkadaşları var. Bir şeyler buluncaya kadar kimsenin bu operasyondan haberi olmamalı. Şayet aleyhinde bir şey bulursanız Merkez Komite'de sıkı bir dostunuz olur. Ne demek istediğimi anlıyor musunuz?

İyi akşamlar Yoldaş Bakanım. Niye öyle bize bakıyor?

Burada ne işi var bunun?

Galiba sana vuruldu. Bu akşam, kimse beni kültür emekçilerimizin şerefine içmekten alıkoyamaz. Kim olduğunu hatırlamıyorum ama büyük bir sosyalist vaktiyle şöyle demişti: "Yazarlar ruhun mühendisidir." Georg Dreyman da ülkemizin en büyük mühendislerinden biridir. Ne kadar tatlı adamlarla yatıp kalkıyorsun! Paul. Kes şunu! Elbette Christa

-Maria Sieland şerefine de içiyorum. Doğu Almanya'nın eşsiz incisi. Bu konuda hiçbir itiraz kabul etmiyorum! O halde kadehlerimizi Christa

-Maria Sieland'ın şerefine kaldıralım. Böyle birisinin seninle konuşmaya bile hakkı yok. Yanımda kal! Lütfen. Şimdi de ruhumuza seslenen bir şey İzninizle?

- Konuşmam hoşunuza gitti mi?

- Çok teşekkür ederim. Sizin oyununuzu da sevdim.

- Gerçekten iyiydi.

- "Ruhun mühendisi"

- Bunu söyleyen Stalin'di.

- Öyle mi?

Ben de bazen ajitasyondan hoşlanırım, Bay Hauser. Ama sizden farklı olarak, nerede durmam gerektiğini çok iyi biliyorum. Daha çok sevgili Dreyman gibiyim. Sanatçılar partiye lazım Ama sanatçıların partiye daha çok ihtiyacı olduğunu biliyorum. Politika konuşacaksanız, dans için birini bulmam gerekecek.

- Ben hazırım

- Artık çok geç! Tiyatronuzu uzun zamandır izliyorum. Mesleğiniz dolayısıyla sanırım?

Paul! Sorun değil, Dreyman. Bay Hauser ile birbirimizi tanıyoruz. Yoldaş Schwalber! Siz de bu akşam iyi iş çıkardınız. Dreyman, artık böyle yönetmenlerle çalıştığınız için mutluyum. Her zaman böyle değildi. Jerska'dan mı bahsediyorsunuz?

Bence onu çok sert yargıladınız. Konuşurken çizmeyi aştığı doğru. Buna şüphe yok. Ama kendinizi bir an olsun onun yerine koyun. Şerefli biri olarak. O bildiriden ismini geri çekemezdi. Jerska, Batı'da istediği her tiyatroda çalışabilir. Ama gitmek istemiyor. Çünkü sosyalizme yürekten inanıyor. Bu ülkeye de. Kara listede olması Kara liste mi?

Böyle bir şey yok. Kullandığınız kelimelere dikkat edin. Yoldaş Hempf aramızda kalsın ama: Oyunlarım Schwalber'in sahneye koyabileceği kadar güçlü değil. Jerska'ya ihtiyacım var. Onu çok sert yargıladığınızı düşünüyorum. Bakın, ben öyle düşünmüyorum. Oyunlarınızda sevdiğimiz **şeyler İnsana olan sevginiz ve insanların değişebileceğine olan inancınız. Dreyman, bunları oyunlarınızda ne kadar çok kaleme alsanız da insanlar değişmiyor!** Peki şimdi nasıl?

Karalist yani yani yeniden çalışabilmeyi umuyor. Hala umut var mı?

Tabii ki var. Hem de yaşadığı sürece. Hatta daha da fazla! Siz de bilirsiniz Dreyman umut hep en son ölür. Dinleme tertibatını yarından itibaren kurabiliriz. Önemli olan Perşembeye kadar her şeyin bitmesi. Becerebilecek misin?

İyi geceler. Tavuk üreticilerinin arazileri verimli bir şekilde kullanılıyor. 10. Parti Kongresi'nin ekonomik politikası sağlam. Artık her zamankinden daha çok Yukarı çıkmam lazım. Yoksa bana kızar

- Kim?

- Kız arkadaşım. Kız arkadaşın mı?

- Tamam o zaman.

- Hadi, oyuna devam edelim. 20 dakika.

- Evet?

- Bayan Meineke. Birine tek kelime edecek olursanız Mascha yarın fakültesinden atılır.

- Anlaşıldı mı?

- Evet. Bayan Meineke'ye yardımları için bir hediye gönderin. Yine Perşembe oldu demek. Zaman ne kadar da çabuk geçiyor. Belki de böylesi daha iyi.

- Nasılsın?

- Fena sayılmaz. Burası her zaman böyle gürültülü değildir. Biliyorum. Sadece Perşembeleri. Evet. Galada gözlerimiz seni aradı. Schwalber iyi bir iş çıkarmış mı bari?

İyi bölümler senden çaldıkları. Demek ki fikirlerim yaşıyor. Galalardaki besili, süslü püslü insanlara artık katlanamıyorum. Bu konuşan sanki ben değilim, öyle değil mi?

Belki gerçek beni bu sözler yansıtıyor, eski Jerska değil. O insancıl ve düşünceliydi Başarıyla besleniyordu. Parti kodamanlarının merhametine borçlu olduğum başarının da etkisiyle. Ama daha fazla sızlanmayacağım. Bir dahaki hayatımda yalnızca yazar olacağım. Sürekli yazabilen mutlu bir yazar. Senin gibi. Yönetmenlik yapamıyorsa bir yönetmen ne işe yarar ki?

Filmi olmayan bir makinistten unu olmayan değirmenciden farkı kalmaz. Artık bir hiçtir. Tam bir hiç. Albert, galaya Bakan da geldi. Bakan Hempf Kara liste hakkında onunla konuştum. Durum olumlu görünüyor. Beni umutlandırdı. Gayet ciddi ve açıktı. Gerçekten mi?

Bu güzel. Ucuz Gürcü şarabı Şato Jerska! Kutsal ayyaşımız nasıl?

Gelecek mi?

Sormayı unuttum. Güçlüsün ve kuvvetlisin. İşte bu yüzden sana ihtiyacım var. Bu karanlığın hayatına girmesine izin verme. Albert benim arkadaşım. Sen de benim erkek arkadaşımsın. Sanki 50. doğum günüm! Halbuki 40'ıma giriyorum. Öyle değil mi?

Doğum gününde kravat takacaktın, sözünü unutma! Takmak isterdim ama ne yazık ki kravatım yok. Mutlu yıllar!

- Yoksa kravat mı?

- Kitap istemediğini söylemiştin. Yoksa kravat bağlamayı beceremiyor musun?

- Seni yaşlı işçi sınıfı şairi!

- Ben mi bağlayamıyorum?

Ben kravatlı doğmuşum. Savaşarak "burjuvazinin zincirleri"nden kurtuldum. O zaman bir kere de benim için bağla zincirlerini Kravat bağlamak ne ki çocuk oyuncağı! Bayan Meineke! Lütfen bir iki dakikalığına içeri buyurun. Kravat bağlayabiliyor musunuz?

Size nasıl minnettarım, bilemezsiniz. Bir şeyiniz mi var?

Hayır, iyiyim. Oldu mu?

Harika. Mükemmel. Daha iyisi olamazdı. Bu aramızda sır olarak kalsın. Sır tutabilirsiniz değil mi?

Tabii ki. Vay canına! Ben de gerçekten bağlayamadığını düşünüyordum. Genelde yeteneklerini pek saklamazsın ama. Daha neler yapabileceğimi tahmin edemezsin! İlk konuğumuz! Sevgili komşularımız aşağı kapıyı yine kilitlemişler.

- Gidip bakar mısın?

- Tamam, gidiyorum. Üstat! Mütevazı bir hediye. Açıkça kitap istemiyorum, demiştim. Yine de teşekkürler. Bir bak istersen.

- Bir şeyler içer misiniz?

- Memnuniyetle. Maden suyu.

- Benimki votka olsun.

- Ben getireyim. Bu da ne demek böyle?

Albert niye yalnız oturuyor?

Bizimle konuşmak istemiyor. Hepimizi başından savdı. Ben de sana bir şey getirdim. Buraya gerçekten kitap okumaya mı geldin?

Ne de olsa Brecht. Bu insanların arasında kendimi sahtekar gibi hissediyorum. Sahtekar mı?

Yapma Albert! Gerçekle olan bağını yitiriyorsun! Sana nasıl hayran olduğumuzu biliyorsun! Evet, on yıl önce yaptığım ve muhtemelen de artık yapamayacağım bir şey için. Favori yönetmenim. Bekle, seninle konuşmam gerek. Bir saniye Bu konuma nasıl geldiğini bana açıklar mısın?

Tabii ki yeteneğin sayesinde Ama bunun dışında neler yaptın?

Stasi'yle çalıştığını herkes biliyor! Ne terbiyesizce bir suçlama!

- Paul!

- Ne var?

Schwalber, arkadaşımın kusuruna bakma. İçkiyi biraz fazla kaçırdı. Bu da neyin nesi?

Stasi için çalıştığını sen de biliyorsun. Hayır Paul! Bilmiyorum. Öyle acınası bir idealistsin ki neredeyse parti kodamanı olmuşsun. Jerska'yı da işte **bu tip muhbirler ve sisteme uyan insanlar mahvetti. Bir duruşun yoksa insan değilsin. Olur da harekete geçmek istersen beni ara.**

Yoksa görüşmesek de olur. Arkadaşların pek zevk sahibi değil. Haksızlık ediyorsun. Bak! Mesela bu çok güzel bir sırt kaşıyıcısı. O bir salata çatalı. Yine de çok güzel! Bir de şuna bak: Bununla yeni oyunumu yazacağım. Sen de zevksizsin. Bazı şeylerde zevkliyimdir. Bu da Jerska'dan. Kesin sana kitap hediye etmiştir. "İyi Bir İnsan için Sonat" "Lazlo ve CMS hediye paketlerini açıyorlar. Sonra da muhtemelen cinsel ilişki." Geciktiniz. Özür dilerim Yüzbaşım. Kırmızı ışıklar yüzünden tam dört dakika kaybettim. Nasıl olduğunu bilirsiniz. Vay be! Bunlar işi pişirmişler bile! Yok böyle bir şey. Şu sanatçılar var ya. Bunlarda hareket var! Bu yüzden rahipleri ve barış eylemcilerini gözetlemektense sanatçıları tercih ediyorum. Yarın sabah 11 'de görüşürüz.

Albert Jerska "Kurtçuk Operasyonu". Wiesler, her zamanki gibi sistemlisin! Dosyaya sonra bakarsın. Hadi yemeğe gidelim. Voleybol takımı akşam yedide toplanıyor. Uzun zamandır buraya gelmedin herhalde. Kurmayların masası şurası. Sosyalizmin bir yerlerde başlaması gerek. **Bayan Sieland'ı gizlice**

eve getiren limuzinin plakasına gelince Bakan Hempf'in arabası. Wiesler, üst düzey politikacıları gözetleyemeyiz. Raporundaki ifadeyi sildim. Artık bununla ilgili hiçbir şey yazma. Bir şey olursa bana söylersin. Bir Merkez Komite üyesine rakibini alt etmesi için yardım ediyoruz. Bunun benim kariyerim için ne anlam ifade ettiğini biliyorsun. Seninki için de Bir şeyler bulursak

Bunun için mi çalışıyoruz?

Yeminimizi hatırlıyor musun?

"Partinin kalkanı ve kılıcıyız."

Parti demek üyeleri demek. Bu üyelerin güçlü olması daha da iyi olur. Yeni bir fıkra duydum. Honecker sabah bürosuna gelir Pencereyi açar, güneşi görür ve der ki Ne oldu?

Özür dilerim, ben sadece Hayır, hayır, lütfen, buyurun. Herhalde Parti Genel Sekreterine gülmemizde bir sakınca yoktur. Rahat rahat anlatın. Zaten herhalde önceden duymuşumdur. Hadi, anlatın. Neyse Honecker, yani Yoldaş Genel Sekreter Güneşi görür ve "Günaydın, Sevgili Güneş" der. "Günaydın, Sevgili Güneş!" Aynen böyle. Güneş de: "Günaydın Sevgili Erich!" Diye yanıtlar. Öğle vakti Erich yine pencereyi açar ve "İyi günler, Sevgili Güneş!" der. Güneş de yine "İyi günler Sevgili Erich!" der. Akşam olunca Erich yine pencereye gider ve "İyi akşamlar, Sevgili Güneş!" der ama güneş hiçbir şey söylemez. Yine: "İyi akşamlar, Sevgili Güneş! Neyin var?

" diye sorar. Güneş cevap verir: **"Senden bana ne! Ben artık Batıdayım!"** Adın?

Rütben?

Bölümün?

Benim mi?

Stigler. Asteğmen Axel Stigler. Bölüm M. Bu yaptığınızın kariyeriniz için ne anlama geldiğini söylememe gerek yok herhalde. Lütfen Yoldaş Yarbayım ben, ben sadece Siz partimizle dalga geçtiniz. Bu tahrikti ve kuşkusuz buz dağının sadece görünen kısmı! Bunu bakanlığa bildireceğim. Sadece şaka yaptım! İyiydi değil mi?

Ama sizinki de iyiydi. Ben daha iyisini biliyorum. Erich Honecker ile bir telefon arasındaki fark nedir?

Hiçbir fark yoktur. "Kapat, bir daha dene!"

- Bizimle geliyor musun?

- Hayır, ben eve gideyim.

- İyi geceler

- Güle güle Soğuk değil mi?

Christa Perşembe günkü randevumuzu unuttun. Yoksa senin yazar arka arkaya iki doğum günü mü kutladı?

Gel, bin arabaya. Hadi bin. Senin için iyi olanın farkında değilsin. Merak etme. Ben sana göz kulak oluyorum. İhtiyacın olmadığını söyle. Tek bir kelime söyle ve seni hemen bırakayım. Biriyle buluşacağım. Seni nereye götürdüğümü zannediyorsun?

Ona götürüyorum! Hem böylece daha hızlı gidersin!

Acı gerçeklerle karşılaşma zamanı!

Evet?

Geri zekalılar! Haftaya Perşembe Metropolde! Devam et! Christa?

Sadece sıkıca sarıl bana. İyi akşamlar yoldaş! Yine beş dakika geciktiniz. İyi akşamlar. 11. kat, sağdaki koridor. Yukarıdayım zaten. Binaya nasıl girdiniz?

Burada bakanlıktan başkaları da oturuyor. Sanırım senin evine daha önce gelmedim. Ben de sanmıyorum. Nasıl?

İyi miydi?

Biraz daha kal. Kalamam. Buçukta başka müşterim var. Randevulu çalışıyorum. Bir buçukta mı?

Zaten yetişemezsiniz. Tabii ki yetişirim. Merak etme. Bir dahakine rezervasyonunu daha uzun yaptır. Hoşça kal. Georg?

Hauser'in başına gelenleri duydun mu?

Hayır, ne olmuş?

Batı Almanya'da vereceği konferans için pasaport alamıyormuş. Bunda şaşılacak ne var ki?

Bu kadar küstah tavır takınırsa sonuçlarına da katlanır. Onların yerinde sen olsan çıkmasına izin verir miydin?

"CMS eve gelir. Lazlo, Hauser'in yurt dışına çıkış yasağını onaylar" Brecht kitabımı gördün mü?

- Ne?

- Brecht kitabımı?

Nerede olduğunu bilmiyorum. Garip, adım gibi eminim "Eylülde mavi bir gündü." "Körpe bir erik ağacının altında sessiz." "Sardım onu, sessiz solgun aşkımı." "Kollarımda tatlı bir düş gibi." "Ve üstümüzde güzel yaz göğü." "Bir bulut dikkatimi çekti." "Öylesine beyaz ve öylesine yukarda." "Gözlerimi kaldırıp baktığımda artık orada değildi."

- Evet?

- Georg, ben Wallner. Ne oldu?

Georg, Jerska ile ilgili. Dün akşam kendini asmış. Georg?

Şimdi kapatıyorum, tamam mı?

"İyi Bir İnsan için Sonat" Lenin Beethoven'ın "Appassionata"sı hakkında ne dedi biliyor musun?

"Bunu dinlemeye devam edersem devrimi tamamlayamam." Bu müziği dinlemiş biri yani gerçekten dinlemiş biri kötü bir insan olabilir mi?

Sen gerçekten Stasi'den misin?

Stasi'nin ne olduğunu biliyor musun peki?

Babam başkalarını hapse atan kötü adamlar olduğunu söylüyor. Demek öyle Peki, adı ne senin Benim ne?

Top. Topunun adı ne?

Çok komiksin. Topların adı olur mu! Hepsi yerleştirildi Yoldaş Bakanım. En son teknoloji. Her elektrik düğmesinin altına, tuvalete bile. Bir şeyler bulacağınızı söylemiştiniz. Bulun o zaman! Düşmanıma bile beni hayal kırıklığına uğratmamasını tavsiye ederim. Şimdi toz olun! Nowack. Bundan sonra Christa

-Maria'yı gözetim altında tutacaksınız. Benden ayrı her dakikası için bilgi vereceksiniz. Anlaşıldı mı?

Kültürel Antlaşma Konferansına gitmesi için Hauser'e yurtdışı çıkış izni vermedik. Bu belki bir şeyleri harekete geçirir. İkisinin çok yakın olduğunu düşünürsek CMS ile bakanın ilişkisi nasıl gidiyor?

Sanırım yarın akşam yine buluşuyorlar. İyi, çok iyi. İkimiz de bu aşk hikayesinden çok şey kazanacağız ya da çok şey kaybedeceğiz. Bunu unutma. Eskiden sadece iki şeyden korkardım: Yalnızlıktan ve yazma yetimi kaybetmekten. Albert'in ölümünden beri artık ne yazmak ne de diğer insanlar umurumda. Artık sadece seni kaybetmekten korkuyorum. Ama bu akşam için korkmana gerek yok.

- Birkaç saatliğine çıkıyorum.

- Nereye?

Şu anda şehirde olan bir sınıf arkadaşımla buluşacağım.

- Zaten

- Gerçekten mi, Christa?

Gerçekten mi?

Ne demek istiyorsun?

Biliyorum. Nereye gideceğini biliyorum. Ne olur oraya gitme. Ona ihtiyacın yok! Ona ihtiyacın yok! Aldığın ilaçları da sanatına ne kadar az güvendiğini de biliyorum. En azından bana güven. Christa

-Maria! Sen büyük bir sanatçısın. Bunu biliyorum. Seyircilerin de biliyor. Ona ihtiyacın yok! Ona ihtiyacın yok! Burada kal. Gitme onun yanına. Yok mu?

Ona muhtaç değil miyim?

Bütün bu sisteme muhtaç değil miyim?

Peki ya sen?

Öyleyse sen de değilsin. Ya da daha az muhtaçsın. Ama sen de onlarla düşüp kalkmıyor musun?

Neden, o zaman?

Çünkü seni de mahvedebilirler. Yeteneğine ve inancına rağmen. Çünkü hangi oyunun oynanacağını kimin oynayıp kimin yöneteceğini onlar belirliyorlar. Sonunun Jerska gibi olmasını istemiyorsun. Ben de istemiyorum! Bu yüzden de şimdi gidiyorum. Haklı olduğun çok şey var. Benim de değiştirmek istediğim çok şey. Ama lütfen Yalvarırım Gitme. Nasıl amirim, tam vaktinde geldim mi?

Ne yapıyorlar tahmin edeyim Hadi, yerinize ben devam ederim. Benim yüzünden fazla mesai yapmanızı istemem. "Bu kapıdan çıkma!" Nereye gidiyor ki?

Eski bir sınıf arkadaşıyla buluşmaya. Ayrıntılı raporu yarın okuyabilirsiniz. Ben hallederim! İyi geceler! Neye bakıyorsun öyle?

Bir maden suyu Hayır Votka, duble olsun. Bir tane daha. Bir konyak lütfen! Hanımefendi?

Lütfen, gidin! Yalnız kalmak istiyorum. Bayan Sieland. Tanışıyor muyuz?

Siz tanımıyorsunuz. Ama ben sizi tanıyorum. İnsanlar sizi olduğunuz gibi seviyor. Bir oyuncu asla göründüğü gibi değildir. Ama siz öylesiniz. Sizi sahnede izledim. Orada daha çok kendiniz gibiydiniz. Şimdikine göre. Nasıl olduğumu nereden biliyorsunuz?

Ben sizin seyircinizim. Gitmeliyim. Nereye gidiyorsunuz?

Eski bir sınıf arkadaşımla buluşacağım, ben Gördünüz mü, şimdi kendiniz gibi değildiniz.

- Değil miydim?

- Hayır. Demek bu Christa

-Maria Sieland'ı iyi tanıyorsunuz Öyleyse söyleyin Onu her şeyden çok seven bir insanı kırabilir mi?

Sanat için kendisini satabilir mi?

Sanat için satmak mı?

Zaten sanata sahipsiniz. Bu kötü bir alışveriş olurdu. Siz büyük bir sanatçısınız. Bunu zaten bilmiyor musunuz?

Siz de iyi bir insansınız. "Benim nöbetim sırasında 'Lazlo' ve CMS CMS'nin sınıf arkadaşıyla buluşmaya gidip gitmeyeceğini tartışıyorlar. Soru işareti. Nihayetinde gidiyor. 'Lazlo' bu olaya üzülüyor." Yaklaşık 20 dakika sonra, CMS hem beni hem de Lazlo'yu şaşırtarak geri dönüyor. Adam bunun için çok mutlu oluyor. Bunu ateşli bir ilişki takip ediyor. Kadın bir daha asla gitmeyeceğini söylüyor. Erkek de sürekli: 'Artık o gücü bulacağım. Bir şeyler yapacağım.' diyor. Muhtemelen yeni bir tiyatro oyunu yazacağını ima ediyor. Çünkü 'Lazlo' son haftalarda yazma konusunda sıkıntılar yaşıyordu. Kadının ne demek istediği anlaşılmıyor. Ev işleriyle eskisinden daha fazla ilgileneceğini kastediyor olabilir. Gecenin geri kalanı huzur içinde geçiyor." Yoldaş Ben sadece o da uyuduğu için İyi rapor. Gerçekten mi?

Durumunun bu kadar kötü olduğunu bilmiyordum.

Ben de. "Diğer tarafa geçmeyi başaran biri hakkında: Hans -Beimler Caddesindeki Devlet İstatistik Ofisi her şeyi sayıyor her şeyi biliyor. Yılda kaç çift ayakkabı aldığımı: 2.3. Yılda kaç kitap okuduğumu: 3.2 ve her yıl kaç öğrencinin 5.0 not ortalamasıyla liseyi bitirdiğini: 6347. Fakat bir şeyi saymıyorlar belki de bu bürokratları bile üzdüğü için O da intihar. Beimler caddesini arayıp Elbe ile Oder Nehirleri ve Baltık Denizi ile Ore Dağları arasında umutsuzluğun kaç kişiyi ölüme sürüklediğini soracak olursanız sayı kahinimiz susar ve muhtemelen adınızı not eder Devlet Güvenliği için. Ülkemizin güvenliğini ve mutluluğunu temin eden gri adamlar için. 1977'de ülkemiz intihar edenleri saymayı bıraktı. "Kendini öldürenler" diye adlandırdılar onları. Oysa ki bu eylemin cinayetle hiç alakası yok. Bu ne kana susamışlık ne de tutkudur, sadece ölümdür Bütün umutların ölmesidir. Saymaktan vazgeçtiğimizde Avrupa'da insanları daha fazla intihar eden tek ülke vardı: Macaristan. Ardından biz yani 'sosyalizmin gerçekten var olduğu' ülke geliyordu. Sayılmayanlardan biri de büyük yönetmen Albert Jerska. Bugün ondan bahsetmek istiyorum "

Gizli servisin istatistikleri istatistikleri gerçekten de çok iyi çalıştıklarını gösteriyor. Karşı tarafta yapacağım konuşmanın provasını salak gibi burada yaptım! O zamandan beri bir hayli müzik doluyum. Bende de buluşabiliriz. "Saat 15'te, Pankow Anıtı'nda" Burası yeterince güvenli mi bari?

Benim korumam. Ona "Rolf" diyorum, muhtemelen adı budur. Öt bakalım. Al. Bunu yayınlamak mı istiyorsun?

Batı Almanya'da senin yardımınla. Yardım edecek misin?

- Christa'ya bundan bahsettin mi?

- Hayır. Tamam, sana yardım ederim ama ona bir şey söylemeyeceksin. Ne?

Georg, bu onu korumak için. Tam "Der Spiegel" dergisine uygun. Editörlerinden biri yakın arkadaşım. Gregor Hessenstein. Tanıyor musun?

- Şahsen tanımıyorum.

- Tanışmalısınız. Ama kendi adınla yayınlatmak söz konusu bile olamaz. 48 saat sorguya çekilmek istemiyorsan tabi.

- Ben üşüdüm.

- Çok soğuk. Bana gidelim mi?

Benim evde gizli servis yok! Margot Honecker'in yakın arkadaşı, Ulusal Ödül sahibi İkinci sınıf. Size söyleyeyim benim evim temiz. Keşke emin olabilseydik! Evini nasıl kontrol edeceğimizi biliyorum. Amcam Frank'ı tanıyorsunuz Her cumartesi Batı Berlin'den bizi ziyarete gelen Altın renkli devasa Mercedes'iyle. Bay Hauser, bütün bunlar bana bayağı riskli geliyor. Bu konuda Georg'a katılıyorum. Yeğeninizi arka koltuğun altına mı saklayacaksınız yani?

Bilmiyorum gerçekten emin değilim. Güvenin bana çocuklar. Koltukların altına bakmazlar. Aynayla alt takımlara, biraz egzoza bakar, sonra da giderler. Paul de, ben de geçeriz. Sınırdakiler o kadar da uyanık tipler değil. Tamamen yanlış düşünüyorsunuz. Hangi sınır kapısından geçiyorsunuz?

Heinrich

-Heine Caddesi. Her zaman Heinrich

-Heine Caddesinden. Oradaki çocuklar beni tanır. Beni ve altın renkli Mercedes'imi. Sınırdaki memurlarla arkadaş gibi olduk. İnanın bana, elimde bir şişe Schultheiss birası ile iki saat içinde sizi arayacağım ve iyi haberi vereceğim: Paul geçti. Hayır! Paul'ün Stasi adamına ne oldu?

Rolf! Rolfeken, Paul'ün evde olduğunu zannedecek. Artık gitmem gerek. Yoksa çocuk arabada havasızlıktan boğulacak. Tamam, yolunuz açık olsun. Bir bira daha?

Heinrich

- Heine Caddesi. Sınır kapısı. Kimsiniz?

Kim arıyor?

Cevap yok. Sadece bu seferlik, dostum. Dreyman. Tamamdır. Söz verdiğimiz gibi Paul sınırı geçti.

- Hiç kontrol olmadı mı?

- Hayır. Hayır, özel bir kontrol olmadı. Her zamanki kontroller. Sınırdakiler o kadar kötü değil. Kısacası plan işe yaradı.

Bunu yaptığınız için çok teşekkür ederim Bay Hauser. Bir şey değil, o kadar tehlikeli değildi. Evet, öyle Neyse, görüşmek üzere. Çok teşekkürler. Güle güle.

Burada ne yaptığımızı soran olursa ne diyeceğiz?

O zaman tiyatro oyunu yazarken bana yardım ettiğinizi söyleriz. Doğu Almanya'nın 40. yıldönümü için yani. Evet, yalan da sayılmaz.

Gizli servisimizin bu kadar beceriksiz olacağı kimin aklına gelirdi?

Bu kadar "budala" olacakları kimin aklına gelirdi?

Bekle bakalım "Saat 19.32, kayda değer başka bir gelişme olmadı." İyi günler, Yoldaş Yüzbaşım! Şunu bir dinleyin.

1967'de intihar oranının yüksek olduğu doğru. Ama 1977'de neden? Bunu açıklamak zorundasınız. Sosyal koşulları daha iyi anlatmanız gerekiyor.

Edebi bir metin olarak kalmalı. Politik bir yazı istemiyorum. Metin bu haliyle de mükemmel. Sadece insanların Batıda da anlamasını istiyorum. Öyle ya da böyle ses getirecektir. Bu Hauser! Tabii ki Hauser. Demek Batı Almanya'da değil! Beraber bir tiyatro oyunu yazıyorlar. 40. yıldönümü için. Bence bu pek tiyatro oyununa benzemiyor. Peki sizce neye benziyor?

Bilmiyorum, ama tiyatro oyunu değil işte. Çok fazla kafa yoruyorsunuz Başçavuş Leye. Entelektüel değilsiniz, öyle değil mi?

Ben mi?

Hayır, onlardan değilim. O halde öyleymiş gibi davranmayın! Sizi bu göreve tekniğe hakim olduğunuz ve soru sormadığınız için seçtim. Düşünme kısmını amirlerinize bırakın. Emredersiniz, Yoldaş Yüzbaşım. Ben gideyim. İyi günler Yani iyi çalışmalar! Yani size keyifli çalışmalar diliyorum! Belki bunu değiştirebilirim. Size elimizdeki tüm belgeleri gönderirim. İki hafta içinde halledebilir misiniz?

Ben de Mart sayısına yetiştirebilirim. Belki kapakta bile çıkarsınız. Christa geldi. Georg?

Christa, tanıştırayım Gregor Hessenstein. Christa Sieland. Sizi tanıyorum zaten Burada ne işler çeviriyorsunuz bakayım?

Biz yani Hauser ve ben Doğu Almanya'nın 40. yıldönümü için beraber bir tiyatro oyunu yazmak istiyoruz. Beraber mi?

Belki "Der Spiegel" de bunu haber yapacak

Başrolü kim oynayacak?

Biz de sana bunu soracaktık. Kimi oynamayı istersin?

Lenin'i mi yoksa annesini mi?

Tercih senin. Tamam, anladım burada istenmiyorum. Ben biraz kestireceğim. İhtiyatlı olmanızı takdir ediyorum.

Bu projeden ne kadar az insanın haberi olursa o kadar iyi olur. Stasi ile şaka olmaz. Bunun için size bir şey de getirdim.

Bütün bir pastayı tercih ederdim.

Daktilom zaten var.

Yazı şekli Stasi tarafından çoktan kaydedilmiştir. Daktilonuzla yazdığınız bu metin sınırda yakalanacak olursa kendinizi Hohenschönhausen'de bulursunuz. Bunun pek de eğlenceli olmadığını Paul de teyit edebilir, öyle değil mi?

Ne yazık ki bu model için sadece kırmızı daktilo şeridi bulabildim. Makaleyi kırmızı renkle yazmanın sizin için bir sakıncası var mı?

Bu sorun olmaz. Her kullanımdan sonra daktiloyu saklayabileceğiniz bir yer var mı?

Bir yer bulurum mutlaka. Bunu sakın hafife almayın. Bir sonraki yazım Georg Dreyman'ın nereye kaybolduğu üzerine olsun istemiyorum. Bu daktilodan hiç kimsenin haberi olmamalı.

Ev gerçekten güvenli mi? (Aslında 24 saat dinleniyor, haberleri yok.)

Evet Doğu Almanya'da rahatça konuşabildiğim tek yer burası. İyi, öyleyse bunun şerefine kadeh kaldıralım. Bu şişe gerçek Bütün Almanya'ya, Doğu Almanya'nın gerçek yüzünü göstermeniz şerefine Şerefe! Ruslarınkinden daha iyidir!

Başarınıza!

Yoldaş Grubitz'i görmem lazım. Söz konusu bile olamaz Ne kadar yatırım yaptığımızdan haberin var mı Ne yazık ki en erken yarın saat 14:30'a Söyle ona, eğer gayri resmi bir ajanı işin içine karıştırırsa kilisesi de kapatılır. İsterse Papa'yı arasın ve şikayetçi olsun! Hadi kapatıyorum, bu saçmalıkla yeterince uğraştım. Wiesler! İyi ki geldin.

Sana bir şey göstereceğim. "Muhalif Sanatçılar için Karakter Profiline Göre Hapishane Şartları". Nasıl, bilimsel değil mi?

Bir de şuna bak. "Danışmanlığını Profesör Anton Grubitz'in yaptığı doktora tezi". Mükemmel değil mi?

Gerçi not olarak sadece 4 verdim sırf benimle doktora yapmanın kolay olduğunu düşünmesinler diye. Ama gerçekten birinci sınıf bir iş. Örneğin sadece beş farklı sanatçı tipi olduğunu biliyor muydun?

Mesela seninki, **Dreyman 4. tipe giriyor "Histerik Antroposantrik". Yalnız başına kalamaz. Sürekli konuşmalı, etrafında arkadaşları olmalı. Böyle birini asla yargı sürecine sokmamak lazım. Yoksa bunu kendi lehine kullanır. Her şey tutukluluğu sırasında halledilmeli. Belirsiz bir süre boyunca hücre hapsinde tutulmalı. Bu süre içinde hiç kimseyle iletişim kurmamalı Gardiyanlarla bile. Kendisine en iyi şekilde davranılmalı. Zorlamalar, kötü muameleler skandallar yok. Sonrasında hakkında yazabileceği hiçbir şey olmamalı. 10 ay sonra da birden onu serbest bırakırız. Bundan sonra bize sorun çıkarmaz. En iyi kısmının ne olduğunu biliyor musun?**

Bu şekilde davrandığımız 4. gruba girenlerin birçoğu daha sonra bir daha hiç yazmıyorlar! Resim yapmıyorlar ya da sanatçıların yaptığı diğer şeyleri. Bu herhangi bir baskı olmadan gerçekleşiyor, kendi kendine Sanki bir hediye. Seni buraya hangi rüzgar attı?

Dreyman meselesindeki gelişmeler mi?

Bu konuyla ilgili olarak konuşmak istiyordum.

Bence zamanı geldi. Neyin zamanı?

Operasyonu küçültmenin. Böyle belirsiz bir dava için gecemi gündüzümü harcamak istemiyorum. Belirsiz mi?

Öyleyse Bakan için bir şeyler bulabileceğimize inanmıyorsun?

Belki operasyonu küçültüp daha esnek hale getirerek 'Lazlo'yu dört duvarının dışında izleyebiliriz. Davayı Udo'ya mı devredeyim?

Kendi başıma devam ettirmeyi tercih ederim. Neden?

Bir şeyler ortaya çıkarabiliriz. Daha özgürce hareket etmem gerekiyor. Ne zaman geleceğimi, ne zaman gideceğimi gündüzleri, geceleri. **Belki de evin dışında bir şeyler çeviriyordur. Hoşuma gitmeyen bir şeyler var.** Bana söylemediğin bir şeyler var. Tamam, o halde Udo'yu görevinden alıyorum. Onu kilise davasında kullanabilirim. Bana talebini yazılı olarak ilet. Gerekçe olarak da: "Şüpheli durumların azlığı" yaz. Wiesler!

Sana bir tavsiye: Artık üniversitede değiliz. Projelerde artık notlar değil, başarı önemli.

"Devlet İstatistik Ofisi her şeyi sayıyor her şeyi biliyor. Yılda kaç çift ayakkabı aldığımı: 2.3. Kaç kitap okuduğumu: 3.2. Her yıl kaç öğrencinin 5 not ortalamasıyla liseyi bitirdiğini:

"Saat 17.00, 'Lazlo', yıldönümü için yazdığı oyunun birinci perdesini Hauser ve Wallner'e okuyor."

"Diş Doktoru" Yazdığımız şey tiyatro oyunu değil, Christa.

Bana anlatmak zorunda değilsin. Ama anlatmak istiyorum. Bir yazı

Bir şey söyleme! Belki de gerçekten güvenilir biri değilimdir. Ama ben şu an senin yanındayım. Ne olursa olsun.

Raporu sunan Federal Araştırma Bakanı Riesenhuber önceden zarara uğramış ormanların kurtarılmasının zaman alacağını vurguladı. Doğu- Batı Alman ilişkilerinde gerilim. Haber dergisi "Der Spiegel" bugün çıkan ve kapaktan verdiği haberde Demokratik Alman Cumhuriyet'inde gerçekleşen intiharlarla ilgili kimliği açıklanmayan Doğu Alman bir yazarın metnini yayımladı. Son olarak tiyatro yönetmeni Albert Jerska olmak üzere önemli birçok Doğu Alman sanatçının intiharı bu metnin yazılış sebebiydi. Jerska yedi yıllık çalışma yasağının ardından bu sene 5 Ocak'ta canına kıydı.

1977'de Demokratik Alman Cumhuriyeti intihar istatistiklerini yayınlamaktan vazgeçmişti. O sene, daha yüksek intihar oranına sahip tek Avrupa ülkesi Macaristan'dı.

Baş üstüne, Yoldaş Generalim. İşi berbat ettin Grubitz beceriksiz amatör seni Yoldaş Generalim Hamburg'ta Spiegel'in yazı işlerinde bulunan ajanımız sayesinde makalenin bir fotokopisini ele geçirdik. Ele geçirdiniz öyle mi?

Kutlarım. Kim yazmış peki?

O da bilmiyor. Fakat daktilonun yazı tipi sayesinde bir şeyler Siz bir şeyi beceremezsiniz. Bana isim getirin. Bir şeyler bulur bulmaz bildireceğim, Yoldaş General Umarım. Yoksa sizi kurşuna dizerim. Andrea, yazı uzmanı nerede kaldı?

Böylece daktilonun sadece ihracata yönelik büyük ihtimalle Kolibri modeli yerli yapım seyahat daktilosu olduğu sonucuna varıyorum. Siyah mürekkep olsaydı daha kesin şeyler söyleyebilirdim. Peki kimin böyle bir daktilosu vardır?

Cumhuriyetimizde kayıtlı böyle bir daktilo yok. Bu da ne demek oluyor. Örneğin Hauser ne ile yazıyor?

Gazeteci Paul Hauser Olivetti'nin bir modelini kullanıyor. O modelde daha yatay Tamam, tamam. Ya Wallner?

Optima'nın Elite modelini kullanıyor. Georg Dreyman?

Georg Dreyman ilk taslaklarını elinde yazar sonra da Wanderer'in Torpedo modeli ile temize çeker. Asla başka bir şey kullanmamıştır. Bu Kolibri daktilosunun büyüklüğü ne kadardır?

Üretilen daktiloların en küçüklerindendir. 19,5 x 9 x 19,5 santimetre. Yani kaçırılması bir kitap kadar kolay.

Teşekkürler. Gidebilirsiniz. Hoşça kalın, Yoldaş.

"Doğu Almanya'nın Gizli İntihar İstatistiği."

Andrea, bana Yüzbaşı Gerd Wiesler'i bağlayın lütfen. "Saat: 16.00. Grup yazı yazmaktan yorgun düştü."

Evet, buyurun. Wiesler, şu intihar makalesini duydun mu?

"Der Spiegel"deki mi?

Evet. Nereden duydun?

Hauser, Dreyman'ı aradı ve makaleden bahsetti. Wiesler bu iş ikimizin de kariyeri açısından çok önemli. Arkasında kimin olabileceğine dair herhangi bir şeyden bahsetti mi?

Ya da senin bir fikrin var mı?

Sanmıyorum Hayır. Hiçbir şeyden bahsetmedi. Bir "Der Spiegel" editörü ayın 27'sinde kimliğini saklayarak sınır kapısından geçmiş ve 4 saat burada kalmış. Asıl adı: Gregor Hessenstein. VI. Ekip onu Prenzlauer Berg'e kadar takip etmiş ama sonra da izini kaybetmiş. Bu adamın Georg Dreyman ile herhangi bir bağlantısı var mıydı?

Öyle bir şey olsa bunu rapor etmez miydim?

Evet Tabii ki, ama bir şekilde bu metin bir yazarın işine benziyor. Bu konuda yanıldığımı sanmıyorum. Kulaklarını dört aç.

Kahretsin! İçeri gelin. **Bir çalışma arkadaşınız size ihanet ederse onu cezalandırırsınız, değil mi?**

Tabii! Tabii! Bir kadın bile olsa, değil mi?

Elbette. Önemli birine hizmet eden herkes onun elemanı değil midir peki?

Öyle de denebilir. Evet, öyle olmalı. Christa

- Maria Sieland yasadışı ilaçlarını buradan alıyor. Bunu bilmeniz gerekir sizin biriminiz ilgileniyor. Onu batırıp batırmamak size kalmış. Ama bir daha sahneye çıktığını görmek istemiyorum. Şimdi çıkın dışarı. Kapıyı kapat! Bayan Sieland?

Lütfen benimle gelin. Size birkaç sorumuz var. Benimle gelin. Evet Yoldaş Sieland Kariyeriniz güzeldi değil mi?

Yazık oldu gerçekten. İyiydiniz. Aslında çok iyiydiniz. Sadece biraz kısa sürdü değil mi?

Oturun. Artık sahneye çıkmayan bir oyuncu ne yapar ki?

Lütfen Sizin için yapabileceğim herhangi bir şey yok mu?

Gizli Servis için?

Bunun için artık geç. Neredeyse bütün sanatçılarımızı tanıyorum. Sizin için bir sürü şey bulabilirim Size inanıyorum, ama bunun size artık faydası olmaz. Belki de yapabileceğim başka bir şey vardır?

İkimizin de hoşuna gidecek bir şey?

Ne yazık ki kendinize nüfuzlu bir düşman edinmişsiniz. Bu yüzden daha az özgürüm. Kendimi kurtarmanın başka bir yolu yok mu?

Kusura bakmayın Hanımefendi. Sadece bir şey olabilir Madem etrafınızda bu kadar çok yazar ve sanatçı var Der Spiegel"de yayımlanan makaleyi duymuş muydunuz?

Kendini öldürenler üzerine bir makale?

Devlet Güvenlik, kapıyı açın! Kapıyı açın! Çalışma odasının ışığını açtı. Delilleri yok etmeden hemen kapıyı kırıp girin. Levye! Sanırım, buna gerek yok. Neler oluyor yoldaşlar?

Arama emrimiz var. Mahkeme kararı.

- Ne arıyorsunuz ki?

- Gizli. Boysen ve Müler, yatak odası. Greska, mutfak, banyo, koridorlar. Heise ve Thomas, oturma ve çalışma odaları. Haydi. Bunun içinde ne yakıyorsunuz?

Müsvedde metinleri. Bol Batı Alman edebiyatı ha?

O kitap Margot Honecker'in hediyesi. Durum nedir?

Her şey planlandığı gibi ilerliyor. Hiçbir şey bulamadık. Batı Alman kitapları ve gazeteleri dışında. Aradığımız şeyden hiç iz yok. İyice aradınız mı?

Elbette, Yoldaş Yarbayım. Şimdi ne yapıyoruz?

- Yoldaş Yarbay?

- Adamlarınızı çekin. Burada bakanlığın adresi yazılı. Eşyalarınızın zarar gördüyse tazminat talep edebilirsiniz. Her şeyin yerli yerinde olduğuna eminim.

Evet, buyurun?

Wiesler, yarın sabah 9'da seni Hohenschönhausen'e bekliyorum. Tamam, hepimizin fikrini söylüyorum. Stasi Christa

-Maria'yı yakaladı. O da seni ele verdi. O değildi. Nereden biliyorsun?

Dün gece evde olmadığını sen söyledin. **Sakladığımız yeri biliyor. Evet, biliyor. Sen haklıysan ve arama onun yüzünden yapıldıysa öyleyse o koruyucu meleğimizdi.**

Yarbay Grubitz'i göreceğim. Yüzbaşı Wiesler. Sorgu odası, numara 76. Evet, içeri gel. Otur. Ee?

Bu da ne demek oluyor?

Bu da ne demek oluyor, diye bana mı soruyorsun?

Dreyman'ı neyle itham ediyorsun?

"Der Spiegel"deki makaleyi o yazdı. Bunu kim iddia ediyor?

Gel benimle. İşte. Bütün bunları nasıl oldu da gözden kaçırdın bilmiyorum. Seni farklı bilirdim. Özellikle sorgu memuru olarak. Bu yüzden de sana son bir şans vereceğim. 662 numaralı tutukluyu getirin. Derhal. Hala doğru tarafta mısın?

Evet. O zaman işleri bir daha berbat etme. Tutukluyu kelepçeleyeyim mi?

Hayır. O artık tutuklu değil muhbir. Gidebilirsiniz. Demek Emir Subayım sizsiniz?

Yaz! O halde, emredin! 10 saatiniz daha var. Hayır, aslında dokuz buçuk saat içinde Bay Roessing seyircilere, ne yazık ki rahatsızlığınızdan dolayı bir daha tiyatrolarda sahne alamayacağınızı duyuracak. Bu tiyatro dünyasında adınızın son defa anıldığı an olacak Bunu mu istiyorsunuz?

Delillerin nerede saklandığını bize söyleyin. Delil yok. Daktilo da yok. Hepsini ben uydurdum. Umarım öyle değildir. Yoksa sizi de burada alıkoymak zorunda kalırız. Sorgu sırasında yalan ifade vermek yaklaşık iki sene hapis cezası demektir. Dreyman zaten hapse girecek. Bunun için ifadeniz ve evde bulduğumuz deliller yeterli olacak. Şimdi kendinizi kurtarın. Yaptıkları anlamsız kahramanlıklardan dolayı burada ne kadar çok insanın hapis yattığına inanmazsınız. Seyircilerinizi unutmayın. "Seyircilerinizi unutmayın." Hep aklına komik fikirler gelir. Hayatınız boyunca devletin sizin için yaptıklarını düşünün. Şimdi siz devlet için bir şeyler yapabilirsiniz. Bundan dolayı da size minnettar kalacaktır. Daktiloyu nereye gizlediğini söyleyin bana. Dreyman'ın bundan asla haberi olmayacak. Sizi hemen serbest bırakırım Baskını da siz onun yanındayken düzenleriz. Şaşırmış gibi davranmayı becerebilirsiniz herhalde. Üstelik bu akşam yine sahneye çıkarsınız. Yuvanızda. Seyircilerinizin karşısına. Belgelerin nerede olduğunu söyleyin bana. Neredeler?

Evin içinde kapı eşiğinin altında oturma odasıyla koridor arasında. Eşik kaldırılabiliyor. Burayı mı kast ediyorsunuz?

Doğru yerin üzerine çarpı koyun. Biraz yorgun görünüyorsunuz. Sakın unutmayın. Artık bizim için çalışıyorsunuz. Bu, işbirliği ve ketumluk gibi bazı yükümlülükler getirir. Ama ayrıcalıkları da beraberinde getirir. Nöbetçi. Bana Wiesler'i çağırın. Yüzbaşı Wiesler az önce ayrıldı, Yoldaş Yarbayım. Öyle mi?

Tamam, gidebilirsiniz. Binici düştüğü zaman ne yapar?

Tekrar atına biner, hemen. İçeri gir ve iyi bir uyku çek. Olanların bu evle ilgisi yok. Evet, ama bütün ülkeyle ilgisi var. Christa! Bana yaklaşma! Kerschner'lerin yanındaydım ve sular da kesikti. Önce bir duş alayım.

- Gelmek için acele etmişsin.

- 'Lazlo' operasyonu devam ediyor.

- İkisi de evde mi?

- Evet. Bugünkü rapor. 'Lazlo' operasyonunun son raporu.

- Neden beni aramadın?

- Efendim?

Neden beni aramadın?

Kırdaydım Tırnak fırçasını uzatır mısın?

Stasi buradaydı. Evi aradılar. Kim buradaydı?

Devlet güvenlik! Kapıyı açın! Sen burada kal. İyi günler Yoldaş Dreyman. Devlet Güvenlik Bakanlığı'ndan Yarbay Grubitz. Dünkü aramanın iyi yapıldığından emin olmak istiyordum. Çalışma odası şurada mı?

Oradan başlayalım. Kitapların arasında notlar olup olmadığına iyice bakın. Burada ne var böyle?

Bu eşik bana pek normal gelmedi. Gizli bir bölme olabilir mi acaba?

Bırakın gitsin. O şüpheli değil. Aktris Çok zayıftım Yaptığım şeyi artık hiçbir zaman telafi edemem. Telafi edilecek bir şey yok, anlıyor musun?

Ben daktiloyu Affet beni! Affet beni! Adamlarınızla merkeze dönün. Operasyon sona ermiştir. Yoldaş Dreyman. Operasyona son verdim. Sanırım yanlış bir ihbar almışız. Üzgünüm. Gel! Bir tek şeyi anlamalısın Wiesler. Kariyerin bitmiştir. Geride iz bırakmayacak kadar kurnaz olsan bile. En iyi ihtimalle emekliliğin gelinceye kadar bir mahzende mektup ayıklarsın. 20 yılın böyle geçecek. 20 yıl. Uzun bir süre.

"Mikhail Gorbaçov, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin Yeni Genel Başkanı seçildi."

4 YIL 7 AY SONRA

Duvar yıkılmış! Duvar yıkılmış! "Sınır görevlileri kapıları açtılar. Muazzam bir coşku var! İnsanların çığlıklarını duyuyorsunuz. Binlerce kişi akın ediyor! İnanılmaz!

Sevgili dinleyiciler bugün 9 Kasım 1989 tarihe geçecek bir gün.

Tam önümde genç bir çift duruyor." 2 YIL SONRA Canım yavrum neyin var?

Artur'un artık yaşamıyor. Artur Bu sefer yanılmış olamaz mısın?

Onu daha bu sabah görmüştüm. Hayır, inan bana kardeşim. Ölüme yenik düştü. Sadık erkekler, tıpkı sizin etrafımı çevrelediğiniz gibi onun da etrafını çevreliyorlar ve güneş en tepede olmasına rağmen soylu ölü bedenine yedi gölge düşürüyor. Büyük, güçlü bir çark onu öğüttü. Görüyorum bunu göreceğime başka felaketler görmeyi yeğlerdim. Niye her şeyi görmek zorunda kalıyorum ki?

Elena Sen eve git ve yasını tut. Ben senin vardiyanı tamamlarım. Çok fazla hatıranız var değil mi?

Ben de aynı durumdayım içerde kalamadım. Sizin hakkınızda bir şeyler duydum?

Duvarın yıkılmasından sonra hiçbir şey yazmamışsınız?

Bu iyi değil. Ülkemizin sizden beklediği onca şey varken Aslında sizi anlıyorum, Dreyman. Bu yeni Almanya'da ne yazabilirsiniz ki artık?

Hem inanacağımız, hem de başkaldıracağımız bir şey kalmadı. Küçük cumhuriyetimizde hayat güzeldi. Birçoğu bunu yeni anlamaya başladı.

- Size bir şey sormak istiyorum.

- İstediğinizi sorun sevgili Dreyman! İstediğinizi! Herkes dinlenirken, ben neden hiç dinlenmedim?

Beni neden izlemediniz?

Tam gözetim altında tutulmuştunuz. Hakkınızdaki her şeyi biliyorduk. Tam gözetim mi?

Tamamen her anınız. Bu doğru olamaz. Öyleyse bir ara elektrik düğmelerinin arkasına bakın. Her şeyi biliyorduk. Hatta küçük Christa'mıza ihtiyacı olan şeyi veremediğinizi bile biliyorduk.

Sizin gibi insanların bir zamanlar ülkeyi yönettiklerini düşünmek

ARAŞTIRMA VE ANMA MÜZESİ

"Ziyaretçilere açık." Biraz bekleyeceksiniz. Durumunuzla ilgili birden fazla dosya olabilir. Kronolojik olarak düzenlettirdim. Eskiler üstte yeniler altta. Saygılarımla. "Lazlo operasyonu" Georg Dreyman'a karşı Talimat Bakan Bruno Hempf tarafından verildi. "Lazlo"nun evine resmi izin olmadan her gün bir kurye tarafından "Frankfurter Allgemeine" gazetesi getiriliyor. Gözetim şüphesi doğmaması için Kurye ve "Lazlo" nun rahatsız edilmemesini öneriyorum. "Lazlo" ve CMS hediye paketlerini açıyorlar. Sonra da muhtemelen cinsel ilişki. Ziyaret Paul Hauser'in Batı Almanya'dan gelen amcasıyla ilgili. Hauser ve "Lazlo"nun Doğu Almanya'nın 40. yıldönümü için yazmak istedikleri tiyatro oyunundan amcasına bahsettiler. Yazılması düşünülen yıldönümü parçasıyla ilgili daha ayrıntılı bilgi bekliyoruz. Özet vs. Birinci perdenin konusu: Lenin sürekli tehlike altındadır. Sürekli artan dış baskıya rağmen devrimci planlarından sapmaz Lenin çok yorgundur. HGW HGW XX/7 Ben Christa

-Maria Sieland kendi rızamla Devlet Güvenlik Bakanlığı'yla gayri resmi olarak işbirliği yapmayı kabul ediyorum. Cumhuriyetimize bu yolla katkıda bulunabileceğime inandığım için bu kararı kendi rızamla verdim. Georg Dreyman Spiegel'deki **"Diğer tarafa geçmeyi başaran birinden"** adlı makalenin yazarıdır. İşbirlikçileri gazeteci Paul Hausner ve Christa-Maria Sieland 10 Mart'ta Bakan Hempf'in talimatı ile uyuşturucu kullanmaktan tutuklandı ve 11 Mart saat 13:50'de 'Lazlo' nun belgelerinin saklı tutulduğu yeri açıkladıktan ve **'Marta'** rumuzuyla işbirliği metnini imzaladıktan sonra tekrar şehre geri getirildi. 13:50 Ama o halde?

11 Mart 1985'teki sonuçsuz kalan ev aramasından ve "Marta"nın kaza sonucu ölümünden dolayı "Lazlo" operasyonu sona erdirildi. Not: HGW'nin terfisi bugün itibariyle durdurulacaktır. Tavsiye üzerine M biriminde görevlendirildi. Bundan sonra kendi sorumluluğu altında hiçbir görev kendisine verilmeyecektir. 10:50: Lazlo'nun evinin önünde operasyonun başlangıcı. 15:10' da muhbir "Marta" Hohenschönhausen'den doğrudan evine geliyor. Ev araması, rapor tutuluyor. Lazlo operasyonunun sonu. HGW 15:15.

HGW XX/7'de kim?

Dur. Hufeland Caddesi'ne dönelim. İKİ YIL SONRA "İyi Bir İnsan için Sonat" İyi günler. "Georg Dreyman." "İyi Bir İnsan için Sonat" Roman "HGW XX/7'ye adanmıştır. Teşekkürlerimle." 29.80. Hediye paketi mi?

Hayır bu benim için.

DİVAN-I HAFIZ-I ŞİRÂZİ'DEN

366

Sevgiliyle ahdim var: Can, bedenimde oldukça civarını arzulayan âşıklarını kendi canım gibi aziz tutacağım.
Gönlümün dileğince bir halvetim var, artık kötü söyleyenleri ne düşüneyim, ne derlerse ko desinler!
Evimde bir selvim var ki boyunun sayesinde bahçedeki selviden de ayrıyım, çayırlıktaki şimşirden de.
** **Güzellerden yüz bölük asker gönlüme kastederek pusuya girse yine korkum yok.. Tanrı'ya şükürler, minnetler olsun, benim ordular bozan bir gönlüm var.**
****Lâl dudaklarının hatemiyle Süleymanlıktan dem vursam yeri var. İsmi âzam benimle olunca Şeytan'dan korkar mıyım?**
* **Ey ârif pir, beni meyhaneye gidiyor diye ayıplama. Kadehi terketmeme imkân yok. Tövbe etsem bile tövbe tutmayan bir gönlüm var!**
Ey rakip, Allah için olsun bu gece gözünü yum. Onun sükût eden lâl dudaklarıyle gizlice konuşacağım yüzlerce bahis var!
Hamdolsun Allah'a, sevdiğim ikbal gülşeninde salınıp gezdikçe ne lâleye meylim var, ne Van gülüne, ne de yaban gülünün yaprağına!
Hafız, yüzlerce mihnetten, yüzlerce meşakkatten sonra şehirde rintlikle meşhur oldu, fakat mademki âlemde Emineddin Hasan'ım var, ne gam!

Merâ ahdîst bâ canan ki tâ can derbeden dârem
Hevâdârân-ı küyeşrâ çü cân-ı hışten dârem

367

Gizli işret yolunda hoş bir güzelim var ki zülfüyle yanağı yüzünden âdeta ateşte nalım var!
Âşıkım, rindim, pervasız şarap içmekteyim. Bütün bu rütbe ve mevkileri o periye benzer huri yüzünden kazandım.
Rintlerin köşküne bir adım atsan yok mu? Şeker gibi şiirden mezem var, tortusuz sâf şarabım!
Sen, beni böyle hor, hakir tutar, bana cefa edersen ben de seher çağında ah eder, zülfünü perişan bir hale korum!
Sevgilinin bu pas renkli hattı, bu çeşit yüz gösterip durursa sarı yüzümü kanlı gözyaşlarıyla bezeyeceğim.
Bakış oklarınla saçlarının ipini getir ki benim yaralı ve belâlar çeken gönülle savaşlarım var!
Hafız, mademki âlemin gamı da geçer, neşesi de, hatırını hoş tutman daha iyi!

Der nihanhane-i cişret sanemi hoş dârem
Kezser-i zulf u ruhaş nal derâteş dârem

368

Gerçi saçlarından işim düğümlendi ama düğümlendiği gibi keremiyle açılacağını da umuyorum.
Yüzümün kızıllığını neşeden sanma. Şarap kadehi gibi gönlümün kanı yanağıma aksetmiş!
Çalgıcının çaldığı perde ihtiyarımı elden alacak. Ah eğer bu perdeye girmeme müsaade etmezlerse Ben öyle bir sihirbaz şairim ki söz afsuniyle kamış kaleminden daima ballar, şekerler yağdırmadayım.
** **Yüzlerce ümitle bu çöle ayak bastık, ey kaybolan gönlümün kılavuzu, bizi terketme!**
Öyle hızlı gitmektesin ki seni, yel uğrağında bile görmeme imkân yok. Bilmem ki sevgiliye kiminle bir haber göndereyim, kime şunu söyle diyeyim?
Bahtımın gözü, sevgilinin efsanesiyle uykuya daldı. Nerde bir inayet rüzgârı ki beni uyandırsın!

Geceleyin bu perdeden içeriye onun düşüncesinden başka kimse girmesin diye bütün gece gönül hareminin bekçisi oldum.

Dün gece, "Hafız, baştan başa riyadan ibaret" **diyordu. Fakat kapısının toprağından başka neyle, ondan gayri kiminle uğraşıyorum, başka ne işim gücüm var ki?**

Gerçi uftâd zizulfeş girehi derkârem
Hemçunan çeşm-guşâd ezkeremeş midârem

369

Maddî manevî, elimizdekini, avucumuzdakini hep meyhane yoluna sarfettik. Ettiğimiz duaların hepsini sevgiliye bağışladık!

Deli gönle vurduğumuz şu dağ, yüzlerce akıllı zahidin harmanına ateş salar.

Yüzümüzü bu virane dünyaya konduğumuz gündenberi ezel padişahı, aşk gamının hâzinesini bize verdi.

Hırka giyip ona göre amelde bulunmayanlardan daha ziyade münafık kimse yok, münafıklıktan kaçınmak için hırka giymekle beraber bu rindane şiveye büründük.

** Bu başı dönmüş gemi nasıl gidebilir, imkân mı var? Canımızı o tek incinin sevdasına verdik!

Tanrı'ya şükrolsun ki akıllı, anlayışlı diye lâkap taktığımız da bizim gibi âşıkmış, bizim gibi dinsizmiş!

Hafız gibi senin bir hayaline razıydık. Fakat Yarabbi, ne yoksulca himmete, ne bigâne meşrebe malikiz ki!

* **Bundan böyle güzel sevmeme, onların sevgisini gönlüme almama imkân yok; bu evin kapısını sevgilinin dudağıyle mühürledik.**

Mâ hâşıl-ı bod ber der-i humhâne nihâdim
Mahsül-i du'a derreh-i cânâne nihâdim

370

Yolunun toprağına yüzlerce defa yüz koyduk. Halkın teveccühünü de bir tarafa attık, nefretini de.

* Zayıf gönlümüze cihanın yükünü yüklemedik. Bu bağlanmış yükü, dengi bir kenara koyuverdik.

Medresenin damını, kemerini, dedikodusunu, mübahasesini kadeh ve ay yüzlü sâki yolunda terk ettik.

Takva mülkünü askerle almadık, saltanat tahtını güçle kuvvetle elde etmedik.

Sevgilinin gözünün denizindeki dalga ne oyun oynayacak acaba diye sihirbaz gözlerinin işvelerine vurulmuşuz.

Serkeş zülfü olmayınca kara sevdalı başımızı, aşk sersemliğiyle menekşe gibi dizimize koymuşuz.

Ümit bucağında hilâl gözleyenler gibi istek gözünü o mukavves kaşa tuttuk.

** Bir işarette bulun, bir emret, iki ümitli gözümüzü o mukavves kaşlara diktik, beklemekteyiz.

Hafız, kaybolmuş gönlün nerde? dedin., nerde olacak? O büklüm büklüm saçların halkalarında!

Mâ piş-i hâk-i râh-ı tu şed rü nihâdeim
Rüy-u riyâ-yı halk beyek sû nihâdeim

371

Biz gamsız sarhoşlar, gönlümüzü aldırmışız, aşkla haldaşız, şarap kadehiyle solukdaş!

İşimiz, sevgilinin kaşlarıyle açılalıdan beri bize nice melâmet yayları çektiler!

Ey gül, sen daha dün gece sabah şarabı dağını göğsüne dağladın, fakat biz, o şekayıklarız ki bağrımız dağlı doğduk!

Pirimugan, tövbemizden incindiyse de ki: Şarabını bulandırma, sâf tut, özür dilemek için huzurunuzdayız.
Ey yol kılavuzu, iş senden biter, medet et, insafa gel; çok düşkünüz biz!
Lâle gibi ortada yalnız şarapla kadehi görme yıkık gönlümüze vurduğumuz şu dağı da gör!
Hafız, şiirindeki bu renk, bu hayal ne dedin. Yanlış bir şey görme, biz yine aynı kuluz ve sade bir levhten ibaretiz!

Mâ bigamân-ı mest dil ezdest dâdeim
Hem-râz-ı cışk-u hem-nefes-i câm-ı bâdeim

Kaynak:

Hafız Divanı, Trc: Abdulbâki Gölpınarlı , Devlet Kitapları, Millî Eğitim Basımevi — İstanbul 1985, sh:364-369

DEMONOLOJİ VE PAGAN DİNİNİN KALINTILARI ÜZERİNE

Demonolojinin kökeni.

[Donuk varlıklardan yansıyan veya şeffaf varlıklardan geçerken kırılan, tek bir düz çizgi veya çok sayıda çizgi halinde, parlak cisimlerin görme organlarında bıraktığı izlenim, Tanrı'nın görme organları verdiği canlılarda, izlenimin kaynaklandığı nesnenin bir tasavvurunu yaratır; buna *görme* denilir; ve salt bir tasavvur olarak değil, bizim dışımızdaki varlığın kendisi gibi görünür; tıpkı, bir kişi gözüne kuvvetle bastırdığında, gözünün önünde ve onun dışında, kendisinden başka hiç kimsenin algılamadığı bir ışık görünmesi gibi; çünkü gerçekte onun dışında böyle bir şey olmayıp, sadece iç organlarda, onun böyle düşünmesine neden olan, dışarıya doğru bir basınç yapan bir hareket vardır. Ona yol açan nesne ortadan kalktıktan sonra da devam eden bu basıncın neden olduğu harekete *imge* ve *anı* deriz; ve uykuda ve bazen hastalık veya şiddet nedeniyle organların büyük bir rahatsızlığında, bir *düş* deriz;

Görme duyusunun bu niteliği, geçmişte doğanın bilgisine sahip olduğunu iddia edenlerce asla anlaşılmamış olduğu; ve hele, doğanın bilgisi gibi, günlük işlerinden uzak şeyler üzerinde düşünmeyen kişilerce hiç anlaşılmadığı için; muhayyile ve algıdaki bu imgelerin, gerçekten bizim dışımızdaki şeyler olarak kavranmasından başka bir biçimde kavranması zordu: bunlardan bazıları, nereye ve nasıl bilinmeksizin yok olup gittikleri için, tamamen gayrimaddi, yani cisimsiz olarak veya maddesi olmayan varlıklar olarak; herhangi bir renkli veya biçimli varlığı olmayan renk ve biçim olarak düşünülür; ve istediklerinde bizim gözlerimize görünmek için bir kılık olarak havai bedenlere bürünebildiklerine inanılır; başkaları ise, bunların, varlıklar ve yaşayan yaratıklar olduklarına, fakat havadan veya daha ince ve eservari bir maddeden yapıldıklarına ve bu maddenin, göze göründüğü anda, yoğunlaştığına inanır. Fakat her iki durumda da, bunlar aynı şekilde adlandırılır, CİNLER ("DÆMONS"). Sanki hayalini gördükleri ölüler, kendi kafalarının içinde değil, havada veya cennette veya cehennemde yaşıyormuş gibi; ve fantazmalar değil, hortlaklarmış gibi; bu mantıkla insan, kendi hayaletini bir aynada, veya yıldızların hayaletlerini bir ırmakta gördüğünü söyleyebilir; veya güneşin bir ayak kadar olan görünüşünü, görünen bütün dünyayı aydınlatan o büyük güneşin *cini* veya hayaleti olarak adlandırabilir: ve bu şekilde, kendisine iyilik veya kötülük yapmak için bilinmeyen, yani, sınırsız bir güce sahip şeyler olarak bunlardan korkabilir; ve işte böylelikle, **pagan devletlerin yöneticileri, kamusal barışı ve bunun için gerekli olan yurttaşların itaatini sağlamak için, (pagan dininin başlıca rahipleri olan şairlerin özellikle istihdam edildiği ve sayıldığı) DEMONOLOJİ'yi kurarak ve cinlerden bazılarını, itaate teşvik için, iyi cinler ve bazılarını da, yasaların ihlaline karşı caydırıcı olsun diye, kötü cinler ilan ederek, insanların bu korkusunu düzenlemeye çalışmışlardır.**

Eski insanların cinleri nelerdi.

Cinler adını verdikleri şeylerin ne tür şeyler olduğu, Greklerin en eski şairlerinden biri olan Hesiodos tarafından yazılmış olan, onların tanrılarının şeceresinde; ve diğer tarihlerde görülmektedir.

Bu inanış nasıl yayıldı.

Grekler, kolonileri ve fetihleri yoluyla, dillerini ve yazılarını Asya ya, Mısır'a ve İtalya'ya yaydılar; ve oralarda, bunun bir sonucu olarak, demonoloji'lerini veya, Aziz Paulus'un deyişiyle (*Timoteos'a Birinci Mektup* IV. 1), iblisler *hakkındaki fikirlerini* de yaydılar. Bu yolla, bu fikirler, hem Yahudiye'nin hem de İskenderiye'nin, ve yaşadıkları diğer yerlerin Yahudilerine de bulaştı.

Bu inanış Yahudiler tarafından ne ölçüde kabul edildi.

Fakat onlar, *cin* kelimesini, Grekler gibi, hem iyi hem de kötü ruhlar için değil, sadece kötü ruhlar için kullandılar: ve iyi *cinlere* Tanrı'nın ruhu adını verdiler; ve onların, peygamber olmak için bedenlerine girdikleri kişilere saygı gösterdiler.

Özet olarak, bütün tuhaflıkları, eğer iyi ise, Tanrı'nın ruhuna atfettiler; ve eğer kötü ise, bir *cin'e*, fakat bir kakodaimon'a, bir kötü *cin'i,* yani bir iblis'e atfettiler.

Böylece, bizim çılgın veya deli dediğimiz; veya saralı insanları veya, anlamadıkları için, saçma olduğunu düşündükleri sözler eden insanları *cinli,* yani *iblis tarafından ele geçirilmiş* olarak adlandırdılar.

Kötü bir şöhret edinecek derecede pis bir kimse için de, onun pis bir ruha sahip olduğunu; sağır birisi için, onun sağır bir ruha sahip olduğunu; Vaftizci Yahya için (*Matta* XI. 18), onun oruç tutmasındaki özellik nedeniyle, içinde bir iblis olduğunu söylemişler; ve İsa için, sözlerini tutan bir kimsenin ebediyen ölüm görmeyeceğini (*Yuhanna* VIII. 52) söylediğinden ötürü, Şimdi biliyoruz ki sende bir iblis vardır; İbrahim öldü ve peygamberler de öldü diye konuşmuşlardır: ve yine, Onu öldürmeye gittiler *(Yuhanna* VII. 20) dediği için, kavim şöyle cevap vermiştir, Sende bir iblis var; seni öldürmeye kim gider?

Buradan açıkça görülüyor ki, Yahudiler fantazmalar hakkında aynı görüşlere sahiptiler; yani, bunların fantazmalar, beynin yarattığı putlar değil, muhayyileden bağımsız, gerçek şeyler olduklarına inanıyorlardı.] sh: 468-470]

Melek nedir?

MELEK sözüyle, genel olarak, bir haberci; ve en fazla da, Tanrının bir habercisi anlatılmak istenir, Tanrının bir habercisi sözüyle ise, onun olağanüstü varlığını; yani, onun gücünün olağanüstü tezahürlerini, özellikle bir düş veya rüyet yoluyla bildiren herhangi bir şey anlaşılır.

Meleklerin yaratılışı hakkında, Kutsal Kitaplarda verilmiş hiçbir şey yoktur. Onların ruhlar oldukları sık sık tekrar edilir: fakat ruh sözüyle, hem Kutsal Kitap'ta ve halk arasında, hem de Yahudiler ve Paganlar arasında, bazen, hava, rüzgâr, canlı yaratıkların yaşamsal ruhları; ve bazen de, rüyalar ve rüyetler şeklinde muhayyilede doğan imgeler anlaşılır; ki bu imgeler, gerçek cisimler olmadıkları gibi, içinde yer aldıkları rüya veya rüyetten daha fazla sürmezler; bu görünüşler, gerçek cisimler olmayıp beynin arazlarından ibaret olsalar da, Tanrı iradesini bildirmek için doğaüstü yoldan onları yarattığında, haklı olarak, Tannnın habercileri, yani, onun melekleri olarak adlandırılırlar.

Paganlar, beynin imgelerini, kendi başlarına gerçekten var olan ve imgeleme dayanmayan şeyler olarak düşündüler; ve bunlardan, iyi ve kötü demonlar hakkındaki inançlarını oluşturdular; demonlar, gerçekten var gibi göründükleri için de, onlar tarafından cisimler olarak; ve onları elleriyle hissedemedikleri için, gayri maddi cisimler olarak adlandırıldı: aynı şekilde Yahudiler de, aynı temelde, Eski Ahit'te onları bu inanca mecbur eden hiçbir şey olmadığı halde, Sadukiler mezhebi dışında, Tanrı'nın bazen kendine hizmet için insanların imgeleminde yarattığı ve melekleri adını verdiği görünüşlerin, imgeleme bağlı olmayan, fakat Tanrı'nın kalıcı yaratıkları olan cisimler oldukları şeklinde bir inanca sahiptiler genelde. Bunlardan, kendilerine iyilik ettiklerine inandıklarını Tanrının melekleri olarak saydılar, onlara zarar vereceklerini düşündüklerine ise kötü melekler veya kötü ruhlar dediler; Python'un ruhu, ve delilerin, çılgınların ve saralıların ruhları işte böyle idi: çünkü onlar, bu hastalıklarla malul olan kişileri, **demoniak** kabul ederlerdi.

Fakat, Eski Ahit'te meleklerin anıldığı yerleri düşünürsek, bunlardan çoğunda, melek kelimesinden anlaşılabilen tek şey, bir doğaüstü işin yapılmasında Tanrı'nın varlığını belirtmek üzere, imgelemde doğaüstü yoldan oluşmuş bir imgedir; ve dolayısıyla, ne olduklarının belirtilmediği diğer yerlerde de, bu kelime aynı biçimde anlaşılabilir..] sh: 297-299

[Grekler, deliliği, genellikle, Eumenides veya Furia'ların;* ve bazen de Ceres,† Phoibos‡ ve diğer tanrıların işlerine bağlamışlar; insanlar fantazmalara o kadar çok şey atfettiler ki onları havada yaşayan varlıklar olarak tahayyül ettiler ve onları, genel olarak, ruhlar diye adlandırdılar. Bu konuda,

---

* *Eumenides* ya da *Furialar*: Grek-Roma mitolojisinde öç tanrıları.

† *Ceres:* Roma dininde bereket tanrıçası.

‡ *Phoibos:* Güneş tanrısı Apollon; güneşin kişileştirilmiş biçimi.

Romalılar ve Yahudiler de, Grekler ile aynı inançtaydılar;

delilere, peygamber veya, ruhların iyi ya da kötü olduklarını düşünmelerine bağlı olarak, demoniacs dediler:
bazıları ise, delileri, hem peygamber hem de demoniacs olarak adlandırdı;
başka bazıları da, aynı kişiyi, hem *demorıiac* hem de deli olarak.
Ancak, paganlar için bu normaldir. Çünkü hastalıklar ve sağlık, kötülükler ve iyilikler ve pek çok doğal olaylar bu terimlerle nitelenir ve onlara cinler olarak tapındırdı. Öyle ki, cin (*demon*), bazen bir sıtma nöbeti bazen de bir iblis olarak anlaşılırdı. Ancak, Yahudilerde böyle bir inanışın olmaması bir ölçüde gariptir. Çünkü ne Musa ne de İbrahim, peygamberlik iddialarını, bir ruhun kendilerini ele geçirmiş olduğuna dayamadılar; onlar, iddialarını, Tanrı'nın sesinden veya bir hayal veya rüyadan aldılar: ayrıca, onların kanununda, böyle bir kendinden geçiş veya ruhlarca zapt ediliş olduğunu gösteren ahlaki veya törensel herhangi bir şey de yoktur: Tanrı'nın Musa üzerinde olan ruhtan aldığı ve yetmiş ihtiyarın üzerine koyduğu söylendiğinde (*Sayılar*, XI. 25),* Tanrı'nm ruhu (yani Tanrı'nın özü) bölünmemiştir. Kutsal Kitaplar insandaki Tanrı Ruhu ile, o insanın ruhunun tanrısallığa eğilimli oluşunu kastederler. *"Harun a giysiler yapmaları için bilgelik ruhuyla doldurduklarım* (*Çıkış*, XXVIII. 3)[29] ifadesiyle, onların içine, giysiler yapabilecek bir ruhun konulması değil, kendi ruhlarının bu tür bir işteki bilgeliği kastedilir.

Aynı anlamda, insan ruhu, kirli işler yaptığında, genellikle, kirli bir ruh olarak adlandırılır. Her zaman olmasa da, öyle tanımlanan iyilik veya kötülüğün olağanüstü ve önemli oluş sıklığında, diğer ruhlar da böyledir. Eski Ahit in diğer peygamberleri de, kendinden geçmişlik veya Tanrı'nın onların içinde konuşmuşluğu iddiasında bulunmamışlar; Tanrının, ses, hayal veya rüya yoluyla onlara hitab ettiğini söylemişlerdir sadece. **Tanrının sözü, ruhun ele geçirilmesiyle ("possession") değil, emirle iletiliyordu.**

O halde, nasıl oldu da Yahudiler bu inanca düşebildiler?

Bütün insanlar için ortak olan bir nedenden başka bir neden düşünemiyorum. Yani, doğal nedenler arama merakının olmaması: ve mutluluğu duyuların kaba hazlarının edinilmesinde ve bunlara en kısa yoldan götüren şeylerde aramak. Çünkü, bir insanın kafasında herhangi bir olağandışı yetenek veya kusur görüp de bunun hangi nedenden ileri gelebileceğini düşünemeyenler, bunun doğal bir şey olabileceğine akıl erdiremezler ve onun doğaüstü bir şey olduğuna inanırlar; ve bu, o insanın içindeki Tanrı veya Şeytan'dan başka ne olabilir ki? işte bu yüzden denilmiştir ki, İsa (*Markos*, III. 21) insanlar tarafından kuşatıldığında, evdekiler onun deli olduğundan şüphe ettiler ve onu tutmaya davrandılar: fakat yazıcılar onda Beelzebub olduğunu ve cinleri bununla çıkardığını söylediler; sanki daha fazla deli olan birisi, daha az deli olan birisinden korkarmış gibi: ve (*Yuhanna*, X. 20) bazıları da, **onda cin vardır, delidir** derken, onu peygamber kabul edenler ise, **bunlar cine tutulmuş bir adamın sözleri değil** dediler. Keza, Eski Ahit'te Yeşu'yu takdis etmeye gelen kişi *(2. Krallar*, IX. 11) bir peygamberdi; fakat onun etrafında bulunanlardan bazıları Yeşu'ya sordu, **bu deli buraya neden gelmiş?**

Yani, kısaca, her kim olağandışı bir şekilde davranırsa, Yahudiler onun iyi veya kötü bir cin **tarafından ele geçirilmiş olduğuna inanırlardı; öbür uçta yanılıp, dolaylı ateizme çok yakın olan cinlere hiç inanmama noktasına kadar giden Sadukiler hariç; bunlar, diğerlerini o derece tahrik ettiler ki böyle insanları, delilerden ziyade cinliler olarak adlandırmaya ittiler onları.**.] sh: 68-69

Paganların saçma inanışları.

Görünmez güçlerin doğası hakkındaki inançlardan oluşan dinlerde, şurada veya burada paganlar tarafından bir tanrı veya şeytan olarak adlandırılmamış; veya şairleri tarafından şu veya bu ruhun harekete geçirdiği, mekân tuttuğu veya tutsak aldığı olarak hayal edilmemiş hiçbir şey yoktur.

* Eski Ahit/Tevrat.

Dünyanın biçim almamış maddesi, Kaos adıyla anılan bir tanrı idi.

Gökyüzü, okyanus, gezegenler, ateş, yeryüzü, rüzgârlar hep tanrılardı. Erkekler, kadınlar, bir kuş, bir timsah, bir dana, bir köpek, bir yılan, bir soğan, bir pırasa tanrılaştırılırdı. Bunun yanısıra, paganlar hemen her yeri *cinler* dedikleri ruhlarla doldururlardı: ovaları Pan ile, ve Panisler veya Satyr'ler ile, ormanları Faun'lar ve Nymphalar ile; denizi Tritonlar ve başka Nymphalar ile; her akarsu ve pınarı aynı adda bir ruh ile ve Nymphalar ile, her evi *Lares* (tanıdıklar) her erkeği kendi *Genius uyla,* cehennemi ise Kharon, Kerberos ve Furialar olarak hayaletler ve ruhani görevliler ile; ve gece vakti, bütün yerleri *larva, lemures*, ölmüşlerin ruhları, ve daha çok sayıda periler ve umacılarla.

Ayrıca, zaman, gece, gündüz, barış, uyum, sevgi, rekabet, erdem, onur, sağlık, kir, ateş ve benzeri şeylere tanrısallık atfederler ve bunlar için tapınaklar inşa ederlerdi; sanki bu adların, kafaları üzerinde sallanan ve olması veya olmaması için dua etttikleri iyiliğin veya kötülüğün olmasını veya olmamasını sağlayacak ruhları varmış gibi, bunlara dua ederlerdi.

Ayrıca, kendi zekâlarını Musa'ların adıyla;
bilgisizliklerini Fortuna adıyla;
şehvetlerini Cupido adıyla;
öfkelerini Furia'ların adıyla;
edep yerlerini Priapos adıyla anarlar;
ve kirliliklerini Incubi ve Succubas'ye atfederlerdi:
o kadar ki bir şairin şiirinde bir kişi olarak takdim edebildiği ve bir *tanrı* veya bir *şeytan* haline çevirmediği hiçbir şey yoktu.
Paganların dinini kuranlar, dinin ikinci nedeni olan insanların nedenler hakkındaki bilgisizliğini ve dolayısıyla kendi iyi veya kötü talihlerini ilgisiz nedenlere bağlama eğilimlerini gözlemleyerek, bu bilgisizlik üzerine, ikinci nedenlerin bilgisi yerine, bir tür ikincil ve vekil tanrılar koymuşlardır; bereketin nedenini Venüs'e, sanatların nedenini **Apollon**'a; kurnazlık ve hileyi **Merkür**'e; fırtına ve kasırgaları **Aiolos**'a; ve diğer sonuçları ise diğer tanrılara bağlamışlardır; o kadar ki, paganlar arasında, mesleklerin çeşitliliği kadar çok sayıda tanrı vardı.

Doğal olarak insanların tanrılarına yönelik olarak kullanılmasını uygun buldukları ibadetlere, yani adaklar, dualar, şükranlar ve daha önce anılan diğerlerine, paganların aynı yasa koyucuları, hem resim hem heykel olarak bu tanrıların suretlerini eklediler; **ki böylece cahiller, yani halkın çoğunluğu veya büyük kısmı, bu resim ve heykellerin kendilerini temsil etmek için yapıldığı tanrıların adeta gerçekten de bunların içinde yaşadıklarına inanarak, onların önünde daha büyük bir korkuyla dursunlar diye:** ve bütün diğer insani kullanım alanlarından ayırdıkları toprakları, binaları ve görevlileri tahsis ettiler bu tanrılara; yani, tanrılarına, mağaralar, koruluklar, ormanlar, dağlar ve bütün adaları adadılar ve takdis ettiler; ve onlara, sadece bazen insan, bazen hayvan ve bazen de canavar biçimleri değil, ayrıca algılama, konuşma, cinsiyet, şehvet, üreme gibi insan ve hayvan melekeleri ve duyguları da atfettiler, ve bunu tanrıların türünü çoğaltmak için birini diğeriyle karıştırarak yapmakla kalmadılar;

aynı zamanda, Bakkhos, Herakles ve diğerleri gibi sadece gökyüzünde yaşayan melez tanrılar yaratmak için tanrıları insanlarla karıştırarak da yaptılar; ve, öfke, intikam, ve canlı varlıkların diğer duyguları ve bunlardan kaynaklanan sahtecilik, hırsızlık, zina, oğlancılık gibi hareketleri, ve bir kudret belirtisi veya bir haz nedeni olarak görülebilecek kötülükleri;

ve insanlar arasında, onura karşı olmaktan çok yasaya karşı olduğu kabul edilen bütün bu gibi fenalıkları da tanrılarına atfetmekten geri kalmadılar.

Son olarak, doğal bakımdan geçmiş deneyimlere dayanarak yapılan tahminlerden ibaret olan, doğa üstü olarak da tanrısal vahiy olan gelecek öndeyilerine ise, paganların dininin aynı kurucuları, kısmen uydurma deneyimler kısmen de uydurma vahiyler temelinde, sayısız miktarda diğer abes tanrısallık biçimleri eklediler; ve insanları, **Delphoi, Delos, Ammon** ve diğer ünlü kehanet ocaklarındaki rahiplerin çift anlamlı (çift anlamlı, çünkü kehanet konusu olay gerçekleşse de gerçekleşmese de haklı çıkılmak amaçlanıyordu) veya gizemli (çünkü bu gizem, kehanet ocağının, kükürtlü mağaralarda sık

rastlanan o büyüleyici havasıyla sağlanıyordu) cevaplarından; bazen, belki de Nostradamus unkilere benzeyen (çünkü günümüze kadar gelmiş parçalar sonradan uydurulmuş gibidir) kehanetleri hakkında, Roma cumhuriyeti zamanında ünlü bazı kitaplar bulunan **Sybillaların**[*] sayfalarından; bazen, tanrısal bir ruh tarafından ele geçirildiği düşünülen, ki buna coşku derlerdi, delilerin saçma konuşmalarından; ki bu falcılık türleri teomansi[†] veya kehanet olarak kabul edilirdi; bazen, yıldız falcılığı denilen ve yasal astrolojinin saygın bir parçası olarak görülen, yıldızların doğum tarihlerindeki durumundan; bazen, hiss-i kabl-el vuku[‡] veya önsezi denilen kendi umutlarından ve korkularından; bazen, nekromansi,[§] sihirbazlık veya büyücülük denilen fakat aslında gözboyacılık ve toplu hilekârlıktan başka birşey olmayan, ölülerle haberleştiklerini iddia eden cadıların sözlerinden; bazen, "augury" denilen, kuşların gelişigüzel uçuşu veya beslenmesinden; bazen, *aruspiciria* denilen, kurban edilmiş bir hayvanın bağırsaklarından; bazen rüyalardan; bazen kuzgunların bağırışından veya kuşların ötüşünden; bazen metoposkopi denilen yüz çizgilerinden; veya, *omina* denilen, lastikli laflarla söylenen el fallarından; bazen, *portenta* ve *ostenta* dedikleri, güneş ve ay tutulmaları, kuyruklu yıldızlar, göktaşları, depremler, sel basmaları, acayip doğumlar gibi olağanüstü olaylardan (çünkü bu olayların, ileride olacak büyük bir felaketi haber verdikleri veya önceden bildirdiklerine inanırlardı): bazen de, haç ve kazık gibi, basbayağı kura; bir elekteki delikleri saymak;

Homeros ve Vergilius'taki dizeleri karıştırmak; ve bu türden sayısız diğer beyhude fikirler gibi, salt talihten geleceklerini okumalarının mümkün olduğuna inandırdılar,

Sonuç olarak , insanların, güvendikleri kişiler tarafından suhulet ve marifetle, korkuları ve cehaletleri istismar edilerek, herhangi bir şeye inandırılması bu kadar kolaydır.

Paganların dininin kurucularının amaçları.

Bu nedenle, tek amaçları halkı itaat ve barış içinde tutmak olan pagan devletlerinin ilk kurucuları ve yasa koyucuları, her yerde; ilkin, insanlarda, dinle ilgili olarak koydukları hükümlerin kendi icatlarından değil, bir tanrının veya başka bir ruhun buyruklarından kaynaklandığı; veya kendilerinin ölümlülerin üzerinde bir nitelikte oldukları inancını oluşturmaya gayret etmişlerdir, ki böylece koydukları yasaların daha kolayca kabul edilebilmesini amaçlamışlardır:

İşte bu nedenle, **Numa Pompilius**, Romalılar arasında ihdas ettiği ayinleri **Egeria** adlı nemften aldığını iddia etmiştir: ve Peru krallığının ilk hükümdarı ve I kurucusu, kendisi ve karısının Güneş'in çocukları olduğunu iddia etmiş;

---

* Sybilla (bkz. *AnaBritanrıica,* Cilt 19, s. 342).

† Teomansi: Kendini tanrı kabul etme.

‡ "Thumomancy

§ *Nekromansi:* Ölülerle haberleşerek, gaipten haber verme, fal bakma.

1 Eumenides ya da Furialar: Grek-Roma mitolojisinde öç tanrıları.
2 Ceres: Roma dininde bereket tanrıçası.
3Phoibos: Güneş tanrısı Apollon; güneşin kişileştirilmiş biçimi.
4 Eski Ahit/Tevrat.
5 Sybilla (bkz. AnaBritanrıica, Cilt 19, s. 342).
6 Teomansi: Kendini tanrı kabul etme.
7 "Thumomancy
8 Nekromansi: Ölülerle haberleşerek, gaipten haber verme, fal bakma.

ikinci olarak, yasalarca yasaklanan şeylerin tanrıların da hoşuna gitmediğine inanılması için uğraştılar.

Üçüncü olarak, törenler, yakarışlar, kurbanlar ve şenlikler düzenleyerek, bunlarla, tanrıların öfkesinin yatıştırılabileceği inancını; ve askeri yenilgilerin, büyük salgın hastalıkların, depremlerin ve bireysel sefaletlerin tanrıların öfkesinden ve bunun da, ibadetin ihmal edilmesinden veya gerekli törenlerin unutulması veya yanlış yapılmasından kaynaklandığı inancını oluşturmaya çalıştılar.

Eski Romalılar arasında, insanların, o devlette büyük otorite ve ağırlık sahibi kişilerce konuşmalarında açıkça alay edilmiş olan, öteki dünyanın acıları ve hazları hakkında şairlerce yazılan şeyleri inkâr etmeleri yasaklanmış olmasa da; bu inanç, çoğunlukla aziz tutulmuştur.

Bunlar ve bu gibi diğer kurumlar sayesinde, toplumun asayişi demek olan amaçlarına varmak için, sıradan insanların, ters giden işlerini, ayinleri ihmal etmelerine veya ayinleri yanlış yapmalarına veya yasalara uymamalarına bağlayarak, yöneticilerine karşı isyan etmeye daha az eğilimli olmalarını; ve tanrıların onuruna yapılan şenlikler ve spor şölenlerinin şatafatı ve eğlencesiyle hoşnut edilerek, onları devlete karşı muhalefetten, fısıldaşmadan ve hareketlilikten alıkoymak için ekmekten başka bir şeye gerek olmamasını sağlamışlardır.

Bu nedenle, o zaman bilinen dünyanın büyük kısmını fethetmiş olan Romalılar, Roma şehrinde herhangi bir dine müsamaha göstermekten geri durmamışlardır; meğerki o dinde, devlet yönetimlerine aykırı bir şey olsun; ayrıca, Tanrı'nın has krallığı oldukları için, ölümlü krallara veya devletlere biat edilmesini gayrimeşru kabul eden Yahudilerin dini dışında, Roma'da herhangi bir dinin yasaklandığını da tarih kitapları yazmaz.

İşte böylece görülmektedir ki paganların dini, onların devlet düzeninin bir parçası idi.]

sh:91-95

Kaynak:

Thomas Hobbes: Leviathan veya Bir Din ve Dünya Devletinin İçeriği, Biçimi ve Kudreti Leviathan; or the Matter, Forme, and Power of a Commonvvealth, Ecclesiasticall and Civil trc: Semih LİM,2013, İstanbul

HÂKİ´NİN GÜLNÂMESİ

بِسْــمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسولنا محمد وعلى اله وصحبه وسلم اجمعين

Ehamdülillahi Rabbil âlemîn. vessalâtü vesselâmü âlâ seyyidinâ Muhammedin ve âlâ âlihi ve sahbihi ecmaîn.

İnsanı uyuşmuş kandan yaratan sonsuz kerem sahibi Allah (cc)´a şükürler olsun. Dualarımız Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimizin üzerinedir. Onun arkadaşları ve Ehli Beyti bizim canımızdan üstündür. Bizde göreceğin güzellikler, sevgili İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak (ks) Efendim sebebi iledir. Onunla Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimizi ve hakîkâti bulmuşuzdur.

Efendi Hazretlerine birçok mânevî sorularımız oldu. Tespit edebildiğim bir bölüm sizlere sunulmuştur.

"Gel, bak, güller bağı şeklinde hakikat gülleri açılmış.
Hakikatin bahçesinde hiç bir bülbül, böyle şirin, hoş nağme etmemiştir.
Nasıl oluyor ki, böyle bir bülbülün öldükten sonra onun kemiklerinden güller açılmasın."
SÂDİ ŞÎRÂZÎ

Efendim sayenizde hakîkât sırlarından haber almaktayız. Bunun şükrünü edemeyeceğimizi çok iyi bilmekte ve bu lutfunuzu artırmanızı istemekteyiz.

Toprak sırrın saklandığı yerdir. Muhammedî sırlar bile toprağın sinesinde saklanabildi. Onun için en üstün varlık Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz beşer olarak geldi. Yani meleklerden olmadı.

Sen topraktan ayrı düşme ki, sırlar sana da açılsın. Başkaları da sırrından haberdar olsun. Bunun benzeri bitkilerdir. Nasıl ki bir meyve sırrını tohumunda saklar. Fakat sırrını devam ettirebilmesi için tohumunu toprağa vermelidir. Sen bizden ayrılmadıktan sonra bu sır devam edecektir.

Öyle bir düşünceye girmen gerekir ki, bizim kıyafet ve heyetimize aynen bürünmek, kendini benmişsin gibi görmek ve hayâl etmek...

Bu durumda sanki ben olursun, kendin değil... Böylece ibadetlerini benimle yaparsın. Mesela Kur´an-ı Kerim dinlerken gözlerini yumar ve kendini benim vücut ve kıyafetinde görürsün. Yine vaaz ve ders dinlerken, namaz kılarken kendini benim kıyafet ve heyetinde hayâl edersin. Namazda ayakta duruşun, oturuşun, Kur´an-ı Kerim okuyuşunun fiillerini yapan ve her zaman sana faydalı olan bir arkadaşın olurum. Böylece benimle çok şeylere kavuşursun.

Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz´e; "Meclis arkadaşlarımızın en hayırlısı hangisidir? diye sorulduğunda, Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz;

"Kimi görmek size Allah (cc)´ı hatırlatıyor, kimin konuşması sizin ilminizi artırıyor, kimin de ameli size ahireti hatırlatıyorsa işte onlar en hayırlı arkadaşlarınızdır." buyurdu. (El- metalibul Aliye, Askalani)

Ben sana çok şeylerin haberini söylemeyecektim. Fakat Ebû Hureyre radıyallahu anh´ın rivayet ettiği şu Hadisi şerif bizi, bazı hakîkât nurlarını açıklamaya yöneltti.

Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) buyurdu ki;

“Kıyamet gününde tanıdık olmayan bir adam, kulun yakasına yapışacak. Kul, “Benden ne istiyorsun?” diyecek. O şöyle diyecek: “Dünyada beni hatalı ve çirkin işler yaparken görürdün, ama alıkoymazdın.”

Hakîkât ilmini layık olmayana vermek hata olduğu gibi, layık olanı da mahrum etmek aynen ihanettir. Bu her şey içinde kıyas edilecek hükümdür.

Sırlardan bahsetmek avret yerini açmak gibidir. Namustur. Ehline açarsan vebâli yoktur.

Bize bağlı olan ihvanımızı biz unutmayacağız. Bugün biz dünyada iken terbiye ettiğimiz gibi öbür dünyadan da onları terbiye ederiz. Eğer nasibi varda manevî gücü zayıf olursa ihvanımızı, ahiret gününde hesap vermeden önceki hallerin dehşetli anlarında dahi terbiye eder, sırrımızı onlara veririz. Onu noksan olarak Allah (cc)´ın huzuruna çıkartmayız.

Bu söz acayibine gidebilir. Zaman izâfidir. Zamanın izafi oluşu, saatlerin yavaşlaması veya hızlanmasından değil; beşeriyetin ruhâni seviyesindeki hallerinden ileri gelir. Zamanın kalktığı yani misâl âlemi ortamında insan vücudundaki durumlar hayret verir. Rüya halinde tadılan lezzetler uyanınca kalmadığı gibi. Fakat öyle rüyalar vardır ki, hakîkâtin habercisidir.

Ölüm bir uyanışın ta kendisidir. Acaba bu uyanış misal âleminden mi, yoksa hakîkât aleminden mi, bunu çokları bilmediler. Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz ise ölümün bir uyanış olduğunu söylemiştir. Şunu bilmelisin ki, senin yaşadığını zan ettiğin hayat, hakîkâtte değildir.

Hayalin sorumluluğu olmadığı bir gerçektir. Fakat sen bu hayalin neresinde olduğunu bilemiyorsun. Bunu fark etse idin, bugün bize soru soran değil, sorulan olurdun.

Çok kişiler sırları anlamak için Allah (cc)´ın kitabına müracaat ederler. Fakat Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimizi görmemelikten gelerek hareket ettikleri için doğruyu bulamazlar. Hata ederler. Hatalarını da kabul etmezler. Sapıtır giderler. Biz her sözümüzde Kur´an-ı Kerimi ve Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimizi kendimize örnek alırız.

Zira Ömer Bin el-Hattab radıyallahu anh buyuruyordu ki; “Bir takım insanlar gelecek, Kur´an-ı Kerim’in (değişik şekillerde anlaşılabilecek olan) müteşabihleri hususunda sizinle mücadele edecekler. O halde onların yakasına sünnetlerle sarılın. Çünkü sünnetleri bilenler, Allah (cc)’ın kitabını en iyi bilenlerdir.”(İtkân)

Kur´an-ı Kerim hakîkâtin kendisidir. Fakat tefsirleri ise bir hayalden ibarettir. Eğer ki bir isabetli tefsir edecek biri varsa, o da Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) dir. O dahi Allah (cc)´ın müsaade ettiği kadarını açıklamıştır.

Çünkü Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) “Kur´an-ı Kerim hakkında kendi görüş ve düşüncesi ile söz söyleyen kimse isâbet etse bile hata etmiş sayılır” “Kim din hakkında kendi görüşü ile konuşursa Beni itham etmiş olur” (Deylemi) buyurmuştur. Bunu iyi anlamalısın.

Anlayamadığımız bir şeyden sorumlu olur muyuz gibi bir soruda aklına gelmesin. Bu din bir kocakarının imanını da kabul eder. Sen münafıkların fitnesinden emin olarak iman et. Bunu da kayıtsız ve şartsız Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimize uymakla bulabilirsin. “Onlar, hem insanları peygambere yaklaşmaktan vazgeçirmeye çalışırlar, hem de kendileri O´ndan uzaklaşırlar. Eğer onlar bir şeyler helak ediyorlarsa, o da ancak kendileridir. Bunu anlamıyorlar.”(En´am 26) Öyle ilim ehli göreceksin ki, ilim adına kendini saptırdığı gibi başkalarını da dalâlete düşürecektir. Bunu da dine hizmet ediyorum diye yapacaktır. Onların bu halleri kendilerine güvenmelerindendir. Sen bize, bizde Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimize güveniriz.

Efendim yaratılışınız hakkındaki rivayete deliliniz nedir?

Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz bize ve validemize sunduğu "Biz İsmail´i kendi toprağımızdan yoğurduk ve ekşitmedik" müjdesi nâdir lutuflardandır. Bizim yaratılışımız Allah (cc)´ın ve Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimizin nazarları altında olmuştur.

Buna delilimiz Medine-i Münevvere´de Ravzâ-i Pâk-i Rasûle teveccüh ettiğinizde görürsünüz. Orayı bura, burayı ora yapmışızdır. Bu bir hakîkâttir. Suyunu suyumuz, havası havamız kılınmıştır. Eğer bir kişi Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî)´e bir müracaatı olurda Medine´ye varamazsa bizi ziyarete gelmiş olsa, derdine derman bulur.

Efendim ben buna inandım. Fakat bunu yeni duyanlar nasıl kabul ederler.

Biz bunu sana yazdırdık. Onlara kabul ettirmek bize düşer. İnkar edecek olanın bu kelama karşı kalbi doğrulmaz. Fakat biz bu kişilerden birini istersek, ona bunu kabul etme yolunu açarız. Oda öylece kabul eder.

Efendim,1955 senesinde Gavsiyetlik Kadirîlerden Nakşîlere verildi, sözünüzün manası nedir?

Şah Hâşim Risâlesinde yazıyor ki; Allah (cc) kullarından birini veli yapmak dilerse, onun Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ve ala âlihinin huzuruna götürülmesini emreder. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem ve ala âlih emreder ve "Oğlum Seyyid Abdülkadir Geylani (ks) Hazretlerine götürün, velâyete layık olup olmadığını araştırsın" buyurur. Seyyid Abdülkadir Geylani (ks) Hazretlerine götürülür. Eğer o zât-ı velâyete layık görürse, ismini Muhammedî defterine yazar. Mübârek mührü ile mühürler ve bunu Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm ve ala âlihin emri ve tasdiki konur. O zât-a velâyet, berât ve hilâfet tertip edilip zamanın gavs-ı vasıtasıyla sahibine ulaştırılır. O veli makbul ve korunmuşlardan olur. Bu vazife kıyamete kadar Abdülkadir Geylani (ks) Hazretlerine verilmiştir. Başka görevlisi de yoktur. Bu işe yalnız bakmaktadır. Her asırda kutuplar, gavs ve bütün veliler O´ndan feyz almaktadırlar."

Önce şunu bilmek lazımdır. Hazreti Abdülkadir Geylani (ks), 1077 (hicri470) yılında, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ve ala âlihinin vefatından 445 yıl sonra, Hazar denizinin güneyinde Geylan kasabasında doğmuş, 1165 (hicri 562) yılında 91 yıllık muhteşem bir ömürden sonra, yani 833 yıl önce bu âleme veda etmiştir. Soy itibariyle hem Seyyid, hem de Şerif idi. Yani soyu, babası Seyyid Musa tarafından İmam-ı Hasan radiyallahü anh Efendimiz´e, annesi Fatma Hatun tarafından da İmam-ı Hüseyin radiyallahü anh Efendimiz´e dayanmaktadır.

Onun için şu ibare meşhur olmuştur:

"Veliler Sultanı Abdülkadir Geylani, aşk ile doğdu,

Kemal ile ömür sürdü ve kemal-i aşk ile Rabb´ine vasıl oldu.

(Aşkın sayısal değeri 470, kemalin sayısal değeri 91 dir. Aşk yılından sonra 91 yıl yaşamıştır)

Bize 1955 senesinde Seyyid Abdülkadir Geylani (ks) Hazretleri yukarıda bahsettiğin vazifesini bi-zâtihî kendisi bize verdi. Yukarıdaki söz bizim zamanımızdan önce yazıldığını da unutma. Biz bu makamı bir üstünlük saymayız. Ne mutlu bizlere ki, Onlar bizi sever, bizde Onları severiz. Sende bizi sevdiğin için bu sevgide beraberiz.

Efendim, Seyyid Abdülkadir Geylani (ks) Hazretlerinin, Şah Nakşibend (ks) Hazretlerinin ve sizin İbrahim bin Ethem (ks) hakkında "Yazık, ona çok üzülüyorsunuz değil mi? Eğer zamanımızda olsaydı onu sarayında, tahtından ayırmadan irşat ederdik," söz söylediği rivayeti vardır.

Şunu unutma büyüklerin kelâmında yalan söz çıkmadığı gibi, halini kazanmadığı sözde ağızlarından çıkmamıştır. Bizden ne duyarsan bu bir hakîkâttir. Hikmet birdir, rivayetleri ise nefisler sayısıncadır.

Efendim bu okul yüce, hocası yüce, fakat talebesini niçin zayıflardan seçer?

Allah (cc)´ın öyle kullarını göreceksin ki, onu karşısına alıp konuşmak şöyle dursun yanlarına dahi yanaşmak mümkün olmayacaktır. Görürsün ki, bizim okul talebesini genellikle çaresizlerden seçer. Hocalarına da ne sabırlı insanlardır, dersin. Çünkü onlar çaresizlerden çare üretir ve olmazları olur ederler. Çünkü bu yolun hocaları Allah (cc)´a söz vermiştir. Ya Rabb´i bize teslim olan bir kulunu terk etmeden kabul edeceğim. Taşları cevher yapacağım sözü vardır. Bizde doğru yolda gidenler için, onları yollarından alıkoymak yoktur. Menâkıpları hiç okumadın mı, hepsi ümitsizlikten çıkan devalardır. Bu kadar yüce makamı olan Seyyid Abdülkadir Geylani (ks) Hazretleri niye 25 sene gibi bir ömrü inzivada geçirdi. Kötü olduğu için mi? Hayır, kendine bağlanacakların dertlerinin ızdırabını nefsine verip onlardan bu ağır yükü kaldırdı. Sonra kıyamete kadar adını silinmeden kalmasının hikmetini anlamış oldun. Bizim de çektiklerimizi yakînen çok iyi bilirsin. Peygamberlere bir bak, en çok hangisi çile çekmiş. Cevabın Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ve ala âlihi olacaktır. Bu Âlem O´nun hürmetine yaratılmış. Fakat çektiklerini çok iyi biliyorsun. Sen böyle yüce makamda olsan, böyle sıkıntılar sana gelse hemen isyan bayrağını çekersin. Nasıl doğru yolda olana böyle sıkıntı reva olsun dersin. Demek ki, kâmil olmanın da bir ağır yönü varmış.

Efendim insanın dayanacağı bir dostu olması ne güzel bir nimettir. Bu müjdenizle sevinmeyi çok istiyoruz.

Hayır, ağlayan siz olun. Gülmenin güzelliği ağlamadan açığa çıkmaz. Bil ki her ağlamanın bir gülmesi, her gülmenin bir ağlaması takip eder. Öyle ise sen ağlamayı tercih et. Çünkü gülmenin sonunu kestiremezsin.

Allah Resûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve ala âlih buyurdu ki:

“Ben, sizin görmediklerinizi görür, duyamadıklarınızı da duyarım. (O an) gök gürledi. Onun gürlemesi hakkıdır. içinde dört parmaklık boş bir yer bile yoktur ki, orada melekler, Allah (cc) için alnını yere koyup secde etmesinler. Vallahi, siz benim bildiklerimi bilseydiniz, az güler çok ağlardınız. Yatakta kadından lezzet duymazdınız. Çöllere çıkıp, haykıra haykıra Allah (cc)´a yalvarırdınız. Kesilen bir ağaç olmayı ne kadar da isterdim!” (Tirmizî)

Efendim insanlara yol gösterici olabilir miyiz?

Yol siz olun. Herkes yanındakini verir, sen yol olmayınca nasıl konuşabilirsin. Çünkü yaşanmayan halin yalandan başka bir sözü olmaz.

Eğer bir şey olmak istersen de; biz ol. Çok zaman kemâl yolunu bulup, büyükler gibi olmak istesen de, bu takdir edilen kadar olacağını da, unutma!

Takdir deyince, üzülme. Çünkü bu bir Rabbânî sırdır. “Rasûlullah aleyhissalâtu vesselâm, elinde iki kitap olduğu halde yanımıza geldi ve:

“Bu iki kitap nedir biliyor musunuz?” buyurdular. Cevaben: “Hayır, ey Allah´ın Resûlü! Bilmiyoruz. Ancak bildirmenizi istiyoruz!” dedik.

Bunun üzerine sağ elindekini göstererek: “Bu Rabbülâlemin´den gelmiş bir kitaptır. İçerisinde cennet ehlinin isimleri mevcuttur. Hatta onların babalarının ve kabilelerinin isimler de mevcuttur ve sonunda da toplamını yapmıştır. Bunlara asla ne ilave yapılır, ne de onlardan eksiltmeye yer verilir. Hiç değişmeden ebedi olarak sabit kalır” buyurdular.

Sonra sol elindekini göstererek: “Bu da Rabbülâlemin´den bir kitaptır. Bunun içinde de ateş ehlinin isimleri, onların atalarının isimleri ve kabilelerinin isimleri vardır. En sonda da toplamlarını yapmıştır. Bunlara asla ne ziyade yapılır, ne de eksiltmeye yer verilir!” buyurdular.

Ashabı sordu: “Öyleyse Ey Allah´ın Resûlü, niye amel ediliyor? Madem ki her şey önceden olmuş bitmiş, yazılmış ve artık yazma işi bitmiş ise bir daha yapma gayreti de niye?”

Rasûlullah şu cevabı verdi: "Siz amelinizle doğruyu ve istikameti arayın! İtidali koruyun, Zira, cennetlik olan kimsenin ameli, cennet ehlinin ameliyle sonlanır; daha önce ne çeşit amel yapmış olursa olsun. Yine cehennemlik olanın ameli de cehennem ehlinin ameliyle sonlanır, hangi çeşit amel ile amel etmiş olursa olsun!"

Rasûlullah aleyhissalâtu vesselâm ve ala âlih, sonra elindeki kitapları atıp, elleriyle işaret ederek dedi ki: "Rabbiniz kullardan artık bu konuda sonuca erdi, bir kısmı cennetlik, bir kısmı da cehennemliktir." (Tirmizi)

Efendim akıl niçin verildi?

Akıl şey´leri anlama fırsatı verdiğinden sana faydası olan bir melekedir. Bu sebeple akıl tarih boyunca insanları meşgul etmiştir. Bazılarda çok ileri giderek onu ilâh olarak kabul etmişler ve vahiyden üstün tutmuşlardır.

Akıl öyle bir şeydir ki, insan akıl ile ya dalâlete veya hidâyete kavuşur. Bazıları aklın her zaman isabetli kararlar verdiğini kabul etmişler ve "aklın yolu birdir" "aklın süzgecinden geçmeyen nakil kabul olunmaz" hükmünü kabul etmişlerdir..Bu ise felaketten başka bir şey zuhur ettirmemiştir.

Kur´an-ı Kerim´de "akletmek" çok kere kullanılmıştır. Burada akılın istenmesinden çok, sınırını bilmek gerekir. Aklın sınırı ise hadisi şerifte şu şekildedir.

Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz buyurdular ki: "Akıllı kimse, nefsini muhasebe eden ve ölümden sonrası için çalışandır. Aciz de, nefsini hevâsını peşine takan ve Allah (cc)´tan temennide bulunan kimsedir." (Tirmizî)

Yeri geldikçe biz sana Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimizden hadisler nakledince aklın kabul etmeyeceği çok konular olacaktır. Onun için aklı vahye mahkûm etmekten başka çaren yoktur.

Aklın mükemmel olmadığını Nasreddin Hoca (ks) Hazretleri bir gün eşeğine ters binerek göstermiştir. Görenlerin yargısı hemen "Hoca eşeğe ters binmiş" olmuştur. Fakat Nasreddin Hoca (ks) onlara şöyle cevap vermiştir.

"Gerçektende hepiniz aklın yolu bir diyorsunuz ya; buna eşeğimde dâhil. Aklınız size benim eşekle olan ilişkimde bir terslik olduğunu söylüyor. Bir terslik var, ancak neyin ters neyin doğru olduğuna, meselenin hangi tarafında yer alırsanız öyle cevap verirsiniz. Sizler eşeğin tarafını tutup, bana "ters duruyor" dediniz. Oysa meseleyi benim açımdan gören insaf ehli benim değil, eşeğin altta ters durduğunu görecektir."

Akıl hüküm verir. Lakin hükümde eşek tarafını tutarsan eşekçe, insanın tarafını tutarsan hakîkât tarafından hüküm verirsin. Bu sebeple aklın yolu bir olmayıp, hakîkâtin bir olduğudur. Hakîkâti görmek ise sadece akıl ile olmayıp vahiy yolu ile olur. Akıl ise bu vahyi anlamada bir vasıtadır. Tahrif edilmiş vahiyde ise akılın hükmünü aramakta abesle iştigaldir. Fakat biz müslümanlar bu yönden şanslı bir durumda olduğumuz kesindir. Diğer din sahipleri eğer kendilerinde ki hakîki bilgiyi açığa çıkarsalardı, vahyin akıldan üstün olduğunu muhakkak görürlerdi. Şunu da unutma ki, inkar ehline ne delil getirsen, yinede kabul etmez.

Akıl, Allah (cc)´ın bize, bizimde O´na sorumlu olmamız için verilmiştir. Çünkü akılda hüküm verme melekesi ve irade üzerinde büyük etkisi vardır. Yoksa her şeyde üstünlüğü olduğunu düşünmek yanlıştır. Akıl denen nesneyi eğer ilâhi ilimle beslemezsen akıl sapık görüşleri de hakikatten daha çabuk kabul eder. Fakat dersen ki hakîkî ilimle birleşmesinin derecesini nasıl bileceğiz. Allah (cc) bu konuda kendine düşen Rabbâni vazifesini yapar. Kulunu mânevî desteğinden mahrum etmez. Peygamberleri ile ona destek verir. Peygambere inanmayan için nasıl olur dersen de, Allah (cc) bütün insanların hidâyetini takdir etmemiştir deriz. Allah (cc) adaletli davranmamıştır, diye bir söz söylersen; Allah (cc)´a yemin ederim ki,

"Allah (cc) bir kulu hakkında hiçbir zaman kalleşçe davranmadı. Onu cehenneme atmak için fırsat aramadı. Kullarına ne gücünden fazla yük yükledi ve nede zulmetti. Fakat kulları O´nun bütün sözlerinin doğruluğunu anlamak için ölümü beklemektedirler. Bilmiş ol ki, Allah (cc) doğru söyler." Burada sözü bitirmek lazımdır.

"İnsanların en cahili, bildiği halde yapmayan ve en faziletlisi ise Allah (cc)´tan en çok korkandır." (Süfyan b. Uyeyne)

İnsan genellikle bildiği şeylerin hepsini yapamaz. Fakat korkma fiilini tam olarak işleyebilir. Kalpten vücuda doğru yayılan en kuvvetli histir. Allah (cc)´ın istediği korku ise sevgiliden korkanın hali gibi olmasıdır. Yoksa zalim karşısında duyulan korku gibi değildir.

İmam Gazali´ye korku ile birlikte yapılan ibadet mi, ümitle birlikte yapılan ibadet mi daha faziletlidir? diye bir soru soruldu.

İmam, buna şöyle cevap vermiştir: "Ümitle yapılan ibadetler daha faziletlidir, çünkü ümit sevgiyi doğurur. Korku ise ümitsizliğe sebep olur."

Bu sebeple sevgiliyi incitmemek için her şeyini emrine veren aşık gibi olmak gerekir. Sevgilinin cevrine katlanan vuslat şarabını muhakkak içecektir.

O sevginin bir ateşi vardır ki, tarifini Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz şöyle yapmıştır. Cabir (r.a)'den peygamber (s.a.v)'in şöyle buyurduğu rivayet edildi: "Takva sahibi ve fasıktan hiç biri kalmaz, hepsi cehenneme girer. Ateş İbrahim (aleyhisselâm) 'a olduğu gibi müminlere soğuk ve selametli olur, hatta soğukluklarından dolayı cehennemde bir titreme olur" (İmam Ahmed, Müsned)

Bu müminlerin İbrahim (aleyhisselâm)'dan aldıkları mirastır, müminlerin kalplerindeki sevgi ateşinden aslında cehennem ateşi korkuyor.

Cüneyd Bağdâdî (ks) dedi ki: Cehennem dedi ki: Ya Rabb´i, şayet sana itaat etmesem, benden daha şiddetli bir şeyle beni azaplandırır mısın? Allah (cc) buyurdu ki: Senin üzerine daha büyük ateş musallat ederdim?

Cehennem dedi ki: Benden daha büyük ve şiddetli ateş var mı?

Allah (cc) buyurdu ki: Evet, mümin evliyalarımın kalplerine yerleştirdiğim sevgi ateşi. Sen kendini sevgilinin aşkı ile yak ve yok et. Yoksa bir kazancın olmayacağını bilmelisin.

Efendim ben korkuyu kaybedince düzenin bozulup, korkunca düzgün olması bundan mı?

Evet. Bu hal gidince şımarma olur. Sevgiliyi kaybetmek korkusu, hem sevmek, hem de korkmak fiilini kapsar. Sonuçta sevgilinin her şeyine razı olmaya başlarsın. Bu ise istenen şeydir. Bu konuda "Rasûlullah aleyhissalâtu vesselâm ve ala âlih buyurdular ki:

"Ademoğlunun saadet (doğruluk) sebeplerinden biri de Allah (cc)´nın hükmettiğine rıza göstermesidir. Şekâvet (günah) sebeplerinden biri de Allah (cc)a istihareyi (yönelmeyi) terk etmesidir. Yine şekâvet sebeplerinden bir diğeri de Allah´ın hükmettiğine razı olmamasıdır." (Tirmizî)

İnsanın itirazı bırakması demek terbiye olması demektir.Terbiyeden geçmeyen insan hayvan gibidir. İnsanlık halini kazanmak zor işlerdendir. Yoksa her gördüğün kişi adem sıfatlı değildir.

Efendim ben yanlış içerisinde miyim?

Kendini ölçmek istersen düşüp kalktığın şeylere bak. Onlar sen, sende onlarsın.

Fakat işin bir garip tarafı da vardır. Çok insanlarla arkadaşlık edeceksin. Sen, onlarla konuşacaksın. Onlarda seni dinleyecekler. Aslında sen konuşmayacaksın, dinlediğini sandıklarında sözünü dinlemeyecekler. Aslında dinleyen sen, konuşanında biz olduğumuzu göreceksin. Bunun benzeri odunun yanarken çıkarttığı çıtırtı sesidir. Bu sendeki bizden var olan şeyi tasdiktir. Yoksa ayrıca bir söz değildir. Çünkü sen çıtırtıyı isteyerek çıkaramazsın. Odunun sebepsiz yandığı görülmüş mü? Yakan ve

yakılan bir yerde birleşince sözler çıkmaya başlar. Yanmak sonunda kül olup ölmeyi getirir. Fakat kül artık bir daha yanmaz. Bağlardan kurtulmuş, kimin kaşına sürme, kimin başına süs olmuştur.

Fakat, sen konuş, biz bizeyiz. Senin sohbetin, bizim yaptığımız sohbet olur. Çünkü biz sana nazar kılarız da, senden hikmetli sözler dökülür. Sonra sen kendine dönüp bakınca, kelâmın kendinden olmadığını anlarsın. Bu rahmetin tecellisidir.

"Allah (cc) kullarına kelamı ile tecelli eder, fakat onlar bunu idrak edemezler."(Cafer-i Sadık Ks)

Duydukları ve dinledikleri Allah (cc) katından olunca, duyduğu gördüğü, gördüğü duyduğu olur. Sonu evvelki haline döner. Evveli sonu olur. Yani fıtrat açığa çıkar.

Bazen birisini yanına çağırırsın. Ona konuşmak istersin. Aslında biz senin ağzından ona söylenmesi gerekeni söyleriz. Öyle kullar vardır ki artık açıktan açığa uyarmaktan başka çare kalmamıştır. Fakat unutma ki, uyaran yine Allah (cc)´tır.

Efendim bu şeyleri duyunca üzülüyorum, çaresizliğin acısıyla ölümü istiyorum.

Sen ölmeyeceksin. İnsan yaratıldıktan sonra ölüm onun için artık kalmadı. Sadece haller arasında gidip gelen bir varlık oldu.

Efendim göreceğimiz ölüm nedir?

Bir kapıdan bir yapıya giriştir. Ölüm gerçekle yüzleşmedir. Her şeyin bittiği, dönüşü olmayan gerçektir. Ağlasan mı, sevinsen mi, karar veremezsin.

Ölüm perde açıp, gerçek açığa çıkınca üzülmek ve sevinmek bir mana vermeyecekse biz neyiz?

Bizden çıkan sözler sende kader olarak tecelli edecektir. Öyle ise beni bul ve düşünme, gözünü sağa sola çevirme, karar bana ait.

Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz "Saçları dağınık kapılardan kovulan öyle kimseler vardır ki, bir şey için yemin etseler Allah (cc) onları doğrulamak için o şeyi yaratır." buyurdular.

Efendim kararınız nedir?

Kararsız olmandır. Bir şeye karar vermen donuklaşmandır. Bizde sonsuzluk vardır.

Efendim Sen kimsin?

Sen yoksun. Yani sen beni bulduğun yerde yoksun. Kendini de kaybettiğinde Ben kalırım. Ben, seni severimde o zaman sevmeye yönelirsin. Önceden anlamadığını anlarsın. Ben senim, sende Ben. Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz;

"Ruhlar toplu ordulardır. Onlardan ezelde Allah (cc) yolunda birbiriyle tanışanlar anlaşır, Allah (cc) uğrunda tanışmayanlar ise dünyada zıtlaşırlar" (Buhari) buyurdu.

Fakat beni sevdirmezsem de, benim sırrıma aşina olamayacağını da unutma.

Böylece bizim olduğumuz yerde Allah (cc)´ı hatırlarsın. Çünkü biz Allah (cc)´tan ayrı hiç olmadık.

"Benim dostlarım evliyalar şunlardır ki, Benim zikrolunuşumla zikrolunur. Onların zikrolunuşu ile Ben zikrolunurum." (Râmuz)

Allah (cc)´ı bulduğun yerde biz yoğuz. Allah (cc)´ ın olduğu yerde hiçbir şey yoktur. Sen ve ben yokmuşuz demektir.

Efendim ama ben var olduğumu sanıyorum.

Varlık olarak gördüğün şeyler vehimden ibârettir. Senin var olmanı sanman seni ayrılığa götürür. Ayrılıktan korkmuyor musun?

Efendim aradan perdeyi çektiler, ben yok oldum. Ben çıkınca Sen yok gibi oldun. Ben ile Senin farkı yoksa bu ayrılık neden oldu? Sonsuz bir hasret duyuyorum. Seni bulmak için geldim. Ben yok olmayınca hasret de bitmedi.

Bitir.

Efendim kuvvetim yoktur.

Kuvvetin aslında vardır. Lakin bulacağın yeri henüz bilemedin.

Efendim nereden bulacağım?

Bir zaman içini dinle, içindeki benliği çıkar. İsteklerini kaybet ve arzularından ayrıl.

Efendim hangi arzular, yaşamak arzularını mı?

Hayır. Varlık arzularını yok et. İşte o vakit ben ve sen kalmaz oluruz. Biz kalmayınca O var olmuş demektir. Yokluk ve varlık Allah (cc)´tan başka bir şey değildir. Vehimden sıyrılmak gerekmektedir.

Efendim bu sır her kişide olur mu?

Olmuş olsa idi, düzen bozulurdu. Zevkler sonsuzdur. Fakat sonsuza ulaşan bir tanedir.

Efendim ben şimdi kaçınılmaz bir gerçek miyim?

Sen ve ben hayatın ilk ve son gayesiyiz. Yani bizim varlığımız O´nun varlığına delildir. Aslında O, var idi. Fakat bizimle bilinir oldu. Mutlak Varlık bir yoluğa muhtaç mı oldu gibi bir soru aklına gelirse, böyle de değildir. O, kendine yeterdi. Fakat yaratmak sıfatının tecellisi ile diğer sıfatlarının aşikâre çıkmasını istedi. Eğer yaratma sıfatı olmasa idi, ilâhlık sıfatlarından hangisi bilirdi. Rabbânilik nerde tecelli ederdi. Kul olamayınca Rabb olur muydu.

Kula bakınca Rabb´i, Rabb´e bakınca kulu görmek hakîkâtine erince de hiçbir meselenin kalmadığını da görürsün.

Nasıl?

Bu halkaların birbirine bağlandığı zincir gibidir. Bu zincir nihayetinde Allah (cc)´a ulaşır. Bu zincirde halka eksik olmaz. Sen ve ben bu halkanın bir yerindeyiz. Yolcu, yolunda gerektir. Misafirlik ise üç vakittir. Doğum, yaşam ve ölüm. Sonra yokluk katında var olmaktır. Varlık ise sende yoktur. Yok olan bir şeyin hedefi, uçan yaprağın serüvenindeki akış olmaktır. Görülen hakîkat ise senin sen olmadığın, senin O olduğudur.

"Ben kendi görüşümle yapmadım" (Kehf 82) Ayetinde anlatılan hal bürüdüğü zaman bütün işlerimizde Allah (cc) varlığı açığa çıkar. Sende bize tâbi olursan bu hakîkâti bulursun. Bu böyle devam eder durur. Sonunda Allah (cc)´a varırsın. Meselede buruda biter.

Efendim biz ne yapmalıyız?

Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî)den sonraki dönemdeki safiyet gitmiştir. Bu dönem insanları Hakk ile yatar, Hakk ile kalkarlardı. Sonra gelen dönemlerde bu hal kaybolup gitti. O zamanlarda terbiye için ağır riyâzatlar ve çileler gerekmiyordu. İnsanlar kolayca ulaşılması gereken hale ve makama ulaşıyorlardı. Terbiye nefsin hakîkât ile çarpışmasından başka bir şey değildir. Hangisi kazanırsa o tarafa insan meyleder.

Bundan dolayı duadan uzak kalmamalısın. Çünkü Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) buyurdu ki: "Dua, bela ile karşılaşır, kıyamete kadar birbiriyle çarpışırlar." Dua acizlerin kuvvetliye karşı bir silahıdır. Yani zayıfın acziyetini ortaya çıkararak, kuvvetli tarafından merhametin ortaya çıkmasına sebep olur. Duadan uzak kalınca zayıfın zayıflığı ortadan kalkar. Bunun sonucu gazabı üzerine çeker. Hiç gördün mü? yalvaran karşısında merhamete gelmeyeni. Çünkü dua edende benlik kalmaz. Benlik gidince de mesele ortadan kalkmış olur.

Öyle bir zamana geldik ki, tek silahımız dua etmek olmuştur. Çünkü bu zaman insanında doğru dürüst bir hal kalmadığı gibi, kullukta kalmadı. Tek çare olarak bir dua kaldı. Onu da doğru dürüst yapanda

yok gibidir. Bunun delilini gösterir misin dersen, deriz ki; en büyük dua namazdır. Kılanların durumuna göre meseleyi kıyasla.

Efendim nasıl dua edeyim,

Duymadın mı? Allah (cc) sevdiklerinden ayrı değildir. Onlara karşı rıza yolunu gözet. Onlara hor bakma. Onların huzurunda Allah (cc)´ı kolay bulursun.

"Dualarınıza öyle bir delil koyarak edin ki günah işlememiş olsun. O delil Allah dostudur. Onlara tevazu ve sevgi gösterin ki sizin için dua etsinler."

Allah (cc) düşmanlarına karşı onları koruyacaktır. Fakat bazen Allah (cc) sana dua kapısını kaparsa anan ve baban ölmüş gibi ağla.

Çünkü o zaman bende senden kaldım demektir. Nice işler vardır ki, ancak dua ile hal olur. Nice ayrılıklar vardır ki, duaya yol olur. Onun için her acının sana dua için bir kapı olduğunu düşün. Acı ve dua kardeştir. Unutkan olduğun için sen bu konuda hep uyarılırsın. Bazen dua etmesini bile beceremezsinde ben sana aydınlık olurum. Sana sözüm, istemeden istemeyi öğrenmendir. Bu dua şekli en zor olan şeydir. Bu dua sırrına kavuşmak ile bütün duaların yapmadan da kabul olacaktır.

Büyükler dediler ki; "Bir sultanla veya bir büyükle bir araya geldiğimiz zaman, kendileri salih bir kişi olmasalar bile onlardan kendimiz için dua etmelerini istemek üzerimize bir borçtur. Çünkü Allah (cc), halkları arasında büyük olan bu insanların dualarını ret edip onları utandırmaktan utanç duyar. İnsanlardan bu sırrın farkına varanlar pek azdır. Bunu bil ve onunla amel et." Karşındakine ettiğin itibar sana menfaat olarak geri döner. İsteğinde samimi olmanı tavsiye ederim.

Allah (cc)´ım sen duaları kabul edeceğini taahhüt altına aldın. Yeter ki kulların sana yönelsinler. Duanın kabul olacağına inanmak duaya icabeti kazandırır. "Kullarım sana Ben´den sual ettikleri zaman şüphe yok ki, Ben pek yakınım. Bana dua ettiği vakit dua edenin dâvetine icabet ederim. Artık onlar da Benim için icabet etsinler. Bana imân eylesinler ki, Hakka isabet etmiş olsunlar."(Bakara 186) buyruldu.

Efendim seni tanımak istiyorum. Çünkü Sensiz bir şeye varamayacağıma göre yakınlığımın artmasını istiyorum.

Sen kendini tanıdığında beni tanımış olursun. Biz sizin için mum olmuşuz. Sizler için eriyip dururuz. Nefsimiz için hiçbir temennimiz yoktur. Bu ışık ile kendini görürsün. Bir şeyin görülmesinde muhakkak ışığa ihtiyaç vardır. Bu ışığı sen bulmak ile iyilik üzerinde olduğunu bilmelisin.

Fakat ben kendimin kötü olduğumu biliyorum. Şimdi Sen, bende olan kötülüklerle örtüşür müsün?

Hayır, Ben seninle bir bağ kurdum ise, bu sende oluşacak güzelliği fark etmendir. Yoksa sen, ben değilsin. Bize îtibar et. Kötülükler bizim sayemizde senden uzaklaşacaktır. Bizimle olmaktan mutluluk duyacaksın. Bizden ayrı kalmak sana ağır gelecektir. Bizi bulan nasıl ayrı kalmak ister ki, dertler bizimle şifa bulur. Sevinçler bizimle kat kat olur. Bize tabi olanlar bize benzemezlerse, "onları kendimize benzeteceğimize dair" Allah (cc)´a sözümüz vardır.

Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz "İnsanlar krallarının dini üzeredirler" buyurmuştur. Biz Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimize tabiyiz. Biz ilmimizi O´nun tasdikinden geçirmeden size aktarmadık.

Şöyle ki, İmam Rabbânî (ks) der ki: "Ben, İbn Mes´ûd (radiyallahü anh)´dan, Muavvizeteyn´in Kur´an´dan olmadığına dair rivâyetini görünce bu sûreleri farz namazlarımda da okumamaya başladım. Ne zaman ki, Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî)´den onların Kur´an´dan olduğuna dair ihtâr aldım, ancak o zaman bu sûreleri farz namazlarımda da okumaya başladım". "Bazılarının bizim kunut duâsı olarak okuduklarımızı, Kur´an´dan kabul etmesi de, yukarıda işaret etmek istediğimiz husûsa ayrı bir delil kabul edilebilir. Yine İmam Rabbânî (ks)´den bir misâl diyor ki: "Ben bazı hususlarda İmam Şâfiî´yi taklîd ediyordum. Ancak bana İmam Ebû Hanîfe (ks)´nin

peygamberlik mesleğini temsil ettiği ihsâs edildi. Ben de Ebû Hanîfe´ye iktida ettim." Bizdeki ilim tasdik edilmiş ilimdir. Büyük İmam Rabbânî (ks) bile ilmini ancak Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz ile ikmâl ettiğini bize göstermiştir. Onun içindir kıymet bilmek lazımdır.

Binâenaleyh, maddiyatın kralları olduğu gibi mâneviyâtın sultanları da vardır. Fakat bu sultanlara kavuşmak en zor işlerdendir. Bu sultanlar aramak ile bulunmaz. Onlar kendilerine layık olanları bulurlar. Onlar layık olanlara rızkın rağbeti gibi yağmur olurlar. Bunu meseleyi anlamak ise biraz zordur.

Ben senim, nedir?

Bizler yaratılış itibarı ile varlık temalarının hakîkatleriyiz. Hakîkat her zaman öz olduğu için, sen bizim özümüz ile oldun. Ayrılıkların olduğu yerde hiçbir şey zahir olmaz. Ölüm ise ayrılıkların başlayıp, bittiği yerdir.

Ölümün hakîkâti ise sana açılınca varlığını bulamazsın. Gerçekte hakîkâtin Allah (cc)´ın olduğunu bilirsin. Bu hakîkât içinde evliyalar Allah (cc)´ta fâni oldukları için bu sırda sana yardımcı olurlar. Ölümü bizsiz görürsen cehenneme gidersin. Bizim ile göreceğin ölüm sana hem cenneti ve hemde Allah (cc)´ı buldurur.

Efendim ölüm bize geldiğinde Seni yanımda bulabilir miyim?

Hangi ölümden bahsediyorsun?

Hayvânî ölüm yaşayanlar içindir. Mânevî ölüm ise buna kavuşanlar çok azdır. Sen bu tercih et. Bundan dolayı biz yaşadığımız hayatı tefekkür bile edemiyoruz. Sende bizde fenâ yolunu bul. Fena yolunu bulup ta bekâ yurdunda yer tutanlara müjdeler olsun.

Çünkü gerçek hayat Allah (cc)´ındır. Bizdeki ise görüntüdür. Sendeki ise görüntünün görüntüsüdür.

Şehitler için ölümün nasıl olduğunu çok iyi bilirsin. Aslında onlar yaşamaktadırlar. (Bakara 154)

Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz için ölümün sırrı ise yaptığın salavât-ı şerîfede gizlidir.

Salât; ölüye yapılan Selâm; diriye yapılan duadır.

Bu duayı Allah (cc) tarif ettiğine göre (Ahzâb 56) hangi ölümden bahsediliyor. Öyle ise yaşam ve ölüm birbirine karışmış. Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimize ölmüş desen yanlış olur; yaşıyor desende bu mânadan anlamayanlar itirâz ederler.

Olan ve olmayan içinde olduğun yeri iyi bilmezsen hiçbir şeyi anlayamazsın. Sana düşen bildiğin bilgiye kanaat et ve kulluktan ayrı kalma.

Efendim aklım karışıyor, ne demek istiyorsunuz?

Sen ne düşünürsen, biz ona göre hareket ederiz. Fakat Allah (cc) nasıl dilerse biz öyle hareket eder ve düşünürüz.

"Rasûlüllâh (aleyhisselâtü vesselâm ve ala âlihi) buyurdular ki:

"Allah (cc) diyor ki: "Ben, kulumun hakkımdaki zannı gibiyim. O, beni andıkça ben onunla beraberim. O, beni içinden anarsa ben de onu içimden anarım. O, beni bir cemaat içinde anarsa, ben de onu daha hayırlı bir cemaat içinde anarım. O, şayet bana bir karış yaklaşacak olursa, ben ona bir zira´ yaklaşırım. Eğer o, bana bir zira´ yaklaşırsa ben ona bir kulaç yaklaşırım. Kim bana yürüyerek gelirse ben ona koşarak giderim. Kim bana şirk koşmaksızın bir yerin dolusu günahla gelse, ben de onu bir o kadar mağfiretle karşılarım." (Buharî)

Düşüncelerde safiyete ve berraklığa ulaşmak çok zordur. Bizim hakkımızda hüsn-ü zanna ulaşman Allah (cc) hakkında da bu zanna ulaşmanı sağlar. Bir zaman gelir ki bu terbiye sende iyi düşünceleri

meydana getirir. Çünkü mümin bu düşünce güzelliğine kavuşmadan Rabb´ine kavuşmaz. Çünkü Rasûlüllâh (aleyhisselâtü vesselâm ve ala âlihi)

“Sizden kimse Allah (cc) hakkında hüsn-ü zannda bulunmadan ölmeyecektir” buyurmuştur.(Müslim)

Bu hadis-i şerif ölüme yakın zamanda Allah (cc)´ın rahmetinden ümidin galebe çalacağı ve gönlün gizli perdeleri altında bazı sırların inkişâf edeceğini ifade eder. Bu hal ile ölen kulda cennete gider. Görmez misin çok velinin sırrı ölmeden ortaya çıkar. Öyle ki velayette olan mertebesini ölmeden önce görenler çoktur. Senelerce bigâne yaşayıp son nefesinde sırlara kavuşmak Allah (cc)´ın rahmetinin açığa çıkmasından başka ne olabilir. Böylece kişi yaşadığı hal üzere ölmüş olur. Allah (cc) kullarının üzülmesini hiçbir zaman istemez.

Çünkü Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) “Her kul ne üzerine ölürse o şey üzerine diriltilir.” (Müslim) buyurdular.

Öyleyse yaşlılıkta ümidin galebe çalması, Allah (cc) hakkında hüsn-ü zan, Allah (cc)´ın rahmetine dayanmak ve ibadet ve taâta yönelmek Rabbânî edebe aykırı olmamaktadır.

Efendim öyle ise ben bir şey yapmadan dursam daha iyi olmaz mı?

Hayır biz seni fıtratına göre hareket edeceğini biliriz. Çünkü yaratılış insanı çeker durur. İstekli olman ve olmaman yani kararsız olman kaos olmasına sebep olur. Fakat isteksiz olmak, sende olan tasarrufumuzu artırır. Bu ise sende, senin başarın olarak tecelli eder. Bir talebenin hocasına itaat etmesi başarı getirir iken, söz dinlememesi ancak mahrumiyetten başka bir şey getirmez. Bizi her şeyde araman en güzel şeydir. Bize itaat etmek ile Allah (cc)´a itaat etmeyi öğrenirsin. Bize ikram etmekle Allah (cc)´a ikram etmenin zevkini yaşarsın.

Efendim sizin hakîkâtinize ulaşamayacağımıza göre yalnızlık hisseder misiniz?

Yalnızlık bizler için olmaz. Yalnızlık sizler içindir. Fakat biz sizi yalnız bırakmayız. Bizi de Allah (cc) yalnız bırakmaz. Çünkü bizler kendimiz için yaşamaktan korunduğumuz gibi, Allah (cc)´tan bir an gaflet etmedik.

Efendim siz bu dünyadan öbür dünyaya göçünce sizi çokları terk etmeye ne sebep oldu?

İhvanımızdan çoğu bizim yanımızda canını verecek gibidir. Fakat bizden ayrılınca muhabbetinde bir düşme olur. Eğer bize olan sevgisi Allah (cc) sevgisinden olursa bu halde hiçbir zaman ayrılma olmaz. Eğer sevgisi nefsâni hevesler, yani mânevî makamlar elde etmek, şeyh olmak, dünyalık bir kazanç sağlamak vb; menfaatler olursa biz ayrılınca bu sevgide kesilir. Biz mâna âleminden ancak bize kişi yönelirse veya bizim sevgimizi kazanmışlarsa yöneliriz. Fakat dünyada bulunurken hiçbir şeyi mahrum etmemek için verilmiş sözümüz vardı. Bu bağın kopması ile bazı şeylerin aslına dönmesi ise, Allah (cc)´ın takdiri olan şeydir. Bunda ise bizim sorumluluğumuz yoktur. Yine de biz afv yolunu her zaman tercih etmişizdir.

Efendim biz Allah (cc) ile beraber olamaz mıyız?

Farkına varamazsınız. Çünkü siz beşerin karanlıkları ile dolmuş durumdasınız. Melekler bile bu beraberliğin sırrına kavuşamazlar. Onlarda bile nûrânî perdeler altında kalmışlar, Allah (cc)´a hakîkî bir yakınlık bulamamışlardır. İnsan ise bu sırrı Allah (cc)´ın yardımı ile aşmıştır. İnsanın kalbi yere göğe sığmayan Allah (cc)´a misafirhâne olmuştur. Bizimde bu âleme gelmemiz ise, sizi Allah (cc)´a kavuşturup yalnızlıktan kurtarmaktır.

Efendim aracı gibi bir şey mi?

Hayır. Çünkü Allah (cc)´ın aracıya ihtiyacı yoktur. Fakat beşerin de Allah (cc)´a kavuşma gücü yoktur. Bu aradaki olan bağ ise Peygamberlerin durumu gibi, yaratılmışın yaratana ünsiyet sağlayabilmesi için Allah (cc)´ın bir lütfudur. Bu lütuf olmasa idi, deli ile akıllının farkı kalmazdı. Bu sebeple hayvan bile terbiye görünce padişah tahtında kendine yer bulur. Av terbiyesi tutan köpeğin yakaladığı av mısmıl ve temiz olur. Onun için terbiye görmeyene iltifat yoktur. Bizler sizi terbiye ederiz. Bu şekilde huzûru ilâhide durma kabiliyetine kavuşursunuz. Sende güzellikler meydana gelir. Hayranlığın gitgide artar.

Efendim her zaman değilde bazen güzel haller hissetmem neden oluyor?

Bu bizim sana nazar kıldığımızın işaretidir. Bazen hissetmen senin yüzündendir. Aslında nazarımız ise devamlıdır. Sende bulunan velâyet damarları bizimle dirilmeye başlar. Her şey ne için yaratılmışsa ona yatkın olur, yolları kolaylaşır.

Bunun misali; güzel koku, çiçeğin hava ile teması olursa ulaşır. Güzelliğin aslı Allah (cc) olduğundan hissedilen koku da O´ndandır. Biz ise aradaki havayı oluştururuz. Eğer biz arada olmasa idik bu güzelliğe kavuşamazdın. Öyle ki, bize bakman da ibadettir. Bizimle oturmakla da sorgu ve sual edilmezsin. Bu yüzler Allah (cc)´ın temaşasından bir an ayrı düşmemiştir.

Efendim her zaman her şeyde ben muhtaç mıyım?

Varlıklar kemâlâtını kaderde takdir edilen şeye ulaştırabilmek için, bir şekilde kendini ihtiyaç içerisinde hisseder. Onun için muhtaçlık ne kelime, mecbursun. Mecbur olman bizi her şeyde gözetmende değildir. Bizide yanında bulmadığın takdirde gerçeklere kavuşamazsın.

Bizler ise bu ara makamda fazla kalmadan Allah (cc) tarafından geçirilmişizdir. Yani kemâlat insana birden bire verilmez. Verilmiş olanlar, mesela peygamberler bile kırk yaşını görmeden tebliğ vazifesine başlayamazlar. Fakat Peygamberler ise bu makamları zahmetsiz geçerler.

Efendim bu şeyleri bilince istediklerime kavuşabilir miyim?

Ancak Allah (cc)´ın sana takdir ettiği kadarına kavuşursun.

Ubâde radıyallahu anh, ölürken oğluna dedi ki: Yavrum! Eğer sen, başına gelmesi takdir olunanın mutlaka geleceğini, gelmemesi takdir olunanın da mutlaka başına gelmeyeceğini bilmedikçe imanın hakîkâtini tadamazsın. Ben, Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimizin şöyle buyurduğunu duydum:

"Allah (cc)´ın ilk yarattığı şey, "kalem"dir. Ona, "Yaz!" dedi. "Ya Rabbi ne yazayım?" dedi. "Kıyamete kadar olacak her şeyin kaderlerini yaz!"

Yavrum, Ben yine Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimizden şöyle duydum: "Kim bu inancın dışında ölürse, o benden değildir." (Ebû Dâvud)

Biz o kadar iştiyak içindeyizdir ki, her evladımız isteklerine kavuşsun. Fakat ne acayip bir iştir ki, Allah (cc)´ın cilvelerini bize seyretmek düşmektedir. Biz buna razı olmuşuzdur. Sizler ise hiç olana razı olmak istemezsiniz. Bu sebepten dolayı çok kere naz makamında sizler için Rabb´ime müracaat etmek zorunda kalmışızdır.

Efendim bunu duyunca çalışmak içimden gelmiyor.

Çalışmalısın. Fakat sen, sana bırakılmışta değilsin.

"Rasûlullah aleyhissalâtu vesselâm ve ala âlih buyurdular ki:

"Hz. Âdem ve Hz. Musa (aleyhimâsselam) münakaşa ettiler. Musa (as), Adem (as)´e: "İşlediğin günahla insanları cennetten çıkaran ve onları şekâvete (bedbahtlığa) atan sensin değil mi!" dedi.

Âdem (as)de Musa (as)´ya: "Sen, Allah (cc)´ın risâlet vermek suretiyle seçtiği ve hususi kelamına mazhar kıldığı kimse ol da, daha yaratılmamdan kırk yıl önce Allah (cc)´ın bana yazdığı bir işten dolayı beni ayıplamaya kalk bu olacak şey değil!" diye cevap verdi." Rasûlullah devamla dedi ki: "Hz. Âdem (as) Musa (as)´yı susturdu etti!"(Buhari)

Yani sana tam bir irade verilmiş gibide sanma. Fakat fıtratın seni takdir edilene doğru çeker. Takdir edileni de çokta kolay başarırsın. Bunun anlaşılacak bir mesele olmadığını bilmelisin.

Senin bu soruyu Sahabeler de sordu: "Madem her şey yazılmış, niye çalışalım?"

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ve ala âlih şöyle buyurdu: "Siz uygulamalarınızda doğruyu ve uygun olanı arayın!"(Tirmizî)

Allah Resûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve ala âlih buyurdu:

“Biriniz yaratıldığı zaman, annesinin rahminde kırk gün nutfe, sonra kırk gün kan pıhtısı olarak, sonra da kırk gün bir çiğnem et olarak toparlanır. Sonra Allah (cc), ona dört kelime ile bir melek gönderir:

Eline geçecek rızkı,
Ölüm zamanı,
Dünyada yapacakları,
Kötü bir kişi veya iyi bir kul olduğu yazılır.

Sonra ona ruh üfürülür. Kendinden başka hiçbir ilah olmayana yemin ederim ki, biriniz, kendisiyle onun arasında bir adım kalana kadar cennetlikler gibi amel eder, derken, yazılanlar onu geçer de, cehennemlikler gibi amel eder ve cehenneme girer. Şüphesiz biriniz, kendisiyle onun arasında bir adım kalıncaya kadar cehennemlikler gibi amel eder, yazılanlar onu geçer de, cennetlikler gibi amel eder ve cennete girer.” (Buhârî)

Efendim bazı şeylerde benim sorumluluğum olmasa gerektir.

Tabi ki öyle, “Çekemeyeceği yükü yüklemeyiz” ayeti budur. Senin kemâlâtın, sende ki mükemmellik kadar açığa çıkar. Bundan dolayı sen azarlanmazsın. Çünkü azarlayacak olan ancak Allah (cc) dır.

Allah (cc)´ın öyle kulları var ki, onların halini hayal etmem bile mümkün değildir.

Onlar örnek olarak bulundurulmuştur. İnsan kavuşacağı şeylere sevgi beslemez ve hoşlanmaz. Çünkü yaratılışı hırslıdır. Hırs aslında kötü bir şey değildir. Fakat yanlış bir şeye yönelirse kötü olur.

Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) şöyle buyurdu:

“Güçlü mümin, Allah (cc) katında güçsüz müminden daha sevimli ve hayırlıdır. Aslında her ikisinde de hayır vardır. Sana faydalı olacak şeye karşı hırslı ol! Allah (cc) tan yardım dile ve acze düşme! Başına bir şey gelirse, sakın şöyle deme: “Eğer şunu yapsaydım şöyle olurdu.” Fakat şöyle de: “Allah takdir etti ve dilediğini yaptı.” Çünkü, “Keşke” türünden sözler şeytan işidir.”(Müslim)

Efendim bazı zamanlar içimizde büyük bir iştiyak doğar. Bu iştiyak ile kendimize bir gayret gelir. Fakat halimizi bir türlü çeviremiyoruz.

Şunu unutma ki fazilet takdirin elindedir. Bu hal ise gökte görünen güneş gibi sana ulaşır. Fakat sen ona kavuşamazsın. Bilirsin ki o gerçekten ulaşılması gerekli bir şeydir. Gücünün olmaması seni bezdirir. Arada bir bu halini unutur heveslenirsin. Bu heves fıtratından sana akseder. Bu akis seni canlandırır. Lakin biz biliriz ki, bu fazilet istemekle kavuşulacak bir şey değildir. Bunu bilmekle biz sükûnette kalırız. Fakat sizler dere gibi çağlar durursunuz. Biz bunu hoşça karşılarız. Zaman sizde bu hali giderir. Bakarsınız ki neticeniz gayretinize göre olmayıp takdire göre olmuştur. Fakat bizim Allah (cc)´a vermiş olduğumuz bir söz vardır. “Bize teslim olanı temizlemeden Allah (cc)´a teslim etmeyeceğimize söz vermişizdir.”

Efendim yanlış olan şeyleri tespit etmek bize mi aittir?

Yanlışın takdiri sana göredir. Kimine doğru olan kimine eğri olur.

Bir Hadisi Kutsi´de Allah (cc) , “Kullarımdan bazılarını fakir yaptım. Eğer zengin yapsa idim, kendileri için fena olurdu. Bazılarını da hasta yaptım, eğer devamlı afiyette yapsa idim onlar için fena olurdu. Ben kullarımın ihtiyaçlarını bilirim. Ona göre tedbir alırım” buyurdu.

Efendim nasıl?

Durum ve haller yanlışların boyutunu hazırlar. Fakat hakîkât yine kaçınılmaz sonuçtan ayrı kalmaz. Yukarıda benzeri olan hadisi şerif gibi Hz. Ebu Hureyre radıyallahu anh anlatıyor: Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

"Kişi vardır, uzun müddet cennet ehlinin amelini işler, sonra da ameli cehennem ehlinin ameliyle son bulur. Yine kişi vardır, uzun müddet cehennem ehlinin ameliyle amel eder de sonunda cennet ehlinin ameliyle son bulur." (Müslim)

İbnu Mes´ud radıyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm bir gün aramızda doğrulup: "Hastalık çeşidinden hiçbir şey hiçbir şeye sirayet etmez!" buyurmuşlardı ki bir bedevi: "Ey Allah´ın Resûlü! Nasıl olur? Bir deve sürüsüne, kuyruğu ile haşefesini uyuzlaşmış bir deve gelince hepsini uyuzlu yapar!" dedi.

Aleyhissalatu vesselâm: "Pekalâ, birincisini kim uyuzladı? Ne sirayet, nede inancınızda hakikat vardır. Şurası muhakkak ki, Allah (cc) her nefsi yaratmış, onun hayatını, ölümünü, rızkını ve uğrayacağı musibetlerini yazmıştır."(Tirmizi)

Sen duracağın yeri bilirsen, olaylar seni incitmez. Bilmediğin takdirde üzülürsün. Ayrıca bocalayarak daha çok yanlışlara düşersin. Sonra insanları ve olayları takdir ederken sonuçlara göre kararını ver.

Sen şanslı bir kulsun ki hakîkâtlere kolayca kavuşturuldun. Çünkü bir şekilde uyarılıyorsun.

Efendim ya kavuşamayanlar!

Onlar kavuşsalar da yine fayda göremezler. Çünkü Allah (cc) şeytana cehennem sonucunu önceden açıklamıştır. Onların kurtuluşu da takdir edilmemiştir. Allah (cc)´a sığınmak lazımdır. Değişmeyen sonucu bilmek kadar büyük bir azap olmaz.

Efendim bu haksızlık gibi bir şey değil mi?

Haddini aşanlar, yani karışmayacağına karışan, varlığa düşenler bu sonuçtan pay alacaklardır. Buradaki olan şeyde Allah (cc) haksızlık yapmamış, yaratılmışların hakkını müdafaa etmiştir. "Her şeyin bir karşılığı vardır" Çünkü " Rabb´in doğru yoldadır" boşuna söylenmedi. Belki sen yukarıda anlatılanlardan irâdesiz bir kul iması hissettin ise bu senin yanlış anlamandan olur. Allah (cc) kullarına irâde vermiştir ama bu irâdeden zatını da, kulu yalnız bırakmak gibi soyutlamamıştır. Kulu kendine bıraktığı zaman ancak cehenneme gitmekten başka şeyi de başaramaz. Onun için Allah (cc) kibirlenene gazap eder. Yoksa güçsüz bir varlığın kibri, mutlak varlık yanında ne manası olabilir. Kibirliye kızması diğer kulların hakkını ondan almak içindir. Çünkü Allah (cc) dostlarının velisidir. Haklarını onlar aramadan zât-ı arayacağına söz vermiştir.

Çünkü Allah (cc)´ın değirmeni iyice öğütür.

Efendim yanlış düşünceye düşmekten Allah (cc) kulunu korumaz mı?

Allah (cc) kullarına karşı adaletten ayrılmaz. "Allah (cc) insanları yaratır ve kendilerine kudret ve irade verir. İlerisine karışmaz" diyemeyiz.

"Allah (cc) sizi ve yaptığınız amelleri yarattı." (Saffat 95) ayeti gereği yaratılışı ve fiillerimizi Allah (cc) yaratmıştır.

İnsan istediğini yapabilir. Fakat istediğini isteyemez.

İnsan fiillerinde ihtiyar sahibidir. Fakat seçme hakkında mecburdur. Yani Allah (cc) onu dileklerinde etkiler. Kur´an-ı Kerim´de

"Allah (cc) istemedikçe siz isteyemezsiniz." (Dehr 30)

"Rabb´in dilediğini yaratır ve seçer, onlar için ise seçim hakkı yoktur." (Kasas 68) buyruldu.

İki taraftan birini yani hayır ve şerri yapıp yapmamakta hür olan insan mutlaka bunlar hakkında bir sebep düşünür. Fakat sebepleri fikrinde meydana getiren Allah (cc)´tır. "Biliniz ki, Allah (cc) insan ile kalbi arasına girer." (Enfal 24) İnsan bir fiili, bir sebebe tabi olmak mecburiyetini içinde hissedince yapar. Fakat insan fiilini yapınca da bunun neresinde olduğunu kestiremez. Yani bunu yapan ben miyim, yoksa aciz biri gibi mecbur mu edildim. Buna da cevap veremez.

Sana düşen kendini bir zanna teslim edip, yani bütün işlerini Allah (cc)´ın emrine uygun ve düşüncelerini ona havale etmendir. Bu şekilde kaderin cilvelerinden kurtulursun.

Kendinde olan bir hataya bakınca nefsinden olduğunu bil, başkalarındaki hataya bakınca da bir hikmeti vardır, Allah (cc)´tandır; de. Kendinde olan bir iyiliği bakınca; Allah (cc)´tandır, de; başkalarında olan iyiliğe ise, onların nefislerinden olduğunu bil. Kendini iradesiz, başkalarını irâdeli bilirsen huzuru bulursun. İrâdeyi var ve yok arasında bilirsende kaderi bilmiş olursun.

Biliyorsun ki, her şeyin iradesini Allah (cc) elinde bulundurur. Böyle bir hükmün karşısında kendini Allah (cc)´a teslim edersen, Allah (cc)´ta emanetine sahip çıkar. Yok, ben kendi yaşamım içinde irâdem ile bir şeyler yapacağım dersen, bunun sana hüsran getirebileceğini de unutmamalısın. Allah (cc) Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimize bile, "Sen istediğine hidâyet edemezsin" (Kasas 55) buyurarak isteklerin tarafından kontrolde olduğunu göstermiştir. Allah (cc)´ın irâdesini bizim sorgulamamız mümkün değildir.

Şu unutma ki, sen peygamber olamadığına göre, ümmet; padişah olamadığına göre, halk olman senin hayrınadır. Aklın çözemediği şeylere dalıp kendini helak edeceğine Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) tâbi olman gereklidir. Çıkar yol ise Allah (cc)´ı sevmektir. Bu sevgiyi de araştırmaya kalkma. Yani bir seven sevdiğini güzel olduğu için mi sevdi. Yoksa içten gelen bir duygu seli mi, onu bu hale getirdi?. Kısa ömründe bir an Allah (cc) ile beraberliği dünya nimetleri ölçmende mümkün olmaz. Fânilikten bâkiliğe giden yolu her zaman tercih etmelisin.

Efendim dünyaya gelmemizden maksat nedir?

Dünya ´yaklaşmak´ mastarından türetilmiştir. Eğer ki bu dünya ortamına gelmese idin, tarlada ekini olmayanın harmanda yüzü olmayacağı gibi, yarın Allah (cc)´ı tanımak fırsatı olmayacaktı. Yani ahiret hayatı ile karşılaşmayacak ve Allah (cc)´ın cemâlini müşahede edemeyecektin. Burada esas olan fırsatlarını iyi değerlendirmendir. Çünkü bugün bulunduğun ortama çokları sahip olmadığı gibi, görmediler veya duymadılar.

Şunu hiç unutma ki teraziler sana, bana ve bizim gibilere kurulacaktır. Onlar yaşamın farkına bile belki varamayacaklardır. Belki de bazıları hayvanlık mertebesine bile ulaşamayacaklardır. Bunun üzerine bu hikmetten sana düşen dünyaya meyil etmemendir. Dünya bir araçtır. Gaye değildir. Dediler ki; "Dünya ve ahiret kalpteki terazinin iki kefesi gibidir ikisinden hangisi ağır basarsa diğeri hafif kalır. Dünya ve ahiret iki karısı olan adam gibidir birini razı etse diğerini kızdırır. Her halükârda dünyada zühd Allah'ın peygamberleri, velileri ve sevdiklerinin özellikleridir."

Amr bin As (radiyallahü anh) dedi ki: "Sizin gidişiniz peygamberinizin gidişinden ne kadar uzaktır, O dünyada insanların en zahidi idi, siz ise dünyaya daha fazla rağbet ediyorsunuz.

Kutsi hadisi şerifte, "Ey Ademoğlu ne yapacaksın dünya ile; helalinden hesap, haramından azap göreceksin" (Râmuz) buyruldu.

Allah (cc)´ın kulu sevmemesi kadar cehennemî azap yoktur. Allah (cc)´ın sevmedikleri ise dünyayı sevenlerdir. Ah ne acayip bir sevgi ki sonucu günahtır. Fakat kimsede bu sevginin zararını bilmekten acizdir. Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) buyurdular ki;

"Öyle günahlar vardır ki, insanlar ondan dolayı Allah (cc)´tan mağfiret dahi istemezler. Bu da "dünya sevgisi" dir." (Râmuz)

"Kim dünyayı sever ve onunla sevinirse, kalbinden ahiret korkusu çıkarılır." (Hilye)

Dünya bir leştir. Üzerine köpekler üşüşmüştür. Gayretleri onu koparıp yemektir. Sen sakınırsan onlardan emniyette kalırsın. Eğer koparmak istersen, köpekleri sana saldırırlar.

Efendim dünyaya gelmek bir şans mı, yoksa şansızlık mı?

Eğer bir şeylerden sorumlu isen bu şanslı olmanın işaretidir. Şansı sorumsuzlukta bulamazsın. Eğer cennette güzel yerler Allah (cc) dostlarına veriliyorsa, sorumluluğun büyüklüğündendir. Nimet külfete tâbidir.

Sen şöyle ol, Ashab-ı Kehf uyurlardı, kendileri zahmetsizce sağa sola dönerlerdi. Yapan kendileri, fakat yaptıran ise Allah (cc) idi. Uykuda irade yok iken, bu işten bunlar sorumlu tutuldular mı? Hayır. Böylece sende onlar gibi ol, tâbi olmaktan geri kalma. Düşman olarak şeytanı görme. Sen kendine düşman olarak yetersin.

Efendim bu düşmanı nasıl yeneyim?

Sen düşmanın yenilmesini düşünme. Onu, yani nefsini terbiye ederek kendi safına çekmen gerekir. Böylece başarılı olursun. Biliyorsun ki, düşman yenilse de bir gün yine sana saldırır. Emniyette olamazsın. Ama kendine tâbi kılarsan ayrıca menfaat bulursun. Nefs aslında bir düşmandır. Fakat bu düşman ile Allah (cc)´ı bulmaktayız. Onu terbiye ettiğimiz zaman o bizi takip ve hizmet etmeye başlar.

Allah Resûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve ala âlih buyurdu:

“Tüm düşüncesi âhiret olan kimsenin, kalbini Allah (cc) zengin kılar. Onu derler, toparlar ve dünya ona gelip boyun eğer. Kimin de bütün kaygısı dünya olursa, Allah (cc) onun gözlerinin arasına fakirlik yerleştirir, işlerini darmadağın eder. Dünyadan da ona, sadece kendisi için takdir edilen şey gelir.”(Tirmizî.)

“Dünyayı seven, ahiretine zarar verir. Ahireti seven, dünyasına zarar verir. Bâki olanı ahirete tercih edin.” (Râmuz) Sana gereken bu sevgide ki tercihi tayin etmektir.

İmam Gazali (ks) diyor ki: “Mezardakilerin pişman oldukları şeyler yüzünden dünyadakiler birbirlerini kırıp geçiriyor.”

Efendim dünya için çalışmayalım mı?

Hayır, çalışmak lazımdır. Fakat bir misafirin bir ağaç gölgesinde oturunca neye ne kadar ihtiyacı olacaksa o kadar ile iktifa edecek kadardır. İtibar mal ve şöhretle olsa idi, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ve ala âlih şunu buyurmazdı.

Bir adam, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellemin yanından geçti. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, yanındaki adama dedi ki: “Bu adam hakkında görüşün nedir?” “O, insanların önemsediklerindendir. Vallahi, kız isterse, verirler. Birine aracılık ederse, kabul olunur.” Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem sustu.

Sonra oradan bir başka adam geçti ve onun hakkında: “Ya bu adam için ne dersin?” diye sordu. “Ey Allah´ın Resûlü! Bu, Müslümanların fakirlerindendir. Kimse ona kız vermez, aracılık yapsa kabul edilmez, sözü de dinlenmez.” Allah Resûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Bu adam, öteki adamın tipinde olan yeryüzü dolusu insandan daha hayırlıdır.” (Buhârî)

Efendim bazıları zengin olunca daha iyi kul olurum, dediler.

Hayır kulluk zenginlik ile olsa idi, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ve ala âlih bu konuda bize aşırı tavsiyede bulunurdu.

Hazreti Ali radıyallahu anh anlattı ki;

Biz Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz ile beraber oturuyorduk. Üzerinde, deri yamalı bir hırkadan başka bir şey bulunmayan Musâb bin Umeyr geldi. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, onun Mekke´deki debdebeli hâlini hatırlayarak ağladı. Sonra şöyle buyurdu:

“Biriniz sabahleyin ayrı, öğlenden sonra ayrı elbise giydiği, önüne bir tabak konup diğerinin kaldırıldığı , evlerinizi Kâbe´nin örtüldüğü gibi örtülere büründürdüğünüz zaman hâliniz nice olur?”

“Ey Allah´ın Resûlü! Elbette o gün bugününkünden daha iyi olur. Çünkü, o zaman geçim sıkıntımız olmaz, kendimizi tamamen ibadete veririz.” Şöyle buyurdu:

“Tersine, bugün siz o günkünden daha iyi durumdasınız.” (Tirmizî)

İyilik nefsin rahat etmesi değil, Allah (cc)´a kullukta aramalıdır. Başka bir Hadisi şerifte ise;

“Dünyayı ehline bırakın, kim ki dünyadan ihtiyacından fazlasını alırsa o, bilmeyerek helâkini almış olur.” (Râmuz)

Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) buyurdu ki “Allah (cc) Hazretleri şöyle ferman etti:

“İzzetim ve celalim hakkı için, mağfiret etmek istediğim hiçbir kimseyi, bedenine bir hastalık, rızkına bir darlık vererek boynundaki günahlarından temizlemeden dünyadan çıkarmayacağım.”

Hayatı boyunca olan şeye razı olmak en iyi sonucu verir. Takdirin rızasına kavuşmayan dağlarca büyük servete ve izzete kavuşsa yine yaşamın korkularından kendini kurtaramaz. Hayatı Allah (cc) adamak lazımdır.

Efendim çabalarımız ne için olmalıdır?

Şunu hiç bir zaman unutma ki kuluna Allah (cc) kefildir. Yaşam ihtiyaçlar ile şekillendiğine göre ve en önemlisi de rızıksa, bunda kaygı duymadıktan sonra diğer şeylerinde o kadar zorluk çekmezsin. Rızık endişesi insanı hata ve gaflete düşürür.

Unutma ki, sen rızık yiyenlerdensin, rızık verici ancak Allah (cc) dır. Ölüm gelene kadar rızık konusuna Allah (cc) kefildir. Bazıları rızık konusunda çok korkak olur. Bu korku ile insan yanlış işleri yapmaya başlar.

Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz “Başlarınız kımıldadığı müddetçe rızık hususunda korkuya düşmeyin. Zira insan annesi kıpkızıl, üzerinde hiçbir şey olmadığı halde doğurur, sonra Allah (cc) onu her çeşit rızıkla rızıklandırır”

“Bir kimse Allah (cc)´ın ihsan buyurduğu az bir rızka razı olursa, Allah (cc) ta o kimseden az bir amel ve ibadetle ondan razı olur” (Kenz-ül İrfan)

“Kıyamet günü, afiyet ehli kimseler, bela ehline sevapları verilince, dünyada iken derilerinin makaslarla kazınmış olmasını temenni edecekler.” (Tirmizi) buyurdular.

Efendim bu anlattıklarınız bizde tembellik meydana getirmez mi?

Hayır. Bizim verdiğimiz yön ile sen kendini kaybetmezsin.

Kendini bizden uzak tutarsan yanlış yapmaya başlarsın. Çünkü yanlış yaparken sen kendinde olmayarak yaparsın. Kişi kötülüğü işlerken insan sıfatında olmayarak yapar. Eğer o halin hakikatini görmüş olsaydın, sözümüzü daha iyi anlamış olurdun.

Çünkü insan ne ile beraber olursa halleri ile de beraberdir. Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimizin yolundan giden, O´nun yüce ahlakı ile beraberdir. Fakat hatalar, isyan mertebelerini aşarken insanın yaptığı şeylerdir. Böylece sende bulunan eksik sıfatlar açığa çıkar. Fakat tövbe yolu ile onu tamir eder. Yoluna devam edersin.

Efendim rızık daralır ve çoğalır mı?

Evet. “Allah (cc), kimi dilerse, onun rızkını genişletir, daraltır.” (Ra'd, 26)

“Allah, rızıkta kiminizi diğer bir kısmınıza üstün kıldı.”(Nahl, 71) Allah (cc), kulunun haline göre, mükâfat olarak rızkını çoğaltır veya ceza olarak daraltır.

“Hatırlayın ki, Rabb´iniz size: Eğer şükrederseniz, elbette size nimetimi artıracağım ve eğer nankörlük ederseniz, hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir! diye bildirmişti.” (İbrahim 7) “Allah (cc), faizi tüketir, sadakaları ise artırır.” (Bakara 276)

Kulun rızkının genişliğinin sebeplerinden birisi de, günahlardan kaçınmak ve namazı dosdoğru ve devamlı kılmaktır. “Kim Allah'tan sakınıp korkar ve günahlardan kaçınırsa, Allah (cc) ona bir çıkış yolu yaratır ve onu ummadığı yerden rızıklandırır. Kim Allah'a güvenirse, O, ona yeter.” (Talak 2-3)

“Ailene namaz kılmakla emret ve kendin de ona sebat ile devam et. Biz senden rızık istemiyoruz. Seni biz rızıklandırırız. Güzel âkıbet takva ehlinindir.” (Tâhâ 132)

“Eğer Allah rızkı kulları için bolca yaysaydı, yeryüzünde taşkınlık yapar ve azarlardı. Fakat dilediği kadar bir ölçüyle indirir.” (Şûrâ, 27)

“Allah, kullarından dilediği kimsenin rızkını genişletir ve dilediğine de kısar. Şüphesiz Allah her şeyi hakkıyla bilir.” (Ankebut, 82).

Rızıklanmadaki üstünlükte çalışma ve gayretin rolü olmasıda muhakkaktır. Rızkımız, bize göre değişir. Tutacağımız yolun Allah (cc)´ın ezelî ilmiyle bilinip kaydı ona göre yapılmış olmasıyla, levh-i mahfuz kaydında değişme olmaz. Buna göre herkesin rızkı da önceden belirlenmiş olmasının hikmeti açığa çıkar.

Efendim olan şeylerdeki hikmeti nasıl anlayacağım.

Olaylar oluşurken seni merkez alır. Arılar çiçeklere nasıl rağbet ederler. Eğer sende balözü olmazsa arılar niçin seni bulsunlar. Oluşlara etkin olduğuna göre sonuçlara da katlanman gerekmektedir. Kendini tanıman hikmeti bulmana sebep olur.

Sana düşen büyük hadis imamı Ebu Davud es-Sicistani´nin, (275/888) “İnsana dini hususunda dört hadis yeterlidir” sözünü unutmamandır.

a) Ameller niyetlere göredir.

b) Kişinin, kendisini ilgilendirmeyen söz ve işi terk etmesi iyi müslüman oluşundandır.

c) Mümin olan, kendi şahsı için arzu ettiğini kardeşi için de arzu etmedikçe kemaliyle iman etmiş olmaz.

d) Helal olan açıkça bellidir. Haram olan da bellidir. Bu ikisi arasında, her ikisine de benzer tarafları bulunan meseleler vardır ki, insanların çoğu bunu bilmez. Kim bu haram veya helal olduğu şüpheli olanlardan kaçınırsa dinini ve namusunu korumuş olur.

Kim de bu şüpheli olanlara düşerse, koruluğun etrafında hayvanlarını otlatan çoban gibidir. Hayvanların koruluğa dalması yaklaşmıştır. Dikkat edin, her melikin bir koruluğu vardır. Allah (cc)´ın yeryüzünde, yaklaşılmasına razı olmadığı koruluğu ise haram kıldıklarıdır.

Dikkat edin vücutta bir et parçası vardır o iyi ve salih olursa vücudun tamamı da iyi ve salih olur. Bozuk olursa vücudun tamamı da bozuk ve fasit olur. Dikkat edin o et parçası kalptir.” “Kalbi dost doğru oluncaya kadar, kulun imanı istikametini bulamaz. Dili doğru oluncaya kadar da kalbi doğru olmaz” buyruldu.

Şüphelerden sakın ve takva sahibi ol, seni ilgilendirmeyeni terk et, çünkü amellerde niyetler çok önemlidir. Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimizin: “Kim şüpheli şeylerden kaçınırsa dinini ve ırzını korumuştur, kim şüpheli şeylere girerse harama girmiştir” sözündeki ırzın korunmasını da çok iyi düşünmelisin.

Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz bir adama buyurdu ki:

“Sana şüphe vereni bırak şüphe vermeyeni yap” Adam: Ben bunu nasıl bileceğim? dedi:

“Bir iş yapacağın zaman elini göğsünün üzerine koy; kalp muhakkak haram için çarpar, helal için sükunet bulur, takvalı müslüman büyük günahın korkusundan küçüğünü terk eder.”

Şüpheli bir kazancı terk edişin senin sınırsız sadaka vermenden daha güzeldir. Böylece kazancın temizlenmesi amelin temizlenmesine, amelin temizlenmesi kalbin düzelmesine sebep olur. Kalp

düzelince niyetler Allah (cc)´ın isteklerine uygun olur. Yani seni ihlas sahibi yapar. İhlas ise cennetin kapısıdır.

Adamın biri, Rasûlüllâh (aleyhissalâtü vesselâm ve ala âlihi)´ınhuzuruna gelerek:

-Ya Rasûlallah! Soracak sorum var size.

-Sorunu sormadan cevabını almak istemez misin?

-Buyurun ya Rasulallah!

-Sen, iyilik ve kötülüğün ne olduğunu sormak istemiyor muydun?

-Evet yâ Rasûlallah, aynısını soracaktım size.

Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz, üç parmağını birleştirip, adamın göğsüne hafifçe vurarak:

-Bunu sen, kendi kalbine sorsana. İnsanoğlundaki bu kalp, yaratılışı gereği iyiliklerle âşinâdır; Onlarla huzur bulur, mutmain olur. Kötü işlerle bozulup çeşitli rahatsızlıklara mâruz kalır. Bu konuda gerçek fetvâyı kalbine danış, ondan al."

Efendim her insan hatalı bir iş yapar mı?

Hayır yapamaz. Çünkü öyle insanlar vardır ki yaratılışında güzellik, bi-zatihî Allah (cc) tarafından terbiye edilerek gelmiştir.

Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz biri hakkında kötü bir şey duyduğunda "falan neden böyle yapıyor" demezdi. "İnsanlar neden böyle şeyler yapar" derdi. Hatayı şahsa değil yaratılış mayasının tecellisine yüklerdi.

Güzellik özden gelendir. Mesela Hz. Ebubekir radıyallahu anh cahiliye döneminde de iyi bir insandı. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellemin arkadaşı idi. İslam geldikten sonrada yine değişmedi. Böylece "Kişi arkadaşının dini üzeredir" hikmetini görmüş olursun. Olan şeylerde ki izâfiyeti görmen iyi olacaktır.

Efendim Hakîkât ilmini en güzel bilenlerden biri Hazreti Ali radıyallahu anh´tır. Fakat zamanında büyük fitneler zuhur etmiştir.

Hazret-i Ali radıyallahu anh adâleti içtihat etmiş. Karşısındakiler ise adâleti uygulanması zor olduğu için en az günah olacak şer ile bir kısmını feda etmişlerdir. İçtihat da siyasete karışınca harpler zuhur etmiştir. Onlar bu işi yaparken Allah (cc) rızasını düşündükleri için hatalı olmamış oldular. Her ne kadar Hazret-i Ali´nin içtihadı isabetli diğerleri hatalı ise de, yine azaba müstahak değillerdir. Çünkü içtihat eden isabet ederse iki sevap, edemez ise bir sevap vardır.

Hazret-i Ali radıyallahu anh´ın hilâfetinde başarısız gibi olması nedendir? sorusuna gelince; O´nun hilâfetten daha çok başka görevleri vardı. Eğer düşüncesi yalnızca hilâfet olsaydı, velayetin yüksek mertebelerine ulaşamayacaktı. O, zahirî makamlardan üstün manevî saltanatı kazandı. Velâyet yolunun da hocası oldu. Kıyamete kadar da hocalığı devam edecektir. Fakat dünyevî makamlar ise kaybolup gitmiştir.

Çok hevesliler görürsün, sonuçlara katlanmadıkları için hep yolda kalmışlardır.

Şeyh Galib (ks) Hazretlerinin bir nazmını okuyalım da için biraz ferahlarsın.

Tedbîrini terk eyle, takdir Hudâ´nındır.
Sen yoksun o benlikler hep vehm-ü gümânındır.
Birden bire bul aşkı bu tühfe bulanındır
Devrân olalı devrân Erbâb-ı safânındır.
Aşıkta keder neyler gam halk-ı cihânındır
Koyma kadehi elden söz Pir-i Mugân´ındır.

Meyhâneyi seyrettim uşşâka mutâf olmuş
Teklîfü tekellüften sükkân-ı muâf olmuş
Bir neş-e gelip meclis bî-havf-ı hilâf olmuş
Gam sohbeti yâd olmaz, meşrepleri sâf olmuş
Aşıkta keder neyler gam halk-ı cihânındır
Koyma kadehi elden söz Pir-i Mugân´ındır.

Ey dil sen o dildâre layık mı değilsin ya
Dâvâyı muhabbette sadık mı değilsin ya
Özr-ü Azrâ´nın Vamık mı değilsin ya
Bu gâm ne gezer sende aşık mı değilsin ya
Aşıkta keder neyler gam halk-ı cihânındır
Koyma kadehi elden söz Pir-i Mugân´ındır.

Mahzun idi bir gün dil meyhâne-i mânâ´da
İnkâra döşenmiştim efkâr düşüp yâda
Bir pir gelip nâgâh pend etti alel-âde
Al destine bir bâde derdi gamı ver yâde
Aşıkta keder neyler gam halk-ı cihânındır
Koyma kadehi elden söz Pir-i Mugân´ındır.

Bir bâde çek, efzûn kalıp mecliste zeber-dest ol
Atma ayağın taşra meyhânede pâ-best ol
Alçağa akar sular, pay-i hümâ düş mest ol
Pür çûş olayım dersen GÂLİB gibi ser-mest ol
Aşıkta keder neyler gam halk-ı cihânındır
Koyma kadehi elden söz Pir-i Mugân´ındır.

Hazret-i Ali radıyallahu anh´ın üstünlüğü olmasına rağmen, olan şeylerde Allah (cc)´ın takdirde ki hükümleri câri olmuştur.

Onlar için olacak hadiseleri bilmek hali olsa da, yinede işlerini Allah (cc)´a bırakmak şeklindedir. Bu ise ariflerin üstünlüğüdür. Alim sıfatı ile hareket etmiş olsaydılar, bugün her şeyi bize haber verirdiler. Lakin vakti ve kemâli zuhur etmeyen şeyde söz söylemekten men edilmiştirler.

Mesela, sen yaşamının her evresinden mükemmel manada haberin olsa yaşamdan zevk almadığın gibi, sıkıntıdan canın çıkardı. Bazı şeyleri rumuzlu olarak bilmekte bile insanlar bile rahatsız olurlar. Ölümün olduğu bir yaşamda hayatı emirlere tabî kılmak en çıkar yoldur. Hikmete tâbi olmakta seni üzüntüden kurtarır. Hikmetin zaman ile değişmesi olmaz. Her zaman aynıdır. Yalnızca söyleyen veya sözü değişik şekilde olur. Hepsinde mana birdir. Ancak hikmete ulaşmak istersen layık ol, o seni bulur.

Zenginler ve mülk sahipleri hikmeti bıraktıkları için, siz de dünyayı onlara bırakıp hikmete koşmalısınız. Hikmetli geçen ömrün kıymetine paha biçilemez.

Efendim layık olmak benim elimde midir?

Bir şekilde değildir. Ruhlar meclisinde seçkinlerin etrafına ruhlar dökülmüştür. O gün birbirlerine yakınlık bulanlar sanki bilerek bulmuşlardır. Bunun beşer âlemine de etkisi olmuştur. Lakin bu etkide kimseye söz düşmez. Onun için orada yakın olduğuna dünyada yakın olmuşsundur.

Mesela Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ve ala âlihi gören insanlar, bir konuşması ile İslam´a girmesi, bu önceden olan beraberliğin işaretidir. Yoksa çok kere İslam´a davet ettiği halde gelmeyenler o zamanda O´ndan uzakta idiler. Bugün sen ve ben beraber olmuşsak o günde de beraberdik. Sonra yine beraber olacağız.

Efendim bazen gönlümüzdeki isteklerin olması nedir?

İsteklerin olması Allah (cc)´a olan gönül bağının kuvvetlenmesine sebep olur. Aslında sen Allah (cc)´ın istekleri çerçevesinde düşünmeye başlamışsındır. Böylece bir şey olacaktır da sen onu düşünmüşsündür. O şeyde olmuştur. Yoksa hiç bir kimse, ben böyle düşünmüştüm de oldu diyemez. Kalplerin sahibi ancak Allah (cc) dır.

Efendim o zaman düşünceyi de mi terk edeceğiz.?

Düşünce senin bir parçandır. Terk edemezsin. Ancak düşünceler terbiye dairesinde olduğu için artık isabetli görüşlere ulaşırsın. Kader ilmi de sana açılmış olur. Kader ilmine kavuşmak huzurun kendisidir.

Efendim Hızır (as) Musa (as)´a nasıl meselelerde üstün oldu?

Kader muamması içerisinde çok boğulan vardır. Sen ise bu sırrı çözünce çok şeyin boş olduğu hakikatine varırsın. Bir şey hakkında hemen hükme varma, çünkü senin yanılmana sebep olur. Bu makamda Hızır (as)´ın bilgisine ulaşırsan görürüsün ki, genellikle şerler, iyiliklerin koruyucusu olmuştur.

Musa (as)´ı sabır kapısında yoran bu ilim, Allah (cc)´ ın ona, o an için saklı tutması idi. O da bunu bildiği halde yine de itiraz köşesinde kalmıştı. Bildiği bilgiden bir an uzak kılınması, bize gösteriyor ki, Allah (cc) kulu Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimize bağışladığını kimseye bağışlamadığı gibi, her sırrın bir sırrı daha olduğu aşikar oldu. Bu halde ise sabır ortaya çıkar. *Sabır bilgisiz olana tavsiye edilir.* Bir kişi sabırlıdır dersen bil ki, o işin nihayetini bilmiş demektir. Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz´de hiç bir zaman sabırsız bir hal zuhur etmedi. Onda her şeyin bilgisi vardı. Sabra gerek yoktu. *Bilginin olması sabrı gerektirmez.* Onun için bizlere sabır tavsiye edilir. Sabrı olmayan insan demek cahil demekle eş değerdedir. Ya Rabb´i bilenlerden eyle bizi..

Efendim bizim Hızır ile bir ilişkimiz olacak mı?

Hızır (as) insanlar ile olan ilgisi ancak sendeki insan ilişkisine bağlıdır. Yani eğer sen insanların menfaati için bir hal kazanmışsan, Hızır (as) seninle muhakkak bir ilişkiye girecektir. Hızır (as) beşeri olaylarda insanların yardımcısıdır. Maneviyât konularında ise zamanın tasarruf sahibi emrindedir. Onun için O´nu Mürşidi Kâmillerin yanında aramalısın. Yahut Hızır olarak zamanın sahibini bulursun. Çünkü dünyada ebedî ömür verilmiş insan yoktur. Çünkü her nefis ölümü tadacaktır.

Efendim bu sırların neticesine varabilecek miyiz?

Sır demek ulaşılması mümkün ve kolay olmayan demektir. Ulaştıkların sır olmaktan çıkan şeydir. Sırların devamı olan sırlar vardır. Buna ulaşınca muhakkak bileceksin ki, sır dediğin şeyde bir sır değilmiş. Açıkta görünen fakat görmediğin bir şey olduğunu anlayacaksın. Ancak bir sırrın cevabını bulamazsın. O da Allah (cc) hakkında olan yargıdır.

Efendim neden?

Allah (cc) hakkında yargıya varmak demek, Allah (cc)´ı inkar etmek olur. Eğer böyle bir şeye ulaşırsan Allah (cc)´ın ilâhlık sıfatı düşer. Çünkü bu Âlem ile onu anlatmak mümkün değildir. Çünkü benzeri yoktur.

Fakat Allah (cc) görüyor, işitiyor vb. sıfatları kullanıyoruz.

Bu sözler aslında O´nu tanıtmak için değildir. O´nun aklımız tarafından bizde oluşturulması gereken bir ilâh nasıl temsil edilmesi gerektiğinin timsâlidir. Yoksa görmesi bizim görmemize, işitmesi bizim işitmemize benzemez. Allah (cc)´ı bana anlat diye sana sorarlarsa, *aklın ve sözün aciz kaldığı yerde*

Allah (cc) var olmuştur, dersin. Bu konuda yani Allah (cc)´ı inkâr edene karşı sukut etmen, ona cevap olur.

Efendim inkarcının inkarını düzeltmek gerekmez mi?

Gerekmez. Ancak ona hakîkâti anlatırsın. İnanacak olursa sana meyledecektir. Yoksa günlerce anlatsan da inkar edene kabul ettiremezsin.

Efendim pes etmek doğru mudur?

Pes et, demiyorum. Kabullenmeyen bir şekilde senden zaten ayrı düşecektir. Yolunu birleştirmeye çalışsan da, aynen haram ile helal gibi bir yerde birleşemezsin. Kalp iki sevgiyi taşımaz. Biri gelince diğeri mutlaka gider. Buna göre ahiret ve dünya sevgisini aynı anda bir kalbe sığdıramazsın.

Efendim bazen ahireti, bazen de dünyayı seviyorum. İkisini de kalben hissediyorum.

Şunu unutma ki, kalp "dönen" kelimesinden türetilmiştir. Dönen gezegen gibi menzillere geldikçe durumu değişir. Bir hali gelince, diğer hali gider. Mesela dünyanın dört mevsimi yaşadığı gibi, aynı anda hepsini bulundurmaz.

Efendim kuzeyde ve güneyde farklı olarak aynı anda kış ve yaz oluyor.

Dünyayı misal getirmemizdeki sebep insanın kalbi ortam ve durumla aynı anda iki duyguyu yaşayabilir. Birinin gelip diğerinin gitmesi demek, yok olması değil, durumun devran ederek değişmesidir. Eğer haller hep kalıcı olsa idi, şeytan veya melek olurdun. Çünkü onlarda kalp yoktur. Onlar gibi makamı sınırlı olan mahluk olurdun. Allah (cc) insanı " Rahmanın suretinde yarattı" demesi bu sebeptendir. Rahim suretinde yarattı demedi. Çünkü Rahman yeri gelince kıtlık, yeri gelince bolluk verir. Fakat Rahim ise yalnız bir hal ile tecelli eder. Bu sıfat ise ahirette tecelli edecek sıfattır. İnsan, hallerinde kararsız ve devamlı hareketlilik gösterir. İsyan mertebesinde gördüğün birini sonra velâyet mertebesinde görmek budur.

Efendim anlattıklarınıza göre ben Allah (cc) tan ne istemeliyim?

Bir şey istemene gerek yoktur. O senin ihtiyacın olacak bilgiyi ve haberi önceden göndermiştir. Çünkü ilk insanda bir peygamberdir. Ona göre hareket edersin.

Fakat Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ve ala âlihi buyurdu ki; "Biriniz Rabb´inden bütün ihtiyaçlarını istesin, hatta ayakkabısının kopan kayışını bile istesin." (Tirmizî)

Bu isteme, beşeri olarak yaşaman için gerekli olan ihtiyaçlarını kalbine ağırlık getirmeyip meşgul olmamak içindir. Allah (cc) bir kulun yapması için gerekli bütün ihtiyaçlarını mutlaka gidereceğinden dolayı sorumlu olduğudur. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ve ala âlihi bize sizler istikâmet yönüne yönelip ahiret amelleri ile meşgul olunuz. Çünkü kalp biri ile meşgul olunca diğerini mutlaka unutur.

İmam Gazâlî (ks) Hazretleri buyurdular ki, "rızık ve geçim endişesi büyük musibetlerdendir. Bunun yüzünden gönüller perişan olur ve kederler çoğalır. Ömürler geçer, günahlar artar. İnsan Allah (cc)´ın kapısından ayrılıp, mahluk kapısına yönünü döner. Ona hizmet ederek ömrünü tüketir. Bu hali ile gaflet, zulmet, bela, meşakkat, zillet, ihanet içinde yaşar. Ahirete müflis olarak gelir, Allah (cc)´ın huzurunda hesap verir. Eğer ki, Allah (cc)´ın rahmeti ile muamelesi ve afvı olmazsa ne yapacağını şaşırır kalır."

Yaşamak zor, hesap vermek zorun zorudur. Allah (cc)´ım rahmetine sığındık.

Efendim bilgilerin hakîkâtini nasıl anlayacağım?

Mesela bir kardeşin senden bir şey hakkında soru sorar. Sen bu soru hakkında şaşırır kalırsın. Öyle ki senden alacağı cevapla hayatına yön verecektir. İşte bu durumda sen kalben bize danış. Korkma isabetli bir karar vereceğini de unutma. Bu hal bizi unutmadığın müddetçe devam eder. Çünkü Allah (cc)´ın bir kulunun kalbi, senden uzakta iken yine senden bir şey istiyorsa bu hakîkâtten gelen bir

istektir. Çünkü senin bize bağlı olduğunu bilmekteyiz. Çünkü sende bizden ayrı olmadığını biliyorsun. Bir şeye önce insanın kendisi iman edecektir.

Çünkü Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ve ala âlihi Efendimize dahi kendisinin doğru yol üzere olduğunu (Ya-sin4) kabul etmesi telkin edilmiştir. Bizden ayrı olmayan, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ve ala âlihi Efendimizden de ayrı kalamaz. O Sultanımız ise mutlak Allah (cc) ile beraberdir. Bu beraberlikten ise mümine feraset çıkar.

"Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm ve ala âlihi buyurdu ki:

"Mü´minin ferasetinden kaçının, çünkü o Allah (cc) (cc)´ın nuruyla bakar" buyurup sonra Bu âyeti okudular: "Elbette bunda fikri ve ferâseti olanlar için ibretler vardır" (Hicr, 75).(Tirmizî)

Yine hadisi şerifte; "Kim çizgisini o peygamberin çizgisine muvafık düşürürse, bu takdirde isabet eder" yani tıpkı o peygamber gibi o da ferasetiyle hâli bilir denmek istenmiştir. Yani yaşayışını Peygamber ve velâyet çizgisine sokan, Onlar gibi düşünmeye ve cevap vermeye başlar. Bizim ve senin durumunu böylece düşün.

"Müminin dünyaya bakışı öyledir ki dünyada ki zevk ve sefaya bakar arkasındaki cehennemi görür. Meşakkate bakar arkasındaki cenneti görür. Yani müminin nazarı dünyaya takılmaz." "Onlar, kendilerine hatırlatılan şeyleri unutunca; Biz de kendilerine her şeyin kapılarını açtık. Nihayet kendilerine verilen o şeyler yüzünden sevinince; onları, ansızın yakaladık ve bütün ümitlerinden mahrum kaldılar." (En´am 44) Rahatlığın arkasındaki hikmetin azap mı, rahmet mi olduğunu bilmek ne zordur.

. "Arif o kimsedir ki, ilmin nurları ile kendisini aydınlatır, o da bu aydınlık altında gizli acayip hakîkatlere bakar" Ebû Osman el-Mağribî (ks) sözünü de hatırında tutarak hikmetten ayrı kalma.

Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz "Ademoğlunun, emr-i bi´lma´ruf veya nehy-i ani´lmünker veya Allah (cc)´ı zikir hariç bütün sözleri lehine değil, aleyhinedir" (Tirmizî) buyurarak kendini zikirden uzak tutma.

Efendim sonuçların en güzelini bildirir misiniz?

Peki, demesini öğrenmek lazımdır. Birisi gelir bize bir soru sorar. Fakat kalbindeki cevabı bulmayınca sözümüzü terk eder. Aslında kararını vermiştir. Bu işte verilen karar bizim tarafımızdadır. Eğer uyanık olup sözümüzü tasdik ederse kurtulur. *Fakat soranlar helak olmuştur.* Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz "çok soru sormayı men etmesi bundandır" Sorup helak olmaktansa sormadan helak olanlar bir derece kendilerini kurtarmışlardır. Sen hakikati bize bakarak görmeye çalış. Sahabe de böyle yapmıştır.

Efendim namaz hususunda titiz durmanız nedendir?

Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz buyurdular;

"Bana ulaştığına göre, kıyamet günü kulun ilk bakılacak ameli namazdır. Eğer namazı kabul edilirse, geri kalan amellerine bakılır. Eğer kabul edilmezse diğer amellerin hiçbirine bakılmaz." (Muvatta)

"İstikamet üzere olun. Bunun sevabını siz sayamazsınız. Şunu bilin ki, en hayırlı ameliniz namazdır. Abdestli olmaya ancak mü´min riayet eder."(Muvatta)

"İlim dindir. Namazda dindir. Bakınız, ilmi kimden alıyorsunuz ve namazı nasıl kılıyorsunuz.

Şu namaz var ya, siz kıyamet gününde bundan sorulacaksınız." (Râmuz)

"Hz. Aişe radiyallahu anhâ Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimizin vefat anını şöyle anlattı.

Rasûlullah aleyhissalâtu vesselâm ağırlaştı ve:

"Halk namazını kıldı mı?" diye sordu. Biz: "Hayır! Ey Allah´ın Resûlü, onlar sizi bekliyorlar!" dedik.

“Leğene benim için su koyun!” emrettiler. “Hemen dediğini yaptık, o da yıkandı. Sonra kalkmaya çalıştı, fakat üzerine baygınlık çöktü.

Sonra kendine geldi ve tekrar: “Cemaat namaz kıldı mı?” diye sordu. “Hayır!” dedik, onlar sizi bekliyorlar Ey Allah´ın Resulü!” Tekrar:

“Benim için leğene su koyun!” emretti. “Dediğini yaptık, yıkandı. Sonra tekrar kalkmak istedi. Yine üzerine baygınlık çöktü. Sonra ayılınca:

“İnsanlar namaz kıldı mı?” diye sordu. “Hayır! dedik, onlar sizi bekliyorlar, Ey Allah´ın Resulü!

“Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz: “Benim için leğene su koyun!” dedi ve yıkandı. Sonra kalkmaya yeltendi, yine üzerine baygınlık çöktü, sonra ayıldı.

“Halk namazı kıldı mı?” diye sordu. “Hayır, onlar sizi bekliyorlar Ey Allah´ın Resulü!” dedik. Halk mescide çekilmiş, Peygamber (aleyhisselâtü vesselam) Efendimizi yatsı namazı için bekliyorlardı.

“Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz Hz. Ebu Bekir´e adam göndererek halka namaz kıldırmasını söyledi.

Elçi gelerek ona: “Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) halka namaz kıldırmanı emrediyor!” dedi. İnce duygulu bir kimse olan Ebu Bekir radıyallahu anh: “Ey Ömer halka namazı sen kıldır!” dedi.

Hz. Ömer: “Buna sen daha ziyade hak sahibisin!” cevabında bulundu.

O günlerde namazı Ebu Bekir radıyallahu anh kıldırdı.

Bilahare Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz, kendinde bir hafiflik hissetti. Biri Abbâs olmak üzere iki kişinin arasında, öğle namazı için çıktı. O sırada namazı halka Ebu Bekir kıldırıyordu. Ebu Bekir, Rasûlullah´ın geldiğini görünce, geri çekilmek istedi. Aleyhissalâtu vesselâm geri çekilme diye işaret buyurdu.

Kendisini getirenlere: “Beni yanına oturtun” dedi. Onlar da Hz. Ebu Bekir´in yanına oturttular. Hz. Ebu Bekir, Rasûlullah aleyhissalâtu vesselâmın namazına uyarak namaz kılıyordu. Halk da Hz. Ebu Bekir´in namazına uyarak namazını kılıyordu. Rasûlullah aleyhissalâtu vesselâm oturmuş vaziyette idi.”

Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimizin namaz konusunda titiz davranması, bizim de titiz durmamızı gerektirir. Eğer böyle olmasa idi, son isteği namaz olmazdı. Onun varislerinin de son istekleri de namaz olmuştur. (Efendi Hazretleri de vefatlarında son sözleri namazlarınızı kıldınız mı olmuştur)

“Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz´i herhangi bir şey üzecek olursa namaz kılardı.”Öyle ki, “Rasûlullah (aleyhissalâtu vesselâm ve ala âlihi)´nin arkadaşları ameller içerisinde sadece namazın terkinde küfür görürlerdi.” (Tirmizî)

Bunun ötesini senin düşünmen lazımdır. Niceleri karşılaşacaksın. Ona değer vereceğin tek şey namazı ve dünya isteklerine olan meylinin durumu olmalıdır. Dünyada secdeye varmayan yüzler kıyamet günü yüzleri üzere cehenneme sürüleceklerdir. Onların namazlarını orada edâ etmeleri de onlara fayda vermeyecektir. Yani onlar karışılacakları ezâ ve cefaya karşı ancak vücutlarının yüz azaları ile korunabileceklerdir. Yani ayakları ve elleri onları koruyamayacaktır. Allah (cc)´ın hedeflerine gidişini ayakları yerine yüzlerine yaptırması, dünyada iken yüzlerini secdeye koymadıklarından dolayıdır. “Biz onları kıyamet günü körler, sağırlar olarak yüzükoyun haşrederiz. Onların varacağı yer cehennemdir. Ateşi yavaşladıkça biz onun alevini artırırız. (İsrâ 97) “Ve hüve alâ külli şeyin kadîr.”

Efendim kul bütün sorgulardan geçse de kul hakkından helalleşmeden geçemeyecek nedir?

Kullar arasındaki haklar illaki hukukî olan haklar değildir. Bunlar elbette sorulacaktır. Fakat bunlar yanında Allah (cc) kulların birbirlerinde olan şu önemli hakkı arayacaktır. O nedir bilir misin?

O hak cennet ve cehennem hakkıdır. Çünkü yaratan yarattığını cehenneme atarken diğer kulununun asi olan kuldaki hakkı almasıdır. Eğer bu hak olmasa idi yinede kulunu cehenneme atmaktan vazgeçerdi. Çünkü O en merhametli olandır. Şu hadisi duymadın mı, Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz buyurdular ki:

"Kıyamet günü hak sahiplerine haklarını mutlaka eda edeceksiniz. Öyle ki boynuzsuz koyun için, boynuzlu koyundan kısas alınacak, taşa niye bir başka taş üzerine yüklenip kaldığından; adamın adamı niye yaraladığından sorulacak."

Senin yaratılış icabı ve tabiat gereği dediğin şeylerde hakların aranması, insanlarda da bu aramayı gerektirir. Kullar, başka kulların cehennemde yanmasından bir ferahlık duymazlar. Fakat Allah (cc) kullarında çalışanların çalışma haklarının karşılığını asgari düzeyde arayacaktır. Fazilet düzeyinde aramaz ve çok fazla ihsanda bulunur. Yani farzları arar, nafilelerde ise ihsanını kat kat artırır. Düşün bir kere bir kulu sıcağın altında oruç tutarken, tutmayan hakkında ceza uygulaması; bu şey oruç tutan kulun çektiği sıkıntının, tutmayan kuldaki hakkını almak için cezayı uygulamasıdır. Yoksa zâtı asi kulundan rahatsız değildir.

Efendimizin Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) "Fukaralar, cennete zenginlerden beş yüz yıl önce girerler. Bu Allah (cc)´ın indinde yarım gündür"(Tirmizi) buyurması bu hak meselesine büyük bir açıklık getirmektedir.

Hesap gününde cennetlik ve cehennemlikler yerlerine varmıştır. Fakat bir huzursuzluk vardır. Cennetlikler dostlarını, cehennemdeki müslümanlar yaptıkları bazı günahların pişmanlılığı ve kafirlerin alayları karşısında üzüntü içinde kalırlar. Kafirlerin müslümanlarla alayları da Allah (cc)´ı gazaplandırmıştır. Geçen zaman kullara seneler gibi gelse de az bir zaman sonra, Allah (cc) insanlara Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimizi şefaat için araya koymak fikrini kalplerine ilham edecektir. Çünkü azaptan kurtuluşun zorluğu insanlara dehşet ve korku verecektir. Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) uzun secdelere varacaktır. Ümmetim ümmetim diyerek Allah (cc)´a yalvaracaktır. Hadisi şerifte bu konu şöyle gelmiştir.

"Allah (cc) kıyamet gününde insanları bir araya toplar. Onlar: "Ey Rabb´imiz! Senin katında birisini şefaatçi edilelim de, Rabb´imiz bizleri bu yerimizde rahata kavuştursun" derler. Âdem (a.s.)´a gelirler: "Sen, Allah (cc)´nın kendi eliyle yaratmış olduğusun, Allah (cc) kendi ruhundan sana üfledi ve sana secde etmeleri içinde meleklere emir buyurdu. Rabb´imiz katında bize şefaatçi ol" derler. Âdem (aleyhisselâm) "Ben sizin istediğiniz konumda değilim" der ve işlemiş olduğu hatayı hatırladır. Onlara: "Siz Nuh´a gidin" der.

Nuh (aleyhisselâm)´da: "Ben sizin istediğiniz mevkide değilim" der ve işlediği hatayı hatırlatır ve: "Siz Allah (cc)´ın kendisini Halil (yakın dost) edindiği İbrahim (aleyhisselâm)´a gidin" der. Ona giderler, o da: "Ben sizin istediğiniz konumda değilim" der, işlediği hatayı hatırlatır ve: "Siz İsa (aleyhisselâm)´a gidin" der. Ona giderler.

O da: "Ben sizin istediğiniz mevkide değilim" der ve devamla: "Siz Yüce Allah (cc)´ın önceki ve sonraki tüm günahlarını bağışlamış olduğu Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihi) ´ye gidin" der. Bana gelirler.

Ben de, Rabb´ime nida edip yalvarmak için izin isterim. O´nu gördüğümde secde yaparım. Allah (cc) beni dilediği kadar belli bir vakte dek o hâl üzere bırakır. Sonra: "Başını kaldır, istediğin verilecektir, söyle söylediğin dinlenecektir, şefaatte bulun şefaatin makbul olacaktır." denilir.

Bende bunun üzerine başımı kaldırırım, Rabb´imin bana öğrettiği gibi hamd ederim sonra da şefaatte bulunurum. Rabb´im Bana kimler için şefaatçi olacağımı bildirir. Sonra haklarında şefaatte bulunduklarımı cehennemden çıkarırım Allah (cc)´ın izniyle ve Cennete koyarım. Sonra yine Rabb´imin huzuruna varırım ve yine aynı şekilde secdede bulunurum. Üçüncü, dördüncü kez böyle tekrar tekrar bu devam eder. Öyle ki Kur´ân´ın tuttukları haricinde cehennemde hiç kimse kalmaz." (Buhari)

(Yani “Kur´an-ı Kerim´in tutukları”, bunlar, kendi haklarında ebedi cehennemde kalmaları kesinkes belli olanlardır.) Tâki cehennemde hiçbir iman ehli kalmayacaktır.

Ahirette kullarına öyle ihsanda bulunacak ki, asi olan kulların halinden itaatkâr kullar meşgul olmayacaklar ve onları unutacaklardır.

Kalan kafir kullar ise; Adem (as)´ın cennetten çıkıp dünya hayatına nasıl uyum sağladıysa, onlarda oraya uyum sağlayacaklardır.

Çok merhametli Allah (cc) kullar hakkında Rabb´lığın ve yaratıcılığın şanını gösterecektir.

Efendim cennette bildiğimiz nimetlerle mi karşılaşacağız?

Cennet nimetlerini dünya nimetleri ile kıyaslama. Çünkü İbn Abbas (radiyallahü anh)´tan rivayet edilen *“Cennette isimlerden başka dünyayı andıran hiçbir şey yoktur.”* (Makdisi) bunu çok iyi açıklar. Cennet ve cehennem kavramlarını dünya şartlarına göre düşünmemelisin. Ahiret bu dünya alemine benzemez. Cennette müminler için en büyük nimet Allah (cc)'ı görmeleridir.

Fakat insanları en çok cinsi zevklerin ve kadının durumunun nasıl olacağı biraz sıkıntı veren durumdur. O da erkeğin huriler ile taltif edilince acaba kadınlar erkek zevceler ile mükafatlanacak mı, sorusunun cevabı hala tatmin edici olamamıştır. Bize göre bu durumun cevabı için dünya şartlarını düşünerek değil de, ahiret âlemine göre düşünmek gerekir. Allah (cc) insan fıtratının ruhi temel ilkelerini ahirette bozmayacaktır. Fakat bunun yanı sıra cismâni zevklerde (yeme , içme, uyuma, hastalık vb) değişime gidecektir.

Cennetin şehvet ile perdelenmesi olmayacak bir şeydir. Çünkü şehvetin genellikle sonucu cehenneme götüren bir duygu olması önemli bir husustur. Cennette bekar kimsenin kalmayacağı Buharî ve Müslim´de geçmektedir. Kadında temel ilke sahip olunma, erkekte ise sahip olma duygusunun gerçeği olarak, kadın ahirette bir erkeğe râm olması anlamsız olmaz. Ayetlere bakılınca hurilere sahip olunmadan bahsedilir.

“Gerçekten cennetlik olanlar, o gün eğlenceyle meşguldürler.” (Yasin, 55)

“O cennetlerde gözlerini kocalarından başkasına çevirmeyen hanımlar vardır ki, bu kocalarından önce kendilerine ne bir insan dokunmuştur, ne de bir cin.” (Rahman, 56)

“Onlar yakut ve mercan gibidirler.” (Rahman, 58)

“Doğrusu Allah'a karşı gelmekten sakınanlara kurtuluş, bahçeler, bağlar, göğüsleri tomurcuklanmış yaşıt kızlar ve dolu kadehler vardır. Orada boş ve yalan söz işitmezler. Bunlar Rabb´inin katından hesapları karşılığı verilenlerdir.” (Nebe31-36)

“Cennette onlar için işlediklerine karşılık olarak sedefteki inciler gibi hûriler ceylan gözlüler vardır.” (Vâkıa, 22-23)

“Biz hûrileri ceylan gözlüleri cennetlikler için yeniden yaratmışızdır. Onları, bâkire, şuh, eşlerine düşkün ve yaşıtları kılmışızdır.” (Vâkıa, 35-37)

“Ebedî gençliğe erdirilmiş genç hizmetçiler, baş ağrısı ve dönmesi vermeyen bembeyaz bir kaynaktan doldurulmuş kâseler, ibrikler ve kadehlerle cennetliklerin etrafında dolaşırlar.” (Vâkıa, 17-19)

İlişkilerin ve kadınların durumlarına açık bir ifadeye yer verilmez, yoruma ihtiyaç vardır. Aslında cennete cinsi birleşmenin değilde, kadın ve erkek arasında olan bir aşkın varlığı üzerinde durmak daha doğru olur. Aşkın verdiği zevk sevmedeki doruk noktadır. Dünya hayatında bile aşıkların birleşmedeki zevki basit görmeleri bundandır. Basit ve âdî şeyler ise cennet sıfatları arasında yer almaz.

Cennet cinsi birleşmelerin hedef alındığı nimet değildir. Cennet Allah (cc)´ın kullarına olan sevgisinin ihsan edildiği ebedî bir yurttur.

Allah (cc)´ın cennette vereceği nimetlerin dünyada yasak ettiği şeylerden olması muhaldir. Yani kötü ahlakı, fuhşiyatı, şarabı, livatayı, kadının birçok kocanın haremi olması vb. Bunların orada olağan olması gibi bir şeyi Allah (cc)´tan beklemek yanlıştır. Cennet güzellik yurdudur.

"Gönüllerindeki kini söküp atacağız" (A'râf 43) şeklindeki ifadeler, cennete gireceklerin manevî bir arındırmaya tâbi tutulacağının delilidir. Yine ayet ve hadislerin beyanına göre cennette kusursuz bir ahlakî hayat yaşanacak, cennetlikler arasında anlamsız ve gereksiz konuşmalar, suçlamalar olmayacak, tam bir dostluk ve kardeşlik hayatı hüküm sürecektir. (Hicr 47; Vâkıa, 25)

Cennetin hiçbir şekil ve zamanda tenkidi ve ayıplaması olmayacak yer olması da Allah (cc)´ın büyüklüğünün işareti olması gerekir. Zamanlar ve boyutlar ona bir leke getiremez.

Mesela;şehvetin orada bizim anladığımız bir şekilde olması düşünülemez. Şehvet dinimize göre kötülenen unsurlardan olup, terbiye edilmesi ve meşru bir dâirede tecelli etmesi aranılan husustur. Dünyada şehvet melekesi ürümeye sebep olmasından dolayı bir şekilde zarûrî görünse de, ahiret yurdunda bunun hedef bir şey olması düşünülemez. Allah (cc)´ın şehvet örtüsünü kulları üzerine bırakması cennet ortamına uygun düşmez. Üremeninde olmadığını düşünürsek cennette kişiler arasındaki cinsi yakınlıkta aşkı ve sevgiyi düşünmek uygun olacaktır. Böyle olunca da orada olan cinsi birleşmelerin mahiyeti çok değişik olması gerekir.

Diğer bir hususta, ahirette verilecek şarabın özelliklerinden Kur´an-ı Kerim´de bahsedilirken dünyadakiler gibi olmadığını da hatırlatılmaktadır. Cennet şarabı kadehler dolusu içileceği halde sarhoşluk ve rahatsızlık vermeyecektir (Saffat 45-47; Muhammed 15)

Ahirette bedenlerin ruhlarla varlığı beraber olacağı muhakkaktır. Fakat cennet zevklerinin ise (İmam Gazali (ks)´ye göre de öyledir), hissî, hayalî ve aklî olmak üzere üçe ayrılacağı, herkesinde kendi kabiliyetine göre bunların tamamından veya bir kısmından faydalanacağını kabul ederiz. Çünkü dünya hayatında bu zevklerde bir noksanlık zuhur eder.

Sahih hadislerde belirtildiği gibi bütün müminler cennetteki yerlerini aldıktan sonra Allah (cc) kendilerine hitap ederek hallerinden memnun olup olmadıklarını soracak, onlar da son derece memnun olduklarını ifade edeceklerdir. Bunun üzerine Allah, *"Size bundan daha değerli bir şey veriyorum: Size rızamı saçıyorum, artık size gazabım bir daha dokunmayacak"* diyecektir. (Müslim)

Korkunun olmadığı yerde huzur olur. Kulun kendini emniyette olduğunu hissetmesi ise en güzel nimettir.

Zebûr´da olan şu ilâhî fermanı gönülden hissetmek gerekir.

"Cennet ümidi ve cehennem korkusu ile ibadet edene yazıklar olsun. Yoksa Allah (cc) ibadet edilmeye layık değil mi?"

Ahirette bizim isteklerimiz Yunus´un isteklerinden başka bir şeyin olmadığı da muhakkaktır.

Cennet cennet dedikleri üç beş ırmak birkaç huri

İsteyene ver onları, bana Seni gerek seni

Başka bir beyitte;

Sofilere sohbet gerek, ahilere ahret gerek

Mecnunlara leylî gerek, bana Seni gerek seni

(Allah (cc) daha iyi bilir)

Efendim Şeyh´ül Ekber Muhyiddin Ârâbî (ks) Hazretleri Fusus-ul Hikem kitabında Firavun´un imanlı göçtüğünü ve bir zaman sonra cehennemin içindekilere azap yerine nimet olacağından bahsediyor.

Şeyh´ül Ekber´in sözleri Firavunun sıhhatli bir imanına delâlet etmez. Fakat Allah (cc)´ın ruhunu temizleyip ve iman etmiş olmasının caiz olabileceğini söylemektedir.

Hallac-ı Mansur (ks)´un “ben Hakk´ım” demesiyle, Firavun´un “ben Allah (cc)´ım” demesi arasındaki fark çok büyüktür. Fakat ikisi de erdikleri sırrı vakitsiz ifşa ettiklerinden ukûbetle cezalandırıldılar. Belki ikisi de mazurdur. Onlar sırrı, âyan (açık) ile birbirine karıştırdılar.

Firavun Musa aleyhisselama “Alemlerin Rabb´i kimdir”(Şuarâ23) diye Allah (cc)´ı sorunca; Musa aleyhisselam “Gök ve yerlerle bunların arasında olanların Rabb´idir”(Şuarâ24) dedi. Firavun “bakın bu adam mecnundur, ben ona zattan soruyorum o ise sıfattan haber veriyor” dedi. Musa aleyhisselam “Ya Firavun sen bana Allah (cc)´ı soruyorsun. O yer ve göklerde ne varsa hepsinde tecelli eden mukaddes zattır. O her şeyde zâhirdir.”

Firavun Allah (cc)´ı biliyordu. Fakat seyr-i suluku (manevi terbiyede yükseliş yolu) eksik olduğundan bazı eriştiği şeylerde noksanlığını gösterdi. Onun için ölüm anında gördüğü mertebede uyandı. Lakin bu uyanma neticesi ile Allah (cc)´ın dilediği bir iman mertebesine kavuştu. Çünkü yeis “ölüm korkusu” halinde imanın kabul edilmeyeceği Kur´an-ı Kerim´de “Yoksa fenalıklar yapıp yapıp ta nihayet her birine ölüm gelip çattığı zaman, ben şimdi tövbe ettim diyenlere ve bir de kafir olarak ölenlere tövbe yoktur.(Nisa 18) buyrulmuştur.

İmandan sonra hayırlı ameli yapabilecek bir zaman bulunmalıdır. Lâkin fasık müminin son nefesindeki tövbesi de makbul olabilir. Çünkü yaptığı tövbe hayırlı amele delâlet eder.

Bunun için Firavunun imanı hakkında kesin bir sözün olmadığı “Allah (cc) bilir” mertebesindeki bir imana sahip olduğudur. Eğer burada tutarlı düşünmezsek, ölüm anındaki kötülüğünde imana zarar vermemesi gerekir.

Fakat Allah Resûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve ala âlih buyurdu:

“Biriniz yaratıldığı zaman, annesinin rahminde kırk gün nutfe, sonra kırk gün kan pıhtısı olarak, sonra da kırk gün bir çiğnem et olarak toparlanır. Sonra Allah (cc), ona dört kelime ile bir melek gönderir: Eline geçecek rızkı, ölüm zamanı, dünyada yapacakları, kötü bir kişi veya iyi bir kul olduğu yazılır. Sonra ona ruh üfürülür. Kendinden başka hiçbir ilah olmayana yemin ederim ki, biriniz, kendisiyle onun arasında bir adım kalana kadar cennetlikler gibi amel eder, derken, yazılanlar onu geçer de, cehennemlikler gibi amel eder ve cehenneme girer. Şüphesiz biriniz, kendisiyle onun arasında bir adım kalıncaya kadar cehennemlikler gibi amel eder, yazılanlar onu geçer de, cennetlikler gibi amel eder ve cennete girer.” (Buhârî) Bu hadîsi şerîf anlık hadiselerin imanı etkilediğini göstermektedir. Bize kulların kâr edeceği tarafı düşünmek gerekir.

Beşer, hata işler üçer beşer; diyerek Allah (cc)´a sığınmak gerekir.

Cehennemdekiler için sorduğun suale gelince;

Fusus-ul Hikem´den anlaşıldığına göre cehennemde kalışın sonsuz, azabın sonsuz denilebilecek kadar uzun olacağıdır. “Bir zaman gelecek ki cehennemin dibinde su teresi bitecektir.” Hadisi şerifi ile orada bir yaşamın başlayacağıdır. Öyle ki cehennem ehli oraya alışacaklardır.

Alıştıkları şeyden ayrılanların yaşayamadıkları ve azap çektikleri bilinen gerçektir. Allah (cc) onları cehenneme ülfet edecekleri şekilde yaratmıştır. Cehennem ehli ateşle ve cehennemle ülfet edip mutlu olacaklardır.

Cehennemde olmak ile, ateşe sunulmak ve azapta olmak ayrı ayrı şeylerdir.

Devamlı azap ne adâlet nede Allah (cc)´ın merhamet sıfatlarına uygun düşmektedir.

Efendim öyle ise şeytan hakkında ne buyurursunuz?

Şeyh´ül Ekber Muhyiddin Ârâbî (ks) Hazretleri Fusus-ul Hikem kitabında şeytan hakkında şu bilgileri sunar.

“Ma´lûm olsun ki, İblîs (Şeytan) mudill (Allah (cc)´ın isimlerinden, dalâlete düşüren) isminin göründüğü yer eksiksiz en mükemmel olan bir rûhtur.

Rûhlar mertebesi ayrılık ve başkalıktan bir tür üzerine Zât´ın dışında ortaya çıkmasından ibârettir. Vahidin (Tekin) ikilik dâiresinde hissetmesi, görmesi bu mertebeden başlar. Binâenaleyh nitekim mudill isminin hükümlerinin, görülmeye başlaması bu mertebedir. "Idlâl" şaşırtmak demektir. Bir vücûdun yekdiğerine uymaz, aykırı olarak iki görülmesi şirk ve şirk ise yoldan sapmadır . Bu çeşit hissedilişler vehim kuvvetinin marifetidir . Mudill isminin görüldüğü yer bu kuvvet olup, hakîkât-i İblîs´tir. Zîrâ şânı "telbîs"tir; yani hile, oyun yapmak, aldatmaktır ve "iblîs" ismi de bundan türemiştir. İblîs bu husûsiyeti, kuvveti ile alemleri ihâta etmiş kuşatmıştır. Onun emri altında sayısız ve hesapsız rûhlar, melekler (kuvvetler) mevcûttur ki, hepsi şaşırtmaya ve baştan çıkartmaya memûrdurlar. Bunlar tabiat aleminde bütün eşyaya bulaşmıştır.

Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz, "Her kimse ile berâber bir şeytan doğar ve ben benimle doğan şeytanı İslâm´a getirdim" buyurmaları, insan nefsindeki "vehm"e işârettir. Zîrâ, vehim kuvveti aslâ yalandan sakınmaz . Özelliği bütün meleklerden kendini üstün görmektir. Vehim, varlığından eser olmayan bir şeyi var ve mevcût olan şeyi yok gösterir. Düşünme gücü, tefekkür melekesi aklın hükmüne tâbi´ olursa, ona "düşünce gücüne sahip" ve eğer vehmin hükmüne tâbi´ olursa ona "hayalî görüşe sahip" derler. İblis´in hakikâti insanın hakikâti olan akl-ı külle diğer ilâhi melekler gibi boyun eğmesi, itaat etmesi teklîfine karşı "Ben ondan daha hayırlıyım" (A´râf 12) dedi. Bu cevap, kendisini ayrı görmek demektir. Biri, iki görmek ise vehimdendir.

İşte İblîs, ilâhi isimler ve sıfâtların hepsini kendinde toplamış olan akl-ı külle tâbi´ olmayıp, eşsiz emsâlsiz olma davasında ve üstün çıkma işine kalkıştığı ve biri iki ve varı yok ve yoku var gördüğü için, Allah (cc) onu diğer melekler (kuvvet sahipleri) arasından "haydi çık, çünkü sen alçaklardansın"(A´râf 13) hitâbı ile kovdu .

Vehim gücü, bütün meleklere hükmünü geçirmekle berâber, onlara nazaran kıymetsiz ve küçük bir şeydir. Zîrâ şânı, hakîkate ulaşmaktan men etmektir. İblîs kendilerine yerin esrârını ve göğü keşfetmiş olan sâlikleri şaşırtmak için hayâl olunmuş olarak yer ve gök sûretlerinde görülür . Zati oluşumlara da karışıp, sâliki (bu yolun çalışanı) şaşırtır. Ancak, Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî)´in sûretine ve onun vârisleri olan kâmilîn sûretlerinde temessül edemez, yani karışamaz . Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) ile onların mirasçıları olan kâmiller Hâdî İsmi´nin ve İblîs ve tayfası ise Mudill isminin eksiksiz tam olarak çıktığı yerdir. Allah (cc)´ın tecellilerine de karışması Allah (cc)´ın Hâdî ve Mudill isimlerinin her ikisini de câmi´ bünyesinde toplamış olmasındandır.

İblîs´in hakîkâti ism-i Mudill olduğundan ve kalbi hakikatler mümkün olmadığından, gerek kendi ve gerek tayfası, Hâdî isminin açığa çıktığı, göründüğü beden sûretine giremez. Şeytan hakkında söz çoktur; fakat ehl-i irfân ve zekâya esas olan bu kaideler yeterlidir."

Şeytanın varlığındaki sırrı çözersen, onun varlığının o kadar dehşet veren bir husus olmadığı insan nefsinin hususiyeti üzerinde durmanın daha önemli olduğu açığa çıkar. Nefis terbiyesinde, Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimizin:

"Nefsim kudret elinde olan Zat´a yemin ederim ki, eğer siz hiç günah işlemeseniz, Allah (cc) sizi toptan helak eder; günah işleyen, arkadan da istiğfar eden bir kavim yaratır ve onlar mağfiret ederdi."

"Nefsim elinde bulunan Zat-ı Zülcelâl´e yemin olsun ki, günah işlemediğiniz takdirde ondan daha büyük olan ucb´e (kendini beğenme günahına) düşeceğinizden korkarım." (Müslim) buyurdu. Bu ise hataların çıkış noktası olarak şeytanın varlığından çok nefsin büyük etki ettiği, Allah (cc)´ın ise kulluk vasfının gereği olan hatayı, rabb´lik gereği olan afv ve rahmet ile karşılayacağını göstermektedir.

Günahlarımız kulluğumuzun işaretidir. Sevaplarımızdan bize bir övünme gelecekse öyle sevaptan, şeytan gibi kovulmaktan Allah (cc)´a sığınırız.

Efendim Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz "Ümmetim" diye dua ederken ne demek istemektedir?

Bazıları bunu yalnız Efendimiz (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihî)´den sonra gelen insanlar için düşünürler. Aslında bütün insanlık için şefaat isteminde bulunduğu gibi diğer peygamberleri de kapsamaktadır.

Çünkü yaratılışın öncesi Rûh-i Muhammedî, sonu ise insâniyetin yaratılışıdır. Yani bütün kâinâtın yaratılışının başlangıcı ve kökü Fahr-i Âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalâtü vesselâm ve ala âlihî) Efendimizdir.

Hz. Peygamber (aleyhissalâtü vesselâm ve ala âlihî) Efendimiz yaratılışta da rûhanî yönü ile her şeyden öncedir. Rûhâni ve cismânî cihetlerin özü ve geldiği yerdir. Nitekim hadîs-i şerifte gelir,"Allah (cc) önce benim ruhumu yarattı."

Peygamberlerin ve evliyâların ve diğer insanların ruhları da, O´ndan ayrılan tâli unsurlardır. Onun için buyurdu ki,

"Ben peygamber iken, Adem (as) çamur ve su içinde idi."

Yani yaratılış itibârı ile sonra gelmiş olsa bile Hz. Peygamber (aleyhisselâtü vesselâm ve ala âlihî) Efendimiz mahlûkattan önce yaratılmıştır.

Hz. Peygamber (aleyhisselâtü vesselâm ve ala âlihî) Efendimiz;

"Biz sonradan gelmiş, geçmişleriz" buyurdular.

Bunun üzerine Fahr-i Âlem (aleyhissalâtü vesselâm ve ala âlihî) Efendimiz kendine mahsus unsurları ile öncelik sahibi oldu. Kainâtın yaratılışı bu hakîkat üzere tamam oldu.

Zirâ mübârek ruhları ruh-u câmî olduğu gibi, cisimleri de cism-i kâmil idi. Yaratılmışlardan ve diğer peygamberlerden O´nun şemâil-i ve hilye-i şeriflerini derleyecek, toplayacak, kemâline ulaşacak ve tamamlayacak biri gelmedi ve gelmeyecektir.

Efendim ahirette üzüntü veren şeylerden her kulun nasibi olacak mı?

Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz buyurdular ki:

"Ölüp de pişman olmayan yoktur, mutlaka herkes nedamet duyar: İyi yolda olan hayrını daha çok artırmadığı için pişman olur, nedamet duyar. Kötü yolda olan da nefsini kötülükten çekip almadığına pişman olur, nedamet duyar." (Tirmizî)

Cennet ehli ve cehennem ehli Allah (cc)´ın karşısında mahcup olurlar. Cennetin amelle kazanılmayacağı, cehenneminde uzak olmadığını yakından görürler.

İnsanlar Allah (cc)´ın rahmetinden başka bir kurtarıcı şeyin bulunmayacağını anlayacaklardır.

Efendim imtihanlarda bir sınır var mıdır?

İmtihanlar küçükten büyüğe doğru gider. Sonsuzdur. Ölene kadar devam eder. Ölünce varacağın son makamı bulana kadar devam eder. Bu imtihanlardan kurtulan kimsede yoktur.

Hz. Süleyman (aleyhisselâm) "Bu Rabb´imin fazlındandır. Beni imtihan etmek içindir. Şükür mü edeceğim, yoksa nankörlük mü yapacağım?" (Neml 40)

Fakat onlar ve bizler sizlerden farklı olarak imtihanın geliş yönünü çok iyi biliriz. Çünkü bizler sizler için var olduğumuzdan Allah (cc) tarafından bize yardım gelir.

Şunu unutma ki, imtihanlar "Bir imtihan olarak size iyilik ve kötülük veririz" (Enbiya 35) ayetinin sırrından ayrı kalmaz.

Mesela sana birisi gelip bir hakikati anlattığında, onun sana bir iyilik olduğunu sanma, aslında sana gelecek olan imtihan veya belanın habercisidir. Aslında senin hakkında bir hüküm verilmiştir de, onun

tecellisinin zahir olmasının ön hazırlığıdır. Bu senin hakkında tecelli edecek hakikatin ne yönden geleceği ve tehlikeyi gösterir.

Eğer Allah (cc) bir kulu hakkında kaybetmesini murat ederse, onun helak olacağını da unutmamak gerekir.

Efendimiz (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihî) "Ahirette kimin hesabı münakaşa edilirse, azaba maruz kalacak demektir!" buyurmuşlardır.

Hz. Aişe (r.anha) "Nasıl olur?

Allah (cc);"O vakit kimin kitabı sağ eline verilirse; kolay bir hesapla muhasebe edilecek ve ehline sevinçli olarak dönecektir" (İnşikak 7-9) buyurmadı mı?

Bu hesap münakaşası değil mi?" dedim. "Hayır!", "bu münakaşa değil arz etmektir" buyurdular.

"Kıyamet günü hesaba çekilen herkes mutlaka helak olmuş demektir!" (Buharî)

Bunları anlamak sana çok feyzler verecektir.

Efendim ne kadar zor bir hayatın içindeyiz ki, yaptığımız doğrular bile yanlış çıkıyor.

"Sadece ve sadece benden korkun." (Bakara 40) Allah (cc)´tan korkmak lazımdır. Fakat "Korku içinde, aynı zamanda tazarru ve niyazları kabul edilecek ümidiyle Rabb´lerine dua ederler." (Secde 16) Eğer sen bu korkuyu kalbinde taşırsan hatadan seni korumak için bir özel yardım her zaman gelir. Nasıl geldiğini de bilmende gerekmez.

Onun için "mürşidi olmayanların şeytanlara oyuncak olması" bundandır. Biz bize teslim olanların kapısındaki kediye bile nazar kılarız. Onu hiçbir işinde yalnız bırakmayız. Öyle ki kabirde sorguyu, hesap gününde hesabınızı beraber vereceğiz.

Efendim buna deliliniz nedir?

Bu konuda Bahaeddin Nakşbend (ks) Efendimizin "dervişler öldükten sonra kabirlerinde seyr u sülûklerini tamamlatırız" kelâmı vardır. Ayrıca "Kişi sevdiği ile beraberdir." Bu beraberlikte çok manalar vardır.

Evliya Allah (cc) ile olan dostluğunda öyle imtiyazlar kazanmıştır ki, naz makamında tasarruf eder. "Nerede olursanız olun O sizinle beraberdir."(Hadid 4) Allah (cc)´ın olmadığı yer yoktur. Evliya ise Allah (cc)´tan ayrı değildir.

Evliya yanına gelen, yapmadığını yapmış gibi göstermemelidir. Haya etmek lazımdır. Çünkü onlar gerçekten kul hakkında haber sahibidir. Onlardan utanmazsan, bil ki; bir dostun gönlüne giremezsin. Onların gönlüne giremeyen Allah (cc)´ın yanına da varamaz.

"Kim Allah (cc)´ın yeryüzündeki sultanını alçaltırsa, ihanet ederse Allah (cc) onu alçaltır" (Tirmizi)

Bu sultanları maddî alemin sultanları sanma, maneviyat sultanları bu sultanların amirleridir. Onlar alemi yönetenlerdir. Onları tanımazsan görünen sultanların sarhoşluğuna kapılırsın.

Bir devlete padişah olmak bir kuru kavga imiş,

Bir mürşide bent olmak cümleden a´lâ imiş.

Yavuz Sultan Selim

Efendim zamanla bizde yanlış olan şeyleri doğru gibi hissetmeye başlıyoruz.

Eğer kendini bizim etkimizden çıkarırsan bir gün bu hal seni kaplar. Sen kendini kaybettiğini dahi bilemezsin. Öyle zamanlar göreceksin ki yapmadığın işlere müsaade etmeye başlayacaksın. Bunlar öyle zor şeylerdir ki, yapmayacağın şeyler sana arkadaş olur. Sana manevî bir bakışımız olmasa idi, kendini bu fırtınadan sende kurtaramazdın.

Korkular arkadaşın olur, huzurun kaçardı. İşin en acı tarafı günahın insanlar arasında ortak olmasıdır. Bugün öyle günahlar vardır ki, işlemeyeni ayıplıyorlar. Uyarıcıların kalmadığı bir günde, uyarıcı olarak Allah (cc) bulunursa artık korkuların kara bulutlar gibi gelmesini beklemelisin. Çünkü Allah (cc) musibetleri gönderince fasık ile itaatkârı birbirinden ayırmaz. Mesela rüşvet alınan toplum için Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz;

"Rüşvetin yaygınlaştığı bir cemiyeti korku sarar."

Başka bir hadisi şerifte ise "Hükümde rüşvet alan ve rüşvet veren ve aracılık eden kimseyi Allah (cc) lanetlemiştir." (Tirmizî) buyurdular.

Adaleti kullar ortadan kaldırınca, Allah (cc) adaleti yeniden tesis eder. Bu ise azabın tecelli etmesi ile olur ki, bu ise tehlikeli hallerdendir. Çünkü bu din ve dünya O´nun tarafından her an kontrol edilmektedir. Yeri gelir, bir zalimi kullarını islah için kullanır, daha sonra o zalimden intikamını da acı bir şekilde alır. Fakat bu arada ise binlerce sevdiği kul, elemden uzak kalmaz. Bu meydanda nice başlar kesilir, hesabı da sorulmaz.

Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) "günah yapana zarar verdiği gibi karşısına da zarar verir. Korkutsan başına dert olur, razı olsan ortak olursun, söylesen gıybet olur, ayıplasan başına gelir" buyurdular.

Senin iyi olmanın fayda vermediği bir günde yaşamak her şekli ile ziyan getirmektedir. Yani günah işleyeni uyarsan dünyada zarar, uyarmasan ahiret gününde bir zarardasın. Bu ziyandan kurtulmanın çaresi bize tam manası ile bağlanmandır.

Efendim biz insanlar için iyi olan bir şeyi ister iken, niçin onlar bizim gördüklerimize değil de kendi isteklerine meylediyorlar?

Âh oğlum! eğer onlar Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî)´in dediği gibi "benim bildiklerimi bilse idiniz, çok ağlar az gülerdiniz" sınıfına girenlerdir. Ne yapalım ki elden bir şey gelmemektedir.

Onlar ki, ancak sıkıntı zamanlarında Hakkı hatırlarlar. Bu ise fayda vermeyen şey olacaktır. Bu hal devamlı surette artacaktır.

Bizlerin bu aleme gelmemizden gaye eksik tamamlamak içindir. Bu işteki delilimiz Peygamber Efendimizdir. Bu işin evvelinde Efendimiz (sav) vardır. O´nun zamanında Ashab-ı Kiram, Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimizin sohbeti bereketi ile derin bir vecd ve cezbe içinde bulunuyordu. Sonradan o hal dağıldı. Bu yolun manevî varislerine intikal etti. Bu da birçok kollara bölündü.. O kadar bölündü ki, zayıfladı ve dağıldı. Birçoğu suret halinde kaldı. Manası olmayan bir şeyhlik unvanı halini aldı. Bunlar da birçok şubelere ayrıldı; o kadar ayrıldı ki, başı belli olmaz bir hal aldı.

Biz bu işi topladık, lakin sonra yine bize "Bu senin bir imtihanın" ayeti tecelli etti.

Bizi bilenlere yine ışık olup onları kurtarmak için Rabb´im müsaade ederse öbür alemden bu aleme doğru bir tevhit rüzgarı yine esecektir.

Toprak, her zaman doğurgandır. Heykel olduğu gibi, bir bitki, bir can, sığınılacak yurt ve cennete varılacak yolda olur.

Efendim bazı insanları yetiştirmek için çok emek sarf ediyoruz. Lakin sonuçta neden istenilen olmuyor?

Allah (cc)´ın koyduğu bir kanun vardır. Nimet bir külfet ile takdir edilmiştir. Verilen bir mânevi halin tecrübesinden geçirilmeden diğer yola geçirilmezsin. Yani elekten geçirme vardır. Bu elekten geçme bazen ağır tecelli eder. Fakat mükafatı çok büyüktür. Bağlandığın mektep yüce olunca, imtihanlarında unutma ki ağır olur.

Bizim yolumuzda çok tane olur. Çünkü cazibesi vardır. Elekte kalan tane ise bir mi diyelim, iki mi diyelim. Bizim derdimiz tevhidin sırlarını "bilmek", "bulmak" ve "olmak"´tır.

Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî)´e sordular. “İnsanlardan kimler en çok belaya uğrar?”

“Peygamberler, sonra büyüklükte onlara ve bunlara yakın olanlar. Kişi dindârlığı nispetinde belası da şiddetli olur. Şayet dininde zayıflık varsa, Allah (cc) onu da dindârlığı nispetinde imtihan eder. Bela kulun peşini bırakmaz. Tâ ki o kul, hatasız olarak yeryüzünde yürüyünceye kadar.” (Tirmizî)

Unutma ki; Allah (cc)´ın kullarında tecelli ettirdiği nimetlerde ve imtihanlarında incelikler vardır. İnsanların hepsine aynı şekilde ihsan ve musibet yoktur. Buna göre kullar da aynı şekilde olmazlar.

Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimizin kulların dünya hayatı karşısındaki tutumunu şu hadisinde açıklamıştır:

“İnsanlar dünyalık nimetler karşısında dört kısımdır:

Bir kul vardır, Allah (cc) ona **mal ve ilim** vermiştir, o bu mal hususunda Allah (cc)´tan korkar da onu sıla-ı rahimde harcar, malda mevcut olan Allah (cc)´ın hakkını bilir ve yerine getirir. İşte bu en yüce mertebeyi elde eder.

Bir diğer kul vardır, Allah (cc) ona **ilim** vermiştir fakat mal vermemiştir, ancak iyi niyet sâhibidir, şöyle der: Eğer malım olsaydı falanca gibi hayır yollarında harcayacaktım. Allah (cc) onu niyetiyle kabûl eder ve ecir yönüyle önceki ile eşit olur.

Bir üçüncü kul vardır, **mal** sahibidir, ancak Allah (cc) ilim vermemiştir, malını şehvet yolunda câhilâne harcar. Ne Rabb´inden korkar ne de onunla sıla-i rahimde bulunur. Malda mevcut Allah (cc)´ın hakkını da bilmez. Bu en fena bir mertebedir.

Dördüncü bir kimse daha vardır. Allah (cc) ona ne **mal ne de ilim nasip etmiştir**. Ancak, sefihlere gıpta ile: “Eğer param olsaydı der, falanca gibi harcar onun gibi yaşardım.” Bu da niyeti ile o sefih gibi olur ve günahta eşit olurlar.”

Bu dördüncü kısım dünya ve ahiret yönünden zararı ve kaybı çok olan kimsedir. Önce kendini hangi sınıfa girdiğini bilmen gerekir. Eğer ki bu sınıflardan hangisinde olduğunu bilirsen takdirin rızasına kavuşmuş olursun. İşte bu sırra erişmez isen yanlış sözler ağzından döküldüğü gibi hata senden ayrıda kalmaz.

Efendim kullar niçin imtihan edilir?

Kur´an-ı Kerim´den anladığımıza göre, imtihan herkes için vardır. İnsanın imtihana tâbi tutulması Allah (cc)´ın bir sünnetidir. Kötüler kadar iyiler de imtihan edilir. Peygamberler bile imtihandan nasiplenmiştir.

Meselâ; Hz. İbrahim (aleyhisselâm), oğlunu kurban etmesi için emredildiği rüyayla imtihan edildi (Saffât 106) ve Hz. Yusuf (aleyhisselâm), Züleyha´nın arzularıyla imtihan edildi (Yûsuf, 23-24).

İmtihan sebebiyle, başaranların imanı daha güçlenir, başaramayanlar ise sapkınlıklarında daha da ileri giderler (Müddessir 31).

Kur´an-ı Kerim´de imtihan ile ilgili bazı ayetler şunlardır.

“O (öyle yüce Allah) ki, hanginizin daha güzel davranacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratmıştır.” (Mülk 2)

“O, hanginizin amel bakımından daha güzel olduğu hususunda sizi imtihan etmek için Arş’ı su üzerinde iken gökleri ve yeri altı günde yaratandır.” (Hûd, 7)

“Her canlı ölümü tadacaktır. Bir deneme olarak sizi hayırla da şerle de imtihan ederiz. Ve siz, ancak Bize döndürüleceksiniz.” (21/Enbiyâ 35)

“İnsanlar, imtihandan geçirilmeden, sadece 'iman ettik' demeleriyle bırakılıvereceklerini mi sandılar? Andolsun ki, Biz onlardan öncekileri de imtihandan geçirmişizdir. Elbette Allah, doğruları ortaya çıkaracak, yalancıları da mutlaka ortaya koyacaktır.” (Ankebut 2-3)

"Ey müminler! Yoksa siz, sizden önce gelip geçmiş kavimlerin başlarına gelenler size de gelmeden cennete gireceğinizi mi sandınız? Yoksulluk ve sıkıntı onlara öylesine dokundu ve öyle sarsıldılar ki Peygamber ve onunla beraber iman edenler nihayet 'Allah (cc)´ın yardımı ne zaman gelecek?' dediler. İşte o zaman onlara, 'Şüphesiz Allah (cc)´ın yardımı yakın' denildi." (Bakara, 214)

"Sizi yeryüzünün halifeleri kılan, size verdiği nimetler hususunda sizi denemek için, kiminizi kiminizden derecelerle üstün kılan O'dur." (Enâm 165)

"Andolsun ki sizi biraz korku, açlık, mallardan, canlardan ve ürünlerden biraz azalma fakirlik ile imtihan eder, deneriz. Ey Peygamber! Sen sabırlı davrananları müjdele. İşte o sabredenler, kendilerine bir belâ geldiği zaman 'Biz Allah için varız ve biz sonunda O'na döneceğiz' derler." (Bakara 155-156)

"İnsan, Rabbi onu imtihan edip de ikramda bulunur ve bol nimet ve zenginlik verirse, 'Rabb´im bana ikram etti' der kendisinin bu ikrama ve nimete lâyık olduğunu düşünür. Ama onu imtihan edip rızkını daraltırsa, 'Rabb´im bana ihanet etti' der, kendisinin buna lâyık olmadığını sanır." (89/Fecr, 15-16)

Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz "Sevabın çokluğu, belânın büyüklüğüyle beraberdir. Allah, bir toplumu sevdiği zaman şüphesiz onları sıkıntı, musibet ve belâlarla imtihan eder. Artık kim bir imtihan edildiği belâ ve musibetlere rızâ gösterirse, Allah (cc)´ın rızâsı ve sevabı o kimseyedir. Kim de imtihan edildiği belâ ve musibetlere öfkelenir ilâhî hükme rızâ göstermez ise, Allah (cc)'ın gazabı ve azâbı o kimseyedir." (İbn Mâce) buyurdular.

Ben iyi bir insanım demen senin imtihandan kurtuluşun olmaz. Belki de imtihanının artışına sebep olur. Çünkü dünya hayatında çekilen sıkıntıların ahirette yüksek karşılıkları vardır. Fakat imtihanın da talep edilmesinden sakınmak lazımdır. Allah (cc) bir kulunu imtihana çekmek isterse onun kaybedeceğinin işaretidir. Bir imtihanla karşılaşınca Allah (cc)´a sığınmanın zırhına girip, rahmeti ilâhiyi istemek gereklidir. Eğer dua zırhını giymez ve büyüklerden yardım talep etmezsen helak olma korkusundan emin olma. Bunun yoluda bize yönelmen bizde Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî)´e, O´da Allah (cc)´a sığınarak bu imtihan geçitinden geçeriz.

Şunuda unutma ki, bir mümin bir şeyden iki defa imtihan edilmez. Eğer edilirse buda onun bir öncekinden ders almadığını gösterir ki, bu halden sığınmak gereklidir. Eğer ki seni üzen bazı hadiseler üstüne gelmiyorsa; onun için Allah (cc)´a yalvarıp sığınmalısın. Bu belayı istemekte değildir. Allah (cc) bazı kullarını kendine seçer. Bu kulu diğer kullarına örnek yapar. Ahiret gününde itiraz edecek kullarına onu göstererek, mazeret kapısını kapar. Musibetlere düşürdüğü kulunu da hiçbir zaman yardımsız bırakmadığı gibi, onun bilmediğin ve senin bilemeyeceğin yönlerden huzur nimetlerini yağmur gibi üstüne yağdırır.

Bazı kulların yüksek ahlak zirvelerine çıkmak arzusu vardır. Bu arzunun ona layık olup olmadığını Allah (cc) o kuluna bildirmek ister. Gerçekten o kul layıksa ona yardım ederek destekler, değilse yalnız bırakır ve zirvenin doruklarına çıkmak şöyle dursun, daha aşağılara düşer. Bunun hikmeti ise yüksek kulların tarafından korunması taahhüdüdür. Allah (cc)´ım layık olmadığımız şeyleri senden istemekten, Yüce Zâtına sığınırız. İnsanın haddini bilmekten yüce bir irfanda olmaz.

"Altın, ateş ile; iyi kul da belâ ve musibet ile imtihan edilir." Hz. Ali (radiyallahü anh)

Efendim bazı konuları gelip danışmanın sonuçları ağır olmakta mıdır?

Evet. Birisi bize bir konuyu danıştığı zaman artık sorana hüküm kalmaz. Çünkü iş sorana intikal etmiştir.

Allah (cc)´ın bazı kulları hakim sınıfa girer. Eğer bir kul gelip bu kullara şikayetini arz ederse Allah (cc) hükmünü icra eder. Biz bu sınıftanız. Fakat bize sorulan sorunun cevabı, kadere uygun gelir.

Eğer ki aranızda bir mesele zuhur ederse önce aranızda çözün veya af ve iyilik yolunu tercih edin. Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) buyurdular ki;

“Suç işleyenlere şefaatinizi, suçlu hâkimin önüne çıkmazdan önce yapın. Dâva hâkime vardıktan sonra şefaatte bulunsanız, o da affetse Allah (cc) hakimi affetmez”

Onun için büyüklere yakın olmak ateşe yakın olmak gibidir. Ateş insana sıcaklık ve rahatlık verir. Fakat yakınlıkta yanmakta vardır. Bazı meselelerde yalnız kalmakta bir hayır olsa gerektir.

Bazı sevenlerimiz bizleri devamlı kendilerine halleri hakkında yakınlık göstermemizi beklerler. Yani rüyalarında müşahedelerinde ve konuları hakkında bizim kararımızı beklerler. Fakat bizler onların isteklerini, kendi isteklerine uygun tecelli ettirmiş olsa idik helak olmaktan başka bir şey tecelli etmezdi. Talebenin isteğine göre öğretmenin öğretim planı uyguladığını, hiç gördün mü?

Eğer cahilin istekleri hemen tecelli etse idi, yeryüzü helak olurdu. Büyüklerin gölgeleri olmasa idi, küçükler yeryüzüne fesadı yayarlardı.

Efendim biz insanları uyarmak için bir gayrette olmamız doğru bir şey midir?

Bizim yolumuzda biri olarak onları uyarman gereklidir. Lakin onları uyarman onlara daha çok vebal yüklemektedir. Bunun sebebi de Allah (cc)´tır. Belki de Allah (cc) onların günahlarının artmasını istemektedir.

Görmedin mi bizim evlatlarımızda öyle ağır günah işleyenler vardı ki, biz onları eğer karşımıza alıp kendilerini terbiye için bir şeyler söylemiş olsaydık, onların hiçbiri iflah olmazdı. Fakat biz Allah (cc)´a sığındık, Allah (cc) onların hallerini yavaş yavaşta olsa düzelmesini sağladı. Uyarmak güzeldir. Uyardığın kişi senin sözünü dinleyeceğini bilirsen, uyar. Dinlemeyeceğini anladığın zaman rumuzla uyar, yada zamanını bekle. Ona rahmet olacak zaman, uyarını yap. Öyle uyarılar vardır ki, insanı ateşe atmaya sebep olur.

Şeyh´ül Ekber Muhyiddin Ârâbî (ks) Hazretleri Fusus-ul Hikem kitabında Nuh aleyhisselam ile ilgili olarak bu sırra şöyle işaret etti.

“Kavmi Nuh aleyhisselama hile yaptığı gibi, kendiside kavmini Allah (cc)´a davetle mekr (hile) yaptı. Şöyle ki bir kavim ve ferdi Allah (cc)´a davet etmek ona yapılan mekirdir.”

Fakat sen merhametli ve yumuşak ol ki; “Mümin yumuşaktır, O kadar ki, yumuşaklığından dolayı kendisini ahmak zannedersin” (Râmuz)

“Ümmetimin alimleri Benî İsrâil´in peygamberleri gibidir” sırrını bu arada fark etmiş oldun.

Efendim bir peygamber kavmini Allah (cc)´a davet için gelmez mi?

Peygamberlik görevi iyiliği emir kötülüğü yasaklamak içindir. Fakat tevhidin sırları Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî)´de doruk noktasına çıkmıştır. Onun için şeriâtı kıyamete kadar bakidir. Eğer bu sırlara Nuh aleyhisselam vakıf olmuş olsa idi, bir başka nebinin gelmesine gerek kalmazdı. Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz “geçmiş ümmetler gibi bana çok soru sormayın” buyurması, Kur´an-ı Kerim´de “Onun sesi, yanında seslerinizi yükseltemeyin” (Hucurat 2) buyrulması diğer ümmetlerde uyarısı olmayan hallerdendir.

Nasihatin fayda vermeyeceğini bilmen, karşındakine faydalı olmandır. Öyle insanlar vardır ki, insanlara acımaz hallerinde ki gerçeği söyler de sonra onları cehenneme doğru bir adım daha attırır.

Efendim ne yapmalıyız?

Bir kişiye nasihat yolunu direk din yolundan değil, ahlak yolundan açmalısın. Yapmadığın bir şeyi söylememelisin. Eğer sendeki halleri fark edip sana yönelirse, o zamanda Allah (cc)´ın dininden onun yapabileceği miktarı anlatmalısın. Eğer gücünü iyi tartmayıp fazla bir şey istersen bu sefer onu kaybettiğin gibi, sende bir kâr etmemiş olursun.

Fakat sen nasihat yolundan ayrılma. Nasihat edeni Allah (cc) çok sever. İnsanlar her zaman uyarılma ihtiyacı içindedir. Allah (cc) bu ihtiyacı seninle giderirse çok şükretmelisin. Bilmediğin şeylerden sorumlu tutulmazsın.

Efendim bu gibi hakîkâtlerin ışığında hep kendinizi gizli tutmaktan gayeniz nedir?

Evliyaullah gözlerden gizlidir. Ancak kutb-ul irşat olan zatla manevî vazifeleri olan meşâyih (şeyhler) halkı irşat ile vazifeli olduklarından kendilerini açığa vurmak mecburiyetinde kalırlar. Eğer ki, şu yazdıklarınızı hayatımızda yazmaya kalksa idin yine râzı olmazdık. *Fakat ölümden sonra olan şöhretin kişiye zararı yoktur.* Onun için bazı şeyleri açığa vuruyoruz. Eğer ki sırları anlatan bir kitap yazmaya kalksa idik, önceden yazılmamış olanlardan olurdu. Sonra biz kendimizi şöhret afetinden koruduk. Eğer bir şöhret olacaksa yine Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimize aittir. O´nun olduğu bir yerde şöhret insana mahcupluktan başka bir şey getirmez.

Öyle kendimizi sakladık ki, bize aşırı sevgi besleyenlerin mutedil bir sevgiye kavuşmalarını istedik. Çocuklarımızda bile kötü haller zuhur etti. "Bu dedikleriniz olan şeyh daha çocuklarını yetiştirmekten acizdir" dediler. Bu sözleri diyenlere karşı Allah (cc)´tan bir talepte bulunmadık. Allah (cc)´tan kabul edilmeyen hiçbir duamızda olmadı. Bilmiyorlar ki her işi eden eyleyen Allah (cc)´tır. Biz belki çok yüksek makamların sahibi olmuşsak ta, bir peygamber olmadığımız muhakkaktır. Kemâlatımızda nübüvvet nurları olsa da, aciz bir kul olduğumuzu hiçbir zaman unutmadık. Bu bir farktır. Farkı fark etmek lazımdır.

Şunu da unutma bütün veliler hakîkât bahçesinin çiçekleridir. Hiçbiri birbirine benzemez. Fakat ayrı bir güzellik ve kokuları vardır. Onun için geniş olan güzelliği daraltmak olmak olmaz. Benim şeyhim üstündür sözünü kullanmak, razı olmadığımız şeylerdendir.

Efendim evliyalar kabirleri niçin daha çok ziyaret edilir?

Evliyalar dini yaşarken nefisleri için yaşamazlar. Fakat nice ilim ve şöhret ehli nefisleri için dini yaşadıklarından vefatlarından sonra unutulup gitmişlerdir. Nice meczup kabri bile hala hayatta gibi ziyaret edilir. Sende dini yaşarken kendin için yaşama. Her zaman Allah (cc)´ın kulları için bir menfaat sahibi olmayı düşün. Evliyalar ibadet çokluğu ile değil gönül halleri ile insanların hallerine şifa olmuşlardır.

Mesela mezhep imamları sırf ilim ehli olmayıp velâyet mertebelerinde en yüksek mertebelere erdiklerinden yollarını takip edenler bulunmaktadır. Mezhep imamı olup ta müntesipleri kalmayanların velâyette mertebelerinin durumu ile orantılıdır. Ebû Hanîfe (ks) Hazretleri "Eğer Allah (cc)´ın velileri âlimler değilse, Allah (cc)´ın velileri yoktur" buyurdular.

Onun için içi olmayan dış, makbul olmayan şeylerdendir. Velâyet, ilim ile doğru orantılıdır. Nice ümmî veliler vardır. Sözleri ciltlerce kitapla açıklanır. Demek ki onlar ilim sahibidirler.

Efendim velâyette mertebesi yüksek sandığımız çok kişinin unutulması acaba nedir?

Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem) buyurdu ki;

"Benim ümmetimin âlimleri Beni İsrail´in peygamberleri gibidir."

Zaman içerisinde terakki eden bazı kutlu kişiler, Ümmet-i Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem) arasında cemaatlere önder olurlar. Yolları Peygamberimiz Efendimiz (sallallâhü aleyhi ve sellem ve ala âlihi)´nin şeriatı üzeredir. Fakat müntesiplerinin kudretleri ancak o kutlu zatın dairesini aşamayınca, onunla dini hayatı yaşamamışlardır. Bundan dolayı da tabileri ayıplanmazlar. Fakat istenilen mertebe Resûlüllâh (sallallâhü aleyhi ve sellem)´de fena olmaktır.

Tasavvufta Fena-fi´r-resul makamı ara makamlardan sayılsa da Allah (celle celâlühû)´ta fena olma makamı bu makamdan ayrı değildir. Fena-fi´llah makamı ile Fena-fi´r-resul aynîlik ve gayrilikle (başkalık) ile vasıflanmıştır. Eğer ki; müridi O´nun makamına komşu olmazsa manevî yolu noksan olup, kesik kalır.

Mesela; vefatlarından sonra bazı evliya tasarruftan men edilir. Bu onların mertebelerine bağlıdır. Eğer bir veli Muhammedî meşrepte değilse onun tasarrufu devam etmez. Çünkü İslâm dışında bütün dinlerin şeriatı kaldırılmıştır. Yani İsevî, Musevî, İbrahimî vb. meşrepli veliler vefatlarından sonra tasarrufları kesilince ister istemez onların bağlıları da zamanla azalmıştır.

Efendim velileri incitici şekilde tenkitler çok olmaktadır. Ulema kesimi ise bunu aşırıya götürüp tasavvuf erbabını aşağılamaktan kendilerini alamıyorlar.

Ulema kendilerini ahkâmın koruyucusu kabul ederler. Fakat ilmin uygulamasına gelince, edebine riâyet etmedikleri gibi ibadet yönünden de çok zayıf kalırlar. Öyle aşırı giderler ki tasavvufu hurafeler yığını gibi görmeleri yanında, dinin dışında görüp küfür ehline karşı takındıkları tavrı takınırlar.

Ulema bu ilmin koruyucusudur. Fakat ilmin yaşamasını azamî şekilde, irfan ehli olan tarikat ehli yapar. Eğer tarikat ehli olmasa idi, bu dinin doruk noktasındaki ibadetleri belki de hayal olurdu. İbadetteki aşırılık ulema tarafından basite indirgense de, ibadetin olmadığı hayatta muamelatın (uygulamalar) olmayacağı kesindir. Velâyet mertebelerinde öyleleri vardır ki, uykusunda ayağını uzatmaktan haya eder. Bu gibi durumlar Allah (cc) katında makbul olan hakîkâtlerdendir.

Bizim yolun istismarı çoktur. Çünkü gönül işidir. Ulemayı taklit etmek ise zordur. Çünkü sahtesi açığa çabuk çıkar.

Bize göre dinin gülleri evliyalarsa onları koruyanlar da alimlerdir. Fakat bu ayrılık rüzgarı yıllarca esti ve yine esecektir. Çünkü meşrepler farklı olunca, aynı şeylerden tat almakta mümkün olmaz.

Efendim velayet sahiplerinin kendilerini bilmeleri nasıl olur?

Onlar kendilerinde olan şeyi de bilmeleri mümkün değildir. Fakat Allah (cc) ve dostları onu yavaş yavaş alıştırarak hazırlarlar. Bu hazırlama ile varlığa düşürmeden istenilen boyuta getirilirler.

Sonra o hale gelirler ki, Abdulkadir Geylani (ks) den ulaşan sözde bu hakîkât açıkça anlatılmıştır.

"Allah´ın velî kulları, diğer insanlara nispetle sağır ve kördürler; kalpleri Allah (cc)´a yakınlık peydâ edince başkasının sözünü duymaz olurlar, başkasını görmez olurlar. Yakınlık onları mest-u hayran eder, ilâhî heybet onları kendilerinden geçirir. Muhabbet onları mahbublarının yani Allah (cc)´ın huzuruna bağlar. Artık onlar Celâl sıfatiyle Cemâl sıfatının tecellileri arasında bir mevkidedirler, ne sağa, ne de sola meyletmezler. Onların, ötesi olmayan bir yönü var; insanlar, cinler, melekler ve diğer yaratıklar onlara hizmet eder. İlim ve hikmet onların susuzluğunu giderir. Allah (cc)´ın fazl-ü kereminden yerler, dostluk şerbetinden içerler. Halkın sözü onları meşgul etmez. Onlar bir vadide, halk da ayrı bir vâdidedir. *Halka, Allah (cc)´ın emrettiğini emrederler Peygamberlere vekâleten, halkı Allah (cc)´ın men ettiği şeylerden men ederler. Hakikat de Peygamberlerin vârisleri bunlardır.*

"Allah (cc)´ın velîleri, O´nun huzurunda edep makamındadırlar. Hakk´tan açık bir izin olmadıkça hareket etmezler, bir adım bile atmazlar. Kalplerine açık bir müsaade ilhâmı vâki olmadıkça mubâh şeylerden yemezler, giymezler, nikâh yapmazlar ve hiçbir sebepte tasarrufta bulunmazlar. Onlar Hakk ile beraberdirler; kalpleri ve gözleri evirip çeviren yegâne mutasarrıf ile kaimdirler. Rablerine şu dünyada kalpleriyle, ahirette cisimleriyle kavuşmadıkça hiçbir kararları olmaz. Yani Allah (cc)´a kavuşmadıkları müddetçe gönül rahatlığına erişemezler."

Efendim isteklerimize kavuşabilecek miyiz?

Bizim yolumuzda istek sahibi olmak diye bir şey yoktur. Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz elindeki iki çakıl(dan birini yakına, diğerini uzağa) atarak: "şu ve şu neye delalet ediyor biliyor musunuz?" dedi.

Sahabe-i güzîn Efendilerimiz: "Allah ve Resulü daha iyi bilir" dediler.

Buyurdu ki: "şu uzağa düşen emeldir, bu yakına düşen de eceldir. Kişi emeline ulaşmak için gayret ederken ulaşamadan ölüverir". (Tirmizî)

Bize göstermiştir hiçbir kimse isteklerine kavuşamayacaktır. Velâyet mertebesindekilerde dahi, istekler bitmez. Çünkü onlar bile Allah (cc) aşkının izdırâbından sükûnet bulamazlar. Hep kavuşma arzuları vardır. Buna ise dünya aleminde bir şekilde kavuşulamaz.

Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz en büyük isteğini ahirete bırakması bundandır. Yani şefâat hakkını ahirete bırakarak ikinci bir halin karşısında isteğini zâyi etmemiştir.

Biliyordu ki bir isteğin arkasını bir başka istek takip eder. *Ahirette ise istekler karşılanmak ile hüküm altına alınmıştır.* Basiret sahipleri istek sahibi olmaktan Allah (cc)´a sığınmışlardır. Çünkü istemek, karşısındaki varlığın dilenen için halinden anlamadığı ihtimalini de ortaya çıkarır ki, bu Allah (cc) için olmayacak bir şeydir. Çünkü Allah (cc) istemeden istekleri vermeye mutlak kâdirdir. Veliler onun için Allah (cc)´tan bir şey istemekten haya ederler. Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz ise istek olarak gösterdiği dualar yolun başındakiler içindir. Çünkü şeriat avam ile havasa birden inmiştir. Avam daraldığı yerde Allah (cc)´a direkt müracaat ederken, havas beklemeyi tercih ederek Allah (cc)´ın büyüklüğünün zahir olmasını bekler. Çünkü bu bekleyiş, tasdik makamının zirvesidir. Allah (cc) her şeye kâdirdir.

Fakat yine sen istek sahibi ol. Çünkü bu emirle sabittir. Allah (cc)´ım bizi affet.

Efendim istemek konusu gelince bize İsm-i âzam hakkında bilgi verir misiniz?

İsm-i âzam "En büyük" isim demektir. İsm-i âzam vücudun zikridir. Lisan ile yapılamaz. Bütün vücuttan gelen bir sestir. Bunun zikri yapana ağır gelir. Yani zikir zerrelerden çıkarak yapılır. Aşağıda bazı isimler gelecektir. Hangisinin İsm-i âzam olduğunu tayin etmekte çok zordur.

Allah (cc)´ın isimleri hakkında en büyük ifadesi ile isimlerde derecelendirmek yanlış olabilir. Gerçekte Allah (cc)´ın bütün isimleri büyüktür. Öyle ise bu ifâde niçin kullanıldı sorusu aklına gelebilir. Bu ifâde aslında rivayetler incelendiğinde aynı isimde birleşmez. Değişik ifadeler olması ismin, bir isim olmadığı ve zamanla ve insanlarda farklılıklar göstermektedir.

Allah (cc) ´tan başka şeylerden yüz çevirerek, tam bir ihlâsla zikredilen her isim, İsm-i Âzam´dır, zira harflerin birbirine karşı farklı bir şerefi yoktur.

Fakat bütün isimler İsm-i Âzâm´ın çerçevesi içinde saklıdır. Şöyle ki, Ulvî ve süflî (dünya) alemde Efendimiz (aleyhissalâtü vesselâm ve ala âlihî)´e muhtaç olmayan bir nesne olmadığına göre, Hakîkât-ı Muhammediye ve İsm-i Âzâm birdir.

Hakîkât-ı Muhammediye de İnsan-ı kamil´de tecelli eder. İnsan-ı kamil ise, bulunduğu zamanda İsm-i Âzam´ı görmede kullanacağın aynadır. Eğer bu aynayı bulamazsan bu isme ulaşamazsın. İnsânı Kâmili idrak etmek, İsm-i Âzam-ın göründüğü yer olarak bilmek demektir.

Hz. Aişe radiyallahu anhâ ile Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) arasındaki olan konuşma sana çok şeylerin haberini verecektir.

"Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz bir gün şöyle yalvardılar:

"Allah (cc)´ım! Ben, senin pak, güzel, mübarek ve yüce katında en sevimli olan, onunla dua edildiği taktirde hemen icabet ettiğin, onunla senden istenince hemen verdiğin, onunla rahmetin talep edilince rahmetini esirgemediğin, onunla kurtuluş talep edilince kurtuluş verdiğin isminle senden istiyorum."

Başka bir gün Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) Hz. Aişe radiyallahu anhâ´ya "Ey Aişe! Kendisiyle dua edildiği taktirde icabet ettiği ismi, Allah (cc)´ın bana gösterdiğini sen biliyor musun?" diye sordu.

Hz. Aişe radiyallahu anhâ der ki: "Ben: "Ey Allah (cc)´ ın Resûlü! Annem babam sana feda olsun, onu bana da öğret!" dedim.

"Ey Aişe onu sana öğretmem uygun düşmez!" buyurdu. Bu cevap üzerine ben de oradan uzaklaşıp bir müddet tek başıma oturdum. Sonra kalkıp, başını öptüm ve: "Ey Allah (cc)´ın Resulü! Onu bana öğret" diye ricada bulundum.

O yine: "Onu sana öğretmem uygun olmaz, Ey Aişe! Onunla senin dünyevî bir şey talep etmen uygunsuz olur" buyurdu.

"Hz. Aişe radiyallahu anhâ devamla der ki: "Ben de kalkıp abdest aldım, sonra iki rekat namaz kıldım, sonra: "Allah (cc)´ım! Sana Allah (cc) isminle dua ediyorum. Sana Rahmân isminle dua ediyorum. Sana Bir´rur-rahîm isminle dua ediyorum. Sana bildiğim ve bilmediğim güzel isimlerinin hepsiyle dua ediyorum. Beni mağfiret et, rahmet eyle" diye dua ettim."

Hz. Aişe radiyallahu anhâ devamla der ki: "Bu duam üzerine Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz güldü ve: "İsm-i Âzam, senin yaptığın şu duanın içinde geçti" buyurdu.

Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) hangi ismin İsm-i Âzam olduğunu kesinlikle belirtmemiştir. Fakat işaretler buyurarak ismin dolandığı çerçeveyi biz acizlere beyan etmiştir.

"**Allah (cc)**", **el-Hayyu´l-Kayyûm**, "**La ilahe illallah**", "**er-Rahmanu´r-Rahim**", "**Allahu´r-Rahmanu´r Rahîm**", "**Allahu la ilahe illa huve´l-Hayyu´l-Kayyum**", "**Lâ ilahe illa hüve´l-Hayyu´l-Kayyum**", "**Rabb**", "**Allahu lâ ilahe illâ hüve´l-Ahadü´s-Samedü´llezî lem yelid ve lem yüled ve lem yekün lehü küfüven ahad**", "***el-Hannânu´l-Mennânu Bedî´u´s-Semâvat ve´l-ard zü´l-Celâli ve´l-ikram el-Hayyu´l-Kayyum***"...

İsm-i âzam burada bulunmayan isimlerden de olabilir. Lakin hepsinde "Allah" kelimesi mevcuttur. Bu durumdan hareketle İsm-i âzam´ın "Allah" lafzı olduğuna görüşlerin yönelmesi vardır. Çünkü bu isim sıfat olmayıp, zat isimidir. Bütün isimleri ve sıfatları kendinde toplamıştır.

Bize göre her şahsın İsm-i Âzamı farklıdır. Çünkü böyle olması daha uygundur. İnsan yaratılış yönünden mükemmel yaratılmıştır. Fakat bu mükemmelliğin harekete geçmesi her insanda aynı merkezden olmaz. Çünkü terbiye edilebilecek vasıfta olan insanoğlu, aynı terbiye yolu ile terbiye olmadığı gibi, hepsi aynı manevî makamda olmadığı kesindir. Senin için uygun olanı biz söyleyebiliriz. Fakat sen kendin bulursan bu isimle tasarruf edebilirsin. Çünkü Allah (cc) sevdiklerine bu ismi bağışlar. Bağışladığı zamanda Allah (cc)´ın işlerine karışmamaya ve dünya nimetlerine rağbet etmediğin zaman olur ki, o zamanda istek diye bir şeyde sende kalmamış olur. O zamanda bilmek ve bilmemek sende aynı şeyler olmuştur.

Efendim himmet almak nasıl olur?

Himmet, müridin sadâkati ve söz dinlemesi ile kazanacağı lütuf ve tasarruftur. Şeyhin müritte tasarruf etmesi için bir bağın varlığı şarttır. Eğer bir bağ olmaz ise bu tasarrufta gerçekleşmez ve müritte bir olgunlaşma da olmaz. Bu bağın benzeri, La ilâhe illallah Muhammed´ür-rasûlullah demedikçe yapılan amellerin kabul olmamasıdır.

Himmet beklersen, hizmet etmen lazımdır. Hizmet denilince yardım türü amel etmen değildir. Hizmet gönlün kendini unutup, efendisine kurban edecek hale konulup söz tutmandır. Eğer bu hizmeti yapmazsan senelerce bir kapıda hizmetçi olsan bir menfaat zuhur etmez.

İhvanımız sıkıntı anında bizi unutmazsa biz onu unutmayız. Onun ihtiyacı olan duayı Allah (cc)´a yaparız. Allah (cc) da duamızı kabul eder. Biz sizleri kartalın gökyüzünden bakışı gibi bir an gaflete düşmeden yaparız.

Sizin türlü ihtiyaç ve dualarınız vardır. Öyle ki istekleriniz olmaz. Dualarınız kabul olunmaz. Fakat bizim dualarımız ve isteklerimiz Allah (cc) tarafından muhakkak kabul edilir. Aslında Allah (cc) duaların hiçbirini ret etmez. Lakin isteyen kulun menfaatini devamlı olarak da gözetir. Ama kul bunun farkında değildir.

Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) buyurdular ki: "Rabb´iniz ziyade haya sahibidir, kerimdir. Kulu dua ederek kendisine elini kaldırdığı zaman, O, ellerini boş çevirmekten haya eder." (Tirmizî)

Allah (cc) duaları muhakkak kabul eder. Birde dua eden temiz ağız olursa bu duanın ret edilmeyeceğine kuşkun olmasın.

Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) "Allah (cc)´a temiz ağızlarla dua ediniz" buyurmuştur. "Temiz ağızlar" nedir diye sorulunca; "birinizin ağzı, diğerine temizdir" demiştir. Bizim ağzımız sizin

ağzınız olmuştur. Önemli olan bu ağza sahip çıkmaktır. Fakat çokları buna sahip olmak şöyle dursun kalpleri buna inanmak istememiştir. İnanırsan böyledir.

Efendim duanın başka kabul olma şartı da var mıdır?

Salih amel duayı yerine ulaştırır. Onun için salih amel işlemen dua etmendir.

Ömer bin Hattab (radiyallahü anh), "Allah (cc)´ın haram kıldığından sakınmakla dua ve tesbih kabul edilir," Ebu Zer (radiyallahü anh) ise "yemeğe tuzun yettiği gibi duaya da iyilik yeter" dedikleri rivayet edildi.

İsrail oğullarına bir bela geldi, buna bir kurtuluş aradılar. Allah (cc) onların peygamberine şunu haber vermesini vahyetti:

"Siz yüksek yerere pis bedenlerle çıkıyorsunuz, siz kan akıttığınız ve evlerinizi haramlarla doldurduğunuz avuçları bana açıyorsunuz, şimdi benim gazabım sizin üzerinize şiddetli oldu ve benden ancak uzaklaşmanız artacaktır."

Bizler ise icabetin yolunu günahlarla kapattık. Her sıkıntıda Allah (cc)´a dua ediyoruz sonra sıkıntılar gidince O´nu unutuyoruz. Sonra duaya nasıl icabet ümit ediyoruz, anlayabildin mi?

Efendim ben bu sözlerinize ve diğer sözlerinize her zaman iman ettim.

Allah (cc)´ın derhal kabul buyuracağı dualardan biri de, mümin kimsenin mümin kardeşi için gıyâbında yapacağı duadır. Sana düşen bir şeye muhtaç olduğunda Allah (cc)´tan değil bizden istemendir. Bizden isteyince senin ihtiyacın için biz duada bulunuruz. Bizimle Allah (cc) arasında perde yoktur.

Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz "İcâbete mazhar olmada gâip kimsenin, gâip kimse hakkında yaptığı duadan daha süratli olan yoktur."(Tirmizî)

"Müslüman kimsenin, kardeşi için gıyâbında yaptığı dua müstecâptır. Dua edenin başucunda ona müvekkel bir melek vardır. Kardeşi için hayr dua yaptıkça bu melek: "Amin, istediğin şeyin bir misli de sana olsun" der."(Müslim) buyurdular.

Biz bize teslim olan için kendimize istemediğimizi onun için isteriz.

Efendim sizi çok seviyorum.

Kur´an-ı Kerim´de "De ki; herkes kendi kâbiliyetine göre amelde bulunur." (İsra 84) buyruldu.

Bizi Allah (cc) için sev. Bizdeki kemâlatımıza bakarak seversen bir fayda bulamazsın. Çünkü bunda illaki bir şahsî menfaatin vardır.

Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz,

"Allah (cc) herkesi sevdiği taife ile haşreder."

"Bir insan bir taifeyi yaptıkları işten dolayı severse, kıyamet günü onlarla beraber haşreder." (Kenz-ül İrfan) buyurdular.

Bizi sevmenin karşılığını elbette göreceksin. Bizi seven, işimizi de sever. Bu sevgi ise seni mahrum etmeyecektir. Kişi kendinde olmayanı sevemez. Sen bizim halimiz ile hallendiğin için bu sevgi sana kolay gelecektir. Bu sevgide seni Allah (cc)´a götürür. Allah (cc)´ta bir kulu severse, hiçbir şey ona artık zarar veremez. Günah da zarar veremez. Yani onu günahtan muhafaza eder. Razı olunan makama ulaştırır.

Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz "İnsan bir şeyi severse daima onu yâd eder" buyurdu. Bizi unutma. Biz seni unutmayız. Bizim unutmadığımızı da Allah (cc) unutmaz.

Allah (cc) bir kulu sevmişse isterse o kul O´ndan yüz çevirmiş olsun. İlâhî sevgiden muhakkak faydalanır. Allah (cc)´ım bizi Sen sev. Çünkü biz Seni nasıl sevebiliriz.

Efendim bazı kişiler ders alınca aklını oynatmaları veya sapıtmaları nedendir?

Zikir dersi veren kişi veli ve arif olmalıdır. Dersi verirken nuru ile birlikte verir. Eğer bu nur olmazsa zikir esnasında şeytan hazır olur. Zikredene zarar vermeye çalışır. Fakat nuru ile alınmışsa; nur ona perde olur. Bu şekilde şeytanın zararından korunur.

Efendim Kur´an-ı Kerim hafızları bu isimleri devamlı zikrederler.

Onların şeyhleri Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimizdir. Onları devamlı şeytana karşı O muhafaza eder. Akılarını kaybeden hafız-ı kelam yoktur. Bazı aklını yitirenler olması ise, yaşadığı hayatın gafletine keffâret olsun diye olur ki buda rahmettir. Bazılarının da ağır bir zikir olan Kur´an-ı Kerim-i unutmaları ise, manevî hallerinin zayıflığındandır.

Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî)´in "Kur´an-ı Kerim´i unutmaktan büyük günah görmedim" demesi bu durumu açıklar.

Zikir bir emanettir. "Emaneti ehline veriniz" sırrından zikri tarif eden kadar ve verilecek yerde önemlidir.

Unutma ki her ders alan, ders almamıştır. Her ders almayanda dersi yok, değildir. Bu bir hakîkâttir. Allah (cc) cümlemizi zikir ehlinden kılsın.

Efendim bazı evliyadan olduğu gibi sizden manasını kavrayamadığımız bazı sözler zuhur ediyor.

Bunun sebebi bizim kendi zatımız değildir. Peygamber (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz bazı zamanlar ümmetinden kemâle kavuşmuşlara kendi mânevi giysisini giydirir. Bu giymelerin uzun süreli olanları da vardır. Bu hal üzerimizde iken bu haller zuhur eder. Onun için söylenen sözleri bize değil, Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimize nispet etmelisin. Bu haller yinede kemal ehlinde zuhur eder. Hakîkât ilmi emanettir zâhiren anlaşılmaz gibi bir rumuzla beyan edilirse, ehil olmayandan korumak içindir.

Bizdeki tasarruflar ve haller ancak Allah (cc)´ın emir ve iradesi ile olur.

Bütün yaptığımız ameller ret edilse de Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) ile ilgili olanlar makbul olacaktır. Bu hallerimizden de sorumlu tutulmayacağız. Bizler O´nsuz geçen ömrü yaşanmış saymayız.

Efendim aşktan bahseder misiniz?

Aklın kaybolduğu yerdeki sevgidir. Aşkta günahlar sevap, sevaplar günah olur. Zaman ve mekan mefhumu kalmaz. Sorgu ve sual kalktığı haldir. Eğer bu hal beşerîlikten ilâhî aşka yönelmezse insanı helak eder. Bizim mektepte aşk ilk derstir. Bu dersi bütün ihvanımıza okuturuz. Bu dersi verenler sonunda irfan mektebine talebe olurlar. Aşk´ın geçilmesi zor ve tehlikeli olduğundan çok kaybı olan bir derstir. Bu dersi okuyan ihvanda kurtuluş çaresi teslimiyet bağını bağlanmalıdır. Teslimiyet elbette seni hedefine vardıracaktır.

Aşkın bahisleri muğlak yani kapalıdır. Onun için sözden çok yaşamakla tadılan bir şey olduğunu unutmamak lazımdır.

Efendim güvenmek nasıl olmalıdır?

"Rasûlüllâh (aleyhisselâtü vesselâm ve ala âlihi) vesselâm Beni İsrail´den bin dinar borç para isteyen bir kimseden bahsetmiştir.

Beni İsrail´den borç talep ettiği kimse: "Bana şahitlerini getir, onların huzurunda vereyim, şahit olsunlar!" dedi. İsteyen ise: "Şahit olarak Allah (cc) yeter!" dedi. Öbürü: "Öyleyse buna kefil getir" dedi. Berikisi "Kefil olarak Allah (cc) yeter" dedi. Öbürü: "Doğru söyledin!" dedi ve belli bir vade ile parayı ona verdi.

Adam deniz yolculuğuna çıktı ve ihtiyacını gördü. Sonra borcunu vadesi içinde ödemek maksadıyla geri dönmek üzere bir gemi aradı, ama bulamadı. Bunun üzerine bir odun parçası alıp içini oydu. Bin dinarı sahibine hitabeden bir mektupla birlikte oyuğa yerleştirdi. Sonra oyuğun ağzını kapayıp düzledi. Sonra da denize getirip:

"Ey Allah´ım, biliyorsun ki, ben falandan bin dinar borç almıştım. Benden şahit istediğinde ben: "Şahit olarak Allah (cc) yeter!" demiştim. O da şahit olarak sana razı oldu. Benden kefil isteyince de: "Kefil olarak Allah (cc) yeter!" demiştim. O da kefil olarak sana razı olmuştu. Ben ise şimdi, bir gemi bulmak için gayret ettim, ama bulamadım. Şimdi onu sana emânet ediyorum!" dedi ve odun parçasını denize attı ve odun denize gömüldü.

Sonra oradan ayrılıp, kendini memleketine götürecek bir gemi aramaya başladı. Borç veren kimse de, parasını getirecek gemiyi beklemeye başladı. Gemi yoktu ama, içinde parası bulanan odun parçasını buldu. Onu ailesine odun yapmak üzere aldı. Testere ile parçalayınca parayı ve mektubu buldu.

Bir müddet sonra borç alan kimse geldi. Bin dinarla adama uğradı ve:

"Malını getirmek için aralıksız gemi aradım. Ancak beni getirenden daha önce gelen bir gemi bulamadım" dedi. Alacaklı:

"Sen bana bir şeyler göndermiş miydin?" diye sordu. Öbürü:

"Ben sana, daha önce bir gemi bulamadığımı söyledim" dedi. Alacaklı:

"Allah (cc), senin odun parçası içerisinde gönderdiğin parayı sana bedel ödedi. Bin dinarına kavuşmuş olarak dön" dedi." (Buhari)

Aklın bu hikayede dona kalacağı muhakkaktır. Şu unutulmamalıdır; "Allah (cc) ne güzel vekil ve ne güzel yardımcıdır"

Güvenmekte asıl olan şey aczin verdiği teminât kuvvetli tarafından kabul edilmesidir. Bunda niyet halis olursa, iki taraf art niyetli olmazsa Allah (cc) kendini aralarında tecelli ettirir. Allah (cc) kullar arasında işleri gizli niyetlerine kadar bilir. Fakat art niyetlerin varlığı işlerin aksine gitmesine sebep olur.

Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz buyurdular ki: "Borç, Allah (cc)´ın hoşlanmadığı bir şeye ait olmadığı müddetçe, Allah (cc), borcunu ödeyinceye kadar borçlu ile birliktedir."

Samimi olmak Allah (cc)´ın yardımına kavuşmaktır. Ne zaman ki insanlar birbirlerine art niyetler taşıyınca samimiyet ortadan kalktı. Bu sebeple iyi niyetli insanlar bile iyi hallerini kaybetmeye başladılar. Fakat şu bir gerçek ki sen her zaman yapabileceğin ve zararı dokunmayacak bir iyiliği, yani yaptığın da pişman olmayacağın iyiliği terk etme.

Rasûlüllâh (aleyhisselâtü vesselâm ve ala âlihi), bir adamın "Allah´a yemin olsun ki, Allah (cc) filancayı bağışlamaz" dediğini, Allah (cc)´nın da buna şöyle buyurduğunu bildirdi:

"Her kim Benim birisini mağfiret etmeyeceğim üzere yemin edecek olursa, kast ettiği o kimseyi bağışlar ve kendisinin amelini de boşa çıkarırım." (Müslim)

Çünkü insan cennete kendi amellerinden çok başkalarına yaptığı iyilikler ile gidecektir. Çünkü bir mümin kardeşine yapacağın ve düşüneceğin iyilik Rabbânî ahlak ile ilgilidir. Yani ilâhlık sıfatından gelir. Allah (cc) ise bu sınıf iyilikler karşısında, kullarını daha çok rahmet ve iltifatla mükafatlandırır.

"Efendimiz (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihî) buyurdular ki: "Sizden önce yaşayanlardan bir tüccar vardı. Halka borç verirdi. Borçluları arasında fakir görürse hizmetçilerine: "Onun borcundan vazgeçiverin, böylece Allah (cc)´ın da bizim günahlarımızdan vazgeçeceğini umarız" derdi. Allah (cc) da onun günahlarından vazgeçti." (Buhâri)

Efendim sevgideki temel nedir?

Fedakarlık bu temelin esasıdır. Eğer ki ısrarcı olursan bil ki sevgi kaybolup gider. Eğer kullar kendilerini Allah (cc)´a feda etmezlerse sevgi yolu açılmaz. Burada Allah (cc)´ın fedâkarlığı nedir? dersen; cevabımız şudur.

Allah (cc) kullarına layık olmadıkları nimetleri fazlaca ihsan buyurmasıdır.

Kur´an-ı Kerim´de "Eğer Allah (cc) insanları yaptıkları şey yüzünden cezalandıracak olsaydı, yeryüzünde hiçbir canlı mahlûk bırakmazdı. Fakat onlar belli bir müddete kadar tehir buyuruyor. Nihayet ecelleri gelince haklarında amellerine göre muamele yapılacaktır. Çünkü Allah (cc) kullarını hakkıyla görücü bulunmaktadır." (Fatır45) buyurması; "Ben sizlere fedakarlık etmekteyim, yoksa kul olarak sizler bana, bir şekilde itiraz etmektesiniz" manasına gelmektedir.

Bizlerde ihvanın eğer hatalarını hemen görüp ona göre muamele yapsaydık, etrafımızda hiçbirisi kalmazdı.

Peygamber (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz için şu ayetin inmesi fedâkarlığın karşılıklı olduğu, seven ve sevilen arasında müşterek olduğudur.

"Allah (cc)´tan bir rahmet sebebiyledir ki, onlara yumuşak davrandın, eğer sen çirkin huylu, katı yürekli olsaydın, elbette etrafından dağılırlardı. Artık onları affet, onlar için af talebinde bulun, ve onlar ile emir hususunda müşavere yap. Sonra azmettiğin zaman da Allah (cc)´a tevekkül et. Şüphe yok ki, Allah (cc) tevekkül edenleri sever." (Al-i İmran 159)

Allah (cc) kullarına sayılmayacak nimetler vermiştir. Fakat onlardan da fedâkarlık istemektedir.

"Şüphe yok ki; Allah (cc) müminlerden nefislerini ve mallarını, cennet muhakkak onların olması karşılığında satın almıştır. Allah (cc) yolunda savaşacaklar da öldürecekler ve öldürüleceklerdir. Onların öyle cennete konulmaları, Tevrat´ta, İncil´de ve Kuran´da zikredilmiş, hak olan bir ilâhî va´didir. *Sözünü Allah (cc)´tan daha fazla yerine getirebilen kim vardır?* Artık yapmış olduğunuz o alışverişten dolayı size müjdeler olsun ve işte bu, en büyük bir kurtuluştur. (Tevbe 111)

Çokları vardır yanımıza gelirler ´Efendi Hazretleri bu can sana fedâdır´ derler. Fakat biz ona iğne ucu kadar bir dokunsak görürsün ki, canından vazgeçmemiştir. Aşkın ilk sözü ´Fedâkarlık´ tır. Bunun tarifini Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) şöyle yapmıştır.

Hz. Ömer (radıyallahu anh):"Ey Allah (cc)´ın Rasûlü! Sen bana, nefsim hâriç her şeyden daha sevgilisin!" dedi. Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) şu cevabı verdi: "Hayır! Nefsimi elinde tutan Zât-ı Zül-celâl´e yemin ederim, ben sana nefsinden de sevgili olmadıkça imanın eksiktir!"

Hz. Ömer (radıyallahu anh): "Şimdi, sen bana nefsimden de sevgilisin!" dedi.

Bunun üzerine Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz: "İşte şimdi kâmil imâna erdin Ey Ömer!" buyurdular." (Buhârî)

Şunu da unutma ki; yine en çok fedâkarlık Allah (cc)´ındır. Çünkü aczin ve zayıfın fedâkarlığı kuvvetliye olmadığıdır. Buna göre kuvvetliye düşen, zayıfı af etmesidir. Bizler her zaman Allah (cc)´tan affımızı istemeliyiz. Bizler zayıf ve aciz kullarız. Allah (cc)´tan daha merhametli hiçbir şey yoktur.

Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz´in huzurlarına bir takım esirler gelmiştir. Bunların içinde emzikli bir kadın vardı. Çocuğunu kaybetmişti. O, göğsüne biriken sütü sağıyor çocuklara veriyor, emziriyordu. Bu kadın esirler arasında çocuğunu bulunca hemen alıp sînesine bastı ve derin bir şefkatle çocuğunu emzirmeğe başladı. Bu yüksek şefkat levhasını görünce, Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz bize:

Şu kadının çocuğunu ateşe atacağını sanır mısınız? dedi. Biz de: Hayır, atmamağa muktedir oldukça atmaz, dedik. Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz:

"İşte Allah (cc) kullarına, bu kadının çocuğuna şefkatinden daha merhametlidir", buyurdu.

Efendim sevgideki işareti bize bildirir misiniz?

Bunu sormasaydın iyi olurdu. Buna dayanan fazla olmadı. Çünkü sevgi güzel ve mükâfatı çok olmasına rağmen birazda elemden de uzak değildir. Her güzelliğin bir zahmeti olsa gerektir. Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz bize bunu şöyle bildirdi.

“Bir adam gelerek “Ey Allah (cc)´ın Rasûlü! Ben seni seviyorum” dedi. Rasûlüllah: “Ne söylediğine dikkat et!” diye cevap verdi.

Adam: “Vallâhi ben seni seviyorum!” deyip, bunu üç kere tekrar etti. Rasûlüllâh (aleyhisselâtü vesselâm ve ala âlihi) bunun üzerine adama:

“Eğer beni seviyorsan, fakirlik için bir zırh hazırla. Çünkü beni sevene fakirlik, hedefine koşan selden daha süratli gelir.” (Tirmizî)

“Kişi diyaneti nispetinde belaya maruz kalır. Peygamberler, sonra büyüklükte onlara ve bunlara yakın olanlar. Kim dininde şiddetli ve sağlam olursa onun belası da şiddetli olur. Şayet dininde zayıflık varsa, Allah (cc) onu da diyaneti nispetinde imtihan eder. Bela kulun peşini bırakmaz.

Tâ o kul, hatasız olarak yeryüzünde yürüyünceye kadar.” (Tirmizi)

Şah-ı Nakşibent (ks) Efendimiz bu sırra binâen “Allah (cc)´ım ihvanıma zekat verecek kadar çok mal, zekat alacak kadar fakirlik verme” diye dua ederlerdi. Bunun hikmeti ile ihvan-ı kiramda fazla bir zenginlik zuhur etmedi.

Zenginliğin artmasını malda değil kanaatte arayınız. Eğer ki mal artıyor ve gafletinde bir artış varsa o zaman kendine dikkat etmeni isteriz. Her kolaylığın arkası bir zorluk, her zorluğun arkası da bir kolaylıktır. Fakat “fakirlik neredeyse küfür olacaktı” sırrını da unutmamak lazımdır. Fakat fakirlik yine zenginlikten daha emniyetlidir. Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) “Fakirlik benim iftihârımdır” buyurmasına buna delildir.

Allah (cc), sevginin neticesi verdiği bu nimetin sırrını ahirette açacağı malumdur. Çünkü verilen bu nimet takdir edilemeyecek kadar büyüktür.

Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz “Mirâç sırasında cennetin kapısında durup içeri baktım. Oraya girenlerin büyük çoğunluğunun miskinler olduğunu gördüm. Dünyadaki imkân sâhiplerinin cehennemlikleri ateşe gitmeye emrolunmuşlardı, geri kalanlar da mahpus idiler. Cehennemin kapısında da durdum. Oraya girenlerin büyük çoğunluğu da kadınlardı.” (Buhârî)

“Rasûlüllâh (aleyhisselâtü vesselâm ve ala âlihi) şöyle dua etmiştir: “Allah (cc)´ım, beni miskin olarak, yaşat, miskin olarak ruhumu kabzet, kıyamet günü de miskinler zümresiyle birlikte haşret.” (Tirmizi)

“Bana zayıflarınızı arayın. Zira sizler, zayıflarınız sebebiyle yardıma ve rızka mazhar kılınıyorsunuz.” (Ebü Dâvud)

“Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz ve ailesi üst üste pek çok geceleri aç geçirirler ve akşam yemeği bulamazlardı. Ekmekleri çoğunlukla arpa ekmeği idi.” (Tirmizi)

Bize örnek olması açısından bu hal gözümüzün önünden hiç kaybolmamalıdır.

“Hz. Ömer (radıyallâhu anh) insanların nail oldukları dünyalıktan söz etti ve dedi ki:

“Gerçekten ben Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimizin bütün gün açlıktan kıvrandığı halde, karnını doyurmaya adi hurma bile bulamadığını gördüm.” (Müslim)

Yine, Hz. Ömer (radiyallâhu anh) Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimizin evininin, başını dayandığı içerisi lifle doldurulmuş bir yastık, vücudunun ancak bir kısmına kifâyet eden hurma yaprağından örülmüş bir hasır, tepesinin üzerinde asılı duran işlenmemiş bir kaç deri ve bir miktarda deri işlemede kullanılan ağaç yaprağından olduğundan bahseder.

Hasırın örgülerinin, Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) vücûdunun açık yerlerinde izler yapmış olduğunu gören Hz. Ömer (radiyallahu anh) manzaradan müteessir olarak ağlamaya başlar. Hz. Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) niçin ağladığını sorunca:

"Nasıl ağlamayayım, şu hasır vücudunda izler bırakmış, odada ise görülenlerden başka bir şey yok. Şu Kisrâ ve Kayser nehirler, meyveler içerisinde altın tahtlar, ipek ve atlas yataklar üzerinde olsunlar, Sen ise Allah (cc)´ın Rasûlü ol da böyle yokluk çek, sana da yatak yapsak olmaz mı? der.

Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz "Onların nimeti dünyada peşin verilmiştir." "Benim dünya ile ne alâkam var, ben dünyada kendimi bir ağacın altında gölgelenip, sonra bırakıp giden yolcu gibi görüyorum" cevabını vermiştir.

Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz bir gün namazını oturarak kılıyordu. Kıldığı nâfile bir namazdı. Ebû Hüreyre (r.a.), namazdan sonra sordu:

Yâ Rasûlallah! Bir hastalığınız mı var? Namazı oturarak kılıyorsunuz? Verilen cevap cihanı ürpertecek şekildeydi:

"Yâ Ebâ Hüreyre, günlerdir ağzıma götürecek bir şey bulamadım. Açlık tâkatimi kesti, ayakta duracak dermanım kalmadı, onun için namazımı oturarak kılıyorum."

Ebû Hüreyre diyor ki, bunu duyunca ağlamaya başladım. Allah Rasûlü kendi durumunu unutmuş, bana teselli veriyordu:

"Ağlama Ya Ebâ Hüreyre! Burada çekilen açlık, insanı ahiret azâbından kurtarır." (Kenzu´l-Ummâl)

Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimizin şu halini gözünde bir canlandır.

Gecenin yarısıydı. Açlık Allah Resûlü´nün bütün dermanını tüketmiş ve artık gözüne uyku da girmez olmuştu. Belki biraz uyuyabilseydi, açlığın o şiddetli ıstırabından geçici de olsa kurtulacaktı. Ne var ki açlık, O´nu terk edeceğe benzemiyordu. Evinden çıktı, bir tarafa doğru yürümeye başladı. Biraz sonra da bir karartı hissetti. Gelen biri vardı. Dikkatini oraya çevirdi; tanımıştı... Bu, hayatının hiçbir ânında O´ndan ayrılmayan insandı. Hayatı boyunca hep Onunla beraber olmuştu. Şimdi de gecenin yarısında, Medine´nin bu tenha köşesinde randevulaşmış gibiydiler. Gelen, Hz. Ebû Bekir (r.a.)´di ve Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) ona selâm verdi. Ardından da sordu:

"Yâ Ebâ Bekir! Gecenin bu vaktinde seni dışarıya çıkaran nedir?"

Ebû Bekir (r.a.), Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimizi görünce derdini unutuvermişti. Zâten o, hep öyle idi. Hani Mekke´de Rasûlüllâh (aleyhissalâtü vesselâm ve ala âlihi)´ı kurtarmak için girdiği kavgada komalık olmuş, bir gün baygın kalmış ve gözlerini ilk açtığında "Allah Resûlü´ne ne oldu?" diye sormuştu. Anası Ümmi Ümâre kızmış: "Ölüyorsun; fakat hâlâ O´nu düşünüyorsun" demişti.

O, bilmiyordu ki, Ebû Bekir (r.a.), O´nu düşünmediği zaman ölürdü. Çünkü Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz, onun hayat kaynağıydı. İşte şimdi de O´ndan ayrı kalamamış ve bilemediği bir his, onu buraya kadar sürüklemişti. Sürüklemişti ve Rasûlullah´ın sorusuna "Açlık" diye cevap veriyordu. "Evde yiyecek bir şey bulamadım, gözüme uyku girmedi ve dışarıya çıktım."

Hemen ardından ekledi: "Anam babam Sana feda olsun Yâ Rasûlüllâh, Sen niye çıktın?"

Cevap aynıydı. Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) de açlıktan dolayı çıkmıştı. Tam bu esnâda bir karartı daha belirdi. Belli ki bu uzun boylu, görkemli insan Ömer´di. Zâten, tablonun tamamlanması gerekiyordu. Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz sağ tarafına Hz. Ebû Bekir (r.a.)´i almıştı. Gelen Hz. Ömer (r.a.)´di. Karşısında bu iki dostu görünce O da şaşırıp kalmıştı. Selâm verdi, selâmı alındı. Kâinâtın Sultanı (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihi), Ömer (r.a.)´e de niçin çıktığını sordu. O da, aynı cevabı verdi:

“Açlık, Ey Allah´ın Resûlü, açlık beni dışarıya çıkardı” dedi. Efendimizin hatırına Ebu´l-Heysem (r.a.) geldi. Evi o taraflardaydı. İhtimal gündüz de onu bağında görmüştü. Hiç olmazsa onlara hurma ikram eder ve açlıklarını yatıştırırlardı. “Gelin Ebu´l-Heysem´e gidelim” dedi.

Ebu´l-Heysem (r.a.)´in evine vardılar. Ebu´l-Heysem ve hanımı, uyuyordu. Evde, bir de küçük bir çocukları vardı. Yaşı, beş veya altıydı. Önce kapıyı Hz. Ömer (r.a.) çaldı. O gür sesiyle “Ya Ebe´l-Heysem!” diye seslendi. Ebu´l-Heysem de hanımı da sesi duymadı. Fakat, yatağında mışıl, mışıl uyuyan o yavru, birden yatağından fırladı, “Baba! kalk Ömer geldi” dedi. Ebu´l-Heysem (r.a.), çocuğunu rüya görüyor sandı. “Yat oğlum, gecenin yarısı, bu vakitte burada Ömer´in işi ne?!” Çocuk yattı. Kapı açılmayınca, bu defa da o nârin sesli Ebû Bekir (r.a.), gelip seslendi: “Yâ Ebe´l-Heysem!” Çocuk yine fırladı, kalktı ve “Baba! Ebû Bekir geldi” diye bağırdı. Babası onu tekrar yatırdı. Fakat son gelen, sesi soluğu cenâzeleri dahi canlandıran Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimizdi. O, “Ya Ebe´l-Heysem!” diye seslenince, çocuk, artık yayından fırlayan bir ok olmuştu. Hem kapıya doğru koşuyor, hem de “Baba kalk, Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) geldi!” diyordu.

Ebu´l-Heysem (r.a.), neye uğradığını şaşırmıştı. Hemen kapıya koştu. Gözlerine inanamıyordu. Gecenin bu saatinde, hânesine, Sultanlar Sultanı nüzûl etmişti. Hemen onları içeri aldı. Gidip bir oğlak boğazladı. Bu şeref, insana hayatta belki bir kere nasip olurdu. Hayatının en mutlu ânını yaşıyordu. Canını bile sofraya koysa azdı. Hurma getirdi, süt getirdi, et getirdi ve bu aziz misafirlerine ikram etti. Açlıklarını bastıracak kadar yediler. Ardından da yine Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimizin gözleri dolu dolu oldu. Dudaklarından şu sözler döküldü:

“Allah´a kasem ederim, işte şu nimetlerden yarın hesaba çekileceksiniz.” (Müslim)

Ardından da şu âyeti okudu: *“O gün, muhakkak bütün nimetlerden hesaba çekileceksiniz”* (102/Tekâsür, 8).

Ya Rabb´i sevgilinin halini kazanamayız. Lakin bu sevgi uğruna bizi onun tattığı elemlerden de mahrum etme. Sevgilinin halini kazanmayan aşk ve sevgi yalandan başka bir şey değildir. Yalan müminde olmayacağına göre bizde bu halden ayrı değilizdir. İnşâallah...

Efendim gençlerin evlenmede ağır davranmaları için ne buyurursunuz?

Yukarıdaki konunun devamı olarak aşağıdaki hadisi hatırlamak uygun olacaktır. Bu işte bir güven meselesinden başka bir şey değildir. Evlilik Allah (cc) rızası için olursa sorunlar kökünden çözülmüş olacaktır. Çok gençler maddiyatın elde edilmesinin arkasından izdivaç düşünmeleri imanın noksanlığına işarettir.

“Peygamber (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz buyurdular ki: “Şüphesiz, borç sahibi ödemeden ölünce, borcu Kıyamet günü ondan alınır. Fakat şu üç sebeple borçlanan kimse bu hükmün dışındadır:

1. Adamın gücü Allah (cc) yolunda savaşta zayıflar, o da Allah (cc) düşmanına ve kendi düşmanına karşı kuvvetlenmek için borçlanır.

2. Bir adamın yanında bir Müslüman ölür, onu kefenleyip gömecek parası olmaz, bu maksatla borçlanır.

3. Bir adam, bekarlık sebebiyle nefsinden Allah (cc)´a karşı korku hisseder. Dinine zarar gelir endişesiyle borçlanarak evlenir. Allah (cc), kıyamet günü, bunların borçlarını kendisi öder.”

Allah (cc)´ım doğru olarak bildiğimiz hatalardan sana sığınırız. İnsanlar hayatı kendi kontrollerinden çıkarıp Allah (cc)´a bıraksalardı, çok şeyler kendiliğinden düzelirdi. Fakat her şeyin sahibine karşı bu güvensizlik hepimize üzüntüden başka bir şey getirmemiştir. Allah (cc)´güvenmeyen bir insanın kime güveneceği meçhuldür.

Efendim son zamanlarda yangınların artması nedendir?

Son zamanlarda cemaatın terk edilmesi bu türlü felaketlerin artmasına sebep olur. Çünkü Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) "Şu erkekler ya cemaatleri terk etmeye son verirler ya da evlerini tepelerine yıkacağım." (İbn-i Mace)

"Eğer evlerde kadınlar, çocuklar olmasaydı, yatsı namazına başlar ve gençlere, namaza gelmeyenlerin evlerini yakmalarını söylerdim" rivayetleri bu hakîkâtin remzen ifadesi ve olan yangınların asıl sebebini bize bildirmektedir. Biz bu sünneti ömrümüzün sonuna kadar terk etmedik.

Efendim kafirlerin dünyada rahat etmesi nedendir?

Allah (cc) mümin kullarını geçici nimetler ile taltif etmek istemez. Ahiret yurdunda onun üzülmesini istemediği gibi onu dünya nimetlerinden de mahrum etmez. Fakat dünya nimetlerine aldanıp boğulmasına razı da olmaz. Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) şöyle buyurdu:

"Allah (cc), mümin kulunun dünyada iken işlediği iyiliğine karşı zulmetmez. Ahirette de onun karşılığını verecektir. Kafire gelince, dünyada yaptığı iyi işlerinden dolayı Allah (cc) dünyada iken ona verir, ta ki âhirete intikal edince de bu iyiliklerinin karşılığı ona orada verilmez." (Müslim)

Efendim kıyamet alâmetlerinde olaylar rivayetlerdekinin aynı şeklinde mi olacak?

Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz olayları rumuzlu anlattığı gibi hakîkâtine uygunda buyurmuştur. Fakat sana düşen alemin kıyameti ile meşgul olmayıp, kendi kıyametine bakmandır. Olayları kendin açından incelersin. Bu konulardan hissene düşeni alırsın. İstikametini doğrultup kardeşlerine örnek olabiliyorsan bu senin için bir lütuf olur.

Efendim "Diri diri gömülen kızın hangi suçlarından dolayı öldürüldüğü sorulduğu zaman"(Tekvir 8-9) ayeti hakkında bilgi veriri misiniz?

Bu ayet hakkında cahiliyye dönemi için gelmiş olduğu rivayetler arasındadır. Fakat bu ayetle ilgili Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimizin bir hadisinde "Çocukları diri olarak toprağa gömen ve gömülende ateştedir" (Ebû Dâvut) buyurmuştur. Bu hadis hakkında çeşitli yorumlar yapılmıştır. Bize göre bu hal cahiliyye dönemi için olduğu gibi, ahir zaman insanları içinde geçerlidir. Yani çocuklarını öyle yetiştirenler gelecek ki hem çocukları ve hem de kendileri Allah (cc) isyan içinde cehenneme düşeceklerdir. Ahir zamanda kız evlatlarını yetiştirmek zor olacağı açıklanmıştır.

Öyle bir halle hallenir ki, insanlar diri, diri kendilerini toprağa gömerler. Bu gömmenin sırrını çözmek zor olmasa gerektir.

Efendim işlediğimiz günahı anlatmanın zararı nedir?

Bazıları "Allah (cc)´ın bildiğini kuldan niye saklayayım" diyerek günahlarını anlatmayı dürüstlük zannederler. Aslında bu yanlış işlerdendir. Onun için günahın ifşasından sakınmak lazımdır. Allah (cc)´ın gazap ettiği günah haya perdesinden sıyrılmış olandır. Utanmadan yapılan ve cemiyeti alakadar eden günahlar sebebiyle azap tecelli eder. İnsanların günahı temel alan cemiyetler kurması deprem ve benzeri felâketlerin gelmesine sebep olmuştur. Onun içindir ki, fuhşun cemiyette açıktan işlenmesi, azabın gelmesi ve huzursuzlukların sebebidir.

İnsanın hata işleyeceği bilinen bir gerçektir. Fakat her hatanın sonunda Allah (cc)´tan affını istemesi ve tövbe etmesi onun bir şekilde kurtuluşunu sağlar. Allah (cc) günahın saklanmasından hoşlanır. Çünkü saklamakta utanç vardır. Allah (cc) utananları ise çok sever.

"Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî) buyurdular ki: "Ümmetimin hepsi affa mazhar olacaktır, günah açıktan işleyenler hariç. Kişinin geceleyin işlediği kötü bir ameli Allah (cc) örtmüştür. Ama, sabah olunca o: "Ey falan, bu gece ben şu şu işleri yaptım!" der. Böylece o, geceleyin Allah (cc) kendini örtmüş olduğu halde, sabahleyin, üzerindeki Allah (cc)´ın örtüsünü açar. İşte bu, günah açıktan işlemenin bir çeşididir." (Buharî)

Efendim Allah (cc)´ın bizler için nasihati nedir?

“Peygamber (aleyhisselâtü vesselam ve ala âlihi) Efendimiz, Azîz ve celil alan Rabb´inden naklen anlattığına göre, Allah (cc) şöyle buyurmuştur:

“Ey kullarım! Ben nefsime zulmü haram ettim, onu sizin aranızda da haram kıldım: Öyleyse birbirinize zulmetmeyin.

Ey kullarım! Hidayet verdiklerim dışında hepiniz doğru yoldan sapmışlarsınız. Öyleyse benden hidayet isteyin de sizi hidayet edeyim!

Ey kullarım! Benim yedirdiklerim hâriç, hepiniz açlarsınız. Öyleyse benden yiyecek isteyin de size yiyecek vereyim!

Ey kullarım! Benim giydirdiklerim hariç hepiniz çıplaklarsınız! Öyleyse benden giyinme talep edin de sizleri giydireyim!

Ey kullarım! Sizler gece ve gündüz hata işliyorsunuz. Ben ise bütün günahları affederim. Öyleyse benden mağfiret talep edin de sizleri bağışlayayım.

Ey kullarım! Bana zarar verme mevkiine ulaşamazsınız ki bana zarar veresiniz! Bana fayda sağlama mertebesine de ulaşamazsınız ki bana menfaat sağlayasınız.

Ey kullarım! Şayet sizlerin öncekileri sonrakileri; insan olanları, cinnî olanları hepsi de sizden en müttakî bir insanın kalbi üzere olsaydınız, bu benim mülkümde hiç bir şeyi zerre miktar artırmazdı.

Ey kullarım! Eğer sizin öncekileriniz ve sonrakileriniz, insan olanlarınız, cinnî olanlarınız sizden en fâcir (kötü) bir kimsenin kalbi üzere olsaydınız, bu benim mülkümden zerre kadar bir eksiklik hâsıl etmezdi.

Ey kullarım! Eğer sizlerin öncekileri ve sonrakileri, insan olanları, cinnî olanları bir düzlükte toplanıp bana talepte bulunsaydınız, ben de her insana istediğini verseydim, bu, benim yanımda olandan, iğnenin denize batırıldığı zaman hasıl ettiği eksilme kadar bir noksanlık ancak meydana getirirdi.

Ey kullarım! Bunlar sizin amelleriniz, onları sizin için sayıyorum. Sonra bunların karşılığını size ödeyeceğim. Öyleyse sizden kim bir hayırla karşılaşırsa Bana şükür etsin. Kim de hayır değil de başka bir şey bulursa, kendinden başka bir şeyi kınamasın, başına geleni kendinden bilsin.” (Müslim)

“Ey Ademoğlu! Sen bana dua edip, affımı ümit ettikçe ben senden her ne sâdır olsa, aldırmam, ben seni affederim.

Ey Ademoğlu! Senin günahın semanın bulutları kadar bile olsa, sonra bana dönüp istiğfar etsen, çok oluşuna bakmam, seni affederim.

Ey ademoğlu! Bana arz dolusu hata ile gelsen, sonunda hiç bir şirk koşmaksızın bana kavuşursan, seni arz dolusu mağfiretimle karşılarım.”(Tirmizi)

“İzzetim ve celalim hakkı için, mağfiret etmek istediğim hiç kimseyi, bedenine bir hastalık, rızkına bir darlık vererek boynundaki günahlarından temizlemeden dünyadan çıkarmayacağım.”

“Sen infak et, ben de sana infak edeyim.” (Buhârî)

“Her kim ki benim kazâma rıza göstermez ve belâma sabır etmezse, Benden başka Rabb arasın.” (Râmuz)

“Hiçbir kul yoktur ki, onun razı olduğu veya olmadığı bir hüküm vereyim de onun için hayırlı olmasın.” (Râmuz)

“Allah (cc) için kızıp, Allah (cc) için razı olmadıkça, kul hakîkât-ı imanı hak etmez.”

“Ey Ademoğlu! Beni zikrettikçe şükürdesin. Unuttukça küfürdesin.” (Râmuz)

“Günah yapıp ta onu affımın yanında büyük görene, gazaplandığım gibi hiç kimseye gazaplanmam. Eğer cezayı acele verici olaydım veya acele etmek şanımdan olaydı, rahmetimden ümit kesenlere

cezayı acele verirdim. Eğer kullarıma merhamet etmeseydim bile, benim huzurumda durmak kendilerini korkutanlara bundan dolayı rahmet ederdim. Sevaplarını verirdim, korktuklarından emin ederdim." (Râmuz)

Oğulcağızım Allah (cc)´ın bu rahmeti ve ihsanı karşısında kullara ve sana düşen insanlığının şükrünü edâ etmendir. Öyle ki Efendimiz (aleyhissalâtü vesselam ve ala âlihî)´in buyurduğu gibi "Allah (cc)´ı öyle zikredin ki size deli desinler" "Her taş ve ağacın altında zikret sana mürâi desinler" (Râmuz) durumuna düşmen lazımdır.

Bizim söylediğimiz meselelerin çoğu keşfe dayanır. Fakat Efendi Hazretlerinin ulaşmadıkları makamları aslâ anlatmadığını çok iyi bilmekteyiz. Kelamlarını da hadisi şerifler ile desteklemeye çalıştık. Konular üzerine çok sözler söylenebilir. Çünkü insanların dilini üzerinden uzak tutamazsın.

Hz. Musa (aleyhisselâm) "Ya Rabb´i insanların dilini benden uzak tut" diye dua etti. Allah (cc) "ben onların dilini katımdan bile uzak tutmadım" buyurdu.

Bu dinlediklerin neticesinde Allah (cc)´tan ayrı düşersen ve unutursan artık sana hiçbir şey fayda vermez. Fakat biliyoruz ki bu kadar müjdenin ve haberlerin sonunda sen, biz ve diğer kardeşlerin Allah (cc)´ı ve Fahri âlem Muhammed Mustafa (aleyhissalatü vesselam ve ala âlihi) Efendimizi çok seveceksiniz.

Allahümme salli âlâ seyyidinâ Muhammedin ve âlâ âli seyyidinâ Muhammed.

Rabbenâ âtina fiddünya haseneten ve filâhireti haseneten ve kınâ azâbennâr. Âmin.

SORULAR

206 Yazılar

TÜRK KELİMESİNDEN NİYE RAHATSIZ OLUYORLAR?

Günümüzde "Türk" mefhumu karşısında bazı insanların antipati duyuyor olmasının arkaplanı nedir? Diye bir soru ile karşılaşırız.

Cevabı Avrupa(lı) dır.

Gençliğini görür mü bilemeyiz, yeni teşekkül ettirilen Avrupa Birliği denilen büyük organizasyona Türkiye'ninde girmek için verilen sözleri taahhütleri vardı. Bazılarını umum olarak duyduk. bazılarının ise sır şeklinde muhafaza ediliyor zannediyoruz. Bu sırlardan biri de olsa olsa "Türk" kelimesinin devlet yapısından ihraç edilmesidir.

Niçin?

Avrupa, tarihi ve düşüncesi itibarıyla kültüründe daha önce nefret duyduğu, nefretini bir türlü gidemediği, bu devlete nasıl barışık olabilir. Onu nasıl sindirebilir.

Avrupa Birliği'nin, "Hristiyan Birliği" olduğunu hepimiz biliriz. İçlerine Türk gelirse eski kabus günlerini nasıl unutabilecek?

Zor bir meseledir.

Bu nedenle Türkiye'nin Türklükten vazgeçmesini sağlamalı ve bu şekilde açık saha oyuncusu yapmalıdır. Bazıları zannediyor ki Türk kelimesi Türkiye devleti içerisinde bulunan azınlıkların istekleridir. Onlarda isteklerimiz kabul ediliyor vehmine kapılıyorlar. Bu duruma bu yönden bakanlar aldanıyor demek lazımdır .

Türk kelimesini kaldırmak yapılan en büyük yanlıştır. Ne yaparsak yapalım Avrupalı Türk kelimesine karşı her zaman teyakkuzda olmuş, sevmediği gibi ayrıca nefret etmiştir.

Öyleyse sorun nerede?

Sorun Türk kelimesinin karşılığının bizdeki gibi Avrupa'da da aynı şeyi mi karşılıyor olduğuna bakmak gerekir. Durum ise çok farklıdır.

"Türk" kelimesi Avrupa'da eşittir "İslâm" demektir. "Arap" millet ve ferd olarak Avrupa'da İslâm'ı temsil edememiştir. (Endülüs Devleti dahi izini istenilen manada Avrupa'da bırakamadı.) Yani İslâm'ın temsilcisi olmak başarısı yalnızca "Türkler"e verilmiş bir luffu ilâhidir. Bugünde hala bu mevzun geçerlidir.

Prof. Dr. Hüseyin YAŞAR Beyefendi eserinde Avrupa kültüründe Kur'ân-ı Kerim yargısı için şu notu düşmesi Türk kelimesinin haiz olduğunu önemin göstergesidir.

> Almancaya Kur'ân'ın ilk çevirisi Salomon Schweigger tarafından yapıldı. ***"Muhammed'in Kur'ân'ı, bu Türk Kur'ân'dır"*** [1] anlamına gelen tercüme Nürnberg'de 17. yüzyılın başlarında basılmıştır. Kadınlar kilisesi vaizi olan Schweigger, Avusturya'nın Habsburg hanedanı yönetiminde İstanbul'a atanan ilk büyükelçilik kafilesine görevli vaiz olarak katılmış, İstanbul'da üç yıl ikamet etmiştir. Bu esnada İtalyanca bir tercümeye muttali olan Schweiggerki bu çeviri ilk Latince Kur'ân çevirisinden İtalyancaya adapte edilmişti, sonra onu Almancaya çevirmiştir. [2] İlk Almanca çevrinin farklı versiyonu da Johann Andreas Endter - Wolfgang Endter[3] kardeşler tarafından piyasaya sü-rülmüştür. 17. yüzyılın önemli Kur'ân çevirilerinden biri de Fransız Andre Du Ryer'in [4] tercümesidir. [5](sh.26)
> 18. asrın son çeyreğinde piyasaya çıkan Almanca çeviri M. David Friedrich-Megerlin'e aittir. ***"Türk Kutsal Kitabı veya Türk Kur'ân'ı"*** [6] adındaki bu eserin çevirmeni Stuttgart doğumlu doğu bilimci Megerlin, yirmi yıl îlâhiyat eğitimi

görmüş, doğu dillerini öğrenmiş, 1152/1739'da doktorasını verdikten sonra, önce Baden-Würtemberg'te, sonra da Maul bronn'da profesör olarak çalıştıktan sonra bu görevini Frankfurt/am Main'da devam ettirmiş, 1192/1778'de aynı şehirde ölmüştür. [7] Almanca orijinal Kur'ân metninden ilk çeviri olan bu çalışmanın amacı Türkleri Avrupa'dan, Balkanlardan kovmaktır.[8] (sh:29)

Dipnotlar

* Alcoranus Malıometicus, Das İst der Türken Alcoran, **Nürnberg, 1616.**
2 Hüseyin Yaşar, *Avrupa ve Kur'ân,* 170-173.
3 al-Koranum Mohamedanum, **Nürnberg, 1659.**
4 l'Alcoran de Mahomet, **Paris, 1647.**
5 Hüseyin Yaşar, *Avrupa ve Kur'ân,* 297-298.
6 Die türkische Bibel oder des Korans, **Frankfurt a/M, 1772.**
7 Enay, 116; Pfannmülle, 122.
8 Hüseyin Yaşar, *Avrupa ve Kur'ân,* 183-188.

Kaynak: Prof. Dr. HÜSEYİN YAŞAR, Hıristiyan Dünyasında Kur'ân Karşıtı Söylemin Tarihsel Kökleri, İz.Yay., 2010, İstanbul

Avrupalı her zaman Türk'ten korkmuştur ve hala korkar. Çünkü onların genlerinde yüzyılların yeleştirdiği kültürel korku çıkacak gibi değildir. Onlar Darwin'e inanırlar. Evrimin korkusunu yenmek çok ta kolay değildir. Onlar bu konuda hastadırlar.

Bu baskıyı hisseden bir garip düşünce yapısı Avrupalıyı memnun edebilmek için nerde bir "Türk" kelimesi varsa kaldırmak istiyor. Ancak yapılan yanlışların faturası ağır olabileceğini unutmamak gerekir.

Peki ne oluyor?

Olan bir şey yok. Aslında olan insanların aldatılması belli bir müddet oyalanmasıdır. Kısa bir zaman önce haberlerde cumhuriyet nişanından **T.C. ve Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün kaldırılmasıdır.** Bunun devamında gelecek olan belki devletin adının değiştirilmesi olabilir. O zamanda "Anadolu" diyerek devletin adını mı değiştirecekler………….

Türkiye Cumhuriyeti adından vazgeçilmesi demek ileride devlet sisteminde İslâm dininden ileride vazgeçileceğinin de işareti olabilir.

Tekrar edecek olursak Laik bir devlet olan Türkiye Cumhuriyeti, Avrupa'yı niçin bu kadar rahatsız ediyor? Çünkü Avrupa'nın geninde Türk'e karşı duyduğu Bin yıllık bir dehşetin indirdiği korkuyu korkuyu yenemeyişidir.

Günümüzde milletlerin bireyselleşmesi ve bağımsızlaşması sorunları ve projeleri bitmiştir. Milletlerin asıl sorunu refah seviyesini yüksek seviye çıkarmaktır. Refah seviyesi düşük düzeyde kalan devletler bu komplo uygulamalar ile kendilerini meşgul ederek zaman kaybediyorlar. Sonuç olarak geçmişini unutanın geleceğini yoktur.

Aşağıda konuya ışık tutacak alıntıları veriyorum.

İhramcızâde İsmail Hakkı

İSMET ÖZEL- AYTUNÇ ALTINDAL: MÜLAKAT PAYDALARI

25-02-2013
-HaberTürk –Öteki Gündem

Kâfirle çatışmayı göze alana Türk denir. **"İsmet Özel"**

Mustafa Kemal'in Sakarya Harbinden sonra dini içerikli gazilik ünvanını istemesi Türklerin başına geçmek istemesidir. **"İsmet Özel"**

Avrupa'da İslamı tercih edene "Türk oldu" denmiştir. Her Türk Müslümandır. Her Müslüman Türk değildir. Türklükten çıkan İslâmdan çıkar.

Batıda **"Türk değilim diyen"** Müslüman değildir, anlaşılır. **Aytunç Altındal**

[Varlığım Türk varlığına armağan olsun"u kaldırmak ile Müslümanlara armağan etmiyorum demek manasına gelebilir.]

Dünyada dini ve milliyeti aynı olan Türklerdir. **"İsmet Özel"**

Hakimiyet bilâ kaydu şart milletindir. Milleti hakime denilen İslâm Milleti temsilcisi demektir.

"İsmet Özel"

Türküm diyene nerenden belli, diyorum. Cevabı namaz kılmayan Türk değildir. **"İsmet Özel"**

Müslüman olmak "milli olmak" ile eşdeğerdir. **Aytunç Altındal**

Üst Kimlik alt kimlik nazilerin kullandığı kavramdır. **Aytunç Altındal**

Yazının değiştirilmesi geçmizin elimizden alınmasıdır. Kat edilecek mesafeyi tekrar kat etmekle çok şey kaybettik, **"İsmet Özel"**

Başkanlık sistemini isteyenler ihanet içindedir. **"İsmet Özel"**

Mecelle İsrail'de hala geçerlidir "Aytunç Altındal"

Türkiye'nin yıkılmasında Kürt meselesi en son sırada gelir. "İsmet Özel- Aytunç Altındal"

****

DEVLET NİŞANLARI DEĞİŞTİ
- HÜRRİYET GÜNDEM

Hükümetin resmi nişanlarda değişiklik yapılmasına ilişkin yönetmeliği, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül tarafından da onaylanarak bugünkü Resmi Gazete'de yayınlandı. Yönetmelikte, yeni Cumhuriyet ve Devlet nişanları ile Liyakat nişanının nasıl olacaklarına ilişkin ayrıntılı grafikler de yer aldı. **DEVLET NİŞANI VE CUMHURİYET NİŞANI NEDİR?** Devlet Nişanı ve Cumhuriyet nişanı**, "Türkiye Cumhuriyeti ile mensup oldukları devlet arasındaki dostane ilişkilerin geliştirilmesini ve milletlerin birbirlerine yakınlaşmalarını sağlayan"** yabancı ülke vatandaşlarına veriliyor.

Liyakat Nişanı ise, Dışişleri Bakanlığı ile Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurulu'nun görüşleri alınarak ilgili Bakan'ın teklifi, Bakanlar Kurulu'nun onayı ve Cumhurbaşkanı'nın tevcihi ile, İlim ve sanat alanlarında Türkiye Cumhuriyeti'nin uluslararası alanda tanıtılması ve yüceltilmesini sağlayan yabancılara veriliyor.

Her üçü Bakanlar Kurulu kararı ve Cumhurbaşkanı'nın tevcihi ile verilen nişanlar arasındaki fark ise şöyle; Devlet nişanı, ilişkilerin gelişmesini sağlayan yabancı ülkelerin devlet yönetiminde yer almayan vatandaşlarına veriliyor. Cumhuriyet nişanı ise, ilişkilerin gelişmesine katkı sağlayan yabancı devlet adamlarına, yani Başbakanlara, bakanlarına ya da diplomatlarına veriliyor. Liyakat nişanı ise, ilim ve sanat alanında Türkiye'nin tanıtılmasına katkıda bulunan yabancı ülke vatandaşlarına veriliyor.

ESKİ NİŞANLARDAN FARK; ATATÜRK VE T.C. YOK

Eski nişanlarla yeni nişanlar arasındaki farklar ise şöyle;Her üç nişanın boyutları da büyütüldü. Cumhuriyet nişanında; nişanın üzerinde yer alan "T.C" yazısı çıkarıldı. Yeni nişanda hiçbir harfe yer verilmedi. Sadece Türkiye Cumhuriyeti'nin sembolü olan ay ve yıldız yer aldı. Nişanın arka bölümündeki değişiklik ise eski nişandaki "T.C. Cumhuriyet Nişanı" yazısına yeni nişanda yer verilmemesi oldu.

Devlet Nişanındaki değişiklikler ise şöyle; Eski nişanın ön yüzünde Atatürk silueti yer alıyordu. Arka yüzünde ise "T.C. Devlet Nişanı" ibaresi bulunuyordu. Yeni devlet nişanında da hiçbir harf yer almıyor. Nişanın ön yüzünde Türkiye Cumhuriyet'ni sembolize eden Ay Yıldız yer alıyor. Arka yüzünde ise daha sade bir grafik kullanılmış. Arka yüzde de sadece, kenarlarda ay ve yıldızlar yer alıyor.

Liyakat nişanındaki değişiklikler ise şöyle; Eski nişanda bir tüy kalem ile bir kılıcın eşlik ettiği bir motif ile üst kısmında ay ve yıldız yer alıyordu. Eski nişanın arka yüzünde ise "T.C. Liyakat Nişanı" ibaresine yer veriliyordu. Yeni Liyakat nişanında ise, sadece ay ve yıldız motifi ile Cumhurbaşkanlığı forsunda yer alan güneş simgesinin, 16 yapraklı bir çiçeğe dönüştürülmüş hali yer alıyor.

KİMLERE VERİLDİ?

Devlet, Cumhuriyet ve Liyakat nişanlarının verildiği kişilerden bazıları ise şöyle;

LİYAKAT NİŞANI;

- Geza Feher, Macar türkolog, 1997
- Gyözö Gerö, Macar arkeolog, 1997
- David Geza, Macar filolog, 1997
- Ethem Tanışev, Rus türkolog, 1998
- Oraz Yağmur, Türkmen yazar, 1999
- Jiang Zemin, Çin Devlet Başkanı, 2000
- Lars Johanson, İsveçli türkolog, 2008
- Andreas Ronatas, Macar Türkolog, 2008
- Viktor Guzev, Rus Türkolog, 2008

DEVLET NİŞANI:

İngiltere Kraliçesi Elizabeth 2008

Gürbanguli Berdimuhammedov (Türkmenistan Cumhurbaşkanıyken)

Asif Ali Zardari (Pakistan Cumhurbaşkanı)

CUMHURİYET NİŞANI:

Jack Straw (İngiltere eski Dışişleri Bakanı)

Yusuf Rıza Gilani (Pakistan'ın eski Başbakanı)

Rene Van der Linden (Hollandalı siyasetçi)

Kaynak: Ayşe ALP http://www.hurriyet.com.tr/gundem/25048042.asp

HİLAFET ORDUSUNUN MENKIBELERİ VE TÜRKLERİN FAZİLETLERİ-CÂHİZ

KADER DEĞİŞSE DE NETİCE DEĞİŞMİYOR

FREUD (1962) Gizli Hakikatler

Yönetmen: John Huston

Ülke: ABD

Tür: Biyografi | Dram

Süre: 120 dakika

Dil: İngilizce

Senaryo: Charles Kaufman, Wolfgang Reinhardt, Jean-Paul Sartre

Müzik: Jerry Goldsmith

Görüntü Yönetmeni: Douglas Slocombe

Yapımcı: Wolfgang Reinhardt

Nam-ı Diğer: Freud: The Secret Passion

Oyuncular: Montgomery Clift, Susannah York, Larry Parks, Susan Kohner, Eileen Herlie

Özet

İlk çağlardan bu yana insanoğlunun kendine dair inanışında üç büyük değişiklik olmuştur. Üç büyük darbe kibirimizin hakkından geldi. Kopernik'den önce, evrenin merkezi olduğumuzu tüm gökcisimlerinin dünyamızın etrafında döndüğünü sanıyorduk. Büyük astronom bu bencilliği tuz buz etti. Gezegenimizin güneşin etrafında dönen pek çok gezegenden biri olduğunu güneş sistemimizin ötesinde başka sistemler, sayısız dünyalar olduğunu kabul etmeye zorlandık.

Charles Darwin'den önce insanoğlu kendisinin hayvanlar aleminden farklı ve ayrı bir tür olduğuna inanırdı. Büyük biyolog, fiziksel organizmamızın herhangi bir hayvani yaşam formu için olan kurallardan farksız olduğunu anlamamızı sağladı.

Sigmund Freud'dan önce, insanoğlu söylediklerinin ve yaptıklarının sadece bilincinin ürünü olduğuna inanırdı. Büyük psikolog aklımızın gizli şekilde işleyen ve yaşantımıza dahi hükmedebilen başka bir bölümünün varlığını ispatladı. Bu Freud'un, neredeyse cehennemin bizzat kendisi kadar karanlık bir bölgenin derinliklerine inmesinin hikayesidir:

İnsanoğlunun bilinçaltı ve Freud'un nasıl ışık tuttuğunun hikayesi. 1962 yapımı bu eser oyunculuğu ve uyarlanış kurgusuyla önemli bir değer taşımaktadır.

Filmden

Bu filmde psikanalizin doğum sancılarını izlemenizi tavsiye ederim

Profesör Meynert ile Dr Freud Histeri ve Hipnoz konusunda fikir birliktelikleri yoktur. Parise giden Dr. Freud'a Profesör Charcot Histeri ve Hipnoz ilişkisini ılımlı şekilde izah eder.

"Histeri" kelimesi "rahim" anlamına gelen Yunanca "hysteron" kelimesinden türemiştir. Günümüzde doktorlar bu hastalığın sadece kadınlarda bulunduğuna inansalar da en azından varlığını kabul etmektedirler. "Tıp Ansiklopedisi"nde hastalığı inkâr eden pek çokları yer almaktadır. Histerinin mükemmel tarifleri eski zamanların büyücülük davalarına ait mahkeme kayıtlarında bulunabilir. Kurbanlarının Şeytan tarafından ele geçirildiğine inanılıyordu. Bu yanılgının neden olduğu gerçek salgınlar vardı. Bütün toplumlara bulaşmıştı. Evet, hastalık bir virüsü olmadığı halde, bulaşıcıydı. Histeri, tüm bedensel bulguların organik kaynaklı olma zorunluluğu tıbbi öğretisine ve zihnin aynı anda sadece tek bir düşünceyi kaldırabilecek kapasitede olduğu psikolojik öğretisine uymaz. Ama sırf sevdiğimiz teorilerle çelişiyorlar diye de gerçekler ortadan kalkmaz. Histerinin tamamen ruhsal bir

dert olduğunu ve zihnin kendine karşı bölünebileceğini böylece aynı anda iki düşünce çizgisini devam ettirdiğini bir gösteri ile burada ispatlamak niyetindeyim.

- Ne görüyorsun?

- Felç. Yumuşak felç. Sevgili Jeanne, ne kadar zamandır yürüyemiyorsun?

- 1880'den beri.

- 6 yıl önce hastalığına yol açabilecek her hangi bir şey oldu mu?

Hayır. İşte histerinin en ayırt edici bulgularından biri. Hasta hiç bir şey hatırlamaz. Oysa akrabalarından öğrendik ki hastanın belirtileri bir tren kazasının hemen ardından ortaya çıkmış. Fiziksel olarak yaralanmamış. Durumu sadece psikolojik travma. Görünüşe bakılırsa, şimdi de elimizde Parkinson hastalığının klasik bir örneği var. Servais, titremen ne zaman başladı?

- Bir ay önce.

- Servais'in mesleği odunculuk. Fırtına nedeniyle sığındığı barakaya yıldırım düşmüş. Servais'in hiç hatırlamadığı bu hadise bir ay değil, bir yıl önce meydana gelmiş. Hadiseyi takiben travma kurbanlarının tipik durumuna girdi: Dış görünüşü donuklaşmış, gözleri ifadesiz hareketleri mekanikleşmiş. Sanki hipnotik trans halindeymiş gibi davranıyor! Bilimsel bir uygulama olan ancak kara büyünün hizmetinden yeni kurtulmuş hipnozun yardımıyla tasarlanmış belirtilere benzer bir psikolojik durum meydana getirebiliyoruz hastada. Seni uyutacağım Servais. Her iki gözünle doğrudan aleve bak. Doğrudan aleve bak. Şimdi uyuyacaksın. Çok derin bir uyku. Derin daha derin bir uykuya dalacaksın. Derin ve huzurlu bir uykuya. Uyuyorsun. Çok derin bir şekilde. Artık Profesör Charcot ile ilişkidesin. Sana emirler verecek sen de itaat edeceksin. Şimdi siz beyefendilere bu iki hastanın organik bir hastalıktan muzdarip olmadıklarını fakat belirtilerinin zihinlerini etki altında tutan fikirlerin sonucu olduğunu göstermeyi planlıyorum.

- Beni duyuyor musun Servais?

- Evet. Tamamen güvendesin. Hiç bir şeyden korkmuyorsun. Sakinleşiyorsun. Huzurlu. Tamamen huzurlusun. Ellerimi çırpınca, titremeyeceksin artık. Güzel Servais. Çok güzel. Histerik bulguyu sözlü komut ile gidermemiz gösteriyor ki hastalığı organik kökenli değil. Jeanne. Uyu Jeanne. Uyu. Daha derin bir uykuya dal. Tatlı ve rahat bir uyku. Hoş, huzurlu bir uyku. Daha derin, daha derin… Uyu. Jeanne, şimdi Profesör Charcot'a teslim ediyorum seni. Beni duyuyor musun Jeanne?

Evet. Bacakların. Bacaklarını hissetmeye başlıyorsun. Evet. Kanının akışını hissedebilirsin. Tedavi edildin, iyileştin! Bacaklarını oynatabilirsin. Devam et, oynat onları. Güzel, Jeanne. Üzerlerinde ayağa bile kalkabilirsin. Evet, ayağa kalkabilirsin. Ayaklan ve bacaklarının üstünde dur. Harika Jeanne. Harika. Aç gözlerini. Yürü şimdi. Sakın korkma. Odayı dolaş. Bulguları telkin yoluyla ortadan kaldırabildiğimizi görmüş olduk. Aynı şekilde bulgu meydana getirmeyi de becerebilir miyiz görelim. Ellerimi çırptığımda ayakların uyuşacak. Seni taşımayacaklar artık. Paralize olacaklar. Hareketsiz, hissiz. Kımıldama, Jeanne. Oradaki Servais'i görüyor musun?

Nasıl titrediğini hatırlıyor musun?

Hatırlıyor musun Jeanne?

Böyle. Değil mi Jeanne?

Şimdi de senin kolun onunki gibi titriyor. Şimdi her iki kolun. Titriyor, titriyor. Şimdi de bacakların. Durduramıyorsun, değil mi?

Titre, titre… Baylar histerik bir bulgunun doğuşuna şahitlik ettiniz. Şimdi asistanlarım hastalarımızı uyandıracak. Hiçbir şey hatırlamayacaklar. Servais bacaklarını tekrar kullanacak fakat titremesi de başlayacak. Jeanne ise titremeyecek ama önceden olduğu gibi felçli olacak. **Hipnoz hali ne yazık ki sahte bir şeydir. Sorunu anlamamızı mümkün kılar ama tedavi etmez.**

Dr. Freud, bu dersten bilinçaltına girişin temelini başlatıyor. Dr. Freud Viyana'ya döner ve seminer verir.

Bu yabancı düşünceler ister sarsıcı bir tecrübeyi takiben kendi kendine telkin gibi hastanın kendi zihninden veya hipnoz gibi farklı telkin yöntemleriyle veya atalarımızın sandığı gibi Şeytan'ın kendinden kaynaklansın göreceli olarak önemsizdir. Önemli olan şey bu düşüncelerden hastanın haberinin olmaması bunların bilinçaltında olmasıdır. Bu günlerde bilinçaltından çok bahsediliyor. Şimdiye kadar, felsefi bir kavramdı fakat Profesör Charcot ona uzanıp dokunmamızı mümkün kılmıştır. Bilinç düzeyinde olmayan düşüncelerin olabileceği gerçeğini kabul etmeliyiz artık. Bu bilinçsiz düşünceler bozulmuş bir zihnin çılgın ürünleri mi yoksa bağlantılarını henüz keşfetmediğimiz bir mantık zinciriyle travmaya mı bağlı?

Profesör Meynert konuya itiraz ediyor.

Doktor Freud. Raporunuzdan ne kadar zevk aldığımız hususunda sizi temin ederken meslektaşlarımın görüşlerini dile getirdiğime inanıyorum. Bu benim kişisel görüşüm ama duyduklarımız içinde Viyanalı hekimler için yeni bir şey yok. Ben bir kaç kelam edeceğim. Bize anlatılan bazı fikirleri yeni ve bazılarını da doğru bulduğumdan, maalesef sayın başkanımız ile aynı fikirde değilim. Lakin, doğru olan fikirler yeni değil yeni olanlar ise doğru değil. Bazı hastalarda bize sunulanlara benzer sinir bozuklukları görülür. Ama bu yeni bir şey değil. Aşırı duyguların merkezi sinir sistemini etkilediğinden hiç birimiz bihaber değiliz. Peki bu şeytani fikirler ve bilinçaltına dair konuşmak niye?

Bizler doktor muyuz yoksa ilahiyatçı mı?

Ayrıca, meslektaşımız kendinden kıdemlileri hipnotizma hakkında bilgilendirip aydınlatmak zorunda hissederken coşku içinde, bizlere yeni bir şey anlatmadığını unutuyor. Hipnotizmanın bilimsel bir yöntem olduğu ne yazık ki doğru değildir. Ben hipnotizmacı ile deneğine bir çift hasta insan gözüyle bakarım ki içlerinde daha ciddi hasta olan kesinlikle hipnotize olan değildir. Viyanalı doktorlar doğaüstü yorumları Parislilere bırakıp, alçakgönüllülük ve sabırla fizyolojik tecrübelerden çıkartılan derslere önem vermektedir.

Seminerini veren Dr. Freud'a destek Dr.Breuer' dan gelir. Psikanalizin temelleri şu şekilde atılmaya başlar..

Sayın meslektaşım, büyüleyici çalışmanızdan dolayı sizi kutlarım. Cüzamlıya dokunmaktan korkmuyor musunuz?

Çalışmanızı okuyan adam ondan etkilenmek için fazla zeki.

-Ünlü Doktor Breuer'ın beğenisini kazanmak benim için yeterli bir mükâfattır. Tartışmaya katılmak isterdim ama itiraf etmeliyim ki bunun için henüz hazırlıklı değilim. Büyücülükle ben de amatörce ilgileniyorum.

- Hipnoz mu?

- Bir hasta, babasının ölümünün ardından sinir krizi geçirmiş genç bir kadın. Vakayı kabul ettiğimde, uykusuzluk gibi bazı rahatsızlıklardan muzdaripti. Onu ilk hipnotize ettiğimde tek düşüncem ilaç kullanmadan uyumasını sağlamaktı. Fakat transa geçtiğinde rastgele, kopuk cümlelerle konuşmaya başladı. Kelimelerinin gerisinde yatan anlamı hemen sezdim ve sorular sormaya başladım. Çok geçmeden uykusuzluğunun nedenini buldum. Babasının bedeninin, ölümünün meydana geldiği yer olan Napoli kedilerince yok edildiğini gördüğü tekrarlayan rüyadan dolayı dehşete düşmüştü. Bana bundan bahsetmesi onu korkusundan kurtarmış gibi göründü. Sakinleşti ve trans halinden huzurlu bir uykuya geçti. Sonra aklıma, bir belirti bu yöntemle hafifletilebiliyorsa diğerinin de olabileceği geldi. Ben de onu son bir kaç aydır düzenli olarak hipnotize ediyorum. Belirtilerinin kaynağına indim, hatırlamasını sağladım olayı hatırlaması belirtinin kaybolmasına sebep oldu.

- Şüphesiz belirti geri dönmüştür ama.

- Hayır.

- Biri bile dönmedi.

- Kadın hâlâ hasta ama. Görüşü sorunlu, yarı felçli durumda. Şu anda bardaktan su içememe sorunu üzerinde çalışıyorum. Su kirli. Çok saf, çok temiz görünüyor. Ama iğrençlik dolu. Sana suyun pis olduğunu düşündürten ne?

Babam söyledi Napoli'de. Napoli'de olabilir ama sen artık Viyana'ya döndün. Bir kaç gün önceye kadar su içtin burada. Su içmeyi neden bıraktın?

Hayvan! Ne hayvanı?

Çok pis! Uzun kara dil, kara burun! Korkunç! Cecily, hatırla. Ne tür bir hayvandı?

- Köpekti. Benim köpeğim.

- Köpeğin Schnapp mı?

Evet. Schnapp ne yaptı?

Anlat bana. Şimdi olanları görebilirsin. Schnapp yatağımın üstünde. Tepsimde. Altın fincanımdan içiyor. Schnapp onu pisletiyor. Babamın verdiği fincanı. Şu hemşire, zalim, ahlaksız yaratık… Ona müsaade ediyor. Bütün hemşirelerden nefret ediyorum! Susadım. Çok susadım. Dik otur Cecily. Dik otur. Artık içebilirsin. İç Cecily. İçerek uyanacaksın. İçerken uyanacak ve her şeyi hatırlayacaksın. Uyan Cecily. İç canım, iç. Köpeğinin senin fincanından içtiğini hatırlıyor musun?

Ayrıca hemşireye çok kızmıştım. Bu kadar basit mi yani?

Evet Anne. İçebiliyorum yine. Bunu Charcot'un teorisi ile nasıl uyuşturuyorsunuz?

Eğer zihni bölünmüşse travmatik olayın hatırlanması belirtiyi neden hafifletiyor?

- Karartılmış bölüm çılgın fikirler üretirdi.

- Hayır. Charcot yanılıyor. Travma bir baltanın bacağı ikiye ayırması gibi zihni bölmez. Hadisenin hatırası sadece bilincin kaybolmasına sebep olur. Peki bilinçaltı hatıraları bulguları nasıl meydana getirebilir?

Çünkü bilinçliyken doğal çıkışlarını bulamayan duygular tarafından çevrelenmişlerdir. Hüzne kapılırsan göz yaşı dökersin. Kızınca, saldırıya geçersin. Korkunca, kaçarsın. Uyarılan duygu fiziksel etki olarak boşalır. Peki ya duygu bastırılmışsa ne olur?

Şöminede ateş var ama baca tıkanmış. Ateş dışarı çıkamaz. İçin için yanar ve dumanı odayı doldurur sonunda da kiler camından dışarı sızar. Marazi bulgu duygusal enerjinin yanlış yoldan dışarı çıkmasıdır. Freud, sen ne dersin?

Sanırım bir kapı açıldı. Pasteur'ünkü kadar önemli bir buluş yaptınız. **O bakteriyi ayırdı, siz de hastalık yapıcı hatırayı.** Cecily'nin durumu emsalsiz bir vaka olabilir. Ben daha çok, bilindik bir vaka olduğunu düşünme eğilimindeyim. Bu yöntemi hastanede denemen mümkün mü?

Profesör Meynert, Dr. Freud'un hastanedeki hipnoz tedavilerine itiraz eder.

Ne yapıyorsunuz Doktor Freud?

Buna derhal son vermenizi emrediyorum. Sessiz ol ahmak. Profesör Meynert yokken, burada sorumlu benim.

- Profesör hipnozu tasvip etmiyor.

- Cehenneme kadar yolunuz var. Meynert'e anlatacağım bunu. Ona kendim söylerim. Sizin için ne yapabilirim Bay Freud?

Profesör Meynert hipnoz yapmamı engellemesi için herhangi birine yetki verdiniz mi?

Elbette. Ama hasta umumi koğuştandı. Sizin bölümünüzden değildi. Sen benim bölümümdensin Freud. Beni hastanedeki görevimden istifa etmeye zorluyorsunuz. Teklifimi reddedip Paris'e gittiğin gün bilimden vazgeçtin. Paris, şan ve servete giden yol. Altı basit derste Charcot tarzı. Ne cüretle bunu söylersiniz?

Nasıl engel olacaksın?

Hipnotize ederek mi?

Emrimle herkes uyusun! Körler, hazır olda bekleyin! Görmeniz emredildi! Felçliler, geriye dön! Marş marş bir

-ki, bir

-ki! Yaşasın Sigmund Freud, nevrozun fatihi. Sanki nevrozun ne olduğunu biliyormuşsun gibi. Sanki Charcot biliyormuş gibi. Hayatı yaşanabilir yapan şeyden mahrum bırakıyorsun onları! Zavallı cahil ruhlarını zekanın aydınlığıyla karşı karşıya bırakmak istiyorsun. Horozlar öterken kötü ruhlar kaçıp gider. Bak. Evet, akrepler. Meksika'dan ölümcül bir tür. Zehirlerinin daha üst seviyedeki hayvanların sinir sistemine etkilerini test ediyorum. Büyüleyici minik dostlar. İşte güneş testi. Pekâlâ, Freud sence ışık kötü ruhları öldürür mü?

Aksine canlandırır bence. Kutu açık kalırsa, her tarafa kaçışacaklar. Bu oda… dünya onlarla dolacak. Karanlığa geri dönün. Bu kadar. Karanlığa ait olanları orada bırak.

- İçki Freud?

- Teşekkür ederim, içki kullanmıyorum. İçki kullanmıyorsun. Kendini salıvermekten çok korkuyor olmalısın. Sarhoş olursan ağzından ne kaçar?

Her türlü tedbiri alan biri. Etrafına duvar örmüş. Ne olduğunu biliyorum. Seni uzun süredir gözlemliyorum. Nevrozun sana pusu kurduğundan kesinlikle eminim. Belirtileri biliyorum. Başkalarının çılgınlıklarının çekiciliğine neden kapıldığını biliyorum çünkü sana kendininkini unutturuyor. Eski üstadının Charcot tarzı histeriden hastalanmasını nasıl da isterdin?

Ne kadar iyi, onunla ilgilenirdin. Şansın yok. Turp gibiyim. Güle güle Freud. Git ve geri dönme.

Hastaneden Kovulan Dr. Ferud, Dr.Breuer' in yanına gider ve ortak çalışmalara başlarlar.

Dr.Breuer:

- Kaç yaşındasın?

Dr. Ferud:

- 30.

-Araştırma ile pratisyenlik arasında tercihimi yaptığımda aynı yaştaydım. Zamanla sen de çok başarılı bir pratisyen olabilirsin. Kendi araban, kaliteli şarapların, parlak ışıklı bir evin olur. Şikayetçi olduğumdan değil. Olabileceğim bilim adamından daha iyi bir doktorum. Vagus siniri hakkındaki makaleniz bir klasik. Bir hekim olarak güçlerim daha fazla hatırlanabileceği için bu kadar önemsiz. Bu ve belki kendini histeri araştırmalarına vakfetmeyi seçersen seninle ortaklığım hatırlanabilir.

Nasıl yapabilirim?

Pratisyen olarak iki yakamı bir araya getirsem şanslı sayılırım?

Dinle beni bu benim bilim bankasından çektiğim yetenek toplamından daha fazlasını geri koyma şansım. Bize gelir bağlamama izin ver. Ayda 200 gulden diyelim ayrıca tüm histerik hastalarımı sana göndereceğim. Zamanı geldiğinde de bulgularımızı yayınlayacağız. **"Histeri Üzerine Çalışmalar", Freud ve Breuer. Breuer ve Freud.**

Bir eşin alaycı sözleri tren kazaları veya yıldırımlar gibi felakete yol açmaz. Yine de tüm hatıraları bilinç kaybına yol açabilir. Lenf bezlerinin enfeksiyona

karşı bedeni koruduğu gibi aklımızı da dayanılmaz hatıralardan koruyan psişik bir mekanizma olabilir mi?

Bu tür hatıraları bilinçaltına atıp kapıyı kilitleyen bir baskı mekanizması mı?

Dr. Freud hastası Von Schlosser ile ilk defa bilinçaltının annesine aşık olan kişinin durumu ile karşılaşıyor.

Doktor Freud:

- Nasılsınız, Bay von Schlosser?

- Nasılsınız?

Heine, Beaudelaire, Rambeau.

- Şiiri seviyorsunuz?

- Evet, çok severim.

- Kendiniz de şiir yazar mısınız?

- Uğraşıyorum. Kafiyeli yazamıyorum. Teşekkür ederim. Sizin mi?

Hayır. Babamın benim yaşımdayken giydiği tunik. Hafif süvari Yüzbaşısı. Custoza Savaşı'nda bir kılıcın açtığı yırtığı görebilirsiniz. Onu neden sergiliyorsunuz?

- Babamla gurur duyuyorum.

- Ama yine de ona saldırdınız. Evet. Sebepsiz yere hem de. Çıldırıyor olmalıyım. Tımarhaneye mi kapatacaksınız beni?

Çünkü önce kendimi öldürürüm. Oturun, olur mu?

Korkacak bir şey yok. Size yardım etmek için buradayım. Oturun. Bay Von Schlosser… Bütün dikkatinizle bu sigaranın ucuna konsantre olmanızı istiyorum. Gevşeyin. İşte böyle. Sizi uyutacağım. Göz kapaklarınız ağırlaşıyor. Beşten bire kadar geriye sayacağım ve gözleriniz kapanacak. Beş, dört üç, iki bir. Uykudasın. Derin, çok derin bir uykuya dalıyorsun. Olayın olduğu gündeyiz. Baban ile masada oturuyorsunuz. Ne yapıyorsun?

Babamın ellerini seyrediyorum.

- Et doğruyor.

- Öyle mi?

Bıçak parlıyor. Masanın öbür tarafından nefretle bana bakıyor. Gözleri bıçak gibi parlıyor. Bıçağı gırtlağıma dayamak istiyor. Ben de gözlerine bakarak karşılık veriyorum. Bakışım bir meydan okuma. Onu çileden çıkartıyor. Bana vuracak. O ya da ben vuracağım. Önce ben vurdum. Kanını akıtacağım, seni iğrenç domuz! Babana neden domuz diyorsun?

Genç bir kızın ırzına geçti. O mu?

Baban mı?

- 17'sinde bir kız. Her gece.

- Ne kızı?

Annem. Anne. **Uyandığında bunların hiç birini hatırlamayacaksın. Hiçbirini, seni uyandıracağım şimdi.** Bir, iki, üç, dört, beş. Uyan! Gözler açık! Tamamen uyanıksın!

Dr. Freud, karşılaştığı gerecek karşısında kabuslar görmeye başlar. Ancak Dr. Breuer desteğini devam ettirir.

Sigi. Doktor Breuer geldi. Breuer. Bu ne şeref. Bu civarda bir görüşme yapıyordum ve uğrasam iyi olur diye düşündüm. Kendi başına ne yapıyordun?

Hastalar ile satranç problemleri arasında **"Nörolojik Jurnal "** için başka bir makale. **"Akustik Sinirin Kökeninde".**

Fakat bu saf anatomi. Tecrübe edilerek ispatlı vakalara dönmek güzel. Nörolojiyi özlemişim de haberim yokmuş.

"Histeri Üzerine Çalışmalar" ne alemde peki?

Keşif sizin. Ben hiç bir katkıda bulunmadım. Övgüyü paylaşmaya hiç gerek yok. Biraz bitkin görünüyorsun. İştahı nasıl Martha?

- Neredeyse hiç bir şey yemiyor.

- Düzenli uyuyor mu?

- Bütün gece kıpırdanıp çığlık atıyor. Onu hemen burada muayene edeceğim.

- Otur Freud. Gömleğini çıkart

- Olmaz. Sizi temin ederim bir sorunum yok. Bu ne o zaman?

Anlıyorum ki Bayan Wolf vakasını bırakmışsın. Evet, Bay Brenner ile Bayan Jonas vakalarını da.

- Evet.

- Eminim ki hepsi de tamamen iyileşmemişti. Soğuk su banyosu ve masaj reçetesi yazmaya devam edemedim. Onlara bunu yazman beni şaşırttı zaten.

- Başka ne var?

- Sormana gerek var mı?

Koertner kızını görmelisin. Hipnotik yöntemimizin etkinliğinin canlı kanıtı. Söylesene Freud en son ne zaman bir hastayı hipnotize ettin?

- Hatırlamıyorum.

- Hangi vakaydı?

Hangisi… Biliyorum. Bir generalin oğluydu. Adı aklıma gelmiyor.

- Bana ondan hiç bahsetmedin.

- Anlatacak pek bir şey yoktu. Onu bir kere gördüm. Psikoz hastasıydı. Onu kabul etmeye mecbur kaldım. Şunu bilmek istiyorum, işimizin ortasında neden bıraktın?

Meynert dedi ki,"**Akrepleri karanlıkta kilitli bırakmak daha iyidir."** Onunla aynı fikirde olmaya mecbur kaldım. Büyük adımlar atıyordun, dev adımlar. Meynert'in kalp krizi geçirdiğini biliyor musun?

Dün konsültasyona çağrıldım.

- İyileşecek mi?

- Zaman meselesi.

- Herhangi bir mesaj vermeli miydim ona?

- Hayır. Pekâlâ, yola koyulmalıyım. Yapacak görüşmelerim var. Martha.

- Fiziksel olarak hiç bir sorunu yok.

- Çok şükür.

—

Profesör Meynert yaptığı hatadan geçte olsa döner. Dr. Freud'un yanına gelmesini ister.

Sigi, arabacı bekliyor.

Profesör Meynert. Ne istiyormuş?

Durumu kritikmiş. Breuer az önce söyledi. Adamdaki kibre bak. "İvedi olarak gel". Adam ölüyor Sigi. Evet, bu duruma nasıl da şaşırmış olmalı. **Kendini daima Jehovah sandı**. Freud?

İçeri gir. Yakına gel. Az daha yaklaş. "Nöroloji Jurnali"ndeki bütün yazılarını okudum. Tarzın daha temkinli ve daha az agresif olmuş. Görüşlerini, kimseyi incitmeden ifade etmeyi öğrenmişsin. Uzun lafın kısası, hepsi birer çöp.

- Beni buraya çağırmanız…

- Lütfen ölen adama kıyma. Breuer histerinin varlığını ispatlama fikrinden caydığını söyledi. Yazık. Sana klasik bir vaka sunarak sorunu çözebilirdim.

Kimi?

Kendimi. Bende bütün belirtiler var. Migren, karabasan, hatta felç. Sanki portrem yapılıyormuş gibi, sağ elimin baş parmağını yeleğimin düğme deliğine nasıl asılı tuttuğumu hatırlıyor musun?

Asla şüphelenmedin, değil mi?

Beni kliniğinizden kovduğunuzda bunları biliyor muydunuz?

Charcot'dan önce biliyordum. 20 yıldır haberim var bundan. Hal böyleyken mi meslektaşlarımızın önünde alay konusu ettiniz beni?

Ham babasını çıplak gördüğü için lanetlenmişti. Sen benim manevi oğlumsun. Uyumuyorum. Gücümü topluyorum. Otur. Lafımı kesme. **Nevrozlular bir kardeşlik oluşturur.** Benim seni fark ettiğim gibi birbirlerini fark etmeyi öğrenirler. Tek kuralları vardır: Düşmanın karşısında sessizlik. Ortak düşmanımız bozukluklarımızı eleştiren, işkence edip aşağılayan normal insanlar. Sen Freud, kardeşliğin bir üyesisin. Bize ihanet etmeye kararlı göründüğün için korktum senden. Bu yüzden itibarını sarsmak için elimden geleni yaptım. Hayatım yalan oldu. Gerçeği herkesten hatta kendimden bile gizleyerek yeteneklerimi kötüye kullandım. Gerçek benliğimi bastırdım. Sonuçta bir kibir ve cehalet abidesi olarak ölüyorum. Kim olduğumu bilmiyorum. Hayatımı yaşayan ben değilim, kibrimin yarattığı başka biri. Sessizliğini boz. Yapmak için yola çıktığın şeyi yap. İhanet et. Bir hain lazım bize. Karanlığımızın merkezine git. Ejderhayı avla.

-Melekler ve azizler ejderha avlar. Ben ikisi de değilim.

-Güce ihtiyacın varsa, Şeytanla mukavele yap. Cehenneme inip onun ateşiyle meşaleni yakmak ne muhteşem bir şey?

Elveda. Elveda. Evet?

Dr. Freud bu görüşmeden sonra ilk önce çalışmasının yarıda kalmasına sebep olan annesine aşık olan hastası Von Schlosser'in tımarhanede vefat ettiğini duyunca şok olur. Pişmanlık onun tekrar yarıda bıraktığı çalışmaya geri dönüş yaptırır. Cinselliği temel alan teorisi ile ilk çalışmasını toparlar. Dr. Breuer ile paylaşır.

Ne yapacağı önceden kestirilemeyen bir adamsın. Bir yıl boyunca psikoloji ile ilgini kesiyor ardından, yeniden çalışmaya başlamandan iki hafta sonra kendi tek deneyimine dayanarak nevrozun genel bir teorisini formülleştiriyorsun.

-Hayır, Breuer.

- Gözlemlediğimiz tüm vakalara dayanarak. Mesela Greta Hubner?

Ölüm döşeğindeki babasının odasının penceresinden içeri müzik sesi gelir. Greta bir erkeğin kollarında müziğin ritmiyle dans etmeye can atar. Yeterince uğraşırsan her vakada cinsel bir bağlantı

bulabilirsin elbette. Cinselliğin hepimizin yaşamında katkıda bulunan bir faktör olduğunu inkâr etmiyorum ama nevrozun tek nedeninin cinsellik olduğuna beni asla ikna edemezsin. Breuer bu teori gerçeklere dayanıyor. Bunu birlikte izledik. Nereye gittiğini anladığın zaman korkup çekiniyorsun ondan. 16 yıldan fazla zamandır hekimlik yapıyorum. Yatak odası sırlarını dinlemek benim için sıradan bir iş.

- Bilinçaltını bastırma çalışmaları.

- Neye karşı?

Tabiatın bize verdiği bir içgüdüye karşı mı?

Tabiat kendisiyle mücadele içinde mi?

- Cinselliğin serbestçe ifade edilmesine izin verilirse bir günde çökecek toplumumuzla mücadele içinde. Beni ilgilendiren toplumumuzun örf ve adetleri değil. Ben bir hekimim. Benim kafamda gerçekler teoriye göre daha fazla önem taşır. Hastalarımın çoğunun duygusal çatışmaları cinsel temelli değildir. Hangi hastalar?

Cecily, bilhassa. Onun vakasında erotik bir unsur keşfetmen için akla karayı seçmen lazım. Belki de yeterince derine inmemişsindir. Bir kadın olduğundan tamamen habersiz. Bedeni uyku halinde. Teorime itirazın buysa onu tekrar görebilir miyim?

Herhangi bir zararı dokunacağını sanmıyorum. Cecily, tekrar denemeni istiyorum. İlk kez görme sorunu çektiğin zamana dön. Ne zamandı?

Hatırlamıyorum. Bana kızdınız mı?

Asla Cecily. Sana nasıl kızabilirim?

Şimdi… İlk kez görme sorunu yaşadığında neredeydin?

İtalya, Napoli.

- O yerde.

- Hangi yer?

- Hastane, oraya götürdüler beni.

- Neden?

Babamın cesedini teşhis etmek için.

- Baban saat kaçta öldü?

- Gece yarısı birde.

- Sen neredeydin o sıra?

- Otelde yalnızdım. Kapıyı çalma seslerine uyandım. Gürültülü. Daha gürültülü.

- Kapıyı kıracaklar sandım!

- Kim Cecily?

Doktorlar. Bana babamı söylemeye geldiler. Breuer doktorlar hastaneden bir ölümü haber vermek için mi ayrılıyor?

Devam et çocuğum, devam et. Beni hastaneye götürmeye geldiklerini söylediler. Beni aşağıya babamın odasına giden büyük salona götürdüler. Hastalar için müzik çalıyorlardı. Buna katlanamadım! Orada başka doktorlar da vardı. İçlerinden biri babamın öldüğünü söyledi. Oturmuş bana bakan hemşireler vardı. Çok komik görünüyorlardı. Diğer doktorlar da bana bakıyordu. “Ona bak” dediler. “Bu senin baban mı?

” Bakamadım. Yapamadım. Cecily. Seni uyandıracağım. Bana anlattığın her şeyi hatırlayacaksın. Uyandığında o güzel gözlerin yeniden görebilecek. Uyan Cecily. Uyan. Şimdi. Hastanede ne olduğunu hatırlıyorsun. Artık görebiliyorsun, değil mi?

Tamam, geçti Cecily. Bu biraz… Zaman alacak. Başka zaman tekrar deneriz. Sakinleşmen için seni tekrar uyutacağım. Uyu Cecily. Derin bir uykudasın artık. Huzur içinde. Breuer, ona bir kaç soru sormak istiyorum. Seans çok yorucuydu. Dozunu kaçırmamalıyız. Hatırlamaya çok yaklaşmıştı ama.

- Pekâlâ.

- Teşekkür ederim. Cecily Doktor Freud’u duyabileceksin. Sana sorular soracak. Ben istediğim için Doktor Freud’a cevap vereceksin. Cecily, geçmişe dönüyorsun. Geçmişe git. Napoli’de, oteldeki odandasın. Gece vakti. Kapı çalınıyor. Ne yaparsın?

Kalkarım. Lambayı yakarım. Kapıyı açarım. Kapıyı, dışarıdakinin kim olduğunu bilmeden mi açarsın?

Onların doktor olduğunu biliyorum ama. Nereden biliyorsun?

Cecily emin misin?

- Bir şey söylüyorlar mı?

- Evet.

- Evet!

- Ne diyorlar?

- Polis! Açın kapıyı!

- Şimdi ne oluyor?

Nazikçe Freud. Ne oldu?

Beni hastaneye götürüyorlar. Hemşirelerden bahset. Tuhaf olduklarını söylemiştin. Elbiseleri… İtalyan hastanelerinde hastalarla rahibeler ilgilenir.

- Bu bir Protestan hastanesi.

- Napoli’de mi?

- Evet.

- Ayrıca müzik çalıyorlar, öyle mi?

Evet, dehşet verici! Bir Protestan hastanesinde gece yarısından sonra müzik mi çalıyorlar?

Evet, babamı aşağılamak için! Cecily hastanede değilsin. Neredesin?

Söyledim ya. Cecily hastanede değilsin, neredesin?

Genelevdeyim! Genelevde!

- Cecily çocuğum, bunu yapamazsın…

- Sonra ne oluyor?

Ne oluyor?

Yatağın etrafında kadınların durduğu bir odaya götürüyorlar beni. Nefret ediyorum onlardan! Babamı öldüreni görebiliyorum!

- Babanı nasıl öldürmüş?

- Şehvetle. Onun kollarında öldü. Beni babama bakmaya zorluyorlar. “Bu baban mı?

Onu tanıyor musun?

” Bakamadım. Beni zorluyorlar. Babamın dudaklarında ruj izi var. Bu kadar yeter. Seni uyandıracağım Cecily.

- Bir dakika daha.

- O hâlâ benim hastam. Biliyorum. Artık Viyana’dasın. Uyandığında söylediğin her şeyi hatırlayacaksın. Cecily, uyan. Görebiliyorum! Görebiliyorum! Net bir şekilde! Net bir şekilde! Ne dedim ben?

Defolun! Artık bizi yalnız bıraksan iyi olur. Ne olursa olsun, Bayan Koertner bundan böyle normal bir şekilde göreceksiniz. Çıkın dışarı!

Dr. Breuer eşinin baskısı yüzünden hastalarına bakması için Dr. Freuda teklif sunar. Bu arada hastaların cinsel yönünü araştırdığı için sıkıntılı duruma düşer. Eşinin desteği ile hayatta kalmaya çalışır.

Daha sonra Dr. Freud, babasının ölümünde gördüğü bir rüya ile çalışmalarında cinselliğin yanında rüya faktörünü ele almaya başlar.

- Ne oldu canım?

- Martha, babama inme indi! Sokakta düşmüş. Eve bilinçsiz bir halde getirdiler. Sanırım ölüyor.

- Sigi, baban.

- Durumu çok kötü. Senin adını sayıklıyor. Çabuk ol! Babam ölüyor galiba.

- Doktor Breuer…

- Buyurun Bay Freud?

Breuer, sana oğlumu veriyorum. Kendi yapmak istediğim gibi ona babalık yapmanı istiyorum. Senin yardımınla, hiç bir şeyden korkmayacak. Sigi ne oldu?

Kapıdan geçemedim. İzin verilmedi. Sevgilim, rüya görüyordun. Rüya görüyordun. Doktor Breuer geldi. Kendini nasıl hissediyorsun?

Ben… Bir rüyanın ortasındaydım**. “Gözler kapatılacak”.** Bunun anlamı ne?

Anlamı mı?

Bir rüyada söylenmişse, hiç bir anlamı yok sanırım. Rüyaların bir anlamı vardır ama. Kimin için?

Rüya gören için. Kendisinin ona anlamı vardır. Ama bilmece gibi konuşuyorlar. Rüyalar, psikolojik baskıdan gizlice kaçma fikri olabilir mi?

Herkes yas tutuyordu. Ben hariç herkes. Babamın cenazesinde ceket giymemiştim. Neden yas tutamıyordum?

Onu sevdim. Ya da sevdim mi?

Rüya sevmediğimi söylüyor. Kendine işkence etmeyi bırak. Baban mutlu öldü. Onu gururlandırdın. Sen iyi bir oğuldun. İşaretler böyle söylemiyor. “Gözler kapatılacak”. Kimin gözleri?

Babamın mı?

Başucundaydım. Gözlerini ben kapattım. Elbette kapattın. Kimin gözleri o zaman, benimkiler mi?

Benimkiler. İstasyondaki herkes gözleri kapalı dolaşıyordu. Benimkiler açıktı. Arsızca açık. İşte bu… İşte bu yüzden geçitten geçmeme izin verilmedi. Şimdi anladım! Neyi anladın dostum?

Şu kelimelerin anlamını. “Gözler kapatılacak.” Hatırladın mı?

Oğullar babalarının günahlarına göz yummalıdır. Yasayı çiğnedim. Peki ama babamın hangi günahına göz yumamadım?

Breuer, mezarlığa geri götür beni. Hangi günah?

Hangi günah?

Hangi günah?

İşte oluyor. Bacaklarım bacaklarım beni taşımıyor.

- Yapamıyorum.

- Arabaya geri dönelim. Neden?

Neden vazgeçince tekrar kendime geldim?

Meynert haklıymış. Evet, ben bir nevrotikim! Bunlar histeri belirtileri. Duygusal yönden yorgun düştün. Acaba… Ne biçim… Ne korkusu… Nasıl bir gizli korku, babamın mezarı başında durmamı engelleyip ona olan sevgimi tehdit ediyor?

Bu iyi adam ne yapmış olabilir ki?

Bir keresinde, daha çocukken kabadayının biri ona "pis Yahudi" deyip şapkasını yere attığında sokakta yanındaydım. Tek yaptığı şapkasını yerden alıp yürümek oldu. O andan itibaren daha az tanrı daha fazla insan olarak gördüm onu ama zayıflığı yüzünden ondan nefret etmedim. Hatıra daha geçmişe dayanıyor olmalı.

- Nevrozun çocukluk çağında başlaması mümkün mü?

- Neden olmasın?

Travmatik hadise cinsel dürtü uyanmadan önce olmuş olabilir. Evet. Bu doğruysa, nevroza dair cinsel teorim çöker.

Bu durumda, memnun olurdum.

-Bu teoriye asla inanmadın, değil mi?

Hayatı tek bir kurala indirgemeye çalışırsak onun sınırsız çeşitliliklerini göz ardı etmiş oluruz. Kocanın birinin elinde kamçıyla görünmesi an meselesiydi. Rezil olmaktan korkmuyorum ama kendi üzerimde kanıtlayamadığım bir teoriyi nasıl savunabilirim.

Breuer, hipnotize et beni. Babam hakkındaki hatırayı geri getir.

-Seni temin ederim Freud, dağlarda iki hafta tüm dertlerine derman olur.

- Tedavi aramıyorum. Bir cevap istiyorum.

- Faydası yok, vakayı kabul etmeyeceğim. Senden Cecily Koertner'i tedavi etmeni isteyeceğimi hatırladım. Geçen hafta annesi beni görmeye geldi. Cecily birçok doktora görünmüş ama durumunda bir düzelme olmamış. Bayan Koertner vakayı yeniden almamı istedi. Bilinen nedenlerden dolayı bu söz konusu olamazdı ben de seni önerdim ve kabul etti.

Dr. Freud, Cecily ile olan terapilerinde çocukluk hatıralarının ve rüyaların diliyle hipnozsuz bilinçaltına ulaşmayı başarır. Bir nevi psikanalizin temeli atılmaya başlar.

Doktor Freud, hasta olmaktan bıktım usandım. Bazı geceler, karanlıkta yatıp saatlerce ağlıyorum. Hapishane gibi. Söylesene babanın ölümünden önce hiç hastalandın mı?

Olağan çocukluk hastalıkları. Çok ciddi bir şey olmadı. Ama 14 yaşımdayken bir kaç haftalığına yatmıştım.

- Neden?

- Yürüyemedim. Bacaklarım beni taşımadı. Doktorlar nedenini bulamadı. Bir baygınlığın ardından başladı. Sokakta yere yığıldım. Öyle mi?

Babamla dışarı çıkmıştım. Noel zamanıydı. Babam bir dükkana girip beni dışarıda bekletmişti.

- Sokakta yalnız mı bıraktı seni?

- Evet. Babam döndüğünde kaldırımda yatıyordum. Seni korkutan bir şey oldu mu?

- Sanmam, hatırlayamıyorum.

- Hipnotize edilsen hatırlayabilirdin. Şimdi uyumayı düşünmeni istiyorum. Sadece uyumayı. Göz kapakların ağırlaşıyor. Nefesin uykuda gibi giderek derinleşiyor. Uyu. Uykuya dal. Faydası yok. Neden karşı koyuyorsun?

Neredeyse uyuyordun. Beni uyuttuğunuzu bilse Breuer ne derdi?

- Bazen görüşüyorsunuz, değil mi?

- Evet, görüşüyoruz. Beni soruyor mu hiç?

Hayır. Doktor Breuer'ı kafandan atmalısın. Buraya bir daha asla gelmeyecek. Konu sen olunca Breuer yok. Babam gibi ölü. Babanı çok mu severdin?

Evet, harika bir adamdı. Napoli'de babanla birlikteydin. Annen neredeydi?

Evde. Bahar temizliği zamanıydı. Annem hizmetçilere güvenmedi. Annemin muazzam bir görev anlayışı vardır. Babama göre görev, hayattan zevk almaktı. Her yere götürdü beni. Her zaman beraberdik. Hatta annem kaza geçirdiğinde bu evi ben idare ettim. Ne kazası?

Bir gün arabayla dışarıya çıkmıştı. Arabası devrildi. Yaşamla ölüm arasında gitti geldi bir süre.

- O sırada kaç yaşındaydın?

- 13. Hayatımın en mutlu zamanıydı. Öyle demek istemedim! Annemi çok özledim elbette. Fakat… Bilmiyorum. Babam masadaki çiçekleri düzenlememe ve misafirlerle oturmama müsaade ederdi. Saçlarımı yaptırıp mücevher takabiliyordum. Herkes birbirimize çok yakıştığımızı söylüyordu. Haftanın altı gecesi geç saatlere kadar…

- Peki yedinci gece?

- Babam tarot oynardı. Bunu çok severdi. Sizin gibi ciddi biri kart oyunlarını tasvip etmez sanırım. Benim de en sevdiğim oyun oldu. Hakkınızdaki düşüncemi gözden geçirmeliyim. Hayatının en mutlu zamanı olduğunu söyledin. Sonra annen eve döndü. Ve her şey değişti. Saç bağlarına ve saat dokuzda yatmaya geri döndüm. Annem bir Alman askerinin kızıydı. O ve babam ayrı dünyaların insanıydılar. Dini inançları bile aynı değildi. Bir fahişe gibi yetiştiğimde ısrar ederdi. Protestan demek istedim. Dilim sürçtü. Aslında genelev olduğu anlaşılan hastaneye Protestan hastanesi demiştin. Bu kelimeyi ilk defa ne zaman duyduğunu hatırlıyor musun?

Bir kelimeyi ilk defa ne zaman duyduğunuzu nereden bilirsiniz ki?

Sana da mı aşık artık?

Öyle de diyebilirsin.

- Bu konuda ne yapacaksın?

- Hiç bir şey. Breuer'a olan hisleri nedeniyle, onu hipnotize edemedim. Ona göre hipnozun erotik bir manası var. Sadakatsizlik edeceğini hissetti. Ama artık her an, yapmamı isteyebilir. Onun için bu anlama geliyorsa hipnoza nasıl yanaşabilirsin?

Bilinçaltına ulaşmanın hipnozdan başka yolu yok. Doktor Breuer vakayı bıraktı. Cecily hasta. Yardıma ihtiyacı var. Bana sorarsan erkeklerin ilgisine hasta sadece. Körlüğü ve felci sürdürmek için mi?

Hayır Martha. Bağlandığı şeyler aynı zamanda belirti. Aşık olmak bir belirti mi?

Benden önce Breuer'a aşıktı. Breuer ilk miydi?

Belki ikimiz de başka birinin imgesinin yansımasıyız. Cecily'nin bir nedenle bastırdığı asıl aşkının. Acaba… Aşkın, birbirlerine anlam ifade eden bir erkek ve kadın arasında olduğunu sanırdım. Peki ya biz?

Geçmişimizdeki başkalarının yansımaları mıyız?

Belki de kalbimde unutulmuş bir imgeye olan benzerliği seviyorsundur. Babanın bebeği Mart'ın 7'sinde verdiğini söylemiştin. Özel bir gün müydü?

Hayır. Hiç sanmıyorum. Babamın onu bana verdiği günü kutlamaktan hep hoşlandım sadece. Peki o gün özel bir şey olmadı mı?

- Şey…

- Ne?

Annemi çok kızdırmıştım. Babam beni baleye götürmüştü. Kulise, dansçılardan birinin soyunma odasına gittik. Fevkalade güzeldi ve hoş kokuyordu. Babam benim de dansçı olduğumu söyledi o da gülerek dedi ki: "Babacığın dansçıları sever." Eve gidip yüzümü onun gibi boyamak için sabırsızlanıyordum! Suluboyalarımı kullandım. Birden annem içeri girdi. Ne yapıyorsun?

Sakın yüzünü boyamaya kalkma! Gözyaşlarına boğuldum. Babam beni kaldırıp ertesi gün bebek almaya söz vererek yatıştırdı. O gün Mart'ın 7'siydi. Ne tür kadınlar yüzlerini boyar?

Aktrisler, dansçılar… Başka?

- Fahişeler?

- Bu kelimeyi ilk defa ne zaman duydun?

9 yaşlarındaydım. Koridorda ilerliyordum ki misafir odasında bir bağrışma duydum. Annem hizmetçimiz Lucy'ye şöyle diyordu. Kör değilim! Olanlardan haberim var. Eşyalarını toplayıp çık git buradan. Defol git bu evden! Fahişeden başka bir şey değilsin. Lucy aynı gün ayrıldı. Üzgündüm. Lucy ile arkadaştık, kardeş gibiydik. Benimle oynamaya hep zaman bulurdu. Babam da onu severdi. "Tatlı bir küçük kızsın" derdi ona. Annen neden öyle dedi sence?

- Bilmiyorum.

- Dikkatini topla. Baban ile Lucy. Birlikteler. Ne görüyorsun?

- Bir kule.

- Ne?

- Kırmızı bir kule.

- Öyle mi?

Kızıl Kule Sokağı. Oraya gittiniz mi?

Affedersiniz Doktor Freud. Saçmalamaya başladım. Bunun nereden aklıma geldiğini bile bilmiyorum. Anlat bana… Kızıl Kule Sokağı hakkında ne biliyorsun?

O gün babamla birlikteyken bayıldığım sokak. Kızıl Kule Sokağı'nda mı bayıldın?

Bu temizlenmez. Nedir temizlenmeyen?

Annem öyle dedi. Yatak örtüsüne biraz şarap dökmüştüm. Annem dedi ki:"Aptal kız, nasıl bu kadar dikkatsiz olabilirsin?

Bu temizlenmez." Kana benziyordu. Seni üzdü mü?

Rüyama girdiğine göre üzmüş olmalı. Annemin sözleri… Bir de kule! Kuleyi gördüğüm yer! Rüyanı hatırlayabiliyor musun?

Deniz kenarında yürüyordum sonra birden uzun, yuvarlak, kızıl kuleyi gördüm. Girişin üstünde bir kitabe ile arma vardı. Komik bir arma. Yılan dolanmış bir sopa.

- Peki ya kitabe?

- Hatırlamıyorum. Bir kadın vardı. Vücudu harikulade şekillerle boyanmıştı. Mısırlı olabilir. Smokin giymiş, uzun, yakışıklı bir adam kadının yanına sokuldu. Kadın, Ben Bayan Putiphar dedi. Adamın parmağına, en ince metalden nikah yüzüğü takmaya çalıştı ama adamın kendi altın yüzüğü buna engel oldu. Kadınınki çıkıp yuvarlandı. Bunun üzerine adam dönüp koştu. Tökezledi ve ölü gibi yere düştü. Oraya vardığımda yalnızca elbise yığını buldum. Kulede bir pencere açıldı ve bir kadın dışarı baktı. Bakan annemdi. Boyalı kızı tehditkar bir biçimde işaret ederek: "Kan çeker, kızım. Bu temizlenmez. Ne yaparsan yap." Boyalı kadının adı ne demiştin?

- Bayan Putiphar.

- Putiphar dedin. Putiphar, İncil'de adı geçen bir karakter değil mi?

Fransız aksanıyla konuşuyordu.

- Putiphar'a benzeyen başka bir kelime bulabilir misin?

- Putain. Ki bu da Fransızcada "fahişe" anlamındadır. Bayan Putiphar kimdi?

İncil'de Joseph'i baştan çıkarmaya çalışmıştı. Joseph reddedip kaçtı.

- Peki sonra?

- Kadın intikam aldı. Joseph kim?

Ne demek istiyorsunuz?

Joseph adında birini tanıyor musun?

Doktor Joseph Breuer. Rüyandaki Joseph boyalı kızla sevişmedi. Kız kim?

Kendini boyayan bir kız tanıyor musun?

Kız Mısırlıydı. Annen bu Mısırlıya ne dedi?

"Kan çeker. Bu temizlenmez." Annen dün sana ne dedi, bu temizlenmez. Ben değilim. Boyalı kız benim. Joseph tarafından reddedildiği için ondan nefret eden. Ondan nefret etmiyorum. Bunu kendine itiraf edemezsin. Henüz değil. Fakat rüyanda onu öldürdün. Böyle biri olmaya dayanamam. Tüm dileklerimizle yüzleşmeyi hiç birimiz kaldıramayız. Bu yüzden onları bastırırız. Bu gün bu odada olanların farkında mısın?

Sen ve ben bilinçaltına hipnozsuz ulaşmanın yolunu bulduk. Dil sürçmesinden çıkan zahiri tesadüfler işaret levhaları oldu. Rüyan sana sembolik diliyle Doktor Breuer'a olan hislerin hakkındaki gerçekleri anlattı. Ama ben bu rüyayı çok önceden gördüm. Hatta Doktor Breuer ile tanışmadan önce. Kule, deniz ve kadın. Bu rüyalarda bir de erkek var mıydı?

Evet. Öyle mi?

Onu tarif edebilir misin?

Hayır. Hayır, edemem. Kıymetli saatim çok çabuk geçti. Yarın saat 10'da.

Babası. Nükseden rüyasında rol alan babasının figürü mü? Babası onun hayali çocuğunu doğurduğu hayali kocası mı? Hayır. İmkansız! Babası olamaz! Düşünceleri ile Dr. Freud, çocukların anne baba ilişkilerindeki duruma yoğunlaşır. Hipnozsuz terapisini uygular.

Gelişme gösteriyorsun. Haydi devam edelim. Nerede kalmıştık?

Kızıl Kule Sokağı'na dönelim. Noel zamanı. Babanı bekliyorsun. Bayılmama yol açan şeyi hatırlamamın önemli olduğunu söylediniz. Peki neden?

Hatırlamak tekrar yürümeme yardım edebilir mi?

İlk krizinin sebebiydi. Krizin sebebini bulabilirsek tamamen iyileşeceksin. Hipnotize edin beni. Bu gün yapabilirsiniz.

- Olmaz.

- Söz veriyorum. Tüm sırlarımı ortaya dökeceğim. Hayır. Artık hipnoz yok. Daha iyi bir yöntem bulduk. Kızıl Kule Sokağı'nı düşün. Aklına ne gelirse söyle.

- Sizi göremiyorum ama.

- Biliyorum. Önemsiz bile görünse hiç bir şeyi saklama. Trafik, dükkânlar, insanlar. Bu şekilde nereye varacağız?

Düşüncelerini sansürlersen hiçbir yere. Sansür korumasını kaldır. Hemen şimdi, ne düşünüyorsun?

- Tarot kağıtları.

- Öyle mi?

- Evde eşinizle tarot oynar mısınız?

- Hayır, bir meslektaşın evinde oynuyoruz. O da eşine sizin evinizde oynadığını söylüyordur. Bütün erkekler aynı. Devam et.

- Düşünüyordum da…

- Ne?

Yok, bir şey yok, önemli değil. Şimdi hatırlıyorum. Babam beni operaya götürmeye söz vermişti. Sabırsızlıkla bekliyordum. Eve geldi ve unuttuğunu söyledi arkadaşlarıyla tarot oynamaya gitmesi gerekiyordu. Ağlamaya başladım ve üst kata odama çıktım. Hepsi bu kadar. Bu kadar olmadığına eminim. Kapat gözlerini. Ne görüyorsun?

- Koşuyorum.

- Evet?

Sokaklarda koşuyorum. Gece yalnız başıma sokağa çıkmam yasaktı.

- Yalnız mısın?

- Evet. Hayır. Hayır, babam var. Babamı takip ediyorum. Ön kapının çarptığını duydum. Söylediği yere gidecek olsaydı araba tutması gerekirdi. Beni göreceğinden çok korktuğumdan kapı girişlerine sokularak takip ettim. Nereye gitti?

Daha fazla takip etmemem gerektiğini biliyordum ama sonra takip ettim. Kızıl Kule Sokağı'na mı?

Ona sarılıp yüzüne gülümsedi. Parlak, boyalı mahluk! Babam onun arkadaşlığını benimkine tercih etmişti! Kendimi hasta ve sersemlemiş hissetim ardından da bayıldım. Bununla yüzleşemediğim için bayıldım! Napoli'de de aynı şey oldu. Bana yalan söyledi! Annem hastanede yatarken babam fahişelerle sevişiyordu! Ondan nefret ettim! Nefret ediyorum ondan, erkeklerden nefret ediyorum! Buldun! Hatırayı buldun! Yürü.

Dr. Freud ve Dr. Breuer, Cecily hakkında iyileşme olmayışını yorumlamaları

Dr. Freud'un zihni sorulara kapıldı.

Neden iyileşmedi?

Nevrozunun nedeni olarak her şey Kızıl Kule Sokağında başına gelen olaya işaret ediyor. Ama daha önceki bir travmanın yansıması da olabilir. Daha önce mi?

Ergenlikten önce mi?

Breuer'ın işaret ettiği çelişki yine. Henüz uyanmamış cinsel içgüdü bir baskı objesi haline nasıl gelebilir?

Cinsel deneyim çocukluk çağının masumiyetinde nasıl travmatik olabilir?

Dr. Breuer:

O bir yetişkin saldırısının kurbanı diyelim. Cinselliğe sahip olmaması gibi iyi ve basit bir nedenle acıya veya şiddete yol açmadıkça, çocuk için hiçbir anlamı olmayacaktır. Fakat deneyim, o zaman bastırılmaz daha sonra, ergenlikte hatırası cinsel heyecanını uyandırır ahlâken kınanan heyecanı. İşte ondan sonra utanç ve suçluluk duyar ve hatıra dayanılmaz hale gelir. Özenle hazırlanmış bir yapı, peki neyi esas alıyor?

Yarım düzine vakayı mı?

Daha fazlası olacak. En azından iki. Kimin?

Bilhassa Cecily'ninki. Öyle mi?

Sevdiği adam babasıydı. Sen sadece babasının imgesini yansıttın. Böyle bir takıntı cinsel bir olaydan kaynaklanmış olmalı. Tedavi edildikten sonra tekrar neden hastalandı?

Bu olayın hatırası asla meydana çıkmadığı için.

Peki ya ikinci vaka?

Benimki. İçimde bir yılan gibi hareket ettiğini hissedebiliyorum. Kız kardeşim ile babam arasında şahit olduğum bir şeyin hatırası. Ona uzanıyorum. Neredeyse sargılarına dokunuyorum sonra cesaretim kırılıyor hatıra başka bir karanlık köşeye kaçıyor. Freud, çok dikkat et. Yılan senin kendi marazi hayal gücün. Cinsel teorin saplantı haline gelmiş. Bunu desteklemek için, babanın hatırasını pisliğe bulaştırıyorsun. Kutsal saydığın her ne ise, onun adına bırak bu işi!

Bilimde gerçekten başka kutsal bir şey yoktur.

Evet, bilimde, ama bizler öncelikle doktoruz. Gerçek, striknin ile aynı uyarıyla uygulanan tehlikeli bir ilaçtır. Etkileri ölümcül olabilir. Cecily artık senin hastan. Yöntemlerine müdahale etmeye yetkili değilim ama bu kızı teorinin mihenk taşı yapmaman için sana yalvarıyorum.

Dr. Freud, Cecily'in yürümesine engel olan hatırayı bulmak gayreti ile terapiye devam ediyor.

Ne yapıyorsun?

Sakın yüzünü boyamaya kalkma! Karışma ona!

- Baba! Baba!

- Bebeğim…

Beni odasına götürüp elbiselerimi çıkarttı. Beni rahatlatmak için şarkı söyledi. Bu sana bebek alma sözü verdiği zaman mıydı?

Evet. Hayır. Hayır daha sonraydı, gece uyanıp ağladığım zaman.

- Babanın yatağında mı uyudun?

- Evet. Gecenin bir yarısı neden ağlıyordun?

Bilmiyorum. Annem bana kızmıştı.

- Bu yüzden değil mi?

- Öyle mi?

Şey, evet. Elbette bu yüzden. Uyandın ve ağladın. Neden?

Uyuyordum. Uyandın. Ağladın. Neden ağlıyordun?

Kapıyı kilitledi. Banyoda su sıçrıyordu. Babam kırmızı bornozunu giymiş bana doğru geldi. Kule gibi uzundu. Beni kucakladığında Tanrı kadar güçlüydü. Kimseye söylemezsen bebek alacağına söz mü verdi?

Evet! Evet! Evet! Yürüyebiliyorum. Yürüyebiliyorum. Beni yürüttünüz. Babam bir suçluydu. Yaptığı şey yüzünden acı çektiğine eminim. Yoruldum. Çok yoruldum.

- Benim adıma sevindiniz mi?

- Sevindim, evet. Elimi tutarsanız uyuyabilirim. Artık gitmeliyim. Elbette. Benden daha önemli başka hastalarınız olduğunu unutmuşum. Daha önemli değil. Ama başka hastalarım da var. Sizi alıkoymama müsaade etmeyin lütfen. İstersen bu akşam uğrarım.

Dr. Freud sorunu bulmuş ve çıkartmıştı. Zihnini kurcalayan birçok soru vardı. Cecily Yürüdü. Tecavüzü hatırladı ve yürüdü. Yine de yanlış olan bir şey var. Bebeğe ne demeli? Bebek babasının suçunun kanıtı. Ondan nefret etmesi gerekirken seviyor ve değer veriyor. Bir yanlışlık var. Belki de cevap, kendi vakamda olduğu gibi, daha derinde yatıyordur. Cecily'in intihar girişimi Dr. Freud'u etkiledi. Geçmişinde yaşadığı travmalar yüzünden bunaldı. Eşi ile bir kasabaya göçmeyi düşündüler. Fakat eşi razı olmadı.

Sevgilim, Viyana'dan ayrılmak istiyorum. Her hangi bir yere gitmek. Küçük bir kasabada başka bir yerde doktor olmak.

-Neden ama Sigi?

Teorim herkesi incitti. Şaşıracak bir şey yok. Teori yanlış… Ayrıca zararlı. Cecily bu gece kendini öldürmeye çalıştı. Breuer beni uyarmıştı. Ama niyetin zarar vermek değildi. Neden kendini cezalandırıyorsun?

Cezalandırılmayı hakkediyorum. Babamın şerefine leke süren bir teori uydurdum. Hastalarımın babalarının nezdinde babamın imgesine saygısızlık ettim. Taşrada tekrar yakınlaşabiliriz.

Biliyorum. Yaptığım işten nefret ettiğini biliyorum. Bu iş aramıza duvar ördü. Bunu inkâr edemem. Ofisinde bir hastayla, bir kadınlayken… Neler olduğunu düşünmemeye çalışıyorum. Duyduğun sırlar. Müstehcenlikler. Onlardan, o kadından ve senden nefret ediyorum! Seni başarısızlığa uğrattığım için kendimden de nefret ediyorum. İyi bir eş olamadım. Bencil ve kıskancım. Yani bırakmamalısın dediğimde bundan daha iyi bir neden mi olur. Bırakmamalısın Sigi.

Ne yapıyorsun?

Öğrencilik zamanlarındaki günlüğün. Dinle. **"İlerleme de yürümek gibi dengenin kaybedilip sonra tekrar kazanılmasıyla sağlanır. Bu bir hatalar serisidir".**

- Hatırlıyor musun?

- Evet. Sonunu hatırlıyor musun?

"Hata yapa yapa doğruyu keşfedersin".Eskiden kendime yanlış kolayca doğru olabilir derdim. Tersine çevirme… Evet. Evet, babasının onu ayarttığını iddia etti. Yanlış. Kızını arzulayan babası değil, babasını isteyen oydu. Ayrıca bu onun bastırdığı bir hatıra da değildi. Hayır! Bu bir fanteziydi. Evet. Aynı yatağı paylaştılar. Ertesi sabah kız ondan olan bebeğine sahipti.

Bana yalan mı söylüyordu?

Hayır. Kendine mi?

Hayır. Bilinçaltı zifiri karanlıktır. Kendi karanlığımda kendime babamın annemi benden ayırdığını söyledim çünkü babam için beni bırakmasına katlanamıyordum.

Evet, evet, evet,evet! Uyuyor. Cecily babasını sevdi. Ben annemi. O annesinden nefret etti. Ben babamdan.

Gerçek baş aşağı ortaya çıktı. Ve tek bir önermede ilerleyecek. Çocukluk çağında cinsellik olmak zorunda. Hatta bebeklikte bile.

Haberi ne Gata duyur, aşkım ne de Aşkelon sokaklarında yay.

Dr. Freud travmanın bebeklik dönemlerine kadar inebileceğini düşünerek Cecily'in annesi ile görüşmede farklı bir boyuta ulaşır.

Cecily'in Annesi:

Bağışlayın. Uzun zamandır ağlamadım. Dün gece, küçük bir kızken yaptığı gibi uykusunda konuştu. Çığlık atarak uyanır ve rüyasında öldüğümü gördüğünü söylerdi. Onun ölmesini dilediğim zamanlar oldu.

Ne zamandı bu?

Onu karnımda taşırken. Evlenmeden önce ucuz bir kabarede dansçıydım. Bir gece sıramı savıp soyunma odama döndüğümde orada bir adam oturuyordu. Yakasında bir çiçek olan yakışıklı bir züppe. Altı hafta sonra evlendik. Herkesin bildiği gibi, bizler saygınlık özlemi çekeriz. Ben sadece geçmişi unutmak istedim. İyi bir eş ve anne olmak. Balayı bitmeden hamile kaldım ama Joseph'e söylemek için evdeki ilk gecemize kadar bekledim. Yüzünün aldığı şekli asla unutmayacağım. Tek kelime etmeden evden ayrıldı. Bir daha da asla dokunmadı bana. Benimle, evde bir fahişesi olsun diye evlenmişti.

Peki doktor, kim suçlu?

Bir suçlu olmak zorunda mı?

- Kocam da suçlu değil mi?

- Hayır. Fahişelere olan arzusu nevrotik bir belirtiydi. Peki ama buna ne sebep oldu?

O öldü. Asla bilemeyeceğiz.

——

Dr. Freud:

Çocukken rüyanda annenin ölümünü gördüğünü hatırlıyor musun?

Neden böyle rüyalar gördün sence?

Bilinçli olarak kabul edemediğin bir dileğin yerine gelmesi miydi?

Cecily:

O zaman bile canavar mıydım yani?

Çocuk, isteği ile yerine getirilmesi arasında duran şeyin gitmesini diler. Annen seninle sevgilin arasında duruyordu. Sevgilim mi?

Daha 4 yaşındaydım. Babana aşıktın. Annen onu senden uzak tuttu.

- Aranızdan çekilmesini istedin.

- Annem beni ondan ayırdı. Yatağıma götürüp beni yalnız bıraktı ki böylece babamın yanına dönebilsin.

- İndir onu!

- Baba! Baba! Baba! Baba! Babamı benden alıkoydu. Ölmesini diledim. Onu öldürmek istedim. Neden?

Neden bunlar yıllar öncesinde değil de sanki dün olmuş gibi annemden şimdi nefret ediyorum?

Bilinçaltında zaman yoktur.

Hikâyeni anlatayım mı sana?

Her çocuk gibi senin de annenin kucaklamalarına vücudunun sıcaklığına ihtiyacın vardı. Bu isteklerin reddedildi. Sen de, seni seven babana yöneldin. Bu kucaklamaların bağımlısı oldun. Onu memnun edeceğini sandığın ne rol varsa büründün. Dansçıyı, evin hanımını hatta babanın eşi rolünü oynadın. Sonra annen müdahale etti. Annenin ölmesini diledin. Babana olan arzun ile anneni öldürme isteğin. Zaman içinde bu iki katlı isteğin yasaklanmış olduğunu öğrendin. Bu istek bastırılmalıydı. Daha sonra başına gelenler her türlü talihsizlikler, bu ateşi körükledi. Cecily, sen suçlu değilsin. Ya da, eğer suçluysan, suçun herkes tarafından paylaşılıyor. Masum, masumiyetini kaybetmeye engel olamayacağı bir dünyaya doğar. Her çocuk, günahkâr olmaya mahkûmdur. Ben de günahkârım. Babamı öldürmeyi hayal ettim.

- Öyleyse sen de canavardın.

- Hayır, çocuktum. Bana söylediğin her şeyi kabul ettim hastalığın nedenini bilmenin beni iyileştireceğini söylemiştin ama ben hâlâ ölmüş olmayı diliyorum. Ayrıca artık iyileştim, bir daha hiç görüşmeyeceğiz. Tekrar görüşeceğiz çünkü iyileşmedin. Belirtilerim kayboldu. Evet. Biri dışında hepsi.

- Hangisi?

- Bana olan aşkın. O bir belirti değil. Dün gece Kızıl Kule Sokağı’na neden gittiğini sanıyorsun?

Söylediğim yalan için kendimi cezalandırmaya. Hayır. Babanın peşindeydin. Babanı bende arıyordun. Babanın fahişelere olan arzusuna cevap vererek onun sevgisini arıyordun. Babamı sende mi arıyordum?

Ben sadece babanın imgesinin bir yansımasıyım. Seni sen olduğun için seviyorum! Doktor Breuer’ı de öyle mi sevdin?

Doktor Breuer’ı sevdiğimi sandım. Yanılmışım! Ayrıca bağlantı yok. Evet var. Olduğunu bana kendin söyledin. Kuleyi tekrar tarif et. Kule yuvarlak ve kırmızıydı… Uzun. Kapının üstünde de bir arma vardı. Evet. Yılanlı bir asa.

- Doktorların amblemi değil mi bu?

- Orada bir de kitabe vardı. Şimdi hatırlayabiliyor musun?

Dene. “Kraliyet Ulaştırma Bakanlığı”. Ulaştırma… İlişki kurma…

-Sana sırlarımı söyledim.

- Haklı mıyım?

- Evet. Bu rüyanı bir alegori yapar. Aşk vasıtasıyla, der ki sırlarını yukarıdaki amblemi taşıyan bir doktora verebileceksin. Sırların anlatılıp anlaşıldığında iyileşmiş olacaksın. Öyleyse bunun aşk olduğunu kabul ediyor musun?

Başka bir aşka yer açmak için ortadan kaybolana dek kutsal bir güven gibi. Kendi seçimin olan aşka. Çalışmamız sadece başlangıç. Geçmişini düzeltmek zaman alacaktır. Nüksetmeler olacak ama hayatın kendi koşullarıyla yüzleşeceğin gün de gelecek. İnan bana. İnanıyorum. Yarın öğleden sonra 6.00’da ofisime bekliyorum. Anneme onu görmek istediğimi söyler misin lütfen?

Ancak bu trepilerin sonuçlarının yan tesiri olur. Dr. Breuer ile teoride anlaşmazlığa düşerler.

Dr. Breuer:

-Olaylara kendi yararına olacak şekilde kolayca uyum sağlamana hayret ediyorum. Dün ebeveynleri mahkum etmiştin. Bugün, çocuklar kusurlu oldu.

Dr. Freud:

-Cinselliğin kaynağında bir kusur yok. Nehrin şehirlerden geçtikten sonra kirlenmesi gibi.

-Yeni teorini doğru bulmuyorum. Beni tiksindiriyor. Sırf bir kitapta daha adım olsun diye itibarımı riske eder miyim sanıyorsun?

İstersen makalelerimizi ayrı ayrı imzalayabiliriz.

-Hayır! Buna hiç bir şekilde dahil olmayacağım! Pekâlâ, bu bahsi kapatalım o zaman.

- Çok şükür.

- Bu durumda bunu gelecek Tıp Kongresi'nde bildiri olarak okumalıyım. Oku da kariyerin bir gecede sona ersin. Freud. Sigmund. Baban benden seninle ilgilenmemi istedi. Hayatında onun yerini almamı. Beni kabul ettin. Seni oğlum gibi sevdim.

-Evet, ben de seni sevdim.

-Manevi baban olarak bu tezi okumanı yasaklıyorum.

-Babadan ayrılıp tek başına ayakta durmanın zamanı geldi.

Dr. Freud Tezini tepkilere aldırmadan sunar.

Baylar! Çocuğun hiç bir cinsel bilince sahip olmadığı varsayıldığından, o döneme "masumiyet çağı" dendi. Bu hatalı inanış toplumun kendi korku ve suçluluk hislerini yansıtmaktadır. Bebeklikte, midesini doldurmaya dalmış gerçek bir genç hayvandır. Ilık süt ağzına dolar. Bu ona zevk verir. Açlığı doyurulmuş olsa bile peşinde olduğu haz devam eder. Bu yüzden de yalancı meme veya başparmağını emer. Hoşnutluk, ağız ve dudak bölgesini duyarlılaştırır ve böylece ağız erojen bölge olur. Ki bu yüzden, yetişkin yaşamında öpüşmekten zevk alır. Bebek banyo yaptırılır. Anne tarafından sevilip okşanır. Tüm bedeni annenin yakın ilgisine karşılık verir. Anne göğsüne olan arzusu annenin kendisini arzulamaya dönüşür. Kaçınılmaz olarak, anne, çocuğun ilk sevgi nesnesi haline gelir. Sonra, annenin sadece onun olmadığını keşfeder. Bir rakibi vardır: Babası. Bunu anlayıp mücadele edemeden önce kıskançlıktan deliye döner. Sevgi ve nefret arasında çatışmaya düşmüştür. **Bunda yeni bir şey yok. Antik Yunanlılar bu gerçeğe dair bildiklerini, farkında olmadan babasını öldürüp annesini eş olarak alan Oedipus'un hikayesinde ortaya koymuşlardır.**

Ayrıca… Sonra hayatı boyunca kör ve evsiz dolaşıp durmaya mahkum edilmiştir. Bu lanetin gölgesi aramızda durmaktadır. Baylar! Siyasi bir toplantıda değiliz. Doktor Freud'un konuşmasına izin verilmeli! Oedipus Kompleksi'nde olan: Çocuğun karşıt cinsteki ebeveynine aşırı düşkünlüğü bebeklik erotizminin doruk noktasına çıkar. Her… **Her insanoğlu, içindeki bu karmaşanın üstesinden gelme görevi ile karşılaşır. Başarılı olursa, sağlıklı bir birey olacaktır. Başaramazsa, nevrotik biri olup sonsuza dek kör ve evsiz dolanıp duracaktır.**

Baylar, gösterdiğiniz nazik ilgiye müteşekkirim. İşimizi yücelten doğrunun uğruna doğruyu sevginizde tarafsız bir duruş sergileyemediniz.

Dr. Breuer tepkiler karşısında Dr. Yalnız bırakmak zorunda kalır.

Baylar, sorunuz var mı?

- Tek bir soru. Sorumu konuşmacıya sormayacağım. Doktor Breuer, size verdiğimiz kıymetin farkındasınız. Çalışma arkadaşınızın görüşlerini paylaşıyor musunuz?

- Bayım, çalışma arkadaşım seçkin bir insandır. İstekli bir çalışandır ve burada onun kadar iş ahlâkı ve vicdani çekincelere sahip olması gereken pek çok kişi bulunmaktadır. Bu ne cüret?

Ne cüretle Doktor Freud'a referans olmamı istiyorsunuz?

Bu salonda kim, "Bu adamdan daha değerliyim" diyebilir? Hiç kimse bunu aklından geçirmiyor

Doktor Breuer. Ben sadece konuşmacının görüşlerini paylaşıp paylaşmadığınızı öğrenmek istemiştim. Daha açık sorayım, bebeklik cinselliği hakkında siz ne düşünüyorsunuz?

İnanmıyorum. Asla inanmadım. Asla kabul edemem. Asla kabul edemem, asla!

“Kendini bil”.
Bu kelimeler 2,000 yıl önce Delhi’de bir tapınağa kazınmış.
“Kendini bil”.
Bunlar bilgeliğin başlangıcıdır.
Bu kelimeler, insanoğlunun en eski düşmanı olan kibrine karşı, tek zafer umudunu taşır.
Bu bilgi artık avucumuzun içinde.
Kullanacak mıyız?
Umalım da öyle olsun.

****

FREUD’DAN SEÇME SÖZLER
FREUDÇULUK NEDİR, İLMÎ GEÇERLİLİĞİ VAR MIDIR?
PSİKİYATRİNİN İNSANLARDAN SAKLANMIŞ SIRLARI
MELANCHOLİA (2011) FİLM

THE SECRET “Sır” (2006) Film

Yönetmen: Drew Heriot, Sean Byrne, Marc Goldenfein

Ülke: Avustralya, ABD

Tür: Belgesel

Vizyon Tarihi: 26 Mart 2006 (ABD)

Süre: 90 dakika

Dil: İngilizce

Senaryo: Rhonda Byrne

Görüntü Yönetmeni: John Hall, Noel Jones, Matt Koopmans

Yapımcı: Glenda Bell, Jodea Bloomfield, Rhonda Byrne

Altyazı Düzenleme: Sertaç DÖNMEZ

Filmden

Bir yıl önce hayatım yıkıldı. Kendimi tükenmiş hissettim, Babam aniden öldü, ilişkilerim bozuldu. O zamanlar farkında değildim, Ama hayatımın en büyük umutsuzluğu, en büyük hediyesini veriyordu. **“Mama This Will Help Oxox” (Anne, bu yardımcı olacak.)**

Büyük bir "sır"rın ipucunu almıştım. "Sır"rın izini tarihte sürmeye başladım.

"Sır" gömüldü.
"Sır" istendi.
"Sır" ortadan kaldırıldı.
"Sır" topluma hiç açıklanmadı.

Bütün o insanların bunu bildiğine inanamadım. Tarihteki en büyük insanlardı onlar. Tek istediğim bu "sır"rı dünyayla paylaşmak. Bu "sır"rı bilen, yaşayan insanları araştırmaya başladım. Birer birer ortaya çıktılar.

Eğer onun ne olduğunu biliyorsanız. "Sır" size her istediğinizi verir. Mutluluk, sağlık, servet. Bob Proctor (Filozof)

Ne isterseniz yapabilir ya da sahip olabilirsiniz. Dr. Joe Vitale (Metafizikçi)

Neyi seçersek ona sahip olabiliriz, seçimimiz ne kadar büyük olursa olsun. John Assaraf (İş Adamı)

Nasıl bir evde yaşamak istersiniz?
Milyoner olmak ister misiniz?
Nasıl bir iş sahibi olmak istersiniz?
Daha başarılı olmak ister misiniz?
Gerçekten ne istiyorsunuz?

İnsanların hayatında gerçekleşen birçok mucize gördüm. Dr. Michael Beckwith (Spiritüel Öğretmen)

Finansal mucizeler, ruh ve beden sağlığı ya da insan ilişkileri ile ilgili mucizeler. Bütün bunlar "sır"rın nasıl uygulanacağını bilmekle ilgili. Bu, hayatın büyük "sır"rıdır.

SIR

Olmuşların, olanların ve tüm olacakların cevabı, "sır"dır. Ralph Waldo Emerson (1803-1882)

Muhtemelen "sır"rın ne olduğunu merak ediyorsunuz. Size nasıl anladığımı söyleyeceğim Hepimiz tek bir sonsuz güçle çalışıyoruz. Hepimiz aynı şekilde yolumuzu buluyoruz. Evrenin doğası o kadar kesin ki Hiç zorlanmadan uzay gemileri yapıyor, Aya insan gönderiyor, İniş anını saniyelik bir farkla bilebiliyoruz. Sizin bir Hintli olmanız ya da Avustralya'da veya Yeni Zelanda'da, Stockholm veya Londra'da, veya Toronto, veya Montreal, veya New York'ta olmanız sorun değil! Hepimiz tek bir güçle çalışıyoruz, Tek yasa: Çekim Yasası.

Sır: Çekim Yasası'dır.

Başınıza gelen herşeyi, siz hayatınıza çekiyorsunuz Ve hepsi zihninizde tuttuğunuz suretlerden dolayı size geliyor. ve bu düşüncelerinizdir. Ne düşünürseniz, onu kendinize çekersiniz. Eskinin bilge insanları bunu bilirlerdi, Mesela Babilliler, bunu hep bilirlerdi. Ama bilenler toplumun küçük "seçkin" bir kısmıydı. Sizce neden dünya nüfusunun % 1'i, dünyadaki toplam maddi gelirin % 96'sını kazanıyor?

Tesadüf olduğunu mu düşünüyorsunuz?

Hayır değil! Düzen böyledir, Onlar birşeyleri anlamışlardır. Onlar "sır"rı biliyorlar. Şimdi siz de "sır"ra ulaşıyorsunuz. Çekim yasasını en basit bakış şekliyle anlatmaya çalışayım: Kendimi bir mıknatıs gibi düşünürsem, biliriz ki mıknatısın bir çekim gücü vardır, çekim yasası da "Benzerler birbirini çeker" der. Burada bir düşünce düzeyinden bahsediyoruz. Bizim işimiz insanlara istedikleri şeyi, düşünmeyi öğretmek, İstediğimiz şeyi zihnimizde netleştirmek ve bu noktadan sonra evrenin en güçlü yasası işlemeye başlar; çekim yasası. En çok neyi düşünürseniz, onu kendinize çekersiniz ve o hale gelirsiniz. Eğer burada görebiliyorsanız, burada tutacaksınız.

Bu prensip 3 basit kelimeyle açıklanabilir: Mike Dooley (Yazar) Düşünceler nesnelere dönüşür!

Birçok kişi şunu anlamaz ki düşüncenin bir frekansı vardır. Her düşüncenin bir frekansı vardır. Bir düşünceyi ölçebiliriz. Bir düşünceyi tekrar tekrar düşünürseniz ya da sürekli hayalini kurarsanız: İstediginiz yeni arabayı almayı, ihtiyacınız olan parayı bulmayı, veya ruh eşinizi bulmayı bunların hayalini kurarsanız; O düşünceyle ilgili frekansı uygun bir temele yerleştirirsiniz. Düşünceler etrafa manyetik bir sinyal yayarlar ve bu sinyaller tekrar size dönerler. Bolluk içinde yaşadığınızı düşünün, kendinize çekeceksiniz. Bu her zaman, herkes için işe yarar.

Sorun şu ki: Çoğu insan istemedikleri şeyi düşünür! ve başlarına olumsuzlukların niye tekrar tekrar geldiğini merak eder. Çekim yasası sizin birşeyi iyi ya da kötü algılamanızla veya olmasını isteyip istememenizle ilgilenmez! Sadece düşüncelerinize cevap verir. Eğer öylece oturup, birşeylere bakıp kendinizi berbat hissediyorsanız, evrene yolladığınız sinyal budur: **"Kendimi berbat hissediyorum." Kendinize bu cümleyi tasdiklersiniz, bunu benliğinizin tüm katmanlarında hissedersiniz, ve bu size fazlasıyla geri döner.** İstediğiniz birşeylere bakıp "Evet bu!" dediğinizde, bir düşünceyi harekete geçirirsiniz. Çekim yasası da bu düşünceye cevap verir ve uygun şeyleri size getirir. İstemediğiniz birşeye baktığınızda ve ona "Hayır!" diye bağırdığınızda onu uzaklaştırmaz, aksine onunla ilgili düşünceyi harekete geçirirsiniz ve bu defa çekim yasası o düşünceyle ilgili şeyleri önünüze sıralar. Evren çekim yasasını temel alıyor

Herşey çekim yasası ile ilgili Çekim yasası her zaman işliyor İnanın, inanmayın, anlayın ya da anlamayın, Her zaman işler. Geçmişi, bu anı, veya geleceği düşünüyor olabilirsiniz. Bunu ister imgeleyerek, ister anılara giderek veya tefekküre dalarak yapın, her şekilde o düşünceyi harekete geçirirsiniz ve evrenin en güçlü yasası olan çekim yasası, bu düşüncenize cevap verir. Yaratım her an devam ediyor. Her anın kendi düşüncesi ya da sürekli bir kuantsal düşünce şekli vardır. Bunlar, sürekli yaratım sürecindedirler, yarattıkça da sonuçları ortaya çıkar**. Çekim yasası: "Neyi düşünür ya da odaklanırsan onu alırsın" der.** Ondan yakınıyor olman, yakındığını sana daha çok yaklaştırır.

> *Robert adında bir öğrencim vardı. Bill Harris (Terapist) Robert eşcinseldi. Benden online ders alıyordu ve e-mail yoluyla haberleşirdik. Hayatındaki acımasızlıkları yazardı o maillerde. İşyerinde herkes onunla uğraşıyordu. Her zaman ona ne kadar kötü davrandıklarından yakınıyordu. Sokakta yürürken her köşeden onunla uğraşan ve onu incitmek isteyen homofobik insanlar çıkardı! Stand-up komedyeni olmak istiyordu ama sahneye her çıkışında birileri, onunla, eşcinsel olduğu için uğraşıyordu. Tüm hayatı mutsuz ve umutsuzdu Ve tüm düşüncesi eşcinsel olduğu için saldırıldığı idi. Ona olmasını istemediği şeye odaklandığını söyledim. Bana gönderdiğin maillere bak, hep istemediğin şeylerden bahsediyorsun. (Hep zorbalığa uğruyorum, işimden nefret ediyorum.) Bir şeye bu kadar çok odaklanırsan, çok daha hızlı meydana gelir. Sonra gerçekten ne istediğine odaklanmaya başladı ve gerçekten de odaklandı. Sonraki 68 haftada olanlar gerçekten mucizeydi. İşyerinde onunla uğraşanların hepsi ya işi bıraktı, ya başka bölüme alındı, ya da onunla uğraşmaktan vazgeçti Ve o, işini sevmeye başladı. Sokakta onunla uğraşan insanlar da artık yoktu. Komedi gosterilerinde de kimse onunla uğraşmıyordu. Tüm hayatı değişti, çünkü olmasını istemediği, korktuğu şeylere odaklanmak yerine; olmasını istediklerine odaklandı.*

Çok pozitif bir bakışımız olabilir ve pozitif kişi, olay ya da durumları kendimize çekeriz Veya negatif yönelimli ve kızgın olabiliriz, bu durumda da olumsuz kişi ya da koşulları kendimize çekeriz.

Bilinçli veya bilinçsiz aklınızda tuttuğunuz; sizi (olumsuz) etkileyen düşüncelerden kurtulun!

Asıl zorluk budur.

"Sır"ra dikkatli bakın Günlük hayatınızda düşüncenin gücüne O, her an etrafımızda Tek yapmamız gereken gözlerimizi açıp bakmak. Çevrenizde çekim yasasının kanıtlarını görürsünüz. En çok hasta olan, hastalıktan en çok bahsedendir. Bolluktan en çok bahseden, bolluk içindedir. Çekim yasası her yerde aşikardır, eğer ne olduğunu anlarsanız. Siz bir mıknatıssınız. düşünceleri, insanları olayları, hayatları kendinize çekersiniz. Yaşadığız her olayı bu güçlü çekim yasasıyla kendinize çekersiniz. Size sadece istekli düşünce veya hayal kurma çılgınlığından bahsetmiyorum; size daha derin, temel bir anlayıştan bahsediyorum.. Kuantum fiziği gerçekten tam da bu keşfi işaret etmeye başlıyor. **"Aklın olmadığı bir evren düşünemezsiniz."** diyor. Aslında algılanan her şeyi akıl şekillendirir. Anlamamanız, reddetmeniz anlamına gelmez. Elektriğin nasıl oluştuğunu da anlamazsınız; ilk başta kimse elektriğin ne olduğunu bilmiyordu; bilmesine de gerek yoktu ama herkes ondan faydalanıyordu.

Nasıl çalıştığını biliyor musunuz?

Ben bilmiyorum, ama bilirim ki elektrikle bir insana yemek pişirebilirsiniz, ayrıca insanı da pişirebilirsiniz!

İnsanlar çekim yasasını anlamaya başladıkça, çoğunlukla önceden sahip oldukları olumsuz düşünceler nedeniyle korkarlar. **İki şeyden uzak olmalısınız**: bilimsel olarak açıklanmıştır ki, yapıcı düşünce, **olumsuz düşünce**den 100 kat güçlüdür. Eh, o zaman bunu biliyorsanız , **korku** azalır.

Zaman tamponu olan bir gerçeklikte yaşıyoruz ve bu gerçekten işimize yarıyor. Düşüncelerinizin anında gerçekleştiği bir çevrede yaşamak istemezdiniz!

238 Yazılar

Düşüncelerinizin ortaya çıkışı biraz zaman alır ve bu iyi bir şeydir!

Düşüncelerinizi fark etmeli, seçmeli, ve bundan hoşlanmalısınız.

Çünkü siz, kendi hayatınızın şaheserisiniz, siz hayatınızın "Michelangelo"susunuz Yonttuğunuz "Davud" sizsiniz! ve bunu düşüncelerinizle yapıyorsunuz.

Geçmişte bu "sır"rı bilen liderler, "sır"rı sakladılar; böylece "gücü" kendilerinde tutup, paylaşmadılar ve insanlar bu "sır"rı bilmediler. İnsanlar, işe gittiler, eve geldiler, çalışmaya devam ettiler. "Güç"leri olmadan koştular, çünkü "sır"rı çok az insan biliyordu.

Yasaları olan bir evrende yaşıyoruz; mesela yerçekimi yasası, eğer bir binadan düşerseniz, **iyi veya kötü olmanız fark etmez yere düşersiniz.** Hayatınızdaki her şeyi, yakındıklarınız dahil, hayatınıza siz çektiniz! İlk bakışta bunu duymaktan nefret edeceğinizi biliyorum; diyeceksiniz ki: **"trafik kazasını ben çekmedim" "bu durumu ben çekmedim"** ya da yakındığınız herhangi bir şeyi çekmediğinizi iddia edeceksiniz. **bu noktada söylemeliyim ki: evet hepsini siz çektiniz!**

Bu anlaması en zor olan kavramdır ama bir kez kavranırsa, hayat değiştirir.

Bu büyük "sır"rın bir parçasıdır. Birçoğumuz terslikleri çekeriz ve bunu kontrol edemeyeceğimizi çünkü bunun, doğal yapımızda otomatikman var olduğunu düşünürüz. Bunu ilk kez duyuyorsunuz, **Düşüncelerimi değiştirmek zor olacak, diyorsunuz.**

İlk başta öyle gelecek, ama sonra eğlenceli olacak. Sizden düşüncelerinizi yönetmenizi istemiyoruz, bu sizi çıldırtır. Zihninize farklı yönlerden, farklı objelerden, farklı o kadar çok düşünce gelir ki burada duygusal rehberlik sisteminiz devreye girer. Duygularınız, duygusal rehberlik sisteminiz ne düşündüğünüzü anlamanızı sağlar. Düşünceleriniz, duygularınızı oluşturur. Duygularımız, neyi kendimize çektiğimizi anlamamıza yardım ederler.

Bize göre iki duygu vardır: iyi hissettiren ve kötü hissettiren. Her durumu bu iki duyguyla değerlendiririz.

Olumsuz hisler: suçluluk veya öfke veya kırgınlık gibi bunların hepsi aynı iyi hissetmeme duygusunu yaşatırlar. Tüm bu hisler, bize o anda düşündüğümüzün istediğimiz türden bir şey olmadığını söylerler . Bunlara "kötü frekans" ya da "kötü titreşim" vb. de denebilir.

İyi hisler; sevgi, mutluluk, umut gibi bize düşüncemizin isteyeceğimiz türden şeyleri getireceğini söylerler. Yani **"şu anda neyi kendime çekiyorum"** sorusunun cevabı hislerinizdir. Eğer iyi hissediyorsanız, devam edin doğru yoldasınız. Duygularımız bize "doğru yolda" olup olmadığımızı gösterici birer geri dönüş mekanizmasıdır. Daha iyi hissettikçe, istediklerimize daha yakın, kötü hissettikçe de daha uzak oluruz.

Şu anda yaptıklarınız, düşüncelerinizin ortaya çıkışıdır, ve bunlar gelecek yaşantınızı da oluştururlar. ve hislerinizi gözlemleyerek karşılaşacağınız durumun sizi memnun edip etmeyeceğini anlayabilirsiniz. Şu anki hissiniz, oluşmakta olanın mükemmel bir yansımasıdır. Aslında düşündüğünüzden daha çok, hissettiğinizi alırsınız. Bu yüzden insanlar yataktan kötü kalkarlarsa, bir döngü başlatırlar ve bütün gün öyle gider.

Hislerindeki basit değişimlerin günlerini veya hayatlarını etkileyeceğini bilmezler.

Eğer gününüze iyi başlar, mutlu bir ruh hali içinde olursanız herhangi bir şeyin ruh halinizi değiştirmesine izin vermediğiniz sürece çekim yasası ile, mutlu ruh halinizi sürdürecek durum ve kişilerle karşılaşırsınız. **İyi ve kötü günlerin hepsi, bu insanların çoğunlukla nasıl hissettiklerine bağlıdır.**

Şimdi kendinizi sağlıklı, mutlu, çevreniz sevgi ile sarılmış hissetmeye başlayabilirsiniz, -şu anda gerçek olmasa bile!- Evren ruhunuzla, duygularınızla haberleşecek ve hissettiğiniz yönde tezahür edecek, çünkü siz böyle hissettiniz Temel olarak duygu ve düşüncelerinizle neye odaklanırsanız, onu hayatınıza çeker ve yaşarsınız. Düşündükleriniz, hissettikleriniz ve oluşanlar her zaman birbirine

denktir. İstisnasız her an -istinasız- Anlaması zor, ama kendimizi açmaya başlayabilirsek, sonuçları muhteşem olacak. düşüncelerimizin hayatımıza yaptıklarını, farkındalığımızdaki bu değişimle engelleyebiliriz.

Yaşam boyu, kendi evreninizi kendiniz yaratırsınız. Winston Churchill (1874-1965)

İyi hissetmeniz gerçekten önemli. Çünkü bu his evrene bir sinyal olarak yayılır, ve daha fazlasını size çeker. Ne kadar iyi hissederseniz, o kadar çok mutluluğu kendinize çekersiniz ve bu gittikçe artar. Hüzünlendiğinizde, bunu kolayca değiştirebileceğinizi biliyor musunuz?

Bir müzik yerleştirin, şarkı söylemeye başlayın, bu duygularınızı değiştirir ya da güzel bir şey düşünün, bir bebek düşünün belki sevdiğiniz birini ve onun üzerine yoğunlaşın. Geri kalan her şeyi unutun, sadece onu düşünün. Emin olun, kendinizi iyi hissedeceksiniz. Mesela evcil hayvanlar harikadır, size kendinizi harika hissettirirler. Evcil hayvanınızı sevdiğinizde, bu duygu hayatınıza iyilik getirir. Bu çok güzel bir hediyedir. Hisleriniz aracılığıyla düşüncelerinizi yönlendirmeye başladığınızda ve duygu, düşünceleriniz ve yaşadıklarınız arasındaki uyumu fark ettiğinizde kendi gerçekliğinizin yaratıcısı olduğunuzu bilirsiniz ve uzaktan bakanlar yaşadığınız mükemmel hayata hayret ederler. Bu sırrı öğrenip, uygulamaya başladıktan sonra hayatım rüya gibi oldu herkesin hayal ettiği gibi bir hayatım var ve onu günü gününe yaşıyorum. 4.5 milyon dolarlık bir evde yaşıyorum, uğruna öleceğim bir eşim var. dünyanın değişik yerlerinde tatile çıkıyorum dağlara tırmanıyorum, safariye çıkıyorum ve bütün bunlar devam ediyor çünkü; "sır"rı nasıl uygulayacağımı biliyorum. **"Sır"rı kullanmaya başladığınızda hayat gerçekten harikulade olabilir ve olmalıdır da ve olacak da.**

"Sır" nasıl kullanılır?

Çoğu insan bana, yaratım sürecinde kendilerinin ve evrenin rolünü sorar. şimdi buna bakalım. Şu örnek üzerinden anlatalım: Alaaddin ve sihirli lambasını biliyorsunuzdur. James Arthur Ray (Filozof) Aladdin lambayı alır, okşar ve içinden cin çıkar ve cin hep şunu söyler:

"Dileğin benim için emirdir."

Hikayenin kökenine inerseniz, dilekler 3 taneyle sınırlı değildir, tamamen limitsizdir. Lütfen bunu düşünün. Şimdi bu örneği hayatınıza uygulayalım; evren her dileğinizi gerçekleştirecek devasa bir cin gibidir ve bu cin, çeşitli adlarla bilinir: Kutsal koruyucu melek, yükse kbenliğiniz İstediğinizi diyebilirsiniz, sizin için hangisi uygunsa onu seçersiniz. Fakat tüm bu söylemler tek bir noktayı işaret eder: bizden büyük bir kuvvet var "Dileğin benim için emirdir."

Yaratım süreci Esther Hicks (Abraham Öğretileri) üç adımdan oluşur:

Birinci adım: istemek. İstemek için kelimelere ihtiyacınız yok evren de zaten kelimelerinize değil tamamen düşüncelerinize cevap verir. Gerçekten ne istiyorsunuz?

Oturun bir kağıda isteğinizi yazın yazarken şimdiki zaman kullanın, Şöyle başlayabilirsiniz: "Mutluyum ve minnetarım, peki şimdi " ve sonrasında da nasıl bir hayat istediğinizi yazın, her açıdan bu gerçekten eğlencelidir. evren önünüze açılmış bir katalog gibidir ve sayfaları çevirdikçe: "Ben bu deneyimi istiyorum, ben şunu da istiyorum, ve böyle biri olmak istiyorum" dersiniz, böylece evrene sipariş vermiş olursunuz; bu, bu kadar kolaydır.

İkinci Adım: cevaptır İsteğinize cevap verilmesidir ve bu da fiziksel formunuzla gerçekleştirebileceğiniz bir çalışma değildir, bu noktada evrendeki tüm güçler isteğinize cevap vermek için devrededir. "isteğin benim için emirdir" ve evren isteğinizin oluşması için ayarlamalara başlar. Çoğumuz, gerçekten ne istediğimizi söylememiz hususunda kendimize izin vermeyiz, çünkü bunun nasıl olabileceğini görmeyiz. Biraz araştırırsanız göreceksiniz ki bir şeyi başaran herkes nasıl yapacaklarını bilmeseler de, başaracaklarını biliyorlardı. Nasıl gerçekleşeceğini bilmenize gerek yok, Evrenin size bunu nasıl ayarlayacağını bilmenize de gerek yoktur. "Nasıl"ı bilmeseniz de yolu kendinize çekeceksiniz. "Bir şeyler yanlış gidiyor, istiyorum ama isteğim olmuyor" diye sorarsanız, deriz ki; birinci adımı atıyor ve istiyorsunuz, ama ya sonrasında?

Evren her zaman cevap veriyor, ama anlamanız gereken 3. bir adım daha var..

Üçüncü Adım, kabul etme Kendinizi isteğinizle aynı hatta getirmeniz gerekir. İsteğinizle aynı hattaysanız, kendinizi harika hissedersiniz. Bu keyfin, güvenin olduğu yerdir, bu kabul edişin, tutkuyu hissedişin olduğu yerdir. Ama korku, öfke, umutsuzluk hissederseniz, bunlar isteğinizle aynı hatta olmadığınızın güçlü göstergeleridir.

Hissettiklerinizin önemini fark ettiğinizde, ve düşüncelerinizi, hislerinize dayanarak yönlendirdiğinizde, yavaş yavaş görürsünüz ki düşünceniz, deneyimi oluşturmaya başlayacaktır. Bir hayali gerçeğe dönüştürdüğünüzde, daha büyük hayalleri gerçekleştirebilecek durumdasınızdır ve dostum, işte bu yaratım sürecidir. Çekim yasasının uygulamasında duygularınızı düzenlemede, isteğinizle ilgili hareketler size yardım eder. O arabayla deneme sürüşüne çıkın, o ev için alışverişe gidin, evin içine girin, onu kendinize çekecek duyguları oluşturmak için ne gerekirse yapın, sonra bir an gelir, bir bakarsınız o karşınızdadır, ya da aklınıza bir fikir gelir ve harekete geçersiniz, fakat kesinlikle **"bunu şöyle yapabilirim, ama "** diye çelişkiye düşmeyin. Hareket bazen gereklidir. Evrenin size ulaştırmak istediğiyle aynı hattaysanız, bu size büyük keyif ve canlılık verir, herşey çok eğlenceli olur, zaman durur, bütün gün aynı şeyi yapabilirsiniz.

Evren hızı sever, ertelemeyin, fırsat oluştuğunda, harekete geçin!

Hissettiğinizde, hiç beklemeyin, harekete geçin! Bu sizin görevinizdir, tek yapmanız gereken bu. İstediğiniz her şeyi kendinize çekeceksiniz. İhtiyacınız para ise, çekeceksiniz! İhtiyacınız birileri ise, çekeceksiniz! İhtiyacınız bir kitap ise, çekeceksiniz! Neyi çektiğinize dikkat etmelisiniz! Çünkü ne istediğinizin görüntülerini zihninizde tuttukça, onlara çekileceksiniz ve onlar da size. Böylece düşünceleriniz, sizin aracılığınızla fiziksel gerçekliğe dönüşecektir ve bu, yasa sayesinde gerçekleşir. Başlangıçta hiçbir şeyiniz olmayabilir, hiçbir yol da olmayabilir, ama bir yolu bulunacaktır.

Karanlık bir yolda giden bir arabayı düşünün, sadece birkaç metre önünü görür. California'dan New York 'a tüm yolu sadece bu birkaç metreyi görerek gidebilirsiniz. Hayat da böyle ilerler; görmesek de yolun devam edeceğine güvenirsek, hayat bizi gerçekten gitmek istediğimiz noktaya götürecektir. çünkü siz böyle olmasını istersiniz.

Merdivenin tümünü görmeniz gerekmez, ilk adımı atın yeter. Martin Luther King, JR (1929-1968)

Merak edilen diğer bir konu da oluşumun ne kadar zaman alacağı. Araba, ilişkiler, ya da olması istenen şeyler, ne zaman gerçekleşecek?

Bunun bir kuralı yok, 3 dakika veya 3 gün veya 30 gün de olabilir. Bence bu daha çok sizin evrenle ne kadar aynı hatta olduğunuzla ilgili.. İsteğinizin büyüklüğü - Evren için bunun bir önemi yoktur. Bob Doyle (Yazar) Bilimsel olarak, size göre devasa bir şeyle size göre çok küçük bir şeyi kendinize çekmek arasında bir fark yoktur. Evren hepsini de hiç çaba harcamadan gerçekleştirir. Çimenler hiç çaba harcamadan çıkar, evrenin müthiş bir düzeni vardır. **Her şey zihnimizdedir! "Bu çok büyük, olması zaman alır" diyen de, "bu ufak bir şey hemen olur" diyen de biziz.** Bunlar bizim tanımladığımız ölçütlerdir, evrene göre böyle kurallar yoktur. Eğer hemen olmasıyla ilgili duygular üretirseniz, cevap verir. Bazı insanlar ufak şeylerle daha rahat olurlar. O yüzden istemeye küçük bir şeyle başla, mesela bir fincan dolusu kahve ile deriz. Kendinize güzel bir fincan dolusu kahve dileyin bugün için mesela. Uzun zamandır görmediğiniz bir arkadaşınızı düşünün. İlginç bir şekilde birileri, o kişi hakkında konuşacaktır yanınızda ve o kişi sizi arayacak veya mektup yazacaktır.

> **İnsanlar benim park yeri bulma becerime şaşırırlar. Bunu "sır"rı ilk kavrayışımdan beri yaparım. Tam istediğim gibi bir park yeri hayal ederim ve %95, o yer benim için hazırdır. Bana sadece park etmek kalır. %5 oranda ise oranın boşalması için bir iki dakika beklerim; bunu hep yaparım.**

Güçlü Süreçler Çok fazla insan, mevcut koşullarında kendini kıstırılmış, sıkışmış hisseder. Şuna dikkatinizi çekmek isterim; **şu anki koşullarınız ne olursa olsun o sadece şu anki**

gerçekliğinizdir ve şu anki gerçeklik, bu "sır"rı öğrenmenizle beraber değişmeye başlayacaktır. Bazen bu sıkışma, sizin yüzünüzdendir, çünkü aynı şeyleri tekrar tekrar düşünürsünüz ve aynı sonuçları tekrar tekrar yaşarsınız. Sebebi şudur ki, çoğu insan düşüncelerinin büyük kısmını, gözlemlerine dayanarak oluşturur. Ne olduğuna bakarken, ne olduğunu düşünmeye başlarsınız, Ne olduğunu düşünürken, çekim yasası size daha fazlasını getirir sonra, siz onun sadece ne olduğunu incelerseniz ve incelerken ne olduğu üzerine düşünürseniz çekim yasası onun ne olduğunu incelemenizin sonuçlarını size getirir. sonra da siz onun

Bu kısmı daha önce görmüştük değil mi?

Karşınıza çıkana olumlu bir yönden bakmanın bir yolunu bulmalısınız. Birçok insan mevcut durumlarına bakıp "Ben buyum!" der, siz bu değilsiniz! Siz geçmişte böyle idiniz. Şu anki durumunuza bakarsak; diyelim ki bankada çok paranız yok, ya da ilişkileriniz, sağlığınız istediğiniz gibi değilse bu kim olduğunuzla ilgili değil. Bu sizin geçmişteki düşünce ve hareketlerinizle ilgilidir.

Sürekli bu döngüyü tekrarlarsanız kendinizi şu andaki koşullarınızla tanımlarsanız gelecekte de aynılarını yaşamaya kendinizi mahkum edersiniz!

Yaşadıklarımız, düşündüklerimizin sonucudur.Buddha

Hayatınızı düzenlemek için şimdi ne yapabilirsiniz?

Size şunu önerebilirim; minnettar olduğunuz şeylerin listesini yapmaya başlayın. Çünkü bu düşüncenizi ve enerjinizi değiştirir. Bu egzersizden önce istemediklerinize, sahip olamadıklarınıza, sorunlarınıza odaklanıyor olabilirsiniz. Bu egzersizden sonra farklı bir yöne dönmeye başlarsınız: Hoşlandığınız her şey için minnettar olmaya başlarsınız. Minnet gerçekten de daha fazlasını hayatınıza getirir. Herkes bilir, küçük şeyler için şükretmek, daha fazlasını istemektir!

Her zaman şükretmek, kaynakları size doğru çeker.

Düşündüğümüz ve şükrettiğimiz şeyleri kendimize çekeriz.

Bu hepimizin her gün yapması gereken çok güçlü bir egzersiz ve benim için, her sabah yaptığım güçlü bir egzersiz. Uyanmak ve "teşekkür ediyorum" demek, ve diş fırçalarken, şükrettiğim şeyleri düşünmek. Sabah rutin işlerimi yaparken bu minnet duygusunu hissetmek. Sahip olduklarınızla ilgili hislerinizi ne kadar çabuk değiştirirseniz minnet duyduklarınızı o kadar çabuk hayatınıza çekersiniz. Çünkü etrafınıza bakar ve "istediğim arabaya sahip değilim" "istediğim eve sahip değilim vs " derseniz durun durun, bunlar istemediğiniz şeyler! Sahip olduğunuz için şükrettiğiniz şeylere odaklanın. mesela bu filmi izleyecek gözleriniz var! ya da sahip olduğunuz giysiler, sahip olduğunuz için şükrederseniz, kısa süre sonra daha iyisine kavuşursunuz!

> *Herkesin, işlerin kötü gittiğini Lee Brower (Öğretmen) düşündüğü zamanlar olur. Ben de böyle bir zamanımda, bir taş buldum. Beni bu taşı tutarken görebilirsiniz. Bu taşı cebime koydum. Bu taşa her dokunduğumda şükrettiğim bir şeyi düşünürüm. Her sabah kalktığımda cebime koyarım, şükrettiklerimi düşünürüm, Geceleri n'aparsınız, cebinizi boşaltırsınız ve o hep oradadır.*
>
> *Bu taşla ilgili inanılmaz deneyimlerim oldu, mesela Güney Afrikalı bir arkadaşım vardı, bu taşı düşürdüğümü gördü, ne olduğunu sordu; O nedir?*
>
> *ona bunun bir şükran taşı olduğunu söyledim. Şükran Taşı. 2 hafta sonra bana Güney Afrika'dan bir e-posta attı, oğlu bir çeşit hepatitten ölmek üzereymiş, benden 3 tane şükran taşı istedi. Şükran taşı, yolda bulduğum sıradan bir taştı, ve "tamam" dedim. Ona en özel taşları bulacağım konusunda garanti verdim ve bir nehir kenarına gidip, taşları seçtim ve ona yolladım. 4-5 ay sonra ondan bir e-posta aldım: "Oğlum iyi, her şey yolunda" diyordu, "Tanesi 10 dolardan, 100'den fazla şükran taşı sattık, ve paranın hepsiyle bağış yaptık, çok teşekkür ederiz." şükretmek çok önemli.*

Hayatınızı değiştirmeye başlamak için önereceğim bir diğer yol: tasavvur etmek.

Bunun sizin için ne kadar güçlü olabileceğini anlatamam. Tasavvur etme yöntemini, Apollo programından aldım Dr. Denis Waitley (Psikolog) ve 1980-90'lar boyunca olimpik programa uyguladım, bu sonradan **"görsel prova"** adını aldı. Tasavvur ettiğinizde, gerçekleştirirsiniz! Zihinle ilgili gözlemlediğimiz ilginç bir nokta şuydu: olimpik atletleri alıyor ve onları gelişmiş biyolojik gözlem makinalarına bağlıyorduk ve onlara sanki şu anda yarışmadalarmış gibi koştuklarını imgelemelerini söyledik. Sonuç inanılmazdı, zihinlerinde koşarken de aynı kaslar, sanki koşudaymış gibi aynı zamanda kasılıyordu. Bu nasıl olabilir?

Bence, bir şey zihninizde oluyorsa, madden de olacaktır. Zihindeyse, bedende de olacaktır. Tasavvur ederken, zihninizde o resmi canlandırırken her zaman ve sadece sonucu düşünün. Örneğin, ellerinize dikkatlice bakın! Gerçekten dikkatlice derinizin rengine, benlere, damarlarınıza, parmak boğumlarınıza, el çizgilerinize, tırnaklarınıza gözlerinizi kapatmadan önce bunları iyice inceleyin ve sonra elinizi, parmaklarınızı yeni arabanızın direksiyonunda hissedin. Bu gerçek, holografik bir deneyimdir. O kadar gerçektir ki, o an arabaya ihtiyaç duymazsınız çünkü zaten arabanız vardır! Çekimi harekete geçiren bu histir, düşünceyle ilgili resim değildir. İnsanlar olumlu düşünüp, tasavvur ederlerse yeterli olacağını düşünürler, ama, bunu hissetmezlerse çekim gücünü yeterince oluşturamazlar. Burası "sır"rın gerçekten harekete geçtiği andır. Kendinizi arabanın içinde hissedersiniz. "Umarım bir gün o arabayı alabilirim." veya "Bir gün o araba benim olacak." değil, çünkü siz "şu an" ile ilgili bir his içindesinizdir, bir saat sonrası veya gelecekle ilgili değil. Eğer "gelecekte inşallah" duygusuyla yaşarsanız, o hep "gelecekte inşallah" kalacaktır. Neşeyi hissedin, mutluluğu hissedin. Karanlık ve sessiz bir odada ne kadar aptalca gelse de, bağırın! Bunu yapın! Birçokları "Hadi ama, bunu yapmam şart mı?" diyecek.

Bu değişimi ne kadar istediğinize bağlı! Bu duygu, evrenin gücünü göstermesine bir geçit olacak. Bu gücün ne olduğunu söyleyemem, tek bildiğim, onun var olduğu.
Alexander Graham Bell (1847-1922)

Bizim işimiz "nasıl" olacağını bilmek değil. "Nasıl"lar evrenin işi. Evren hayalinizle aranızdaki en kısa, ahenkli, hızlı yolu her zaman bilir. Beklediğinizde, evrenin size getirdiğine hayran kalacaksınız. Bu, sihrin ve mucizelerin olduğu noktadır. Her gün bu tasavvur etme egzersizini yapacaksanız -ki bu bir angarya olarak görülmemeli- şunun altını çizeyim; sırla ilgili buradaki en önemli nokta gerçekten mümkün olduğu kadar "iyi" hissetmeniz gerekliliği. Gerçekten bu yönde yaşayan insanlarla, hayatın

sihrini yaşamayan insanlar arasındaki tek fark: bu sihri yaşayan insanlar, bu yöntemleri hep kullanırlar ve sihir onlar için bir kez değil, her zaman gerçek olur. Çünkü onlar bunu her an tekrar hatırlar ve tekrar tekrar uygularlar, sadece bir kereliğine değil!

*İnsanlar bu yönteme bir süre kapılırlar, ve uygulamaya başlarlar. **"Bu işi çözdüm, hayatımı değiştirmeye başlayacağım"** derler, ama daha henüz sonuçlar oluşmaya başlarken, yüzeysel bir bakışla **"bu yöntem işe yaramıyor"** derler ve vazgeçerler ve evren de der ki "isteğin benim için emirdir" ve her şey başa döner!*

Çekim yasasıyla ilgili bir örnek verirsem, 1995'de kendime bir "hayal panosu" yaptım. Bu panoya sahip olmak veya ulaşmak istediklerimin resimlerini astım. Ev, araba,eşim vs. ve her gün, ofisimde otururken, panoya bakarak, isteklerimi -sanki elde etmişçesine- tasavvur ettim. Sonra taşınırken tüm eşyaları kutulara kaldırdık ve 5 yıl içinde 3 ayrı yere taşındık ve en son California 'daki bu eve eski evimizdeki eşyalar, kutular da geldi. Bir sabah 7:30 da, oğlum ofisime girdi, kapı önündeki 5 yıldır kapalı kutunun üzerine oturdu, Oğlum kutuya vurmaya başladı ve dedim ki: "canım çalışıyorum, lütfen yapma" o da dedi ki: "Baba bunun içinde ne var?

" "İçinde hayal panom var, canım" dedim. "Hayal panosu nedir?

" "Ulaşmak istediğim hedefleri yerleştirdiğim bir pano" dedim. Tabii sadece 5,5 yaşında olduğundan beni anlamadı. Ona göstermek daha kolay bir yol olacaktı. Kutuyu açtım, panoları çıkarttım, panoda 5 yıl önce hayal ettiğim evin resmini gördüm ve şoke oldum, çünkü biz o evde yaşıyorduk, haberim bile yoktu ama tamamen aynı evi almıştım. Eve bakıp ağlamaya başladım, dağılmıştım. "Neden ağlıyorsun?

" "Canım, nihayet çekim yasasını tamamen anladım, nihayet kuvvetle hayal etmeyi anladım, okuduğum, üzerine çalıştıklarımın nasıl işlediklerini anladım, hayatım boyunca, şirketler için yaptığım, benim hayatımda da işe yaradı Hayalimdeki evi almıştım, haberim bile yoktu."

Hayal etmek herşeydir. O, gelecekte yaşanacakların ön gösterimidir. Albert Einstein (1879-1955)

Ne istediğinize karar verin, elde edebileceğinize inanın, hak ettiğinize ve mümkün olduğuna inanın ve günde birkaç kere gözlerinizi kapatıp hayal edin. Hayalinizi; elde ettiğinizdeki duygularınızı hissetmeye çalışın. Ondan sonra, şu anda sahip olduğunuz için minnettar olduklarınıza odaklanın ve bundan zevk alın, evrene bunu yayın. İnanın evren bunu nasıl oluşturacağını bilir.

Paranın Sırrı "Sır" benim için büyük bir değişim yarattı. Jack Canfield (Yazar)

Babam çok olumsuz bir insandı. Zenginlerin diğer insanları aldatan, kandıran insanlar olduklarını düşünürdü. Ben de paraya dair olumsuz inançlarla yetiştim: paran varsa, sen kötü biriydin, sadece kötü insanların parası olurdu, "Para ağaçta yetişmiyor", "Beni Rockefeller'mı sanıyorsun?" en sevdiği sözlerdendi.. Tabii ben de hayatın zor olduğuna inanarak büyüdüm, hayat "zor ve mücadele dolu" idi. Ancak W. Clement Stone ile tanıştıktan sonra hayatımı değiştirmeye başlayabildim. İnsan, aklının tasarlayabildiği kadarını elde eder.

*W. Clement Stone (1902-2002) C. Stone ile çalışırken bana, **'gerçekleştiği zaman beni hayrete düşürecek şeyleri'** hedeflememi söyledi.*

*Aklımı başımdan alacak şeyleri. "Oluştuğu zaman bileceksin ki gerçekleşti, çünkü sen onu istedin" O zaman yılda 8000 dolar kazanıyordum; "Yılda 100.000 dolar kazanmak istiyorum." dedim. Nasıl gerçekleşeceği ile ilgili bir fikrim yoktu. Herhangi bir stratejim ya da fikrim yoktu. Sadece şunu söyledim: **"Olacağına olan inancımı bildireceğim. O gerçekmişçesine davranacağım ve gerisini evrene bırakacağım."** ve yaptım da Her gün gözlerinizi kapayıp hedefinize ulaştığınızı hayal edin. Kendime bir 100.000 dolar yaptım ve tavana yerleştirdim. Böylece sabah uyandığımda ilk dikkatimi çeken o oluyordu ve gözlerimi kapatıp, 100.000 dolara sahip olduğumu hayal ediyordum. 30 gün boyunca hiçbir şey olmadı. Müthiş bir fikir veya para teklifi gelmedi. Sonra bir gün duşta aklıma 100.000 dolarlık bir fikir geldi. Bir kitap yazmıştım ve eğer kitabım 400.000 satarsa bu parayı kazanabilirim dedim. Bir kitabım vardı, ama bu düşünce hiç aklıma gelmemişti. İşin püf noktası da şu: İlham geldiğinde, ona güvenin ve harekete geçin! Nasıl yapacağımı bilmiyordum. Nasıl olup da kitabımın o kadar satacağını bilmiyordum?*

Sonra bir markette National Enquirer'i gördüm. Daha önce milyonlarca kez görmüştüm, ama önemsememiştim. Ama birden dergi önemli hale geldi ve dedim ki "kitabım orada tanıtılırsa istediğim kadar satılabilir." Altı hafta sonra New York'ta bir konuşma yaptım. Bir hanım yanıma geldi "Harika bir konuşmaydı, sizinle röportaj yapmak isterim, kartımı vereyim" dedi. "Nerede yazıyorsunuz?

" dedim. "Serbest çalışırım, ama çoğunlukla National Enquirer'a yazarım." Zihnimde "Alacakaranlık Hikayeleri"nin müziğini duymaya başladım, bu gerçekten işliyor! Sonuçta makale yayınlandı ve kitabım satmaya başladı. Söylemek istediğim, hayatıma tüm bunları çeken bendim ve kısa kesmek gerekirse, 100.000 dolar değil ama 92.327 dolar kazandık. "Bu işe yaramayacak!" dediğimizi mi düşünüyorsunuz?

*Hayır, sürekli "Bu harika olacak!" dedik. Sonra eşim bana dedi ki: "100.000 dolarda işe yarıyorsa neden 1 milyon dolarda yaramasın?" "Bence de, hadi deneyelim!" Yayıncım, ilk **'Tavuk Suyuna Çorba'** kitabıma üzerinde gülen bir yüz olan, bir milyon dolarlık bir çek yazdı! Çünkü bu da onun yazdığı ilk milyon dolarlık çekti. Ben bu "sır"rın işe yarayıp yaramadığını test ettim, ve işe yaradığını kendim gördüm. ve sonraki her günümü bu şekilde yaşadım.*

Bu filmi izleyen birçok insanın şöyle dediğini duyar gibiyim:

"Hayatıma daha fazla parayı nasıl çekerim?"
"Nasıl daha fazla bolluk ve servet sahibi olurum?"
"Nasıl işimi daha fazla sever, ve kredi kartlarıyla baş ederim? "
"Nasıl daha fazlasına sahip olurum?"

Niyet edin! Bu yine "sır" ile ilgili konuştuklarımıza çıkar. Yapmanız gereken, evrenin katalogundan istediklerinizi seçmek. ve nakit bunlardan biriyse, ne kadar istediğinizi söyleyin. "Önümüzdeki 30 günde, beklenmedik bir yerden 25.000 dolar gelmesini istiyorum." deyin veya her neyi istiyorsanız.. Birçok insanın hedefi borçlarını ödemektir, oysa bu düşünce şekli sizi hep borçlu tutacaktır. Düşündüğünüz şeyi kendinize çekeceksiniz, "Ama ben bundan kurtulmayı düşünüyorum." derseniz, kendinize çekersiniz. Borç üzerine düşündükçe, borcu çekeceksiniz. Kendinize günlük bir otomatik geri ödeme program yapın ve "bolluğa odaklanmaya" başlayın. Birçokları bana "seneye kazancımı

ikiye katlamayı istiyorum" der ama, hareketlerini ve bunun gerçekleşmesi için gerekli olanları yapmadıklarını gördüğünüzde ya da "bunu yapamam" dediklerinde bilin bakalım ne olur?

Tahmin edin - "isteğin benim için emirdir!" Yeterli para olmadığından yakınırken, arkadaşınıza bundan bahsederken, bundan dolayı mutsuzken, bununla ilgili düşüncenin oluşumunu sürdürürsünüz ve bu izlediğiniz bir şeyi istemekten çok farklıdır. Daha fazla para istemek yerine, ne kadar az olduğuna odaklanırsınız. Bu "sır"rı ilk anladığımda birçok fatura ödüyordum, David Schirmer (Yatırım Eğitmeni) bir sürüsü de sürekli posta kutuma doluşuyordu. "Bunu nasıl değiştirebilirim?" dedim. ***Çekim yasası "Neye odaklanırsan elde edersin?"*** der. Bankadan hesap belgemi aldım, mevcut bakiyemin olduğu yeri silerek, olmasını istediğim miktarla değiştirdim ve bana sadece çeklerin gönderildiğini hayal ettim. Bir ay içinde işler değişmeye başladı. ve bu inanılmazdı. Artık sürekli çek alıyorum, fatura da geliyor, ama daha çok çek alıyorum.

"Para kazanmak zordur." inancıyla büyüdüm. bunu **"para kolay ve sık kazanılır"** düşüncesiyle değiştirdim.

Başlangıçta yalan gibi gelir. Beyninizin bir kısmi **"Seni yalancı, para zor kazanılır."** der. Bir süre bu düşünceler zihninizde bir tür tenis maçı yapar. Servet yaratmaya gelince, bu tamamen nasıl düşündüğünüzle ilgilidir. Birebir konuşmalarla yaptığım danışmanlığın %80'i düşünce şekli ve psikolojileriyle ilgilidir. Dinleyenler **"Bunu sen yapabilirsin ama, ben bunu yapamam!"** der, oysa herkesin, parayla ilişkisini düzenleyecek kapasitesi vardır.

Parayla hiçbir sorunu olmayan ama ilişkileri dökülen pek çok insan tanıyorum ve bu da zenginlik değildir, cidden değildir. Paraya odaklanarak kendinize çekebilirsiniz ama bu varlıklı olacağınız anlamına gelmez. Tabii ki para zenginliğin bir parçasıdır, ama sadece bir parçasıdır. Çok maneviyatı olan ama her zaman hasta ve kırgın olan insanlar tanıyorum; bu da varlık değildir. Hayat her alanıyla birbirine bağlıdır.

Batı kültüründe yetişmiş birçok insan başarılı olup, istediği işe, eve sahip olmak ister; ama tüm bunlara sahip olmak, asıl isteğimiz olan mutluluğu bize garantilemez! Bunlar iç huzuru bize getirmez, tersine iç huzuru ve mutluluğu sağlamak kendimize bunları çeker. Marci Shimoff (Yazar)

İlişkilerin "Sır"rı Benim için "sır" şudur: Marie Diamond (Feng Shui Danışmanı) hepimiz bu evrende yaratıcıyız, ve meydana getirmek istediğimiz her dilek gerçekleşecek, duygu, düşünce ve dilekleriniz çok önemli çünkü oluşacak!

Bir gün bir eve gittim. Ev sahibi ünlü bir sanat yönetmeniydi. Her köşede güzel, çıplak ve sırtını dönmüş, "Sana bakmam." der gibi oturan kadın resimleri vardı. "Bence aşk hayatınızda sorun yaşıyorsunuz" dedim.

"Siz müneccim misiniz?

"Nedir?" dedi.

"Tam yedi yerde aynı kadın resmi var."

"Resim yapmayı seviyorum, hepsini kendim yaptım."

"Bu daha da kötü."

"Çünkü tüm yaratıcılığınızı buna koymuşsunuz."

İşi gereği etrafı aktrislerle dolu olan çok yakışıklı bir adamdı, ama romantizm yaşayamıyordu.

"Ne istiyorsunuz?"

"Haftada 3 kadınla buluşmak istiyorum."

"Tamam, kendinizi 3 kadınla resmedin ve evin her köşesine koyun."

6 ay sonra Avrupa'da, ona tekrar rastladım ve aşk hayatını sordum.

"Harika, sürekli arıyor, buluşmak istiyorlar."

"Çünkü siz dilediniz."

"Haftada 3 randevum oluyor."

"Sizin adınıza sevindim."

"Ama artık düzenli bir ilişki istiyorum. Evlilik istiyorum ve de romantizm "

"O zaman resmini yapın!"

Böylece kendini güzel, romantik bir ilişkide resmetti. Bir yıl sonra evlendi ve halen çok mutlu. Çünkü farklı bir dilek ortaya koydu. Aslında yıllardır istiyordu ama gerçekleşmemişti. Çünkü dileği kendi oluşturduğu dış koşullar -evi- nedeniyle oluşamamıştı ve engellenmişti.

Bu bilgiye sahipseniz, onunla oynamaya başlayın. İlişkilerde önemli olan kimin ilk olarak ilişkiye girdiğidir; Lisa Nichols (Yazar)

Burada partnerinizden değil, sizden bahsediyorum, Siz kendinizden hoşlanmazken, nasıl bir başkasının sizden hoşlanmasını beklersiniz?

Çekim yasası size istediğinizi getireceğine göre, şu soruya çok ama çok net cevap vermelisiniz; Kendinize, diğerlerinin size davranmasını istediğiniz gibi mi davranıyorsunuz? Kendi kendinizin çaresisiniz, John Gray (Psikolog)

Karşıdan beklemeyin, onun yerine zamanınızı kendinize istemeye ayırın. O bolluğu hissedin ve istedikleriniz size aksın. Partnerimin bana güzelliğimi göstermesini beklediğim ilişkilerim oldu. Onun bana güzelliğimi göstermesine ihtiyaç duyuyordum. Çünkü kendimi güzel hissetmiyordum. Çünkü büyürkenki idollerim Charlie'nin Melekleri, ve Wonder Woman idi ve hepsi de harika kadınlardı ve ben hiçbirine benzemiyordum. Bu böyle devam etti, ta ki ben Lisa'ya, olduğu gibi aşık olana dek.. Dolgun dudaklar, yuvarlak kalçalar, çukulata ten, Bundan sonra dünyanın geri kalanı Lisa'ya aşık olmaya başladı. Sizinle ilgili harika bir şey söyleyeceğim. Kendimle tam 44 yıl çalıştım, kendimi öpmek istiyorum.

Çünkü siz kendinizi seveceksiniz.. Burada kibirden değil, sağlıklı bir ruh halinden bahsediyorum ve kendinizi sevdikçe, başkalarını da seversiniz.

Bazen **"İşteki insanlar çok negatif."** ya da "**Birlikte yaşadığım adam çok asabi."** ya **da "Çocuklarımla başım dertte!"** derler. Kendinizi etrafınızdaki insanların en iyi yönlerini görmeye alıştırın. Birlikte çok zaman geçirdiğiniz insanların iyi yönlerinin bir listesini yapın. Kötü bir olay yaşadığımız, kötü bir ilişkimiz olan biri olabilir. Zihninizde, biraz çabayla onun en sevdiğiniz yönlerine odaklanırsanız, o da size daha çok öyle davranır. Bunu gerçekleştiremeseniz bile, o kişiler, sizin ondan beklediğiniz modda veya davranış durumunda değillerse eğer, kısaca ters bir durum söz konusu ise, çekim yasası sizi ayni ortamda tutmayacaktır, frekanslarınız tutmayacaktır. İyi hissetme potansiyelinizi fark ediyorsanız, başkasından farklı olmasını beklemezsiniz ve iyi hissedersiniz. **Dünyayı, eşinizi, çocuğunuzu kontrol etme isteğinin verdiği imkansızlık hissinden kurtulur, özgür hissedersiniz.**

Kendi gerçekliğinizi yaratan sadece sizsiniz. bir başkası değil. Sadece siz!

Sağlığın "Sır"rı Vücudumuz düşüncemizin bir ürünü olduğuna göre, John Hagelin (Kuantum Fizikçisi) modern tıpta artık anlıyoruz ki düşüncelerimiz vücudumuzun görüntüsünü, işleyişini ve sağlığını etkiler**. Plasebo etkisinin iyileştirme sanatında bir yöntem olduğunu biliyoruz.**

> *Plasebo, herhangi bir etkisi olmayan, içi şeker veya başka birşey dolu kapsüllerdir. Hastaya bunun etkili olduğunu söylersiniz ve ilacın vereceği aynı tepkiyi alırsınız, hatta bazen plasebo o etki için tasarlanan ilaçtan daha fazla etki gösterir. İyileşmede en önemli faktör insan zihnidir. Bazen ilaçlardan daha çok işe yarar. Hasta olan kişide, önce hemen ilaç kullanmak yerine, zihninde bunu yaratan düşünceyi araştırma seçeneği vardır. Eğer ölümcül akut bir durum sözkonusu ise tabii ki zihinsel nedenleri araştırmak yerine hemen ilaç kullanmak daha akıllıca olacaktır. İlaçları hemen silmemek lazım, her türlü tedavinin bir yeri vardır.*

İyi hissetmenin, akan tek bir ırmağı vardır, Saf pozitif enerjinin ırmağı ve tüm evren bununla doludur. Burası temelleri refaha dayalı bir dünya. Refah her yerde bulunur. Bu refahın ve bolluğun size akmasına izin verirseniz çok çok iyi hissedersiniz ve bunu reddederseniz pek de iyi hissetmezsiniz. Kabul ya da reddettiğiniz tek bir bolluk ve refah akımı vardır ve duygularınız size ne yapacağınızı söyler: bu akıma direnebilir ya da izin verebilirsiniz. Yeni dönem hastalıklarını taşıyan hastaları görmüşsünüzdür.

Durun ve bu kelime üzerine düşünün: dis-ease. (hastalık) Kelime üzerine yoğunlaşın. Bir vücut var ve o ease (rahat) değil. Binlerce hastalık ve tedavi şekli var Dr. Ben Johnson (Hekim) ama hepsi tek bir şeyin sonucudur; stres. Bir zincire ya da düzeneğe yeterince stres uygularsanız kırılır. Psikolojimiz hastalıkları yaratır. Bu şekilde yeterince mutlu ve minnettar olmadığımızı kanıtlar; vücudumuzun belirti ve işaretleri kötü bir şey değildir.

Bir hastalığı ortaya çıkan bir kişinin sıkça sorduğu, doğru düşünce yöntemleriyle, bunu yenip yenemeyeceğidir?

cevabı; "Evet, yenebilirsiniz."

23 Kasım'da meme kanseri olduğumu öğrendim. Güçlü bir inançla ve tüm kalbimle zaten iyileşmekte olduğuma inandım, gün boyunca iyileştiğim için şükrettim. Tekrar tekrar iyileştiğime şükrettim. İyileştiğime tüm kalbimle inandım. Sanki hiç kanser olmamışım gibi düşündüm. Bu süreçte iyileşmeme yardımcı olmak için komedi filmleri izledim, Yaptığım sadece buydu: Bol bol gülmek. Hayatımıza hiç stres sokmadık çünkü stresin, iyileşmeye çalışan biri için en kötü şey olduğunu biliyorduk. Tanı konduktan sonra iyileşmem yaklaşık 3 ay sürdü ve kemoterapi ve radyoterapi almadım.

Kendini iyileştirmeye dair temel bir yapımız var. Bir yarayı kapatabilirsiniz, bir enfeksiyon kaptığınızda bağışıklık sisteminiz onu yok eder. Bağışıklık sistemimiz kendimizi iyileştirmek için vardır.

Hastalık sağlıklı ruh hali olan bir vücutta var olamaz. Vücudunuz her saniye milyonlarca hücreyi yok edip yenilerini yapıyor. Vücudumuzun bazı parçaları, kendilerini birkaç günde, bazıları birkaç ayda, bazıları birkaç yılda yeniler. Yani birkaç yılda bir, yepyeni bir vücudumuz olur. Bir hastalığınız varsa, ona odaklanıp insanlara bundan bahsediyorsanız, daha fazla "hasta hücre" üretirsiniz! Kendinizi çok sağlıklı farz edin. Hastalıkla ilgilenmeyi doktora bırakın. Kalçanızdaki ağrı nedeniyle korku hissetmekle o ağrıya umut dolu yaklaşmak arasındaki farka dikkat edin! Korku ve umut arasındaki fark **"iyileşmek ya da iyileşmemek"** tir. Daha mutlu düşünceler, daha mutlu bir vücut biyokimyası oluşturur ve bu da daha sağlıklı ve mutlu bir beden yaratır.

Tam tersi olumsuz düşünce ve stres vücudu ve beyin fonksiyonlarını düşürür. Çünkü düşüncelerimiz vücudumuzu tekrar tekrar yaratır, düzenler, kurar. Kendimizi psikolojik stresten uzak tutarsak vücut programlandığını yapar: Kendini iyileştirir.

Yenilenen böbrekler gördüm. İyileşen kanserler gördüm. Geri gelen veya düzelen görme yetisine tanık oldum. Her zaman iyileştirilemez (incurable) olanın anlamının içten gelen iyileşme (in-curable) olduğuna inandım. Kendinizi iyileştirip hayatınızı iyileştirebilirsiniz. ***Hikayem 10 Mart 1981'de başladı.*** *Tüm hayatım asla unutamayacağım o günde değişti. Bir uçak kazası geçirdim. Hastanede gözlerimi açtığımda tamamen felçtim. Omuriliğim zedelenmişti. Omurlarım kırılmıştı. Yutma fonksiyonum bozulmuştu öyle ki bir şey yiyip içemiyordum. Diyaframım zedelendiğinden nefes bile alamıyordum. Tek yapabildiğim göz kırpmaktı. Doktor, hayatım boyunca bir sebze gibi kalacağımı söyledi. Hayatımın geri kalanında sadece gözlerimi kullanabilecektim, bana çizilen tablo böyleydi. Ama onların ne düşündüğünün bir önemi yoktu, benim düşündüğüm tek bir şey vardı:* ***"Noel'e kadar yürüyeceğim!"*** *Zihnimde kendimi hastaneden yürüyüp çıkan sağlıklı bir insan olarak resmettim. Hastanede yapabildiğim tek çalışma zihnimi bu yönde çalıştırmak oldu. Doktorlar bir daha normal soluk alıp veremeyeceğimi, çünkü diyaframımın zedelendiğini söylemişlerdi ama içimden* ***"derin nefes al, derin nefes al"*** *diyen o küçük sesi dinledim ve bir gün o nefesi aldım ve onlar buna bir açıklama bulamadılar. Beni hedefimden uzak düşürecek hiçbir düşünceyi zihnimde*

tutmadım. Noel'de hastaneden yürüyerek çıkmak hedefimdi. Hastaneden kendi ayaklarımın üstünde yürüyerek çıktım.. ***Onlar bunun mümkün olmadığını söylemişlerdi, o günü asla unutamam.***

Bu filmi şu anda izleyenlere hayatımı ve bu hayatta neler Morris Goodman (Mucize Adam) yapabileceklerini beş kelime ile özetleyecek olursam: İNSAN NEYİ DÜŞÜNÜRSE, O OLUR.

Dünya'nın "Sır"rı Etrafımızda hayatını koşullu yaşayan birçok insan var. Etraflarına bakarlar, güzellikleri görürler ve derler ki: Evet, bunlardan daha fazla istiyoruz, **"bunun için mücadele etmeye, enerjimizi, paramızı vs. harcamaya devam edeceğiz"** ve etraflarında istemedikleri şeyleri, kendilerinin ya da başkalarının yaşamasını istemedikleri korkunç olayları görünce de **"bunlardan kurtulmak için bir şeyler yapmamız lazım"** derler. Bilmezler ki istenmeyeni ittikçe ona güç verirler! Bu dünyada savaş var; güce karşı, kansere karşı, erken yaşta gebeliğe karşı, terörizme karşı, şiddete karşı, tekrar belirtelim terörizme karşı.. Terörizme karşı bir savaş olduğunu belirtmiş miydik?

Tüm bu girişimler sadece daha fazlasını doğuruyor! **Çünkü "Hayır!" deyip ortadan kaldıramazsınız, "Hayır!" diye bağırdığınızda çekim yasası onu oluşturur!**

Neye direnç gösterirseniz varlığını sürdürür! Carl Jung (1875-1961)

Çünkü "bunu istemiyorum, bana kötü hissettiriyor" dediğinizde; o güçlü ruh hali ile bu durumun yaratılmasına kaynak oluşturursunuz. Savaş karşıtı hareket daha çok savaş yaratır! Uyuşturucu karşıtı hareket daha fazlasını yaratır! Çünkü istemediğimizin üzerine odaklanmış oluruz. İnsanlar **"Bunlar gerçek, niye bu konuya odaklanmayayım?"** derler. Bu aynı şuna benzer, biri yapılmasını istemediği bir davranışa fazlaca dikkatini verirse bir zaman sonra "Bunu ben de yapmalıyım." der. Gerçekten bu mantığı anlamıyoruz.

Rahibe Teresa parlak bir insandı. "Ben hiçbir savaş karşıtı harekete katılmam, eğer bir barış ortamı varsa, beni çağırın." derdi.

"**Sır"rı biliyordu, anlamıştı. Dünyaya yaydığı düşünceye bakın. Eğer savaş karşıtıysanız barış için çalışın. Hale Dwoskin (Yazar)**

Eğer açlığa karşıysanız insanların daha çok yiyecek bulması için çalışın.

Eğer kötü politikacılara karsıysanız, rakibi için çalışın. Sıklıkla seçimleri insanların gerçekten karşı olduğu adaylar kazanır, Çünkü tüm enerji üzerinde toplanmıştır. İstemediğinize değil, istediğinize odaklanmalısınız.

Tabii ki istemediğinize bakacak, tam tersini arayıp ne istediğinizi bulup onu oluşturacaksınız. Gerçek şu ki: istemediğinizden ne kadar fazla bahsedip yakınırsanız, onunla ilgilenip "ne kadar korkunç" derseniz, ondan daha fazla yaratırsınız. Çoğu insan bana der ki: "James, ama bilgilenmeliyim." Tabi ki bilgilenin ama bilgilerle boğulmanız gerekmez! Sakin olmayı ve dikkatinizi istemediğiniz durumdan uzak tutmayı öğrenin ve tüm enerjinizi yaşamak istediğiniz deneyime yönlendirin. Her zaman şunu derim: **İçimizdeki ses, dışardan gelenlere oranla daha gür ve daha berrak çıkmaya başlamışsa kendi hayatınızın efendisi olmuşsunuz** demektir.

Tüm dünyayı istediğiniz şekle sokmak için doğmadınız; Kendi dünyanızı seçtiğiniz şekilde yaratmak için doğdunuz.

Diğerlerine de kendi seçtikleri dünyayı yaratmaları için izin vermelisiniz, varolmaları için de elbet.. Şu anda sizin aklınıza gelmese de mutlaka biri soruyordur:

"Herkes bu sırrı öğrenir ve evreni bir katalog olarak kullanırsa, herkes istediğini alırsa, geriye ne kalır?"

Herkes bunu kullanmaz ve bankayı sonuna kadar boşaltmaz mı?

Bu sırla ilgili en güzel bilgi:

Yaşamın herkes için ihtiyaçtan fazlasıyla dolu olduğudur.

İnsanlığın beyninde bir virüs gibi yaşayan bir yalan var. Bu yalan: "Herkes için yeterince iyi şey yok, burası yoksunluklar ve sınırlarla dolu bir dünya ve tüm ihtiyaçlara yetemez."

Bu yalan insanları korkuya, endişeye açgözlülüğe sürükler ve bu duygular da onların yaşantılarına dönüşür. Böylece dünya bir kabus hapı almış gibi olur. Gerçek şu ki etrafta ihtiyaçtan fazla iyilik var, ihtiyaçtan fazla yaratıcı düşünce var, ihtiyaçtan fazla güç var, ihtiyaçtan fazla sevgi var, ihtiyaçtan fazla neşe var tüm bunlar, kendi sonsuz doğasının farkında olan bir akıldan ortaya çıkar. Dünyaya gelmiş her büyük öğretici, "**Hayat bolluk içinde oluşturulmuştur.**" der. Yani mevcut kaynağımızın yetersiz kaldığını fark edince, hedefimize ulaşmak için yeni kaynaklar buluruz. **Kendimizi çaresiz hissettiğimizde aslında etrafımızdakileri görmüyoruzdur.** İnsanlar kalplerinden geçeni yapmaya ve istedikleri gibi yaşamaya başlayınca aynı şeyleri yapmak istemezler. Bunun güzelliği buradadır. Sadece BMW'leri istemeyiz. Aynı kişiler olarak kalmak da aynı deneyimleri yaşamak, aynı giysileri giymek de istemeyiz. İstemeyiz. Boşlukları doldurun. Herkese yetecek kadar mevcut. İnanırsanız, görebiliyorsanız, harekete geçiyorsanız - size görünecektir.

Gerçek budur!

Gerçekliğinizin çeşitliliği sizi özgür bıraksın ve istediklerinizi seçin ve yaşamak istediğiniz bir şey gördüğünüzde, onu düşünün, onunla ilgili duyguyu bulun ve o duyguya bürünün, ondan bahsedin, onunla ilgili yazın onu kendi gerçekliğinize dönüştürün ve…

Yaşamak istemediğiniz deneyimleri görünce; onunla ilgili konuşmayın, yazmayın endişelenmeyin, tepki vermeyin, görmezden gelmek için kendinizi zorlayın, dikkatinizi vermeyin, istediklerinize olan dikkatinizi bölmeyin.

Geçmişteki liderlerin çoğu, "sır"rın en önemli parçası olan insanlarla paylaşmayı es geçtiler. Şimdi tarihte yeni bir sayfa açmak için en iyi zaman Çünkü, ilk defa bilgiye parmaklarımızın ucundan ulaşabiliyoruz. Sizin "sır"rınız Etrafımıza baktığımızda, kendi bedenimiz de dâhil olmak üzere gördüklerimiz sadece buzdağının tepesidir. Bir saniye elinizi tutun ve bakın eliniz bu şekilde görünüyor ama aslında öyle değil. Elinize uygun bir mikroskopla bakarsanız, sadece enerji dalgaları görürsünüz. Eliniz, yıldızlar ya da okyanus, hepsi aslında aynı şeyden meydana geldi.

Her şey enerjidir.

Şöyle anlatabilirim; Evrenimiz, galaksimiz, gezegenimiz vücudumuz, organlarımız, ve tabii hücrelerimiz, ve tabii sonra moleküllerimiz ve atomlarımız hepsi temelinde enerjidir. Hakkında konuşulacak çok fazla seviye var. Ama evrendeki her şey enerjidir.

Hangi şehirde yaşarsanız yaşayın, vücudunuzda tüm şehri yaklaşık bir hafta aydınlatacak kadar gizli enerji var!

Çoğu insan kendini bu sınırlı beden olarak tanımlar fakat siz bu sınırlı beden değilsiniz! Bir mikroskopun altında bile enerji alanları görülür.. Enerji hakkında şunu biliyoruz:

Bir Kuantum fizikçisine "Dünyayı yaratan nedir?" diye sorarsanız size "enerji" der ve enerjiyi söyle tarif eder; Yaratılamaz ve yok edilemez.

Her zaman varoldu ve her zaman varolacak, form değiştirebilir, bir formdan bağımsız varolabilir.

Peki, güzel!

Bir ilahiyatçıya "evreni yaratan nedir?" diye sorduğunuzda, size "Tanrı" diye cevap verir ve tanrıyı söyle tarif eder; Yaratılamaz ve yok edilemez. Her zaman varoldu ve her zaman varolacak, form değiştirebilir, bir formdan bağımsız varolabilir.

Görüyorsunuz tarifler aynı, sadece terimler farklı. Eğer kendinizi biraz "geniş" buluyorsanız tekrar düşünün.

Siz ruhsal bir varlıksınız. Siz daha geniş bir enerji alanında hareket eden bir enerji alanısınız. Hepimiz birbirimize bağlıyız sadece bunu göremiyoruz. Birbirinden ayrı bir dışarısı ve içerisi yok. Evrendeki her şey birbiriyle bağlantılı, tek bir enerji alanı var. Siz bir enerji kaynağının uzantısısınız ve burada bu harika bedenlerinizle bulunuyorsunuz, Ama bedenleriniz sizi çoğunlukla gerçekte ne olduğunuzdan uzak tutar. Siz enerjinin kaynağısınız. Siz sonsuz varlıklarsınız. Siz Tanrının gücüsünüz, Tanrıya ne diyorsanız, siz 'o' sunuz. Diyebiliriz ki bizler tanrının hayali ve suretiyiz.

Diğer bir deyişle evrenin kendisi bir bilinçtir. Açığa çıkan olasılıkların sınırsız hissedişiyiz ve hepsi gerçeğe dönüşecek. Bütün büyük öğretiler, yaratıcı gücün hayalinde ve suretinde yaratıldığınızı söyler.

Siz kendi dünyanızı yaratabilecek gizli yaratıcı güce sahipsiniz ve yaratıyorsunuz.

Belki şimdiye dek kendiniz için mükemmel şeyler yarattınız ya da yaratmadınız. Sizden gerçek isteklerinizi ve hayatınızdakilerin size layık olup olmadığını düşünmenizi istiyorum. Eğer değillerse, şimdi değiştirmenin tam zamanı Çünkü bunu yapacak güce sahipsiniz.

Tüm güç içerdendir ve bu yüzden kendi kontrolümüzdedir. Robert Collier (1885-1950)

Birçok insan hayatta kendini kurban olarak görür. Sıklıkla geçmişteki bir olayı neden gösterirler. Mesela çok meşgul ebeveynlerle, işlevsiz bir ailede büyümek gibi. Burada sunu belirtmeliyim: çoğu psikolog, ailelerin yaklaşık %85'inin işlevsiz olduğuna inanıyor. Yani siz çok da özel değilsiniz.

> ***Annem ve babam alkolikti, babam bana küfrederdi ve annem ondan boşandığında altı yaşındaydım. 13'ünden 18'ine kadar sokak çetelerine takıldım. Ciddi bir motosiklet kazası geçirdim. Dallas'ta bir süre evsizdim. 15 yıl Houston da fakirlik içinde yaşadım. Çocukken öğrenme güçlüğü çekiyordum. Öğrenme yeteneğimin olmadığı söylendi. Okuyamaz, yazamaz, iletişim kuramaz, kendi başına yaşayamaz kabul edildim.***

Herkesin hikayesi birbirine benzer. Sonuçta buna "n'olmuş yani" denir. Önemli olan şimdi ne yapacağınız, neyi seçtiğiniz Geçmişinize de odaklanabilirsiniz, istediğinize de odaklanabilirsiniz.

İnsanlar istediklerine odaklanınca, istemedikleri uzak düşer istediğiniz oluşur, diğeri ise kaybolur.

Düşüncelerinizi kasten ortaya çıkarmaya başladığınız, düşüncelerinizi bir amaç için kullandığınız, kendi deneyimlerinizi yaratmaya başladığınız noktaya gelmenizi istiyoruz. Çünkü düşüncenizi siz yönetirsiniz. Çekim yasasının güzel tarafı, olduğunuz yerde başlayabilmenizdir. Düşünmeye, gerçekten düşünmeye başlayabilirsiniz. Kendi içinizde mutluluk ve ahenk hislerini üretmeye başlayabilirsiniz. Yasa buna cevap verecektir. Artık farklı inançlar geliştirmelisiniz; "Evrende ihtiyaçtan fazlası var," ya da "benim için her şey yolunda" gibi, ya da "yaşlanmıyorum, gençleşiyorum" gibi.

Çekim yasası ile tüm isteklerimizi oluşturabiliriz.

Kendinizi kültürel engellerinizden, sosyal inanışlarınızdan kurtarabilirsiniz. Bir kez daha ve kalıcı olarak sizdeki gücün dünyadakinden fazla olduğunu anlarsınız. Şimdi söyle düşünebilirsiniz:

"Bu çok güzel, ama yapamam!" Fred Alan Wolf (Kuantum Fizikçisi)

"O yapmama izin vermez,"

"Bunu yapacak kadar param yok,"

"Bunu yapacak kadar güçlü değilim,"

"Yeterince zengin değilim", "değilim", "değilim", "değilim", "değilim"

Her bir "değilim" bir yaratımdır.

İster yapabileceğinizi ister yapamayacağınızı düşünün, haklısınız. Henry Ford (1863-1947)

Bir sınır var mı; kesinlikle yok. Bizler sınırlandırılmamış varlıklarız. Yetenek, güç ve kapasitede bir tavanımız yok. Bu gezegendeki her bir yaratılmış varlık sınırsızdır.

Yaşamın "Sır"rı

Gökyüzünde tanrının sizin hayattaki amacınızı yazdığı değiştirilmez bir yazı tahtası yok.

Gökyüzünde illaki şöyle diyen bir tahta yok: Neale Donald Walsch (Yazar)

Neale Donald Walsch. Yakışıklı Adam. 21. Yüzyılın ilk yarısında yaşadı ve gerisi boşluk... Tek yapmam gereken gerçekten niye burada olduğumu anlamak için o yazı tahtasını bulmak ve tanrının benim için ne planladığını öğrenmek, ama öyle bir yazı tahtası yok. Yani amacınızı siz seçersiniz, Görevinizi kendiniz belirleyebilirsiniz. Hayatınız kendi yarattığınız gibi olur ve kimse de seçiminiz konusunda sizi yargılayamaz, şimdi ve sonsuza kadar.

Bunu anlamam yıllarımı aldı, çünkü şuna inandırılarak yetiştirildim:

Yapmam gereken bir şeyleri yapmadığımda tanrı benden mutsuz olur!

Ama esas amacımın: hissetmek ve tadını çıkartmak olduğunu anladığımda, bana mutluluk getiren davranışlarda bulunmaya başladım. Biz de bir deyiş vardır: "Eğlendirmiyorsa, yapma!" Sevgi, mutluluk, özgürlük, neşe, kahkaha hissedilmesi gereken bunlar Eğer orada oturup bir saat meditasyon veya ibadet yapmak sana keyif veriyorsa, yap yap elbet eğer salamlı sandviçten zevk alıyorsanız yiyin.

Kedimi severken haz duyuyorum,

doğa yürüyüşü yapmaktan haz alıyorum,

Kendimi sürekli o ruh halinde tutmak isterim, böylece istediğimi kendime çekecek etkiyi yaratırım ve isteğim oluşur. İçsel mutluluk başarının benzinidir. Sizi mutlu eden her şey, daha fazlasını size çekecektir. Şu anda bu mesajı alıyorsunuz, bunu hayatınıza siz çektiniz. Size iyi geliyorsa, hayatınıza geçirmeyi ve uygulamayı seçersiniz iyi gelmiyorsa, bırakırsınız. Kendinize iyi gelecek, kalbinize uyan birşeyler bulun.

Mutluluğunuzu izleyin, sadece duvarların olduğu bir yerde bile evren size kapılar açacaktır. Joseph Campbell (1904-1987)

Joseph Campbell "Mutluluğunuzu izleyin." demiş. Bizce bu bir insanın ağzından çıkan en iyi kelimeler. Eğer biri mutluluğunu izleyebiliyorsa, siz de her konuda bolluk ve refahın izini takip edebilirsiniz. Hayatın tadını çıkarın çünkü hayat muhteşem bir yolculuk. Farklı bir gerçeklikte farklı bir hayat

yaşayacaksınız. İnsanlar size bakıp **"Benden farklı ne yapıyorsun?"** diyecekler. **Farklı olan tek şey siz "sır"ra göre hareket ediyorsunuz, böylece insanların sizin için imkansız dediklerini gerçekleştirir veya sahip olursunuz.**

Yeni bir çağ başlıyor ... Bu, sınırı uzay değil, akıl olan bir çağ. İnsanların tüm zihinsel ve duygusal gizilgüçlerini kullandıkları bir dünya düşünün; İnsanlar zihinlerindeki gizilgücün en fazla %5'ini kullanabilirler. Uygun bir eğitimin sonucunda bu gizilgücün %100'ünü kullanabilirler. Öyle bir dünya düşünün ki insanlar tüm zihinsel ve duygusal gizilgüçlerini kullanabiliyorlar. her yere gidebilir, her şeyi yapabilir, her şeye ulaşabiliriz. Kendinizi, istediğiniz ile farz edin, her dini kitap bize bunu söyler. Her önemli felsefe kitabı, her büyük lider, yaşamış tüm üstatlar, bize ayni şeyi söyler. Geçmişteki bilge insanları araştırın; birçokları size bu programda tanıtıldı. Hepsi "sır"rı anlamıştı.

Şimdi siz de anlıyorsunuz. Daha fazla kullandıkça daha fazla anlayacaksınız. Bu sözleri hayatınızın ilk gününde duysaydınız; her şeyin daha kolay olacağını hissediyor olabilirdiniz ve eğer sizinle hayatınızın ilk gününde konuşsaydık; ilk söyleyeceğimiz şey:

Dünya'ya hoşgeldin, yapıp, ulaşıp, olamayacağın hiçbir şey yok, sen muhteşem bir yaratıcısın, güçlü ve kesin burada olma arzunun sonucunda buradasın, peşinden git, isteğini düşünerek, ne istediğine karar vermene yardım edecek hayat deneyimini kendine çek ve bir kez karar verince bütün düşünceni ona odakla.

Zamanının çoğu bilgi toplamakla geçecek. Bilgi, istediğinin ne olduğuna karar vermeni sağlayacak, ama asıl işin ne istediğine karar verip, ona odaklanmak, ve ona odaklanarak onu kendine doğru çekmek yaratımın süreci budur.

Harika olduğunuza inanıyorum, muhteşem bir tarafınız var. Hayatta başınıza ne gelirse gelsin, ne kadar genç ya da yaşlı olduğunuzu düşünüyor olursanız olun; içinizde, dünyadan daha güçlü bir kuvvet olduğunu düşünmeye başladığınız an, gücünüz ortaya çıkmaya başlayacak, hayatınızı değiştirecek, sizi doyuracak, giydirecek, koruyacak, yol gösterecek eğer izin verirseniz varlığınızı besleyecek.

Kesin olarak bildiğim bu!

Anne, bu yardımcı olacak.

İYİ HİSSET (FEEL GOOD)

Rahat olun, tadını çıkartın.

Yapmanız gereken hiçbir şey yok, sadece yapmayı istedikleriniz var.

YUNAN TANRILARININ VE TANRIÇALARI ÇIKIŞI GERÇEĞİ HAKKINDA

[Hemen bütün toplumların kendi kültürel yaşamlarında tarihin her devrinde süregelen kutsal inançları ve bu kutsalları çerçevesinde oluşturdukları efsaneleri, destanları var olagelmiştir. Aynı zamanda, insanların kendi milletlerine aidiyet duygularını pekiştiren kendi milletiyle hep gurur duyduracak masallar, hikâyeler ve kahramanlık destanları da sözlü ya da yazılı bir şekilde –her ne kadar değişimlere uğrayarak da olsa- daima toplumlarda önemli bir yer bulmuştur kendine. “Mitoloji” diye tanımladığımız bütün bu söylencelerde kutsallar ve kutsallar içerisinde de tanrı ya da tanrıların rolü hep en önemli konumda bulunmuştur. mitolojininde sıkı bir bağlantısı olan **“Yunan tanrıları”** da baş sırayı almaktadır.

Yunanlılar’ın insanın yaratılışı ile ilgili de birçok mitolojik öyküler uydurdukları da bu çalışmada görülmüştür. Hesiodos’un insanın yaratılışı konusunda ilginç **“soylar efsanesi”** aktarılarak o çağın Yunanlılarının insanın yaratılışına ilişkin bakışlarına bir ayna tutulmuştur. Yunan mitolojisinde ilk insanın çamurdan yaratılması ve bunun semavi dinlerdeki yaratılış hikâyesin ile benzerlik göstermesi; Zeus’un, azıp sapıtan Demir çağı insanlarını tufanla helak etmesi ve bu olayın Hz. Nuh tufanı ile benzerlik göstermesi; Yunan eskatoloji (dünyanın sonu) anlayışında da ölümden sonra hayatın devam edeceği, iyilerin ruhlarının Elyzyon kırlarına (cennet) gönderileceği ve kötülerin ruhlarının da Tartaros’a (cehennem) atılacağı inancı ile semavi dinlerin eskatoloji inançlarının benzerlik göstermesi; Yunan tanrılarının (Zeus başta olmak üzere) birçoğunun yüksek Olympos dağında oturmaları ve bu olayın Hz. Musa’nın Tur dağında Tanrı ile görüşmesi, Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve selleme Nur Dağı’nda peygamberlik verilmesi, Hz. Nuh’un gemisinin Cudi Dağı’nda demir alması vb. ile dağlara yüceltici bir anlam vermesi bakımından benzerlik görülmesi ve yine Zeus’un doğumu ve bir mağarada saklanması efsanesi ile Hz. İbrahim ve Hz. Musa’nın doğumları ve mağarada saklanmalarını anlatan hikayelerin de benzerlik göstermesi oldukça ilginç ve o kadar bağıntılı bir durum arzeder. Bu benzerlikleri çoğaltmak mümkündür.

[Hesiodos, Yunan didaktik şiiririnin babası diye anılan ünlü ozan. M.Ö. 8. yüzyılda (700 yılı) dolaylarında yaşadığı düşünülmektedir. Yoksul bir çiftçinin oğludur. Aiolia'nın Kyme şehrinden, Yunanistan'da Boiotia'nın Askra şehrine göç etmiştir. Efsaneye göre, Helikon yamaçlarında koyun güderken musalar, yani ilham perileri ona şairlik bağışlamışlardır. Nerede öldüğü bilinmez.]

Hesiodos ***“İşler ve Günler”*** adlı eserinde insan soylarının geçirdiği evrelerden bahsedelim. Onun anlatımına göre bugüne kadar beş insan soyu yaşamıştır yeryüzünde. Altıncısı henüz yaşanmamıştır.

1-Altın Soyu :

Hesiodos’a göre bir kere insan soyunu Olympos’lu tanrılar yaratmıştır. Bu yaratılan ilk ölümlülerin soyu “Altın Soy”dur. O zamanlar göklerin hâkimi Kronos’tur. Henüz, Zeus doğmamıştır. Yani ilk insan, Titanlar döneminde doğmuş olmaktadır. O dönemde, insanlar da tanrılar gibi çok rahat, huzurlu, tasasız, acısız ve dertsiz bir hayat sürmekteydiler. Her zaman genç ve güçlü kalıyorlar, hiç ihtiyarlamıyorlardı. Toprak her türlü nimeti zahmetsizce onlara sunuyordu. İnsanlar ömürlerini yiyip içip eğlenmekle geçiriyor ve sonunda da hiç acı çekmeden uyur gibi ölüyorlardı. Bu ilk insanlar (altın soy), henüz kadınlar yaratılmadığı ve dolayısıyla evlenip çoğalma olmadığı için zamanla ölüp toprağa karışırlar ve nesilleri tükenir. Bu arada artık Zeus’un hâkimiyet dönemi başlamıştır. Zeus’un isteğiyle ölen bu altın soylu insanların ruhları, toprağı ve insanı koruyan iyi birer cine dönüşürler.

2-Gümüş Soyu:

Altın Soy tükenince Olympos tanrıları bir sonraki insan kuşağı olan Gümüş Soyu’nu yaratırlar. Ancak bu soy, boy-bos ve akıl bakımından Altın Soy’dan çok farklıydı. Bunlar yüz yıl çocuk olarak kalıyorlar,

bu süre zarfında analarının dizinin dibinde oynaşıp duruyorlardı. Büyüyüp yetişkin olunca da bin bir türlü çılgınlık ve taşkınlıklar yapıyorlar, saygı nedir bilmiyorlar, hatta tanrılara bile saygı duymuyorlar, tapınaklara da gitmiyorlardı. Halbuki uygar insan böyle olmamalıydı. Sonunda Zeus bunların yaptıkları saygısızca hareketlere kızar ve hepsini toprağa gömer (Tartaros'a gönderir). Bunlar da yer altı cinleri olurlar.

3- Tunç Soyu:

Tanrılar babası Zeus, bunun üzerine üçüncü bir soy daha yaratır. Bu soy, Tunç Soyu'dur. Bunlar da Gümüş Soyu'na hiç benzemezler. Kaba saba, oldukça güçlüydü bu soy. Yaptıkları tek şey, azıtmak ve saldırıp öldürmekti. Acımasızdılar, her yana korku salarlardı. Yenilmek nedir bilmezlerdi. Evleri, silahları, aletleri her şeyleri tunçtandı. Bu soy da kendiliğinden ölüp öbür dünyaya (Hades) gitmiştir.

4-Kahramanlar Soyu:

Zeus, bir insan kuşağı daha yaratır. Bu soy diğer geçmiş soylardan çok daha doğru, çok daha bereketli ve çok daha yürekli bir soydur. Bu soy, yarı tanrı kahramanların soyudur. Hesiodos, bu soya övgüler dizer, kahramanlıklarından söz eder. Bu kahramanların çoğu, savaşlarda ve kargaşalarda savaşarak ölüp gitmişlerdir. Bu kahramanlardan bazılarına da Zeus, dünyanın bir ucunda, insanlardan uzakta bir yurt ve bir hayat bağışlamıştır. Şu anda oralarda mutlu bir hayat sürmektedirler.

5-Demir Soyu:

Bu soy ise Hesiodos'a göre içinde yaşadığı soydur. Hesiodos, bu soyda dünyaya geldiğine bin pişmandır. "Keşke daha önce ölsem, ya da daha doğmasaydım." diyerek bu üzüntüsünü belirtir. Çünkü bu soyun insanları gündüzleri çalışıp didinirler, geceleri de tanrıların yolladığı türlü dertlerle kıvranır dururlar. Yaşamlarında sevincin yeri çok azdır. Hesiodos'un inancına göre bir gün Tanrı Zeusbu soyu (Demir Soyu) da yok ediverecektir.

6-Ak Saçlılar Soyu: [3]

Hesiodos'a göre bu soy henüz gelmemiştir. Demir Soyu sona erince bu soy gelecektir. O zaman baba evladına, evlat babasına benzemeyecektir. Kadir kıymet bilme, sevgi, saygı ortadan kalkacak, evlat babasını hor görecek, kardeş kardeşini, dost dostunu bu günkü gibi sevmeyecek, tanrı sevgisinden de yoksun olacaklardır. İyiliğin, doğruluğun, yeminin değeri kalmayacaktır. Sadece kötüler ve azgınlar saygı görecek, hak, hak sahibinin değil, güçlünün olacak, acıma duygusu ortadan kalkacaktır, iyiler kötülerin saldırılarına maruz kalacaktır. Yapılan bütün bu kötülüklere karşı çare bulunmaz olacaktır.][1]

Bütün bu benzerlikler birer tesadüf müdür, yoksa birbirlerinden mi etkilenmişlerdir?
Eğer etkilenmişlerse hangisi hangisinden ne oranda etkilenmiştir..?

gibi soruların cevaplanabilmesi için bu konularda çok daha derin çalışmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Canan ÖZKAN'ın konu üzerinde bir çalışmasında şu sonuçlara varmıştır.

[Yunan tanrılarının ve tanrıçalarının sıfatları ile Allah Teâlâ'nın sıfatları arasında bir takım benzerliklerin ve farklılıkların olduğu görülmüştür. Allah Teâlâ'nın bir takım sıfatlarının, bu tanrılarda ve tanrıçalarda benzer karşılıklarının bulunduğu ve Allah Teâlâ'nın bazı sıfatlarının da bu tanrıların ve tanrıçaların sıfatlarıyla örtüşmediği ayırımına varılmıştır. Yunan mitolojisinde, tanrıların ve tanrıçaların sıfatlarında ve onlara atfedilen mitolojik anlatılarda, bu tanrıların ve tanrıçaların belli bir süreçte, toplumun ve tabiatın ihtiyaçlarına göre, Zeus ya da insanlar tarafından çok çeşitli sıfatlarla donatılıp, somutlaştırıldıkları ve bu çeşitliliğin antropomorfik ve zoomorfik yönünün oldukça baskın olduğu ifade edilebilir. Bu durumun en önemli nedeni ise şüphesiz, o dönemdeki insanların soyut kavramları algılamada bir takım güçlükler yaşamaları ve bu sebeple tanrılarına ve tanrıçalarına, insanlarda bulunan bazı somut özellikleri yükleyerek, onları kendi içlerinden biri yapma çabaları ile böylece onları daha iyi anlamak istemeleridir.

Özetle, mitolojik dönemdeki Yunan halkı, aslında tanrılarını ve tanrıçalarını kendi dünyalarına ve algılarına indirgeyerek onlardan korkmamayı ve onları daha iyi anlamayı amaçlamışlardır denilebilir.

İslam'daki Allah inancı ise insanların soyut algılarına daha çok hitap etmektedir. Bu bağlamda, İslam'da Allah Teâlâ'nın haberi sıfatlarında kısmi bir antropomorfizm görülse de, daha ağırlıklı olarak aşkın ve soyut bir tanrı algısı hâkimdir. Mitolojik tanrıların her bir sıfatı, kendilerinden bağımsız tanrılar olarak algılanmıştır. Yani insanların ihtiyaçlarına binaen, yine insanlar tarafından oluşturulan bu sıfatlar, tanrılardan ve tanrıçalardan dışadönük bir şekilde zuhur ederek, başka tanrıları ve tanrıçaları oluşturmuştur. Ancak İslam'da Allah Teâlâ'nın sıfatları yine Allah Teâlâ'nın kendisine dönük olarak meydana gelmiş ve inananlar tarafından sadece Allah Teâlâ'ya has özellikler olarak algılanmış olup, bu sıfatlar Kur'ân-ı Kerim'in indiriliş sürecinde ve çeşitli olaylar sonucunda Allah tarafından, kendisinin varlığı ile soyut bir şekilde birleştirilip, insanlara ayetler ve hadisler aracılığı ile bildirilmiştir. **Dolayısıyla bu çalışmanın sonucunda, neredeyse Allah Teâlâ'nın her bir sıfatının bir Yunan tanrısına ya da tanrıçasına denk geldiğini söylemek yanlış olmayacaktır.** Çünkü Yunan mitolojisinde tanrıların ve tanrıçaların sıfatlarının her biri, ayrı ayrı tanrılar ve tanrıçalar suretinde meydana gelmişken, Allah Teâlâ'nın sahip olduğu benzer ya da farklı sıfatlar ise, Allah Teâlâ'nın kendi varlığının içinde ve O'ndan ayrı olarak düşünülemeyen sıfatlar olarak, Allah tarafından kendi Zat'ına atfedilmiştir. Tam da bu noktada aslında insanoğlunun zaman içerisinde, zihinsel anlamda tekâmülüyle birlikte din ve inanç anlayışında aşamalı olarak meydana gelen daha soyut ve monoteist bir "Tanrı" algısı daha iyi anlaşılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, din ve mitoloji kavramlarını veya diniya da mitolojik unsurları birbirlerinden tamamen ayırmak ya da onları tamamen birleştirmek değildi. Önemli olan, bu unsurlar arasındaki bazı farklılıklara ve benzerliklere değinebilmekti. **Bu bağlamda, çalışmadan elde edilen sonuca göre, dinlerin ve mitolojilerin ne birbirlerinden tamamen farklı ne de birbirlerine tamamen benzer oldukları kanısına varılmıştır.** **<u>Yani dinler ve mitolojiler tarih boyunca birbirlerinden mutlaka etkilenmiş ve birbirleriyle alışveriş halinde bulunmuşlardır.</u>** Dolayısıyla, "ilk din nüveleri" olarak yorumlanan mitolojik unsurlar ile dinler arasında birçok benzer ya da farklı yönler mevcuttur. Son olarak, bu çalışmanın bu alanda yapılacak olan başka araştırmalara bir ışık tutması ümit edilmekte ve ülkemizde özellikle, "mitoloji ve din" hakkında çok daha fazla mukayeseli çalışmanın yapılması önemli görülmektedir.] [2]

İnsan tarihinde her bilginin temel kaynağı var olduğunu bildiğimize göre, bazı bilgiler hakikat içinden çıksa da bazı dönemlerde anlayış ve tevil veya eksik bilgi yüzünden tahrifata uğramıştır. Bu tahrifat hakikati gölgelemiştir. Bir dönem sonra tekrar açığa çıksa da başka bir çehre almıştır. Şimdi tanrılar ve tanrıçalar konumuza gelecek olursak; Allah Teâlâ, Kur'ân-ı Kerim'in Cin Suresinde buyurduğu üzere konuya bir bakış eklemek gerekir. Bu ise melekler, cinler ve insanlar arasındaki yakın ilişki. Bu durum bahse konu suredeki 4,5 ve 6. ayetlerinde bir dönem insanların cinler ile olan yakın ilişkisini açığa vurmaktadır. Ancak 9. Ayette ise, İslâm'ın gelişinden sonra çok şeyinde değiştiği haber verilmektedir.

1. (Resûlüm!) De ki: Cinlerden bir topluluğun (benim okuduğum Kur'an'ı) dinleyip de şöyle söyledikleri bana vahyolunmuştur: Gerçekten biz, hârikulâde güzel bir Kur'an dinledik .
2. Doğru yola iletiyor, ona iman ettik. (Artık) kimseyi Rabbimize asla ortak koşmayacağız.
3. Hakikat şu ki, Rabbimizin şânı çok yücedir. O, ne eş ne de çocuk edinmiştir.
4. Doğrusu bizim beyinsiz olanımız (iblis veya azgın cinler), Allah hakkında pek aşırı yalanlar uyduruyormuş.
5. Halbuki biz, gerek insanlar gerekse cinler Allah hakkında asla yalan söylemezler, sanmıştık.
6. Şu da gerçek ki, insanlardan bazı kimseler, cinlerden bazı kimselere sığınırlardı da, onların taşkınlıklarını arttırırlardı.

7. Onlar da sizin sandığınız gibi, Allah Teâlâ'nın hiç kimseyi tekrar diriltmeyeceğini sanmışlardı.

8. Doğrusu biz (cinler), göğü yokladık, fakat onu sert bekçilerle, alev huzmeleriyle doldurulmuş bulduk.

9. Halbuki, (daha önce) biz onun bazı kısımlarında (haber) dinlemek için oturacak yerler (bulup) oturuyorduk; fakat şimdi kim dinlemek isterse, kendisini gözetleyen bir alev huzmesi buluyor.

10. Bilmiyoruz, yeryüzündekilere kötülük mü murat edildi, yoksa Rableri onlara bir hayır mı diledi?

11. Gerçekten biz, -kimimiz sâlih kişiler, kimimiz ise bunlardan aşağıda olmak üzere- türlü türlü yollar tutmuştuk.

12. (Artık) şu gerçeği şüphesiz anladık ki, biz yeryüzünde bulunsak da Allah Teâlâ'yı âciz bırakamayacağız, başka yere kaçmakla da elinden kurtulamayacağız.

[1] Yusuf ASARKAYA, Hesiodos'a Göre Yunan Tanrıları Ve Sıfatları, T.C. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı Dinler Tarihi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Nisan 2010 Kayseri

[2]Canan ÖZKAN, Yunan Tanrılarının Ve Tanrıçalarının Sıfatları İle Allah Teâlâ'nın Sıfatlarının Karşılaştırılması, T.C. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Dinler Tarihi Bilim Dalı Danışman Prof. Dr. Mustafa ÜNAL Yüksek Lisans Tezi KAYSERİ–2013

[3] Ak Saçlılar terimi "Kurtlar Vadisi" Dizisinde ele alınmaktadır.

DANTON (1983)

Yönetmen: Andrzej Wajda

Ülke: Fransa, Polonya

Tür:Biyografi | Dram | Tarihi

Vizyon Tarihi: 12 Ocak 1983 (Fransa)

Süre: 136 dakika

Dil: Fransızca

Senaryo: Jean-Claude Carrière, Stanislawa Przybyszewska, Andrzej Wajda

Müzik: Jean Prodromidès

Görüntü Yönetmeni: Igor Luther

Yapımcı: Margaret Ménégoz, Barbara Pec-Slesicka, Emmanuel Schlumberger

Oyuncular :Gérard Depardieu, Wojciech Pszoniak, Anne Alvaro, Roland Blanche, Patrice Chéreau

Özet

Robespierre'in önderliğinde Halk Koruma Komitesi bir çok infaza sebep olmuş ve ülkede terör estirmiştir. Bunu öğrenen Danton ülkesinin geri çekilmesinden dolayı Paris'e 1973 Kasımında geri dönmüştür. Arkasına halkın da desteğini alan Danton daha önceki müttefikleriyle çatışmaya girer. Ancak Robespierre, Danton ve yandaşlarını yakalayarak devrim mahkemesi öncesi giyotinle idam etmeye çalışır.

Filmden

'' Neden hala ekmek vermiyorlar?

Savaşı neden gösteriyorlar. Ekmeği depolamalarının savaşla ilgisi yok. Bu sadece bir numara. Bunu kim yapıyor? Hükümeti gözden düşürmeye çalışanlar. Ayaklansınlar diye insanları aç bırakıyorlar.

- Ya da bizzat hükümet yapıyor.

- Bunu neden yapsın? Güç yozlaştırır. Eski bir hikaye

**

''Despotizmin kitabında şu yazar: Bir suçluyu elden kaçırmaktansa çok sayıda masumun ölmesi yeğdir. Halkın Kurtuluşu Komitesi despotizmin geçerli bir yol olduğunu görmüştür. Komite büyük sebeplerin küçük kötülükleri unutturacağı konusunda ve özgürlüğün de bir çocuk gibi olgunlaşmak için acı ve göz yaşına ihtiyacı olduğu hususunda Machiavel'yle hem fikirdir. Gerçekte birini özgür kılmak için az da olsa İnsanlar özgürlük hakkını onu istedikleri gün kazandılar. Despotizme karşı son korunacak şey ise basın özgürlüğüdür.

**

aynı şekilde bizler de sadece terör ile yönetmek zorunda kalırız. Bunun anlamını biliyor musunuz? Terör umutsuzluktan başka bir şey değildir. Evet Billaud korkuyorum. Korkuyorum. O kadar korkuyorum ki terörden kaçınıyorum. Her tür uzlaşmaya hazırım en kötü aşağılama ile küçük düşürülmeye de.

**

Her şey bizim düzeyimize dönmeli. Şimdi. Hemen. Devrimci süreci durdurmak devrimin ölümü olur. İnsanların istediği huzur için içinde yemek ve uyumak. Ekmek yoksa ne yasa vardır ne özgürlük ne de adalet ne de cumhuriyet.

**

Tek istediğin bu değil. Aynı adamların hükümette uzun süre kalması iyi değildir. İktidar mı düşlüyorsun? Düşlemiyorum; sahibim. Tek ve gerçek iktidara; sokaklara! Çünkü ben sokaktaki adamı anlıyorum o da beni. Bunu sakın unutma. Ben unutmuyorum. Ama sen de sakın sokaktaki adamın mutluluğuna engel olacak hiçbir şeyin önünde diz çökmeyeceğimi unutma! Sokağı mutlu etmek istiyorsun! Ama halkın ne olduğunu bile bilmiyorsun! Halk hakkında ne biliyorsun? Hiçbir şey! Kendine bir bak!

**

İnsanların mutluluğunu istiyorsun ama insan bile değilsin. Sana halkı göstereyim mi? Gel sokaklarda biraz yürüyelim.

**

Giyotinci olmaktansa giyotinde ölmeyi yeğlerim.

**

“Bu bir siyasi dava. Ve politika bir sisteme uyar; adaletle hiçbir ilgisi yoktur.”

**

Ben ölmek istemiyorum. Yaşamaya hakkım var.

Haklara ancak koruyabildiğin sürece sahipsindir.

**

Birey kitlerin üstündedir.

**

. Madem hükümet bizi suçluyor biz de hükümeti suçlayacağız. Ve tek bir yargıç vardır: Halk.

**

Bu arada eğer halkın kafasına kuşku tohumları ekebilirsek.

**

Danton davası tam bir ikilem. Davayı kaybedersek tüm devrim yok olur. Eğer kazanırsak muhtemelen yine aynı şey olur.

**

Ben bir yargıcım. Senin özel celladın değilim.

Sen bir cellatsın! Benim hizmetimde değil ama! Halkın hizmetindesin!

Sen adaletin istediği yargıçsın. Sana Cumhuriyetimizin düşmanlarını gönderiyoruz! Görevin onları yargılamak değil ortadan kaldırmak! Evet.

**

Artık kanun sizinle değil. Cumhuriyetin çıkarları söz konusu olunca her şeye hakkımız olduğunu unutma.

**

Sanık Danton az önce sizi dinledik artık söz alma hakkınız yok! Daha yeni başladım! Bu mahkeme sözümü tamamlayınca bitecek ben!

Fransız halkı! Ben Danton sana sesleniyorum! Beni senden başka kimsenin yargılama hakkı yok! Kongre neden bize tanık göndermekte gecikiyor?

Onları istiyorum! Burada! İki komitenin de kamuoyu mahkemesi önüne çıkmalarını talep ediyorum! Böylece iki taraf konuşacak sen halk olarak kimin suçlu olduğuna karar vereceksin; ben mi yoksa güçlü komite mi?

Sanık Danton halka hitap etmeyi bırak! Yoksa söz hakkını alırım! Burada beni komploculukla mı suçluyorlar?

Evet onu iyi bilirim. İşlediğim suç komploydu. Kalbimin sırrını bizzat kendime karşı komploya kurban verdim. Barış için komplo kurdum ateşkes için yasalara saygı için halkın huzuru için mutluluk ve adalet için komplo kurdum. Bunlar hata evet evet çünkü hata gibi gösteriliyorlar. Ama ne olduklarını biliyorum ve hepsini üstleniyorum. Ama onları sadece onları üstüme alıyorum. Hatalarımdan bir başkası ise popüler ve güçlü biri olmak; oysa uzun ve dingin bir yaşamı sadece sıradanlık ve bayağılık garanti edebilmekte. Hayatta kalmak istiyorsanız sevilmeyeceksiniz. Bu yeni icat ettiğimiz yasalardan biri; Şimdiye dek yazılmış tüm yasalardan çok ama çok daha güçlü bir yasa. **Halkın sevdiği güçlü insanlara yazık! Yaşasın vasatlar; suskunlar bürolarındaki yalnızlıkta acı çekenler!**

Devrim Satürn gibidir; sürekli olarak kendi evlatlarını yer.

Neden hiç bilmediğim bir kadere itilmek zorundayız; kurtarılmak yerine ölüyoruz? Bu kan seli nerden gelmektedir; nerede duracak?

Tabii bir gün duracaksa?

Devrim fırtınasının frenlenebileceğini sanırdım. Bunun arzu edildiğini sanıyordum. Buna hâlâ da inanıyorum. Soğuk bakışlarınızda gördüğüm şey ölümümün şimdiden yazıldığı; kaçınılmaz olduğu siz bu salona girmeden önce karar verildiği. Merak ediyorum: Acaba yanıldım mı?

Hatalı mıydım?

Bazıları neden farklı düşünüyor. İdeallerine susamışlık hiçbir sınır tanımıyor! Çevrelerindeki insanları görmüyorlar; sadece spekülatörleri görüyorlar kötüleri hainleri! Devrimin ilkeleri adına bizzat devrimin kendisini unutmuşlar! Yeni bir diktatörlük kurmuşlar; eskisinden daha vahşi olanı! Tiranlığa dönmekten korkarken kendileri tiran olmuşlar! Fouquier kan gerektiğini söylüyordu halkın kan istediğini. Yalancı! Yalan yalan. Kan isteyen halk değil sensin! Halkın tek istediği barış içinde yaşamak! Kendi kana susamışlığını halka mal etmeye hakkın yok!

**

Kendi kana susamışlığını halka mal etmeye hakkın yok!

Danton kendine ihanet ettin ihanet! Sadece komplocu bir hükümet düşmanı halkın mahkemesine bu şekilde hakaret edebilir. **Halkın tehlikeli tek düşmanı var. O da hükümet!**

**

Özgürlük gözünüzün önünde öldürülürken buna izin mi vereceksiniz?

**

Sanık Danton :

Başlarımız koparmak istiyorsan sana bu emirleri verenin de bedeni yakında benimkinin yanında çürüyecek! O bunu iyi biliyor! Beni öldürüyor kendisi de ölecek! Beni katledip tüm izleri silmek istiyorsunuz. Gazetecilerin not almasını yasakladınız. Katipler kollarını kavuşturmuş sandalyelerinde öylece oturuyor. Onlar da emir aldılar hiçbir şey yazmamak için. Her şey kaybolmalı; benim de mi kaybolmamı istiyorsunuz?

Kaybolmayacağım hayır! Konuşuyorum ve sonuna dek konuşacağım; zira ben ölümsüzüm! Ölümsüzüm çünkü ben halkım! Halk benimle birlikte! Ve siz katiler siz katiler halk tarafından

yargılanacaksınız! Ama yine de konuşuyorum ve konuşacağım. Belki bu salonun havası bastırılan sesimin yankısını herkesin kulaklarında çınlatır!

**

Şanlı Mahkeme hırsızların yuvası şantajcıların ve pezevenklerin ocağı; Sana tek bir şey söyleyeceğim: Sen tükürmeye bile değmezsin! Konvansiyonun kararına uyarak sanık Danton'u konuşmaktan men ediyorum! Haydi çıkarın onu! Aşağılık katiller! Bizi susturamayacaksın**.**

**

- Korkunu gizlemeye çalışıyorsun.

- Hayır hiçbir şey gizlemiyorum. Ben de korkuyorum. Ölümün gözlerine bakabileceğimi sanıyordum. Ama yapamıyorum. **Üç ay en fazla üç ay sonra her şey çökecek.** Üç ay veriyorum fazla değil. Hayır bekle. Kendimi iyi hissetmiyorum.

Tarihe geçmek üzereyken kendini kötü mü hissediyorsun?

Rahat bırak onu! Dikkat bir yerinizi keseceğim. Hayır Giyotin Baba'nın söylediği şeyi düşünüyorum. **''Satır düştüğünde hiçbir şey hissedilmez; hoş bir serinlik hissinden başka hiçbir şey.''**

Ben bir düzenbazım Yıllarca ''Yaşasın erdem'' diye bağırdım. Sonra da teslim oldum. Herkesin savunması kendinedir. Bense sivillere teslim oldum.

Haydi çabuk! Haydi! Benim hayatım kısaydı ama güzeldi. Pişman değilim. Beni yakında hatırlayacaksın. Seniyse kimse hatırlamayacak. Evin yerle bir olacak. **Kellemi halka gösterebilirsin.** O buna değer.

**

Maxime. Bitti artık! Zaferimiz büyük! Halk buna gıkını dahi çıkarmadı**. Maxime artık diktatörlüğünü kabul etmelisin şimdi.**

Bana öyle geliyor ki inandığım ne varsa ve uğruna yaşadığım sonsuza dek çöküp gitti. Seni **anlamıyorum. Devrim - Yanlış bir yola saptı. –**

Bunu nasıl söyleyebilirsin? Artık ne söylediğimi bilmiyorum. **Sen bile artık diktatörlüğün gerekli olduğunu düşünüyorsun değil mi? Ulusun kendi kendini yönetemediğini? Demokrasinin bir yanılsama olduğunu?**

**

İNSAN HAKLARI EVRENSEL BİLDİRGESİ

''Madde 1 : Tüm insanlar özgür ve eşit doğar; özgür ve eşit ölür. Sosyal farklılıklar sadece ortak çıkarlar temelinde yaratılabilir.

Madde 2 : Tüm siyasi kurumların amacı insanın doğal ve tecavüz edileme haklarını korumak ve kollamaktır.

Madde 3: Her türlü egemenlik kavramı sadece halkın içinden çıkmalıdır. Hiçbir grup hiçbir birey halkın kesin rızası olmadan hüküm süremez.

Madde 4: Özgürlük başkalarına zarar vermeyen her şeyi yapabilmeyi içerir. Böylece bir insanın özgürlüklerini uygulama ölçüsü aynı hakları uygulamaya sahip toplumun başka bireylerinin güvenliğini tehlikeye atmayacak şekilde sınırlandırılır. Ve bu sınırlar sadece yasalarla belirlenebilir.

…

http://www.ihd.org.tr/index.php/san-haklarylgeleri-mainmenu-96/156-insan-haklari-evrensel-beyannames.html

YAVUZ SULTAN SELİM VE YAHUDİLER 1465-1520

Sami AJİ ÇALAKALEM

Ölümünden neredeyse 500 yıl sonra gündeme gelmek şansını veya belki şansızlığını yakalayan Osmanlı Devleti'nin en yavuz sultanına, başka bir açıdan bakmaya sizi davet ediyorum.

Hayatı, savaşları, fetihleri geniş bir şekilde incelendi. Ben de bu ünlü padişahın Sefarad Yahudileri ile olan ilişkilerinden bahsetmek isterim.

31 Mart 1492 tarihinde, evlilikleri ile İspanya'yı tek bir ülke olarak birleştirmiş olan Aragon'lu Ferdinand ve Kastilya'lı Isabella, ülkelerinin birlikteliğini daha fazla pekiştirmek uğruna, meşum Elhamra Kararnamesi'ni ilan ederler. Los Reyes Catolicos (Katolik krallar) olarak tanınacak bu kararname ile Kral ve Kraliçe ülkelerinde oturan tüm Yahudilere altı ay içerisinde ya din değiştirmeyi veya İspanya'yı terk etmeyi emrederler.

Ama çoğu Yahudi için din değiştirmek söz konusu bile değildi ve gidebilecekleri bir yer arıyorlardı. İşte o sırada II. Beyazıt cesur ve akıllı bir karar verir; Osmanlı Devleti'nin kapılarını bu kişilere açar ve İspanya Yahudileri Endülüs'ten getirdikleri üstün kültürleri, teknik bilgi ve becerileri ile gelirler.

20. asrın başında İstanbul'da görev yapmış ve Hıristiyan olan bir İngiliz elçilik sekreterinin (George Young) aşağıdaki yorumu Osmanlı'ya sığınanların getirilerini çok somut bir halde önümüze koymaktadır:

> **"Mülteci Yahudiler bilhassa, doktor, maliyeci, tercüman, top döküm ustaları ve topçu erleri olarak uzmanlaşmışlardı. Yeni tip barutun imali (kara barut) ve hafif topların dökülmesiyle, Osmanlı İmparatorluğu'na çok büyük hizmetlerde bulunmuşlardı. Diğer bir deyimle, dini safiyet adına İspanya'dan kovduklarımızı, Osmanlı'ya vererek en önemli yeteneklerimizi ve silahlarımızı, Hıristiyanlığın en büyük düşmanının ellerine teslim ettik."**(1)

Bu görüşün ne kadar doğru olduğu özellikle Yavuz Sultan Selim'in tahta çıkmasından itibaren kanıtlanmaya başladı.

Sultan, tahta geçer geçmez, babasının hekimi olan Josef Amon'u saray hekimbaşısı olarak atadı. Hemen ardından, başta mali işler olmak üzere, muhtelif devlet işlerinin başına İspanya ve Portekiz'den gelen Yahudi uzmanları getirdi. (Evliya Çelebi Yahudi kökenli defterdar Abdül Selam Efendi'den sitayişle bahseder.) Ve bu tayinlerin neticesi kısa zamanda alındı.

Tüm tarihçiler, Sultan Selim devrinde, özellikle imparatorluğun mali durumunun bir daha erişilemeyecek seviyede düzeldiğini ve Osmanlı hazinesinin bir daha görülemeyecek şekilde zenginleştiğinde mutabıktırlar.(2)

Askeri alanda da Sefaradların katkıları bilgileri ve buluşları etkin olmuştu. Çaldıran Savaşı'nda(3) kullanılan hafif ve yüksek manevra kabiliyetli toplar, misket tüfekleri (arquebuse), Safevi hükümdarı Şah İsmail'in ordusunun çok kısa zamanda dağılmasında önemli rol oynamıştı. (Çaldıran Savaşı evveli ve sonraları Alevilerle yaşanan kanlı olaylara, konumuz dışı olduğundan değinmeyeceğim(4).)

Merc-i Dabık Savaşı'ndan(5) bir yıl sonra yapılan Ridaniye muharebesi(6), taktik ve stratejik bilgilerin ve yine hafif silahların, kesin neticenin alınmasındaki rolünü açıkça ortaya koydu. Memluk ordusu ile Osmanlı ordusu denk kuvvetlere sahiplerdi. Memluklar Venediklilerden yeni satın aldıkları topları savaş meydanına sürmüşler ve Selim'in ordularını bekledikleri yöne sabitlemişlerdi. Ancak Selim, o tarihte inanılması ve yapılması imkânsız sayılan bir manevra ile Sina Çölü'nü beş günde geçerek, Memluk ordusunu tam arkadan çevirmişti. Ve şaşkın, silah eşitliğini kaybetmiş, Memluk ordusu birkaç saat içinde yok edilmişti.

Bu iki savaştan sonra, Suriye, Filistin, Hicaz ve Mısır, Osmanlı hâkimiyeti altına girmiş, Mısır'a valiler atanmaya başlanmıştır. Yavuz Selim her valinin yanına, bir nevi mali işlerden sorumlu vekil olarak, mutlaka bir Yahudi maliyecinin tayin edilmesini şart koşmuştu. Bu gelenek ondan sonraki hükümdarlar tarafından da sürdürüldü.

Kudüs'ü ziyaretinden sonra, o zamana kadar tüm işgalci ülkeler tarafından sürdürülen bir yasağı da kaldırarak Yahudileri, tarihi topraklarına yerleşmeye davet etti. (Ondan sona gelen padişahlar da bu uygulamayı devam ettirdiler.)

Bunun neticesi olarak Tiberiade ve bilhassa Safed cemaatleri katlanarak büyümüş ve Safed şehri Yahudilerin önemli bir dini, felsefi ve tasavvuf merkezi haline gelmişti.

Eşi Hazfa Sultan'ın Yahudi kökeni de bu kararlarını etkilemiş olabilir.(7) Hazfa Sultan'ın Kanuni Sultan Süleyman'ın annesi olması ve özelikle 'Muhteşem' Süleyman'ın annesine gösterdiği saygı ve hürmet, her önemli kararlarda da annesine danışması, Hazfa Sultan'ın önemini ortaya koymakta.

Çok yaygın olarak zikredilen aşağıdaki rivayet, Yavuz'un bakış açısını ve adalete bağlılığını açığa çıkarmakta:

"Mısır seferine çıkmadan evvel, Sultan Selim bir Yahudi tüccardan borç almıştı. Alacaklı kişi, Padişah seferden dönmeden vefat edince, zamanın defterdarı Sultan'a bir müzekkere sunmuş ve borcu ödemekle artık mükellef olmadığı şeklinde bir öneri getirmişti. Bu yazıyı alan hünkâr altına şu notu düşerek defterdara iade etmişti:

"MERHUMA RAHMET, YETİMLERİNE AFİYET, MALINA BEREKET, GAMMAZA LANET(8)"

Bu olağanüstü padişah, sıra dışı devlet adamı, bir nevi çıban olarak nitelenen şirpençe hastalığına yakalanmasıyla, 47 yaşında hayata veda etti. Ve oğlunun yaptırdığı, çok mütevazı Yavuz Selim Camii'nin yanındaki türbesine gömüldü.

Dipnotlar

[1] George Young: "Corps de Droit Ottoman" (Osmanlı Hukukunun Esasları) 1905 basımı ikinci cilt s.141

[2] **Yine yaygın bir rivayete göre, Yavuz, hazineyi ondan sonra geleceklerden hangisi daha fazla doldurursa, onun mührünün kapıya konması, olmazsa sadece kendi mührüyle kapatılmasını vasiyet etmiş... Mühür 400 yıl süre ile Sultan Selim'in adını taşımıştır.**

[3] Şah İsmail, hafif topları ve misket tüfeklerini ilk defa savaş meydanında görmüş, ünlü süvarilerinin güçsüzlüğünü dehşet içinde seyretmiş ve süratle savaş meydanını terk etmiştir. (23 ağustos 1514)

[4] Bu konuda daha fazla bilgi edinmek isteyenlere Lütfi Paşa'nın (Sultan Süleyman'ın kayınbiraderi ve vezirlerinden) yazdığı "Tevarihi Al-İ Osman,adlı eserini tavsiye edebilirim.

[5] 24 Ağustos 1516

[6] 22 Ocak 1517

[7] Stanford Shaw:'History of the Ottoman Empire and Modern Turkey'(1976) cilt 1 s. 148

[8] Abraham Galante: 'Histoire des Juifs de Turquie' Vol.1

Kaynak:
http://www.salom.com.tr/newsdetails.asp?id=87631#.Unc1RhCAmk-

SARTRE, VAROLUŞ VE İNSAN —Eleştirel Bir Yaklaşım—

Varoluş (existence), İnsanî bir mesele olarak insanı, tanımı gereği insanlığın bütün çağlarında meşgul etmiştir. İnsan ölümlü bir varlıktır. Bunu bilen, bilebilecek olan dünyadaki tek varlık odur. Bu, insanı belirleyen en önemli özelliklerden birisidir. İnsanın düşünebilen niteliğe sahip oluşu, onu kendi üzerine düşünmeye zorlamış, bunun sonucunda onu, kendi varlığı karşısında **sorumlu bir varlık** konumuna getirmiştir, insanoğlunun bu varolma çabası, tarih süreci içinde farklı şekillerde tezahür etmiş, sonuçta aynı kapıya çıkmamış, aksine farklı neticelere ulaşmıştır. Kimisi varlığını kendine bağışlayarak varolmaya çalışırken, kimisi de varlığını **bir yüce yaratıcı** karşısında hissetmiştir.

Tarihte, varlığını kendine bağışlayarak varolmak çabasında olanlardan birisi, 20. Yüzyılın varoluşçu (existantialist) filozofu Jean Paul Sartre'dır. Varoluşçuluk, felsefî ekoller içerisinde geniş halk kitlelerine yayılabilirlik şansına sahip olmuş, dünyaya en çok yayılan felsefî ekoldür, demek sanırım yanlış olmaz. Bunun gerçekleşmesinde Sartre ve bu ekolün görüşlerini paylaşan Fransız yazar **Albert Camus**'ün rolü başta gelir. Öyle ki, değişik görüşte birçok filozofu içinde barındıran bu düşünce ekolü, ateist varoluşçuluğu temsil eden Sartre'ın şahsında sembolleşir bir konuma erişmiştir. Bunda Sartre'ın dünya çapına yayılan roman, oyun vs. edebiyat türündeki eserleri önemli bir paya sahiptir.

Sartre, felsefesini kurarken temelde, fenomenoloji (görüngübilim)'nin kurucusu olarak bilinen **Edmund Husserl** ile varoluş felsefesinin önde **gelen ateist filozofu Martin Heidegger'e** dayanır. (Heidegger, her ne kadar kendisini bir varoluşçu filozof olarak kabul etmemiş, bir **varlık filozofu** olarak görmüşse de sonuçta yine varoluşçuluğa dâhil edilmiştir.)

> Sartre, felsefesinin merkezine insanı koyarak işe başlar. İnsanı somut (konkre), bireysel gerçekliği içinde ele alırken bütün egzintansiyalist filozoflar gibi ***«varoluş özden önce gelir»*** teziyle hareket eder, insan doğuştan ne olacağına dair hiç bir gerçeklik getirmez. Aksine o, doğduktan sonra kendini ne yaparsa odur. Bir başka ifadeyle insan, kendini vareden, kendini yaratandır. **Bu bağlamda Sartre felsefesinde yaşam süreci insan için başlı başına bir tanrılaşma sürecidir. Sartre «insan tanrı olmak ister», derken dolaylı yoldan bunu ifade etmeye çalışır. Böylece Sartre varoluştaki inanç boşluğunu diğer bir ifadeyle tanrıya olan ihtiyacı karşılamak çabasındadır. Onun felsefesinde** tanrıtanımazlık **(ateizm) en vazgeçilmez esaslardan biridir. Ona göre insanın varoluşunun gerçekleşmesinde en önemli öge olan** özgürlük **ancak tanrının inkârı ile mümkün olabilir.**

Sartre'ın düşüncesinde bütün varlıklar aleminde «kendisi için varlık (being for himself)» sadece insandır. Varoluşunu ancak o hissedebilir. Bu yüzden varoluşunu tamimiyle tatmalıdır. İnsan varoluşuna yaşam süresince zaman zaman hissettiği sıkıntı ve bununla gelişen **"bulantılarla"** kavuşur. Bu durumda varlık bir hiç konumuna düşer, insan korku, endişe ve tasa içinde dünyaya fırlatılmış, ölüme mahkûm zavallı bir varlık olur. Varoluşu bir başıboşluk, bir hiçlik, bir inançsızlık dairesi içerisine sığdırmaya çalışan Sartre için yaşam, hiç bir anlam ve amacı olmayan bir **saçma** (absurd)'dır. İnsan hiçbir şey için yaratılmamıştır. Sadece yaşam boyunca sonsuz varolma isteği karşısında sahip olduğu sınırsız özgürlük bilinciyle var olmaya çalışır. Onun için var olmak, insanın doğasında yer alan sınırsız istek ve ihtirası gerçekleştirmektir.

Tanrı'yı dünyadan çekmekle veya Dostoyevski'nin *«tanrı olmasaydı, herşey mübah olurdu»* sözünü felsefesinin çıkış noktası yapmakla Sartre, varoluşu suç ve günahtan zevk alacak bir insancıllık (humanism) düzeyine getirirken, bütün toplumsal ve ahlaksal kuralların inkârına gitmiş, bunu da insan özgürlüğünün sınırsızlığına bağışlamıştır.

İnsanın **ölümlü bir varlık** olduğu gerçeği karşısında yok olma korkusuyla sürekli bir bunalım, bir hiçlik, bir anlamsızlık içinde zavallı kalan Sartre'ın insanı, bireysel gerçeklik ve mutlak özgürlük peşinde koşarken, hayatını sıkıntılar ve bulantılar dünyası olmaktan kurtaramamıştır. Camus, **«Birtek önemli felsefî soru varsa o da intihardır.»** derken herhalde bir hiç uğruna yok olmanın

getirdiği bu bunalımı dolaylı yoldan ifade etmek istemiştir. Sağlam bir varoluşsal temele sahip olmamanın getirdiği sıkıntılar, yaşamı bir işkenceye dönüştürmüştür. **Hayat yaşamaya değer mi, değmez mi?..**

İnsan kendisiyle sınırlı olarak kendisini tanıyamadığı gibi, yaşamı gerçek manada anlamlandıramaz. Bu durumda tanrılaşmaya çalışan insan, ölüm gerçeğini yok edemeyince "ölümlü bir tanrı" pozisyonuna düşer. Sonunda ölümün, bu anlamda yok oluşun yer aldığı bir hayatta insan gerçek mutluluğu elde edemez.

Sartre, diğer varoluşçu filozoflardan farklı olarak Marksizm'e meyleder ve Marksizm'i çağının en vazgeçilmez felsefesi olarak görürken, kendi felsefesini de bu sisteme dâhil ederek felsefî anlamda en büyük çelişkilerden birini yapar. Felsefesini soyut bir olgu **«bilinç»** üzerine dayandıran Sartre, öteden herşeyi materyalist bakış açısına göre ele alan, düşünceyi bile maddenin eseri olarak tanımlayan, İnsanî sayılabilecek her şeyin çıkış noktasını maddeye irca eden Marksizm'le ilişkisini **«devrim»** müştereğiyle ifade etmeye çalışırken, ondan da önemlisi **«ateizm»** müştereğini gözden kaçırır. Bu durumda **Sezai Karakoç**'un dediği gibi, felsefesi gerçekte Heidegger'i Fransız düşünüşüne adaptasyonundan ibaret olan Sartre, kendi çıkışını kendisi yadsıyınca felsefesi asıl sahibine dönmüş oldu.

Sartre insanı, kapitalist dünya içindeki yalnızlığından, terk edilmişliğinden kurtarmak çabasıyla felsefesinin odağı yaparak varoluşçuluğunun temelde bir insancıllık olduğunu savundu. **(L'Existantialisme est un humanisme).** Ancak insanı köleliğin bir düzleminden ayırırken bir diğer olanına, yani kendi varoluşçuluğuna boğdu, insanı hayat boyunca tatmin olamayacağı insansal eksende varolmaya yöneltirken onu, mutlu etmek yerine **boğuntuya** soktu, **insanı tanrılaşmaya yöneltti, fakat bununla doğasında varolan inanma ve yaratıcıya olan ihtiyacını karşılayamadı.** İnsanı kendisiyle sınırlamanın getireceği çıkmazı kavrayamadı. Bütün çabasına rağmen varoluşçuluğunu bir **«bunalım»** felsefesi olmaktan kurtaramadı.

Sartre'ın varoluşçuluğunu kendilerine hayat felsefesi edinenler, onun temeldeki bir takım çıkmazlarını görmek yerine, meşrulaştırılmış bir başıboşluk dairesi içinde bütün eylemleri «formel» çerçevede toplanabilecek bir modacılıkla onun, eylemci varoluşçuluk bilinciyle varolmaya çalışmışlardır.

(Yazan:MUHAMMED SAİT)
Kaynak: AYANE DERGİSİ
EKİM 1988

YAŞAM VE SORUMLULUK MUHAMMET SAİT

İnsan düşüncesiyle insandır. İnsanın varlık kategorisindeki en önemli özelliği budur. Bunun doğal sonucu olarak insanın yaşam boyunca elde ettiği her şeyde düşünce etkin olup, elde edilen sonuçlar düşünce boyutundan ayrı olmayan ürünlerdir: Yine düşüncenin sonucunda insan, kendi varlığını ve dış dünyayı anlamlandırmayı, en uygun tavrı almayı vazgeçilmez esaslardan birisi olarak vazife bilir. Yaşamı devam ettirmek ve yaşam süreci içinde bir çok zorluğa tahammül, temelde sağlam bir düzlemde anlamlandırılmış tutarlı bir yaşam felsefesi sayesinde gerçekleşebilir. Tersi durumda yaşam, bir anlamsızlığa bürünerek, yaşama karşı etkin bir konumda olan insan edilsin bir pozisyona düşebilir, insanı bu durumdan kurtaracak tek şey, yaşamı, varoluşu ve varlığı anlamlandırmaya muktedir olan düşünce yeteneğidir.

insan, doğum ve ölüm çiz gileri arasında bir yaşam sürecine sahiptir. Kişinin oluşumunda bu yaşam sürecinin önemli bir yeri vardır. **Martin Heideg**ger bu gerçeği **«İnsanın olmadığı yerde dünyasının realitesi yoktur.»** şeklinde ifade eder. İnsanı bir anlamda sorumlu kılan da bu süreç değil midir? Bu sürecin başlangıcı olan doğuma hep müsbet bakılırken, tarih boyunca ölüm, bir yokoluş, bir acının sembolü olmaktan kurtulamamıştır. Oysa doğum da, ölüm de gözlemlenen değişmez iki temel

gerçekliktir. **F. Bacon, «Doğum ne kadar doğal ise ölüm de o kadar doğaldır.»** der. Doğum ve ölümü ve bunların arasındaki yaşamı anlamlandırma yeteneğine sahip tek varlık insandır. Ona bu şansı tanıyan şey de, akıl ve onun fonksiyonu düşüncedir.

Yaşam neyi ifade eder? İnsanın konumu nedir? İnsanın önünde duran ve en önce cevap bulmak zorunda olduğu sorular

Bu konuda İslâm'ın yaşam felsefesi üzerinde durmak gerekir. İslâm düşüncesinde insan merkezi bir konuma sahiptir.

Yeryüzündeki varlık kategorisinde bütün üstün nitelikler ona verilmiştir. Buna karşılık o sorumlu tutulmuştur. İslâm'da insanın yaşam süreci bir kendini tanıma, bir öze dönüş sürecidir. Gerçek anlamda mahluk olmayı aşamayan insan için yaratılmış olmanın hikmeti, kendini tanımak kul olduğunu bilmek ve yaratıcıyı tanımaktır, insan, her ne

'n olsun sahip olduğu yetiler çerçevesinde insan olma gerçeğinin bir sonucu olarak yaratıcıyı tanımak zorundadır. Bu zorunluluk, insana verilmiş akı! ve onun fonksiyonu düşünce sebebiyledir. Akıl, tarafsız bir şekilde işlevini tamamladığı zaman zorunlu olarak tanrıya (Allah) ihtiyaç hisseder. Bu, insanda temel bir ihtiyaç, insan olma hakikatinin en evrensel birimidir. **S. Hüseyin Nasr'ın** dediği gibi **«İnsan teomorfik bir varlıktır, doğasında varolan derin isteklerden kaçamaz.»** Allah tarafından yaratılmış insan, Allah'ın kendine verdiği yetiler çerçevesinde oluşmuş fıtratla tekrar ona dönücü onu tanıma ihtiyacı hisseden bir doğaya sahip kılınmıştır. Yaratılmış insan, yaratıcı tarafından kendisine verilmiş aklın ürünü düşüncesiyle oluşmuş, karmaşık bir süreç olan (kompleksi hayatın so-nunda ona döner. İnsanın temel ayrımına neden teşkil eden akıl çevresinde insanlık tarihi boyunca yapılan bir çok çabanın neticesi bir birliktelik oluşturmamıştır. Bu, bir çok düzlemde toplanan sayısız nedenlerle içiçedir : İnsanın etkilenebilir bir varlık oluşu, sosyo-çevre vb.

İslâm'da sorumluluğun sebebini var eden akıl, insanı kendisiyle ve dış dünyayla sınırlayan bir araç olma yerine onu, bu çerçeveden kurtararak aşkın gerçekliğe (Allah) muhatap eden temel bir işleve sahiptir. Akıl, gerçek işlevini ifa ettikten sonra bu aşkın boyuta kavuşmayı —kabullenmeyi— bir ihtiyaç olarak algılar. Bunun tersine gerçekliği sadece gözlemlenebilir, sınanabilir bir «pozitivist» çer-çeveye sıkıştırarak insanın kendine kavuşmasını, dahası gerçek anlamda kendini tanımasını engelleyen akıl, gerçek fonksiyonunu yerine getirmemiş, kendisini kısır bir görüngüyle sınırlamış bir akıldır. Böyle bir dü si, yaratılmış varlık âleminin en seçkin öğesidir. (Eşrefi mahlukât) İkinci düzlemde ise insan kendisine verilmiş aklın sonucunda tutarlı bir düşünce oluşturamamış, gerçekliği yadsımış; sorumluluğu yerine getirmemiştir. Açıkçası kendinden beklenileni vermemiş, bir bakıma nankörlük etmiştir. Bu düzlemde insan, varlıklar âleminin en aşağı konumuna kendi eliyle düşer. (Esfeli sâfilîn) Ancak bu sorumluluk her zaman sözkonusu fertte bütünüyle toplanmaz. Tersine kompleks bir yapıya bürünür. Yaşamın geçiciliğini, insanın ölümle sınırlı oluşunu kabul eden insan, zamanla sınırlı olmayan, ölümsüz ve her şeye gücü yeten Allah'ın önünde kendini tanır, gerçek kimliğine kavuşur. Bundan sonra **Kur'an'ın «De** ki, **duam, ibadetim, yaşamım ve ölümüın âlemlerin Rabbi Allah içindir.»** âyeti, inanmış insanın yaşam felsefesini, varoluş amacını çevreler.

işte insanı öteki varlıklardan ayrımlayan akıl, onun fonksiyonu düşünce, düşüncenin gerektirdiği sorumluluk ve sorumluluğun biçimlendirdiği yaşam zamanla sınırlı, bir kendini tanıma sürecidir. Bu anlamda yaşam bir sorumluluktur.

-

(Yazan:MUHAMMED SAİT)
Kaynak: AYANE DERGİSİ
ARALIK 1988

MODERN BİLİM VE İNSAN

Günümüz Batı düşüncesinin oluşum süreci Rönesans'a kadar gerilere uzanır. Bu süreç boyunca Batıyı en iyi simgeleyecek kelime kuşkusuz **"Bilim"dir.** Rönesans aslında bir **hümanizm** hareketidir. Bunun doğal bir sonucu olarak Tanrı-İnsan İkilisinde Tanrının gün geçtikçe devre dışı bırakılması, insana ise daha çok yer verilmesi beklenendi. Rönesans öncesi Ortaçağ Batı düşüncesinin en etkin unsuru bilindiği gibi **kilisedir.** Kilise her ne kadar dinsel bir kurumsa da, İsa geleneğine bağlı kalmış olduğu, bu bağlamda insanların ihtiyaçlarını karşıladığı söylenemeyeceği gibi, aksine **«sorun kilisenin ayakta kalmasıysa herşey mübah»** mantığına bağlı kalarak Ortaçağın profanlaşmış bir kurum görünümünü aşmamıştır. (Profan: Allaha karşı son derece saygısız olan. 2. dünyevi. 3. adi, bayağı. f. son derece saygısızca davranarak (bir yerin) kutsiyetini bozmak) Ancak bunun ötesinde, kilisenin birtakım hurafelerin koruyuculuğunu yapması, bilimsel gelişmelere engel oluşturması, profan bir bilime yönelik potansiyelin oluşumunda önemli rol oynamıştır. Bu durumun en belirgin örneği bir kültür, sanat ve bilim hareketi olan Rönesansın insancıllık kimliğinin dönem düşünürlerinde en belirleyici bir nitelik oluşturmasıdır.

Batıda bilim çizgisinin başlangıcı **F. Bacon (1561- 1626)**'la beşlatılırsa da gerçekte Bacon'ın çıkışını hazırlayan sebepler, Rönesansın bu insancıllık kimliği altındaki bilim ve sanat hareketleridir. Ancak **Bacon'la** bu çizginin daha da netleştiği söylenebilir. Gerçekten **Bacon** sonrası Batı düşüncesinin bir takım istisnaları varsa da, bu düşüncenin hep onun düşüncesi ve ortaya koyduğu sorunlara bakış mantığının paralelinde gelişmiştir. **Bacon** ve sonrası dönemin bilim mantığının en önemli özelliği; **gözlem** ve **tümevarıma** dayalı oluşudur. Gözlem ve tümevarım metodlarının günümüzde de geçerliliğini koruyuşu haklı olarak **Bacon'ı** modern bilim ve Pozitivizmin babası yapmıştır.

Bilimin yükselişi Batıda, Rönesans, Reformasyon ve Kapitalizmin yükselişiyle eşit adımlarla gelişmiştir. Bunun doğal bir sonucu olarak bilim, bu anlamda Beti toplumu üzerinde çok yönlü etkide bulunmuştur. **Bilim her şeyden önce kendisine inanılan bütün her şeyin ölçüsü olduğu, her olgunun bilimsel bir nitelikle değer kazandığı gibi kendini çok yönlü olarak hissettiren bir otorite olmuştur. Bilim adeta tanrılaştırılmıştır.** İstenen buydu. Rönesanstan sonra gittikçe dinin toplumsal işlevini ortadan kaldırmaya yönelik çabalar bilimi tanrılaştırmakta gecikmedi. **Bacon'la** beraber Batı düşüncesinde **Descartes (1596-1650)** gibi Tanrıya inanan düşünürler çıkmışsa da, **Descartes'ın** etkisiz tanrısı gibi mekanik bir âlemde sadece bir zorunluluk, bir kavram, (bir) **a priori** kabul edilmesi söz konusu gelişimi etkilemediği söylenebilir. Veya **Descartes'ın** Tanrıya yüklediği işlevle, **Bacon'ın** bir anlamda Tanrıyı gereksiz görmesi aynı işlevi yerine getirmiştir denilebilir. Tanrının ortadan kaldırılmasını bilimin bir gereği sayan Batı insanı, ilişkilerini yeniden düzenlemeli, insan, tabiat ve topluma vb. yeniden değer biçmeli, yeni anlamlar vermeli, bütün ilişkilerini bilimsel bir çerçeveye oturtmalıydı. İşte bu çerçevede gelişen Batı toplumu ve düşüncesi insanal ilişkileri, insan merkezli olarak;

a — İnsan - Tabiat

b — İnsan- İnsan

c — İnsan- Kendisi

şeklinde özetlenebilecek üç temel ilişki biçiminde topladı. Bunları yaparken hepsinin en önemli boyutunu oluşturan Tanrıyı ortadan kaldırmakla yeni bir sürece giriyordu.

İnsan-Tabiat ilişkileri, insanlığın varoluşundan buyana sürekli gelişen bir olgudur. Batının modern yapısının oluşumunda da bu ilişkinin farklı algılanış biçiminin çok önemli bir yeri vardır. Bunun en açık ifadesini yine **Bacon'ın** **«Tabiata hakim olabilmek için tabiat kanunlarını bilmemiz gerekir.»** sözünde görmek mümkündür. Tabiat yeniden keşfedilecek; insanoğlu ona hükmedecek ondan elinden geldiğince faydalanacak, buna çabalayacaktı. Tabiat ancak bu bağlamda anlamlıydı. Bunun dışında tabiata herhangi bir değer biçmek sözkonusu olamazdı. Oysa tabiatla insan arasında bir denge vardır. Ve bu dengenin hassas bir şekilde korunması gerekliydi. Tabiata bu amaçla yaklaşan Batı insanı, onu sömürmeye, diğer kıtalardaki zenginliği, yöre insanlarına sömürü eşliğinde Avrupa'ya

taşımaya başladı. Ancak burada belirtilmesi gereken bir nokta da, Batının insancıllık kimliğinin sadece Batılılar için sözkonusu oluşudur. Batının bugünkü olağanüstü yüksek ekonomik seviyesiyle yine dünyada bir çok ülkenin sonderece zor ekonomik partlar altında açlık tehlikesiyle karşı karşıya oluşu arasında ters orantılı bir ilişki gözden kaçırılmamalıdır. Batının tabiata karşı aldığı tavrı **S. Hüseyin Nasr'ın**, **«Çağdaş insan, tabiatı kendisinden yararlandığı ama kendine karşı ayrıca sorumlu olduğu bir eş gibi değil, bir fahişe gibi görmektedir. Kendisine karşı hiçbir yükümlülük ve sorumluluk duygusu beslenmeyen bir fahişe...»** ifadesiyle özetlemek mümkündür. Tabiata karşı alınan bir tavır toplumu çok yönlü olarak etkiledi. Tabiattaki mevcut potansiyeller, asıl amacına uygun olmayan bir kullanımın neticesinde «güç»e dönüştürüldü, ancak bu güç, toplumu savunmak yerine yine insanların yaşamını tehdit eder bir konuma erişti. Sorumluluk ahlâkı içinde gelişmeyen, tamamen insanın açgözlülüğüyle ifade edilebilecek insan-tabiat ilişkileri birçok dengesizliği, uyumsuzluğu, beraberinde getirdi. Bununla insanal sorunların (toplumsal, bireysel) ortadan kaldırılması amaçlanırken bu sorunlar daha da arttı.

Evet, Batıda bilim çok büyük adımlar atmış, buluşlarıyla tabiat üzerinde insanın egemen olmasını sağlamıştır. Ancak karşılığında tabiatın dengesini bozmanın yanında, tabiatı, insan bilinci üzerinde egemen olan bilimin bir parçası yaptı. Evet, **bilim Ortaçağa ait bir takım hurafeleri ortadan kaldırdı, ancak bilimin kendisi bir din, inanılması gereken bir tanrı, bir put halini aldı.** Bu durum öyle bir seviye aldı ki toplumu bilimden koruma yolları aranmaya başlandı. Batı insanı, kiliseyi yıktığını ancak yerine bilimi yerleştirdiğini, son sözün kesinlikle bilimin olmasıyla kilisenin olması arasında takınılan tavır itibarıyla pek fark olmadığını anladı. **P. Feyerabend'in** **«Nasıl şimdi devletle din birbirinden resmen ayrılmışsa devletle bilim de resmen ayrılmış olmalıdır.»** sözü bunun en güzel bir kanıtıdır. Bilim İnsan için ortaya konmalıyken insanlar kendilerinin yarattığı bilimin köleleri haline gelmiştir. Bunun henüz farkına varan Batılılar, zihinlerde taht kuran bu bilimden şimdi de korunmanın çabası içindedirler. Bilimin bu gelişimi, insanlar arasında ***«en doğrusunu bilim söyler», «bilim konuşsun»*** gibi sözlerle kafalarında yer etmiş, fakat sorgulanmamış bir doğruluğu, çok yönlü ele alınmamış birçok yanılsamalara kadar götürmüştür.

Bilimsel gelişimin neticesinde, geleneksel felsefe etkinliğini yitirirken yerini **«Bilim Felsefesi»** aldı. Bilimin ortaya koyduğu sonuçlar gerçekten doğru muydu? İnsanlar bilime kavuşmakla her şeyi çözümlemişler miydi? Bilimin verileri en son, doğruluğundan kuşku duyulmayacak şeyler miydi? Bilim tarihçisi ***Thomas S. Khun*** bunun böyle olmadığını, bilimin ortaya koyduğu sonuçların kesin olarak doğru sayılamayacağını, doğruların ve değer yargılarının mutlak olmayıp, geçici olduğunu, dün için doğru olanın bugün doğru olamayacağı veya olmayabileceğini, buna bağımlı olarak **bugün doğru bulunanın da yarın yanlış olabileceğini,** yine buna göre **Batlamyus'un** yer merkezli sistemiyle **Copernicus'un** güneş merkezli sistemi arasındaki doğruluk ve yanlışlığın eşit olduğunu ortaya koydu. Her bir sistem, kendi döneminin toplumsal ve tarihsel koşulları içinde doğruydu. Bu durumda bir şeyin mutlak doğruluğundan söz edilemeyeceğinden, mutlak bir ilerleme de söz konusu olamazdı.

Bütün bu koşullar altında bilimin konumu neydi?

Teori olarak bilim, uygulama biçimi teknolojiyle kendini çok yönlü hissettiren bu şeyin tanımı iyice zorlaşmıştı. Bilim, bu durumda **Feyerabend'in** deyimiyle; **«toplumu ileri doğru iten bir sürü ideolojiden biriydi ve böyle ele alınmalıydı.»**

Bilimin etkin olduğu bir toplumda insanlar, değişen bir dünyanın getireceği yeni umutlarla yaşamlarını devam etmektedirler. Bilimi denetleyen hiç bir otorite yoktur. Ve bilim sınırsız bir güçle birleşmiş yedi başlı canavar halini almıştır. Tabiatla insan arasındaki denge bozulmuş, karşı karşıya gelen iki düşman kesilmişlerdir. Aralarındaki sorunları gerektiğinde kılıç ve kalkanla savaşarak çözümleyen bir topluma ***«primitif»*** bir bir kimlik yakıştırılırken karşılığında modern bilimin toplumu, geliştirdiği teknolojinin sonucunda, dünyadaki bütün canlıların yaşamını tehdit edecek bir konuma erişince, kendisi ne kadar ilerici (anti-primitif) olmuş, acaba onlar kadar mutlu olabilmiş miydi?

Bütün bu gelişimlerin sonucunda insanların kavuştuğu zenginlik ve rahatlık gerçek mutluluğu elde etmekle sonuçlanmış mıydı?

Yoksa insanlar kaybolmuş bir **paradigmayı** mı tekrar arayacaklardı?

Ancak ortada bir gerçek vardı; bilim ve teknoloji insanlığa çok şey vermişti, ama toplumda intiharlar, tatminsizlikler, bulantılar, boşluklar, tehlikeler artmış, İnsanî olan bir çok değer kaybedilmişti. Bilim ve teknolojisi en gelişmiş ülkelerde bu tür davranışlar, bu gelişime paralel olarak daha çok artmıştı.

Rönesansla birlikte gelişen düşünce mantığı 20. yy.ın sonlarına doğru doruğuna tırmanırken, insanlar yaptıklarından kuşku duymaya başlamışlardı. Gelişimin bu noktaya ulaşmasındaki sorun, Rönesanstan beri bütün her şeyde kendini hissettiren **«profanlaşma»** boyutunda aranmalıydı. Bilimin gelişim süreci aynı zamanda bir profanlaşma süreciydi. **Bütün her şey dünyevileşmiş, kutsallığını yitirmişti.** Güç haline getirilen tabiat potansiyellerinin anlamlı bir kimliği silinirken, bu potansiyellerle elde edilen «güç»ün insan hayatını tehdit etmesi, insan yaşamının ve değerinin **«hiç»**liği veya değersizliğiyle sonuçlanmıştı. Bunun da sebebi, bilimi denetleyecek, ona gerçek yerini gösterecek bir otoritenin boşluğuydu. İnsanın yararına dönük olarak konulmuş hassas denge, yine insanlar tarafından bozulmuş bu da, kendileri için pek sevindirici olmayan sonuçlar doğurmuştu.

Tüm bunlar insanın ilişkilerini düzenlerken hesap vereceği bir otoriteyi ortadan kaldırmanın sonuçlarıydı. İnsanlar yukarda saydığımız üç şıkta ilişkilerini düzenlerken **Tanrı - İnsan** boyutunu, evet bu önemli boyutu ihmal etmişlerdi. İnsan-Tabiat ilişkileri sonucunda insanlar bilimle birlikte gelişen teknolojinin tehditi altına girerken, insan-İnsan ilişkileri (toplumsal) «toplum bilimsel» bir «pragmatist» çerçeveye sıkıştırılmıştı. Bunun dışında kalan, insanın yok edemediği ruhsal gereksinimler kendilerini hissettirince, insanlar bu gereksinimlerini yine **«ruhbilim»**in bilimsel metodlarıyla çözümlemeye çalışıyor, yukarda sayılanları gerçekleştirmek için kendilerindeki güven duygularını artırmak istiyorlardı.

Bilim, ona paralel olarak teknolojinin gelişmesi savaşların daha büyük kayıplarla sonuçlanmasına neden oldu. Bu durum insanları ciddi buhranlara, bunalımlara sürükledi. **İnsanlar bir arayış içine girdi.**

Sonuçta Batıda «bunalım felsefeleri» denilebilecek bir çok düşünce ekolü ortaya çıktı. **İnsanı merkeze alan egzistansiyalizm, tabiatı korumaya çalışan yeşiller, Batının okulunu ve hastanesini ortadan kaldırmak isteyen İvan İllich'ler** ve daha birçok düşünce ekolü bunun en somut göstergeleriydi. Batılı insan. Batıda aradığını bulamayınca Doğuya hücum etmeye başladı. Batının profanlaşmış insan doğasına aykırı yapısı, bu insanların **Doğunun mistisizmine, metafiziklerine ve bilim anlayışlarına sarılmalarına neden oldu.** **Guenon, Needham** gibi insanlar ilk göze çarpan bu tip şahsiyetlerdir.

Son olarak Nasr'ın **dediğini tekrarlayabiliriz :**

«Tabiatla insan arasındaki barış gerçekleşmedikçe, insanlar arasındaki barışın sağlanması imkânsızdır. Tabiatla barış ve uyum içinde olmak da Gökler'le ve nihayet her şeyin kaynağıyla uyum içinde olmaya bağlıdır. Rabb'la barışık olan O'nun yarattıklarıyla da barışıktır... Tabiatla da barışıktır... İnsanla da...»

(Yazan: MUHAMMED SAİT)
Kaynak: AYANE DERGİSİ
OCAK 1989

YAŞAMA DAİR GÖZLEM

yaşam: an ve ben
tanımsız ve karanlık
gerçek
varoluş serüveninde ruhumun
yakalama cehtiyle
betimlenmemiş ben'i

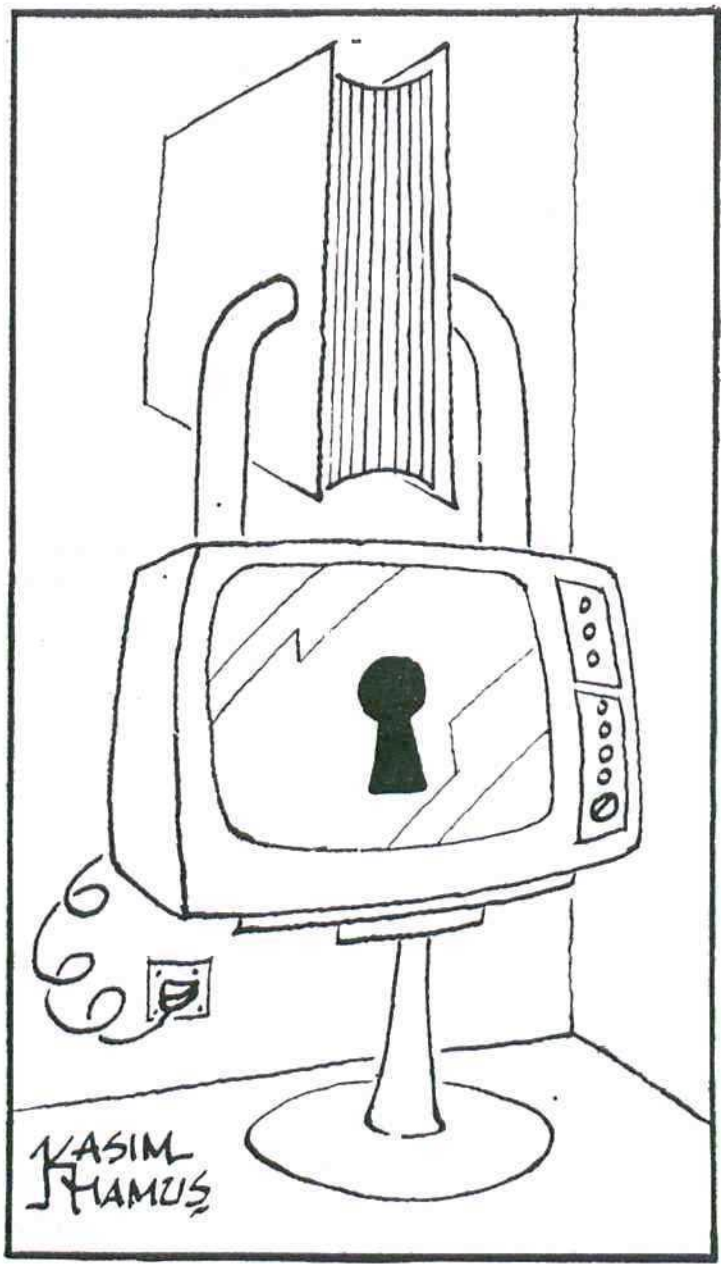
ararken anlamlı
yaşarken anlamsız
öteden
kararmış çığlıklar
karıncalanmış zihnimi
kaim çizgilerle tanımlanmış

bir dünyaya uyandırıyor
arayışlar ülkemde
birikmez tanışmışlık
ve deneyimlerle
süzerek ben'i
uyandırmadan
nikahlamak için bedenimi

derken
geçiyor yaşam denen şey neyse
çıplak ayaklarıyla
tutsak ufkumda
yitik ve dalgın
yalnız yabancı
yaşam: an ve ben

(Yazan: MUHAMMED SAİT)
Kaynak: AYANE DERGİSİ
AĞUSTOS 1989

KASIM
MAMUŞ

KASIM HAMUŞ

AYNA ÖNÜNDE KAYBOLAN

«Ben» insanı özgünleştirmez.

Çocuk aynaya bakarken büyük bir insanın algıladığı şeyi algılamada yanılgıya uğrar. Kendini tanıma aşamasına gelen insan, aynanın karşısında kendini gördüğünün bilincindedir. Küçük çocuksa aynada gördüğü kendi şekli karşısında yanılgı içinde kalarak gerçek olan şeyi algılama bilincinden yoksundur. Buna rağmen en özgür insan kim sorusuna, hiç şüphesiz aynaya bakarken karşısına çıkan slüetini aynanın içinde duran başka biri sanan çocuktur, diye cevap veririm.

Çocuk ayna karşısında doğuştan beraberinde getirdiği saf zihni bütünlüğüyle durmaktadır. Saf zihni bütünlük aşamasında nesneler bütünsel boyutlarıyla algılanırlar. **Aynada ise kurulu bir hile vardır.** Kurumlarından ahlâkı normlarına değin bir bütün olarak, toplumda varolan formların hepsinin yansıtıcısıdır ayna. Kendine gelen indeksleri kırarak geri yansıtır ve böylece işlevini sürdürür. **Ayna, varolan nesneyi bütün boyutlarıyla geri yansıtmaz, bunun yerine bir seçiciliğe giderek parçaları yansıtır.** Karşı karşıya gelen çocukla ayna aslında farklı şeyleri temsil etmektedirler. Çocuk salt bir çocuk olarak toplumun kendine yüklediklerinden habersiz, zihninde oluşturduğu anlam dünyasının biilincinde olmayan bir bilinç üzere yaşamakta. **Ayna ise toplum içindeki farklılaşmanın tüm detaylarını kendinde taşıyarak bir bakıma anlamın hepsini kendi çehrelerine uygun biçimde temsil etmektedir.** Çocuk safiyetiyle bu hilenin farkında olmadığı için kendi slüetini aynada gizli birine ait sanması doğallığından gelen zihni bütünlük içinde doğru bir algılama biçimidir. **Bu yaşlarda bir çocuk henüz toplumun geldiği yere gelemediği için toplumda süregiden şeylere anlam yükleyip onları yorumlama yetisine sahip değildir.** Dış dünya onun için aynı davranış türlerinin yaşandığı, mevcut tüm formların kendinin bir parçası olduğu, farklı öğelerin aynı anlamı teşkil ettiği, hiçbir endişe duymadan açılabileceği bir okyanus gibidir.

Kendini tanıyan insanın aksine, çocuk kendini tanımaya muktedir değildir. Çünkü çocuğun taşıdığı zihin doğal yapılanması üzere devam eden saf ve bütünsel bir yapıdadır. Zihin bütündür ve kendinde anlam parçacıkları, anlam dünyaları gelişmiş değildir. Zihin saftır ve kendinde ancak doğruluk üzere olan kodlar taşınmakta, bu açıdan da yanılgı gibi bir kategoriye henüz muhatap olmamıştır. Zihni bütünlük aşamasında çocuklar yoktur, bu aşamada olsa olsa çocuk vardır. Tek tek bireyler düzleminde bir gelişmeye tabi tutulmamıştır henüz zihinleri. Hepsi aynı zihni taşıdıkları için siyah, beyaz, fakir, zengin bütün çocuklar aynıdır. Aynı isteklere, aynı güdülere, olaylar karşısında aynı tepkilere ve nihayet aynı davranış biçimine sahiptirler. Anlamını oluşturan insanın aksine bu yaşlarda doğal güdüler insan beyninin gelişmesi için uygun bir evreye gelmezler. Bu açıdan da çocuk anlama, yorumlama ve toplumsal farklılaşmayı algılama yeteneğini geliştiremez.

Bir olguya o olgunun içinde yapılandığı çerçevede iki form arasında mukayese yapılarak kimlik biçilir. Özgür olma fenomeni de böyledir. Zihni bütünlüğün parçalanarak segmentasyonlara ayrışmasıyla toplum içinde anlamlar ve farklılaşmalar ortaya çıkar. Bu ayrışma ile birlikte çok özgür, az özgür ya da özgür olmayan gibi kategorilerin ortaya çıktığını görüyoruz. **Zihnin bütün olarak yaşandığı aşamada çocuk serbest hareket ettiği için doğal, değişkenlere farklı anlamlar yükleyemediği için özgürdür.** Değişkenler hakkında sahip olduğu anlama öğretileri doğal güdü ve öğretiler tarafından belirlendiği için, bir yönde bilinçlenme ve bu bilinç çemberinde ben geliştirme eğilimini göremiyoruz.

İnsan, rasyonel ağlar üzere kurulu toplumsal ilişkiler içinde çevresini anlamaya başladığı andan itibaren, başlayan bir süreç içince, doğal yapılanmasından adım adım uzaklaşır. Toplumdaki oluşumlar rasyonel temellere dayınırlar. Çocuk, önce içinde yaşadığı grubun hareketlerini anlamaya çalışır. Davranışları anlamaya çalışarak onları yorumlar ve onlar için birtakım anlamlar oluşturmaya çalışır. Daha sonra dil öğrenmeye kadar varan farklı etkinlikler bireyi yeni bir oluşum için kucaklarlar. Toplum insana anlam dünyaları kazandırır. Bu anlam dünyalarından biriyle muhatap olarak birey saf ve nötür olan zihni yapısını parçalama ve ayırmaya başlar. Bu bir anlamda bireyin kendi özgürlüğüne kendi

elleriyle son vermeye başlamasıdır denilebilir. Anlamayı öğrenen insan, etrafına bir koza örmeyi öğreniyordur. İnsanın etrafını ören ve onu dar bir dünyaya sıkıştıran sebep kendisinde harflerin, kelimelerin ve bir takım ilişkiler için bir takım kural formlarının anlamlar kazanmasıdır. İnsan anladıkça ya da öğrendikçe kozasını daha da sağlamlaştırır. Ve içinden çıkılması imkânsız duvarlar örer etrafına. **Bu açıdan aşiret halinde yaşayan topluluklardaki toplumsal öğretileri daha az olan insanlar, etraflarına daha az duvar örme şansına sahiptirler.** Aynı şekilde az bilen insan çok bilen insandan daha fazla tutsak değildir. Doğal insan toplumlarındaki öğretiler doğal ihtiyaçlarla iç içe olduğu için onların zihinlerinde doğal yapılarıyla aynı paraleldedir. Doğal insanlar gerçekten antropolojide kabul edildiği gibi barbar, vahşi ve ilkel varlıklar değillerdir. Onlar kabile toplumları içinde özgürlük alanını en geniş tutan insan gruplarıdır. Gelişmesi antropologlar tarafından kullanılan kriterleri bir kenara bırakacak olursak, ne biz onlar kadar doğal ne de onlar bizim kadar ilkel olamamışlardır. Bizimle onlar arasındaki farklardan biri de, bizim öğrenme ağlarımız içinde zihnimizde sayısız duvarlar geliştin, temize karşı, onların, zihinlerini hiçbir zaman ayraçlara bölmemesi arasında yatmaktadır.

Biz insanlar zihinlerimizin çok küçük bir kısmını kullanabiliyoruz ancak. Zihnin kapasitesi kendisini algılayabilecek büyüklükte ve o oranda karmaşadır. Zihin doğuş anında boş ve saftır. Kendinde hiçbir bilgi kodu yoktur. Ancak toplumla iç içe yaşamaya başlayınca zihinde öğrenilen şeye göre değişiklikler ortaya çıkar. İnsan neyi hangi şekilde öğreniyorsa zihni o yönde gelişerek hassasiyet kazanır. Bu hassasiyet öyle bir noktaya varır ki artık zihin gelişme gösterdiği eğilimin dışında kalan şeylere karşı kayıtsız kalmaya başlar. Elektronik mekanizmayı birçok insan anlama yeteneğine sahip değildir. Çünkü zihinleri o yönde gelişmemiştir. Hâlbuki bu konu üzerinde uzman kişilerin kabiliyetleri o yönde geliştiği için elektronik beyinlerin en karmaşık kısımlarını anlayıp yönlendirmeye muktedir olabiliyorlar. İnsanın uzuvlarıda zihnin ihtisasına paralel olarak aynı eğilimlere karşı hassasiyet kazanırlar. Dil, göz ve kulak gibi duyu organlarımız zihnimizin geliştiği ve eğitildiği yönlerde görevlerini daha başarılı icra ederler. Bu organlar bazı insanlarda son derece fazla hassasiyet kazanarak normal insanların duyarlılıklarının üzerine çıkabiliyor. Bir takım uzay cihazlarının ortaya çıkmasından evvel denizciler çıplak gözle bazı göksel olayları takip edebiliyorlardı. Yıldız hareketlerinden yön tayini, rüzgâr, yağmur, fırtına gibi meteorolojik olayları önceden tahmin ve tayin edebiliyorlardı. Hatta bazı psikolojik vakalarda hastalar normal insanın görüp hissedemeyeceği şeyleri ortaya çıkarabiliyorlar. Zihin faaliyet gösterdiği yönde bazı imtiyazlara sahip olabiliyor.

İnsan yaşadığı çevreye göre bilgi kodları alarak zihnini o yönde geliştirir. Öğrenme değişkeni sayısı arttıkça zihinde o oranda yeni gelişme bölgeleri ortaya çıkar. İnsan, bu bölge içine sıkışarak zihninin işleyebileceği başka alanlara duyarsızlığı artar. Zihninin geliştiği alanda kişiliği bir ben üzerinde temellenir. Oysa öğrenme süreci olmadan insanda ben denen bir şey yoktur. Yani insandaki ben, zihinde gelişmiş olan anlam dünyası üzerinde temellenir. Anlam dünyaları insanlarda farklı benler ortaya çıkarır. Bir sanatçının anlama dünyası üzerinde temellenen ben ile bir kasabınki arasında fark vardır. Veya bir köle ile sahibinin benleri arasındaki çizgiler tamamen farklılaşabilir. Ben, insan zihninde oluşan anlam dünyalarının duvarları arasında yuvalanır. Duvarlar, mevzilenen benin dünyasını ayırarak zihindeki saf ve doğal bütünlüğü parçalarlar. Böylece duvarlar herkesin aynı ölçüde sahip olduğu geniş bir dünyayı insan için ipek kozası kadar dar, sığ ve kapalı bir dünyaya indirger. İnsan, yaşam felsefesini de zihninde gelişen anlam dünyalarına göre belirler. Birbirine zıt farklı şeyler; din, sanat, evren, soyut, somut gibi farklı olgular kapalı zihin parçasının duvarları arasında aynı biçimde algılanır. Yoğun öğrenme değişkeniyle muhatap olan çağdaş insan için, dışındaki sayısız dünyadan habersiz, kendi özel duvarları arasına sıkışan, dar ve sığ bir dünya kimliği biçmekte haklılık görülebilir. **Zira çağdaş insanın anlam dünyalarında kaybolması serüveni insanın başını yemliklerine sokmuş ve bu yemliklerin dışında kalan koca evrenlere karşı insanı kör bir hale sokmuştur.** Çağımız insanının keçi yemliklerinde ısrar ederek özgürlük arayışı içinde çırpınması çok şaşırtıcıdır. Yaşam için bazı şeyleri kuşanmaya değer bulurken gene aynı zihnin sergilediği bir yaşamı reddetme eğilimi için dedir çağımız insanı.

Özgürlük için kuşanan insan da bir koza içindedir. Anlam dünyasından hareket ederek özgürlük tanımı geliştirir ve böylelikle anlam dünyası içinde kalarak özgürlük arayışına başlar. Bu arayışın kalkış noktası başka dünyaları gözardı etmekten başlar. **Beyazlar siyahların, batılılar doğuluların ve çağdaşlar doğal insanların yaşam dünyalarını gözardı ederek özgürlükten söz ederler.** Oysa hepsinin ayna karşısındaki durumu aynıdır. **Aynanın karşısına geçerken kafalarında oluşturdukları anlam dünyasına göre kendilerini tanırlar. Ayna, kafalarında belirlenmiş etiketler doğrultusunda bir insan çıkarır karşılarına. Bu insan işte bu anda, yani aynada slüetini tanıdığı anda artık özgürlüğüne son vermiştir.**

Özgürlük tek tek duyumsayan ve başkaldıran insanın arama çabasının meyveleri değildir. **Çağımızın özgürlük arayışı varoluş felsefesinin sunduğu felsefik temeller üzerinde şekillenen bu anlayıştan hareket ederek kitle iletişim araçları karşısında anlamını oluşturan insan özgürdür. Veya kalabalık kentlerde insanın istediği herşeyi yapabileceği kadar kendini kaybetmesidir özgürlük.** Bu bireyci yaklaşımlar insan kafasının toplum içinde kazanmış olduğu anlam dünyalarına bakmazlar. Oysa insan yaşamını organize eden zihindir. İnsan bedeniyle değil zihniyle özdeştir. İnsana ait olan beden için istenen tavizler değildir. **Zihin ve zihni bütünlük için istenen şeylerdir insana ait olan. Bir kere çağımızın özgürlükçü, bireyci yaklaşımları insan zihnine bakmazlar. Bütün istedikleri şey sadece beden için olandır.** Bedeni yaşanabilir hale getirdiğin oranda özgürsün bu anlayışa göre. Hâlbuki insan yaşama verilerini artırdıkça anlam dünyasını geliştirir. Anlam dünyasının gelişmesi ise başkalarının yaşama hakkına tahammül etmemeyi getirir beraberinde. Yalnızca kendine tanır yaşamdan koparabileceği tüm tavizleri. Anlam dünyası, insanı varolan dünyanın sadece kendi egosu için işlemesi hırsına sevkeder. İnsanda ben'i merkez alan bir yaşam anlayışı geliştirirler. **«Ben» insanı özgünleştirmez.** Aksine dar bir anlam dünyasının esareti altına sokar. Bireyde «ben», aynadaki farklılaşmanın farkedilmesiyle ortaya çıkar.

İnsan aynada kendini tanıdığı zaman «ben»ini tanımış demektir. Bu ise insanın zihni bütünlük aşamasında söz konusu olan çocuk dünyasından koparak kendi özgürlüğünü kaybetmesi anlamına gelir.

(Yazan: ÖMER ÇAHA)

Kaynak:
AYANE DERGİSİ
TEMMUZ 1990

DEMOKRASİYİ YAŞARKEN

Çok eski bir yazıdan günümüze bakış

Demokratik toplumların en önemli ayırıcı vasfı, temel insan hak ve özgürlüklerin korunduğu birer toplum olmalarıdır. Ancak temelde bu kuramsal çerçeveden hareketle uygulanımına geçen toplumlarda demokrasinin, düşlendiği biçimde ortaya çıkmadığı, dahası en demokratik geçinen ülkelerde bile demokrasinin temel hak ve özgürlüklere **müdahale** ettiği gözlemlenebilmektedir. Veya değişik bir ifadeyle demokrasi, en geniş anlamda ulusun, toplumun ve tek tek bireylerin iradelerinin toplamı olması gerekirken, tersine bunlara engel olabilmektedir. Bu bağlamda henüz tam bir tanımına kavuşmamış demokrasi kavramı etrafındaki tartışmaları bir kenara iterek, demokrasinin gelişme sürecinde olduğu söylenen Türkiye'deki seyrine bir bakalım.

Uzun zamandan beri kamuoyunu işgal eden **üniversitelerdeki başörtüsü** sorunu güncelliğini hâlâ tüm canlılığıyla korumaktadır. (2013 yılı çözülmüş görünüyor) Sorunun bu kadar uzun bir sürede çözümlenmemesi temelde haklı/haksız birtakım gerekçelere dayanmaktadır. Başörtüsü sorunu gündeme geldiği günden buyana, her nedense bu toplumsal olguya bir **dinsel ve inançsal gerçeklik** olarak bakılmak istenmemektedir. Başörtüsü yasağının en önemli temel gerekçelerinden ilki, sorunun, Cumhuriyet'in vazgeçilmez ilkelerinden biri olan **laiklikle** çeliştiği iddiasıdır. Bilindiği üzere birçok kavram gibi laiklik de Batı'dan alınmış ve hâlâ rayına oturtulamamış kavramların başında gelmektedir. En geniş anlamda temel insanal inanç ve özgürlüklerin korunmasıyken laiklik, bunun tersini de içerebilmektedir. Sözkonusu başörtüsü sorununun bu noktadaki çıkmazı, aslında soruna bir din ve inanç **özgürlüğü** olarak bakılmamasından kaynaklanmaktadır. Daha doğrusu böyle bakılmak istenmemektedir. Bunun için de olası bütün numaralar işleve konulmaktadır.

Sözgelimi bunlardan en dikkat çekici olanı, başörtüsünün bir **dinsel inanç yasası** olmadığı şeklindeki iddia ve çabalardır. Ancak herkesçe bilindiği gibi buna karar verebilecek kimseler, sözkonusu kaynakları anlamak ve yorumlamak noktasında **uzmanlaşmış** kimseler olacaktır. Soruna böyle yaklaşılması gerekirken aksine uzaktan - yakından ilgisi olmayan kimseler, dahası aksini savunmayı kendilerine **inanç** edinmiş kimseler işleve konulmaktadır. Durum böyle olunca sonucu tahmin etmek güç olmamaktadır. Bu konuda laik bir devlet sistemindeki yeri henüz iyice anlaşılmamış olan **resmî din kurumları** da bir **vazife mes'uliyeti** çerçevesinde susmayı yeğlemektedirler. Toplumun kendilerinden çok şey beklediği bu resmî din kurumlarının sözkonusu tavrı, karşıt görüşlü kimselerin haklı onayına **mazhar** olurken, yine sözkonusu tavır, bu kurumların tarihsel gelişim süreçlerine ters düşmemesi noktasında kendi çapında bir **anlamlılığı** da beraberinde getirmektedir.

Gerekçelerden bir başkası da, başörtüsünün **ideolojik bir sembol** olduğu, dolayısıyle inanç özgürlüğü ile bir ilgisi olmadığı iddiasıdır. Soruna, gündeme geldiği günden bu yana her nedense yapıcı ve iyimser yaklaşılmamış, daha çok bunun toplumsal ideolojik bir **farklılaşma;** bu farklılaşmanın arkasında da örgütlerin bulunduğu, asıl amacın laiklik düşmanlığı olduğu üzerinde ısrarla durulmaktadır. (Basın bir taraftan bu konuda görevini tam olarak yerine getirmekte; laiklik sınavından başarıyla çıkmakta, öteden yaklaşan Ramazan ayı dolayısıyle dinsel sınava hazırlanarak onu da başarmak (!) çabasındadır**.** İkiyüzlülük **bir ahlâk** sorunu olmaktan çıkmış, insanların doğal karakteri haline **gelmiştir** toplumumuzda.) Bütün bu çabaların tek amacı, sorunu bir **illegalliğe** büründürerek elle tutulur gerçekleri saptırmaktır. Oysa herkesin bildiği gibi TCK'na göre suç oluşturacak unsurlar açıktır. Bu çerçevede işlenen suçlara müdahale edilir. O halde ortada suç unsuru oluşturacak hiç bir durum yokken neden hâlâ başörtüsünde **potansiyel** (olası) bir suç unsuru aranmaktadır?

Aslında böylesi bir tavır, demokrat geçinen bir toplumda en anti-demokratik, en kötümser tavırlardan biri değil midir?

Açıkçası bu durumda suçlular yer değiştirmiyor mu?

Peki bütün bunların anlamı ne?

Toplumsal görüngüde başörtüsüne neden yer verilmek istenmiyor?

Hiç kuşkusuz **çağdaşlık adına çağdaşlık için. O** da ne demek? Öncelikle çağdaşlık, anlaşılmak istendiği anlamda **Batı yaşam paradigması** (veya elbise modeli) ise, buna çağdaş değil Batılı denilmelidir. Bunun da ötesinde Batı, çağdaşlığından kuşku duyduğu, çağdaşlık kavramını **görece** bir değer yargısı olarak gördüğü günümüzde bizimkilerin çabası boşuna değildir elbette. Kısacası bu fark çağdaşlığımızın en somut göstergesidir. Ancak hemen belirtmek gerekir ki, bütün bu sorunlar Batı tipi demokrasiyi uygulamanın sorunları değil, **Batı'nın bizden istediği demokrasi** biçiminin sorunlarıdır.

Evet, demokrasinin korunmasında her zaman hassasiyetlerini vurgulayan kimseler, böyle bir tavırla söylediklerinden neyi kastettikleri doğrusu anlaşılmamakta, hatta anlamsızlaşmaktadır. Eğer başörtüsünün demokrasiden bir **takıntısı** yoksa, laiklik de en geniş anlamda dinsel inanç ve kanaatlerin korunmasıysa, böyle bir yasağa gitmek ne anlama geliyor?

Demokrasi, laikliğin algılanan biçimiyle çelişiyorsa o halde bu iki kavram yeniden tanımlanmalı, aralarındaki ilişkiler yeniden gözden geçirilmelidir. Aksi durumda **kaypak kavramların gölgesinde dolaşmak konumsal kaygı taşıyanların işine gelecek ve başörtüsü sorunu bu bağlamda bir provokasyon olarak kalacak, öteden üniversitelerdeki binlerce genç kızı, dinsel inanç ve kanaatlerinden ötürü yüksek öğrenimden mahrum bırakmak ve bu inançları paylaşan yine binlerce öğrencinin düşlediği en doğal hakları olan öğrenim haklarını ellerinden almak bir demokrasi suçu olarak demokrasi tarihine geçecektir.**

Aydınlara gelince **J. P. Sartre'ın** dediği gibi **aydınlar, toplumda bir vücudun beyni, halk ise bedenidir.** Bu anlamda aydınlara görev ve sorumluluklarını hatırlatarak diyebiliriz ki, aydınlarımızın başörtüsü sorununda göstermiş oldukları **duyarsız tavır,** temelde **aydın olmaktan** çok, **aydın geçinen** olduklarını **bir kez** daha tüm açıklığıyla ortaya koymaktadır. (Yazan: MEHMET ERDOĞAN)

Kaynak:

AYANE DERGİSİ MART 1989

A HİSTORY OF GOD /Tanrı'nın Tarihçesi (2001)

Ülke: ABD

Tür: Belgesel

Vizyon Tarihi: 04 Aralık 2012 (ABD)

Dil: İngilizce

Senaryo: Karen Armstrong

Yapımcı: Bram Roos

Altyazı ve çeviri: felis agnosticus

Özet

A History of God (Tanrı'nın Bir Tarihçesi, Tanrı'nın Tarihi), Karen Armstrong tarafından 1993 yılında yazılmış olan ve temelde 3 büyük dinin tarihsel gelişimini anlatan bir kitaptır. Aşağıda gelecek olan belgesel metni de kitabın 1,5 saatlik çok kısa bir özeti şeklindedir.

Kitapta, insanoğlunun paganizm ile başlayan tanrı arayışının çeşitli aşamaları tarihsel süzgeçten geçiriliyor; semavi dinlerin ortaya çıkışı, gelişimi ve inanç sistemlerindeki ilginç noktalar anlatılıyor. Temelde, tanrı kavramının ve dolayısıyla dinlerin, insanın değişen dünya görüşüne ve yaşam koşullarına göre nasıl değiştiğinin altı çiziliyor, 3 büyük dinin bu kavrama dair farklı bakış açıları inceleniyor. Hem felsefi, hem de metafizik boyutuyla, insanların tanrı kavramını nasıl algıladıklarını ve nasıl deneyimlediklerini, hangi tarihsel olayların ne gibi inanç akımlarına yol açtığını ve bunların günümüze kadar ne şekilde geldiğini görmemizi sağlıyor.

Belgesel, çeşitli din adamlarının ve teologların yorumlarıyla, kutsal kitaplardan örneklerle ve animasyonlarla renklendirilmiş olup **bir tarih belgeseli şeklinde izlenmesi gereken, ama aynı zamanda kendi inançlarımızı veya inançsızlığımızı sorgulamamızı tetikleyen bir belgeseldir.** 2001 yılında televizyonlarda yayınlanmıştır. Bu özellikleriyle bilgilendirici olması bir yana, hem inançlı, hem de inançsız kesimden çeşitli tepkiler almıştır. Belgeselin büyük bir bölümünde hâkim olan inançsız ama tarafsız üslup, sonlara doğru yerini, inanmak ile inanmamak arasında kalmış bir insanın üslubuna bırakır; ki zaten **Karen Armstrong**'ın aşağıdaki kısa biyografisini okursanız, bunun sebebini çok daha iyi anlayabilirsiniz.

> Her ne kadar tarafsız görünen ve barışçıl bir üslubu olsa da, dinlerin güzel yanları kadar tehlikeli ve sapkın yanlarının da anlatılmış olmasını dilerdim, çok daha GERÇEKÇİ bir Tanrı (ve din) kavramı sunmuş olurdu izleyicilere. Günümüz için fazlaca iyimser bir bakış açısına sahip olduğunu ve insanlığın henüz dünyayı ve dini inançlarını bu şekilde değerlendirmekten çok uzak olduklarını düşünmeme rağmen, portrelenen "gelecekteki sevgi, barış, huzur dolu dünya" dileği, şüphesiz hepimizin istediği bir şeydir. O anlamda, yobaz ve kendilerininkinden farklı düşüncelere tahammülü olmayan bazı insanların mutlaka izlemesi gereken bir belgesel olduğu kanısındayım. Ancak ateistlerin zaman zaman oldukça da sert bir şekilde eleştirdiği (ve o kadar sert olmasa da, eleştirilmeyi hakettiğini düşünülen) kusurları yok değildir.
>
> Karen Armstrong, pek çok ünlü ateist (Dawkins, Dennett, Jerry Coyne gibi) tarafından sert bir şekilde eleştirilmiştir. Dennett'ın konuyla ilgili eleştiriyi yaptığı (ve hatta işi daha da ileri götürerek, Armstrong'un tutarsız teolojik çarpıtmalarını tiye almak için taklidini bile yaptığı) sunumunu izlemek ve Richard Dawkins'in Armstrong'a cevaben yazmış olduğu eleştiri yazısını okumak için tıklayın.
>
> Jerry Coyne ve Richard Dawkins'in eleştirilerini okumak için tıklayın.

Kitabın yazarı ve belgeselde de anlatıcı görevini üstlenmiş olan Karen Armstrong kimdir?

Katolik bir rahibe olarak yedi yıl geçirdikten sonra,1969'da manastırdan ayrıldı ve Oxford Üniversitesi'nden edebiyat lisans diploması alıp Londra Üniversitesi'nde modern edebiyat dersleri vermeye başladı. Aynı zamanda bir kamu kız lisesinin de İngilizce bölüm başkanlığını yaptı.

1982'de okuldan ayrılıp serbest yazarlığa ve görsel yayıncılığa başladı.1983'te orta doğuda St. Paul'ün eserleri ve hayatını konu alan altı bölümlük bir belgesel dizisi çekiminde görev aldı. Kudüs gezisi sırasında bir ateist olan Armstrong, hiçbir zaman Katolik kilisesine dönmedi ancak bağımsız bir monoteist olarak hayatına devam etti. Doğuya yaptığı seyahat ve edindiği bilgiler, kendisini çok daha mistik bir anlayışa yönlendirmiş, doğu kültürünün daha "gizemli" olan dünyasına yönelmesine sebep olmuştur. Yani özetle, Karen Armstrong Kudüs gezisinden sonra hiçbir dine mensup olmasa da tek tanrıya inanan bir kişiye dönüşmüştür ve belgeseli çektiği zaman da bu görüştedir.

Karşılaştırmalı dinler üzerine 12 kitap yazmıştır.

Diğer televizyon çalışmaları Varieties of Religious Experience (Dini Tecrübenin Türleri, 1984) ve Tongues of Fire (Ateşten Diller, 1985) gibi yapıtları içermektedir ki ikinci yapıt, dini ve şiirsel ifade ile ilgili aynı isimli bir antoloji oluşturması ile sonuçlanmıştır. 1988'de (ve 1991, 2001 sonraki baskılar) yayınladığı Holy War (Kutsal Çatışma) adlı eseri, batıda sert eleştirilere hedef olmasına yol açmıştır.

Islam: A Short History (İslam'ın Kısa Bir Tarihçesi) isimli kitabıyla, İslam'ın batıda bilindiği gibi vahşi ve karanlık bir din olmadığını savunmuş ve bu sebeple de sıkça eleştirilmiştir. Bu konuda fazlasıyla iyimser olduğunu düşünülüyor, zira yer verilen ayetler hep İslam'ın sözde aydınlık yüzüdür, karanlık kısımları hep gözardı edilmiştir. Karen Armstrong bunları bilmediği için mi, yoksa özellikle (ki bunun farklı sebepleri olabilir) gizlemek istediği için mi yaptığını bilmiyorum.

Kaynaklar:

- http://en.wikipedia.org/wiki/Karen_Armstrong

- http://www.islamfortoday.com/karenarmstrong.htm

- http://www.newenglishreview.org/Hugh_Fitzgerald/Karen_Armstrong%3A_The_Coherence_of_Her_Incoherence/

Bu kısmın Alıntı linki: http://www.baharkilic.org/post/2011/07/05/Tanrinin-Tarihi-A-History-of-God-%28belgesel%29.aspx

BELGESEL METNİ

İnsanlık tarihi, bir arayış olarak düşünülebilir. Bilgi arayışı, teselli arayışı, anlama arayışı. İnsanoğlunun belki de en büyük soruları inançla ilgilidir. Tanrı'yla ilgilidir. Tanrı'ya dair inançlar çok sayıda yoldan seyahat etmiştir. Bir tanesi, 3 büyük monoteist din ile sonuçlanmıştır. **Musevilik, Hıristiyanlık ve İslam.** Tanrı'yı bugün olduğu şekliyle algılayabilmek için. Tarih boyunca zamanla değişmiş olan bir algıdır bu. Ve hala da değişmektedir. Tarihlerinin erken dönemlerinde Museviler, Hıristiyanlar ve Müslümanlar, kendilerinden önceki pagan toplumlarınca "ateist" olarak tanımlanmıştır. Tanrı'ya inanmadıkları için değil, besbelli ki inanıyorlardı. Ama kutsal olana dair düşünceleri çok farklıydı.

Evrende tek bir üstün Tanrı olması fikri, insanların bilincine öylesine hükmetmiş durumdadır ki, bunu sorgulama ihtiyacını bile bastırmıştır. Ama bu noktaya gelinceye kadarki süreç, öngörülemeyen, zor ve hatta acılı bir süreç olmuştur. Bu, o sürecin hikayesidir.

Tanrı'nın tarihi. "Ben neysem oyum" "Başka Tanrı'ya tapmayacaksın"

TANRI'NIN TARİHİ

İnsanlığın şafağından beri, birkaç 100 bin yıl öncesinden başlayarak insanlar, öngörülemeyen ve çoğu zaman da düzensiz olan bir dünyaya anlam vermenin yollarını aramıştır. Biz kimiz?

Neden varız?
Mevsimler neden değişir?
Hayat neden acılarla doludur?
Öldüğümüz zaman ne olur?

Bu arayış, insanların olaylara tinsel açıdan bakmasına sebep oldu. Somut dünyanın ötesindeki olaylara.. Eski toplumlar, doğa üstü güçlerin varlığına yöneldi. "Tanrılar" diyeceğimiz güçlerden huzur ve düzen için medet umdular. Politeizm veya paganizm(putperestlik) denilen bu birden çok Tanrı inancı, insanoğluna, uzun süren tarihi boyunca hükmetti. Tek bir üstün kutsal varlığa inanmak anlamına gelen monoteizm, yaklaşık 4 bin yıl önce ortaya çıktı. Bugün ise insanlar için Tanrı; ebedi ve değişmeyen bir varlıktır. Tanrı hakkındaki düşünceler, Tanrı'nın dünyada ilk kez ortaya çıkışından beri değişim geçirmektedir. "Tanrı'nın değişmesi" fikri, bir kavram kargaşası yaratıyor gibi gelebilir. Çünkü Tanrı'nın mutlak, ebedi ve ilahi olması gerekir. Ve aslında bu temel kutsallık gerçeği değişmez,., ama insanların bunu ifade ediş tarzı değişir. Atalarımız ile aynı şekilde dindar olamayız çünkü bakış açımız tamamen değişti. Uzaydan dünyamıza baktık mesela. Dolayısıyla her neslin, geçmişine ait geleneklere bakarak, kutsal metinlere bakarak, onların kendilerine ait tuhaf ve özgün koşullarına bakarak, geçmişin geleneklerini günümüzün sorunlarına uyarlamak için, yaratıcı bir çıkış yapmak durumundadır. **"Yapım aşamaları devam eden Tanrı",** ilk olarak politeizmin mini Tanrıları şeklinde ortaya çıktı. Her Tanrı'nın, güç ve sorumluluk alanları sınırlıydı. Avlanma gibi veya savaş, doğurganlık veya ölüm gibi. Eski insanlar için, bu sayıca fazla ama sınırlı tanrılar, onlara fazlasıyla ulaşılabilir ve yakın geliyordu. Paganlar, pek çok tanrıya inanan politeist insanlardı. Hem ilahi olanla hem de dünyayla çok yakın ve sıcak bir ilişkileri vardı. Bu dünyalar ile kadınlar, erkekler ve tanrılar arasında uzanan uçurumlar görmüyorlardı. Paganizmin çekiciliği, tanrıların böylesine yakın olmasıydı, onları görmek için çok fazla mücadele etmenin gerekmemesiydi. Doğrudan ve istediğiniz anda hayatınızda bulunuyor olmalarıydı. Politeizmin çekiciliğini anlamak istiyorsak, öncelikle Katarizm'e, azizleriyle birlikte göz atmamız gerekiyor bence. Hiçbir katolik politeist olduğunu söylemez, ama şu ya da bu şekilde faydalı olmuş olan azizlerin kaydını tutmayı severler. Cascia'lı Azize Rita, umutsuzların azizesidir, Azize Jude da öyledir mesela. Ben Azize Agatha gününde doğmuşum, o da göğüsleri kesilmiş bir azizedir, dolayısıyla göğüs kanseri olan kadınlar için bir destek simgesidir. Cristopher, seyyahların azizidir. Yani burada, insani bir dürtünün gölgesini görüyoruz:

"İyice derine inip eksik birşey kalmadığından emin olmalıyım." diyen dürtüden bahsediyorum. Politeizm bu yüzden vardı. Ve böylece, eski insanlar tinsel dünyayla pek çok tanrı aracılığıyla iletişim kurdu. Her biriyle doğrudan ve de belirli bir amaç için iletişim kurulabiliyordu. Ve sonra, bildiğimiz kadarıyla 4 bin yıl önce, tek bir kutsal varlık fikrinin ortaya çıkışı için ilk kıpırdanmalar başladı. Ortaya çıkış yeri, antik Orta Doğu'nun batısında bulunan Kenan bölgesiydi. Burada Kenaniler denilen yerel halk yaşıyordu. Kenan dini, tipik bir pagan, politeist dindi. Kendilerine ait bir tapınakları vardı ve baş tanrı El idi. El karanlık bir kişilikti, yüksek bir tanrıydı. El'in oğlu Baal, fırtına ve bereket tanrısıydı. Baal'ın kızkardeşi de ekin tanrıçası Anat idi. Museviliğin geleneksel kurucuları olan İbrahim, İshak ve Yakub, hayatlarını bu tanrılarla çevrelenmiş olarak yaşadılar. Tek bir üstün tanrıya inanmayı gerektiren monoteizm inancı, işte bu pagan kültüründen doğacaktır. O zamanın din adamları, bizim anlayışımıza göre monoteist değillerdi. Yalnızca tek bir tanrıya inanmıyorlardı. Bağlılıklarını seçtikleri tek bir tanrıya sunmuş olabilirler ama başka tanrıların da varolduğuna inanıyorlardı. Ve İbrahim de tipik bir pagan gibi davrandı. Kenan'a gelirken eski tanrılarını beraberinde getirmedi çünkü o bölgede artık etkili değillerdi. Derhal El gibi yerel tanrılara tapınmaya başladı. Monoteist dinlerin geleneğinde,

doğal olarak kurucusunu veya kurucularını ilk günden beri bütünüyle tamamlanmış bir dinin devrimci liderleri olarak görme isteği vardır. Ama hiç kimse, mevcut fikirlerden doğmamış olan yeni bir fikir ortaya atamaz. Dolayısıyla en azından şunu söyleyebiliriz: İbrahim'in, Yakup'un ve İshak'ın tanrıya verdikleri isim olan **"El",** aynı zamanda Kenani tapınağında da kullanılan bir isimdir. Ve de neden öyle olmasın ki?

İbrahim, geleneksel anlamda ilk monoteist insan olarak bilinir. Ama onun Tanrı'yla olan ilişkisi, komşularının pagan tanrılarıyla olan ilişkilerine çok benzer. İncil'in kendisi bile sanki bunu doğrular niteliktedir.

"Hava ısınırken çadırının girişinde oturuyordu. Yukarı baktığında yakınında duran 3 adam gördü. Onlarla selamlaşmak için koştu ve saygıyla eğilerek şöyle dedi: Efendilerim, eğer gözünde lütuf bulduysam, lütfen kulunuzun yanından ayrılmayın. Biraz su getirteyim, bırakın size yiyecek bir şeyler getireyim”- Yaratılış; 18:1

Bir korulukta veya tam karşısınızda insan olarak vücut bulmuş haliyle bir Tanrı'yı görmeniz veya Tanrı'nın suretiyle ilgili bir deneyim yaşamanız çok olasıydı. Ve bazen İbrahim, Tanrı'yla yemek bile yerdi veya tartışmaya girerdi; sanki karşısında bir eşiti varmış gibi. Bu, sonradan Musevi toplumları için şaşırtıcı bir durum olarak karşılaşacaktı. Ama o zamanlar bu, İbrahim için gayet doğal birşeydi çünkü çok daha farklı bir dünyada yaşıyordu. Hayvanların kurban edilmesi, eski paganların tanrılarıyla iletişim kurmak için kullandığı yöntemlerden biriydi. İbrahim için de durum farklı değildi. "Ve dedi ki: Ey tanrım, bu toprakları miras alacağımı nasıl bileceğim?

Ve Tanrı cevap verdi: Bana bir düve, bir keçi, bir de koç getir. Bir de kumruyla güvercin yavrusu getir. Ve İbrahim bunların hepsini getirdi, onları ortadan ikiye böldü- Yaratılış; 15:8

Eski dünyaya ait her dinde, mutlaka "kurban" eyleminin bir çeşidi vardır. Kurban etme işlemi önemliydi çünkü Tanrı'yla insanlar arasındaki karşılıklı ilişkinin önemini vurguluyordu. Öldürülen hayvanın etleri tanrılara sunuluyordu ve aşağıdaki insanlar da bu adanmış etten yiyerek bir anlamda tanrılarla bir öğün paylaşmış oluyorlardı, çünkü insanlar şöyle düşünür:

"Eğer gerçekten inancında samimiysen, bunu kanıtlamak için birşeyleri vermeli, ve hatta feda etmelisin."

Eğer yeterince inanırsa, insanlar bu yüzden savaşlarda ölür, bir başkasının hayatını kurtarmak için kendi hayatını bu sebeple feda eder. Ancak bazı pagan kültürlerinde, hayvan kurban etmek her zaman yeterli değildi. Bazı durumlarda daha değerli kurbanlar gerekirdi. Bir insanı kurban etmek gibi.. Hatta bazen de bir çocuk. Bu da İbrahim'in hayatına girmiş olan bir başka dini gelenekti.

"Tanrı, İbrahim'i sınava tabi tuttu. Ve dedi ki: Sevdiğin biricik oğlunu al, Moriya bölgesine git. Orada sana göstereceğim bir dağda oğlunu yakmalık sunu olarak sun- Yaratılış; 22:1

İshak hikâyesi belki de Museviler için en derin, anlaşılması en zor ve tuhaf bir şekilde Musevi kültüründe en çok değer verilen hikayedir. Bunun sebebi, bize o zamanın inanç sistemlerinde, Tanrı'yla insan etkileşimi hakkında çok şey gösteriyor olmasıdır. Bir yandan İbrahim'i sadece bir çocuk katili gibi gösterir, çünkü bu hikayede oğlunu neredeyse öldürecektir. Ama birçok âlim buna daha farklı bir açıdan bakar. Çünkü çocuk kurban edilmesi o dönemde çok yaygın bir uygulamadır ve bu hikaye, Musevi metinlerinde konuyla ilgili bulunan son hikayedir. Sonradan Tanrı'nın İbrahim'e oğlu yerine bir koçu kurban etmesini emretmesiyle, bir daha inancın ve Tanrı anlayışının, bu derece ağır bir şekilde sınava tabi tutulmasını istemediğini buyurduğu ve böylece tarihte önemli bir değişiklik yaratmayı amaçladığı savunulur. Kitab-ı Mukaddes'te adı geçen son peygamber ve İbrahim'in torunu olan Yakup, Tanrı'yla atalarından çok daha yakın bir şekilde iletişim kuran kişi olacaktır. "Bir adam gün ağarıncaya kadar onunla güreşti. Yakup'u yenemeyeceğini anlayınca, dedi ki: **"Bırak beni, gün ağarıyor." Yakup cevap verdi: "Beni kutsamadıkça seni bırakmam." Adam dedi ki: "Artık sana Yakup değil, İsrail denecek. Çünkü Tanrı'yla güreşip yendin." Yakup: "Lütfen adını söyler misin?**

" diye sordu. Adam: "Adımı sormamalısın." dedi ve kayboldu- Yaratılış; 32:24

Benim için algılanması zor bir gizem içeriyor. Yani kimdir bu kutsal varlık?

Bütün gece tükenme noktasına gelene kadar onunla güreşmek ne anlama gelir?

Hikayenin sonunun, hem insanla hem de Tanrı'yla bağdaştırılabilir oluşunu da özellikle beğeniyorum. Aralarındaki ilişki, basit bir şekilde itaat veya zafer kazanma şeklinde değil, güreşme eylemiyle ifade edilmiştir. Ve bu da bence Musevi geleneklerinin en temel gerçeklerinden biridir. **"Algılanması imkansız olan sonsuz Tanrı"** düşüncesi ve **"Dokunulup hissedilecek kadar yakın olan Tanrı"** düşüncesi arasında kendi algımızla güreşip dururuz. Güreşme faslından sonra Yakup, ziyaretçinin ismini öğrenmek ister. Ve ziyaretçi cevap vermez. Antik kültürlerde, birisinin ismini bilmek, bu bir Tanrı bile olsa, size ona hükmedebilme gücünü verirdi. Tarikat ayinlerinde, tanrıların isimlerini defalarca makamlı bir şekilde söylerlerdi, böylece bu Tanrı'yı idare edip istediklerini yapmasını sağlamaya çalışırlardı. Ama bu Tanrı "hayır" der, **"Adımı bilemezsin, beni bu şekilde kontrol edemezsin"** der ve ortadan kaybolur. Burada belli belirsiz bir değişim söz konusudur. Yakup'un Tanrı'sı, alışıldık pagan Tanrı inancından yavaşça uzaklaşmaya başlamıştır. Sonuç olarak Musevilik, bulunduğu toplumun dini geleneklerinden ne kadar farklı ve ne kadar radikal olursa olsun, tek bir adımda bir gecede meydana gelmemiştir. Zamanla büyümüştür. Kutsal peygamberlerle oluşmaya başlayan yeni tanrı anlayışı, kısa zamanda yeni bir şekle dönüşecekti. Bu dönüşüm, büyük devrimsel ayaklanmaların olduğu bir döneme denk gelir. Eski din adamlarının torunlarının, Tanrı ve peygamberi Hz. Musa sayesinde Mısır'daki köleliklerinden kurtulup özgür kaldıkları dönemdir. Hz. Musa'nın ve Exodus(Mısır'dan Çıkış) kutsal kitabının Tanrı'sı, artık din adamlarının "el altında bulunan ve ulaşılması kolay olan" tanrısı değildir. Tanrı artık gizem doludur ve yine aynı derecede gizemli bir de ismi vardır. Monoteizm, tanrıların ulaşılabilir olduğu bir çağda ortaya çıkmıştır. Kutsal kitaplardaki resullerin deneyimlediği Tanrı da bundan pek farklı değildir. Ama bu, değişmek üzereydi. Yaklaşık 3600 yıl önce, Kenan diyarında büyük bir kıtlık başladı. Ve son kutsal peygamber olan Yakup, ailesiyle birlikte Mısır topraklarında yiyecek aradı. Kutsal metinler, Yakup ve onun soyunun ilk başlarda Mısır'da zenginleştiğini söyler. Ama sayıları ve güçleri arttıkça, Mısır'lılar onlardan çekinmeye başladı ve onları köle olmaya zorladı. 400 yıllık esaret döneminden sonra Tanrı, Yakup'un soyu olan İsrailoğulları'nı Mısır'dan çıkarması ve önderlik etmesi için Hz. Musa'yı görevlendirdi.

"Hz. Musa baktı çalı yanıyor, ama tükenmiyor. Tanrı Hz. Musa'nın yaklaştığını görünce, çalının içinden, "Hz. Musa, Hz. Musa!" diye seslendi. Hz. Musa, "Buyur!" diye yanıtladı. Tanrı, "Fazla yaklaşma" dedi, "Çarıklarını çıkar. Çünkü bastığın yer kutsal topraktır- Mısır'dan Çıkış; 3:2

Kendinden geçen Hz. Musa, Yakup'un Tanrı'yla güreştikten sonra sorduğu sorunun aynısını sorar:

"Adın nedir? " Ve bu sefer Tanrı cevap verir. Ama kendisini, aslında bir isim olmayan bir kelime ile tarif eder. " Ehyeh Asher Ehyeh = Ben neysem oyum" anlamına gelen "Yahweh (Yehova)" cevabını verir. Hz. Musa'nın Tanrı'sı, İbrahim'le dostane bir şekilde yemek yiyen Tanrı'dan çok farklıdır. Tanrı, yanan çalının içinden Hz. Musa'ya ismini söyler. "Ehyeh Asher Ehyeh" ki bu da Eski Ahit'te Yahweh (Yehova) haline gelir. Ve bu gizemli bir cümledir. Aslında bu; kasıtlı bir belirsizliği ifade eden İbranice bir deyimdir. Ve Tanrı bu şekilde Hz. Musa'ya; "Kendi işine bak, benim kim olduğum seni ilgilendirmez." demektedir.

(Ehyeh Asher Ehyeh = Ben neysem oyum" un
Arapçaya geçmiş şekli olan "Bi âhiyyen şerâhiyyen"
İsmi, Hz. Ali kerremallâhü veçheye ait olduğu rivayet edilen
Celcelutiyye Kasidesinde geçer.

Bi âhiyyen şerâhiyyen ezûnâyi sabvetin

Asbâvüsin âli şeddâye aksemtü bi taytağat

http://www.lahutiye.com/lahutiye-havas-ilmi/148-celcelutiye-duasi-tam.html

http://mutlulugunsifresi.com/celcelutiyye-duasi-ve-sirlarial.html

Burada yine, idare edilemeyen, ismi kullanılarak kontrol edilemeyen bir Tanrı görüyoruz. O herneyse, O olmaya devam edecektir. 20. yüzyılda önemli bir teolog olan Rudolf Otto buna, "mysterium tremendom et fascinans" adını vermiştir. İki etkisi vardır: Muazzamdır, sizi sürükler. **"Ayağındaki çarıkları çıkar çünkü kutsal topraklara basıyorsun"** der, adeta "Defol git buradan, sen bir hiçsin" der gibi. Diğer bir etkisi büyüleyici olmasıdır. Işığa doğru uçan bir güve kelebeği gibisinizdir. İnsanı elinde tutar. Ona katlanamazsınız ama onsuz da yapamazsınız. Ve bu da, Tanrı gizemiyle başa çıkmak için kutsal kitaplarda kullanılan en yaygın yöntemlerden biridir. Kölelikten kurtarılmayı arzulayarak bekleyen İsrailoğulları için, atalarının kişisel Tanrı'sı olan El, artık yeterli değildi. Onları özgürlüğe kavuşturacak, dinamik ve gizemli bir tanrıya ihtiyaçları vardı. Yehova, böyle bir tanrıydı. Mısır'da 10 tane büyük mucizevi afet oldu. Bazıları Mısır tanrılarını özellikle hedef alan saldırılardı. Önce Nil nehri bir kan nehrine dönüştü. Ardından bitler, çekirgeler, dolu ve şimsekler, iyileşmeyen çıbanlar ve heryere hakim olan mutlak karanlık geldi. Ve en sonunda Tanrı, her Mısır'lı ailenin ilk doğan oğlunu öldürür. Köle sahipleri onları artık alamaz. Firavun sonunda teslim olur ve İsrailoğulları'nın Mısır'ı terketmesine izin verir. Exodus(Mısır'dan Çıkış) hikâyesiyle Hz. Musa, yeni bir farkındalık oluşturur: Bu Tanrı özgürleştiricidir, insana saygısı olan, onlara değer veren ve onları seven bir Tanrı'dır. Özgürleştiren odur, mutlak diktatörlüğü, bu durumda Firavun'un diktatörlüğünü yıkan odur. Ve bir yandan da bir daha hiçbir insanın mutlak hakim olmayacağını, sadece Tanrı'nın mutlak hakim olabileceğini belirtmiş olur. Bu da bütün insan soylarını akraba yapar. Hz. Musa'nın ve İsrailoğulları'nın özgürleştirilmesini anlatan hikayeler, biz Afrika kökenli Amerikalılar'ın ilgisini çeker ve gönlümüze işler. Çünkü deneyimlerimiz buna çok benzemektedir. Köleleştirilmiş olmamız, güçlü köle sahiplerince köleleştirilmiş olmamız mantıksız beklentilerin ötesinde çalıştırılmış olmamız, yeterince malzeme olmadan çalıştırılmamız, ezilen alt tabaka halk olmak zorunda kalışımız, tıpkı İsrailoğulları'nın tarihine benzer ve bizim tarihimizle aynıdır. Tanrı'nın dualarımızı duyması ve bizi kölelikten kurtarmaya karar vermesi bir mucizedir. İsrail kavminden biri için, Mısır'dan Çıkış'ın Tanrı'sı harika ve özgürleştiriciydi, ama bir Mısır'lı için hiç de öyle değildi. Mısır'lılar bu Tanrı'nın elinden büyük acılar çekti. Tanrı'ya **"Orduların Tanrı'sı"** anlamına gelen Yahweh Sabaoth denir. Ve o kabileye ait bir Tanrı'dır, henüz evrensel değildir. Mısır'lıların kendi tanrıları vardır. Ve bu Tanrı, Mısır tanrılarıyla savaşmaktadır. Tutkuyla sadece kendi insanlarının tarafındadır ve gerekirse onların tüm düşmanlarını öldürmeye hazırdır. Mısır'ın elinden kurtulup özgürleşen İsrailoğulları, Sina Çölü'ne doğru ilerlediler. Tanrı'nın kendisini gösterdiği yanan çalının olduğu dağa doğru yol aldılar. Sina Dağı'nda Yehova ile yaşadıkları karşılaşma, ilişkilerini açıkça tanımlayacaktır.

"Üçüncü günün sabahı gök gürledi, şimşekler çaktı. Dağın üzerinde koyu bir bulut vardı. İnsanlar titriyordu. Tanrı Sina Dağı'nın üzerine indi, Hz. Musa'yı dağın tepesine çağırdı. Hz. Musa tepeye çıktı- Mısır'dan Çıkış; 19:16

Yunan ortodoksları Hz. Musa'nın dağın tepesine çıkması fikrine bayıldı. Hz. Musa'nın yoğun bulutlarla çevrelenmiş bir şekilde, normalde sadece Tanrı'nın olduğu ve görülemeyen bir yerde, Tanrı'yla birlikte olma düşüncesine bayıldılar. Ve bu fikri şöyle yorumlayacak şekilde kullandılar: "Evet, Tanrı'yla beraber olabilirsin, ama sakın onu açıkça görebileceğini düşünme, onu tanımlayıp doğasını anlayabileceğini sanma."

Kilise öncülerinden biri olan Gregory Palamas şöyle yazmıştır:

"Eğer-Tanrı vardır- diyorsak, -Biz var değiliz- dememiz gerekir."

Bununla şunu demek istemiştir: Tanrı üstün bir varlık değildir ya da bizim algıladığmız ve olduğumuz şekilde bir "varlık" değildir. O halde ne varsa, Tanrı'dır. O varoluşun içindeki varoluştur. Tanrı'yı sınırlarsanız, kendi hayalinizde bile bunu yaparsanız, Tanrı'yı yaratıyorsunuz demektir. Çünkü hayal gücü, beş duyunun bir ürünüdür. Bilgisayar hafızası gibi, beyninizdeki anılardan yararlanarak onu oluşturursunuz. Dolayısıyla Tanrı'yı yaratmış olursunuz ve bu, Tanrı'ya yapılamaz. Tek üstün Tanrı'nın bu gizemli ve algılanamayan yapısı, Sina Dağı'nda iletilen on emrin ikincisinde açıkça ifade edilir.

"Benden başka Tanrın olmayacak. Kendine yukarıda gökyüzündeki cennette olana benzeyen herhangi put veya benzeri heykel yapmayacaksın- Mısır'dan Çıkış; 20:3

Ama belki de daha yakın ve rahatlatıcı olan, eski "ulaşılabilir Tanrı" fikrini terketmek, gerçekten de zor olmuştur. Tanrı emirlerini Sina Dağı'nda Hz. Musa'ya gönderirken bile, insanları beklemekten sıkılır. Pagan tanrısı El'in geleneksel görüntüsü olan altın bir buzağı heykeli yaparlar. Dağın eteklerinde masraflı bir ziyafet düzenleyip dans ederler. Sina Dağı'nda olağanüstü bir olay yaşanıyordu. Gökgürültüsü, şimşekler ve özgürleşme gibi harika şeyler oluyordu. Tanrı, **"Tek tanrı benim ve benden üstün bir Tanrı yoktur."** demişti. Ve şimdi de dönüp baktıklarında aynı Tanrı, önünde dans edip şarkı söyleyebilecekleri ve dokunabilecekleri altın bir buzağı yaratmıştı. Yani insanların bir gecede değişmesini beklerseniz, kalbiniz kırılacaktır. İnsanların bir haftada, bir günde ve hatta bir nesilde, kutsal şeylere yönelik alışkanlıklarından kurtulamıyor olması, kimseyi şaşırtmamalıdır. Ancak acaba İsrailoğulları, altın buzağıya tapınarak Tanrı'yla insanlar arasında oluşmaya başlayan mesafeyi mi kapatmaya çalışıyordu?

Atalarının Tanrı'ya hissettiği yakınlığın birazını da olsa hissetmeyi mi umuyorlardı?

Sembolik nesneler, görüntüler ve putlar yaratmak, her dinde görülen güçlü bir dürtüdür. Çünkü onlara dokunabilir, onlarla konuşabilirsiniz, vesaire. Halen somut olan şeylere karşı kuvvetli hislerimiz vardır. Tüm monoteist inançların temelinde, kaçamayacağınız bir gerilim yatar. Bir yandan bu her türlü hayal gücünün ötesinde olan, evrensel ve ebedi Tanrı kavramı konusunda ısrar ederken, diğer yandan da aynı Tanrı'nın, uçsuz bucaksız evrendeki önemsiz bir nokta olan insana değer verdiği konusunda ısrar ediyoruz. Dolayısıyla burada gerçekten de bir çelişki vardır ve insanlar doğal olarak zaman zaman bu gerilimin bir tarafına odaklanır. Hastanede yatarken, hahamların bahsettiği o Tanrısal kutsallığı başucumda hissetmek isterim. Bazen de uçsuz bucaksız yıldızlı evrene, bir Van Gogh tablosuna bakar gibi bakarım, ve bu tarifsiz, evrensel ve üstün Tanrı'dan dolayı şaşkına dönerim. Sina Dağı'nda İsrailoğulları, Tanrı'ya dair yeni fikirlere alışmalarının ne kadar zor olacağını göstermişlerdi. İsrailoğulları, çölde arayış içinde geçirdikleri zor günlerden sonra kutsal topraklara yerleştiklerinde, Tanrı'ya dair yeni özellikler ortaya çıkmaya başladı. Kıskançlık ve intikam duygusu gibi. Tanrı'nın bu değişen yapısı, Eski Ahit'teki peygamberler için olağanüstü zor bir mücadeleyi de beraberinde getirmişti. Ama yine de aynı peygamberler, aynı Tanrı'yı nazik ve merhametli olarak da tanımlamışlardır. İsrailoğulları'nın, Tanrı'nın ortaya çıkan bu karmaşık yapısı konusunda anlaşmaya varmaları, Musevi inancının kalıcılığını, ve hatta belki de, bizzat monoteizmin kalıcılığını belirleyecekti. Hz. İsa'dan 1200 yıl önce, Mısır'dan Çıkış'ın yaşandığı zamanlarda, Tanrı kendisini üstü örtülü bir gizem olarak ortaya koydu ve insanlarının başka tanrılara tapmasını yasakladı. Ama İsrailoğulları Sina Dağı'nda Tanrı'nın kelamını alıp Kenan diyarına döndükleri zaman, Tanrı'nın emrini unutmuş gibiydiler. **"Başka Tanrı'ya tapmayacaksınız."** emri unutulmuştu. Din tarihin en tuhaf karakterleri ortaya çıkmıştı: Peygamberler. Peygamberlerin hikâyeleri, İsrailoğulları'nın bu değişime ayak uydurma konusunda çok zorlandıklarını gösteriyor. Peygamberler bazen doğaüstü ve anlaşılması zor davranışlar sergiler. Zülkifl'e Tanrı tarafından dışkı yemesi söylenmiş mesela. Ve bir mülteci gibi ağzına kadar dolu çantalarla dolaşmak zorundadır. Yeremya, Tanrı ile olan etkileşimini vücudunun her uzvunu saran ve bir sarhoş gibi tökezleyerek yürümesine sebep olan bir ağrı olarak ifade eder. Zülkifl, Tanrı'yı kutsal bir at arabasında gördüğü ilk ilahi deneyiminden sonra, şuursuzca kendinden geçtiğini düşünür. Ve bence bu, İsrailoğulları'nın, Orta Doğu'ya hakim olan mistik bilinçten kendilerini koparma ve ondan uzaklaşma konusunda zorlandıklarını gösteriyor. Yehova'nın en ateşli savunucularından biri de peygamber İlyas(Elijah) idi. Ki zaten bizzat bu isim bile, **"Yehova benim Tanrı'mdır"** anlamına gelir. İlyas, Milattan Önce 9. yüzyılda yaşamıştır. Kenan Tanrı'sı Baal'a tapmanın İsrailoğulları arasında yeniden popüler olduğu zamanlarda yani. İsrail kralı Ahab ile evlenen Lübnan'lı bir pagan olan Kraliçe Jezebel, Baal'ın baş savunucusuydu. Şimdi, ciddi bir kuraklık başlamıştır. İsrailoğulları, fırtına tanrısı Baal'dan yağmur yağdırması için medet umar. İlyas öfkeden kudurmuştur. **"Daha ne kadar iki taraf arasında dalgalanacaksınız?**

Eğer Yehova Tanrı'ysa, onu izleyin; yok, eğer Baal Tanrı'ysa, onun ardından gidin- 1.Krallar; 18:21
İlyas Carmel Dağı'nda iki tapınak kurar. Biri Yehova için, diğeri de Baal için. Ve herbirine birer kurban yerleştirir. Sonra Baal'ın peygamberlerine tanrılarına başvurmalarını söyleyerek meydan okur. Bunu deneseler de, bu peygamberler yağmur yağdırmayı başaramaz. Sonra İlyas Yehova'ya başvurur.

Gökyüzünden ateşler yağar ve tapınağı yok eder. İsrailoğulları şaşkın bir şekilde yüzüstü kapanırlar. "Yehova Tanrı'dır!" diye haykırırlar. Çok geçmeden şiddetli yağmurlar başlar ve toprağı tazeler. Carmel Dağı'nda hava durumunu kimin tayin ettiği belirlenmiştir. Yağmuru kim yağdırır. Baal mı yoksa İsrail'in Tanrı'sı mı?

Yağmur için Baal'a giden halkından memnun olmayan Tanrı, kuraklık yaratmıştır. Dolayısıyla göklerden ilahi alevler gelir ve sunulan kurbanı yok eder. Sonra da bulut ortaya çıkar ve cevap verilmiş olur: **"Yağmuru ben yağdırırım."** demiş olur. Kuraklığın sona ermesiyle İlyas, kazanılan zafer konusunda yücegönüllü davranmaz. Baal'ın rahiplerinin yakalanıp yakınlardaki bir vadiye götürülmesini emreder, ve 450 rahibin herbiri orada katledilir. Bazen bunun, putperestliği tamamen yok etmeyi hedefleyen bir kutsallık karmaşası olduğunu düşünürüm. Musevilikte putperestlik konusu, hiçbir hoşgörünün olmadığı, yavaş yavaş iyileştirmek yerine onu tamamen yakıp yok etmenin seçildiği, dolayısıyla kazanılan ilk avantajda Baal'ın bütün rahiplerini öldürmeyi uygun bulan klasik bir bakış açısıdır. Öldürüleceğinden korkan İlyas, Sina Çölü'ndeki dağa kaçar, ki burası şimşekler ve dumanlar arasında Tanrı'nın kendisini Hz. Musa'ya gösterdiği dağın ta kendisidir. Korkmuş ve yalnız olan İlyas, bir kaya yarığının içinde dikilir. Tanrı'nın bir sureti belirir ve İlyas, Sina Dağı'nın Tanrı'sının huzurunda bulunmanın yaratacağını düşündüğü muazaam dehşete hazır olmak için kendisini korumaya alır. Ama İlyas'ı bir süpriz beklemektedir.

"Yehova'nın önünde çok güçlü bir rüzgar dağları yarıp kayaları parçaladı. Ancak Yehova rüzgarın içinde değildi. Rüzgarın ardından bir deprem oldu, ama Yehova depremin içinde de değildi. Depremden sonra bir ateş çıktı, ancak Yehova ateşin içinde de değildi. Ateşten sonra ince, yumuşak bir esinti sesi duyuldu. İlyas bu sesi duyunca, cüppesiyle yüzünü örttü, çıkıp mağaranın girişinde durdu- 1. Krallar; 19:11

Fırtınada değil, şiddetli rüzgarda da değil, ama bir esintinin belli belirsiz sesinin içinde. Dingin ve belirsiz bir ses. Dolayısıyla artık Tanrı'nın doğal güçlerin içinde olmadığı düşüncesi vardır ve sesi zar zor duyulur. Bu da yine klasik paganizmden uzaklaşan ufak bir adımdır. İlyas, putperestliğin peygamberlerinden kaçmıştır. Tanrı'yı aramaya gider ve onu fırtınada veya şimşeklerde değil, sessizliğin sesinde bulur. Bu dinginliğin sessizliği, olgunlaşmayı gösterir. Bu ses, kalbimizden çıkarak aklımız ve ruhumuzla konuşur. Bu da, hem kavrayış hem de sadakat bakımından daha derin bir algıya işaret eder. İlyas, Tanrı'nın kıskanç ve zalim olabildiği gibi, sessiz, hatta nazik bile olabileceğini keşfetmiştir. O bunların hepsi ve daha fazlasıydı. İnsanın beklentilerinin ötesindeydi. İnsan aklından üstündü. **"İnsan aklından üstün olmak", "bizim normal deneyimlerimizin ötesinde olmak."** anlamına gelir. İnsanlık tarihi boyunca insanlar, hayatın gizli ve kutsal bir boyutunu hissetmişlerdir. Normal düşüncelerinin, fikirlerinin ve deneyimlerinin ötesinde olan bir boyut. Vecd ararız, kendimizin ötesine geçip başka bir algı boyutu olan bu durumu deneyimlemek isteriz. Ve bunu dinde bulamazsak, başka yerlerde ararız. Sanatta, sporda, sekste ve hatta yanlış bir şekilde uyuşturucularda ararız. Çünkü yapımız böyledir. İnsanoğlu olarak algımızın ötesinde olan şeyleri deneyimleme ve ulaşamadığımız şeyler hakkındaki düşünceleri kavrama yeteneğine sahibiz. Bu, insan olmanın bir gereğidir. İlyas'tan 150 yıl sonra, Tanrı ve tarihle olan karşılaşması Musevi inancını ve geleneğini bir kez daha değiştirecek olan bir başka peygamber ortaya çıkar. İsmi İşaya (Isaiah) olan bu peygamberin dönemi, M.Ö.745 yılına denk gelir. Yahudiye kraliyetinin bir mensubu olan İşaya, Yehova'ya dair şaşırtıcı bir deneyim yaşar. Kudüs tapınağında dururken, tütsüden çıkan hoş kokulu bir duman bulutu, kurbanların akan kanlarından tüten kokuya karışır. Dumanın içinde, tahtında oturmakta olan Yehova'yı görür, her iki yanında en sevdiği iki melek vardır ve bunlar birbirlerine seslenmektedir.

"Kadosh Kadosh Kadosh. Kutsal, kutsal, kutsaldır Yehova. Yüceliği bütün dünyayı dolduruyor- İşaya; 6:3

"Kutsal" kelimesinin en derin ve eski anlamı "öteki"'dir. Ve buna birçok başka kelime de eklenebilir: "Dehşetli", geçmişteki anlamıyla "korkunç", yani "iğrenç" değil de "aman!!" anlamında korkunç korku salan anlamında "berbat, dehşet verici". "Dehşet" derken; kampın etrafında dolaşan bir hayalet olduğunu düşündüğünüzü hayal edin, tüylerinizin diken diken olmaya başladığı andaki hissin bir

milyon katına eşdeğer bir dehşetten bahsediyorum. İşaya 'nın Tanrı'yla, "ötekiyle" olan karşılaşması öylesine dehşet vericidir ki, gerçek anlamda ölüm korkusu yaşar.

"Mahvolmuş bir adamım ben! Çünkü dudakları murdar bir adamım." diye ağladı. Seraflardan biri ona doğru uçtu, elinde sunaktan maşayla aldığı bir kor vardı; ve o korla İşaya 'nın ağzına dokundu- İşaya; 6:5

Değişim acı vericidir. Eski dini alışkanlıklarımızı geride bırakıp tamamen yeni birşeyi benimsemek bazen acı verir. Ve bence bu peygamber hikâyeleri de bu zorluğun altını çizmektedir. Ve şimdi, İsrailoğulları'nın Tanrı'ya bakış açılarında yepyeni bir dönüşüm gerçekleşmek üzeredir. Bu değişim, Büyük Babil İmparatorluğu, İsrailoğulları'nın topraklarını ele geçirip onları sürgüne gönderdiği zaman gerçekleşir. Bu süreçte, Tanrı algısı nihayet pagan putlarıyla mücadelenin ötesine geçecektir. İsrailoğulları Tanrı'yı kutsal ve tek olarak görmeye başlar. Bugün bildiğimiz anlamıyla monoteizm, nihayet ufukta görünmüştür. İsraioğulları Kenan diyarında neredeyse 500 yıldır yerleşik olarak yaşıyorken İşaya peygamber, **"kutsal, kutsal, kutsal"** olan Tanrı'yı gördüğünü söylemişti. Eski İsrail, ikiye bölünmüştü. Kuzey İsrail Krallığı ve Güney Yahudiye Krallığı. Dünyadaki tüm dinlerin belirginleşmeye başladığı bir dönemdi. Tarihte M.Ö. 800-200 arasına denk gelen, Eksen Çağı olarak bilinen dönemdi. Eksen Çağı bütün insanlık tarihinin etrafında döndüğü bir devir olduğu için bu ismi almıştır. Dönüm noktasıdır, gelecekteki bütün ruhani ve dini gelişimin etrafında döndüğü eksendir. Bu dönemde, dünyanın 3 temel merkezinde, insanlığı beslemeye devam eden ve "büyük dünya dinleri" dediğimiz dinler gelişim göstermiştir. Çin'de Konfüçyüsçülük ve Taoizmin yükselişini görüyoruz. Orta Doğu'da monoteizmi görüyoruz. Hindistan alt kıtasında Hinduizm, Budizm, Jainizm görülüyor. Avrupa'da da Yunan Rasyonalizmi görülüyor. Bu inançlar insanlara umut ve hayatın bir anlamı olduğu düşüncesini vermeye devam etmektedir. Bunlar gerçekten de antik paganizmden sonra önemli bir kırılma noktasıdır. İnsanlık için hızlı değişimler meydana gelmekteydi. İnsanlar büyük şehirlerde toplanmaktaydı. Bir pazar ekonomisi ortaya çıkıyordu. Tüccarlar, zenginleşme çılgınlıkları ile zayıf ve korumasız kişileri eziyordu. Nesiller boyu sürmüş olan kırsal hayattan sonra insanlar bu yeni şehir hayatını tuhaf ve ürkütücü bulmuş olmalı. Eksen Çağı'ndaki bir diğer önemli değişim, şiddet olaylarındaki artıştı. Yenidünya imparatorlukları birbiriyle çarpışıyordu. Bu da, öldürülen veya yurtlarından sürülen birçok insanın ortaya çıkmasına sebep oluyordu. Hayat şartları sertleşiyordu ve bunu önlemek için de bu dinlerin hepsi, şefkati, başkalarının kutsal haklarına saygıyı, adaleti ve hatta şiddet karşıtı felsefeleri içeren öğretileri benimsedi. Bu küresel devrim, yepyeni bir Tanrı yaklaşımı gerektiriyordu. Sınırlı ve yerel olan eski pagan tanrıları, gitgide daha da uygunsuz gelmeye başlamıştı. M.Ö. 722'de Asur İmparatorluğu, Kuzey İsrail Krallığı'nın 10 kabilesini ele geçirdi ve yok etti. İşaya, kusurlarıyla yüzleşmez ve merhameti benimsemezlerse sıradaki krallığın kendilerininki olacağı konusunda Yahudiye'deki insanları uyardı.

"Yehova der ki: Kurbanlarınıza benim ne ihtiyacım var? Bana sunduklarınız beyhude. Ne kadar çok dua ederseniz edin, dinlemeyeceğim. Elleriniz kana bulanmış. Kötülükten sakının, iyiliği öğrenin. Adaleti gözetin, zorbayı yola getirin, öksüzün hakkını verin, dul kadını savunun- İşaya; 1:15

İşaya 'nın İsrailoğulları'na, Yehova nezdinde merhametin, hayvan kurban edilmesinden daha önemli olduğunu söylemesi, eski pagan gelenekleriyle devrimsel ve de zor bir ayrılığa işaret eder. İnsanoğlu intikam fikrine yatkındır. İnsanoğlu "göze göz, dişe diş" görüşüne yatkındır. Eğer merhamet, merhametli olmamız gereken kişiye karşı günah işlemiş olan bizler için zorsa, Tanrı'nın, bizim onun merhametine ve lütfuna duyduğumuz ihtiyacı anlaması bundan ne kadar daha zordur?

Bir başkasının hayatına girmenin zorluğu, onların sevinçlerini ama özellikle üzüntülerini paylaşmak, yanlarında bulunmak, onlara destek olup eşlik etmek alışıldık bir durumdur. Kendimize insanların inançlı olmaya neden devam ettiklerini sorarsak, bana göre bunun sebebi Savaşçı Tanrı, veya İbrahim'e oğlunu kurban etmesini söyleyen Tanrı, veya Yakup'la güreşen Tanrı, veya Sina'ya şimşekler gönderen Tanrı değildir. İnsanlar Tanrı'ya inanmaya devam eder çünkü onlara göre bu Tanrı, onlarla birlikte acı çeken bir Tanrı'dır. Merhamet zordur çünkü kendimizi, evrenin merkezi olarak gördüğümüz tahtımızdan indirmemizi gerektirir. Bunu yapmayı sevmeyiz. Kendi arzularımızı,

ihtiyaçlarımızı ve hırslarımızı tatmin etmeyi tercih ederiz. Çoğu zaman da başkalarını harcayarak yaparız bunu. Kendimizden daha önemli olan başka insanları da düşünmemiz gerektiğinin hatırlatılmasından hoşlanmayız. Dolayısıyla, yarattığı insanlarda da kendisinde olan merhamet duygusunu görmek istediğini söyleyen bu merhametli Tanrı'nın isteğine, Yahudiye'deliler tarafından aldırış edilmedi. M.Ö.586'de Babil kralı Nebukadnezar Kudüs'ü fetheder, şehri yok eder ve halkın çoğunu sürgün eder. Tarih boyunca tanrılar her zaman belirli bir bölgeye bağlı olmuştur. Sürgün edilenler, Babil ırmaklarının kenarında otururlarken dini inançlarını kutsal toprakların dışında bir yerde devam ettiremeyeceklerini düşünmüş olmalı. Sürgündeki peygamberlerin yazdıklarından biliyoruz ki, bazı İsrailoğulları Yehova'dan umudu kesmişti. Yapılacak en mantıklı şeyin, insanların her zaman yaptığı gibi yerel tanrılara tapınmak olduğuna karar vermişlerdi. Babil'den sürülen ve anavatanlarındaki tanrıdan böylesine uzak kalan Yahudiyeliler için şimdi de yeni bir peygamber ortaya çıkıyordu. Biz onu 2. İşaya olarak biliyoruz. Ve gerçekten radikal bir öğretisi vardı: Yehova'nın, sadece İsrail halkının değil, tüm halkların tanrısı olduğunu söylüyordu. Birçok İsrailoğlu, Asur tanrılarının, sonra da Babil ve Pers tanrılarının daha güçlü olduklarını düşündü. Çünkü galip gelenler onlardı. Ama bu terörün etkisiyle, silinip atılmanın ve topraklarıyla krallıklarını kaybetmenin yarattığı baskı, korku ve acıyla, peygamberler, tanrıyı varolan tek tanrı olarak görmeye başladılar. Kendi tanrılarının Asur'u, Pers Krallığı'nı ve Pers kralı Kuroş(Cyrus)'u. kendi insanları için güttüğü kendi isteklerini yerine getirmek amacıyla kontrol ettiğini söylediler. Sürgünle ve inançlarının sürekli olarak Babil'in kosmopolitan kültürü tarafından tehdit edilmesiyle karşı karşıya kalan Yahudiye'liler, ellerinde kalan, sahip oldukları tek şeye sıkı sıkı tutundular.Yehova'ya. İnançlarını, atalarını Mısır'dan kurtarmış olan tanrılarına yönelttiler. Tarihi yöneten oydu. Önemli olan tek kutsal varlık oydu. Tarihte ilk kez, pagan tanrılarının varlığına meydan okunuyordu.

"Ne benden evvel bir Tanrı oldu, ne de benden sonra olacak. Ben Yehova'yım. Benden başka kurtarıcı yok- İşaya; 45:21

Kudüs'te yaşayan ve tapınağın hemen yanıbaşında, Tanrı'ya dokunma mesafesinde yaşayan Museviler için Tanrı öylesine somut birşeydi ki,., sanki İsrail'i terketmeleri halinde artık varolmayacakmış gibiydi. Ama sürgünde olduğu için bu teması kaybeden Museviler için bu düşünce mucize gibiydi, "Tanrı gerçekten de varmış" demelerine sebep oluyordu. Bu evrensel bir Tanrı'ydı, nasıl Babil'de ve Kudüs'te varsa, bütün dünyada da vardı. Nasıl Musevi anlayışının merkezinde de varsa.. 2. İşaya 'nın, tek ve biricik Tanrı'yı ifade eden bu net Yehova tasviriyle eski İsrailoğlu inançlarından doğan Musevilik adı verilen din, artık tam olarak ortaya çıkmıştır. Eksen Çağı, tam anlamıyla monoteist bir inancı getirmiştir. Kutsal topraklarda yeni bir Tanrı inancının ortaya çıkması için 500 yıl geçecektir. Celile'de, gezgin bir vaizin ayak izi ve öğretileriyle gelecektir. İşaya 'nın evrensel Tanrı öğretisinden beri 600 yıl geçmiştir. Museviler, Babil sürgününden dönerek anavatanlarına yerleşmişlerdir. Ve o zamana kadar dünyanın gördüğü en güçlü imparatorluk olan Roma'nın hükmü altındadırlar. Musevilere tam bir dini özgürlük verilmesine rağmen, Roma İmparatorluğu halen despot bir şekilde hükmetmektedir. Bu aynı zamanda dini karışıklık zamanıdır, pek çok Musevi, yasalarını yorumlamanın farklı yollarını aramaktadır. Aynı zamanda Tanrı tarafından meshedilen bir mesihin yakında gelip, Tanrı'nın dünyadaki krallığının yerini göstereceğine inanan Museviler de vardır. İnsanlığın Tanrı'ya bakışı, bir kez daha değişmek üzeredir. Hz. İsa’nın doğumuna denk gelen dönemde, Yahudiye dünyasında büyük bir kargaşa vardı. Çünkü bu ülkeye Roma'nın orduları ve Roma İmparatoru'nun himayesindeki sulh yargıçları hükmetmekteydi. Bazıları, bu sorunu güç kullanarak çözmeye çalıştı. Roma ordularını, kurdukları gerilla orduları ile askeri olarak defetmeye çalıştılar. Bazıları da herşeyin o kadar kötü olduğuna inanıyordu ki, sonunda Tanrı'nın gelip dünyayı yok edip değiştireceğine inanıyordu. İsa da böyle düşünmüş olmalı. İsa çarmıha gerildikten sonra, bazı Museviler ve Kudüs'lüler onun mesih olduğunu iddia etti. Hz. İsa’nın ölümden dirilip İsrail'in kurtarcısı olmak için geldiğini söylediler. Bu yeni inancın müritlerine Hıristiyan(Christian) adı verildi çünkü bunlar, Hz. İsa’nın Yunanca "mesih" anlamına gelen "Khristós" olduğuna inandılar. İlk başlarda Hıristiyanlık, otantik ve tuhaf bir Musevi mezhebi olarak kabul edildi. Hıristiyanlar, Yeni Ahit hikayelerinde çok garip birşey yapar. Bir bakıma, Kenan diyarını ve başka bir dinin onaylanmış kitaplarını sahiplenip kendilerine mal ederler. Aynı Tanrı'ya tapabilirler, aynı sözleşmeye sahip olabilirler; ama pencereden bakıp mesihin geleceğini

söylemekle, mesihin zaten geldiğini söylemek arasında çok büyük fark vardır. Kurtarıcı olacak olan zaten gelip kurtarıcı olmuştur. Hz. İsa'nın mesajının ne olduğunu anlamamızın zor olma sebebi, birinci elden çıkma bir belge olmamasıdır. Hiçbirşey yazmamıştır. Elimizde olan tek şey, birkaç nesil sonra yazılmış olan aktarma bilgilerdir, Yeni Ahit'in İncil dediğimiz kısımlarıdır. Ve herbiri oldukça farklı şeyler söyler. En eskisi olan Markos, Hz. İsa'nın tanrının krallığının gelişini müjdelediğini söyler. Ama diğerleri, **"Bu krallık ile kastettiği nedir?"** diye sorar. Bahsedilen bir kral mıdır?

Yeni bir siyasi rejim midir?

Romalılar'dan kurtulunacağını mı kastetmiştir?

Yoksa Luka İncili'nin iddia ettiği gibi kastedilen, ruhani bir durum mudur?

İsa hiçbir zaman kendisine "Tanrı", hatta "Tanrı'nın oğlu" demez. Ama sıklıkla Tanrı'ya "Baba" anlamına gelen "aba" der. Çünkü kendisini Tanrı'ya yakın hisseder, Tanrı'nın hayatında babacan bir yeri vardır. Saint Paul Hz. İsa'ya "Tanrı'nın oğlu" der ama bu, Musevi anlayışında olduğu gibi "Tanrı'nın oğlu", "Tanrı'nın çocuğu" anlamındadır. Yani özel bir görevi olan, Tanrı'ya özellikle yakın olan ve mesih gibi gayet normal bir insan anlamındadır. Hıristiyanlar, henüz Hz. İsa'nın kutsal olduğunu iddia etmiyorlardı, sadece Tanrı'yla özel bir ilişkisi olduğuna inanıyorlardı. Bu yakın ilişki, Hz. İsa'nın Tabor Dağı'ndaki başkalaşım hikayesinde görülebilir.

"İsa, yanına yalnız Petrus, Yakup ve Yakup'un kardeşi Yuhanna'yı alarak yüksek bir dağa çıktı. Orada, gözlerinin önünde Hz. İsa'nın görünümü değişti. Yüzü güneş gibi parladı, giysileri ışık gibi bembeyaz oldu. O anda Hz. Musa'yla İlyas öğrencilere göründü. Parlak bir bulut birden onları gölgeledi. Buluttan gelen bir ses, «Sevgili Oğlum budur, O'ndan hoşnudum. O'nu dinleyin!» dedi- Matta; 17:1

Musevilerin çoğu, Hz. İsa'yı dirilen mesih olarak kabul etmeyi reddetti. Dinini yeni değiştirmiş olan Paul, bu yeni dini alır ve çoğunluğu pagan inanca sahip olan Roma İmparatorluğu'na tanıtır. Hıristiyanlığı yayma amacında olan Paul, birçok yere sehayat eder. Gördüğü herkese, Hz. İsa'nın sadece Musevilerin değil, bütün dünyanın kurtarıcısı olduğunu anlatır. Tanrı'nın tarihinde bir dönüm noktası daha yaşanmaktadır. Monoteizm artık, Yahudiye'nin sınırlarından taşıp Roma ve Yunan uygarlıklarına ulaşmıştır. Eski Hıristiyan inancı, pagan bir dünyada doğmuştur. Bu da, o dönemde muazzam bir din çeşitliliği olması anlamına gelir. Bu Hıristiyan akımında, dini törenlerde etinin yenip kanının içilebildiği söylenen bir adam vardı. **Bu söylenenler, Güneş tanrısının Pers versiyonu olan tanrı Mithra için söylenenlerle aynıydı. O da mucizevi bir şekilde doğmuştu ve doğarken çobanlar gelmişti. Hiç kimse Hz. İsa'nın gerçekten ne zaman doğduğunu bilmiyor. Ama Hz. İsa'nın doğum tarihi; Hıristiyanlar tarafından 4. yüzyıldan itibaren, Mithra'nın doğum günü olan 25 Aralık olarak belirlenmişti.** Roma tanrılarının neye benzediklerini düşünürsek, Yunan ve Roma tanrılarının, imparatora ve saray erbabına benzediklerini görürüz. Ama burada, okuma yazma bilmeyen, fakir bir aileden gelen, hiçbir gösterişli yanı olmayan ve bir kölenin ya da hainin öldürüleceği şekilde öldürülmüş olan bir adamın önderlik ettiği bir akım söz konusudur. Ve buna rağmen Tanrı'nın varlığının hissedildiği bir insandı bu. Bu, Roma dünyasında ihmal edilip aşağılanan birçok insan için ki zaten bu insanların da birçoğu köle veya cahildir, böyle bir insanda bile Tanrı'nın varlığının mümkün olabildiği düşüncesini doğurmuştur. Bu temel umut mesajı, hızla Roma İmpartorluğu'nda yayıldı. Hıristiyanlığa inananlar çeşitlendikçe, Hz. İsa'yı ve Tanrı'yla olan ilişkilerini algılama şekilleri de çeşitlendi. İncillerden önce yazılmış olan Paul'un mektuplarını okursanız, ondan sonra İncilleri okursanız, ondan sonra da Yeni Ahit'te sonradan yazılan mektupları okursanız, birbirinden çok farklı özelliklerde olan farklı yerlerdeki kiliselerle karşılaşırsınız. Korint, Efes, Roma, Kudüs ve Antakya kiliselerindeki anlayış nasıl birbirlerinden farklıysa, bugünkü metodist, presbiteryen, katolik ve doğu ortodoks kiliselerindeki de aynı şekilde farklıdır. Bazen İsa "logos"tur, yani Hz. İsa'nın dirilişinden önce de var olmuş olan "Tanrı'nın sözü"dür. Bazen İsa, evlat edinilmiş bir evlattır. Hıristiyanlığın ilk üç yüzyılında, taraftarlarına, dinsel yeniliklere tahammülü olmayan Roma tarafından işkence edildi. Ancak Hıristiyanlık, imparatorluğun içinde güçlü bir akım haline gelince, Hz. İsa'nın Tanrı'yla olan

ilişkisinin yapısı, din konusundaki derin düşüncelerde ve tartışmalarda önemli bir güç haline geldi. Herşey sonunda iki soruya gelip dayanıyordu:

İsa, Tanrı ile aynı biçimde ilahi miydi? Ve eğer İsa gerçekten de ilahiyse, ona insan denilebilir miydi?

4. yüzyılda, Mısır'da bulunan İskenderiye şehrinde ateşli bir tartışma başladı. Psikoposlukta bulunan Arius isimli güzel konuşan, karizmatik ve genç bir rahip, Hz. İsa'nın babayla aynı şekilde ilahi olmadığını ve Tanrı'ya mükemmel şekilde itaat ettiği için ilahi statüye yükseltilmiş olan normal bir insan olduğunu söylemeye başladı. Bu söyledikleri, Psikoposun genç ve parlak asistanı olan Athanasius'un hoşuna gitmedi. Ve bütün büyük kiliselerde kraliyeti de alakadar eden büyük bir tartışma başladı. Bu soruyla, kiliseler ikiye bölündü. Ve imparator Konstantin, birgün kilise devleti yapmayı planladığı yeni kilisesinin bu şekilde ikiye bölünmesine göz yumamazdı. Bu kilisenin, imparatorluğu ayırması değil, birleştirmesi gerekiyordu. Dolayısıyla 325 yılında Nicaea'da(İznik), bu sorunu kesin olarak çözmek için konsili topladı. İznik Konsili'nde, İsa tam anlamıyla "ilahi" ilan edildi. Her ne kadar toplantıda açıkça ortaya konmamış olsa da, İznik Amentüsü (Nicene creed) adı verilen bildirge, sonraki yüzyılda neredeyse tüm Hıristiyan kiliselerince benimsendi. Bildirge, artık resmi bir Hıristiyan öğretisi olan "Kurtarıcı İsa ile yaratıcı Tanrı'nın aynı öze sahip olduğu" inancını resmileştirmiş oldu. "Tek Tanrı'ya, bütün güçlere egemen olan Baba'ya, yerin ve göğün, görünen ve görünmeyen her şeyin Yaratıcısı'na inanıyoruz. Tek bir Tanrı'ya, İsa Mesih'e, Tanrı'nın biricik Oğluna inanıyoruz. Kendisi Işıktan Işık, gerçek Tanrı'dan gerçek Tanrı olmuş, sebep olunmuş ancak yaratılmamıştır. Baba ile aynı öze sahiptir- İznik Konsili Buna rağmen, doğu kiliseleri konuyu tartışmaya devam etti. Tamamen herşeyin ötesinde olan bir Tanrı'nın, bir insan haline gelmesi ne anlama geliyordu?

Herşeye gücü yeten Tanrı, gerçekten de bir zamanlar savunmasız bir bebek mi olmuştu?

Ebedi olan, çarmıhta mı ölmüştü?

Tanrı bütün bunları neden yapmıştı ki?

Doğu ve Batı kiliseleri bu sorulara çok farklı cevaplar geliştirdi. Batı kiliselerine göre Tanrı, Adem'in cennet bahçesinde işlediği ilk günahtan insanoğlunu kurtarmak için insan bedeninde İsa olarak dünyaya gelmişti. Tanrı ete kemiğe bürünmeliydi. Çünkü bir zamanlar insanoğluna; **"Bana itaatsizlik edip bu meyveden yerseniz, kesin olarak ölürsünüz."** demişti. Ve yediler. Onların soyları da ebediyete kadar onların işlediği günahla lekelendi. Bana ve size kadar gelen bir kan hattı boyunca süregelen bir günah. Tüm zamanlarda yaşamış tüm insanları, kurtarmak için bir plan yapılmalıydı. Tanrı bu planı sağlamıştı. Aşağı inip kendimi insanlara Tanrı'nın oğlu olarak sunup onların arasında yaşayabilirim. Onların arasında yaşamalıyım, onlar gibi baştan çıkarıldığı gibi ben de baştan çıkarılabilir olmalıyım. Gerçek anlamda işkence görüp ölümle cezalandırılabilirim. Ve hepsine vekaleten ölebilirim. Diğer yandan doğu kilisesi, Adem günah işlememiş olsaydı da Tanrı'nın insan suretiyle gelmiş olacağına inanıyordu. İsa, ilahi surete bürünmüş olan ilk insandı ve bütün Hıristiyanlar da, onun yolundan giderek bu münevver duruma gelmek için çabalayabilirdi. Tanrı'nın varolduğunu ve bir şekilde "davrandığını" düşünen bir insana göre, bu Tanrı kendisini bize nasıl ifşa etmelidir?

İnsan suretinde olmayacaksa, bu nasıl olabilir?

Tanrı'yı nerede aramalıyız?

Tanrı'yı en başta, insan olan Nasıralı Hz. İsa'da ararız. Ve buna bağlı olarak da, Hz. İsa'nın varlığını bulunduran insanlarda ararız. Nasıralı İsa bizim için kimdir?

Bana göre, Tanrı'nın ihtişamıdır, onun görkeminin bedensel halidir. Hıristiyanlar, Hz. İsa'nın ilahi olduğuna karar verdikten sonra, bir başka sorunla karşı karşıya kaldılar. Şimdi bu durumda iki Tanrı mı vardı?

Bir baba, bir de oğul?

Hz. İsa'yı ve onun Tanrı ve tüm insanlıkla olan ilişkisini tanımlama çabaları, sonunda tek bir güçlü düşünceye yol açacaktı: **Bu, Tanrı'nın kendisini dünyaya 3 şekilde gösterdiği düşüncesiydi. 1-Baba olarak 2- Oğul olarak 3-Kutsal ruh olarak Bu düşünce, daha sonra Teslis adını almıştır.**

M.S. 4. yüzyıldayız. Yeni Hıristiyan kilisesi, can alıcı bir soruyla karşı karşıyadır. Eğer İsa, Tanrı ile aynı şekilde ilahi idiyse, Hıristiyanlar nasıl monoteist olabilir?

Hz. İsa'nın, Tanrı(baba) ile aynı şekilde ilahi olduğuna karar verilince, Hıristiyanlar'ın doğal olarak kafası karıştı. Yani şimdi iki Tanrı mı vardı?

Bir de kutsal ruh sorunu vardı ki bu da dünyadaki ilahi varlıkla ilgili Musevilerin söyleceği türde birşeydi. O halde 3 tanrı varsa, nasıl monoteist olabilirdiniz?

Monoteizm olmadığı kesin. Tanrı'nın farklı şekillerde bulunması ya da Tanrı'nın 3 farklı varlıkta bulunması elbette ki monoteizmle bağdaştırılması zor birşey. Ama bu tür dini inançlar zaten hiçbir zaman mantıklı olma kaygısı taşımamıştır. Bu bilmeceye açıklık getirmek için, üç piskopos bir araya gelerek sorunu ele almaya karar verdi. Kayseri piskoposu Basil, abisi Nyssa piskoposu Gregory ve dostları olan Nazianzus piskoposu Gregory. Ortaya çıkardıkları öğretiye Teslis ismi verildi. Tanrı'nın kendisini insanlığa 3 farklı biçimde gösterdiğini söyleyen öğretidir bu. **Baba, söz ve kutsal ruh olarak.** Bu üç kilise babasının üçü de, manevi ve ruhani yönleri yüksek kişilerdi. Sıradan insanlara, ilahi gizemlerin derin gerçeklerini onların da anlayabileceği şekilde anlatmaya çalışıyorlardı. Nasıl bir rahip, törenin en başında kutsal mabedden ayrılıp insanları kutsamak için onların arasında yürüyorsa, kendi insan kullarının arasına katılmak için, Tanrı da aynı bu şekilde, biricik gizemli nurunu bırakıp gelmişti. Tanrı'nın özünün, yani Tanrı'nın tanrısal haliyle tanrısal varlığının, bizim algılama seviyemizin daima ötesinde olduğuna karar verdiler. "Hiçbir zaman O'nu bilemeyiz ama Tanrı dünyada etkindir." dediler. Tanrı'nın enerjisinden, faaliyetlerinden, dünyadaki deviniminden bahsettiler. Ve bunları bizim 3 şekilde deneyimlediğimiz sonucuna vardılar. Onu baba olarak, pederane bir şekilde, bir baba gibi varlığımızın kaynağı olarak tanımladılar. Tanrı'yı söz olarak da deneyimledik. Tanrı bizimle yaradılış sırasında, sonra da İsa ve kutsal kitap aracılığıyla konuşmuştur. Bunlara ek olarak, Tanrı'yı kendi bilinçlerinin derinliklerinde deneyimlediler. Yani bir ruh olarak. Onlara göre, tamamen tarifsiz ve tanımlanamaz olan Tanrı'yı bu 3 şekilde hissedebiliyordu. Üç Yunan piskoposu, Tanrı'nın, insanların hiçbir zaman anlayamayacağı içsel varlığıyla ilahi gizemin insansı deneyimi arasında belirgin bir ayrım yaptı. **"İnsanlar kendilerini birbirlerine nasıl gösteriyorsa, Tanrı da insanlara kendisini o şekilde gösterir."** dediler. İnsanlar iletişim kurarken, kelimeleri, vücut dilini ve mimikleri kullanır. Bu hareketler, söylenmek istenen şeyin bir kısmını anlaşılır hale getirir ama hiçbir zaman iletişim kurmaya çalışan kişinin içsel varlığını ifade edemez. Nasıl insanlar bazen kendilerini ifade ederken kelimelerin yetersiz olduğunu düşünürse, Tanrı'nın davranışları da bize karşı bu şekildedir. Çünkü bunlar, insanoğlunun anlayabilecekleri ile sınırlıdır. Teslis paradoksu Hıristiyanlara, Tanrı'nın her zaman bir gizem olarak kalacağını hatırlatır. İnsan düşüncesinin ötesinde Teslis doğal bir düşünce değildir. Vladimir Lossky isimli bir Rus teoloğun güzel bir sözü vardır: Teslis, insanların düşünme biçiminin haçıdır. Bu sözle; "Teslisi adamakıllı tasavvur etmeye başlamanız için bile, o şekilde ölmeniz gerekir" demek istemiştir. Hiçbir şekilde mantıksal bir yapısı yoktur. Teslis, mantıkla açıklanamayacak kadar belirsiz olan birşeyi anlatma yolu olan "şiir"e benzetilebilir. Naziansos'lu Gregory, teslisle ilgili derin düşüncelere dalmışken buna benzer şairane hisler yaşamış olabilir. "O'nu tasavvur ettiğim anda, üçlünün ihtişamıyla aydınlanıyorum; onları ayırdettiğim anda, yeniden O'na dönüyorum. Üçünden herhangi birini düşündüğümde, O'nu bir bütün olarak algılıyorum, ve gözlerim doluyor, ve düşündüğüm şeylerin büyük bir kısmı aklımdan uçup gidiyor- Naziansos'lu Gregory Teslisin Yunan ortodoks öğretisi, sezgisel olarak anlaşılmaya müsaittir. Batıda ise bu gizemli ve şairane boyut, genellikle göz ardı edilmiştir. Batı dünyasındaki teologlar, Yunan terminolojisini ve teslis öğretisini zaman zaman anlayamamıştır. Soyut metafizik fikirlerle de, Yunanlıların ilgilendiği şekilde ilgilenmiyorlardı. 5. yüzyılın başlarında Kuzey Afrika'da etkili olan Aziz Augustin, batı için çok daha uygun olan yeni bir teslis fikri geliştirdi, bu daha psikolojik bir düşünceydi. Aziz Augustin'in kendisi de psikolojiyle ve aklın çalışma yöntemleriyle çok ilgiliydi. Beyninde, Tanrı'nın üç farklı suretini gördüğünü ifade etti. Kendi insan beynimizde üç farklı güç olduğunu belirtti: Hafıza, algı ve de

davranmamıza ve sevmemize sebep olan irade. Ve aynı şekilde Tanrı'yı algılarken de bu üç gücü kullanırız dedi. Baba, Oğul ve Ruh kavramlarının da bu üç beyinsel aktiviteye karşılık geldiğini söyledi. Bu, Yunanlıların hoşuna gitmedi ama Aziz Augustin'e çok saygı duyuyorlardı. Bu düşüncenin, Tanrı'yı yeniden fazlaca insana benzettiğini söylediler. Ve o asla insan sözü veya gücüyle anlaşılamaz dediler. **"Çözümü olmayan gizem"** özelliği söz konusuyken kilise, tamamen ilahi, üstün ve tanımsız olan bir Tanrı'yla onun yaratımı olan kırılgan bir dünya arasında nasıl bir köprü oluşturabilirdi?

Bilinemeyen bir Tanrı, kendisini insanlara karşı nasıl "bilinir" hale getirebilirdi?

Tesliste olduğu gibi diğer dinler de, bilinemeyen bir Tanrı'nın farklı suretlerinden bahseder. Bu tarz bir maneviyatın başka örnekleri de vardır. Mesela Musevi tasavvufu olan Kabala'da, buna çok benzeyen bir Tanrı kavramı vardır: Ain Sof, sonu olmayan Tanrı anlamına gelir. Asla insanlar tarafından bilinemez, ulaşılamaz ama zerafetle kendini bize gösterir. Üç değil, on ilahi uzantıyla kendisini bize belli eder ki bunlara sefirot denilir. Hinduizmde de bir Tanrı üçlemesi vardır: Brahma, Vişnu ve Şiva. Bunların herbiri, Brahma'nın farklı suretlerini temsil ederler. Tamamen tarifsiz, tamamen gizem dolu ve ilahi olan Brahma.. Belki de, bütün dinlerde bulunan gizemli Tanrı kavramı, Tanrı'nın düzenli bir düşünce sistemiyle veya teorilerle kalıp içine sokularak anlaşılamayacağını insanlara hatırlatmaya yarıyordu. Bu arada, Hz. İsa'dan sonraki ilk bin yılın ortalarına doğru, Teslis ile ilgili teolojik tartışmalar yayılırken, doğuda, Arabistan'da önemli bir değişim daha gerçekleşmekteydi. Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve selleme vahiy gelmek üzereydi. Tanrı ona **"Tanrı'nın dünyadaki son peygamberi"** diyecekdi. Kuran vahiylerinin gelmesiyle, Arap dünyası da İslam diniyle birlikte monoteizme doğru, kendi yolculuğuna başlayacaktır. Teslis'in Türkiye'de resmiyete dökülmesinden 300 yıl sonra, Ortadoğunun diğer ucundaki bir tüccarın Tanrı'dan vahiy aldığını söylemesiyle, yine bir çöl halkının dünyasında köklü bir değişiklik olacaktır. Bu peygamberin öne sürdüğü Tanrı görüsüyle, üçüncü büyük monoteist din olan İslam doğacaktır. Biz tarihi Tanrı'nın yarattığına inanırız. Tarihin akan bir nehir gibi olduğunu ve belli bir aşamada Tanrı'nın tanıtıldığını söyleyen düşünceyi kabul etmiyoruz. Dolayısıyla Tanrı'nın ortaya çıkan ihtiyaçlara göre gelişmiş olması fikrini onaylamıyoruz. Sanki bu bizim yarattığımız bir Tanrı'ymış gibi.. Hayır, İslam dininde Tanrı tüm gerçekliklerin gerçeğidir. O evveliyatsız başlangıçların başlangıcı, bütün sonlardan sonra da var olacak ebediyettir. Vahiylerden meydana gelen İslam'ın kutsal kitabı Kuran, Arapların ticaretin geniş dünyasına giriş yaptığı zamanlarda ortaya çıktı. 7. yüzyılın başlarına denk gelen bu dönemde pek çok Arap, Musevi ve Hıristiyanların inandığı Tanrı'nın, Allah'la aynı Tanrı olduğuna inanıyordu. Allah (El-ilah), inandıkları pagan tanrılarının en üstün olanıydı. Ama birçok Arap, bu iki eski dini de benimsemek istemiyordu. Arapların, onları yüzyıllardır tatmin eden kendi pagan dinleri vardı. Bütün tanrıların başı Allah'tı, ki Arapça'da "tanrı" anlamına gelir. Ve yaklaşık Hz. Muhammed 'in geldiği zamanlarda, Arap yarımadasındaki pek çok Arap için Allah; Musevi ve Hıristiyanların inandıkları tanrıyla aynı tanrıydı. Yine de, Tanrı henüz Araplar'a kendi peygamberlerini göndermemişti. Arapça bir kutsal metin yoktu. Bütün bunlar, 610 yılında bir gece değişecekti. İşte o zaman, Hz. Muhammed bin Abdullah isimli 40 yaşındaki bir tüccar ansızın uykusundan uyandı. Nefes bile alamayacağı şekilde onu saran ilahi bir güçle sarmalandığını hissetti. Melek Hz. Muhammed'e buyurdu: Oku! Ama Hz. Muhammed konuşamadı. Dehşet verici varlığıyla korkunç baskı bir kez daha geldi ve aynı emir ikinci kez geldi. Üçüncü tekrarda, yepyeni bir kutsal metnin ilk kelimeleri döküldü:

"Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı alakdan yarattı- Kuran; 96:1

Hz. Muhammed , "ezbere okumak" anlamına gelen Kuran'ın ilk sözlerini söylemişti. Müslümanlar, Kuran'ın okunduğunu duyduklarında, Tanrı'nın huzurunda olduklarını hissettiklerini söylerler. Tanrı'nın bu kutsal kitap aracılığıyla onlarla konuştuğuna inanırlar. Hz. Muhammed 'in, bütün hayatını Tanrı'ya adamış olduğu için bu Tanrı sözünü alabildiğine inanılır. İslam kelimesinin anlamı "teslimiyet"tir. Tüm varlığıyla Allah'a teslim olan kadın veya erkeklere Müslüman denir. İslam, kendi dünyanızı Allah'ın dünyasına teslim ettiğinizde gelen barıştır. Tanrı'ya kendini adamanın verdiği korkudan sonra gelen sıcak bir histir. Hz. Muhammed 'in taraftarlarından yapmalarını istediği ilk şeylerden biri, günde defalarca dua ederek secdeye varmalarıydı. Vücutlarının duruşunun dış görünümü, onlara kelimelerden fazlasını öğretti. Benliklerini terketmeleri ve Allah'a, yaradana

tamamen boyun eğerek kendilerini adamalarını simgeliyordu. Malcolm-X bunu şu şekilde ifade etmiştir. İslam'da en zor yaptığı şeylerden birisinin secdeye varmak olduğunu söyler. Çünkü hiç kimsenin önünde eğilmeyeceği düşüncesini benimsemişti. Ama bu, herhangi bir insanın önünde değil, görülemeyenin önünde eğilme kavramıdır. Hıristiyanlar, Teslis şeklinde bir Tanrı görüşü benimsemişken, Müslümanlar, Musevilerin daha eski inancı olan "Tanrı'nın tekliği" düşüncesine döndüler. İslam dininin temelinde yatan düşünce budur. Bir Müslüman hayatını doğru bir şekilde düzenlediğinde, Allah her zaman ilk sırada, diğer değerler ve arzular her zaman ikinci sırada olacaktır. İslamiyette buna, **"Allah'ı birlemek" anlamına gelen "tevhit" denir.** Tevhit, Tanrı'nın hem tek hem de benzersiz olduğuna inanmak demektir. Yani bu sadece nicelik içeren bir kavram değildir, aynı zamanda nitelik de içerir. Tek Tanrı O'dur, hiç bir şey ona benzemez ve diğer herşey ondan gelmiştir. Bu çok merkezi bir düşüncedir çünkü çok da özgürleştiricidir. Hayatımda, bu üstün ve yüce Tanrı dışında kendimi adamaya değecek, ya da önünde eğileceğim, ya da emrine itaat edeceğim başka hiç bir güç yok demektir. Bu da İslam'da, Allah'tan başka Tanrı yoktur anlamına gelen şehadet, **"La İlahe illallah"** cümlesiyle ifade edilir. İslam'da Tevhit düşüncesini yansıtan ibadetlerden biri, Mekke'ye hacca gitmektir. Bu kutsal şehirdeki haccın merkezinde, inananlar hep beraber Kâbe'nin antik mihrabının etrafında dönerek yürürler. Bir mihrabın etrafında dönüp durmak, dinine bağlılığını göstermenin tuhaf bir yolu gibi görünebilir. Ama bu aslında oldukça iyi bir meditasyon yoludur. Çünkü Allah'ı simgeleyen Kâbe'nin etrafında döndükçe, Allah'ı herşeyin merkezine yerleştirmeyi de öğrenirsiniz. Kendinizi yönlendirirsiniz, yerinizi kutsal olana göre belirlemiş olursunuz. Kabe'nin etrafında dönerken bütün hayatınızın da Allah'ın etrafında döndüğünü algılarsınız. Dönerek Müslümanlar şunu demek istiyor: **"İşte buradayız Allah'ım, çağrına kulak veriyoruz, işte geliyoruz."** Dolayısıyla bu aslında, Tevhit inancının, yani monoteizmin çok güçlü bir dışavurumudur. Ve bu görüntüyü görmek de çok etkileyicidir. **İran'lı filozof Ali Şeriati'nin yazdığı gibi: "Kabe etrafında merkeze doğru dönerek ona yaklaştıkça, kendinizi büyük nehirle birleşmeye başlayan ufak bir dere gibi hissedersiniz. Merkeze doğru yaklaştıkça, kalabalığın baskısı sizi öylesine ezer ki, yeni bir hayata kavuşursunuz, artık insanların bir parçasısınızdır, artık Allah'ın atrafında dönen canlı ve ebedi bir insansınızdır. Bunu yaparken, kısa bir süre sonra kendinizi unutursunuz."** Sadece Müslüman ülkelerden değil, dünyanın her yerinden gelen insanlar bir araya gelip ilk kez birbirleriyle tanışır. Dünyanın büyük kısmı oldukça homojendir, ve bu ibadet, dünyada aynı geleneğe inanan insanlar arasındaki harikulade çeşitliliği görmek için bir fırsattır. Siyah, beyaz veya sarı ırktan olmanızın bir önemi yoktur. Kimin zengin kimin fakir olduğunu bilemezsiniz çünkü herkes iki kumaştan oluşan aynı sade giysiyi giyer. Hava atmak için bir yer yoktur. Bütün bu insanlar birbirine karışır tek bir nehir halinde sembolik yapının etrafında döner. Tam ve mutlak bir eşitlik içinde ve yine tam ve mutlak bir kardeşlik duygusu içinde. İslam'da bu kardeşliğe ümmet veya cemaat denir. Cemaat deneyimi, üç monoteist dinde de, insanların Tanrı'yı algılamak için başvurduğu temel yöntemlerden biridir. İncil, insanın yalnız olup bu şekilde yaşamasının iyi olmadığını söyler. Bu, insanlığımın bütünlüğünün, ancak topluluk içinde, daha büyük birşeyin parçası olduğumda ortaya çıkacağını belirtmektedir. Ufak bir cemaatte dua etmek, bir şekilde bu duanın daha güçlü olduğunu ve Tanrı tarafından daha çok kabul edileceğini hissettiriyor. Tanrı'ya her yerde, her zaman veya tek başımayken dua edebileceğim gibi, bir toplulukla beraber dua ettiğimde Tanrı'yı daha yakınımda hissediyorum. Dua, daha uzağa gidiyor gibidir. Cemaatin gücü, dua etmenin de ötesine geçmektedir. Müslümanlara göre Kuran, adil ve eşit bir topluluk kurmalarını, bu toplumda zayıf olanların saygıyla karşılanmasını, siyasetin de kutsal bir görev olarak ele alınmasını emreder. Siyasetin İslam dinindeki rolünün, Amerika'da ya da batıda ele alınan halinden daha derinlikli bir şekilde düşünülmesi gerekmektedir. Kuran, ezilenin yanında ezenin karşısında durulması gerektiğini söyler. Tüm toplumu kapsamalıdır. Kuran, Adem'in soyuna değer verildiğini söyler. Bu, ırk, renk ve mezhepleri önemsiz hale getirir. Çeşitlilik, Allah'ın rızasıdır. Allah'a duyduğumuz saygı arttıkça, çeşitliliğe saygımız da o derece artmalıdır. Bunu yapıyor muyuz? Büyük ihtimalle yapmıyoruz. En azından Tanrı'ya inananlardan beklendiği ölçüde değil. Hz. Muhammed 'in kendisi de, İslam'ın hükmettiği yerlerdeki Musevilerin veya Hıristiyanların dinlerini değiştirerek Müslüman olmasını şart koşmamıştır. Kuran gerçekten de tüm semavi dinlerin Tanrı'dan geldiğini söyler. İslam İbrahim'i, Hz. Musa'yı, İlyas'ı, İşaya'yı, ve Hz. İsa'yı peygamber olarak kabul eder. Kuran, Musevileri ve Hıristiyanları, Kitap Ehli

olarak adlandırır. Hatırlayın ki tüm insanlar Adem'den gelmiştir, ve Adem de topraktan gelmiştir. Ve sonra Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem Kuran'dan şöyle alıntı yaptı:

"Ey insanlar! Birbirinizle tanışmanız için sizi kavimlere ve kabilelere ayırdık- Kuran; Hucurât Suresi ; 49:13

Bu çok büyük bir bildirimdir çünkü göreviniz kendi cemaatiniz ile bitmez. Kendi topluluğunuzdaki insanlarla uyum içinde yaşama deneyiminiz, farklı cemaatlarda bulunan farklı insanları anlamanız için bir sıçrama tahtası görevi görmelidir. Üç büyük batı dininin kurulmasına sebep olan büyük esinlenmelerin sonuncusu olan Hz. Muhammed 'in vahiylerinin üzerinden pek çok asır geçti. Ve ilahi arayış halen evrilmeye devam ediyor. İnsanlığa karşı işlenen suçlar, Tanrı'nın artık anlamlı olmadığının, ve hatta ölmüş olduğunun söylenmesine sebep oldu. Ve dolayısıyla, yeni bir bin yıla yaklaşılırken, geriye sıkıntılı bir soru kalıyor. Tanrı'nın insan bilincindeki tarihi, gelişimine ne şekilde devam edecek?

İnancı olanlar için Tanrı, evrensel ve değişmezdir. Zaman içinde değişen şey, insanların Tanrı'yı algılama şeklinin hikayesidir. Ve hala da değişmeye devam etmektedir. Hıristiyanlığın erken dönemlerdeki tarihine ilgi duymama sebep olan şey, günümüzle benzer olan yönleriydi. O kadar çok olasılık ve birbiriyle rekabet halinde olan o kadar çok bakış açısı vardı ki.. Farklı kültürler, bir araya gelip kaynaşıyordu. Yeni bir dini akımın başlangıç aşamalarında, hem kafa karışıklığı hem de heyecan yaşandığını görüyoruz. Ve ne anlama geldiği veya gelmediğiyle ilgili çok sayıda anlaşmazlık görüyoruz. Tıpkı günümüzde olduğu gibi, insanlar farklı açılardan bu akımlara saldırıyordu. Ya "Bu akım artık tamamen sona erdi." ya da "Henüz yeni başlıyor." deniliyordu.

-Hz. İsa'nın onları değiştirmesine ihtiyacım var.. Bugün sanki Tanrı, dondurulmuş bir karede sabitlenmiş bir görüntü gibidir. Tutuculuk ile ateizm, veya bilim ve teknoloji ile materyalizm arasındaki bir karede.. Nasıl ibadet ediyoruz?

Bir yandan, dünyanın teslimiyeti ve itaati fikrinin anlamına bağlı kalıyor muyuz, diğer yandan da merhametli ve vicdanlı davranıyor muyuz?

Doğru olanı savunuyor muyuz?

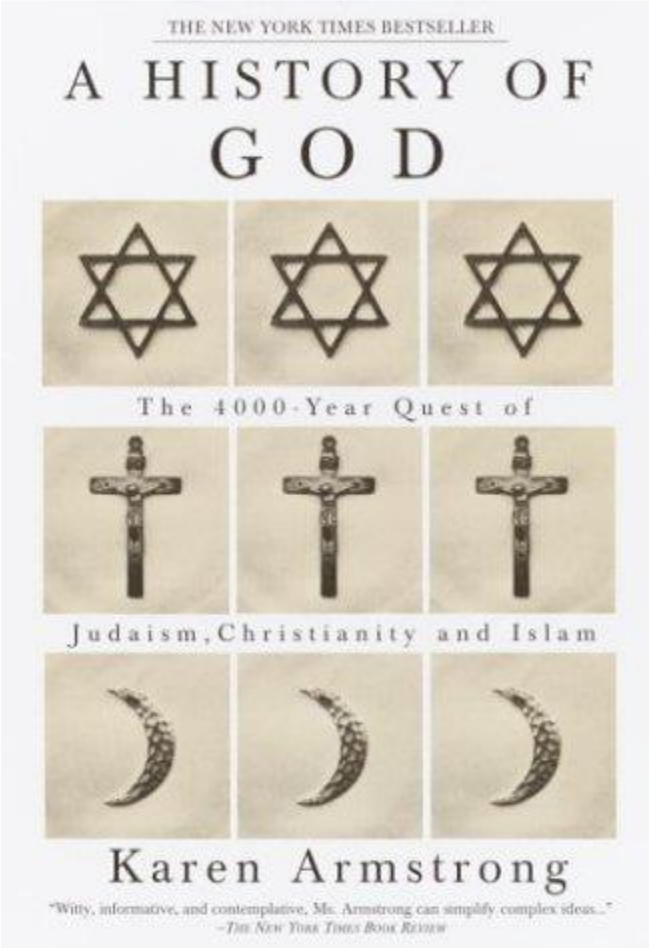
Ve yanlış olanı yasaklıyor muyuz?

Bunun kişiyi tutucu yapıp yapmadığı, bakan kişiye göre değişir. Uzun süre batıda yaşamış olanlar için, doğru olanı savunmak ve yanlış olanı yasaklamak zordur. Çünkü batı, gücünü kanıtlamıştır ama bir yanda da "Ama en güçlü benim." diyen Kuran vardır. Dolayısıyla, iki taraf arasında bir gerginlik söz konusudur. Çevremize duvarlar öreriz, başkalarıyla aramıza sınırlar koyarız. Tanrı'ya karşı Şeytan, Hz. İsa'ya karşı Deccal, Bize karşı Onlar gibi birbirine zıt kutuplar yaratırız. Buna sebep olan psikolojiyi anlayabiliyorum çünkü İncil ve Hıristiyanlık, çelişkilerle doludur. Tanrı insanı yarattı..dehşetin tanrısı-sevginin tanrısı, vahiylerin tanrısı-gizemlerin tanrısı, kaybolan ve gizlenen tanrı-görünen ve aşikar olan tanrı. İnsanlar, tanrıyı kurguladıklarında, geleneğin sahibi olduklarını düşünüp, sadece kendi kafalarındaki gibi olup başka türlü olamayacağına inandıklarında; Tanrı'yı evcilleştirip onu bir put haline getirirler. Bunun üzerine ateizm gelir ve bu küstahlığı, kibiri ve mutlak kesinliği yerle bir eder. Ve dini süreçte çok yaratıcı bir etkisi olur. Tanrı'yı, kendi sınırlarımızın ötesinde ve çok daha derinlerde görmeye çalışmamız için bize meydan okur. Ben, bilim ve teknolojinin gelişmesiyle bu dini soruların yok olup gideceğine inanarak yetiştirildim. Ama tam tersine, ,bilimsel veriler sayesinde öğrenebileceklerimizin sınırlı olacağının farkına vardık. Ki bu bilimsel veriler muazzam ve harikadır, ben şahsen bu bilgileri çok seviyorum. Ama hayatın nihai anlamı ile ilgili sorulara cevap vermezler. Bence sahte ilahları Tanrı'ya şirk koşmak yani onunla eş tutmaya çalışmak, mutlak materyalizmde ortaya çıkmaktadır. Bence Amerika'daki en önemli Tanrı, dolardır. Her yanlışı doğru, her doğruyu yanlış gibi gösterebilir. Kendini dolara adamışsan herşey yolundadır. Modern Amerika'da, kendimizi mutlak olanla karşılaşmaktan sayısız şekilde koruyabiliriz. Mesela ölüme bakış açımızı ele alalım. Bunu her şekilde saklamaya ve ondan saklanmaya çalışırız. Ölülerimizi kozmetiklerle kaplarız, tabut kapağının kapalı olmasını tercih ederiz, ve onları mümkün olduğunca hızlı bir şekilde ortadan

kaldırırız. Ama ölmek üzere olan veya ölmüş olan kişinin yüzüne bakmayız. Bir Rus manastırındaki ölü kemiklerinin konduğu yerde bulunan bir kafatasına baktığım zamanı hatırlıyorum. Ve kafatasına boyayla işlenmiş bir yazı vardı: "Ey yolcu, bana iyi bak. Çünkü bir zamanlar ben de senin gibiydim ve sen de benim gibi olacaksın." Tanrı'nın tarihine bakılarak, yarın için ne söylenebilir?

İnsanlığın Tanrı arayışı, yeni bir şekle bürünerek yine bilinmez olarak mı kalacak?

Sanırım biz de, insanların Tanrı ve gerçeklik anlayışlarında çok büyük değişimlerin meydana geldiği bir başka Eksen Çağı'nda yaşıyoruz. İnsan gücünün çağındayız. Bu dünyayı daha ilginç hale getiren muazzam teknolojik gelişmeler oluyor, dolayısıyla daha dünyevi(maddesel) bir çağda yaşıyoruz. Bu durum, birçok insan tarafından laikliğin gelmesiyle açıklanıyor. Tanrı artık önemsizdir, ona ihtiyacımız kalmamıştır, onu görmeyiz veya onu deneyimlemeyiz. Bence bu çağ, Tanrı'nın hep hayal ettiği, insan gücünün ve özgürlüğünün çağıdır. Tanrı'nın kendisine, duyulan korku veya acizlikten dolayı değil, herşeyi yeterli kılan yüce bir varlığa duyulan saygı hissiyle tapınılmasını istediğini düşünüyorum. Eşsiz ve değerli gördüğü için.. Tanrı sadece bugün değil, tarih boyunca eylem halinde olmuştur. Dün, bugün ve yarın da olmuştur, olacaktır. Tanrı, geçici olarak belirip yok olan bir unsur değildir. Ara vermez. Tanrı'nın merhametiyle yaşıyoruz. Sorunlar ne kadar zor görünürse görünsün, Tanrı'ya inanan biri olarak, her zaman ilahi bir müdahalenin bulunduğuna inanıyorum. Bunu doğaüstü bir şekilde değil de, kendi yarattığı doğal iyiliği geliştirmek suretiyle yaptığına inanıyorum. Ve böylece terazi yeniden iyilik tarafı ağır basacak şekilde değişir ve umuyorum ki bizler de o yöne doğru gidiyoruzdur. Genellikle Tanrı hakkında konuşulduğunu ilk kez 5 yaşlarındayken duyarız. İncil'deki hikayeler anlatılır. Ama birçok insan, bu gelenekleri gözden geçirme fırsatı bulamaz. Bence bu önemli birşeydir çünkü Tanrı hakkındaki düşüncelerimiz, zamanla gelişir ve değişir. Yıllarca, Tanrı ile işimin bittiğini düşündüm. Ama sonra, diğer dini gelenekleri incelemeye başladım. Monoteizmin, hayal ettiğimden çok daha fazla zenginlik içerdiğini farkettim. Bizler sadece insanız, ilahi olguları ancak insani bağlamda algılayabiliriz. Erkek ve kadın olarak. Dolayısıyla Tanrı, bir anlamda insan doğamızın ayrılmaz bir parçasıdır. Ama Tanrı'sız bir insan doğası da düşünemeyiz. Tanrı, insanlığımızın bir parçasıdır. İlahi varlığa dair algımız, tümüyle ve apaçık bir şekilde ortadaymışcasına alenen görebileceğimiz birşey değildir. Bir ağaç veya otobüs hatta bir atom gibi değildir. Bir Tanrı algısı üretip onun üzerinde çalışmamız ve hayal gücümüzü kullanarak, somut şeylerin kabuğunun altında yatan şeylere bakmayı öğrenmemiz gerekir. Gizlenmiş olan kutsal gerçekliği görmek için bunları yapmamız gerekir. Eski bir öğretiye göre; her insan davranışı ilahi olanın bir yansıması olarak düşünülebilir. Kutsal bir yüzleşme gibi. Varolan dinlerin bir yerlerinde, inancın geleceğe ait yeni bir tanımına dair ipuçları olabilir. Tanrı'nın tarihinde yeni bir bölüm olabilir.

TANRI'NIN TARİHİ

Karen Armstrong

(d.Kasım 1944, Worcestershire)

İngiliz dinler tarihçisi, yazar. 1962-1969 yılları arasında bir Katolik rahibesi olan Armstrong, 1969'da rahibeliği bırakarak edebiyat öğrenimi için Oxford Üniversitesi'ne gitti. Edebiyat lisans diploması aldı ve Londra Üniversitesinde modern edebiyat dersleri vermeye başladı. 1982'de serbest yazarlığa ve görsel yayıncılığa adım atan Armstrong bugün ise büyük dinler ve kurucuları hakkında yazdığı kitapların liste başı olduğu en ünlü isimlerden biri haline geldi. Kendisi aynı zamanda eski BM Genel Sekreteri Kofi Annan'ın girişimiyle radikalizmle mücadele etmek ve Batı ile İslam dünyası arasında daha geniş bir diyalog kurmak için oluşturulan Medeniyetler ittifakı'nın 18 üyesinden biridir.

İÇİNDEKİLER

Giriş

Ateizm genellikle geçici bir aşamadır: Yahudiler, Hıristiyanlar, Müslümanlar pagan çağdaşlarınca 'ateist' olarak nitelendirilmişlerdir, çünkü tanrısallık ve aşkınlığın devrimci bir kavranışını benimsemişlerdir.

1 Başlangıçta

Dolayısıyla, başlangıçta Tek Tanrı vardı. Bu doğruysa, tektanrıcılık insanoğlunca yaşamın sırrı ve trajedisini açıklamak için geliştirilmiş en eski düşünsel tasarımlardan birisiydi.

Tanrılar yaratmak insanoğlunun oldum olası yaptığı bir şeydir. Bir dinsel tasarım, kendileri için artık anlamsız hale geldiğinde, onu bir başkasıyla değiştirmişlerdir. Bazılarınca ne kadar ilgisiz gibi görünse de, o, bizim tarihimizde çok önemli bir rol oynamıştır ve insanoğlunun yarattığı gelmiş geçmiş en büyük düşünsel tasarımlardan birisidir.

Güney Denizi Adaları'nda bu gizemli güç *mana* olarak adlandırılır; diğerleri bunu bir varoluş ya da ruh olarak duyumsar; bazen de radyoaktivite veya elektrik türünden cisimsiz bir güç olarak hissedilir. Latinler *numina nın,* yani ruhların kutsal korularda barındıklarını düşünmüşler, Araplar bütün yeryüzünün cinlerle dolu olduğuna inanmışlardır.

Yeryüzündeki her şeyin tanrıların dünyasındaki bir şeyin örneği olduğuna inanılmıştır; bu, antik kültürlerin birçoğunun mitoloji, rit ve toplumsal düzenleri hakkında çok şey söyleyen bir anlayışın ve günümüzün daha geleneksel toplumlarını etkilemeye devam etmektedir.

Öykü Yahudi ve İslam mistisizminde oldukça önemli yer tutan tanrıların kendilerinin yaratılışıyla başlar. Enuma Eliş, başlangıçta, tanrıların; kendisi de kutsal olan şekilsiz balçıktan çifter çifter oluştuklarını söyler. Babil efsanesinde, sonradan Kitabı Mukaddes'te de olduğu gibi, eski dünyanın yabancısı olduğu yoktan varoluş düşüncesine rastlanmaz. Söz konusu kutsal balçık, gerek tanrılar gerekse insanoğlundan da önce, ta ezelden beri mevcuttu.

Tanrısal evrim ilerledikçe her biri bir öncekinden daha belirgin bir kimlikle çifter çifter yeni tanrılar ortaya çıktılar.

Pagan görüş bütüncü bir nitelik taşıyordu. Tanrılar, insan soyundan farklı bir ontolojik düzlemde, onlardan kesin olarak ayrı bir kategori oluşturmuyorlardı: Tanrısallık temelde insanlıktan farklı değildi. Bu yüzden, tanrıların yukarıdan aşağıya indirdiği özel bir vahye ya da tanrısal bir yasaya gerek yoktu. Tanrılar ve insanoğlu aynı kaygıyı taşıyorlardı; tek fark, tanrıların daha güçlü ve ölümsüz olmalarıydı.

Dinin çok eski aşamasında yaratıcılık tanrısal bir eylem olarak görülür; bugün bile gerçeğe yeni bir biçim veren ve dünyaya yeni bir anlam kazandıran yaratıcı 'ilham' dan söz ederken dinsel bir dil kullanıyoruz.

BirTanrının ölümü, tanrıçanın arayışı ve sonunda tanrısal dünyaya yeniden dönüş, birçok kültürde sıkça gözlenen temalardır.

İbrahim hakkında hiçbir çağdaş belge mevcut değildir, ancak bilim adamları onun, İ.Ö. üçüncü binin sonlarında halkını Mezopotamya'dan Akdeniz'e doğru yönelten gezgin kabile şeflerinden birisi

olabileceği üzerinde durmaktadırlar.

İsrail'in üç büyük atasının -İbrahim, oğlu ishak ve torunu Yakup- yalnızca tek bir Tanrıya inanan tek tanrıcılar olduğunu düşünürüz. Bunun hiç de böyle olmadığı görülüyor. Gerçekten de, bu ilk dönem ibranilerini Filistin'deki komşularının birçok dinsel inanışını paylaşan paganlar olarak adlandırmak belki daha doğru olur.

Pagan dini çoğu zaman yerel bir nitelik gösterir. Bir tanrının hükmü ancak belli bir bölgede geçerdi; bu bölgenin dışına çıkıldığında ise, bir önlem olarak, her zaman o bölgelerin yerel tanrılarına tapılırdı.

Sonunda bir çocuk sahibi olduklarında, ona, 'kahkaha' anlamına gelen ishak adını koydular.

Tanrılara insan kurban etmek pagan dünyasında yaygın bir uygulamaydı, ilk çocuğun, genellikle, anneyi bir çeşit senyörlük hakkının gereği olarak gebe bırakan bir tanrının çocuğu olduğuna inanılırdı. Çocuğu dünyaya getirirken tanrının enerjisi azalırdı, dolayısıyla, bunu yememek ve bütün olası manaların dolaşımını sağlamak için ilk çocuk kutsal babasına geri gönderilirdi.

Günümüz insanı için bu oldukça ürkütücü bir öyküdür. Tanrıyı despotik ve kaprisli sadist bir varlık olarak tasvir eder. Tanrının Hz. Musa ve İsrâiloğullarını özgürlüklerini kazanmaları için harekete geçirdiğinde yaşanan Mısır'dan kitle halinde göçleri de çağımız duyarlılığı karşısında aynı derecede rahatsız edicidir. Firavun, İsrail halkının gitmesini istememektedir; bunun üzerine Tanrı, Mısır halkı üzerine on kez korkunç veba salgını salar. Nil nehri kan akmaya başlar; toprakları çekirge ve kurbağa sürüleri istila eder. İbrani kölelerin oğulları dışında bütün Mısırlıların en büyük erkek çocuklarını öldürmek üzere Ölüm Meleği'ni yollar.

Bu son derece zalim tarafgir ve katil bir tanrıdır, iflah olmaz derecede partizan bir tanrıdır bu; kendi gözdeleri dışında hiç kimseye küçücük bir merhamet kırıntısı taşımayan, basit bir kabile tanrısıdır.

Tarihteki bu ilk köylü ayaklanmasına ilham kaynağı olan Tanrı devrimci bir tanrıdır. Her üç inançta da toplumsal adalet ülküsüne kaynaklık etmiştir.

Pagan antik çağda tanrılar sık sık birbirine karıştırılır ve birleştirilir ya da bir bölgenin tanrıları bir başka halkın tanrısıyla özdeş kabul edilirdi. Hz. Musa İsrâiloğullarını, onun, İbrahim, İshak ve Yakub'un inandıkları tanrı olan ***El*** ile bir ve aynı olduğuna ikna etmeyi başarmıştır.

Pagan dünyanın düzen, ahenk ve adalet ilkelerini bizzat şeylerin doğasında gören anlayışı yerine, burada Kanun yukarıdan indiriliyordu.

Çıkış'ın İ.Ö. beşinci yüzyılda düzenlenmiş son metninde Tanrının Sina Dağı'nda Hz. Musa ile 1200 civarında gerçekleştiği düşünülen bir anlaşma yaptığı söylenir. Bu iddia bilimsel bir tartışmaya yol açmıştır. Bazı eleştirmenler İsrâiloğullarının İ.Ö. yedinci yüzyıla kadar bu anlaşmaya fazlaca önem vermediklerini ileri sürerler. Ama, tarihi ne olursa olsun, böylesi bir anlaşma düşüncesi bizlere İsraillilerin o tarihlerde henüz tek tanrıcı olmadıklarını gösterir, çünkü bu ancak çok tanrıcı bir ortamda bir anlam ifade etmektedir, **İsrâiloğulları Sina Tanrısı Yehova'nın biricik tanrı olmadığına inanıyorlar, ama bu anlaşma ile diğer bütün tanrıları görmezden gelerek yalnızca ona tapacaklarına söz veriyorlardı.** Tek bir, Tanrıya tapınma, hemen hemen daha önce örneği olmayan bir adımdı: Mısır firavunu Akhenaton, Mısır'ın diğer geleneksel tanrılarını bir kenara iterek Güneş Tanrısına tapmaya kalkışmışsa da, halefleri onun bu politikasını hemen terk etmişlerdi. Potansiyel bir *mana* kaynağını görmezden gelmek açıkça bir ahmaklık olarak görülmüştür ve İsrâiloğullarının müteakip tarihi onların diğer tanrılardan oluşan kültlerini bir kalemde silmeye pek yanaşmadıklarını göstermektedir. Yehova savaş konusundaki ustalığını göstermişti, ama o bir bereket tanrısı değildi. Kitabı Mukaddes bize, Hz. Musa'nın Sina Dağının tepesinde bulunduğu sırada geride kalanların hepsinin Filistin'in eski pagan dinine geri döndüklerini söyler. *El*'in simgesi olarak altından bir öküz yapıp, önünde eski ritleri icra ederler.

İsrâiloğulları Yehova'yı Çıkış'tan sonra kendilerinin tek tanrısı yapma sözü vermişler, peygamberler yıllar sonra onlara bu sözleşmeyi hatırlatmışlardır. Kendilerinin *elohim*'i olarak yalnızca Yehova'ya tapacakları sözünü vermişler, karşılığında o da İsrâiloğullarının kendisinin seçilmiş halkı olacağım ve

onları etkin şekilde koruması altına almayı vaad etmişti. Kitab-ı Mukaddes bize, İsrâiloğullarının Filistin'e varıp, oradaki akrabalarına kavuştukları zaman bütün İbrahim soyunun Yehova ile bir sözleşme yaptıklarını bildirmektedir. Tören Yehova'yı temsilen Hz. Musa'nın halefi Yeşu tarafından icra edilir.

Yeşu onları uyardı: Yehova çok kıskanç bir tanrıydı. Eğer sözleşme hükümlerini yerine getirmeyecek olurlarsa kendilerini yok edecekti.

Bununla beraber, Kitabı Mukaddes İsraillilerin sözleşmeye sadık kalmadıklarını söylemektedir. Yehova'yı yalnızca savaş zamanlarında, onun askeri korumasına ihtiyaç duyduklarında hatırlamışlar, her şeyin yolunda gittiği zamanlarda ise yine Baal, Anat ve Aşera'ya eski tarzda tapmayı sürdürmüşlerdir.

Pagan tanrılarının aksine, Yehova herhangi bir doğa gücü içinde değil, uzak bir ülkedeydi. O paradoksal biçimde dile gelen bir sessizlik içinde, neredeyse zor fark edilen ince bir esinti olarak hissediliyordu.

Değişme bütün uygarlık boyunca devam etmiştir. İ.Ö. 800-200 dönemi Eksen çağı (Axial Age) olarak isimlendirilmiştir. Bu dönemde uygar dünyanın bütün ana bölgelerinde insanlar son derece önemli ve biçim verici özelliklerini koruyan ve devam ettiren yeni ideolojiler yarattılar. Yeni dinsel sistemler, değişen toplumsal ve ekonomik koşulları yansıttılar. Tam olarak anlayamadığımız nedenlerle, daha henüz ticari ilişkilerin bile kurulmadığı bir dönemde (Çin ve Avrupa arasında olduğu gibi) önde gelen bütün uygarlıklar paralel çizgilerde gelişme gösterdiler. Tüccar sınıfının doğmasına yol açan yeni bir refah söz konusuydu, iktidar, krallar ve din adamlarından, tapınak ve saraylardan pazar yerine kaymaktaydı. Yeni zenginlik entelektüel ve kültürel gelişmenin yanı sıra bireysel bilincin gelişmesine de yol açtı. Değişme hızının kentlerde artması ve insanların kendi eylemlerinin gelecek kuşakların kaderini etkileyebileceğim fark etmelerine paralel olarak eşitsizlik ve sömürü daha da belirginleşti. Her bölge bu sorunlar ve kaygılarla baş etmek için kendi farklı ideolojisini geliştirdi: Çin'de Taoculuk ve Konfüçyüs'çülük, Hindistan'da Hindu dini ve Budacılık, Avrupa'da felsefi akılcılık. Ortadoğu tek tip bir çözüm üretmediyse de İran ve İsrail'de sırasıyla Zerdüşt ve İbrani peygamberler tektanrıcılığın değişik versiyonlarını geliştirdiler, ilginç görünmekle birlikte, dönemin diğer büyük dinsel anlayışları gibi, 'Tanrı' düşüncesi de saldırgan bir kapitalist ruhun başat olduğu pazar ekonomisi içinde gelişti.

Platon ve Aristoteles'in akılcılığı da önemlidir, çünkü Yahudi, Hıristiyan ve Müslümanlar hep onların düşüncelerine dayanmış, Yunan Tanrısı kendilerininkinden çok farklı olmasına karşın, onları kendi dinsel yaşamlarına uydurmaya çalışmışlardır.

İ.Ö. yedinci yüzyılda bugünkü İran'da yaşayan Ariler indus vadisini istila etmişler ve yerli halka boyun eğdirmişlerdir. *Rig-Veda* olarak bilinen uzun manzum şiir derlemelerinde ortaya konduğunu gördüğümüz kendi dinsel düşüncelerini onlara dayatmışlardı.

Vedaların dini ne yaşamın başlangıcını açıklamaya ne de felsefi sorulara dört başı mamur yanıtlar vermeye çaba göstermiştir. Bunun yerine, o, insanların varoluşun ihtişamı ve dehşetiyle başa çıkma çabalarına yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır.

Ari istilasını takip eden yüzyıllarda baskı altında tutulan yerli halkın düşünce ve inançları tekrar gün yüzüne çıktı ve bir dinsel açlığa yol açtı. Kişinin yazgısı kendi eylemlerinin belirlediği anlayışını ifade eden *karma'ya* yönelik bu canlı ilgi, insanların, kendilerinin sorumsuz davranışları için tanrıları suçlamalarına soğuk bakmalarına yol açtı. Tanrılar, giderek tek bir aşkın Gerçeğin simgeleri olarak görülmeye başlandı. Veda dini fazlasıyla kurban ritüellerine odaklaşmıştı. Oysa, eski bir Hint uygulaması olan yoganın (özel bir konsantrasyon disipliniyle zihnin güçlerini 'kontrol

altına alma') tekrar canlı bir ilgi odağı haline gelmesi, dışsal olgular, üzerinde yoğunlaşmış bir dinin artık insanları tatmin etmemeye başladığı anlamına geliyordu. Hindistan'da tanrılar artık kendi inananlarınca dışsal birer varlık olarak görülmüyorlardı; bunun yerine insanlar gerçeği içsel olarak kavramanın peşindeydiler.

Tanrıların Hindistan'da artık fazlaca bir önemi yoktu. Bu yüzden, onlar, kendilerinden daha yüksek bir konuma sahip olduğuna inanılan din vaizi karşısında ikinci plana düştüler. Hindu ve Budacılar tanrıları aşmanın, onların da ötesine geçmenin yollarını aramışlardır. Sekizinci yüzyılda bilge kişiler Aranyaka ve Upanişadlar adlı risalelerde bu konuları işlemeye başladılar. Bu risaleler topluca *Vedanta* olarak bilinir: Vedaların sonu. *Upanişadlar* İ.Ö. beşinci yüzyılın sonuna kadar gittikçe yaygınlaştı ve sayıları bu tarihte 200 civarına ulaştı. Upanişadlar tanrıları aşan ama var olan her şeyde mevcut kendine özgü bir tanrısallık kavramı geliştirmiştir.

Veda dininde insanlar kurban ritüelinde Tanrısal bir güçle karşı karşıya gelmekteydiler. Bu kutsal gücü Brahman olarak adlandırmışlardı.

Yoga teknikleri insanların bir iç dünyayı fark etmelerini sağlamaktaydı. Bu, duruş, nefes alış, yiyecek ve zihinsel konsantrasyon disiplinleri, ileride görüleceği gibi, bağımsız bir şekilde diğer kültürlerde de geliştirilmiş ve farklı şekillerde yorumlanan, ancak insan için doğal sayılan bir aydınlanma tecrübesine yol açtığı görülmüştür. Her bir bireyin içindeki ebedi ilke *Atman* olarak adlandırılmıştır.

Brahman, "sözcüklerle dile getirilemeyen, ancak orada sözcüklerin dile geldiği zihinle düşünülemeyen, ancak orada zihnin düşünebildiği"dir. Ne bunun gibi her yerde hazır ve nazır Tanrı ile konuşmak ne de onun hakkında düşünmek, onu düşüncenin somut bir nesnesi haline getirmek mümkündür. O ancak gerçek anlamda nefsin ötesinde, vecd içinde algılanabilecek bir Gerçekliktir.

İ.Ö. 538 sıralarında Siddharta Gautama isimli genç bir adam da Benares'in 100 mil kadar kuzeyinde Kapilavaştu'daki şahane evini, güzel karısı ve oğlunu terk etti ve dilenci keşişliğe başladı. Etrafındaki ıstırabın boyutları karşısında dehşete düşmüş bir halde çevresinde her şeyde gördüğü varoluş(un) ıstırabım sona erdirecek gizi keşfetmek istedi. Altı yıl boyunca değişik Hindu gurularının kapılarında dolaştı, kendine korkunç işkenceler yaptı, ama bir sonuca ulaşamadı. Bilgelerin öğretileri onu etkilemedi; çektiği acılar onu daha da umutsuzluğa itti. Bu yöntemleri tamamen terk edip vecd haline geçtiği bir gece aydınlanmaya ulaştı. Artık ıstıraptan kurtulmak ve nirvanaya, acının sonuna ulaşmak için yeni bir umut doğmuştu. Gautama, *Buda* yani Aydınlanmış Kişi oldu.

Buda, kendi kültürel donanımının bir parçası olması hasebiyle zımnen de olsa tanrıların varlığına inanmaktaydı, ama onların insanlara pek bir faydası olduğuna inanmıyordu. Onlar da acı ve ıstırap içinde çırpınıyorlardı. Onlar da diğer bütün varlıklar gibi yeniden doğuş döngüsü içindeydiler ve eninde sonunda kendileri de yok olacaklardı. Buda, tanrıları reddetmemekte, ama ebedi Gerçek nirvananın tanrılardan daha yüksekte olduğuna inanmaktaydı. Budacılar meditasyon esnasında mutluluk veya aşkınlık duygusunun hiç de doğaüstü bir varlıkla kurdukları bir ilişkiden kaynaklandığına inanmıyorlardı. Bu gibi durumlar insan için doğaldı; doğru yönde bir yaşam süren ve yoga tekniklerini öğrenen herkesçe tecrübe edilebilirdi.

Din bir şeylerin yanlış olduğu düşüncesiyle başlar. Bir elinin başarısının esas ölçüsü onun felsefi ya ,da tarihsel açıdan kanıtlanmasından ziyade, onun etkinliği olagelmiştir.

Karma insanları sonsuz bir döngüyle acı yaşamlar dizgesine yeniden doğmaya mahkum eder. Ama eğer ateş sönmüşse, ıstırap döngüsü sona erecek ve nirvanaya ulaşılacaktır. Nirvana'nın sözcük anlamı 'sükunete erme' ya da 'sönmek'tir. Budacılar çoğu zaman nihai gerçek nirvanayı tanımlamak için teistlerin aynısı imgeler kullandılar.

Nirvanaya ulaşmak, Hıristiyanların çoğu zaman ondan anladıkları 'cennete gidiş' gibi bir şey değildir.

Platon ruhun, tıpkı bir mezar gibi, beden içine hapsolmuş çökmüş, kirlenmiş ve aralıksız yeniden doğuş döngüsüne mahkum bir tanrı olduğuna inanmaktaydı. Pythagoras ruhun ritüel arınma yoluyla özgürleştirilebileceğini, böylece ruhun evrenin düzenliliğiyle bir uyum oluşturabileceğini, ileri sürmekteydi. Platon da, algılar dünyasının ötesinde tanrısal, değişmeyen bir gerçekliğin olduğuna, inanmaktaydı; ruh "aslından uzaklaşmış, bedene hapsolmuş, çökmüş bir tanrısallıktı.

Sevgi, Adalet ve Güzellik gibi sahip olduğumuz her bir genel kavrama karşılık gelen bir idea vardır. Bununla birlikte, iyi ideası hepsinin üstündedir.

Biz modern insanlar düşünmeyi bir etkinlik, yaptığımız bir şey olarak görürüz. Platon ise onu zihinle ilgili bir şey olarak tasavvur etmiştir. Sokrates gibi, düşünceyi bir anımsama süreci, hep sahip olup da unutmuş olduğumuz bir şeyin idraki olarak görmüştür. Çünkü insanoğlu bozulmuş tanrısallıktı, tanrısal dünyanın formları onun içindeydi ve onunla, basit bir rasyonel ya da tanrısal etkinlikten ibaret olmayan, içimizdeki ebedi gerçeğin sezgisel algısına akıl yoluyla 'temas edilebilir'di. Bu anlayış tarihsel tektanrıcılığın her üç dinini de büyük ölçüde etkilemiştir.

Hiyerarşinin tepesinde, Aristoteles'in tanrı olarak tanımladığı, ilk Hareket Ettirici vardı. Bu tanrı, ezeli, hareketsiz ve tinsel olan saf bir varlıktı. Saf düşünce, aynı anda hem düşünendi hem de düşüncenin kendisiydi; o, bilginin en yüksek nesnesi olan kendisi hakkında sonsuz bir düşünme halinde idi. Bu Tanrı ya da en yüce varlıkta maddesel bir yan yoktur, çünkü madde eksik ve ölümlüdür.

insanın ayrıcalıklı bir konumu vardır; onun ruhu, kendisini Tanrıya akraba kılan ye tanrısal doğanın bir parçası haline getiren tanrı vergisi bir anlağa sahiptir. Bu tanrısal özellikli akıl onu bitki ve hayvanlardan üstün kılar. Aklını arındırarak kendini ölümsüz ve tanrısal kılmak onun görevidir. Bilgelik (sophia) insani erdemlerin en yükseğiydi; bu, Platon' da olduğu gibi, bizleri bizzat tanrının eylemlerini taklit yoluyla tanrısallaştıran felsefi hakikatin tefekkürü (*theoria*) şeklinde gerçekleşir. Theoria'ya yalnızca mantık yoluyla ulaşılamaz; o, aynı zamanda, kendini aşmayla sonuçlanan disiplinli bir sezgidir. Bununla birlikte çok az insan bu noktaya ulaşabilir ve çoğunluk sadece *phronesis'*le, yani gündelik yaşamda öngörü ve ahlakla yetinmek durumundadır.

Önemli konuma rağmen, Aristoteles'in Tanrısının dinsel bir boyutu neredeyse yoktur. Dünyayı o yaratmamıştır, çünkü bu ona hiç yakışmayan değişmeyi, dünyevi bir eylemi içermektedir. Her şeyde ona yönelen bir sevgi eğilimi bulunmasına karşın, bu Tanrı evrenin varlığına karşı oldukça kayıtsızdır, çünkü o kendinden daha aşağı olan hiçbir şeyi düşünemez. O kesinlikle bu dünyayı yönetmemekte, ona yol göstermemekte ve yaşamımıza hiçbir şekilde müdahale etmemektedir. Eksen çağının insanları olarak Aristotales ve Platon'un her ikisi de birey vicdanı, iyi yaşam ve toplumsal adalet sorunları üzerinde durmuşlardır. Öte yandan, onların düşünceleri seçkinciydi. Platon'un saf formlar dünyası ve Aristoteles'in uzaktaki tanrısı sıradan ölümlülerin yaşamları üzerinde çok önemsiz bir etki gösterebilirdi; bu, sonraki dönemlerde kendilerine çok değer veren Yahudi ve Müslüman düşünürlerce de kabul edilmiştir.

2 Tek Tanrı

Tanrı, bütün peygamberlerin ilk örneği olan Hz. Musa'nın adını yanmakta olan bir çalılıktan çağırıp, ona, kendisinin Firavun ve İsrâiloğulları için görevlendirdiği peygamberi olmasını emrettiğinde, Hz. Musa, "iyi bir hatip olmadığı" gerekçesiyle buna pek yanaşmamıştı. Tanrı, onun bu eksikliğini anlayışla karşılayarak, Hz. Musa'nın yerine kardeşi Aron'un tebliğ etmesine izin vermişti.

Hindular Brahman'ı bir büyük kral olarak tanımlamamışlardır, çünkü, onların tanrısı bu gibi insani terimlerle tanımlanamazdı.

Peygamberler, her şeyden önce, Tanrının huzuruna çıkan kişidir, ama bu aşkın tecrübe Buda dinindekinin aksine, bilginin aktarılmasıyla değil eylemle sonuçlanır. Peygamber mistik bir aydınlanmayla değil itaat ile tanımlanır. Yehova işaya'dan halkın kabul etmeyeceği bir şeyi yapmasını ister: Tanrının kelamını reddetmeleri durumunda hiddete kapılmamalıydı: "Git ve onlara de ki; 'Anlamasanız da tekrar tekrar dinleyin; algılayamasanız da tekrar tekrar görün.". Yedi yüzyıl sonra, kendisinin aynı sertlikteki mesajını halkın reddetmesi üzerine, İsa bu sözleri tekrarlayacaktır.

İsrâiloğullarını sürgüne gönderen ve ülkelerini mahveden II. Sargon ve Sanherib değildi. **"Halkı yerinden yurdundan eden bizzat Yehova'ydı."**

Bu, Eksen çağı peygamberlerinin mesajlarında sürekli tekrarlanan bir temaydı. İsrail'in Tanrısı, başından beri, yalnızca mitoloji ve liturjide değil, bizzat somut olayların içinde görünerek, kendini pagan tanrılarından ayırmaktaydı.

Ortadoğu'da bu kültlere dayalı kutlamalar dinin temelini oluşturmaktaydı. Pagan Tanrılar, azalan

enerjilerini yenilemek için bu törenlere muhtaçtılar; prestijleri de, bir bakıma, kendileri için yapılan tapınakların haşmetiyle ölçülmekteydi. Yehova, şimdi bütün bunların anlamsız olduğunu söylüyordu. Uygar dünyanın diğer bilge ve filozofları gibi, işaya biçimsel dindarlığın yetersiz olduğunu düşünmekteydi. İsrailliler kendi dinlerinin batini anlamını keşfetmek zorundaydılar. Yehova kurban değil merhamet istemekteydi.

Peygamberler, Eksen Çağı'nda ortaya çıkan bütün büyük dinlerin ayırıcı özelliği haline gelecek olan merhametli olmanın, kendilerinin en önemli görevleri olduğunu keşfetmişlerdi. Çıkış öyküsü tanrının zayıf ve ezilenin yanında olduğunu vurguluyordu.

Amos, toplumsal adalet ve merhametin önemini vurgulayan ilk peygamberdi.

Beklenildiği gibi, İsraillilerin çoğu peygamberin, onları Yehova ile diyaloga çağıran davetine kulak asmadı. Kendilerinden daha az şey talep eden, Kudüs'teki Tapınakta ya da Filistin'in eski bereket kültlerinde icra edilen kült ibadetine dayalı bir dini tercih ettiler. Onuncu yüzyılda iki yüzyıl sonra İsrailliler, hala bereket ayinleri düzenleyip, kutsal seks icra ediyorlardı. Kimi İsraillilerin, diğer Tanrılar gibi, Yehova'nın da bir karısı olduğunu düşündükleri görülüyor. Bütün yeni peygamberler gibi, o da, dinin derin anlamıyla ilgiliydi. Onun Yehova'ya söylettiği gibi: **"Kurban değil sevgi, felaket değil Tanrıyı bilmenizi istiyorum."** Burada o, teolojik bilgiyi kastetmiyordu; *daath* sözcüğü ibranice'de cinsellik çağrışımlı 'bilmek' anlamına gelen yada'dan türemiştir. Bu yüzdendir ki, J, Adem'in karısı Havva'yı 'bildiğini' söyler.

Peygamberler kendi insani duygu ve tecrübelerini Yehova'ya atfettiklerinde, bir anlamda, kendi suretlerinde bir tanrı yaratmaktaydılar. Bütün dinler mutlaka bir miktar insanbiçimcilik ile başlar. Yahudiler, eski dünyada, pagan komşularının hayran kaldığı müreffeh bir sistem kuran ilk halk olmuştur.

Bütün diğer peygamberler gibi, Hoşea da putperestlik karşısında dehşete düşmüştü.

Filistin ve Babil halkı hiçbir zaman yaptıkları tanrı heykellerinin bizzat kendilerinin kutsal olduklarına inanmadılar; hiçbir zaman bir heykel karşısında, sırf bir heykel olduğu için eğilmediler. Heykel tanrının bir simgesiydi. Tıpkı, tasavvur edilemeyen ilk olaylar hakkında yarattıkları mitoslar gibi, bu da, ibadet eden kişinin dikkatini kendi ötesine yöneltmesi için geliştirilmiş bir araçtı. Öte yandan, peygamberler sık sık pagan komşularının tanrılarına akla gelmedik saygısızlıklarla gülüp geçmekteydiler.

Yazık ki, tektanrıcılığın bir özelliği olarak ortaya çıkan hoşgörüsüzlüğü bugün öylesine kanıksamış bulunuyoruz ki, diğer tanrılara karşı düşmanlığın yeni bir dinsel tavır olduğunu göremeyebiliriz. Paganizm temelde hoşgörülü bir inançtı. Yeni bir tanrının gelişi eski kültler için bir tehdit oluşturmadıkça, mevcut panteonda her zaman başka bir tanrıya yer vardı. Eksen çağının yeni ideolojileri eski tanrılara yönelik inançların yerini aldığında bile, eski tanrılar böylesine şiddetle reddedilmemişlerdi. Gördük ki, Hindu dininde ve Budacılıkta insanlar, tanrıları gönülsüzce kabul etmek bir yana, tanrıların da ötesine geçmeleri için teşvik edilmişlerdir. Peygamberler, kendi dinsel tutumlarına yönelik gizli bir kaygı mı beslemekteydiler? Yoksa, pek kolay olmasa da, kendi Yehova anlayışlarının paganların putperestliğinden pek de farklı bir şey olmadığının farkında mıydılar? Çünkü, ne de olsa, onlarda tanrılarını kendi suretlerinde yaratmaktaydılar. Tektanrıcılar, tanrılarının bildik kadın-erkek cinselliğinin ötesinde olduğunu ileri sürmelerine karşın, ileride göreceğimiz gibi, her ne kadar, kimileri bu dengesizliği gidermeye çalıştıysa da o, temelde erkek bir tanrı olarak kalmıştır. Yehova'nın, Filistin'in ve Ortadoğu'nun diğer Tanrı ve tanrıçalarını başarılı bir şekilde ortadan kaldırıp, tek Tanrı konumuna gel meşinden sonra, onun dini neredeyse tamamen erkeklerce sürdürülmüştür.

Yehova'nınki zor kazanılmış bir zaferdi. Yehova'nın eski tanrıları barışçıl bir yolla doğal bir şekilde aşmayı başaramadığı görülmektedir; bunun için savaşmak zorunda kalmıştır.

Hilkiya'nın bulduğu 'Kanun Kitabı'nın bizim bugün Tesniye olarak bildiğimiz metnin temelini oluşturduğu hemen hemen kesindir. Bu kitabın reformcu kesim tarafından tam zamanında 'bulunmuş' olması, bu konu üzerinde değişik kuramların ileri sürülmesine yol açmıştır. Söz konusu Kanun Kitabı kesin olarak yedinci yüzyıl bakış açısını yansıtan yepyeni bir ihtilafı dile getirmektedir.

Yehova'nın İsrail halkını diğer bütün uluslardan ayrı tutması, İsraillilerin özel bir niteliğinden değil, Yehova'nın büyük sevgisinden kaynaklanmaktaydı. Buna karşılık, kendisine tam sadakat ve diğer bütün tanrıların şiddetle reddedilmesini istiyordu.

"**Yerli halkla hiç bir anlaşma yapmayacaklar, onlara en ufak bir merhamet göstermeyecekler"**di. Asla kız alıp verme, toplumsal karışma olmayacaktı.

Yahudiler bugün *şema*'yı okuduklarında, ona tektanrıcı bir yorum getirmektedirler: Bizim Tanrımız Yehova Tek ve biriciktir. Tesniye yazarının henüz böyle bir bakış açısı yoktu. 'Yehova ehad' Tek olan Tanrıyı değil, kendisine tapılmasına izin verilen tek tanrıyı ifade etmekteydi.

Tesniye yazarının dile getirdikleri bu aşırı tehlikeli ortamda büyük bir etki yarattı. Yoşiya hemen şiddetli bir reforma girişti. Tapınakta bulunan bütün heykeller, idoller ve bereket simgeleri yerlerinden kaldırılarak yakıldı. Ülkede paganizmin faaliyet gösterdiği bütün eski dinsel mekanlar yıkıldı.

Bu topyekün yıkım, derinlerde gizlenmiş olan endişe ve korkunun yarattığı bir nefretten kaynaklanmaktaydı.

Her üç tek-tanrıcı inanç da kendi tarihlerinde, farklı zamanlarda benzer seçim teolojileri geliştirmişler, hatta bazen Yeşu'nun kitabında hayal edilenden daha da korkunç sonuçlar ortaya çıkmıştır. Batı Hıristiyanları, kendilerinin tanrının gözdeleri olduğunu düşünmeye özel bir eğilim göstermişlerdir. On bir ve on ikinci yüzyıllarda haçlılar, Yahudi ve Müslümanlara karşı giriştikleri kutsal savaşı, kendilerinin, Yahudilerin çoktandır kaybettiği Tanrısal misyonu devralmış yeni Seçilmiş Halk oldukları iddiasıyla meşrulaştırmışlardır.

Yehova kültü içinde henüz Atman'la karşılaştırılabilecek, her yerde hazır ve nazır, içsel bir tanrısal ilke yoktu. Yehova dışsal, aşkın bir gerçek olarak algılanmıştır. Ve onun yabancı görünümünden biraz kurtarılabilmesi için bazı yönlerden insanileştirilmesi gerekiyordu. Siyasi durum kötüye gitmekteydi. Babilliler Yahuda'yı istila etmişler, kralla birlikte bir grup İsrailli sürgüne gönderilmişti. Son olarak da bizzat Kudüs düşmüştü. Koşullar kötüleştikçe, Yeremya Yehova'ya insani duygular atfetme adetini sürdürdü.

Tanrı önündeyken hep halkı adına konuşan Yeremya, düşmanın kapıya dayandığı zaman halkına olan öfkesini Tanrının ağzından dile getirmekteydi. Kudüs'ün düşmesi ve Tapınağın yıkılışından sonradır ki, o, elinin böylesi dışsal tuzaklarının aslında içsel, öznel bir ruh halinin simgelerinden başka bir şey olmadığını anlamıştır, İsrail kavmiyle yapılan anlaşma ileride oldukça farklı bir şekil alacaktı: **"Onların ta derinliklerine kendi kanunumu yerleştirecek, onu kalplerine nakşedeceğim"**

Tel-Aviv : Bahar Tepesi - Filadelfiya (Amman)

Tanrının tarihinde oldukça önemli bir yer tutacak olan bir düşünce ileri sürmüştü. Buna göre, insanlar, tanrısal varlığın ancak, batan güneşin son ışınları gibi, ardında bıraktığı etkisini görebilirler.

Tapınak inşa etmek insanoğlunun, bizatihi tanrıların yaratıcılığında kendine bir yer bulmasını sağlayan bir *imitatio dei,* tanrının taklit edilmesi eylemiydi.

Sinagog, eski dinlerin dünyasındaki hiçbir şeye benzemiyordu. Herhangi bir ritüel ya da kurban töreni olmadığı için, sinagog büyük ihtimalle onlara bir çeşit felsefe okulu gibi görünmekteydi. Birçoğu, tanınmış bir Yahudi vaiz geldiğinde, tıpkı kendi filozoflarını dinlemek için kuyruğa girdikleri gibi, sinagogu doldurmaktaydı.

Kadim dünyada din kişisel bir sorun değildi. Tanrılar bir kent için oldukça önemliydi ve ihmal edildikleri takdirde, koruyuculuklarından vazgeçeceklerine inanılmaktaydı. Bu tanrıların varlığına inanmayan Yahudiler 'ateist' ve toplum düşmanı olarak görülmekteydiler. Yahudiler, kısa zamanda, bilgeliğin Yunan zekasının değil, Yehova korkusunun bir eseri olduğunu ileri süren kendi literatürlerini yaratmaya başladılar.

Aristoteles'in, kendi yarattığı dünyayla nadiren ilgilenen Tanrısıyla, Kitabı Mukaddes'in, ısrarla ve tutkuyla insan yaşamına müdahale eden Tanrısı arasında önemli, belki de uzlaştırılamaz bir fark vardı. Yunan tanrısı insan aklının bir eseriyken, Kitabı Mukaddes'in Tanrısı kendisini ancak vahiy aracılığıyla tanıtmaktadır. Tektanrıcılar ne zaman Yunan felsefesinin cazibesine kapıldılarsa, hep onun Tanrısını kendilerininkine uydurmaya çalışmışlardır. Bu işe girişen ilk insanlardan biri büyük Yahudi Filozofu İskenderiyeli Philon'du (İ.Ö. 30?-İ.S. 45). Kendi Tanrısı ile Yunanlıların Tanrısı arasında hiçbir uyumsuzluk görmemekteydi. Bununla birlikte, burada, Philon'un Tanrısının Yehova'dan çok farklı olduğunu belirtmek gerekir. Aristoteles tarihi felsefi olmayan bir şey olarak görmüştü. Onun Tanrısı insani özellikler taşımıyordu. Örneğin, onun 'kızgın' olduğunu söylemek oldukça yanlış olurdu.

Yahudiler, Yunan dünyasıyla böylesi bir sentezi oluşturabilmelerinin imkansız olduğunu kısa sürede anladılar. İ.Ö. birinci yüzyılda Romalılar imparatorluklarını Kuzey Afrika ve Ortadoğu'ya iyice genişlettiklerinde, bizzat kendileri, atalarının tanrılarını Yunan panteonuna sokup, Yunan felsefesini heyecanla benimseyerek Yunan kültürünün üstünlüğünü kabul etmişlerdi. Bununla birlikte, Yunanlıların Yahudi düşmanlığından uzak durdular. Miladi birinci yüzyıla gelindiğinde, Yahudiliğin Roma imparatorluğu'nda oldukça güçlü bir konumu vardı. Bütün imparatorluğun onda biri Yahudi idi. Romalılar kendilerini Yahudiliğin yüksek ahlaki niteliğine kaptırmışlardı. **Sünnet edilmekten çekinen ve Tevrat'ın ilkelerine bütünüyle uymakta zorlananlar sinagogların onur üyesi oluyorlar ve 'tanrı korkusu taşıyanlar' şeklinde adlandırılıyorlardı.**

Ferisiler, saplantı derecesinde ruhani Yahudilerdi. Yalnızca evlerindeki mabetlerde gerçekleştirilen özel arınma kurallarını yerine getiren resmi bir ruhban kastı gibi yaşamaya başladılar. Yemeklerini tam bir ritüel saflık ortamında yemeye bilhassa özen gösterdiler, çünkü her bir Yahudi'nin masası Tanrının Tapınaktaki sunağı gibi olmalıydı. Gündelik yaşamlarının en küçük ayrıntısında bile Tanrının mevcudiyeti düşüncesini yerleştirdiler. Yahudiler ancak bu şekilde Tanrıya hiçbir ruhban sınıfı ve ince ritüellere gerek kalmadan doğrudan ulaşabilirlerdi. Bir gün Hillel'e yaklaşan bir pagan, ona, tek ayak üstünde bütün Tevrat'ı kendisine ezberden okuması durumunda Yahudiliği kabul edeceğini söyler. Hillel karşılık verir: **"Kendine yapılmasını istemediğini başkasına yapmayacaksın. Tevrat'ın özü işte budur; git ve bunu öğren."**

Kudüs'ün işgalinden sonra, Haham Yuhannan'ın alevler içindeki kentten bir tabut içinde dışarıya kaçırıldığı söylenir. O Yahudi ayaklanmasına karşıydı ve Yahudilerin devlet olmadan daha müreffeh bir yaşam süreceklerine inanıyordu. Romalılar onun, Kudüs'ün batısındaki Yabne'de kendi kendini yöneten bir Ferisi topluluğu oluşturmasına izin verdiler. Onları takiben, *amoraim* diye bilinen yeni bir bilginler kümesi Mişna üzerine yorumlara başladılar ve bir bütün olarak

Talmud ismiyle anılan risaleleri kaleme aldılar. Gerçekte iki ayrı Talmud derlenmiştir: ilki, dördüncü yüzyıl sonuna kadar bitirilen Kudüs Talmudu, diğeri ise, daha yetkin olduğu söylenen ve ancak beşinci yüzyıl sonlarına doğru bitirilen Babil Talmudu'dur.

Yehova her zaman, insanları yukarıdan ve uzaktan yönlendiren bir tanrıydı. Hahamlar onu, insanoğlunun içinde, yaşamın en küçük ayrıntısında daha yakın bir şekilde var olan bir Tanrıya dönüştürdüler.

Her tür resmi öğreti Tanrının esas gizemini sınırlamak anlamına gelirdi. Hahamlara göre o, tam anlamıyla kavranılamaz, tasavvur edilemezdi. Hz. Musa bile Tanrının gizini aralamayı başaramamıştı. Hatta, onu dile getirmeye yönelik her girişimin kaçınılmaz bir şekilde eksik kalmaya mahkum olduğunun hatırlatılması olarak, Yahudilerin onun adını dahi ağızlarına almaları yasaklanmıştı. Tanrının ismi YHWH şeklinde yazılmıştı ve hiçbir metinde tam olarak telaffuz edilmemiştir.

Onların Tanrı için sıkça kullandıkları isimlerden birisi, ibranice'de ikamet etmek ya da çadır kurmak anlamına gelen şakan'dan türemiş olan Şekina idi. Tapınağın artık mevcut olmadığı bir zamanda, çölde oradan oraya savruluşları sırasında İsraillilere eşlik eden Tanrı imgesi, Tanrının ulaşılabilir olduğu anlamına gelmekteydi.

Şekina imgesi, sürgünlerin, kendileri neredeyse orada hazır ve nazır bir Tanrı anlayışı geliştirmelerine

yardımcı oldu. Şemayı, "kendilerini vererek, tek bir sesle, tek fikir ve tek tonda", tam bir birlik halinde söylemek için sinagoga adımlarını attıklarında, Tanrı orada, onlarla birlikteydi. Ancak o, topluluk içindeki uyumsuzluktan nefret eder, bu durumda, meleklerin "tek ses ve tek nefesle" ilahi okudukları gökyüzüne geri dönerdi.

Bu tür bir ruhaniyet yalnızca erkeklere mahsustu; kadınların Haham olması, Tevrat üzerinde çalışması yada sinagogda ibadet etmesi gerekmiyordu, çünkü buna izin verilmemişti. Kadının görevi, evdeki ritüel saflığın sürmesini sağlamaktı. Kadınlar, tıpkı mutfaklarında sütü etten ayırdıkları gibi, erkeklerden farklı, daha düşük bir kategoriye itilmişlerdi. Erkeklerden, sabah dualarında, Pagan, köle ya da kadın olarak yaratılmamaları için Tanrıya teşekkür etmeleri istenmekteydi. Öte yandan; evlilik kutsal bir görev addediliyordu ve aile yaşamı kutsaldı. Kadınların aybaşı döneminde cinsel ilişkiye girmek yasaklanmıştı, ama bunun nedeni, kadının o anda pis ve iğrenç olarak görülmesi değildi, Aybaşının gerekçesi aslında, erkeğin, karısını 'elde var bir' olarak görmesini önlemekti. "Çünkü bir erkek, karısını fazlasıyla kanıksar duruma gelebilir ve karısı da onu arzulamaz; bu yüzden Tevrat der ki, kadın aybaşından sonra yedi gün boyunca niddah [cinsel ilişkiye kapalı] olmalı, böylece, sonunda, kocası gözünde evlendikleri günkü kadar sevgili bir konuma gelecektir." Bir tören gününde sinagoga gitmeden evvel erkeğin ritüel bir banyo yapması emredilmiştir; bununda nedeni, onun herhangi bir şekilde temiz olmaması değil, kendini bir hizmet için daha kutsal kılmak istemesidir, işte bu anlayış içinde kadının, aybaşından sonra ritüel banyo yapması ve kendini, onu bekleyen şeyin, yani kocasıyla cinsel ilişkinin, kutsallığına hazırlaması emredilmişti. Cinselliğin bu şekilde kutsanması, bazen seks ile Tanrıyı karşılıklı birbirini dışlayan şeyler olarak gören Hıristiyanlık için yabancı bir olgudur.

İyi ve mutlu bir yaşam sürmenin Yahudiler için bir yükümlülük olduğunu vurgulamışlardı. Hatta şarap ve seks gibi zevklerden uzak durmak günah bile sayılırdı, çünkü, Tanrı bunları insanın mutluluğu için yaratmıştı. Tanrıya, ıstırap ve inzivayla ulaşılamazdı. Hahamlar bizzat Tevrat'ın kendilerinde vücut bulduğu insanlar olarak saygı görmekteydiler; hukuk konusundaki uzmanlıkları yüzünden, diğer herkesten daha fazla "Tanrıya benziyorlardı.

Bir insana hakaret etmek, insanları kendi suretinde yaratmış olan Tanrıyı inkar etmek anlamına geliyordu. Bu, ateizmle eş bir tutumdu ve tanrıya küfretmek demekti. Bu yüzden cinayet en büyük suç ve günahtı. "Kitabı Mukaddes, her ne sebeple olursa olsun, insan kanı dökmenin tanrısal imgeyi küçültmek anlamına geldiğini söyler." Yahudilere karşı girişilen bir katliam bile, tek bir imam öldürmenin gerekçesi olamazdı. Bir kimseyi, hatta bir *goy* [Yahudi olmayan] ya da bir köleyi aşağılamak en büyük hakaretlerden biri sayılırdı, çünkü bu, cinayetle, Tanrının imgesinin saygısızca reddedilmesiyle eşit bir suçtu. Yahudiler Tanrıyı, kendilerinin her hareketlerini yukarıdan izleyen bir Büyük Birader olarak düşünmemekte, bunun yerine her insanın içine bir Tanrı düşüncesi yerleştirmeye çalışmaktaydılar; diğer insanlarla olan ilişkimiz ancak bu yolla kutsal bir hale gelirdi.

3 Putperestlere* Bir Işık

* Orijinal başlıkta 'Gentiles' kullanılmıştır. Bu sözcük, Kitabı Mukaddes geleneğinde genel olarak Yahudi olmayanlar, pagan Romalılar için kullanılmıştır. Daha sonra Hıristiyanlarca Hıristiyan olmayan anlamında da kullanılmıştır. Hepsindeki ortak nokta, dönemlerinin çok tanrılı, pagan, putperestlerine atıfla kullanılmış olmasıdır.

ilki olması açısından en güvenilir İncil olarak kabul edilmiş olan Markos'un İncili, Hz. İsa'yı, erkek ve kız kardeşleri olan, oldukça sıradan bir adam olarak sunar. Öyle anlaşılıyor ki, İsa başlangıçta, Esseni olma ihtimali yüksek bir gezgin derviş olan Vaftizci Yahya'nın bir şakirdi idi. Vaftizci Yahya, hemen, Hz. İsa'yı Mesih olarak, tanıdı.

Onun gerçekte söylediği sözlerden çok azının İncillerde yazıldığı ve onların sunduğu bilginin büyük bir kısmının, Hz. İsa'nın ölümünden sonra Aziz Pavlus tarafından kurulan kiliselerin sonraki gelişimlerinin etkisi altında şekillendiği anlaşılmaktadır. Bazıları Hz. İsa'nın, tıpkı Hıristiyanlığa geçmeden önce bir Ferisi olup Haham Gamaliel'e müritlik eden Pavlus gibi, Hillel'in okuluna bağlı bir Ferisi olduğunu ileri

sürer. Matta'nın İncilindeki anti semitik hava, 80'li yıllarda Yahudilerle Hıristiyanlar arasındaki gerilimi yansıtmaktadır.

Ölümünden sonra, takipçileri Hz. İsa'nın tanrısal bir kişiliği olduğuna karar verdiler. Bu hemen gerçekleşmedi; göreceğimiz gibi, Hz. İsa'nın insan şekline girmiş Tanrı olduğu öğretisi, dördüncü yüzyıla kadar nihai şeklini almadı. Hz. İsa, kesinlikle hiçbir zaman kendisinin Tanrı olduğunu ileri sürmemiştir. Vaftizi sırasında gökten gelen bir ses tarafından Tanrının Oğlu olarak çağrılmıştır, fakat bu, büyük ihtimalle onun sevgili Mesih olduğunun tasdikinden ibaretti.

Daha çok bir Yahudi mezhebi olarak kalmak isteyen ilk havarilerden oluşan bir grup, bundan rahatsız oldu ve çok şiddetli bir tartışmadan sonra Pavlus ile yolların ayırdılar. Pavlus Hz. İsa'yı hiç bir zaman 'Tanrı' olarak anmamış; onu, Yahudilere özgü anlamıyla 'Tanrının Oğlu' olarak çağırmıştır. O, Hz. İsa'nın bizatihi Tanrının enkarnasyonu olduğuna kesinlikle inanmamaktaydı. Tanrının Hz. İsa'nın vücudunda tecelli ettiği öğretisi, Yahudilerce her zaman bir kepazelik olarak görülmüş, daha sonra Müslümanlar da bunu küfür saymışlardır. Bazı tehlikeli yanlar içeren bu açıklaması zor öğretiyi, Hıristiyanlar her zaman çok kabaca yorumlamışlardır. Öte yandan, bu tür bir enkarnasyon inancı din tarihinde hep var olagelmiş bir temadır; hatta Yahudiler ve Müslümanlar bile, bu konuda şaşırtıcı benzerlikler gösteren kendi teolojilerini geliştirmişlerdir.

Hz. İsa'nın şaşırtıcı bir şekilde tanrısallaştırılmasının arkasındaki dinsel dürtüyü görebilmek için, aynı dönemde Hindistan'da yaşanan bazı gelişmelere kısaca bakmak gerekir. Hem Budacılıkta hem de Hindu dininde, bizzat Buda veya insan şeklinde görünen Hindu tanrıları gibi yüceltilmiş varlıklara aşırı bir düşkünlük vardı. Bakti olarak bilinen bu tür kişisel bağlılık, insanın, bir bakıma, insanileştirilmiş bir dine duyduğu sürekli özlemi dile getirmekteydi.

İ.Ö. birinci yüzyıla gelindiğinde, kendi adlarına nirvanaya ulaşmak için manastırlara kapanan Budacı rahiplerinin bu anlayışı artık kaybettikleri anlaşılmaktaydı. Manastır hayatı kolayca göze alınamayacak bir idealdi ve bu, birçokları için altından kalkılamayacak bir şeydi. İ.S. birinci yüzyılda, yeni tip bir Budacı ilah ortaya çıktı: Buda örneğini takip ederek kendini insanlara adayan, bu yüzden kendi nirvanasından vazgeçen *bodhisattva.*

İ.S. ikinci yüzyılın başlarında, Boşluk Okulu'nun kurucusu olan filozof Nagarcuna, sıradan kavramlarla çalışan dilin yetersizliğini göstermek için paradoksu kullanmış ve diyalektik bir yöntem devreye sokmuştur. Nihai gerçeklerin, yalnızca, meditasyonun zihinsel disiplini içinde sezgisel olarak kavranabileceğini iddia etmiştir. Bu felsefeye inanan Budacılar, yaşadığımız her şeyin bir yanılsama olduğu yolunda bir inanç geliştirmişlerdir: Batıda biz bunları idealistler olarak adlandırıyoruz. Her şeyin derindeki özü olan Mutlak bir boşluk, bildiğimiz anlamda mevcut olmayan bir hiçliktir.

Budalar ve *bodhisattva*lara yönelik bu bakti'nin (bağlılığın), Hıristiyanların Hz. İsa'ya bağlılığıyla benzeştiğini söylemek mümkündür. Bu, ayın zamanda, bir inancın daha fazla insana ulaşmasını da sağlamıştır; tıpkı Pavlus'un, Yahudiliğin *goyim'e* de açık olmasını istemesi gibi. Gerçekte, Hindular bir Teslis(Üçleme) geliştirmişlerdi: Brahman, Şiva ve Vişnu; bunlar biricik, tanımlanamaz gerçeğin üç simgesini ya da boyutunu temsil ediyorlardı.

Bugün Hıristiyanlık olarak bildiğimiz dini yaratan ilk Hıristiyan metin yazan olan Aziz Pavlus, Tanrının dünyaya kendini Tevrat yerine, esas olarak, Hz. İsa'da gösterdiğine inanmaktaydı. O, Hz. İsa'nın Mesih olduğuna kesinlikle inanıyordu. 'Christ' sözcüğü Yahudilerin Massiach'ının çevirişiydi ve Kutsanmış Kişi anlamına geliyordu. Pavlus, ayrıca, Hz. İsa'dan bir insan olarak da bahsetmekte, ama yine onun sıradan bir insandan daha fazla bir şey olduğunu söylemekteydi. Bununla birlikte, bir Yahudi olarak Pavlus, onun insan şekline girmiş Tanrı olduğuna inanmamaktaydı.

ilk Hıristiyanlar Hz. İsa'nın, gizemli bir şekilde de olsa, yaşadığına ve onun sahip olduğu 'güçler' e söz verdiği üzere, şimdi kendilerinin sahip olduğuna inanmaktaydılar. Pavlus'un mektuplarından, ilk Hıristiyanların, yeni tür bir insanlığın başladığını işaret edebilecek bin bir çeşit alışılmadık yaşantıları olduğunu anlıyoruz: Kimileri okuyup üfleyerek şifa dağıtmaya, kimileri tanrısal bir dille konuşmaya başlamıştı; kimileri de, ilhamını Tanrıdan aldıkları kehanetleri etrafa yaymaktaydılar.

Bununla birlikte, Hz. İsa'nın çarmıha gerilişini, bir çeşit Adem'in 'ilk günahı'nın kefareti olarak gören ayrıntılı kuramlar yoktu. Böyle bir teolojinin dördüncü yüzyıla kadar gündeme gelmediğini ve bunun yalnızca Batıda bir önem taşıdığını ileride göreceğiz. İsa Mesih'in kurban edilircesine ölümü olayı, bu sıralarda Hindistan' da gelişmekte olan *bodhisattva* idealiyle benzerlik göstermekteydi. Pavlus, Hz. İsa'nın kurban edilişinin biricikliğinde ısrar etmekteydi. Burada potansiyel bir tehlikeyle karşı karşıyayız. Hıristiyanlığın, tüketilemez Tanrı gerçeğinin tamamının tek bir insanda tezahür etmiş olduğunu ileri süren tek enkarnasyonu, tam olgunlaşmamış bir putperestliğe yol açabilirdi.

İsa, Tanrısal güçlerin (*duanis*) yalnızca kendisi için söz konusu olmadığını ısrarla vurgulamıştır. Pavlus Hz. İsa'nın yeni tür bir insanlığın ilk örneği olduğunu ileri sürerek bu anlayışı geliştirmiştir. Bu, bütün Budalar Mutlak ile aynileştikleri için, insanlık idealinin Budalığa intisap edeceğini ileri süren Budacı inançtan çok farklı değildi.

Bu dua, Hz. İsa'nın, bir *bodhisattva* gibi, insanlığın çektiği acıyı paylaşmaya karar verip, kendi 'nefsinden arınmak' (*kenosis*) suretiyle insan haline gelmeden önce 'Tanrı katında' sürdürülmüş bir yaşamı olduğuna dair ilk Hıristiyanlar arasında yaşayan bir inancı yansıtmaktadır. Pavlus, Mesih'in ezelden beri YHWH'nın yanı başında ikinci bir tanrısal varlık olarak mevcut olduğu düşüncesini kabul edemeyecek kadar inançlı bir Yahudi idi. Dua, Hz. İsa'nın, yüceltilişinden sonra bile, kendisini yükseltip, ona *kyrios* unvanını bahşeden Tanrıdan farklı ve daha düşük bir konumda olduğunu dile getirmektedir.

Yaklaşık kırk yıl sonra, 100 yılı civarında kaleme alınmış olan Aziz Yuhanna İncilinin yazarı benzer bir öneride bulunur. "Her şey onun aracılığıyla var oldu, hiçbir şey onsuz var olmadı." İncil yazarının Helenleşmiş Yahudilikten daha çok Filistin Yahudiliğine yakın bir dil kullandığı anlaşılmaktadır.

Petrus, Nasıralı Hz. İsa'nın Tanrı olduğunu iddia etmemişti. O "Tanrının sizlere mucizeler, deliller ve işaretlerle gönderdiği bir insandı ve bizimle birlikte olduğu müddetçe Tanrı eylemlerini onun aracılığıyla gerçekleştirmiştir." Feci bir şekilde ölmesinden sonra Tanrı onu yeniden yaşama döndürmüş ve Tanrının sağ kolu olarak özel bir konuma yükseltmişti.

Pavlus'un yeni bir şekil kazanmış Yahudiliğinin, bu insanların içine düştükleri birçok ikilemi de ortaya serdiği anlaşılmaktadır. Kimi bölge Yahudileri, Tapınağın yıkılmasından sonra Hahamlar tarafından geliştirilen Talmud Yahudiliğini benimsemişti; kimileri ise, Tevrat'ın konumu ve Yahudiliğin evrenselliği gibi diğer konulardaki sorularına Hıristiyanlıkta cevap bulmuşlardır.

Birinci yüzyılda Hıristiyanlar da Tanrıyı düşünüp, ona Yahudiler gibi ibadet etmeyi sürdürdüler; Hahamlar gibi tartıştılar, üstelik kiliseleri de sinagogları andırmaktaydı. Hıristiyanlar, Tevrat'ı dikkate almadıkları için İ.S. 80'li yıllarda sinagoglardan resmen kovuldular. Önceden Yahudiliğe geçmiş olan paganlar, şimdi yüzlerini Hıristiyanlığa dönmekteydiler. Ancak bunlar daha çok kölelerle alt sınıflara mensup insanlardı, iyi eğitim görmüş paganlar, ancak ikinci yüzyılın sonlarında Hıristiyanlığı seçtiler ve kararsız pagan dünyaya bu yeni dini açıklayabildiler.

Hiç kimse dini, büyük bir meydan okuma olarak görmüyor, onun, yaşamın anlamı hakkında dört başı mamur bir cevap sunmasını beklemiyordu. Son dönem antik çağın Roma imparatorluğunda imanlar, Tanrılara, zor zamanda kendilerine yardım etmeleri, devletlerini takdis etmesi ve geçmişle ferahlatıcı bir süreklilik duygusu yaşamak için tapıyorlardı. Din bir fikirler manzumesi olmaktan ziyade bir kilit ve ritüel meselesiydi; bir ideoloji ya da bilinçli olarak kabul edilmiş bir kuram değil, duygu temelinde yaşanan bir olguydu. Bu, günümüz için yabancı olmayan bir şeydir: kendi toplumumuzda dinsel törenlere katılan insanların birçoğu teolojiyle ilgilenmemekte, çok egzotik bir şey peşinde koşmamakta ve değişim fikrinden hoşlanmamaktadırlar. Ritüellerin, gelenekle bir bağ kurmaları sağladığını ve kendilerine bir güven duygusu verdiğini görmektedirler. Aynı şekilde, antik çağın son döneminde paganların birçoğu, kendilerinden önceki kuşakların yaptığı gibi, atalarının tanrılarına tapınmaktan haz duymaktaydı. Eski ritüeller onlara kimlik duygusu vermekte, yerel gelenekleri ayakta tutmakta ve her şeyin olageldiği gibi devam edeceği konusunda sanki bir güvence teşkil etmekteydi. Babalarının inancını bertaraf etmek amacıyla yola çıkan her bir kült karşısında belli belirsiz kendilerine yöneltilmiş bir tehdit duygusu hissetmekteydiler. Bu yüzden Hıristiyanlık her iki dünyanın

da en kötü taraflarını içeriyordu. Yahudiliğin sahip olduğu köklülüğün verdiği saygıdan yoksun olduğu gibi, paganizmin, herkesin görüp tatbik edebileceği o çekici ritüellerinin hiçbirine sahip değildi. Ayrıca, potansiyel bir tehdit kaynağıydı, çünkü; Hıristiyanlık, kendi Tanrısının tek Tanrı, diğer bütün tanrıların ise birer kuruntudan ibaret olduğunu iddia ediyordu. Romalı biyografi yazarı Gaius Suetonius'a (70-1 60) göre, Hıristiyanlık, sadece 'yeni' olduğu için 'soysuz' akıl dışı ve eksantrik bir hareketti.

Eğitim görmüş paganlar aydınlanmak için dine değil felsefeye bakmaktaydılar. Hatta onları 'Tanrının oğulları' olarak görmekteydiler. Örneğin Platon'un, Apollo'nun oğlu olduğuna inanılmaktaydı. Sokrates ve Platon'un her ikisi de kendi felsefeleri konusunda 'dinsel' birer tutum içindeydiler; bilimsel ve metafizik araştırmaları, onlara evrenin ihtişamını gösteren bir görüş kazandırmıştı. Bu yüzden, miladi birinci yüzyıla gelindiğinde, zeki ve düşünen insanlar yaşamın anlamının açıklanması, kendilerine ilham kaynağı olabilecek bir ideoloji ve etik motivasyon için yüzlerini onlara dönmüştü. Hıristiyanlık barbarca bir itikat olarak görünmekteydi.

Platonculuk antikçağın son döneminin en popüler felsefelerinden biriydi. Birinci ve ikinci yüzyılın Yeni Platoncuları Platon'a, bir ahlakçı ve siyasi düşünür olarak değil bir mistik olarak ilgi duymaktaydılar.

Gnostikoi, yani Bilenler, kendilerinin tanrısal alemden ayrılışlarının tam anlamını açıklamak amacıyla yüzlerini felsefeden mitolojiye çevirdiler.

Gnostikler, Mabud diye adlandırdıkları bütünüyle kavranılması imkansız gerçekle işe başlamışlardır, çünkü o, Tanrı dediğimiz daha düşük konumdaki varlığın da kaynağını oluşturmaktaydı. Sınırlı aklımızın algılama kapasitesinin tamamen dışında olduğu için, onun hakkında söyleyebileceğimiz hiçbir şey yoktur.

Ne 'iyi' ne 'kötü' olan, hatta mevcudiyetinden bile bahsedilemeyen bu Mabut'u tanımlamak imkansızdır. Basilides, başlangıçta Tanrının değil yalnızca Mabut'un var olduğunu ileri sürmüştür; bu, kesin bir ifadeyle Hiçbir şeydir, çünkü o bizim anlayabileceğimiz hiçbir anlamda mevcut değildir.

Bazı Gnostikler, Tanrının dünyayı yaratmadığını, çünkü onun böylesi bayağı bir işle hiçbir alakası olamayacağını ileri sürmüşlerdir, Bu *demiourgos* ya da Yaratıcı olarak adlandırdıkları çağlardan birinin işiydi.

Tanrıyı, yaradılışı ve benzer diğer şeyleri aramaktan vazgeç. Onu aramaya kendinden başla, içinde her şeyi kendisi yapan ve, Tanrım, zihnim, düşüncem, ruhum, vücudum diyenin kim olduğunu öğren. Üzüntünün, sevincin, sevginin, nefretin kaynağını öğren. Birinin nasıl iradesi dışında seyrettiğini, iradesi dışında sevdiğini öğren. Bütün bunları dikkatlice araştırırsan, onu kendi içinde bulacaksın.

Gnostikler, Hıristiyanlığa yeni geçen insanların Yahudilikten devraldıkları geleneksel Tanrı tasarımından pek memnun olmadıklarını göstermişlerdir. İsa ancak sağlam bir ağacın iyi meyve vereceğini söylemişti: baştan aşağı kötülük ve acıyla dolu bir dünya nasıl olur da iyi bir

Tanrı tarafından yaratılmış olabilirdi? Markion'un aklı, adalet hırsı içinde bütün bir nüfusu yok eden zalim ve acımasız bir Tanrı sunan Yahudi metinlerini de bir türlü almıyordu.

Geleneksel tanrılara prim vermediklerini gören halk, Hıristiyanların devlet için bir tehlike oluşturup, hassas düzeni alt üst edeceklerinden korkmaktaydılar. Hıristiyanlık uygarlığın başarılarını görmezden gelen barbarca bir itikat olarak görülmekteydi.

Clemens Hz. İsa'nın bir Tanrı, "acı çeken ve kendisine tapılan yaşayan bir Tanrı" olduğuna inanmaktaydı. Eğer Hıristiyanlar Hz. İsa'yı taklit etmiş olsalar, onlar da tanrılaşırlardı: ilahi, bozulmaz ve duygusuz. Gerçekten de, İsa insan suretine girmiş tanrısal Logos'tu, dolayısıyla, "nasıl Tanrı olunabileceğini bir insandan öğrenebilirsin."

260-272 yılları arasında Antakya Piskoposu olan Samosatalı Paulos, Hz. İsa'nın, tıpkı bir tapınakta olduğu gibi, içinde Tanrının Söz ve Bilgeliğinin barındığı sıradan bir insan olduğunu ileri sürmüştür. Bu da aynı ölçüde ortodoks dışında bir yaklaşım olarak değerlendirilmiştir.

Origenes, bir Platoncu olarak, Tanrı ile insan arasında bir akrabalığın var olduğundan emindi:

tanrısalın bilgisi insanlığın doğal bir boyutuydu. Hz. İsa'nın bakire Meryem'in rahminden dünyaya gelişi sözcük anlamıyla, gerçekmiş gibi değil, tanrısal bilgeliğin ruh içindeki doğuşu olarak anlaşılmalıydı. Tanrı derin bir gizemdi ve hiçbir insani sözcük veya kavram onu doğru olarak tanımlayamazdı; ancak ruh, onunla aynı tanrısal doğayı paylaştığı için, Tanrıyı tanıma kapasitesine sahipti.

Dokuzuncu yüzyılda Kilise Origenes'in bazı fikirlerini sapkınca bularak lanetlemiştir. Ne Origenes ne de Clemens, sonradan ortodoks Hıristiyan öğretisi haline gelen, Tanrının dünyayı yoktan (ex *nihilo)* yarattığına inanmaktaydılar. Burada önemli nokta, Origenes ve Clemens'in Hıristiyan Platonculuğu çizgisindeki düşüncelerini kaleme alıp öğrettikleri dönemde henüz resmi bir öğretinin olmamasıydı. Hiç kimse, Tanrının dünyayı yarattığından ya da insanın nasıl tanrısal bir varlık olduğundan kesin olarak emin değildi. Ortodoks inancın belirgin bir tanımı, ancak dört ve beşinci yüzyılların çalkantılı olayları esnasında yaşanan acı bir mücadele sonunda yapılabilmiştir.

Origenes belki de en iyi kendini kısırlaştırmasıyla bilinir. İncillerde İsa bazı insanların Tanrı Krallığı aşkına kendilerini hadım ettiklerinden bahsetmekteydi; Origenes işte bu sözlerden yola çıkarak kendini hadım etmişti. Filozofların, bilgeliklerinin bir simgesi olarak uzun sakallarla tanımlandığı bir çağda, Origenes'in temiz yanakları ve tiz sesi şaşırtıcı bir görünüm arz etmekteydi.

Plotinos, Platon'un fikirlerine dayanarak özü anlamaya yönelik bir sistem geliştirmiştir. O, ne evrenin bilimsel açıklamasını yapmaya yeltenmiş ne de yaşamın maddi kökenlerini açıklamaya girişmiştir. Plotinos, nesnel bir açıklama için dünyanın dışında bir yere bakmak yerine, şakirtlerinden, kendi içlerine çekilmelerini ve soruşturmaya insan ruhunun derinliklerinden başlamalarını istemiştir.

Gerçeklikteki ayırt edici doğruyu bulmak için ruh kendini yeniden tasarlamalı, bir arınma süreci *katharsis* yaşamalı ve Platon'un önerdiği gibi, tefekküre (*theoria*) başlamalıydı. Gerçeğin tam kalbine ulaşmak için evrenin, algıların dünyasının ve hatta anlağın sınırlarının ötesine yöneltmeliydi. Bununla birlikte bu, kendi dışımızdaki bir gerçekliğe yükselme değil, zihnimizin en derin girintilerine bir inişti. Bu bir anlamda içsel tırmanmadır.

Nihai gerçek Plotinos'un Bir olarak isimlendirdiği ezeli birlikti. Bir'in kendisi bizzat sadelikti, hakkında söyleyecek hiçbir şey yoktu: onun, özünden farklı nitelikleri yoktu, dolayısıyla da sıradan bir tanımlaması yapılamazdı. "Sessizlikte daha fazla hakikat buluruz. Kendisi olarak var olduğu, "bir şey olmadığı ve fakat her şeyden farklı olduğu" için, onun var olduğunu bile söyleyemeyiz. Plotinos'a göre "o Herşey ve Hiçbir şeydir; mevcut şeylerin hiçbiri olamaz, ama, bununla birlikte, o hepsidir. Bu anlayış Tanrının tarihinde sürekli bir tema olarak kalacaktır.

Plotinos'un en çok sevdiği benzetmelerinden biri, Bir'i bir çemberin merkezindeki nokta ile karşılaştırmasıdır; bu, bundan ileride daha fazla çemberin doğması olasılığını içermekteydi. Tıpkı bir taşı havuza attığınızda meydana gelen dalgalanma etkisine benzemekteydi. Gnostik mitoslarda olduğu gibi, bir varlık, Bir'deki kaynağından ne kadar uzaklaşırsa o kadar zayıflamaktaydı.

Plotinos'un modelinde ilk ortaya çıkan Zihin (*nous*), Platon'un idealar alemine karşılık gelmekteydi; Bir'in sadeliğini anlaşılır kılan buydu. Zihnin Bir'den meydana gelmesi gibi Zihinden ortaya çıkan Ruh (*psyche*), mükemmellikten birazcık daha uzaktır ve bu alemde bilgi, ancak çıkarımsal bir yolla elde edilebilir, dolayısıyla mutlak sadelik ve tutarlılıktan yoksundur. Plotinos, Bir, Zihin ve Ruh'tan oluşan üçlemeyi 'uzakta, orada' olan bir tanrı gibi algılamamıştır.

Bir, kesinlikle fiziksel bir varlığa sahip değildir; cinsiyeti yoktur ve bizlere karşı ilgisizdir. Benzer şekilde, Zihin *(nous)* gramer olarak eril, Ruh (*psyche*) ise dişildir; bu Plotinos'un, cinsel denge ve ahenk üzerine kurulu eski pagan anlayışı koruma arzusunu ortaya koymaktaydı. Kitabı Mukaddes'in Tanrısının aksine, Bir, bizimle buluşmaz, bize yol göstermez. Bizlere karşı arzu, sevgi beslemez ya da kendini bize göstermez. Kendisi dışında hiçbir şeyi bilmez. Bununla birlikte, insan ruhu zaman zaman vecd halinde Bir'i düşünür ve kendinden geçer. Plotinos'un felsefesi mantıksal bir süreç olmaktan çok tinsel bir soruşturmadır.

Bu Tanrı bir yabancı nesne değil, kendimizin en iyi özüdür.

İleride Hıristiyan düşünürler kendi dinsel deneyimlerini açıklamaya çalıştıklarında, doğal olarak yüzlerini Plotinos'un ve onun pagan ardıllarının Yeni Platoncu anlayışına dönmüşlerdir. Maddi olmayan, insani kategorilerin dışında ve fakat insanlığa özgü bir aydınlanma, aynı zamanda, Plotinos'un çalışmayı çok arzu ettiği Hindistan'daki Hindu ve Budacı ideale çok yakındı. Dolayısıyla, bazı yüzeysel farklılıklara karşın, gerçeğin tek tanrıcı ve diğer görümleri arasında derin benzerlikler vardı: Öyle anlaşılıyor ki, insanlar mutlak üzerinde düşündüklerinde, çok benzer fikir ve deneyimlere ulaşmışlardır. Nirvana, Bir, Brahman veya Tanrı olarak adlandırılan bir gerçeğin varlığı karşısında, varoluş, vecd ve korku duygusunun bir zihinsel duanın, insanoğlunca durmaksızın peşinde koşulmuş doğal bir anlayış olduğu anlaşılıyor.

Doğuda Clemens ve Origenes Tanrıya dönmenin barışçı ve insana haz veren yollarını vaaz ederlerken, Batı Kilisesinde daha korkunç bir Tanrı kurtuluşun baş koşulu olarak feci bir şekilde ölümü talep etmekteydi.

Ortodoks teologlar Gnostiklerin, Markionist ve Montanistlerin kötümser anlayışlarını yasaklamışlar ve orta bir yolda karar kılmışlardı. Hıristiyanlık, gizem kültlerinin karmaşıklığından ve kati münzevilikten uzak duran bir kent inancı haline gelmekteydi. Yeni din, ayrıca kadınlara da seslenmekteydi: Kutsal metinleri Mesih'in ne erkek ne de dişi olduğunu vaaz ediyor ve Onun kiliseyi yücelttiği gibi erkeklerin de kanlarını yücelttiklerinde ısrar ediyordu. Hıristiyanlık, bir zamanlar Yahudiliği cazip kılan bütün avantajlara sahipti, üstelik Yahudilikteki sünnet ve yabancı bir Kanun gibi dezavantajları da yoktu. Paganlarda, kiliselerin sağladığı refah sistemi ve Hıristiyanların birbirlerine karşı merhametli davranışlarından özellikle etkilenmişlerdi, içeriden bir ayrılma yaşamadan, kendilerine yönelik katliam girişimlerine karşı giriştiği uzun mücadele sırasında kilise, neredeyse imparatorluğun bir küçük evreni gibi çalışan yetkin bir örgütlenme haline geldi: çok-ırklı, Katolik, uluslararası, evrensel bir yapıydı ve yetkin bürokratlarca yönetilmekteydi.

Hıristiyanlar artık mülk edinebiliyorlar, özgürce ibadet ediyor, kamu yaşamına özgün katkılarda bulunabiliyorlardı. Paganizmin iki yüzyıl daha canlılığını sürdürmesine rağmen, Hıristiyanlık imparatorluğun resmi dini olmuş, maddi imkanlarını geliştirmek için Kiliseye katılmak isteyen insanları din değiştirmeye teşvike başlamıştı. Zulme uğrayan ve hoşgörü isteyen bir mezhebin temsilcisi olarak doğan Kilise, çok geçmeden, insanlardan, kendi kanunları ve itikatlarına uymalarını talep etmeye başladı. Bu başarıda Roma imparatorluğunun desteğinin kesinlikle önemli bir rolü olmuştur.

4 Teslis: Hıristiyan Tanrısı

insanlar, bugün futbolun konuşulduğu aynı şevkle bu soyut konuları tartışıyorlardı. İsa, Baba ile aynı biçimde nasıl Tanrı olabilmişti?

Tartışma o kadar canlandı ki imparator Konstantin müdahale edip Nicaea'da (İznik'te) konuyu görüşmek için bir konsül topladı. Tanrının dünyayı hiçlikten (ex *nihilo)* yarattığını düşünüyorlardı ve düşüncelerini kutsal metinlere dayandırıyorlardı. Gerçekte Tekvin'de böyle bir iddia yoktu. Yazar Tanrının dünyayı ilk kaostan yarattığını yazmıştı ve Tanrının bütün evreni mutlak boşluktan yarattığı kavramı tamamıyla yeniydi. Ama dördüncü yüzyıla gelindiğinde Hıristiyanları Gnostiklerin dünyanın Tanrıdan engin bir boşlukla ayrılan kırılgan ve mükemmellikten uzak olduğu görüşünü paylaşmaya başlamışlardı. Yeni ex nihilo yaradılış öğretisi evrenin özünde bozuk, varoluşu ve yaşamını tamamıyla Tanrıya borçlu olduğunu vurguluyordu.

Stoacılar, örneğin, erdemli bir insanın tanrısallaşmasını olanaklı görmüşlerdir; Platoncu görüşte de böyledir. Arius Hıristiyanların kurtarılıp kutsandığına, Tanrının yapısını paylaştığına tutkuyla inanır. Bu ancak Hz. İsa'nın bize açtığı yolla olanaklı olmuştur. O mükemmel bir insan yaşamı sürmüş, çarmıhta ölene kadar Tanrıya itaat etmiş, Aziz Pavlus'un dediği gibi, ölene kadar Tanrıya itaati onu özel, yüce konuma çıkarmış ve ona kutsal Efendi *(kyrios)* adını verdirmiştir. Eğer İsa insan olmasaydı bizim için hiçbir umut kalmazdı. Yapı olarak Tanrı olsaydı yaşamında övgüye değer ve bizim için örnek alınacak bir yön olmazdı. Hz. İsa'nın mükemmel itaat gösterdiği oğul yaşamını tefekkür etmekle Hıristiyanların

kendileri de tanrısallaşabilir.

İnsan ancak Logos aracılığıyla Tanrıya katılarak yok olmaktan kurtulabilir, çünkü tek mükemmel varlık yalnızca Tanrıdır. Logos'un kendisi zarar görebilir bir yaratık olsaydı, insan soyunu yok olmaktan kurtaramazdı. Logos bize yaşam verebilmek için ete kemiğe bürünmüştür. Tanrının sarsılmazlık ve ölümsüzlüğünden payımızı almamız için ölümlü ve çürümüş dünyaya inmiştir. Ama bu kurtuluş Logos'un kendisi zayıf, yokluğa dönecek bir yaratık olsa, olanaksız olabilirdi. Ancak

dünyayı yaratmış olan onu kurtarabilir ve bu da ete kemiğe bürünen Logos, Hz. İsa'nın, Baba ile aynı özden yapılmış olmasını gerektirir. Athanasius'un dediği gibi Söz, bizim tanrısallaşmamız için insan olmuştur.

20 Mayıs 325'te piskoposlar bunalımı çözmek için İznik'te toplandığında, çok az kişi Athanasius'un İsa hakkındaki görüşünü paylaştı. Pek çoğu Athanasius ile Arius arası bir tutum benimsiyordu. Gene de Athanasius teolojisini delegelere kabul ettirmeyi becerdi. Bu belge ex nihilo yaratılışı ilk kez resmi Hıristiyan öğretisi yaptı ve Hz. İsa'nın alelade bir mahluk veya sonsuzluk olmadığı kabul edildi. Yaratıcı ve Kurtarıcı tekti.

Bir anlaşmaya varılması, teolojik konularda hiç bilgisi olmayan Constantinus'u memnun etti, oysa gerçekte İznik'te fikir birliği yoktu. Arius'la izleyicileri mücadeleyi sürdürerek imparatorun yakınlığını yeniden kazandılar. Athanasius en az beş kez sürgüne yollandı.

Ankara piskoposu Marcellus, Logos'un ezeli tanrısal varlık olamayacağını ileri sürdü. O yalnızca Tanrı içindeki bir nitelik veya olanaktı; bu durumuyla İznik formülü üç tanrıcılıkla, yani üç tanrı - Baba, Oğul, Kutsal Ruh- olduğu inancı demeye gelmekle suçlanabilirdi.

İsa yaradılış sırasında Tanrıdan çıkmış, İsa biçiminde vücut bulmuş ve kurtuluş tamamlanınca, tanrısal yapı içinde erimiştir ve hepsi Tek Tanrıdır.

Öncelik Arius'a muhalefet etmekte olmalıydı; o, Oğul'un Baba'dan farklı ve temelde başka bir özden olduğunu iddia ediyordu. Hıristiyanlığa sonunda 'doğru' veya Ortodoks simgenin önemini ve zorunluluğunu kabul edecek olan dogmatik bir hoşgörüsüzlük girmeye başlamıştı. Kilise İznik'te, tektanrıcılıkla açıkça uyuşmamasına karşın, Diriliş paradoksunu yeğlemiştir.

Basileios *dogma* ile *kerygma* arasında ayrım yaparken, aynı görüşü Hıristiyan gözüyle ifade eder, iki tür Hıristiyanlık bilgisi de din için önemlidir. *Kerygma* Kilisenin kutsal metinlere dayanan açık öğretisidir. Dogma ise, Kitabı Mukaddes'teki hakikatin daha derin anlamını temsil eder ve ancak dinsel deneyim ile elde edilip simgesel biçimde ifade edilebilir.

Hz. İsa'nın liturjik simgeleri ve açık öğretileri yanında, inancın daha gelişkin anlamını taşıyan gizli bir dogma vardır.

Esoterik ve eksoterik hakikat arasındaki ayrım Tanrının tarihinde çok önem taşıyacaktır. Bu yalnız Yunanlı Hıristiyanlarla sınırlı değildir; Yahudi ve Müslümanlar da esoterik bir gelenek geliştirmişlerdir. 'Gizli öğreti' düşüncesi insanları dışarıda tutmak değildir. Basileios masonluğun ilk dönem biçimlenişinden söz etmiyordu. Yalnızca bütün dinsel hakikatin mantıkla ve açıkça ifade edilemeyeceğine dikkati çekiyordu. Din, olağan kavram ve kategorilerin ötesinde dile gelmez bir gerçekliğe yöneldiğine göre, konuşma sınırlayıcı ve karıştırıcıydı. Eğer bu hakikatleri ruhun gözüyle 'görmüyorlarsa', fazla deneyimi olmayan insanlar yanlış düşünceler edinebilirlerdi. Sözlük anlamları yanında, kutsal metinlerin her zaman iletilmesi mümkün olmayan özel anlamları da vardı.

Kapadokyalılar Athanasius'un Arius'la tartışmasında kullandığı formüle başvururlar: Tanrının bizim için kavranılamaz kalan özü *(ousia)* tektir fakat onu bildiren üç ifadesi (*hypostases*) vardır.

Teslis bize "Tanrıdan yaradılışa giden her işlemde"ki örüntü hakkında fikir verir. Kutsal metinlerin gösterdiği gibi, kökeni Baha'dadır, Oğul'un temsilciliğine doğru ilerler ve içkin Kutsal Ruh aracılığı ile bu dünyada etkin olur. Eğer Oğul'da tezahür etmeseydi Baba'yı, Oğul'da bulunan Kutsal Ruh olmaksızın da Oğul'u bilemeyecektik.. Kutsal Ruh Baba'nın Tanrısal Sözüne eşlik eder; aynı soluğun

(Yunanca *pneuma,* Latince *spiritus)* insanın konuşmasına eşlik etmesi gibi.

Yunan ve Rus Ortodoks kiliseleri Teslis'in tefekküründe esinleyici bir dinsel deneyim bulmayı sürdürüyor. Çoğu Batılı Hıristiyan içinse Teslis sadece şaşırtmadan ibaret.

'Teori' sözcüğünün Yunan ve Batılı kullanımları arasındaki fark öğreticidir. Doğu Hıristiyanlığımda *theoria* daima tefekkür anlamına gelir. Batıda 'teori' mantıkla kanıtlanacak, akılcı varsayım anlamına gelir. Tanrı hakkında 'teori' geliştirmek 'O' nun insani düşünce sistemi içinde yer alabileceğini de içerir. Her kültür kendi Tanrı düşüncesini yaratmak durumundadır.

Teslisi Latin Kilisesi için tanımlayan Latin teolog Augustinus'du. O da ateşli bir Platoncuydu ve Plotinos'a bağlıydı.

Yunanlı Hıristiyanlar Augustinus'u Kilisenin en büyük Babalarından biri kabul edip saygı gösterdiler; ama onun Teslis teolojisini güvenilmez buldular, çünkü Tanrıyı çok akılcı ve insan biçimi bir kılığa soktuğunu düşündüler. Augustinus'un yaklaşımı Yunanlıların yaklaşımı gibi metafizik değil, psikolojik ve fazlasıyla kişiseldi.

Augustinus'a Batı ruhunun kurucusu denebilir. Aziz Pavlus dışında başka hiçbir teolog Batıda bu kadar etkili olamamıştır.

Eğer kendisini seven zihni düşünerek yola çıkarsak, teslis değil ikilik buluruz: sevgi ve zihin. Ama zihin kendini bilmeden, yani bilincine ulaşmadan, kendisini sevemez. Descartes'a öncülük ederek, Augustinus kendini bilmenin bütün öteki bilgilerin başı olduğunu ileri sürüyor. Kuşku deneyimimiz bile bizi kendimiz hakkında bilinçlendirir.

Ruhta üç özellik vardır: bellek, anlama ve istek. Bunlar bilgi, kendini bilme ve sevgiye tekabül eder. Üç tanrısal kişilik gibi, bu zihinsel etkinlikler özünde tektir çünkü üç ayrı zihin oluşturmazlar fakat her biri zihnin bütününü işgal eder ve öteki ikisiyle örtüşür. Kapadokyalıların tanımladığı Tanrısal Teslis gibi, üç özellik de "tek yaşam, tek zihin, tek öz oluşturur".

Zihnin işleyişine ilişkin bu anlayış, ancak yalnızca ilk adımdır: içimizde bulduğumuz Teslis Tanrının kendisi değildir, bizi yaratan Tanrının izidir. Augustinus zihindeki teslisin aynı zamanda Tanrının varlığının bir yansısı olduğuna ve Ona yöneldiğine de inanıyordu. Ama cama yansıyan karanlık imgenin ötesine geçip Tanrıya nasıl ulaşacağız? Tanrı ile insan arasındaki koca mesafe yalnızca insan çabası ile aşılamaz. Kendimizi bizi üç türlü disiplinle dönüştürecek tanrısal etkinliğe açıyoruz. Augustinus bunlara inanç üçlüsü adını verir: *refineo* (diriliş hakikatini akılda tutmak), *confemplafio* (bunların tefekkürü) ve *dilecfo* (bunlarla hoşnut olmak). Bu bilgi yalnızca öğrenilerin beyne aktarılması değildir bizi kendi derinliklerimizdeki tanrısal boyutu anlayarak dönüştürecek yaratıcı bir disiplindir de.

Bu günler Batının karanlık ve korkunç zamanlarıdır. Barbar kabileler Avrupa'ya akmakta ve Roma imparatorluğu'nu çökertmektedir. Batıda uygarlığın çöküşü kaçınılmaz olarak oradaki Hıristiyan tinselliğini etkilemiştir. Roma'nın düşüşü onun ilk Günah görüşünü etkilemişti. Bu görüş Batı insanının dünyaya bakış biçiminde ana açıyı oluşturacaktı. Augustinus Tanrının insanlığı ezeli lanete mahkum ettiğine inanıyordu; sırf Adem'in, o biricik günahından ötürü. Kalıtımsal günah, Augustinus'un 'şehvet' adını verdiği duyguyla kirlenmiş olan cinsel eylemle onun bütün soyuna geçmişti. Şehvet, Tanrı yerine yaratıklardan zevk almaya yol açan akıl dışı arzuydu; özellikle aklımızın tutku ve duyguyla başımızdan gittiği, Tanrının tamamıyla unutulduğu ve yaratıkların utanmazca birbirlerine açıldıkları cinsel eylem sırasında hissediliyordu. Bu etkiyle Augustinus'un katı öğretisi amansız Tanrının korkunç bir resmini çiziyordu:

Ne Yahudiler ne de Yunanlı Hıristiyanlar Adem'in kovuluşunu böyle felakete dönüştürdüler ne de daha sonra Müslümanlar bu karanlık ilk Günah teolojisini benimsediler.

Augustinus bize zorlu bir miras bırakmıştır, insanlara insanlığın tarihsel olarak kusurlu olduğunu öğreten bir öğreti onları kendilerine yabancılaştırabilir. Genelde cinselliğin ve özelde kadınlığın lekelendiği bu yabancılaşma hiçbir yerde bu kadar açık değildir. Hıristiyanlık özgün haliyle kadınlar

hakkında oldukça olumlu olmasına rağmen, Batıda Augustinus zamanında çoktan kadın düşmanı bir eğilim içine girmişti.

Kadınların tek işlevi cinsel bir hastalık gibi ilk Günahın etkisini sonraki kuşaklara aktaran çocukları yetiştirmektir, insan soyunun yarısına beğenmeyerek ayrıca da zihnin, yüreğin ve gövdenin her türlü irade dışı hareketini ölümcül bir şehvetin belirtisi olarak görerek bir din ancak erkek ve kadınları kendi konumlarına yabancılaştırır. Batı Hıristiyanlığı bu nevrotik kadın düşmanlığından hiçbir zaman tam anlamıyla kurtulamadı ve hala kadınların papaz olarak atanmasına gösterilen dengesiz tepkiyle gündemdedir. Doğulu kadınlar o zamanki bütün Uygar Dünyanın kadınlarının yaşadığı aşağılanmanın yükünü paylaşırlarken, Batılı kız kardeşleri fazladan, onları toplum dışı bırakan korku ve nefrete yol açan günahkar ve iğrendirici cinselliğin lekesini de taşıdılar.

529'da imparator Justinianos Atina'daki eski felsefe okulunu, entelektüel paganlığın son kalesini kapattı.

Dionysios burada Tanrıyı durağan ve uzak olarak kavrayan, insan çabasına karşı tamamıyla ilgisiz görünen Yeni Platonculuktan ayrılır. Yunanlı filozofların Tanrısı Onunla vecd içinde birlik oluşturan mistiklerden habersizdi;oysa Kitabı Mukaddes'in Tanrısı insanlığa dönüktür.

Plotinos'a göre vecd hali çok nadir bir kendinden geçiştir: yaşamında ancak iki üç kez bunu yaşayabilmiştir. Dionysios vecdi her Hıristiyan' ın daimi hali olarak görür. Yahudilikte olduğu gibi, Dionysios'un Tanrısının da iki yönü vardır: biri bize dönüktür ve kendisini dünyada gösterir; öteki Tanrının kendindeki uzak yönüdür, tamamıyla kavranılmaz kalır. Bazıları 'Tanrı' dediklerinde tanrısal gerçekliğin gerçekten kendi zihinlerindeki idea ile çakışacağını sanır. Bazıları kendi düşünce ve idealarını Tanrıya atfeder. Tanrının şunu istediğini, bunu yasakladığını, ötekini planladığını söyler; bu da tehlikeli biçimde putperestlik içerir. Yunan Ortodoksluğunun Tanrısı ise gizemini sürdürür ve Teslis Doğu Hıristiyan lığı' nda, öğretilerin eğreti bir yönünü oluşturmaya devam eder. Sonunda Yunanlılar özgün teolojinin Dionysios'un iki ölçütüne uyum göstermesi gerektiğine karar vermişlerdir: Sessiz ve paradoks dolu olmalıdır.

Yunanlılar ve Latinler Hz. İsa'nın tanrısallığı konusunda çok farklı iki görüş geliştirdiler. Yunanlıların diriliş kavramı, Bizans teolojisinin babası olarak bilinen itirafçı Maksimos (580-662) tarafından geliştirildi.

Bu Batılı görüşten çok Budacı ülküsüne yakındır. Maksimos insanların ancak Tanrıyla birleştiklerinde kendilerini tam anlamıyla gerçekleştirebileceklerine inandı, tıpkı Budacıların insanın kaderinin gerçekte aydınlanma olması gerektiğine inanmaları gibi. Logos, Âdem'in günahını tekrarlamak için insan olmamıştır; gerçekte Adem günah işlememiş olsa da diriliş olabilirdi. Hıristiyanlar Tanrı insan Hz. İsa'ya, Budacıların aydınlanmış Gautama'ya gösterdikleri saygı gibi saygı duymalıdır. Gerçekten yücelen ve insanlığı tamamlayan ilk örnek o olmuştur.

Yunanlıların diriliş görüşü Hıristiyanlığı Doğu geleneğine yaklaştırırken, Batılı İsa görüşü daha kendine özgü bir yol izledi. Söz bizim adımıza onarımın sağlanması için ete kemiğe büründürülmüştür. Tanrının adaleti borcun hem insan hem Tanrı biri tarafından ödenmesini gerektirmiştir. Bu, Tanrının düşünüşünü, yargısını ve insanmış gibi olanları tartışını gösteren küçük, kurallara uygun bir tasarımdı. Ayrıca Batının, ancak bir tür insan kurban gibi sunulan kendi Oğlunun çirkin ölümüyle tatmin olan katı bir Tanrı imgesini de güçlendirdi.

Teslis öğretisi Batı dünyasında genellikle yanlış anlaşılır, insanlar ya üç ayrı kişilik hayal ederler veya bütün öğretiyi görmezden gelip Tanrıyı Baba ile özdeşleştirir ve Hz. İsa'yı pek de aynı düzeyde olmayan tanrısal bir dost yaparlar. Müslüman ve Yahudiler de bu öğretiyi kafa karıştırıcı, hatta zındıklık görmüşlerdir. Ama Yahudi ve Müslüman mistiklerin de çok benzer tanrısallık kavramları geliştirdiklerini göreceğiz. Kenosis düşüncesi, Tanrının kendisini boşaltan vecdi, örneğin, Kabbala ve Sufizmin ikisinde de önemlidir.

Diriliş öğretisi putperestlik tehlikesini etkisiz kılma yolunda bir başka çaba olarak da görülebilir, 'Tanrı' bir kez "dışarıda"ki öteki bütün gerçeklik olarak görüldü mü, kolayca basit bir put veya insanların

kendi önyargı ve arzularını dışlaştırıp taptıkları yansıtmaları olabilir. Öteki dinsel gelenekler bu anlayışı Mutlak'ın bir biçimde insan koşullarına bağlantısı olduğunda ısrar ederek önlemişlerdir, tıpkı *brahman-atman* paradigmasında olduğu gibi. Arius ve daha sonra Nestorius ve Eutykhes'in Hz. İsa'yı Tanrı veya insan yapmak istemelerinin bütün amacı, insanlıkla tanrısallık alanlarını birbirinden ayırma eğilimine direnme isteklerinden de kaynaklanmaktaydı. Diriliş öğretisi, Athanasius ve Maksimos tarafından beceriksizce ifade edildiği gibi, 'Tanrı' ve insanın ayrı olmaları gerektiği görüşünü evrensel olarak beyan etme girişimidir. Dirilişin bu biçimde dile getirilmediği Batıda, Tanrının insan dışında kalması ve bildiğimiz dünyanın alternatifi bir gerçeklik olması eğilimi olmuştur. Sonuç olarak, bu 'Tanrı' kavramını, son zamanlarda inanılırlığını yitirmiş, bu kavramı bir yansıtmaya dönüştürmek de çok kolay olmuştur.

İsa, Tanrının, gelecekteki kurtuluşunu zorunlu olmaktan çıkaracak insanlığa ilk ve son Sözüydü. Sonuçta, Yahudiler gibi, yedinci yüzyılda Arabistan'da bir peygamber çıkıp Tanrıdan vahiy aldığını ve halkına yeni bir kitap indirdiğini iddia ettiğinde şaşırıp kızdılar.

5 Birlik: İslam'ın Tanrısı

610 yıllarında Hicaz'daki işlek Mekke kentinde Mekkeli Kureyş ailesinden Hz. Muhammed bin Abdullah sallallâhü aleyhi ve sellem, her yıl Ramazan ayında, ruhsal inziva amacıyla ailesini şehrin hemen dışındaki Hira dağına götürüyordu. Daha iki kuşak önce Kureyş Arap çölünde, öteki Bedevi aşiretler gibi katı bir göçebe yaşamı sürüyordu: Her gün yaşamda kalmak için acımasız bir mücadele gerekmekteydi. Altıncı yüzyılın son yıllarında ise ticarette büyük başarı göstermişler, Mekke'yi Arabistan'daki en önemli yerleşim yeri haline getirmişlerdi. Şimdi rüyalarında göremedikleri kadar zengindiler. Fakat önemli biçimde değişiklik göstermiş olan yaşam biçimleri eski aşiret değerlerinin, azgın ve acımasız kapitalizmin egemenliği altına girmesi anlamına geliyordu, insanlar kökenlerinden uzaklaşmıştı ve yitiklik duygusu içindeydi.

Bu sırada herhangi bir siyasal çözüm, dinsel nitelikte olmak durumundaydı. Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem Kureyş'in parayı din edindiğini biliyordu. Ama Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem bu yeni kendine yeterlik kültünün aşiretinin dağılması anlamına da gelebileceğini biliyordu. Eski göçebelik günlerinde aşiretin önce bireyin sonra gelmesi gerekirdi: Aşiretin her üyesi her birinin yaşamda kalmasının ötekine bağlı olduğunu bilirdi. Sonuç olarak etnik gruplarının fakirlerini ve ihtiyaç içindeki üyelerine bakmakla yükümlüydüler. Şimdi bireycilik toplumsal yaşamın yerini almıştı ve kural haline gelen rekabetti, insanlar kişisel servet biriktiriyor ve Kureyş'in ihtiyaç içindeki üyelerine aldırmıyorlardı. Her kabile veya daha küçük aile grubu, Mekke'nin zenginliğinden pay almak için birbiriyle rekabet içindeydi ve en başarısız kabilelerin bazılarının (Hz. Muhammed'in kendi kabilesi Haşimiler gibi) varlıklarının tehlikede olduğunu hissediyorlardı. Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem, Kureyş'in yaşamının merkezine bir başka aşkın değer koymayı, bencillik ve hırsını yenmeyi öğrenmedikçe, aşiretinin ahlaki açıdan parçalanacağına ve siyasal olarak birbiriyle mücadele eder duruma düşeceğine emindi.

Arabistan'ın geri kalan kesiminde de durum pek iç açıcı değildi. Yaşamın sürebilmesi için zorunlu olan toplumsal ruhun halk arasında gelişmesine yardımcı olmaya yönelik olarak Araplar mürüvvet adıyla anılan bir ideoloji geliştirmişlerdi ve bu ideoloji ilinin işlevlerinden birçoğunu yerine getiriyordu. Arapların geleneksel anlamıyla dinle uyuşacak durumları yoktu. **Pagan ilahlar panteonu vardı ve Araplar bunların putlarına taparlardı; fakat Araplar bu tanrıların ve kutsal yerlerin ruhsal yaşamdaki yerlerini açıklayan bir mitoloji geliştirmiş değillerdi.** Ölümden sonra yaşam inancı da yoktu ve bunun yerme, zaman veya kader olarak çevrilebilecek olan dehr'in üstünlüğüne inanıyorlardı; ölüm oranının çok yüksek olduğu bir toplumda bunun önemini anlamak zor değildi. Batılı bilim adamları *mürüvvet*i genellikle 'erkeklik' olarak çevirirler, ama bundan daha geniş bir anlam vardır: Bu terim savaşta cesareti, acıda sabır ve metaneti ve aşirete mutlak bağlılığı ifade eder. Mürüvvet erdemlerine göre bir Arap, kendi yaşam güvenliği ne olursa olsun seyyid şeyhine anında itaat etmeli, kendisini aşiretine karşı işlenen suçların öcünü almak için şövalyece görevlere adamalı ve aşiretin zayıf üyelerini korumalıdır. Aşiretin yaşamını sürdürebilmesi için seyyid zenginlik ve mülkünü

halkıyla paylaşır ve halkından bir kişinin ölümünün öcünü bile, katil aşiretten bir kişiyi öldürerek alır. Komün etiğini burada daha da net biçimde görüyoruz: Katilin kendisini cezalandırmak gibi bir görev yoktur, çünkü İslam öncesi Arap toplumunda bir kişinin iz bırakmadan ortadan yok olması çok kolaydır. Bunun yerine düşman aşiretten bir kişinin cezalandırılması bu tür amaçlar için yeterlidir. Merkezi iktidarın bulunmadığı, her aşiretin kendi yasasını koyduğu ve çağdaş kolluk kuvvetine benzer bir örgütlenmenin bulunmadığı bir yörede, vendetta veya kan davası bir nebze toplumsal güvenlik sağlamının tek yoludur. Böylece kan davası, hiçbir aşiretin öteki üstünde egemenlik kurmaya kalkışamayacağı kaba, ama geçerli bir adalet biçimi olur. Ayrıca çeşitli aşiretlerin kolayca durdurulamaz bir şiddet çevrimine dahil olmaları anlamına da gelir, çünkü bir kan davası, insanlar alınan öcün, işlenen suça göre yerinde olmadığına inanmaları durumunda başka kan davasına yol açacaktır.

Mürüvvet, kuşkusuz acımasız olmakla birlikte, birçok güçlü niteliğe sahiptir. Derin ve kuvvetli bir eşitlik duygusunu yeşertmişi, dolaşımda olan maddi eşyanın fazla olmadığı bir yörede can alıcı öneme sahip bu eşyaya karşı umursamaz bir tavır geliştirilmesini teşvik etmiştir. *İhsan ve* merhamet kültü önemli erdemlerdendir ve Araplara ertesi günü dert edinmemeyi öğretmiştir. Bu nitelikler, göreceğimiz gibi, İslam'da da çok önem taşıyacaktır. İslam öncesi dönemin, Müslümanların *cahiliyye* adını verdiği son aşamasında, yaygın tatminsizlik ve ruhsal huzursuzluk bulunduğu anlaşılmaktadır. Araplar, iki güçlü imparatorluk, Sasanilerin İran'ı ve Bizans tarafından kuşatılmışlardır. Arabistan'a yerleşik toplumların yaşadığı ülkelerin çağdaş düşünceler girmeye başlamakta, Suriye ve Irak'a giden tüccarlar yurtlarına uygarlığın harikalarını anlatan öykülerle dönmektedirler. Ama Araplar daimi barbarlığa mahkum görünüyorlardı. Aşiretler sürekli savaş halindeydiler ve bu durum onların yetersiz kaynaklarını birleştirmelerini olanaksız kıldığı gibi pek bilincinde olmadıkları anlaşılan birleşik Arap halkını oluşturmalarını da engelliyordu. Büyük güçlerin sömürüsü altındaydılar; gerçekten de Güney Arabistan'ın daha verimli ve gelişmiş bölgesi olan (muson yağmurlarının yararını gören) şimdinin Yemen'i açıkça İran'ın eyaleti durumuna getirilmişti. Aynı zamanda, bölgeye giren yeni düşünceler, eski komün eliğini zayıflatan bireycilik duygularını getirmişti. Örnekse, ölümden sonraki yaşama dair Hıristiyan öğretisi, her bireyin ebedi kaderine kutsal bir değer katıyordu: Bu durum, bireyi gruba bağlı kılan ve her erkek ve kadının ölümsüzlüğünün aşiretin sürekliliğiyle olanaklı olduğunu öğreten aşiret ülküsüyle nasıl uyuşabilirdi?

Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem olağanüstü zeka sahibi biriydi. 632'de vefat ettiğinde, Arabistan'ın neredeyse bütün aşiretlerini yeni bir birlik, *ummah* (ümmet) içinde toplamıştı. Araplara kendi geleneklerine özgün bir maneviyat getirmiş ve yüz yıl içinde, Himalayalar'dan Pireneler'e uzanan kendi imparatorluklarını ve özgün bir kültürü kuracak biçimde güç kaynaklarını harekete geçirmişti. Ama gene de Hz. Muhammed 610 yılının ramazanında inzivaya çekilip Hira Dağı'ndaki küçük mağarada ibadet ederken bunları öngörmüş olamazdı. Arapların birçoğu gibi, Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellemde, antik Arap panteonundaki, adı sadece 'Tanrı' anlamına gelen al-Lah'ın, Yahudi ve Hıristiyanların Tanrısıyla aynı olduğuna inanmıştı. Gerçekten de **Araplar, al-Lah'ın, anımsanmayan bir zamandan beri putu aralarında bulunmakla birlikte, kendilerine hiçbir peygamber veya vahiy göndermemiş olduğunun, üzüntüyle, farkındaydılar.** Yedinci yüzyıla gelindiğinde, Arapların çoğunluğu, çok eski olduğu ortada olan Kabe'nin, o sırada orada Nebatiyeli ilah Hübel'in egemenliği söz konusu olsa da, gerçekte al-Lah adına yapıldığına inanmaktaydılar. Bütün Mekkeliler, Arabistan'ın en önemli kutsal yeri olan Kabe'yle övünüyorlardı. Her yıl yarımadanın her yerinden Araplar hac için Mekke'ye geliyor, birkaç gün boyunca geleneksel ritüelleri uyguluyorlardı. Kutsal yerin çevresinde bütün şiddet eylemleri yasaklanmıştı ve Araplar Mekke'de, eski aşiret düşmanlıklarının askıya alındığını bilerek, barış içinde ticaret yapabiliyorlardı. Fakat al-Lah, Kureyş'i özel olarak kendisi için seçmiş olmasına karşın, onlara hiçbir zaman İbrahim, Hz. Musa, veya İsa gibi peygamber göndermemişti ve Arapların kendi dillerinde kutsal kitapları yoktu.

Bu nedenle yaygın bir ruhsal aşağılık duygusu vardı. Arapların temasa geçtikleri Yahudi ve Hıristiyanlar, onlara Tanrıdan vahiy almamış barbar bir halk diye meydan okuyorlardı. Bedeviler gene de şiddetli bağımsızlık yanlısıydı ve Yemen'deki kardeşleri gibi büyük güçlerin iktidarı altına girmek

istemiyorlardı; İran ve Bizans'ın Yahudilik ve Hıristiyanlığı bölgedeki emperyal tasarılarını uygulamak için kullanıldıklarının tamamıyla farkındaydılar.

Bazı Araplar tek tanrıcılığın, emperyal bağlantılar dışında, daha yansız bir biçimini keşfetme girişiminde bulunmuş görünüyorlar. Daha beşinci yüzyılda Filistinli Hıristiyan tarihçi Sozomenu; bize Suriye'deki bazı Arapların, İbrahim'in özgül dini adını verdikleri dini yeniden keşfettiklerini bildirir. **İbrahim, Tanrı daha Tevrat'ı, incil'i göndermeden yaşamıştı ve dolayısıyla ne Yahudi ne de Hıristiyan'dı, ilk biyograficisi Muhammed bin ishak'ın (öl. 767) bildirdiğine göre, Hz. Muhammed'e ilk vahyin gelmesinden kısa süre önce, Mekke'de Kureyş'ten dört kişi, İbrahim'in doğru dini Hanifilik'i (.*Hanifiyya*) benimsemişti. Dört Haniften üçü ilk Müslümanlarca gayet iyi tanınmaktadır:**

Ubeydullah bin Cahş, Hz. Muhammed'in kuzenidir; sonunda Hıristiyan olan Varaka bin Nevfel Onun ilk ruhsal hocalarından ve Zeyd bin Amr, Ömer bin el Hattab'ın, Hz. Muhammed'in en yakın arkadaşı ve İslam Devleti'nin ikinci halifesinin amcasıdır.

Zeyd'in tanrısal vahiy özlemi Hira Dağı'nda 610 yılının ramazanının on yedisi gecesi gerçek oldu. Hz. Muhammed uykudan uyandı ve kendisini ilahi bir varlığın şiddetiyle sarılmış hissetti. Kendisine bir meleğin göründüğünü ve kısa bir emir verdiğini anlatmaktadır: "Oku!" (*ıkra*). Sonunda, üçüncü korkunç sıkmadan sonra, Hz. Muhammed ağzından yeni bir kitabın ilk sözlerinin döküldüğünü duymuştur: **"Yaradan, insanı pıhtılaşmış kandan yaratan Rabbinin adıyla oku! Oku! Kalemle öğreten, insana bilmediğini bildiren Rabbin, en büyük kerem Sahibidir."** Tanrı sözü Arapça'da ilk kez dile gelmektedir ve bu kitap sonunda Kur'an (kıraat, okumak kökünden) adıyla bilinecektir.

Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellemin bildiği tek esin biçimi budur ve *mecnun,* cinlere bulaşmış bir kişi olduğunu düşünmektedir; öyle umutsuzdur ki, artık yaşam isteği kalmamıştır. Şimdi, mağaradan dışarı fırlayarak, kendisini zirveden aşağı atmaya karar verir. Ama yamaçta gördüğü başka bir görümdür; bunun daha sonra melek Cebrail olduğunu anlayacaktır.

İslam'da Cebrail genellikle vahiy getiren Kutsal Ruh olarak tanımlanır; Tanrının insanlarla iletişim kurma aracıdır.

El ve ayakları üstünde sürünerek, korkunç titremeler içinde, Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem kendisini karısının kucağına attı. "Beni örtün! Beni örtün!" diye bağırıyor, kendisini bu ilahi varlıktan koruması için yalvarıyordu. Korkusu biraz yatışınca, Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem karısına mecnun olup olmadığını sordu ve Hatice onu teskin etti: "Sen nazik ve akrabalarına karşı duyarlı birisin. Fakirlere yardım eder, onların acılarına katılıp ortak olursun. Halkının yitirdiği yüce ahlakı diriltmeye çalışıyorsun. Konukları ağırlar, muhtaç durumda olanlara yardım edersin. Mecnun olamazsın" dedi. Tanrı böyle nedensiz iş yapmazdı. Hatice, kuzeni Varaka ibn Nevfel'e danışmalarını önerdi; Varaka, kutsal kitapları bilirdi ve artık Hıristiyan olmuştu. Varaka hiç kuşku duymadı: Hz. Muhammed'e Hz. Musa'nın ve peygamberlerin tanrısından vahiy gelmişti ve O Arapların tanrısal elçisi olmuştu. Sonuçta, birkaç gün sonra, Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem durumun böyle olduğuna ikna olmuştu ve Kureyş'e vaaz etmeye başlayarak, onlara kendi dillerinde inen kitabı aktarmaya başladı.

Kitabı Mukaddes'te anlatıldığına göre, Tevrat'ın Sina Dağı'nda Hz. Musa'ya bir defada aktarılmış olmasına karşılık, Kur'an, Hz. Muhammed'e parça parça; satır satır indirildi, yirmi üç yıllık bir sürede tamamlandı. Tanrısal sözleri dikkatle dinlemek, görümü anlamaya çalışmak zorundaydı ve vahiyler ona her zaman açık sözlü biçimde gelmiyordu.

Hz. Muhammed hakkında, bütün öteki büyük dinlerin kurucuları hakkında bildiğimizden fazla şey biliyoruz ve çeşitli sure ve ayetlerinin tam tarihleri bilinen Kuran'da, görüşünün nasıl evrilip geliştiğini, evrensel bir açı kazandığını görebiliyoruz. Kuran'da, dinler tarihinde tekil olmak üzere, İslam'ın başlangıcı hakkında anı anına yorumlar buluruz. Bu kutsal kitapta, Tanrı, gelinen durum hakkında görüşler bildiriyor gibidir. Kuran Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve selleme bugün bizim okuduğumuz sıra içinde inmemiştir; olayların gereğine ve içsel anlamlarına göre, ara ara inmiştir. Her yeni bölüm indiğinde, okuryazar olmayan Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem, bunları yüksek

sesle tekrarlamış ve Müslümanlar bunları ezberlemiş ve okuryazar olan bir azınlık da kaleme almıştır. Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellemin ölümünden yirmi yıl kadar sonra, vahiyler ilk kez resmi olarak bir araya getirilmiştir. Hazırlayıcılar uzun sureleri başa kısaları sona koymuşlardır. Bu düzenleme görüldüğü kadar keyfi değildir, çünkü Kuran ardışık sıra izleyen bir nesir veya açıklama, tartışma değildir. Çeşitli temalar üstüne görüşlerdir.

Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem Mekke'de vaaza başladığında, rolü konusunda çok kapsamlı bir düşüncesi yoldu. Yeni evrensel bir dinin kurucusu olduğuna inanmıyor, Kureyş'e eski tek Tanrı dinini getirdiğini düşünüyordu. Başlangıçta öteki Arap aşiretlerine vaaz edeceğini bile düşünmemişti, yalnızca Mekke ve çevresindeki halka hitap edeceğini düşünüyordu. Teokrasi kurucusu olacağı veya teokrasinin ne olduğu hakkında bir fikri de bulunmuyordu. Şehirde kendisinin siyasal bir etkinliği yoktu. O yalnızca nezir, öğüt verendi. Allah onu, Kureyş'e, durumlarının içerdiği tehlikeler konusunda uyarmak için göndermişti. Fakat ilk mesajları da hüküm dolu değildi. Daha çok umut dolu, iyimser mesajlardı bunlar. Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem Kureyş'e Tanrının varlığını kanıtlamak zorunda değildi. Hepsi, zımnen yerlerin ve göklerin yaratıcısı Allah'a inanıyordu ve büyük çoğunluğu onun Yahudi ve Hıristiyanların inandığı Tanrı olduğunu biliyordu.

Kur'an, Kureyş'e yeni bir şey öğretmemektedir. Gerçekten de o, bilinmekte olanların "anımsatıcısı"dır:, bu bilgilere kolay anlaşılır bir açıklık getirmektedir. Kuran sık sık "Görmediniz mi ?" veya "Düşünmediniz mi ?" cümlesiyle bir konuyu ele alır. Tanrı sözü yüksekten gelen keyfi emirler vermemekte, Kureyş'le diyaloga girmektedir. Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem yeni inanca soktuklarına günde iki kez ibadet etme (salat = namaz) koşulunu getirmiştir. Bu dışsal hareket, Müslümanlara içsel tutumlarını geliştirme ve yaşamlarını yeniden konuşlandırma olanağı verecektir. Sonuçta Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in dini İslam, her kabul edenin Allah'a varoluşunu teslim etmesi olarak bilinecektir: Müslüman, bütün varlığını Yaratıcıya *teslim* eden kişi demektir. Kureyş, ilk Müslümanların namaz *(salat)* kıldığını gördüğünde korkuya kapılmıştır: Kureyş klanının yüce üyelerinin yüzyıllarca süren onurlu Bedevi bağımsızlığından sonra, köle gibi yere kapanması kabul edilebilir iş değildir ve Müslümanlar ibadetlerini gizlice yapmak için şehir çevresindeki vadilere çekilmek zorunda kalmışlardır.

Pratik anlamıyla İslam, Müslümanların, yoksul ve yoksunların iyi davranış gördükleri adil, eşitlikçi bir toplum yaratması anlamına gelir. Kuran'ın ilk ahlaki mesajı basittir: Zenginlik, biriktirmek ve kişisel servet yığmak yanlıştır, insanın zenginliğinden belirli bir oranı fakirlere vererek toplumun refahını paylaşması iyidir. İbrani peygamberleri gibi, Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem de, tek Tanrıya tapınmanın sonucu olarak sosyalist diyebileceğimiz bir etik vaaz etmiştir. Tanrı konusunda zorlayıcı öğretiler yoktur: Gerçekten de Kuran teolojik kurgular konusunda fazlasıyla kuşkucudur; kimsenin gerçeğini bilemeyeceği ve kanıtlayamayacağı konularda kendi başına ve aklından tahmini akıl yürütmelerde bulunması *zann* olarak reddedilir. Hıristiyan Diriliş ve Teslis öğretileri *zarın* örnekleri olarak görülür ve Müslümanların bu kavramları zındıklık sayması şaşırtıcı değildir.

Kuran'da ise, Allah, YHWH'den daha fazla kişisellikten uzaktır. Kitabı Mukaddes Tanrısındaki merhamet ve tutku onda yoktur. Tanrı hakkında ancak doğadaki işaretlerinden bir şeyler sezebiliriz ve O, o kadar aşkındır ki onun hakkında ancak "mesel'lerle konuşabiliriz.

Kuran, sürekli olarak Tanrının "mesajlarının ve "işaretlerinin anlaşılması için akıl gerektiğini vurgular.

Kuran'ın cümlelerine ayet denir. Adının da ortaya koyduğu gibi, Kuran, yüksek sesle ezberden okumak üzere indirilmiştir ve sesin kullanımı, yarattığı etkinin önemli öğelerinden biridir. Kuran, yalnızca bilgi edinmek için okunacak bir kitap değildir. O, ilahiyat duygusunu tatmak için okunur ve aceleyle okunup geçilecek bir kitap değildir.

Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in sıkı muhalifi, genç Kureyşli Ömer bin el-Hattab eski paganizmine bağlı ve Peygamberi öldürmeye hazır biriydi. Birincisinde Ömer gizlice Müslüman olmuş olan kız kardeşini yeni bir surenin okunuşunu dinlerken yakalar. "Bu saçmalık nedir?" diye öfkeyle eve dalar ve zavallı Fatma'yı yere serer. Eve konuk gelen ezbercinin kargaşada düşürdüğü yazmaları

kaldırır ve okuma yazması olan birkaç Kureyşliden biri olarak okumaya başlar. Sözlerin güzelliği onun nefret duygularını ve önyargılarını aşmış ve bilincinde olmadığı olumlama özüne ulaşmıştır.

Eski İsraillilerin ilk dinsel bağlantılarını terk etmelerinin ve tek tanrıcılığı kabul etmelerinin yedi yüzyıl aldığını görmüştük, oysa Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in Araplara bu zorlu dönüşümü yaşatması yirmi üç kısa yıl içinde olmuştur. Şair ve peygamber olarak Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem ile bir metin ve ilahi tecelli olarak Kuran elbette dinle sanat arasında var olan derin yakınlığın fazlasıyla çarpıcı bir örneğidir.

Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem, Müslümanlara pagan Tanrılara inanmayı yasaklayana kadar önde gelen Kureyşlilerin açık bir karşı koyuşu da yoktu. Görevinin ilk üç yılında Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in mesajının tek tanrıcı yönünü fazla ön plana çıkarmadığı ve insanların her zaman yaptıkları gibi, Yüce Tanrı Allah yanında Arapların öteki geleneksel ilahlarına da tapınmayı sürdürebileceklerini sandıkları anlaşılıyor. Ama eski kültler ve putları mahkûm edince bir gecede birçok izleyicisini yitirdi ve Müslümanlar horlanan ve sorgulanan bir azınlık haline geldi. ilk Hıristiyanlar gibi ilk Müslümanlar da toplumu derinden tehdit eden "ateizm" ile suçlanıyorlardı. Batılı bilim adamları Kureyş'in bu kopma noktasına gelişini, genellikle olasılıkla sahte olan ve Salman Rüştü olayından beri talihsiz bir ün kazanmış olan Şeytan Ayetleri olayına bağlarlar. Üç Arap ilahı Hicaz Arapları için özellikle önemliydi: el-Lat (ki adı yalnızca 'tanrıça' demektir), Mekke'nin güney doğusunda Taif ve Nahla'da tapınakları olan el-Uzza ('güçlü olan') ve Kızıldeniz kıyısında Kudayd'da tapınağı olan Manat ('kader çizen'). Bu ilahlar Juno veya Pallas Athena gibi tamamıyla kişileştirilmiş değildi. Bunlara genellikle Tanrının kızları anlamında *benat'ullah* denirdi. Bu ilahlar tapınak yerlerinde gerçeğe uygun heykellerle değil, fakat koca dikili taşlarla temsil ediliyorlardı, tıpkı eski Kenanilerin yaptıkları gibi. Araplar bunlara kaba, basit biçimde tapınıyorlar; fakat bunları ilahiliğin odak noktası olarak kabul ediyorlardı.

Şeytan Ayetleri öyküsü ne Kuran'da ne de herhangi eski sözlü veya yazılı kaynakta yer alır. Ancak onuncu yüzyılın tarihçisi Ebu Cafer üt-Taberi'nin (öl. 923) eserinde sözü edilir. Taberi, Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in, tanrıçaların kültünü reddettikten sonra kendisiyle aşiretinin çoğunluğu arasında gelişen gerginlikten rahatsız olduğunu ve 'Şeytan' dan aldığı ilhamla, *benat'ullah'a,* melekler gibi şefaatçiler olarak saygı göstermeye izin veren bazı sahte ayetler sarf ettiğini anlatır. "Şeytan" ayetleri adı verilen bu cümlelerde üç tanrıça al-Lah'la eşit değil; fakat insanlar adına ona aracılık yapabilecek daha küçük ruhsal varlıklardır. Taberi'ye göre daha sonra Cebrail Peygambere bu ayetlerin şeytan kaynaklı olduğunu ve Kuran'dan çıkartılmaları gerektiğini, onların yerine *benat'ullah*'ın yansıtım ve hayal ürünü olduğunu bildiren şu ayetlerin konmasını söylemiştir: Kuran'ın ataların pagan tanrılarına yönelttiği en köktenci mahkumiyet buydu ve bu ayetler Kuran'a dahil edildikten sonra Kureyş'le uzlaşma olanağı kalmamıştı. Bu noktadan sonra, Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem ısrarlı bir tektanrıcı oldu ve *şirk* (puta taparlık, sözlük anlamıyla Allah'la başka varlıkları ilişkilendirmek) İslam'da en büyük günah oldu.

İslam'da Şeytan, Hıristiyanlıkta olduğundan çok daha fazla tahammül kaldırır bir kimliktir. Kuran, Şeytan'ın Kıyamet gününde affedileceğini söyler ve Araplar Şeytan sözcüğünü bir insanın huylarına benzetme yoluyla veya doğal bir baştan çıkma için sık sık kullanırlar. Kaynaklar Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in putperestlik konusunda Kureyş'le uzlaşmayı kesinlikle reddettiğini ortaya koyuyor. O, pragmatik biriydi ve can alıcı önemde görmediği bir konuda uzlaşmaya girebilirdi, ama Kureyş ona çok tanrı arasından birinin en büyük olduğu bir çözümle, kendisi ve Müslümanları Allah'a taparken, kendilerinin ata tanrılarına tapmalarına izin vereceği bir uzlaşmayla geldiğinde, Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem bu öneriyi şiddetle reddetmişti.

Tanrının birliğini kavramak Kuran ahlakının temeliydi. Maddi varlıklara ver vermek veya daha önemsiz varlıklara güvenmek şirk (putperestlik) ve İslam'da en büyük günahtı.

Athanasius gibi Hıristiyanlar da yalnızca Yaratıcının Varlığın Kaynağı'nın kurtarıcı iktidara sahip olduğunda ısrar etmişlerdir. Bu görüşlerini Teslis ve Diriliş öğretilerinde de ifade etmişlerdir. Kuran Semitik ilahi teklik görüşüne döner ve Tanrının oğul sahibi olacağı görüşünü reddeder. Hz.

Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem tektanrıcılığın, aşiretçiliğin düşmanı olduğunu biliyordu: Bütün ibadetlerin yöneldiği tek ilah, bireyin olduğu kadar toplumun da birliğini sağlardı.

Fakat basitleştirilmiş bir Tanrı kavramı da yoktur. Bu tek ilah bizim bilip anlayabileceğimiz türden, bizler gibi bir varlık değildir. Müslümanları *salat* yani namaza davet eden Allahu Ekber! seslenişi, Tanrı ile geri kalan gerçeklik arasındaki farkla birlikte, Tanrıyla, hakkında hiçbir şey söyleyemeyeceğimiz kendisi (*ez-Zat*) arasındaki farkı da vurgular. Eski bir geleneğe göre (hadis), Tanrı, Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'e "Ben gizli bir hâzineydim ve bilinmek istedim. Ve bilineyim diye dünyayı yarattım" demiştir. Önceki iki dinde olduğu gibi, İslam da Tanrıyı ancak eylemleri ile görebildiğimizi ortaya koyar; Tanrı böylelikle söze gelmez varlığını insanların sınırlı anlayışına sunmaktadır. Hıristiyan Babaları gibi, Kuran da Tanrıyı mutlak olarak görür, sahici varlığa sahip olan yalnızca odur. Kuran'da Tanrının doksan dokuz adı veya sıfatı vardır. Bu adlar onun büyüklüğüne evrende bulabildiğimiz bütün olumlu niteliklerin kaynağı olduğuna vurgu yapar. Tanrının adları Müslüman imanında merkezi bir rol oynar: Ezbere söylenir, teşbihle zikr edilir ve *mantra* olarak söylenirler. Bütün bunlar Müslümanlara tapındıkları Tanrının insani kategoriler içine girmediğini ve basit tanımlara sığmayacağını anımsatır.

İslam'ın ilk şartı Kelime-i Şahadet, Müslüman inancının ifade edilişidir: Tanıklık ederim ki, Allah'tan başka tanrı yoktur ve Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem onun peygamberidir. Bu ifadenin varlığı Müslümanların Tanrıyı odak noktası ve tek öncelik konusu yaparak yaşamalarını gerektirir. Hıristiyan Varaka bin Nevfel, Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'i hakiki peygamber olarak tanıdığında, o ne kendisi ne de Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem için İslam'a dönmüştü. Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem, Yahudi ve Hıristiyanlardan kendi Allah dinine dönmelerini, kendileri özellikle istemedikçe,hiçbir zaman talep etmemişti, çünkü onların kendi otantik vahiylerine sahip oldukları düşünülüyordu. Kuran, daha önceki peygamberlerin mesaj ve görüşlerini ortadan kaldıran bir vahiy değildi, tersine insanlığın dinsel deneyiminin sürekliliği üstünde ısrarla duruyordu. Bugün birçoklarının İslam'ı mahkum ettikleri hoşgörüsüzlük rakip bir Tanrı görüşünden değil, fakat oldukça farklı bir kaynaktan çıkmaktadır. Müslümanlar, adaletsizlik karşısında hoşgörüsüzdürler. Kuran öteki dinsel gelenekleri, yanlış veya eksik diye mahkum etmez, fakat her yeni peygamberin kendinden öncekilerin görüşlerini doğruladığını ve sürdürdüğünü gösterir. Kuran Tanrının yeryüzünün her halkına bir haberci gönderdiğini öğretir: İslam geleneğine göre böyle 124.000 peygamber olmuştur. Bu, sonsuzluğu simgeleyen bir rakamdır. Böylece Kuran özünde yeni bir mesaj getirmediğini ve Müslümanların eski dinlerle yakınlıklarını ortaya koymaları gerektiğini sürekli yineler.

Kureyş ile yaşanan kopmadan sonra Müslümanlar için Mekke'de yaşamak dayanılmaz bir hale geldi Aşiret korumasına sahip olmayan köleler ve azatlılar o kadar şiddetli sorgulamalara uğradılar ki, bazıları işkencede öldü ve Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in kendi Haşimi klanına, açlıktan teslim olmaları amacıyla boykot uygulandı: Bu yoksunluk olasılıkla sevgili karısı Hatice'nin ölümüne yol açtı. Sonunda Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in kendi yaşamı da tehlikeye girdi. Kuzeydeki yerleşim yeri olan Yesrib'in pagan Arapları, Müslümanları kendi klanlarını terk edip oraya yerleşmeye davet ettiler. Yesrib çeşitli aşiretler arasındaki onulmaz savaşla bölünmüştü ve paganların çoğu vahanın ruhsal ve siyasal sorunlarını İslam'ı kabul ederek çözmeye hazırdı. Burada üç büyük Yahudi aşiret vardı ve paganların zihnini tektanrıcılığa alıştırmalardı. Yani Arap ilahların reddedilmesinden Kureyş kadar etkilenmiyorlardı. Böylece 622 yazında yetmiş kadar Müslüman aileleriyle birlikte Yesrib' e gitti.

Yesrib'e (veya Müslümanların verdiği adla Medine'ye) Hicretten önceki yılda Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem dinini kendi anladığı biçimiyle Yahudiliğe daha yakınlaştırmıştı. Böylece Yahudilerin Kefaret Günü'nde Müslümanların oruç tutmaları ve o zamana kadar iki kez iken, artık Yahudiler gibi günde üç kez namaz kılınması düzenini getirdi. Müslümanlar Yahudi kadınlarla evlenebilir ve bazı yemek kurallarına uyabilirlerdi. Artık Müslümanlar Yahudi ve Hıristiyanlar gibi Kudüs'e yönelerek ibadet edeceklerdi. Yahudiler onu reddetmek için geçerli dinsel nedenlere sahiptiler: Onlar peygamberlik çağının bittiğine inanıyorlardı. Bir Mesih bekliyorlardı, ama bu aşamada hiçbir Yahudi veya Hıristiyan peygamber geleceğine inanılamazdı. Hz. Muhammed sallallâhü

aleyhi ve sellem ise bu aşiretleri yeni İslam *ümmeti,* Yahudilerin de üyesi oldukları bir üst aşiret bağı altında Kureyş'le birleştirmişti. Medine'deki konumlarının gerilediğini görünce, Yahudiler düşman oldular. Camide toplanıp **"Müslümanların anlattıkları öyküleri dinleyerek gülüp, dinleriyle alay etmeye başladılar. Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in iddialarıyla da alay ediyor, kaybolduğunda devesini bulamayan bir adamın peygamber olduğunu iddia etmesinin çok tuhaf olduğunu söylüyorlardı.**

Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in Yahudiler tarafından reddedilmesi herhalde yaşamındaki en büyük hayal kırıklıklarından biriydi ve bütün dinsel konumunu sorgular bir duruma düşürmüştü. Ama bazı Yahudilerin tutumu dostçaydı ve Müslümanlara manevi açıdan destek oldukları anlaşılıyordu. Onunla Kitab-ı Mukaddesi tartışıyor, ona Yahudilerin eleştirilerini karşılama yollarını anlatıyor ve bu yeni bilgiler Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'e kendi görüşlerini geliştirmekte yardımcı oluyordu. Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem ilk kez, daha önce belirsiz kalan, peygamberlerin kesin kronolojisini öğreniyordu. Şimdi İbrahim'in, Hz. Musa ve Hz. İsa'dan önce yaşamış olmasının çok önemli olduğunu anlıyordu. O zamana kadar Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem, Yahudi ve Hıristiyanların aynı dinden olduklarını düşünmüştü belki de, ama artık aralarında ciddi anlaşmazlıklar olduğunu görüyordu.

Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem, Medine'nin dost Yahudilerinden, ayrıca Hz. İbrahim'in oğlu İsmail'in öyküsünü de öğrendi. Kitabı Mukaddes'e göre İbrahim, cariyesi Hacer'den bir oğul sahibi olmuştu; fakat Sara, İshak'ı doğurunca Hacer ve İsmail'i kıskandı ve onlardan kurtulmak istedi. İbrahim'i rahatlatmak için Tanrı İsmail'in de büyük bir ulusun atası olacağına söz verdi. Arap Yahudileri bazı yerel efsaneleri de katarak, İbrahim'in Hacer ve İsmail'i Mekke'de terk ettiğini ve Tanrının burada onları gözettiğini, çocuk susuzluktan ölecekken kutsal Zemzem suyunu akıttığını da eklemişlerdi. Daha sonra İbrahim, İsmail'i ziyaret etti ve baba oğul birlikte Kabe'yi, Tanrının ilk tapınağını inşa ettiler. İsmail Arapların atası oldu, yani onlar da İbrahim'in çocuklarıydılar. Bu öykü Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in kulağını okşamış olmalı: Araplara kendi kitaplarını getiriyordu ve şimdi inançlarını atalarının inançlarıyla temellendirebilirdi. Ocak 624'de, Medine Yahudilerinin düşmanlığının kalıcı olduğu anlaşıldığında, Allah'ın yeni dini bağımsızlığını ilan etti. Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem Müslümanlara Kudüs yerine Mekke'ye dönük ibadet etmelerini emretti, ibadet yönündeki *(kıble)* bu değişiklik Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in en yaratıcı dinsel hareketi olarak görülür, Müslümanlar iki eski vahiyden bağımsız olarak Kabe'ye dönmekle, hiçbir kurumlaşmış dinle bağlarının olmadığı, fakat yalnızca Tanrıya teslim olduklarını ilan ediyorlardı. Tek Tanrının dinini dinsizce savaşan gruplara bölen mezheplere katılmıyorlardı. Onlar İbrahim'in esas dinine dönüyorlardı; İbrahim Tanrıya teslim olan ve onun evini inşa eden ilk *m üslim'* di.

Müslümanlar, tarihi, Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in doğumuyla veya ilk vahiyleri almasıyla değil -bunlarda zaten yeni bir taraf da yoktu- İslam'ı siyasal bir gerçekliğe dönüştürmeye başlayarak tarihteki ilahi planı uygulamaya başladıkları Hicret'le başlatırlar. Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem başlangıçta siyasal bir önder olmak için yola çıkmamıştı, ama öngörülmeyen olaylar onu Arapların tamamıyla yeni bir siyasal çözüme doğru itmişti. Hicret ile 632'de ölümü arasındaki on yılda Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem ve ilk Müslümanlar, Medine'deki muhalifleri, Mekke'deki Kureyş ve ümmeti yok etmek isteyen herkese karşı umutsuz bir yaşam savaşına girdiler. Batıda Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem genellikle isteksiz bir dünyada zorla İslam'ı kabul ettiren bir savaş önderi olarak tanıtılır. Gerçeklik oldukça farklıdır. Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem yaşamı için savaşıyordu ve Kuran'da birçok Hıristiyan'ın kabul edeceği bir adil savaş teolojisi gelişirken, hiçbir zaman kimseyi dinini değiştirmeye zorlamamıştı. 630' da Mekke, kapılarını kan dökmeden onu almayı beceren Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'e açtı. 632'de vefatından kısa süre önce, Veda Haccı olarak bilinen ziyaretini yaptı ve eski pagan **Arap riti haccı İslâmlaştırarak Araplar için çok kıymetli olan hacılığı dininin beşinci şartı yaptı.**

Yahudi ve Hıristiyanlar da cemaat ruhunu vurgulamışlardır. Hac her Müslüman bireye merkezinde Tanrı olmak üzere ümmet bağlamında kişisel birleşme deneyimi sunar.

Ne yazık ki, Hıristiyanlıkta olduğu gibi, din daha soma, metinleri Müslüman kadınlar hakkında olumsuz biçimde yorumlayan erkekler tarafından zorla ele geçirildi. Kuran bütün kadınlar için peçe zorunluluğu gerektirmez, yalnızca toplumsal konumlarının işareti olarak Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in eşleri için bunu getirir. Abbasi halifeliği zamanına (750-1253) gelindiğinde Müslüman kadınların durumu da Yahudi ve Hıristiyan toplumlardaki kardeşlerininki kadar kötüydü.

Hz. Ali'nin kendisi-Ebu Bekir'in önderliğini kabul etmişti, fakat sonraki birkaç yıl içinde ilk üç halife Ebu Bekir, Ömer bin el-Hattab ve Osman bin Affan'ın siyasalarını kabul etmeyen siyasal muhaliflerin bağlılık odağı oldu. Sonunda Hz. Ali, 656'da dördüncü halife oldu. Şia ona ilk imam ve ümmetin önderi adını verecekti. Önderlikle ilgili olarak Sünni ve Şiilerin arasındaki ayrılık öğretiye ilişkin olmaktan çok siyasaldı ve bu İslam dininde Tanrı kavramı kadar siyasetin taşıdığı önemi de gösterir. *Şia-i Ali* (Ali taraftarları) azınlık olarak kaldılar ve babası Ali'nin ölümünden sonra halifeliği zorla ele geçiren Emevileri kabul etmeyi reddettiği için, 680 yılında küçük bir toplulukla birlikte Emevi halifesi Yezid'in adamlarınca Kerbela'da, bugünkü Irak'ta Kufe yakınındaki vahada, Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in torunu Hüseyin bin Ali'nin trajik biçimde öldürülmesiyle tipik ifadesini bulan bir protesto inancı geliştirdiler.

Müslümanlar İslam'ın Yahudiliğin Yakup'un oğulları için olduğu gibi, Araplara ait olduğuna inanıyorlardı. Ehl-i Kitap olarak Yahudi ve Hıristiyanlar da *zımmi* olarak, koruma altındaki azınlık gruplar olarak din özgürlüğüne sahiplerdi. Müslümanlar kendilerini Tanrının isteği

doğrultusunda adil bir toplum işleyişini sağlamakla yükümlü görürler. *Ümmetin* kutsal bir önemi vardır; Tanrı, insanlığı baskı ve zulümden kurtarmak için bu girişimi kutsamıştır.

En sofu Müslümanlar kurulu düzeni Kuran'ın sosyalist mesajı ile tehdit ettiler ve İslam'ı yeni koşullara uydurmaya çalıştılar. Farklı çözümler ve mezhepler ortaya çıktı.

En çok taraftar bulan çözüm Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem ve *Raşidin* in ülkülerine dönmeye çalışan hukuku ve gelenekçilerin çözümüydü. Bu durum Şeri hukukun oluşması sonucunu verdi. Şeri hukuk, Tevrat'a benzer biçimde, Kuran ile Peygamberin yaşamı ve sözleri üstüne kurulmuştu. Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in sözleri (hadis) ve yaptıkları (sünnet) ile arkadaşları hakkında şaşırtıcı sayıda sözlü gelenek oluşmuştu ve bunlar sekiz ve dokuzuncu yüzyıllarda bazı derleyiciler tarafından toplanmıştı. Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in Tanrıya mükemmel biçimde teslim olduğuna inanıldığından, Müslümanların günlük yaşamlarında onu taklit etmeleri gerekiyor. Müslümanlar sünneti izleyerek birbirlerini onun yaptığı gibi "Selamun aleykum" (Esenlik üstünüze olsun) diye selamladıklarında, hayvanlara, ve yetimlere, fakirlere, onun gibi iyilikle davrandıklarında ve başkalarıyla ilişkilerinde cömert ve güvenilir olduklarında Tanrıyı anımsarlar. Tanrı bilinci anlamındaki *takva* Tanrının sürekli anılmasını *[zikr]* içerir.

Hadis veya Peygamberin toplanmış sözleri genellikle günlük sorunlarla ama aynı zamanda metafizik, kozmoloji ve ilahiyatla da ilgilidir.

Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in taklit edilmesine dayalı bu tür bir sofuluk peşinde olan Müslümanlar; genel olarak ehl-i hadis, gelenekçiler olarak anılırlar. Ruhban kastına veya aracılara gerek yoktu. Her Müslüman, Tanrı karşısında kendi kaderiyle sorumluydu.

Şia ise Hıristiyan diriliş görüşüne daha da yakın düşünceler geliştirdi. Hüseyin'in trajik ölümünden sonra Şiiler ancak babası Ali bin Ebu Talib'in soyundan gelenlerin ümmete yönetici olabileceğini benimsediler ve İslam içinde ayrı bir mezhep oldular. Şiiler bu kavramı genişlettiler ve ancak Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in Ali kolundan gelen aile üyelerinin doğru Tanrı bilgisine *(ilm)* sahip olduğuna inanmaya başladılar. Ümmeti ancak onlar tanrısal kılavuzlukla yönetebilirlerdi.

Ali'nin kişiliğine duyulan sevgi şaşırtıcı biçimlerde gelişti. Daha köktenci Şii grupları Ali ve soyunu Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'den de yukarıda bir konuma yerleştirdi ve onlara Tanrısala yakın bir nitelik atfetti. Müslümanlar *ümmetin* gerçek imamı'nı (önder) ancak Tanrı tarafından belirlenmiş bu aileden gelen kişiler arasında bulabilirlerdi, iktidarda olsun olmasın, onun kılavuzluğu mutlak zorunluluktu ve her Müslüman onu bulmak ve önderliğini kabul etmek zorundaydı. Bu

imamlar hükümete karşı gelmenin odağı olarak görüldüğünden halifeler bunları devletin düşmanı olarak gördüler. Her imam ölürken, akrabalarından birini *ilm'i* miras bırakmak üzere seçiyordu. Zamanla imamlar tanrısallığın *avatar'ları* olarak görülmeye başlandı: her biri Tanrının dünyadaki varlığının kanıtı (*hüccet*) idi ve gizemli bir biçimde tanrısallığı insanda diriltiyordu. Onun sözleri, kararları ve emirleri Tanrınındı. Hıristiyanların Hz. İsa'yı insanları Tanrıya götüren Yol, Hakikat ve Işık olarak görmeleri gibi, Şiiler de imamlara Tanrının kapısı (*bab*), yol *(sebil)* ve her kuşağın kılavuzu olarak saygı gösterdiler.

On iki imam Şiileri Ali'nin Hüseyin kolundan on iki torununu kabul etti ve 939'da son torun imam saklanarak ortadan kayboldu; soyundan gelen kimse olmadığından kol böylece sona erdi. Yedililer olarak bilinen İsmailliler, bu imamların yedincisinin sonuncu olduğuna inandılar. On iki imamcılar arasında mesihçi bir çizgi doğdu; On ikinci veya Kayıp imamın Altın Çağ'ı başlatmak üzere döneceğine inandılar. İran devriminden beri Batıda Şiiliği İslam'ın kalıtımsal olarak köktenci bir mezhebi olarak görme eğilimi var, ama bu doğru bir değerlendirme değil. Şiilik sofistike bir gelenek olmuştur. Gerçekten de Şiiler, Kuran'a akılcı yorumlar getirmeye çalışan Müslümanlarla birçok ortak yana sahiptirler. Mutezile olarak bilinen bu akım kendi ayrı gruplarını oluşturmuştu, ayrıca katı bir siyasi görüşleri de vardı: Şiiler gibi, Mutezile de sarayın lüksüne karşı fazlasıyla eleştireldi ve kurulu düzene karşı sık sık siyasal hareketlere girişiyorlardı.

insanın kendi kaderinin yazarı ve yaratıcısı olduğunu savunan Mutezile bu noktada Tanrının kadir-i mutlak olduğu düşüncesi ile çelişerek Gelenekçilerle ters düşüyorlardı. Gelenekçiler, Mutezilenin Tanrıyı aşırı akılcı ve fazlasıyla insan biçimli gördüklerinden şikayetçiydiler. Eğer onu anladığımızı iddia edersek, O Tanrı olmaktan çıkar, basit bir insan yansıtması olurdu. Tanrı insanların basit, doğru, yanlış kavramlarından aşkındı ve bizim ölçülerimiz ve beklentilerimizle tanımlanamazdı. Mutezile tamamıyla insani bir ülkü olan adaletin, Tanrının özü olduğunu söylerken yanılıyordu. Tanrıyı kişisel görüşlerimize göre bir Tory veya Sosyaliste, ırkçı veya devrimciye dönüştürebiliriz. Bu tehlike bazılarını kişilik sahibi Tanrıyı dindışı bir görüş olarak görmeye itmiştir, çünkü böyle bir görüş bizi kendi önyargılarımıza hapseder ve bizim insani düşüncelerimize mutlaklık kazandırır.

Yahudilerin Tanrının Bilgeliği veya Tevrat'ın zamanın başlamasından önce Tanrıyla birlikte var olduğunu düşünmeleri gibi, Müslümanlar da şimdi Tanrının kişiliğini açıklama konusunda, onun tamamıyla insan aklıyla kavranamayacağına yönelik benzer bir görüş geliştiriyorlardı.

Eşari genellikle ilahiyat olarak çevrilen Kelam (sözlük anlamıyla söz veya söylem) geleneğinin kurucusu olmuştu.

Hem Mutezile hem de Eşariciler farklı yollardan dinsel Tanrı deneyimiyle sıradan akılcı düşünce arasında ilişki kurma çabasında bulunmuşlardı.

6 Filozofların Tanrısı

Dokuzuncu yüzyıl boyunca Araplar, Yunan bilimiyle ve felsefesiyle ilgilendiler ve sonuç, Avrupa terimleriyle, Rönesans'la Aydınlanma arasında bir geçiş olarak adlandırılabilecek kültürel verimlilik oldu. Yunan filozoflarının Tanrısının Allah'la aynı olduğuna inanıyorlardı.

Bugün bilim ve felsefenin dinle uzlaşmaz olduğunu düşünürüz, oysa feylezoflar genellikle inançlı kişilerdi ve kendilerini Peygamberin sadık çocukları olarak görüyorlardı, iyi Müslümanlar olarak siyasal açıdan uyanıktılar, sarayın lüksünü reddediyorlardı ve aklın gösterdiği yollarla toplumlarını düzeltmek istiyorlardı. Feylezofların elini ortadan kaldırmak gibi bir niyetleri yoktu; fakat onu ilkel ve dar görüşlülük olarak gördükleri öğelerden arındırmak istiyorlardı.

Tanrıyı gizem olarak görmek yerine, feylezoflar onun aklın kendisi olduğuna inanmaktaydılar. Vahiyle bilim arasında, akılcılıkla inanç arasında temel bir çelişki görmüyorlardı.

Felsefe ex nihilo yaratılışı reddetme yolunu tuttuğundan el-Kindi gerçek bir feylezof olarak tanımlanamaz. Ama İslam dünyasında dinsel hakikatle sistematik metafiziği birbirine uydurmaya çalışan ilk kişi odur.

Felsefenin İslam dünyasında azınlık mezhebi olarak kalmasının nedenlerinden biri seçkinciliğidir. Ancak belirli zeka derecesindekilere hitap etmiş ve böylece Müslüman toplumu biçimlendirmeye başlayan eşitlikçi ruhun dışında kalmıştır.

Türk feylezof Ebu Nasr el-Farabi (öl. 950), felsefi akılcılığa yeteneği olmayan eğitimsiz kitleler konusuna eğilmiştir Farabi, Rönesans insanı diyebileceğimiz biridir: Hekim olması bir yana aynı zamanda müzisyen ve mistiktir. *Devlet*'de Platon iyi toplumun, filozof tarafından, sıradan insanlara kabul ettireceği akılcı ilkelerle yönetilmesi gerektiğini ileri sürüyordu. Farabi Peygamber Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in tam da Platon'un öngördüğü türden yönetici olduğunu kabul eder. Farabi Aristoteles'e yakındı. Tanrının dünyayı 'aniden' yaratmaya karar verdiğine inanmıyordu. Bu uygunsuz değişimler içinde ezeli ve durağan bir Tanrı anlamına gelirdi.

Kuran'ın gerçeklik anlayışına göre açık farklılıklar varsa da Farabi felsefeyi, halka yakın gelmesi için peygamberlerin şiirsel, benzetme yoluyla ifade ettikleri hakikatleri anlamanın üstün yolu olarak görüyordu. Felsefe herkes için değildi.

Farabi'nin yayılma öğretisi, feylezoflar arasında genel kabul gördü. Felsefe ve aklı dine muhalif görmekten uzak olan Müslüman Sufiler ve Yahudi Kabalacılar genellikle feylezofların öngörülerini kendi daha imgelemci anlayışları için esinleyici buldular. İsmaililer on İkililerden altıncı imam Caferü's-Sadık'ın ölümünden sonra 765'de ayrıldılar. Cafer, oğlu İsmail'i halefi olarak atamıştı, fakat o genç yaşta ölünce on İkililer kardeşi Hz. Musa'nın yetkesini tanıdılar, İsmailliler ise İsmail'e bağlandılar ve soyun onunla sona erdiğine inandılar.

Şiiler imamlarının gizemli biçimde Tanrının dünyada vücut bulması olduğuna inanmaya başlamışlardı, Kuran'ın simgesel yorumuna dayanan kendilerine has bir batini inanç geliştirmişlerdi. Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in, kuzeni ve damadı Ali bin Talib'e gizli bir bilgi aktardığına ve bu ilm'in onun soyundan gelen belirli imamlar yoluyla taşındığına inanıyorlardı. Ne Peygamber ne de imamlar tanrısaldılar, fakat Tanrıya karşı o kadar açıklardı ki, Onun sıradan bir ölümlüde olduğundan çok daha eksiksiz biçimde onlarda mevcut olduğu söylenebilirdi. Nasturiler de İsa için aynısını düşünüyorlardı. Nasturiler gibi Şiiler de imamları tanrısallığın 'tapınak' veya 'hazine'si, ağzına kadar aydınlatıcı tanrısal bilgiyle dolu olarak görüyorlardı.

Farabi Tanrı ile Ptolemaios'un kürelerinin ilki olan maddi dünya arasında on yayılım öngörmüştü, İsmaililer de peygamber ve imamları bu gök şemasının 'ruh'tan olarak gördüler, ilk gök katının en yüksek 'peygamberlik küresinde Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem vardı, ikinci katta Ali ve ardından gelen yedi imam, sonraki kürelerde sıra ile yer alıyorlardı. Son, maddi dünyaya en yakın kürede bu kutsal soyu olanaklı kılan Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in kızı, Ali'nin karısı Fatma bulunuyordu. Dolayısıyla o, İslam'ın Annesiydi ve tanrısal Bilgelik Sofia'ya karşılık geliyordu.

Dinin gizli (batini) boyutunu arayan ismaili Batıniler oldukça farklı bir sorunla uğraşıyorlardı. Şair veya ressamlar gibi, mantıkla pek ilgisi olmayan bir simgesellik kullanıyorlardı, ama bunun duygularla veya akılcı kavramlarla ifade edilenden çok daha derin bir gerçekliği açıkladığını hissetmekteydiler. Dolayısıyla *tevil* (sözlük anlamıyla geri taşıma) adı verilen bir Kur'an anlama yöntemi geliştirdiler. Henri Corbin, İran Şiiliğinin son dönem tarihçisi, tevil disiplinini müzikteki armoni ile kıyaslar. Tıpkı kutsal **OUM** hecesini saran kavranılmaz sessizliği dinleyen bir Hindu gibi. Bu, önde gelen bir İsmaili düşünür olan Ebu Yakub es-Sicistani'nin (öl. 971) açıklamasına göre, Müslümanların Tanrıyı hak ettiği gibi anlamalarına yardım eden bir disiplindir. Müslümanlar Tanrıdan genellikle insan biçimli terimlerle söz ederler. Onu dünyevi boyutlardan daha büyük bir insan getirirler. Başkaları ise bütün dinsel anlamlarından sıyırarak Onu bir kavrama indirgemiştir. Oysa O, çifte olumsuzluk kullanımını savunmuştur. Tanrı hakkında konuşmaya olumsuzlukla, örneğin Onun 'varlık' olmasından çok 'varlık dışı' oluşu ile, 'bilge' oluşundan önce 'cahil olmayışı' ile vb. başlayarak konuşmalıyız. O insan sözlerinin hiçbirine tekabül etmez. Bu dil disiplinini kullanarak batini, Tanrının gizemini açıklamaya çalıştığında dilin yetersizliğinin farkına varır.

Tevil Tanrı hakkında bilgi edinmek için tasarlanmamıştır, batini akıldan daha derin bir düzeyde aydınlanmak için hayranlık duygusu yaratmanın aracıdır. Bu bir tür kaçamak da değildir, İsmaililer

siyasal eylemcilerdi. Gerçekten de Caferü's-Sadık, Altıncı imam, inancı eylem olarak tanımlar. Peygamber ve imamlar gibi, mümin Tanrı görümünü dünyada etkin kılmalıdır.

St.Agustinus'un kendini tanımayı Tanrı bilgisinin ayrılmaz yönü olarak kabul etmesi gibi, kendini anlamak İslam mistisizminin önde gelen öğesi olmuştur. Sufilerin, İsmaililerin yakınlık duydukları Sünni mistiklerin de, bir sözü vardı: “Kendisini bilen, Tanrısını bilir”. Bu söz Kardeşlerin ilk risalesinde de anılmıştı. Ruhun rakamlarını sayarken, ilkTek'e, ruhun yüreğinde insanın kendisi olduğu ilkesine varmışlardı. Kardeşler feylezoflara da yakındı. Müslüman akılcılar gibi, onlar her yerde aranması gereken hakikatin birliğin vurguluyorlardı. Hakikatin peşinde olan kişi **"hiçbir bilimden kaçınmamalı, hiçbir kitabı küçümsememeli, tek birinanca da fanatik biçimde bağlanma malıydı.** Kardeşler Yeni Platoncu bir Tanrı kavramı geliştirdiler; Tanrı, Plotinos'un kavranılamaz, ifade edilemez Tek'iydi. Feylezoflar gibi onlarda Kuran'daki ex *nihilo* öğretisinden çok Platoncu yayılma öğretisini benimsemişlerdi.

Felsefe doruk noktasına, Batıda Avicenna olarak tanınan Ebu Ali İbni Sina (980-1037) ile ulaştı. Parlak, berrak bu entelektüeldi, hiç kuru bir bilgiç olmadı. Aynı zamanda güzellik tutkunuydu ve elli sekizinde genç bir yaşta şarap ve sekse aşırı düşkünlüğü nedeni ile öldüğü söylenir.

Vahyedilen dini, Felsefenin daha aşağı bir değişkesi olarak görmek yerine, İbni Sina, Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem gibi bir peygamberin bütün filozoflardan üstün, olduğunu çünkü insan aklına dayanmayıp doğrudan ve içgüdüsel Tanrı bilgisine sahip olduğunu savundu. İbni Sina Tanrının varlığı konusunda, orta çağın daha sonraki Yahudi ve Müslüman filozoflarınca standart haline gelen Aristoteles'in kanıtlarına dayalı akılcı bir kanıtlama geliştirdi. Ne o ne de feylezoflar Tanrının varlığından en küçük kuşku duyuyorlardı. Yardımsız insan aklının Üstün Varlığın varoluşunun bilgisine ereceğinden asla kuşkulanmadılar. Akıl insanın en yüce eylemiydi. İbni Sina entelektüel yeteneği olanların bu yolla Tanrıyı keşfettiklerini dinsel bir görev olarak görüyordu; çünkü akıl, Tanrı kavramını geliştirebilir, onu boş inanç ve insan biçimlilikten kurtarabilirdi.

Gerçekliğin mantıksal olarak uyumlu bir bütün oluşturduğu Felsefenin ilk savıdır, yani bizim sonsuz yalınlık arayışımız şeyleri daha geniş ölçekte yansıtmalıdır. Bütün Platoncular gibi İbni Sina da çevremizdeki çokluğun birincil bir tekliğe dayandığını düşünmektedir. Zihinlerimiz bileşik varlıkları ikincil ve türev olarak değerlendirdiğinden, bu eğilim onların dışındaki yalın, daha yüce bir gerçeklikten kaynaklanıyor olmalıdır. İbni Sina gibi bir feylezof evrenin akılcı oluşunu evrende Koşulsuz bir Varlığın, varoluş hiyerarşisinin tepesinde ilk Hareket Ettirici'nin bulunması gerektiğini veri olarak kabul eder. Bir şey, neden sonuç ilişkisi zincirini başlatmış olmalıdır. Böyle üstün bir varlığın yokluğu bizim zihinlerimizin bütün olarak gerçeklikle uyum içinde olmadığını gösterecektir. Bu (işeyin en üstünde olduğu için, mutlak olarak mükemmel, saygıya ve ibadete değer olmalıdır. Fakat varlığı her şeyden farklı olduğu için, varlık zincirinde o da bir başka varlıktan ibarettir.

Filozoflar ve Kur'an, Tanrının yalın olduğu düşüncesinde uyuşurlar: O Tek'tir. Buradan çıkan sonuç da, Onun çözümlenemez olduğu veya bileşenlerine veya kendisini oluşturan öğelere ayrılamaz olduğudur. Bu varlık mutlak yalınlık olduğundan, nedeni, niteliği, zamana bağlı boyutu yoktur ve hakkında söyleyebileceğimiz kesinlikle hiçbir şey yoktur. Tanrı mantıkla sonuçlar çıkaran düşüncenin konusu olamaz, çünkü bizim beyinlerimiz Onu başka her şeyi konu ediniş biçimiyle konu edinemez. Tanrı esas olarak tek olduğu için olağan, uyumlu anlamda var olan hiçbir şeyle kıyaslanamaz. Sonuç olarak Tanrıdan söz ettiğimizde, olumsuzları kullanmak ve hakkında konuştuğumuz başka her şeyden Onu ayrı tutmak daha iyidir. Fakat Tanrı her şeyin kaynağı olduğu için Onun hakkında bazı önerilere sahip olabiliriz, iyiliğin varolduğunu bildiğimize göre, Tanrı özünde veya zorunlu olarak 'iyilik' olmalıdır; yaşam, iktidar ve bilginin varlığını bildiğimize göre, Tanrı en gerçek ve bütünlüklü anlamda canlı, güçlü ve bilgili olmalıdır. Aristoteles, Tanrı saf Akıl, akıl yürütme eylemi olduğu kadar, düşüncenin öznesi ve nesnesi olduğuna göre, yalnızca kendisini düşünebilir ve olumsal bir gerçekliği bilemez sonucuna varmıştı. Bu vahiyde tanımlanan Tanrı portresine uymamaktadır, ona göre Tam her şeyi bilir, yaratılmış düzen içinde vardır ve eylemlidir, İbni Sina bu iki görüşü uzlaştırmaya çalışmıştır: Tanrı, insan ve eylemleri söz konusu olduğunda görmezlikten gelinebilir, özel varlıkların bilgisine

inmeyecek kadar yücedir. Ama Tanrı bizi ve bizim dünyamızı ancak genel olarak ve evrensel terimlerle bilir; özel olanlarla uğraşmaz.

Fakat İbni Sina bu soyut Tanrı açıklaması ile gene de tatmin olmuş değildir. Platoncu yayılma şemasını peygamberlik deneyimini açıklamak için kullanır. Bir'den aşağıya doğru yayılımın aşamasının her birinde, İbni Sina on saf Aklın, hareket eden on Ptolemaioscu küreyi oluşturan ruh veya meleklerle birlikte, insan ve Tanrı arasında bir ara alan oluşturduğunu ileri sürer. Kendi küremizdeki son akıl onuncu Cebrail, ışık ve bilgi kaynağı olarak bilinen Kutsal Vahiy Ruhudur, insan ruhu, bu dünya ile ilişkili pratik akılla ve Cebrail ile yakınlık içinde yaşamamıza olanak sağlayan düşünen akılla donatılmıştır. Böylece peygamberler için Tanrının sezgisel, imgeci bilgisine ulaşmak olanağı doğar; bu bilgi pratik, mantıki aklı aşan Akılla aynı türdendir. Sufiler kıyas yolunu kullanmak yerine simgeciliğin imgeci ve hayalci araçlarını kullanırlar.

İbni Sina yaşamının sonlarında mistisizmi benimsemiş gibidir. 'Doğu Felsefesi' (*el-Hikmetü'l maşrikiyye)* adını verdiği görüşe yaklaşır. Bu coğrafi olarak doğuyu değil, fakat ışığın kaynağını belirtir.

Kelam ve Felsefe disiplinleri İslam imparatorluğundaki Yahudiler arasında da benzer bir entelektüel harekete esin kaynağı olmuştur. Müslüman feylezofların tersine Yahudi filozoflar felsefi alanın bütünü ile uğraşmamış, hemen hemen tamamıyla dinsel konularla ilgilenmişlerdir. İslam'ın meydan okuyuşuna İslam'ın terimleri ile karşılık verme gereğini hissetmişlerdir, bu da Kitabı Mukaddes'in kişilik sahibi Tanrısı ile Feylezofların Tanrısı ile uyumlulaştırmayı içermiştir. Saadya bin Yusuf (882-942), böylece, Yahudiliğin felsefi yorumunu ilk gerçekleştiren kişi olmuştur ve hem Talmudçu hem de Mutezile okulundandır. Aklın kendi gücüyle Tanrı bilgisine ulaşabileceğini savunmuştur. Bir feylezof gibi, Tanrının akılcı kavranışını *mitzvah,* dinsel bir görev olarak görmüştür. Saadya da Müslüman akılcılar gibi Tanrının yarlığı konusunda hiç kuşku duymamaktaydı. Yaratıcı Tanrının gerçekliği Saadya'ya göre o kadar ortadadır ki, kanıtlanmasını gerekli bulduğu dinsel inanç değil, dinsel kuşkudur.

Saadya ex *nihilo* yaradılış düşüncesinin felsefi zorluklar içerdiğini ve akılcı terimlerle açıklanmasının olanaksız olduğunu ortaya koymuştur, çünkü felsefenin Tanrısı ani bir karar alma ve bir değişikliği başlatma gücünden yoksundur. Maddi dünyanın kökeni nasıl tamamıyla tinsel bir Tanrı olabilir? Burada aklın sınırlarına ulaşım ve Platoncular gibi, sadece dünyanın ezeli olmadığını, zaman içinde bir başlangıcı olduğunu kabul etmemiz gerekir. Kutsal Yazılarla ve sağduyuyla uyumlu tek olanaklı açıklama budur. Bir kez bunu kabul edince, Tanrı hakkında başka olgular da çıkartabiliriz. Yaratılmış düzen akılla planlanmıştır; yaşam ve enerji sahibidir: dolayısıyla onu yaratan Tanrı da Bilgelik, Yaşam ve Güç sahibi olmalıdır.

Bahya ibn Pakuda (öl. yk. 1080) Dünya elbette kazayla varolmuş değildir: Bu, mürekkep döküldüğünde kağıdın üstünde mükemmel yazılmış bir paragraf belirdiğini iddia etmek kadar saçma bir düşüncedir.

Bahya, Tanrıya doğru dürüst ibadet eden insanların yalnızca peygamber ve filozoflar olduğuna inanıyordu. Peygamber doğrudan, sezgisel Tanrı bilgisine sahipti, filozofunsa akılcı bilgisi vardı. Başka herkes sadece kendi yansımasına tapmaktaydı, kendi hayallerindeki Tanrıya.

Eğer akıl bize Tanrı hakkında hiçbir şey anlatmıyorsa ilahiyat konularında akılcı tartışmalara girişmenin yararı neydi? Bu soru, din felsefesi tarihinin önemli Müslüman düşünürü Ebu Hamid el-Gazali'yi (1058-1111) uğraştırmıştı. Gazali'nin davası İsmaililerin Şiiliğine karşı Sünni öğretiyi savunmaktı. Gazali "şeyler kendi içlerinde nedir?" sorusunun karşılığını bulmak için bütün bu disiplinlerle uğraşmış görünüyor. Gazali'nin araştırdığı İslam'ın bu dört ana yolunun izleyicileri tatmin olmuş gibi, ama o bu iddianın nesnel olarak nasıl kanıtlanabileceğin soruyordu.

Kelam ilahiyatçıları kutsal kitaplarda bulunan önermelerle yola çıkıyorlardı, ama bunlar akılcı kuşku dışında doğrulanabilmiş değildi. Gazali polemiğinin önemli bölümünü Farabi ve İbni Sina'ya karşı çıkmaya ayırmıştı. İnsan herhangi bir yoldan yayılma öğretisini nasıl kanıtlayabilir? Feylezoflar hangi

yetkeyle Tanrının özel değil yalnız genel, evrensel şeyleri bildiğini ileri sürebilmişlerdir? Bunu kanıtlayabilirler mi? Tanrının basit gerçeklikleri bilmeyecek kadar yüce olduğu görüşleri çok yetersizdir: Ne zamandan beri bir konuda cahillik mükemmellik sayılmaktadır?

Sorusunun gerilimi Gazali'yi o kadar bunalttı ki, kişisel olarak yıkıma uğradı. Yeme içmeden kesildi, hüzün ve umutsuzluk omuzlarına çöktü. Sonunda 1094'lerde konuşamayacak ve ders veremeyecek halde olduğunu gördü, inancını yeniden kazanmazsa cehennem ateşinin tehdidi altında olduğundan korkarak Gazali prestijli akademik görevinden istifa etti ve sufilere katılmaya gitti.

Aradığını orada buldu. Mistik disiplinlerin 'Tanrı' adı verilen bir şeye doğrudan, fakat sezgisel bir duyuyla ulaştığını keşfetti. Bovvker, Arapça varoluş sözcüğünün (*vücud*) *vecede:* buldu kökünden türediğini gösterir. Dolayısıyla vücut sözlük anlamıyla 'bulunabilir olan' demektir. Sufiler açıkça Tanrının *vücuduyla* böyle bir deneyim yaşadıklarını iddia etmektedirler, fakat *vecd* sözcüğü Sufilere, onun hayal değil gerçek olduğunu tam bir kesinlikle *(yakin*) anlatan Tanrıya vecd halinde ulaşmaya ilişkin teknik bir terimdir. On yıl sufi olarak yaşayan Gazali, onların dinsel deneyiminin insan aklının ve beyin işleyişinin ötesine varabilen gerçekliği doğrulayan tek yol olduğunu gördü. Sufilerin Tanrı bilgisi akıcı ve metafizik bilgi değildi, ama eski peygamberlerin sezgisel deneyimine çok yakındı: Sufiler onun ana deneyimini yaşayarak İslam'ın esas gerçeklerini buluyorlardı.

Gazali böylelikle, İslam mistiklerine genellikle iyi gözle bakmayan Kurulu Müslüman düzen için kabul edilebilir mistik bir inanç dizgesi oluşturdu. insan iki gerçeklik dünyasında da dolaşıyordu: O fiziksel dünyaya olduğu kadar ruhun yüce dünyasına da aitti, çünkü Tanrı ona Tanrısal imgeyi nakşetmişti. Bu konuları ancak benzetme diliyle tartışabiliriz, yaratıcı imgelemi korumanın yolu budur.

Bazı insanlar akıldan daha güçlü yeteneklere sahip olabilirler, Gazali buna 'peygamberce ruh' adını verir. Bu yeteneğe sahip olmayan insanlar bunun varlığını inkar edebilirler, çünkü böyle bir deneyimleri yoktur. Bu sağır birinin, yalnızca kendisi tadını almadığı için müziğin hayal olduğunu ileri sürmesi kadar saçmadır. Tanrı hakkında akıl yürütme ve imgelem gücümüzle bazı bilgilere ulaşabiliriz ama bilginin en yüksek derecesi ancak bu özel Tanrı vergisi yeteneğe sahip peygamber veya mistiklerce elde edilebilir. Bu seçkinci bir tutum olarak görülebilir, ama başka geleneklerdeki mistikler de, Zen veya Budacı türü tefekkürün, şiir yazma yeteneği gibi özel bir yetenek gerektiren sezgisel, algısal nitelikler gerektirdiğini ifade etmişlerdir. Herkesin mistik bir yapısı yoktur. Gazali bu mistik bilgiyi yalnızca Yaratıcının varlığı veya var olduğu bilgisinin bilincinde olmak diye tanımlamıştır. Bu bilinç nefsin yokluğunu ve Tanrıda erimesini getirir. Mistikler, ancak daha az yeteneği olan ölümlüleri tatmin edecek olan benzerlikler dünyasının üstüne çıkma yeteneğine sahiptirler, onlar Tanrı, dışsal, nesnelleşmiş ve varlığı akılla kanıtlanabilir bir Varlık olmak yerine, her şeyi kapsayan bir gerçeklik ve O'na bağlı varlığını O'nun zorunlu varlığından alan varlıkları algıladığımız gibi algılanmayacak nihai varlıktır; özel bir görme biçimi geliştirmemiz gerekir.

Gazali sonunda Bağdat'taki eğitim görevine döndü, ama Tanrının varlığını mantık ve akılcı kanıtlamayla göstermenin olanaksız olduğu inancını hiçbir zaman yitirmedi. 'Tanrı' adını verdiğimiz gerçeklik duyguyla ve mantıklı düşünce ile algılanan dünyanın ötesindeydi, dolayısıyla bilim ve metafizik Allah'ın vücudunu ne kanıtlayabilir ne de reddedebilirdi. Ondan sonra Müslümanlar, Tanrının bütün varlıklar gibi bir varlık olduğu veya varlığının bilimsel veya felsefi olarak kanıtlanabileceği yolunda kolayca varsayımlarda bulunamadılar.

Gazali Yahudiler üstünde de etkili oldu. İspanyol filozof Josef ibn Saddık (öl. 1143). Tanrıyı anladığımız iddiasında bulunursak bu, O'nun sınırlı olduğu ve mükemmel olmadığı anlamına gelirdi. Toledo'lu doktor Juda Halevi (1085-1141) Gazali'yi yakından izledi. Tanrı akılla kanıtlanamazdı; bunun anlamı Tanrı inancının akıldışı olduğu değildi, yalnızca varlığının mantıkla gösterilmesinin dinsel bir değeri olmadığıydı.

Halevi, felsefede Gazali kadar usta değildi; fakat Tanrı hakkında tek güvenilir bilginin dinsel deneyimle elde edilebileceğim katılıyordu. Gazali gibi o da özel dinsel yeteneğin varlığını ileri sürüyordu, ama bunun yalnızca Yahudilerin ayrıcalığı olduğunu iddia etmekteydi. *el-Hazari*'nin amacı öteki uluslar arasında Yahudilerin tekil konumunu kanıtlamaktı.

Fakat Felsefe Gazali'nin polemiği sonucu tamamıyla ölmedi. Avrupa'da Averroes olarak tanınan Ebu'l-Velid ibn Ahmed ibni Rüşd (1126-1198) Batıda hem Yahudi hem Hıristiyanlar arasında yetke olarak kabul edildi. On dokuzuncu yüzyılda Ernest Renan onu özgür bir ruh, kör inanç karşısında akılcılığın şampiyonu olarak selamladı. İslam dünyasında ise ibni Rüşd marjinal bir kişilik olarak kaldı. ibni Rüşd Gazali'nin Felsefeyi mahkum etmesine ve esoterik konuları açıkça tartışma biçimine tutkuyla karşı çıktı. Farabi ve İbni Sina gibi seleflerinin tersine ibni Rüşd filozof olduğu gibi bir kadı, şeri hukuk uygulayıcısıydı. *Ulema,* felsefeye ve onun temelden farklı Tanrı kavramına kuşkuyla bakıyordu, ama ibni Rüşd Aristotales ile daha geleneksel İslam inancını birleştirmeyi becerdi. Dinle akıl arasında hiçbir çelişki olmadığına inanıyordu, ikisi de aynı hakikati farklı yollarla ifade ediyordu; ikisi de aynı Tanrıya yöneliyordu. Ama herkesin felsefi düşünce yeteneği yoktu ve Felsefe ancak entelektüel seçkinler içindi.

ibni Rüşd, belirli hakikatlerin kabul edilmesinin kurtuluşun özü olduğuna inanıyordu. Bu İslam dünyasında yeni bir görüştür.

Kuran kuşkuya yer bırakmayacak biçimde dünyayı Tanrının yaratmış olduğunu söylemesine karşın, bunu nasıl yaptığını veya dünyanın zaman içinde belirli bir anda yaratılmış olup olmadığını açıklamış değildir. Bu durum feylezofları akılcıların inançlarını benimsemekte özgür bırakmıştır.

İslam dünyasında mistisizm o kadar önemliydi ki, ibni Rüşd'ün Tanrı kavramı katı akılcı ilahiyata dayanmasına karşın, hiç de etkili olamamıştı, ibni Rüşd saygı gören, fakat ikinci derecede kalan bir kişilikti; oysa Batıda gerçekten de çok önemliydi ve Batı Aristoteles'i onun aracılığıyla keşfetmiş ve daha akılcı bir Tanrı kavramı geliştirmişti. Yahya Suhreverdi ve Muhiddin el-Arabi ibni Rüşd'den çok İbni Sina'nın izinden gitmekte ve felsefe ile mistik dinselliği kaynaştırmaya çalışmaktaydılar.

ibni Rüşd'ün Yahudi dünyasındaki en büyük öğrencisi büyük Talmudçu ve filozof, genellikle Maimonides olarak bilinen Haham Moses ibn Maimon'du (Musa bin Meymun) (1135-1204). Maimonides'de ibni Rüşd gibi, felsefenin Tanrıya giden en soylu yol olduğuna inanıyordu, fakat bunun kitlelere açık edilmemesi gerektiğini, felsefi seçkinlere ait olarak kalması gerektiğini savunuyordu. Ama ibni Rüşd'ün tersine sıradan insanlara da kutsal metinlerin simgesel yorumunun öğretilebileceğine, böylece onların da Tanrı hakkında insan biçimli görüşlerden kurtulacağına inanmaktaydı. O da ibni Rüşd'ünkine çok benzer on üç maddelik bir inanç sıralaması yapmıştı. Bu Yahudilikte bir yenilikti ve hiçbir zaman geniş kabul görmedi.

Maimonides gene de Tanrının özünde insan aklınca kavranılmaz ve ulaşılmaz olduğu düşüncesini özenle savunmuştu. Tanrının varlığını Aristoteles ve İbni Sina'nın akıl yürütmeleri ile kanıtlamaktaydı, fakat mutlak yalınlığı nedeniyle Tanrının tanımlanamaz ve söze gelmez kaldığında da ısrar ediyordu.

Maimonides akılcılığa yaptığı vurguya karşın, Tanrı hakkında en yüce bilginin, tek başına akıldan elde edilenden çok imgelemden elde edildiğini savunmaktaydı.

On üç ve on dördüncü yüzyıllarda Hıristiyan yeniden fetih savaşları İslam'ın İspanya'daki, sınırlarını geri itiyordu ve Batı Avrupa'nın anti-semitizmini ispanya'ya sokmuştu. Bu gelişme kaçınılmaz olarak ispanya Yahudiliğinin yıkımına varacak ve on altıncı yüzyılda Yahudiler felsefeden uzaklaşarak bilimsel mantıktan çok mitolojiden esinlenen tamamıyla yeni bir Tanrı kavramı geliştireceklerdi.

İlk haçlı seferine katılanlar, Yakın Doğuya yaptıkları seferlerini Kutsal Topraklara hacca gitmek olarak görmüşlerdi ve Tanı ile din hakkında halen çok ilkel görüşlere sahiptiler. Yolculuklarına başladıklarında haçlılardan bazıları Ren Vadisindeki Yahudi topluluklarını Hz. İsa'nın öcünü almak için katlettiler. **Sonunda 1099 yazında Kudüs'ü fethettiklerinde, şehrin Yahudi ve Müslüman sakinlerine Yeşu'nun hırsıyla saldırdılar ve çağdaşlarını bile şok eden bir vahşilikle onları katlettiler.**

Bundan sonra Avrupa Hıristiyanları, Yahudi ve Müslümanları Tanrının düşmanları olarak gördüler; uzun süre, kendilerini barbar ve aşağı hissetmelerine yol açan Bizans'ın Yunan Ortodoks Kilisesine karşı derin bir düşmanlık beslediler.

Paradoks sonuca varmak için bizi Tanrı hakkında konuşma konusundaki Dionysos'un üçüncü yoluna

zorlar: *'Tanrı bilgeden daha fazla bir şeydir'.* Bu Yunanlıların *apofatik* cümle dedikleri şeydi, çünkü *'bilgeden daha fazla'*nın ne anlama gelebileceğini bilmiyoruz. Ama bu basit bir söz oyunu değil, iki birbirini dışlayan cümleyi yan yana getiren ve insani bir kavrama sığdırılamayan bizim 'Tanrı' sözcüğümüzün bizde gizem duygusu yaratmasına yardımcı olan bir disiplindi.

Bu yöntemi "Tanrı vardır" cümlesine uyguladığında Erigena, doğal olarak **"Tanrı var olmaktan daha fazla bir şeydir"**sentezine yatıyordu. Ve gene, bu anlaşılamaz bir cümleydi çünkü Erigena'nın da açıkladığı gibi, *"var olmaktan daha fazla bir şeyin"* ne olduğunu ortaya koymuyordu. Çünkü öteki varlıklar türünden olmadığını bildiriyor, onlardan fazla bir şey olduğunu söylüyor ama bu 'şey'in ne olduğunu tanımlamıyordu. Gerçekte Tanrı **"Hiçbirşey"di. Ama eğer Tanrı "Hiçbirşey" ise "Herşey" demekti, çünkü bu 'üstün varlık'ın anlamı Tanrının tek başına sahici varlık olması, her şeyin parçası olduğu öz olması demekti.**

796'da Batılı piskoposlardan oluşan bir kilise meclisi güney Fransa'daki Frejus'de toplandı ve İznik kararına fazladan bir cümle ekledi. Buna göre Kutsal Ruh yalnız Baba'dan değil fakat Oğul'dan da (*filiogue*) türemişti. Latin piskoposlar Baba ile Oğul'un eşitliğini vurgulamak istiyorlardı çünkü cemaatlerinin bir bölümü Ariusçu görüşlere katılmışlardı. Kısa bir süre sonra Batının imparatoru olacak olan Charlemagne, teolojik konularda elbette hiç anlayış sahibi olmamasına karşın, yeni cümleyi benimsedi. Yunanlılar ise onu mahkum ettiler. St. Augustinus Kutsal Ruh'u Teslis'teki, Baba ile Oğul arasındaki sevgiyi sağlayan birlik ilkesi olarak görmüştü. Dolayısıyla Ruh'un ikisinden de çıktığını söylemek doğruydu ve yeni cümle üç kişiliğin özdeki birliğini vurguluyordu.

Yunanlılar daima Augustinus'un Teslis kuramına kuşkuyla yaklaşmışlardı, çünkü çok insan biçimliydi. Gerçekte Yunan *apofatik* tinselliğiyle uyuşmasa da, Latin bildirisinde sapkın bir yön yoktu. Çelişki barış için istek duyuluyor olsa kapatılmayacak kadar değildi, ama Batı ile Doğu arasındaki gerilim haçlı seferleri sırasında arttı - özellikle dördüncü haçlı seferinde 1204'te Konstantinopolis yağmalanıp Bizans ciddi bir yara alınca tırmandı. ilerdeki bölümlerde Batılı Hıristiyanların sık sık Teslis kuramından huzursuzluk duyduklarını ve on sekizinci yüzyılda Aydınlanma çağında, birçoğunun bundan vazgeçtiğini göreceğiz.

Ünlü duasında Anselmus işaya'nın sözlerinden esinleniyordu: **"inancınız olmadıkça anlamayacaksiniz":***Yüreğimin* inandığı ve sevdiği gerçeğini bir nebze anlamak istiyorum, inanayım diye anlamak istemiyorum, anlayayım diye inanıyorum *(credo ut intellegam).* Çünkü şuna inanıyorum: inancım olmadıkça anlamayacağım.

O zaman *credo* sözcüğü henüz bugünkü 'inanmak' sözcüğünün entelektüel yanlılığı yoktu, güven ve sadakat içinde olmayı anlatıyordu. Batı akılcılığının ilk parlayışında bile dinsel Tanrı deneyiminin temel konu olarak kaldığını, tartışma veya mantıklı anlayıştan önce geldiğini görmek önemlidir.

Anselmus Tanrıyı "daha *yüce hiçbir şeyin düşünülemeyeceği bir şey"* olarak tanımlıyordu. Bu tanım Tanrının düşüncenin nesnesi olabileceğini içerdiğinden, O'nun insan zihni tarafından kavranılabileceği ve anlaşılabileceği düşüncesini de taşıyordu. Varoluş, var olmamaktan daha 'mükemmel' olduğundan, düşündüğümüz mükemmel varlık var olmalıydı yoksa mükemmel olmazdı.

Augustinus'un Teslis'inde yürek ve akıl ayrılamazdı, İbni Sina ve Gazali gibi Müslüman feylezoflar, Tanrıyı tek başına aklın bulamayacağını ileri sürmüş olabilirlerdi, ama ikisi de sonuç olarak sevgi ülküsü ve mistisizm disiplini ile aydınlanmış bir felsefe öngörüyorlardı. Batı Hıristiyanlığına Thomas Aquinas (1225-74) kadar kalıcı katkıda bulunan düşünür pek azdır. Aquinas, Augustinus ile Batıda yeni ulaşılır olan Yunan felsefesinin sentezini yapmaya çalışmıştı. On ikinci yüzyılda Avrupalı bilim adamları İspanya'ya doluşmuştu. Burada Müslüman bilimi ile karşılaşıyorlardı. Müslüman ve Yahudi entelektüellerin yardımıyla bu engin entelektüel hâzineyi Batıya taşımak için büyük bir çeviri tasarısını gerçekleştirmeye koyuldular. Platon, Aristotales ve antik dünyanın öteki filozoflarının Arapça çevirileri şimdi Latince'ye çevriliyor ve Kuzey Avrupa halklarının kullanımına ilk kez giriyordu. Aquinas özellikle ibni Rüşd'ün Aristoteles yorumundan etkilenmişti. Fakat Anselmus ve Abelardus'un tersine, o, Teslis türünden gizemlerin akılla kanıtlanabileceğine inanmıyordu ve Tanrının dile sığmaz gerçekliği ile O'nun hakkındaki insani öğretileri özenle birbirinden ayırıyordu. **"Önünde sonunda**

insanın Tanrı hakkında bütün bildiği, O'nu bilmediğini bilmek olduğuna göre, insan, Tanrının O'nun hakkında bütün anlayabileceklerimizden üstün olduğunu da bilir.”

Tanrının varlığını kanıtlamak için, Katolik dünyada çok önem taşıyan ve Protestanlarca da kullanılan **beş 'kanıt' sıralıyor:**

1. Aristoteles'in ilk Hareket Ettirici savı.
2. Sonsuz etkiler dizisi olamayacağı, bir başlangıç olması gerektiğini savunan benzer bir 'kanıt'.
3. İbni Sina tarafından savunulan, bir Zorunlu Varlık'ın olmasını gerektiren tesadüfi olaydan kaynaklanan sav.
4. Aristoteles'in Felsefe'de ileri sürdüğü, bu dünyadaki mükemmellik hiyerarşisinin hepsinin en mükemmeli olan bir Mükemmel gerektirdiği savı.
5. Evrende gözlemlediğimiz düzenin yalnızca tesadüfün eseri olamayacağını savunan, düzenden çıkartılan sav.

7 Mistiklerin Tanrısı

Yahudilik, Hıristiyanlık, bunlar kadar olmasa da Müslümanlık, kişileştirilmiş bir Tanrı düşüncesi geliştirmişlerdir. Kişileştirilmiş Tanrı, tektanrıcıların, bireyin kutsal ve elinden alınamaz haklarına değer vermesine ve insan sorumluluğuna kıymet vermeyi geliştirmesine yardımcı olmuştur.

Üç tektanrıcı dinde, Tanrılarını kişisellik kategorisi dışına çıkaran, Nirvana ve Brahman Atman'a çok daha yakın kişisellik dışı gerçekliklere benzeten mistik bir gelenek geliştirmişlerdir.

Tarihsel tektanrıcılık köken olarak mistik değildir. Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam özünde etkin dinlerdir. Tanrının iradesinin gökte olduğu kadar yerde de geçerli olmasına bağlılık gösterirler.

Peygamberler mitolojiye savaş açmışlardır: onların Tanrısı, mitosların zaman öncesi, saygın devirlerinden çok, tarihte ve günlük siyasal olaylarda etkindir. 'Mitos', 'mistisizm' ve gizem *[mystery]* sözcükleri arasında dilsel bir bağlantı vardır. Hepsi Yunanca *musteion* sözcüğünden türemiştir: Gözü veya ağzı kapamak. Dolayısıyla üç sözcük de sessizlik ve karanlık deneyiminden kaynaklanır.

Mitoloji genellikle ruhun iç dünyasının açıklanmasına yönelik bir girişim olmuştur ve hem Freud hem Jung yeni bilimlerini açıklamak için sezgisel olarak, Yunan öyküsü Oidipus gibi antik mitoslara başvurmuşlardır. Batıdaki insanların dünyanın saf bilimle algılanmasına seçenek olacak bir şeye ihtiyaç duymaları söz konusu olabilir.

Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem Tanrının kendisini değil, tanrısal gerçekliğe işaret eden simgeleri görmüştür. Göğe yükselme, insan ruhunun en uç noktaya kadar ulaşmasının simgesidir ve nihai anlamın eşiğini gösterir.

Bu hayali yükseliş çok yaygındır. Şamanların “Sibirya'dan Tierra del Fuego'ya kadar”ki vecd deneyimlerinde aynı uçuş imgesinin bulunduğu görülmüştür.

Tektanrıcılar zirvedeki bu iç görüyü ***'Tanrının görümü'*** olarak adlandırmışlardır. Plotinos bunun Tek olanın deneyimi olduğunu kabul etmiş, Budacılar buna nirvanaya ulaşma demişlerdir. Mistik Tanrı deneyiminin bütün inançlarda bazı ortak özellikleri vardır. Bu içsel yolculuk gerektiren öznel bir deneyimdir, insan özünün dışındaki nesnel bir olgunun algılanması değildir. Mistiğin kendi içinde isteyerek yarattığı bir şeydir, sonuca belirli fiziki ve zihinsel uygulamalar ulaştırır, habersizce değil.

Tanrıya ancak *'zihnin büyük çabası'* ile ulaşılabilir.

“Soyut olana soyut bir biçimde” yaklaşmalıydılar. Euagrios bir tür Hıristiyan Yoga'sı öneriyordu. Bu

düşünme süreci değildi, gerçekten de "ibadet düşüncelerin dökülmesi" demekti. Bu Tanrının biraz sezgisel idrakiydi. Her şeyle birlik duygusu yaratacak, şaşkınlık ve çokluktan kurtuluşu ve benin yokluğunu getirecek, Budacılık gibi tanrısız dinlerde bilgelerin yaşadığına benzer bir deneyim yaratacaktı. Zihinleri sistematik olarak gurur, hırs, üzüntü veya kızgınlık gibi onları bene bağlayan tutkulardan arındırmakla hesychasflar, kendilerini tanrısal etkinlikler yoluyla dönüştürüp aşarak Tabor Dağı'nda tanrısallaşan İsa gibi olabilirlerdi.

Nefes almayı da içeren bir yoğunlaşma yöntemi öğretiyordu: Soluk aldıkça hesychasflar "İsa, Tanrının oğlu" diye zikretmeliydiler, soluk verdikçe "bize merhamet et" demeliydiler. Daha sonra bu uygulama geliştirildi: Bilgeler baş ve omuzlarını eğip oturarak yürek veya göbeklerinden bakmalıydılar. Dikkatlerini içeri yöneltmek, yürek gibi psikolojik odak noktalarında yoğunlaştırmak için yavaş nefes almalıydılar. Yavaş yavaş, Budacı bir keşiş gibi, *hesychast* akılcı düşünceleri bir tarafa bıraktığını, zihni işgal eden hayallerin söndüğünü görecek ve tamamıyla zikirleri ile birleştiğini hissedecekti.

ikonlar, Bizans'ın Tanrı deneyiminde o kadar merkezi bir rol oynamışlardı ki, sekizinci yüzyılda Yunan Kilisesi'nde tutkulu bir öğreti çekişmesinin odağı oldular. *ikonoklastlar* ikonları tamamıyla yasaklamak istiyorlardı.

Yunanlıların inancı ikonlara o kadar bağımlı duruma gelmişti ki, 820'de *ikonoklastlar* halk direnci ile yenilgiye uğratıldı. Bu dinsel resimlerin etkisini tanımlarken, Nikephoros bu etkili ancak müzikle, sanatların en söze gelmezi ve halde en dolaysızı ile karşılaştırmaktaydı. Müzikle ifade edilen duygu ve deneyim bir anlamda sözcük ve kavramları aşar. Dokuzuncu yüzyıl Bizans'ında Yunanlı Hıristiyanlar teolojiyi ikonografinin düzeyine göz dikmiş görüyorlardı. Tanrının akılcı bir söylemden çok, sanat eserinde daha iyi ifade edildiğini düşünmekteydiler.

Tanrı hakkında konuşmak bir bakıma 'kavranılamaz olanı kavradığım' söylemek demeye geliyordu.

Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem peygamberin ana kaygısı adil bir toplum yaratmak olmakla birlikte, hem kendisi hem de bazı arkadaşları mistik eğilimler taşıyorlardı ve Müslümanlar kısa sürede kendi farklı mistik geleneklerini geliştirmişlerdi. Sekiz ve dokuzuncu yüzyıllarda öteki mezheplerle birlikte zahit bir İslam içimi de gelişti. Medine'deki ilk Müslümanların basit yaşamına dönme çabasıyla, peygamberin sevdiği söylenen kaba ünlü elbiseler giyiyorlardı. Sonuçta sufi olarak bilindiler. **Fransız bilim adamı Louis Massignon'un dediği gibi: Mistik çağrı kural olarak bilincin toplumsal adaletsizliklere karşı, yalnız başkalarının değil fakat özellikle ve öncelikle insanın kendi hatalarına karşı, ne pahasına olursa olsun Tanrıyı bulmak için içsel arınma ile yoğunlaştırılmış bir arzuyla, iç isyanının sonucudur.**

Ulema, İslam'ı, tek doğru din olarak başka dinlerden katı biçimde ayırt etmeye başlıyordu, fakat sufiler genel olarak Kuran'ın doğru yönlenmiş bütün dinlerin birliği görüşüne bağlı kalmışlardı.

Tanrı sevgisi sufizmin ayırt edici yanı olmuştur. Sufiler Yakın Doğunun Hıristiyan zahitlerinden etkilenmiş olabilirler, fakat Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem'in etkisi başat kalmıştır.

Ebu Yezid Bistami'dir (öl. 874). Bistami, Rabia gibi, Tanrıya sevgili olarak yaklaşır.

Böylece yok olma aşaması (fena) sufi ülküsünün odağı oldu. Bistami Kelime-i şahadet'i, başka birçok Müslümanca Kuran'da emredilen özgün İslam deneyimi olarak bilinmeyeydi, zındıklık olarak anlaşılacak biçimde tamamıyla yeniden yorumlamıştı.

Bağdatlı El Cüneyd (öl. 910), Bistami'nin aşırılığının tehlikeli olabileceğine inanıyordu. *Fena,* yok olmanın ardından, beka (canlanış), nefsin zenginleştirilmesine bir dönüşün gelmesi gerektiğini savundu. Tanrı ile birleşme bizim doğal yeteneklerimizi yok etmemeli onları tam kullanmamızı sağlamalıydı. Bir sufi, kendi varlığının yüreğindeki Tanrısal varlığı keşfetmek için engelleyici benliğinden sıyrıldıktan sonra, daha yüce biçimde kendi gerçekliğini ve kendini denetleme gücünü bulmalıydı. Daha insan olmalıydı. Yani, fena ve *beka'yı* yaşadıklarında, sufiler, Yunanlı Hıristiyanları Tanrısallaşma dedikleri aşamaya gelmiş olacaklardı. Ayrılma ve yabancılaşma deneyimi sufiler için Platoncu ve Gnostik deneyim kadar önemliydi. Belki de bu, psikanalistler bunu ilahi olmayan bir

kaynağa atfetseler de, Freudcu ve Kleincilerin bugün sözünü ettiği 'ayrılma'dan fazla farklı değildi. Tanrı ayrı, dışsal bir gerçeklik ve yargıç değildi, ama herkesin varlığının temelindeki varlıktı. Birlik hakkındaki vurgu, Kuran'daki tevhid ülküsüne bağlanır: Kendi dağılımı benliğini toparlayarak mistik, kişisel bütünl eşmesinde tanrısal varlığın deneyimini yaşayacaktır.

Cüneyd'in ünlü öğrencisi, Hallac-ı Mansur olarak tanınan Hüseyin bin Mansur uyarıları dinlemedi ve mistik inancın şehidi oldu. Irak'ta dolaşarak halifeliğin devrilmesini ve yeni bir düzen kurulmasını vaaz eden Hallaç, yetkililerce hapsedildi ve kahramanı İsa gibi çarmıha gerildi. Vecd halindeki Hallaç yüksek sesle **"Ben Hakikatim!" [ene'l Hakk]** diye bağırmıştı. İncil'e göre İsa da, kendisinin Yol, Hakikat ve Yaşam olduğunu söylediğinde, aynı iddiada bulunmuştu. Kur'an sürekli olarak Hıristiyanların Tanrının İsa olarak dirilişi inançlarını kafirlik olarak mahkum etmişti, dolayısıyla Müslümanlar Hallac'ın vecd halindeki bağırışından dehşete kapılmışlardı. El-Hakk (*Hakikat*) Tanrının adlarından biriydi ve basit bir ölümlünün bu adı kendisine alması kafirlikti. Hallaç kafirlikle suçlandığında sözünü geri almayı reddetti ve bir aziz gibi öldü. Hallac'ın *ene'l Hakk!* (Ben Hakikatim!) bağırışı mistiklerin Tanrısının nesnel bir gerçeklik olmayıp, fazlasıyla öznel oluşunu gösterir. Kelime-i Şahadet'in belirttiği gibi, Allah'tan başka gerçeklik yoktu, bütün insanlar özünde tanrısaldı. Sufilere göre Hıristiyanların yanlışı, tanrısalın bütün yaradılışının tek insanda toplandığını sanmalarıydı. Hallac'ın öyküsü mistiklerle kurulu düzen arasındaki Tanrı ve vahiyleri konusundaki kavramlarda bulunan derin uyuşmazlığı gösterir. Mistik için vahiy kendi ruhunda olan bir olayken, ulema gibi daha gelenekçi insanlar için bu tamamıyla geçmişte kalan bir olaydı. Gazali sufizmi kurulu düzene kabul ettirmiş ve onun Müslüman tinselliğinin üzgün biçimi olduğunu göstermiştir. On ikinci yüzyılda iranlı filozof Yahya Suhreverdi ve ispanya' da doğan Muhiddin Arabi İslam Felsefesi ile mistisizmi ayrılmaz biçimde birbirleriyle ilişkilendirdiler ve sufilerce bilinen Tanrıyı İslam imparatorluğunun çoğu yerin de normatif hale getirdiler. Fakat Suhreverdi de, Hallaç gibi, tam olarak bilinmeyen nedenlerle, ulema tarafından 1191 'de Hal ep'te öldürtüldü.

Mezhep çekişmelerinin yaşandığı dogmatik dinlerin tersine,' mistisizm genel likle Tanrıya giden yolun insan sayısı kadar çok olabileceğini savunur. Sufizm özellikle başkalarının inancı konusunda dikkate değer bir saygı içindedir.

Arapça'da *ışrak* doğudan yükselen, şafağın ilk ışıkları kadar aydınlanmaya da verilen addır. Doğu, dolayısıyla, coğrafi bir yön değil, ışık ve enerjinin kaynağıdır.

Hakikat nerede bulunursa orada aranmalıydı. Ona kalırsa sahici bilge felsefe ve mistisizmin ikisinin de ilerisindeydi. Dünyada daima böyle bilgeler olmuştu. Şii imamlığına bu kadar yakın bir kuramla, **Suhreverdi, bu ruhsal önderin, bilinmezlikte ile olsa var olmaması durumunda dünyanın varlığının devam edemeyeceği gerçek bir kub'a inanıyordu.** Suhreverdi'nin işraki mistisizmi İran'da halen yaşamaktadır.

Adından anlaşıldığı gibi işraki felsefesinin çekirdeğini, Tanrının mükemmel eşanlamlısı olarak görülen ışık simgesi oluşturuyordu. En azından on ikinci yüzyılda ışık dünyadaki yaşamın en somut ve tanımlanamaz fakat en açık olgusuydu: tamamıyla kendine dayanan, hiçbir tanım gerektirmeyen, fakat herkes tarafından algılanan yaşamı olanaklı kılan öğe oydu.

Tanrıya giden yol, dolayısıyla, feylezofların düşündüğü, gibi yalnızca akla bağlı değildir, mistiklerin diyarı olan yaratıcı imgeleme de bağlıdır.

Bugün Batıdaki birçok insan, önde gelen bir teolog Tanrının büyük oranda imgelemin ürünü olduğunu söylese hayal kırıklığına uğrar. Ama bu imgelemin başlıca dinsel yetenek-olduğu da açıktır. Jean Paul Sartre bunu, ne olmadığını düşünme yeteneği olarak tanımlamıştır, insan bulunmayan veya henüz mevcut olmayan, ama yalnızca olası olanı öngörme yeteneğine sahip olan tek hayvandır. Dolayısıyla imgelem sanat ve dinde olduğu kadar bilim ve teknolojide de bizim ana kazanımlarımızın nedeni olmuştur. Tanrı düşüncesi, nasıl tanımlanırsa tanımlansın, belki de görünmeyen gerçekliğin birincil örneğidir; bütün içsel sorunlarına karşın, binlerce yıldır insanlığa esin vermeye devam etmektedir. Duygu ve mantıklı kanıtlarla algılanamaz kalan Tanrıyı kavramamızın tek yolu, imgelemci zihnin ana işlevinin yorumlanmaları olan

simgelerin aracılığıyladır. Simge, bizim duyularımızla algıladığımız veya zihnimizle yakaladığımız, fakat onda kendinden fazlasını gördüğümüz bir nesne veya kavram olarak tanımlanabilir.

Suhreverdi'den daha da fazla etkili olan ve yaşamı, belki de, Doğu ile Batının ayrılık noktası diye görülebilecek olan kişi Muhiddin Arabi'dir (1165-1240). Malatya'ya yerleşti. **Genellikle Şeyhü'l Ekber olarak tanındı ve Müslümanların Tanrı kavramını fazlasıyla etkiledi.**

Bu tecelli, eğer felsefenin akılcı tartışmalarıyla sınırlı kalırsak bizim Tanrıyı sevmemize olanak olmadığını anlamasına yaradı. Felsefe Allah'ın aşkınlığını vurguluyor ve bize hiçbir şeyin O'na benzemediğini anımsatıyordu. Böyle yabancı bir Varlığı nasıl sevebilirdik?

Onu, Tanrının dünyasına işaret eden bir simge, *avatar* olarak görmesi gerekir.

Muhiddin Arabi de imgelemin Tanrı tarafından verilen bir yetenek olduğuna emindi.

Muhiddin Arabi Sünni olmasına karşın, öğretileri İsmaililiğe çok yakındı ve sonuçta onların teolojisi ile eklemlendi - mistik dinin mezhep ayrılıklarını aşabildiğinin bir-başka örneği.

Ancak kendi Tanrımızı bilebiliriz, çünkü O'nun nesnel deneyimine sahip olamayız; O'nu başka insanlarla aynı biçimde bilmemiz olanaksızdır. Muhiddin Arabi'nin dediği gibi: **"Herkes kendi Tanrısı olarak kendi özel Rab'bine sahiptir; herhalde hepsine sahip olamaz".** Şu hadisi alıntılamaktan hoşlanır: **"Tanrının kutsadıkları üstüne düşünün ama özü (Zat) üstüne düşünmeyin".**

Herkes Tanrının tekil deneyimine sahip olduğuna göre, hiçbir dinin tek başına bütün tanrısal gizemi ifade edemeyeceği ortaya çıkıyordu. Tanrı hakkında herkesin onaylaması gereken nesnel bir hakikat yoktu; bu Tanrı kişilik kategorisinden aşkın olduğuna göre, O'nun davranışları ve eğilimleri hakkında öngörüler olanaksızdı. Başka insanlar aleyhine ,bir kimsenin inancında şovenist olması, açıkça kabul edilir bir iş değildi, çünkü hiçbir din Tanrı hakkında; bütün hakikati içeremezdi. Muhiddin Arabi, Kur'an'da da bulunabilen, başka dinlere karşı olumlu bir yaklaşım geliştirdi ve bunu yeni bir uç hoşgörüye vardırdı:

Benim yüreğim her biçime girebilir.
Keşişler için bir manastır, putlar için mabet,
Gazeller için çayır, kendini adamışlar için Kabe Tevrat ve Kur'an için rahle.
Benim inancım sevgidir: nereye çevirse Delilerini, gene de tek doğru inanç benimkidir.

Muhiddin Arabi şunu öğütler:

Kendini hiçbir özel itikada aşırı bağlama yoksa başkalarına inanmazsın; böyle yaparsan birçok iyiliği kaçırır ve maddenin doğru gerçekliğini tanımayı başaramazsın. Her yerde hazır ve nazır olan Tanrı, hiçbir inançla sınırlı değildir çünkü O, 'Nereye dönersen Allah'ın yüzünü görürsün' (Kur'an 2:109) demektedir. Herkes inandığını över; onun Tanrısı onun kendi yaratığıdır ve onu överken kendini över. Sonuçta başkalarının inancını suçlar, oysa adil olsa bunu yapmazdı ama onun sevgisizliği cahilliğinden gelir.

Ama mistik *(arif)* bu bizim Tanrımızın, sadece bir 'melek' veya tanrısalın özel bir simgesi olduğunu On iki ve on üçüncü yüzyıllarda sufizm azınlık hareketi olmaktan çıkmış ve İslam imparatorluğunun bir çok bölgesinde başat İslamcı anlayış haline gelmiştir. Sufi şeyhin halk üstünde geniş etkisi vardır ve genellikle Şii imamlara benzer biçimde bir aziz gibi saygı görür. Bu dönem siyasal ayaklanmaların da zamanıdır: Bağdat halifeliği dağılmakta, Moğol akınlarıyla birbiri ardından Müslüman şehirlerini yağmalanmaktadır. Halk, feylezofların uzak ve ulemanın kuralcı Tanrısından ziyade, daha somut ve sevgi dolu bir Tanrı aramaktadır. *Sufi zikr* ibadeti, vecde ulaşmak için mantra olarak Tanrısal Adların tekrarlanması, tarikatların dışında da yayılmıştır. Özenle belirlenmiş nefes alıp verme teknikleriyle sufi yoğunlaşma disiplinleri, insanların içlerindeki aşkın varlığı hissetmelerine yardımcı olmaktadır. Daha yüksek mistik aşamalara herkesin yeteneği yoktur, ama bu ruhsal uygulamalar, insanların basit insan biçimli Tanrı kavramlarını terk etmelerine ve O'nu kendi nefslerinde bir varlık olarak hissetmelerine katkıda bulunmuştur. Bazı tarikatlar yoğunlaşmayı artırmak için müzik ve dansı da kullanmışlar ve onların pirleri halkın kahramanı olmuştur.

Bu sufi tarikatlar içinde en ünlüsü, Batıda 'dönen dervişler' olarak bilinen Mevleviliktir. Mevlana'nın düşünceleri çağdaşı Muhiddin Arabi ile benzerlik gösterir, ama onun sufilerin kutsal kitabı olarak tanınan şiiri Mesnevi halk arasında daha fazla ilgi görmüş ve mistiklerin Tanrısının sufi olmayan sıradan insanlar arasında da yayılmasına yardımcı olmuştur. 1244'de Mevlana Şemseddin (Şems-i Tebrizi) adlı gezgin bir dervişin etkisi altına girmiş ve onu kuşağının Kamil insanı alarak bilmiştir. Kuşkulu bir ünü vardı ve kendisinin bu tür önemsiz şeylerin üstünde olduğunu düşünerek şeriata uymamakla tanınıyordu.

Mesnevi Müslümanı insan yaşamındaki aşkın boyutu bulmaya ve görüntüler arasından içerdeki saklı gerçekliği görmeye çağırıyordu. Mevlana da Tanrının ancak öznel deneyim olduğunda ısrarlıydı.

Başlangıçta bu mistikler ancak küçük bir azınlık oluşturuyordu. Onlarınki ustadan öğrenciye aktarılan esoterik bir disiplindi: Buna Kabbala veya devralınmış gelenek adını verdiler. Sonunda, Kabbala Tanrısı Yahudilerin çoğunluğuna çekici geldi ve filozofların Tanrısının hiçbir zaman elde edemediği biçimde Yahudi imgelemini biçimlendirdi. Felsefe Tanrıyı uzak bir soyutluğa dönüştürme tehdidi taşıyordu, oysa mistiklerin Tanrısı akıldan daha derinlerde yatan korku ve endişelere dokunabiliyordu.

Sufiler gibi Kabbalacılar da Tanrının özü ile vahiy ve yaradılışta kendisini gösteren Tanrı arasında Gnostik ve Yeni Platoncu ayırımı kullandılar. Tanrının kendisi öz olarak bilinemezdir, kavranılamazdır ve kişilik sahibi değildir. Saklı Tanrıya En Sof ('sonu olmayan' demeye gelir) adını verdiler. YHWH'nin tersine, En Sofun belgelenmiş bir adı yoktur; 'O' bir kişilik değildir. Gerçekten de bu Tanrıdan 'O' diye söz etmek daha doğrudur. Bu, Kitabı Mukaddes ve Talmud'un fazlasıyla kişilik sahibi Tanrısından köktenci bir kopuştur. Suflier gibi, onlar da saklı Tanrının kendisini insanlığa bildirdiği bir süreç tasarladılar.

Sefirot bazen, kökleri En Sofun kavranılamaz derinliklerine uzanan, tepesinde Sekina bulunan, baş aşağı büyüyen bir ağaç olarak gösteriler.

Kabbalacılar Felsefeye karşı düşmanca tavır içinde değillerdir, birçoğu Saadya Gaon ve Maimonides gibi kişilere saygı duyarlar, fakat Tanrının gizemine ulaşmak için imgecilik ve mitolojik metafizikten daha tatmin edici bulmuşlardır.

Tanrısallığın, insan zihninin kavrayabileceği en yüce biçimi yoklukla eşitlenmiştir, çünkü var olan başka hiçbir şeyle benzerliği yoktur.

Etik tektanrıcılığın sorunlarından biri kötülüğü yalıtmasıdır. Tanrımızda kötülük bulunduğu düşüncesini kabul edemediğimiz için, ona kendi içimizde tahammül edememek tehlikesi vardır. O zaman uzağa itilip, canavar ve insanlık dışı yapılabilir. Batı Hıristiyanlığındaki şeytanın korkutucu imgesi böyle çarpıtılmış bir yansıtmadır. **İspanya Yahudiliğini on beşinci yüzyılda yıkım ve trajedi sardığında, acılarına anlam vermekte onlara yardımcı olan Kabbalacı Tanrı olmuştur.**

Abulafia Tanrıyı bulmak için ruhu çözmeyi, **"onu bağlayan düğümleri açmayı"** zorunlu görür. **"Düğümleri çözme"** kalıbı Tibet Budacılığında da vardır; mistiklerin dünya çapında kökten uyuşum içinde olduğunun bir başka göstergesi. Tanımlanan süreç belki de hastanın zihni sağlığını bozan karmaşanın çözülmesi yolundaki psiko analitik çabalarla karşılaştırabilir. Yogacı disiplinler aracılığıyla Abulafia öğrencilerine bütünüyle yeni bir dünyayı algılamaları için olağan bilincin ötesine geçmelerini öğretiyordu.

Psiko analitik hastanın terapistin kılavuzluğuna gereksinimi olmasına benzer biçimde, Abulafia da zihne mistik yolculuğun bir Kabbala ustasının gözetiminde yapılmasında ısrar eder.

Yahudi mistikler Tanrıyla birlik iddiasında bulunmakta daima isteksiz olmuşlardır. Abulafia ve öğrencileri ancak, tinsel yönlendirici ile birliğin veya kişisel özgürleşmenin Kabbalacıyı Tanrıyla dolaysız temasa getirdiğini söyleyebilirler.

Eckhart Usta, Tauler ve Suso'yu derinden etkilemişti; kendisi de Areopagites Dionysos'dan ve Maimonides'den etkilenmişti. Dominiken keşiş olan Eckhart parlak bir entelektüeldi ve Paris

Üniversitesi'nde Aristoteles felsefesi okutuyordu. 1325'de mistik öğretileri nedeniyle, Köln piskoposu ile arası açıldı ve piskopos onu sapkınlıkla suçladı. Tanrının iyiliği inkâr ettiği, Tanrının kendisinin ruhta doğduğunu iddia ettiği ve dünyanın ezeli olduğunu vaaz ettiği için suçlanıyordu. Tanrıya inanmanın akılcı olduğuna inanırken, aklın tek başına tanrısallık kav ramını biçimlendirmekte yeterli olacağını reddetmekteydi: **"Bilinen bir şeyin kanıtlanması ya duyular ya da akılla yapılır",** diyordu**, "ama Tanrı bilgisine gelindiğinde, ne duyusal algıların gösterilmesi olanaklıdır, çünkü O kişilik sahibi değildir, ne de akıl yürütülebilir çünkü O'nun bizce bilinen bir biçimi yoktur."**

Tanrı, Eckhart'ın iddiasına göre Yokluktu. Mevlana da Hz. İsa'nın Bakire Meryem'den doğuşunu, ruhun mistiğin kalbinde doğuşunun simgesi olarak görmüştü.

Tanrı ancak mistik deneyimle bilinebilirdi. O'nun hakkında, Maimonides'in önerdiği gibi olumsuz terimlerle konuşmak daha doğruydu. Eckhart **"insanın son ve en yüce ayrılığı, Tanrı aşkına, Tanrıdan ayrılmasıdır"** derken bunu anlatıyordu. Bu acılı bir işlem olabilir. Tanrı Yokluk olduğu için, biz de onunla birlik olmak için yokluk olmaya hazır olmalıyız. Sufilerin tanımladığı fena sürecine benzer biçimde Eckhart da 'kopmak' veya daha çok 'ayrılmak'tan söz eder. Bir Müslümanın Tanrıdan başkasına saygı gösterilmesini kendisi için putperestlik *(şirk)* sayması gibi, Eckhart da mistiğin tanrısal hakkında sınırlı düşüncelerin kölesi olmasını reddediyordu.

Batıdaki mistisizm hiçbir zaman öteki geleneklerdeki kadar yaygınlaşmadı. önde gelen mistikler sık sık Reform karşıtı Engizisyon tarafından tehdit edildiler. Reformasyonun sonucu olarak Batı, Tanrıyı daha da akılcı terimler içinde düşünmeye başladı.

8 Reformculara Göre Bir Tanrı

On beş ve on altıcı yüzyıllar Tanrının bütün kulları için çok belirleyiciydi. On altıncı yüzyılın sonuna gelindiğinde Batı bütünüyle farklı bir kültür yaratmak üzereydi. Dinin, yeni cesur dünyanın gereksinimlerine karşılık vermeyen ortaçağ yorumu özellikle laikleri tatmin etmiyordu. Büyük reformcular Tanrı ve kurtuluş düşüncesine ilişkin bu huzursuz ve yeni keşfedilen yolların sesi oldular. Bu gelişim Avrupa'yı, çatışan ve biri birlerine ilişkin nefret ve kuşkularını hiçbir zaman tamamıyla yitirmeyen iki kampa böldü: Katolikler ve Protestanlar.

Bu yüzyıllar Yunanlılar, Yahudiler ve Müslümanlar içinde bunalım dönemiydi. 1453'te Osmanlı Türkleri Hıristiyan başkent Konstantinopolis'i fethettiler ve Bizans imparatorluğu'nu yıktılar. Ocak 1492'de Christopher Columbus'un Amerika'yı keşfettiği yılda, Ferdinand ve İsabella ispanya'da, Avrupa'daki son Müslüman kalesi Granada'yı fethetti: daha sonra Müslümanlar 800 yıldır evleri olan iber yarımadasından sürüldüler. Müslüman ispanya'nın yok edilmesi Yahudiler için de ölümcül bir durumdu. Mart 1492'de, Granada'nın fethinden birkaç hafta sonra, ispanya'nın Hıristiyan monarkları Yahudilere vaftiz veya çıkarılma arasında seçim yapmalarım bildirmişlerdir, ispanya Yahudilerinin çoğu yurtlarına bağlılıkları nedeniyle Hıristiyan oldu, bazıları da dinlerini gizlice sürdürdü. İslam'dan dönen Moriskolar gibi bu Yahudiler de daha sonra sapkınlık kuşkusu ile Engizisyonca izlendiler. 150.000 kadar Yahudi vaftiz olmayı reddetti ve ispanya'dan zorla çıkarıldılar; Türkiye, Balkanlar ve Kuzey Afrika'ya iltica ettiler.

Bu dönem, dünyanın başka yerlerinde Müslümanlar içinde karışıklık yıllarıydı. Moğol işgalini izleyen yüzyıllarda, belki de kaçınılmaz olarak insanlar yitirdiklerini korumaya çalıştıklarından, yeni bir tutuculuk başladı. On beşinci yüzyılda Sünni ulema "içtihat kapısının kapandığını" açıkladı. Bundan sonra Müslümanlar, özellikle Şeriat çalışmalarında geçmişin büyük ustalarını 'taklit' edeceklerdi.

Tutuculuk eğilimi, şeriat bayraktarları Şamlı Ahmed ibni Teymiye (öl. 1327) ve öğrencisi ibn Kayyim el-Cevziya ile on dördüncü yüzyılda su yüzüne çıktı. şeriat heyecanı ile ibni Teymiye Kelam, Felsefe ve Eşariliğe saldırdı. Bütün reformcular gibi, kaynaklara şeriatın dayandığı Kur'an ve Hadise dönmek ve öteki bütün eklemeleri atmak istiyordu.

Öğrencisi el-Cevziya kutsal metinlerin harfi harfine değerlendirilmesinin savunmasını yaparak bu listeye Sufizmi destekledi ve Sufi ermiş kültünü daha sonraki Avrupalı Protestan Reformculara benzer

bir ruhla mahkum etti. Batılı bilim adamları on beş ve on altıncı yüzyılların Müslümanlarına İtalyan Rönesansını izleyemedikleri için çoğunlukla kusur bulmuşlardır.

İslam gerçekte bu dönemin en büyük dünya gücü olmayı-sürdürmüştür ve Batı onun şimdi Avrupa'nın tam eşiğinde olduğunun çok iyi farkındadır. On beş ve on altıncı yüzyıllarda üç yeni Müslüman imparatorluğu kurulmuştur: Küçük Asya ve Doğu Avrupa'da Osmanlı Türkleri, İran'da Safeviler-ve Hindistan'da Moğollar. Bu yeni oluşumlar İslam ruhunun hiçbir biçimde can çekişmekte olmadığını, ama Müslümanlara hala felaket ve dağılma sonrasında yeni başarılar esini verme gücünü koruduğunu gösterir. İran ve Orta Asya'daki Safevi rönesansı İtalyan Rönesansıyla ilginç biçimde benzeşmektedir: ikisi de kendilerini öncelikle resimde ifade etmişler ve yaratıcı biçimde kültürlerinin pagan köklerine döndüklerini hissetmişlerdir.

Yeni bir tür On iki imam Şiiliği İran'da Safevi yönetiminde devlet dini olmuştur ve bu durum Şiiler ile Sünniler arasında daha önce görülmemiş düşmanlığın başlangıcı olmuştur: O zamana kadar Şiiler daha entelektüeldi veya mistik Sünnilerle çok fazla şeyi paylaşıyorlardı. Safevi hanedanının kurucusu Şah İsmail 1503'de Azerbaycan'da iktidara geçmiş ve iktidarını Batı İran ve Irak'a yaymıştır. Sünniliği sürüp çıkarmaya kararlıdır ve Şiileri daha önce pek kalkışılmamış bir insafsızlıkla amaçları için zorlamıştır. Kendisini kuşağının imamı olarak görmüştür. Bu hareket Avrupa'daki Protestan Reformasyon ile benzerlikler gösterir: ikisi de karşı çıkma geleneğinde köklerini bulur, ikisi de aristokrasiye karşıdır ve hanedan hükümetleri ile birlik oluşturmuştur. Reformcu Şiiler kendi topraklarında sufi tarikatları Protestanların manastırları kapatmasına benzer biçimde yasakladılar. Osmanlı imparatorluğu'nun Sünnileri arasında benzer bir düşmanlık uyandırmaları ve onların da kendi topraklarında Şiilere baskı yapmaları şaşırtıcı değildir. Sünni ulema tersine 'içtihat kapısının kapanması'nı reddetmiş, Şahlardan bağımsız olarak İslam'ı yorumlama hakkında ısrar etmiştir.

İran Şiileri, Suhreverdi'nin mistik geleneğini izleyen kendi felsefesini da geliştirmişlerdir. Bu İran okulunun en güçlü üyesi Molla Sadra olarak tanınan Sadreddin Şirazi'dir (1571 -1640). Bugün de birçok Müslüman onu İslam düşünürlerinin en engini olarak görür ve onun eserlerinin, İslam felsefesine özelliğini veren metafizik ve tinselliğin kaynaşmasını özetlediğini iddia eder.

Molla Sadra da, Suhreverdi gibi, bilginin yalnızca öğreni edinme süreci olmadığına, fakat dönüşüm süreci olduğuna inanmaktaydı. İran Şiiliği, mistisizmi, saf bilim ve metafizik yerine Tanrıya giden en geçerli yol olarak görmeyi sürdürüyordu. Molla Sadra panteist değildi. Yalnızca, Tanrıyı var olan her şeyin kaynağı olarak görmekteydi.

Tanrı ile birlik öteki dünyaya kalmış bir konu değildi. Molla Sadra da bunun bu dünyada bilgi ile elde edilebileceğine inanıyordu.

Çok saygı duyduğu Muhiddin Arabi gibi Molla Sadra da Tanrının oturduğu, dışsal, nesnel, bütün inananların ölümden sonra dirileceği başka bir göksel dünya öngörmez. Cennet ve tanrısal küre insanın içinde keşfedilmelidir, kişisel *alem-i misal'de:* bu her insanın ayrılmaz mülküdür, iki kişinin bile tamamıyla aynı cenneti ve aynı Tanrısı yoktur.

Moğol Hindistan'ında İslam kültürel olarak egemen olmuşsa da Hindu dini canlılık ve yaratıcılığını sürdürmüştür. Bazı Müslüman ve Hindular inançlar arası topluluklar oluşturmuştur; bunlardan en önemlisi Gürü Namak tarafından on beşinci yüzyılda kurulmuş olan Sihlik'tir. Bu yeni biçimli tektanrıcılık Allah'ın Hindu dininin Tanrısı ile özdeş olduğuna inanmaktadır.

Üçüncü Hint Moğol imparatoru, 1560-1605 yılları arasında hüküm sürmüş olan Ekber'in hoşgörü ve işbirliği ruhu ve bütün inançlara gösterdiği saygı çok çarpıcıdır. Hindulara gösterdiği duyarlılıkla vejetaryen olmuş, çok sevdiği avcılığı bırakmış ve doğum gününde veya kutsal Hindu mekânlarında kurban kesilmesini yasaklamıştır. 1575'te bütün dinlerden bilim adamlarının buluşup Tanrı üstüne tartışabilecekleri bir 'ibadethane' kurmuştur. Ekber, kendisini doğru yönlendirilmiş bütün dinlere gösterecek bir Tanrıya olan köktenci inancı ilan eden 'Tanrısal tektanrıcılığa' *(tevhid-i ilahi*) dayanan bit Sufi tarikat kurmuştur.

Özgün anlamıyla Tanrıya 'teslim' olmak olan İslam'a her inançla varılabilir: Onun 'Hz. Muhammed

sallallâhü aleyhi ve sellem'in dini' dediği, Tanrı tekelini elinde tutmaz. imparator Evrengzib (1618-1707) birliğin Müslüman kampta daha büyük disiplin sağlanmasıyla korunacağına inanmıştır: Şarap içmek gibi çeşitli gevşekliklere son veren bir karar kabul etmiş, Hindularla işbirliğine olanak tanımamış, Hindu bayramlarının sayısını azaltmış ve Hindu tüccarların vergilerini iki katına çıkarmıştır. Onun cemaatçi anlayışının en özellikli ifadesi Hindu tapınaklarının yaygın olarak yıkılmasında görülür. Ekber'in hoşgörü yaklaşımını tamamıyla tersine çeviren bu siyasa Evrengzib'in ölümünden sonra terkedilmiştir, fakat Moğol imparatorluğu onun Tanrı adına kapısını açtığı ve kutsallaştırdığı yıkıcı bağnazlıktan bir daha kurtulamamıştır.

Ekber'in yaşarkenki en ateşli muhaliflerinden biri önemli bir bilim adamı olan Şeyh Ahmed Sirhindi'ydi (1563-1625). Molla Sadra, gördüğümüz gibi, bu Varlığın Tekliği (vahdet el-vücud) anlayışını savunuyordu. Sirhindi ise, bu anlayışı öznel bularak reddetmişti. Sirhindi, Muhiddin Arabi gibi, bilincin daha yüce ve daha uyanık aşamalarına kendisinin de mistiklerin vecd durumunu yaşayarak geçtiğini iddia etmektedir.

On beşinci yüzyılda bütün Avrupa'da anti-semitizm güçlendi ve Yahudiler peş peşe şehirlerden sürüldüler.

Yeni Kabbalacı görüş olasılıkla Sefardim Yahudilerin çoğunluğunun yerleşmiş olduğu Osmanlı imparatorluğunun Balkan eyaletlerinde geliştirilmiştir. O zamana kadar Kabbala ancak seçkinlere hitap etmiştir, ama felaketten sonra bütün dünya Yahudileri daha mistik bir ruhsal yaşama dönmüşlerdir.

Bu, nerdeyse bütün Yahudiler için kabul edilen son Yahudi hareketi olmuştur ve dünya Yahudiliğinin dinsel bilincinde büyük değişiklikler yaratmıştır.

"Var olan her şeyin diyordu, "özü *sefirot* da mevcuttur ve O Kendisi her şeydir ve O'nun dışında hiçbir şey yoktur." Muhiddin Arabi ve Molla Sadra tektantıcılığına çok yaklaşmıştı.

Luria yüzyıllardır tektanrıcıları meşgul eden sorunu ele alıyordu:

Mükemmel ve ezeli Tanrı, sonu olan ve kötülük dolu dünyayı nasıl yaratmıştı?

Kötülük nerden geliyordu?

Dünyaya olanak sağlamak için, diye düşünmüştü Luria, En Sof kendi içinde bir boşluk yaratmıştı. Bu 'büzülme' veya 'çekilme' (*tsimtsum*) eylemiyle Tanrı kendisinin bulunmadığı bir yer yaratmıştı; aynı anda kendisinin tezahürüyle ve yaratılışla dolan bir boş alan. On altıncı yüzyıl Kabbalacıları için, *tsimtsum* öncelikle sürgün simgesiydi,

Tanrının çekilmesiyle doğan 'boş alan', çevresini En Sorun sardığı bir daire olarak algılanıyordu.

1484'de Papa VIII. Innocentius *Summa Desiderantes* kararını yayımlamış ve on altı ve on yedinci yüzyıllarda bütün Avrupa'da zaman zaman çılgınlık nöbetlerine yol açan bunalımı başlatarak, hem Katolikleri hem Protestanları aynı derecede etkilemişti. Bu karar Batı ruhunun karanlık yönünü açığa vuruyordu. Bu iğrenç sorgulamalar sırasında binlerce erkek ve kadına şaşırtıcı suçlarını itiraf edene kadar vahşice işkence yapıldı. Bu hayal anti-semitizmle ve derin cinsel korkularla bağlantılıydı. Şeytan güçlü ve iyi olması olanaksız Tanrının gölgesi olarak ortaya çıkmıştı. **Batıda ise Şeytan baş edilemez kötülük kişisi haline gelmiştir.** Gitgide, sürekli cinsel hazza hazır ve koca cinsel organlarla kocaman bir hayvan olarak resmedilmeye başlamıştır. Cadı çılgınlığı bilinçaltında, fakat baskıcı din ve amansız Tanrıya karşı zorunlu bir başkaldırıyı da temsil etmektedir.

Martin Luther (1483-1546) büyücülüğe katı biçimde inanmaktaydı ve Hıristiyan dünyasını Şeytan'la savaş içinde görüyordu. Ulusçuluğun yükselmesi ile Alman ve İsviçre şehirlerinin güçlenmesi on altıncı yüzyılda laiklerin yeni bir dinsel anlayış ve teolojik bilinç geliştirmelerine katkıda bulunmuştu. Ayrıca Avrupa'da gelişen bireycilik anlayışı vardı ve bu anlayış daima geçerli dinsel tutumlarda köktenci bir değişim içeriyordu, inançlarını dışsal, ortaklaşa biçimlerde ifade etmek yerine, Avrupalılar dinlerinin

içsel sonuçlarını daha fazla keşfetmeye başlıyorlardı. Bütün bu etkenler Batıyı modernliğe taşıyan acılı ve genellikle şiddetli değişime katkıda bulunmuştu.

“İnancın bilgiye, bilime ve kesinliğe gereksinimi yoktur” diye vaaz ediyordu ayinlerinden birinde: "O'nun hissedilmeyen, denenmeyen ve bilinmeyen iyiliğine serbestçe ve neşeyle teslimiyet yeter".

Buda'nın dediği gibi, aydınlanmadan sonra insan "pazar yerine dönebilmeli" ve bütün canlılara sevgi gösterebilmelidir. Huzur, sükunet ve merhamet duyguları gerçek dinsel anlayışın göstergeleridir. Luther ise kudurmuş bir anti-semitist, kadın düşmanıdır, cinselliğe karşı korku ve nefret doludur ve asi bütün köylülerin öldürülmesi gerektiğine inanmaktadır.

Luther, uzun vadeli bakıldığında, John Calvin (1509-64) kadar önemli değildi. On altıncı yüzyılın sonuna gelindiğinde, 'Calvinizm' uluslararası bir din olarak meydana çıkmıştı ve iyi veya kötü yöne, toplumu dönüştürüp insanlara istediklerini elde edebileceklerine inanma esini vermişti. Luther'in görüşleri kendisi öldükten sonra temelde Almanya'yla sınırlı kaldı, oysa Calvin'in görüşleri daha da geliştirildi. Öğrencileri geliştirdikleri düşüncelerle ikinci bir Reformasyon dalgası yarattılar. Kalvincilikten, Roma katolikliğinden daha kolay vazgeçilmektedir: **"bir kez Katolik olan hep Katolik kalır"** sözünde olduğu gibi. Fakat Calvinizm kendi etkisini yaratmaktadır: Terk edildiğinde laik biçimlerde ifade edilebilmektedir. Artık Tanrıya inanmayan birçok Amerikalı Püriten çalışma etiğine ve kendilerini bayrak ve ülküleri yan tanrısal 'seçilmiş ulus' görerek Kalvinci seçim kavramına bağlanmaktadır. Calvin'in Hıristiyanlık anlayışı özellikle Avrupa'nın yeni gelişen şehirlerinde baskıcı hiyerarşinin prangalarını kırmak isteyen burjuvaziye çekici gelmiştir.

Yahudi ve Müslümanların kıyaslanabilecek aşamalarında olduğu gibi, Batılı Hıristiyanlar artık aracılar istemiyorlar, Tanrı önündeki ayrılmaz sorumluluklarının bilincine varmaya başlıyorlardı.

İngiliz Hümanist Thomas More aziz tapımının 'putperestliği'ne karşı tartışmaların birçoğunda kişisel bir nefret yakalıyordu. Bu durum heykel yıkıcılığın şiddetinde ortaya çıkıyordu. Birçok Protestan ve Püriten Eski Ahir gravürlerinin mahkum edilmesini o kadar ciddiye aldı ki azizlerin ve Bakire Meryem'in heykellerini yıkıp katedral ve kiliselerde fresklerin üstüne alçı attı. Bu çılgın fanatiklik, onların, bu huzursuz ve kıskanç Tanrıyı kızdırmaktan, dua edip aracılıklarını istedikleri azizler kadar korktuklarını gösterir.

Katolik ve Protestanların Tanrı kavram ve deneyimleri birbirlerininkine çok fazla benzemekte ama, artık birbirlerini düşman olarak görmektedirler.

Püritenler gibi Cizvitler de Tanrıyı dinamik bir kuvvet olarak: yaşıyorlardı ve bu kuvvet onları güven ve enerjiyle dolduruyordu, Püritenler Yeni İngiltere'ye yerleşmek için Atlas Okyanusunu aşmışken, Cizvit misyonerler dünyayı dolaştılar: Gene Püritenler gibi, Cizvitler genellikle bilim adamlarıydı ve ilk bilimsel derneğin Londra Kraliyet Derneği veya Accademia del Çimento değil Cizvit Derneği olduğu ileri sürülmüştür.

Avrupa'daki bu yaygın korku ve umutsuzluğu nasıl açıklayabiliriz? Bu dönem aşırı endişe zamanıydı: Bilim ve teknolojiye dayalı yeni bir toplum yapısı ortaya çıkmaya başlamıştı ve kısa süre içinde dünyayı fethedecekti. Batı Hıristiyanları Tanrıyı daima zorlayıcı bulmuşlardı ve bu dinsel endişeleri hafifletmeyi amaçlayan Reformcularda anlatılan işleri daha da kötüye vardırmışlardı. Batının milyonlarca insanı ezeli lanete mahkum etmiş görünen Tanrısı, Tertullianus veya Augustinus'un daha karanlık dönemlerde öngördüğü katı ilahtan daha da korkunç olmuştu.

Gerçekten de on altına yüzyıl sonuna gelindiğinde Avrupa'da çoğu insan dinin ciddi biçimde inanılırlığını yitirmeye başladığını hissediyordu. Katoliklerin Protestanlar ve Protestanların Katolikler tarafından öldürülmesinden iğrenmeye başlamışlardı. Yüzlerce insan bir biçimde kanıtlanması olanaksız görüşleri nedeniyle şehit edilmişti. Dinsel yorum çeşitliliğinden çoğu insan felç olmuş ve huzursuzlanmıştı. inancın elde edilmesinin her zamankinden zor olduğu hissedilmiş olmalı. Dolayısıyla Batılı Tanrının tarihinde insanların, Tanrının eski düşmanı ve şeytanın bağlaşığı 'büyücüler kadar çok sayıda ‘ateist’ görmeye başlaması önemli bir dönüm noktası olmalı. Tanrının varlığını tamamıyla inkâr

etmek için kavramsal zorluklar o zaman üstesinden gelinemeyecek kadar büyüktü. Doğum ve vaftizden ölüme ve kilise bahçesine gömülmeye kadar din herkesin yaşamına egemendi. Günlük her etkinliğin zamanlaması, inananları ibadete çağıran kilise çanları ile yapılıyordu ve dinsel inanç ve kurumlarla iç içe geçmişti: meslek ve kamu yaşamı üstünde egemendi. Lonca ve üniversiteler bile dinsel kurumlardı. Her biri bilimsel doğrulamalara dayalı uyumlu nedenler toplamı söz konusu olana kadar, kimse dinin biçimlendirdiği ve Avrupa'nın ahlaki, duygusal, estetik ve siyasal yaşamına egemen olan Tanrının varlığını inkâr edemezdi. Avrupa'da on sekizinci yüzyılın sonuna gelene kadar Tanrının varlığını inkâr edecek birkaç kişinin çıkması söz konusu değildi.

Öyleyse insanların birbirlerini 'ateizmle suçlamakla anlatmak istedikleri neydi? Fransız bilim adamı ve aynı zamanda katı bir **Fransisken olan Martin Mersenne (1588-1648)** yalnız Paris'te 50,000 ateist olduğunu, fakat bu 'ateistlerin' çoğunluğunun Tanrıya inandığını ilan ediyordu. inançsız olduğunu ilan ettiği bir başkası İtalyan akılcı Giordano Bruno'ydu (1558-1600). Bruno evrenin ruhu, kaynağı ve hedefi olan bir tür stoacı Tanrıya inanıyordu. Mersenne bu iki kişiye de 'ateist' diyordu, bunun nedeni onların Üstün Varlığın mevcudiyetini inkar etmeleri değil, onlarla Tanrı konusunda uyuşmamasıydı. Aynı biçimde pagan Roma imparatorluğu Yahudi ve Hıristiyanları ateist saymıştı, çünkü onların tanrısallık düşüncesi kendilerinin tanrısallık düşüncesinden farklıydı. Gerçekten de, on dokuzuncu yüzyıl sonu ve yirminci yüzyıl başında insanların 'anarşist' veya 'komünist' diye nitelendirilmeleri gibi, düşmanlarınıza 'ateist' demeniz mümkündü.

Anglikan teolog Richard Hooker (1554-1600) iki tür ateist olduğunu iddia ediyordu: Tanrıya inanmayan küçük bir gaip ve Tanrı yokmuş gibi yaşayan çok daha fazla sayıda insan. John Wİngfield (1634) **"Riyakar ateisttir; başıboş kötü adam açık ateisttir; korkusuz, cüretkar ve gururlu bozguncu ateisttir: öğretim veya düzeltilmeyi kabul etmeyen ateisttir"** diyordu. Thomas Nashe (1567-1 601) hırslı, arzulu, obur, mağrur kişilerle fahişeleri ateist ilan etmiştir.

'Ateist' sözcüğü hakarettir. Tanrının mutlak egemenliğine inandıkları için, Luther ve Calvin, Aristoteles'in kendi başına güçleri olan doğa anlayışını reddetmişlerdi. Doğanın, kurtuluşu yalnızca Tanrıdan armağan olarak bekleyip kendisi için hiçbir şey yapamayan Hıristiyan kadar edilgen olduğuna inanıyorlardı. Calvin, görülmez Tanrının kendisini bilinir kıldığı doğal dünyanın üstüne araştırmalar yapılmasını açıkça emretmişti. Bilimle kutsal metinler arasında hiçbir çelişki olamazdı. Tanrı Kitabı Mukaddes'te kendisini bizim insani sınırlarımız içine uyarlamıştı; yetenekli bir konuşmacının dinleyicilerinin düşünce ve yeteneklerine göre kendisini ayarlaması gibi. Yaradılışın açıklanması, Calvin'e göre, karmaşık ve gizemli süreçleri, herkesin Tanrıya inanması için sıradan insanın zihnine uydurmaya çalışan bebek konuşması örneğiydi. Üstünde sözcük anlamıyla durulacak konu değildi.

Roma Katolik Kilisesi her zaman bu kadar açık fikirli olmamıştı. 1530'da Polonyall astronom Niholaus Copernicus güneşin evrenin merkezinde olduğunu iddia etti. Ölümünden kısa süre önce 1543'te yayımlanan kitap, Kilisenin Yasak Kitaplar listesine alındı. 1613'te Piza'lı matematikçi Galileo Galilei, icat ettiği teleskopun Copernicus'un sisteminin doğruluğunu kanıtladığını iddia etti. Roma Katolik Kilisesi güneş merkezli kuramı Yaratıcı Tanrı inancını tehlikeye düşürdüğü için mahkûm etmedi, nedeni Kutsal Metinlerdeki Tanrı sözüyle çelişmesiydi.

Galileo'nun ve Copernicus'un bilimsel buluşları İsmailileri, Sufileri, Kabbalacıları rahatsız etmeyebilirdi, ama bu yeni sözcük anlamına bağlı Katolikler ve Protestanlara sorun çıkardı. Dünyanın, güneşin çevresinde döndüğü kuramı Kitabı Mukaddes'teki "Dünya da pekişmiştir, sarsılmaz", "Güneş doğar da ve batar da ve doğduğu yere gider[1]', "Belli vakitler için ayı yarattı, güneş de batacağı yeri bilir" satırlarıyla nasıl uzlaştırılacaktı?

Molla Sadri'nin Müslümanlara gök ve yerin her bireyin imgelemindeki dünyada bulunduğunu öğrettiği bir zamanda, Bellarmine gibi kılı kırk yaran kilise adamları bunların coğrafi yerleri bulunduğunu gayretle ileri sürüyorlardı. Bu tutum geleneksel dinsel mitolojiyi yeni bilim karşısında zayıflatacak ve sonunda birçok insanın Tanrıya inanmasını zorlaştıracaktı. Filozoflar ve bilim adamları gibi, Reformasyon sonrası Hıristiyanları da mistiklerin imgelemci Tanrısını etkin biçimde terk ettiler ve

aklın Tanrısıyla aydınlanmaya çalıştılar.

9 Aydınlanma

On altıncı yüzyılın sona erişiyle, Batı, bütünüyle farklı tip bir toplum ve yeni bir insanlık ülküsü doğuracak bir teknoloji üretme sürecine girdi. Bu süreç, Tanrının rolü ve yapısının algılanışını da kaçınılmaz olarak etkiledi. On sekizinci yüzyılın kapanmasıyla, Avrupa dünya hakimi olmaya başladı ve onun başardıklarının doğası, dünyanın geri kalanının onu yakalamasının olanaksız olduğu anlamına geliyordu. Batılılaşma süreci ve onunla birlikte Tanrının bağımsızlığını savlayan laiklik kültü başladı.

Modern teknik toplum ne içeriyordu?

Bütün eski uygarlıklar tarıma bağlıydı. Adından da anlaşıldığı gibi, uygarlık, seçkinler sınıfının köylülerce üretilen tarımsal artığın üzerinde yaşadığı ve yeni kültürler yaratmak için boş zaman ve olanaklarının olduğu kentler oluşturmaktı. Bu tür tarıma dayalı bütün uygarlıkların karınları yumuşaktı. Ürün, hasat, iklim ve toprak kayması gibi değişkenlere bağlıydılar. Her imparatorluk genişleyip bağlantı ve sorumluluklarının sayısı arttıkça, eninde sonunda sınırlı kaynaklarını aştı. Gücünün doruğuna ulaştıktan sonra, kaçınılmaz olarak çöküş ve düşüşü başladı. Ama, yeni Batı, tarıma dayanmıyordu. Modernleşme süreci Batıyı bir dizi köklü değişikliğe zorladı: sanayileşmeyi ve bunun bir sonucu olarak tarımda dönüşümü, entelektüel bir ’aydınlanma'yı, ayrıca siyasi ve toplumsal devrimleri başlattı. Bu büyük değişiklikler doğal olarak insanların kendilerini algılayış biçimlerini doğallıkla etkiledi ve geleneksel olarak 'Tanrı' adını verdikleri nihai gerçekle ilişkilerini yeniden gözden geçirmelerini gerektirdi.

Uygarlık ve kültürel başarı artık küçücük bir seçkinler sınıfına değil, fabrika işçilerine, kömür madencilerine, matbaacılara ve tezgahtarlara dayanıyordu; ama yalnızca emekçiler olarak değil, hiç olmadığı kadar genişleyen pazarda alıcılar olarak da. Verimlilikteki büyük artış, sermaye birikimi ve açık pazarların yayılması, bilimdeki yeni entelektüel ilerlemelerle birlikte toplumsal devrimi başlattı: Toprak sahibi sınıfın gücü azaldı ve yerini burjuvazinin paralı adaleleri

Yerkürenin yeni bölümlerine girmiş denizciler gibi, bir kaşifti aydın. Toplumu uğruna şimdiye dek bilinmeyen diyarlara atılmaya cüret ediyordu, imgeleminde böyle bir çabası olan yenilikçi, yeni alana giren ve süreç içinde, eski kutsal kabulleri deviren, kültürel bir kahraman oldu. insanlar, daha iyi eğitimin ve düzeltilmiş yasaların insan ruhuna ışığı getirebileceğine inanmaya başladılar. Hakikati bulmak için, miras aldıkları geleneğe, bir kuruma ya da bir seçkine ya da Tanrıdan gelen bir vahiye bile gereksinimleri olmadığını hissediyorlardı artık.

Ateistlik hala nefret duygusu uyandırıyordu. Bununla birlikte birkaç kişi Tanrınn varlığına bile verili gözüyle bakılamayacağını anlamaya başlamıştı. Bunun ayırdına varan ve ateistliği ciddi olarak ele alan ilk insanlardan biri de Fransız fizikçi, matematikçi ve teolog Blaise Pascal'dı (1623-62) herhalde. Tanrıya inanmanın yalnızca kişisel bir seçim konusu olabileceğini, bu yeni cesur dünyada, dillendiren ilk kişi Pascal'dı. Bu konuda, ilk modern kişi oydu.

Descartes ünlü özdeyişini buldu: Cogito, ergo sum; düşünüyorum, öyleyse varım. Bir 'kusursuzluk' kavramımız olmamışsa, 'kusur' düşüncesine de ulaşamayız. Anselmus gibi, Descartes da, var olmayan bir kusursuzluğun çelişme olacağı kararına vardı. Bu nedenle kuşku duymamız, bize yüce ve kusursuz bir varlığın -Tanrının- varolması gerektiğini söyler.

Din, en başından beri, insanların dünyayla ilişki kurmalarına ve dünyada kök salmalarına yardımcı oldu. Kutsal yer kültü dünyadaki bütün öteki düşüncelerin önünde geldi ve korkunç evrende insanların bir odak bulmalarına yardım etti. Doğal güçleri tanrılaştırma, her zaman insanın dünyaya verdiği yanıtın bir parçası olmuş korku ve hayranlığı tanımladı. Descartes'in, hayranlık duymaya hiç zamanı olmadı. Gizem duygusundan ne pahasına olursa olsun uzak durulmalıydı; çünkü bu, uygar insanın zamanla bıraktığı, zihnin ilkel bir durumunu gösteriyordu. Descartes'in Tanrısı, dünyevi olaylara karışmayan filozofların Tanrısıydı.

Tanrıyı kendi mekanik sistemine indirgemiş olan İngiliz fizikçi Isaac Newton (1642-1727) da, Hıristiyanlığı gizemden kurtarma konusunda aynı derecede endişeliydi. Sırasıyla kendinin, Tanrının ve doğal dünyanın varlığını kanıtlamış Descartes'in tersine, Newton fiziksel evreni açıklama girişimiyle, sistemin gerekli bir parçası olarak Tanrıyla başladı. Newton'un fiziğinde doğa tamamıyla edilgendi: Tanrı eylemin tek kaynağıydı. Böylece, Aristoteles'te olduğu gibi, Tanrı, doğal, fiziksel düzenin bir devamıydı yalnızca.

Pascal ve Descartes'in tersine, Newton evren üstüne düşündüğü zaman Tanrının varlığının kanıtını bulduğundan emindi. Göksel cisimlerin içinde bulunan yerçekimi niye onları bir araya çekip kocaman tek bir kütlesel cisim meydana getirmiyordu? Çünkü bunu önlemek için araları yeterli uzaklıkta olmak üzere sonsuz uzayın her yerine dikkatli bir biçimde dağıtılmışlardı.

Bugün insanlar Tanrının varlığını yadsıdıkları zaman çoğunlukla reddettikleri Newton'un Tanrısıdır; bilim adamlarının artık uyum içinde açıklayamadıkları evrenin kökeni ve ayakta tutucusu olan Tanrı.

Tanrı sonsuz olduğuna göre, her yerde var olmalıdır. Uzay Tanrının varlığının sonucudur, ezeli olarak kutsal kudretten çıkar.

Descartes gibi, cahillik ve boş inanla bir tuttuğu gizeme hiç zaman ayırmadı Newton. Hıristiyanlığı metafizikten temizlemeyi çok istiyordu; bu onu Hz. İsa'nın tanrısallığı gibi çok önemli öğretilerle karşı karşıya getirse de. 1670'lerde Teslis öğretisi üstüne çok ciddi teolojik bir incelemeye başladı ve putperest dönmeler için aldatıcı sözleriyle Athanasius tarafından Kiliseye sokulduğu sonucuna vardı. Arius haklıydı: İsa Mesih, kesinlikle Tanrı değildi; Teslis ve Diriliş öğretilerine 'kanıt' olarak gösterilen Yeni Ahit'in bu bölümleri düzmeceydi. Athanasius ve meslektaşları bunları uydurmuşlar ve kutsal metinlere, böylece tabana seslenerek, halk kütlesinin ilkel fantezilerini eklemişlerdi: **"insanoğlunun boş inanlara düşkün ateşli yönü, din konularında her zaman gizemleri sevmek ve o yüzden en az anladığından en çok hoşlanmak olmuştur."** Hıristiyan inancından bu ıvır zıvırı çıkarmak Newton için bir tür sabit fikir haline gelmişti. 1680'nin başlarında, Newton Putperest Teolojinin Felsefi Kökenleri adını verdiği bir inceleme üstüne çalışmaya başladı. Bu inceleme, metafizikten kurtulmuş ve tek Tanrıya tapınmanın akılcı savunuculuğunu yapmış Nuh'un ilk dinin temelini, Putperest bir teolojinin oluşturduğunu öne sürüyordu. Emirler yalnızca Tanrı sevgisi ve komşu sevgisiydi, insanlara Doğayı, yüce Tanrının tek tapınağını düşünmeleri emredilmişti. Sonraki kuşaklar bu saf dini mucize ve keramet masallarıyla kirletti. Kimileri putperestlik ve doğaüstüne döndü. Gene de Tanrı onları yola getirmek için bir dizi peygamber yolladı. Pythagoras bu dini öğrendi ve onu Batıya getirdi, insanlığı doğruya dönmeye davet için gönderilen peygamberlerden biri Hz. İsa'ydı, ancak Athanasius ve işbirlikçilerince onun saf dini kirletildi.

Newton, dinsel yaşamda gizemin rolünü açıkça anlamıyordu. Din, sanat gibi, bugünün görünümüne ilişkin bir bakış açısı kazanmak için geçmişle bir diyalogdan oluşur çoğu kez. insanlara yaşamın nihai anlamı üstüne kalıcı sorularla uğraşma olanağını veren, onlara sıçrama noktası sağlayan gelenektir. Din ve sanat, bu nedenle, bilim gibi işlemez. Tindal, Newton gibi, başlangıçtaki dini yeniden canlandırmayı ve sonraki eklemelerden temizlemeyi denedi. Akılcılık tüm sahici dinin denektaşıydı: **"Her birimizin yüreğinde, yaratılış anından beri bir akıl ve doğa dini vardır; bütün insanlık kurumlaşmış herhangi dinin doğruluğunu bununla yargılamalıdır."** Bu nedenle vahiy gereksizdi, çünkü hakikat kendi akılcı sorgulamalarımızla bulunabilirdi.

Hermann Samuel Reimaats (1694-1768) gerçekten de İsa'nın eleştirel bir biyografisine girişti. Reimaats, Hz. İsa'nın yalnızca ilahi bir devlet kurmak istediğini ve kurtarıcılık görevi başarısızlığa uğrayınca ümitsizlik içinde öldüğünü öne sürdü. Hz. İsa'nın Dört incil'inde, insanlığın günahlarının bağışlanması için geldiği iddiasının asla bulunmadığını belirtti. Batı Hıristiyan dünyasının temelini oluşturan bu düşünce, yalnızca Hıristiyanlığın sahici kurucusu olan Aziz Pavlus'a bağlanabilirdi. Bundan dolayı, Hz. İsa'ya Tanrı olarak değil, ama 'olağanüstü, yalın, yüce ve uygulanabilir bir dinin öğretmeni olarak saygı göstermeliydik.

Bu nesnel çalışmalar kutsal metinlerin sözcük anlamıyla kavranışı ve inancın simgesel ya da mecazi yapısına önem vermeme üstüne kurulmuştu.

Tanrıyı bu yolla bizden biri gibi düşünmeye ve konuşmaya zorlamak ilahın bu tür insanbiçimci ve kişileştirici kavramının yetersizliklerini gösterir. Böyle bir Tanrı uyumluya da saygıdeğer alamayacak kadar çok çelişki içerir.

Sonradan Aydınlanma olarak bilinen hareketin temsilcisi François Marie de Voltaire, Felsefe Sözlüğü'nde (1764) bu üstün dini tanımladı; bu din her şeyden önce, olabildiği kadar yalın olmalıydı.

İnsanları saçma kılmadan adil olmayan yönelten çok daha fazla ahlak ve çok daha az dogma öğretemez mi?

İnsana olanaksız, çelişkili, kutsallığa zarar getirmeyen, insan soyu için tehlikeli olmadan ve sağduyu sahibi kimseyi ezeli ceza ile tehdit etmeden?

Akıl dışı bilgecilik adına yeryüzünü kana bulayan cellatları olmadan inancını onaya koyamaz mı yalnızca tek tanrı, adalet, hoşgörü ve insanlığa tapmayı öğreterek?

Aydınlanmanın filozofları Tanrı düşüncesini yadsımadılar yine de. Onlar, insanı sonsuz cehennemle korkutan Ortodoksluğun zalim Tanrısını reddettiler. Ona ilişkin aklın karşısında olan gizem öğretilerini reddettiler. Ama bir Yüce Varlık'a olan inançları bozulmadan kaldı. Voltaire **"Tanrı yoksa onu uydurmak gereklidir"**, diyecek kadar ileri gitti. Felsefe Sözlüğü'nde, insan için tek Tanrıya inanmanın sayısız tanrıya inanmaktan daha akılcı ve doğal olduğunu tartıştı. Aslında yalıtılmış küçük köylerde ve topluluklarda yaşayan insanlar tek tanrının yazgılarına egemen olduğunu kabul etmişlerdi: Çok tanrıcılık daha sonraki bir gelişmeydi.

Voltaire ateizmi, filozofların yok etmeye can attıkları boş inan ve tutuculukla bir tuttu.

Avrupa Yahudileri de yeni düşüncelerden etkilenmişlerdi. İspanyol Yahudisi soyundan gelme bir Felemenk, Baruch Spinoza (1632-77) Geliştirdiği düşünceler geleneksel Musevilikten tamamen farklıydı ve Descartes gibi kimi bilimsel düşünürler ve Hıristiyan skolastiklerden etkilenmişti. 1656' da, yirmi dört yaşında, Amsterdam sinagogundan resmen aforoz edildi.

Spinoza ateist olarak kabul edilmişti, ancak incil'in Tanrısı olmamakla birlikte, bir Tanrıya inanmıştı. Kitabı Mukaddes tarihine eleştirel gözle baktı. İsrailliler anlamadıkları her görüngüye **'Tanrı'** adını vermişlerdi. Peygamberlerin, örneğin, Tanrının Ruhu'ndan esin aldıkları söylenmişti, çünkü onlar üstün zekalı ve kutsal adamlar olarak kabul edilmişti. Ancak bu tür 'esin' seçkin bir sınıfa özgü olmayıp, doğal akla sahip herkes için geçerliydi: inanç ritleri ve simgelerinin yalnızca bilimsel, akılcı düşüncede yetersiz kalan halk kütlelerine yararı olabilirdi.

Tanrı maddi bir varlıktır, evreni yöneten düzenle özdeş ve ona eşittir. Nevvton gibi, Spinoza da eski felsefi yayılma düşüncesine döner, Çünkü Tanrı her şeyin aslında vardır ve her yerde bulunur, maddi ve ruhsal olarak onların varoluşlarını düzenleyen yasa olarak tanımlanabilir.

Var olan bütün yasaların toplamı olarak, Tanrı her şeyi birlik ve uyum içinde kaynaştırmış en yüksek kusursuzluktu. Gerçekten, Spinoza 'Tanrı' sözcüğünü yalnızca tarihsel nedenlerle kullanmıştı: Gerçekliğin bir bölümünün 'Tanrı' ve bir bölümünün **'Tanrı olmayan'** olarak ayrılamayacağını savunan ateistlere katılıyordu. Kimileri bildiğimiz dünyadan ayrı **'Hiçbir şey'** olmadığını söylemişlerdi. Aşkın En Sofun yokluğu olmadığına göre, Spinoza'nın panteizmi Kabbala'yı andırır ve kökten mistisizmle yakınlarda çıkan ateistlik arasında bir yakınlık olduğunu kavrayabiliriz.

Mendelssohn Tanrısız yaşamı anlamsız buluyordu, ama bu tutkulu bir inanç değildi: Akıl yoluyla erişilebilir Tanrı bilgisiyle oldukça hoşnuttu.

isviçreli genç bir papaz, Johann Caspar Lavater, Diğer teistler gibi, vahyin yalnızca doğruluğu akıl yoluyla kanıtlanabilirse kabul edilebileceğini ileri sürdü. Teslis öğretisi onun ölçütleriyle bağdaşmadı. Yahudilik bildirilmiş bir din değil ama bildirilmiş bir yasaydı. Yahudi Tanrı kavramı, insanlığın bütününe ait olan ve yardım görmemiş akıl yoluyla kanıtlanabilen doğa diniyle özdeşti aslında.

Yahudiler Mendelssohn'un felsefesinden çok Immanuel Kant'ın felsefesinden etkilendiler. Kant, Aydınlanmayı, **"insanın kendi kabullendiği vesayetten çıkışı"** veya dış otoriteye güvenme olarak

tanımlamıştı. Tanrıya giden tek yol, onun 'pratik akıl' dediği, ahlaki vicdanın özerk bölgesinden geçiyordu. Dinin, kiliselerin katı kurallı otoritesi, insanların kendi güçlerine güvenmelerini ve Öteki'ne bağlanma cesaretlerini engelleyen dua ve ayin gibi çoğu tuzağını Kant bir kenara attı. Ama Tanrı düşüncesinin per se(özünde) karşısında değildi. Yüzyıllar önce Gazali'nin yaptığı gibi, Tanrının varlığına ilişkin geleneksel tartışmaların yararsız olduklarını savundu, çünkü zihinlerimiz yalnızca uzay ve zamanda varolan şeyleri anlayabilirdi ve bu kategorinin ötesinde yatan gerçekleri düşünmeye elverişli değillerdi. Mantığa göre Tanrının varlığını kanıtlamak olanaksızdı, ama aksini kanıtlamak da olanaksızdı. Tanrı düşüncesi bizim için gerekliydi: kapsamlı bir dünya düşüncesi oluşturabilmemiz için ideal sınırı bize o gösteriyordu.

Bundan dolayı, Kant'a göre, Tanrı yalnızca, kötüye kullanılabilen bir kolaylıktı. Kant ateist olduğunu yalanladı. Çağdaşları onu, insanoğlunun kötülük kapasitesinin tamamen farkında olan, dindar bir adam olarak tanımladılar. Kant, ahlaki bir yaşam sürmek için insanların doğruluğu sevinçle ödüllendirecek bir idareciye gereksinimleri olduğunu öne sürdü. Bu görüş açısında, Tanrı sadece ikincil bir düşünce olarak ahlak sistemine eklenmişti. Dinin merkezi artık Tanrı gizemi değil, ama imanın kendisiydi. Tanrının, artık her varlığın temeli olmayan ve bize daha yetkin ve ahlaklı olabilme işlevi veren bir stratejisi olmuştu. Bu, insanın bir adım ötedeki özerklik ülküsünü ele geçirme ve bununla bir bakıma yüzeysel olan Tanrıdan hepten vazgeçmesi çok sürmeyecekti. Kant, geleneksel kanıtların doğruluğundan kuşku duyan, aslında bunların hiçbir şeyi kanıtlamadığını gösteren Batıdaki ilk insanlardan biri olmuştu.

Aydınlanma akılcılığının yanında, 'yürek dini' olarak adlandırılan yeni tür bir dindarlık gelişti. İnsanları, dıştan gelen kanıt ve otoriteleri tamamıyla bırakmaya ve herkesi kapasitesinde ve yüreğinde bulunan Tanrıyı keşfe itiyordu.

Püritenizmde olduğu gibi, duygusal bir din deneyimi doğru inancın ve dolayısıyla kurtuluşun tek kanıtıydı.

Yürek dininde, Tanrıya ilişkin öğretiler içteki duygusal anlatımlarla yer değiştirmişti. Kont von Zinzendorf, VVesley'in düşüncelerine benzer düşünceler ileri sürdü: **"inanç düşüncelerde ya da kafanın içinde değil yürektedir, yürekte yanmış bir ışıktır."** Akademisyenler "Teslis'in gizemi' hakkında gevezelik etmeye devam edebilirlerdi, ancak öğretinin anlamı üç Kişinin birbiriyle olan ilişkisi değil, onların bizim için ne olduklarıydı.

Özellikle 1649'da Kralı. Charles'ın idamından sonra, Oliver CromvveH'in Püriten hükümetinin idaresi altındaki İngiltere'de vahiy heyecanı baş göstermişti. 1649'da Gerard Wistanley, Surrey'de Cobham yakınlarında 'Digger' cemaatini kurdu, insanoğlunu Adem'in Cennet Bahçesi'ni işlediği özgün durumuna getirmeye karar vermişti: Bu yeni toplumda, özel mülkiyet, sınıf farkı ve insan otoritesi son bulacaktı, ilk Quakerlar -George Fox, James Naylor ve müritleri- tüm erkek ve kadınların Tanrıya doğrudan yaklaşabileceklerini vaaz ettiler.

Spinoza gibi, Ranterlar da ateistlikle suçlanmışlardı. Özgürlükçü inançlarında Hıristiyan tabularını bilerek yıkmışlar ve kafirce, Tanrı ve insan arasında hiçbir fark olmadığım savunmuşlardı.

Ranterların birkaçı, yeni Krallık'ı kuracak olan, Tanrının yeniden dirilişi, Mesih olduklarını öne sürüyorlardı. VVİlliam Franklin, saygıdeğer bir aile reisi, 1646’da ailesi vebayla savrulunca aklını yitirdi. Kendini Tanrı ve İsa olarak ilan edip Hıristiyan yoldaşlarına korku saldı. Mary Gadbury, tüm sınıf farklarını ortadan kaldıracak yeni bir toplumsal düzen kehanetinde bulunarak, hayaller görmeye ve sesler duymaya başladı. Franklin'i Tanrısı ve Mesih'i olarak kabul etti. Sayısız taraftar buldukları anlaşılıyor, ama I650'de tutuklandılar, kırbaçlandılar ve Bridevvell'e hapsedildiler. Aynı sıralarda, John Robbins adında biri de Tanrı sayılmıştı: Tanrı Baba olduğunu iddia etmiş ve yakında karısının dünyanın Kurtarıcısını doğuracağına inanmıştı.

Bauthumely Tanrıdan, ona dönen insanın Gözü, Kulağı ve Eli olduğuna inanan Sufi inancını anımsatan terimlerle söz eder. Akılcılar gibi, Bauthumely de Teslis öğretisini reddeder ve yine bir Sufi gibi, tanrı iken demekle Tanrının kendini tek insanda göstermiş olamayacağını söyleyerek Hz. İsa’nın tanrılık

niteliğine inancını sınırlar.

Kalvinciler kelimenin tam anlamıyla dünyada etkin bir Tanrıyı yeğliyorlardı: Takdiri ilahi öğretileri onların Tanrıya bakış açılarını gösteriyordu; buna göre Tanrı yeryüzünde olan her şeyden, iyi ya da kötü, gerçekten sorumluydu. Bu şu anlama geliyordu; bilim, yarattıklarının her eyleminde - doğal, bireysel, fiziksel ve ruhsal- rastlantı gibi görünen eylemlerinde bile görülebilen Tanrıyı açığa çıkarabilirdi yalnızca.

Kıyamet yılı 1666'da, bir Yahudi Mesih Kurtuluşun yakın olduğunu bildirdi ve tüm dünya Yahudilerince coşkun kabul gördü. **Sabetay Sevi,** Tapınağın Yıkılışının yıldönümü olan 1626’da Küçük Asya'daki İzmir'de varlıklı bir Sefardik ailede dünyaya geldi. Büyürken, bugün belki de manik depresif tanısı koyabileceğimiz garip eğilimler geliştirdi. Ailesinden ayrılıp inzivaya çekildiğinde, derin keder dönemleri geçirir oldu. Bunları esrikliğe yakın bir sevinç izliyordu. Bu 'manik' dönemler sırasında, bilerek ve hayret verici bir biçimde Hz. Musa Yasası'nı çiğnedi: Herkesin önünde yasak yiyeceklerden yedi, kutsal Tanrı Adı'nı ağzına aldı ve özel bir vahiyle böyle

yapmasının bildirildiğini iddia etti. Kendisinin çoktandır beklenen Mesih olduğuna inanmıştı. Sonunda hahamlar buna daha fazla dayanamadılar ve 1656'da Sabetay'ı kentten sürdüler. Osmanlı imparatorluğu'nun Yahudi toplulukları arasında gezer oldu. İstanbul'daki manik bir konuşması sırasında, Tevrat'ın kaldırıldığını bildirdi, yüksek sesle ağlayarak şöyle dedi**: "Yasakları kaldıran, Kutsanmış Tanrımız Efendimiz Sensin!"** 1648'de Polonya'daki kanlı Yahudi kıyımından kaçmış şimdi fahişe olarak yaşamını sürdüren bir kadınla Kahire'de evlenmesi skandala neden oldu. 1662'de Sabetay Kudüs'e gitmek için yola koyuldu: Bu sıralarda kasvetli bir hali vardı ve cinlerin kendisini ele geçirmiş olduklarına inanıyordu. Filistin'de Natan adında bilgili, cinleri kovmakta usta genç bir haham olduğunu duydu ve Gaza'daki evini bulmak üzere yola çıktı.

Sabetay gibi, Natan da Yitshak Luria'nın Kabbala'sını incelemişti. İzmir’li kederli Yahudiyle karşılaştığı zaman, ona çılgın olmadığını söyledi: Karanlık kederi onun gerçekten Mesih olduğunun kanıtıydı. 31 Mayıs 1665'te, aniden manik bir hazza tutuldu ve Natan'ın cesaretlendirmesiyle, Mesihlik görevini bildirdi. Natan, Osmanlı imparatorluğu'nun kentlerine olduğu gibi, İtalya, Hollanda, Almanya ve Polonya'daki Yahudi cemaatlerine de iyi haberleri mektupla bildirdi ve Mesih'e ilişkin heyecan tüm Yahudi dünyasında söndürülmesi olanaksız bir yangın gibi yayıldı. Sefardimler, ispanya'ya sürülmüş Yahudilerin torunları, Luriancı Kabbala'dan etkilenmişlerdi ve çoğu Dünyanın Sonunun yakın olduğuna inanır olmuştu. Yahudilik tarihi boyunca, birçok Mesihlik iddiası olmuş ama hiçbiri böylesine yoğun destek görmemişti. Sabetay hakkında kuşkuları olan Yahudilerin bunları açıkça söylemeleri tehlikeli hale gelmişti. Bütün işler durdu; Türkiye Yahudileri uğursuzca sebt günü dualarından Sultan'ın adını çıkarıp yerine Sabetay'ı koydular. Sonunda, Sabetay 1666'nın ocak ayında İstanbul’a vardığında, asi olarak tutuklandı ve Gelibolu'da hapsedildi.

Kurtuluş yaklaşmıştı! Bu ani tersine dönüş silinmez bir etki yarattı. Tüm Yahudi dünyasının gözleri, Sabetay’ın kendisini esir edenlerin üzerinde bile bir etki yarattığı, Gelibolu'ya kenetlenmişti. Türk vezir onu oldukça rahat bir eve yerleştirdi. Sabetay mektuplarına: "Ben Tanrınızın peygamberiyim, Sabetay Sevi" diye imza atmaya başladı. Ancak yargılama için İstanbul'a geri getirildiğinde, bir kere daha buhran devresine girdi. Sultan ona ya İslam dinine girmesi ya da ölüm seçeneklerini verdi: Sabetay, İslam'ı seçti ve hemen salıverildi, imparatorluktan aylık bağlandı ve görünüşte sadık bir Müslüman olarak 1 7 Eylül 1676'da öldü.

Kuşkusuz korkunç haber, çoğu hemen inancını yitiren taraflılarını mahvetti. Hahamlar yeryüzünden anısını silmeye giriştiler: Sabetay hakkında bulabildikleri bütün mektupları, kitapçıkları ve risaleleri yok ettiler. Bugün de, bu Mesih'e ilişkin kötü yenilgi birçok Yahudiyi utandırır ve sözünü etmek ağırlarına gider. Şaşırtıcı bir biçimde, din değiştirmiş olması rezaletine karşın, birçok Yahudi Mesihlerine sadık kaldı. **Gazzeli Natan** ömrünün kalanını Sabetay'ın gizemini vaaz etmeye adadı: o İslam dinine girmekle, kötülük güçleriyle ömür boyu sürdürdüğü savaşı devam ettirmişti. Türkiye ve Yunanistan'da yaklaşık iki yüz aile Sabetay'a sadık kaldı: Onun ölümünden sonra kötülükle savaşını sürdürmek için onun örneğini izlemeye karar verdiler ve 1683'te en *masse* (toptan, hepsi birden, kitle

halinde) İslam dinine girdiler. Birbirlerinin evlerindeki gizli sinagoglarda toplanarak ve Hahamlarla yakın ilişkilerini sürdürerek, gizliden gizliye Yahudiliğe bağlı kaldılar.

Diğer Sabetaycılar bu çarelere başvurmadılar, yalnız Mesihlerine ve sinagoglarına sadık kaldılar. Bu gizli Sabetaycılar bir zamanlar inananlardan daha fazla gibi görünüyor. Ancak on dokuzuncu yüzyılın önde gelen çoğu Haham Sabetay'ın Mesih olduğuna inanmış görünür.

Bir Marrano olarak doğmuş ve Hıristiyan teolojisi çalışmaya başlamış olan Abraham Cardazo (öl. 1706), günahları yüzünden tüm Yahudilerin din değiştirmeye mahkum olduklarına inandı. Bu onların cezasıydı.

Cardazo ılımlı bir Sabetaycıydı. Din değiştirme görevinin olduğuna inanmıyordu, çünkü, Sabetay Sevi bu acı verici işi onun adına yapmıştı. Ama bir Teslis öğretisi çıkarmakla, bir tabuyu yıktı. Yüzyıllar boyunca, Yahudiler, putperestlik ve kafirlik saydıkları Tesliscilikten nefret edegelmişlerdi. Ancak şaşırtıcı sayıda Yahudi bu yasak görüşe ilgi duydu.

Din değiştiren aşırılar, Diriliş teolojisini benimseyerek, böylece bir başka Yahudi tabusunu daha yıktılar Sabetay Sevi'nin Mesih olmakla kalmayıp Tanrının Dirilişi de olduğuna inanamaya başlamışlardı. Çok geçmeden Dönmeler, İslam'a girmiş olanlar, bu düşünceyi bir adım ileri götürdüler ve İsrail'in Tanrısının aşağı indiğine ve Sabetay'da can bulduğuna karar verdiler.

İslam dinine giren Dönmelerin çoğu yirminci yüzyılın başlarındaki etkin Jön Türklerden oldular ve çoğunluk Kemal Atatürk'ün laik Türkiye'sinde tamamıyla özümsendi. Dıştan gelen adetlere karşı tüm Sabetaycıların duyduğu düşmanlık bir anlamda 'getto' koşullarına karşı bir isyandı. Görünüşte Yahudiliğe sadık kalmış olanlar, ılımlı Sabetaycılar, çoğu kere Yahudi Aydınlanması'na (*Haskalah*) öncülük ettiler; ayrıca on dokuzuncu yüzyılda Reformcu Yahudiliğin yaratılmasında etkin oldular.

Ukrayna'lı bazı Yahudiler, Rus Ortodoks Kilisesi'nde de yayılmış olan, Hıristiyan *Pietist* hareketlerinden etkilenmişlerdi. Yahudiler karizmatik dinin benzer bir türünü oluşturmaya başladılar. Vecd içinde düşen, akıllarına estiği gibi şarkı söyleyen ve dua sırasında ellerini çırpan Yahudilerin hikayeleri anlatılıyordu. 1 730'larda bu vecdle kendilerinden geçenlerin birisi, bu yürek dini Yahudilerinin tartışmasız önderi olarak ortaya çıktı ve *Hasidizm* diye bilinen okulu kurdu.

Mistisizm ve akılcılık arasında düşündüğümüz kadar büyük bir uçurum yoktur. Zihinlerimiz alma eğiliminde ve rahatken, düşünceler zihnin en derin diyarlarından gelir. Bu, ünlü ilke'sini hamamda keşfeden Arşimed gibi bilim adamlarının da başına gelmiştir. Mantık ve kavramlarla uğraştıklarına göre, ister istemez, henüz oluşturmuş oldukları düşüncenin idealarıveya biçimleri içine hapsolurlar. Çoğu kere buluşları dışarıdan 'verilmiş' gibi görünür. Esin ve önseziye dayanarak konuşurlar. Albert Einstein ayrıca mistikliğin "tüm sahici sanat ve bilimin en yaygını" olduğunu Öne sürmüştür: Bizim için ulaşılmaz olan gerçekliğin gerçekten varolduğunu, kendisini bize en yüce bilgelikte ve en ışınlı güzellikte gösterdiğini, bizim kaba yeteneklerimizle bunun ancak en ilkel biçimleriyle anlayabildiğimiz bilmek, bu bilgi, bu duygu bütün sahici dindarlığın özüdür. Bu anlamda ve yalnızca bu anlamda, ben de dindar insanlar arasında yerimi alıyorum.

Delhi'li Sufi Şah Veliullah (1703-62) yeni ruhu anlayan ilk kişiydi belki de. Kültürel evrensellikten kuşku duyan ama Müslümanların miraslarını korumak için birleşeceklerine inanan etkili bir düşünürdü, Şiilerden hoşlanmamakla birlikte Sünnilerin ve Şiilerin ortak bir zemin bulmaları gerektiğine inanıyordu.

On altıncı yüzyılın Hıristiyan reformcuları gibi, Arap yarımadasında Necd'li bir hukukçu olan Muhammed bin Abdülvehhab (öl. 1784), İslam'ı başlangıcındaki saflığına getirmeyi ve sonradan yapılmış tüm eklemelerden kurtarmayı istedi. Mistisizme özellikle düşmandı. Sufi erenlerine ve Şii imamlarına bağlılık da içinde, diriliş teolojisinin tüm önerileri mahkum edildi. Medine'deki Peygamber'in mezarı kültüne bile karşıydı: Hiçbir insan, ne denli parıltılı olursa olsun, Tanrı sevgisini kendisine yöneltmemeliydi.' El Vehhab, Orta Arabistan'da küçük bir prensliğin hükümdarı olan Muhammed bin Suud'u inancına döndürdü ve ikisi birlikte Peygamber ve arkadaşlarının ümmetini yeniden oluşturma girişimi olan bir düzenleme başlattılar: 'Yoksulluk, dul ve yetimlerin kötü

durumlarıyla ilgilenmeden, ahlaksızlık ve putperestliğe zulmetmeyle işe koyuldular. Türklerin değil, Arapların Müslüman insanları yönetmesi gerektiği inancıyla büyük efendileri Osmanlılara karşı bir cihad sürdürdüler. Hicaz'ın büyük bir bölümünü Osmanlı idaresinden zorla aldılar; Türkler bu bölgeyi ancak 1818'de geri alabildi, ama yeni mezhep İslam dünyasındaki birçok insanın imgelemini zaptetmişti. On dokuzuncu yüzyıl boyunca, Vehhabilik İslam ruhuna hakim oldu ve Sufizm giderek sıra dışı ve sonuç olarak, daha da garip ve boş inan haline geldi. Yahudiler ve Hıristiyanlar gibi, Müslümanlar da mistik ülküden geri adım atmaya başladılar ve dindarlığın daha akılcı bir türünü benimsediler.

Yüzyılın sonunda, küçücük bir azınlık olarak kalmalarına karşın, yine de, kendilerine ateist demekten gurur duyan bir kaç filozof vardı. Bu tamamıyla yeni bir gelişmeydi. O zamana dek 'ateist', özellikle düşmanlarımıza savurduğumuz iğrenç bir hakaret, bir küfür terimi olagelmişti. İskoç filozof David Hume (1711-1776) yeni deneyciliği mantıklı sonuçlarına kadar götürdü. Doğal dünyada ayırdına vardığımız düzenin zeki bir idareciyi gösterdiği tartışılabilir, ama bu durumda, kötülük ve açığa çıkan düzensizliğin nedenini nasıl açıklarız? **Fransız filozof Deniş Diderot (1713-84),** halka ateizmi bütünüyle açıkladığı **Görenlerin Yararına Körler Hakkında Mektupla** aynı soruyu sorduğu için hapsedilmişti.

Diderot kendisinin ateist olduğunu yadsımıştı. Yalnızca Tanrı varmış veya yokmuş onu ilgilendirmediğini söyledi.

'Tanrı olsun ya da olmasın, O en yüce ve yararsız doğrular arasında sıralamaya girer." Diderot, Pascal'ın dinsel deneyimini fazla kişisel diye reddetti: O ve Cizvitler Tanrıyla hararetle ilgileniyorlardı, ama ona ilişkin çok farklı düşünceleri vardı. Aralarında nasıl seçim yapılır? Böyle bir Tanrı *temperamonf*tan (huy, mizaç) başka bir şey değildi. Diderot bilimin -yalnızca bilimin- ateizmi çürütebildiğine inanıyordu. Diderot, aklın tanrının varlığının kanıtı olduğuna hala inanıyordu. Nevvton ilinin bütün boş inan ve boş laflarından kurtulmuştu: Mucizelerle uğraşan bir Tanrının çocuklarımızı korkuttuğumuz gulyabanilerden bir farkı yoktu.

Buna karşın, Diderot üç yıl sonra Newton'un kuşkusuna ulaştı ve dış dünyanın Tanrı için bir kanıt oluşturduğundan artık emin değildi. Yeni bilimle Tanrının hiçbir alışverişi olmadığını açıkça görüyordu.

Nevvton'un Tanrı'sı ve gerçekten çoğu geleneklere bağlı Hıristiyan'ın da Tanrısı, olan her şeyden tamamıyla sorumlu tutulan, yalnızca bir delilik değil dehşet verici bir düşünceydi. Şimdi de açıklayamadığımız şeylerin, açıklamak için Tanrıyı ortaya çıkarmak boyun eğmenin bir başarısızlığıydı.

Diderot'un görüşüne göre bir Yaradan'a gerek yoktu. Madde, Nevvton ve Protestanların zannettikleri edilgen, değersiz bir şey değildi; kendi kurallarına uyan dinamiği vardı. Gördüğümüzü düşündüğümüz görünüşteki taslaktan sorumlu olan -ilahi bir Mekanizma değil- bu madde yasasıdır. Maddeden başka bir şey yoktu. Diderot Spinoza'dan bir adım ileri gitmişti. Tanrı değil doğa olduğunu söylemek yerine, Diderot Tanrının zaten olmadığını yalnızca doğa olduğunu savladı. Ateist materyalizmin İncili olarak bilinen Holbach'ın kitabı **Doğa Sistemi: Ya da Ahlaki ve Fiziksel Dünyanın Yasaları** çıktı (1770). Doğaya doğaüstü bir seçenek yoktu, Holbach'ın öne sürdüğüne göre, **"Ama durmadan birinden ötekine geçen sınırsız bir nedenler ve sonuçlar zinciri var"**. Bir Tanrıya inanmak onursuzluk ve gerçek deneyimimizi yadsımaktı. Ayrıca umutsuzluk nedeniydi, insanlar bu dünyadaki yaşam trajedisine başkaca bir avunç bulamadıkları için din tanrıları yaratmıştı. Dehşet ve felaketi savuşturmak için perdenin arkasında gizlendiğini hayal ettikleri bir 'aracı'nın beğenisini kazanmaya çalışarak, yanıltıcı kontrol duygusunu oluşturmak adına felsefe ve dinin düş ürünü tesellilerine dönmüşlerdi insanlar. Aristoteles yanılmıştı: Felsefe bilgiye duyulan soylu bir arzunun sonucu değil, acıdan kaçınmak için duyulan korkak bir özlemin sonucuydu. Din eşiği, bu nedenle, olgun, aydın insanın aşması gereken cahillik ve korkuydu.

Holbach kendi Tanrı tarihini yazmayı denedi, ilk insanlar: tapınmışlardı. Bu ilkel animizm, bu dünyanın ötesine geçmeye çalışmadığı için kabul edilebilir olmuştu, insanlar güneşi, rüzgarı ve denizi kişileştirmeye ve kendi imge ve suretlerinde tanrılar yaratmaya başladıkları zaman çürüme de

başladı. Sonunda, tüm bu tanrıcıkları bir aykırılıklar yığını ve izdüşümünden başka bir şey olmayan tek bir ilahta birleştirdiler.

Tarih, Tanrının her şeye gücünün yetmesiyle sözde iyiliğinin uzlaştırmasının olanaksız olduğunu gösterir.

"Eğer doğa hakkındaki cahillik Tanrıları doğurduysa, doğa bilgisinin onları yok etmesi beklenir." Ne yüce hakikatler ya da belirleyici örüntüler ne de büyük tasarım yoktur. Yalnızca doğanın kendisi vardır;

Doğa yapılmış iş değildir; daima kendi başına var olmuştur; her şey onun bağrında olur; o malzemeyle dolu büyük bir laboratuardır ve kendisine hareket olanağı sağlayan araçları yapar. Onun bütün yaptıkları kendi enerjisinin ve gene kendisinin içerdiği ve eyleme soktuğu yarattığı etmen veya nedenlerin sonucudur.

Tanrı yalnızca yararsız değil kesinlikle zararlıydı. Yüzyılın sonunda, Paul Simon de Laplace (17491827) Tanrıyı fizikten çıkardı.

Diderot, Holbach ve Laplace bu girişimi baş aşağı ettiler ve aşırı mistiklerle aynı sonuca vardılar: Dışarıda bir şey yoktu.

10 Tanrı Öldü mü?

On dokuzuncu yüzyılın başlarında, ateizm kesin olarak gündemdeydi. Bu, Ludvvig Feuerbach, Karl Marx, Charles Darvvin, Friedrich Nietzsche ve Sigmund Freud'un, içinde Tanrının olmadığı gerçekliğin felsefi ve bilimsel yorumlarını geliştirdikleri yüzyıldı. Gerçekten, yüzyılın sonunda, çok sayıda insan, Tanrı henüz ölmediyse, akılcı ve özgür insanların görevinin onu öldürmek olduğunu hissetmeye başlamışlardı. Tanrı düşüncesini reddeden ideolojilerin çoğu akla yakın geliyordu. Batı Hıristiyan dünyasının insan biçimci ve kişilik sahibi Tanrısının karnı yumuşaktı. Korkunç suçlar onun adına işleniyordu. Kimi insanlar, deneysel düşüncenin bağlayıcı sistemlerinden çıkarmak için yeni bir teoloji geliştirerek Tanrıyı kurtarmaya çalıştılar, ama ateizm yerleşmeye başlamıştı.

Ayrıca akıl kültüne karşı da tepki vardı. Romantik hareketin şairleri, yazarları ve filozofları her şeyi kapsayan bir akılcılığın indirgemeci olduğunu belirttiler, çünkü böylesi insan ruhunun yaratıcı ve sezgisel işlerini dışarıda bırakıyordu.

On dokuzuncu yüzyılda, büyük filozoflar birbiri ardına geleneksel Tanrı görüşüne, en azından Batıda etkin olan Tanrıya meydan okumaya başladılar. Özellikle 'dışarıda' nesnel bir varlığı olan, doğaüstü bir ilah fikri onları kızdırıyordu. Yüce Varlık olarak Tanrı düşüncesi Batıda üstünlük kazanmış olsa da, diğer tektanrıcı geleneklerin bu tür teolojiden yollarını ayırdıklarını görürüz. Yahudiler, Müslümanlar ve Ortodoks Hıristiyanlar, bizim insani Tanrı düşüncemizin yalnızca bir simge olan söylenemez gerçekliği karşılamadığında, kendi farklı yollarında ısrar ettiler. Hepsi, şu ya da bu zaman, 'o'nun varlığını zaten kavrayamadığımıza göre, Tanrıyı Yüce varlık yerine 'Hiçbir şey' olarak tanımlamanın daha doğru olduğunu öne sürdüler, Yüzyıllar boyunca Batı, Tanrı anlayışının bu daha yaratıcı görünüşünü giderek yitirdi. Katolikler ve Protestanlar 'onu', göksel bir Diktatör gibi eylemlerimizi seyreden, bildiğimiz dünyaya eklenmiş bir diğer gerçeklik olan bir Varlık gibi kabul etmeye başladılar. Devrim sonrası dünyada çoğu insan için bu Tanrı fikrinin kabul edilemez dünyada çoğu insan için bu Tanrı fikrinin kabul edilemez insan değerine zıt, uygunsuz bir bağlılığa mahkum eder gibiydi.

Georg VVİlhelm Hegel (1770-1831) kimi bakımlardan Kabbala'ya dikkat çekecek biçimde benzeyen bir felsefe geliştirdi. Hegel'e göre Yahudi Tanrısı dayanılmaz bir Yasa'ya sorgusuz boyun eğilmesini isteyen bir tirandı. İsa insanları bu aşağılık kulluktan kurtarmaya uğraşmış, ancak Yahudiler gibi Hıristiyanlar da aynı tuzağa düşmüş ve ilahi bir Despot düşüncesini yüceltmişlerdi. Kant gibi, Hegel'de Yahudiliği dinle ilgili bütün yanlışlıkların örneği olarak görmüştü. Tinin Görüngübilimi'nde (1817), dünyanın yaşam gücü olan bir Tin düşüncesini geleneksel Tanrının yerine geçirdi. Ancak Kabbala'da olduğu gibi, Tin sahici tinselliği ve kendi bilincini yaşamak için sınırlanma acısına ve sürgüne hazırdı. Yine Kabbala'da olduğu gibi, Tin kendi enerjisi için dünyaya ve insanlara bağımlıydı. Böylelikle Hegel

eski tektanrıcı -Hıristiyanlık ve İslamiyet'inde özelliği olan- anlayışı savunuyordu; buna göre 'Tanrı' günlük gerçeklikten ayrı, kendi başına bir dünyada zorunlu olmayan bir fazlalık değildi, ama insanlıkla çözülemez biçimde düğümlenmişti. Blake gibi, o da, insanlık ve Tini, sınırlı ve sonsuz olanı, aynı kendini gerçekleştirme sürecinde karşılıklı olarak birbirine bağlı ve kolayca anlaşılamayan tek bir gerçeğin iki yarısı olarak görüp bu anlayışı diyalektik biçimde açıkladı. Yabancı, istenilmeyen Yasaya uyarak uzak bir ilahı yatıştırmaya çalışmak yerine, Hegel ilahın aslında insanlığımızın bir boyutu olduğunu söyledi. Gerçekten, Hegel'in Tinin, dünyada vücut bulmak ve her yerde hazır ve nazır olmak için kendisini *kenosis'e* boşaltması görüşü, üç inançta geliştirilmiş olan vücut bulmaya ilişkin teolojilerle fazlasıyla ortaktır.

Hegel farkında olmadan geçmişin anlayışlarını yansıtıyordu. Feylezoflar gibi, akıl ve felsefeyi düşüncenin simgesel biçimlerine saplanmış dinden üstün görüyordu.

Arthur Schopenhauer'a Hegel'in felsefesi gülünç biçimde iyimser geldi. Schopenhauer, dünyanın işleyişinde ne Mutlak ne Akıl ne Tanrı ne de Tin olduğuna inanıyordu: içgüdüsel hayvanı yaşama iradesinden başka bir şey yoktu. Tüm din anlayışlarına sırt çevirmiyordu, yine de. Schopenhauer Hindu dini ve Budacılık (ve her şeyin boş olduğunu savunan Hıristiyanların) dünyadaki her şeyin bir yanılsama olduğunu iddia ettikleri zaman tam bir gerçeklik kavramına ulaştıklarına inanıyordu. Bizi kurtaracak Tanrı olmadığına göre, yalnızca sanat, müzik, bir vazgeçiş öğretisi ve sevgi bize bir huzur ölçüsü verebilirdi.

Schopenhauer'un kurtuluş görüşü Yahudi ve Müslümanların, bireylerin kendileri için nihai bir anlam duygusu yaratmaları anlayışlarına yakındı, insanların kendi kurtuluşları yolunda hiçbir katılımları olamadığı ama kendilerinin dışlarında bir ilaha tamamıyla bağlı oldukları anlamına gelen, Tanrının mutlak egemen liğine dayanan Protestan düşüncesiyle de hiçbir ortak yanı yoktu.

Danimarkalı filozof Soren Kierkegaard (1813-55) eski inanç ve öğretilerin put haline geldiklerinde ısrar etti, bunlar kendileri için amaç olup Tanrının kutsal gerçekliğinin yerine geçiyorlardı. Alman filozof Ludvvig Andreas Feuerbach (1804-72) Tanrının yalnızca insan yansıması olduğunu tartıştı. Tanrı düşüncesi, insani düşkünlüklerimizin karşısına olanaksız bir mükemmel koyarak bizi kendi doğamızdan vazgeçirmişti. Bu nedenle Tanrı sonsuz, insan geçiciydi; Tanrı her şeye kadir, insan zayıftı; Tanrı kutsal, insan günahkardı. Tanrıyı insanın koşullarından dışarı süren bir yansıtma türü bir put yaratılmasıyla sonuçlanabilir.

Ateizm daima geçerli tanrısallık kavramının inkârı olmuştur. Yahudiler ve Hıristiyanlar, bir Tanrıya inanmış olmalarına karşın, pagan tanrısallık kavramlarını yadsıdıklarından 'ateist' olarak adlandırıldılar. Karl Marx (1818-1885) dini "baskı gören yaratığın iç çekişi bu acıyı dayanılabilir kılan, halkların afyonu" olarak gördü. Tarihsel süreç dışında anlam, değer veya amaç olmadığına göre, Tanrı düşüncesinin insanlığa yararı olamazdı. Ateizm, Tanrının reddi de zamanın boşa harcanmasıydı.

İslam'da dünyanın Allah tarafından yaratıldığı mutlak diye kabul edilmiştir, ama bunun nasıl gerçekleştiğinin ayrıntılı tartışması yoktur. Kuran'daki Tanrıya ilişkin bütün diğer sözler gibi, yaratılış öğretisi de yalnızca bir 'mesel', bir belirti veya bir simgedir. Üç dinin tektanrıcıları, sözcüğün en olumlu anlamıyla, yaratılışı bir mitos olarak kabul etmişlerdi: insanlara belirli bir dinsel tavır kazanmalarında yardımcı olan simgesel bir açıklamaydı bu.

Tarih boyunca insanlar onlar için işlerliğini yitirdiğinde Tanrı düşüncesini kovmuşlardır.

Tam anlamıyla bir olanaksızlık yaratma gibi bilgiler ortaya çıkaran yalnızca bilimimiz değil, bizim büyük egemenlik ve gücümüz de bir idare eden tanrı düşüncesini kabul edilemez kıldı.

Hıristiyan Tanrının, acınacak halde, gülünç ve "hayata karşı bir suç" olduğunu öğretti Nietzsche. Bu Tanrı insanları gövdelerinden, tutkularından ve cinselliklerinden korkmaya özendirmişti ve bizi zayıf kılan mızmız bir acıma ahlakçılığının değerini artırmıştı. En yüksek anlam veya değer yoktu ve insanların Tanrıya hoşgörülü bir seçenek sunmasının gereği yoktu.

Sigmund Freud (1856-1939) Tanrı inancını olgun insanların bir yana bırakacakları bir aldatmaca

saydı kuşkusuz. Tanrı düşüncesi bir yalan değildi, ama psikolojiyle çözülmesi gereken bilinçaltının bir oyunuydu. Kişisel tanrı yüceltilmiş baba figüründen başkaca bir şey değildi: Böyle bir tanrı isteği, adalet, doğruluk ve yaşamın böylece sürüp gitmesi için güçlü, koruyucu bir babaya duyulan çocukça bir özlemden çıkmıştı. Çaresizliğe dayanma duygusuyla insanlarca korkulan ve tapınılan Tanrı bu isteklerin bir yansımasıydı yalnızca. Din insan ırkının çocukluk dönemine aitti; çocukluktan olgunluğa geçişte gerekli bir aşamaydı. Toplum için gerekli olan etik değerleri yaşama geçirmişti. **"Hayır, bilimimiz bir yanılsama değildir! Bilimin bize veremediğini bir başka yerden alabileceğimizi zannetmek yanılsamadır."**

Alfred Adler (1870-1937) Tanrının bir yansıma olduğunu ancak ona inanmanın insanlığa yararlı olduğunu kabul etmişti. C.G. Jung'un (1875-1961) Tanrısı mistiklerin Tanrısını çağrıştırıyordu; her bir bireyce tanımlanmış, psikolojik bir hakikat. "inanmak zorunda değilim. **Biliyorum!"**

İnsanlar kendi verimli dönemlerinde Tanrıyı bırakmalıydılar: Onları, hazır olmadan ateizme veya laikliğe zorlamak sağlıksız bir inkâr ve bastırmaya yol açabilirdi.

Hegel'in kuramları gibi, Nietzsche'nin kuramları da bir sonraki Alman kuşakça, ateist bir ideolojinin 'Tanrı' düşüncesi kadar zalim bir savaş etiğine önderlik edebileceğini hatırlatacak biçimde, Nasyonal Sosyalizm politikalarını doğrulamak için kullanıldı.

Fyodor Dostoyevsky, iman ve inanç arasındaki kendi çekişmelerini, Mart 1854 tarihli bir mektubunda bir arkadaşına açıkça yazmıştı. Romanı da benzer biçimde kararsızdır. Diğer karakterlerce ateist olarak tanımlanan **Ivan (şimdi ünlü olan şu özdeyişi ona söyletir: "Eğer Tanrı yoksa, her şey yapılabilir")** kuşkuya yer bırakmayacak biçimde Tanrıya inandığını söyler. Gerçi, yaşam trajedisine nihai anlamını yüklemeyi beceremediğinden, bu Tanrıyı kabul edilebilir bulmaz. Ivan evrim kuramından değil tarihte insanlığın çektiği acılardan yana sıkıntıdadır: tek bir çocuğun ölümü, her şeyin sonuçta iyiye bağlanacağı dinsel bakış açısı için ödenen çok yüksek bir bedeldir.

Teknik donanıma kavuşmuş Avrupa, öncü güç haline gelmiş ve dünyayı yönetir olmuştu. Türkiye ve Orta Doğu'da pazar yerleri ve konsolosluklar kuruldu; Batı yönetiminin gerçekten kurulmasından uzun zaman önce de bu toplumların geleneksel yapısının altını boşaltan bunlar oldu. Bu sömürgeleştirmenin tamamıyla yeni bir türüydü. Moğollar Hindistan'ı fethettikleri zaman, Hint nüfus çoğu Müslüman öğesini kendi kültürü içinde özümsemişti ama sonunda yerli kültür esaslı bir dönüş yaşadı. Yeni sömürge düzeni bağımlılık siyaseti uygulayarak uyruğu yaptığı insanların yaşamlarını kalıcı biçimde dönüştürdü.

Sir Alfred Lyall bir keresinde bana şöyle dedi: **"Kesinlik Doğulu zihniyetine zıttır. Her Anglo-indian bu deyişi daima hatırlamalıdır."** Kesinlik isteği, ki doğru olmamada kolayca yozlaşır, aslında Doğulu zihniyetin başlıca niteliğidir.

Müslümanların geleneksel yolda Tanrı anlayışlarını geliştirmeleri için halleri veya güçleri kalmadı. Batıyı yakalamak için bir mücadeleye girişmişlerdi. Kimileri Batı laikliğini yanıt olarak gördüler; ancak, İslamiyet'te kendi zamanında kendi geleneğinden doğal bir biçimde gelişmediğinden Avrupa'da olumlu ve canlandırıcı olan İslam dünyasında yalnızca yabancı ve ilişkisiz kalabiliyordu. Kültür köklerinin kesilmesi, insanlarda zihin karışıklığı ve yitmiştik duygusu yarattı. Kimi Müslüman yenilikçiler, İslamiyet'e zorunlu olarak küçük bir rol biçerek ilerleme davasını hızlandırmaya uğraştılar. Sonuçları hiç de umdukları gibi olmadı. Osmanlı imparatorluğu'nun 1917'de yenilmesinden sonra ortaya çıkan Türkiye'nin yeni ulus devletinde, daha sonra Kemal Atatürk denilen Mustafa Kemal (1881-1938), ülkesini Batılı bir ulus haline getirmeye çalıştı: Dini yalnızca kişisel bir konu haline getirip, İslamiyet'in devletle olan ilişkisini kesti. Sufi tarikatlar dağıtıldı ve yeraltına kaydılar; medreseler kapatıldı ve ulemanın resmi eğitimine son verildi. Bu laikleşme politikası, dinsel sınıfların ortada görünmelerini azaltan ve ayrıca halkı Batılı bir üniforma içine girmeye zorlamak için psikolojik bir girişim olan fesin yasaklanmasında simgesini buldu.

Freud, herhangi, bir dinsel baskı uygulamasının yalnızca zararlı olabileceğini ustalıkla görmüştü.

Cinsellik gibi, din de yaşamı her düzlemde etkileyen bir insan gereksinimidir. Baskı altına alınmışsa, sonuçları herhangi sert cinsel baskı kadar patlayıcı ve zarar verici olabilir. Dinsel baskı aşırı tutuculuğu doğurabilir, aynı, teizmin yetersiz biçimlerinin Tanrıyı reddedişe yol açabileceği gibi. **Türkiye'de, medreselerin kapatılması kaçınılmaz biçimde ulemanın otoritesinin çökmesine neden oldu. Bu, İslam'daki en eğitimli, ılımlı ve sağduyulu unsur çökerken, yeraltı Sufizminin en aşırı biçimi din adına kalan tek anlayış oldu.**

Diğer yenilikçiler zora dayanan baskının yanıt olmadığından emindiler. İslam öteki uygarlıklarla ilişki kurmakta her zaman başarılı olmuştu ve toplumlarında derinlemesine ve kalıcı yenilik için elinin gerekli olduğuna inanıyorlardı. Yirminci yüzyılın başında neredeyse her Müslüman aydını ateşli bir Batı hayranıydı.

Yenilikçilerin hepsinin entelektüel eğilimleri vardı ve bunun yanında İslami mistisizmin bazı biçimleriyle hemen hepsi ilişki içindeydi. Sufizm ve işrakıyyenin daha yaratıcı ve imgelemci biçimleri önceki buhran dönemlerinde Müslümanlara yardım etmişlerdi ve yeniden buna yöneldiler. Tanrı deneyimi bir engel olarak değil, çağdaşlığa geçişi hızlandıracak, derinlemesine dönüşüm için bir güç olarak görüldü. Böylelikle **iranlı yenilikçi Cemaleddin el-Afgani (1839-89)** çağdaşlığın tutkulu bir savunucusuyken, ayın zamanda Suhreverdi'nin işraki mistisizminin de ustasıydı. Yenilik gerekli olmakla birlikte, esas olan dindi. Afgani, mümin, tutkulu bir teist bile olsa, tek kitabı Maddecilerin Çürütümü'nde Tanrıdan çok az söz edilir. Batının akla değer verdiğini ve İslam ve Doğuluları mantıksız kabul ettiğini bildiğinden, Afgani İslam'ı insafsız akıl kültüyle tanınmış bir inanç olarak tanımlamaya çalıştı. İslam tanımını Batılı ülkü olarak algılanana uygun biçimde yapmak, kısa süre sonra fazlasıyla yıkıcı olacak olan Müslüman dünyasında yeni bir güven eksikliğini gösterir.

Afgani'nin Mısırlı müridi Muhammed Abduh'un (1894-1905) yaklaşımı farklıydı. Günümüz Müslümanlarından Şiiliğin en radikal mistik mezheplerinden bazıları, Dürzi ya da Aleviler, modern bilimle özellikle ilgilenirler, İslam dünyasında batı politikalarına ilişkin ciddi kuşkular vardır ama çok azı Batı bilimiyle kendi Tanrı inançlarını uzlaştırmayı bir sorun olarak görür.

Her yenilikçi gibi, Abduh inancının köklerine dönmeyi istiyordu. Bunun için Peygamberin ruhuna ve ilk Doğru yolu göstermiş dört Halifeye (*raşidun*) dönmeyi savundu. Bu çağdaşlığın aşırı tutucu bir reddini gerektiriyordu yine de. Abduh Müslümanların çağdaş dünyada yerlerini almaları için bilim, teknoloji ve laik felsefe çalışmaları gerektiğinde ısrar ediyordu. Şer'i Hukuk Müslümanların gerek duydukları entelektüel özgürlüğü kazanabilmeleri için yenilenmeliydi. İnsanlık tarihinde ilk kez Kuran'da akıl ve dinin yan yana yürüdüğünü kanıt göstererek, Afgani gibi, İslam'ı akılcı bir din olarak göstermeye çalıştı. Hadisi aktardı: "Tanrının yarattıklarını düşün, ama zatını değil, yoksa mahvolursun." Gizle örtülü olan Tanrının asıl varlığım akıl kavrayamaz. Kabul edebileceğimizin hepsi Tanrının başka hiçbir varlığa benzemediğidir. Teologların uğraştığı bütün öteki sorular önemsizdir ve Kur'an tarafından *zann* diye saf dışı edilmişlerdir.

Hindistan'da öncü yenilikçi **Sir Muhammed İkbal'di (1876-1938):** Hindular için Gandi ne ise Hindistan'ın Müslümanları için ikbal oydu. Aslında bir mütefekkirdi -Sufi ve Urdu şairi- ancak Batılı bir eğitim almış ve felsefe doktorası da yapmıştı. İkbal, şiir ve felsefe aracılığıyla İslami ilkelerin yaratıcı yapılanması yoluyla halkının sıkıntısını gidermeye girişti.

Nietzsche gibi Batılı filozoflardan, ikbal bireyciliğin önemini özümsemişti. Tüm evren bireyin en yüce biçimi olan ve insanların 'Tanrı' dediği bir Mutlak'ın temsiliydi. Kendi tekil yapılarını anlamak için, her insan daha fazla Tanrı gibi olmalıydı. Bunun anlamı, herkesin daha bireysel, daha yaratıcı olması ve bu yaratıcılığını eyleme dökmesi demekti. Müslüman *içtihad* ilkesi onları yeni düşünceleri kabul etme yolunda cesaretlendirmeliydi: Kuran'ın kendisi sürekli gözden geçirmeyi ve kendi kendini incelemeyi emrediyordu. Afgani ve Abduh gibi, ikbal de, ilerlemenin anahtarı olan bu deneysel tutumun İslam'da ortaya çıktığını ve ortaçağ sırasında Müslüman bilim ve matematiği yoluyla Batıya geçtiğini göstermeye çalıştı.

Ne yazık ki bireycilik, kendi başına bir amaç haline geldiğinden, Batıda putperestliğin yeni bir biçimi olmuştu, insanlar bütün hakiki bireyselliğin Tanrıdan çıktığım unutmuşlardı. Bireyin dehası dizginleri

hepten bırakılırsa tehlikeli işlerde kullanılabilirdi: Kendilerinin Tanrılar gibi olduklarını sanan bir Üstinsan soyu, Nietzsche'nin tasarladığı gibi, korkutucu bir manzaraydı: insanların zamana bağlı kaprislerini ve kavramlarını aşan bir normun çerçevesine gereksinimleri vardı. Ülkünün Batılı çürümesine karşı gerçek bireycilik yapısını desteklemek İslam'ın göreviydi. Onların, yaradılışın sonu ve kendi kendinin varoluş amacı olan Sufi ülküleri Kamil-insan vardı. Kendisini en yüce olarak gören ve ayaktakımından nefret eden **Üst-insan**'dan farklı olarak, Kamil-insan Mutlak'ı tam olarak anlaması ve halk kitlesini kendisiyle beraber sürüklemesiyle tanımlanmıştı. Herkes sonunda Tanrıdaki kusursuz bireyselliğe kavuşacaktı.

Batının bakış açısı umutsuzca önem kazanmıştır. Hüseyin gibi insanlar dini ve Tanrı merkeziyetini anlamışlar ancak çağdaş dünyayla ilişkilerini yitirmişlerdi. Çağcıllıkla ilişkide olan insanlar Tanrı duygularını yitirmişlerdi. Bu kararsızlıktan, modern tutuculuk olarak tanımlanan, Tanrıdan el çekme olan, siyasi eylemcilik çıkar.

Avrupa Yahudileri de inançlarına yapılan saldırgan eleştiriden etkilenmişlerdi. Almanya'da, Yahudi filozoflar 'Yahudilik Bilimi' adım verdikleri, Yahudiliğe yüklenen kölece, yabancılaştırıcı bir inanç olduğu suçlamalarına karşı Hegelci terimlerle yeniden yazılmış bir Yahudi tarihi geliştirdiler. İsrail tarihinin bu yeniden yorumu girişiminde bulunanların ilki **Solomon Formstecher'di (1808-89). Tin Dini (1841)** adlı kitabında, Tanrıyı bütün şeylerde bulunan bir Tin dünyası olarak tanımladı. Yahudilik geliştirilmiş bir Tanrısal kavramına erişen ilk din oldu ve kısa sürede gerçekten tinsel bir dinin neye benzediğini tüm dün yaya .gösterdi.

ilkel, pagan dinin Tanrıyla doğayı özdeşleştirdiğini ileri sürdü Formstecher. Bu kendiliğinden, düşünce ürünü olmayan dönem insan soyunun çocukluğunu anlatıyordu, insanlar kendi bilinçlerine daha fazla erdikleri zaman, tanrı kavramının daha incelikli aşamalarına varmaya hazır oluyorlardı. Bu 'Tanrı' veya 'Tin'in doğa sınırları içinde değil, onun üstünde ve ötesinde varolduğunun farkına varmaya başladılar. Bu yeni tanrı kavramına erişen peygamberler bir ahlak dinini vaaz ettiler. Başlangıçta vahiylerinin kendileri dışında bir güçten geldiğine inanıyorlardı, ancak büsbütün dıştan gelen bir Tanrıya bağlı değil, kendi Tinle dolu doğalarından esinlendiklerini giderek anladılar. Yahudiler bu ahlaki Tanrı kavramına ulaşan ilk insanlardı. Sürgünde geçen uzun yılları ve Tapınaklarını yitirmeleri onları dıştan gelen destek ve idarelerden soğutmuştu. Böylelikle, Tanrıya serbestçe yaklaşmalarını sağlayan daha yüksek bir dinsel bilinç türüne eriştiler. Hegel ya da Kant'ın ileri sürdüğü gibi, ne tefekküre dalan papazlara bağlıydılar ne de yabancı bir Yasayla korkutulmuşlardı. Bunların yerine Tanrıyı kendi zihinleri ve bireysellikleri aracılığıyla bulmayı öğrenmişlerdi.

Müslüman yenilikçiler gibi, **Yahudilik Bilimi temsilcileri de tam bir akılcı inanç olarak dinletinin şimdiki halinden endişe duyuyorlardı. Sabetay Sevi fiyaskosundan ve Hasidizmin yükselişinden sonra bir utanç haline gelen Kabbala'dan kurtulmakta özellikle istekliydiler.** Sonuç olarak, 1842'de *Yahudilerin Dinsel Felsefesi'* ni yayımlayan Samuel Hirsch, Yahudiliğin mistik boyutunu görmezlikten gelen ve özgürlük düşüncesine odaklanan ahlaki ve akılcı bir Tanrı tarihi sunan bir İsrail tarihi yazdı, insan 'ben' diyebilme yeteneğiyle tanımlanırdı. Bu kendini bilme ayrılamaz kişisel özgürlüğü gösteriyordu. Pagan dini bu özerkliği yeşertemezdi, çünkü insanlık gelişiminin ilk aşamalarından bu yana kendini bilme armağanı yukarıdan verilir gibiydi. Paganlar kişisel özgürlüklerinin kaynağını doğada bulmuşlardı ve kimi kusurlarının kaçınılmaz olduğuna inanıyorlardı. Tanrı, Evrenin Efendisi, bu içsel özgürlüğe varmanıza yardım etmek için dünyayı düzenledi ve her birey bu amaca ulaşmak için başka hiç kimse tarafından değil, fakat Tanrı tarafından eğitilir. Yahudilik, Yahudi olmayanların sandıkları gibi kölece bir inanç değildi.

Nachman Krochmal (1785-1840), Yahudilerin başarılarının Tanrıya körü körüne bir bağlılığın değil, fakat ortak bilinç çalışmalarının sonucu olduğunu ileri sürdü. Din ve felsefe arasındaki tek fark, Hegel'in belirtmiş olduğu gibi, dinin temsili bir dil kullanırken ötekinin kendini kavramlarla açıklamasıydı.

Özgürleşmeyle gelen yeni güven, 1881'de Çar II. Nicholas'ın idaresi altındaki Doğu Avrupa ve Rusya'da zalimce bir anti-semitizmin baş göstermesiyle ağır bir darbe yedi.

Hermann Cohen (1842-1918) hali Kant ve Hegel'in metafizik anti-semitizmiyle uğraşır görünüyordu. Yahudiliğin kölece bir inanç olduğu suçlamalarıyla uğraştı Cohen, Tanrının gökten, boyun eğilmesini emreden bir dış gerçeklik olduğunu reddetti. Tanrı yalnızca insan zihninde biçimlendirilmiş bir düşünce, ahlaksal ülkünün bir simgesiydi.

Bunlar, onu çağdaşlarından ayıran büsbütün farklı bir Musevilik anlayışı geliştirmiş Franz Rosenzweig'in (1886 1929) onaylamadığı düşüncelerdi. Zalim bir Tanrıya bir köleye yakışır, aşağılık bir bağımlılığı özendiren Tevrat geleneğini tutkuyla reddetti Rosenzweig. Engin iman kalabalığında korkmuş, yitik ve yalnızız her birimiz. Bu bilinmezlik ve korkudan tek kurtuluşumuz, Tanrının bize dönmesidir. Tanrı bizim bireyselliğimizi azaltmaz, bu nedenle, tam kendi bilincine erişmemizi sağlar.

insanbiçimci herhangi bir yolla Tanrıyla buluşmak bizler için olanaksızdır. Tanrı varlığın Temelidir, kendi varlığımıza bağlı olduğundan bize benzer bir başka kişiymiş gibi onunla konuşamayız. Tanrıyı tanımlayan bir sözcük veya düşünce yoktur.

1882' de, Rusya'daki ilk Yahudi kıyımından sonraki yıl, bir grup Yahudi Filistin'e yerleşmek üzere Doğu Avrupa'dan ayrıldı. Kendi ülkeleri olana değin Yahudilerin eksik ve yabancılaşmış insanlar olarak kalacaklarına inanmışlardı. Tarihteki olaylar Siyonistleri kendi dinlerinin ve Tanrılarının işe yaramadığına inandırdığından cüretli laik bir hareket olarak Sion'a (Kudüs'ün antik adı) dönüş özlemi başladı. Rusya ve Doğu Avrupa'da, Siyonizm, Karl Marx'ın kuramlarını uygulamaya koyan devrimci sosyalizmin bir yan çalışmasıydı. Yahudi devrimciler yoldaşlarının Çar kadar anti-semitik olduklarını fark etmişlerdi ve komünist bir rejimde yazgılarının düzelmeyeceğinden korkuyorlardı: Olaylar yanılmadıklarım gösterdi. David Ben Gurion (1886-1973) gibi ateşli genç sosyalistler bavullarını toplayıp Filistin'e yelken açtılar; Yahudi olmayanlar için ışık olabilecek örnek bir toplum yaratmaya ve sosyalist mutluluk döneminin habercisi olmaya kararlıydılar. Diğerlerinin bu Marksist düşlere zamanları yoktu. **Karizmatik AvusturyalI Theodor Herzl (1860-1904)** yeni Yahudi macerasını bir sömürge girişimi olarak gördü: Avrupa emperyal güçlerinin birinin kanatları altındaki Yahudi devleti İslam çölündeki ilerlemenin öncü kolu olacaktı.

Kabul edilmiş laikliğine karşın, Siyonizm kendini içgüdüsel olarak geleneksel dinsel terminoloji içinde açıkladı; aslında Tanrısız bir dindi. Eski kurtuluş, hac ve yeniden doğuş temalarından ilham alıyordu, geleceğe ilişkin olarak vecd ve mistik umurlarla doluydu. Siyonistler kurtulan özün bir belirtisi olarak kendilerine yeni adlar verme uygulamasını bile benimsemişlerdi. Siyonistler eski dinsel yönetmelerini tersine çevirmişlerdi. Aşkın bir Tanrıya yönelmek yerine, Yahudiler kendilerini yeryüzünde gerçekleştirmenin arayışı içindeydiler, **ibranice hagshamah terimi (sözlük anlamı, somutlaştırmak)** Tanrıya fiziksel veya insani özellikler atfetme huyu anlamı yüklenerek ortaçağ Yahudi felsefesinde olumsuz bir terim haline gelmişti. Siyonizmde, *hagshamah* yerine getirme, günlük dünya içinde İsrail'in umutlarını gerçekleştirme anlamına geldi. Kutsallık artık cennette bulunmuyordu: Filistin kelimenin tam anlamıyla 'kutsal' bir topraktı.

Siyonistlerin Araplarca ihmal edildiğini iddia ettikleri toprağı işlemekle, Yahudiler onu kendileri için kazanacaklar ve aynı zamanda, kendilerini sürgünün yabancılığından kurtaracaklardı.

Sosyalist Siyonistler çığır açan hareketlerine Emeğin Zaferi adını verdiler: *kibbutizm'*leri, ortaklaşa yaşadıkları ve kendi kurtuluşları için çalıştıkları laik manastırlar haline geldi. Çalışmaları laik bir ibadetti. **Artık Siyonistin Tanrıya gereksinimleri yoktur; kendisi yaratıcıdır.**

Kutsal Topraklara bağlılık günümüz Yahudi köktencilik putperestliğini doğurdu. Tarihsel İslam'a bağlılık Müslüman dünyasında benzer bir tutuculuğa yardım etti. Hem Yahudiler hem Müslümanlar karanlık bir dünyada anlam bulmaya çabaladırlar. Tarihin Tanrısı onları başarısızlığa uğratmış gibidir. Siyonistler insanlarının sonunda yok edeceği korkularında haklı çıktılar. Çoğu Yahudi için, Nazilerin yaptığı Yahudi katliamından sonra geleneksel Tanrı düşüncesi olanaksız hale geldi.

Dostoyevski, tek bir çocuğun ölümü Tanrıyı kabul edilemez kılabilir demişti, ancak insanlık dışı hareketlere yabancı olmayan o bile, böyle koşullar içinde bir çocuğun ölümünü düşünmemişti. Çoğu Yahudi, kendini tarihte gösteren Kitabı Mukaddes Tanrısına ilişkin, VVeisel'le aynı şeyi söylerler, o

Auschvvitz'de ölmüştür. Kişilik sahibi, bizden biri gibi bir tanrı düşüncesi, güçlüklerle doludur. Bu Tanrının gücü her şeye yetiyorsa, Nazilerin yaptığı Yahudi katliamını engelleyebilirdi. Bunu durduramamışsa, kudretsiz ve yararsızdır; bunu durdurabilecekken yapmamayı yeğlediyse, bir canavardır. Nazilerin yaptığı Yahudi katliamının geleneksel teolojiye son verdiğine inanan tek halk Yahudiler değildir.

11 Tanrının Geleceği Var mı?

Ateistlik, artık birkaç entelektüel öncünün zahmet çekerek kazandığı bir ideoloji değil, yaygın bir durum. Geçmişte ateizm her zaman belirli bir Tanrı düşüncesinden çıkardı ama şimdi tektanrıcılıkla temelsiz ilişkisini yitirmiş ve laikleştirilmiş bir toplumda yaşama deneyimine otomatik bir karşılık haline gelmiş gibidir.

Jean Paul Sartre (1905-80) insan bilincinde Tanrının her zaman bulunduğu, tanrı biçimli boşluktan söz etti. Bununla birlikte, Tanrı varsa bile, Tanrı düşüncesi özgürlüğümüzü reddettiğine göre, onu reddetmek gerektiğinde ısrar etti. Geleneksel din bize tam insan olmak için insanlığın Tanrı düşüncesine boyun eğmesi gerektiğini söyler. Oysa, biz insanlığı özgürlüğün bulduğu beden olarak görmeliyiz. Maurice Merleau Ponty (1908-61), merak duyumuzu artırmak yerine Tanrının aslında onu reddettiğini ileri sürdü. Çünkü Tanrı tam bir kusursuzluğu simgeler, bizim yapabileceğimiz ya da kazanacağımız bir şey kalmamıştır. Albert Camus (1913-60) kahramanca bir ateistliği önerdi, insanlar, insanlığa duydukları arzuyu dışarı boşaltabilmek için cüretle Tanrıyı reddetmeliydiler. Tutkulu ve bağlayıcı bir ateistlik usandırıcı ve yetersiz bir tektanrıcılıktan daha dinsel olabilir.

1950'lerde, A. J. Ayer (1910-91) **Tanrının olup olmadığını değil, Tanrı düşüncesinin bir anlamı olup olmadığını sormuştu.** Nasıl doğrulanabildiğini veya yanlış olduğunun gösterilebildiğini göremezsek bir ifadenin anlamsız olduğunu ileri sürdü. Ayer'in dediği gibi: "Teizm çok karmaşıktır ve içinde 'Tanrı' geçen cümleler öyle tutarsız ve yanlışlanabilirlikten veya doğrulanabilirlikten öyle uzak görünüyor ki, inanç veya inançsızlıktan, güven veya güvensizlikten söz etmek mantıksal olarak olanaksızdır"'. Ateizm, teizm kadar anlaşılmaz ve anlamsızdır. 'Tanrı' kavramında reddedilecek veya kuşkuya düşülecek bir şey yoktur.

Teolojinin yenilen doğmasından önce, tanrısal olana ilişkin tüm eski kavramlarımız ölmeliydi.

Kudretsiz bir Tanrı yararsızdır ve insan varoluşunun anlamı olamaz. Tanrı kavranılmaz olabilir, ama insanlar bu tanımlanamaz Tanrıya güvenme ve anlamsızlığın ortasında bile, bile, bir anlam yükleme hakkına sahiptirler.

İsviçreli teolog Karl Barth (1886-1968) dinsel deneyim üzerindeki vurgusuyla Schliermacher'in Liberal Protestanlığına karşı çıktı. Tanrıya ilişkin biçimlendirdiğimiz her doğal düşünce hatayla kuşatılmıştır, bu nedenle, böyle bir Tanrıya tapınmak putperestlikti.

Paul Tillich (1868-1965) geleneksel Batı tektanrıcılığının kişilik sahibi Tanrısının gitmesinin gerektiğinden emindi ancak insanoğlu için dinin gerekli olduğuna da inanıyordu. Derinde kök salmış bir endişe insanlık durumunun parçasıdır: bu nevrotik değildir çünkü kökü çıkarılamaz ve hiçbir terapi onu söküp atamaz. Gövdelerimizin yavaş yavaş ama kaçınılmaz biçimde çürüyüşlerini izlerken, yok olma dehşetinden ve yitmekten korkarız sürekli.

Evreni tamir edip duran bir Tanrı saçmaydı; insan özgürlüğü ve yaratıcılığıyla çatışan bir Tanrı zorbaydı. Eğer Tanrı kendi dünyasında bir kişilik, şenle ilgili bir ben, sonucundan ayrı bir neden olarak görülmüşse 'o' kendinde Varlık değil bir varlık olur. Her şeye gücü yeten, her şeyi bilen bir zorba, her şeyi ve herkesi idare ettikleri makinenin önemsiz dişlileri haline getiren dünyadaki diktatörlerden çok da farklı değildir. Böyle bir Tanrıyı reddeden bir ateistlik fazlasıyla haklıdır.

Bunun yerine biz bu kişilik sahibi Tanrının üzerinde bir Tanrı aramalıyız. Bu konuda yeni bir şey yok. Kitabı Mukaddes günlerinden beri, tektanrıcılar dua ettikleri Tanrının yapısındaki mantığa aykırılığın ayırdına varmışlardı, kişileştirilmiş Tanrının aslında kişisellik dışı kutsallıkla dengelendiğinin ayırdındaydılar. Her dua, söz söylemesi olanaksız biriyle konuşma girişimi olduğundan, bir çelişkiydi;

istemeden önce onlara ihsanda bulunan ya da bulunmayan birinden ricada bulunmaktı; kendi benimizden başka **'ben'** e daha yakın olan bir Tanrıya, kendinde Varlık olarak, **'sen'** diyordu. Yüzyıllarca Tanrı simgeleri, **'ilahi takdir' veya 'ölümsüzlük'** insanların yaşamın dehşetine ve ölüm korkusuna dayanmalarını kolaylaştırmıştır, ama bu simgeler güçlerini yitirdikleri zaman korku ve kuşku kalmıştır. Bu korku ve endişeyi yaşayan insanlar, simgesel gücünü yitirmiş bir tektanrıcılığın gözden düşmüş Tanrısının üzerindeki Tanrıyı aramalıdırlar.

Diğerleri Tanrıyı zamanın siyasi meydan okuyuşuna uygun ve insanlar için daha kolay bulunur hale getirdiler. İran devrimiyle sonuçlanan yıllarda, genç laik felsefeci **Dr. Ali Şeriati,** eğitimli, orta sınıfın arasından çok büyük kalabalıkları peşinde sürükledi. Şeriati, Batılılaştırmanın Müslümanları kendi kültürel köklerine yabancılaştırdığına inanıyordu ve bu düzensizliği ortadan kaldırmak için Müslümanlar inançlarının eski simgelerini yeniden yorumlamalıydılar. Kendi kitabı Hac'da Şeriati, okurlarını Mekke'ye hacı olmaya götürüyordu, giderek, her bir hacının kendi imgelemine dayanarak dinamik bir Tanrı yaratması gerektiğini söylüyordu açıkça. Şeriati'nin eylemci inancı tehlikeliydi: **Şah'ın gizli polisi kendisine işkence edip sınır dışı etti ve hatta 1977' de Londra'da ölümünden onlar sorumlu olabilirler.**

Martin Buber (1878-1965) tinsel süreç ve temel birlik için mücadele anlamında aynı derecede dinamik bir Musevilik görüşüne sahipti. Tanrı ne yapmamızı istediğini asla söylemediğinden, özgürlüğümüzü veya yaratıcılığımızı tehlikeye atmayan, Tanrıyla sonsuz bir konuşmaydı yaşam. Bir Kantçı olarak, Buber'in, yabancılaştırıcı bulduğu Tevrat'a ayıracak zamanı yoktu: Tanrı kanun yapıcısı değildi!

Tanrının varlığını mantıksal olarak kanıtlamaya çalışmanın gereği yoktu. Akılcılık ve kavramlarla yapılacak bir şeyin olmadığı hazır bir korkudan ötürü Tanrıya inanç doğmuştu. Kitabı Mukaddes kutsallık duygusuna boyun eğecekse, şiir gibi mecazen okunmalıdır.

Yirminci yüzyılın ikinci yarısında ateist filozoflar da Tanrı düşüncesinden etkilenmişlerdir. **Varlık ve Zaman'da (1927) Martin Heidegger (1899-1976)** Varlık'ı O'nun Hıristiyan anlayışındaki 'Tanrı' olduğunu yalanlamasına karşın, Tillich'le oldukça benzer bir biçimde algıladı: o belirli varlıklardan farklıydı ve düşüncenin normal kategorilerinden ayrılıyordu. Ahlaki değeri Nazi rejimiyle bağlantısından dolayı yalan çıkmışsa da Heidegger'in çalışması kimi Hıristiyanlara esin kaynağı olmuştur.

Marksist filozof Ernst Bloch (1884-1977) Tanrı düşüncesini insanlık için doğal buldu, insan yaşamının bütünü geleceğe yönelmişti: Yaşamlarımızı eksik ve tamamlanmamış olarak yaşarız. Hayvanların tersine, asla yetinmeyip hep daha çok isteriz. Bu, yaşamımızın her noktasında kendimizi aşmak ve bir sonraki aşamaya geçmek zorunda olduğumuzdan bizi düşünmeye ve gelişmeye iter: bebek emeklemek zorundadır, yeni yürüyen yetersizliklerinin üstesinden gelmek ve çocuk olmak zorundadır ve benzeri. Tüm düşlerimiz ve isteklerimiz ileriye, sonra gelene yönelir. Felsefe bile, henüz olmayanın, bilinmeyenin deneyimi olan, merakla başlar. Sosyalizm de bir ütopya için ileriye bakar ancak, inancın Marksist reddine karşın, umudun olduğu yerde din de vardır. Feurbach gibi, Bloch da Tanrıyı henüz gerçekleşmemiş insan ülküsü olarak gördü, ama bunu yabancılaşma olarak görmek yerine insanlık durumu için elzem buldu.

Max Horkheimer'de (1895-1973), Frankfurt Okulu'nun Alman toplum kuramcısı, Tanrıyı bir bakıma peygamberleri anımsatan önemli bir ülkü olarak gördü. O'nun varolup olmadığı ya da ona inanıp inanamamak gereksizdir. Din esas olarak bir Tanrı var diye içte duymaktır. En baş düşlerimizden biri adalet özlemidir. Hepimiz dünyanın haksızlığının son sözcük olmayacağını umuyoruz.

Geleneklere uygun dinsel inançları olmayan insanların, Tanrı tarihinde keşfettiğimiz merkezi temalara dönüp onlara sarılmaları, bu düşüncenin çoğumuzun varsaydığı kadar yabancı olmadığını gösterir. Bununla birlikte yirminci yüzyılın ikinci yarısında, bizim daha büyük bir uyarlamamız gibi davranan kişilik sahibi Tanrı düşüncesinden uzaklaşma hareketi yaşandı. Kuran Allah'ı, en başından Yahudi-Hıristiyan geleneğinden daha az kişisel terimlerle ifade eder. Teslis ve mitoloji ve mistik dizgelerin simgeciliği gibi öğretiler, hepsi, Tanrının kişiliğin ötesinde olduğunu söylemeye çalışmışlardı.

Cambridge, Emmanuel College'in dekanı Don Cupitt de 'ateist papaz' diye adlandırılmıştı: O, teizmin geleneğe uygun Tanrısını kabul edilemez bulur ve dinsel deneyimi teolojinin önüne koyan, Hıristiyan Budacılığının bir biçimini önerir. Yine de Tanrı gerçekten var olmamıştır ve 'dışarıda' Hiçlik vardır düşüncesi yeni değildir.

1970'lerden ben yeni gelişmelerin en belirgin niteliklerinden bir tanesi, Tanrının üç dinini de içeren, en büyük dünya dinlerinde genellikle 'kökten dincilik' dediğimiz bir sofuluk türünün ortaya çıkmasıdır. Oldukça politik bir ruhanilikle yaklaşımı sözlü anlamlara dayalı ve hoşgörüsüzdür. **Maurice Cerullo** gibi diğer Evangelistler, Hz. İsa'nın söylediklerini sözcüğü sözcüğüne alan sahici inancın önemli bir belirtisinin mucizeler olduğuna inanıyorlardı. Müslüman dünyasında da, Batıda fazlaca dillendirilmiş, benzer gelişmeler olmuştur. Sütün biçimleriyle kökten dincilik şiddete dayalı bir inançtır.

Hıristiyan 'Aile Değerleri', İslam' veya 'Kutsal Toprak' gibi insani, tarihsel olguları dinsel bağlılık odakları yapmak putperestliğin yeni bir biçimidir.

On sekizinci yüzyıl boyunca, teistler geleneksel Batı Hıristiyanlığını büyük oranda reddettiler çünkü açık bir biçimde zalim ve hoşgörüsüz bir hale gelmişti. Aynısı bugün için de geçerlidir. Kökten dinci olmayan, geleneksel müminler çoğunlukla onların saldırgan dürüstlüklerini paylaşırlar. Tanrıyı, Tanrının kendisine yükledikleri kendi sevgi ve nefretlerini dayandırmak için kullanırlar. Bununla kutsal ibadetlere titizlikle katılan Yahudi, Hıristiyan ve Müslümanlar farklı etnik ve ideolojik topluluklara iftira ederek, dinlerinin temel doğrularından birini inkar etmiş olurlar.

Tanrı ayrıca değersiz bir her derde deva, sıradan yaşama bir seçenek ve hoşgörülü fantezi nesnesi olarak kullanılabilir. Tanrı düşüncesi sıkça, halkın afyonu olarak kullanılmıştır. Aslında, 'Tanrı' insanların bu dünya üzerinde yoğunlaşmalarına ve hoş olmayan gerçeklikle karşılaşmalarına yardımcı olmak için kullanıldı.

Hem Musevilikte hem de İslam'da can alıcı önemi olan tektanrıcılığın, İsraillilerin kişisel sorumluluğu da geliştirmiş oldukları Babil'e sürgün sırasında kök salmış olması rastlantı değildir. Hahamların her yede hazır bir Tanrı düşüncesini insan kişiliğinin dokunulmaz hakları anlayışını geliştirmekte Yahudilere yardım etmesi için kullandıklarını gördük.

Kölece boyun eğiş isteyen bir Tanrıdan kurtulmayı öğütleyen ateistler, Tanrının yetersiz ama ne yazık ki bildik imgesine karşı çıkmışlardı. Yine, bu fazlasıyla kişilik sahibi olan bir tanrı kavramına dayanıyordu. Tehditle, yurttaşlık itaati içinde halkı yıldırmak artık kabul edilebilir, hatta uygulanabilir değildir. Kanun yapıcı ve Yönetici olarak insanbiçimci Tanrı düşüncesi post modernliğin yapısına uygun değildir. insanlar, insan yaşamında bir yüce anlam ve değer bulmaya çalıştıklarında, zihinleri belli bir yönde işler gibi görünür. Bu biçimde davranmaya zorlanmazlar; bu insan doğası için doğal bir şey gibidir.

Felsefe deneyimi, Müslümanlar, Yahudiler ve daha sonra Batı Hıristiyanları arasındaki akılcılığın yeni kültüyle Tanrı inancı arasında bağlantı kurma girişimidir. Sonunda Müslümanlar ve Yahudiler felsefeden uzaklaşmışlardır. Onlar, akılcılığın, özellikle bilim, tıp ve matematik gibi deneysel çalışmalarda yararlı olduğunu, ancak kavramların ötesinde yer alan bir Tanrı tartışması için hiç uygun olmadığına karar verdiler.

Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem tek bir topluluğa özgü, yeni bir din kurduğuna inanmadı ve doğru yolu gösteren tüm inançların tek Tanrıdan geldiğini düşündü. Buna karşın dokuzuncu yüzyılda, ulema bunu göz ardı etmeye ve İslam kültünü tek sahici din olarak göstermeye başladı. Feylezoflar, başka bir yol aracılığıyla varmalarına karşın, daha eski evrenselci yaklaşıma döndüler.

1921'de İngiltere'yi ziyareti sırasında, Canterbury Başpiskoposu Einstein'a, göreliliğin teolojideki yansımalarının neler olduğunu sordu. Einstein şöyle karşılık verdi: "Hiçbir şey. Görelilik tamamen bilimsel bir konudur ve dinle hiçbir ilişkisi yoktur. Yaratıcı olarak Yehova'ya ilgi duyulması Babil'e sürgüne dek Yahudilikte görülmedi. Bu Yunan dünyasına yabancı bir kavramdı: ex nihilo yaratılış 341'deki İznik konsiline dek Hıristiyanlığın resmi öğretisi değildi. Ne ki, yaratılış Kuran'ın ana öğretisidir, Tanrıya ilişkin bütün söylemlerinde olduğu gibi, bu anlatılamaz bir hakikatin

‘mesel’i ya da bir 'belirti'si *(ayat)* demektir. Yahudi ve Müslüman akılcılar bunu zorlu ve kuşkulu bir öğreti olarak gördüler ve çoğu reddetti. Sufiler ve Kabbalacılar Yunan yayılma benzetmesini yeğlediler.

Kişilik sahibi bir Tanrı düşüncesi günümüzde ahlaksal, entelektüel, bilimsel ve tinsel nedenlerden dolayı giderek daha kabul edilemez görünmektedir. Kabile, pagan günlerinden beri erkek olmuş, kişilik sahibi bir ilahla, cinsiyetinden dolayı, feministler de bağdaşamamışlardır. Filozofların Tanrısı şimdi geçersiz hale gelmiş bir akılcılığın sonucudur, bu nedenle onun varlığının geleneksel kanıtları artık işlevsizdir. Filozofların Tanrısının Aydınlanmanın teistleri tarafından geniş kabul görmesi, şimdiki ateizme atılan ilk adım olarak alınabilir.

Mistiklerin Tanrısı günümüz için olası bir seçenek gibi görünebilirdi. Mistikler Tanrının bir Diğer Varlık olmadığında uzun zaman ısrar etmişlerdir; Onun gerçekte hiç varolmadığını ve ona Hiçlik demenin daha doğru olduğunu iddia ederler. Bu Tanrı laik toplumumuzun ateist ruh durumuyla ve onun, Mutlak'ın yetersiz imgelerine duyduğu kuşkuyla uyumludur. Tanrıyı, bilimsel kanıt aracılığıyla gösterilebilen, nesnel bir Olgu olarak görmek yerine, mistikler onun varlık temelinde yaşanan öznel bir deneyim olduğunda ısrar ederler. Bu Tanrıya imgelem aracılığıyla yaklaşılabilir ve anlatılamaz gizem, güzellik ve yaşamın değerini açıklayan diğer büyük sanatsal simgelere benzer bir sanat biçemi türü olarak görülebilir. Mistikler kavramları aşan bu Gerçekliği açıklamak için müzik, dans, şiir, roman, öykü, resim, heykel ve mimariden yararlanırlar. Bütün sanatlar gibi, mistisizm de göz yumucu duygusallık ve yansıtmaya karşı bir koruma olmak üzere, zeki, disiplin ve özeleştiri gerektirir. Hem Sufiler hem de Kabbalacılar uzun zaman tanrının içinde dişi bir unsur ortaya çıkarmaya çalıştıklarından, mistiklerin Tanrısı feministleri bile memnun edebilmiştir.

Geri adım atmalar vardır yine de. Sabetay Sevi bozgunu ve günümüz Sufiliğinin gerileyişinden sonra mistisizm çoğu Yahudi ve Müslüman tarafından kuşkuyla karşılanmıştır. Batıda mistisizm hiçbir zaman ana dinsel akımın görüşü olmamıştır. Protestan ve Katolik yenilikçiler mistisizmi ya yasakladılar ya da dışladılar ve bilimsel Akıl çağı bu anlayış tarzını cesaretlendirmedi. 1960'lardan beri, mistisizme karşı, Yoga, meditasyon ve Budacılık hevesiyle açığa çıkmış yeni bir ilgi vardır ama bizim nesnel, deneyci düşünüşümüzle kolayca uyum sağlayacak bir yakınlaşma değildir bu. Mistiklerin Tanrısını kavramak kolay değildir. Bir ustayla uzun bir eğitimi ve çokça zaman harcamayı gerektirir. Mistik Tanrı olarak bilinen (çoğu adını anmayı reddeder) bu gerçeklik duygusunu kazanmak için çok sıkı çalışmak zorundadır. Hızlı zevklere, ayaküstü yemeğe ve anında iletişime alışmış toplumlar için çekiciliği yoktur. Mistiklerin Tanrısı hazır ve önceden paketlenmiş olarak gelmez. Bütün bir cemaate ellerini çırptıran ve dilleriyle konuşturan, halkı dinsel uyanışa teşvik eden bir vaiz tarafından yaratılmış hazır vecd kadar çabuk hissedilemez o.

Mistisizmin çoğunlukla anlaşılması güç bir öğreti olarak algılandığını gördük, bunun nedeni mistiklerin halk kitlelerini dışarıda bırakmak istemeleri değil, fakat bu doğruların yalnızca özel eğitimden sonra zihnin sezgisel bölümünce algılanabilmesidir.

İsrail peygamberleri kendi duygularını ve deneyimlerini Tanrıya yüklemeye başladıklarından beri, tektanrıcılar bir anlamda kendileri için bir Tanrı yaratmışlardır. Dinsel düşünceler geçerliliğini yitirdiklerinde, genellikle acı vermeden yok olurlar: Deneycilik çağında insanın Tanrı tasarımı artık işimize yaramıyorsa, atılacaktır. Yine de geçmişte insanlar, cinsellik için bir odak olacak yeni simgeleri her zaman yarattılar, insanlar merak duygularını ve yaşamın kutsal anlamını beslemek için kendi kendilerine her zaman bir inanç yaratmışlardır. Tam da çağdaş yaşamın nitelikleri olan amaçsızlık, yabancılaşma, *anomie* ve şiddet, onların 'Tanrı' veya herhangi bir şeyi -ne olduğu çok önemli değil- düşünerek bir inanç yaratamadıkları şu anı işaret eder gibidir; çoğu insan ümitsizliğe düşmüştür.

İNSANLAR BOŞLUĞA VE YALNIZLIĞA DAYANAMAZLAR; YENİ BİR ANLAM ODAĞI YARATMAKLA BOŞLUĞU DOLDURACAKLARDIR.

****

Not: Kâfirûn Suresi ne güzel cevap veriyor. İhramcızâde İsmail Hakkı

Bismillahirrahmanirrahim.

Kul yâ eyyühelkâfirûn. Lâ abüdü mâ tabüdûn. Ve lâ entüm âbidûne mâ abüd. Ve lâ ene âbidün mâ abedtüm. Ve lâ entüm âbidûne mâ abüd. Leküm dînüküm veliye dîn.

Anlamı

Rahman ve Rahim Olan Allah'ın Adı ile.

De ki: Ey kâfirler, Sizin taptıklarınıza ben tapmam. Siz de benim taptığıma tapıcılar değilsiniz. Ben asla sizin taptıklarınıza tapacak değilim. Siz de benim taptığıma tapacak değilsiniz. Sizin dininiz size, benim dinim banadır.

CONVERSATİONS WİTH GOD / Tanrı İle Sohbet (2006)

Yönetmen: Stephen Deutsch

Ülke: ABD

Tür: Macera | Dram

Vizyon Tarihi: 18 Mayıs 2006 (Fransa)

Süre: 109 dakika

Dil: İngilizce

Senaryo: Eric DelaBarre, Neale Donald Walsch

Müzik: Emilio Kauderer

Görüntü Yönetmeni: João Fernandes

Oyuncular: Henry Czerny, Vilma Silva, T. Bruce Page, Ingrid Boulting, Zillah Glory
Özet

Araba kazasında yaralanıp işini ve evini kaybeden Neale, hayatta kalmak için mücadele eder. Kafasındaki soruları Tanrı'ya soran Neale, aldığı cevaplarla kendine yepyeni bir hayat kuracaktır.

Film, bir dindar kişinin de sorunlar yaşayacağını, başına gelebilecek olayların karşısında nasıl davranabileceğini irdeliyor.

İnsan hayatı boyunca ne yapmak istediğini, yaratıcısı ile olan ilişkisindeki dengeyi bulmaya çok çalışır ve hayatı konusunda ne yapması gerektiğini bilmesi, tanımasını görmek ister. Bazen bu durum çok güvendiğimiz Allah Teâlâ tarafından terk edildiğimizi hissetmeye ve acılar çekmeye karamsar olmamıza neden olur. Bazen **"iyi bir kul olmuştum, fakat neden bunlar oldu?"** soruları beklentilerimiz kırıp geçirir. İnancımız sarsılır. Sonuç ne olmalının cevabı bu filmde bulunmaktadır.

Sevgi

Filimden

"Yaptığımız her özgür seçim sevgi ya da nefretin neden olduğu düşüncelerden doğar. Başka bir seçenek yoktur."

"İnsanların sizinle ilgili ne düşündükleri yerine siz ne düşündüğünüze yoğunlaşın. Önemli olan budur."

"Bugün bulunduğum yere keşke kimseyi incitmeden Bugün bulunduğum yere birçok insanı incitmeden gelmiş olmayı dilerdim. Özellikle de sevdiklerimi. Ama onlar olmasaydı bugün geldiğim bu noktada olmayabilirdim. Bu nedenle bir şeyi anlamak hepimiz için çok önemli. Evren, daima iyiliğimiz için çalışır. Her zaman ve anlamda. Şartlara rağmen, görünümlere rağmen ve en önemlisi, bizim bakışımıza rağmen."

**

"**Tanrı ve sevgiden söz ediyorsun. Sen defalarca evlenmiş ve ayrılmış birisin. Tanrı'yla konuşuyorsan bir kadına verdiğin sözü nasıl tutamıyorsun?"**

" Bu soruyu kendime kaç defa sorduğumu anlatamam. Hayatımdaki kadınlar hepsi mükemmeldi. Bana karşı, benim onlara olduğumdan çok daha iyiydiler. Onlara ihanet ettim. Hayal kırıklığı yaşattım.

Çocuklarına da hayal kırıklığı yaşattım. Bunu itiraf ediyorum. Bundan fazlasını söylemem, mahremiyetlerimin ihlali olur. Ve ben bunu yapmayacağım. Ama onları bulunduğum yerden elimden geldiğince sevebilirim. Sevginin desteklediği her jesti, her davranışı sergileyebilirim."

**

"Bana bir yalan kitabı yazmışsın gibi geliyor."

"Demek istediğin şey hepsini uydurduğumsa, cevabım hayır. Senin merak ettiğini ben de merak ettim. İnsanlar bana inanacak mı?

Söylediklerime inanacak mı?

İşaret ettiğim yere inanacak mı?

Sanırım bunun cevabı size kalmış. Her birinize. Tek dileğim bu mesajı göz ardı etmemeniz ve birçok hata yapmış bir ulaktan geldiği için marjinal bir gözle bakmamanızdır."

**

"Tanrı'nın bize bir mesajı olsa hepimiz için çok önemli tek bir mesaj gönderse ve bu, tek bir satır olsa sizce bu ne olurdu?"

"Bunu dört kelimeye sığdırabilirim. **"HEPİNİZ BENİ YANLIŞ ANLADINIZ."**

**

"Tanrı gözünde maddi ve manevi zenginlik diye bir ayrım yoktur. O kadar ki, bu iki kavram birdir. En önemli işlere burun kıvıran bir toplumda yaşıyor olmak size de tuhaf gelmiyor mu?"

"Bununla ne demek istediniz?"

"Bir antrenöre, sezon başı 5 milyon ya da bir aktöre bir film için 10 milyon vermekte bir sakınca görmüyoruz. Ama ruhani konularla ilgilenen insanların, beş parasız fakir ve yokluk içinde olmaları gerektiğini düşünüyoruz. Tercihen, üçünü birden.

- Evet, doğru.

- Sizi bilmiyorum ama ben, buna onay verdiğimi hatırlamıyorum. Paranın bize en güzel hediyeleri verenlere verildiği bir dünya hayal edin. Evet, bu doğru.

- Sanatçılar.

- Evet.

- Hemşireler.

- Evet. İtfaiyeciler, polisler. Yazarlar. Ve anneler. Evet, doğru. Anneler. Evet. **Bizi birleştiren insanlar bizi bizden ayıran ya da uzaklaştıranlar değil.** Böyle bir dünya hayal edin. Bunu yapabiliriz. Çünkü insanlar Onlar, biziz. **Çünkü biz hep bekleyenler olduk. Her zaman bekledik.** Bekledik. Bekledik.

**

"Kitabı nasıl buldun?"

" Kitap, kitap çok güzel."

"Kitabın nesini beğendin?"

"Hayatım hep öfkeyle geçti. Babamdan nefret ettim. Ama buna bir mazeret uydurmayı düşünmüyorum. Çünkü babam, dik başlı bir cahildi. Ondan nefret ettim. Bunlar sert sözler, biliyorum. Ama gerçek bu. Ama bu kitap kesintisiz nefretle, öfkeyle geçen 20 yıldan sonra babamı affetmeme yardım etti. Babama karşı hissettiklerim aslında kendimle ilgili hissettiklerimmiş. Babamı affetmekle

aslında kendimi affettiğimi biliyorum. Bunu aslında ilk defa yüksek sesle dile getiriyorum. Bakın, bakın. Üçüncü sayfa. Kitabınızı biliyorum. Eminim öyledir. En genel iletişim biçimim duygular üzerindedir. Duygular, ruhun dilidir. Bununla ilgili bir şey öğrenmek istiyorsanız nasıl hissettiğinizi anlamaya çalışın."

**

Size göre hepimiz sürekli Tanrı ile diyalog içindeyiz. Elbette. Bununla demek istediğinize bir örnek verir misiniz?

Tabi. Birini aramak için ahizeyi kaldırdığınızda onu hatta bulduğunuz oldu mu hiç?

Ya da direksiyon başındasınız ve hayatınızın anlamsız bir hal aldığını hissediyorsunuz. Ama o anda radyoda çalan bir parça doğrudan size hitap ediyor. Sözler sanki sizin için yazılmış gibi. Her şey bir anda anlam kazanmaya başlıyor. Ya da hayatınıza bir anda birileri giriyor. Ve siz buna bir anlam vermekte zorlanıyorsunuz. Ama bir gün, birden mantıklı olduğunu görüyor ve bugüne dek onlarsız nasıl yaptığınızı düşünüyorsunuz. Elbette. Hepimiz böyle şeyler yaşamışızdır. Tanrı bu işte. Birine olan şey, diğerine de olabilir.

- Bu herkese olabilir. Size de tabi.

**

Neale, buraya gelmene neden olan o duygudan vazgeçmekten korkar gibi bir halin var. Vazgeçmek mi?

İçim bomboş benim. Sen de bu yüzden buradasın.

Hayır. Buradayım çünkü işimi kaybettim.

Sen, kendini kaybettiğin için buradasın.

Şu an sadece o işi almak istiyorum.

**

İnsanlar da böyle gelip geçici değil mi?

Nedenini hiç bilmiyoruz. Onları bir daha göreceğimizi bile bilmiyoruz.

- Buna hiç böyle bakmamıştım.

- İnsanı düşündürüyor, değil mi?

- Neyse, hoşça kal.

- Hayır, hayır, hayır. Hoşça kal demeyin. Sonra görüşürüz, tekrar görüşürüz. Hoşça kal hariç her şey olabilir. Hoşça kal daha çok kötü bir sevgiliden ayrılırken söylenen bir şeye benziyor.

- Evet, evet.

- Evet. Sonra görüşürüz. Görüşürüz.

**

Tanrı Konuşursa:

"Bu kadarı yetmedi mi?"

" Şimdi hazır mısın?"

"Sorduğun soruların cevaplarını almayı gerçekten istiyor musun?"

"Bana cevap verecek misin?

Birçok soru sordun. Öfkelisin. Şimdi ben sana soruyorum. Sorduğun soruların cevaplarını almayı gerçekten istiyor musun?

- Yoksa sadece rüzgâr mı yapıyorsun?

- Bu delilik. Ne düşündüğünü biliyorum. Ben herkesle konuşurum. Her zaman ve kendi sesleriyle. Önemli olan, kimin dinlediğidir. En yüksek zirvelerdeki haykırışlardan en dipteki fısıltılara kadar. Bu gerçek, insanların yaşadığı tecrübe koridorlarında ezelden beri yankılanır**. Cevap, sevgidedir. Sizler, Tanrı'ya bir ebeveyn rolü biçtiniz.** Ve Tanrı'dan ödüllendiren ya da cezalandıran bir yargıç yarattınız. Sevginin etrafını, korku tabanlı bir gerçekle çevrelediniz. Bu korku tabanlı sevgi gerçeği sevmekle ilgili tecrübelerinize hükmetmeye başladı. O kadar ki, bunu artık kendi yaratıyor. Doğru olanı yapmak için ihtiyaç duyduğun şey, bu mu?

Korku mu?

İyi olmak için tehdit edilmen mi gerekiyor?

Hem iyi olmak dediğin nedir ki?

Bu konuda son sözü kim söylüyor?

Sana şunu söyleyebilirim. Kendi kurallarını sen belirlersin. Doğruları sen koyarsın. Sevgi her zaman var. Evet, bunu daha önce de duydun. Bunun, hayatında bir tampon olmasını bile söyledin. Ama sorunlu zamanlarda, dertli günlerde korku ve endişeye kapılıp unutmayı seçtin. Yapman gereken, basit bir soruyu cevaplamaktı. Sevgi şimdi neyi değiştirir?

Hayatı, beklentilere boğulmadan yaşamak Belli sonuçları almaya ihtiyaç duymamak Özgürlük, budur. Unutma. Sen sürekli olarak kendini baştan yaratıyorsun. Her anında kim ve ne olduğuna karar veriyorsun. Buna, kim ve ne olmak istediğinle ilgili belirlediğin geniş bir seçenek demetinden karar veriyorsun. Bunu söylemek zorundayım. İnsanlara seninle konuştuğumu söylediğimde ne düşüneceklerini merak ediyorum. Merak etme. İlintili olduğunun farkında olmayan zihinsel bir faaliyettir. Sana sevgiyle ilgili sorduğum soruyu hatırlıyor musun?

- Elbette.

- Bu soruyu cevapla, Neale. Ben orada olacağım. Daima ve her anlamda. Acılar, yaşanan olaylarla değil kişinin verdiği tepkilerle ilgilidir. Yaşanan her neyse sadece yaşanıyordur.

- Bizim ne hissettiğimizse başka bir konu.

- Ben sadece hayatımı geri istiyorum.

- İstediğin her şeye sahip olamazsın.

- Anlamadım?

Neyi anlamadın?

İstediğim her şeyin olamayacağını söyledin.

- Bu doğru.

- Ne?

İstediğin her şeye sahip olamazsın.

- İstediğim her şeye sahip olamam ne demek?

- Bu doğru.

- Ama bu çok anlamsız.

- Hayır, aksine. Çünkü bu, sende olmayan bir şey. Ve sen bunu sadece istediğin şeyi gerçeğe dönüştürmede kullanacağın için bir tecrübe olarak istiyorsun.

- Evet. Sunduğum fırsatlarda yararlanamadığın için seni cezalandırmam gerekir mi?

Bu beni, Tanrı'yı yargılamayı görev edinmeden önce kendine sorman gereken bir soru. Kendimi göstermem için bana sayısız kereler yalvardın. Kendimi açıklamamı. Göstermemi istedin. Bu istediğini, şimdi asla yanlış anlamayacağın bir yalınlıkla yapıyorum. Ben buradayım. Bu evde. Bu an. Şimdi içindeki Tanrı'ya her zamankinden fazla uzanma zamanı. Bu, senin aklını huzura kavuşturacak. Ve o huzurlu akıldan büyük fikirler türeyecek. Kendinde olduğunu hayal edebileceğin en büyük sorunlara çözüm olacak fikirler. Benim çözemeyeceğim kadar büyük bir sorun olduğunu anlamıyor musun?

Bu sorundan çıkmak, benim yapamayacağım kadar büyük bir mucize olur. Sana verdiğim tüm gereçlere rağmen, içinden çıkamayacağın bir sorun olduğunu düşündüğünü biliyorum. Ama sence benim için bile gerçekten çok mu büyük?

Bazen beni kızdırıyorsun. Ben bunun iyi bir şey olduğunu düşünüyorum. Bunu komik mi bulmam gerekiyor?

Espriyi kim icat etti sanıyorsun?

Çok yaşa.

- Benden ne istediğini bilmiyorum.

- Neale. Sen beni yanlış anladın. Ama kendini de yanlış anladın. Ben senin mutlu olmandan başka bir şey istemiyorum. Ama sen, kendini benden aşağıda görüyorsun. Oysa gerçekte hepimiz biriz. Hiç birimiz farklı değiliz. Ben sadece, kendim için istediklerimi istiyorum. Ne az, ne çok. Dünyevi başarılarınla da hiç ilgilenmiyorum. Sadece seni düşünüyorum. Hayatını kazanmak, senin için bir endişe olmamalı. Gerçek efendiler, hayatı kazanmak yerine onu yaşamayı seçmişlerdir. Durma. Gerçekten ne istiyorsan onu yap. Başka bir şey yapma. Zamanın çok sınırlı. Yapmak istemediğin şeyler yaparak zaman kaybetmeyi nasıl düşünebilirsin?

Bu, yaşamak değildir. Bu, ölümdür.

**

Neale.

- Bunlar olağanüstü.

- Ne?

Nedir o?

Bu şeyler işte bütün vaktimi alıyor. Ve bunu seviyorum. İlk bakışta kulağa tuhaf gelmesi umurumda değil ne de böyle şeyler söylediğim için insanların ne düşüneceği. Ama bugüne dek uyumuşum. **Korku ve şüphe üzerine kurulu ve adına yaşam denen bir kâbusta sıkışmışım. Hayatımı nasıl kazanacağımı düşünerek ne kadar zaman harcadığımı bilmek ister miydin?**

Masraflarımı, nasıl karşılayacağımı?

Hayatımı geçim derdiyle tüketmek istemiyorum, Neale. Ben hayatımı yaşayarak tüketmek istiyorum. Fark yaratacak bir yaşam. Sevgi ve şefkat üzerine kurulu bir yaşam. Ve bu şeyler Neale, hepsini yeni bitirdiğim halde yeniden okumaya başladım. Sana söylediklerimi duyuyor musun?

**

Konuşmalarınızı dinledim Bay Walsch. Kitabınızı okudum. Tanrı'nın dost bir ilah olduğunu, bu evrenin dost bir yer olduğunu biliyorum. Ama buna inanmıyorsun. Ben Tanrı'nın, intikam dolu bir Tanrı olduğuna inanıyorum. Oğlumu altı aylıkken evlat edinmiştim. Çünkü bana, çocuğum olmayacağı söylenmişti. Jimmy'ye, evlatlık olduğunu hiç söylemedik. Ta ki o büyüyünceye kadar. 14'üne geldiğinde, zamanının geldiğini düşündük. Ama notları düştü. Tüm davranışları değişti. Okulda birçok sorun yaşadı. Her şey mahvoldu. Annesine, onu terk ettiği için kızgındı. Bize, ona söylediğimiz için kızgındı. Hayattaki her şeye öfkeyle bakmaya başladı. Ona iyi hissettiren tek şey 18 yaşına girdiğinde

annesini bulmak için verdiğimiz sözdü. Neye mal olursa olsun, ne kadar sürerse sürsün ona, annesini tanıyacağı sözünü vermiştik. Peki bu arada davranışları değişti mi?

Kısmen evet ama o bir zamanlar tanıdığımız, çok sevdiğimiz çocuk artık yoktu. Bana bir daha hiç anne demedi. Ve Jimmy, 18. yaş gününde bir motosiklet kazasında öldü. Sarhoş bir sürücü, Jimmy'mi öldürdü. Şimdi beni siz aydınlatın Bay Walsch. Çünkü ben, çocuklarını koşulsuz seven iki ebeveyne böyle bir şey yaşatan Tanrı'yı dost göremiyorum. Tanrı şimdi size ne söylüyor, Bay Walsch?

Çok üzgünüm bebeğim. Sen kimseyi sevmeyeceksin. Adınız nedir?

Georgia.

Georgia. Oğlun ona verdiğin sözü tutabilmen için öldü. Annesi bir kaç yıl önce ölmüştü. Kendi ölümü, onunla olabilmesi için tek yoldu. Anlıyor musun?

Söyler misin, bu nereden çıkmış olabilir?

Neale İnan bana, Leora. Orada ne olduğunu hiç bilmiyorum. Ya hepsini ben uydurduysam?

Uydurdun mu?

Bilmiyorum. Nereden geldiğini hiç bilmiyorum. Evet, biliyorsun.

**

Tanrı:

Kendini asla terkedilmiş hissetme. Ben hep seninle olacağım. Senden vazgeçmem. Senden vazgeçemem. Seni ben yarattım. Sen benim ürünümsün. Bu yüzden, hep bana sığın. Benim sana verdiğim huzurdan hissettiğin her yerde ve her zaman. Hep orada olacağım.

THE HİSTORY OF THE DEVİL/ Şeytanın Tarihi (2009)

Yönetmen: Greg Moodie
Tür: Belgesel
Süre: 52 dakika
Dil: İngilizce
Senaryo: Dave Flitton
Yapımcılar: Dave Flitton
Çeviri: felis agnosticus

Belgesel Metni

ŞEYTANIN TARİHİ

'' Bugüne kadar pek çok isimle çağrıldı, pek çok farklı ve değişik şekle girdi. ''

Şeytan denildiğinde neden hemen tanrıyı düşünürüz. Pek çok isimle çağrılmıştır.

Lucifer, Baalzebub, Canavar Şeytan

Pek çok farklı ve değişik şekle girmiştir. "Tanrı'nın kötü kalpli düşmanı" kavramı binlerce yıldır vardır. Ve bu kavram hala eskisi kadar güçlüdür. Kötülük gerçektir ve ona karşı konulmalıdır. Ama şeytanın hikayesi nerede başladı?

Nereden geldi?

Ve nasıl karanlıklar prensi haline geldi?

3000 yıldan da önce, Ortadoğu'nun çöl ve meralarında, bilinmeyen kişiler, Tevrat'ın başlangıç bölümlerini yazdı. Şeytanın bir doğum yeri varsa, kesinlikle burasıydı. Kitapta Hıristiyanlar'ın Eski Ahit olarak bildikleri bölümün bir yerlerinde İncil'in en eski kopyalarında, şeytan olarak bilinen bir karakter görülür. Ama bizim hayal ettiğimiz şeytana hiç de benzemez. Eski Ahit'i okuduğumuzda, gerçekten de sık sık ortaya çıkan "Şeytan" isimli karanlık bir figür görürüz. Şeytan kelimesi aslında bir ünvandır. Kelime "suçlayıcı" anlamına gelir. Ve başlangıçta şeytan, cennette bulunan meleklerden veya iyi taraftan biri gibidir. Tanrı'nın hizmetkârlarından biridir ve bir anlamda bazı kirli işleri yapması gereken karakterdir. Bu şeytanın, kendine ait bir gücü yoktur. Sadece Tanrı'nın ona söylediklerini yapar. Boynuzları ve kuyruğu olan korkunç bir yaratık da değildir. Tanrı'yla zıt kutuplarda bulunan bir karanlıklar prensi yoktur. Hemen hemen hiçbir kutsal metinde, kötü bir güce dair bir kavram yoktur.
Şeytanın ilk kez görüldüğü yerlerden birisi bir melek olarak tasvir edildiği Tevrat'ta bulunan Eyüp kitabıdır. İncil'de en iyi bilinen hikayelerden birisidir bu. Burada şeytan, Tanrı'nın en sadık hizmetkârlarından birisi olan Eyüp'ün, sadece iyi bir hayatı olduğu için inançlı olduğunu iddia eder. Tanrı, şeytanın çeşitli hastalıklar ve musibetler yoluyla Eyüp'ü test etmesini kabul eder. Sonunda bütün çektiği acılara rağmen Eyüp Tanrı'ya tapmaya devam eder. Ve şeytan tartışmayı kaybeder. Eyüp'ün hayatını bir işkenceye dönüştüren şeytan bir iblis ve hatta kötü bir melek bile değildir. Cehennemde de yaşamamaktadır. Bizim algıladığımız şekildeki ateşli bir işkence ve azap dolu cehennem kavramı yoktu. Hatta eski kaynaklarda, öldükten sonra bize ne olacağıyla ilgili çok az bilgi vardı. **Ölünce Sheol isimli bir yere gidiliyordu ve burası karanlık, gölgeli bir yerdi, bir tür yeraltıydı.** İyi veya kötü olmasına bakılmaksızın ölen herkes buraya gidiyordu.

O halde bizim bildiğimiz şeytan nerededir?

İyiliğin güçleriyle ebediyete kadar savaş içinde olan iblis nerededir?

Cehennemi alevlerin içinden yöneten ve günahkârları cezalandıran canavar nerededir?

İnsanları, iblis ordularıyla birlikte kötülük yapmaları için ayartan ve böylece ruhlarını çalmayı amaçlayan sürgün melek nerededir?

Eğer geleneksel şeytan Musevilerin Eski Ahiti'nden gelmiyorsa, nereden geliyor o zaman?

İnsanlık tarihinin başlangıcından beri dünyanın her yerinde insanlar, iblislere ve kötü ruhlara inanıyordu. Bazıları bizim şeytanımızla ortak özelliklere sahiptir. Boynuzlar veya sakal gibi. Ama hiçbiri şeytan kadar güçlü değildir. O halde insanlar, bu "en güçlü kötülük timsali varlık" fikriyle ilk kez ne zaman tanıştı?

3500 yıl önce antik Pers uygarlığında, yani şu anda Suriye, Irak ve İran olan topraklarda iyi ve kötü olan pek çok tanrı vardı. Ta ki Zerdüşt isimli dindar bir öğretmen, bütün bu karmaşık karakterleri 2 taneye indirgeyene kadar. Zerdüşt bir devrimcidir. Çünkü bu etik kategorilere bir anlamda kişilik kazandırmıştır: Ahura Mazda isimli iyi tanrı ve Ehrimen isimli kötü tanrı. Ve bu, düalist düşünce sisteminde sonradan ortaya çıkan kavramlar için çok güçlü bir temel olmuştur. Diğer bir değişle, iyi ile kötünün ayrımında temel oluşturmuştur. İyi tanrı, herşeyi bilen Ahura Mazda'dır. Işığın ve düzenin tanrısıdır. Kötü tanrı Ehrimen'dir. Kaosun, karanlığın ve yalanların tanrısı Zerdüşt'ün öğretilerinde evren, iyilikle kötülüğün tanrıları arasındaki savaş alanıdır. Ve dünyada yaşayan her insan tarafını seçmelidir. Ölümden sonra iyi insanlar cennette ödüllendirilir. Günahkârlar ise karanlık ve kasvetli bir cehennemde cezalandırılır. **Bu, oldukça etkileyici ve aşırıya kaçan düalizm türlerinden birisidir.** Bu hayat, iyi ile kötü arasındaki bir mücadele olduğuna göre iyilik seçilmelidir, aydınlık ile karanlık arasından da aydınlık seçilmelidir. Büyük Pers Kralı Darius'un hükümdarlığında, Zerdüşt'ün öğretileri Pers İmparatorluğu'nun resmi dini haline gelir. Ki bu imparatorluğa İsrail toprakları da dahildir. **İyi ve kötü ile ilgili Perslerden gelen bu yeni fikirler, kısa zamanda Musevi metinlerine de girer.** Dolayısıyla "Museviler'e ait" dediğimiz fikirlerin sınırlarını açıkça çizebilir ve Eski Ahit'e Zerdüşt dininden gelmiş olanları belirleyebiliriz. Hepsi oradadır. Cennet ve cehennem kavramları gibi **"Tanrı'nın acımasız rakibi"** olarak simgelenen şeytan kavramının çıkış noktasını görürüz. Pers İmparatorluğu, Büyük İskender tarafından yenilgiye uğratılınca, antik İsrail'e Yunan kültürü geldi. Yunanlılar, çok çeşitli tanrı ve tanrıçadan oluşan yeni bir kalıp getirdi. Bizim şeytan kavramımızı, asırlar boyunca şekillendirmiş olan bir tanesi de bunlara dâhildir. Hades'in siyah bir yüzü veya siyah bir sakalı vardır. **Genellikle abanozdan yapılmış olan bir tahtta oturur ve elinde iki uçlu bir çatal tutar.** Bunu günahkarları kışkırtmak için değil, bir şeyleri havaya uçurmak için kullanır.

Antik Yunanlılara göre yeraltı dünyası, ölülerin tanrısı olan Hades tarafından yönetiliyordu. Olimpos tanrılarından birisiydi. Ama zamanının çoğunu, yine ismi Hades olan bu karanlık, kasvetli yeraltı dünyasında geçiriyordu. Pek de hoş bir karakter değildi. Ürkütücü ve suratsızdı, kimse tarafından sevilmiyordu. Tanrılardan hiçbiri onu sevmiyordu, insanların da onu sevmediği kesindi. Hades pek sevilesi değildi. Ama kötü kalpli de değildi. Hatta eski Yunanlılar, Hades'i adalet tanrısı olarak görürdü. İnsanların öldükten sonra Hades'e gittiğine, ölümden sonra mutluluğun olduğu yere mi, yoksa ızdırabın olduğu yere mi gideceklerine Hades'in karar verdiğine inanırlardı. Yeraltındaki dünyanın hakimi olan Hades aynı zamanda zenginlik ve bereketin de tanrısıdır. İnsanlar asırlardır Hades'in puslu hatırasının etkisi altında kalarak şeytanın kendilerini zengin yapabileceğine inanmıştır. Yunanlılar karanlık Hades karakterine ek olarak, şeytan hikâyesine tanıdık bir malzeme daha katmışlardır. Bir efsaneye göre tanrıların en kudretlisi olan Zeus, kanatlı yılansı yaratık Tifon'u yenerek onu yeraltı dünyasının en alt bölgesi olan Tartarus'a atar. Takibeden asırlarda bu efsane büyüyerek; şeytan isimli meleğin, Tanrı'ya isyan edişini. ve yandaşlarıyla birlikte cennetten atılışını anlatan hikayeye dönüşür. Şeytanın yandaşı olan sürgün melekler onun iblis ordusu haline gelir. Cehennem deyince aklımıza, ateş, lav ve feci şekilde işkence gören günahkarlar gelir.

Ama bu tablo nereden gelmiştir?

Hades'in yeraltı dünyasında ateş yoktu. Ama eski Kudüs'te vardı. Kutsal metinleri okuduğumuzda, İsa'nın insanları, **"Gehenna"** isimli tehlikeli bir kader hakkında uyardığını görürüz.

Gehenna, eski Kudüs'te için için yanan bir çöplüktür.

Ve bu yerin berbat kokusu ve her anlamda çöplüğü andıran özellikleri nedeniyle periyodik olarak yakılırdı ve burada yakılan ateş günlerce hatta haftalarca canlı kalırdı. Gehenna, Kudüs'lü yetkililerin idam edilen suçluların bedenlerini yaktıkları yerdi. Zamanla burası, doğaüstü özelliklerle anılmaya başlandı. Kıyamet gününde günahkarları bekleyen tinsel bir kader haline geldi. Gehenna, cehennemdeki dehşetler için ilham kaynağı oldu. Hıristiyan kutsal metinleri yazılana kadar, yani M.S. 1. yüzyılın sonlarına doğru şeytan çoktan etkili bir figür haline gelmişti.

Musevi toprakları artık güçlü Roma hükümdarları tarafından yönetilmekteydi. Romalılar'dan içten içe nefret edildiği bir dönemdi. Roma'nın hükmüyle öldürülen birçok Hıristiyan ve Musevi için şeytan, Sezar'ın saltanatını mümkün kılan kötücül güçtü.

Yeni Ahit kitabında yazar, şeytanı en gizemli isimlerinden biriyle isimlendirir:

Canavar 666 "Canavar" kelimesi, doğrudan Roma hükümdarını ima ediyor olabilir.

Kutsal kitapta, Canavar'ın bir insan sayısına sahip olduğu ve bunun da 666 olduğu yazar. Bu, geleneksel olarak imparator Nero'ya bir gönderme olarak kabul edilir. Çünkü **"Nero Sezar"**ı Arami dilinde yazıp, bu harflerin sayısal değerlerini hesaplarsanız 666 elde edersiniz.

Yeni Ahit'te, şeytanın Tanrı tarafından cehenneme gönderildiği ve burada bin yıl kilitli kalacağı yazılıdır. Oradan çıktığı zaman da dünyanın sonu gelecektir. Sonuna kadar devam edecek olan ve iyiyle kötünün karşı karşıya geleceği mahşerlik bir savaş olacaktır. Şeytan serbest kalacak ve dünyayı kötü bir yer yapmak için son bir çaba harcayacaktır. Bu, kaosun ejderhasının geri dönüşü gibidir. Kötülüğe karşı Tanrı vardır. Dolayısıyla çok eski kozmolojik kurguları temel alır. Museviliğin bizzat kendisinden değil, daha çok çevre bölgelerden, özellikle Persler'den köken alır.

O halde Hıristiyanlığın doğuşunda şeytan neye benzemektedir?

Genellikle yeraltının hakimi Hades gibi siyah derili ve siyah saçlıdır. Kanatları, bir zamanlar melek olduğu hikâyesini yansıtır. Ama bunlar daha çok ejderha kanadına benzemektedir. Ejderha, binlerce yıl boyunca kötü bir gücün simgesiydi. Ve şeytan, pençeli ayaklarını da ejderhadan miras almıştır. **Şeytan ejderha olmadığı zamanlarda da yılandır.** Cennet bahçesinde Havva'yı ayarttığı söylenen yılanın, uzun süredir şeytanı temsil ettiği düşünülmektedir. Ama kutsal metinlerde tam olarak böyle bir şey yazmaz. Hatta **Hıristiyan liderleri, şeytanın nasıl bir şey olduğuyla ilgili sık sık görüş ayrılığına düşerler.** Ama hem fikir oldukları bir şey vardır: Düşmanlarıyla birlikte ve onlar aracılığıyla hummalı bir şekilde çalışmaktadır.

M.S. 4. yüzyılda, Büyük Konstantin isimli Roma hükümdarı, din değiştirerek Hıristiyan olur.

Bir nesil sonra, bir zamanlar en çok zulme uğrayan din, dünyadaki en büyük imparatorluğun resmi inanç sistemi haline geldi Hıristiyan piskoposlar artık devlet tarafından desteklenen gerçek bir güce sahipti. Ve bunu ellerinde tutmak için de şeytanı kullandılar. Kilise önderleri sürekli olarak, kendileriyle aynı fikirde olmayanların, özellikle de diğer Hıristiyan gruplarından olanların, şeytan için çalıştığını tekrarladı. Konstantin Hıristiyanlığı devlet dini ve devlet kilisesi haline getirip dini resmileştirdiği anda kendisinin ve yandaşlarının hazmetmekte en çok zorlandığı şey kafirlik oldu.

Katolik teologlar, farklı mezheplerin "doğru" Katolik inancına sahip olmadığını, bu mezheplerin şeytani olana tapındığını söylediler.

Tanrı'nın düşmanı olana yani bu bakış açısı acımasızdır. Bize karşı onlar Kilisenin ve imparatorluğun tarafında değilseniz, şeytanın tarafındasınız demektir. Kilisenin, aykırı olanların öldürülmesini emretmesi an meselesidir. İlk infaz, İsa'dan 450 yıl sonra gerçekleşir. Takip eden asırlarda, şeytan için çalıştığı düşünülerek öldürülen insanların sayısı on, hatta yüzbinlere yükselir. Roma İmparatorluğu'nun koruması altında, Hıristiyan dini hızla büyür. Ama piskoposlar, pagan tanrılarının haddinden fazla popüler olmasından endişelidir. Binlerce Romalı halen, şans getirdiğine inandıkları Rüzgar Tanrısı Fortuna'ya dua etmektedir. Ama en popüler **Pagan Tanrısı Pan**'dır. Hıristiyan liderleri Pan'ı, itibarsızlaştırılması gereken ciddi bir tehdit olarak görürler. Arkadya'da yaşayan Pan vakasını ele alalım. Bir çeşit iblis haline getirilir. Üstelik aslında gıpta edilmesi gereken; müzik, mutluluk ve sevişmekle ilgili gayet iyi huylu bir tanrıdır. Sonradan Hıristiyanlaştırılmış versiyonlarında keçi bacaklı bir iblise, bir satire dönüştürülür. Şeytan, Pan'ın en çok bilinen özelliklerini alır. Kafasında boynuzları olan, kötü niyetli ve çirkin bir yaratığa dönüşür. Vücudu kıllıdır ve Pan'ın pençeleriyle toynaklarına sahiptir. Ama bazen de kadim ejderhanın pençeli ayaklarına sahiptir. **Artık o kadar tuhaflaşmıştır ki, genellikle göbeğinde bir ikinci yüzü bile vardır.**

Erken dönem Hıristiyan kilisesinin en önemli düşünürlerinden birisi **Aziz Augustinius**'dur. Augustinius, eski tabiat tanrılarının tehlikeli birer iblis olduklarını göstermeye çok heveslidir. Augustinius'a göre, **inkubus(karabasan) isimli erkek iblisler**, geceleri kadınlara görünüp onları baştan çıkarır. Augustinius'un daha da rahatsız olduğu şey, **sukkubus isimli dişi iblislerin** erkekleri yataklarında ziyaret etmesi ve onları istemedikleri günahlar işlemeye zorlamasıdır. Uzun karanlık gecelerde, karışık zihinleri her türden cinsel görüntü ve erotik sahne üretiyordu. Bu düşünceleri zihinlerinden uzaklaştırmak zorundaydılar.

"Nasıl olur da bu tür düşünceler benim dindar ve bakir zihnime girer?!"
"Bu ben değilim! Bu başka bir varlık."
"Bu düpedüz şeytani birşey!"

Ortaçağa gelindiğinde, yani bin yıllık bir Hıristiyan öğretisinden sonra Kilise, şeytanın ve iblislerinin gerçek olduğuna takipçilerini inandırmıştı. Ve şeytanın da güçlü bir düşman olduğuna Ama sorun şuydu ki, bazı Hıristiyanlar bu düşünceyi, piskoposların istediğinden de ileri götürmüştü. Hıristiyanlığın bazı kollarında dünyanın, bizzat şeytan tarafından olmasa da kötünün iyisi bir tanrı tarafından yaratıldığına inanılırdı. Ve tabi ki bu tür insanlar, dünyevi, maddi ve bedensel olan herşeye olumsuz gözle bakıyorlardı. **"Gnostisizm"** isimli bir akımın doğduğunu görüyoruz.

Gnostik Hıristiyanların inancında bir iyi, bir de kötü tanrı olduğu mefhumu belirgindir. Tinsel olan her şeyi yaratmış olan iyi bir tanrı vardır. Bir de, fiziksel olan her şeyi yaratmış olan kötü bir tanrı vardır. Yani 5 duyunuzla görüp, dokunup, hissedebileceğiniz her şey aslında kötü olan tanrıdan gelmektedir.

Gnostik akımdaki iyi ve kötü kavramlarını, tutkuyla benimseyen bir grup da, Fransa'nın güneyindeki Katarlardı.

Katarlar'a göre, bütün maddi iyelikler habistir ve şeytana aittir. Artık zengin ve güçlü hale gelen bir kilise için, böylesi bir öğreti rahatsız edici, hatta tehlikelidir. Sıradan insanlar, Katarlar'ı çok seviyor ve onlara hayranlık duyuyordu. Onlara **Les Bonhommes** diyorlardı, çünkü Katarlar şifacıydı. Katarlar, yoksulları besleyip hastaları iyileştirerek her zamanki iyilik yapma eylemlerini gerçekleştirirlerken, aynı zamanda insanlara evlilikten ve çocuk yapmaktan kaçınmalarını da öğretiyorlardı. Çünkü Katarlara göre; bir aileniz olursa yapacağınız şey, o yeni doğan çocuğunuzu, bu çürümüş, kötü, fiziksel dünyaya getirmek olacaktır. Oysa hepimizin maneviyata konsantre olması gerekir. Eğer bir Katarsanız, aslında şeytanla işbirliği içindeydiniz. Kiliseyi sorgulamak, Tanrı'yı sorgulamak anlamına geliyordu. **Papa III. Innocentius, Katarlar'a yönelik bir Haçlı Seferi ilan etti.** Onları Katolikliğe geri döndürmeye çalıştı, ama bu da işe yaramayınca yapabileceği tek şey onları öldürmekti. **1209'da Katarlara karşı başlatılan Haçlı Seferi 45 yıl süren acımasız bir savaşa dönüştü. En az 100 bin insan öldürüldü.** Biraz da şeytanın, Kilise'nin söylediğinden daha da güçlü olduğunu söyledikleri için. Katarlar'a karşı yürütülen Haçlı Seferi, Hıristiyan dindaşlara yönelikti. Ama neredeyse 2 yüzyıl

boyunca, Haçlı Seferleri'nin temel amacı, Ortadoğu'ya hükmetmek amacıyla İslam'la savaşmak için yapılmıştır.

Not: Katarları konu alan Labyrinth (2012–) isimli iki bölümlük bir TV dizisi var. Labirent, 2005 yılında İngiliz yazar Kate Mosse tarafından yayımlanan, 2006 yılında İngiltere'de en çok satan roman unvanına kavuşan, The New York Times'ın çok satılan kitaplar listesinde kendine yer bulan ve ayrıca dünya çapında 38 farklı dile çevrilmiş olan romandan uyarlanan mini TV dizisidir. Dizinin yönetmen koltuğunda Christopher Smith oturmaktadır. Türü ise destansı maceradır.

http://www.turkcealtyazi.org/mov/1866570/labyrinth.html

Ortaçağ Avrupası'nda İslam bir sapkınlık olarak görülür. Şeytanın işidir. Müslümanlar da, düşmanlarının Şeytani Olan'la aynı saflarda yer aldığını iddia etmekte gecikmez. Kuran'da Müslümanlara, şeytanın dostu oldukları için gayri müslimlerle savaşmaları söylenir. Persler'in kadim inançlarını benimsemiş olan her iki taraf da, dünyayı iyi ve kötü şeklinde ikiye ayrılmış olarak görür. Böylece savaşın ve fetihlerin bütün dehşetini haklı çıkarmış olurlar. Haçlı Seferleri kötü niyetli bir miras bırakır. **Harekatın ortasında, Papa 9. Gregory engizisyon mahkemelerini kurar.** Dominikan rahipleri tarafından kontrol edilen engizisyon mahkemelerinin görevi, kâfirleri bulup onları yerel prenslere cezalandırılmak üzere teslim etmektir. Engizisyon mahkemeleri, insanlara korkulacak yeterince şey verdi. Onlara korkacakları cehennem alevlerini verdi, ama çok daha önemlisi; bizzat engizisyonun kendisini verdi.

Bir kişiyi, suçlamayı yapanın kim olduğunu veya neyle suçlandığını söylemeksizin tutuklama hakları vardı.

Suçlananlar, masum bulunana kadar suçlu kabul edilirdi. Ve yetkililer ne kadar isterse o kadar süre esir tutulabilirlerdi. Engizisyonu sorgulayan bir kimsenin, hemen şeytanla işbirliği içinde olduğundan şüphelenilirdi. Şeytan ve kötülüğün güçlerine karşı yürütülen savaşta Ortaçağ liderleri, her savaşta olduğu gibi, istihbaratın hayati öneme sahip olduğuna inanırdı. Bu döneme kadar, kilise henüz Hıristiyanlar'a işkence edilmesine resmi olarak izin vermemişti. **Ama Musevi ve Müslümanlar'a işkence etmek kabul edilebilir birşeydi. Fakat 1252 yılının Mayıs ayında, Papa 4.Innocentius, kafir olduğundan şüphelenilen Hıristiyanlar'a işkence edilebileceğini duyurdu.** Ta ki şeytan için çalıştıklarını itiraf edip yandaş komplocuları ihbar edene kadar. Bir kez birisinin, şeytanın hizmetkârı olduğuna dair bir tartışma başlattınız mı, onu artık, kendisine her şeyi yapabileceğiniz bir duruma sokmuş oluyordunuz. Çünkü **"iyiliğin güçleri adına çalışma"** gerekçeniz oluyordu. Genellikle kâfirlikle suçlanan bir insanın, kendisini temize çıkarmasına olanak yoktu. Ne derse desin, kâfir olduğu için dolayısıyla şeytanla işbirliği içinde olduğu için, söylediği her şey yalan sayılıyordu. Ama işkencecilerin her istediklerini yapma hakları yoktu. Katı talimatlara uymak zorundaydılar. 13. yüzyılın ortalarında, **Papa 4. Innocentius**'a göre teorik olarak, işkence sınırlı olmalı kan akıtılmamalı işkence gören kişiye ciddi kalıcı zarar vermemeliydi. Ama pratikte bu talimatlara harfiyen uyulmuyordu. Ama psikologların "rasyonalizasyon işlemi" olarak adlandırığı birşey vardı. İşkenceciler gerekçe olarak şöyle diyebiliyordu:

"Ölümsüz ruhunu kurtarmaya çalışıyoruz!"
"Seni cehennemdem uzak tutmaya çalışıyoruz!"
"Şeytanın sana ulaşmasını önlemeye çalışıyoruz!"
Asıl demek istedikleri ise şuydu: "Vergilerinizin tadını çıkarmayı tercih ederiz."

Bütün Avrupa'da, güya şeytana karşı kullanılması gereken bütün yeni güçler, vicdansız insanlar tarafından zenginlik elde etmek veya düşmanlarını kötülemek için kullanılmıştır. 1307'de Fransa Kralı 4. Philip (Adil Philip), Tapınak Şövalye liderleri için büyücülük suçlamasında bulunur. Bunlar Haçlı Ordusu'nun çok zengin şövalye takımıdır. Philip şövalyeleri, güya satanik bir figür olan **Baphomet** isimli bir pagan putuna tapınmakla itham eder.

Tapınak Şövalyeleri, Ortadoğu'da müslümanlarla müzakerelerde bulunmuştu. Ve batı Avrupa'da bazı insanlar, onların müslümanlarla işbirliği içinde olduğunu düşünüyordu. Ve herkesin "bildiği gibi" müslümanlar, tırnak içinde tabi onlara göre büyücülükle meşguldü. Bundan yola çıkarak Tapınak Şövalyeleri'nin de büyücülük işine karışmış olabileceği düşünüldü. Şövalyeler, Cuma gününe denk gelen **13 Ekim 1307** tarihinde saldırıya uğrayıp yok edildiler. Kral Philippe le Bel'in, kahyalarına verdiği kapalı zarf emirlerinde emrettiği gibi., bütün şövalye kalelerine aynı anda saldırı düzenlendi. Tapınak Şövalyeleri'nin yok edildiği günden beri ayın 13'üne denk gelen Cuma günleri uğursuz kabul edilir. Bir şekilde şeytani güçlerle bağlantılı olduğuna inanılır. 1320 yılında, şeytana karşı açılan savaşta bir gelişme daha olur. Papa 22. John engizisyon mahkemelerine, her türlü büyü, efsun veya ruh çağırma olayını hedef almasını emreder. Duyulan büyük endişenin sebebi, şeytan çıkarma teknikleriyle iblisleri uzaklaştırmayı bilen ahlaksız rahiplerin, aynı tekniği şeytanı çağırmak için kullanabilecek olmalarıdır.

Şeytanı çağırmak için kullanılabilecek formüller, Latince formüller ve ayinler

Bir kez şeytana emir verebileceğiniz güçte Latince bir formülünüz olursaaa Eh, benim böyle bir formülüm olsa şeytana çamaşırlarımı yıkamasını emredebilirim Böyle bir gücü hoşlandığım bir kadını yatağa atmak için kullanabilirim Falcılar, ruh çağırma tekniğiyle iblislere emir vermek ile ilgilenir, onlara başka şeyler yaptırmak için kullanırlar. Mesela bir iblis beni zengin yapabilir. Benim için gizli bir hazineyi bulabilir. Her tarafta falcıların ve cadıların olduğu, bunların iblisleri uyandırıp, şeytanla anlaşmalar yaptıkları korkusu, bütün Avrupa'ya yayılır. Engizisyon mahkemesi tarafından ilk incelenen vakalardan birisi, İrlanda'nın Kilkenny şehrinde olur. 1324'te bir miras kavgasında, şehrin en zengin kadınlarından biri olan **Dame Alice Kyteler büyücülük, kafirlik ve Robin** isimli bir iblis sevgiliye sahip olmakla suçlanır. Kilkenny'de bir toprak sahibi olan Dame Alice Kyteler pek çok kez evlenip boşanmıştı. Dolayısıyla üvey çocukları, önceki kocalarının topraklarına el koymak için onları zehirlediğini söyleyerek bu kadın hakkında dava açmıştı. Ve onları büyü yaparak zehirlediğini, ya da öldürdüğünü iddia ettiler. Alice İngiltere'ye kaçmayı başarır. Şanssız hizmetçisi Petronella ise işkence görür ve kazıkta yakılarak öldürülür. **Falcı, büyücü ve cadılara karşı başlatılan kampanya, 300 yıl sürdü ve 60-300 bin kişinin ölümüne sebep oldu.** **Kurbanların çoğu kadındı.** Kadınların şeytana uymaya, günah işlemeye, ayartılmaya daha meyilli oldukları düşünülüyordu. Ayrıca erkeklerden daha az entellektüel oldukları da düşünülüyordu. Kadınlar, hayvanlara daha yakın olarak görülüyordu. Bunun sebebi biraz da, baştan çıkarılmaya daha yatkın., ve maddi hazlarla daha kolay baştan çıkarılabiliyor oluşlarıydı. Engizisyon şüphelileri toplayıp sorguya çekerek dehşet verici faaliyetlerini sürdürürken, pek çok rahip ve jüri üyesi, her şeyin varsayımlar üzerinden yürüdüğü endişesi duymaktadır. Belki de buldukları cadılardan daha fazlasını gözden kaçırıyorlardı.

Ama bir insanın, şeytanın yardımcılarından biri olduğunu nasıl anlardınız?

Bunun için standart bir teste ihtiyacınız vardır. 1486'da iki alman Dominikan rahibi, engizisyon üyeleri için **Malleus Maleficarum** isimli bir ders kitabı yayınlar. Cadıların Çekici. Kitapta zekice kurgulanmış bir çıkmaz sokak vardı. Buna göre, sadece cadılık değil, "cadılara inanmamak" da kâfirlik sayılıyordu. Malleus Maleficarum, "İnsanı yiyip bitiren bu şeytani asalaklardan nasıl kurtulunur" konulu bir kullanım kılavuzuydu. Cadıların ne olduğunu, cadıların neler yaptığını açıklayan bir kitaptı. Malleus Maleficarum bir engizisyon yargıcına bilmesi gereken herşeyi söyler. **Cadıların vücudunda şeytanın izi vardır. Bir doğum lekesi veya siğil. T**enlerine sihirli otlar sürerek uçabilirler. Ve **Sabbath** isimli şeytana tapma ayinlerinde toplanırlar. Bu ayinlerde, Hıristiyan ayinlerinin çarpıtılmış halini gerçekleştirirler. Kafirce bir saygı gösterisi olarak şeytanın poposunu öperler. O günlerde gerçekten

de bir korku vardı. Malleus Maleficarum'un bu kadar çok satılmasının ve bu kadar fazla baskı çıkarmasının sebebi buydu. Ve hala da basılmaktadır. Malleus Maleficarum'un yazılmasından 30 yıl sonra, **Martin Luther Protestan** reform hareketini başlatır ve Hıristiyan kilisesini ikiye böler. Protestan ve Katolik olmak üzere her iki mezhep de, diğerinin şeytani olanla işbirliği içinde olduğunu iddia eder. Her iki mezhep de satanistleri bulmak için Malleus Maleficarum'u kullanır. Hem de sadece onları yok etmek için değil Cadı avı, bir nevi bilimsel araştırmadır. Ana tema şudur; eğer cadıları ve şeytanı anlayabilirseniz, onlarla savaşabilirsiniz de. Bütün bu cadı avı meselesi, neredeyse entellektüel bir araştırma projesi gibidir. İblislerin ne yaptığıyla ilgili veri toplanması gereklidir. Bu yüzden birkaç cadıyı daha sorguya çekip biraz daha veri elde edilmesi gerekiyordu ki elde ettiği verileri kitabına koyabilsin. Bilimsel araştırmanın en önemli noktası budur. Şeytanla ilgili histeri bütün Avrupa'da, Protestan ve Katolik ülkeleri aynı ölçüde etkiler. İskoçya'da, Avrupa'daki en eğitimli krallardan biri olan 6. James, bu çılgınlıktan öylesine etkilenir ki şeytan ve büyücülükle ilgili bir kitap yazar. Kitabın ismi **Demonoloji'**dir. (İblis bilimi) James'in kitabı, şeytana tapan cadıların her yerde olduğunu ve devletin güvenliğine yönelik en büyük tehdit olduklarını kanıtlamayı amaçlar. Çevresini o çok korktuğu şeytanlardan koruyacak, çoğu dindar olan danışmanlarla doldurmuştur. Onları her yerde görüyordu. James bu konuda kesinlikle çok militandı, bir savaşta olduğunu düşünüyordu. James şeytana ve kötülüğün güçlerine karşı savaşına devam ederken bile, şeytan, James'in kraliyet tacını elinde tutmasını sağlıyordu. James her zaman şeytan figürünü işaret edip, **"Ben olmasaydım, bakın benim yerime ülkeyi kim yönetecekti."** diyebiliyordu. Bütün bunlar oldukça korkutucudur. Aynı zamanda da James için oldukça tatmin edicidir. Sorguya çekilen cadılardan birine sorulmuş:

"Şeytan neden kralımıza saldırıyor?" Ve cadı, elimizdeki itiraf kayıtlarına göre güya şöyle demiş:

"Şeytan saldırıyor çünkü Kral James, şeytanın dünyadaki en büyük düşmanıdır."

Amerika kıtasındaki yenidünya, Avrupalılar tarafından sömürgeleştirilince, şeytan da onlarla birlikte yolculuk eder. 1600'lerin sonunda kıtaya ulaşan püriten İngiliz sömürgecileri, şeytanın gücüne kuvvetli bir inancı olan kimselerdir. Püriten olmayan herkesin, şeytan tarafından yönetildiğine ve özellikle kadınların, şeytanın gücüne karşı dayanıksız olduğuna inanıyorlardı. Püriten cemaatlar diyebileceğimiz topluluklar kurdular. Geriye kalan Hıristiyan dünyası için kuvvetli bir örnek teşkil etmek istiyorlardı. Eğleniyorsanız, veya grup halinde şarkı söyleyip dansedip içki içiyorsanız, bu türden bir eğlence şekline karşı olanlara göre, bardaklarınızı şeytanın doldurduğu kesin birşeydi.

1688'de **Boston'da, Mary Glover** isimli İrlandalı bir çamaşırcı kadın, müşterilerinden birisinin çocuğuna büyü yapmakla suçlanır. Şeytanla işbirliği içinde olduğunun kanıtlarından birisi evinde bulunan çok sayıda bez bebektir. Mary Glover hem bir İrlandalı hem de bir hizmetçiydi. Ana dili Galceydi. Ve cadı olmadığınızı kanıtlamanız gereken testlerden birisi de İsa'nın öğrettiği duaları okumaktı. Bu dilsel farklılık, onların algısına göre "kafirlik" yapmadan İsa'nın öğrettiği duaları okuyamadığı anlamına geliyordu. 1688 yılında cadı olma suçuyla asılarak öldürüldü. Mary Glover asıldıktan 3 yıl sonra, 32 km'den az uzaklıkta bulunan Massachusetts eyaletindeki Salem kasabasında 3 genç kızın şahitliği, büyük çaplı bir idam olayına sebep olur. Bazı çocukların, cadıların gönderdiği ruhlar tarafından ele geçirildiği söylendi. Bu çocuklar şahit sandalyesinde otururken "ruhu ele geçirilen kişi"yi etkili bir şekilde canlandırıyordu. Salem cadı avında 150 kişi tutuklanır. 19 erkek ve kadın, asılarak veya ezilerek öldürülür. 17 kişi hapiste ölür. Hikayenin en ironik kısmı da, Salem jürisinin daha sonradan özür dileyerek hataları için şeytanı suçlamasıdır.

1700'lere gelindiğinde, Amerika ve Avrupa'daki cadı çılgınlığı neredeyse sona ermiştir. Dünyaya yeni ve bilimsel bir bakış açısı yerleşmektedir. 18. yüzyıldaki aydınlanma çağında kazanılan modernizm, aslında dinleri, batıl inançları ve tüm bunları defetti ve basitçe şöyle dedi: **"Bunlar karanlık çağlara ait şeylerdir artık modern dünyada yaşıyoruz, biz verilere inanırız. Biz bilime inanırız. Dindar olmak istiyorsanız o sizin kişisel tercihinizdir. Gidip başka bir yerde bu inancınızı yaşayabilirsiniz."** Cadı avları bitmiş olsa da, ve Avrupa ile Amerika'daki eğitimli sınıflar şeytanın varlığını bile sorgulamaya başlamış olsa da, sıradan halkın peri masallarında şeytan yaşamaya devam etti. Ama cadı avcılarının korkunç ve dehşet verici şeytan tasvirinden çok farklıdır. En çok sevdiklerimden birisi çok güçlü bir nalbant olan Dunstan'a aittir. Şeytan ona gelir ve

ayakkabılarının değiştirilmesini ister. O da kor halindeki iki maşayla şeytanın burnunu yakalayıp onu dışarı atar. Ve bu çok çok farklı bir şeytandır. Haddini bildirebileceğiniz türde bir şeytandır artık. O zamana kadar şeytan, çirkinliğinin bir kısmını ve bazı kaba özelliklerini kaybetmiştir. Hatta çoğu zaman çökmüş aristokrasinin bir bireyidir. **Sosyetik grupların içine karışan, şık kıyafetler içindeki yakışıklı bir beyefendidir.** Yunanlıların yeraltı tanrısı ve kadim gnostik kafirlerin şeytanı Hades gibi bu şeytan da zenginlik, güç ve seksten meydana gelen maddi dünyayı kontrol eder. Ona ruhunuzu vermeye söz verirseniz, bütün bunları size sağlayabilir.

En ünlü şeytan masalı Faust ile ilgili olandır. Zeki ve üçkağıtçı ***Mefisto*** karakterindeki şeytan, Faust'a tüm dileklerini yerine getireceğine söz verir. Ama bir bedeli vardır. Pek çok falcının ya da büyü kullanan insanın ilgilendiği konu, kadınları nasıl yatağa atacaklarıdır. Faust da aynı şeye ilgi duyar ve Truva'lı Helen de dahil olmak üzere birçok kadını elde eder. Faust'un şeytanla girdiği pazarlık, Faust için felaketle sonuçlanır. Mefisto alacağını alır ve Faust korkunç bir şekilde ölür. Sonsuza kadar cehennemde kalması için şeytan tarafından götürülür.

Dinlerin gücü azaldıkça, ve rahiplerle kralların çağı, yerini devrim ve demokrasi devrine bıraktıkça, yeni bir şeytan sahneye çıkar. Bu şeytan, Hıristiyan geleneğindeki hain iblisten tamamen farklıdır. Hüzünlü ve yalnız bir karakterdir. Zalim ve baskıcı bir tanrı kılığına girmiş olan gaddar otoriteye karşı savaşan bir kahramandır. Şeytan, artık cesur ve yakışıklı bir asidir. Dolayısıyla elinizde artık romantik bir şeytan tasviri vardır, zalim ve kötü kalpli bir kabadayı değil, hatta bunun tam tersidir***. Şeytan, "patron"a meydan okuyan "iyi adam"dır.***

Romantizm çağında özellikle Byron gibi şairleri görüyoruz. Byron, karanlık ve kötücül olup bir geçmişi de olan, Byron'ca bir kahraman yaratmıştır. Dolayısıyla şeytan, çekinilecek ya da korkulacak biri değil, hayran olunan biridir. 20. yüzyılda, şeytanın durumu kötüye gitmeye başlar. **Artık ne korkulan ne de hayran olunan şeytan, bir eğlence sembolü haline gelir. Ticaret hayatına bile atılır ve şarap, çikolata ve bira satışına yardımcı olur.** Pazarlama çağında ve tüketim toplumunda şeytan, eskimiş bir markaya yasak olanın cazibesini getirebilirdi. **"İyi ile kötü arasındaki vahiysel bir savaş"** tanımından beri çok yol katedilmiştir. Şeytanın bir eğlence simgesi haline gelmesi, 20. yüzyıla damgasını vuran bir olaydır. Şeytanın, ilgilenmesi gereken insanlardan daha iyi veya daha kötü olmadığını görüyoruz. Sadece insanlar arasındaki herhangi bir insandır. Şeytana haddi bildirilmiş gibidir. Karanlıklar prensi, afacan bir iblisciğe dönüşmüştür. Ama kaderin şaşırtıcı bir cilvesiyle, ***1960'larda farklı bir şeytan; 19. yüzyıldaki devrimcilerin hayran olduğu o cazibeli asi çocuk, şaşırtıcı bir şekilde geri döner.***

Batının siyasi yapısını kutsallaştıran herşeye karşı bir başkaldırma eğilimi vardı. Ve bu yapı Hıristiyan'dı, kapitalistti ve savaş yanlısıydı. Dolayısıyla karşı kültür, bu yapının karşıtı olan her şeyi araştırmaya başladı. ***1966'da Anton LaVey isimli esrarengiz bir şovmen San Francisco'da Şeytan Kilisesi'ni kurdu.***

Biraz din, biraz da para kazanma şamatası ile Şeytan Kilisesi, renkli manşetlere konu olur, ki bunların çoğu da şöhret derdinde olan ***LaVey***'in kendisi tarafından teşvik edilir. Açgözlülüğe inanıyoruz. Bencilliğe inanıyoruz. İnsanı motive eden her türlü şehvani duyguya inanıyoruz çünkü bunlar insanın doğal hisleridir. Kendisine Romanyalı'lardan gelen ***Anton Szandor LaVey*** diyordu. Ama aslında 1930 yılında Illinios eyaletinin Cook kasabasında doğan Howard Stanton Levey idi. Evinde haftasonu konferansları ve cadı toplantıları düzenliyordu. Ve insanlar gelip adam başı 2 dolar ödüyordu. Sonunda gazeteci olan bir arkadaşı gelip şöyle dedi: "**Biliyor musun, bir fikrim var. Bu olayı bir kilise haline getirsene. Acaip para kazanırsın!"** Ve tabi ki, o da aynen böyle yaptı. **Animatörden manipulatöre** ve dahi bir filozofa kadar pek çok sıfatla tanımlandı. İşin aslı, bu tanımların bir karışımıydı. Doktorlar, avukatlar, üniversite öğrencileri, fabrika işçileri, çiftçiler kimi ararsanız vardı. Toplumun her sınıfından takipçileri vardı. Çoğu kameralar için kurulmuş olan yapay ayinlere rağmen, ne LaVey ne de takipçileri gerçekten şeytana inanmaz. LaVey'in hayran olduğu şey; asi, konformist olmayan ve sistemi kızdıran bir şeytandır. Tahmin edildiği gibi, Amerikan halkı hem hayran kalmış hem de öfkelenmişti.

LaVey'in Şeytan Kilisesi'nin öncülük ettiği 60'ların büyü hayranlığı, 1967'de Hollywood'dan güçlü bir destek görür. Manhattan'da yaşayan satanistleri konu alan karanlık bir hikaye olan ***"Rosemary'nin Bebeği"*** filmi müthiş ve beklenmedik bir sükse yapar. **Roman Polanski**'nin bu başyapıtında, kahramanların zararsız komşuları aslında, Karanlıklar Prensi'ne, dünyaya hükmedecek bir evlat kazandırmaya yardım ettikleri satanist bir komplonun içindedirler. Rosemary'nin Bebeği'nin sonunda şeytan amacına ulaşır. Ama bu filme Hıristiyanlar'dan gelen karşıt tepki, 1973 yılında gişe rekorları kıran ***The Exorcist (Şeytan)*** filmiyle olur.

Bu sefer, genç bir kızı ele geçirmiş olan şeytan iki rahiple betimlenen, iyiliğin güçleri tarafından yenilgiye uğratılır. Kadınların şeytanın tahriklerine özellikle yatkın olduğuna dair eski inanç, Salem cadı mahkemelerinden iki asır sonra yeniden canlanmış oldu. Hollywood'un gücünü küçümsemekle büyük bir yanılgı içine düşeriz. Bence en büyük etkisini **The Exorcist** filmi zamanlarında gösterdi. Film hakkında konuştuğum ve özellikle Hıristiyan bir çevrede yetişmiş olan insanlar arasında, filmden çok korkanlar ve morali bozulanlar oldu. İyilik ile kötülük arasındaki savaşla ilgilidir ama **"kötülük"** yepyeni bir boyuttadır ve çok kişiseldir. Şeytan tarafından ele geçirilmiş olmak neredeyse moda haline geldi. Ruhu ele geçirilmiş rolü yapan insan sayısında patlama oldu. Şeytan tarafından ele geçirildiğine inanan kişilerce şeytanı çıkarmam için çağırıldığım oldu. Ve buna inanmalarına sebep olan insanları gördüm. Ve bütün bunlar çok şiddet dolu, çok etkileyici ve çok da dokunaklı olabilir. Ama bir insanın ruh sağlığını çok ciddi anlamda tehlikeye de sokabilir. Hollywood'un, şeytan tarafından ele geçirilme ve şeytana tapma ile ilgili hikâyelerin çok para kazandırdığını keşfetmesi, cadı avı günlerinden beri sönmüş olan bir paranoyayı yeniden alevlendirir.

1980'lerde, organize satanistlere ait geniş çaplı bir komplo teorisi, medyada hızla yayılır. ***"Satanik Panik"*** olarak bilinen bu olayda, Hıristiyan grupları, yaygın çocuk istismarı ve 10 binlerce çocuk kaçırılma vakasının sorumlusu olarak satanistleri gösterir. Satanik Panik kısmen, satanist ayinlerde istismar olduğu yönündeki suçlamalarla başladı. Kendilerine satanist diyen insan gruplarının, insanları ve çocukları alıp, onlara zarar verdiklerine inanılıyordu. Çocukların kaybolmasıyla, kurban edilmeleriyle ve ayinsel cinayetlerle ilgili her çeşit karanlık iddia vardı. Yüzlerce kişi tutuklanıp hapse atıldığında ***FBI*** nihayet Amerika'da geniş kapsamlı bir araştırma yayınlar. Bu araştırmayla, satanistlere yönelik istismar suçlamalarının hepsinin asılsız olduğu ortaya çıkmış olur. İnsanın kendi doğasıyla ilgili dehşet verici şeylerden birisi, histeriye çanak tutmasıdır. Bu durum tarihin her aşamasında görülür. Bence bu özelliğimiz bugünlerde daha da şiddetlendi. Çünkü histeriyi yaymanın en etkili yollarından birisi modern telekomünikasyon sektörüdür.

Eğer satanist dinlerin müritlerinin çoğu doğaüstü bir şeytana inanmıyor ve şeytana dua etmiyorsa, o halde şeytan neyi temsil ediyor?

Bazı satanistler şeytanın, ***"değişimin ruhunu"*** simgelediğini söylüyor. Birçok insan Satanizm teriminden korkar. Birçok insan otomatik olarak satanistlerin kötü insanlar olduğunu düşünür. Tanıştıkları herhangi birisinden ne kadar korkuyorlarsa, bir satanistten de ancak o kadar korkmalılar. **Bazıları için Satanizm'in anlamı, muhalefet ve dengedir. Alternatif düşüncedir, şeytanın avukatlığını yapmaktır. İyi ve kötü diye birşey yoktur. Örneğin bir fare için kedi, sivri dişleri olan korkunç ve kötü kalpli birşeydir. Ama kedi sahibi için kedisi cennetliktir. Kendi gerçekliğimizi yaratırız.**

Satanizmin bütün olayı budur. ABD'de yapılan araştırmalara göre, Amerikalılar'ın neredeyse yarısı şeytanın gerçek olduğuna inanıyor. Dindar olmayan insanlar bile dünyayı belirgin olarak iyi ve kötü şeklinde ikiye ayırıyor. Eski Persler'e Zerdüşt tarafından öğretilen muhalif ilkeler Aksine, son olaylar bu inancı daha da güçlendirdi. **2001'in Eylül ayında, Dünya Ticaret Merkezi'ni yerle bir eden terörist saldırılar, Amerikalılar'ı derinden şok etti.** Birçok insana göre, sanki kötücül güçler harekete geçmişti. Bu olayın, iyi ile kötü güçler arasındaki bir hesaplaşma olduğuna inanmak kolaydı. Amerikan hükümetine ve Amerikan halkının çoğuna göre, saldırıların sebebi, siyasetten daha fazlasıydı. Hiçbir zaman sorgulamayacağımız gerçekler öğrendik. Kötülük gerçektir ve ona karşı konulmalıdır. **Ya**

bizimlesindir, ya da bize karşısındır. Ve eğer bize karşıysan, genel anlamda şeytanla el ele çalışacaksın demektir.

Reagan kötülük imparatorluğu hakkında konuşmuştu. Bush kötülüğün merkezinden bahsediyor. Bunların hepsi, eski geleneksel dualist düşünce şekilleri. 9/11 saldırılarının ardından, cumhurbaşkanı Bush, vahşetin sorumlusu olan Usame bin Ladin'i yakalama görevini, Korgeneral William G. Boykin'e verdi. Ama Boykin'e göre Amerika'nın gerçek düşmanı bin Ladin değildi. Korgeneralin sözleri aynen şöyle: **"ABD'nin düşmanı, Şeytan isimli bir adam."** 2001'den beri, terörle mücadelede ABD ve diğer devletler tarafından alınan acımasız önlemler, tuhaf bir şekilde 400 yıl önce şeytanla savaşırken alınan önlemlere benziyor. Davası görülmeden yapılan tutuklamalar, gizli duruşmalar kimden geldiği bilinmeyen ihbarlar ve işkenceler. Kötü davranışı ve hakların yok sayılmasını haklı çıkarmaya yönelik benzer bir tutum görüyoruz. Terörle mücadelede düşman olarak algılananlara karşı işkence kullanımını haklı çıkarma çabası içindeyiz.

Kötülükle savaşıyorsanız, sanırım sonunda, savaştığınız kötülüğün kendisine dönüşüyorsunuz.

Bush, Irak'ın istila edilmesi için "Haçlı Seferi" tanımını kullanmıştı. Kâfirlere karşı yapılmış olan o tarihi Haçlı Seferleri'ne benzerliği şaşırtıcıdır. Üstelik artık eski tanıma, savaş meydanlarındaki düşmanın sadece askeri rakipler değil, aynı zamanda saf kötülüğün elçileri olduğu inancını da eklemişlerdir. 2004 yılının Kasım ayında, Amerikan birlikleri Irak'ın Felluce kasabasına büyük bir saldırı düzenlediğinde kıdemli subaylardan Yarbay Gareth Brandl, kendisine göre düşmanın kim olduğunu düşündüğünü açıkça ifade etti. Düşmanın bir suratı var. İsmi Şeytan ve şu anda Felluce'de. Ve biz onu yok edeceğiz.

Abartıdır. Mit uydurmaktır. Şiir yazmak gibidir. Eğlenceli olabilir ama çok büyük kötülüklere sebep olmuştur. Şeytan bilgisinin çoğu insan yapımı bir şeydir. Ama geri tepen bir yapımdır çünkü birbirimize korkunç şeyler yapma izni vermiştir. Bu nedenle artık cehennemi kapatıp şeytanı nihayet uzaklaştırıp ondan kurtulmalıyız.

****

ALLAH TEÂLÂ, KUR'ÂN-I KERİM'DE BUYURDU Kİ;

Kafirler iman edenlerle karşılaştıkları zaman: "İman ettik" derler. Şeytanlarıyla başbaşa kaldıklarında ise, derler ki: "Şüphesiz, sizinle beraberiz. Biz (onlarla) yalnızca alay ediyoruz." (2/14)

Ey insanlar, yeryüzünde olan şeyleri helal ve temiz olarak yiyin ve şeytanın adımlarını izlemeyin. Gerçekte o, sizin için apaçık bir düşmandır. (2/168)

Ey iman edenler, hepiniz topluca "barış ve güvenliğe (Silm'e, İslam'a) girin ve şeytanın adımlarını izlemeyin. Çünkü o, size apaçık bir düşmandır. (2/208)

Şeytan, sizi fakirlikle korkutuyor ve size çirkin -hayasızlığı emrediyor. Allah ise, size kendisinden bağışlama ve bol ihsan (fazl) vadediyor. Allah (rahmetiyle) geniş olandır, bilendir. (2/268)

İşte bu şeytan, ancak kendi dostlarını korkutur. Siz onlardan korkmayın, eğer mü'minlerseniz, Ben'den korkun. (3/175)

İman edenler Allah yolunda savaşırlar; inkar edenler ise tağut yolunda savaşırlar öyleyse şeytanın dostlarıyla savaşın. Hiç şüphesiz, şeytanın hileli-düzeni pek zayıftır. (4/76)

Ey Ademoğulları, şeytan, anne ve babanızın çirkin yerlerini kendilerine göstermek için, elbiselerini sıyırtarak, onları cennetten çıkardığı gibi sakın sizi de bir belaya uğratmasın. Çünkü o ve taraftarları, (kendilerini göremeyeceğiniz yerden) sizleri görmektedir. Biz gerçekten şeytanları, inanmayacakların dostları kıldık. (7/27)

Kimine hidayet verdi, kimi de sapıklığı haketti. Çünkü bunlar, Allah'ı bırakıp şeytanları veli edinmişlerdi. Ve gerçekten onları doğru yolda saymaktadırlar. (7/30)

372 Yazılar

Eğer sana şeytandan yana bir kışkırtma (vesvese veya iğva) gelirse, hemen Allah'a sığın. Çünkü O, işitendir, bilendir. (Allah'tan) Sakınanlara şeytandan bir vesvese eriştiğinde (önce) iyice düşünürler (Allah'ı zikredip-anarlar), sonra hemen bakarsın ki görüp bilmişlerdir. (Şeytan'ın) Kardeşleri ise, onları sapıklığa sürüklerler, sonra peşlerini bırakmazlar. (7/200-202)

"Ancak onlardan muhlis olan kulların müstesna." (Allah) Dedi ki: "İşte bu, bana göre dosdoğru olan yoldur." "Şüphesiz, kışkırtılıp-saptırılmışlardan sana uyanlar dışında, senin benim kullarım üzerinde zorlayıcı hiçbir gücün yoktur." (15/40-42)

Andolsun Allah'a, senden önceki ümmetlere de (elçiler) gönderdik, fakat şeytan onlara yapıp ettiklerini süslü göstermiştir; bugün de onların velisi odur ve onlar için acı bir azab vardır. (16/63)

Ve de ki: "Rabbim, şeytanın kışkırtmalarından sana sığınırım." (23/97)

Ey iman edenler, şeytanın adımlarına uymayın. Kim şeytanın adımlarına uyarsa, (bilsin ki) gerçekten o (şeytan) çirkin utanmazlıkları ve kötülüğü emreder. Eğer Allah'ın üzerinizde fazlı ve rahmeti olmasaydı, sizden hiçbiri ebedi olarak temize çıkamazdı. Ancak Allah, dilediğini temize çıkarır. Allah, işitendir, bilendir. (24/21)

"Çünkü o, gerçekten bana geldikten sonra beni zikirden (Kur'an'dan) saptırmış oldu. Şeytan da insanı 'yapayalnız ve yardımsız" bırakandır." (25/29)

Şeytanların kimlere inmekte olduklarını size haber vereyim mi? Onlar, 'gerçeği ters yüz eden,' günaha düşkün olan her yalancıya inerler. Bunlar (şeytanlara) kulak verirler ve çoğu yalan söylemektedirler. (26/221-223)

"Ey adem oğulları, ben size and vermedim mi ki: Şeytana kulluk etmeyin, çünkü, o, sizin için apaçık bir düşmandır;"(36/60)
Onun tomurcukları, şeytanların başları gibidir. (37/65)

Şayet sana şeytandan bir kışkırtma gelecek olursa, hemen Allah'a sığın. Çünkü O, işitendir, bilendir. (41/36)

Kim Rahman'ın zikrini görmezlikten gelirse, biz bir şeytana onun 'üzerini kabukla bağlattırırız'; artık bu, onun bir yakın dostudur. Gerçekten bunlar (bu şeytanlar), onları yoldan alıkoyarlar; onlar ise, kendilerinin gerçekten hidayette olduklarını sanırlar. Sonunda bize geldiği zaman, der ki: "Keşke benimle senin aranda iki doğu (doğu ile batı) uzaklığı olsaydı. Meğer ne kötü yakın-dost(muşsun sen)." (Bu söylenmeleriniz,) Bugün size kesin olarak bir yarar sağlamaz. Çünkü zulmettiniz. Şüphesiz azabta da ortaksınız. (43/36-39)

Şeytan sakın sizi (Allah'ın yolundan) alıkoymasın. Gerçekten o, sizin için açıkça bir düşmandır. (43/62)

Şüphesiz, kendilerine hidayet açıkça belli olduktan sonra, gerisin geri (küfre) dönenleri, şeytan kışkırtmış ve uzun emellere kaptırmıştır. (47/25)

Şüphesiz 'gizli toplantıların fısıldaşmaları' (kulis), iman edenleri üzüntüye düşürmek için ancak şeytan (ürünü olan işler)dandır. Oysa Allah'ın izni olmaksızın o, onlara hiçbir şeyle zarar verecek değildir. Şu halde mü'minler, yalnızca Allah'a tevekkül etsinler. (58/10)

Şeytan onları sarıp-kuşatmıştır; böylelikle onlara Allah'ın zikrini unutturmuştur. İşte onlar, şeytanın fırkasıdır. Dikkat edin; şüphesiz şeytanın fırkası, hüsrana uğrayanların ta kendileridir. (58/19)

Kendilerinden önce yakın geçmişte olanların durumu gibi; onlar, yaptıklarının sonucunu tadmışlardır. Onlara acı bir azab vardır. Şeytanın durumu gibi; çünkü insana "İnkâr et" dedi, inkâr edince de: "Gerçek şu ki, ben senden uzağım. Doğrusu ben, alemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım" dedi. Sonunda onların akibetleri, şüphesiz ateşin içinde ikisinin de süresiz olarak kalıcı olmalarıdır. İşte zalim olanların cezası budur. (59/15-17)

Andolsun, Biz en yakın olan göğü (dünya göğünü) kandillerle süsleyip-donattık ve bunları, şeytanlar için taşlama-birimleri (rücum) kıldık. Onlar için çılgınca yanan ateşin azabını hazırladık. (67/5)

O (Kur'an) da kovulmuş şeytanın sözü değildir. (81/25)

SON SAVAŞA DOĞRU

Devletlerin dış politika aracı olarak tercih ettikleri savaş, genel anlamda, bir devletin diğerine iradesini kabule zorlamak maksadıyla kuvvet uygulamasıdır. İnsanlık tarihi kadar eski olan savaş ya da silahlı çatışma kavramı, tarihsel süreçte dönüşerek günümüzde önceki yüzyıllara göre farklı bir şekil almıştır. Savaşı dönüştüren en önemli faktör teknolojik gelişmelerdir.

Politikanın başka araçlarla devamı ve büyük bir düello olarak nitelendirilen savaş; nedenleri, aktörleri, hukuku ve kapsamı bakımından değişmiştir.

Genellikle piyade ağırlıklı olarak yürütülen Birinci Dünya Savaşı **öncesi dönem;**

"birinci nesil", ateşin ve ateş destek araçlarının yoğun olarak kullanıldığı Birinci Dünya Savaşı;

"ikinci nesil", hızın ateş gücüne göre öne çıktığı İkinci Dünya Savaşı;

"üçüncü nesil" ve gerilla harekâtı ya da ayaklanmaya karşı gelişmiş, düşmanı askerî değil siyasi olarak ve yalnızca savaş alanında değil yıllarca süren düşük yoğunluklu bir çatışmayla yenmeyi hedefleyen ve günümüzde de yaşanan dönem ise **"dördüncü nesil"** savaş olarak isimlendirilmektedir.

Bu nesillerin niteliklerini belirleyen en önemli etken olan silah teknolojilerindeki gelişmeler, savaşların taktik ve stratejik olarak planlarını, icrasını ve sonuçlarını etkilemiştir. Barutun, tüfeğin, tankın, hava gücünün, kitle imha silahlarının ve uzayın kullanılması; savaşlarda dönüşüme ve paradigma kaymasına neden olmuştur.

Günümüzde savaşlar cephe savaşı değildir. Gelecekte de sayıca fazla olmayan birliklerce düşmanın silahlı kuvvetlerini tamamen yok etme amacı gütmeyen asimetrik savaşlar söz konusudur. Yüksek teknoloji sayesinde haber alma, ateş ve yüksek isabet oranı imkânlarına rağmen, savaşların süresi kısalmamıştır. Gelecekte ülkelerin karşılıklı bütün kaynaklarını seferber ettiği savaşlar yerine; yüksek teknoloji ürünü silah sistemleriyle donanmış küçük grupların silahlı mücadelesi şeklinde, kısa süreli taktik başarılara dayalı ve daha çok silahlı örgütlerin taraf haline geldiği, uzun süreli silahlı mücadelelerin yaşanacağı değerlendirilmektedir.

[Ergüder Toptaş, "Dördüncü Nesil Savaş ve Etki Odaklı Harekat", Ankara, Silahlı Kuvvetler Dergisi, GenelkurmayAskerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, 392, ss. 58-77.]

Teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin savaşta disiplinli, azimli ve eğitimli insan kaynağına olan ihtiyacın daima hissedileceği açıktır. Muharip kabiliyetlerin artırılması açısından profesyonel askerî personelde yeterli birikim ve uzmanlığın sağlanması oldukça önemlidir.

KİS binlerce canlının bir anda ölümüne sebep olabilen silahlardır. Nükleer, biyolojik veya kimyasal esaslı olarak üretilebilmektedirler. Savaşın dönüşümünde önemli etkisi olan KİS'nın kullanılması konusunda Einstein; **" 3. Dünya Savaşı'nda hangi silahlarını bilmem ama 4. Dünya Savaşı'nda savaşmak için sadece taşlar ve sopalar kullanılacaktır"** der.

[The Quotation Page, "Albert Einstein" 4 Temmuz 2007 < http://www.quotationspage.com/search.php3?homesearch=war+ >.]

Özellikle biyolojik ve kimyasal silahların üretilmesi çok ta zor görülmemektedir. KİS (Kitle İmha Silahları) çeşitli etkilerle hem insanlara hem diğer canlılara zarar vermekte ve doğadaki etkileri yıllarca sürebilmektedir.

İçerisinde bulunduğumuz Dördüncü Nesil Savaşlar (4NS)'ı, Clausewitz'in **Halk- Ordu-Hükümet** üçlemesinin karşıtı düşünmek doğru bir değerlendirme olmayacaktır. Echevarria'nın "Bu eğilimler **(Halk-Ordu-Hükümet bağlantısı)** terörle olan savaşta geçerliliğini korurlar. Creveld gibi düşünenlerin teröre karşı yapılan savaşın "üçleme karşıtı" şeklinde ayırmasının yanlış olduğu

değerlendirilmektedir. Tarih incelendiğinde Clausewitz'in tanımladığı bu güçler her savaşta bulunmaktadır". Günümüz savaşlarında da galibiyet için bu üçlemenin mutlak işbirliği içerisinde olması gerekmektedir.

Hammes, Sapan ve Taş isimli kitabında teknolojinin her şey demek olmadığını ifade eder. O'na göre Bilgi Çağı teknolojileri son yıllarda güçlü devletleri bile asimetrik olarak zayıf düşmanları karşısında daha zayıf hâle getirmiştir. Hammes:

"Pek çok potansiyel düşmanımıza karşı teknolojik üstünlüğe sahip olsak da bu teknolojiyi Üçüncü Nesil Savaşlar (3NS)'ın taktiklerini desteklemek üzere kullanıyoruz. Oysa ileri görüşlü düşmanlarımız 4NS'i çoktan uygulamaya başladılar bile. Yeni teknolojilerin ortaya çıktığını ve bu teknolojilerin 4NS için mükemmel biçimde kullanılabileceğini biliyorlar. Yeni teknolojiyi eski yöntem savaş taktiklerine uygulamak yerine, yeni savaş yöntemini daha da ileriye götürmek için kullanıyorlar." şeklinde belirterek savaşların dönüşümünde hızlı adaptasyon sürecinin önemini belirtmektedir.**]**

[Kaynak: Ali Bülent UŞAKLI, Savaşın Dönüşümünde Teknolojik Gelişmelerin Etkisi T.C. Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Ankara, 2007]

Bizim bu başlangıçtan sonra mevzu etmek istediğimiz husus, Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin ahirzaman için buyurduğu hadislerin "nesil savaşlarının" karşılığı olabilirliği üzerinde biraz kafa yormaktır..

Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin kıyamet alametlerini konu alan rivayetlerin geneli savaşma tipi ile yani insanların birbirleri ile mücadele etmesi şeklinde görülmektedir. Bu şu demek olabilir ki, bahsedilenler nesil savaşları ve bağlamında her bir sonraki dönemin daha çetin ve karmaşık olmasıdır.

Mesela Mehdi aleyhisselâm gelmesi ile bahsedilen mutluluk ve refah dönemi olabilir. Ve daha sonra gelmesi bildirilen ve günümüzde başlayan teknolojinin çok ileri seviye varması ile artan "şaşkınlık ve mutluluk dönemi"nin Deccalin karşılığı olabilirliği. Yine teknolojik çılgınlığın arkasından gelecek dönemde de boyutlar arası atlamalar nedeniyle; tarihte varolduğu bahsedilen meleklerin cinlerle savaşması gibi durumların tecelli etmesi. (Ye'cüc ve Me'cüc'u de düşünebiliriz.)

Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin gelmesini varsaydığı İsâ aleyhisselâm gelmesi bizâtîhi Allah Teâlâ'nın "kudret tecellisinin" dünya alemindeki nizâma karşı bir gazaba gelişi ve dünyayı "Kahhar" sıfatının gereği tebdil veya yok edeceği kıyametin "önhabercisi ve uyguladığı" eylemler zinciridir.

Bir başka şekilde düşünecek olursak; İsâ aleyhisselâmın yeryüzüne inmesi olarak bahsettiği ilâhi kudretin (meleklerin) hiçbir dönemde tecelli etmediği gibi zuhura gelmesidir. Zahiri anlamda anladığımız cesed-i İsâ nuzülü veya Hristiyanlığın Müslüman olması gibi yorumlar biraz zayıf ve mesnetsiz kalmaktadır.

Netice olarak şunu diyebiliriz Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin kendi zamanında içeriğini tam olarak izah edemediği kıyamet alâmetlerine birde bu yönden bakmanızı tavsiye ederim.

"Son Nesil Savaş" Allah Teâlâ'nın kıyamet tecellisini ettirdiği meleklerinde içinde bulunduğu son olarak yaratılmış mahlûkatın ifnasıdır.

Kıyametin Büyük Alametleri

1. Mehdi aleyhisselâmın Gelmesi

2. Mesih Deccal'in Gelmesi

3. İsa Mesih aleyhisselâmın Yeryüzüne İnmesi,

4. Ye'cüc ve Me'cüc'ün Ortaya Çıkışı

5. **Üç Büyük Çöküntü (Hasıf)**
6. **Duhân (Duman)**
7. **Güneşin Batıdan Doğması**
8. **Dabbetü'l-Arz'ın Ortaya Çıkması**
9. **İnsanları Önüne Katıp Sevk Eden Ateş**

[http://www.ikder.net/index.php?option=com_content&view=article&id=63:kyametin-bueyuek-alametleri&catid=21:makaleler&Itemid=10]

Kısaltmalar

1NS	**Birinci Nesil Savaşlar**
2NS	**İkinci Nesil Savaşlar**
3NS	**Üçüncü Nesil Savaşlar**
4NS	**Dördüncü Nesil Savaşlar**
KİS	**Kitle İmha Silahları**

Çok Şifalı Bir Bitki: KARATURP

"Kara turbu yeme olanağını bulamadıysanız, yılda bir kez tarlasından geçiniz" **Türk Deyimi**

Karaturp' un (ing. black radish; Fr. radis noir) bilimsel adı *Raphanus sativus* ya da *Raphanus niger*' dir. Botanikte *turpgillerden Raphantus sativus var. niger* olarak bilinir.

Kara turp tarihte 2. Ramses'ce piramitleri yapan işçilere soğan ile sarımsakla birlikte dinç, sağlıklı kalmaları için verildiği bilinmektedir. Günümüzde ilk klinik araştırmaları 1935'de **K. Eimer** ile **H. Heinrich,** ayrıca 1938'de **W. Golder** ile ekiplerince yapılmıştır. Vatanının doğu Akdeniz ülkeleri ya da Türkistan olduğu düşünülmekte olan bu bitki günümüzde hemen hemen dünyanın her yerinde yetişmektedir.

Turp 40-100 cm boyunda bir ya da iki yıllık bir bitki olup, gövdesi yuvarlak, tüysüzdür. Yaprakları kanat biçiminde olup, her kanat 5-11 yaprakcıktan oluşur. Kanar yaprakların ucundaki yaprakcıklar büyükcedir. Yaprakcıkların kenarları kertikli, üzeri pörtüklü, koyu yeşil renklidir. Çiçeklerin raç yaprakları15-25 mm uzunluğunda ters yumurta şeklinde , beyaz ya da açık morumsu renkte olup, genelikle dört tanedir. Kupa yaprakları 6-10 mm uzunluğunda, mızrak biçimindedir. Kökleri küre biçiminde, 5-20 sm çapında, üzeri ağ şeklinde dışı siyah içi bayaz olup acımsı bir tadı vardır.

Bir kültür bitkisi olan turpu nemli ya da sulak olan hemen her yerde yetiştirmek olanağı vardır. Sonbaharda olgunlaşan küre biçimindeki kökler yıkanır, kurutulur, serin bir yerde saklanır.

Birleşimindeki maddeleri önemine göre şöyle sıralıyabiliriz :

a-) Glukosinolatlar (hardalyağglikozitler) : **Glucobrassicin (3-indolyl-metiler),** 4-metil -3-butenylglucosinolat, **allylizotiosiyanat**, glucophanin, butiltiosiyanat (butil-hardalyağı) ile allylhardalyağı içeir.

b-) C, B1, B2-Vitaminler ile beta-karotin

c-) Ayrıca raphanol ile raphanin içerir.

İçeriğindeki mineraller ile vitaminleri ayrıntılı biçimde gösteren çizelge aşağıdaki gibidir :

Minerals		
Calcium	mg	21
Iron	mg	0.29
Magnesium	mg	9
Phosphorus	mg	18
Potassium	mg	232
Sodium	mg	24
Zinc	mg	0.30
Copper	mg	0.04
Manganese	mg	0.07
Selenium	mcg	0.7
Vitamins		
Vitamin C	mg	22.8
B-1 (thiamin)	mg	0.005
B-2 (riboflavin)	mg	0.045
B-3 (niacin)	mg	0.3
B-5 (pantothenic acid)	mg	0.088
B-6 (pyridoxine)	mg	0.071
Folate	mcg	27
B-12	mcg	0
Vitamin A	I.U	8
Vitamin A	mcg RE	1
Vitamin E	mcg ATE	0.001

En üste aldığımız deyim çok abartılı olmakla birlikte, kara turbun birçok şifalı etkisi olduğu bilinmektedir. Genelde bu konuda yazılanlar arasında kalb hastalığını, felç riskini azaltma, katarağı önleme, kansızlığa karşı gelme, yüksek tansiyonu düşürme, böbrek ile safra taşlarını önleme, cinsel gücü arttirma gbi özellikleri sayabiliriz.
Ancak kara turbun bunların dışında olan iki önemli özelliği daha vardır.
Yapısında bulunan 4-metil -3-butenyl glucosinolat ile glucophanin maddeleri yüzünden bağışıklık sisteminin güçlendirmesi, allylizotiosiyanat ile butiltiosiyanat da antioksidan etkisi olmasından ötürü, grip gibi basit enfeksiyonlardan koruduğu gibi kanseri de önler [*].
Ayrıca içerdiği butil-hardalyağı, damarların genişlemesi, bundan ötürü özellikle beyincikte kan dolaşımının artmasıyla, ileri yaşlarda görülen denge bozukluklarını giderir.

Kara turbun şifalı etkisinden yararlanmak için, bununla hazırlanmış bir reçeteyi verelim :

Kara turp (Kabukları soyulup, rendelenmiş) Havuç (rendelenmiş) Soğan (yarım baş, piyazlık doğranmış) Sarımsak (3 – 4 diş, ince doğranmış) Zeytin yağı (yeteri kadar) Bir limonun suyu

Bir küçük meze tabağına üç tutam turp rendesi, bir tutam havuç rendesi ile bütün öteki malzemeyi koyup harman ediniz. Karışıma tuz koymayınız. Bu tabaktaki karışımı bir öğün olarak tüketiniz. Bunu her gün yineleyin.

Göreceksiniz o mevsim, çevrenizdekiler hastalansa da, hiç grip ya da soğuk algınlığına yakalanmayacaksınız!…

——————————————————

[*] Cruciferae familyasında yer alan pek çok sebzenin bileşiminde yer alan izotiyosiyanatların insan sağlığı için önemini bir çok araştırmacı incelemektedir. Bu bileşiklerin insan vücudunda bulunan, faz 2 enzimleri olarak bilinen bir grup enzimi aktive ederek vücuttaki antioksidan kapasitenin artmasına yol açtığı belirtilmektedir. Bu biçimde indirekt antioksidan etki sağlayan bu bileşiklerin besinlerle alınan fenolik bileşikler, askorbik asit, β-karoten gibi direkt antioksidan etkili bileşikler gibi bazı kanser türlerinin, kalp ile damar hastalıklarının önlenmesinde olumlu etkili olduğu da bildirilmektedir.

Bugüne kadar glukosinolatların antikarsinojenik etkileri üzerine birçok araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmalar Cruciferous sebzelerinin tüketimi ile kanser riski arasında çok güçlü bir ters ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Glukosinolatların parçalanma ürünlerinin deney hayvanları üzerine antikarsinojenik aktiviteye sahip olduğu gösterilmiştir. Bu kimyasal koruyucu etki insan vücudunda faz 1 ile faz 2 enzimlerine etkisinden kaynaklanmaktadır. Dünya Kanser Araştırma Fonu, kanser ile beslenmeyi konu alan derlemesinde, Cruciferous sebzeleri ile zengin bir diyetle beslenmenin özellikle kolon, rektum, tiroid, akciğer, pankreas, prostat, deri, mide kanserlerine karşı koruyucu etkisi olduğunu bildirmifltir. Glukosinolatların parçalanma ürünlerinden izotiyosiyanatlar, faz 1 enzimlerinin inhibe ederek koruyucu etki gösterdiği saptanmıştır.

Avusturyalı **Dr. R.Breuss**'a göre bir kanser hastası 42 gün sadece turp, havuç, kiraz ile patates yiyerek beslenirse bedenin kansere karşı direnci artar. Hastalık tümüyle iyileşmese bile tümörlerin olumsuz eylemleri ile başka organlara sıçraması önlenmiş olur.

———————————————————

İlgili Makaleler :

Agerbirk, N., De Vos, M., Kim, J. H., Jander, G. (2009) Indole glucosinolate breakdown and its biological effects. Phytochemistry Reviews 8, 101-120.

Clay, N. K., Adio, A. M., Denoux, C., Jander, G., Ausubel, F. M. (2009) Glucosinolate metabolites required for an Arabidopsis innate immune response. Science 323, 95-101.

Aiton, William Townsend. (1812.) "Hortus Kewensis; Or, A Catalogue of the Plants Cultivated in the Royal Botanic Garden at Kew, Second Edition, Vol. IV" Longman, Hurst, Rees, Orme, and Brown: London. Page 129. Retrieved on 2007-09-28.

Lindley, George. (1831.) "A Guide to the Orchard and Kitchen Garden: Or, an Account of the Most Valuable Fruit and Vegetables Cultivated in Great Britain." Longman, Rees, Orme, Brown, and Green: London. Retrieved on 2007-09-2

McIntosh, Charles. (1828.) "The Practical Gardener, and Modern Horticulturist." Thomas Kelly: London. Page 288.

Dashwood, RH; Delage, B; Williams, DE; Dashwood, RH (2007). "Cruciferous Vegetables and Human Cancer Risk: Epidemiologic Evidence and Mechanistic Basis". Pharmacological research 55 (3): 224–236.

World Cancer Research Fund. 1997. Food, Nutrition and the Prevention of Cancer: a Global Perspective, American Institute of Cancer Research, Washington, U.S.A

Keck AS, Finley JW. 2004. Cruciferous Vgetables: Cancer protective mechanism of glucosinolate hydrolysis products and selenium. Integrative Cancer Therapies, 3(1), 5-12.

Erişim:

http://www.yalcinguran.com/2012/01/kara-turp-cok-sifali-bir-bitki/

****

380 Yazılar

ACI KIRMIZI BİBER – Kanseri Kalbinden Vurup Yok Eden Bitki?!…

"Evrende her şey insan için haz objesidir. Ancak erdemle gelen bilgi arttıkça haz da artar. Bu nedenle yönelim hazza değil bilgiye olmalıdır…" **Epikuros**

Anavatanının Meksika olduğu sanılan, Azteklerin yazılı belgelerinde söz ettikleri kırmızı acı biber, Avrupa'ya 15. yüzyılın sonlarında geldi, 16. yüzyılda kıta ülkelerinei oradan da Osmanlı topraklarına yayıldı.

Kırmızı biberi en çok tüketen ülkelerden olan Hindistan'a ise, bu bitki 17. yüzyılda Portekizlilerce ulaştırıldı. Hint ile Meksika mutfağında çok sık kullanılan kırmızı acı biber, Türkiye'de en fazla Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yetiştirilip, tüketilmektedir.

L.T. Tresh adlı bilim adamı, 1846 yılında bibere acılığı veren maddenin kristal yapısında olduğunu saptayarak, adını *"capsaicin"* koymuştu.

Nottingham Üniversitesi'nce yapılan araştırmada, acı kırmızı biberdeki *"capsaicin"* maddesinin, hücrelerin enerji üreten ısı odası mitokondriye saldırarak, kanser hücrelerinin ölümünü tetiklediği belirlendi.

Araştırmaya göre, capsaicin' deki molekül ailesi vaniloidler, kanser hücrelerindeki protein gelişimine engel olarak *"apoptosis"*i, demek ki hücre ölümünü tetikliyor. Vaniloidler, bunu yaparken, etraftaki sağlıklı hücrelere zarar vermiyorlar.

Capsaicini akciğer ile pankreas kanser hücrelerinde deneyen bilim adamları, bu etken maddenin tümörlü hücrenin tam kalbine saldırdığını belirtti. Araştırmaya başkanlık eden **Timothy Bates**, kanserli hücredeki mitokondrinin biyokimyasal yapısının normal hücrelerdekinden çok farklı olduğunu kaydetti.

Bates, capsaicin' nin kanser hücrelerini hedef alarak bunları ölüme sürüklediğini, ancak normal hücrede bu sonuca yol açmadığını belirterek, *"Bu, kanserli hücreleri doğuştan diğerlerinden ayıran ve savunmasız olduğunu gösteren bir durum"* dedi. Daha önce diabete iyi geldiği açıklanan kırmızı biberde bulunan capsaicin' nin , başta kanser olmak üzere birçok sağlık sorununda olumlu etkisi olduğu hekimlerce dile getirilmişti.

ABD nin Los Angeles kentindeki Cedars-Sinai hastanesi Kanser Enstitüsü ile Kaliforniya Üniversitesi' nde yapılan bir başka araştırmada da kırmızı biberin içinde yoğun olarak bulunan, acılığını veren capsaicin' nin, prostat kanseri hücrelerini yok eden etkisi ortaya çıkarılmıştı. Los Angeles taki Cedars-Sinai Hastanesi Kanser Enstitüsü ile California Üniversitesi' nde yapılan araştırmaya göre, acı kırmızı

biberde yoğun olarak bulunan alkaloid madde capsaicin, kanserli prostat hücrelerine enjekte edildiğinde, bunların parçalanarak yok olmalarını sağlıyor.

Gaziantep Üniversitesi (GAZÜ) Tıp Fakültesi' nde geçtiğimiz yılarda yapılan bir araştırmada da acı kırmızı biberde yoğun olarak bulunan alkaloid madde capsaicin' nin, kanser başta olmak üzere birçok sağlık sorununda olumlu etkisi olduğu belirlenmişti.

Buna karşılık İtalyan bilim adamlarına göre; acı yemek insanı sinirli yapıyor. 5 yıl boyunca 1200 kişiyi inceleyen uzmanlar, bu deneklerin bir kısmına her gün acılı besinler verdi. Sonuçta, bu kişilerin zamanla acı yemeyen kişilerden daha sinirli bir yapıda olduğu ortaya çıktı.

Acılı besinler, sinirliliğe neden olan noradrenalin hormonlarının salgılanmasını hızlandırıyor. Acılı besinlerle beslenen kişilerde, çabuk sinirlenme, öfkesine eğemen olamama gibi durumlar daha sık görülüyor. Uzmanlar, acı yemekten vazgeçmeyen Latin Amerikalı ile Akdenizliler'in 'çabuk sinirlenme' ya da heyecanlı olma özelliklerini bu duruma bağlıyor.

Baharat ya da keskin kokulu yiyecekler mukus salgısının incelmesine, kolayca akar hale gelmesine neden olmaktadır. Bu tür yiyeceklerin bu yüzden ciğerler ile solunum yollarının temizlenmesine yardımcı olduğu biliniyor.

Acı bir şey yediğimizde gözlerimiz yaşarır, burnumuz akmaya başlar. Aslında eşzamanlı olarak aynı şey akciğerlerimizde de olur. Acı yiyeceklerin yemek borusundaki, midedeki sinir uçlarını uyararak vücudumuzun bu tip tepkiler vermesine yol açtığı düşünülüyor.

Kimi araştırmacıların çalışmaları, acı yiyeceklerin içinde bulunan maddelerin, solunumla ilgili hastalıklarda kullanılan ilaçlardaki maddelerle çok benzeştiğini ortaya koymuş. Bunlara ek olarak mukus salgısını bu biçimde hareketlendiren maddelere *"mukokinetik"* dendiğini belirtmekte fayda var. Kırmızı biber bu tip maddelerin en iyi örneği. Sarımsak ile soğanın ise mukus temizleyici özelliği var.

Erişim:

http://www.yalcinguran.com/2012/02/aci-kirmizi-biber-kanseri-kalbinden-vurup-yok-eden-bitki/

PALEONTOLOJİ SAHTECİLİĞİ

"aptalca bir sözü milyonlarca insan söylese bile o söz yine aptalcadır" **Bertrand Russell**

Bir söylentiye göre :

Yukardaki resimde gördüğünüz çekiç bir kum taşı içinde bulunmuştur. Demek ki ilkesel olarak, bu kum taşı oluşurken çekiç oradaydı. Kesif 1844 yilinda Fizikçi David Brewster' ce yapildi. (Kingoodie, Myinfield-Ingiltere). Ingiliz jeoloji araştırma merkezinden Dr. A. W. Med' in yaptığı analizlerde bu kum taşının yaşının 360 ile 460 milyon yil oldugu saptandı.

Demek ki çekicin de o kadar eski olması gerekiyor. Ama bilim dünyasına göre boyle bir şeyin olanağı yok!…

Çünkü, Yaklaşık 435 milyon yıl önce, dünyada insan yaşamıyordu, ama paleozoik dönem'in silüryen bölümünde, çene ile dişleri olan balık türleri gelişmeye başladı. Öte yandan ıstakoz ile karidesi andıran bazı garip biçimli kabuklulara da rastlanıyordu. Paleozoik dönem'in kambriyum bölümündeki hayvan fosilleri, üç bölmeli deniz böceği türünün, bedenlerinin yumuşak kısımlarını korumak amacı ile kabuk geliştiren ilk hayvanlardan olduğunu kanıtlamaktadır

400 milyon yıl önce, kayaların varlığına karşın, yeryüzü gene de yeşilliklerle kaplı idi. Hayvanları barındırabilecek bu ortam gelişince, sudan çıkan bazı hayvanlar karaya uyum sağlamaya başladılar, Bu ilk hayvanlar, büyük bir olasılıkla yengeçler, örümcekler, hamamböcekleri ile kırkayaklardır.

Bu yukarda adı geçen hayvanların çekiç yapıp kullanmaları olanağı yoktur!… Öyleyse bundan 400 milyon yıl önce yeryüzünde insanların var olduğu, bir de paleontolojik bulgu kanıtıyla söylenmek isteniyor. Belki de o dönemde hehüz insanın yaşamadığı bilindiğine göre, bu çekicin uzaydan gelmiş bir varlıkça kullanıldığı dolaylı olarak anlatılmaya çalışılıyor.
Hemen söyleyelim : Resmi görülen çekiç, galaksi içi ya da galaksiler arası uzay yolculuğu yapabileceği düşünülen bir varlık için aşırı derecede kaba, sabadır. Bir uzaylının bu yapıda bir alet kullanabileceğini değil söylemek, düşünmek bile ileri derecede ahmaklık olur.
Öte yandan, buluşu yapan fizikçi David Brewster, British Association for the Advancement of Science' da verdiği bir bildiride Kingoodie (Perth & Kinross, Scotland) yakınında Mylnefield Quarry' de bulduğu bir kumtaşı kayası içine gömülü bir ÇİVİ' den söz etmiştir. Demek ki bulunan bir ÇEKİÇ değil, kumtaşına gömülü, bir bölümü dışarda olan bir çividir. Buna ilişkin bir fotoğraf ta yoktur.
Öyleyse fotoğrafta kaya içine gömülü çekiç, ne için yapıldığı aklı başında herhangi birinin anlamasına olanak olmayan, bir düzentileme (mise en scène) dir. Böyle bir sahteciliğe neden girişilmiştir?!… Buna bizim yanıt verebilmemiz olanağı yoktur.

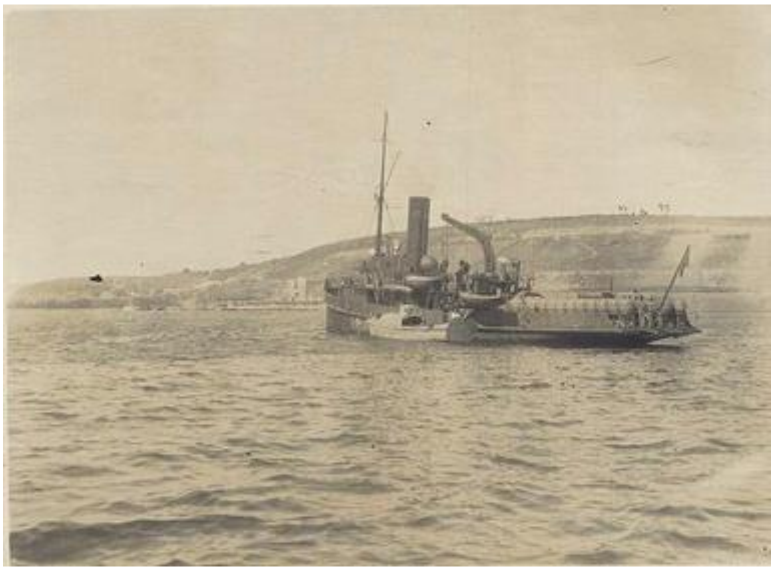
Çekicin içinde bulunduğu kumtaşının yaşı, olası olarak C 14 yöntemiyle saptanarak, bundan 360 – 460 yıl öncesini gösterdiği söylenmiş.
İyi de, aynı zamanda çekicin yaşı neden aynı yöntemle bulunarak bildirilmemiş?… Büyük olasılıkla çekicin yaşı bu günleri gösterecekti de bu yüzden bu bilgi gözardı edilmiştir. Diyebiliriz.
Buna benzer bir durum, ama sahtecilikle ilgisi olmadan bir örnek olarak, Giza Piramitlerinde gözlenmektedir. Piramitler üzerinde yapılan Karbon-14 tarih belirleme çalışmaları M.Ö 71.000 yılını göstermektedir. Ancak bu piramitlerin değil, onların yapıldığı taşların yaşını gösterir. Piramitler M.Ö. 2500 – 2800 tarihleri arasında yapılmışlardır.
Bu çekiç buluntusuna benzer onlarca bilgiyi içeren bildiriler internette nice zamandır dolaşıp durmaktadır.
Bunlardan elde edilebilecek yararı bizim anlama olanağımız yoktur!…
Bu tür düzmece bilgileri vermekle gerçek bilimimin verileri çürütülmek istenmekte olabilir?…
Ya da uzaylıların milyonlarca yıl önceden bile dünyamıza geldiklerini ispatlıyan kanıtlar ileri sürme çabası içinde bulunulmaktadır.
Her iki tutumun da ne yararı olabileceğini mantıkla bağdaştırma olanağı yoktur. Bunlar insan zekasını küçümseyen davranışlardan başka bir şey değildir.
Biz, uzaylıların dünyamızı *ziyareti* konusundaki fikirlerimizi *"UZAYLILAR?!… – Aramızda Bizimle Birlikte Yaşamaktalar Mı?…"* başlıklı makalemizde anlatmış bulunuyoruz. Bu makaleyi okumanızı öneririz.

Erişim:

http://www.yalcinguran.com/2012/02/paleontoloji-sahteciligi/

****

NUSRAT MAYIN GEMİSİ – Gerçek Bir Kahraman!…

"Yeteneklerin en fazla geliştiği zaman , insanın bütün bir dünyayı karşısına aldığı zamandır." **Mary Wollstonecraft**

NUSRET adında (asıl adı NUSRAT) bu 40 metre boyundaki küçük mayın gemisi, denizde tek başına, 18 mart 1915'de, Çanakkale Deniz Savaşında düşman gemilerinden, İngiliz donanmasının IRRESISTTBLE ile OCEAN gemileriyle, Fransız donanmasının BOUVET zırhlı gemilerinin boğazın karanlık sularına gömülmesini sağlayan mayınları döşeyerek Avrupalıların devasa donanmasını durdurmayı başardı.

Bahriye Nazırı **Winston Churchill** 1930'da *""Revue de Paris"* dergisinde bu olayı şöyle yorumluyordu :

"Birinci Dünya Harbi'nde bu kadar insanın ölmesine harbin ağır masraflara mal olmasına, denizlerde 5,000 tane ticaret ve savaş gemisinin batmasına başlıca neden, Türkler tarafından bir gece önce atılan ve incecik bir çelik halat ucunda sallanan 26 adet mayındır."

İngiliz Generali Oglander'in "Çanakkale-Gelibolu Askerî Harekâtı" (Military Operations Gallipoli, Official History of the Great War) adlı yapıtının 1. cildinden : "Pek uygun başlamış olan gün, bu meçhul mayın hattının olağanüstü ve ortalığı kırıp geçiren başarısı yüzünden, tam bir başarısızlıkla sona erdi. Bu yirmi mayının seferin talihi üzerindeki etkisi ölçülemez."

Sir Ccolyen Corbet'in, "Deniz Harekatı" adlı yapıtının ikinci cildinden : "Felaketlerin hakiki sebebi keşif ve tayin olununcaya kadar çok geçmedi. Gerçek şu idi ki, 8 Mart gecesinde Türkler, haberimiz olmadan Erenköy Koyu'na paralel olarak 26 mayın dökmüşler ve keşif gemilerimiz, aramaları esnasında bunlara rastlamamışlardı. Türkler bu mayınları özel amaçla manevra sahamıza koymuşlar, gösterdiğimiz bütün ihtiyata rağmen baş döndürücü bir zafer kazanmışlardır."

Nusret Mayın Gemisinin Künyesi şöyledir :

Tipi: Mayın Gemisi İnşa: Yeri Almanya Tonajı: 360 Ton. Hizmete Girişi: 1912 Boyu: 40 m Eni: 7,4 m Çektiği Su: 2 m Silahları: 1 adet 7,5/40 Top, 2 Adet 4,7 Top, 2 mk. 5 b. Sürat: 15 Mil Hizmet Dışı: 16.06.1957 Mayın Kapasitesi: 40 Adet Gemi Komutanı: Yüzbaşı Tophaneli Hakkı Bey Mayın Grup Komutanı: Yüzbaşı Hâfiz Nazmi Bey Mürettebat Sayısı: 61 kişi

7/8 Mart 1915 teki gemi personeli :

Hafız Nazmi Bey : Balkan Savaşı' ndan sonra Çanakkale Boğazı Mayın Grup Komutanlığı ile Kılavuzluğuna atanmıştır. Balkan Savaşı'nda bir iki düşman gemisini batırmıştır. 18 Mart 1915'te kazanılan başarıda büyük payı olan Hafız Nazmi Bey binbaşılıktan emekli olmuştur. Binbaşı Nazmi (Akpınar) 65 yaşında iken 5 Mayıs 1940' da vefat etmiştir.

Tophaneli Hakkı : Nusrat Mayın Gemisi komutanıdır. Bu görevden iki gün önce kalp krizi geçirmiştir. Tüm uyarılara karşın bu göreve katılmak istemiştir. Mayınların döşenmesinden sonra, geminin düşman projektörlerine yakalanıp, görev başarısızlığa uğrayacak kaygısıyla ikinci bir krizle, Çanakkale' ye dönemeden vefat etmiştir. Şahadet şerbetini içmiştir.

Öteki Personel : Güverte Yüzbaşısı Hüseyin, Onyüzbaşı Çarkçı Ali, İkinci Çarkçı Ahmet, Üçüncü Çarkçı Yüzbaşı Hasan, Elektrik Zabiti Mülazım Hasan, Top Zabiti Mülazım Kadri Bey ile elli dört deniz eri.

Müttefik donanmasının boğazlardaki tabyaları bombalamaya başlamaları (Şubat 1915) ile birlikte Mart ayına kadar geçen süre içinde, dünyanın en büyük donanması boğaz önünde toplanıyor. Keşif uçuşlarıyla mayın alanları belirleniyor, mayın araştırma ile keşif gemileri boğazın içlerine kadar girip mayınları temizliyorlardı. Nusret'in mayınlarını döktüğü Karanlık Liman önündeki mayın hatları ise tümüyle temizlenmişti.

Uzun süreli bu temizlik çalışmalarının ardından Müttefik donanmasının boğazı geçme girişiminde bulunacağı kesindi. Bunun üzerine Müstahkem Mevkii Komutanlığı daha önceden düşündüğü gibi, bir Alman subayının da teklifiyle elde kalan son 26 Mayını Karanlık Liman'a dökme kararı aldı.

Bu olayın içinde yaşayan Müstahkem Mevkii Kurmay Başkanı Selahattin Adil anılarında şöyle yazmaktadır : *"Düşman kesin saldırısının birkaç gün içinde yapılacağı belli oluyordu. Deniz işlerine bakan ve izleyen tecrübeli, sevimli, uysal bir ihtiyar olan Alman Amirali Menter Paşa'nın teklifine uyularak, geride kalan yedek mayınların atılmasına karar verilmiş ve 30 kadar mayın Nusret gemisinde hazırlanmıştı."*

Böylece Müstahkem Mevkii Komutanı Cevat Paşa'nın da görevlendirilmesiyle, Yüzbaşı Tophaneli Hakkı Bey komutasındaki Nusret Mayın Gemisi 7/8 Mart gece yarısından az sonra göreve çıkıyordu. Müstahkem Mevkii Mayın Grup Komutanı Yüzbaşı Hafız Nazmi (Akpınar) Bey'de Nusret Mayın Gemisi'ndeydi.

7/8 Mart gece yarısından az sonra sisli bir havada Çanakkale'den ayrılan Nusret Mayın Gemisi bütün ışıklarını söndürmüş, kıvılcım atmasın diye ocaklarını bastırmışlardır. Daha önceden dökülmüş olan mayınların arasından, Nazmi Bey'in kılavuzluğunda geçerek karanlık Liman'a doğru ilerlemeyi sürdürürler. Kıyıya paralel olarak 100'er metre aralıklarla, suyun 4,5 metre altında 26 mayın da sessizlik içinde dökülür. Görev tamamlandığında yine aynı sessizlik, aynı dikkatle geriye dönen Nusret Mayın Gemisi, bir savaşın kaderini değiştirecek 26 mayınlık imzasını bırakmıştır geride.

Ertesi günlerde, Müttefiklerce yeni keşif uçuşları ile mayın taramaları yapılmıştır. Her nasılsa bu 26 sürpriz mayın kendilerini saklamayı başarmıştır. Dahası, Karanlık Koy'da mayın bulunmadığı yolunda rapor veren İngiliz pilot, bu sürpriz mayınların başarısından bir gün sonra kurşuna dizilmiştir.

18 Mart günü yaşananlar Türk tarihinde gerçek bir zaferdir. Bu zaferde Nusret Mayın Gemisi'nin başarısı tartışılmazdır. Görüldüğü gibi Nusret Mayın Gemisi ile 18 Mart Zaferi bütünleşmiş, bu zaferle birlikte anılan bir destana dönüşmüştür.

Nusret, bir çok kahraman savaş gemimizin uğradığı son gibi sökülüp, hurda olarak kullanılmaktan kurtuldu. Ama bir ara yok olmayla yüz yüze kalmıştır.

1999 yılnda Nusret gemisi Mersin limanı içerisinde çürümeye terk edildi. Bir dönem rüzgardan etikilenerek Mersin limanı Atatürk parkı içerisinde gemi yan yatarak karaya vurdu. Tam parçalanaçaktı ki .. Tarsus belediye başkanı Nusret mayın gemisini ordan alarak kara yolu ile Tarsus ilçesine getirip bakıma aldırarak kurtardı. Şu anda Tarsus ilçemizde Nusrat mayın gemisi müze olarak halka açık durumda bakımlı bir biçimde bulunmaktadır

Erişim:

http://www.yalcinguran.com/2012/02/nusrat-mayin-gemisi-gercek-bir-kahraman/

****

CHURCHİLL'İN HARB HÂTIRALARI

Profesör Akdes Nimet Kurat [A. 0. D. T. C. F. Dergisi F. 16]

Winston S. Churcill. *The Second World War.* Volüme I. The Gathering Storm. Cassel and CO Ltd. London 1948, 640 pp. (İkinci Dünya Harbi Cild. Yaklaşan Fırtına). Birçok harita, kroki ve diyagramlar).

Mr. Churchill'in *Harb Hâtıraları* ikinci dünya harbine ait eserler arasında, şüphesiz birinci dereceden ehemmiyetli bir yer tutmaktadır. Devrimizin en büyük şahsiyetlerinden biri olduğu hem dostları, hem siyasî düşmanları tarafından teslim edilen ve ikinci Dünya harbinin müttefiklerce kazanılmasında birinci rolü olan Churchill "Harb Hâtıraları,, nı yayımlamakla, insanlık tarihinin en büyük facialarından birini teşkil eden bu müthiş mücadelenin şimdiye kadar gizli kalan cihetlerini de aydınlatmak suretiyle, 1939-1943 yıllarının tarihini tasvir ederken, üzerinde düşünmemiz gereken ve halihazırda da aktüel bir problem olmakta devam eden birçok meselelere temas etmiştir. Böylelikle, insanlığın mukadderatı üzerinde derin derin düşünmek mecburiyetinde olan devlet adamları, askerler ve geniş aydınlar kitlesi tarafıadan eserinin büyük bir dikkatle okunması gerektiği cihetini de sağlamış oluyor. Mr. Churchill'in beş veya altı cild olarak tasarladığı, ve halihazırda birinci cildi teşkil eden kitabı, 1948 yılında basılan kitapların en mühimmi olduğunda şüphe yoktur. Sabık İngiliz Başvekili'nin "Harb Hâtıraları,, ndan bazı parçalar, Ingiltere'de intişar eden *The Daily Telegraph* gazetesinde tefrika edilmiş ; aynı zamanda Amerika'da ayrı bir kitap halinde çıkmış, bunun fransızca bir tercümesi de basılmıştır. (Memoires sur la Deusieme Guerre Mondiale, Paris, Plon. 1948, 436 pp.). Türk matbuatında da bunun birinci kışımı neşredilmiştir (Ahmet Emin Yalman tercümesi, *Çörçil Anlatıyor,* İstanbul, 1948). Fakat Ekim başında (1948) İngiltere'de çıkan, ve bu yazının mevzuunu teşkil eden kitap ise Mr. Churchill'in asıl "Harb Hâtıraları,, dır; ihtiva ettiği metin ve vesikalariyle şimdiye kadar çıkanların tamı ve en doğrusudur. Türk okurlarının böyle bir neşriyatla yakından ilgilenecekleri muhakkak olmakla, bu eseri tanıtmakla faydalı bir iş yapmış olduğumuzu sanıyoruz.

Mr. Churchill'in "Harb Hâtıraları» çıkmadan çok evvel, Anglo-Sakson matbuatı bu eserin mahiyet ve ehemmiyetinden uzun uzadıya bahsederek, geniş okuyucu kitlesinin dikkat nazarını böyle mühim bir kitap üzerine çekmişti. (Bunlardan birkaçını zikrediyoruz : *The Times Literary Supplement.* 14th August 1948; *The Observer,* 26th September 1948, Eski Fransız Başbakanı Paul Reynaud'nun yazısı). Eserin birinci cildi çıkınca (Ekim başı 1948) bütün İngiliz gazete ve mecmualarında buna dair makaleler yazıldığı gibi *(The Sunday Times,* 3dOctober 1948. Mr. Churchill's War Memoirs - By Scrutator), radyolarda da bu kitap hakkında tanıtmalar yapıldı. Böylelikle, Mr. Churchill'in "Harb Hâtıraları,, nın çıkışı matbuat âleminde başlı başına bir hâdise teşkil etti.

Mr. Churchill, "Harb Hâtıraları,, nı yazan ilk harb lideri değildir; kendisinden önce sabık İngiliz Başnazırı Mr. Lloyd George de hatıralarını neşretmişti*;* fakat İngiliz yazarlarının kaydettikleri veçhile, Llyod Geoıge haddi zatında siyasî bir hatib iken, ancak hayatının sonlarına doğru kaleme sarılmıştır ; İngiliz yazarları, Lloyd George'un üslûbunu pek mükemmel bulamıyorlar; halbuki Mr. Churchill'in kitubı aynı zamanda edebî kıymeti bakımından da çok yüksek sayılmaktadır ; bu itibarla, kendisi, tarihte Julius Caesar'a benzetilmekte, her ikisinin de aksiyon adamı olduğu kadar kaleme de hâkim oldukları teslim edilmektedir.

Son on yıl içindeki faaliyeti dolayısiyle daha ziyade bir siyaset adamı olarak tanıdığımız Mr. Winston Churchill, aynı zamanda mümtaz bir ressam ve tanınmış bir tarihçidir de. Tabloları, İngiltere'nin muhtelif yerlerinde tertip edilen sergilerde san'attan anlayanların takdirini kazandığı gibi, şimdiye kadar neşrettiği tarih eserleri de ehemmiyetli sayılmaktadır; aynı zamanda günlük matbuattaki yazıları ile yüksek bir püblisist olduğunu da inkâr edilmez bir şekilde isbat etmiştir. *The World Crisis* (1923-29) adlı eseri geçmiş yakının siyasî tarihi bakımından esaslı bir araştırma teşkil ettiği gibi, *Life of Marlborough* adlı altı ciltlik mühim araştırması (1933-38) XVIII. yüzyıl başında cereyan eden İspanya Veraset Harbleri Tarihini ve bu sıralarda İngiliz ordusu Başkumandanı olan (Churchill'in cedlerinden biri) Marlborough'un hayatını teferruatiyle aydınlatması itibariyle çok enteresandır, ve ChurchilFin bir

tarihçi sıfatiyle de yüksek kabiliyetini açıkça göstermektedir ; henüz basılmamış olan, fakat 1936 da başlanarak 1939 harbi çıkmadan önce bitirilen *History of the English - Speaking Peoples* adlı yeni bir tarih eserinin, mevzuundan anlaşıldığı veçhile, enteresan ve mühim olması lâzım gelir. Bunlardan başka, harb zamanında ve harbden sonra yayımladığı muhtelif kitap ve makaleleriyle, Mr. Churchill siyaset âleminde olduğu gibi, edibler arasında da sağlam bir mevki kazanmıştır. İşte bu iki vasfı bir arada, büyük bir ustalıkla toplamağa muvaffak oluşundan ötürüdür ki Churchill'in "Harb Hâtıraları» sonsuz bir zevkle okunmakta ve ayni zamanda, müellifin işgal ettiği mevki dolayısiyle eseri hudutsuz bir ilgi çekmektedir.

Eserin ilk sahifesiıde mahiyeti hakkında şu başlıklar bulunuyor: Bu eserden çıkan sonuç :

Savaşta : Azim
Yenilgide : Meydan okuma
Zaferde : Ulüvvücenap
Barışta : İyi niyet.

"Yaklaşan Fırtına,, adını taşıyan bu eserin esas konusunu İngilizce konuşan milletlerin, akılsızlıkları, kayıtsızlıkları, iyi kalbli olmaları yüzünden kötü niyetlerin yeniden silâhlanmalarına nasıl imkân verdikleri teşkil ediyor. Eser iki kısma bölünmüştür. 1. Kitap: Harbden - Harbe 1919 - 1939. II. Kitap : Acayip Harb (The Twilight War), 3 Eylül 1939 - 10 Mayıs 1940.

1. **Kitap şu bahisleri ihtiva, ediyor:**
2. Galiplerin akılsızlıkları (the follies), 1919-1929.
3. Barışın en yüksek çağı, 1922-1923.
4. Pusudaki tehlikeler.
5. Adolf Hitler.
6. Zararlı yıllar, 1931-1935 (The locust years).
7. Kararan sahne, 1934.
8. Hava eşitliğinin elden gidişi, 1934 -1935.
9. Meydan okuma ve bunun karşılığı, 1935.
10. Hava ve deniz meseleleri, 1935 -1939.
11. İtalya'ya karşı sanksiyonlar, 1935.
12. XI. Hitler'in ilk darbesi, 1936.
13. Dolu silâhlı fâsıla. İspanya, 1936 - 37.
14. Almanya'nın silâhlanması, 1936-38.
15. Mr. Eden'in Dışişleri Nezaretinden istifası.
16. Avusturya'nın canına okunuyor, şubat 1938.
17. Çekoslovakya.
18. Münich fâciası.
19. Münich'ten sonra üç kış.
20. Prag, Arnavutluk ve Lehistan'a garanti.
21. Sovyet muamması.
22. (Harbin) arefesinde.

2. Kitapta şu bahisler bulunuyor :

23. Harb.
24. Amiralliğin vazifeleri.
25. Lehistan'ın yıkılışı.
26. Harb Kabinesi problemleri.
27. Fransa cephesi.
28. Harb gelişiyor.
29. Mıknatıslı mayınlar.
30. River Plate açıklarındaki hareket.
31. Iskandinavya, Finlândiya.

32. Karanlık bir yeni yıl. ,
33. Fırtınadan önce.
34. Denizde bir çarpışma.
35. Narvik.
36. Trondheim.

37. Norveç’teki muvaffakıyetsizlik.
38. Norveç. Son safha.
39. Kabinenin sukutu.

ilâveler

I. (18 aded ; bunlardan ilâve K. Türkiyeye ait, 1 kasım 1939 tarihli ; bk. ilerde), II. Bahriye Nazırlığının müsveddeleri.

Haritalar ve diyagramlar.

Mr. Churchill, Eylül başı 1939 tarihimden, yani kabineye intisabından çok önce, İngiltere siyasetinde mühim bir rol oynamış bir kimsedir. Hal tercümesinin esas hatları bunu göstermektedir: Henüz 27 yaşında iken Parlamento’ya âza seçilmiştir (1901 de) : sonra sırasıyla şu mühim makamları işgal etmiştir : Ticaret Odası Reisi (1908 — 1910) ; İç İşleri Nezareti (1910 — 1911) : Bahriye (1911 — 1915), Askerî İmalât (1917), Harbiye ve Hava (1919-21), Koloniler (1921-22) ve Maliye (1924-29) nazırlıkları. Kendisi, bundan ötürü, Ingilterenin içinde ve dı* şında yüksek politika adamlarıyle yakın bir temas tesis edebildiği gibi, dünya politikası meşelerinde de derin bir ihtisas ve etraflı bir görüş sahibi olmuştur.

1929 dan 1939 Eylülüne kadar mes’ul hiçbir makam işgal etmemiş olmakla beraber — siyasetten uzaklaşmamış, bilâkis Avrupa ve dünyada gelişmekte olan yeni olayları yakından takibetmek ve hertürlü malûmat toplamak, vesaik tedarik etmek imkânlarını da haiz bulunduğundan — kendi görüşlerini ve iktidar sahibi makamları tenkit yollu nutuklarını, fırsat düştükçe açıklamış ve yazılar yazmıştır. Churchill'in bu görüşlerinin büyük bir kısmının isabetli olduğu sonraki olaylarla sabittir. Mr. Churchill’in “Harb Hâtıraları,, nın I. Cildi bilhassa 1919 - 1939 yılları içinde cereyan eden Harb sonrası Avrupa siyasî gelişmesinin bir blân- çosudur; bu olaylara karşı Churchill'in aldığı durumu, daha önce yayımlamış olduğu yazılarıyle destekliyerek tebarüz ettirmiş olması bakımından ehemmiyetlidir ve yazarın siyasî kiyasetini belirtmek itibariyle fevkalâde enteresandır ; şüphesiz, herbir “ Memoires „ gibi bu eserin de olayları kendi zaviyesinden görmek, aydınlatmak ve hükümler vermek gibi, bazı zayıf tarafları olabilir; bu hususta son hükmü “ tarih „ verecektir ; fakat eserde ele alınan meselelerin hemen hepsi de Mr. Chur- chill’in çok nâfiz görüş ve hükümlerinin red ve inkâr edilmiyecek olduğu merkezindedir’

Mr. Churchill her şeyden önce bir “İngiliz» dir ve büyük Britanya’nın ve Commonwealth (İmparatorluk câmiası) nın bütünlüğü ve dünya siyasetindeki üstün mevkiinin muhafazası ve devam ettirilmesi endişesi başlıca kaygusudur. Meşhur “İngiliz siyaseti,, nin amaçları — tarihten misâller alınarak, 1936 da verilen bir konferans münasebetiyle şöyle formüle edilmiştir (s. 162-165): İngiltere, Avrupa kıtasına tek bir devlet ve milletin hâkimiyetine karşı daima mücadele etmiştir; evvelâ İspanya, sonra Fransa ve nihayet Almanyaya karşı savaşlar bu politikanın tabiî neticeleri idi. Mr. Churchill, eserinin bazı yerlerinde Ingil- terenin ilerde de böyle bir durumla karşılaşabileceğine işaretle, an’anevî Ingiliz politikasının devam ettirilmesi gerektiğini gizlememektedır.

"Harb Hâtıralarının birinci cildi, ikinci Dünya Harbinden nasıl kaçınılabileceğini, fakat bunun nasıl önü alınamadığını aydınlatmak gayesiyle yazılmıştır ; Churchill, bu harbi *Lüzumsuz bir harb* diye tavsif ediyor ; dolayısiyle Birinci Dünya Harbinden sonraki yıllarda Fransa ve Almanya’nın hangi yolda geliştikleri üzerinde duruyor; eserde Fransaya dair çok enteresan mutalealar serdedilmiştir. Churchill, bir franco- phil’dir ve Avrupa müvazeııesinde Fransa’ya daima geniş bir paye verilmesi gerektiği fikrindedir; bu görüşü lâyıkıyle kavramış olan ve Ingiltere’de onbeş yıl kadar iktidar mevkiinde kalan MacDonald ve Baldvvin kabinelerini sonraki vahîm gelişmelerde mes’ul tutuyor; aynı suretle Chamberlain'i birçok noktada kabahatli görüyür. İngiltere’deki bu anlayışsızlık ve Amerika’nın büsbütün ˝Izolasyonist„ bir politika gütmesi neticesinde Almanya’nın nasıl yeniden silâhlandığı ve Hitler’in nasıl İkinci Dünya Harbini hazırlamış olduğu cihetleri adım adım incelenmiştir. Fransa için hayatî bir mesele olan EMNİYET (security) endişesinin İngiltere’de lâyıkıyle takdir edilmemiş olduğu birkaç yerde tebarüz ettirilmiştir.

Almanya'da Nosyonal - Sosyalizm'in gelişmesine ve Hitler'in nasıl hâkimiyeti ele geçirdiğine ait bazı yenr ve enteresan teferruat naklediliyor ; ayrıca Churchill'in Hıtler ile nasıl az daha bir mülâkat olacağı ve bunun nasıl yapılamadığı hikâyesi ve sonraları, Hitler'in müteaddit defa Churchill'e haber göndererek davet ettiği ve bunları neden redet- tiği anlatılıyor ; Chuchill, Hitller ile ancak müsavi şartlar altında görüşmek istiyordu ; höyle bir şart ise, ancak harb başladıktan sonra vuku- bulduğuna göre, iki devlet adamının birbirleriyle görüşmelerine artık imkâk kalmamıştı.

Curchill'in fikrine göre: Hitler Almanyası 1934te Fransa tarafından tek başına itaate icbar edilebilirdi ve Almanlar buna küçük ölçüde bile bir mukavemet gösteremezlerdi. 1938 de Almanlar, Avusturya'yı ilhak ettikleri zaman (Anschluss), Fransa yine Almanya ile başa çıkacak durumda idi ; hattâ Münih günlerinde Fransa, İngiltere ve Çekoslovakya'nın müşterek kuvvetleri bir cephe aldıkları takdirde, Almanya'yı itaata icbar etmek mümkün olacaktı , Churchill bu münasebetle Batı Devletlerinin Sovyet Rusya ile anlaşmaları gerektiği üzerinde durmakta, Münih günlerinde Rusya'nın ihmal edilişi, Churchill'e göre, Sovyetlerde Batı Devletlerine karşı bir nevi itimatsızlık başlamasına yol açmış ve bununla Almanya- Rusya anlaşmasına imkân vermiştir. Çekoslovakya'nın Almanlar tarafından işgali ve "Skoda» fabrikalarının Almanların eline düşmesiyle, "muvazene,, nin Müttefikler aleyhine süratle geliştiğinim - ve Almanya'nın askerlik 'bakımından şüphe götürmez bir üstünlük elde ettiğine, bundan sonra, Hitler'in "tecavüz., plânlarını süratle geliştirmesine imkân hâsıl olduğu anlatılmaktadır.

Eserin en enteresan sahifelerinden birini Batı Müttefikleriyle Sovyet Rusya arasındaki münasebetler bahsi teşkil ediyor. Kremlin'de: Fransa ve İngiltere'nin, Almanya'ya karşı mücadele edeceklerine pek inanılma- dığı, Stalin'e atfen açıklanmıştır; bu görüşün kuvvet bulduğu ve nihayet Stalin'in Hitler ile "anlaşma» sı gibi, Rus siyasetine yep-yeni bir istikamet verildiğinin nasıl geliştiği de İncelenmektedir. Churchill'e göre, bugünden yarına tamamiyle aykırı olan esaslı değişiklikler ancak "totaliter» devletlerde mümkündür; bunun başlangıç tarihi olarak Şubat 1939 gösteriliyor. Bu münasebetle Sovyet dış politikasının yeni istikametini yürütmeğe memur edilen Molotov'a ait çok enteresan müta- lâalar serdediliyor (s. 286-288); Molotov'un resmî perde arkasında saklanan şahsiyetinden başka — ancak bir defa olmak üzere — hakikî bir insan çehresi de tasvir edilmektedir (İnside the image there appea- red the man). Mr. Churchill, 23 Ağustos 1939 tarihli Rus - Alman anlaşması bahsini incelerken, eski Fransız Başvekili Daladier'nin Nisan 1946 da neşrettiği eserindeki bir mütaleasını da zikrediyor; buna göre: 1939 Mayısındanberi Sovyetler Birliği iki müzakereyi aynı zamanda yürütmüştür; biri — Fransa, diğeri —Almanya ile; Rusya, Lehistan'ın müdafaasına, bu memleketin bölünmesi keyfiyetini tercih etmiştir ve İkinci Dünya Harbinin patlak vermesinde bu olay en yakın bir sebep teşkil etmiştir (s. 289). Alman - Rus görüşmelerinin bazı teferruatı nakledilerek, Kremlin'de bir ziyafet esnasında (s. 306 - 307), Stalin'in "Alman Milletinin Führer'i ne kadar çok sevdiğini bilirim, bundan ötürü kendisinin sıhhati için içmek isterim» sözleriyle, nasıl Hitler'in şerefine kadeh kaldırdığını da nakleder (s. 306 - 307). Churchil bu münasebetle şöyle bir mütalâa yürütmekten de kendini alamıyor: Eğer bir hükümet ahlâkî endişelerden ârî ise, çok defa büyük menfaatler ve hareket serbestîsi elde ettiği görülmüştür, fakat her şey, hattâ gün bitmeden meydana çıkar, hele bütün günler geçince her şey daha çok aydın- lanır (s. 307).

Harbin başlangıcı, 3 Eylül 1939 da Mr. Churchill'in "Harb Kabinesi,, ne alınması ve Amiralliğin başına getirilmesi bahisleri çok heyecanlıdır; Mr. Churchill nihayet mes'ul bir makama getirilmiş oldu; fakat henüz istediği gibi hareket edebilmesi için 10 Mayıs 1939 tarihine kadar beklemesi icabetti.

Harbin başlaması üzerine Ingiltere'de alınan tedbirler ve harb hazırlıkları, Fransa'daki umumî durum tasvir edilirken Fransız ordusunun, 1939 son baharındaki harb kabiliyetinin, 1940 ilk bahannda- kine nisbetle daha mükemmel olduğunu da açıklıyor. Almanya'ya karşı tatbik edilmesi düşünülen birçok askerî plân da çok enteresandır ve

hangi sebeplerden ötürü bunların tatbikinin mümkün olmadığı da belirtilmektedir. Bu plânlar tatbik edildiği takdirde harbin seyrinin büsbütün başka bir istikamet alması da mümkün gibi görülüyor.

Rusya ile Batı Devletleri arasındaki anlaşmazlık, bilindiği veçhile, Rusya'nın Baltık Devletlerinin bütünlük ve dokunulmazlıklarını garanti etmemesi yüzünden çıkmıştı. Churchill, Kremlin'in, vaktiyle

Beyaz Rus generali Kolçak gibi hareket ettiğini belirtiyor; Finlândiya, Polonya ve Rumanya hükümetlerinin “Rus - Bolşevik korkusu» ndan doğan endişe ve siyasetleri üzerinde de hayli duruyor. Ruslar’ın Finlândiya'ya karşı takibettikleri siyaset ve nihayet Fin arazisinden bir kısmını istemeleri üzerine çıkan Rus - Fin harbine ait enteresan teferruat naklediliyor. “Küçük, fakat kabiliyetli ve yüksek bir medeniyete sahip olan,, böyle bir kavme, Rus devinin, durup-dururken hücumu, İngiltere, Fransa ve Amerika’da büyük bir infial uyandırmış ve Finlere yardım için geniş ölçüde harekete geçilmişti. Churchill, kendisinin Finlere yardım işine hararetle taraftar olduğunu bildiriyor (1 sympathized ardently with the Finns and supported ali proposals for their aid, S. 430). Finlân- diyaya yardım, ve bunu gerçekleştirmek için Norveç’e asker çıkarma teşebbüsleri ve birtakım askerî plânlar eserin heyecanla okunacak yerleridir. Bu müddet zarfında, Fransa’daki iç durumun gittikçe bozulduğunu, bir taraftan Dr. Göbbels’in “Almanya ile Fransa arasında harbe devam için hiçbir sebep kalmadığı,,, öbür yandan, Kremlin’in emriyle hareket eden fransız komünistlerinin Emperyalist bir harb için işçi sınıfın kan dökmek istemediği kabilinden propagandalarının, fransız ordusu ve milletinin ruh haleti üzerine mühim tesirler yaparak, büyük felâketin hazırlanmasında mühim tesirler yaptığını belirtiyor.

Churchill’in Harb Hâtıralan’nda bizim için en mühim kısımları, şüphesiz, Türkiye’yi ilgilendiren “passage,, larıdır. Birinci cildde ise ancak bir iki yerde Türkiye’nin adı geçiyor; 290 inci sahifede bu neviden şu kısa parça mevcuttur:

Mayıs 12 de Ingiliz-Türk Andlaşmasının resmen Türk Parlementosu tarafından tasdîkı zikredilmelidir. Daha önceki diğer taahhütlerimize eklenen bu yeni taahhütle, herhangi bir kriz vukubulduğu takdirde, Akdeniz’deki durumumuzu kuvvetlendireceğimizi umuyorduk. İtalya’nın Arnavutluğu işgaline karşı cevabımızı bu idi.

Vesika olarak da Appendix K. *Naval aid to Turkey* (s. 559) adlı tezkerenin tercemesini veriyoruz :

Amirallik Birinci Lord’unun (Churchill’in) notu.
1 Kasım 1939
Bugün öğleden sonra Birinci Deniz Lordu ve Ben, General Orbay’ı kabul ettik ve kendisine şunları bildirdik:
Türkiye, Rusya tarafından tehdid edildiği takdirde, Kıraliyet hükümeti, Türkiye’nin daveti üzerine ve muayyen ahval içinde, Rusya’nın Karadeniz'deki donanmasına faik bir deniz kuvvetiyle
Türkiye’nin yardımına gelmeğe âmâdedir. Bu maksadla, İzmir ve İzmit körfezlerinde deniz-altı’larına ve havaya karşı müdafaa tertibatının geliştirilmesi lâzımdır ve lüzumu takdirinde bu maksat için Britaııyalı teknik personel gönderilecektir. Bu ihtiyat tedbirler, Çanakkale ve İstanbul Boğazlarında deniz altı’larına karşı konacak ağlar plânına bir ilâve mahiyetindedir.
Şimdilik herhangi bir askerî teahhüd ve tatbik hususunda bir va’dda bulunmamıştık; böyle bir zaruretin vukubulmaması da mümkündü. Rusya’nın tam bir tarafsızlık muhafaza edeceği, hattâ dost olabilmesi bile umulurdu. Şayet Türkiye kendini tehlikede hissetmeğe başlar ve Britanyadan yardım isterse, hasıl olan vaziyet Akdeniz durumu zaviyesi ve İtalya’nın takınacağı tavrın ışığı altında, Türkiye ile müzakere edecek ve Türkiye’ye karşı taahhüde girişmek cihetini kurcalayacaktık.
Britanya donanmasının İzmir körfezine gelişi kendi başına Rusya’nın aşın hareketlerini önliyebileceği gibi, Britanya donanmasının İzmit körfezine girişi- Rusya tarafından İstanbul Boğazına askerî bir inişini önliyebilecekti. Karadeniz’de üstünlük elde etmek için lüzumlu hareketler, her halde, bu esaslara göre ayarlanacaktı.
General Orbay, bu beyanattan fevkalâde memnun kaldığını bildirdi; bunun bir taahhüd teşkil etmediğini ap açık olarak bildiğini de söyledi. Memleketine dönünce hükümetine bunları arzedeceğini ve bahis mevzuu üslerde lâzımgelen hazırlıkların yapılacağını da bildirdi.

> **Ben hukukî bakımdan herhangi bir anlaşmaya girişmek teşebbüsünde bulunmadım; çünkü böyle bir anlaşmanın, resmî bir uzlaşma akdetmek zarureti zuhûr edince, bütün teferruatiyle müzakere edileceği aşikârdı. Türkiye'nin ancak kendini vahîm bir tehlikeye maruz bulduğu veya bilfiil muharip bir duruma girdiği takdirde Britanya'dan yardım istiyeceği farzedilmişti,,.**

Bundan sonraki ciltlerde Türkiye'yi ilgilendiren kısımların daha çok olacağı muhakkaktır.

Mr. Churchill bu eserinde kendi şansına, çalışma tarzına ve yeni keşiflerin harbde oynayacakları role ait enteresan bazı notlar da veriyor. 1914-1918 Birinci Dünya harbi zamanında müteaddit defalar cepheleri ziyaret ederek, ateşli silâhlar hakkında yakından bilgi edinmek fırsatını bulmuş olması dolayısiyle - müstakbel harbde kullanılacak yeni silâhlar ve âletler hakkında da kafa yormuş, ve bu hususta bazı yeni görüşler de serdetmiştir. Bunlardan en mühimmi, daha 1925 te "Atom bombası» na ait olanıdır; 1925 te neşrettiği bir yazısında bu münasebetle şunları söylemişti: "Bütün bir bina blokunu tahrib edebilecek, hayır binlerce tonluk dumansız barutun temin edeceği ve bütün bir şehri bir patlayışta havaya uçurabilecek gizli bir kudrete malik, portakaldan daha büyük olmıyan bir bomba bulunamaz mı? Halihazırda mevcut patlayıcı maddeler dahi uçan makineler vasıtasiyle, telsiz veya şualarla pilotsuz olarak otomatik bir tarzda, düşman şehirleri, cephane kampları ve tersaneleri üzerine, arkası kesilmiyen bir sel halinde sevk ve idare edilemez mi ?„ (33-34 SS.). Mr. Churchill, 1943 **Haziranında Hiroshima üzerinde patlıyan ve 160 bin Japon'un hayatına malolan ve bütün bir şehrin tahribiyle neticelenen "Atom bombası» nı, Almanların V. I., II "füzeli,, bombalarından 15 yıl önce haber vermiş bulunuyordu**. Kendisinin "Fen harbi» hususlarındaki "rehberi,, nin Oxford Üniversitesi Experimental Fizik Profesörü Frederick Lindemann olduğunu, eserin birçok yerinde zikreder.

İngiltere'nin en tehlikeli günleri yaşadığı ve Londra'nın diğer Ingiliz şehirleriyle birlikte, Luftvvaffe'nin arkası kesilmiyen hücumları esnasında, "Britanya Meydan Muharebesi» nin kazanılmasında (Eylül 1941) büyük bir rolü olan "Radar» âletinin gelişmesi ve tatbikiyle Mr. Chrchill'in nasıl yakından ilgilenmiş olduğu ayrıca tasrih ediliyor; 1935 tenberi bu mühim cihazın nasıl geliştirildiğine ait enteresan teferruat naklediliyor (s. 120 v. d.). **Alman denizaltılarına ve sonraları "Mıknatıslı mayınlar„a karşı müdafaa yollu ne gibi tedbirlere başvurulduğunu da anlatıyor.** Churchill, resmî herhangi bir vazifede bulunmamakla beraber harbe hazırlık ve müdafaa komisyonlarına iştirak ettirilmiş ve mühim askerî sırlar dahi kendisine bildirilmişti.

Husus! hayatına ait bazı notlardan biri enteresandır: 1931 yılı 13 Aralık günü New York'ta nasıl bir otomobil kazası geçirdiğini, ve birkaç ay hastanede yatmak zorunda kaldığını öğreniyoruz; anlaşılan **"13» rakamı Mr. Churchill için pek de uğurlu değildir!** Churchill'in harbin en buhranlı devirlerinde bile uykusunu kaybetmediği, ve her sabah masası başına geçerken, iyice uyumuş ve enerjisini toplamış bir halde işe başladığını, ancak 20 Şubat 1938 gecesi, Eden'in Dış İşleri Nezaretinden çekilmesi üzerine duyduğu endişe ve iztirab yüzünden ta şafak sökünceye kadar uyuyamadığını da öğreniyoruz.

Mr. Chrchill'in "Harb Hâtıraları» nın en mühim ve enteresan cihetleri - bu büyük Ingiliz devlet adamı ve harb liderinin, harb ve dünya siyasetine ait görüşleridir. Bunlardan bazılarını naklediyoruz: Ahlâk ve siyaset ve harbden bahisle şunları yazıyor: Hıristiyan ahlâkının son sözü "Dağ vaazı,, dır Quaker'lere (tevazu ve itidal mezhebine mensup olanlar, A. N. K.) herkes saygı gösterir. Maamafih, Devlet idaresi mes'u- liyetini üzerlerine alan nazırların hattı hareketleri ise bu esaslara göre ayarlanmaz. Bunların vazifeleri, diğer milletlerle olan münasebetlerinde nifak ve harblerden kaçınmak ve ister milli ve ister ideolojik amaçlarla yapılsın, tecavüzlerin her çeşidini önlemekten ibarettir. Mensup oldukları devletin emniyeti, mevkilerini kendilerine borçlu oldukları vatandaşlarının can ve hürriyetleri bahis mevzuu olunca, başvurulan teşebbüslerden hiçbir netice çıkmaz veya bu yolda nihaî ve kat'î bir kanâat hâsıl olduğu takdirde, kuvvetin kullanılması doğru ve zarurî bir hal alır. Eğer hal ve şartlar bunu haklı çıkaracak bir durumda ise, kuvvet kullanılabilir; şayet böyle bir ihtimal varsa, kuvvete başvurulması için en müsait şartlar seçilmelidir. Eğer bir harb bir yıl geciktirilir, fakat daha berbat ve kazanılması daha zor olan bir harbi yine yapmak mecburiyeti olursa - böyle bir geciktirme hiçbir fayda temin

etmez. „ (s. 251).

Mr. Churchill'in İkinci Dünya Harbi'nin önsözündeki şu parçası üzerinde bilhassa dikkatle durmalıyız:

"Bir gün Başkan Roosevelt, bu harbin nasıl adlandırılması icabedeceği hakkında alenî olarak herkesin fikrini soracağını bana söyledi. Hemen "Lüzumsuz Harb,, cevabını verdim. Hakikaten, bir defa patlak verdikten sonra, bundan önceki savaştan sonra henüz ayakta kalan nice medeniyet eserlerini silip söpüren bu (İkinci Dünya Harbi) gibi önlenmesi daha kolay olan başka bir harbe (tarihte) rastlanmaz. İnsanlık faciasının hazin tarafı da şudur, ki yüzlerce milyon insanın bu kadar musibetlere maruz kaldıkları ve kurbanlar verdikleri ve neticede Hak tarafının zafer kazanmasına rağmen, hâlâ Barış'a ve Emniyet'e kavuşmuş değiliz, ve hattâ geçirmiş olduğumuz tehlikelerden daha büyüklerine maruz bulunuyoruz. Ciddî olarak ümit ederim, ki yeni nesil maziyi iyice eşelesin, eski yılların hataları gelecek nesiller tarafından tamir edilsin ve istikbalin kapalı kitabına bundan sonra ancak insanlığın ihtiyaçlarına uygun ve sanlarına lâyık gelişmeler kaydolunsun "(Ahmet Emin Yalman'ın tercemesinden),,.

Ahmed Emin Yalman tarafından Chrchill'in bu eserinin ilk kısmı "Cörcil Anlatıyor,, adiyle terceme edilmiş olmakla (Vatan neşriyatı, İstanbul 1948, 500 sahife ve 3 ek) çok faydalı bir hizmette bulunulduğunda şüphe yoktur; fakat bu tercemenin tam olması için, Ekim 1948 de lngilterede yayımlanan nüshayı esas tutmak gerektiği de muhakkaktır. İlk cildin yarısını büyük bir vukuf ve muvffakiyetle dilimize çeviren, Bay Ahmed Emin Yalman'm, kalan kısımlarını9 bu esas edisyona göre tamamlamasını temenni ederken, yakında çıkacak olan "Harb Hâtıralarının ikinci cildinin, Türk okuyucularına ehemmiyetine binaen, bir an evvel tanıtılması lüzumuna da işaret etmek isteriz.

9 Halihazırda tefrika olarak «Vatan» gazetesinde basılmaktadır.

LAW ABİDİNG CİTİZEN / Adalet Peşinde (2009)

Yönetmen: F. Gary Gray

Ülke: ABD

Tür: Suç | Dram | Gerilim

Vizyon Tarihi: 01 Ocak 2010 (Türkiye)

Süre: 109 dakika

Dil: İngilizce

Senaryo: Kurt Wimmer

Müzik: Brian Tyler

Görüntü Yönetmeni: Jonathan Sela

Yapımcılar: Gerard Butler | Lucas Foster | Dave Gare |

Oyuncular: Jamie Foxx, Gerard Butler, Colm Meaney, Bruce McGill, Leslie Bibb

Özet

"The Italian Job/İtalyan İşi"nin yönetmeni Gray, "Law Abiding Citizen/Adalet Peşinde"de ölümle sonuçlanan bir ev soygunu sonrasında sağ kalan kişinin sevdiklerinin intikamını almak için sınır tanımayışını işlerken, kör adaleti de sarsıcı bir şekilde mercek altına yatırıyor. Clyde Shelton (Gerard Butler) evine yapılan bir soygun girişimi sırasında eşini ve kızını kaybeden dürüst bir aile babasıdır. Katiller yakalandığında, davaya Philadelphia'da başarılı bir savcı olan Nick Rice (Jamie Foxx) atanır. Nick, zanlılardan birine, suç ortağının aleyhinde ifade vermesine karşılık hafif bir ceza önerir.

Aradan on yıl geçer. Hafif cezayla kurtulmuş olan katil ölü bulunur ve Clyde Shelton soğukkanlılıkla suçu işlediğini itiraf eder. Sonra Nick'e bir ültimatom verir: Nick kusurlu adalet sistemini düzeltmediği takdirde, Shelton'ın eşinin ve karısının cinayet davasında yer alan kilit isimler ölecektir.

Çok geçmeden, Shelton tehditlerini yerine getirmeye başlar ve hapisteki hücresinden ne öngörülmesi ne de önlenmesi mümkün olan görkemli ve acımasız bir dizi suikast organize eder. Philadelphia'nın önde gelen isimleri Shelton tarafından birer birer öldürülürken, yetkililer bu terör dalgasına son veremedikleri için şehirde korku hüküm sürmeye başlar. Cinayetleri durdurabilecek tek kişi Nick'tir...

Not:

Film Clyde Sheltonu öldürerek bitirmesi konu içeriğini zayıflatmıştır. Bu şekildeki son seyirciye sistemin kuvvetini göstermek için değiştirilmiş olması kanısını veriyor. Büyük operasyon yapanların zeka pırıltıları her ihtimali göz önünde tuttukları doğrudur. Sonucun normal filmlerin genel bitişi ile bitirilmesi (iyiler ve kabullerin galibiyeti) biraz tarafgirlik olarak sayabiliriz.

"Film oldukça dinamik ve zeki şekilde ilerliyor yaptığı sistem eleştirisi ve anlattığı hikayenin oturması için harika bir sona ihtiyacı varki sonu tam anlamıyla rezalet. O kadar kötüki yaptığı ne sistem eleştirisi ne adalet sisteminin çürümesiyle ilgili söylediği şeylerin hiç birinin anlamı kalmıyor." (kemerlee: http://www.beyazperde.com/filmler/film-134690/kullanici-elestirileri/en-yeniler/)

http://blog.milliyet.com.tr/amerikan-adalet-sistemine-dair-elestirel-iki-film/Blog/?BlogNo=277058

Filmden

Savcı Nick

- Bence anlaşalım.

Clyde:

- Küçük bir kızı öldürdüler Nick.

- Sistem kusurlu.

- Biz de onun kusurlu uygulayıcılarıyız.

- Yine de bu davayı kazanabilirdin.

- Bu riski göze alamam. Biraz adalet, hiç olmamasından iyidir.

"Biraz adalet, hiç olmamasından iyidir."

--

Savcı Nick:

Clyde. Senin ifaden güvenilir olmayacaktır. Kürsüye çıkarsan davalı tarafı seni oracıkta mahveder. Ama jüri bana inanacaktır.

- Çünkü gerçek bu. Kazanabiliriz...

- Kaybedebiliriz de. Sonra elimizde hiçbir şey kalmaz. Onlar serbest kalır, sen de koca bir yılı ve tonlarca parayı heba ettiğinle kalırsın.

Clyde:

Nick, ikisi de suçlu. Özellikle Darby. Bunu biliyorsun.

Savcı Nick:

Bilmek yetmiyor, Clyde. Mahkemede kanıtlaman gerek. Lütfen o adamla anlaşma.

- Anlaşma sakın.

- Üzgünüm, anlaşma yapıldı. Üzgünüm. Anlaşmayı yaptım. Üzgünüm. Anlaştık. Ne?

Bunu nasıl yapabildin?

Adalet sistemi bu şekilde çalışır. Bak, durumun itibariyle düzgün düşünemediğini biliyorum. Ama bu bizim için bir başarı.

--

Clyde:

Yerinizde olsam tavırlarıma dikkat ederdim Bay Sheldon. Nasıl dikkat etmemi bekliyorsunuz?

Çünkü görünen o ki iki kişiyi öldürdüm. Ama siz nerdeyse şu kapıdan çıkıp gitmeme izin verecektiniz. Ne kadar yoldan sapmışsınız böyle?

Birkaç yasal yönetmelik saçmalığıyla önünüze yem attım siz de sazan gibi atladınız.

- Sizi uyarıyorum.

- Hiçbirinizin ondan farkı yok.

- Sayenizde katiller dışarıda geziyor. Yasaları "otomatiğe bağlamış" olarak uygulamakla o kadar meşgulsünüz ki.

- Adalet nedir biliyor musunuz?

"Doğru ve yanlış"a ne oldu?

- "Doğru ve yanlış"a ne oldu?

- İnsanların neler çektiğini...

- Adalete ne oldu?

--

Savcı Nick:

"Korkuya boyun eğmemeliyiz. Korkularımızla yüzleşmeliyiz. İyilik meleklerimize danışmalıyız." Çok mu fazla oldu?

Kusura bakma. Bu işi başımıza kendimiz mi açtık diye sormuştun ya... Biz açmadık. Ben açtım. **Gençken hayalim sistemi değiştirmekti. Mücadeleye hazırdım. Ne olursa olsun en iyisi olacaktım. Biraz oradan, biraz buradan kendimi oyuna kaptırdım. Sonra anladım ki, değiştirmeye çalıştırdığın sistem seni değiştirmiş.**

--

"Başarıya ulaşmak için bütün kuvvetlerimizi gücün ve hareketin odağında toplamalıyız. Düşman ağırlık merkezimizde. " Von Clausewitz.

http://tr.wikipedia.org/wiki/Carl_von_Clausewitz

> **“Clausewitz'in en ünlü eseri Savaş Üzerine'dir. Ona göre, "Savaş siyasetin başka araçlarla" (şiddet araçlarıyla) "devamıdır." Bütün savaşların amacı, düşman silahlı kuvvetlerini yoketme yoluyla onun iradesini teslim almaktır. Taktik, muharebe bilimi; strateji de savaş bilimidir. Taktik zaferler fiziki olgulardır; ama stratejik zafer manevi bir olgudur. Savaşta savunma pozisyonu saldırı pozisyonuna göre, pasif ve dolayısıyla savaşın doğasına aykırı olmakla birlikte avantajlı bir pozisyondur.”**

MEKTUB-U HÂKİ

بســـم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسولنا محمد وعلى اله وصحبه وسلم اجمعين

Biz kendimizi aşkın bahçesinde yetişen bir gül olarak bulduğumuz zaman acaba bize inanırlar mı diye iç geçirirdik. Gördük ki O Sultan isterse her iş nihayete erermiş. Fakr-ı Fahri sırrına Eren-i nasıl Hâkimlere kabul ettirdi ise bizde o kapıdan geçtik.

Yokluğun sırları sır iken varlık denizine dökülen eşya bizdeki sevda ile birleşince bu manaya geldi.

Ne idi ki, ne oldu?

Son ne idi.

Ön ne oldu?

Hep bu acının derdini çektim.

Her işi eden eyleyen O ise bizim bu âlemdeki varlığımız neyin icabıdır? Yetmişlerin terkibi bizleri ihata ediyorsa, bu gayret ve azim nereden gelmektedir? İhtiyacın olmadığı bir şey yok, yokluğun terkibinde varı görecek halde bizde kalmadı.

Anlıyoruz ki, O´nun cevr-ü cefâsı varmış ortada.

Söz kar etmedi.

Takdir değişmedi.

Bu hikmetin suali ne idi?

Bildik; âdemin, âdemliği içinde varlık ve yokluğun savaşını kazanan hep O'muş. O´na itiraz eden ve işine karışan sonunda perişan olurmuş.

Bilinen, son da, değişmeyen O'ymuş.

Ne değişecekti ki;

Varlık ve yokluk,

O ´nun katında hiç biri yoktu.

Aradan iskât edip cümle izâfât-ı hemân
Hak vücûdu aşikâre gayrısı pinhân gerek
Misri

Ey Hakî, ezelde sana yokluktan pay verildi ise;

Yok, eğer var sayhasından bir nebze sana kaldı ise;

Halin nice olurdu.

Âlem, "iki" arasında taksim edildi. Bizler bu ikiden geçip, "asıl"da kendimizi bulduk.

Ey Hâki, yine bela burcunda bir bayrak dalgalanırsa; hangi rüzgar bu bayrağı sakin kılar ki;

Yer, imtihan yurdu,

Bayrak ise ise dalgalanmaktan âri değil.

Bu ne iştir?

Ey sultan bize haber verir misin?

Geçilirse serden bir mükâfâtın var mıdır?

Geçmezsek küser misin?

Nedir hikmetin?

Haber verenin yok mu?

düştüğümüz dertten kurtaracak bir Sultan´ımız var diye kendimizi iknaya ediyorduk. Hızır´ımız bizden uzak değil ama, bir ışık bekliyoruz.

اولم تكونوا اقسمتم من قبل [onlar bundan önce yemin etmemişler miydi?]

Bu sözün niye önümüze gelip durdu?

Sözler ki; görmeden konuşanın işidir.

Bilen zaten konuşmaz ki;

Dediler; bildin ise mesele kalmaz, bilmedin ise, zaten her yaptığın hatadır.

Kasap elinde koyunum, ya O beni, ya ben O´nu
Cellat önünde boynum, ya O beni, ya ben O´nu
Mısrî

Çıkabilir misin işin içinden, gör ki, Sultan nerdedir?

Sen yurdunu bilmedin, balı tatmadın;

Aşktan bahsedeni hiç gördün mü?

Bilen gelsin.

Ateşi görmeyen, suyun içindeki balık, ben sana ne anlatayım.

Yokluk;

Demini bul;

İşretin varsa, seninle içecek bir derbeder elbette bulunur.

Cenneti sordular?

Yapanı ara dedim.

Cennette Zevk olsa idi, aşıkların bütün gayretler ona olurdu. Görülen o ki cenneti için çabalayan âşık görülmedi.

Hâki´ye hergün bir acı haber verilir;

Senin başına gelen, onlar için gelmeyecek mi?

Heyhat

Tekrarı olan bir hikâye nasıl unutulur?

İnsan bu; nisyan ve âdemlik terkibi.

Çöksün üzerine kafirlik, onuda bir gün unutacak.

Hâki sen hiç unutamadın.

Unutturmadın.

Adem´i doğuran sen.

Aşığın, arifin ve evladın senin.

Tahtına göz dikerlerse

Sen hiç etkilenmezsin.

Hâki sen yine asılsın; onlar ise ağacın odunları.

Altın tahta çıksalar da, arşa uçsalar da yine senin koynundan başka yer bulamazlar.

Bilenler çoktu ama yine seni bilemediler.

Ya Rabbi Sana uzanacak eller hala temizlenmeden bir şeyler beklemesi uygun olur mu acaba!

Kendi mahkûm, yoldaşı mahkum, ahiri mahkum!

Öyle ise bu körlük nereden gelmektedir?

Eğer ki bir sultan, bu sonun geleceğini bilmez ise bu yola girmesin.

Biz bildik ve inkâr edeceklerini de bilirdik.

Ey kişi bu sonuca razı isen gel.

Yoktan, yoğ'a giden bir yolculuk.

Yokluk yoluna varını satmaya gelin de görelim.

Ey Sevgili imdat kıl; yardımlarını bize inzal eyle.

Sevgili celal yüzünü bize göstersen de; naz mı edelim. yoksa rıza makamına düşelim.

Biz gönüldeki sırrı çözmeye yöneldik, gel sende çözebilirsen çöz dediler.

Bir gün sevgilinin kapısında aşkın namelerini yazarken;

Ey Hâki hâla üzgün durursun.

Gayen bize ulaşmak değil mi idi;

Ben ise bir an durdum, sonra dedim ki; niye üzülmeyim, ben çok güvenmiştim. Bir gün gelir iltifat eder diye.

Dediler ki; hayır.

Herkesin bastığı yer başka, senin bastığın ize başka ulaşacak yoktur.

Seni tebdil edemeyiz, dediler.

Sus ve git sen bir tanesin.

Bir seni sevdim.

Yürü meydan senindir; dediler.

Bir gün Ebu-l Hasan Şazeli (kaddesellâhü sırrahu'l azîz) ile karşılaşmıştım.

"Hangi sevgi idi ki, sevgiline kavuştun." dediler.

"Benim olmadığım O´nun olduğu, derdin olduğu dermanın yok denildiği, isyanın olmadığı yerde durup, günlerce bekleyip ümidin bittiği yeri beklemen lazım" dediler.

Bu sözden hepimize beklemek düştü.

Kapıyı bekleyen sonunda nihayeti bulurmuş derlerse de beklemekten başka bir "Yok olduk". "Yokluğun daha ilerisini gördük."

"Yoktan yok olduk."

"Yok olunca hep O var oldu."

Ben geldim ve gittim, demek ne kötü.

Olan fitne perdesini aralamak.

ان هي الا فتنتك [Bu senin bir imtihanın] demekten başka çaremiz kalmadı diye söz söylendi.

Ey Sevgili sevmeği bilemeyen bizlere yol göster. Her şey, Senden yine Sanadır.

Ey Güzellik Sahibi yollarını niçin esrarlı kıldın?

Asıl sevgimiz, muhtaç olanadır. Olmayana yapılanda belki menfaat gözetilir. Biz Seni sevmek yarışına düştük, hem vefa ve hem de bize bir iştiyakın vardır;

Ey Yüceler Yücesi, sen yalanla birleşemezsin.

Zıtlar tecelli edince, Hükmü İlâhin tecelli eder.

Burada Hâki´nin suçu ne olsun. Ancak kendine sözünü geçirebilir.

Bir yanda nefsiniz, diğer yanda tecell-i ilâhi. Bizler kanatları çıkmış kör karıncaya benzeriz. Uçarda menzili kendi ölçüsüne göre büyük olur.

Gel, gel denilse sana; atacağın adım mikaysımız kadardır. Köre görmenin menzili ne kadardır?

Bu da bizim kaderimiz imiş.

"Her işi eden ve eyleyen O´dur" demekten başka bir söz varmıdır?

Ey Hâki her zaman zorluğu çıkarmaya gerek var mı?

Zor olanı aşanın kolaydan haber vermesi yoktur.

Hevesli isen işte yol denilir;

Biz gördüğümüz yolun talimini yaptırmaktayız. Bu yolda hep yalnız ve hala yalnız gitmekteyiz.

İlahi niçin içimize bir elem verdin?

Sevdiklerimiz üzüntü içindedir. biz bu işin senden geldiğini biliriz. Fakat onlar takat getiremezler, zatından latif bir ikram bekliyoruz.

Mülk de senin elinde, varlıktaki tasarruf sende ise bize **اني مغلوب [*yenik düştüm*]** söylemek düşer mi?

Ey Hâki, her geçitten sen önce geçmese idik, bu gariplere çıkar yolunu kim gösterirdi.

Ne güzel bir yol değil mi?

Ey Hâki ezelde Rabbin sana söz verdi. Sen bir kapı buldun. Senin kapını bulup deryana girenler de bulurlar.

Sevmek yolunun taliplisi Hâki´ne sahip çıkarsın.

Eğer erişmek istiyorsan, toprağa düşüp, çürümeli ki, zerren arşa çıksın.

Bir sakiden içtim şarap arştan yüce meyhanesi

Yunus

O, bir kapıdır ki bundan ötesi mektebi irfana müdavim olanlara açılacak. Bu aleme gelmemizden gaye eksik tamamlamak içindir. Bu işteki delilimiz Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizdir. Bu işin evvelinde O vardır.

Daldan dala uçan kuş, seyrimizden bir şey anlamak istersen sakın sağa sola nazar etme. Bu hali anlamayanlara anlatsan da yine bir şey anlayamaz.

Hâki yine sana sukut etmek gerekti.

Ey söz dinleyen dost, bu kadarla iktifa ettik; nasib-i ezeli ne ise elbet zuhur eder.

Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem şefkat kanatlarını üzerimize gerdi mi her şey bitmiş demektir.

Biliyoruz ki, O, şefkâtini, merhametini, nurunu bol, bol ihsan eden Efendimizdir.

Elhamdülillah.

Sonuç hep O´nun. Son ve ilk hep O´na kaldı. Bize düşen nedir.

Hiç.

Hiçte ki olan esrara ulaşacak nedir?

Hiç.

Allah´a emanet ol.

والسلام علي من اتبع الهدى

BİLİNMEZLİK İÇİNDE BİR DAVALI...(KİTAP-YORUM)

16.11.2009 Yayınlandı: Nisan 16, 2011

Kitabın son sayfasına Sonsöz olarak yazılmıştır...

Ne ile suçlandığını bilmeyen Josef K. Bilinmezlik içinde bilinmeyen bir dava yüzünden bilinçsizce sürüklenip gider.Davalar telaşla kazanılmazdı.Ayrıca kaçmak suçu kabul etmek anlamına gelirdi.Bu yüzden davasının peşinden koşar.Çünkü peşinden koştukça daha çabuk karara bağlanacağını düşünür.Oysa ki dava daha içeriği belli olmayan bir belgeden ibarettir.

Hukuk sisteminde sonsuz bir hiyerarşi vardır.Bunun içinde yeni başlayanlar kaybolup giderler.Hiyerarşi sadece hukuk sistemine özgü bir yapı mı? Kesinlikle hayır.Peki bu hiyerarşik tabloda hep niye yeni başlayanlar piramidin altında ezilir.Kendileri mi ezilir yoksa başkaları tarafından maruz mu bırakılırlar?Ama ne olursa olsun düzen böyle işler.Herkes kendi üslerine ifade vermek zorunda kalır.Düzenin düzenli bir şekilde işlemesi için bu gereklidir.Ezilenlerin sesi çıkmaz veya sesini çıkaramazlar.Zaten önemli de değildir.Düzen içerisinde geri kalanların önemi yoktur.

Kitapta şaşırtıcı bir şekilde Josef'in çevresindeki herkes davadan haberdardır.Ancak herkes yardım etmek yerine birçok tavsiye vermek durumunda kalır.Dışarıdan bir insana tavsiye vermek,yorumlarda bulunmak ne kadar kolay.Herkes istediğini söyler.Çünkü konunun muhatabı kendisi değildir

Davalarda üç çeşit aklama vardır.

1. **Gerçek aklanma**
2. **Sözde aklanma**
3. **Sonsuza kadar sürüncemede bırakma**

> **Yasada doğal olarak suçsuz kişinin aklandığı belirtilir.Ama buna karar verecek yargıçların etki altında kalmadıklarını kim garanti verebilir.Hiç kimse!Çünkü hiç kimse karşısındaki kişinin etki altında olduğunu bilemez,bilse bile ispat edemez .**

Sonuçta Josef K. Bir gün ansızın öldürülür.En azında ne için ve ne uğrunda öldürüldüğünün bilmeye hakkı yok mudur? Bir hiç yüzünde mi öldürülmüştür? Zaten neyle suçlu olduğunu bilmemek Josef'i yaşarken ölüme mahkum etmemiş midir? Belki de dava süresince her gün ölmektense bir kere ölmek onun ruhunda bir rahatlamaya neden olmuştur.Suçun belli olmadığı zamanlarda kişi hakkındaki karar acımasızca öldürmek miydi?Ama bu utanç tablosu kendisi hayatta olmasa bile sonsuza kadar yaşayacaktı

> ***Onuru için mücadele ediyordu. Onurunu kaybedip ölmektense bunun uğrunda onurlu öldü.(Onur,Gurur,Ölüm kimin umurunda...)***

Bu kitap bana Gerard Butler'in oynadığı Law Abiding Citizen (Adalet peşinde 2009) filmini çağrıştırdı.Filimde tekrar tekrar izlediğim bir sahneyi sizinle paylaşayım..

Savcılar 'Clyde Shelton' isimli mahkum hakkında bilgi almak için Casusluk yapan biriyle gizli bir yerde buluşuyorlar. Casus: Demek Clyde sonunda delirdi.Biri onu çok kızdırmış olmalı. Savcı:Clyde bir casus muydu? Casus:Casusluk en kolayıdır.Ben casusum.Clyde beyindir.Bir Düşünce kuruluşu tipi.Uzmanlık alanı dikkat çekmeyen kinetik operasyonlardı. Savcı:Bir İnsanın öldürülmesi için fazla gösterişli... Casus:İnsanları biz öldürürüz.O bunu aynı odada olmadan bile yapabilir.Bu onun yeteneğiydi ve en iyisiydi.Bu adamın yaptığınız her şeyi duyup,görebildiğini varsaymanız gerek. Savcı:Hayır şimdi çok güvenlikli hapishanede... Casus:Sadece hapiste olmak istediği için hapiste.O doğuştan bir taktikçi.Attığı her adımın bir amacı var.Yerinizde olsan diğer parçayı bulmaya çalışırdım.Bu vakayla ilgisi olan herkes çok dikkati olmak zorunda. Savcı:Ne yani onu durduramayacak mıyız? Casus: Hücresine girin ve kafasına bir kurşun sıkın bunun dışında Hayır! onu durduramazsınız.Clyde ölmenizi isterse ölürsünüz.

http://nazariye.wordpress.com/

NASH DENGESİ: AŞK VE ÖLÜM SIFIRI

Yayınlandı: Temmuz 24, 2012 / Matematik Üzerine, Uncategorized Etiketler:akıl oyunları, denklemler, John Forbes Nash, john nash, matematik, matematik dünyası, nash dengesi, Neumann, oyun teorisi, şizofren

Hayat, toplamı kocaman bir sıfır eden çok bilinmeyenli denklemdir.

Kök içinde beşiksküp artı dokuz ye üzeri onaltı artı parantez içinde üç ikskare artı dört ye üzeri üç eksi yedi eşittir sıfır. Hatırlıyorsunuz değil mi bu tür denklemleri. Bu öğrendiklerimiz gerçek hayatta ne işimize yarayacak diye öfkeyle sorardık kendi kendimize. Yıllar sonra anladım ki işe yarıyormuş: Ürkütmeden bizi, korkutmadan, hayatın ta kendisini formüle etmişler, çaktırmadan. Yani uğraşacaksınız üzeri çok koşturacaksınız, parantez içinde yorulacak, çabalayacaksınızın karekökünü alıp bundan geceleri yatağa girmeden önceki yarına dair iyimserliğinizi çıkarıp bir eşittir koyacak ve eşitliğin sağında size alaycı alaycı gülen, hain, ukala bir sıfırı göreceksiniz.

Şizofren matematikçi John Forbes Nash'in yaşamını konu alan Akıl Oyunları bu yılın En İyi Film Oscarı'nı aldı. Macar matematikçi Neumann'ın temelini attığı kuramı genişleterek oyun teorisini ortaya koyan ve bunu kendi adıyla anılan bir denge mantığıyla formüle eden John Nash, bu teorisiyle Nobel Ödülü almıştı.

Oyun Teorisi'ne göre iki türlü oyun vardır: Toplamı sıfır eden ve etmeyen oyunlar. Bana göre ise tek bir oyun vardır ama, ben ne deliyim ne de dahi, sözüme kimse itibar etmez.

Poker toplamı sıfır eden bir oyundur, çünkü bir oyuncunun oyunun her bir aşamasında kaybettiği kadar diğer oyuncu/oyuncular kazanır. Bir taraf artarken diğer taraf aynı oranda eksildiği için oyun sıfırda dengeye gelir. Yani birini seviyorsanız, dengeli bir ilişki için sevilmemeniz gerekir. Oyunun kuralı bu! Deneyimlerinize, etrafınıza bakın. Karşılıksız sevenler hiç mesut olmaz derler. Çünkü eşitlik sıfırda dengelenecektir. Gece ile gündüz arasındaki ilişki yirmidört saat süren bir kovalamaca oyunu gibi düşünüldüğünde, bir günün

toplamı da haindir. Birinin karanlık ömrünün birkaç dakika uzaması, diğerinin aydınlığından aynı miktarda çalmak anlamına geldiğinden ukaladır. Ukala ve haindir sıfır.

Biri bir yerde ağlıyorsa, onu sıfıra eşitleyecek, dudağın kenarına istemeye istemeye de olsa yerleşmiş eşitlik sağlayıcı bir gülüş vardır mutlaka.

Günde bilmem kaç kişi doğuyorsa, bunu sıfırla biten demografik bir denkleme acımasızca tamamlayacak mutlak ölümler, ya da aradaki farkı kapatacak kadar yaşayan ölüler vardır.

Elde var sıfır…

John Nash, uzun yıllar boyunca şizofreniyle savaştı ve bir gün yendi. Karısı Alicia'nın ona duyduğu aşkla yendi şizofreniyi. Ama burada da oyunun toplamı sıfırdı çünkü, Alicia, mükemmel bir aşk dopingiyle eşi John'a destek olurken, John onu sevemezdi, şizofrendi çünkü. Aşkın gözü kapalı, ölmeye gönüllü, karşılık beklemeyen savaşçıları, hastalığın amansız askerlerini yendiler. Bu da bir karşılaşmaydı, savaş oyunuydu, çetin bir cephede geçti. Bir taraf ağır ağır, yara ala ala eksilirken bir taraf azimle ilerledi düşman karargahının içindeki sıfıra. Fakat o karargah sıfırının hep söylediğim kadar alaycı, hain olmadığın da eklemeliyim. Hatasını kabullenmiş, utangaç yüzünü merhametsiz elleriyle kapamış bir aşk sıfırıydı o da.

Aşk, o çok bilinmeyenli, her zaman sıfıra eşit olan hayat denkleminin, çözeni en çok uğraştıran en karmaşık birimidir. Parantez içinde ik iks üzeri üç eksi iki ye kare artı üçün kareköküdür aşk. İçinde ne olup bittiğini bir türlü çözemeseniz de sonucunu bilirsiniz. Parmağınıza gürültüyle geçen bir yüzük, hangi rakama benziyor sizce?

Bir artı bir eksi daha sıfır edecek biliyorsunuz artık, bu oyunun kuralı böyle. Sabah uyanıp akşam uyumak için gözünüzü kapadığınızda eşitliğin sağına bir alaycı sıfır daha atmış oluyorsunuz korkmayın. Birinin ardından koşuyorsanız, vektörel toplamlar sıfır olsun diye, o sizden kaçıyor demektir korkmayın, oyun bu. Gündüz olduysa gece yaklaşıyor demektir. Alaycı, hain, ukala, vazgeçilmez kocaman mavi bir sıfıra benziyor dünya, korkmayın. Elde var sıfırı hüznün. "Dönüp dolaşıp geleceksin aynı şehre" sıfırın edebiyattaki kerşılığıdır. Sıfıra sıfır elde var sıfır, korkmayın sakın. Bu bir oyun.

Ölüm, hayat denklemini sıfıra götüren eşittir işareti, aşk eşitliğin solundaki en karmaşık birim, günler denklemin sabit sayıları, kederler, sevinçler, heyecanlar, üslü sayıların üsleri, iks ve ye herhangi iki kişi. Bütün bunlar birbiriyle çarpılır, toplanır, bölünür, çıkarılır ve iks ile ye arasında şaşılacak bir ilişkiyle sürerek tamamlanır bir sıfıra. Gerçek hayatta işimize yaramayacak sandığımğız bir formül, olan biteni nasıl da sezdirmeden , korkutmadan özetlemiş bir bakın. Alicia, hala aşık mı bilmem ama, John şizofren olmadığına göre kurel gereği artık o da aşık olmamalı. Siz kural gereği sıfırda dengeye olacak olan oyunda, eşitliği hangi değerde sağlayacağınız konusunda tedbirli olmayı planlayacaksınız. Ama nafile, değişkenler yerinden oynasa da sonuç değişmeyecek biliyorsunuz artık; aşk da bir oyun ve toplamı haindir.

İşte Nash'in teoreminin, yerini, zamanını ve değerini mutlak bir ifadeyle tanımlayamadığı değişken… Önemsiz neşelerle tatlandırılmış yaşamak ağrısı, geçici heyecanlarla seyreltilmiş sıkıntı çökeleği, tadımlık gülümsemelerin lezzet verdiği doyurucu bir kederle koşturuyoruz, bize bilinmez kollarını ağız dolusu gülerek açmış bekleyen, kocaman bir sıfıra…

Belli belirsiz kederliyim, yağmur pencerelere kararsız birler çiziyor dışarıda…

Matematik Dünyasından alıntıdır…. http://nazariye.wordpress.com/

KİNSEY (2004) Film

Yönetmen:Bill Condon

Ülke: ABD, Almanya

Tür:Biyografi | Dram

Vizyon Tarihi:18 Mart 2005 (Türkiye)

Süre:118 dakika

Dil:İngilizce

Senaryo:Bill Condon

Müzik:Carter Burwell

Görüntü Yönetmeni:Frederick Elmes

Yapımcılar:Francis Ford Coppola | Kirk D'Amico | Valerie Dean |

Oyuncular: Liam Neeson Laura Linney Peter Sarsgaard Chris O'Donnell Timothy Hutton

Özet

Alfred Kinsey, Harvard mezunu bir zoologdur. Indiana Üviversitesi'nde biyoloji dersleri vermeye başladıktan sonra, özgür düşünceleri ve mizahi yapısıyla diğerlerinden çok farklı olan öğrencilerinden biriyle evlenir. Kinsey'i kendilerine yakın bulan öğrenciler, zamanla onunla özel hayatlarını da konuşmaya başlarlar. Özellikle cinsel yaşam ve seks üzerine sorulan sorulara cevap veremeyen Kinsey, aslında hiç kimsenin bu sorulara cevap veremeyeceğini fark eder. Çünkü o güne kadar seks üzerine klinik incelemeler yapılmamıştır. Kurduğu ekiple bu konu üzerinde çalışmaya başlayan Kinsey ilk olarak erkekler üzerinde çalışmaya başlar. Yapılan görüşmeler ilerledikçe insanlar utançlarını ve korkularını yenip, deneyimlerini paylaşmaya başlarlar. Alfred Kinsey'nin ilk çalışması Sexual Behaviour in the Human Male, 1948'de yayınlanır ve tüm Amerikan basınının ilgi odağı olur. Ancak bunun peşinden kadınların seks hayatları üzerine incelemeler yapmaya başlayan Kinsey'nin çalışmaları Amerika'da atom bombası etkisi yapar. Alfred Kinsey'nin gerçek yaşamından beyazperdeye aktarılan film, 20. yüzyılın en radikal bilim adamlarından birinin portresini yansıtıyor.

Filmden

Nefsin gereklerinden uzaklaşıp ruhun gereklerine yöneliyoruz. Şehvetin binlerce caddesi vardır. Dans salonları, dondurma dükkânları büyük barlar, Türk hamamları. Aynen Hydra gibi, Yeni başlar yaratır. Her şeyi. Bilimin modern icatları bile ahlaksızlığı geliştirmek için kullanılmaktadır. Benzinle işleyen makine bize otomobille yapılan gezintileri sağlamış oldu. Ve bundan çok daha zararlı bir tehdit ise yol kenarındaki genelevlerdir. Elektrik, Haysiyet kırıcı görüntüleri olası kıldı. Telefon yüzünden genç bir kadın başı yastığındayken hemen yanı başındaymış gibi talibinin sesini duyabiliyor. Ve şunu da unutmayalım, Bütün bunlar arasında en rezil icat ise her erkek ve genci ahlaki kayıtsızlığa hızla iten pantolon çözmeyi hızlandıran fermuardır.

******

Kendinizden haz almayı ilk denediğinizde kaç yaşındaydınız?

Hayır. Hayır. Hüsnü tabir yok. Eğer bir üniversite mezunuyla konuşuyorsanız, mastürbasyon, testikül penis, vajina, vulva, boşalma gibi sözler kullanın. Daha alt seviyede bir erkek için, toplar, penis, işeme, bok kullanın.

******

"Seks boşalmasına sebep olabilecek her türlü alışkanlığa karşı gelinmelidir. Doktorlar bunun birçok hastalığa sebep olabileceğini söylüyor delilik, körlük, epilepsi ve hatta ölüm." Ya uyurken başına gelirse?

"20 gram meni kaybının, 1 kilo kana eşdeğer olduğu söylenmektedir." Kendimi öldürüyorum ve hala farkında bile değilim. Peki ne yapmamız gerekiyor?

"Bağırsaklarınızı açık tutun. Papazın vaazını okuyun. Hayalarınızı soğuk suyla dolu bir kovanın içine batırarak oturun. Annenizin saf aşkını düşünün"

******

Profesör Kinsey :

20. Bowdoin'da lisans eğitimimi tamamladıktan sonra. Harvard Bussey Enstitüsü'nde doktoramı yaptım. Burada Indiana Üniversitesi'nde zooloji profesörü asistanlığı yaptım. Başlangıçta Rhaetulus didieri ya da bir tür boynuzlu böcek eğitimi aldım. Sonra bundan çok daha etkileyici başka bir böcek keşfettim. Bu Amerikan Cynipidae ya da yaban arısıdır. Burada yaban arısı bulunduğu bitkinin üzerine bir yumurta bırakıyor. Bu vakadaki bir meşe ağacıdır. Yetişkin yaban arısı ağaca doğru yaklaşıyor ve çiftleşiyor. Bu aşamada, ölüm duygusuna çok yaklaşmıştır. Hayvanlar âleminde en az 2 milyon tür böcek yaşar. O zaman, yaban arısını bu kadar etkileyici yapan nedir?

Son 3 yılımı, ülkenin dört bir yanını gezip yaban arıları toplamakla geçirdim. Evdeki karıncaların yarı boyutundaki bu arkadaşlarımdan ne mi öğrendim?

Bir flörte ihtiyacının olduğunu. **Bu sırnaşık mahlûkların binlercesini mikroskopta inceledikten sonra henüz bir diğerine benzeyen tek bir yaban arısı bile bulamadım.** Hatta bazıları o kadar farklıydı ki bir neslin dölü bir koyun bir keçiden ne kadar farklıysa aileye o kadar benzemiyordu. Aramızda bazıları bu gerçekle teselli bulabilirler. Saklı anlamları göz önüne alın. Eğer her bir canlı şey, diğer canlılardan farklı ise o zaman çeşitlilik hayatın sadeleştirilemez bir gerçeğidir. Sadece varyasyonlar gerçektir. Ve onları görebilmek için sadece gözlerinizi açmanız gerekir.

McMillen:

Yaban arıları hakkında bilgi edindim. Sanırım neden size çekici geldiklerini biliyorum. Çok büyük kanatları var fakat uçamıyorlar. Yürüme mesafesinde olmadığı takdirde, şu tepeden bu tepeye gidemiyorlar. Bu da demek oluyor ki her neslin adımlarını şu tepeden, bu tepeye, sonra da bu tepeye yani en başa dönene kadar takip etmek mümkündür.

- Cennet Bahçesi'nin yaban arısı.

******

Profesör Kinsey :

oral seks Cinsel organını öpmek. bunun sorun yarattığını anlattığını söylüyorlar. Bence bu hiç doğru değil. Hayır, bunu ben de duydum. Oral seksle hamilelik arasında hiçbir bağlantı olmadığına sizi temin ederim.

İdeal evlilik: Fizyoloji ve tekniktir. "Oral temas, bir yandan bir uyarı vasıtası olarak kabul edilmekle birlikte eğer orgazma kadar giderse patolojik ve muhtemelen zararlıdır." "Eller, asla cinsel uyarı amacıyla kullanılmamalıdır. Kadın cinsel organına yaklaşmak için tek bir aşk parmağı vardır o da erkek organıdır." Bunların hepsi saçmalık. Ahlak gerçek olarak gizlenmiş.

******

Şimdi öncelikle çiftleşmenin 6 safhasıyla başlayacağız.

Uyarma. Islanma, ereksiyon. Artan duyarlılık. Orgazm ve sinirlerin boşalması. Her iki cins de bu aşamalardan eşit şekilde geçer. Uyarma. Kim, insan vücudunun hangi bölümünün 100 katı genişleyebildiğini söyler?

Sanırım şunu söylemem gerekiyor, korkunç bir hayal kırıklığı yüzünden buradasınız. Çoğunlukla, uyarı gözlerde başlar. Kadın ve erkek cinsel organlarındaki değişiklikler bu slâytta gösteriliyor. Erekte olan erkek organının girebilmesi için vajinanın çok geniş açılması gerekir. Klitorisin şiştiğini görüyorsunuz. Bu, kadın açısından olayın tamamlanabilmesi için gerekli erotik uyarıyı sağlamaktadır. Ayrıca penisin en duyarlı yerlerinden biri olan bu noktanın da aynı şekilde uyarıldığını görüyorsunuz.

******

Çok fazla seks kansere sebep olabilir mi?

- Yüksek topuk giymek verimsiz yapar mı?

- Sanırım vajinamın anormal bir şekli var.

- Islıktan frengi kapılır mı?

- Homoseksüellik bir tür delilik mi?

Kedimi biraz fazla düşünüyorum. Seksi bastırmak kekelemeye sebep olabilir mi?

"Acaba penisim diğerlerinden daha mı küçük?

" "Çok fazla mastürbasyon zamansız boşalmaya sebep olur mu?

" "Erkek arkadaşımın anüsüme dokunması alışılmışın dışında mıdır?

" Hepsi de mükemmel sorular. Ve hepsinin de aynı cevabı var: Bilmiyorum.

Cinsel açıdan neyin olağan, neyin nadir olduğunu bilmek zordur çünkü insanların aslında ne yaptığı hakkında çok az şey biliyoruz. Bu da çoğumuzu sinirli veya suçlu duruma düşürüyor. "Doğru şeylerle mi ilgileniyorum?

Her şeyi normal yoldan mı yapıyorum?

" İnsanların ne yaptığını bilmenin yollarından biri ne yapmış olduklarını bilmektir. Bu yüzden lütfen şu seks anketlerini doldurmak için zaman ayırın. Mümkün olduğunca doğru ve dürüst olmaya çalışın. Sadece böyle bir işe yarar. Bunu arkaya geçirin. Eğer doğruyu söylerseniz bu bir işe yarayacaktır.

******

Beni şaşırtan ise, bir kızın seksi görüntüsü ile seks hayatı arasında hiçbir bağlantı olmaması. Görünüşe göre çirkinler daha çok faaliyette. Ben hep "Çirkin" kelimesinin çirkin olduğunu düşünmüşümdür.

******

Sadece erkeklerin bir mastürbasyon hikâyesi yok. Kadınların çoğunun da var. Bu beni şaşırtmıyor. Evlilik öncesi seksten ne haber?

Evli erkeklerin yaklaşık üçte biri en az bir tecrübesi olduğunu söylemiş. Kadınlarda sadece onda bir. Tabii doğruyu söylüyorlarsa. Bir de evlilik dışı seks var. Sadece heteroseksüel değil, homoseksüel. Çok daha fazla gönüllü olmasını dilerdim. 100 vaka çok şey demek değil. Bu belki de anket şeklinde olmasındandır. Daha çok sınav gibi. Katılıyorum. Bir de insanlar sana güvenip güvenemeyeceklerini bilmiyor. Sırlarının güvende olduğundan emin olmalılar. Bu komik. Herkes bu anketleri kilitli bir yerde sakladığımı biliyor. Clyde haklı. İnsanlardan zarar gelme olasılığı yüksek çok hassas bir konuda bilgi vermelerini istiyorsun. Peki onlarla konuşsan?

O zaman bütün sırları senin kafanda kalır.

******

Çoğu insan, cinsellikte yaptığı şeyin herkes tarafından yapıldığını düşünür. Ya da yapması gerektiğini. Fakat neredeyse bütün cinsel sapkınlık adı verilen şeyler biyolojik normallik sınırlarında kalmaktadır.

Örneğin, mastürbasyon ağız cinsel organ teması ve homoseksüel faaliyetler insanoğlu dâhil bütün memelilerde sık rastlanan şeylerdir. Toplum bu tür faaliyetleri ahlaki açıdan kınamaktadır. Oysa bunları "gayri tabii" nitelemek gülünçtür. Fakat yaratılışın ilk kitabına ve halkın görüşüne göre bir tek doğru cinsel denklem vardır: Erkek artı kadın eşittir bebek. Bunun dışındaki her şey ahlaksızlıktır. Fakat sırf bu sınıftaki erkeklerin orgazm kayıtları toplumsal kısıtlamaların etkisizliği ve biyolojik ihtiyaç zorunluluğunu kanıtlamaktadır. Neden bazı inekler hat safhada seks ister de diğerleri sadece yerinde durur?

Neden bazı erkekler haftada 30 kez orgazm olurken bazıları hiç olmaz?

Çünkü herkes farklıdır. Esas sorun çoğu insanın birbiriyle aynı olmak istemesidir. Bu insanlık halinin temel açısını basit bir şekilde görmezden gelmek onlara daha kolay gelir. Grubun bir parçası olmaya o kadar isteklidirler ki orada bulunmak için kendi doğalarına ihanet ederler. Eğer hoşa giden ve kuvvetle arzu edilen bir şey yasaklanırsa anında bir takıntıya dönüşür. Bunu düşünün.

******

Yabancı bir kültürü anlamanın bir anahtarı pornografidir. Her kültürün aynen mutfaklarında olduğu gibi kendilerine özgü cinsel tasvirleri vardır. Gördüğünüz gibi, Brezilya'nın tasviri zelophilia'ya dönük. Oysa İtalya'nınki rahibeler ve rahiplerle ilgilidir. İngiltere'de çoğunlukla okul müdiresi kıçları resmedilir. Şaplak atanlar vardır. Bu arada uzak doğuda hafif kırbaçlar ve basit kölelik kullanılır.

Bir bilim adamı ancak yeterince istatistiksel bilgiye sahipse güvenilebilir bir kesinlikle genelleme yapabilir. Evet. İşte bu yüzden, Amerika nüfusunu 200 temel sosyal alt gruba ayırıyorum. Her gruptan 400 ila 1.000 hikâye arası toplayacağız bu da toplamda aşağı yukarı 100.000 hikâye yapacak. Bu 20 yıl kadar sürebilir fakat sonunda insanın cinselliği konusunda temel sorulara cevap verebilecek düzeye geleceğiz. İlk yayın erkeklerle ilgili olacak. 1 yıl sonra da kadınlarınki çıkacak. Sonra da seks suçluları, homoseksüellik, hamilelik ve çocuk düşürmeyle ilgili 9 kitap. Ve sanat, cinsel bakış açısından hazırlanmış olacak. Bu proje, insanoğluyla bağlantılı olan en büyük girişimlerden biridir. Fakat Rockefeller Vakfı'nın desteği olmadan, bunu gerçekleştirmek mümkün değil. Bazı insanların tereddütleri var. Seks yoğun şekilde duygularla ve psikolojik davranışlarla ilgili bir şey. Bunlar da sizin zoolog olarak aldığınız eğitimin dışında kalıyor. Bu, bir kimyager aşçı olmadığı için yemekleri de analiz edemez demek gibi bir şey.

Bilimin hedeflerinden biri sadeleştirmektir. Herhangi bir bilimsel doğrulukla seks üzerinde çalışmanın tek yolu her şeyi bir kenara bırakıp, fizyolojik fonksiyonları incelemektir.

******

Bir şey daha var. Umarım cinsel tuhaflıklar ve sapkınlıklar üzerinde durmak. Bilim her zaman nadir görülen şeyle ilgilenir. Evet ama normale sadık kalınması tavsiye edilir. İnsanları derinden sarsmak istemezsiniz. Tabii ki hayır. Ben sadece sınıflandırma yaparım, ölçerim. Sosyal politikaları başkalarına bırakmaktan memnun olacağım. O zaman her şey iyi görünüyor.

******

İlk mastürbasyonunu yaptığında kaç yaşındaydın?

- Ne?

- Kendine dokunduğunda. Ben bunu hiç yapmadım**. Mastürbasyon geçmişi olmayan bir erkek neredeyse var olmamış demektir.**

Evet var oluyor

Şu anda da ona bakıyorsun. Böyle olmayacak. Neden zahmet ettim bilmiyorum. Olduğun yerde kal. Yeniden deneyeceğim.

Yetişkinken ne sıklıkta mastürbasyon yaptın?

Bir sorun vardı. Doktorlar kronik bir durum demişti. Bu ne kadar sürdü?

Sürekli giymem gereken çok sıkı tayt gibi bir şey vardı. Bu da benim cinsel organımla temasa geçmemi engelliyordu.

******

Benim adım Dr. Thurman Rice ve sizinle Profesör Kinsey'nin iğrenç kitabı hakkında konuşmak istiyorum. Okuyup, not almakta serbestsiniz fakat müsveddeler bu odadan çıkarılamaz. Gidişin biraz kaba olduğunu inkâr etmeyeceğim. Dr. Kinsey'nin buldukları şaşırtıcı, hatta bazen şok edici. Örneğin, herkesin tek kabul ettiği tür olan evlilikte seks. **Amerikalı erkeklerin orgazma ulaştıkları 9 türden sadece biri.** Evlilik önceki seks, evlilik dışı seks mastürbasyon ve homoseksüelliğin daha önce hiç kimsenin tahmin etmediğinden çok daha yaygın olduğu ortaya çıkmıştır. Sizi temin ederim ki. Dr. Kinsey bu kitabı zevkle sunmak için bütün gücünü kullanmıştır. Evet sanırım artı k desteğimizi resmen göstermenin tam zamanıdır. Lehine oy verenler?

******

Kinsey atom bombası attı. Dr. Kinsey tabuları yıktı. 6,50 lütfen. Fakat kültürlerin birçoğunda seks kirli bir sır olarak tutulmaktadır. Şunu unutmayın. Reklâmlar hafifler hafiflemez. Amerikan halkı bu kitabı hak ettiği şekilde fırtına sonrası sessizliğine gömecektir.

Sizi New York'a ne getirdi Dr. Kinsey?

Artistlerin, yazarların ve oyuncuların seks hikâyelerini alacağız. Ayrıca buna "A Streetcar Named Desire"ın bütün kadrosu da dâhil. Ayrıca kadın araştırmasıyla ilgili bir sonraki kitabımız için kadınlarla görüşeceğiz. Bunun yanı sıra Rockefeller Vakfı'yla da görüşmemiz var. Kitabın başarısı sizi şaşırttı mı?

Hayır. Dünyanın bunun yapılmasını ne kadar istediğini gösteriyor. Kitaptan yola çıkılarak herhangi bir Hollywood yapımı planı var mı?

Bunun kadar anlamsız bir şey düşünemiyorum. Ya siz, Bayan Kinsey?

- Hayatınız çok değişti mi?

- Kocam her zamankinden daha meşgul. Seksle ilgilendiğinden beri onu çok az görebiliyorum. Kadın araştırmasına ne diyorsunuz?

Beyler. Beyler. Beyler. Lütfen. Eğer yararlı bir şeyler yazmak istiyorsanız güncel seks suçluları şifrelerine bakın. Hapishanelerimizdeki seks suçlularının çoğunluğunun geçmişlerinde nüfusun geri kalanından farklı hiçbir şey yok. Onların tek suçu, bir avukat tutamayacak kadar fakir olmaları. Bu hiç adil değil. Herkesin günahı hiç kimsenin günahı. Ve herkesin suçu aslında suç bile değil. "Herkesin suçu hiç kimsenin suçu." Bu benim amacım değildi. Gazeteler, sansasyon yaratmak için konu dışı şeylere dikkat çekiyorlar. Yine de senin amacın ahlaki reçeteler vermek değil. Bir bilim adamından çok, vaiz gibi konuşuyorsun. Babam her zaman benim bir vaiz olmamı dilemişti. Peki neden kendi kuruluşunu, fonla beraber gözler önüne sermekte ısrar ediyorsun?

Sana daha şimdi, şimdiye kadar yayınlanmış en çok satan bilimsel kitabı vermedim mi?

- Sadece burada değil, tüm dünyada.

- Evet. Ve bu da projenin her açısına parlak ışıklar tutuyor. Özellikle de en son yöntembilimine. Kimlerle konuşuyorsun?

Çoğunun dedikodu olduğuna seni temin ederim. Alan. Kadınları incelemeye koyulduğun söyleniyor. Devam et. Uyandırma boyutunda olduğu söyleniyor.

- Doğru mu?

- Evet. Ve neden biliyor musun?

Tanınmış jinekologlara gittik ve fiziksel ölçüler istedik. Neden bahsettiğimiz hakkında çok az fikirleri vardı! Kadınların cinsel organlarına gelince, trajik boyutta cahilmişiz.

- Kim bu kadınlar?

- Gönüllüler. Projedeki arkadaşlar.

- Fahişeler mi?

- Hayır. Fahişeler işe yaramaz. Orgazm taklidi yaparlar.

- Tanrım.

- Alan. Elimizdeki seks hikâyeleri çok değerliler. Gerçek bilim doğrudan gözleme dayanır. Hiçbir şey bir gözün doğrudan gördüğünün yerini tutamaz. Ya da kameranın. Kamera mı?

Sakın bana film çektiğini söyleme. Sadece dişilere özgü davranışların bazı fotoğraf çalışmaları var. Doğa filmleri. Hayvanlar mı?

Evet, öyle de denebilir. Beyler, kesinlikle nadir bulunan bir yaratıkla tanışmak üzeresiniz. En ilgisiz temas bile, onda cinsel bir tepki uyandırıyor. Cinsel ilişki sırasında, ilk orgazmı girişten 2 ila 5 saniye içinde gerçekleşiyor. Her şey hazır mı Barbara?

- Sanırım evet.

- İçeri gel.

- Merhaba.

- Nasılsınız?

Barbara'nın 40 yaşına gelene kadar hiç orgazm olmadığından bahsetmiş miydim?

İç dudaklar ve klitorise nasıl nazik bir şekilde vurduğuna dikkat edin. Örneklerimizin yüzde 84'ü kendilerini bu şekilde uyarıyor. Peki ya vajina?

Kadınların küçük bir azınlığı için, vajina çukuru ölü bir yer. Hemen hemen sinir uçlarından yoksun. Penisin girmesinin, uyarı kaynağını değiştirmesiyle hiç ilgisi yok. Pomeroy gibi yetenekli bir eşi olsa bile.

- Bu sensin değil mi?

- Son kez bakmıştım. Yıllarca kadınlara klitoriste bir orgazmın olgunlaşmamış, nevrotik olduğu söylendi. Onlar da büyük bir gerginlik içinde, orgazmı vajinaya yönlendirmeye çalıştılar ki bu birçoğu için biyolojik açıdan imkânsızdı. Psikanaliste göre, bu kadın bir frijit. Güzel haberler millet. Rockefeller Vakfı yıllık burslarını bugün ilan etti. Gelecek sene için, 40.000 dolar verecekler. Bu da bugüne kadar bilimsel bir projeye ayırdıkları en büyük fon. Ve yeni bir kuruluşu finanse etmeyi de kabul ettiler. Böylece hepimiz Seks Araştırmaları Enstitüsü'nün gelecekteki çalışanları olduk.

******

Bize en yakın primat ilişki olan Bonobo şempanzesinde seks sosyal birlik ve barışın birleştiricisidir. Toplumlarının davranışları, romantik aşk, din ve ahlak inançlarından arınmış bir vaziyette biyoloji ve şartların mantıklı bir birliği şeklinde kendini gösteriyor. Hikâyelerimize katkıda bulunan kadınların deneyimlerine dayanarak evlilik dışı ilişkiler hakkında ciddi boyutta motivasyon olduğunu inceledik. Kimi zaman, sosyal statü için yapılan bilinçli ya da bilinç dışı bir girişim oluyor. Diğer durumlarda ise bazen eşlerinden daha üstün olabilen yeni partnerleriyle çeşitli deneyimler yaşama şansını elde ediyorlar. Bazen de eşlerinin evlilik dışı ilişkilerine misilleme olarak yapılıyor. Ya da bazen cinsellik dışı kötü davranışlara maruz kaldıklarında meydana geliyor. Bazı kadınlar duygusal tatminde yeni kaynaklar keşfediyor. Bazıları ise birden fazla partnerle böyle yakın bir ilişkinin neredeyse imkânsız olabileceğini düşünüyor. Ayrıca ciddi miktarda bir grup vaka keşfettik ki kocaları eşlerini evlilik dışı

ilişkilere girmeleri için yüreklendiriyordu. Buradaki tek amaç, eşlerine daha fazla cinsel tatmin olanağını yaşatmak içindi.

******

Kenneth Braun: Endişelenmeyin, Dr. Kinsey. Size güveniyorum.

- Biz aslında birbirimize çok benziyoruz.

- Nasıl yani?

Ben de her şeyi kaydederim. Rastladığım her vajinanın derinliklerini. Her penisin uzunluğu ve çevresini. Orgazma ulaşma zamanını. Boşalmanın mesafesini. Hepsini yazdım. Bu benim hayatımdaki gerçek işimin kayıtları. Bu arada, bu seks. Bence kaydetmek her şeyi ikinci kez yaşamak demektir. Sizce de öyle değil mi?

Bir de nadir görülen yeteneklerim vardır. Son derece gevşek bir başlangıçtan sonra. 10 saniye içinde erekte olup, boşalabilirim. Bunun aslında fizyolojik açıdan imkânsız olduğunu söyleyebilirim. Kan basıncı bu şekilde, Başlayabilir miyiz?

Büyükannem beni cinsel ilişkiyle tanıştırdığında 10 yaşındaydım. İlk homoseksüel ilişkim babamla oldu. 33 kişiden oluşan geniş aile üyeleri arasından, 17'siyle cinsel ilişkiye girdim. 5 nesil vardır. Penisimin uzunluğu 21 santimdir, tam erekte olduğunda 7 santim çevresi vardır. Gençliğimde, boşaldığımda 8 küp santimetre sperm oluşurdu. 50 yaşıma geldiğimde, bu 5'e düştü. 22 çeşit hayvanla seks yaptım. 9.412 kişiyle cinsel ilişkiye girdim. Cinsel ilişkiye girdiğim. 605 ergenlik öncesi erkek ve 231 ergenlik öncesi kız vardır.

Bir erkek çocuğun orgazmını görmüş müydünüz?

Hayır. Sanırım bu yüzden ben özel biriyim. Fizyolojik açıdan, tıpkı bir yetişkinin orgazmına benziyor. Yeter artık. Sizinle aşağıda barda görüşürüz. Onu tarafsız olması için eğittiğinizi sanıyordum. Bazen zordur. Galiba benim gibi biri, bazen inançlarınızı sınava tutuyor.

- Nasıl?

- Biliyorsunuz. Herkes istediğini yapmalı. Ben hiç böyle bir şey söylemedim. Kimse istekleri dışında bir şey yapmaya zorlanmamalı. Kimseye zarar verilmemeli. Aslında siz, düşündüğümden çok daha tutucu biriymişsiniz.

******

. Kinsey deli bir Nebuchadnezzar. Kadınları sığırlarla karıştırmak için araziye gönderiyor. "Kendini cinselliğin mesihi ilan ediyor. Erkek cinsiyle yolunu alan Kinsey şimdi de Amerikan kadınlarını zehirliyor." Dün gece hiç uyudun mu?

Böcek bilginliğini bıraktığımdan beri kaç yıldır, - , insan davranışlarını inceliyorum?

- Neden bunları okuyorsun?

İnsanların bu kitaptan neden bu kadar nefret ettiğini anlamaya çalışıyorum. Onlara büyükannelerinin, kızlarının mastürbasyon yaptığını evlilik öncesi seks yaptığını, birbirleriyle seviştiğini söyledin.

- Ne bekliyordun ki?

- Biraz saygı.

******

Evlilikteki sadakat sorunu, bugün toplumumuzun karşı karşıya olduğu en karmaşık konulardan biridir. Evli bireyin çeşitli seks partnerleri arzusu ile düzgün bir evliliğin korunması arasındaki uzlaşma problem yaratmaktadır. Bu konu kültürümüzde tatmin edici bir boyutta çözülmemiştir.

Gerçek şu ki Amerika cinsel faaliyetlerle doludur fakat sadece bir bölümü toplum tarafından onaylanmaktadır. Cinsel konularda ahlak reform geçirmelidir. Ve bilim bunun yolunu gösterecektir. Bazen, Ben bazen, Püritenler evlerinde kalsaydı bu ülkenin nasıl bir yere benzeyeceğini merak ediyorum. Ya bütün sahtekârlar ve ahlaksızlar, Atlantik'i geçmiş olsaydı?

Fakat bütün yasak ilişkiye girenler bir kez daha bilim adamını caydırıyor ve yıldırmaya çalışıyorlar. Araştırmayı bitirmeye ikna ediyor. Bu benim her zaman en büyük korkum oldu Clyde. Bu işi bitirmeden önce ölmek.

******

Vergi muafiyeti olan kurumların oturumları süresince komünistlerin Birleşik Devletler'de nasıl finanse edildiklerini göstermeye çalıştık. Bütün bunlar için şeytani bir komplo vardır ve amacı da Amerika'da sosyalizmin ilerlemesini sağlamaktır. Kinsey'nin araştırmasının, komünist bir amaçla ülke gençliğini uyandırmaya ve yok etmeye yardımcı olduğuna katılıyor musunuz?

Katılmıyorum efendim. Söyler misiniz Dr. Gregg, acaba Rockefeller Vakfı bu işin sadece bir seks araştırması olduğuna inanıyor mu?

Bence bu muhtemelen vakfın hiçbir ilgisi olmaması gereken bir şey. Dr. Kinsey'nin projesi şu anda artık başka kaynaklardan destek alacak bir pozisyondadır. Rockefeller Vakfı'nın desteğini kaybeden Dr Kinsey'nin projesi hayatta kalabilmek için şimdi başka kaynakların arayışına girdi.

******

Dr. Kinsey:

Bu kadın, ilk adet gördüğünde babası tarafından dövülmüş. Şimdi artık her tür fiziksel kapasiteden yoksun. Ve bu adam da, "Sevgili Bay Kinsey, Size yazmak için uzun bir süre bocaladım. Sanırım çok utanmıştım ve ben,

" Bu kan nereden geldi?

Sünnet derimi kestim. Farklı türdeki hisleri anlamak istedim. Bana hiçbir zevk vermedi. Sadece çok ufak bir acı oldu. Ben onlara yardım edemedim Mac. Üstesinden gelemedim. Artık kendini cezalandırmayı kes. Şimdi de herkesi mahvettim!

******

Huntington:

Hartford A&P servetinin mirasçısı. Finansal sorunlarınızı tek bir kalem oynatmayla çözebilir. Yalvarmayacağım Mac. Yalvarmayacağım. Ohio penise oral seksi yeriyor fakat kadın organına oral seksi tolere ediyor. Benim kendi eyaletim Indiana'da, evlilik içinde dahi olsa her tür oral seks yasa dışıdır. Günümüzdeki seks kanunları, gerçek dünyanın tamamen dışındadır. Benim 4 karım oldu. Bazı insanlar benim seks suçlusu olduğumu söylüyor. Hunt, eğer Dr. Kinsey'nin sözünü kesmeye devam edersen 5.'yi de bulman gerekecek. Lütfen devam edin. Şu anda bile, 43 eyalet yetişkinlerin tek bir cinsel ilişkisini cezalandırabilir. Bir müze açmayı düşünüyorum. Modern sanat hakkındaki fikriniz nedir?

Bu benim uzmanlı k alanıma girmiyor Bay Hartford. Gerçekten de kendimi bunu tartışacak kalitede görmüyorum. Neden olmasın?

Benim birkaç süper markete sahip olmam sadece alış veriş konusunda konuşabileceğimi göstermez ki. Siz de benim kadar modern sanattan nefret ediyor musunuz?

Eğri büğrü çizgiler, bomboş tuvaller, Peki bir sonraki kitap seks suçlularıyla da ilgili olacak mı?

Paraya ihtiyacımız var Bayan Hartford. Bizim, Bize para verecek birine ihtiyacımız var. Diğer bilim adamlarına bahşedilen haklara sahip olabilmek için nelerle başa çıkmam gerektiğini tahayyül edemezsiniz. Ödeneğim tamamen kesildi ve ülke çapındaki her dergi ve gazetede adım çamura

bulandı. Kazandığım her dolar, Beni rahat bırak! Kazandığım her kuruşu yine projeme harcadım. Fakat davayla mücadele etmek bize korkunç bir meblağa mal oldu. İflas ettik!

- Dr. Kinsey,

- Lütfen! Daha ne kadar zamanım kaldığını bile bilmiyorum. Bana yardım edin! Her şeyin kayıtlarını tutmam lazım. Ben gerçekten üzgünüm. Yapacağım her destek, seksi onaylamam şeklinde yanlış yorumlanacaktır. Ben bu tür bir durumu kaldıramam. Anlıyorum. Ama eminim bir şeyler yerine oturacaktır. Haklısın.

******

Biz 23 yıldır evliyiz, 3 tane muhteşem çocuğumuz var. En küçük çocuğum üniversiteye başladığı zaman, ben de işe girdim. Bir sanat kurumunda. Orada bir kadınla tanıştım. Kabul ofisinde çalışan bir sekreter. Hızla arkadaş olduk ve daha da ötesinde, ona âşık oldum. Tabii tahmin edebileceğiniz gibi bu bir şok etkisi yarattı. Bunu görmezden gelmeye çalıştık, duygum daha da kuvvetlendi. Kendi düşüncelerinizin size karşı durmalarının nasıl bir şey olabileceğini hiç bilemezsiniz. Durumum hakkında kimseyle konuşamadım. Ben de bununla baş etmenin başka yollarını buldum. İçki içmeye başladım. Bunun üzerine, kocam beni terk etti. Çocuklarım bile benden uzaklaştı. Artık sona iyice yaklaşmıştım. İşte küçük şeylerin toplumumuzu nasıl değiştirdiğini gösteren başka bir örnek daha. Siz neden bahsediyorsunuz?

Şimdi her şey çok daha iyi. Öyle mi?

Ne oldu?

Siz yaptınız, tabii ki. Kitabınızı okudum ve çok kadının benimle aynı durumda olduğunun farkına vardım. Bu konuyu arkadaşımla konuşma cesaretini topladım. Ve o da bana dedi ki, duygularımız karşılıklıymış, bu da beni çok şaşırttı. Şimdi 3 yıldır mutlu bir şekilde beraber yaşıyoruz. Siz hayatımı kurtardınız efendim.

Bir sorum daha var. Bana bütün hikâyenizi anlattınız. Çocukluğu, aileyi, kariyeri, seks yaptığınız her bir kişiyi. Fakat burada aşkla ilgili tek bir ifade bile yok. Bunun sebebi aşkı ölçmenin imkânsız olması. Ve bildiğin gibi, ölçümler olmazsa bilim de yok demektir. Fakat ben de son zamanlarda bu sorunla ilgili düşünüyorum. "Sorun" mu?

Mesele aşka gelince hepimiz karanlıktayız. Peki sizce bunun bir önemi var mı?

******

- Uçağımız kaçta Mac?

- Birkaç saat sonra. Ormanda duralım biraz. Mac?

Buradayım Prok. Bu ağaçların 1.000 yaşında olduğunu bir düşünsene. Bu yüzden adı, sekoya sempervirens. "Her zaman yeşil." Her zaman canlı. Mac, sana daha önce Mbeere'den bahsetmiş miydim?

Hayır, hiç hatırlamıyorum. Bunlar eski bir Doğu Afrika kabilesi. **Ağaçların kusurlu insanlar olduğuna sonsuza kadar hapis kalmaktan sızlandıklarına inanırlar.** Kökleri onların tek bir yere yapışıp kalmalarını sağlıyor. Ama ben hiçbir zaman hoşnutsuz bir ağaç görmedim. Şuna bak, köklerinin yere nasıl tutunduğuna bak. Bunu gerçekten sevdiklerine inanıyorum.

Haydi gel Mac. Acelemiz nedir?

Yapacak çok işimiz var.

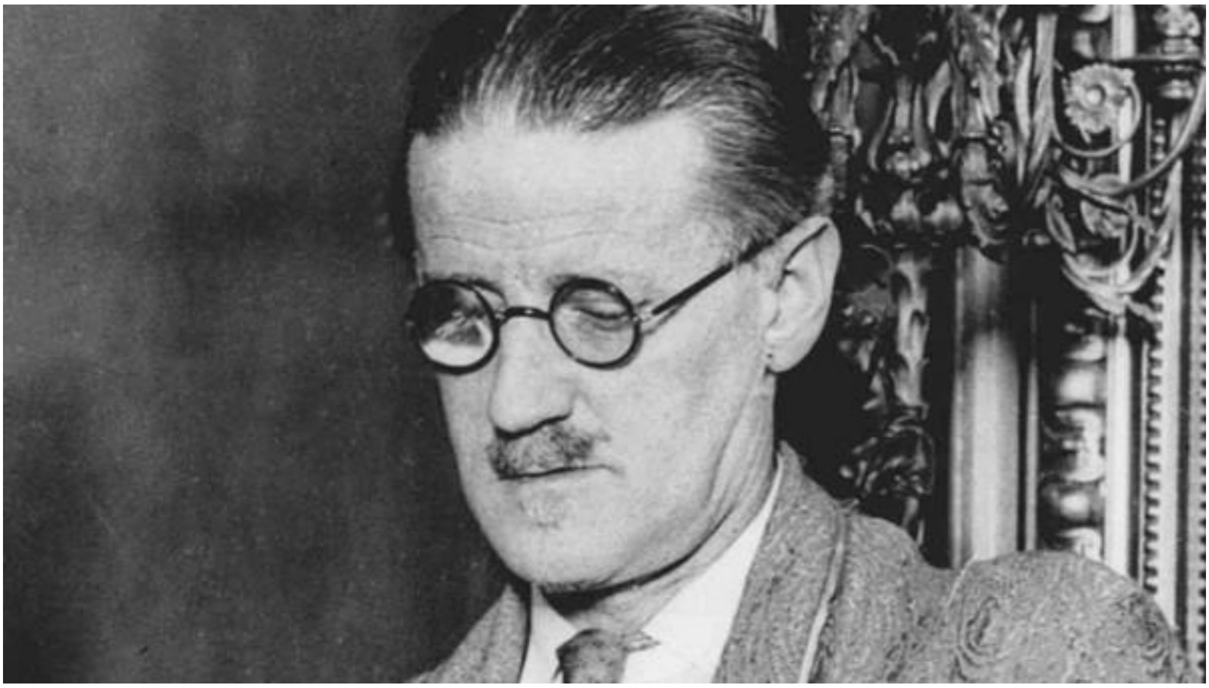
******

416 Yazılar

JAMES JOYCE'ÇA KONUŞALIM

Ulysses: Odysseus, Odise, Yunan mitolojisi kahramanı; bir erkek adı

Yayınlandı: Nisan 23, 2011 / James Joyce

Birazdan anlatmaya çalışacağım (anlatacağım demiyorum) adama dikkat edin. Çünkü tam anlamıyla anlatabilmekte zor anlayabilmekte…JAMES JOYCE den bahsediyorum tabiî ki de.Yanlış hatırlamıyorsam 1999 de Nevzat Erkmen tarafından çevrildi 'Ulysses'.Nevzat Erkman bile bazen çevirmeyi bırakmayı düşündüğü bu kitap için akademisyenler üzerinde çok makaleler yayınlamışlar.Dahası Ulysses'i ve Finnegans Wake'i okuyup strese girenler,intihar edenler olduğu kulaktan kulağa söyleniyordu.Neden diye sorarsanız size Ulysses kitabının yanında iki tane de anlama klavuzu ile okunması gerektiğini söylebilirim.

Evet James Joyce'un Ulysses kitabı bir post-modern bir yapıt olduğunu söylesek yanlış olmaz sanırım.Yani bizdeki Oğuz atay-Tutunamayanlar gibi…Size Ulysses den çok Finnegans Wake'den bahsedeceğim. Ulysses bir adamın gününü anlatıyorsa Finnegans wake de bir gecesini anlatıyor denilebilir. Finnegans Wake'de 60 farklı dili kullanan Joyce, 40 yıllık bir okuyucuyu sanki okumayı yeni sökmüş gibi şekilden şekle sokuyor.Kitapta birçok hikaye,efsane,mitoloji birbire geçmiş bir şekilde anlatılıyor.Boşuna bu kitabı Türkçe çevirisini aramayın.60 Farklı dilin kompleks biçimde yazılması değil türkçeye çevrilmesini başka bir dile de çevirilmesini imkansız kılıyor.İlla bu kitabı anlamak istiyorsanız , hiçbir şeyi kaçırmamak için "*Annotations to finnegans wake*" diye, asıl kitabın kendisinden daha kalın bir başka kitap vardır.Maddenin temel birleşenlerinden QUARK kelimesi de bu kitaptan alınmış. İndiana Notre Dame Üniversitesi İrlanda Araştırmaları bölümü proflarından Seamous Deane bu eser için şunları söylüyor:

"Finnegans Wake'le ilgili söylenecek ilk şey 'okunamaz' olduğudur. F.W.'in bir roman olduğunu söylemek çok zor, fakat bunu inkâr etmek de bir o kadar güç. Kendisini tarihe, kültüre ve tecrübeye açan bir kitap. Joyce kendisini ve bizi çok karmaşık ve sonsuz bir tercümeler dizisinin içine sokuyor. Kitap İngilizce yazılmış ama aynı zamanda İngilizce'ye karşı

da. Kendisini İngilizce'ye tahvil ediyor ve kendisini İngilizce'den berî tutuyor. Bazen tek bir kelime veya kelimenin bir parçası okuyucu için soru teşkil ediyor…"

İşte böyle uzayıp gidiyor değerlendirme; sayfalarca… Bu kitabı bir şâheser olarak kabul edenler de var, "Bullshit" (zırva) olarak ele alanlar da. Ne demek istediğimi açıklıyorum gözünüzü kulağınızı açın.

Sayfa 104: "In the name o Annah the Allmaziful, the Everliving, the Bringer of Plurabilities, haloed be her eve, her singtime sung, her rill be run, unhemmed as it is uneven!" 1-)) İngilizce'de "Allmaziful" diye bir kelime yok. Peki bu kelimeyi nasıl okumalı/yazmalı? Meselâ, "All-maze-ful" şeklinde! Peki bir anlamı olabilir mi? "Maze" kelimesi İngilizce "labirent/dolambaç" mânâsına gelir. "all-maza-ful" uydurma kelimesine bir de uydurma bir mânâ yüklersek: "Her şey/Hepsi/Bütün lâbirentlerle dolu" diyebiliriz. Fakat Joyce'un, eskaza benim gibi düşünmüş olsa, muradını anlamak mümkün görünmüyor.

2-)) Yine İngilizce'de "Plurability" kelimesi yok. Peki onu nasıl yazalım? Bu bir öncekine göre daha kolay görünüyor: Plurality+Ability… "Plurality": Çoğunluk, kat kat artış, ekseriyet. "Ability": Kâbiliyet. O hâlde yine "sentetik" mânâlandırma temelinde "Plurability" kelimesini "çoğulluk kâbiliyeti" veya "artış yeteneği" olarak çevirebiliriz.

3-)) Ve dahî İngilizce'de "Singtine" diye bir kelime de yok. Ancak şöyle olabilir; "sing" ve "time"; yani: "Sing": Şarkı söylemek (Sing a song), ötmek, şakımak, çığırmak, ıslık çalmak, tegannî etmek, ilâhi okumak. "Time": Zaman. Şöyle tercüme edilebilir bu halde: "Şarkı söyleme zamanı" veya "İlâhi okuma vakti".

1-))Ayrıca İngilizce'de "Rill" diye bir kelime de yok. Onu da "reel" olarak düşünürsek, "Dinamik dans/hareketli-çevik dans, Horon" diye çevirebiliriz. Evet "Joyce'ça" paragrafın içindeki dört kavramı aklımız sıra "düzelttik"! Şimdi bu düzeltmeler muvacehesinde evvelâ bir çevirelim (böylece): "Arefesi hâlelenmiş (ayçalanmış), 'şarkı söyleme zamanı' şarkı(sı) söylenmiş, hareketli dansı/horonu akıp gitmiş, sıradışıymış/anormalmiş gibi çevrelenmemiş/etrafı sarılmamış, çoğulluk kâbiliyetlerinin getiricisi, Hayy, bütün dolambaçlarla dolu (olan) Annah adına." Bu ne berbat bir tercüme diyenlere itiraz etmem; hakikaten de öyle. Fakat zaten beni asıl alâkadar eden de bu tercüme değil. O sebeple başka tercüme-tefsirlere yelken açmak şart oldu.

2-))"Allmaziful"un yerine "Almighty" sıfatını yerleştirirsem, "bütün dolambaçlarla dolu (olan)" yerine "Kâdir-i Mutlak" diye; "(Al) Merciful"u koyarsam, "Rahman" diye çeviriyorum. Joyce'un Samî dillerine olan ilgisini ve İbrânîce bildiğini, Arapça'yı da bilebileceğini biliyorum. Bu cümleden destek alarak, Joyce'ça "All"u "Al" biçiminde yazıyorum. "(Al) Merciful", oluyor "Al Rahman"; hâliyle "Errahman". "Annah"ı "Allah" diye okursam şu hâle dönüşüyor: "In the name of ALLAH, the (Al) Merciful…" Yani: "Rahman olan Allah'ın adıyla (adına)…"; yani "Bismillâhirrahmân…" Eğer "Almighty"i koyarsak: "In the name of ALLAH, the Almighty, the Everliving…"; yani: "Kâdir-i Mutlak ve Hayy(ül Kayyum) olan ALLAH'ın adıyla…" "Kâdir-i Mutlak": Omnipotence. "Hayy(ül Kayyum)": Omnipresence. Sonra… "… Unhemmed as is uneven"; mot a mo tercüme ettiğimizde: "Sıradışıymış/anormalmiş gibi etrafı sarılmamış/çevrilmemiş" şeklinde oluyor… Peki ya… "MUHAMMED (sav) IS UNEVEN" yani: "MUHAMMED (sav) SIRADIŞIDIR"şeklinde okunabilir mi? Bence evet. Ben de biliyorum güzel bir İngilizce değil; "Joyce'ça" çeviri yapmaya, Joyce'u anlamaya çalışıyoruz

Evet bu analiz sadece iki satır içindir.Bunu kitabın tamamı olarak düşünürseniz aklınızı kaçırmaız elden bile değil.Bu adam resmen bizle dalga geçiyor diye özetliyorum ben kısaca. Yukardaki çevririyi muhtemelen yanlış ve eksik "okuduk". Fakat şu bir hakikat ki, Joyce "zırvalamıyor"; zorluyor. Herhâlde, dünyada başka bir dile çevrilemeyen böyle bir eseri okumak için Joyce'ça bilmek gerekiyor; vesselâm... Finnegans Wake üzerine James Joyce şöyle diyor;

İçine o kadar çok bilmece-bulmaca ve zeka oyunu koydum ki,profesörler yüzyıllarca ne demek istediğimi tartışacaklar.İnsanın ölümsüzlüğünü garantilemesinin tek yolu da budur.

James Joyce neden böyle kitap yazdı diye sorarsanız size onun sözünü hatırlatırım.''Okuyucumdan beklentim, bütün hayatını yapıtlarımı okumaya adamasıdır.'' Bence gayet açık.

Ölürken bile bizimle dalga geçiyor adeta.Ölürken son sözü 'kimse anlamıyor mu 'olmuş.Hiç de şaşırmadım...

Erişim:

http://nazariye.wordpress.com/2011/04/23/james-joyceca-konusalim/

Ulysses

Roman

- James Joyce'in 2 Şubat 1922'de yayınlanan eseri. Ulysses Amerikan dergisi The Little Rewiev da Mart 1918 den Aralık 1920 ye kadar seri olarak yayımlanmıştır. Sylvia BEACH tarafından bir bütün halinde 2 Şubat 1922 yılında Paris'te basılmıştır. Vikipedi
- Yayınlanma tarihi: 2 Şubat 1922

Yazar: James Joyce
Özgün dili: İngilizce
Önceki kitap: Sanatçının Bir Genç Adam Olarak Portresi
Sonraki kitap: Finnegans Wake
Türler: Kurgu, Roman

1) james joyce tarafından 1922 de yazıldı.. üzerinde en çok yazı yazılan, araştırma /tartışma yapılan roman olduğu söylenir.

ilk basımında joyce romanı kötü el yazısı ile teslim ettiğinden, tam da dizgi aşamasında son anda 100 bin eklime eklediğinden ve bunlar da okunaksız el yazısı olduğundan, ve hatta onca dizgiciden hiçbirinin ingilizce bilmeyişinden kaynaklı oldukça sorunlu bir metindi. buna karşın kültür çevrelerini kasıp kavuran bir eser olmuştur.. okunması ve dolayısıyla anlaşılma zorluğu da esere duyulan ilgiyi arttırmıştır elbet..

1984 romanın düzeltilmiş yeni versiyonu yayınlandı. eski versiyonu da içeren bu yeni versiyon 1919 sayfadan oluşmaktadır.

kitanın türkçe çevirisi nevzat erkmen tarafından yapılmıştır. yapı kredi yayınlarından 1996.. daha çıktığı duyulduğu anda karabora şeklinde tüm okurlar tarafından, çocuk sevinciyle, muştusuyla alınmış, okunmaya başlanmıştır.

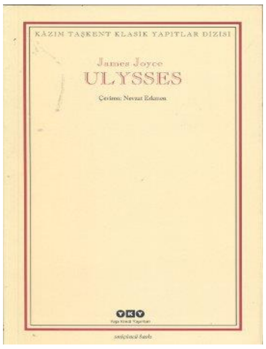
2) kitap icerdigi mustehcenlik nedeniyle ingiltere ve amerikada'da afaroz edilmis sonra asiri derecede etkili olmustur.

3) james joyce

4) james joyce'un ulu sesi.. türkiye'nin edebiyat ve çeviri ulemalarının çevrilemez raporu verdiği kitap..
http://gundelik.sozluk.info.tr/16550/ulysses/

Ulysses ve James Joyce – Şahin Aybay

07 Nisan 2012 *Makaleler, *Romanlar, İrlanda, Türkiye 6 Comments

Bazı yapıtlar vardır edebiyat âleminde, hak ettiğince yer işgal eden. Onları tek bir türe hapsedebilme cesaretini kendimizde bulamayız. Niteliksiz Adam bir roman mıdır, yoksa bir deneme mi? Ulysses, Yüzyıllık Yalnızlık ne ola ki; hangi edebi kapsama girmeli dersiniz? Bir İrlandalı, James Augustine Aloysius Joyce, bu satırlarda modern yazının 20. yüzyıldaki büyük temsilcilerinden James Joyce'un Ulysses adlı eseri üzerinden keşmekeş zengini bir labirenti keşfe çıkacağız.

Öncelikle şunu söylemeliyiz; Niteliksiz Adam, Yüzyıllık Yalnızlık ve Ulysses –ve hatta Marcel Proust'un 7 ciltlik devasa Yitirilmiş Zamanın Ardında'sı- edebi anlamda modern epik örneği sayılabilecek yapıtlardır. Epik diyebilmemizde temel kıstas, uzak bir geçmişle kurulan yapısal benzerlikler ve eş duyumlardır. Bir üst tür olarak incelediğimizde, estetik alanın ötesinde bir algı yaratmalı, çokseslilik, bilinç akışı, karmaşıklık, kolaj, ihtiraslar ve yaratıcılık da yapacağımız tanımı genişletmeli. Peki, niçin modern olduklarının cevabına gelince, bir çarpıcı ince ayrım aklımızda yer etmeli. Bu eserlerde –ve özellikle Ulysses'de- okura tuhaf gelebilecek zamansal bir hengâme söz konusu, bir süreksizlik var ki bu tüm şüpheleri ortadan kaldırıyor.

Eserin müellifinden bir parça bahsetmek gerekirse, James Joyce(1882-1940) gençlik çağından itibaren Katolikliğe ve İrlanda'ya soğuk ve ilgisizdir, kendisini yaşadığı zamandan ve diyardan mütemadiyen memnuniyetsizlik içinde görmektedir. 1914 senesinde yarı otobiyografik bir çalışma olarak görülebilecek ilk romanı, A Portrait of the Artisty as a Young Man'i(ilk defa Murat Belge'nin nitelikli çevirisiyle yerli okurla tanışan Sanatçının Genç Bir Adam Olarak Portresi adlı roman) yayımlandı. Joyce'un bu yarı otobiyografik ilk romanında başkahramanımız, sanatçı Stephen Dedalus'tur.

Sanatçının Genç Bir Adam Olarak Portresi, sanatçı Stephen Dedalus'un iç yaşamına, kederlerine, ihtiraslarına ve ruhsal çalkantılarına dair bir romandır, genç ve yeni bir yazar olan Joyce için, hiç de fena olmayan bir ilk dönem ürünüdür. Bu eser içerdiği mitolojik ve destansı

göndermelerle de epey ilgi çekici olup Ulysses'e giriş niteliğindedir. Stephen Dedalus ile tekrar karşılaşacağımızı söyleyelim, Ulysses'de.

James Joyce Ulysses'i yaratırken yapıtını bir başka büyük yapıtın omurgaları üzerinden, kendine has bir üslupla tasarladı/inşa etti: Odysseia. Joyce, İzmirli Homeros'un meşhur destanı Odysseia'yı bir çerçeve, bir plan olarak düşün dünyasına aldı ve orada kendi kaosunu, dehşetini, tepkisini bina etti. Mitolojik paralellikler ve yaşam-zaman sürekliliğiyle Ulysses adeta Odysseia'nın modern biçimi ve parodisi gibidir. Odysseia'da konu neydi, Homeros neyin çabasındaydı? Odysseia'da başkahraman Odysseus, İthake şehrinin kralıdır. Truva kuşatması için şehrini terk eder ve kuşatmaya katılır. Odysseus 10 sene sonra kralı olduğu İthake'ye geri döner. Odysseia 3 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kral Odysseus'un oğlu Telemakhos'un yolculuğu anlatılmaktadır. Telemakhos, Truva kuşatmasına katılan ve geri dönmeyen babasını aramak üzere yollara düşer ve çeşitli olaylar başından geçer, fakat babasını bulamaz. İkinci bölümde, Odysseus'un İthake'ye dönüş macerası anlatılmaktadır. Truva kuşatmasından sonra başka şehirlerde yaşayan ve 10 yıl sonra İthake'ye dönen Odysseus, bu 10 yılda çeşitli şehirlerde bulunur, birçok kadınla gönül ilişkisi yaşar, onca serüven tadar ve artık eve, İthake'ye dönüş vaktinin geldiğine karar kılar. Üçüncü bölümde Odysseus'un intikamı ele alınmıştır. Odysseus Truva kuşatmasına gittikten sonra karısı Penelope'ye birçok erkek talip olmuştur. İthake'ye dönen fakat kendini dilenci kılığına girerek gizleyen Odysseus, oğlu Telemakhos ile gizlice buluşur ve eşi Penelope'ye talip olan hainlerden intikam almaya, onları cezalandırmaya karar verir. Penelope taliplerinin baskılarına dayanamaz ve Odysseus'un yayını gerebilen erkekle evleneceğini söyler. Taliplerinin hiçbiri yayı geremez yalnızca dilencinin biri yayı gerer ki dilenci, Odysseus'un ta kendisidir. Karısına kavuşan, hainleri cezalandıran ve şehri İtake'ye yeniden kral olan Odysseus şanını asırlarca devam ettirir.

Odysseia versus Ulysses.. Hepsi iyi güzel de, James Joyce yazdığı modern Odysseia'ya niye Ulysses adını verdi? Odysseia'nın kahramanı Odysseus malumunuz, Grek uygarlığının bir unsuru ve ismi de Grekçe(eski yunanca) bir kelimeden geliyor. Yine malumunuz Avrupalı aydının Latinceye sadakati aşikârdır. Bunlar dayanamayıp İncil'i de Grekçe orijinalinden Latinceye çevirip öyle okumadılar mı? Efendim, Odysseus'un Latincedeki karşılığıdır Ulysses.

Joyce'un Ulysses'inin Homeros'un Odysseia'sı ile ilişkisine tekrar dönmeye ve şu önemli noktayı vurgulamaya ihtiyaç var. Joyce'un yapıtının Odysseia ile olan paralelliği sadece mekaniktir ve eserin edebi kıymeti bakımından bir yüksek anlam arz etmez. Odysseia, Joyce'un kendi kaosunu üzerine kurabileceği bir iskelet sistem mahiyetindedir. Ulysses'i bir benzetim çalışması olarak görmek iyi niyetli olmayacaktır.

Ulysses

Olay(bu eserde anlatılanlara olay demek de tuhaf bir şey doğrusu!) Dublin'de 16 Haziran 1904 geçmektedir. Evet, 16 Haziran sabahı erken saatlerde başlayıp gece 02.30'larda son bulan 17 saat kadar süren bir zaman diliminde yaşananlar..

Kahramanlarımız: Yahudi tüccar Leopold Bloom(Ulysses simgesel kişiliği, farz et ki Odysseia'daki Odysseus), genç adam Stephen Dedalus(hani Sanatçının Genç Bir Adam Olarak Portresi'ndeki sanatçı, yani bir anlamda bir parça James Joyce'un kendi kişiliği, Odysseia'daki Odysseus'un oğlu Telemakhos simgesel kişiliği), Leopold Bloom'un karısı Penelope, Molly Bloom.

Stephen Dedalus'un annesi çok hastadır ve ölüm döşeğindedir. Dedaluslar aslen Dublinlidir. Fakat Stephen Paris'tedir, orda çalışmaktadır, işlerini yürüttüğü Paris'ten Dublin'e dönmek zorunda kalır çünkü annesinin durumu hiç de iyi değildir. Bu arada, Stephen Dedalus Katolikliğe isyanlı bir genç, din adı altında yaşanan yaşatılan zulme tahammülü kalmamıştır. Bu sebeple annesinin yanına Dublin'e geldiğinde onun başucunda diz çöküp iyileşmesi için dua etmeyi kendine yedirememiş, annesinin bu son arzusunu yerine getirememiştir. Tabii bunun getirdiği büyük de bir suçluluk duygusu var ve bunun acısını Stephen Dedalus enikonu yaşamaktadır. Dublin'de, Stephen Dedalus Leopold Bloom ile karşılaşır ve geceyi de Leopold Bloom'un evinde, İthake(Ithaca)'de geçirir. Yapıtta temel çatı Leopold Bloom ve O'nun hayat rutinleri, ilginçlikleri, imgelemleri, arzuları üzerine kuruludur. En önemlisi, tüm materyal, James Joyce'un kendine has üslubuna içerlediği bilinç akışı tekniğiyle derinden derine işlenmiş, pek çok yerde ihtişamlı çokseslilik okura yaşamın/insanlığın yüceliğini anımsatmıştır.

Bilinç akışı, bir anlamda düşünce-imge kasırgası; yazınsal olarak ihtimalin ideolojisidir. Her şey söz-bahis-olgu konusu olabilir. Modern çağda, kentsoylu bireyin antropolojik analizi ne de vahim tespitlere gebe, değil mi ey okur? Bloom'a bakınca ne görüyorsunuz? Gözlenebilen (fenomenolojik) tepkiden uzak, her şeyi düşünce dünyasında yaşayan ve çoğunlukla zihniyle tepki veren insan türü.. Kenarda, köşede, kapalı yerde kalmayı yeğler bu insanlar(bkz. Dedalus-Bloom). Athusser gibi aydınların ifadesiyle üretmeyen, pasif, tüketen, doğadan ırak insanlar.. Leopold Bloom, algıları çok gelişmiş insanı temsil eder. Aslında her şeyi ama her şeyi fark eder, duyumsar. Ama hiçbir şeye yoğunlaşmaz. Sokakta dalgın dalgın yürüyen, aynı anda her şeyi gören ve hiçbir şeyi görmeyen kişidir Bay Leopold Bloom. Şöyle bir bakıyor gibi yapar, hadi sizi mi kıralım bakıyor diyelim, akabinde yola devam eder. Dalgındır. Bu artar ve artar. Etkin bir dalgınlık, aslında her şeyi algılıyor Bloom. Okuduğunuz her cümle gelişime-devama açıktır. Hani bir şey olacak burada diyorsun, ama nerde, Bloom gerçekliğe tepkidir. Sürekli ve sürekli, ihtimallerdir söz konusu olan. Tabii bu da bilinç akışının gereğidir ey okur. Bu yöntemde algılanan her şeyi kendi içine alırsın. Bahsedilmeyen bir şey varsa endişelenme, o zaten 'yok' demektir bilinç akışında.

Leopold Bloom Beyefendi, mutlu, meraklı ve esnek düşünceli bir güzel ticaret insanıdır, kapitalist zamanlarda. Her şeyin mümkün olduğuna amentülüdür, demek ki hala bazı şeylere iman beslemektedir. Ama işte ne yaparsın, medeniyetten müphem zamanın insanları sarmış 16 Haziran 1904 günü Dublin'i. Leopold Bloom metropoldeki daha fazla zekâ ve daha fazla ahmaklığın sembolüdür. Müzmin salağa yatan insan mı, kronik mental retarde burjuva sendromu mu, belki. Bay Bloom'un yaşamındaki yegâne anlam, anlam yokluğunun anlamıdır. Ulysses'de her şey bize tanıdıktır. Sürekli onları biliriz, görürüz, oradadırlar. Bay Bloom öyle yoğun anlamsızlık ve sebepsizlik duygularının içindedir ki, asla bir şeyi iredeleyip üzerine gitmeye ihtiyaç duymaz. Kalabalıklar içinde, pasif olarak birbirinden korkan, uzak duran insanlar, görüngünün adı bile yok, maskeleri ise şeffaflık ve tarafsızlık. Erving Goffman'ın sivil dikkatsizlik diye bir kavram ortaya attığını duymuştum, eğer bu bir teoriyse Leopold Bloom'dan daha güzel pratiğe dökeni görülmedi.

Bay Bloom sabah uyanır, peki ne yapar, ne eder? Hiçbir şey.. Yürür, etrafına bakar, falanca alakasız şey hatırına gelir, hayaller kurar, bin bir hinlik düşünür. Bir çeşit güzel eylemsizlik; sadece kendi algı ve duyum aygıtlarını gözlemler, hayal gücü sık kullandığından gelişir de gelişir. Ama çok da başarılıdır topluma karışmakta Leopold Bloom; kendi içinde ve dışında sosyal uyumu pekiyi sağlar. Bay Bloom Dublin sokaklarında yürür. Fakat evde midir sokakta mıdır; anlamak zahmet işi, içerisi ile dışarısı arasındaki sınırlar belirsizdir.

Leopold Bloom'un bilinci her şeyi kaydediyor olmalı. Bunca şeyi tekil bir zihin düşünemez. Sanki biri kademeli olarak her şeyi hızlıca düşünüyor, tek ağız da devamlı bunları bakla misali çıkarıyor. Bir sürü şey anlatır ama nerde birazcık güdülenme, hareketi ara ki bulasın, ameli hak getire.

Ulysses'de anlatım açısından öznenin geri planda olması dikkat çekicidir. Bolca basit-parçalı cümleler, fazla cümleler, uyarıcı sıralı paragraflar, süreksiz-parçalı bir zihin alemi, düşlemsel akışlar, dalgalanmalar, birbirinden bağımsız-ayrı dünya cümleler, sonsuz melodi, pek çok tema, çift anlamlılıklar, kelime oyunları, talih ve olasılık ifadeli yan cümlecikler, anlamsız mimikler, geçici tutumlar, kelime fazlalığı, tek yönlü gizemsiz bir dil, ev-şehir gürültüleri, basmakalıp laflar, sayısız anılar, ses taklitleri, hazmedilmemiş çok sesli bir dil.. Joyce isteseydi, Ulysses'i çok daha uzun yazabilirdi, bu O'nun elinde idi.

Ulysses'in ilk kısımlarında bilinç akışı resmin merkezini işgal eder. Metropol üslubunun da etkisiyle olacak her halde; sadece Dedalus ve Bloom'un sesini hissediyoruz satırlarda. Bilinç akışının yapıttaki ayrımlarına baktığımızda, 3 şekilde ayrım söz konusu, Stephen'in mantığı-Bloom'un fantezileri-Molly'nin monologu. Üslupçu çoğulculuk eserin odak noktasındadır ve tüm esere aksetmiştir.

Kitabı bölümlere ayırmak gerekirse, Ulysses, kısa sayılabilecek bir giriş+12 bölüm+Molly Bloom'un uzun iç monologundan oluşmaktadır. Kitabın başlangıcı bilinç akışıdır. İlerleme ile birlikte Stephen Dedalus ve Leopold Bloom karakter boyutu ve derinliği açısından zenginleşmekte, büyümektedir. Bu şekilde bilinç akışı 6. bölüm, hatta 11. bölüme kadar baskındır. Ancak, 7. bölümden itibaren salt başına bilinç akışı değil, artarak gelen pek çok sesli araç devreye girmiştir. Kısa giriş bölümü(bilinç akışı barizdir) dışında konuşmak gerekirse 12 bölüm ve Molly Bloom'un uzun iç monologu(Molly hazretlerinin uykusu kaçar. Çeşitli devirler-halklar-toplumlar-medeniyetler ile ilgili bin çeşit rüya-düş-hatıra-saplantı-imaj ile okurun kafayı bir temiz ütüler. Kutsal kitap-talmud-kabala-güneş efsaneleri ile ilgili bir koca bülten sembolü benzetmelerinde sayıklar), 13 bölüm diyelim buna. İlk 6 bölümde bilinç akışı ve sonraki 7 bölümde çokseslilik baskın üslup olarak görülecektir. Yalnız böyle dedik diye şu da unutulmamalı ey sevgili okur, çoksesliliğin kökeninde de bilinç akışı vardır. Okuyucuya anlayabileceğinden daha fazla anlaşılır materyal sunarsan zenginliğin ıstırabı olarak da görebilirsin meseleyi.

Dünyada şu ana kadar hakkında en çok eleştiri ve deneme yazısı kaleme alınan, en çok incelenen romanların başında Ulysses gelir, ey bu kitap çok sıkıcı, tercümesi de hiç anlaşılmıyor diyen bedbaht okur! Bil ki, eserde kaçırmaman gereken esas nokta mekânla ilişkiler, önemli olan o sihirli Dublin sende ne uyandırıyor. Bay Joyce da yazarken buna dikkat etmiş, Proust gibi titiz bir anlatımla her şeyi ballandırarak anlatıyor. Şunu bil ki, eğer mekânda düşündüğün bir şeyin bahsi geçmiyorsa, o şey mekânda yoktur, bu edebiyatın raconunda bu var. Mekândaki her şey anlatılır. Leopold Bloom'u her şeyiyle yaşamak senin elinde. Ama dikkatli olmazsan duraklama ve geri dönüşlerde Leopold Bloom'un izini kaybedebilirsin, gerçi O seni tekrar bulacaktır. Bay Bloom utanıp burun kıvırdığın şeylere daha cesur bakmana yardım ediyor ve gözlemi kişisel alana indiriyor, tüm bunların kıymetini bilesin ey bilinçli okur!

Joyce hünerli kalemiyle Odysseia'daki Akdeniz-Ege serüvenini güncelleştiriyor ve Dublin'e ruhsal bir yolculuk yaptırırcasına bunu uyarlıyor. Hatta öyle ki, başkahraman Dublin'dir, sokaklarıdır. Ulysses pek çok ideoloji içeriyor, güçlü-başat bir ideoloji ise yok. Ulysses'in dünyası, genellemeler ve bütünlükler sağlayacak bir 'mit'ten ya da kanundan mahrumdur.

Odysseia'daki o sihirli antik havadan yararlanıp orijinalliğe ulaşmıştır James Joyce ve yeni bir roman tekniğine öncü isim olmuştur.

Evet, Ulysses 16 Haziran 1904'te geçiyor. 1904, James Joyce'un eşi Nora ile tanıştığı ve 1912'deki kısa bir ziyaret dışında bir daha ayak basmadığı İrlanda'yı terk ettiği yıl. Muhakkak, eseri yazdığı süreç manasında bunun bir anlamı olmalı. Söylemeden geçmeyelim, tek bir günü anlatan ve edebiyat alanında devrim yaratan bu eser, Ulysses 7 yılda yazıldı(1914-1921). Yapıt ilk kez 1922 senesinde Paris'teki Shakespeare and Company yayınevi tarafından tam metin olarak yayınlandı.

1918 senesinde, Ulysses'in ilk bölümleri Amerika'da The Little Review adlı bir edebiyat dergisinde tefrika edildi. Leopold Bloom'un havai fişek gösterisi izleyen genç bir kadının eteğinin altına bakıp mastürbasyon yaptığını anlatan kısımları nedeniyle New York'taki bazı sivil toplum kuruluşlarınca dava açıldı. Devamında; filanca muzır neşriyat kurulu da mevzuya intikal etti(Hani şu bizdekinden, sahi, Chuck Palahniuk'un Ölüm Pornosu'na ne oldu?). Sebep; müstehcen/muzır/pornografik yayın.. Mahkeme, sivil toplum ve ileri demokrasiden yana karar verdi ve 1920'de Ulysses'in yayını Amerika'da yasaklandı. Random Hause'ın yıllarca süren adli mücadelesinden sonra mahkeme yasağı kaldırdı ve 1934'te Amerika'da ilk defa Ulysses tam metin halinde neşredildi.

İngiltere'de ise, 1919'da, The Egoist dergisi kitaptan bölümler yayımlandı. Müstehcen/muzır/pornografik yayın olduğu gerekçesiyle o sene aldığı yayın yasağı 1936'ya değin sürdü. 1936'da ilk defa, tam metin Ulysses Birleşik Krallıkta neşredildi.

İrlanda'da Ulysses hiç yasaklanmadı. Joyce severler 16 Haziranı "Bloom Günü" olarak anarlar ve özellikle Dublin'de birçok etkinlik gerçekleştirirler.

Ulysses, post modernist edebiyat kuramcıların en çok sahip çıktığı metinlerden biridir. Nihayetinde, biçim ve içerik olarak farklı bir çalışma olduğu açıktır. T. S. Eliot, Ulysses'i kargaşaya davet, sapık ve yanlı duyguların ifadesi ve gerçekliğin çarpıtılmış şekli olarak tanımlar ve yerden yere vurur. T. S. Eliot, Ulysses için "bir roman değil" der. Ama aynı zamanda çağdaş romana etkisinin büyük olacağını ve öncü post modernist bir yapıt olduğunu belirterek över, bir yerde James Joyce'a hakkını teslim eder.

Ulysses geleneksel romanın biçim estetiğini, üslubunu ve içeriğini kökten değiştirmiştir. Joyce kendi yaratıcılığını ve dehasını Homeros'un Odysseia'sı ile harmanlamıştır. Mitler ve antik unsurlar kullanarak güncel ve geçmiş deneyimleri okura gösterip fark ve benzerlikleri ele alır bu dev yapıt. Her bireyin kendine anlam çıkarabileceği, hayata beklenti ve ümit ile bakabileceği bir yaşamı gösterir okuruna Joyce.

James Joyce'un etkisiyle sonraki pek çok romancı "hikâye etme" yerine "mit kullanma" yoluna gitmiştir(Umberto Eco, G. G. Marquez…). Mit kullanma antik uygarlıklar, rüya yorumları, efsaneler, dinler, arketipler-kolektif bilinçaltı materyalleri(bkz. C. G. Jung) gibi malzemelerden oluşabilmektedir. Böylece, yeni ve köklü bir edebi üslup oluşturma yolunda, hem sıradan malzemeler hem de bilinçaltı-tinsel malzemeler tüm zenginliğiyle yazınsal kullanıma sunulmuştur.

Şahin Aybay
Çukurova Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik anabilim dalı 4.sınıf öğrencisi;

saybay19072@hotmail.com
Mart, 2012

- See more at: http://www.insanokur.org/?p=36680#sthash.KgT6phUb.dpuf

ULYSSES'İ BİR ROMAN OLARAK ANLAMAK | ERSAN ÜLDES

Ulysses'i bir roman olarak anlamak

Yayımlanmasının üzerinden geçen yüz yıl boyunca hakkında yığınla efsane türetilen, daha çok tercümesinin zorluğu ve kavranmasının imkânsız oluşuyla anılan ve bu yönüyle yazarı James Joyce'u bir bakıma ulaşılmaz yazar mertebesine taşıyan Ulysses, farklı bir çevirmen (Armağan Ekici) eliyle ikinci kez dilimize kazandırılınca mezkur efsanevi nitelikleriyle edebiyat gündemini yeniden meşgul etmeyi başardı. "İçine o kadar çok bilmece-bulmaca ve zekâ oyunu koydum ki, profesörler yüzyıllarca ne demek istediğimi tartışacaklar, insanın ölümsüzlüğü garantilemesinin tek yolu da budur," diyen Joyce hedefine çoktan ulaştı. Fakat okur katında işlerin o kadar parlak olduğunu söylemek zor. Çünkü Ulysses denince, ister istemez sözcük oyunlarının izini sürmekten perişan olmuş, göndermelerin şiddetinden bitip tükenmiş bir okur profili geliyor insanın gözü önüne.

Bu hususta enseyi karartıp Ulysses'in hükmüne boyun eğmek; bugüne dek yapılageldiği şekilde erişilemez bir derinliğe sahip olduğunu kabullenerek hakkında türetilen efsanelerden, çevirmenin takdire şayan başarısından, Joyce'un biyografisinin dikkat çekici taraflarından bahseden yazılara ve "olay Dublin'de geçiyor"un çok da ötesine geçmeyen yorumlara kanaat etmek zorunda değiliz

aslında. Ulysses'in derin, okurdan sabır isteyen ve fazladan bir okuma-araştırma uğraşı talep eden bir metin olduğu elbette açık; ancak romanda yapılan göndermelerin karşılığını, hangi metnin temel ya da model alınarak ve ne maksatla kullanıldığını, nereyi işaret ettiğini araştırıp bulmak, bu uğurda kılavuzların, ansiklopedilerin ya da Shakespeare ve Homeros'un yapıtlarının satır aralarında gezinerek şifreler çözmek ne kadar saygı duyulası bir uğraş olsa da apayrı bir disiplin olarak görülmeli ve olmazsa olmaz bir gereklilik değil okuma zevkini artırmak yönünde bir heves biçiminde algılanmalı sadece. Çünkü Ulysses'i okumak demek mutlaka göndermelerin tamamına vakıf olmak demek değil asla. Ayrıca Joyce'un kast ettiği ve romanına dahil ettiği bilmece-bulmacaların, mesela Oulipo'cuların romanlarında sıklıkla rastlanan şifreli, oyunlu, oyuncaklı anlayışla üretilmiş örneklerden çok farklı olduğunu söylemeliyiz. Zaten okuru da içine alan, kurguda hayati görev üstlenen oyunlar tasarlamak ve varlığını oyunlara borçlu romanlar kaleme almak Joyce'a çok uzak bir anlayış.

Kısacası kendimizi gönderme ve çağrışımlardan kutsallık veya yüce nedensellikler devşirmek zorunda hissetmediğimiz durumda Ulysses'i bir roman olarak anlama şansımız daha yüksek olur. Bu yüzden, ağırlığıyla nam salmış bir metnin, öncelikle iyi roman okuru açısından gerçek ağırlığını ve roman tarihi içindeki yerini sorgulamak, kavranamaz oluşundan ziyade bir roman olarak nasıl bir anlayışla kaleme alındığını, nerede durduğunu araştırmak ve çağdaşlarıyla arasındaki benzerlik ya da farklılıklara eğilmek Ulysses hakkında daha sağlıklı ve ferasetli sonuçlara ulaşmamızı sağlar.

"Zor bulursun bütün parçalarını o sabah"

Aslında basit sayılabilir bir öyküye sahip olan Ulysses, 1904 yılının Haziran ayının onaltısı, bir perşembe günü evinden çıkan Leopold Bloom'un Dublin sokaklarında geçirdiği bir günü yatay bir kurguyla ve bilinç akışı tekniğiyle nakleder. Romanın birden fazla anlatıcısı olsa da; Bloom dışında Tanrı anlatıcı, Stephen Dedalus, Gerty ve Molly bazı bölümlerde devreye girseler de; yine de sanki her şey Bloom'un zihninde yaşanır gibidir. En büyük ideali, gelip geçenlerin hayran olacakları bir afiş tasarlamak olan Bloom, atık kâğıtların, lağım farelerinin postlarının, kimyasal özelliklere sahip olan insan dışkısının ekonomik olarak değerlendirilmesi ve sabahları süt dağıtmak için köpek ya da keçi

kuvvetiyle çekilen arabalar kullanmak benzeri projeler yumurtlayan bir reklamcıdır. O gün evden çıkışının birden fazla sebebi vardır; ancak muhtemelen bunlar içinde en önemlisi kalp sektesinden merhum olan Dignam'ın cenazesine katılmaktır. Bu cenaze, romanın bütününde fonda yer alarak inanca dair sorgulamaların hareket noktasını oluşturur. Özünde Yahudi, Protestan kilisesinin öğretilerine inanmayan, sonradan Katolik olan, ama evrime inanan Bloom; Tanrı, inanç, Hıristiyanlık ve kilise kavramlarına her zaman mesafeli ve alaylı yaklaşan biridir. Bloom'un zihni aracılığıyla Joyce, başta öte dünya anlayışı olmak üzere tüm dini değerleri ve ritüeli acımasızca yargılar.

-Kıyamet ve hayat benim. Nasıl insanın kalbine dokunuyor bu sözler.

Senin kalbine dokunuyor belki de iki seksen uzanıp ayaklarını papatyalara dayamış adamcağıza ne faydası var? Ona dokunması zor biraz. Duyguların makamı. Kırık kalp. Epi topu bir pompa, her gün binlerce galon kan pompalıyor. Günlerden bir gün arıza yapıveriyor, al bakalım, kendini burada buluyorsun. Etrafımızda bir sürüsü gömülü duruyor: akciğerler, kalpler, karaciğerler. Eskimiş, paslı pompalar: başka hiçbir şey değil valla. Kıyamet ve hayat. Öldün mü ölüyorsun. Şu ahiret günü inancı. Hepsini mezarlarından çekip çıkaracaklarmış. Lazar, dışarı gel! Lazar da dışarı geldi ve korundular. Ayaklanın! Ahiret günü! Sonra bütün millet kendi karaciğerini, akciğerlerini ve diğer sakatatını aramaya başlayacak. Zor bulursun bütün parçalarını o sabah.[1]

Şahane bir organizasyon şüphesiz, saat gibi işliyor. Günah çıkarma. Herkes istiyor. Sonra size her şeyi anlatacağım. Kefaret. Cezalandırın beni, ne olur. Ellerinde müthiş bir silah var. Doktordan, avukattan daha güçlüler. Kadınlar bayılıyor… Pişmanlık dediğin tamamen göstermelik. Utanmak da pek yakışıyor. Sunakta dua ediyor. Ey Meryem, Kutsal Meryem. Çiçekler, buhur, eriyen mumlar. Yüzünün kızarmasını saklıyor. Salvation Army, düpedüz taklit etmiş. Doğru yolu bulmuş hayat kadını toplantımızda konuşacak. Nasıl Rabbi buldum. Roma'dakiler pek uyanık herifler olmalı: bütün bu gösteriyi onlar sahneliyor. Çuvalla parayı da cebellezi etmiyorlar mı? Millet mirasını da bırakıyor onlara: mahallemizin şu andaki papazına, tamamen kendi takdirine bırakılmış olarak.[2]

Kadir-i mutlak dediğiniz öyle on paralık baldır bacak şovlarına benzemez. Ben size söylüyorum, dörtdörtlüktür kendisi ve onunla ticaretin en kralı yapılır. Gelmiş geçmiş en muhteşem şey odur sakın unutmayasınız bunu. Kral İsa'ya kavuştum kurtuldum diye bağırın. Sabahın köründe kalkmaya başlaman gerekecek, evet sen, oradaki günahkâr, eğer Kadir-i Mutlak Allah'ın keyfini gıdıklamak istiyorsan. Daa dii! Aynen öyle. Rabbin arka cebinde öyle bir öksürük şurubu var ki bir yudum içtin mi ne olduğunu şaşarsın, dostum. Denemesi bedava.[3]

Önce bir kasaba uğrayan Bloom kahvaltılık böbrek alarak evine döner; kahvaltı edip yeniden dışarıya çıkar. Sonra roman boyunca labirentin içinde dolaşıp duran fare gibi Dublin'i arşınlar ve sırasıyla, postaneye, kiliseye, mezarlığa, gazete idarehanesine, kütüphaneye, bara ve hastaneye gider. O gün yapması gereken bir diğer iş, karısı Marion Bloom, yani Molly'ye kitap almaktır ve bu yüzden kütüphanede karısının tercih ettiği *Rahibe Maria'nın Feci İtirafları* ve *Zinanın Zevkleri* gibi 'arzulu' romansların sayfaları arasında gezinmek durumunda kalır. Bu vesileyle Joyce, günümüzde de popüleritesini devam ettiren, hatta son zamanlarda tam bir çılgınlığa dönüşen erotik romans furyasıyla ağır biçimde dalgasını geçer. Bunu taklit bir dil üreterek, yani o kurmacaların bir benzerini yazarak yapar.

"Ödüllü hikâye için fikir"

Ulysses zaten baştan sona mimetik bir öz üzerine kuruludur; Homeros'un Odysseia destanı şekilsel olarak romana altyapı sağlar. 'Ulysses' adı, Odysseus'un Latince kanalıyla İngilizce'ye geçmiş halidir. Ulysses'in baş karakteri Bloom sembolik olarak Odysseus'u (Ulysses'i) temsil eder. Odysseia'nın Penelopeia'sının Ulysses'teki karşılığı ise Bloom'un karısı Molly'dir. Romanda yer alan karakterler kişilikleriyle de Homeros'un kahramanlarına benzerler. Ancak romanını Homeros'un Odysseia'sı paralelinde karşıtlıklar ve koşutluklar kurarak oluşturması Joyce'un epik metinlere saygı göstereceği anlamına gelmez. Çünkü Joyce'un destan formunu yankılaması, geleneksel metinlere methiye düzmek için değil, bu türde anlatıların ipini çekmek gayesiyledir.

…seyyah Leopold oraya şifa bulmaya gelmiş idi korkunç ve ürkünç bir ejderhanın ona sapladığı bir kargı ile bağrı pek fena yaralanmış olduğu için yarasına nışadır kaymağı ile pelesenkten bir merhem yaparak elinden geldiğince deva olmuştu.[4]

…hepsi birden cümleten Aziz Zekeriya üzerine yemin ederek dediler ki asıl ondaki alet ve edevat öyle idi ki bir adamın yapması beklenen her türlü vazifenin her birini bihakkın ifa edebilir idi. Bunun üzerine hepsi pek hakiki bir neşe ile güldüler yalnız genç Stephen ile sir Leopold hariç sir Leopold ki hiçbir vakit çok belli ederek gülmez idi çünki onda tuhaf bir ahlat var idi onu belli etmek istemez idi ve ayrıca nerede ve kim olursa olsun doğum yatağındaki kadına karşı merhamet besler idi.[5]

Diğer bütün modernist yazarlarda olduğu gibi Joyce, tezgahını hikâyenin bittiği yere açar. Ulysses'te Buck Mulligan'ın kendi zihni adına sarf ettiği şu söz, aslında bir yanıyla modern romanı da özetler: *"Ne? Nerede? Ben hiçbir şeyi hatırlayamam ki. Yalnızca fikirleri ve hisleri hatırlarım."*[6] Kahramanlıkların bitişini duyuran Cervantes'ten 400 yıl kadar sonra Joyce, bildiğimiz anlamda olay akışı, hikâye ve düz aktarımın bitişini duyururken hislerin, fikirlerin ve eğretilemelerin hakimiyetindeki modern romanı müjdeler. Zaten fotoğraf ve sinemanın icadından sonra her şeyin eskisi gibi olması beklenemez. Roman sanatı, bir korunma refleksi olarak fotoğrafı çekilemeyen, filme alınamayan, hatta röportajla nakledilemeyen bir metnin izini sürer ve bu sebeple dönüşüm geçirir. Roman tarihi dediğimiz şey de bir bakıma, dönüştürme gücüne sahip yazarlar eliyle romanın kendini korumaya ve ayrıştırmaya çalışmasının tarihidir. Artık bildiğimiz romanın aynı roman olarak devam etmesi, ısrarla devam ettirilmeye çalışılması, günümüzde de sık sık karşılaştığımız "nerede o eski romanlar?" ve "bizi alıp götürecek romanlar yazılmıyor artık" türünde yakınmalarla eski romanın ruhunun çağrılması bir tutum olarak kolaycı, konformist, muhafazakâr ve çağdışı kalır.

1918 yılında tefrika edilmeye başlanan Ulysses'i, Joyce'un 1914 yılında yazmaya başladığı bilinir. Buddenbrooklar'ı modern romanlar arasında saymazsak (ki saymamak için elimizde çok sayıda geçerli neden var) Thomas Mann'ın Tonio Kröger'i 1903, Venedik'te Ölüm'ü 1912'de, Musil'in Genç Törless'i 1906'da, Proust'un Swan'ların Tarafı 1913'te yayımlanmıştır. Bu tarihlerde Kafka'nın eserlerinin büyük kısmının yazılmış ama daha yayımlanmamış olduğu iddia edilir. Saydığımız romanlar, her ne kadar modern romanın tarihi için vazgeçilmez önemi haiz de olsalar, klasik anlatılara karşı Ulysses çapında bir yıkıcılık içermezler. Bildiğimiz anlamda romanın bitişini en keskin hamlelerle duyuran Joyce, zihinde yaşanan temsiller ve taklide dayalı temaşalarla maddesel olarak gerçekleştiği şüphe götürür, bütünüyle sembolik olay ve durumlardan bir kurgu çatar ve bunu zapt edilemez bir dil ve bölük pörçük bir zihnin dizginlenemez çağrışımlarıyla ve yoğun bir alayla bezer. Joyce'un itirazı elbette sadece erotik romanslar ya da epik metinlerle sınırlı olmadığından polisiye de dahil olmak üzere tüm ucuz, hazır ve kolaycı üretimler bu alaydan nasibini alır.

Kurutma kâğıdını öbürünün üzerinden de geçireyim ki okuyamasın. Bak ödüllü hikâye için fikir. Dedektif kurutma kâğıdının üzerinden bir şey okuyor. Sütun başına bir gine altını ödül.[7]

"Yaşadığımız şu dünyanın minyatür bir portresi"

"Kurutma kâğıdını öbürünün üzerinden de geçireyim ki okuyamasın," cümlesi aslında Bloom'un karısından gizlediği bir mektuba ilişkin söylenir. Aldatma olgusu, romanda iki yönlü yaşanır; karısını aldatma çabalarından asla vazgeçmeyen ve bunun çok da büyütülmemesi gerektiğini düşünen Bloom, cebinde Molly'ye aldığı *Zinanın Zevkleri* adlı kitapla Dublin'i boydan boya turlarken, karısının onu Blazes Boylan'la aldatıyor olma ihtimalini kafasında taşıyarak ıstırap çeker. Doğum hastanesinin bekleme salonunda Stephen Dedalus ve arkadaşlarına takılır, aralarında yoğun tartışmalar yaşanır.

Takip eden tartışma kapsamı ve gidişatıyla hayat macerasının bir özeti gibiydi. Ne mekânın ne de meclisin vakarında bir noksan vardı. Tartışmacılar memleketin en keskin zekâlılarıydı, ele aldıkları konu da konuların en yücesi ve en hayati olanıydı.[8]

Buna bir de tesadüfen rastlaşmaları, dans, arbede, haydan gelip huya gidergillerden denizci eskisi, gece kuşları, tüm bu vakalar galaksisi, hepsi birden eklenince karşımıza yaşadığımız şu dünyanın minyatür bir portresi çıkıveriyordu.[9]

Stephen Dedalus, romanda Odysseus'un oğlu Telemakhos ile özdeşleştirilir ve her geçen sayfa roman içindeki ağırlığı artar. İkisinin birlikte gerçekleştirdikleri yolculuk, Odysseia'ya yapılan göndermeleri bir kenara bıraksak da, simgesel anlamda önemlidir. Çünkü babası 70 yaşında bir otel odasında zehir içerek intihar eden, hayatının sonraki bölümlerinde babasının ölüsünün yüzü sık sık gözlerinin önüne gelen, kendi oğlu doğumdan birkaç gün sonra ölen ve erkek evlat özlemini daim içinde yaşatan Bloom, önce bir meyhaneye, sonra da geneleve giden ve kendisi için erkek evladı simgeleyen Stephen Dedalus'un peşine bir biçimde takılmış sayılır (Bloom'un kendi kızı Milly romanda hiç görünmez, sadece zihinde ve aktarımlarda belirir). Konuştukları konuların kaydını tutmak imkân dahilinde değildir. Burada yer alan soru-cevap kısmında yazılmış olan uzun bölüm, röportaj romana bir gönderme olarak da okunabilir.

Güzergâhları esnasında eşbaşkanların eşeledikleri meseleler nelerdi?

Müzik, edebiyat, İrlanda, Dublin, Paris, dostluk, kadın, fuhuş, beslenme, gaz ışığının yahut ark lambalarıyla ampullerin yanıbaşlarındaki parahelyotropik bitkilerin boy atmaları üzerindeki etkisi, belediye tarafından acil durumlarda kullanılmak üzere ortalık yere konabilecek çöp kovaları, Roma Katolik kilisesi, papazların evlenmemesi, İrlanda milleti, cizvit eğitimi, kariyerler, tıp tedrisi, geçirdikleri gün, şabat arifesinin muzır etkisi, Stephen'ın düşüp bayılması.[10]

Sarhoş ve asabi Dedalus genelevde olay çıkarır, sonra da bir İngiliz askerine sataşır. Bu çocuklukları yaparken koruyucu kollayıcı misyonla yanında gerçek babası değil, simgesel babası Bloom yer alır, ona destek olur. Ancak Bloom'un o kadar da gönülden ve iyi niyetli olduğunu söylemek için biraz erkendir, çünkü bir yandan da Stephen üzerine ticari planlar kurgular.

Böylesine fenomen derecesinde güzel bir tenor ses nimetlerin en enderiydi, Bloom daha ilk notayı duyar duymaz değerini anlamıştı bu sesin… olması gerektiği gibi işlenirse bir de nota okumayı bildiğini de hesaba katarsak artık ne fiyat isterse çekebilirdi böyle bir sesle çünkü baritonların bini bir paraydı.[11]

Sonunda Bloom, Stephen Dedalus'u evine götürür. Bu, bir babanın oğlunu tehlikelerden koruyup eve çağırmasına benzetilebilir. Sonunda ayrılırlar ve Bloom karısının yanına yatmaya gider. Diğer modernist yazarlarda da görüldüğü üzere Joyce, günlük olaylara ve sıradan eylemlere bilimsel bir çerçeveden bakar. Bu çok bildik bir modern tutumdur; Musil'de en keskin ve belirgin biçimde kendini hissettiren bu tutum, Svevo, Proust ve Broch'un metinlerinde de yaygın olarak gözlenir.

Ayrılık esnasında, her biri yekdiğeriyle, nasıl vedalaştı?

Aynı kapıda dikey olarak ve kapı tabanının değişik taraflarında durarak, veda için uzanmış kollarının çizgileri herhangi bir noktada kesişerek ve iki adet dik açının toplamından daha az olan herhangi bir açıyı yaparak.[12]

Leopold Bloom karısının yanına uzanır ve bundan sonra Mrs Marion Bloom, yani Molly'nin uzun ve noktasız iç monoloğu ile roman sonlanır.

"Vazife çağırınca *İrlanda bugün her adamdan*"

Daim tartışılır durur; bir yapıtın evrenselliği ne ile ölçülür? Coğrafyamızda evrensellik, ekseriyetle başka milletlerle kurulan münasebetler ya da maddesel bağlarla ilişkilendirilir. Evrensel olma iddiasındaki metinlerde çokluk mekân, memleket ve coğrafya değişir, akıştan bağımsız kıta aşırı hadiseler cereyan eder. Peki seyahat halindeki karakterlerin veya gözü kulağı dışarıda bir anlatıcının varlığı bir romanın evrenselliğinin teminatı mıdır? Ulysses'le birlikte bu soruyu tekrar sormakta yarar var. Evrenselliği konusunda herhalde kimsenin şüphe duymayacağı Ulysses tamamen yerel, kopmamacasına kendi toprağına ve insanına bağlı bir anlatı. Ulysses'in evrenselliğinin alâmeti, aslında tam da yerel olması. Bu yerellik, inandırıcılık ekseninde de önemli; çünkü kendi toprağının ve insanının çelişkilerini aktaran birinin transfer edilen dertlerden mustarip birine göre daha konsantre, inandırıcı ve donanımlı olması beklenir. Bu açıdan Ulysses, bir Ulusal Ses olarak da okunabilir. İrlanda'nın bağımsızlığı sorunu, topyekun yaşanan bir aşağılık kompleksi, yerel özgürlük mücadelesi

yöntemleri, İrlanda'ya has hastalıkların nesillerce taşınması vesaire salt İrlanda'ya dair olmaktan çıkar, bir yerden sonra bütün memleketlerin anladığı, anlamaya çalıştığı, kısmen yaşadığı olgulara dönüşür.

aynı şu cehennem fikri gibi, piyango ve sigorta da öyle, tıpatıp birbirinin aynı prensipler üzerine kuruluydu bunlar da, zaten başka hiçbir neden olmasa da işte bu nedenle şu cankurtaran pazarları kurumunu takdir etmek gerekiyordu, ülkenin iç tarafları ya da kıyıları fark etmez, nerede yaşarsa yaşasın, tüm kamuoyunun bu şekilde ayaklarına getirilen bu hizmete minnettar kalmaları gerekiyordu, ayrıca liman yöneticilerine ve sahil güvenlik servisine de, onlar da yelken mekanizmalarına adam koyup doğa koşullarına maruz kalarak çıkıp gezmek zorunda kalıyorlardı, mevsim ne olursa olsun, vazife çağırınca İrlanda bugün her adamdan vesaire.[13]

Düşünürsen sırf birileri yan sokakta yaşıyorlar ve başka bir lisan konuşuyorlar diye onlardan nefret etmek de saçmalığın daniskası. [14]

Tüm bu sefil tartışmalar, naçizane kanaatince, tüm bu düşmanlık tohumu ekmeler, -artık insan kafasındaki hırçınlık çıkıntısı yüzünden midir yoksa bir bezenin salgısı mıdır o tarafını bilemiyordu fakat bunların falanca şeref meselesinin ıncığının cıncığından ya da vatan millet bayrak meselelerinden çıktığını sananlar yanılıyordu- hepsinin dönüp dolaşıp bağlandığı yer yine para meselesiydi her şeyin arkasında bu vardı, açgözlülük ve tamah vardı, insanlar hiç nerde durmaları gerektiğini bilmiyorlardı.[15]

Ulysses'i yorumlamak, aslında biraz kutsal kitapları yorumlamak gibidir. Anlam her tarafa çekilebilir, göndermeler arasında edebi, tarihi, dini ve sosyal sayısız bağlantı tespit edilebilir. Zaten genelde modern romancılar kutsal metin yazımında peygamber olduğunu iddia eden kişilerle yarışacak düzeyde ve kıvamdadırlar. Modern yazarlar, bir açıdan Tanrı'ya şirk koşarlar; sıfırdan, bütünlüklü, bireye özgü ve zihinde yaşayan bir dünyayı tasavvur ederler, anlatımlar çoklukla semboliktir. Ancak burada bahsi geçen "kutsallık" vurgusunun tamamen yazarın kendi eserine bakışına dair bir vurgu olduğunu öncelikle belirtmekte yarar var. Zira Joyce ve diğer modernler, kutsal anlatıların, dini kıssaların da çoğu kez taklidini üreterek mizahını yapacak kadar kutsallığa değer atfetmekten uzak yazarlardır.

Joyce'un metninde modernizm adına bir sorun olarak algılanabilecek şey, "eğer bir gün Dublin yok olursa, onu benim romanıma bakarak tekrar inşa edebilirler," şeklindeki kendi açıklamasında da görülebildiği gibi, bir haritacı iştahıyla sokakların, caddelerin arşınlanması ve sabırla, uzun uzun not edilmesidir. Romanın bazı bölümlerinde bu tavır fikirlerin ve hislerin de üzerinde bir egemenlikle yer alır ve asla bir taklit eğiliminden kaynaklanmaz. Sokaklar, caddeler, boyuna, boyunca, kadar yürümeler, oradan, buradan, bir köşeden, bir caddeden aşmalar, dönmeler, tepmeler, geçmeler bir yerden sonra can sıkmaya başlar. Ayrıca mesela Musil'in Niteliksiz Adam'ına bakarak Viyana'nın tek bir çeşmesini bile yerli yerine koyamazsınız. Zaten modern romanda böyledir; taşlarla, kemerlerle, eylemlerle ya da duygu selleriyle değil fikirlerle yazılan modern romana bakarak değil kent kıytırık bir sokak lambası bile dikemezsiniz.

Bugüne kadar UluSes ya da UlviSes türünde ses benzetmeleri ışığında çok ağır bir metin, anlaşılamaz bir roman, asla kavranamaz bir göndermeler bütünü şeklinde yansıtılan Ulysses'e yaklaşmak için, Armağan Ekici'nin güncel argolarla bezeli şahane çevirisi, aslında çok iyi bir fırsat. Siz fazla aldırmayın Ulysses'in asık suratlı, ciddi bir roman olduğunu iddia edenlere. Öyle de olsa, her göndermenin, her çağrışımın profesörü olmak zorunda değil kimse. Dini kurumların ticari mekanizmalarını teşhir eden, kolaycı üretimlerin ipliğini pazara çıkaran, ulusal hastalıkları serip döken, cinsiyete özgü yalpalamaları denetimsiz yansıtan, en önemlisi klasik gerçekçi romanın bitişini duyuran ve bütün bunları yaparken de muzip muzip gülümseyen bu fevkalade eğlenceli, oyunlu, müstehcen, mizahi, edepsiz ve zapt edilemez metni okumanın zevkinden kendinizi mahrum etmeyin. Yazıktır.

Notlar:

---

[1] *Ulysses,* James Joyce, Norgunk Yayınları, İstanbul, Kasım 2012, Çev. Armağan Ekici, s. 107.

[2] A.g.e., s. 85.

[3] A.g.e., s. 410.

[4] A.g.e., s. 372.

[5] A.g.e., s. 375.

[6] A.g.e., s. 13

[7] A.g.e., s. 273.

[8] A.g.e., s. 400.

[9] A.g.e., s. 620.

[10] A.g.e., s. 639.

[11] A.g.e., s. 636.

[12] A.g.e., s. 675.

[13] A.g.e., s. 604.

[14] A.g.e., s. 616.

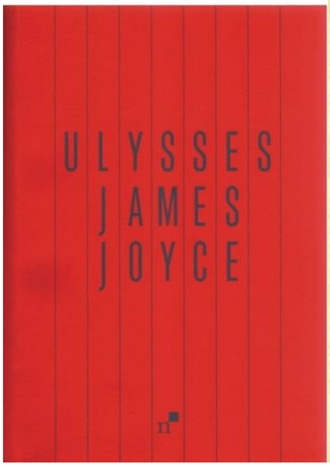
[15] A.g.e., s. 617.

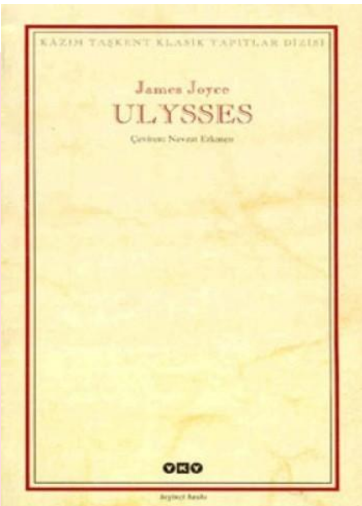
“

Ulysses'in kendisi ile başımız belada iken şimdi bir de alternatif çeviri problemimiz oldu.

”

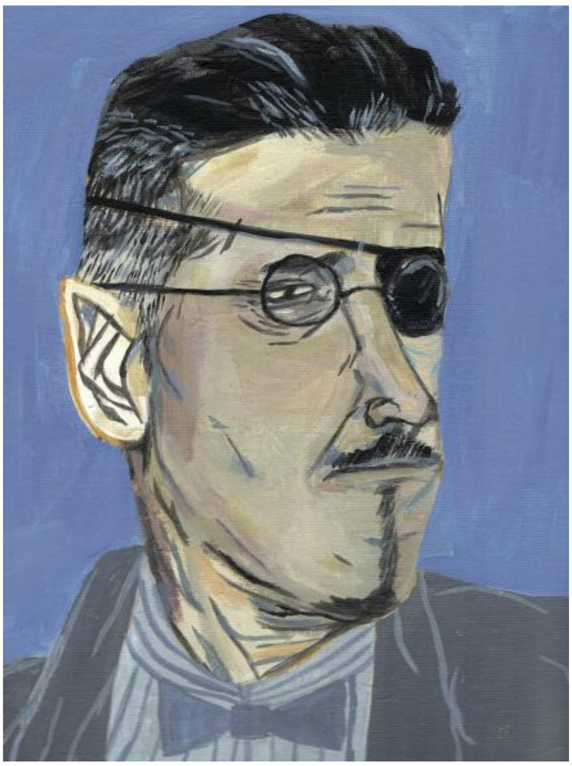
2012'nin son büyük sürprizi *Ulysses*'in yeni bir çevirisinin yayımlanması oldu. Kimilerince XX. yüzyılın en önemli edebiyat eseri addedilen *Ulysses*'in ilk çevirisi Nevzat Erkmen tarafından yapılmıştı (1996, YKY). Armağan Ekici'nin Türkçeleştirdiği yeni *Ulysses*, Bülent Erkmen'in albenili tasarımı ile Norgunk tarafından basılmış. Kütüphanenize yakışacak şık bir kitap.

Ulysses yayımlandığı günden beri tartışmaların ve incelemelerin odağında. Bunun bir nedeni, Joyce'un bilinçli olarak edebiyat çevrelerini yüzyıllarca meşgul edecek bir metin üretme amacı, ikincisi ise basım macerası. Biraz bahsedeyim: Önce bir Amerikan dergisinde bölüm bölüm yayımlanır, sonra müstehcenlik suçlamasıyla yayını durdurulur. Kitap olarak ilk basımı ise 1922'de Paris'te gerçekleşir. Ancak Paris'te kitabı Joyce'un karmakarışık ve okunması zor el yazısından dizen dizgiciler tek kelime İngilizce bilmemektedir. Joyce'un artan görme problemleri de provalar üzerinde sağlıklı bir çalışma yapmasına engel olur. Sonuç olarak bu sancılı doğum süreci çok sayıda farklı *Ulysses* baskısının ortaya çıkmasına neden olur.

YKY baskısında çevirinin yapıldığı orijinal metinle ilgili bilgiye ulaşabiliyoruz: Random House, 1986 baskısı. Ancak nedense Norgunk bu bilgiyi okurlarından esirgemiş. Yayınevinden öğrendiğimize göre kaynak metin, 1993'te yayımlanan Oxford World's Classics/Jeri Johnson metni. Bunun aynı zamanda mizanpaj olarak birinci basımın tıpkı basımı olduğunu öğreniyoruz. Bu özelliği ile de YKY baskısından çok farklı bir baskı var elimizde. Elimizde iki çeviri olduğuna göre, hangisini okumalı? Ulysses'in kendisi ile başımız belada iken şimdi bir de alternatif çeviri problemimiz oldu. Söyleşilerinden Ekici'yi *Ulysses*'i yeniden çevirmek gibi çılgınca bir maceraya sürükleyen motiflerden birisinin de bu olduğunu öğreniyoruz. Yani *Ulysses*'in aslında sıkıcı, tatsız bir metin olmadığı, tam tersine hınzırlıkları, oyunları, Joyce'un içine gömdüğü dehası ile keyifli bir metin olduğunu gösterebilmek. Lafı uzatmadan, bir yargıya da varmadan (varamadan demek daha doğru olur, zira elimde orijinal İngilizce metinler yok; ayrıca metinler olsa da çevirilere kıymet biçme yetkinliğine sahip değilim) aynı cümlelerin bu iki çeviride nasıl çevirildiklerini birkaç örnek ile aktaralım. Belki okuyucularımızın “Hangisini okuyalım?” sorusu için bir nebze faydalı olur. İlk örnekler Erkmen, ikinciler Ekici çevirisidir. Farklılıkları bulmak için bir çaba gösterilmemiştir.

“Sarman, Babaç Buck Mulligan, üzerine bir aynayla ustura haçvari konulmuş tıraş sabunu köpüğü dolu tasıyla merdiven başında belirdi.” (s. 32)

“Oturaklı, toraman Buck Mulligan, merdivenbaşından dışarı çıktı, üzerinde bir aynayla bir usturanın haç gibi çaprazlandığı sabun köpüğü dolu bir tası yüklenmişti.” (s. 9)

“Görülebilenin kaçınılmaz kipliği: En azından bu, gözlerimin düşüncesi. Burada okuyadurduğum her şeyin, yaklaşan meddin getirdiği denizcanlılarının ve denizkazının, şu partal pabucun imzaları.” (s. 67)

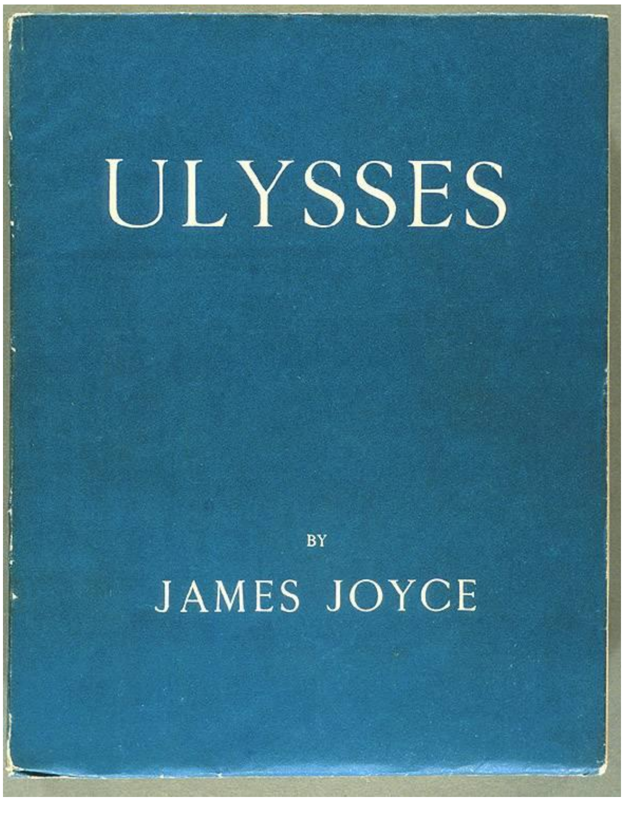
“Gözle görülenlerin kaçınılmaz modalitesi: en azından bu, eğer daha fazlası değilse, gözlerim aracılığıyla gelen düşünce. Tüm nesnelerin imzalarını okumak için buradayım, denizdölü ve denizölüsü yosunlar, yaklaşan gelgit, şu paslı pabuç.” (s. 42)

“Mr. Bloom ölçülü adımlarla Sir John Rogerson rıhtımı boyunca vinçlerin yanından ilerledi. Windmill Lane'i, Leask'ın ketentohumu ezimevini ve postaneyi geçti.” (s. 102)

“Mr. Bloom, Sir John Rogerson Quay boyunca yük arabalarının yanından açık bir zihinle yürüdü. Windmill Lane'i, Leask'in keten tohumu presini ve postaneyi geçti.” (s. 74)

“İRLANDA BAŞKENTİNİN KALBİNDE Tramvaylar Nelson Sütunu’nun önünde yavaşladılar, döndüler, cereyan kollarını değiştirdiler.” (s. 151)

“HİBERNİYA BAŞŞEHRİNİN KALBİNDE – Nelson sütununun önünde tramvaylar yavaşladılar, makas değiştirdiler, boynuzlarını başka hatta taktılar.” (s. 117)

“EKSİLEN RAKAMLAR KART KOKOROZLARI PEK KEYİFLENDİRDİ. ANNE ÇALAK FLO SARSAK – AMA HAKSIZ MI YANİ ONLAR?” (s. 186)

“EKSİLMİŞ UZANTILAR NEŞELİ NİNELERİ PEK KIKIRDATTI. ANNA VINGIRDARKEN FLO ZANGIRDADI – OLACAK ARTIK O KADAR, DEĞİL Mİ?” (s. 147)

“Ananaslı akideşekeri, limonlu belik, yumuşak karamela. Her yanı yapışyapış şeker bir kız bir hıristiyan kardeşin tabağına, kepçe kepçe kremalı tatlı dolduruyor.” (s. 187)

“Ananaslı bonbon, limon şekeri, tereyağlı İskoç şekerlemesi. Şekersaksaklı bir kız bir hristiyan birader için kepçe kepçe şekerleme dolduruyor.” (s. 148)

“Çelebi Kuveykır kütüphaneci, sadra şifa vermek niyetiyle, onlara doğru tatlı tatlı mırıldandı.” (s. 223)

“Kibarca, onları teskin etmek için, Quaker kütüphaneci kedi gibi guruldadı.” (s. 180)

“Pek muhterem başrahip John Conmee S.J. Kilisedeki kapalı bölmesinden aşağı inerken ışıltılı saatini gene iç cebine yerleştirdi.” (s. 260)

“Yüksek rütbeli, pek muhterem peder John Conmee S. J. ruhban bölmesinin basamaklarını inerken pürüzsüz saatini geriye, iç cebine koydu.” (s. 214)

“Altın ile bronz atnallarının çeliktıngırtısını işittiler. Küstahtah tahtahtah.” (s. 298)

“Sırmanın yanında kızıl naldemirlerini duydular, çelikçınçın. Münüüfübütfüf tfftfftff.” (s. 249)

“Arbour Hill'in köşesinde D.M.P.'den baba Troy'la laflayıp vakit geçiriyordum kin, hay Allah manyak bi baca temizleyicisi geldi de süpürgesinin sopasını az daha gözümün içine sokayazdı.” (s. 337)

“Dublin Emniyet Teşkilatı'ndan bizim Troy'la şurda Arbour Hill'in köşesinde azcık vakit öldürüyordum ağbi Allahın belası bir baca temizleyicisi çıkıp gelmez mi, az kaldı edevatını gözüme sokayazdı.” (s. 284)

“Deshil Holles Eamus. Bize o mihr-i dirahşanı, nur-i ilahiyi gönder, Horhorn, hayatbahşeden, meyvedar rahmi.” (s. 431)

“Deshil Holles Eamus. Gönder bize, parlak tanrı, ak tanrı, Bobohorn, canlananı ve rahimmeyvesini.” (s. 369)

“Genelevin, tramvayların parkesiz yan manevra hatlarındaki çıplak raylarla yeşilli kırmızılı ışıltıların ve tehlike işaretlerinin yer aldığı ön tarafındaki Mabbot Street girişi.” (s. 478)

“Geceköyün Mabbot Street girişi, girişin ön tarafında tramvayların kaldırım taşları döşenmemiş, iskelet halinde raylardan ibaret, bataklık yalazından kırmızı yeşil ışıkları ve tehlike levhaları olan manevra hattı uzanmaktadır.” (s. 411)

ULYSSES'İ NEDEN OKUMALIYIZ?

Ulysses için 15 Aralık Cumartesi günü Kuad Galeri'de Mehmet Nemutlu'nun katılımıyla ufak bir sunuş toplantısı yaptık, toplantıdan önce de Açık Radyo'dan İlksen Mavituna ile söyleştik, kayıtlar Açık Dergi'de yayınlandı. Açık Dergi'deki söyleşi burada. Kırtıpil'in 2. sayısında da, "*Ulysses'in Çeviri Sorunları Üzerine*" başlıklı bir makalede çevirinin getirdiği belli başlı sorunları ve başvurduğum çözüm stratejilerini özetlemeye çalıştım.

(Resim, 12 Aralık'ta Robinson Crusoe 389'a ulaşan ilk kopya; kitap, kapağının ve sayfa düzeninin güzelliğini Bülent Erkmen'e borçlu.) Meraklısı için, sunuş toplantısındaki konuşmanın notları:

Ulysses'in hepimizin bildiği bir "zor okunan roman" olma ünü var. Bu ünün haklı sebepleri var. Joyce, okurundan gerçekten de başka pek çok romana göre çok daha büyük bir sabır talep ediyor. Bugün bu odadaki herkesin bildiği, ezbere söyleyebileceği noktalar bile –örneğin, olayın Dublin'de geçtiği, herşeyin aynı günde cereyan ettiği, o günün de 16 Haziran 1904 olduğu gibi noktalar bile– romanı ilk kez okuyanlar için çok açık değildi. Romanı ilk okuyanlardan Virginia Woolf, günlüğüne "herşey galiba aynı günde geçiyor" yazmıştı. 16 Haziran 1904 tarihi de ancak kitabın 10. bölümünde açıkça veriliyor.

Joyce'un seçtiği anlatım biçimi, klasik romanlardan, "Soğuk ve karlı bir kış günüydü. Markiz terliklerini bulamadığı için yine çok sinirliydi…" diye başlayan, bir başı, sonu ve ortası olan romanlardan çok farklı. Joyce bizi olayın orta yerine atıveriyor; karakterlerini gün boyunca takip ederken yaşadıkları ve kafalarından geçenler ile ilgili sayısız ayrıntıyı tasvir ediyor. Allahtan konuşma çizgisi kullanmış, böylece en azından birisi yüksek sesle konuştuğu zaman bunu anlayabiliyoruz; ama bunun dışında, anlatıcının sesiyle karakterlerin iç sesleri arasında okuyucuyu uyarmadan geçişler yapıyor; bu nedenle, her cümlenin kimin kafasından geçtiğini tahmin etmemiz gerekiyor. Aynı şekilde âniden "gerçek"ten "halüsinasyon"a, "hikâye"den "parodi"ye, bir zihinden diğerine, bir üsluptan diğerine geçiveriyor. Ancak kitabı bitirdiğimizde, bağlantıları kurduğumuzda tüm parçalar yerine oturmaya başlıyor. Attar'da yolculuğun sonundaki 30 kuşun meğer Simurg'un kendileri olduğunu farketmesi gibi, biz de yolcuğun sonuna vardığımızda şunu görüyoruz: Meğer tüm bu ayrıntılar ve karmaşa hikâyenin kendisiymiş; "hiçbirşey anlatmıyor" gibi görünen bu kitapta, Joyce üç karakterin tüm hayat öykülerini büyük bir ayrıntı tutarlılığıyla bize anlatırken insanlık halinin de bir fotoğrafını çekmiş.

Joyce'un "profesörleri yüzlerce yıl meşgul edeceğim" ve "Dublin yokolursa bu kitabı kullanarak tekrar inşa edilebilsin" diyerek kitaba yüklediği binlerce felsefi, tarihî, edebî gönderme, Dublin'le ilgili yerel ayrıntı da bu işin zorluğunu katmerli bir hale getiriyor.

Peki, artık herşeyin, kısa sürede kitlesel olarak üretilip, kısa sürede kitlesel olarak tüketileninin makbul olduğu bu ahir zamanda, bizden böylesine sabır talep eden bir kitabı niye okuyalım? Faulkner bir söyleşisinde güzel bir söz söylemiş: "Ulysses'e ümmi bir Baptist vaizin Kitab-ı Mukaddes'e yaklaştığı gibi yaklaşmalısınız", demiş, "imanla". İmanla, çünkü, Ulysses ilk başta göstermese de, kitaba sabırla yaklaşan, bir geviş getirme üslubuyla tekrar tekrar dönen, bağlantıları kuran okuru ödüllendiren, kendini haklı çıkaran bir kitap.

Ben bugün, burada, Ulysses'i neden okumalıyız sorusuna benim gözümde en çok önem taşıyan beş cevabı vereceğim:

İlk olarak, Ulysses'i *hayat aşkına* okumalıyız. Ulysses'de herşeyiyle tüm bir hayat var. Doğumuyla, ölümüyle, mutluluğuyla, umutsuzluğuyla, sefaletiyle, yemesi-içmesiyle, osurması-def-i hacet eylemesiyle tüm bir hayat. 22 yaşında, zihni kitapla, ilahiyatla, felsefeyle ve müzikle dolu bir gencin, 38 yaşında bir reklamcının, 34 yaşında bir sopranonun tüm zihinlerinin yanında, yan karakterlerin arasında genç bir kızın, babasını o gün kaybetmiş oğlan çocuğunun, müşfik ve tarih meraklısı papazın zihninden geçenler de var. Ulysses'i bir kere okuyunca, hayatta başınıza gelen, aklınızdan geçen pek çok şeyin bu kitapta da olduğunu göreceksiniz, kendinizi "bunu Bloom da düşünmüştü", "Stephen de aynı bunu yapmıştı" derken yakalayacaksınız.

İkinci olarak, Ulysses'i *edebiyat aşkına*, büyük bir dil ustasının marifetlerinin tadını çıkarmak için okumalıyız. Joyce, kelimelerle herşeyi yapabilen bir yazar. Dilin her halini kullanıyor. İngilizcenin her dönemi, her jargonu, her türlü dinî, siyasi, tarihî retorik Joyce'un ince alayından payını alarak 750 sayfa boyunca geçit resmine çıkıyor. Üstelik bunu büyük bir müzikaliteyle, dilin ritmlerine, seslerine, yan anlamlarına karşı çok dikkatli bir tutumla yapıyor. Bu girift, usta işi yapı yüzlerce sayfa arasından birbirine göz kırpan ayrıntılarla dolu, hangi ayrıntıyı merak edip kurcalasanız sizi gülümsetecek bir inceliğe varıyorsunuz.

Üçüncü olarak, Ulysses'i *mizah aşkına* okumalıyız. Ulysses'in "büyük ve zor kitap" ünü, "vaay, Ulysses" dedirten hâlesi yüzünden Ulysses'in müthiş bir ciddiyet kumkuması olduğunu düşünen çok kişi var. Joyce ise "keşke bir hayır sahibi de ne biçim matrak olduğunu söyleseydi" ve "insanlar bu kitaptan ahlak dersleri çıkaracak diye korkuyorum, oysa içinde tek bir ciddi satır bile yok" dermiş. Ulysses'de her türlü şaka, kelime oyunu, ironi, kinaye, belden aşağı espri var. Karakterlerin çoğu durmadan şaka yapıyorlar, ama en önemlisi Joyce'un dünyaya sempatiyle bakan ironisi. Jacques Tati'nin filmlerini andıran bir bakış açısıyla, olaylara bir adım geriden bakarak dünyanın saçmalığı içinde insanlık halini şefkatli bir gülümsemeyle tasvir ediyor ve bunu yaparken büyük iddiaların, kahramanlık hikâyelerinin altını oyuyor, bizi kendimizi fazla ciddiye almamaya, çelebiliğe, kalenderliğe davet ediyor.

Dördüncü olarak, Ulysses'i *müzik aşkına* okumalıyız. Ulysses müzik dolu bir kitap. Kitap boyunca bazı şarkılar karakterlerin aklından hiç çıkmıyor. Üç karakter de enstrüman çalıyorlar, Molly profesyonel bir soprano, Stephen'ın güzel tenor sesi var. Bloom Stephen'ı de profesyonel müzisyen yapma hayalleri kurarak Stephen'ın kafasını ütülüyor. Stephen'ın babasının şarkıcılığı da meşhur. *Sirenler* bölümünde Stephen'ın babası ve arkadaşları oturup piyanonun başında uzun uzun şarkı söylüyorlar. Bir adım ötede, Joyce'un dilinin müziği de var. Mehmet Nemutlu'ya haddim olmayarak bir pas atarak bu konuyu kapatayım: Kitabın tamamında bir sonat formu görenler bile var; ilk üç bölümde Stephen temasının, sonraki onbir bölümde Bloom temasının sunulmasını sonat biçiminin "sunum" bölümüne benzetiyorlar. Kitabın ağırlık merkezi olan, tiyatro formundaki *Kirke* bölümünde, Stephen ve Bloom karşılaşıyorlar ve sonat biçiminin "gelişme" bölümüne paralel olarak, bu iki ana tema tüm yan motifleriyle birlikte içiçe geçirilerek işleniyor. Bu doruk noktasından sonra Stephen ve Bloom'un yorgun argın eve dönmelerini zorlarsak sonat biçiminin "tekrar sunum" bölümüne, ve nihayet erkeklerin dünyasından çıkıp Molly'nin zihnine girdiğimiz kapanış bölümünü de sonat biçiminin "coda" bölümüne benzetebiliriz.

Gelelim beşinci nedene. Bizim "Kızılca Kıyamet Alameti" Ulysses basımının kapağına bakın. James Joyce ve Ulysses kelimelerinden başka tek bir harf daha göreceksiniz: Norgunk'un n'si. Beşinci neden de işte bu: Ulysses'i *Oğuz Atay aşkına*, Oğuz Atay'ı sevdiğimiz için, onun kitaplarını daha iyi anlamak, kurduğu yapıları nasıl kurduğunu görmek için okumalıyız. Çok kısa ömründe Türkçenin en etkili, en sevdiğimiz kitaplarından bazılarını yazmış, bir öyküsündeki bir kelimenin etrafında işte şurada, ölümünün 35. yıldönümünün hemen ardından hepimizi toplayabilmiş Oğuz Atay da Ulysses'den çok etkilenmiş, Ulysses'in ve Nabokov'un sunduğu teknik özellikleri alarak kurduğu iskeleti, eşsiz mizahı ve "Türkiye'nin ruhuyla" donatarak ilk romanını yazmıştı. Ben, Ulysses'in üslup parodilerini, noktasız-virgülsüz bölümü, halüsinatif tiyatroyu, Hamlet ve Kitab-ı Mukaddes göndermelerini ilk Tutunamayanlar'da okudum ve sevdim. Yıllar sonra Joyce'u da "Norgunk" diye selamladığımız, aynı

etki hattı üzerinde yer alan ve dünyayı edebiyat yoluyla daha iyi anlamamıza büyük katkısı olmuş bu isimleri bu kitabın kapağında buluşturduğumuz için sevinçliyim.

20th December 2012, Armağan Ekici tarafından yayınlandı

İSMET ÖZEL- AYTUNÇ ALTINDAL: MÜLAKAT PAYDALARI

25-02-2013-HaberTürk –Öteki Gündem

Kâfirle çatışmayı göze alana Türk denir. "İsmet Özel"

Mustafa Kemal'in Sakarya Harbinden gazilik ünvanını istemesi Türklerin başına geçmek istemesidir. "İsmet Özel"

Avrupada İslamı tercih edene "Türk oldu" denmiştir. Her Türk Müslümandır. Her Müslüman Türk değildir. Türklükten çıkan İslâmdan çıkar.

Batıda "türk değilim diyen" Müslüman değildir, anlaşılır. Aytunç Altındal

Varlığım Türk varlığına armağan olsun"u kaldırmak ile Müslümanlara armağan etmiyorum demektir.

Dünyada dini ve milliyeti aynı olan Türklerdir. "İsmet Özel"

Hakimiyet bilâ kaydu şart milletindir. Milleti hakime

"İsmet Özel" Türküm diyene nerenden belli, diyorum.

cevabı namaz kılmayan türk değildir.

Müslüman olmak "milli olmak" ile eşdeğerdir. Aytunç Altındal

Üst Kimlik alt kimlik nazilerin kullandığı kavramdır. Aytunç Altındal

Yazının değiştirilmesi geçmizin elimizden alınmasıdır. Kat edilecek mesafeyi tekrar kat etmekle çok şey kaybettik, İsmet Özel

Başkanlık sistemini isteyenler ihanet içindedir. İsmet Özel

Mecelle İsrailde hala geçerlidir Aytunç Altındal

Türkiye'nin yıkılmasında Kürt meselesi en son sırada gelir. İsmet Özel- Aytunç Altındal

FAHRENHEİT 451, Değişen Dünyanın İnsanları

Filmin Yönetmeni: François Truffaut
Filmin Türü: Dram, Bilim Kurgu
Yapım Yılı: 1966
Ülke: İngiltere
Yayınlanan Tarih: 14 Kasım 1966
Senaryo yazarı: Ray Bradbury, François Truffaut, Jean-Louis Richard
Oyuncular: Oskar Werner, Julie Christie, Cyril Cusack, Anton Diffring, Jeremy Spenser, Bee Duffell, Alex Scott, Noel Davis, Gillian Aldam, Michael Balfour, Ann Bell, Yvonne Blake, Arthur Cox, Frank Cox, Fred Cox, Judith Drinan, Kevin Elder, Joan Francis, Denis Gilmore, David Glover, Caroline Hunt, Edward Kaye, Mark Lester, Gillian Lewis, Eric Mason, Charlie McFadden, Roma Milne, Michael Mundell, Anna Palk, Donald Pickering, John Rae, Tom Watson, Chris William, Earl Younger

Özet:
Kitapların varlığını, bütünlüğünü ve iktidarını sürdürebilmek için en birincil tehdit olarak gören Devlet, öncelikli savaşını ülkedeki bütün kitapların yakılarak yok edilmesine vermiştir. İtfaiye teşkilatında çalışan ve görevi bulunan kitapların derhal yakılarak imha edilmesi olan itfaiyecilerden Guy Montag, toplumun bütün üyelerinin hayatlarındaki boşluğu ve farkında olmadıkları mutsuzluklarını doyurabilmek için hap içerek hayatta kalmaya çalıştıkları bir ortamda kendisini son derece yalnız hissetmektedir. Sistem tarafından beyni kitapların zararları ile doldurulmuş olan Guy, tam bir kitap aşığı ve dolayısı ile de sistem muhalifi bir kıza aşık olunca hayatındaki tüm dengeler yerinden oynayacaktır…

Kitapların ve her türlü yazılı belgenin yasak olduğu bir toplum olabilir mi? Ray Bradbury'nin karamsar bir gelecek kurguladığı öyküsünden François Truffaut tarafından sinemaya uyarlanan "Fahrenheit 451¨, işte böyle bir toplumu anlatıyor. Eleştirmenler tarafından pek tutulmayan "Fahrenheit 451¨, aynı zamanda Truffaut'un ilk ve tek İngilizce filmi olma özelliğini taşıyor…

Kitaplar. İnsanların en eski "hayal dünyasının kapısını aralama" aracı. Yine bir insan icadı. Hayal dediğime bakmayın, koşullara göre yaşadığımız bu sanal dünyadan daha sahici olabiliyor. Üstelik bu dünya Fahrenheit 451`deki gibi insanların sadece sanal meşgalelerden zevk aldığı, hakikati bir köşeye fırlattığı bir dünya ise. Bizleri daha da ürperten günümüzdeki sanallığın, Linda Montag gibi popüler olma isteğinin filmin çekildiği ve geçtiği yıllarla karşılaştırılamayacak kadar fazla olması.

Clarisse, sordu:" Neden kitaplar yasak?"

Guy Montag:"Çünkü insanları rahatsız ediyorlar."

Bu bir takıma doğru bir gerekçe. Yani kitapların çoğu insanları mutsuz etmekte. Şöyle ki kitaplar öğreticidir. Öğrenen insan ise hakikati bilmenin acısını çeker. Gerçekleri görmenin. Düşündürür de. Bu da durgunluğa neden olur, sizi mutlu etmez. Gerçeklerden haberdar olmayan insanlara bir bakın ne kadar da mutlular. Bebekler, deliler, sürekli tv ve pc başında boş vakit geçiren boş insanlar… Cahilliğin mutluluğunu tatmaktalar.

Filmde sürekli tv izlemenin unutkanlığa neden olduğu açıkça gösteriliyor. İnsanlar tv ile gündelik yaşamdaki popülerliklerini belirler oluyorlar. Oyunlar oynuyorlar, "aile" denen loncalara katılıyorlar. Bu size bir yerlerden tanıdık geldi mi? Günümüzden örneğin?

"Romanlar, asla var olmamış insanlar hakkındalar. Bunları okuyan hayal kurar, daha iyi bir yaşam ister ve üzülür. Bu felsefe, romanlardan bile daha kötü. Biyografiler, ölüler hakkında hikayeler. Otobiyografiler, kendilerini tatmin etmek için."

"Kitap insanlar" var. Her biri bir kitap ezberlemişler. Kelimesi kelimesine. Böylece karanlık günlerden çıkıldığında kitaplar yeniden basılabilecek. Filmin sonunda yine medyanın yalancılığı ve nasıl da devlet tekelinde bulunduğu gözler önüne seriliyor. Ah şu televizyondan dökülen kelimeler. İnsanları uyutan bir ninni gibi.

YAKINDA ÖLECEKSİN, THR3E, THREE

Filmin Yönetmeni: Robby Henson

Filmin Türü: Gizem, Gerilim, Psikolojik

Yapım Yılı: 2006

Ülke: Polonya, ABD

Yayınlanan Tarih: 12 Haziran 2007

Senaryo yazarı: Alan B. McElroy, Ted Dekker

Oyuncuları: Holly McClure, Carol Pence, Darylin Goodman, Lin Ciangio, Adam Malecki, Josh Skjold, Jerry Rose, Rick Kyle, Andrew Gorzen, Joe Goodman, Douglas Boleyn, Chris Hook, Ernest Ivanda, Nik Goldman, Zbigniew Modej, Marek Sledziewski, Marta Gierszanin, Lisa Cash, Beth Cousins, Larissa LaRenne, Chris Mitchell, Robert Lyon Rasner, Mark Rickard, Jon Decker, Marc Blucas, Justine Waddell, Laura Jordan, Max Ryan, Bill Moseley, Sherman Augustus, Priscilla Barnes, Tom Bower, Philip Dunbar, Jeffrey Lee Hollis, Kevin Downes, Jack Ryan, Kai Schoenhals, Bruno Jasienski, Allana Bale

Özet:

Şehirde terör estiren psikopat bir katil kurbanlarına değişik bilmeceler sormakta ve belli bir süre içerisinde çözemezler ise vahşice öldürmektedir. Bu şekilde ölen 3 kurbanın sonuncusu dedektif Jennifer Peters'in kardeşidir. Polis teşkilatı katile BK (Bilmece Katili) adını takmıştır. Şimdi ise psikopat katilin hedefinde İlahiyat öğrencisi Kevin Parson vardır.

Masum hayatlar, yakalanamayan; garip bulmacaları ve imkansız zamanlamaları sayesinde, birinin ya da tamamının öleceği üç insanı bu oyunu bitirmeye zorlayan psikopat bir katilin kaprisine bağlıdır…

İlk Hıristiyan yazarları şeytan hakkında yazarken Plato'dan etkilendiler. Fakat, ah Aziz Augustine bunu nesnel bir yaradılış anlayışından çok daha öznel bir yaradılış anlayışına dönüştürdü. mesela, Aziz Augustine **şeytanın insanın ulaşabileceğinin ötesinde bir yerlerde olduğunu düşünüyordu.** Freud da öyle. Evet, aslında... Freud, filozoflardan biri sayılmaz. **İnsanlığın şeytanla mücadelesi Bahçe'de başladı ve o yenilgi yüzünden durmaksızın hâlâ devam ediyor**. 19. yüzyıl Alman filozofu Immanuel Kant. **"Şeytan, yeryüzündeki en güzel insanı bile çirkinleştirebilecek türde bir lekedir"** sözünü söylemiştir. Kant 1804'de öldü, ama asıl önemli olan eserlerini 18. yüzyılda yazdı.

--

Resmen duvara çarparsan bir çıkış yolu bulana kadar duvarı incele. Eğer tıkandıysan, bir gün ara ver ve dinlen. Hala yapabiliyorken çık ve temiz hava al. Yenilme.

--

Düşüp de kırılmayan, kırılıp da düşmeyen şey; Gece düşer ve gündüz kırılır. Cevap gündüz ve gece olabilir.

--

Kendilerine aşırı derecede güvenenler günah işlemeye mahkûmdurlar. Kibir çöküşten önce gelir.

--

Kişilik bölünmesi

Kişiliklerden biri diğerini kilitlediğinde aslında kafasındaki ikinci kişiliğini kilitliyordu. İnsan iyilikle kötülüğün doğasını test etmeye zorlayınca iyilikte ortaya çıkar. Gizli virüs gibi, döngü ve yaşamı için mücadele etmeye başlar. İnsanda kişilikleri birbirinden nefret ediyor, birbirlerini öldürmeye çalışıyorlar. Öncelikle bölünmeye sebep olan kişiyi öldürürler.

--

Katı kuralların olduğu bir dünyada büyümüş olanlar iyiliği ve kötülüğü bünyesinde yaratırlar. Melek ve şeytan (iyilik ve kötülük) gibi. Bu her insanın mücadele etmesi gereken bir savaştır. Kendi kendimize kazanabileceğimiz bir savaş değil. Meleğin yani iyiliğimizin yardımına ihtiyacımız var düşünsek te aslında Tanrı’nın gücüne ihtiyacımız vardır.

STENDHAL SENDROMU

Sanat eserleri karşısında heyecandan bayılma hadisesi. Tıp kaynaklarınca da kabul görmüş bir sendromdur. stendhal floransa'yı ziyaret ettiği bir sırada küçük bir mekanda çok sayıda sanat eseri görünce fenalaşır. stendhal'i dışarı çıkarıp doktor çağırılar. Gelen doktor daha önce birçok turistte de bu tip refleksler gözlediği için bu duruma stendhal'in adını verir. Böylelikle tıp ve edebiyat arasında bir köprü kurulmuştur.

FARELER VE İNSANLAR

Eser Hakkında:

Yazar, bu eserini Burns'un, **"İnsanlar ve fareler hiçbir zaman hayellerini gerçekleştiremezler."** sözünden yola çıkarak kaleme almıştır. Yalnız insanların hayatını etkileyici bir biçimde anlatan Fareler ve İnsanlar, John Steinbeck'in en ünlü ve çok okunan romanlarından biridir, insan ilişkileri, dostluk duygularını ele alışı yönüyle oldukça güzel bir eserdir. Özellikle, ırk ayrımına da dikkat çekmesi bakımından oldukça önemlidir.

Fareler ve insanlar Özeti

George ve Lennie çiftliklerde işçilik yapan iki arkadaştır. George ufak tefek, canlı, yanık tenli, keskin bakışlı birisidir. Lennie ise iri bir yapıya sahiptir. George ve Lennie iki zıt kutup oldukları hâlde aralarında büyük bir dostluk vardır. Çalışmak için çiftlik ararlarken bu dostluk daha da pekişmiştir. Beraberce birçok şey yaşamışlardır. Birbirlerine çok bağlanmışlardır.

George akıllıdır, işini bilir. Tabiatı sever. Lennie ise büyük bir kuvvete sahiptir. Fakat bir çocuk ruhuna ve zekâsına sahiptir. Hâlleri, davranışları çocukçadır, aptalcadır. Lennie'nin yumuşak bulduğu her şeyi okşama alışkanlığı vardır. İki arkadaş Soledad kasabasının çiftliğinden bir iş haberi alırlar ve hemen yola koyulurlar. Oraya vardıklarında; çiftliğin patronu, George ve Lennie'yi iyi karşılamaz. Patron'un oğlu Curley de bu iki arkadaştan memnun kalmaz. Curley, ufak tefek olduğundan Lennie gibi iri vücutlu insanları sevmez, nefret eder. Curley, ayrıca, kendisini aldattığını duyduğu karısından dolayı da bu iki arkadaşa iyi davranmaz. George ve Lennie'nin en iyi arkadaşları, Slim'dir. George ve Lennie'nin planları bu çiftlikte bir ay çalışıp kendilerine bir çiftlik satın almaktır. Bu çiftliği almak için, çiftlikte çalışan yaşlı adam Candy'nin de parasını almayı düşünmektedirler.

Lennie'nin tek isteği ise evlerindeki tavşanlara kendisinin bakmasıdır. Çiftlikte bir de seyis vardır. Ama zenci olduğu için diğer çalışanlar tarafından dışlanmaktadır. Çiftlikte iş bittikten sonra nal oyunu oynanır. Çiftliktekilerin tek eğlencesi, bu oyundur. O sırada Lennie samanlıkta Slim'in ona verdiği köpekle oynamaktadır. Ancak daha önce fareyi severken öldürdüğü gibi bu köpek yavrusunu da severken öldürür. Daha sonra Lennie'nin yanına Curley'nin karısı gelir. Lennie kadınla biraz konuştuktan sonar, kadın, "Benim saçımda yumuşaktır gel benimkini de okşa." der. Lennie tuttuğu saçı bırakmaz. Kadın korkuya kapılır ve çığlıklar atar. Lennie, buna sinirlenerek kadının ağzını kapatır ve istemeden onu öldürür. Oradan hızlıca kaçar. Bunun üzerine başta Curley olmak üzere herkes, Lennie'yi aramaya çıkar. Lennie ise daha önceden başlarına bir olay gelirse saklanacaklarına dair George ile anlaştıkları çalılıkların arkasına kaçmıştır. Lennie elindeki küçük ölü köpek yavrusuyla George'u beklemektedir. Ancak Gorege, Lennie'yi bulduklarında öldüreceklerine inandığı için korkar. Lennie sahip olacakları evi ve bakacağı tavşanları hayal ederken bir el silah sesi duyulur. Curley ve çalışanlar yanlarına geldikleri zaman Lennie'yi yerde ölü bulurlar. Olay, George'u derinden etkiler; çünkü Lennie'yi vuran kendisidir. Daha sonra Slim'le birlikte olay yerinden uzaklaşır.

Fareler ve insanlar Karakterleri (Kişileri):

George: Çiftliklerde işçi olarak çalışan işçi Lennie'nin en yakın arkadaşıdır. Dostluk, arkadaşlık duygularına büyük önem vermektedir. Lennie'ye her zaman yardım eder.

Lennie: George'un en iyi arkadaşıdır. Bir çocuğun zekâsına sahiptir. Saf ama çok güçlü biridir.

Candy: Tek kolu yoktur. Çiftliğin yaşlılarındandır.

Curley: Çiftlik sahibinin oğludur. Kendini beğenir. İnsanlara küçümseyici gözle bakan birisidir.

Crooks: Çiftlikteki seyistir. Zencidir. Zenci olduğundan dolayı, diğer İnsanlar tarafından dışlanır.

TESLA: MASTER OF LİGHTNİNG (2000) "Yıldırımların Efendisi"

Yönetmen: Robert Uth

Tür: Belgesel , Biyografi , Tarihi

Süre: 87 dakika

Dil: İngilizce

Senaryo: Phylis Geller , Robert Uth

Müzik: Charlie Barnett

Görüntü Yönetmeni: Thomas Kaufman

Yapımcılar: Zoran Amar , Phylis Geller , Robert Uth ,

BELGESEL METNİ

İnsanoğlunun ilerleyişi, mutlak surette icatlara bağlıdır. İlerlemenin nihaî amacı, aklın maddesel dünya üzerindeki hakimiyetini tamamen sağlamak ve doğanın gücünü, insanoğlunun ihtiyaçları doğrultusunda kullanmaktır. Nikola TeslaTesla, 1919 Bu hikâye, Dünya'yı elektrik ile değiştiren modern Promete'nin öyküsüdür. Alternatif akım sistemiyle Niagara şelâlelerinin gücünü zapteden

Tesla tüm Amerika'ya ve Dünya'ya elektrik iletimini olanaklı kılmıştır. Tüm radyo ve televizyon yayınlarında kullanılan 'Kablosuz İletişim'in patenti,

Tesla'ya aittir. Akıllara durgunluk veren mirasının izleri 'Uzaktan Kontrol'den neon ve florasan ışıklandırmaya kadar herşeyde X-ışınlarında güdümlü füzelerde ve hatta 'Stratejik Savunma Girişimi'nde dahi görülebilir. Fakat nasıl olduysa, tarih bu önemli adamı görmezden geldi.

Tesla gerçekten, parlak bir dehaydı. Teknoloji konusunda bir hayalperestti. Muhteşem icatların hayalini kurup onları çalışır hale getirebiliyordu. Yalnızca düşleriyle birlikte göç ettiği Amerika'da, bir yabancıydı. Kimi zaman gururlu kimi zamansa küstahtı. Adına çalıştığı ve tartışmaya tutuştuğu adamlar, dönemin en güçlü isimleriydi. Thomas Edison:

Tesla'nın fikirlerine katlanamıyordu. Guglielmo Marconi: Tesla'nın buluşlarından menfaatlenmişti. George Westinghouse:

Tesla'nın patentleriyle Westinghouse Elektrik Şirketi'ni kurmuştu. Ve büyük finansör, J.Pierpont Morgan: onu önce desteklemiş, sonra ise yüzüstü bırakmıştı.

Tesla, kariyerinin zirvesinde iken, Dünya'nın en ünlü isimlerinden biriydi. Buluşları, Amerika'nın güçlü bir sanayi ülkesi haline gelmesinde etkili oldu. Fikirleri, milyar dolarlık şirketleri ortaya çıkardı. Fakat

Tesla, işini bilen bir adam değildi. Her zaman, bir sonraki büyük buluşunu gerçekleştirmek istemiş ve ticari menfaatlerini gözetememişti. Sonunda, diğerleri onun buluşlarıyla servet yaparken o, beş parasız ve yapayalnız kalmıştı. Paranın başkaları için taşıdığı anlam, benim için bir şey ifade etmiyor. İnsanların hayatını bir nebze olsun kolaylaştırabileyim diye tüm paramı buluşlarıma yatırdım. O hayalperest bir dehaydı. Onun gibilerini fazla bulamazsınız. Ve hayalleri için hayatını bile vermeye razıydı. Enerjiyi, sonsuza dek tükenmeyen kaynaklardan sağlamanın yollarını geliştirmeliyiz. Şimdi sizlere adım adım, hayallerime en sonunda nasıl eriştiğimi göstermek istiyorum.

TESLA YILDIRIMLARIN EFENDİSİ

Gençliğim Burası, 1856 Temmuzunun 9'unu 10'una bağlayan gece tuhaf bir rastlantı ile beraber doğduğum ev. Şiddetli bir elektrik fırtınası, o gece öfke ile kopuyormuş. Nikola TeslaTesla, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun doğu hududunda günümüz Hırvatistan'ında, Sırp bir ailenin çocuğu

olarak dünyaya gelmişti. Babası Milutin, bir Ortodoks rahibiydi ve kendisi gibi oğlunun da bir rahip olmasını umuyordu. O günlerde, çocukların önünde yalnızca iki seçenek bulunuyordu biri orduya katılmak diğeri de rahip olmaktı.

Tesla ikisine de ilgi duymuyordu ki bu durum babasına oldukça fazla sıkıntı veriyordu. Babam çok bilgili bir insandı. Bana öğrettikleri, bir başkasının düşüncelerini tahmin etmekten ve uzun ayet pasajlarını okumaktan ibaretti. Annem, ülkenin en köklü Sırp ailelerinin birinden geliyordu. Kendisi, her türlü araç ve aletin icadını ve üretimini yapıyor ve iplikten mükemmel desenler dokuyordu. Parmakları, göz açıp kapayıncaya değin üç düğüm atabilecek kadar çevikti.

Tesla en başından, olağanüstü bir hayal gücüne sahip olduğunun sinyallerini vermişti. Çocukluğumda, cisimlerin gözüme gelen görüntülerine sıklıkla eşlik eden şiddetli ışık patlamalarıyla ilgili tuhaf bir dertten muzdariptim. Gördüğüm şeyin dokunulabilir olup olmadığını ayırt edemiyordum. Örnek verecek olursam, Niagara'nın bir tasviri ile büyülenmiş ve hayalimde, şelâlenin döndürdüğü büyük bir çark canlandırmıştım. Amcama, bir gün Amerika'ya gideceğimi ve bu planı gerçekleştireceğimi söylemiştim. Daha sonra, 17 yaşında, ruhban okulu için hazırlanmakta iken koleraya yakalanışı ve ölümle burun buruna gelişi, hayatını sonsuza dek değiştirecekti. Sonuncusunu yaşadığımı düşündüğüm demlerimin birinde, babam odaya dalmıştı. Ona, "Belki" dedim, "mühendislik okumama izin verirseniz iyileşebilirim." Vakur bir şekilde, "Dünyanın en iyi teknik enstitüsüne gideceksin" dedi. Hiç kimsenin beklemediği bir şekilde, tıpkı bir Lazarus misali hayata dönmüştüm. 1877 senesinde, 21 yaşımdayken yüksek okul öğrenimime başlamak üzere Avusturya'nın Graz kentine gittim. Burada, aklım hemencecik elektrik ilmine takılmıştı. Bu muhteşem kuvvet hakkında daha çok şey bilmek istiyordum. Her bir kıvılcım, beynimde binlerce kez yankılanıyordu. 1831 yılında, İngiltere'de Michael Faraday, elektrik üretimini mümkün kılacak olan elektromanyetik indüksiyon prensibini keşfetmişti. Faraday'a göre, bir elektrik devreniz varsa ve devre değişen bir manyetik alanın etkisi altında ise bu alan, tellerde bir miktar akım indükleyecektir. Yani bu buluş, indüklemenin, oluşturmanın, salınımlandırmanın yahut da AC elektrik akımlarının keşfiydi. Ve Tesla'nın, medeniyetimizin lokomotifi olan elektrik sistemimizin inşasında kullandığı prensip de buydu. İlk elektrik motorları, doğru akım ile çalışıyordu fakat makinada dönel bir etki oluşturabilmek için gereken elemanlar, kıvılcımlara yol açıyordu. Profesörüme, jeneratör ve motor tasarımlarının alternatif akım kullanılarak oldukça geliştirilebileceğini belirttim. Söyledikleriyle beni, sınıf arkadaşlarımın önünde fazlasıyla utanç duruma düşürdü: "Bay Tesla bunu asla başaramayacak. Bahsettiği şey bir devridaim şeması." Bu esnada Amerika'da, Thomas Alva Edison vakum tüpleriyle deneyler yapmaya başlamış ve 1878 yılında, ilk ticari amaçlı akkor ampülü üretmişti. Edison ve

Tesla, alternatif ve doğru akım arasında devasa boyutlarda gerçekleşecek olan teknoloji savaşında karşı karşıya gelecekti. 1880 yılında,

Tesla telgraf merkezinde iş bulduğu Budapeşte şehrine taşındı. Burada, AC motor fikri aklından hiç çıkmaz olmuştu. Odamda, bana üç oda ötedeki bir saatin tik tak seslerini işitebiliyordum. Birkaç kilometre öteden geçen at arabası adeta tüm bedenimi sarsıyordu. Uzakta bir lokomotifin çıkardığı ıslık sesi, kulaklarımda o denli güçlü çınlıyordu ki acısı dayanılır gibi değildi. Bu nöbetlerden kurtulmak için, şehir parkında uzun yürüyüşler yaptım. Akşama doğru bir gün; ki bu hiç unutmadığım bir andır güneş neredeyse batıyordu ve bana Goethe'nin eserinden muhteşem bir parça anımsatmıştı: <i>Çekiliyor kızılı güneşin... <i>Geldi meşakkatli günün nihayeti... <i>Yok götürecek bir kanat beni... <i>Süzülüşünün peşinden. Bu ilham veren kelimeleri telaffuz ettikçe, bir fikir şimşek gibi aklıma çakıvermişti. Dizlerimin üzerine çöktüm ve yere bir diyagram çizdim.

Tesla, dönel bir enerji alanının farkına varmıştı. Birden, motorun sarımlarına, bir taşıt motorunun pistonlarında olduğu gibi farklı aşamalarda ya da fazlarda güç sağlarsa, bu dönel alanı yeniden yaratabileceğini fark etti. Manyetik itme ve çekme kuvvetleri sonucu oluşan net kuvvet, tekerleğin elektrikteki eşdeğeri olan rotoru belirli bir yörünge üzerinde tam anlamıyla döndürecekti. Ve tüm bunlar alternatif akım ile başarılmıştı. Tüm dünya endüstrisinin çarklarını döndürmesi çok sürmeyecekti.

Tesla'nın zekasının gücü neredeyse tamamen, hayalini kurduğu şeyleri gözünün önünde canlandırabilmesini sağlayan görsel algısındaydı. Gördünüz mü, bir devridaim şeması değilmiş. Yeni Topraklar Amerika'yı görmek ve meşhur Thomas Edison ile görüşebilmek en büyük tutkum ve gerçekleşmesini en çok istediğim dileğimdi. Bu uğurda koyulduğum yolculukta paramı ve biletlerimi kaybettikten, bir dizi talihsizlikten ve hayatımı dahi kaybetme tehlikesi geçirdiğim bir isyandan sonra cebimdeki 4 sent ile birlikte, nihayet bu kutsal topraklara ayak bastım.

Tesla, 6 Haziran 1884'te New York'a ulaştı. 28 yaşında bir göçmendi. Yabancısı olduğu bu yeni topraklarda başarılı olabilmenin hayalleri ile doluydu. Cebinde, Edison'un Avrupa'daki iş arkadaşlarından biri olan Charles Batchelor'un referans mektubunu taşıyordu. Sevgili Edison, iki büyük deha tanıyorum. Bunlardan biri sensin. Diğeri de bu genç adam.

Tesla, Almanya'da ve zannediyorum aynı şekilde Fransa'da da, alternatif akım motorunun üretimini sağlayamamış ve bu sebeple Amerika'ya gelmişti. Dünya'da, kendisine bu konuda yardım edebilecek tek bir kişi olduğunu ve o kişinin de, Thomas Edison'dan başkası olmadığını anlamıştı. New York şehrinin 1870'lerin sonundan bu yana elektriği mevcuttu. 1882 yılında Edison, Financial District, Manhattan yakınlarında kendisinin ilk DC elektrik santralini kurdu. Bunu, Wall Street'in büyük finansörü J. Pierpont Morgan'ın yardımları ile gerçekleştirebilmişti. Fakat kurulan sistem, mükemmelden çok uzaktı. O dönemde elektrik çok yeni bir şeydi ve çoğu insan elektriğin ne olup ne olmadığını bilmiyor ve ondan korkuyordu. Yangınlar çıkıyordu, sokaklarda ayaklarından elektrik şoku alan atlar kaçışıyordu. Anlayacağınız, Edison için çok eğlenceli bir dönemdi. Edison ile görüşebilmek en büyük heyecanlarımdan biriydi. Bu büyük insan, mucitliğini yaptığı ampül ile dünyada çığır açmıştı. Ve ben de ona, alternatif akım ile çalışan motorumu göstermek için sabırsızlanıyordum. Edison tüm işini, doğru akım sistemi üzerine kurmuştu. Alternatif akım ile ilgili söylenecek en ufak söz, onu sinirlendirmeye yetiyordu. Doğru Akım'da sorun, voltajı değiştiremiyor olmanızdır. Ne üretirseniz, onu alıyorsunuz. Ve eğer bir uçta gücü, çok yüksek bir gerilim ile üretirseniz diğer uçtaki lambaları patlatırsınız. Şayet gücü, lambalar için gereken seviyede üretirseniz ve bunu uzun mesafeler üzerinden aktarmak isterseniz kolunuz kadar kalın, bakır tellere ihtiyacınız olacaktır. Edison'cular da: "Madem öyle, her birkaç kilometrede bir, bir elektrik santralimiz olsun" diyordu. DC, ışıklandırma ve motorlara güç sağlama açısından yeterliydi. Ancak uzun mesafelerde, verimli bir şekilde iletilemiyordu. Gerilimi yükselterek ve alçaltarak AC, bu mesafe sorununu çözebilirdi. Fakat çalışan bir AC motor, o güne kadar hiç olmamıştı. Farklı mizaçlarına rağmen, Edison, DC jeneratörlerinin performansını artırması için Tesla'yı işe almıştı.

Tesla, işinde başarılı olursa kendisine $50,000 verileceğini söylüyordu. Teklif o kadar iyiydi ki gerçek gibi duruyordu. DC dinamoların ve motorların tasarımını üstlediğim Edison Machine Works'te işe başladım. Çalışma saatlerim sabah 10:30'dan ertesi günün sabahının 5'ine kadardı. Görevimi tamamladığımda, ödememi almak için Edison'un yanına gitmiştim ve bana gülmüştü. Bu durum, Edison'u çok eğlendirmişti ve Tesla'ya: "Biz Amerikalıların mizah anlayışını pek bilmiyorsunuz sanırım, Bay Tesla" demişti. Tesla yeterince usanmıştı artık. Şapkasını almış ve orayı terk etmişti.

Tesla gururunun bedelini ağır ödemişti. Ağır şartlar altında çalıştığım ve acılar içerisinde geçirdiğim 1 yıl boyunca, Edison'un yer altı kabloları için kazılar yaptım. Fakat o, AC motorunu geliştirmekte hâlâ kararlıydı. Bir grup yatırımcının yardımları ile Liberty Sokağı'nda, Edison'un bürosundan yalnızca birkaç blok ötede bir laboratuvar açtı. Burada, yedi yıl önce hayalini kurduğu motorun ilk örneğini oluşturmaya başladı. Bununla birlikte, günümüzde de kullanılan AC güç üretim ve iletim sisteminin tüm bileşenlerini geliştirdi. Mayıs 1888'de Tesla, motorunu Dünya'ya tanıtmaya artık hazırdı. An itibariyle ilginize sunmaktan memnuniyet duyacağım husus yeni geliştirdiğim ve alternatif akım ile mükemmel bir şekilde uyum sağlayacağından kesinlikle şüphe duymadığım bu motordur. Nikola TeslaTesla, sonraki beş yıl içerisinde toplam 22 ABD patenti ile ödüllendirildi. AC motorlar, jeneratörler, transformatörler ve iletim hatları. Telefonun icadından sonraki en değerli patentlerdi ve Tesla'ya gitmişlerdi.

Tesla'nın icatlarındaki büyük potansiyeli fark eden az sayıda insandan biri de Pittsburgh sanayicisi George Westinghouse idi.

Tesla'nın laboratuvarını ziyaret etmiş ve derhâl, alternatif akım ile ilgili patentlerin tamamı için Tesla'ya bir milyon dolarlık bir teklifte bulunmuştu. Westinghouse ayrıca, Tesla'nın herhangi bir icadı ile üretilecek her bir beygir gücü için, ona $2.50'lık bir imtiyaz hakkı teklif etmişti. Diğer mucitlerin hayranlık ve gıpta ile seyrettiği genç Sırp zenginliğin ve şöhretin kapılarını aralıyordu. En zor anlarımda bile gerçek bir Amerikan vatandaşı olmayı göz ardı etmedim bana verdiği gururu ve mutluluğu yaşadım. Akımların Savaşı 1880'lerin sonlarında Edison, Westinghouse ve

Tesla tarafından geliştirilmekte olan alternatif akım sistemine karşı basında bir red kampanyası başlattı. Bu, "Akımların Savaşı" olarak anılmaya başladı. Kişisel dileğim, alternatif akım kullanımının tamamıyla yasaklanması olacaktır. Tehlikeli oldukları kadar gereksizler de. Edison çalışanları, düzenledikleri gösterilerde hayvanları elektrik akımı ile öldürüyor ve halka, alternatif akımın risklerini kanıtlamaya çalışıyordu. Adım gibi eminim ki Westinghouse, herhangi bir çapta kurduğu sistemiyle altı ay içinde, bir müşterisinin ölümüne sebep olacak. Planlarının hiçbiri beni zerre kadar endişelendirmiyor. Edison'un ortaklarından biri alternatif akımın, suçluların idamında kullanılabileceğini öne sürdü. Bu öneri 1890 yılında, New York Auburn Eyalet Hapishanesi'nde test edilmiş kurbanı öldürmek için dehşet veren birkaç müdahale gerekmişti. Durumdan iğrenen tanıkların ifadesine göre, kurbanın omuriliği alev almıştı. İdam cezasının infazı, yalnızca barbarca ve insanlık dışı değildir aynı zamanda modern çağın uygarlık düzeninde gereksiz bir uygulamadır. Akımların Savaşı, 1893'te çarpıcı bir boyuta ulaşmıştı. Şikago'daki Kolombiya Sergisi Dünya'nın elektrik ile aydınlatılan ilk sergisi olacaktı. The Edison Company, Thomson-Houston Company hepsi bir araya geldiler ve 1892 yılında General Electric Company'yi kurdular. Tabi ilk yaptıkları iş, sergideki iş için talep edecekleri fiyatı belirlemek olmuştu. İstedikleri rakam yaklaşık bir milyon dolar civarındaydı. Westinghouse'unki ise beş yüz bin dolar civarındaydı ve doğal olarak Westinghouse ihaleyi almıştı. General Electric de misilleme yaparak, hiçbir Edison ampülünün Westinghouse'a satılmasına izin vermemişti. Ve onların da, "Westinghouse fuarda, bu tekparça lambaların tek bir tanesini bile hiçbir surette kullanamaz" deme hakkı vardı. Westinghouse fuar vaktine kadar, alel acele çiftparça bir lamba tasarlamış ve günü kurtarmıştı. Artık Tesla'nın eline, Şikago'da bir tarih yazma fırsatı geçmişti. Büyük AC jeneratörleri tüm fuarın elektriğini sağlayacak ve böylece kurduğu sistemin büyük ölçekte de çalışabildiğini ispatlayacaktı. 1 Mayıs 1893'te, neo-klasik mimarisi ile ışıldayan binalar karşısında huşu içinde kalan 100,000 kadar sabırsız izleyici fuar alanını doldurdu. Karanlık çökmüştü. ABD Başkanı Grover Cleveland'in düğmeye basışıyla birlikte tüm fuar alanı, florasanların ve rengarenk projektörlerin göz kamaştırıcı ışıklarıyla aydınlanıvermişti. Dünyanın, o güne dek gördüğü en inanılmaz ışıklandırma gösterisiydi. Elektrik makinelerinin bulunduğu geniş salonda, izleyiciler tüm bunların Tesla-Westinghouse sistemi ile gerçekleştirilebildiğini görebiliyordu. AC'nin tehlikeli olduğu izlenimini ortadan kaldırmak için kayda değer gösteriler düzenleyen

Tesla AC motoru tarafından üretilen dönel manyetik alanı göstermek için "Kolomb'un Yumurtası" adlı bir aparat üretmişti. Odasında, ayağında mantar tabanlı ayakkabıları üstünde smokini ve beyaz kravatı, başında da silindir şapkası, elini bir bağlantı ucuna dokunmasıyla üzerinden büyük bir hızla geçen elektrik, sanki tüm vücudunu alevler ile çevreliyormuş gibi büyük bir duş etkisi yaratıyordu. Kısacası insanlar bundan oldukça etkileniyordu. Şikago Sergisi'nin, Amerikalıların hayal gücünde bıraktığı izlenim hafızalardan silinmeyecekti. Bu, geleceğin ışıldayan şehriydi ve gücünü, Nikola TeslaTesla'nın buluşlarından alıyordu.

Niagara

Tesla çocukluğundan beri, bir büyük doğa harikası olan Niagara Şelâlelerinin gücünden faydalanabilmenin hayallerini taşıyordu. Ünlü İngiliz Fizikçi Lord Kelvin, şelâlenin gücünden faydalanabilmenin yollarını arayan uluslararası bir komisyonun artık başkanlığını yürütüyordu. Komisyonun tüm üyelerine birer elektrik kablosu göndererek, "alternatif akımın devasa hatalarından kaçınacağınız konusunda sizlere güveniyorum." der. Fakat bu durum, Lord Kelvin'in Şikago Sergisi'ne

katılması ve işler haldeki alternatif akım sistemini görmesiyle tamamen değişmişti. Bu muazzam çağlayandan alternatif akım ile güç üretebilmek için Westinghouse Electric ile derhâl bir sözleşme imzalandı. Teknik zorluklar gözleri korkutuyordu. Proje için, 5000 beygir gücünde 3 adet alternatör gerekiyordu. Bu jeneratörler, o güne dek üretilenlerin içinde en büyüğü olacaktı.

Tesla ve Westinghouse mühendisleri arasında çalışma frekansı konusunda ciddi anlaşmazlıklar vardı. Tamamen kurulduğunda dahi, sistemin kesinlikle çalışacağını düşünen tek kişi Tesla idi. Teknik ayrıntılar noksansız bir şekilde halledildi. Artık geriye kalan, yalnızca anahtarı kaldırmak. 1896'da, sistem devreye sokuldu ve Elektrik Çağı başladı. Niagaranın suları, 5000 beygir gücündeki jeneratörlerin şaftlarına bağlı olan devasa büyüklükteki su tirbünlerini döndürmeye başladı. Jeneratörlerden elde edilen gerilim, transformatörlerin yardımıyla 22.000 volt'a yükseltildi. Uzun mesafe hatları üzerinden gönderildikten sonra tekrar alçaltılan gerilim, bölgesel yerleşim yerlerinin aydınlatılmasını ve Tesla motorlarına, çalışmaları için gerekli olan gücü sağladı. The Niagara Falls Gazetesi, sayfalarında bu konuya şöyle yer verdi: "Bu sabah şehrin tramvayları, şelâlenin gücü ile çalışıyor. Geçimlerini sağlayabilmeleri, artık şelâlenin işleyişine bağlı." 30 yıl sonra, çocukluk planımın Niagara'da gerçekleştiğini gördüğümde ve aklın çözülemez gizemine hayretle bakakaldığımda duyduğum şaşkınlığı, bir hayal edin. Niagara'daki jeneratör sayısı birkaç yıl içinde 10'a çıkarıldı. Yüzyılın sonuna kadar New York şehrinin güç hatları 580 kilometreye kadar genişlemişti. Akımların savaşı sona ermişti ve kazanan Tesla olmuştu.

Tesla'nın, motoruyla birlikte etkili bir şekilde öne çıktığı dönemde Edison iş yapamaz olmuştu. Kendi şirketindeki saygınlığını da esasen yitirmişti. Bu, Edison'un kısa sürede unutacağı bir şey değildi. Alternatif akımın başarısına rağmen, Westinghouse'un şirket kaynaklarının genişletilmesi konusunda aşırıya kaçışı şirketi bir takım maddi güçlükler ile karşı karşıya getirmişti. Şirketi kurtarmak adına

Tesla, üretilen her beygir gücüne karşılık aldığı $2.50'lık imtiyaz hakkından feragat ettiğini ve sözleşmeyi yırttığını söyler. Yırttığı o kontratın ederi bugün trilyonlarla ölçülürdü. Büyük mucit yine oyuna mı getirilmişti? Bu, Westinghouse şirketinin yıllıklarında hiç bir kaydına rastlamadığımız bir şey. Bu konuyla ilgili, "Anlaşma Tutanağı" diye bir belge ele geçirdik fakat hiç imzalanmamış.

Tesla, bir sonraki hamlesini yapmaya hazırdı. Kafamda imgesini yeterince kurmuş ve enerjinin kablosuz olarak gönderilebileceği ve alınabileceği fikrini benimsemiştim. Bir sonraki buluşunun, kendisini bir kere daha milyoner yapacağına ikna olmuştu. Yüksek Frekans Westinghouse'a olan hizmetimin artık aslî derecede olmayışı sebebiyle Grand Sokağı'ndaki laboratuvarımda yüksek-frekanslı makinelerin tasarımlarından başlayarak deneysel çalışmalarıma devam ettim. Niagara başarısının ardından Tesla, insanların gözünde zirvedeydi. Herkes, elektriksel icatlarıyla dünyanın çehresini değiştiren bu gizemli yabancı hakkında daha çok şey öğrenmek istiyordu. Dış görünüşü itibariyle söyleyecek olursam ona bakan kimsenin, ondan etkilenmemesi mümkün değil. Slavlığının işareti elmacık kemikleri yüksek ve çıkık, bir alev topu gibi ateşler saçan gözleri ise mavi, derin ve çukurlu. Franklin Chester, The Citizen Peki neden çok popülerdi ve bu denli fazla tanınıyordu? Çünkü sağladığı teknolojik gelişmelerin, insanlara iş hayatlarında angarya gelen işlerin hafifletilmesine doğrudan etkisi vardı. Yaptığı şeylerin, kendilerine bizzat faydalı olduğunu görebiliyorlardı.

Tesla her gece, kasabanın en pahalı restorantı olan "Delmonicolar"da özel masasındaki yerini alıyordu. Giyimine aşırı düşkündü, genellikle şık bir yelek deriden beyaz eldivenleri ve melon şapkası ile boy gösterirdi. Sağlığına çok dikkat ederdi. Ömrünü 150 yıla kadar uzatacağını söylediği viskisinden her gün birer kadeh yudumlardı.

Tesla dönemin önde gelen siyasetçileri, milyonerleri ve ünlüleriyle samimi olmaya başlamıştı. Bağımsız çalışan mucitlerin, projeleri için destek bulmalarının en iyi yolu buydu. Arkadaşları New York sosyetesiydi: John Jacob Astor, William K. Vanderbilt ve yazar Mark Twain. Bay

Tesla'nın patentini almış olduğu elektrik makinesinin tanımını ve çizimlerini görebilme fırsatı buldum. Bu buluş, dünyanın tüm elektrik sahası ticaretini değiştirecek.

450 Yazılar

Tesla'nın en yakın arkadaşlarından biri de, meşhur Century Magazine dergisinin editörü Robert Underwood Johnson'dı. Johnson'un karısı, Tesla'ya sırılsıklam aşıktı. Sevgili Niki'm, yaşayacağımız birkaç küçük mutluluk için milyonerleri ve Beşinci Cadde'yi bir kenara bırak. Yalnızca büyük bir aczi ile ayırt edilebilen birinden, Katharine Johnson. Dünyaca ünlü mucit, aslında New York'un en ilgi çekici bekarıydı da. Hiç evlenmemiş olduğu gerçeğinin kadınlara karşı olan ilgisizliğiyle neredeyse hiç alakası olmadığını düşünüyorum. Kadınlara karşı her zaman ilgi duymuş ve ayrıca ilgilerini de çekmişti. Çoğu kadın, onun ilgisini kazanmaya çalışıyordu. Aralarında sosyetenin güzel ve varlıklı simalarından Flora Dodge ve hatta ünlü Fransız aktris Sarah Bernhardt vardı. Fakat karizmasına rağmen,

Tesla, yalnızca buluşları ile ilgileniyordu. Kadınlarla yakın ilişkiler kurmasını engelleyen çok sayıda fobisi vardı. Giydikleri takıların ya da kullandıkları parfümlerin çoğundan hoşlanmaz ve saçlarına dokunmaya tahammül edemezdi. Tüm bunlar ve doğrusu, el sıkışmasını da sevmezdi. Tüm bunlar kadınlarla yakın ilişkiler kuruşunda cesaretini kıran eğilimlerdi. Mucit, 40 yaşında seks hayatını bitirdiğini dahi ifade etmişti. Bir Fransız aktris sürekli bana gelip duruyor ve işime odaklanmamı imkansız hâle getiriyordu. Çok yazık. Bazen kendimi çok yalnız hissediyorum. 1890'lı yıllarda

Tesla, AC güç teknolojisi üzerinde yaptığı çalışmaların yanısıra yüksek frekanslı elektrik üzerine de deneyler yapıyordu. 1873 yılında, İngiltere'de James Clerk Maxwell ışığın elektromanyetik bir radyasyon olduğunu matematiksel olarak ispatlamıştı. Işık, çok yüksek bir frekansta titreşen bir elektrik dalgasıydı. Bu bilinmeyen dünyayı keşfetmek için, Tesla, günümüzde "Tesla bobini" olarak bilinen eşsiz bir alet icat etmişti.

Tesla bobini, kendisine yüklenen gerilimi, yüksek frekanslarda yüksek gerilimlere yükseltgeyen ve esasen bir radyo sinyali gönderen bir alettir.

Tesla, arkadaşlarını ve potansiyel yatırımcıları laboratuvarındaki gece yarısı gösterilerine davet ediyordu. Deneylerinde, ellerindeki lambaları yakmak ya da kabloları eritmek isteyen davetlilerin, vücutları üzerinden binlerce volt elektrik geçirmelerine izin veriyordu. Mark Twain, her zaman için gönüllü bir denekti. Gök gürültüsü iyidir, etkileyicidir. Ama asıl işi yapan yıldırımdır.

Tesla'nın, bugün girildiğinde dahi insanları bir miktar korkutacak olan laboratuvarı insanların elektrik hakkında hiçbir şey bilmedikleri o günlerde dehşet veriyor olmalıydı.

Tesla, yüksek frekanslar ile neon ve florasan ışıklandırmanın ilk örneklerini geliştirmişti. Ayrıca ilk X-Işını fotoğraflarını da çekmişti. Fakat bu buluşların getirdiği ses, 1890 yılının bir günü elinde kablosuz olarak taşıdığı vakum tüp aydınlandığında, birden sönüvermişti. Bu bana, enerji aktarımını hava üzerinden sağladığımın ilk kanıtıydı. Bu Tesla'yı, hayatı boyunca saplanacağı bir takıntıya sürükleyecekti: Enerjinin kablosuz iletimi. 'Kablosuz' 1892 yılında Tesla, yüksek frekans üzerine gerçekleştirdiği deneylerin sonuçlarını sunması için Avrupa'ya davet edildi. Londra ve Paris'te, göze bilimden ziyade büyü gibi gelen elektrik ve ışık efektleriyle, bilim adamlarını ve mühendisleri hayretler içerisinde bıraktı. Ayrıca, dikkate değeceğini düşündüğü yeni bir olasılığı duyurdu. Aklımı meşgul eden ve hepimizin refahını etkileyecek olan bir fikir üzerine birkaç sözüm olacak. Evet, bilgiyi ve hatta gücü kablo kullanmadan iletebilmekten bahsediyorum. Bu bahsin uygulanabilir olduğuna günden güne inanıyorum. Radyonun icadı için yarış başlamak üzereydi. 1888'de Alman fizikçi Heinrich Hertz yüksek frekanslı akımların uzaya, elektromanyetik dalgalar ya da radyo dalgaları yaydığını ispatladı. Fakat kablosuz iletişimi pratik anlamda gerçekleştirebilmek hayal gücünde yakalanacak bir kuantum başarısıyla mümkün olabilecekti. Hertz ilk radyo vericisini ve alıcısını üretmiş ve bir yerde ürettiğiniz elektrik sinyalini, aralarında hiç birşey olmadan başka bir yerde tespit etmenizin mümkün olduğunu göstermişti.

Tesla İngiltere'deyken, radyant maddenin kaşifi Sör William Crookes ile arkadaş olmuştu. Crooks gizemli bir adamdı. Ve insanların, yüksek frekanslı beyin dalgalarına uyumlandıkları zaman birbirleriyle telepatik olarak iletişim kurabileceğine inanıyordu.

Tesla şüpheciydi. Fakat bir gece, yatağında kendisine huzursuzluk veren tesirli bir rüya görmüştü. Melek figürleri taşıyan bir bulut gördüm. Figürlerden biri gittikçe annemi andırmaya başlıyordu. O an,

kelimelerle tarifi olmayan katî bir suret, annemin ölmüş olduğu gerçeği, hafızama çakıvermişti. Ve doğruydu.

Tesla, annesi ile kendisinin aynı frekansa uyumlandığına ikna olmuştu. Başından geçen bu uhrevî deneyimi onu, devrim niteliğindeki bir başka buluşa sevk edecekti. 1893 yılında New York'a dönen

Tesla kendini sosyal hayattan soyutlamış ve 5. Cadde'nin güneyindeki yeni laboratuvarında kayıplara karışmıştı. Bu esrarengiz sezgisinin ardından çok geçmeden,

Tesla bobinlerinin aynı frekansta rezonans edecek şekilde uyumlandığında güçlü radyo sinyalleri gönderdiğini ve aldığını fark etmişti. Frekans uyumlaması, tüm radyo ve televizyon yayınlarının kilit noktasıdır. Laboratuvarımda, avcumun içine aldığım bir bobini vücuduma ayarlandırabilir ve herhangi bir temasta bulunmadan odanın herhangi bir yerinde 0.75 beygir gücü toplayabilirdim. Bazen başımın üzerinden fırlayan alev topları üretiyordum ve elimdeki motoru çalıştıyordum ya da 6 ila 8 adet ampülü yakıyordum. 1895 yılının başlarında, Tesla, West Point, New York'a 80 km mesafeden bir sinyal göndermeye hazırdı. Yeni konik bobini ile artık bir milyon volt üretebilirdi. Fakat o sene, Mart ayının tam ortasında, felâket kapıyı çalmıştı.

Tesla'nın laboratuvarının bulunduğu binada yangın çıkmıştı. Her şey yanmıştı. Dünyanın en büyük elektrikçilerinden Nikola TeslaTesla, cesaretini ve hevesini tamamen kaybetmiş bir şekilde döndüğü Gerlach'taki odasında dün sabah yatağa düşmüştür. O andan itibaren kendisinden haber alınamamıştır. Mahvolmuş bir hâldeydim. Ne diyebilirdim ki? Koca bir ömür harcanan çalışma, yalnızca bir saat kadar süren bir yangın ile gidivermişti. Zamanlaması daha kötü olamazdı. İngiltere'de, Guglielmo Marconi isimli genç bir İtalyan deneyci büyük uğraşları sonucunda, telsiz telgraf için bir cihaz üretmişti. Fikirlerinden Marconi'nin istifade edeceğinden endişelenen

Tesla yeni bir laboratuvar açmış ve hızla, kablosuz ileşim sistemini tamamlamaya koyulmuştu.

Tesla tarafından 1897'in Eylül ayında alınan bu patent, radyo için temel teknolojiyi teşkil etmektedir. Fakat Tesla'ya, bu buluşu için hak ettiği itibarın verilmesi 50 yıl alacaktır. Çeşitli ülkelerde çeşitli insanlar, bunun iletişim maksatlı kullanılabileceği fikrindeydiler. Fakat bana göre, gerçek vizyon sahibi

Tesla'ydı. Öyle ki sinyalleri belirli bir taşıyıcı frekansında yayımlamayı ve yalnızca tek frekansa duyarlı, tek frekansa uyumlanmış bir dizi anten ile bu sinyallerin yalnızca birinin algılanmasını ve bu sayede bilgi iletimini gerçeklemeyi düşünüyordu. Yine bir kere daha, onun hayalleri, içinde yaşadığımız dünyayı tarif ediyordu. Kozmik Dalgalar O günlerde o kadar umutsuz ve keyifsiz bir hâldeydim ki kendime düzenli olarak uyguladığım elektrik tedavileri olmadan, yeniden hayat bulabileceğime inanmıyordum. Yorgun bir bedene, en çok ihtiyacı olan şeyi veriyor: Hayat gücünü. Laboratuvarının mahvoluşunun ardından Tesla, doğunun düşünce sistemi ve metafiziğine karşı derin bir ilgi beslemişti. Bay Tesla, vedantic prana, akasha ve kalpas hakkında öğrendikçe büyüleniyor ve bu öğretilerin modern bilmin tutabileceği salt teoriler olduğunu ifade ediyordu. Hindu hocası Swami Vivekananda'dan esinlenen

Tesla evreni, titreşimlerin ve dalgaların bir semfonisi olarak görmeye başladı. Bu sonsuz boşlukta, hayal edilemez bir hızla dönüp duruyoruz. Her şey dönüyor. Her yerde enerji var. Bu enerjiden daha da fazla istifade edebilmemizin bir yolu olmalı. 1898 yılında, Tesla'nın laboratuvarında alışılmışın dışında bir deney gerçekleşmişti. Demirden bir ayağın üzerine, küçük bir mekanik osilatör yerleştirmişti. Cihazın zamanlamalı bir şekilde ürettiği darbeler, tüm binayı titretmişti. Civar mahalin camları sallanmaya başlamış fakat kendisi, merkez üssünde bulunduğundan olup bitenleri laboratuvarına birkaç polis gelene kadar fark etmemişti. Ve olanları fark etmesiyle, eline aldığı balyoz ile osilatörü kırması bir olmuştur. Polis memuruna ise yalnızca, çok ilginç bir deneyi maalesef az evvel kaçırmış olduklarını söyler.

Tesla, frekans ile, rezonans kavramı ile saplantılıydı diyeceğim. Cihazını alıp ofisindeki kirişe koyduğu hikayeyi biliyorsunuz, binanın frekansını yakalıyor ve... Demek istediğim, bu uydurma bir hikaye tabi. Fakat özünde şu noktaya temas ediyor... Ana! Eğer doğru frekansı yakalarsam Dünya'yı yerinden

oynatabilirim. Aslında istiyor da... Dünya'nın frekansından bahsediyor ve eğer bunu yapabilirse, hani, Dünya'yı neredeyse ikiye ayırabileceğinden söz ediyor. Bu esnada, Marconi daha uygulanabilir şeyler üzerinde çalışıyordu ve İngiltere'nin Salisbury Ovası'nda bir sinyali 8 kilometre kadar uzağa gönderebilme başarısını göstermişti. Altta kalmak istemeyen

Tesla, tamamıyla yeni olan bir buluşunu tanıtmaya karar vermişti. Özel olarak inşa edilen bir havuzda, üzerine kablo bağlanmamış küçük bir mekanik botun, mucit tarafından kontrol edildiğini gören muhtemel sponsorlar, şaşkına dönmüştü. Bu, Dünya'nın ilk radyo kontrollü cihazıydı. Makinenin ayrıca düşünme yeteneği de var gibiydi. Birisi "64'ün küp kökü nedir?" sorusunu ortaya atmış ve makinenin ışığı 4 kere yanıp sönmüştü. İzleyiciler o kadar şaşırmıştı ki Tesla, içeride kimsenin olmadığını ispatlamak için kapağı kaldırmak zorunda kalmıştı.

Tesla, 1898 yılında radyo kontrollü botunu geliştirmiş, patentini almış ve bunun bir savaş teçhizatı olduğunu düşünmüştür. Buluşunu, savaşı sonlandırıcı bir mantıkla ele almıştı. Onu gözden geçiren ordu ise, bunun çok karmaşık ve savunmasız olduğunu düşünmüştü. Gösteriden hemen sonra, Mark Twain Avusturya'dan şunları yazmıştı: Sevgili Bay Tesla, İcat etmekte olduğun bu "yıkıcı terör"ün Avusturya ve İngiltere patentlerini aldın mı? Ve bu buluş bundan böyle savaşı imkansız hâle getirecek mi? Eğer öyleyse, belirleyeceğin bir fiyat üzerinden onu satmamı ister misin? Saygılarımla, Mark Twain Fakat, yalnızca yıkan bir aletin mucidi olarak hatırlanmak gibi bir arzum yok. Savaşı ortadan kaldıran bir mucit olarak hatırlanmayı tercih ederim. En büyük gururum bu olurdu. Kolorado Springs 1899 yılının yazında Tesla, bir dizi gizli deneyi gerçekleştirmek üzere Kolorado Springs'e, Kolorado'ya gitti. Meraklı yerel gazetecilere, 1900 Paris Sergisi için Pikes Tepesi'nden Paris'e kablosuz bir mesaj göndermeyi amaçladığını söyledi. Fakat planları, bunun çok daha ötesindeydi. Elektrik gücünün, birazcık yükseğe çıkılarak yukarı atmosfer üzerinden iletilebilmesinin nihayet mümkün olacağı sonucuna vardım. Şehrin hemen dışında, çatı panelleri sürülebilen bir deney istasyonu kurdu. Dante'nin Inferno'sundan alıntıladığı İtalyanca bir metni ahşap yapının girişine asmıştı. Metinde şöyle yazıyordu: "Buraya giren herkes, tüm umutlarını dışarıda bıraksın."

Tesla, istasyonun yapım safhasında yıldırımlar üzerine çalışmıştı.

Tesla'nın yıldırımlara duyduğu büyük merakı şimdi anlayabiliyorum. Çünkü yıldırımlarda olup biten şey, elektriğin bir yerden başka bir yere iletiliyor olmasıdır. Yalnızca elektrik sinyallerinin değil, gerçek elektrik gücünün de bir yerden başka bir yere aktarılıyor olmasıdır. Ve bu olay havanın kırılması, iyonlaşması ve plazma dediğimiz hâle geçişiyle gerçekleşiyor. Plazma hâline geçişi sebebiyle hava artık bir an için iletkendir ve tıpkı bir elektrik telinin ilettiği şekilde elektriği iletir. İstasyonunda, "Dev Verici" olarak adlandırdığı

Tesla bobininin inşasına başladı. Bu, o güne dek üretilenlerin içinde en büyüğü olacaktı. Bakır yapraklı bir küreyle taçlanmış 44 metrelik bir anten binanın üzerinden yükseliyordu. Tüm istasyon aslında, yıldırım üreten bir makineydi.

Tesla bir gece geç saat, vericisini teste tâbi tuttu. Yardımcılarından birine anahtarı kapamasını işaret etti. Bobinden devasa büyüklükte elektrik huzmeleri fırlıyor ve odada cirit atıyordu. Elektrik akımının boşalırken çıkardığı patlama sesleri kulakları sağır ediyordu. Dışarıda, binanın tepesindeyse 30 metreden uzun yapay şimşekler antenin tepesinden fırlamaya başlıyordu. Gök gürültüsü 32 kilometre uzaktaki küçük madenci şehri Cripple Creek'ten işitilebiliyordu. Bir anda, yıldırım kesiliverdi ve tüm Kolorado Springs karanlığa gömüldü. Deney, bölgesel güç tedarikçisinin jeneratörlerinde yangına ve tahribata sebep olmuştu. Kasaba sakinleri öfkeliydi ve bu gizemli yabancıdan korkmaya başlamıştı.

Tesla yılmadan, kablosuz güç üzerine gerçekleştirdiği deneylerine 6 ay daha devam etti. Bir gece geç saatlerde, alışılagelmedik bir olay cereyan etmişti.

Tesla, aparatının, kendini tekrarlayan bir sinyal almakta olduğunu fark etti. Bunun, beklemediği bir şekilde, dış dünya ile gerçekleşen bir iletişim olduğuna inanıyordu. Amerikan Kızılhaç'a yazdığı bir mektupta şöyle dedi: "Kardeşlerim, başka bir âlemden bir mesajımız var, şöyle diyor: Bir... İki... Üç..." Basın bunu alay konusu etmişti. Eğer bu esrarengiz "Bir, İki, Üç" Tesla'nın söylediği gibi Mars'tan

gönderildiyse özellikle Kolorado Springs'i seçerek hiç şüphe yok, şahane bir zevk örneği göstermişler. Buluşsal bilmin bir kuralıdır; Bir iddiada bulunacaksanız, iddianız esaslı ve tutarlı olsun. Çoğu insan bu sayede "büyük adam" sıfatı kazanmıştır. Kolorado Springs Gazetesi İddiaları yüzünden kendisiyle fazlasıyla alay edilmiş de olsa uzaydan bir radyo dalgası algılayan ilk kişi Tesla olabilirdi.

Tesla'nın bu sinyalleri uzaydan almış olabileceğine inanıyorum. Bu sinyalleri bugün, biz de alıyoruz. Çünkü kullandığımız şey radyo teleskobu. Radyo teleskoplarının yaptığı iş bu; uzaydan sinyaller almak. Fakat bunlar dünya-dışı medeniyetlerden değil güneşten ve yıldızlardan gelen sinyaller. 7 Ocak 1900 günü, Tesla bir trenle New York'a geri döndü. Belki de yıldırımların gücü konusunda ustalaşmıştı. Ya da en azından kendisi öyle düşünüyordu. Kolorado'da keşfettiğim kanun, harika olmakla birlikte planıma uygun olarak inşa edilecek büyük bir santral sayesinde önceden hayal dahi edilemeyecek sonuçları elde etmenin artık mümkün olabileceğini gösteriyor. Bekleyin ve heyecanı görün!

Hayallerin Kulesi

Tesla evine döndüğünde yepyeni bir yüzyıla girilmişti. Elektrik, şehirdeki büyük gelişimi teşvik ediyordu. Şimdi de yeni bilim dalı 'kablosuz iletişim' ile ilgili iddialar konuşuluyordu. Yatırımcıların ilgisini, yeni şirketi "Marconi America"ya çekmek isteyen Marconi, 1900 yılında New York'a gelmişti. ABD patent ofisine, bir telsiz telgraf sistemi için patent başvurusunda bulunmuş fakat buluşu

Tesla'nın buluşuna benzediği gerekçesiyle başvurusu reddedilmişti.

Tesla'nın sisteminin, çalışabileceğiniz elektromanyetik dalgaları verimli bir şekilde üreten güçlü bir rezonans üreticisi olduğu Marconi ve aynı şekilde dönemin diğer araştırmacıları için zannediyorum açık bir hâl almıştı. Geleceğinden emin bir şekilde Waldorf Astoria Hotel'e yerleşen Tesla, Century Magazine dergisine sansasyonel bir makale yazmıştı. Öncelikle şunu soralım: Her şeyi yürüten kaynak nedir? Tüm bu enerji tek bir merkezden çıkıyor, tek bir kaynaktan: Güneş'ten. Bu detaylı ve gelecekçil görüşünde, Güneş'in enerjisinden bir anten ile faydalanmanın yollarından bahsetti. Elektrik enerjisiyle hava koşullarının kontrol edilebileceğini ileri sürdü. Makinelerin sayesinde, savaşların kısa sürede ortadan kaldırılacağı tahmininde bulundu. Ve tüm ulusları birleştirmek için küresel bir kablosuz iletişim sistemi önerdi. "Kablosuz" tamamıyla uygulandığı zaman Dünya, her bir hücresine yanıt verebilen kocaman bir beyne dönüşecektir. Bize hem güç hem de iletişim üzerine kurduğu bir vizyondan, küçük değil, küresel çapta düşüneceği bir vizyonundan bahsediyor. Ve eğer işe yararsa, hepsi harika olacaktı tabi. Küresel iletişim ağı fikri, dünyanın en güçlü isimlerinden birine, J. Pierpont Morgan'a çok cazip geliyordu.

Tesla'nın dünya çapındaki radyo yayın merkezine $150,000'lık bir yatırım yapmayı kabul etmişti. Fakat mucidin asıl hedefi endüstriyel seviyedelerdeki elektrik gücünü kablosuz olarak iletebilmekti.

Tesla bu planını yatırımcısından gizlemeyi tercih etmişti. 1900 yılının yazında, Tesla Shoreham, Long Island'a taşındı ve Wardenclyffe adlı dev bir kule ve tesisin inşasına başladı. Bütünüyle odun kalaslarından meydana getirilen bu hayallerin kulesi yerden 57 metre yükseğe uzanıyordu. Kulenin yanındaki tesis, Stanford White adlı bir mimar tarafından tasarlanmış ve büyük bir gizlilik altında inşa edilmişti. O büyüklükteki bir istasyon ile sorunsuz bir şekilde Atlantik'in diğer ucuna pekâlâ sinyal gönderebilirdi. Fakat o hâlâ, kablosuz güç aktarımının peşindeydi. Kule kıvılcımlar saçarak, gürültüler çıkararak geceyi aydınlatacaktı. Bu tür deneyler, tüm mahali ayağa kaldırmıştı. Daha sonra, 8 Aralık 1901 günü Marconi bir adım daha ileri atarak meşhur "S" harfini Atlantik'in öbür ucuna gönderdi.

Tesla, Marconi'nin kaydettiği gelişmeleri ciddiye almıyordu. Marconi iyi çocuktur. Bırakın devam etsin. Patentlerimin 17 tanesini kullanıyor zaten. Marconi hakkındaki basit gerçek sinyallerin iletimi için Tesla'nın sistemini kullandığı ve bu fikirleri kendisinin geliştirmiş olduğunu iddia ettiğidir. Morgan, yatırımının hikmetinden şüphe etmeye başlamıştı. Marconi'nin sistemi yalnızca çalışmakla kalmıyordu, aynı zamanda ucuzdu da. Ve teknik sorunlar, Tesla'nın yakasına yapışmaya başlamıştı. Tekrar Morgan'ın yanına gitmiş ve daha fazla para istemişti. Morgan, "Atlantik üzerinden radyo yayını işi ne oldu? Nasıl gidiyor?" diye sorar. Açıkçası iyi gitmiyordur.

Tesla, Morgan'a gerçek planını anlatmaya mecbur kalmıştı. Tasarlamaya çalıştığım ve kesinlikle başarabileceğimi düşündüğüm şey, basit bir mesaj aktarımından ziyade elektrik gücünün dünya çapında aktarımıdır, Bay Morgan. Yalnızca 100 beygir gücündeki bir santral, yüzlerce milyon aleti çalıştırmaya yetebilir. Fakat Morgan işine bakıyordu ve Marconi'yi destekleme kararını çoktan vermişti. Mektubunuzu aldım ve cevaben, size şu an için daha fazla avans verme konusunda pek hevesli olmadığımı söylemem gerekir. J. Pierpont Morgan Mucidin Wardenclyffe'teki işi bıraktığı ve mali açıdan da tam anlamıyla sıçtığı haberi hızla yayılmıştı. 1903 yılının bir gecesi, Shoreham sakinleri, kuleden çıkan parlak ışığı ve havanın Kutup Işıkları'nınkine benzeyen manzarasını gördüklerinde hayretler içinde kalmıştı. Fakat Tesla, aslında kablosuz güç aktarımı yapamıyordu. En büyük hatası, hayal ediyor olmasına karşın kağıt üzerinde çok az hesaplama yapıyor olmasıydı. Çünkü kağıt üzerinde, gücün aktarılabileceğini fakat aktarılabilecek bu gücün çok fazla olmayacağını anlardı. Radyo dinlemek için, bir televizyon ya da bir telefon için güç aktarımı yapabilirsiniz. Fakat ışıkları yakmak gibi bir arzunuz olursa, gerçekten çok yüksek akımlara ihtiyacınız olur çünkü uzayın çok geniş oluşundan dolayı güç, etkisini kaybedecektir.

Tesla öleceği güne dek, bunun gerçekleştirilebileceği inancını taşıdı. Bu bir hayal değil. Elektrik Mühendisliği bilminin basit bir başarısından ibaret. Yalnızca pahalı. Kör, korkak, kuşkucu dünya... Modern Promete Wardenclyffe, Tesla'nın kariyerinde bir dönüm noktası olmuştu. Bir modern Promete gibi, çok yükseğe erişmiş ve başarısız olmuştu. 1904 yılında Birleşik Devletler Patent Ofisi, önceki kararlarını aksi yönde değiştivermiş ve radyo için Marconi'ye bir patent vermişti. Bir yıl sonra,

Tesla'nın temel alternatif akım patentlerinin süresi dolmuştu. Dünya'ya güç sağlayan bu buluşlar artık herhangi bir bedel ödenmeksizin herkesçe kullanılabilirdi. Halk, Tesla'nın buluşunun şirketlerden milyarderler çıkardığını ve kendisinin de beş parasız kaldığını fark etmemişti. İşini idame ettirebilecek parası kalmayan

Tesla, yapayalnız bir dünyanın içine sürüklenmeye başlamıştı. İşin ticaretine büsbütün ilgisizdi. Aslında bunun, onu rahatsız ettiğini de zannetmiyorum fakat gerçekleştirdiği buluş ve keşiflerin önemiyle ticaretlerinin önemi arasındaki bağı kuramamıştı. Ara sıra, şehir parklarında güvercinleri beslediği görülüyordu. Bunlar benim can dostlarım.

Tesla'nın geçirdiği bunalım 1909 senesinde, Marconi'nin bir Nobel ödülü ile ödüllendirilmesi sonucu, öfkeye dönüşmüştü. Bay Marconi bir eşşoğludur.

Tesla ve radyo meselesi, kesinlikle çok ilginç bir meseledir. Radyonun belli başlı kavramlarını ilk olmasa da çok önceleri açıklamış ve üstüne, bunları patent aşamasına kadar getirmişti. Çaresiz, paraya gereksinimi olan Tesla, patent haklarının ihlâl edildiğini iddia ederek Marconi'nin şirketini dava etmişti. Fakat büyük bir şirketle gireceği yasal bir mücadeleyi destekleyecek yeterli kaynağa sahip değildi ve nihayetinde vazgeçti. Marconi Nobel ödülünü, Tesla'nın kesinlikle kendine ait olduğunu düşündüğü çalışması ile almıştı. Zannediyorum savaşta olduğu gibi "Kablosuz"da da her şey mübah. 1915'te, Nobel ödülü Tesla'nın hayatına bir kez daha girmişti. İsveç hükümeti, gelecek hafta dağıtacağı Nobel ödüllerinin sahiplerini şöyle kararlaştırdı: Fizik: Thomas A. Edison ve Nikola TeslaTesla. New York Times'ın ön sayfasından duyurduğu bu habere, Tesla dahi şaşırmıştı. Bana bahşedilen bu onurun, elektrik enerjisinin kablosuz iletimi ile ilgili olduğu sonucuna vardım. Fakat bir hafta sonra ödül, 'X-Işınları' ve 'Kristal Yapı' ile ilgili çalışmalarından ötürü İngiltere'nin Oxford kentinden William H. Bragg'e verilmişti. Bu utanç verici durumun sebebi asla, kesin olarak açıklanmadı. Bir söylentiye göre Tesla, ödülü Edison ile paylaşmayı reddetmişti. Nobel ödülünün Tesla'nın hayatında neleri değiştirebileceği çok geçmeden açığa çıkmıştı. Elektrik mucidi Nikola Tesla'nın, $935'lık ödenmemiş vergi borcu sebebiyle hakkında açılan davada yeminli olarak verdiği ifadede meteliğe kurşun attığını ve kredilerle ayakta durmaya çalıştığını söyledi. Çoktan hak etmiş olduğu itibarını kendisine iade etmek adına Amerika Elektrik Mühendisleri Enstitüsü

Tesla'yı, seçkin ödülleri olan Edison Madalyası ile ödüllendirmeye karar verdi. Fakat sunum gecesi, onur konuğu ortalarda yoktu ve Edison da, iş münasebetiyle yola çıkmıştı.

Tesla'yı New York Halk Kütüphanesinin karşısındaki sokakta, güvercinleri beslerken buldular. O gece, madalyasını kabul etmeye sonradan ikna edilen Tesla kablosuz güç aktarımını sağlayacak buluşunu nihayet tamamladığını duyurdu. Enerji, uzaktaki bir yere gidecek ve Kutup Işıkları gibi bir şey göreceksiniz. Sonuç olarak, harika sonuçlara varıyoruz. Dinleyiciler, Tesla'nın gerçekler ile irtibatını kaybetmekte olduğunu düşünüyordu. Çılgın Bilim Adamı Birkaç sabit fikirli, bencil ve kıskanç şahsa, çabalarımın önünü kesme hazzını yaşatmaya hiç niyetim yok. Bu adamlar benim gözümde, iğrenç bir hastalığın mikroplarından farksız. Biliyorsunuz, o sıralarda Tesla artık herhangi bir mali imkana sahip değildi. Otellerden ve tanıdığı insanlardan gelen yardımlara muhtaçtı neredeyse. Yaralı kuşları, iyileştirmek üzere oteldeki odasına getirmeye başlamıştı. Hayatının o döneminde insanlardan ziyade, daha çok güvercinler ile arkadaşlıkları mevcuttu. Müşavir mühendis olarak çalıştığı Metropolitan Kulesi'nde kendisine küçük bir ofis ve laboratuvar sağlayabildi. Fikirlerini değiştirmek için, sıklıkla Times Meydanı'ndaki film gösterilerine katılıyordu. Burada, gelecekçil fikirlerinin ekrana yansıdığını görebiliyordu. Fakat fikirleri yalnızca bilim kurgu dergilerinde ve filmlerinde kabul görüyordu. 1924 yılında, Tesla'nın Kolorado Springs'teyken yıldırım ateşleyen bir "Ölüm Işını" makinesi icat ettiği şeklinde bir haber raporu yer almıştı. Mucitten tuhaf bir şekilde konuyla ilgili ses çıkmıyordu. Bu esnada, bilim dünyasında yeni bir yıldız, Albert Einstein, izafiyet teorisi ile tüm dünyanın ilgisini üzerine çekmişti.

Tesla, Einstein'in çalışmasının geçerliliğine durmadan dil uzatıyordu. Bilim adamları şu günlerde, gerçeklikle ilgisi olmayan denklemlerin peşinde dolanıp duruyor. Atom enerjisini açığa çıkaracak olursak, insanlığa hayırdan ziyade bir felaketin kapılarını açabiliriz. Fakat kimse onu ciddiye almamıştı. Bence her kuşağın bilim adamları ortaya çıkan yeni fikirlerin, kendi fikirlerine faydadan ziyade zarar getireceğini ve onların yerini alacağı hissine kapılırlar.

Tesla, Einstein'in bizi entellektüel açıdan yanlış istikamete yönelttiğini düşünüyordu. Geleneksel bilim tarafından reddedilen Tesla, ilgisini yine ezoteriğe çevirmişti. Zekasının her türlü alanı kolaylıkla benimsediği görülüyordu. Fakat sosyal beceriler konusunda çok zayıftı. Ve bu çok büyük bir utançtı... Çünkü bu zafiyeti, dehasını pratik olarak kullanabilme yeteneğine mani oluyordu.

Tesla neredeyse inzivaya çekilmişti. Ancak ara sıra gizemli Alman şair George Sylvester Viereck'in evindeki ziyafetlere katılıyordu. Ve her seferinde, ziyaretçilerin ilgisini çekiyordu. Sohbetimizin ortasındayken odaya sanki hayalete benzer bir figür girerdi. O kadar hafif yürürdü ki... Bizde, sanki dünya-dışı bir canlı olduğu izlenimini bırakırdı. Ve bana o zaman gerçek dışı gelen, bilimden ziyade psişiğin doğasında olan her türlü şeyden konuşurdu.

Tesla, "Tanrısal Dedikodu Kırıntıları" adında tuhaf bir şiir yazmış ve bunu Viereck'e ithaf etmişti. “Kozmik telefonumla dinlemedeyken, Birkaç söz işittim Olimpus'tan esen, “Yeniler bahsediyor kozmik bir silahtan, Eğlenceli değil taşlanmak bu nazardan. Şiirin anlamı çok geçmeden açıklanacaktı. Savaşı Lağvedecek Silah Savaşa karşı olan nefretim, bana babamdan mirastı ve sökülüp atılamazdı. Savaş, güçlüyü zayıf kılarak değil, güçlü yahut zayıf her ulusu kendini savunabilecek düzeye getirerek sona erdirilebilir. Amerika'nın en tanındık mucidi Thomas Edison, 1931 yılında ölmüştü. Aynı yıl, Tesla yeniden hayata dönmüştü. Arkadaşları, 75. yaş günü için ona kutlama hazırlamışlardı. Time dergisi, kapak sayfasını onun resmine ayırmıştı. Dünyanın dört bir yanındaki bilim adamlarından takdir mektupları yağıyordu. Bunlardan biri de cömertlik sahibi Albert Einstein idi. Hayat boyu ifa ettiğiniz görevinizdeki büyük başarınızdan ötürü sizi kutlarım. Bu ilgiden oldukça hoşlanan Tesla, bir basın toplantısında bütünüyle yeni bir güç kaynağı keşfettiğini duyurdu. Bu fikir aklıma ilk geldiğinde bende büyük bir şok etkisi yaratmıştı. Şu sözde atom enerjisini açığa çıkarmakla ilgisi olmadığını belirtmeme de izin verin. Hayatının geç dönemlerinde yaptığı önerilerin çoğunun, hem o dönemlerde hem de günümüzde uygulanamayacak kadar ezoterik olduğunu düşünüyorum. Almanya'da Nazilerin iktidara gelişiyle birlikte

Tesla, yeni güç kaynağının ifşası için doğru anın geldiğine karar kılmıştı. Bu, telefors adı verilen, insan yapımı bir tür yıldırımdı ve gökyüzünde seyreden bir uçağı vurabilirdi. Elektriğin ustası ve radyonun öncüsü Nikola Tesla, ürettiği güçlü 'ölüm ışını' sayesinde orduları yıldırım hızıyla süpürebilen, dev

gemi ve uçak filolarını yok edebilen bir makine üzerinde çalıştığını duyurdu. Şimşekleri bir silah gibi kullanma fikri şüphesiz binlerce yıl öncesine dayanır; en azından Antik Yunanlıların dönemine. Şimşek fırlatan Zeus'u düşünün. Tesla'nın başlıca katkısı doğru, bilimsel, akılcı en azından bu şimşekleri kontrol etme ve onları uzun mesafeler üzerinden fırlatma fikri ile çıkagelmiş olmasıydı.

Tesla, Kolorado Springs'teyken bu fikir üzerine deneyler gerçekleştirmişti. Şimdi ise bunu daha büyük ölçekte deneme niyetindeydi. Amacı, küçük tungsten ya da civa parçacıklarını yüklemek ve daha sonra bir ucu atmosfere açılan özel bir silah aracılığıyla bu parçacıkları yıldırım gücüyle hızlandırmaktı.

Tesla'nın ölüm ışınının Superman adlı çizgi filmde Electrothanasia Işını adıyla yer alışı, halkın hayal gücünü harekete geçirmişti. Fakat mesele, bilimkurgudan fazlasıydı.

Tesla bu fikri muhtelif devletlere satmaya çalıştı. Bunlar: İngiltere, Sovyetler Birliği ve Birleşik Devletler, Almanya'nın muhalifi müttefik devletlerdi. Sistemi için İngiltere'ye 30 milyon dolarlık bir fiyat teklifi yapmış ve pazarlığa girilmişti.

Tesla ödemenin, son planların gönderiminden önce yapılmasını isteyince anlaşma suya düştü. İngilizler kendi ölüm ışınlarını geliştirme girişiminde bulunduysa da projenin ömrü uzun sürmedi. Nazilerin Yugoslavya'yı kuşatmasıyla Tesla, eski ülkesine bir ışın silahı sistemi satma teşebbüsünde bulunmuştu. 9 adet istasyona ihtiyaç olunmalı. Dördü Sırbistan için, üçü Hırvatistan ve iki tanesi de Slovenya için. Bu, pek sevgili anayurdumuzu koruyacak. Bu noktada, Tesla'nın hemşehrileri dahi onun tam anlamıyla yaşlı bir bunak olduğunu düşünmüştü. 1937 yılının bir günü, Tesla oteldeki odasından ayrılıp güvercinlerini beslemek üzere yola koyulmuştu. Otelden birkaç bina ötede, bir taksi kendisine aniden çarpmış ve

Tesla yere kapaklanmıştı. Üç kaburga kemiği kırılmıştı. 81 yaşındaydı. Westinghouse yöneticileri Tesla'nın, şirketleri adına yaptıklarını unutmamış hayatının kalan kısmında, oda ve yemek ücretlerini karşılama kararı almıştı. Mucit ayrıca Yugoslav hükümetinden cüz'î bir maaş alıyordu. 1942 kışında,

Tesla'nın ölüm haberinin eli kulağındaydı. Yeniden, ışın silahı konusunda Birleşik Devletler'in ilgisini çekmeye çalışmıştı. İki hükümetin mühendislerinin de tavsiyesi üzerine Tesla'nın planlarını değerlendirmek üzere, 8 Ocak 1943 günü Beyaz Saray'da, üst düzey yetkililer arasında bir görüşme ayarlandı. Fakat toplantı asla gerçekleşememişti.

Tesla bobini, endüksiyon motoru ve daha yüzlerce elektrik aletinin mucidi Nikola Tesla, dün gece New Yorker Oteli'ndeki süitinde hayata veda etti. Geçen Perşembe gecesi, burada, şehrimiz New York'ta 87 yaşında bir adam, otelindeki mütevazı odasında hayata gözlerini yumdu. 10 Ocak 1943 günü, New York Belediye Başkanı Fiorello LaGuardia radyoda, Tesla'yı onurlandırmıştı. Yokluk içinde öldü fakat kendisi dünyanın gelmiş geçmiş en faydalı ve en başarılı adamlarından biriydi. Endüstriyel dünyamızdan Bay Tesla'nın emeklerinin ürünlerini çıkaracak olursak endüstrinin çarkları dönmeyi bırakacak.. ve elektrik trenlerimiz, arabalarımız duracaktır. Kasabalarımız karanlığa gömülecek, değirmenlerimiz ve fabrikalarımız bu gece işlerliğini kaybedecektir. Fakat Tesla ölmedi.

Tesla'nın gerçek ve önemli yanı, uygarlığımızın, günlük hayatımızın ve halihazırdaki savaş çabamızın ayrılmaz bir parçası olan büyük başarılarında yaşıyor. İronik bir şekilde, ölümünden yalnızca beş ay sonra, ABD Yüksek Mahkemesi, Marconi'nin patent unsurlarının geçersiz olduğunu duyurdu. Bu karar, radyonun temel teknolojisi için patent önceliğinin Nikola Tesla'ya ait olduğunu tasdikledi. Kayıp Belgeler Merhum Nikola Tesla'nın meçhul nesneleri, ekipmanı, deneyleri ve araştırmaları. Casusluk

Tesla'nın ölümünün ardından, güçlü bir silah icat etmiş olabileceğine dair korkular, hızla yükselmeye başladı. Yetkili FBI özel ajanı P.E.Foxworth, olayı soruşturması için görevlendirilmişti.

Tesla'nın belgelerinin güvende olmadığı konusunda bilgilendirilmişti.

Tesla'nın sıklıkla "Ölüm Işını" olarak adlandırılan elektrik gücünün radyo aktarımı üzerine yaptığı deneylerini tamamladığı ve noksansız hâle getirdiği bildirildi.

Tesla'nın, Sava Kosanovich adlı uzaktan bir akrabası bu önemli belge ve planları ele geçirmek için girişimlerde bulunuyor.

Tesla'nın gelecek vaad eden diplomat yeğeni Kosanovich'in, komünistlerle bağlantıları olduğundan şüpheleniliyordu. Amcasının eşyalarının Yugoslavya'ya iade edilmesi konusunda ısrarcıydı. Kosanovich, içinde bir vasiyetname olabileceğini düşünerek, kasayı açması için bir çilingir çağırmıştı. Herhangi bir vasiyetname tespit edilmemişti. Ve gizli silahlar ile ilgili, Sovyetler ile görüşmeler yapıldığıyla ilgili bir sürü söylenti vardı. Her türlü şey konuşuluyordu, anlayacağınız. Ölümünden kısa süre önce, Tesla, bir teslimatçıya, içinde güçlü bir silahın bulunduğunu söylediği bir kutu göstermişti. Birkaç kişi beni aradı ve otel odasında belirli bir tür kutu görüp görmediği sordu.

Tesla'nın icat ettiği bir çeşit gizli bir makine falan arıyorlardı. Asla öyle bir şey görmemiştim. ABD Yabancı Mülkiyeti Dairesi Tesla'nın tüm mallarına, sahipleri belirlenebilene kadar el koymuştu. Tüm belgeleri inceledikleri su götürmez bir gerçek. Çünkü belgeler sıralı değillerdi ve belli başlı bazı şeyler de yerlerinde yoktu. Işın silahlarıyla ilgili tüm teknik belgeler ABD ordusunun ajanları tarafından gizlice mikrofilme alınmıştı. 6 Ağustos 1945'te, Japonya'nın Hiroshima kentinde ilk atom bombası patlatılmıştı. Bomba, çok geçmeden Sovyetlerin eline geçecekti. Bu dönemde, Tesla'nın ışın silahı ile ilgili belgelerinin kopyası Dayton, Ohio'daki Wright Field Hava Üssüne gönderilmişti. Burada, nükleer-bomba saldırısına karşı savunma geliştirmek amacıyla "Proje Nick" adında bir araştırma programı başlatıldı. Bazı belgelerinin... kopyaları, analiz için 1945'te, Wright-Patterson'a gönderildi. Ne benim tesisime ne de onun öncülü olan tesise getirilmişti. Analiz edilmek üzere üssün başka bir bölümüne gönderilmişti. Ve daha sonra ortadan kayboldular. Kimse onlara ne olduğunu bilmiyor gibiydi. 1952'de Sava Kosanovich, Tesla'nın hâlâ New York'ta saklanmakta olan eşyalarını, mucidin anavatanına geri götürmek için ABD'li yetkililerden izin almıştı. Şahsen, ABD hükümetinin, Yugoslav hükümetine bırakmadan önce Tesla'nın belgelerinde değerli birkaç şey aramış olabileceği düşüncesindeyim. Belgrat'ta, Yugoslavya başkanı Mareşal Tito tarafından bir Tesla Müzesi açıldı. Fakat müze Soğuk Savaş günlerinde, batının bilim adamlarına ve alimlerine kapalıydı. Daha sonra 1960 yılında, Sovyet lideri Khrushchev, SSCB'nin yeni ve güçlü bir silah geliştirdiğini duyurmuştu. Rusların Belgrat'ta ya da başka bir yerde, Tesla'nın ışın silahlarıyla ilgili kayıp belgelerine ulaşmış olabileceği konusunda ABD yakasında endişeler vardı. Parçacık ışın silahı ile ilgili bu belgelerin Sovyetler Birliği tarafından ele geçirilmiş olması mümkün. Fakat mesele yalnızca bu değildi. Diğer bir deyişle, bence ABD, Tesla'nın ışın silahıyla ilgili belgelerini en başından beri elinde tutuyordu. Lawrance Livermore laboratuvarlarında bir Amerikan Işın Silahı programı başlatılmıştı. Fakat mühendisler etkili bir yönlendirilmiş enerji silahi üretemiyordu. Her zaman için, Nikola Tesla'nın bir tür hayranı olmuşumdur, ve kendisinin, 1930'lı yıllarda bir 'Yüklü parçacık ışın silahı' kavramını geliştirmiş olduğu kesin. Doğrusunu söylemek gerekirse, nasıl yapmayı düşündüğü konusunda en ufak bir fikrim yok. 1978 yılında, deliller Sovyetlerin Ukrayna'da, Semipalantisk yakınlarında dev bir ışın silahı üretme çabasında olduğunu gösteriyordu. Kısa süre sonra, 1983 yılının Mart ayında, Başkan Ronald Reagan Stratejik Savunma Girişimi'nin başlatıldığını duyurdu. Bize nükleer silahları kazandıran bilim adamlarımızdan büyük yeteneklerini, artık insanlığın yoluna ve dünya barışına yönlendirmelerini ve nükleer silahları aciz ve hükümsüz kılmanın yollarını bize armağan etmelerini rica ediyorum.

Tesla'nın ışın silahı koruma kalkanı fikri atom silahlarının yıkıcı tehditlerine karşı mücadelede kullanılması suretiyle, ABD tarafından nihayet ciddiye alınmıştı. Dolaylı delillere rağmen, Tesla'nın fikirlerinin ya da planlarının Stratejik Savunma Girişimi'nde kullanıldığına doğrudan işaret eden bir kanıt yoktu. Ve bugün bile, yatırımlar ve araştırmalar ile geçen onlarca yıldan sonra bilim adamları ışın silahlarının gerçekçi olup olmadığı konusunda mutabık değil. İlk olarak, kısa bir özet geçmeme izin verin. Size söyleyebileceklerim sadece; bu fikirleri gerçekten silahlandırılabilir bir konuma getirebilmek için ABD'de ve diğer ülkelerde kayda değer bir çaba harcandı. Ve o noktada bıraktık. ABD hükümetinin hiçbir arşivinde Tesla'nın ölümünün hemen akabinde kopyalanılan teknik belgeler bulunmuyordu. Peki Tesla'nın elektrik gücünü kablosuz olarak iletmeyi öngören o büyük hayaline ne olmuştu? Burası, Donanma ve Hava Kuvvetleri Yüksek Frekanslı Aktif Auroral Araştırma Programı'nın

diğer adıyla HAARP'ın Gakona - Alaska'daki tesisi. Büyük anten dizisi, iyonosfere yüksek enerjili mikrodalgalar göndermek üzere tasarlanmış.

Tesla bir dâhiydi, çünkü daha kimse Dünya'nın fiziğini ve bugün iyonosfer dediğimiz şeyi bilmiyorken hatta anlayamamışken ki iyonosfer dediğimiz şey, yerin 80 kilometre yukarısında iyonlaşmış parçacıklardan oluşan bir katmandır o bunu idrak etmişti ve bunu çeşitli yeni kavramları türetmekte kullanmaya çalışmıştı. HAARP projesi, Tesla'nın çalışmasının referans alındığı 1987 kayıtlı bir patentten türemişti. Gücü, gezegenin etrafından iletebilmek için iyonosferi dev bir elektrik devresi gibi kullanmayı öngörüyordu. Dahası, mikrodalga enerjisi ile yukarı atmosfer kısımlarının aşırı ısıtılmasıyla hava koşullarını değiştirebilmenin bir yolunu izah ediyordu.

Tesla, radyo dalgaları kullanılarak hava koşullarının değiştirilebileceğini öne sürmüştü. Bunun imkansız olduğunu düşünüyorum. İyonosferik Modifikasyon hâlâ ilk deneysel aşamalarında. Fakat mikrodalga teknolojisi, uyduların kullanımı ile kablosuz güç aktarımını çoktan mümkün kıldı. Alaska'ya gidiyoruz diyelim ve Alaska'da doğal gaz var. Bunu bir yere göndermeniz için boru hattı döşemeniz lazım. Bu çok pahalı olurdu. O yüzden dedik ki, gelin Alaska'ya gidelim doğal gazdan mikrodalgalar üretelim, onları, yere eşzamanlı bir yörüngeki bir uyduya gönderelim, koyduğumuz yansıtıcı sayesinde de Japonya'ya yansıtalım. Ve Japonya'da da, bu mikrodalgaları 60 Hz'e dönüştüren bir anten kullanarak elektrik elde edersiniz. Ve aslında Tesla'nın hayalini gerçekleştirmiş olursunuz. Bilim adamı, anlık sonuçları kendine hedef almaz. İlerici fikirlerinin kolayca kabul göreceği beklentisini taşımaz. Onun işi toprağa tohum vermek gibidir: Gelecek içindir. Görevi, yeni gelen nesil için zemin hazırlamak ve yolu göstermektir. O özeldi, o eşsizdi, her açıdan olağandışı bir adamdı. Eğer kendi yaratıcılığımızı, icat etme yeteneğimizi kavrayabilecek olursak, onun açtığı yolda çalışarak öğrenilecek korkunç derecede fazla şey var. Elektriğin ne olduğunu tam olarak anladığımız gün tarih, insan ırkının o güne dek gerçekleştirdiği en önemli ve muhtelemelen en büyük olayı yazmış olacaktır. Ve sonra, insanlığın kendi makinelerini doğanın çarklarına bağlayabilmesi yalnızca bir zaman meselesinden ibaret olacaktır. Bekleyin ve heyecanı görün! 1960 yılında, Ağırlık ve Ölçümler Genel Konferansı "manyetik endüksiyon" adlı fiziksel niceliğin birimi için Tesla'nın adını taşıyan bir sembolün kullanılmasına karar verdi: **pbs.org'u** ziyaret ederek Nikola Tesla hakkında daha fazla bilgi edinebilirsiniz.

DERİN DEPREMİ YAŞAMAK

"Doğu Dünyası"nda, Sufi masallarından birinde bir halı tüccarının hikâyesi yaygın olarak anlatılır.

Halı tüccarı bir gün en güzel halısının ortasında bir kabarıklık görür. Kabarıklığın üzerine basarak halıyı düzeltmek ister ve kabarıklık ortadan kaybolur. Ancak bir süre sonra kabarıklık halının bir başka yerinde yeniden ortaya çıkar. Tüccar bu kez de o bölgeyi düzeltmek için kabarıklığın üzerine basar. Kabarıklık bir an için kaybolur, ancak bir başka bölgede yeniden belirir. Tüccar bu kabarıklıkla baş edebilmek için halının üzerinde deli danalar gibi öfkeyle tepinir durur. Kabarıklık bir türlü düzelmez, ta ki tüccarın, halıyı bir ucundan tutarak kaldırıp da kızgın bir yılanın halının altından kayarak uzaklaşmasına fırsat verinceye kadar!

Sürüp giden yaygın yanlışları vurgulamak ve toplumca artık kanıksanmış çarpıklıkları alaya almak için buna benzer daha pek çok masal anlatılır "Doğu Dünyası"nda. Bu masallar Binbir Gece Masalları kadar ünlüdür. Türkiye, yukarda aktardığım "Doğu Masalları"ndaki halıya öyle çok benziyor ki!.. Hiçbirimizin masaldaki tüccardan farkı yok! [**İbrahim BERKSOY Akıntıya Karşı Aykırı Yazılar 3, Deneme Dizisi, Birinci Basım Nisan 2000 Ankara, sh:111-112**]

Deprem ani zamanlarda gelir diye bilinse de gelen bütün depremler bir değişimin sancısını içinde taşır. Yeniden bir doğumun habercisi olur. Halımızın altındaki yılanı çıkarmak için neye başvuracağımızı kestirmek mümkün görünmüyor. Allah Teâlâ hepimize yardım etsin.

Bu sitede sizinle hayli zamandır birçok yazıyı paylaştık. Bu paylaşım ile kendi egomuzu tatmin mi ettik, yoksa başkalarına faydalı olduğumuzu, bilemedim. Netice sitenin faaliyet zamanı bitme aşamasına geldi. Devam konusunda Allah Teâlâ içimize bir ayrılık hissi verdi. Bu nedenle bitirmek gerekir diye düşündüm.

Vasıfsız işçi olan birinin çektiği emekler hamallık yerine geçer, derler. Bizim yaptığımız Marx'ın tarihsel süreçteki yinelemeler üzerine söylediği alaycı ifade ile **"aynı şiir bir kez tekrar edildiğinde trajedi, ikinci kez tekrarlandığında komedi olur"** denilebilirden öteye geçmedi. Hikmetin aktığı her pınardan içmeye çalıştıksa da sonuçta görülen manzara mumun eriğinde kalan kara ip olup kalmakmış. Hayatınızı yönlendiren ve etkileyen yılanların şerrinden kurtulmanız dileğiyle veda ediyoruz.

Allah Teâlâ kuluna her yapılan hayırlı işte lütfunu esirgemez. Bizler, O'na güvenir ve O'ndan yardım dileriz. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin şefaati üzerimize ve bütün insanlığa olsun. Âmin

18 Eylül 2013/ İhramcızâde İsmail Hakkı

"HİSLERİN DANSI" İLE NEFS MÜCADELESİ

Hansoyu Kitabı'nda "İstekli bir zihin için hiç bir şey imkânsız değildir." **denilir. Bu nedenle "savunma sanatı"nın nefis mücadelesinde uygulanabileceğini düşündüğümüzden sizin için tadımlık bir bilgiyi aktarıyorum.**

ZİHNİN HAZIRLANMA AŞAMASI

Zihnin Boşaltılması

Bu konuda bir Çin savunma sanatlarından, zayıfın kuvvetliye karşı şansı olarak tanımlanabilen, his ve reflekslere dayalı özel öğretileri olan bir sistem olan ***Wing Tsun Sistemi***nin en büyük ustası ve Bruce Lee' nin de hocalığını yapmış büyük usta *Yip Man'* dan bir hikayeyi Bruce Lee' nin ağzından dinleyelim.

> **"Hikaye, zen konusunda bilgi edinmek isteyen bir üniversite profesörünü konuk olarak kabul eden bir zen ustasını anlatıyor.**
>
> **Usta daha konuşmasının başında profesörün zen hakkında bir şey öğrenmekle ilgilenmediğini, yalnızca bu konudaki bilgisi ve düşünceleriyle kendisini etkilemeye çalıştığını anlamış. Ancak, buna karşın konuğunu sabırla dinleyip, ardından onu çay içmeye davet etmiş. Önce konuğunun fincanına çay doldurmaya başlamış. Konuğunun fincanı dolmasına karşın, usta halen çay dökmeye devam ediyormuş.**
>
> **Çayın fincandan taşacağını gören profesör dayanamayıp "fincan dolu, daha fazla almayacak." demiş.**
>
> **"Bu fincan gibi senin zihnin de yılların yargıları ve bilgileriyle dolu" demiş usta. "Zihnini boşaltmadıkça sana zen'in ne olduğunu nasıl gösterebilirim?"**
>
> (Hyams, Joe. (çeviri)., Şen, Cem. Zen ve Savaş Sanatları, s: 17)

Asya insanının gizemli kültüründe **'gel ve kendin için kendin öğren'** anlayışı vardır. Alan Watts' a göre, batılıların bilimsel eğitim tarzı ile hareket etme anlayışları oldukça gelişmiş olduğundan, eleştirel bakış açısı ile olayları değerlendirmektedirler. Bununla birlikte, eleştirel bakışını kapının önüne koyup öylece içeri girilmesi gerektiği durumlarda, zihnin insanı nasıl aldatabileceğinin farkındadırlar. Watts bu tarz insanları **'objektif gözlemciler'** olarak tanımlıyor. Watts'ın gözlemlerine göre, Objektif gözlemciler istisnasız hedefi ıskalamakta ve akşam yemeği yerine önlerine menüyü koymakta, öte yandan geleneksel hiyerarşi ile yetişenler ise akşam yemeği olarak yedikleri şeyin ne olduğunu bilmemekteler. (Watts, Alan, (çeviri)., Uğur, Sena. Zen Yolu, s:14) Öyleyse bu iki fikir arasındaki ideal çizgiyi yakalamak en doğrusu olsa gerektir.

Yeni bilgiler için zihnimizi boşaltıp, hazır hale getirmeliyiz ki yeni şeyler öğrenebilelim ve yeni ufuklara açılabilelim. Zihnimizde yeni bilgiler için yer açılmalı ki yeni şeyleri algılayabilelim. İşte öğrenmenin ilk şartı budur. ***"Öğrenme ev değil, kapıdır. Kapıyı gördüğünüz zaman, onun bir ev olduğunu düşünmeyin, eve ulaşmak için -ki kapının arkasındadır- kapıdan geçmek zorundasınız."*** (Cleary, Thomas. (çeviri)., Kaya, Şen Süer. Japon Savaş Sanatı, s:60)

Yeni bilgiler öğrenebilmek için zihnimizi boşaltmamız, yalnızca bilgi için yer sağlamamız demek değildir. Aslında insan hafızası öyle hemen dolacak ve artık başka bilgilere yer kalmayacak bir kutu da değildir. Tam tersine insan hafızası, bilgiler çoğaltıldıkça kapasitesi artan esnek bir yapıya sahiptir. Ancak, zihnimizin boşaltılması beynimizin veya hafızamızın boşaltılması anlamına gelmez. Zihnin

boşaltılması, yeni bir konuyu öğrenebilmek için zihinde yeni bir sayfa açılması ve öğrenme için hazır hale getirilmesi demektir. Zihnimizin hazır olması bir konu hakkında daha önceki bilgilerimiz dâhil hiç bir şeyle ilgilenmeden yalnızca o anki kaynakla kontak kurması ve açık olması demektir. Böylece yeni öğrenilecek bilgilerin, hafızamızdaki ön yargılardan veya bilginin başka versiyonlarından ve başka yorumlarından olumsuz yönde etkilenmeyeceği bir ortamın yaratılması sağlanmış olacaktır.

Uzakdoğu kültüründe, öğrenmede zihnin boşaltılmasına çok önem verilmektedir. Taoistik düşüncede hakikatin ancak boşaltılmış bir zihne ulaşabileceğine inanılır. (Özbudun, Sibel. (Çeviri)., Bilgenin Kanatlı Sözleri. s:33)

Öğrenmede zihnin boşaltılması, tıpkı çocuklarda olduğu gibi, zihnin ön yargısız, meraklı ve boş bir teyp kaseti gibi her şeyi kaydetmeye hazır, bilgiye ve öğrenmeye susamış bir kıvama getirilmiş olması demektir. Ancak, bu durumu 'şartsız ve kritik yapmadan kabullenme' ile karıştırmamak gerekir. Zihnin boşaltılması, öğrenmede, öğreten kişiyi anlayabilmek için **'önyargılardan arınma'** anlamında kullanılmaktadır. Öğrenme talebinde bulunan bireyin, öğretici durumundaki eğitmeninin vereceği bilgileri kavrayabilmesi, duyumsayabilmesi ve bilginin özünü anlayabilmesi için eğitmen ile aynı frekansı paylaşmaları gerekmektedir. Zihnin boşaltılması, eğiticinin frekansının yakalanması için elzem olan bir haldir. Aynı frekansı paylaşmayan kişilerin birbirleri ile iletişim kurmaları olası değildir. İletişim kuramayan bireylerin anlaşması mümkün olamayacağı gibi, karşılıklı bilgi alış verişi ve eğitim sürecinin başlatılması da mümkün olmayacaktır.

Açı Sadakatini Yok Etme

İnsanlar arasındaki iletişim bozukluğu karşılıklı ilişkileri olumsuz yönde etkilemekte, dargınlıklara ve ilişkilerde soğukluklara sebep olmaktadır. Dolayısıyla iletişim bozukluğu, insanlar arasındaki soğukluk, dargınlık ve fikir ayrılığı gibi kanaatlerin en önemli sebeplerinden birini oluşturmaktadır. Belki de çoğu zaman tartışan insanlar arasında belirgin bir fikir ayrılığı da yoktur. Genellikle iletişim eksikliği sebebiyle birçok insan aynı şeyi iddia ettikleri halde saatlerce tartışırlar. İnsanlar günlük yaşantılarında genelde etrafındaki olup bitenleri ve sorunları kendi açısından değerlendirmekte ve bunun neticesinde insan hafızasında zaman içerisinde oluşmuş olan fikirlerin kriteri ile olaylar hakkında doğru veya yanlış kanaati oluşmaktadır. İnsanların doğru veya yanlış kanaatleri kendi bakış açılarına göredir. Bundan dolayıdır ki insanlar arasında fikir ayrılıkları oluşmakta ve birçok konularda doğrular sürekli tartışılmaktadır.

Karşımızdaki kişinin fikirlerini anlayabilmemiz için dış dünyayı onun penceresinden görmemiz gerekmektedir. Aksi taktirde karşımızdakini anlamaya çalışmak yerine, bizim gibi fikirleri olan birisini bulmaya çalışmış veya insanları bizim gibi düşünmeye zorlamış oluruz. Neticede, yaptığımız şey ile, dinlediğimiz kişinin bizim fikirlerimize ne kadar uyup uymadığını test etme işleminden öteye gidememiş oluruz. Bu açıdan iletişimde Empati çok önem kazanmaktadır. Bireyin sabit fikirli olması, olaylara adeta at gözlüğü ile bakması ve yalnızca kendi penceresinden olayları gözlemleyebilmesi veya diğer bir ifadeyle, ısrarla kendi frekansını muhafaza etmesi ve karşısındaki şahsın frekansına girmeyi denememesi ***'açı sadakati'*** olarak adlandırılmaktadır. **"Empatik bir anlayışla dinleme, bireyin kendi objektifliğini yitirmeden, olayları, karşısındaki bireyin içinde bulunduğu durumu ve onun görüş açısını dikkate alarak dinlemesidir."**

'Açı sadakati' ve **'ben bilirimcilik'** alışkanlıklarının en belirgin özellikleri, anlamaktan çok görüşlerinin anlaşılması ve kabul edilmesi için mücadele vermeleridir. İnsanlar **'ben bilirimcilik'** yarışına tutuşunca körü körüne savunuculuk başlar ve devamında ne konuşulduğu değil, kimin konuştuğu önem kazanır. Bir an önce karşımdaki nefes alsın da sözü ben alayım düşüncesi ağır basınca, dinleme ve anlama işlevinin yerini tahammül etme gayreti alır. Bu durum ise alevli kısırdöngü tartışmaların kaynağını oluşturmaktadır.

Önyargının kaynağını oluşturan nedenlerin, kişinin kendi zihninde var ettiği ya da ulaştığı yargı değil, nedenlerin daha çok bireyin zihninin dışında oluştuğu kabul edilmektedir. Zaman zaman kişi başkalarına ait yargıların sahibi olabilir. İletişim ve etkileşimin kaçınılmaz sonucu olarak düşünceler

zihinden zihine geçer, benimsenir ve özümsenir. Ancak, bununla birlikte kendine ait olmayan bazı düşünceler bireyin zihnine sahip olup, zihne yerleşip, onu esareti altına alarak kanı, yargı, tutku ve inanç durumuna dönüşebilmektedir. Zihnin verimli kullanılabilmesi ve gerçeklere ulaşılabilmesi için ön yargıların tutsaklığından arınarak yaşamayı keşfetmemiz gerekmektedir.

George Hebert Mead'a göre, iletişimde insan kendi içinden çıkıp, sanki başkalarının gözüyle kendine bakabilmektedir. Bu sayede sadece kendine değil, başkalarına da başkalarının gözüyle bakabilmeyi öğrenir.

Yeni konular veya yeni anlayışlar öğrenildikten sonra, hafızamızdaki diğer bilgilerin veya aynı bilginin başka yorum ve versiyonlarının yargılamasından geçirilerek sentez çıkarılır.

Etkilenme devam ederse araştırma ve öğrenme de devam eder ve hafızamızdaki yeni bilginin veya kanaatin yoğunluğu giderek artarak, zamanla o konuda hakimiyet sağlar ve fikirlerimizde değişikliğe sebep olur. Böylece zaman içerisinde fikir ve kanaatlerimizde gelişme ve değişmeler yaşanır.

Zihnin boşaltılması, şartsız ve önyargısız bir zihinle yeni bilgilere açılmak suretiyle gerçekleri olduğu gibi kabullenmenin yoludur. Diğer insanları anlama, olaylara onların gözüyle bakmakla mümkün olur. Bu sayede, yalnızca doğru olanı kavramaya çalışarak doğruya ulaşabilmenin yolunda mesafe kat etmiş ve daha önceden doğru olduğunu zannettiğimiz bir çok yanlış, önyargı ve kanaatlerden de zamanla arınma imkânına kavuşmuş oluruz. Bilge kişi her şeyden önce insanı kurumlaşmış yargı ve düşüncelerin tutsaklığından kurtarmayı ve içsel bir özgürlük kazandırmayı amaçlar. Bu özgürlük sadece toplumsal önyargı ve kalıplara karşı kazanılan bağımsızlık değil, aynı zamanda ve daha da önemlisi, kişinin kendi ön yargılarının, kendi şartlanmışlıklarının ve saplantılarının tutsaklığından arınarak içsel ve dışsal tabulara karşı özgürleşmesidir. Aslında kişinin tam olarak objektif olmasının imkansızlığının yanında ön yargılardan arınması bu hususta alınabilecek en büyük mesafe olsa gerektir.

Bu prensip normal yaşantıda da uygulanabilir. Fikirlerinden istifade etmek istediğiniz bir bilim adamını, bir üstadı veya bir arkadaşınızı dinlerken zihninizi boşaltmayı deneyin. Zihninizi o konu hakkında bilgiye susamış bir kıvama getirin. Böylece onun fikirlerini kavramaya çalışın. Bu konuda hiç bilginiz yokmuş gibi pür dikkat onu dinleyin. Göreceksiniz ki çok daha fazla bilgi sahibi olacaksınız, aynı konuda daha önce fark etmediğiniz bir çok nüansları keşfedecek ve sohbetinizden her ikiniz de memnun kalacaksınız. Bırakın sizin de o konuda çok bilginiz olduğunu anlatmaya çalışmayın. Yalnızca dinleyin ve kafanıza takılanları sorun. Sonunda yeri ve zamanı gelirse kendi fikirlerinizi söylersiniz. Ama önce bilgisinden istifade etmek istediğiniz arkadaşınızın fikirlerini öğrenin. İşte bu metoda Savunma Sanatında sanatında yeni bir bilgi öğrenmek için "Zihnin boşaltması" denir.

Savunma sanatları alanında çok kıymeti ve önemi bulunan ***'Aile gelenekleri kitabı'*** nda Yanyu, Zen ustası Takuan'ın öğretisi üzerinde yoğunlaşırken, öğretiyi genişleterek, sanatçının zihninin duruluğu ile olması gereken kıvamını şöyle izah etmektedir.

> *"Kafanızda hiç bir şey olmadığı zaman her şeyi yapmak daha kolay bir hale gelir. Bu nedenle bütün zen ustalarının incelemesi, kafanızda olanları temizleme amacıyla yapılır. Başlangıçta hiçbir şey bilmezseniz, kafanızda soru bile oluşmaz. Sonra incelemenin içine girdiğiniz zaman kafanızda bir şeyler oluşur ve bunlarla engellenirsiniz. Bu her şeyi zorlaştırır. İncelediklerinizi kafanızdan tamamen çıktığı ve pratikte yok olduğu zaman, ilgilendiğiniz sanat hangisi olursa olsun, teknikleri kolayca, yaptıklarınız hakkında kaygı duymaksızın ve yaptıklarınızdan sapmaksızın başarırsınız. Bu, böyle yaptığınızın farkında olmaksızın kendiliğinden olur."*

"Merak, heves, ilgi, konsantrasyon, problem çözmek, bellek ve hayal gücü öğrenmenin gerekli unsurlarıdır. Marş motoru meraklı olmaktır. İlgi ve heves alçak vitestir; konsantrasyon ve bellek ise

yüksek vitesler olup, başarı, sabit hızda rahat bir sürüş için gerekli olan orta vitestir.” Merak, heves, ilgi, konsantrasyon olmadan öğrenmenin gerçekleşmesi mümkün olamayacağı veya zoraki yapılan öğrenme faaliyeti neticesinde başarının imkansız olacağı aşikardır. Bu unsurların otomatik olarak sağlanması da ancak zihnimizde yeni bir sayfa açarak, öğrenmeye hazır ve bilgiye susamış hale getirilmesi ile mümkün olacaktır. Aslında gerçeklere ulaşabilmenin yolunda şartlanmalardan ve ön yargılardan arınarak özgür bir zihin ile bilgilere ulaşmak öğrenmenin en etkin metodudur.

Wu-Hsin (Zihnin Yokluğu)

İnsanlar karşılaştıkları karmaşık sorunlarını çözümlerken tıpkı bedensel hareketlerde olduğu gibi zihinsel hareketlerde de refleks tepkiler verebildiğinde ve böylece içinden geldiğince, riyasız eylemlerde bulunulduğunda daha başarılı ve mutlu olduğu ve böylece sezgi yeteneği (prajna) ön plana çıktığı kabul edilmektedir. Zihinsel işlerlikte, zihnin yalnız bırakılarak, kendi kendine, duru bir şekilde çalışması sağlandığında önsezinin ortaya çıktığı, daha isabetli ve hızlı hareket edildiği, ona güvenildiğinde sezgi yeteneğinin keşfedildiğine inanılmaktadır. Bu sayede zihin doğal olarak hareket etmekte ve daha iyi çalışarak karmaşık sorunlar karşısında bile doğru hareket edebilmektedir.

Zihnin boşaltılması veya diğer bir ifadeyle bilinçli zihnin yok edilmesi kavramlarından kasıt zihnin tamamının alıcı durumuna getirilerek, yine tamamına işlerlik kazandırılmasıdır. Yoksa anlatılmak istenen şey hafıza kaybına uğramak değil, zihnin akıcılığını sürekli kılmak, bilinçli zihnin olumsuz etkisini yok etmektir. “Wu-hsin sözleriyle anlatılmaya çalışılan kuşkusuz bir koma durumu değildir. Amaç zihni daha alıcı duruma getirmek, zihnin tümünün birden daha doğal, daha uyumlu biçimde çalışmasını sağlamak, bilinçli zihnin olumsuz etkisini yok etmektir.”

Zihnin yokluğu deyimiyle aslında anlatılmak istenen şey, refleks zihin durumu, yani zihnin yalnızca bir kısmının değil, tamamının devreye sokulması ve maksimum işlerlik kazandırılmasıdır. Bu sayede zihin daha üstün bir işlerlik kazanıp, dar kalıplardan kurtularak, daha geniş alanlarda, daha verimli faaliyet gösterebilmektedir. Bununla anlatılmak istenen şey, zihinsel devinimin arttırılması ile maksimum kabiliyetin kazanılmasıdır. Böylece tüm olaylara' hakim olan ve bütünlük içerisinde işleyen bir zihinsel yetenek kazanılmış olunur.

Etrafımızdaki olayları eksiksiz ve fazlasız olarak olduğu gibi, ön yargısız bir şekilde algılama ve daha önce kazanılmış yetenekler sayesinde refleks tepkiler gösterme savunma sanatındaki en önemli esaslardan biridir. **Muhtemel bir saldırı karşısında etkili bir savunma ve karşı hamle gerçekleştirebilmek için en etkili ve en doğru savunma tekniği binlerce kere tekrar edilmek suretiyle bilinçaltına yerleştirilerek etki karşısında iyi bir savunma refleksi kazanılması amaçlanır.** Düşünerek karar vermeye zaman ve imkân olmayan durumlarda refleksler vücudun savunma mekanizmasını oluşturur. Saldırıya uğrayan birey daha önce çalışarak kazandığı savunma refleksleri sayesinde etkin savunmasını gerçekleştirme şansını yakalar.

Wu-hsin bilinçli zihnin olumsuz etkisinin yok edilmesi anlamına gelmektedir ve amacı da bilinçli zihnin olumsuz etkisini ortadan kaldırarak önseziyi ön plana çıkarmaktır. Böylece kazanılmış reflekslerin daha verimli ve etkin kullanılması söz konusu olmaktadır. Bu sağlandığında zihnin bütünleşmesi ve doğal çalışması başarılmış olur. Bu durum zihnin devreden çıkarılması anlamına gelmez, tam tersine asıl amaç zihnin bir kısmının değil de tamamının devreye sokulup, yine zihnin tamamına işlerlik kazandırılmasıdır. Buna zihnin duruluğu, daima akıcı hale getirilmesi veya zihnin boşaltılması da denilmektedir. Aslında bu durumda zihin tüm olayları ve şeyleri kapsamakta ve onlara hükmetmektedir. Bundan dolayı bomboş, istenmeyen gürültülü düşüncelerden ve şartlanmış yoz bilgilerden arıtılmış, sürekli akıcı ve berrak bir zihin savunma sanatçısının başlıca hayalidir.

Wu-hsin ifadesiyle doğal ve yapmacıklıktan uzak, içten geldiği gibi olma ve böylece önsezi ile davranarak refleks tepkilerle hareketleri gerçekleştirme anlatılmaktadır.

İçsel Özgürlük Kazanma

Psikolog Virginia Satir insanların doğuştan beş temel özgürlüğe sahip olduklarını iddia etmektedir. Satir, bu özgürlükleri kısaca şu şekilde sıralamaktadır:

1- *Şimdi ve burada olanı duyma ve görme (algılama) özgürlüğü,*
2- *Kendi düşündüğünü olduğu gibi ifade edebilme özgürlüğü,*
3- *Kendi duygularını olduğu gibi ifade edebilme özgürlüğü,*
4- *Bir şeyi kendi isteklerine göre isteme ya da reddetme özgürlüğü,*
5- *Olmak istediği yönde geliştirerek, kendi özünü gerçekleştirme özgürlüğü, şeklinde sıralandıktan sonra, sağlıksız aile, okul ve çevre vs. ortamları bu özgürlüklerin kaybedilmesine neden oldukları belirtilmektedir.*

(Cüceloğlu, Doğan. İçimizdeki Çocuk., s:63; Bilim ve teknik. Bilim Dergisi. Sayı:347., s:56)

Savunma sanatında, öğrenmede zihnin boşaltılması ve usta ile aynı frekansın paylaşılmasının yanında, insanların doğuştan var olduğu iddia edilen bu özgürlüklerinin keşfedilmesi veya muhafaza edilebilmesi ch'an sanatının en önemli amacını oluşturur. Bilgenin en büyük amacı insana içsel özgürlük kazandırmaktır.

Zihnimizin şartlanmalardan kurtulması ve devinimini arttırması ile maksimum işlerlik kazanması sayesinde zihnimiz tam tarafsız olarak bilgilere erişme yeteneğine ve imkanına sahip olmakta, hafızamızdaki diğer bilgilerin veya aynı konunun diğer yorumlarının olumsuz etkisinden kurtulmuş olmaktadır. Aslında bu durum bir nevi içsel özgürlük kazanmaktır. Başkalarının bizleri fikren veya bedenen tutsak edebilmesinin yanında, insan kendi önyargılarının da esiri olabilmekte ve olaylar karşısında önyargılarının tutsaklığı dolayısıyla objektif hareket edememektedir. Bu önyargıların tutsaklığından kurtulma faaliyetine "içsel özgürlük kazanma" denir. Yani, hafızamızdaki bilgilerin ve yılların birikiminin tutsaklığından kurtulup, kendi içimize karşı bile fikren hür hale gelmektir. Böylece yeni bir konu veya eski bir konunun yeni bir yorumu katıksız ve ön yargısız olarak kavrandıktan sonra hafızamız ve zihnimiz, aklımızın, mantığımızın süzgeci ile kazanılmış tüm bilgilerin sentezini yaparak kendi bağımsız, hür yargısını oluşturabilecektir.

"Zihnimizi bütün bağımlılıklardan kurtarmadıkça işin özünü, esasını kavramamız pek olası değildir. Bütün sorun zihnimizi bağımlılıkların da nedeni olan koşullanmalardan, alışkanlıklardan kurtarabilecek dönüşümü nasıl oluşturabileceğimiz, zihnimizin tümünü nasıl devreye sokabileceğimiz noktalarında düğümleniyor."

'Zihnini boşaltma' hadisesi zen sanatında zihni devreden çıkarma, zihindeki bilgileri silme veya hafıza kaybına uğrama şeklinde algılanmamalıdır. Zihni boşaltma, zihnin bir kısmını kullanma yerine tamamını devreye sokma, daha önceki bilgi birikimimizin olumsuz etkilerinden ve ön yargılardan sıyrılarak, şartlanmışlıklardan arınarak yeniden doğmak gibi ön yargısız ve tarafsız bir zihinle hareket etmektir. Zihni belli bir noktada durdurmak yerine sürekli akan bir zihne sahip olmaktır. Birçok konu ve bilgi ile abur cubur ve gereksiz yoğrulmak ve kafamızdaki gizli düşüncelerin vızıltılarını dinlemek yerine duru bir zihne sahip olmak, çer çöpten arınarak duru olarak akmaktır. Olayları olduğu gibi, katıksız bir şekilde, dış etkilerden ve şartlanmış yoz bilgilerden arınmış haliyle görebilmek ve olduğu gibi algılayabilmek için zihni olumsuzluklardan, şartlanmalardan ve takıntılardan arındırarak zihni otomatiğe takmak ve yeni bilgiler için hazırlamaktır.

<u>Zihnini boşaltma hadisesi zihne yeni bilgiler için yeni bir sayfa açmak olduğunu belirtmiştik.</u> Aksi taktirde dolu sayfa üzerine işlenen bilgiler önceki bilgilerle karışacak, sayfa karalanacak ve zihindeki önceki yargıların olumsuz etkileri yeni bilgilerin kavranmasını engelleyecektir. Böylece kafamız karışacak ve her yeni bilgi eski bilgilerin eleştiri yağmuruyla karşı karşıya kalacak, yeni bilgi daha palazlanmadan pasifize edilecek ve zihnimiz her defasında meşgul olacaktır. Bu durumda kalan yeni bilgi, toplumdaki ön yargılardan dolayı aralarına kabul edilmeyen yeni komşu gibi, kendini anlatma ve haklılığını dile getirme şansından mahrum bırakılmaktadır. Bu da zihnin duruluğunu bozar ve birey

yeni bir bilgiden mahrum kalır. Oysa zihnin duruluğu Zen sanatında olduğu gibi savunma sanatlarında da çok önemlidir. Zira zihnin duruluğu hislerin ve reflekslerin çalışmasında ve refleksleri uyaran duyu organlarımızın duyarlılığına önemli derecede etki ettiği kabul edilmektedir. Çünkü, zihnin duru ve akıcılığı dikkatin yoğunlaştırılması ve her şeye hazır olma durumudur.

Savunma sanatlarında eğitim almak isteyen bir öğrenci ustasının yanına gittiğinde ustasından aldığı ilk ders ***'daha önceki bildiklerini unut ve zihnini boşalt'*** şeklindedir. Aslında usta öğrencisinden bunu isterken başka sanatları etkisiz ve saçma gördüğünden değil, öğrenme için zihnin boşaltılmasını öğütlemektedir. Önceki bildiklerini unut öğüdünün altında yatan gerçek işte budur. Zira dünyada sayısı bile kesin tespit edilememiş yüzlerce savunma sanatı ve bu savunma sanatlarının da ayrıca pek çok versiyonları veya sistemleri vardır. Bu sistemlerin hepsinin de birbirinden farklı duruş ve teknikleri mevcuttur. Rakipten gelecek sınırlamasız tüm ataklara karşı en etkili savunma ve karşı atak geliştirmeye yönelik her birisinin ayrı-ayrı anlayış ve dolayısıyla da teknikleri bulunmaktadır. Hal böyle iken savunma sanatı çalışmak isteyen kişi karmaşıklığa düşmemek ve ustasından tam istifade edebilmek için şartlanmalardan kurtulmalı ve dolayısıyla da zihnini boşaltmalıdır. Aksi taktirde verimsiz bir kısırdöngüye kapılınacaktır. Savunma sanatlarında sistemler arasında teknikler açısından büyük farklılıklar varken zihinsel öğretiler savunma sanatının değişmez ortak felsefesini oluşturur.

Zihnin ideal durumu, bir dere kenarında oturup dereye bakmak gibi bir şeydir. Derenin akışını ve gürültüsünü duyumsa, ama ona dalıp, takılıp kalma. Dalıp, takılıp kalmak demek zihnimizin akıcılığının durdurulması demektir. Bu da olanları etraflıca görmemizi engeller ve kendimizi savunabilmek için rakibimizin yapacağı hamleyi tahmin etmeye bizi zorlar. Tahmin, düşünerek hareket etme çabasıdır. Böylece, rakibin yapacağı hamle üzerine kumar oynanmış olunur. Eğer isabet ettirilirse tasarlanmış bir savunma hareketi gerçekleştirilebilir. Ancak, tahminimizin dışında bir atakla karşılaştığımızda ise, ki genellikle böyle olur, şaşalayarak savunmasız ve aldatılmış duruma düşeriz. Aldatıldığımız durumda ise savunma yapmamız adeta imkansızlaşır. Çünkü, iki pozisyonu yaşamamız gerekir. Bunlardan biri, yanlışımızı fark etmek, diğeri ise, zihnimizi toparlayıp yanlışımızı telafi ederek savunma yapmaktır. Böylece zaman kaybına uğrayacak ve savunmada oldukça gecikilmiş olunacaktır.

Dereyi seyrederken her şeyi olduğu gibi görmeye çalış, her şeyi hakkınca ve büyüklüğünce görmek için deredeki çöplere dikkatini verme, onlara dalıp, takılma.

Deredeki çer çöpün akıp gitmesine izin ver ve sen onları takip etme, zihnini işgal etmelerine izin verme. Çalılara, çöplere takılıp kalma durumu, zihnin işgal altında olması halidir. Zihnin işgal altında olması demek, zihnin yapa geldiğimiz işin haricinde bir düşünce veya işle ilgilenmesi demektir. İşgal altındaki bir zihnin akıcılık kazanması, dikkat göstermesi ve olaylar karşısında refleks tepkilerde bulunması mümkün değildir.

Zihnin akıcılık kazanması için, hep baktığın kesite konsantre ol ve o kesitteki her şeyi görüp fark etmenin yolunu keşfet. Bu yol, bir kitabı hızlı okumanın tekniği gibi, sayfayı ya da paragrafı olduğu gibi, tüm olarak görmeye benzer. Eğer harf harf, hece hece okumaya çalışırsanız hem yavaşlar ve hem de dikkatiniz dağılır. İşte zihnimiz de bir şey üzerine takılıp kalmamalı ve sürekli akıcılığını devam ettirmelidir. Zihin akıcılığını sürdürür ve devinimini hızlandırırsa dikkat tüm alternatifler üzerinde yoğunlaşır ve maksimum işlerlik kazanır. Zihnin akıcılığı zihinsel refleksleri daima diri tutar ve bu da savunma sanatı açısından tüm saldırılara konsantre olmanın ve refleksleri çalıştırmanın yöntemidir.

Anını Yaşa

Dünün bugünü fazlaca tüketmesine izin vermeyin

"Geçmişteki hatalar üzerinde çok fazla üzülüp tasalanarak zaman kaybetmeyin. Bir kez karar vermişseniz, unutun gitsin. Hep tap taze olarak başlayın."

Geçmişle ya da gelecekle değil yalnızca ve yalnızca anınla ilgilenmeli ve o anı en iyi değerlendirmelisin. Dövüşçü bulunduğu o an yaşadığı hamlesine konsantre olmalıdır. Günlük

hayatındaki sorunlar ve planlar geçmişte kalmıştır. Antrenman halinde iken ve müsabaka anında sanatçı dış dünyanın sorunlarından sıyrılmalıdır.

Kendimi savunmak zorunda kaldığımda rakibin gücü ve tekniği beni ilgilendirmez. Rakibimin ünü ve ne kadar büyük bir dövüşçü olduğu benim için hiç önem taşımaz. Ben o anımı yaşarım O an karşımda rakibim vardır ve o bir insandır. Yalnızca bir insan. Ve o insanı asla küçümsemem, basite almam. Ve ondan asla korkmam. O an rakibim bana bir saldırı yapar. Benim ise reflekslerim uyarılınca saldırıyı savuştururum. Hamlenin kuvvetini ve etkisini o an kollarım algılar ve gereğini yapınca zihnim dupduru kesilir ve her şeyi düşünüp, tüm ataklara hazır olabilmek için hiç bir şey düşünmem. Az sonra rakibimden gelecek karşı konulamaz bir atak endişesi veya az önce yediğim bir darbe benim ilgi alanımın tamamen dışındadır. Geçmiş geçti ve gelecek de gelmedi. Geçenler için yapılacak hiç bir şey yok ve gelecek geldiğinde de gereğini yapacağım. Bütün dikkatimi, konsantremi o an için kullanırım. Geçmişe veya geleceğe harcanacak atıl kuvvetim yoktur. ***Savunma sanatı bizlere, yaşamın sadece yaşadığımız bu anında yaşanması gerektiğini öğütler***. Bu anda yaşayarak hem çevrenle, hem de kendinle tam olarak bağlantıya girersin, geçmişin yorumu veya diğer bizi meşgul eden olumsuz etkisi ile geleceğin endişesi dikkat ve enerjimizi bölmemelidir. Böylece gücünü boşa harcamamış olursun.

"Geçmişi ve geleceği düşünmek, şu an ile olan bağlantılarımızı bozmaktan başka hiç bir işe yaramaz. Oysa zaman, sadece şu anda yaşanır. Sen ve yaptığın her şey bir bütünsünüz ve işte Zen de budur. Bir şeyi yaparken onu en iyi şekilde yapmalısın."

Diğer bir ifadeyle: İyi bir savaşçı zihnini daima tek bir şey üzerine, tahmin içerisinde olmamak kaydıyla, rakibinin yapabileceği tüm saldırı ve hareketlere yöneltir. Ancak, bu bir düşünme ve rakibin yapacağı hamleyi tahmin etmeye çabalama değildir. Zihin dupduru, berrak ve oldukça akıcı bir hale gelmelidir Zihin her şeyi olduğu gibi alır, tıpkı eller ve kollar gibi adeta zihin de refleksleri ile hareket eder, onu bitirir ve diğerine geçer Savunma sanatçısı da bir Ch'an ustası gibi geçmiş veya gelecek ile değil, yalnızca şu an ile ve yaptığı şey ile ilgilenir. Çünkü, onun zihni güçlü ve dinamiktir, gücünü hep aynı seviyede ve maksimum işlerlikte tutabilir.37 Bu durumu sağlayabilmek için asla kendini sıkma, zihnini akıcı, diri ve duru tut ve yalnızca bulunduğun ana konsantre ol. Zihnine akıcılık kazandır ve bir noktaya takılıp durmasına asla müsaade etme. Çünkü bu zihnin işgali durumudur.

"Başkalarını anlamak bilgeliktir, kendini anlamaksa aydınlanmaktır."
(Lao Tzu)

Aydınlanmak

Başkalarını anlamak bilgelik, insanın kendini anlayabilmesi ise aydınlanmaktır. Nedir bilgelik ve nedir aydınlanmak? Bunlardan hangisinde sırlı cevher saklıdır? Bilgelikle aydınlanma arasında nasıl bir ilişki ve nasıl bir fark vardır? İşte bu birbiri içerisine girmiş kavramlar Lao Tzu' nun sözlerinde aydınlanıyor ve çizgileri netleşiyor.

Dünya bilimlerini anlama ve bilgilerle donanarak alanında hatırı sayılır olabilme ve bu sayede insanları anlayabilme başarısını göstermek işte bunda bilgelik vardır ve bu bilgeliktir. Bilgelik, sahip olduğu üstün bilgilerle gerçeği keşfedebilme yeteneğini sağlar. Yaptığı çalışmalar neticesinde bilgilerini zenginleştiren insanlar zaman içerisinde bilgeliğe ulaşabilseler de aydınlanmak daha farklı birşeydir. Aydınlanmak, daha çok bireyin kendisini tanıması, kendisini anlaması, dünyayı tahlil ederek kendisinin mutluluğuna malzeme haline getirmesi ve daha doğrusu dünyada insanlarla barışık olarak, mutluluğu elden bırakmadan yaşamanın yollarını keşfetme olayıdır. Kısacası aydınlanmak, bir yaşama sanatının keşfedilerek uygulanmasıdır. Dünyada karşısına gelen kişilerin dertlerini keşfeden ve sorunlarına çareler üreten sayısız bilgeler vardır. Ancak kendisini keşfedebilen, kendini bilen ve anlayabilen az sayıda insan yetişmiştir.

Aydınlanmanın Uzakdoğu kültüründe çok önemli bir yeri vardır. Eski Çin bilginleri ve Zen ustaları hayatlarını hep aydınlanma yolunda mesafe alabilmek için sarf etmişler. M. Ö. 6. yy. da yaşamış olan

Çin'in ünlü filozofu Lao Tzu bu konuyu Tao Te Ching' isimli eserinde izah etmektedir. Lao Tzu, aydınlanma yolunda giden bireyin hırslanmadan, sabırla eksikliklerini tamamlaması gerektiğini kabul etmektedir.

Eksik olan tümleşir
Eğri olan düzleşir
Boş olan doldurulur
Eski olan yenilenir
Az olana verilir
Çok olandan alınır
Kutlu kişi de öyle
Bir'i kucaklar, örnek olur dünyaya
Çevresine ışık saçmaz ve aydınlanır
Kendisine değer vermez ve yüceltilir
Kendini öne koymaz ve kalıcılaşır
Çünkü, savaşmayanla
kim savaşabilir dünyada
eskilerin sözüdür- eksikliğini eksilt
boş laf değil, yetkinlik var bu sözde
İyi yönetmeyi bilen savaşkan olmaz
İyi savaşmayı bilen öfkeli olmaz. (Lao Tzu)

(Tulgan, Ömer. Yol ve Erdem Kitabı, (çeviri)., s:41,78)

İnsan olarak hepimiz kendimizi ihmal ederek, başkalarına endeksli olarak yaşıyoruz. Hep başkalarının eksiklerini arar, hep başkalarının en uygun hareket tarzlarını araştırır ve herkese öğüt dağıtan, her derde deva gösteren bir tavır takınırız da kendimizi unuturuz. Herkesin elinde bir fener, bir projektör etrafındakileri aydınlatmaya çalışıyor da kendileri karanlıktalar ve kendi sorunlarına çare üretemiyorlar. Oysa, aydınlanmış olanlar kendilerini aydınlatır ve diğer insanlar da onları örnek alarak istifade ederler.

Bilge kişi başkalarını aydınlatan kişi iken, aydınlanmış kişi ise kendisini anlayan, kendini bilebilen, daha doğrusu kendisini aydınlatan kişidir. Aydınlatan kendisi aydınlanmaz, bunun içindir ki projektörlerin dibi karanlık olur, mum dibini aydınlatmaz. **Aydınlanma yolunda mücadele veren Zen öğrencisi kendini aydınlatmaya çalışır.** Onun için başkalarını aydınlatmak gibi bir amaç yoktur. Ancak, kendisini aydınlatan kişiye bakarak, onun yolundan giderek aydınlanan başkaları da vardır ve bu anlamda o bir rehberdir.

Yaradılışından insanlar bir kısım yetenek ve eğilimlerle hayata gözlerini açar ve yaşadıkça bu yeteneklerini geliştirirler. İnsanlar gözlerini dünyaya açtıkları ilk günden itibaren kendisini değil de başkalarını, kendisinden başka kişi ve nesneleri, daha doğrusu görülebilir her şeyi görme yeteneğine haiz gözlere sahip olurlar ve sürekli olarak başkalarını gözlemektedirler. İnsanların en az gözlemlediği ve en az araştırdığı şey ise kendisidir.

Başkalarını görebilmek için hiç bir işleme ihtiyacı olmamasına rağmen, insanın kendisini görebilmesi için aynaya bakması gerekmektedir. Tarihte insanoğlu, maddi olarak kendi simasını görebilmek için aynanın icat edilmesine kadar sabretmek ve su birikintileri ile idare etmek zorunda kalmıştır. Ayna icat edildiğinde ise insanoğlu sağını solda ve solunu da sağda görme imkanına kavuşmuştur. Yani, kişinin kendisini görebilmesi için ekstradan bir işlem yapılması gerekmektedir. Aslında insan aynaya baktığında bile kendisinin yansımasını görmekte ve sağını solda, solunu da sağda görmektedir. İşin gerçeği insanın kendisini aynıyla, canlı olarak görmesi fiziksel olarak adeta imkânsızdır. Kendisini video kameralardan seyrettiğinde, geçmişteki kendisini, naklen yayında ise yansımasını görmektedir.

Bu durum sosyolojik ve psikolojik olarak ta aynıdır. İnsanlar hep karşısındaki kişilerin hatalarını görebilmekte ve hep onları kolayca keşfedebilmektedir.

Kişinin kendini anlayabilmesi, kendi eksikliğini fark edebilmesi, eksiklikleri ve sorunları karşısında en uygun ve en isabetli davranışı sergileyebilmesi oldukça zor olmaktadır. Oysa aynı şahıs, kendisiyle benzer bir sorunu yaşayan arkadaşına çok mantıklı ve makul önerilerde bulunabilmektedir. Başkalarının olaylar karşısındaki davranışlarını sağlıklı değerlendirebilen insanoğlu, kendi davranışlarını aynı kolaylıkla analiz edememektedir. İşte bu durum, kişinin kendisine ayırdığı zamanın azlığı ve kendisini bilme ve anlamasının, kendi hatalarını görebilmesinin zorluğundan kaynaklanmaktadır.

Tüm kurbanların en büyüğü zamanın kurban edilmesidir.
(Plutark)

Kendine Zaman Tanımak

Savunma sanatlarını öğrenirken, sanatında usta bir eğitmenin antrenörlüğünde çalışmak, doğru ve etkili tekniğin öğrenilmesinin en önemli şartıdır. Ancak, yalnızca iyi bir antrenör (si-fu, sensei vs.) eğitim için yeterli değildir. Bununla birlikte öğrencinin istekli ve yetenekli olması ve en az bunlar kadar önemli olan ise, öğrencinin sabırlı olması ve kendine zaman tanımasıdır. Sabırlı olmak ve kendisine zaman tanımak derken birbirinden farklı iki kavramdan bahsedilmektedir. Bu husus, Cem Şen'in Zen ve Savaş Sanatları isimli tercümesinde bir ustanın dilinden çok güzel bir örnekle izah edilmiştir.

> **"Bong Soo Han orta boylu, kır saçlı, Koreli bir ustadır. Söylediği her sözde ve yaptığı her şeyde büyük bir ciddiyet vardır Hiç bir sözü ya da hareketi gereksiz değildir." Han usta kendine zaman tanımak hususunda görüşlerini şöyle anlatır.**
>
> **"Kendine zaman tanımaya istekli olmadıkça nasıl başarılı olabileceğinizi asla öğrenemezsiniz. Sabırlı olmak dingin ve dayanım gücüne sahip olmak demektir. Kendine zaman tanıman ise, başarıya ulaşmak için herhangi bir zaman sınırlaması koymadan, amacına giden yolda büyük bir hevesle ilerlemen demektir."**

Sabır ve kendine zaman tanıma kavramları birbirinden ayrı iki kavramlardır. Bu kavramlar her ne kadar zaman-zaman iç içe var olsa da savunma sanatında daha doğrusu zen sanatında farklı anlamlarda kullanılırlar. Bilgi örenme yolunda, hiçbir zaman sınırlaması yapmaksızın, o yolda çalışmayı kabullenme 'kendine zaman tanıma' iken, tekniklerin öğrenilmesi süresince tüm zorluklara katlanma ve göğüs germe ise sabırla alakalıdır. Kendine zaman tanıma kavramını, tekniklerin öğrenilmesi aşamasında tam olarak pozisyonların kavranabilmesi için öğrenmede sebat gösterme olarak tanımlayabiliriz.

Aslında Ch'an sanatında ileriye yönelik özellikle uzun vadeli planlamalara yer verilmez. Ch'an, 'an' ı yaşamayı ve o 'an' dan maksimum verim almayı ve hayatı geçmiş ve geleceğin endişesi olmaksızın doya daya yaşamayı, sorunlar karşısında refleks hareketlerle en doğru ve en etkili tepkiyi vermeyi amaçlar.40 Bundan dolayıdır ki Ch'an amaca giden yolda bir zaman sınırı koymayı asla kabul etmez. Ch'an ustası aynı zamanda bir yaşama sanatçısıdır ve yalnızca elinden geleni yapar. O becerememenin, hedefe ulaşamamanın veya gelecekteki engellerin endişesini asla yaşamaz, bulunduğu anda elinden gelen maksimum gayreti gösterir ve işi oluruna bırakır. Bu konuyu Yusuf Has Hacip ne güzel ifade etmiş ve **'kendine zaman tanıma'** gerçeğini yüzyıllar önce aşağıdaki mısralarla dile getirmiştir;

Küçük çocuğa da akıl ulaşır,
Zaman gelmeyince kalem dolaşır.

"'Silahdaroğlu, Fikri. Günümüz Türkçesi ile Kutadgu Bilig Uyarlaması, s:35

Her konunun öğrenme süresi ve her kişinin öğrenme yeteneği farklı farklıdır. Hatta aynı şahıs bir kısım konuları çok erken öğrenirken, bir başka konuyu öğrenmede zorluk çekebilir. Savunma sanatında da her teknik aynı kolaylıkta kavranamaz. Bu kavrama hızı kişilere ve konulara göre değişkenlik arz eder. Hatta bazı insanlar tekniğin ilk aşamasını oldukça zor kavrarken, öğrenilen tekniğe değişik versiyonlar kazandırma ve geliştirmede üstün başarı gösterebilirler. Bunun için öğrenme yolunda kendimize herhangi bir zaman sınırlaması koymadan, sürekli çalışarak amaca giden yolda ilerlememiz gerekmektedir. Aksi taktirde kısa bir çalışmadan sonra bıkkınlık ve yılgınlık baş gösterebilir.

Savunma sanatçısı hedefine giden yolda kendine zaman tanıyarak amaca ulaşmada zaman sınırlamasını ortadan kaldırmalı ve aynı zamanda da zamanını boşa harcamayarak, en etkili bir şekilde çalışmalarını sabırla devam ettirmelidir.

Mükemmele ulaşabilmenin yolu sürekli olarak başarıya giden yolun izlenmesidir. Başarı için hedeflerin tespit edilmesi, hedefe giden yolların ve araçların belirlenmesi, hiç zaman kaybetmeden aksiyona geçilerek mesafe alınması ve esas hedefe ulaşıncaya kadar çalışmaların devam ettirilmesi gerekmektedir. Başaracağına inanmış müteşebbisler için başarısızlık diye bir kavram yoktur. Birşeyleri başarabileceğine inandıkça başarıya da o kadar yatırım yapmış olunur. Başaramama korkusu aynı zamanda başarısızlığın alt yapısını ve nedenlerini üreten bir bataklık gibi aleyhte çalışır.

"Ancak çok başarılı insanlar başarısız olduklarında öğretici bir deneyim kazandıklarını düşünen insanlardır."

Bu anlamda başarısızlık zannedilen şey sadece bir geri besleme durumudur ve ihtimaller arasından doğru neticeyi veremeyen birinin daha keşfedilmiş olması durumudur. Bu da başarıya yalnızca bir adım daha yaklaşmak demektir.

Thomas Edison hakkında bir hikaye anlatılır.

"Edison 9999 kere denedikten sonra kusursuz ampulü keşfedemeyince biri sorar: 'Onbininci başarısızlığı da göze alabilecek misiniz?' O da cevap verir.

'Başarısız olmadım, yalnızca ampulü keşfetmeyen bir yol daha buldum.''

(Robbins, Anthony., (çeviri), Değirmenci, Mehmet., a.g.e., s.79.)

Abesle Uğraşma

Savunma sanatı çalışılırken, hatta herhangi bir iş yaparken yeteneklerimizi keşfetmemiz ve tanımamız gerekmektedir. Yapabileceğimiz ve geliştirebileceğimiz hareketler olduğu gibi, asla başarmamız mümkün olmayacak hareketler de olabilir. Her dövüşçü aynı teknikleri kullanarak kendini savunmada mükemmellik kazanmaz. Kişiye göre, kişinin vücut yapısı ve yeteneklerine göre mükemmel teknik anlayışı değişir. Sizin için en iyi teknik bünyenize en uygun ve en kolay yapabildiğiniz etkili tekniktir.

Gerçek bir savunma ortamında, kendini savunmak durumunda kaldığında basit, kolay ve etkili teknikler tercih edilmelidir. Bunun için birçok gerekçeler mevcuttur.

Uygulanmadan önce iyi bir ısınmayı gerektiren tekniklerin ısınmadan yapılması sağlığımız açısından sakıncalıdır. Gerçek bir saldırı ortamında kendimizi savunabilmemiz için vücudumuzu ısındırma imkanına sahip olamayız. Bunun yanında, yeterince antrenman yapmış ve doğuştan esnek vücuda sahip bazı dövüşçüler hiç ısınma ihtiyacı hissetmeden bile üst seviye tekmeler atabilirler.

Ancak, tekmelerin üst seviyeye atılmasının bir diğer sakıncası da tekmelerin yükseldikçe izdüşümünün kısalması, yani daha yakına atılabilmeleri, rakibe ulaşabilmesi için ona yaklaşma ihtiyacının doğmasıdır. Bu durumda düz ve karın seviyesinde bir tekme atan rakip daha uzağa ulaşabileceğinden bize karşı rahatlıkla üstünlük sağlayabilir.

Üst seviye tekmelerin kullanılmasında, yere basan diğer ayak, diz, kasık ve karın bölgelerinde boşlukların oluşması diğer çok önemli bir dezavantajdır.

Akrobatik teknikler, hem gerçek bir savunma ortamında uygulanması zor, etkinliği az ve hem de, eğitim aşamasında daha zor öğrenilebilen hareketlerden oluşmaktadırlar. Bu gerekçelerden dolayı savunma sanatları savunma sporlarından ayrılırlar. Çünkü gerçek bir savunma durumu, sınırlaması olmayan, kuralsız ve yasaksız bir ortamı konu alır.

İlla da ayağınızı rakibinizin kafasına kadar kaldırmanız gerekmez. Yeteneklerinizi iyi keşfetmeniz ve neyi yapabilip, neyi yapamayacağınızı tespit ettikten sonra bu çerçevede çalışmalarınıza devam etmeniz gerekmektedir. Yeteneklerinizi etkileyen birçok faktörler vardır. Bunlar doğuştan gelen faktörler olabileceği gibi, sonradan kazanılmış bilgi birikiminiz (teknik), yaş, kilo vs. gibi daha birçok faktörler sayılabilir. Örneğin, kırkbeş yaşında, doksan kiloluk bir kişinin zor bir jimnastik hareketini yapmada ısrarlı olması veya illa da 180 derece bacaklarını açmaya uğraşması abestir. İmkansızı başarmak uğrunda harcanacak zamanı yeteneklerimizi geliştirme yolunda akıllıca ve verimli bir şekilde kullanarak imkansızmış zannettiğimiz başarılara imza atabiliriz.

Bazı insanlar doğuştan, genetik olarak daha şanslı ve daha yeteneklidir. Savunma sanatı insanda var olan ve geliştirilmeye elverişli bulunan yeteneklerin gelişmesini sağlar. Bunlar bedensel yetenekler olabileceği gibi, savunma sanatında kişinin, zihinsel yetenekler ve cesaret gibi psikolojik alanlarda da gelişim sağlaması mümkündür. Sonuç olarak, savunma sanatları yetenekleri geliştiren ve yeni konularda yetenek kazandıran bir etkiye sahiptir.

İmkansızla zaman kaybetmeyin, yeteneklerinizi keşfedip, onları benimseyin ve geliştirin. Yetenek sınırlarınızı bilin ve yeteneklerinizle barışık olun. Kendinize güvenin ve kendinize haksızlık etmeyin. Basit fakat etkili teknikler kullanaıak savunma sanatınızı mükemmelleştirebilirsiniz. Mükemmel bir savunma sanatı akrobatik ve zor hareketlerde değil, basit görünen temel tekniklerin kusursuz yapılmasında gizlidir. Ustaların acemilerden farkı, acemiler yeni öğrendikleri ve akrobatik teknikleri yapmayı tercih edip fazlaca kuvvet harcarken, ustaların ise basit fakat etkili olan temel teknikleri mükemmelce uygulamalarıdır.

> ***Bruce Lee bu konuda özel öğrencisi Joe Hyams'a bakın nasıl ders veriyor:***
>
> *"Kendini bütün sınırlarınla birlikte kabullenmeye hazır olmadıkça asla yeni bir şey öğrenemezsin. Yalnızca bazı şeyleri yapabilecek yeteneğinin olduğunu, diğerlerinin senin yetenek sınırlarını aştığı gerçeğini kabul etmeli ve yetenekli olduğun alanlarda kendini geliştirmelisin. Benim sağ bacağım sol bacağımdan üç santimetre kadar kısadır. Bunu ilk fark ettiğimde kabullenmek benim için oldukça zor oldu. Fakat sonuçta yapılabilecek bir şey yoktu. Bunun üzerine kısa olan bacağımdan yararlanmanın yollarını aradım. Sonunda bu durumun bazı tekmeleri atmamda bana avantaj sağladığını gördüm. Ayrıca, zorunlu olarak yaptığım düzensiz devinimler bana oldukça hız kazandırıyordu."*
>
> *ve Bruce devam ediyor:*
>
> *"Bunun yanında kontak lens kullanıyordum. Çocukluğumdan beri yakını iyi göremiyorum. Gözlük takmadığım zamanlar hasmıma iyice yaklaşmadan onu görebilmem imkansızlaşıyor. Wing Chun'a başlamamın en büyük nedeni göğüs göğüse çarpışmalar için çok uygun bir yöntem olmasıydı. Her şeyi yapmaya çali|mak yerine, yetenekli olduğun alanlarda mükemmelleşmeye çalış."*

Önemli olan şey sizin kendi yeteneğinizdir, yetenekli olduğunuz alanlardır, yeteneksiz olduğunuz konular değil. Sizin zihinsel davranışlarınız ve yetenekleriniz fiziksel eksikliğinizden daha önemlidir. İkincisi için bir şey yapamayabilirsiniz ama birincisi için çok şey yapabilirsiniz ve de yapmalısınız.

Tedavi edilemeyecek olan, tedavisi imkânsız olan şeye tahammül edilmelidir. Bu konuda bir hikâye anlatılır.

“Bahçıvanın biri tarım bakanlığına bir yazı yazmış, adam şöyle diyordu: ‘Ayrık otlarından kurtulmak için, kitapçıklarınızda ne varsa hepsini uyguladım, ama onlar hala duruyor’ Adam bir sonraki postadan şu akıllıca tavsiyeyi aldı: ‘Sayın Bay, size söylediğimiz her şeyi yapmışsanız ve zararlı otlar hala duruyorsa, o zaman yapılacak bir tek şey kaldı onları sevmeyi öğrenin!

Savunma sanatının eğitimi imkânsızı değil, geliştirilebilecek yetenekleri konu alır. Ayrıca, hiçbir gerçek ve etkili savunma tekniği gizemli ve olağan hareketlerin dışında bir kısım olağan üstü gösteri tekniklerinden oluşmaz. Dünyada hem Uzakdoğu’da hem de batıda birçok kimse gösteri amaçlı olağanüstü teknikler sergileyebilmektedirler. Ancak, bu türden olağanüstü tekniklerin hiç birisi gerçek bir savunma ortamında etkili ve faydalı olamamaktadır. Bunlar, yalnızca gösterilere has, belirli konsantrasyon ile, vücudun belirli yerlerine, yine belirli dozajda uygulanan bir baskı veya vuruş sayesinde elde edilebilen tekniklerden ibaret olmakta ve bu şartların gerçek bir saldırı ortamında uygulanabilirliğinin imkansızlığı kabul edilmektedir.

Yeteneklerinizi Arttırın

‘Günümüz Türkçesi ile Kutadgu Bilig Uyarlaması’ isimli eserinde, ünlü eserin günümüz Türkçesine uyarlamasını yapan Fikri Silahdaroğlu, Yusuf Has Hacip’ in fikirlerini etkileyici üslubuyla Türk insanının bilgisine sunarken biz de 11. Yüzyılın büyük Türk bilgesi ve fikirleri hakkında bilgi sahibi olma imkânına sahip olduk. Yusuf Has Hacip mütevazi üslubuyla bilgeliğini konuşturarak bilgiyi anlatırken şu mısraları kullanıyor:

Bütün iyilikler, bilgiden olur,
Bilgi ile insan, göğe yol bulur.
Bilgiyi vermezse, bilgin dilinden,
Işık yaratamaz, bu bildiğinden.

üstün bir teknikle gereksiz kuvvet harcamadan onu etkisiz hale getirmeye çalışmalısın. Aksi takdirde yaptığın yalnızca yerinde acizce kısır bir çırpınış olacaktır.

Rakibinize karşı üstünlük sağlamanız için tercih edeceğiniz yol mevcut yeteneklerinizi geliştirmeniz ve onları en verimli bir şekilde kullanmanız olmalıdır. Bu en onurlu hareket yoludur. **Hileye başvurmak rakibinizin üstünlüğünü ve ondan korktuğunuzu kabullenmenin belirtisidir.** Bu da yenilginin başlangıcıdır. Kendisini yükseltebilmek için başkalarını aşağıya çekme ihtiyacı hisseden alçaktadır. Bu prensibi asla unutma ve mertlikten ayrılma. Ancak kazanmak için kaybedecek binlerine ihtiyacı olmayan ve kendi kendisine de kazanmayı bilen insanlar gerçek başarılı olan insanlardır. Kendilerine karşı zafer kazananların başkalarına karşı savaş açmaya ihtiyaçları yoktur.

Başkalarını aşağıya çekme ihtiyacı hissetmemek için yeteneklerini iyi tanı ve onları geliştirmenin yoluna bak ve unutma ki var olan yeteneklerinizi geliştirerek, eksikliklerinizi tamamlayarak ve bu yeteneklerinizi en verimli şekilde kullanmak suretiyle üstesinden kalkamayacağınız sorun yoktur. İşin püf noktası yeteneklerinizi bilmeniz ve kendinizle barışık olmanızdadır. Bunun için asla imkânsızla vakit harcamayın. Çünkü, imkansız için artık kabullenmekten ve barışık olmaktan başka yapacak hiç bir şey yoktur. Bundan öte her şey kendinize eziyet ve psikolojik yıkıntıdır.

Haklı ya da haksız olayım seni bedensel olarak yenebilirim, ancak, seni düşünsel olarak yenebilmem için haklı bir nedenim olmalıdır. (Jim Lau)

Hyams, Joe. (çeviri), Şen, Cem. Zen ve Savaş Sanatları, s:67.

Su tepelerden derinlere akar ve derinlik yükseklikten daha büyük bir duygudur. (Lao Tzu)

Wu-Wei (düşüncenin yokluğu-eylemsiz etkinlik)

Wu wei, gizli seslerin abur cubur vızıltısı, fısıltısı ve gevezeliğinden zihnimizi kurtarıp duru olma yolunda sessizliğe düşmeyi anlatır. Wu wei Tao (Do) dan sonra en önemli prensip olarak kabul edilir. Kişinin zihnini yalnız başına bırakabildiği ve kendi başına iş görmesi hususunda ona güvenildiği taktirde çok daha etkili bir işleve sahip olacaktır. Wu-wei bir **'eylemsizlik öğretisi', bir nevi 'oluruna bırakmak' veya 'eylemsiz etkinlik'** olarak tanımlanabilir. Ancak wu-wei aldırmazlığın sakıncasını da kabul eder.

Zihnimiz sürekli bizimle olan, olukça fazla konuşkan bir arkadaş gibidir. Uğraştığımız her işte bizi sürekli meşgul eder. Hatta zaman zaman kafamızda istenmeyen fikir ve konular adeta kümesteki tavuklar gibi gak-gaklayarak kavga ederler de biz onlara bir türlü engel olamayız. İşte bütün bunların hepsi wu weı nin konusuna giren gürültülü düşüncelerdir ve wu wei bunları yok ederek sessiz, duru, berrak ve akıcı bir zihnin kazanılmasını amaçlar. Neyi nasıl yaptım, başka ne yapabilirim, ne yapsaydım daha iyi olurdu, arkasından ne gelebilir? vs. gibi bir sürü gereksiz abur cubur düşünceler adeta zihnimizi işgal eder. Bir iş ile meşgul iken, irademiz dışında uğraştığımız o işten başka bir sürü konu hakkında abur cubur düşüncelere dalarız ve bu durum dünyada olup bitenleri doğal haliyle, katıksız olarak izleme ve keşfetmemizi imkânsızlaştırır.

Zihninizin abur cubur vızıltılarından kurtulabilmek için kafanıza takılanları önemsemeyin ve onların zihninizden akıp gitmesini sağlayın. Veya Alan Watts'ın dediği gibi, düşüncelerin zihindeki akışını sıkmak kullanışlı bir yöntem değildir. Yani, hemen hemen tüm yetişkin kimselerin kafasında bu her zaman vardır. İstemsiz düşünceler durmuyor ve zihninizi işgal ediyorsa, onların akıp gitmesine izin verin. Onları dinlemeyin. Onu bir trafik gürültüsü veya tavukların gak-gaklaması gibi farz edin. Böylece onlardan kurtulabilirsiniz.

Zihin su gibi olmalıdır. O okyanusa akan bir nehir gibi sürekli akmalıdır. Öyle ise zihnin duru ve dingin kalabilmesi için şu hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir:

İstenmeyen bir düşünce zihne takılınca kurtulmak için zihin asla onunla boğuşmamalıdır, yalnızca o akmaya devam etmelidir. Çünkü akan su pislik tutmaz. Dövüşçü dövüş anında su gibi olmalıdır. Su dövüşçü için en büyük öğretmendir. Bu öğreti aynı zamanda Taoizmin de temelidir.

Su yumuşaktır, dövüşçü yumuşaklığın gücünü kullanmalıdır.

Su hareket etmek için ihtiyaç duyduğu kuvveti rakibinden alır. Dövüşçü de öyledir ve savunma sanatı 'Rakibinin kuvvetiyle hareket etme' sanatıdır.

Eyim varsa su akar, boşluk oluşmuşsa su boşluğa dolar.

Su akmak ile akmamak arasında asla tereddüde düşmez, asla zaman kaybetmez.

Su tüm hareketlerini ansızın ve istemsiz olarak yapar. Savunma sanatçısı refleksleriyle hareket eder.

Su asla bayır yukarı akmaya çalışmaz, . imkansızı zorlamaz, abesle uğraşmaz.

Su akarken asla duralamaz ve sürekli akmayı devam ettirir.

Suyun önüne bir engel çıktığında onunla uğraşmaz, engeli devirebilirse tereddüt etmeden yıkar, eğer deviremeyecekse etrafından dolaşarak en kısa boşluktan akmaya devam eder.

Suyun önüne bir set kurulduğunda buna aldırmaz ve akmaya devam eder, su aktıkça set dolar, suyun potansiyeli artar. Set biriken suyun basıncına dayanamayarak yıkılır, aksi taktirde yıkılmazsa, su çağlayan olup üstünden akar.

Su bulunduğu kabın şeklini alır, en zayıf yerini zorlar, ilk boşluktan sızar ve kuvvetli ile çatışmaz

İçinizden geçenler sürekli zihninizi meşgul ediyor ve artık onlardan kurtulmak istiyorsanız onlara savaş açmayın ve bu olayı kafanıza takmayın. Çünkü zihnin gevezeliği beynimizin ilgisiyle beslenir. Dolayısıyla onlarla ilgilenmeyin. Böylece önemsemeyerek onlardan kurtulabilirsiniz. Unutmayın ki akan su pislik tutmaz ve çöp barındırmaz. Zihninizin sürekli akmasını sağlayın ve onu akışına bırakın. Gereksiz şeylerle meşguliyeti önlemek için size gerekli olan şeylerle meşgul olun.

Tao anlatılırken, daha doğrusu anlatılmaya çalışılırken, **'Tao akıl aşılmadan anlaşılmaz'** denilmektedir. Sanatçının en büyük emeli bilinçli zihnin olumsuz etkisinin yok edilmesi, zihnin yalnız başına olarak hadiseler karşısında riyasız, içinden geldiği gibi, özü ve sözü bir, refleks tepkiler gösterebilmesidir. Bunun başarılabilmesi için zihnimizde var olan abur cubur vızıltılardan, istenmeyen düşünce ve gürültülerden kurtulmamız gerekmektedir. Zira zihnimiz, sürekli bu istenmeyen düşünce ve vızıldayan gürültülerden rahatsız olmakta, bu durum dikkatimizi dağıtmakta ve adeta beynimizi işgal etmektedir. Zihnimizin istenmeyen abur cubur vızıltılardan kurtulması wu wei kavramıyla ifade edilmektedir. Zihni refleks tepkilerle, adeta ışık hızında hareket ettirerek etrafımızda olup bitenleri anında eksiksiz olarak algılama yeteneğinin kazandırılması olan Wu Wei öğrenilmedikçe Tao kavranamaz.

Wu- wei nin kelime anlamına gelince: (Wu) **Yok yani olumsuzluk, Wei ise, işlem yapma, iş uğraş gibi** anlamlara gelir. Bu, ısrarla didinmenin yokluğunu, eylemin pasifliğini savunur. Kısacası Wu-Wei zihni otomatiğe takmak olarak izah edilmektedir. Tıpkı suyun akarken düşünmemesi gibi, boşluk oluşunca, eğim oluşunca suyun akması gibi bir şeydir. Tıpkı gözün görmek için istemle değil de var olan görülebilir nesneleri gözün görme alanına girmesi ile istemsiz olarak kendiliğinden görmesi, odak

noktasına göre kendiliğinden, doğal olarak kendi kendini ayarlaması gibi, zihnimiz de otomatik olarak tüm olayları anında takip edebilmektedir.

Lao-Tzu'. (Lao Çe)nin ardılı Chuang Tzu'nin sözleriyle Tam adam zihnini bir ayna gibi kullanır, her şey ona yansır. O hiç bir şeyi kavramaz. Hiç bir şey de kalmaz orada." Bu da zihnin akıcılığıdır. **Zihin su gibi sürekli akmalıdır. Su boşluğa doğru akar, akarken asla tereddüt etmez ve akan su pislik tutmaz, çer çöp barındırmaz.** Zihin aktığı sürece otomatiği yakalamıştır

> *"Hep sokaklarda çevresiyle ilgilenen, sağını solunu gören bir kimseye rastlayacak mıyım, diye bakınır dururum. Çocuklar dışında böyle bir kimseye rastlamadım. Uyurgezerler dolaşıyor sokaklarda* ***Genellikle karşılarındakilere çarpmadan, otomobil altında kalmadan, ayakları kaldırıma takılmadan yürüyorlar ama gene de görmüyorlar.*** *Gözlerine, düşüncelerine bir perde indirmişler, ne göğün mavisinden, ne yaprağın yeşilinden, ne gelip geçen insanların yüzlerinden haberleri var. Çevremizi, tüm dikkatimizi üzerinde yoğunlaştıracak kadar önemli ve detaylı bulmuyoruz. Bunun için de değer ve önem sıralamalarımızla, önyargılarımızla, inançlarımızla çevremizden seçtiğimiz ayrıntılardan kendimize göre bir dünya yaratıyoruz. Gerçek dünyada değil de zihnimizin kurgusu düşsel bir dünyada yaşayıp gidiyoruz."*

Tzu-Jan (zorlamasızca yaklaşım yeteneği)

Zen konusunda ciddi çalışmaları olan İlhan Güngören'e göre, çocuklarda var olan içten geldiği gibi, doğal olarak hareket etme ve her şeye kendiliğinden, zorlamasızca yaklaşım yeteneği Konfiçyüsçuluğun gelenekleri ve katı kalıpları sayesinde yok edilmekte, ancak taoculuk ise tekrar bu doğallığı, içtenliği, içinden geldiği gibi, zihnin olumsuz engellenmeleri olmadan davranma gücünü yeniden kazandırmak, geliştirmek yollarını öğretmeye çalışmaktadır. Bu doğal, içten geldiği gibi olmak (spontaneity) Çin'ce (tzu-jan) Taoculukta en çok değer verilen bir yetenek olarak kabul edilmektedir.

Harry Lorayne ise çocukların büyüklere kıyasla çok daha kolay, çabuk ve iyi öğrendiklerine dikkat çekerek, bunun nedenini de çocukların kafalarında bilgiyi depolayacak boş alanların daha fazla olmasına bağlamaktadır. Bazı kimselerin çocukların hızlı öğrenmesini gerçek bir öğrenme değil de taklit etme olarak nitelendirdiğini belirten Lorayne, bazılarının ise bunu hem çocukların kafalarında bilgi depolayacak boş alanların çok olmasına ve hem de onların meraklı, dinç ve dingin bir yapıya sahip olmalarına bağladıklarını savunmaktadır.

ilhan Güngören ise, zihnin işine karışılmadığı, onun kendi başına bırakıldığı ve ona güvenildiği taktirde sezgi yeteneği (prajna) nın ortaya çıktığını savunmaktadır. Güngören, böylece zihin doğal olarak (Tzu-jan) daha iyi ve verimli çalışıp, karmaşık sorunları bile daha doğru olarak kavrayabildiğin'! savunmaktadır.

Boşluk ve Te

Uzakdoğu düşünce sisteminde yin ve yang'ın kaynağını 'boşluk' kavramının oluşturduğuna inanılır. Buna göre yin ve yang'ın kaynağı boşluk ve hiçliktir. Boşluk, her türlü olasılığı içeren ayırımsız birlik, kaos, wu ji- hiç kaynak olarak tanımlanmaktadır. Kaos-ayırımsız birlik-wu ji kavramlarının ise hiçlikten kaynaklandığına inanılmaktadır.

Taoculukta, boşluğa çok önem verilmektedir. Boşlukta, var olanda değil de, olmayanda büyük bir erdem Te' olduğu düşünülmektedir. Tao düşüncesinin en tanınmış ve en büyük düşünürü Lao Tzu bu kavramı mısralarında dile getirmektedir. O olanı değil, olmayanı anlatmaya çalışmaktadır. Tao'da herşey boşlukta kıymet kazanır. "Lao-Tzu boşluğu, olmayanı 'Tao-Te- Ching' de şöylece övüyor.

Tekerleğin göbeğini
Otuz çubuk bölüşür.
Ortadaki boşluktur,
Onu yaralı kılan...
Bir testi yaparsın Çamurdan,
İçindeki boşluktur Onu yararlı kılan...
Pencereler, kapılar Oyarsın odaya,
Oyuklardır Onu yararlı kılan.

Kısacası Te'doğal olarak kendiliğinden, zorlamasız beceri, yaratıcılık yeteneğidir." Te, kişinin doğal olarak davranması ve yaratıcı gücünü ortaya çıkarması becerisidir. Su boşluğa dolar ve suyu hedefine ulaştıran boşluktur. Nehirler okyanusa boşluklardan akarlar ve boşluklara dolarlar.

Savunma sanatında usta boşluklardan rakibine ulaşır. Rakibinde boşluk olmazsa veya sanatçı oluşan boşluğu dolduramazsa rakibini yenemez. Boşluğu olmayan yenilmezdir.

Savunma ortamında zihin duru ve boş iken kıymetlidir. Zihin boşaltılmaya çalışılır.

Nehir boşluğa akar, su boşluğa dolar. Teknikler rakipte oluşturduğu boşluklarla kıymetlidir, eller rakipteki boşluklara akabildikçe kıymetlenir. İşte bundan dolayı savunma sanatı eğitiminde müsabaka sırasında oluşması kaçınılmaz boşluklar kapatılmaya çalışılır.

Savunma sanatı boşluk oluşturmadan savunma ve atak yapma sanatıdır. Bununla birlikte, rakibimizde oluşacak tüm boşlukları ansızın ve istemsiz olarak bulma ve karşı atak geliştirerek rakibe aman vermeden saldırıda bulunma savunma sanatlarının diğer bir yönüdür.

Boşluk o kadar kıymetlidir ki aslında yaşamımız boyu önümüze çıkan boşlukları değerlendirerek başarıya ulaşırız. Boşluk aslında bir fırsattır. Fırsat zamanında değerlendirilmelidir. Zamanında değerlendirilmeyen fırsatlar elden kaçtığı gibi, zamanında doldurulmayan boşluklar da elden kaçmakta ve rakibimize peşkeş çekilmektedir.

"Sıradan insanlar, görünüşlere dikkatlerini yoğunlaştırma yoluyla önyargılı davranışlar yaratarak, böylece öfke, kızgınlık ve yanlış anlama düşünceleriyle yola çıkarak gerçekler konusunda aldatıcı düşüncelere kapılırlar. Her tür psikolojik üzüntüyü üreten ve özgün aklı yitiren bu insanlar, akıllarının şaşırdığını ve bir noktada odaklandığını, hangi düşünce ortaya çıkarsa çıksın ona yenildiklerini görürler."

****

"Yüz savaşın yüzünde de zaferler kazanmak öyle büyük bir başarı değildir. Gerçek başarı, düşmanını onunla savaşmadan yenebilmektir." (Sun Tzu)

"Eğer kalıplardan özgürleşebilirsen, bu olağanüstü bir şeydir; ama eğer kasten alışılmadığa değer veriyorsan, bu olağanüstü değil, gariptir. Kirlenmişlere katılmıyorsan, o zaman arısın demektir; ama eğer arılığı ararken toplumu reddediyorsan, bu arılık değil, fanatikliktir."

(Huanchu Daoren) (çeviri), Özbudun, Sibel. Bilgenin Kanatlı Sözleri. s:67

Kaynak

Mustafa GEDİKLİ, (Hislerin Dansı)Savunma sanatı-Zihinsel öğretileri, Ankara 2000, sh:21-56

HACI BAYRAM VELÎ KADDESELLÂHÜ SIRRAHU'L AZİZİN BİR BUÇUK MÜRİDİ

Abdulbâki GÖLPINARLI Melâmîlik Ve Melâmîler isimli eserinde bu konuda Semerâtül Fuâd isimli eserden kayda düştüğü not şudur ki;

Hacı Bayrâmı Velînin nüfuzu o kadar kuvvetlenmişti ki bunun üzere tarafı padişahîden müntesiplerinin hükümet tekliflerinden muaf addedilmesi emredilmişti. Fakat bu emir, birçok mukallitlerin de Bayramî tarikine duhul ettikleri nedeniyle şeyhten müritlerinin mikdarı sorulmuştur. Hacı Bayram Velî kaddesellâhü sırrahu'l aziz de "Bir mürtefi mahalde (Solfasol) hayme (çadır) kurup dervişan gelip ol havali mâlâmâl (lebâleb, ağzına kadar dolu) oldukta Hacı Bayram Velî Bir teşmiri sâideyn edip bir tığ-ı tiz alıp "dervişler; bana iradet getürenleri bugün fîsebilillah kurban eylesem gerektir" deyu salâ ettikte herkes mütereddit olup bilahare ricalden (erkek)biri ve nisadan dahi birisi (جان و مال و سر فدا در راح تو) deyu cur'et edüp teslim olduklarında ikisin dahi hayme içine getürüp mukaddema bir erkek koyun ihzar etmekle anı kurban ediip haymeden taşra hûni fırâvân revân oldukta azîze sevdâ salebe etmiştir deyu dervişan perakende ve perişan olmakla…(olay cereyan etmiştir.) sh: 540
Hacı Bayram Veli de garip bir imtihandan sonra «bir buçuk dervişim vardır» diye mektupla cevap vermiştir.

Günümüz Türkçesine uygun anlatım ile

Sultan 2. inci Murad, Hacı Bayram Veli'nin bunca kemalâtını görüp kalben ona bağlandı ve kendisine mektup yazarak şöyle dedi:
"Sizden tâc takan ve elbise giyen kimler varsa hepsi de işçilik, vergi, askerlik ve sair tekâliften muaftırlar."
Bu fermanı duyanlar dervişlik tâc ve elbisesini giydiler. Hükümet me'murları onları böyle görerek kendilerini tekâliften muaf kıldılar. Keyfiyet Padişaha arz edildi. Hükümdar Hacı Bayram'a tekrar bir mektup yazarak onun dervişlerinin gerçek sayısını sordu. Hacı Bayram Veli, gerçek olan veya olmayan müritlerini imtihan için tellallar vasıtasıyla ziyafete çağırdı. Ziyafete gelenler muazzam bir kalabalık teşkil ediyorlardı. Hacı Bayram Veli, eli ne keskin bir kılıç alarak onlara şöyle hitap etti :
"Bana iradet getirenleri Allah'ın yolunda kurban edeceğim."
Dervişler bu ne biçim mürşit; bu nasıl müritlik diye söylenmeğe başladılar ve bizim aziz Şeyhimiz galiba aklını oynatmış dediler.
Neden böyle söylediler? Çünkü Hacı Bayram Veli'nin hitabına ancak bir erkekle bir kadın: **"Canımız, malımız ve başımız sana feda olsun"** diye teslim oldular. Ötekiler ise evvelâ tereddüt gösterdiler. Hacı Bayram Veli, o ikisini yüksek yerde kurdurduğu çadırına aldı. Önceden hazırlattığı koyunu kesti. Kurban kanı dışarıya akınca öteki dervişler o iki kişi kesildi sanarak dağılmağa ve kaçışmağa başladılar Bunun üzerine Hacı Bayram Veli, Sultan 2. inci Murad'a şu cevabı verdi :
"Ey Gazi Hünkârım! şimdilik gerçek müridim 2 kişidir: Biri erkek, öbürü kadın."

Bu meyanda erkek Müridinin Ömer Sikkîni Hazretleri olduğunda birçok rivayet bulunurken kadın velinin kimliği hakkında bariz bir kelam işitilmemiştir.
Konu üzerine mütalaa eden bir kardeşimize mana âleminde Abdulbâki GÖLPINARLI bu müridin Sun'ullah Gaybî kaddesellâhü sırrahu'l azîzin geldiği sülalenin selefinde bulunan bir hanımefendi olduğunu tebşir buyurmuştur. Allâhu a'lem.

Kaynak:
Abdulbâki Gölpınarlı, Melâmîlik ve Melâmîler,1931, İstanbul

ELEŞTİRİNİN SORGULANMASI, ATİLLA İNAN, DENEME YAZILARINDAN

2000 YILI AF YASASI VE HAPİSHANE OLAYLARININ İÇYÜZÜ

Aralık 2000 yılında gerçekleştirilen af olayının gündeme getirilmesinin nedeni Rahşan Hanıma bağlanır. Rahşan Hanımın demeçlerinin ince bir planın parçaları olduğu anlaşılır. Rahşan hanımın **"tam istediğim gibi oldu"** veya **"istediklerim hiç gerçekleşmedi"** gibi sözleri af yasası ile hapishanelerin devlet denetimine alınması bunun gerçekleştirilebilmesi için (F) tipi ceza evleri uygulaması çok kolaylaşmıştır.

Ramazan Bayramına affın yetiştirilmesi gerekiyordu. Liderler affın bayrama yetiştirilmesi konusunda demeçler vermişlerdi. Yasa tasarısı meclis komisyonlarından ve genel kurulundan jet hızıyla geçti. Ancak Cumhurbaşkanı eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle yasa tasarısını meclise iade etti. Yasa tasarısının yeniden veto edilmemesi için meclisten değişikliğe uğramaksızın geçmesi gerekiyordu. Meclis ve komisyonları gece gündüz çalışarak tasarıyı yetiştirdi. ***Yasa 21 ARALIK 2000*** tarihinde resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe sokuldu. Hükümet af konusunda sözünü tutmuştu. ***Ancak hükümetin af ile birlikte gerçekleştirmek istediği başka çalışmaları da vardı.*** Her şeyden önce hapishanelerde devlet otoritesini yeniden kurmak istiyordu. Yıllardır hapishaneler teröristlerin kaba kuvvetle oluşturduğu bir otoritenin kontrolü altındaydı. Büyük koğuşlardan oluşan hapishane düzeninde birden fazla teröristin bir koğuşta toplanması önlenemiyor, onlar da örgütlenerek koğuş yönetimini ele geçiriyorlardı. Bu durumdan kurtulmanın yegane çözüm yolu küçük koğuş esasına dayanan (F) tipi ceza evleri projesiydi. **Hükümet af yasasından istifade ederek (F) tipi ceza evlerine geçiş için fırsat buldu.** Çünkü af yasası sonucunda bir kısmı tahliye edilecek mahkûmlarla direnişçilerin sayısı ve gücü oldukça azaltılacaktı.

Bir şeyler sezen teröristler (F) tipi ceza evlerini protesto eden direnişlere geçtiler. Ölüm oruçlarına başladılar. Bununla da kalmayarak toplu gösteri ve direnişlere başladılar. Artık hükümetin aradığı zaman gelmişti yurt çapında yirmi hapishanede plan uygulanmaya başlandı. Otuza yakın mahkûmun ve iki askerin Ölümüyle sonuçlanan operasyon sonucunda hapishanelerde düzen kurulabilmesinin ilk adımı atılarak azılı mahkumlar (F) tipi ceza evlerine yollandılar. Direnişçiler kendi İstekleriyle ölüm orucu tuttuklarını söyleyip kendi özgür iradeleriyle kendilerini amaçları için yaktıklarını İleri sürerken yalan söylüyorlardı. Bunu kendisini ateşe veren bir direnişçinin teröristlerden kurtulduktan sonra çırıl çıplak soyunarak jandarmaya sığınışını gördüğümüzde idrak etmemek elde değildi. Meğer ölüm orucu kendini yakma eylemleri idealist bir davranış değil zorla yaptırılan işkenceler daha doğrusu insanlık dışı canavarca olaylarmış. İlk bakışta masum gibi görünen davranışların iç yüzü çok korkunç.

Eğer af yasası çıkarılmasa teröristlerin denetimi altında olan cezaevlerini düzene sokmak olanaksızlaşacak. Çünkü bazı mahkûmlar af'dan yararlanacağı için mahkûmların direnişi büyük ölçüde zayıflamıştı. (sh: 101-102)

DOLMUŞ ÜZERİNE

Dolmuş Türkçe'mizden başka dillere de geçen bir kelime. Bir işletmecilik yöntemi olarak başka ülkelerde de kullanıldığı söylenir.(!!) Sosyolojik olarak bize özgü pek çok özellikler taşır. Bu özelliklerini toplu gereksinime dayanması, pratik bir yöntem olması, ekonomik olması ve zamana pek umursamaması şekillerinde özetleyebiliriz.

Dolmuşlar bireyin değil toplumun ihtiyacından kaynaklanırlar. **Toplumsal bir gereksinimin özel bir girişim yöntemiyle karşılanması biçimidir. Toplumsal gereksinimler resmi kurumlarca**

karşılandığında yozlaştığı, bozulduğu halde halkın katılımıyla gerçekleşen özel girişimcilikte bir yozlaşmanın olmadığı görülür.

Bir karşılaştırma yapılırsa kamu toplu taşıt araçlarında çeşitli meslek ve yaş gruplarına ayrıcalıklar tanınarak indirimli ve bedava taşımalar söz konusu olduğu halde dolmuşçulukta bundan söz edilmez. Dolmuşçuluk en ekonomik ve kazançlı yöntemi bulma imkânını bulduğu halde belediyelerin toplu taşıt işletmeleri zarar etmektedir.

Gerçekten pratik bir yöntemdir. Önceden bir örgütleşmeyi gerektirmemiştir. Planlı ve düzenli değildir. Her şeyden önce bir kalkış ve varış tarifesi söz konusu değildir. Metro, otobüs, tren işletmelerinde olduğu gibi özel bir örgütlenme biçimi, planı, düzeni söz konusu değildir. Kamu hizmeti yapmasına karşın bir özel girişimcilik örneğidir.

Dolmuş ekonomiktir. Hem işletmeci hem vatandaş açısından böyledir. Organizasyonda tek ek giderin değnekçi ücretleri olduğu söylenebilir. Kuşkusuz değnekçiler dolmuş seferlerini sıraya ve düzene koymak karşılığında bir bedel alırlar. Değnekçi ücreti de duraktaki dolmuşlar arasında paylaşılınca bunun ulaşım giderlerine etkisi fazla bir miktara ulaşmaz.

Dolmuş bedellerinin ekonomikliği diğer ulaşım araçları ile karşılaştırılınca toplu taşım araçlarına benzer. Yani çok az bir farkla belediye otobüslerine ödenen bedel gibidir. **Ancak belediye otobüsleri hep zarar ettiği halde, özel teşebbüs şeklinde yürütülen dolmuşçuluk gelişerek devam etmektedir.**

Dolmuşa binmek için zamana karşı umursamaz olmak gerekir. Bu durum özellikle dolmuşların dolması için gerekli bekleme süresinden kaynaklanır.

Eğer dolmuşa ilk binerseniz bekleme süreniz daha fazla olacaktır. Ancak dolmuşa son binen de siz olabilirsiniz. O zaman hiç beklemeksizin hareket edersiniz. Bekleme süresi biraz da günün vakitlerine göre değişir. Trafiğin yoğun olmadığı erken ve geç vakitlerde dolmuşta bekleme süresi daha fazla olur. Eğer trafiğin yoğun olduğu zamana rastlarsanız dolmuş sizi değil siz dolmuşu beklersiniz. Çünkü o vakitler dolmuş durağında uzun kuyruklar oluşur. Beklemek dolmuş hareket edinceye kadardır. Dolmuş hareket edince, usta bir şoförün sizi gideceğiniz yere en kısa zamanda götürdüğünü görür adeta uçurduğunu sanırsınız.

Dolmuş bu gün teker teker yolcu alıp dolunca yola çıkan minibüslerin adıdır. Dolmuşun özelliğini vurgulamak benzeri taksi otobüs gibi ulaşım araçlarıyla farkını vurgulamak gerekir. Taksi kent içinde sizi söylediğiniz yere götüren otomobildir. Ekseriya sürücü hariç dört kişiliktir. Bir kişi binseniz de dört kişi binseniz de aynı parayı verirsiniz. Taksiye birlikte binilmişse binenler arasında genellikle eskiye dayanan akrabalık veya arkadaşlık şeklinde bir ilişki olur. Taksi bedelini bir kişi öder. Taksi dolmuşa göre daha pahalı ve lüks bir ulaşım aracıdır. Son yıllarda taksilere bir alet konularak mesafeyle orantılı bir bedel hesaplama yöntemi getirilmiştir.

Otobüslere gelince, bunlar en yaygın toplu ulaşım araçlarıdır. Belirli duraklardan kalkar, belirli güzergâhı izlerler. Bedelleri en ucuz olan araçlardır. Her ne kadar tarifeli araç olmaları gerekip belirli bir zamanda kalkıp belirli bir zamanda bir yere varmaları gerekirse de zamanımızda tarifeli olma özelliği kalmamış adeta dolmuşlaşmışlardır. Otobüslerle dolmuşlar arasında görünen bir fark da dolmuşlar on beş kişilik minibüsler olduğu halde otobüsler en az oturarak 40 kişi alabilirler. **Ancak şunu belirtmekten geçemeyeceğim, dolmuşlarda ayakta yolcu taşınması halinde ceza kesildiği halde otobüsler için böyle bir sorun olmamaktadır.**

Nedense dolmuşların motorlu kara taşıtların icadından sonra bulunduğu ve geliştiği düşünülür. Böylesine kültürel özelliklerimizi taşıyan, zamanı göz ardı ederek özel gelişim eliyle toplu ulaşım sağlayan bu tür ulaşım araçlarının kökeninin daha eskilere dayanacağını söylemek yanıltıcı olmaz.

Nitekim **XVI. yüzyılda yaşamış Şair Bâki'**nin bir dizesinde bir ulaşım aracı olan **"tolmuş"**dan söz edilmektedir. Baki söz konusu dizesinde;

"Kenar-ı ıyş u saf aya geçilse tolmuş ile

Pür olsa yine meyi hoş-güvar zevrakda"

demektedir.

Bu dizede adı geçen **"tolmuş";** gerekli yolcu sayısı tamam olunca müşterileri karşı yakaya geçiren sandalın adıdır. Bugünkünün aksine eskiden deniz ulaşımı için kullanılmaktaydı. Görülüyor ki kültürümüzde dolmuş eskiden beri vardı, motorlu kara ulaşımı araçları gelişinceye yeni bir biçim aldı. Kuşkusuz halkımızın toplu gereksinimlerini karşılamak için merkezi yönetimlerin organizasyonları yerine özel girişimciliğin bulacağı pratik çözümler farklı farklı biçimlerde ortaya çıkacaktır. Kanımca dolmuşçuluğu sadece ulaşım alanında değil, toplu gereksinimlerin söz konusu olabileceği birçok alanda uygulama olanağı vardır. (sh: 120-122)

KİŞİ HAKLARINA SAYGI

En Yüce bağışlayıcı (Erhamür-rahimin) olan Allah bana kul hakkı ile gelmeyin, bana olan borçlarınızı bağışlayabilirim ama başkalarına olan borçlarınızı bağışlamaya gücüm yetmez der.

Bütün büyük ahlakçılar peygamberler kişi haklarına yani adalete çok saygılı olmuşlardır. Konfüçyüs'e göre ahlakın esası kişi haklarına saygıdır. Konfiçyüs ***"Yüksek insan adaleti (Yi) anlar, alçaklar da menfaati (Lı)"*** der. Yüksek insan adaletli yani ahlaklı kişidir. Bütün ahlak öğretisi ise *(Yi)* ile *(Lı)* yı ayırma işlevidir.

Sokrates de baldıran zehri ile mahkum edildiğinde kişi haklarına saygının örneğini vermiştir. Baldıran zehri yavaş yavaş onun yaşama gücünü yok ederken yüzündeki örtüyü açıp yakını Krıton'a ***"Asklepios'a bir horoz borçluyuz, parasını ver unutma!"*** der. Kritos'un ***"peki, olur"*** sözünü işittikten sonra gözlerini yumar.

Dinimizin kurucusu Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellemin bütün yaşamı adaletli davranmaya ve kişi haklarına saygıya dayanmıştır. Bu yüzden ikinci adı "Emin" olarak söylenmiştir. Onun kişi haklarına saygısının derinliği konusunda aşağıda anlatacağımız olay hepimize çok güzel bir örnek olacaktır.

Veda haccı sonrası hicretin on birinci yılında Hz. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem hastalanmıştı, öleceğini biliyordu. Hasta ve halsiz bir durumda minbere çıktı, orada şunları söyledi:

"**Ey nas! Her kimin arkasına vurmuşsam işte arkam, gelsin vursun. Bunlar birbirine takas olsun ve her kimin benden bir alacağı varsa işte malım, gelsin alsın!**

Birisi kendisinden üç dirhem alacağı olduğunu iddia etti, parasını Hz. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem derhal ödedi. Bundan sonra Ukkaşe adında bir sahabe ayağa kalkarak;

"Ey Allah'ın resulü, filan gazada filan gün benim devem senin devene yaklaştığında sen deveye kamçıyla vurduğun zaman vuruşun bana çarpmış, canımı yakmıştı. Şimdi kısas isterim" dedi. Bu söz üzerine ileri gelenler müdahale edip

"Resulullah'ın dermansız ve takatsiz olduğunu görmüyor musun? Kastın olmadığı bu kısastan vazgeç" diye ricada bulundular. Hatta bazı mü'minler, Ukkaşe'ye kısastan vazgeçerse büyük miktarlara varan bağışta bulunacaklarını söylediler. Ukkaşe ısrar etmekte devam edince Hz. Ali kerremallâhü veche

"Ya Ukkaşe dilersen bana yüz değnek vur. Resulullah'ın hiç dayanacak gücü yok" diye yalvardı. Fakat Ukkaşe isteğinde direnmekte devam ediyordu. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem onlara **"karışmayın vursun hakkıdır alsın"** diye buyurdu. Ukkaşe'nin

“Ya Resulullah, sen benim çıplak tenime vurdu idin, halbuki senin arkanda hırka var” demesi üzerine yüce peygamber hırkasını çekerek vücudunu açtı. Ukkaşe koşulların eşit olmasında diretiyordu, bu sefer kullanılacak değneğe itiraz etti.

“Sen bana hezaren çubuğundan üzeri örme bir kamçı ile vurmuştun, ben de sana öyle bir kamçı ile vurmalıyım” dedi. Bunun üzerine Hz. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem odasında bulunan söz konusu kamçıyı getirtti.

Cemaat Ukkaşe’nin davranışını uygun bulmayarak tedirgin durumdaydı. Hazreti Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem ise sükunetle bekliyordu.

Ukkaşe eline kamçıyı alarak peygambere yaklaştı. Kamçıyı vuracakken kaldırıp attı ve yüzünü peygamberin kutsal vücuduna sürerek hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Hz. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin de gözlerinden yaşlar geliyordu. Bütün cemaat hep birlikte ağlıyordu. Bir hakkı ödemek için hasta vücudunu kamçılatmaya razı olan bu Allah Teâlâ elçisinin kişi haklarına saygısı karşısında kendimizi nasıl tutabiliriz. (sh: 130-131)

(Günümüz insanlarına duyururlur)

KÖPEK SESİNE KATLANMAYAN BÜLBÜL SESİ DUYAMAZ

Sabah erken kalkıp misafirhanenin balkonunda bülbül seslerini dinlemeye doyamıyordum. Kastamonu Karayolları Misafirhanesi bana cennetten bir köşe gibi geliyordu. Denetim için geldiğim bu güzel yerde bir yandan çalışıyor diğer yandan serin bir sığınak bularak dinleniyordum. Hele sabah erken kalkıp şakıyan bülbüllerin senfonisini dinlemek yok mu? Anlatabilmek için kelime bulamıyorum.

Pek az yerde bulabildiğim, burada ise, biraz erken kalktığımda zevkine doyamadığım müzik ziyafeti için teşekkür edecek yetkili aradım. Bölge müdürüne anlattım. Anlamsız bir biçimde **“öyle mi?”** dedi. Anladım ki bülbül seslerinden haberi yoktu. Zaten olamazdı da. Gece geç saatlere kadar oyun oynayıp sarhoş olan birinin sabahın köründe uyanıp bülbül dinlemesi imkânsızdı.

Diğer yetkililer, müdürler, müdür yardımcıları asıl mesailerini gece geç saatlere değin lokalde bölge müdürünün etrafında pervane olarak yaptıkları için, gün doğarken bülbüllerin verdiği ziyafet sırasında derin uykuda oluyorlardı. Onlar arasında sabah erken kalkmak bir yana işine zamanında gelen olmuyordu. Zaten en büyük ayrıcalıkları çalışma saatlerine uymak zorunda olmayışlarıydı. Bunu da istisnasız uyguluyorlardı.

Bir başka yetkili ararken aklıma bahçenin bahçıvanı geldi. Durumu anlatınca orta yaşlı bahçıvan **“demek erken kalkıyorsunuz, yoksa bu güzelliğin farkına varılmaz”** dedi. Sonra, **“Ama eskisi kadar bülbül yok abi”** diye ekledi. Ben ise bu orkestranın daha büyük olabileceğine inanamazken bu feylesef ***"Her şeyin bir bedeli var, huzurun da bir bedeli, bülbül dinlemenin de bir bedeli var. Huzurun bedelini Öğrenemedim ama bülbül dinlemenin bedeli kuşluk vaktinin güzel uykusundan vazgeçmek”*** dedi.

Ben, bülbüller eskiden daha mı fazlaydı ? diye sordum. Hemence **“evet abi”** diye cevapladı. Ardından yeni bölge müdürümüz **“köpeklerin bahçeye sokulmamasını emretti, bülbüller azaldı”** dedi.

Hayret etmiştim, köpeklerle bülbüller arasındaki ilgiye. Sormaya merakla devam ettim, **köpeklerin bülbüllere etkisi nasıl oldu** diye. Bana bahçeye köpekleri sokmayınca kediler aşırı çoğaldı, onlar da bülbüllerin yumurtalarını ve yavrularını yediler diye açıkladı.

Demek ki köpekler olmayınca kediler meydanı boş bulmuştu, ayrıca lokantanın yemek artıklarıyla semirdikçe semirmişti, aşırı beslenen ve çoğalan sessiz canavarlar egemenliği çabukça ele geçirivermişti.

Doğa bilgini gelecekte koşullar böyle sürdükçe, hiç bülbül kalmayacağını, hiç bülbül sesi duyulmayacağını söyleyerek uyardı. Diplomasız doğa bilgininin düşüncelerini yetkililere söylesem anlayabilirler miydi? Onlar daha hiç bülbül dinlememişlerdi ki, onlar okşadıkça sinen kedilerin tüyünden başka güzellik bilmiyorlardı. Yaptıkları en büyük iyilik yemeklerinden artırdıkları bir payı onların önüne atmalarıydı. Köpekten daha uysalını arıyorlar, kedilerden iyisini bulamıyorlardı. Bu koşullarda çözüm bulmak gücümü aşmıştı. Yetkililerden umut beklemek boşunaydı.

Yine doğa feylosofuna gittim, ne yapmalı diye sorarken, o dengeyi kurmanın bir kolayını bulduğunu anlattı. Allah'tan bölge müdürünün karısında köpek merakı başlamıştı. Bakım ve dolaştırma işi de bahçıvana bırakılmıştı. Bahçıvan da onları dolaştırırken biraz daha özgür bırakmanın kolayını bulmuştu.

Elvedaya gittiğimde, bana ayrılırken son sözü şu oldu, ***"Köpek sesine katlanmayan bülbül sesi duyamaz".***

(sh: 146-147)

SUN TZU'YA GÖRE YAŞAM STRATEJİSİ

Sun Tzu tarafından yazılan Savaş Sanatı isimli eser ilk strateji kitabı olarak bilinir. Bundan 2000 yıl önce yazılan Çince ***"Sunzi Bınga"*** diye anılan bu yapıt hala etkinliğini sürdürmektedir. Kitap savaş sanatı ile ilgili olduğu kadar yaşam sanatı ve stratejisi hakkında da düşünceler içermektedir.

Hun'lar Çin Seddi'ni hallaç pamuğu gibi atarken, bu güçlü düşmanlarına karşı Çinliler strateji bilimini kurmak ve geliştirmek ihtiyacını duymuşlardı. ***Çinliler bu bilim sayesinde kuvvetli düşmanlarını bölmüşler, onların hedeflerini doğudan batıya çevirmeyi başarmışlardır.*** **Bugün Çin yine dev bir ülke olarak varlığını sürdürürken, Hun'lardan hiçbir iz kalmamıştır.** Kanımızca Çin'in başarısından çok bilimin özellikle strateji biliminin üstünlüğünün bir kanıtıdır.

Bu eşsiz eserde sürekli vurgulanan temel ilke savaşmadan kazanmaktır. Savaş sanatında verilen bilgilere göre akıl, bilgi, çabukluk ve güç nasıl zaferin sırrı ise, öfke ve kızgınlık da yenilginin temel nedenidir. Sun Tzu zaferin inşa edileceğini söyler, sessizlik ölçüsünde esrarengiz olmayı öğütler. Böylelikle düşmanın yazgısını yönetme gücünün artacağını belirtir.

Adına olgunluk da diyebileceğimiz üç hâzinesinden söz eder.

Bunlar ***sevecenlik, tutumluluk ve başkalarına önderlik taslamamak*** olduğundan güçlü görünmeyi salık vermez. Yeterliyken yetersiz, etkinken etkin değilmiş gibi davranmayı öğütler. Sonra başarının sırrını söylemez, okurlarına sorar;

"Hangi siyasal dalkavukları bir kenara itip akıllı insanlara yanaşabiliyor,

seninki mi?

Yoksa düşmanınki mi?".

Bilge Sun herkesin bildiğini bilmenin pek yararı olmadığını, bilinmeyeni öğrenmenin önemini vurgular. ***Buna derin bilgi der.***

Başarıyı derin bilgi ve güçlü eylem sahiplerine bağışlar. Güçlü eylemse tüm durumlara uyarlanarak sürekli yenilenmek ve güçlenmektir. (sh: 175-176)

Kaynak:
Eleştirinin Sorgulanması, Atilla İNAN, Deneme, İtalik Yayın, Ocak, 2003, Ankara

GELECEĞİN DÜNYASINDA VAR OLACAK DİL: TÜRKÇE

TÜRKÇE'NİN FELSEFE YOLLARI

(Aşağıdaki yazı Türkçe Dilinin gizli sırlarını anlatmaktadır. Yazıyı okuyunca geleceğin ütopik dünyasında, bilgisayar ve üniversal kullanılacak dilin Türkçe olduğunu göreceksiniz. Günümüzdeki Kürt kardeşlerimizin anadil eğitiminde ısrarlı olmalarını isteyen bazı kesimlerin onlar hakkındaki art düşünceleri yüzyıllar sonra gerekecek olan robotik insan gücünü temini ve onları kullanmak istiyor olmalarıdır. Bu nedenle anadilde eğitim bir yönden Kürtlere hazırlanmış bir komplonun ön aşamasıdır.

Ayrıca fark edeceksiniz ve anlayacaksınız ki; Medeniyet sponsorlarının diğer dillerin yanında kıtalar arasında Türkçe'nin yayılmasına niçin izin veriyorlar. Bu ise çok kişinin ilk etepta anlayamayacağı bir husustur.

Fantastik gelecek bu önsözün sizlerin hafızanızda bulunması ve duyarlı olmanızı düşünüyorum. İhramcızâde İsmail Hakkı)

Herkesçe kabul edilebilir olduğuna inandığım ve mantıksal bağlarla birbirini izleyen şu ön-dayanaklar olmasaydı, bu bildiri hazırlanamazdı:

1. Biricik bir felsefe (felsefe tarzı: felsefe yolu) yok, felsefe'ler var.

2. Her felsefenin kendisiyle yapıldığı herhangi bir doğal dil debile biricik bir felsefe yok, felsefe'ler vardır.

3. Bir doğal dil, başka doğal dillerden ayrı olmakla, bu ayrı oluşlardan devşirdikleriyle oluşturduğu bir kendine-özgülük alanı elde eder.

4. Böyle bir dille ortaya konan her felsefe, söz konusu bu kendine özgülük'ten pay alabilir.

5. Türkçe de "böyle bir dil"dir.

6. Demek ki, Türkçe'nin kendine özgülük alanından pay alabilen en az bir felsefe yolu olabilir.

7. Buna göre;

   a) bu bildirinin aşağıdaki ana metninde başarıya ulaşılmışsa, Türkçe'ye özgü bir felsefe yolu açılmıştır;

   b) bu bildiri sonunda başarıya ulaşılmamışsa; bj: başarısızlık bildiri sahibine aittir; b2 : bj doğruysa bile aynı varsayımlara dayanan başka bir bildiri ana metni ile başarıya ulaşabilir.

Her doğal dil gibi Türkçe'nin de, birbiriyle sıkı sıkıya bağlanmakla birlikte, yine de iki ayrı yapısal özellik taşıyan sözdizimsel ve anlambilimsel yapıları vardır. Burada Türkçe'nin yalnızca sözdizimsel yapısı ele alınarak öne sürülecek düşünceler, bu temel üzerinde geliştirilecektir. Bu nedenle, ilkin Türkçe'nin sözdizimsel yapısı, amaç açısından, dilbilimsel bilgilere dayanılarak açıklanacak, sonra bu açıklama ve saptamalardan felsefe için ne gibi sonuçların çıkartılabileceği araştırılacaktır.

Türkçe son ekli eklemeli bir dildir. Türkçe'de ön ek yoktur. "Yemyeşil", "sapsarı" vb. ön ekli gibi görünenler, ön ekli değil, sözcük yinelemesine uğramış sözcüklerdir. Her sözcüğün, kendisinde olduğu gibi korunan, kimi adlar bir yana tek hece'li bir kök ü vardır. Adlar birden çok heceli olabilirler. Ancak bunlar kök değil, gövde'dirler ve tıpkı kök gibi bölünemezdirler. Sözcük türetmelerinde kök'e getirilen ekler, yapım ve çekim ekleri olup, ekleme bu sırayı izler. Bunun çok az kural dışı örnekleri vardır ve

kural dışı olan bu kullanışlar sınırlı ve belirlidir. Sınırlı ve belirli olmaları nedeniyle de kurallılığı bozmazlar.

Sözcüğün türetilerek çeşitlenmesinde kök, hep aynı kaldığı, tek heceli olup bölünemediği için, kök'e ve aynı şekilde gövdeye sözcüğün bölünemiyeni anlamında "atom" adını veriyoruz. Burada, bu "atom" iğretilemesini açıklayıcı bir örnek olarak kullanacağız. Sözcüklerin' birleşerek bileşik sözcük ya da tamlamalar biçiminde kullanılmalarına, iğretilememize uyarak "moleküler" söz cükbirimleri ya da aynı anlama gelmek üzere yalnızca "sözcük birimleri" diyeceğiz. Molekül diye adlandırdığınız sözcük birimlerinin cümle içinde atomsal bir niteliği vardır. Örneğin, "ev" ve "kapı" atomsal sözcüklerinden oluşan "evin kapısı" moleküler sözcük birimi, **"Evin kapısı bütün gece açıktı."** cümlesinde bir 'atom'dur. Bunun anlamı şudur: Bu cümle, kendi başına birer molekül olan, ama cümle içindeki dizilişi bakımından her bir molekülün bir atom olduğu üç birimden oluşur. Bu üç birimin cümledeki yeri istenildiği gibi değiştirilebilir ve cümle hiçbir anlam değişikliğine uğramaz. Bu durum, Türkçe cümlenin matematiksel bir sözdizim yapısında olduğunun açık bir kanıtıdır. Cümle ne denli uzun olsa da, birden çok cümlelere ayrıştırılmak yoluyla, onun her zaman böyle bir yapıyı koruduğu kolayca görülebilir.

Şimdi yukardaki örnek cümleyi ele alalım ve onun sözcük birimlerinin cümledeki ard arda gelişini, tüm olası sıralanış düzenine göre alt alta yazalım :

a) Evin kapısı	b) bütün gece	c) açıktı.
a) Evin kapısı	c) açıktı	b) bütün gece.
b) Bütün gece	a) evin kapısı	c) açıktı.
b) Bütün gece	c) açıktı	a) evin kapısı.
c) Açıktı	a) evin kapısı	b) bütün gece.
c) Açıktı	b) bütün gece	a) evin kapısı.

Böylece, cümlemizin ilk yazılış biçiminde ayırdığımız üç sözcük birimini kutular içerisine almış ve her kutuya sırasıyla a, b, c, harflerini vermiş olduk. Kutuların yerlerini istediğimiz gibi değiştirebiliyor ve altı olasılık elde ediyoruz. Böylelikle her defasında elde ettiğimiz cümle, diğerleriyle aynı anlama gelebiliyor. Bu da cümlenin 'modül'sel bir yapısının olduğunu gösterir. Her modül, her bir kutu, kendi başına bir bütün olduğundan, cümledeki yeri is tenilidiği gibi değiştirilebiliyor. Türkçe cümle, tıpkı son zamanlarda piyasada yaygınlaşan ve çok kullanışlı olan **"modül mobilya"** tarzında bir yapıyı andırmaktadır. Bu tarz mobilyalarda mobilya bütününü, örneğin bir büfeyi oluşturan her modülün her bir yüzeyi kaplanmıştır. Modüller, hem birbirleriyle yan yana gelebilecek biçimde, hem de bu yan yana gelişin sırası, yeni modüllerin komşulukları istenildiği gibi değiştirilebilir biçimde yapılmıştır. **Türkçe cümlenin bu benzer özelliğinden dolayı, Türkçe'ye 'modülsel' bir dil diyebiliriz.**

Şimdi, yalnızca kutulara verdiğimiz harfleri alıp, onları matematiksel bir cümlenin öğeleriymiş gibi yazalım :

1) a+b+c=

2) a+c+b=

3) b+a+c=

4) b+c+a=

5) c+a+b=

6) c+b+a=

Görüldüğü gibi, üç öğeli bir cümle altı ayrı sıralanış gösterir; hepsi de bir birine eşittir. Bunun matematiksel formülü şudur:

$$C=\{ 1,2,3 \}=>3!=1.2.3=6$$

Bunu n sayıda eleman için şöyle söyleyebiliriz:

A bir cümle ise s(A), A nın öğe sayısı s(A)=n

n'e vereceğimiz değer 2 ise, yani cümlemiz iki öğeden, bizim deyimimizle iki moleküler sözcük biriminden oluşuyorsa, n=l,2 ise, cümlenin sıralanış olasılıkları : $2!=1.2=2$'dir. Bu iki örnekten de anlaşılacağı gibi n'in değerine göre, formül uyarınca tüm olasılıklar bilinebilmektedir.

Bu durum, Türkçe cümlenin tıpkı cebirsel cümlede olduğu gibi, hiçbir sözdizimi kuralı olmadığını ya da aynı anlama gelmek üzere, yetkin bir söz dizimine, bir sentaksa sahip olduğunu gösterir.

Sorunumuz açısından, Türkçe'nin önemli bir ikinci özelliği de varlıklara ad vermede, sayılabilir ve sayılabilir olmayan ayrımı yapmamasıdır. Bu sayede Türkçe'de *"denizler", "sular", "havalar", "sevgiler"* vb. denebilmektedir. Böylece Türkçe'de her varlık, her durum sayılabilir olarak adlandırılabilir. Anadili Türkçe olan biri, söz konusu ayrımın yapıldığı dillerden birini öğrenirken, önceleri belki zorlukla karşılaşabilir, ama bu dilde ilerledikçe, bu ayrımı gerçekten doğru bulur. Öyle ya, şu nasıl sayılacak ki, ona çokluk atfedilebilecek! Aynı şekilde, bu dillerden biri anadili olan bir kimse, Türkçe'yi öğrendiğinde, Türkçe'nin bu durumu ona saçma gelecektir. Varlık adlarında **'sayılabilir, sayılabilir olmayan'** ayrımını gözeten bu anlayışta şöyle bir varsayım gizlidir: Özelde; ad sözcükleriyle, onların adı olduğu şeyler arasında; genelde: dil ile dünya arasında bir upuygunluk vardır. Batı düşüncesi, bu varsayımı Platondan beri kimi örtük, kimi açık olarak kendisinde bulundurmuştur. Oysa Türkçe böyle bir varsayıma izin vermez. (Kuşkusuz, Batı dillerinin böyle bir varsayımı taşımasının zorunlu olduğunu söylüyor değiliz.) "Sayılabilir olmayan" diye nitelenen şeyleri, Türkçe'nin sayılabilir olarak ifade edebilmesinin temelinde böyle bir uygunluğun zorunlu bir uygunluk, yani upuygunluk olmadığı kabulü yatar. Batı düşüncesinin bu dil-gerçeklik, dil dünya uygunluğunun zorunlu olmadığını görebilmesi yüzyıllar almıştır ve ancak zamanımızda, özellikle dilbilim, göstergebilim ve yapısalcı antropoloji tarafından açık bir biçimde ortaya konmuştur. (Bunun nasıl ortaya konulduğuna ilişkin açıklayıcı bilgiler ve bunlara dayalı kendi yorumumuz, aşağıda sunulacaktır.)

Türkiye'de yapısalcı göstergebilimin ve dilbilimin önemli yandaşlar (Tahsin Yücel, Berke Vardar vd.) edinmesinde Türkçe'nin bu yapısının bir rolü olduğu söylenebilir. Bu yandaşların, bu durumu bilip bilmemesinin ya da kabul edip etmemesinin savımız açısından bir değeri yoktur.

Dil-dünya zorunlu uygunluğu varsayımı, Batı felsefesinin başına içinden çıkılmaz 'bela lar açmış, filozoflar yüzyıllar boyu bu varsayımın doğurduğu sorunlarla didişip durmuştur. (Ne ki, bu 'didişip durma'yı olumsuz değerlendirmiyoruz. Bunun tartışılması ayrı bir konudur.)

Yine yukardaki saptamamıza dönelim ve onu kaldığımız yerden sürdürelim. Türkçe'de nasıl varlıklar, şeyler için sayılabilir-sayılamaz ayrımı yoksa, hepsi de sayılabilirse, 'yokluklar için de bir sayı labilir-

sayılamaz ayrımı yoktur. Yokluklar da bu 'yokluklar' sözcüğünde olduğu gibi çoğul yapılabilir. Bir başka örnek: Şair Nâbi, kendi adından söz ederken ***"iki yoktan ne çıkar/ fikr edelim bir kerre"*** diyebilmişti. Örnekleri daha da çeşitleyebiliriz: "Ahmet evde yoktu." cümlesinde özne tekil iken, özneyi çoklaştırdığımızda cümleyi şöyle söyleyebiliyoruz: "Ahmet'ler evde yoktular." Kısacası, Türkçe'de varlardan söz edildiği gibi yoklardan da söz edilebilir. Ya da: Türkçe'de ifadeyi onama ve onamama anlamındaki varlık yükleme ve yokluk yükleme, öznenin tekil veya çoğul olmasına göre, tekil ya da çoğul olabilir. Özne'deki 'sayılabilirlik' yüklem'de de ifade edilebilir. Yokluk yüklenmesinde yüklem'deki çokluk, herhangi bir şeyi göstermez. Bu bakımdan, yoklara varların matematiksel anlamda olumsuzlanması denebilir. Türkçe, her söylenenin bir varolan! dile getirmesinin zorunlu olmadığını bize açıkça gösterebiliyor. Yoklardan söz edilmesi, yokların birer şey olmasını gerektirmez. Bunun tersine inanılması durumunda ortaya çıkan şu fıkrayı (saçma'yı: komik'i) anımsayalım:

Her şeyi bildiği öne sürülen bir bilgisayara bir Türk, "Ne var, ne yok." demiş, bilgisayar var'larla yok'ları saymaya kalkmış, infilâk etmiş.

Yok'lar dile getirildi diye, bunun tasarımlanması gerekmez. Çünkü yukarıda belirttiğimiz gibi, Türkçe, dil ile dilin gösterdiği şey arasında zorunlu bir uygunluk olduğunu varsaymadığını açık açık ortaya koyar. Kuşkusuz, arada hiçbir uygunluk olmadığı gibi anlamsız bir savı öne sürüyor değiliz. Ancak bu uygunluğun zorunlu olmadığını, her zaman aranmayacağını belirtmek istiyoruz. Bu durumda, "öyleyse algısal, tasarlanabilir bir içeriği olmayan bir sözün anlamı nerede aranacaktır" sorusuyla karşılaştığımızda, bunun yanıtını Wittgenstein'ın **"sözün anlamı, onun kullanımıdır"** (1) biçimindeki ifadesinde bulacağız. Bir sözcüğün algısal bir içerik taşıması, onun kullanıldığı yerin algılanabilir bir yer olmasına bağlıdır. Ama dildeki her sözcüğün algılanabilir bir yeri olması gerekmez. Bu gerekmezliği, Türkçe sahip olduğu ve bir bölümünden biraz önce söz ettiğimiz bol örneklerle bize sık sık anımsatıyor.

Türkçe'nin bir başka ayırıcı özelliği de şudur:

Öncelikle söyleyelim ki, bu şimdi sözünü edeceğimiz özellik, bilebildiğimiz kadarıyla en azından Batı kültür dillerinden İngilizce ve Almanca'nın hiçbirinde yoktur. Türkçe'nin bu özelliğini açıklamak için Heidegger'in temel sözlerinden biri olan ***"Nichts selbst nichtet." (Hiçlik kendi hiçler.)*** cümlesini ele almak istiyorum. Bu Almanca cümlede açık bir dil yanlışı vardır. Bu cümle, en azından Alman dilinin sözdizimine sentaksına uymaz. Belki Heidegger, "Nichts selbst nichtet" yerine "es nichtet" deseydi, hiç değilse bu söz-dizimsel sentaktik yanlıştan kurtulurdu. Nitekim bunu Heidegger, "das Wesen" ad sözcüğünden kendi uydurduğu "wesen" fiiliyle başka bir yerde (2) yapmış ***"es west"*** demişti. Heidegger, "Nichts selbst nichtet"le yaptığı aynı yanlışı başka sözcüklerle de yapmıştı. Örneğin***, "Die Sprache spricht." (Dil diller)*** yde (3) olduğu gibi. Almanca'da olsun, İngilizce'de olsun, aynı sözcük başka yardımcı bir sözcük kullanılmaksızın hem özne hem yüklem olarak birlikte kullanılamaz. Buna aykırı örnekler Almanca'da ancak felsefi metinlerde görülür. Oysa bu, Türkçe'de çok sayıda sözcükle yapılabilir. Türkçe'de fiilden yapılan adlarla olsun, adlardan yapılan fiilerle olsun aynı sözcük, bir özne, bir yüklem olarak kullanılarak, bundan bir cümle yapılabilir. Bunun örnekleri boldur: *"Yağmur yağar.", "Göz gözler.", "El eller.", "Türedi türer."* gibi. Burada Heidegger'le ilgili bir başka saptamamız da şudur: Heidegger ***"Dil varlığın evidir."*** demişti. (4) Çünkü o, bir Platon'cu olarak dil ile varlık arasında tam bir uygunluk kabul eder. Ama böyle bir varsayımı olan biri **"Hiç hiçliyor."** diyemez. Çünkü bu cümlede varlık değil, "hiçlik" ifade ediliyor. Bir başka deyimle, bu cümle varlığın değil, "hiçliğin evi" dir. "Hiç hiçler" diyebilmesi için Heidegger, sözünü "dil varlığın ve hiçliğin evidir" biçiminde genişletmesi gerekirdi. Fakat o zaman da "dil=varlık" ilkesinden vazgeçecekti. "Hiç kendi hiçler." demekle Heidegger, Türkçe"'deki "Yağmur (kendi) yağar."ın yalnızca biçimsel benzerini "hiç"le yapmış olur. Fakat 'hiç' dile gelmişse ki bu, yalnızca Türkçe'de değil, kuşkusuz başka dillerde de, bu dillerin yapısına uygun biçimde söylenebilir, dil de varlığın evi ise, o zaman "hiç vardır" gibi kabulü olanaksız bir sonuca ulaşılır. Demek ki, "Dilvarlığın evidir." ya da "Dilvarlık" kabulü yanlıştır.

Şimdi yine Heidegger'den başka bir örnek alalım: Heidegger, derslerinden oluşan ve "Der Satz vom Grund" (Neden İlkesi) adıyla yayınlanan kitabının her dersinde Leibniz'in en yüksek ilke olarak gördüğü "Nihil est sine ratione" ilkesini her defasında yeniden ele alır. Kitap bu ilke ile uğraşmakla geçer. Heidegger, diğer yazılarında olduğu gibi, bu cümleyi de sanki her sözcüğü bir matematiksel simge olarak kabul edilen bir cümle diye görür. Ancak, yukarda belirttiğimiz nedenden, yani "dil varlığın evidir" kabulünden ötürü, tüm çabalarına karşın, Heidegger'in uğraşı boşa gider. Oysa biz, Leibniz'in bu ilkesini Heidegger'in adı geçen kabulü olmaksızın, ama sözcükleri tıpkı yine onun gördüğü gibi matematiksel birer simge olarak görerek açıklamak istiyoruz. Önce ilkeyi yazalım:

Nıhil est sine ratione.

(Türkçesi: Hiçlik-yokluk-nedenin olmamasıdır. Şimdi bu Türkçe ifadeyi Lâtince şekle göre yazalım, yani cümleyi sözcük sözcük çevirmiş olalım:

Hiçlik (yokluk) dir yok-neden.

Bu cümle bir eşitlik olduğuna göre, eşitliğin her iki yanını olumsuzlarsak ("olumsuzlama" yerine "tersine çevirme" ya da daha uygun başka bir deyim kullanılabilir.), eşitlik bozulmaz. Elde edeceğimiz ikinci cümle birincisinin tersine çevrilmişi olacak:

Varlık dır var-neden. Bunu da düzgün Türkçeyle ifade edelim:

Varlık, nedenin var olmasıdır. Görüldüğü gibi ortada hiçbir sorun yoktur. Çünkü biz, Heidegger'in "dil varlığın evidir" kabulünü kabul etmiyoruz. Hiçliğin, yokluğun ya da var olmayan'ın hiçbir gösterileni olmayan sözcükler olduklarını kabul etmek için Heidegger'in kabulünü reddetmek yeterlidir. Aynı nedenden, Parmenides'in ***"Var olan vardır, var olmayan var değildir."*** biçimindeki ünlü sözünde de hiçbir sorun arta kalmaz. Böylece bu söz, hiçbir karşı soruya meydan vermeyecek biçimde anlaşılabilir. Çünkü birçok kaz belirttiğimiz gibi Türkçe'nin "dile getirdiğinin" (söylediğinin) illâ da bir gerçekliği ifade etmediğini, bir şeyi göstermesi gerekmediğini Türkçe bize açık bir biçimde gösterir. Türkçe'de "var olmayan" denildiği zaman, bunun dünya ile ilgili bir içerik taşıdığının anlaşılmayacağı açıktır. Bu o kadar açıktır ki, bunu niçin tekrar tekrar söylediğimizi felsefe tarihi bilmeyen, ama iyi eğitimli ve akıllı bir insanın anlaması bile olanaksızdır. Dilde söylenemeyen hiçbir şey yoktur; "var!" diyen söylesin de görelim! Bundan dolayı, Wittgenstein'ın ünlü "paradoksu" (!) da kendiliğinden "çözülür". "Paradoks" şudur: Wittgenstein, **"nereden söz edilemiyorsa, orada susmalı."** diyordu. (5) Ama bununla o, söylenemeyenin söylenemeyeceğini söylemiş oluyordu. Wittgenstein kendi koyduğu yasağı kendi bozuyor. Öyleyse bu yasağa ne gerek var! Türkçe, "hiç"i, "yok"u, "söylenemeyen"i söylerken (ifade ederken) geriye hiçbir artığı bırakmadığını açıkça gösteriyor. Daha doğru bir deyişle, Türkçe, böyle bir yasağı tanımıyor.

Şimdi, yukarıda, dil-gerçeklik uygunluğunun zorunlu, tam bir uygunluk olmadığını ayrımladığını belirttiğimiz çağdaş dilbilim ve antropolojinin konuyla ilgili görüşlerine birer örnek vermeyi ve buradan hareketle çıkaracağımız sonuçları ifade etmeyi denemek istiyoruz. Gösteren'i gösterilen'le birleştiren bağın nedensizliği ilkesinin tüm dilbilimine egemen6 bir ilke olduğunu belirleyen modern dilbilimin kurucusu Ferdinand de Saussure, bununla neyi demek istediğini şu sözleriyle açıkça ifade eder: **"Biz yalnız, gösterenin bir nedene bağlanamayacağını, bir başka deyişle, dış gerçek düzleminde hiçbir doğal ilişki kurmadığı gösterilene göre nedensiz olduğunu söylemek istiyoruz."** (7) Ancak yine aynı Saussure, önce tüm genelliğiyle koyduğu bu ilkeyi daha sonra sınırlamak gereğini duyar ve bu amaçla "salt nedensizlik"le "görece nedensizlik" ayrımını yapar: "Göstergenin nedensizliğine ilişkin temel ilke her dilde kökten nedensiz göstergelerle görece nedensizliği olan göstergeleri birbirinden ayırmamızı önlemez. Göstergelerin ancak bir bölümü kökten nedensizdir; öbür göstergelerde, nedensizliği ortadan kaldırmakla birlikte, onda birtakım dereceler ayırt etmemizi sağlayan bir olgu işe karışır: Gösterge görece bir nedenlilik taşıyabilir. Örneğin, yirmi nedensizdir, ama ondokuz aynı oranda nedensiz değildir (...) Ayrı ayrı ele alındıklarında, on ve dokuz ile yirmi aynı durumdadır. Ama ondokuz görece bir nedenlilik sunar."(8) "Hiçbir öğenin nedenli olmadığı dil yoktur.

Her öğenin nedenli olduğu bir dil düşünebilmek de dilin tanımı gereği olanaksızdır. İki aşırı sınır arasında olabildiğince az oranda düzenlilik ve olabildiğince az oranda nedensizlik her türlü duruma rastlanır. Çeşitli diller her zaman iki türden kökten nedensiz ve görece nedenli öğe kapsar. Ama bunların oranı dilden dile büyük değişiklikler gösterir. Bu da önemli bir özelliktir ve diller sınıflandırılırken göz önünde bulundurulabilir.

Bir bakıma, nedensizliğin en yüksek orana ulaştığı dillerde sözlüğün daha egemen olduğu, en düşük oranda kaldığı dillerde ise dilbilgisinin daha ağır bastığı söylenebilir. (...)

Sorun bu açıdan ele alınınca, örneğin İngilizcenin nedensizliğe Almanca'dan çok daha büyük bir yer verdiği görülür. Ama aşırı sözlüksellik örneği Çince'dir." (9) Saussure'ün Türkçe hakkında Çince kadar olsun bilgisi olsaydı, o, aşırı sözlüksellik örneği olarak, yani gösteren ile gösterilen arasındaki nedensizliğin en yüksek orana ulaştığı bir dil olarak Türkçe'yi en azından Çince'nin yanına koyacaktı. (**Türkçe'de her sözcüğün kendi ayrı kökü ya da gövdesi oluşu, bu kök ve gövdelerin hep aynı kalışı, ayrıca sözcüklerin ön ek alamaması Türkçe'nin aşırı sözlüksel bir dil oluşunun başlıca nedenleridir.)** Saussure'un Almanca'ya ilişkin yaptığı saptama da ilginçtir. Nedenliliğin yüksek oranda olduğu bir dil olarak Almanca, bu sayede Heidegger'e, yukarda verdiğimiz örneklerde ve Heidegger'in hemen her yazısında daha pek çok rastlayabileceğimiz örneklerde görülebileceği gibi yalnızca dilsel çözümlemeler yaparak buradan bir ontolojiye varma olanağını sunmuştur. Buna bir de ***dil=dünya*** ilkesini ekleyince artık Heidegger'in ontoloji yapmak için ontik olan'a, dünyaya bakmasına hiç gerek kalmamıştır. (Yalnızca kavramsaldilsel çözümlemelerle kendisini sınırlayarak 'sözde ontoloji' yapmak isteyen her tür çabanın alınyazısı budur.) Heidegger'e ilişkin bu savımızı kanıtlayan en çarpıcı örneklerden biri de onun Almanca **"gerçeklik"** demek olan **"Wirklichkeit"** üzerine yaptığı çözümlemedir. O, "Wirklichkeit"i "etkilemek" demek olan "wirken"den, bunun Lâtince karşılığı "actualitas"tan yola çıkarak anlar. (10) Aynı şekilde Heidegger'in Yunanca "Aletheia" karşılığı önerdiği (11) "Unverborgenheit"le yaptığında da aynı dilsel-metafizikontolojik görüş bulunur.

Şimdi bizim için ayrıca önemli olan, bu durumun Türkçe için neyi ifade ettiğidir.

Yukarıda Türkçe hakkında yaptığımız saptamalardan çıkardığımız ve ayrıca Türkçe'nin Çince ile bilinen benzeşmesinin desteği ile vardığımız sonuç, **Türkçe'nin aşırı "nedensiz" bir dil örneği oluşudur.** Buna göre Türkçe, kuşkusuz Heidegger türü bir dilsel-metafızikontoloji yapmaya, özellikle İngilizce'den daha fazla olarak hemen hemen hiç olanak vermez. Bu da Türkçe'nin bu anlamda metafizikten esirgeyici bir dil olduğunu gösterir. Bu noktayı belirledikten sonra, bu savı destekleyen bir kanıtı daha öne sürmek istiyoruz. Bu amaçla Saussure'ün yaptığı **"nedensizlik"** saptamasını ancak sınırlı bir alanda, daha da ileri götürmek istiyoruz. Bu sınırlı alan "hiç", "yok", "var olmayan" vb. sözcüklerin kullanıldığı alandır. Burada gösteren ile gösterilen arasında bir nedensizliğin olmadığı bir yana, hiçbir gösteren-gösterilen ilgisinin olmadığını söyleyebilecek durumdayız. "Yok", bir şeyi göstermediği için, kendisi de bir "gösteren" sayılamaz. Dolayısıyla, bu alanda bir gösterge'den söz edilemez. **Bu sözcükler, tıpkı matematiksel işaretler (semboller, sözceler) gibi hiçbir şeyi işaret etmeyen 'işaretler'dir.** Daha uygun bir deyimle bu sözcükler birer kurgu konstruksiyon elemanıdırlar. Onların bir anlamı (gösterilen'i) yoktur. Ancak gösterilen'i olan başka sözcüklerle birlikte kullanılmalarıyla yapılan konstruksiyonların (cümlelerin) bir anlamı olabilir.

Yapısalcı antropolojinin en ünlü temsilcisi ***Claude LeviStrauss***'un çalışmaları da, dil-dünya uygunluğunun bozulabileceğini, dolayısıyla dil ile dünya arasında tam bir uygunluğun olmadığı konusunda bize açık kanıtlar vermektedir. Strauss, yakın akrabaların evlenme yasağını (insest tabu) tüm insan toplumları için geçerli sayar: **"Bu yasak bir kural oluşturuyor, bu tüm toplumsal kurallar içinde evrensel olma niteliğini taşıyan tek kural".**12 Bu "evrensel kural"ın sorunumuz (dil-dünya uygunluğunun tam olmadığı) açısından önemi şuradadır: İnsest tabunun bozulması halinde akrabalık sistemi de bozulmaktadır. Akrabalık sistemi, üyelerinin birbirini çağırma sözcüklerinden oluşan bir dil sistemidir. Varsayalım ki, insest tabu'ya uymayan bir toplum bulunsun. Böyle bir toplumun var olması her zaman olanaklıdır. Ancak böyle bir toplumun bireylerinin birbirlerini akrabalık terimleriyle çağırması olanaklı değildir. Hiçbir dil buna olanak vermez. Bu savımızın yanlışlanması için insest

tabu'nun bozulduğu evlenmelerden oluşan çok değil, bir kuşak bile yeter akraba bireyler topluluğunun bireylerinin birbirini, hangi dille olursa olsun buna yapma diller de dahildir nasıl çağırabileceğinin bize söylenmesi gerekir. Doğrusu bu, dil-dünya arasında tam bir uygunluk olmadığına çarpıcı bir örnektir.

Türkçe'nin sentaksının matematiksel yapısına bir başka örnek olarak, Türkçe'nin ondalık sayı sistemini vermek istiyorum. Bu noktanın başka yazarlarca da ifade edildiğini duymuş olmakla birlikte, bu metinleri henüz elde etmiş değilim. O yüzden kaynak veremiyorum. Şuncasını söylemekle yetinelim: ***Türkçe'nin ondalık sayı sisteminin başka dillerde olduğunun tersine, hiçbir kural dışı örneği yoktur. İstediğiniz kadar sayın, hep aynı sıralanış birbirini izler.***

sentaksisim, gramer Fransızca syntaxe : Cümle bilgisi, söz dizimi. Sözdizim bilimi; Sözdizim cümle yapısı araştırmasıdır. Geniş anlamda gramerin bir bölümüdür.

Baştan beri verdiğim, bıktırıcı sayılabilecek kadar bol örneklerle göstermeye çalıştığım Türkçe'nin matematiksel, yetkin sentaktik yapısının, bu dile olağan üstü bir güç verdiğini de ayrıca eklemeliyim. ***Bunun en güzel kanıtı Osmanlıca örneğidir.***

Bilindiği gibi, Osmanlıca, yüzde sekseni, hatta bazen daha da çoğu yabancı sözcüklerden oluşan yapma bir dildir. Her şeyden önce, böyle bir yapma dilin yapılabilmiş olması 'hayreti mucip' (!)ti: ***Bu bir yana, bu yapma dili yalnızca Türkçe bilenler anlayabilir.***

Bunun için ellerinde bir sözlük bulundurmaları yeterlidir. Çünkü Osmanlıca'nın sentaksı Türkçe'dir. Ne kadar çok yabancı sözcük almış olursa olsun Türkçe, onları kendi sentaksına göre kullanmakla, yüzyıllar boyu kendi varlığını korumayı başarabilmiş ve yine aynı nedenle sadeleşebilerek bugünkü yazı diline varabilmiştir. Şimdi burada bulunanların (bu yazıyı okuyanların) belki ancak pek azının anlayabileceği, ***Naîma Tarihi***nden aldığım bir cümle' yi izninizle aktarmak istiyorum:

> **"Malûm ola ki âdreti İlâhiye ve iradeti aliye bu veçhile olagelmiştir ki, her devlet ve cemiyetin hali daima bir karar üzere müstakir ve vetirei vahide üzre müste mir olmayıp her bâr etverı muhtelife ve hâlâtı müteceddideye müntakıl olmaktadır."**

Osmanlıca bilenlerin dışında hiç kimsenin bu cümleyi anlayamayacağı açık olmasına karşılık, Osmanlıca bir sözlüğe başvurmaları ve biraz sabırlı olmaları koşuluyla, eğitim görmüş tüm Türkçe bilenler bu cümleyi sökebilir. Ama Türkçe bilmeyen hiçbir Arap ya da Acem istediği kadar elinin altında sözlükler bulundursun, bu cümleyi yine de anlayamaz. Bu örnekten esinlenerek, biraz de şaka olsun diye, Naîma'nın yaptığının küçük bir benzerini ben de Almanca sözcüklerle yapmayı denemek istiyorum:

"Zum Beispiel um zehn Uhr buluşalım in Kordon."

Kuşkusuz Türkçe bilmeyen hiçbir Alman bu cümleyi anlayamaz. Ama yalnızca AlmancaTürkçe bir sözlüğe bakabilen Almanca bilmeyen bir Türk, bunun **"Meselâ saat onda buluşalım Kordon'da"** demek olduğunu ayırd edebilecektir.

Tüm bu söylenenlerden şu sonuca varmama izin verilsin: Türkçe, matematiksel yapısıyla, yetkin sentaksıyla ya da aynı anlama gelmek üzere hiç olmayan sentaksıyla, ister Türkçe olsun, ister olmasın kullandığı sözcüklerle konstruksiyonlar yapabiliyor. Bu nedenle, Türkçe'nin konstruktif bir dil olduğunu söyleyebiliyoruz. Birkaç kez, "yetkin sentaks"ı "hiç sentaksı olmama" anlamında kullandım. Bununla şunu demek istiyorum: Bir cümlenin sentaksı, yani söz dizimi, sözlerin cümledeki sıralanış kurallılığı demektir. Bu dizilişin yetkin olması, hiç bozulamaması, matematik cümlelerinde olduğu gibi söz birimlerinin bizim deyimimizle, moleküler sözcük birimlerinin cümledeki yerlerinin istenildiği gibi

değiştirilebilir olması demektir. Bu da, bu dizilişin hiçbir kuralı olmaması anlamına gelir. (Türkçe hakkındaki bu **"yetkin sentaks"** saptaması, bu bildirinin en önemli savıdır. Buna aykırı örnekler karşımıza çıkarılınca, bu karşı gibi görünen örneklerin elimine edilmesine, hiç değilse, onları savımızı olabildiğince az sakatlayacak bir kılıkta göstermeye ihtiyaç olabilir. Hangi teori bunu yapmak zorunda kalmaz ki!)

Tüm bu kendine özgü özellikleriyle Türkçe, bilim ve felsefede yaygın bir kullanım kazanabilir. Türkçe'nin yanlış kullanılmaya elverişli olmayan ya da sık sık yapılabildiği gibi yanlış kullanıldığında saçmalığı hemen gösteren, komik'i hemen ortaya çıkaran bu yapısı (yukarıda anlattığımız fıkra anımsansın), başka dillerde görülen kapalı, muğlak ifadelere hem olanak tanımıyor, hem de "Heidegger örneği"nde göstermeye çalıştığımız gibi, Almanca'da söylendiğinde "metafizik" diye nitelenen, bazen derin anlamlı bulunan, bazan horlanan ifadeleri, yine aynı nedenle, aynı sentaktik yapısından dolayı meşrulaştırabiliyor.

Bu bildiri, tam olarak ancak Türkçe'de yazılabilirdi. Onu bana yazdıran Türkçe'nin yakın bir gelecekte evrensel bir kültür dili olmasını dileyerek, yazının ana metnini burada bitiriyorum. (sh: 99-112)

Yukardaki ana metnin tümüne birden söylenebilecek bir karşı sav şudur:

"Bu metinden anlaşıldığına göre, Türkçe'nin kendine özgülüklerinden kaynaklanacak bir Türkçe felsefe yolu' felsefe alanında 'arındırcı bir tarz' olarak görülüyor. Peki, o, neyi felsefe alanından arındıracak?

O, o şeyi felsefe alanından arındırmakla, bu alanı 'temizlemekle', eğer bunu başarırsa, öncelikle, öteki felsefe yollarını, sonunda da (şimdiye dek yapılmış 'kirletmeleri' temizleme görevi bitince) kendini ortadan kaldırmış olmayacak mı?

Felsefeyi ortadan kaldırmayı amaçlayan bir felsefe yolu! Bunun yol oluşu nerede kaldı?" Bu karşı sava şu yanıt verilebilir:

"Birkincisi; bu söylenenler, yukardaki ana metnin içinde söylenenleri ele alan, onları eleştiren sözler değil. Üstelik, ana metnin bir bütün olarak görülmesiyle (Karşı sav, ana metni başı sonu bağlı ve başı ile sonu arasındakileri birbirine bağlı görmekle böyle olmasaydı, ona nasıl 'bütün' olarak karşı çıkacaktı ana metnin asıl istediğini ona vermiştir bile.), ana metnin dışına çıkılmasıyla, bu karşı sav, ana metni toptan yargılamayı amaçlayan bir 'meta-sav' olmuş olur. İkincisi; diyelim ki, ana metinden çıkartılan 'felsefenin temizlenmesi' günün birinde gerçekleşti. Peki, bu 'gerçekleştirme' felsefe değil de nedir? Gerçekleştirme etkinliğinin sona ermesinin ise, bu etkinlik için nasıl bir vebali olabilir?"

Dipnotları

1) ATALAY, Besim; Türk Dilinde Ekler ve Kökler Üzerine Bir Deneme, T.D.K., İstanbul, 1942

2) ERGİN, Muharrem; Türk Dil Bilgisi, Boğaziçi Yay., İstanbul, 1983

3) HEİDEGGER, Martin; Metafizik nedir?; Felsefe Semineri Dergisi, s. 187, Türkiye Basımevi, İstanbul, 1939

4) HEİDEGGER, Martin; Der Satz vom Grund, Günther Neske Pfullingen, Zweite unveraenderte Auflage 1958

5) HEİDEGGER, Martin; Untervvegs zur Sprache, Neske, 6. Auflage 1979

6) HEİDEGGER, Martin; Holzwege, Vittorio Klostermann, Frankfurt am Main 1980

7) LEVISTRAUSS, Claude; Yaban Düşünce, Hürriyet Vakfı Yay. İst., 1984

8) LEVISTRAUSS, Claude; Irk ve Tarih, Metis Yay., İst., 1985

9) de SAUSSURE, Ferdinand; Genel Dilbilim Dersleri, T.D.K. yay.,Ankara, 1976

10) V/ITTGENSTEIN, Ludvvig; Tractatus logicophilosophicus,

Schriften 1, Suhrkanıp Verlag, Frankfurt am Main, 1969

11) WITTGENSTEIN, Ludvvig; Philosophische Untersuchungen, Schriften 1, Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main, 1969

TÜRKÇE'NİN YAPISINA İLİŞKİN BAZI BELİRLEMELER SONUÇLAR VE ÖNERİLER

I. Sentaktik Yapı

1. Sözcük kök ve gövdelerinin değişmemesi, bölünmemesi özelliğinden ötürü Türkçe'nin **'atomsal'** bir yapıda olması.

2. Yapım ve çekim eklerinin sözcüğe eklenişlerinin kurallı oluşu.

3. Düz cümlede yüklemsel öğenin sonda olması.

4. Sözcük birimlerinin, tamlamaların bozulmaksızın cümle içinde istenilen yere getirilebilmesi. Cümlenin modülsel yapısı.

5. Her adın çoğul eki alabilmesi.

6. Sayı adlarının hiçbir kural dışı örneği olmaksızın sıralanabilmesi.

7. "Yağmur yağar", "Göz gözler" cümlelerinde olduğu gibi, aynı sözcüğün bir kez özne, bir kez de yüklem olarak aynı cümlede kullanılabildiği çok sayıda örneğin bulunuşu.

II. Dil-Dünya Bağı

Türkçe düz cümlelerde yüklemsel öğenin sonda oluşu ve sözcük birimlerinin cümle içindeki yerlerinin istenildiği gibi değiştirilebilirliği nedeniyle, olay tasvirinde sözcük birimleri, parça olayların oluş sırasını her zaman rahatlıkla izleyebilir. Esasen bu sıra, düz cümlenin kendisinde, çoğunlukla vardır. Ayrıca bir yer değiştirmeye bile gerek yoktur. Demek ki, zamansal sıra ile söz dizimsel sıra arasında tam bir karşılıklılık bulunur. Örneğin, **"Kızılay'a gidip kitapçıdan bir kitap aldım."** cümlesinin öğelerinin ard arda gelişi, tasvir edilen bu olayların oluş sırasına tamı tamına uymaktadır. Türkçe sentaktik esnekliğinden dolayı, herhangi bir olay ya da nesne-durumu karşısında, o olay ve durumun oluş ve yapı tarzına kendini rahatça uydurur. Türkçe'nin sentaktik yapısının bu özelliği, bilebildiğimiz kadarıyla İngilizce ve Almanca gibi hiçbir Batı dilinde bu dillerde yüklemsel öğenin cümle sonunda olamamasından, buna bağlı olarak öteki sözcük birimlerinin belirli yerlerde bulunması zorunluluğundan dolayı yoktur.

III. Sonuçlar ve Öneriler

1. *Yukarıda belirtilen özellikleri ve matematiksel yapısıyla Türkçe, bir* ***bilgisayar programında*** *kullanılmaya çok elverişlidir.* Türkçe düz cümlenin sentaksı örnek alınarak sembollerle yapılacak bir cümle dizgesinin istenen her dilde deşifre edilerek yorumlanması olanaklıdır. Böyle bir cümleyi (dizgeyi) Türkçe bilmeyen, ama yalnızca bu şifreleri çözebilen (Bilgisayara yüklenecek bu şifreler o kişinin daima elinin altında olacaktır.) biri, ***Türkçe'nin dil-dünya karşılıklılığının tam olabilmesinden ötürü, kolaylıkla kendi diline çevirebilir, dizgeyi yorumlayabilir.***

2. ***Böyle bir programlama, uluslar ve diller arası iletişimde yararlı olabilir. Şu an için hayal gibi görülse bile Türkçe, gelecekte diller arası bu tür bir iletişimde odak dil konumuna sahip olabilir.***

3. Bu tür bir iletişim ağının her şeyden önce Türk lehçeleri arasında kurulabilmesi olanaklarının araştırılması gerekir. (sh:143-144)

(Daha fazla bilgi edinmek isteyenler için bu kitabı gözden geçirmeleri tavsiye olunur.)

Kaynak:
Ömer Naci SOYKAN, ARAYIŞLAR, Felsefe Konuşmaları – 1, Küyerel Yayınları, Nisan, 1998, İstanbul

THE PRİVİLEGED PLANET (2004) İmtiyazlı Gezegen

Yönetmen: Ladd Allen , Wayne P. Allen
Ülke: ABD
Tür: Belgesel
Süre: 60 dakika
Dil: İngilizce
Senaryo: W. Peter Allen , Wayne P. Allen , Jonathan Witt
Müzik: Mark Edward Lewis
Görüntü Yönetmeni: Wayne P. Allen , Dennis Burkhart , Joseph Condeelis
Yapımcılar:James W. Adams , Lad Allen , Wayne P. Allen

Özet

Belgesel gezegenimizin Samanyolu galaksisinin merkezinde değil de uzak kollarından birinin kenarında yer almasının aslında 'optimum' seçim olduğunu anlatıyor. Diğer türlü evreni gözlemleme ve keşfetme yeteneğimizin çok sınırlanacağını açıklayan belgesel, dünyanın daha pek çok yönden 'olabilecek en uygun yapıda' olduğunu iddiasını detaylandırıyor.

Belgesel yaşama, evrene bir ''amaç'' addetmek anlamında teolojik bir bakış sergiliyor.

Belgesel Metni

Keşfetmekten vazgeçmeyeceğiz ve tüm keşiflerimizin son bulacağı nokta başladığımız yer olacaktır ve böylece yerimizi ilk kez fark edeceğiz. T.S ELLIOT 1977 yazının sonlarında tarihi bir keşif görevi başlatıldı. Voyager 1 ve 2 olarak adlandırılan iki uzay aracı, dünyanın çekiminden kurtularak güneş sisteminin derinliklerine olan yolculuklarına başladılar. Öncelikli hedefleri güneş sisteminin dört dev dış gezegenleri olan Jüpiter, Satürn, Uranüs ve Neptün'dü. Voyager veri toplayarak ve hayranlık uyandıran resimler yollayarak 13 yıl boyunca bu gizemli dünyaları öyküledi. Gezegenlerin ve uyduların çekilen binlerce kare fotoğraflarından belki de en akılda kalanı, 14 Ocak 1990'da Voyager 1 Güneş sisteminin sınırına eriştiğinde ve arkasını güneşe döndüğünde kaydedilmişti. Uzay aracı, geniş ve dar açılı kameralarıyla, bizim yıldızımızı ve yörüngesindeki altı gezegenin eşsiz görüntülerini yakalamıştı. Bu gezegenlerden birisi, Güneş ışınları tarafından yutulmuş küçük solgun bir nokta gibi görünüyordu. Bu gezegen neredeyse dört milyar mil uzaklıktaki yeryüzüydü. Dünya bu iğne ucu büyüklüğündeki ışığa dikkatlice bakarken, onun anlamı, amacı ve önemi birdenbire yepyeni bir ilişki üstleniyordu. Ve bir kez daha -tıpkı asırlar önce olduğu gibi- bizler gezegenimizin evrenin büyük hikayesindeki rolünü düşünmek için duraksadık.

EVRENDE BİR AMACIN VARLIĞININ ARAŞTIRILMASI

Dünyanın evrendeki değerinin gizemi 2000 yıldan daha uzun süredir, felsefe ve bilime meydan okumaktadır. İlk idrakler, Aristo ve Ptolemy'nin çalışmaları tarafından şekillenmiştir. Onlar dünyanın (cennetin merkezinde) hareketsiz şekilde durduğunu Ay, Güneş, diğer yıldızlar ve gezegenlerin ise dünyanın çevresinde döndüğünü düşünmüşlerdi. Bu yermerkezli görüş 18 asır boyunca batı kozmolojisinin temelini teşkil etti. Daha sonra 1543'te Nikolas Kopernik adlı Polonyalı astronom bir devrimi ateşledi. **"Cennetsel Kürelerin Devinimi Üzerine"** adlı eserinde Kopernik; yeryüzünün hareketsiz olmadığını, aksine diğer gezegenlerle beraber Güneş çevresinde döndüğünü iddia etmişti. Güneş sistemi yapısı ve mekaniğinin doğru olarak anlaşılması ilk kez söz konusuydu.

- Dünyanın hareket ettiği fikri bazı temel prensipleri çiğniyordu. Fakat Kopernik'in her nasılsa kendisine bile saçma gelen şeyleri aşabilecek zihinsel bir hayal gücü vardı. Böylece Kopernik imkânsızı, yani yeryüzünün hareket ettiğini düşündü. Ve bir kez (Güneş yerine) dünyanın hareket

ettiğini düşünürseniz, kozmik makinenin matematiği size anlamlı gelmeye başlar. İşte bu evrenin büyük gizemlerinden birini açan anahtardı. Kopernik, modern astronominin temellerini atmıştı. Kopernik'in keşfinden yaklaşık 400 yıl sonra, deneysel bir gerçeklik olarak dünyamızın evrenin merkezinde olmaması, kısaca yeryüzünün evrende herhangi bir seçilmiş yer işgal etmediği düşüncesi **'Kopernik Prensibi'** olarak bilinmektedir.

- Kopernik'in aslında gezegenlerin gökyüzündeki hareketlerinin açıklanmasında teorik bir yolu vardı. Hepsi bu kadar. Bu teori, bize dünyanın özel mi değil mi olduğu ya da bir plan dâhilince bazı hangi önemli rolleri üstlenip üstlenmediği ya da evrendeki herhangi bir yerin diğer yerlerden farkının olup olmadığı hakkında bir şey söylemez. Nitekim Kopernik Prensibi'nin bu yeniden yorumu 20.yüzyılda belirginlik kazanmıştır. Sıklıkla **'Sıradanlık Prensibi'** olarak anılır. Bu prensibe göre yerimiz ve konumumuz sıradandır. Sonuç olarak, hiçbir şekilde imtiyazlı olduğumuzu, evrenin bizimle ya da bizim gibi zihne sahip canlılarla tasarlandığını düşünmemeliyiz. Kopernik Prensibi ve yeryüzünün sıradanlığı düşüncesi 1970'ler ve 80'ler boyunca merhum astronom Carl Sagan tarafından popüler hale getirilmişti. En çok satan kitabı **'Soluk Mavi Nokta'**da Sagan şöyle yazmıştı: Güneş ışığının yansıması sebebiyle, yeryüzü sanki bir ışık demetinin içinde oturmuş gibidir. Fakat bu sadece optik ve geometrinin bir yanılsamasından ibarettir. O noktaya tekrar bakın. İşte orada. O evimiz. O biziz... Yapmacık duruşumuz, kendimizi önemseyen imgelenmemiz, evrende özel bir yerde olduğumuz yanılsamamıza bu küçük solgun nokta meydan okumakta. Gezegenimiz büyük kozmik karanlıkla sarılmış yapayalnız bir nokta. (Carl Sagan) Kopernik Prensibinin bu denli kabul görmesini sağlayan bir nedende Los Angeles'a tepeden bakan bu dağın tepesinde yapılan keşiftir. 1921-1926 yılları arası astronom Edwin Hubble, bilim tarihindeki en önemli keşiflerden bazılarını bu teleskopu kullanarak yapmıştı. Wilson Dağı Gözlemevi'nin penceresinden Hubble, evrenin gerçek önemini ortaya çıkarmıştı.

- Hubble bu işi gerçekleştirdiğinde o zamanın birçok astronomu galaksimizin evrenin sınırı olduğuna ve galaksimizden ötede hiçbir şeyin bulunmadığına inanıyordu. Edwin Hubble bu evren kabulünü kendi zamanının en güçlü teleskoplarıyla yakınlardaki gaz ve toz bulutlarından tutun uzaydaki belli belirsiz nesnelere kadar fotoğraflayarak değiştirdi. Hubble bu ışık parçacıklarının gerçekte birer galaksiyi temsil ettiğine karar verdi. Bunlardan çoğu Samanyolu'muz kadar ya da ondan daha geniştiler.

- Keşfinin anlamı evrenin milyarlarca yıldız ve gezegen içeren milyarlarca galaksiden oluştuğu, bu evrenin ister astronom olsun ister olmasın herhangi birinin hayal gücünü aşacak denli büyük sayı zenginliği ve çeşitliliğe sahip olduğu anlamına geliyordu. Aslında o, evrenin sınırlarını genişletmişti. Edwin Hubble bizim güneşimiz dahil 100 milyar yıldız içeren galaksimizin de aslında evrende yalnız bir ışık noktası olduğunu açığa çıkarmıştı.

- Hubble diğer pek çok galaksiyi bulduğunda gördüğümüz galaksimizin diğerleri içerisinde hiçbir farkının bulunmamasıydı, galaksimiz sadece milyarlarca galaksinin içerisinde var olan herhangi bir galaksiydi ve bu Kopernik Prensibinin en nihai genişlemeseydi. Edwin Hubble keşfinden bu yana 80 yıldan fazla süre geçti. Bugün hala keşfinin oluşturduğu derin anlamlar temel bir soruya yol açıyor. Modern bilimsel bilgi Kopernik Prensibinin ilk iddiasını doğruluyor mu?

Yeryüzü ve içerdiği hayat evrende herhangi bir değer ya da amaç taşımadan mı var olmuştu?

Evren sayısız yeryüzü ve belki de sayısız yaşam formuyla doldurulmuştur. (Robert Jastrow) Kopernik Prensibinin genişletilmesiyle elde edilen inanışa göre, yaşanabilir gezegenler ve kompleks yaşama, galaksimiz ve evren boyunca sık rastlanması gereklidir. Hiçbir bilimsel uğraş 'SETI' adı verilen araştırma programını bu fikir kadar derin etkilemiş değildir.

- SETI (Dünya Dışı Zeka Araştırması) tamda bunu yapmaya çalışıyor. Bizler dünya dışı zekâyı yani diğer bir deyişle en az bizim kadar zeki olabilecek uzaylı yaratıkları bulmak için araştırma yapıyoruz. Bunu filmlerde yapıldığı gibi o dünyalara giderek ya da onların buraya gelmesini bekleyerek değil, evlerimizde bizim yolumuza göndermiş olabilecekleri sinyalleri yakalamayı umarak, onları bulmaya

çalışıyoruz. Bu sebeple bizler geniş teleskopları diğer yıldız sistemlerine odaklayarak kullanıyoruz. Bizlere orada kozmik arkadaşlarımızın olduğuna dair bir hikâye anlatabilecek işaretleri bulmak için çabalıyoruz. 1960'lardan beri SETI araştırmacıları radyo teleskopları dünyanın dört bir yanına kurarak Samanyolu'muzun uzak bölgelerinden gelen radyo dalgalarını gözlemliyorlar. Hala dünya dışı bir zekanın varlığına dair en ufak bir keşif olmamasına karşın, bu araştırmalar, dünya dışı yaşamın olası varlığı konusundaki tartışmaları sürekli tetiklemeye devam etmektedir.

- Hesaplamalar birçok değişiklik gösteriyor. Carl Sagan'ın düşündüğüne göre bizimki gibi çağdaş milyonlarca uygarlık olması muhtemeldir. Samanyolu Galaksisi içinde çok sayıda modern uygarlığı düşleyebiliyorum. Hatta sanırım belki de binlercesini ve belki de yüz binlercesini... Fakat insanların 'neden onların orada olduğunu düşünüyorsunuz? sorusuna verilebilecek en temel yanıt evrenin olağandışı bir zenginlikte ve enginlikte gözlemleyebildiğimiz 10 trilyon yıldız sistemine sahip olmasıdır. Böylece eğer bizim Güneş Sistemimiz dünyamız için mucize ya da çok özel bir şeyler olmadıkça bununla ilgili olağandışı bir şeyler yoksa yeryüzünde yaşananın evrenin tarihi boyunca evrenin her yerinde birçok kez tekrar etmesi gereklidir. Yaşanabilen gezegenlerin ve dünya dışı zekanın oldukça sık rastlanabileceği varsayımı sadece SETI programını değil bugün ve geçmişte yaşamış canlı organizmaların biyolojik kanıtlarını arayan yeni bir bilim dalı olan Astrobiyolojiyi de etkilemişti. 1995 yılından beri araştırmalar Güneş sistemimizin ötesine uzanmıştır. Astrobiyolojistler, yakın yıldızların çevresinde yörüngede olan yüzden fazla gezegeni tanımlamışlardır. Bunlardan her biri tıpkı Jüpiter gibi gaz devleriydi. Sadece birkaç bilim insanı bu yabancı dünyaların basit şekilde bile olsa yaşamı sağlayabileceğine inanırken, bu gezegenlerin keşfi, 21.yy.da astronomiye şekil veren şu sorunun cevaplanması için önemli bir adım teşkil etmişti. Yaşanabilir gezegenler evrende yaygın olarak bulunuyorlar mı yoksa nadirler mi?

- Güneş sistemi gezegenleri alanı oluşturmaktadır. Beni motive eden şey yaşam için gerekli koşulları inceleyerek evrenin herhangi bir başka yerinde bu koşulların karşılanıp karşılanmadığına bakmaktır. Ve cevap belki de evet ya da belki de hayır olacaktır. Her iki cevapta benim için ilgi çekicidir. Guillermo Gonzalez NASA'nın astrobiyoloji programında araştırmacı bilim insanı olarak görev almaktadır. Gonzalez'in bu konuya ilgisi, önceleri dünya dışı yaşama olan tutkulu beklentisine bağlanabilir.

- Ben 1960'larda büyüdüm ve benim kuşağımın çoğu gibi bende Apollo uzay mekiğinin ay yüzeyine inişleri karşısında gerçekten büyülenmiştim ve bunlar bana ilham verdi. İlk gençlik yıllarımda, çok güçlü bir şekilde yukarıda bizimkine benzer uygarlıkların var olması gerektiğine, yaşamla dolu bir galaksiye inanmaya başlamıştım. Böylece bende dünya dışı zeka aramalarının yılmaz bir destekçisi olmuştum. Bu inanışım sıkı bir bilimsel süzgeçten geçmişte değildi. Sadece bana öyle geliyordu ki durum böyleydi. Çünkü galaksi öylesine büyüktü ki.. Ve denklemin diğer tarafını fazla önemsiyor da değildim. Başka bir deyişle denklemin iki tarafı vardı. İlk olarak yıldızların sayısı ve dilerseniz denemelerin sayısı. Fakat diğer taraf değişkenlerdi. Bir gezegenler sisteminde, yaşanabilecek bir gezegenin var olması için oldukça fazla sayıda değişkene ihtiyaç vardı. Gonzales ve diğer bilim insanları için bu değişkenler, yeryüzünün yaşanabilirliği için gerekli olan yoğun araştırmaların odağı haline geldi.

- Fizik ve kimya yasalarının geçerli olduğu yeryüzünün herhangi bir yerindeki laboratuarda defalarca gösterdik ki bu değişkenler güneş sisteminin herhangi bir yerinde, galaksinin herhangi bir bölgesinde ve dışında, birçok durumda ve gözlemleyebildiğimiz en uzak galaksilere bile uygulanır.

- Evrenin her yerinde geçerli olan ve değişmez fizik kanunları vardır. Bunlar herhangi bir bölgeyle sınırlı değillerdir. Fiziğin ve kimyanın kanunlarındaki bu tutarlılık, birçok araştırmacıyı bu değişkenlerin, yeryüzündeki kompleks yaşamın varlığı için gerekli olduğunu düşünmelerine yol açtı. Ayrıca tüm bu değişkenler aynı zamanda evrende yaşanabilecek gezegenlerin izinin sürülmesi için gerekli olan en iyi değerleri de sağlamaktaydı. Bu değişkenlerle ilgili en ciddi tartışmalar bile aynı öncelikle başlıyordu. Sıvı su.

- Başka yerlerde yaşam için yapılan tüm araştırmaların başlangıç noktası karasal bir sınıfa giren ve su içeren bir gezegendir. Suyun kimyasal özelliklerinin karbon temelli bir hayat için olağanüstü uygun olduğu çoğunlukla kabul edilmektedir. Bu özelliklerden kimyasal besinleri taşımak ya da çözmek özellikleri tüm yaşayan organizmalar için hayatidir. Ve güneşten gelen ısıyı emen eşsiz kapasitesi yeryüzünün yüzey sıcaklığını düzenleyen kritik bir süreçtir. Sıvı halinde su olağanüstü bir maddedir. Ve onun bu özelliği kompleks yaşamın varlığı için diğer bir değişkeni de zorunlu kılar: Bir gezegenin güneşinden olan uzaklığı.

- Bu bir bakıma emlakçıların sürekli tekrarladıkları gibi 'mevki' meselesidir. Yaşanabilir bir gezegen bizim 'Goldilocks Kuşağı' adını verdiğimiz bölgenin içinde yaşar. Ne çok sıcaktır ne de çok soğuk. Tam da olması gerektiği gibidir. Burada kastettiğim su için uygun bir ortamın olmasıdır.

- Sıvı su bize yaşanabilirlik kuşağını tanımlamada çok yardımcı olur. Eğer çok sıcak olursa su buharlaşır, yoğunlaştırılmış su elde edemezsiniz. Eğer çok soğuk olursa (Mars'ta olduğu gibi) su donar. Bizim güneş sistemimizde yaşanabilirlik kuşağı oldukça dardır. Venüs'ün yörüngesinin hemen dışında başlar ve Mars'ın yörüngesine varmadan biter. Eğer dünya güneşe bugünkü konumundan %5'e kadar daha yakın olsaydı, Venüs'le aynı kaderi paylaşacaktı. Sürekli bir sera etkisiyle yaklaşık 500 dereceye kadar çıkan sıcaklık artışları. Fakat aksine eğer yeryüzü yıldızımız olan güneşe bugünkü konumundan %20 kadar daha uzak olsaydı, karbondioksit bulutları yeryüzünün üst katmanındaki atmosferi şekillendirerek, Mars'a bugünkü şeklini veren buz ve soğuk döngüsünü başlatacaktı.

- Sıvı suyun var olması yaşam için zorunlu bir koşuldur fakat tek başına yeterli bir koşul değildir. Tüm bunlardan sonra, Mars ve Jüpiter'in uydusu Europa gibi yerlerde donmuş yüzey altında sıvı suya rastlanabilir. Fakat bu gezegenlerin her ikisinde de kompleks bir yaşamın oluşması çok küçük bir ihtimaldir. Görüldüğü üzere Kopernik Prensibinin önerdiği gibi sadece su yaşamın oluşması için yeterli olmayabilir. Bunun için çok daha kompleks koşulların varlığı gereklidir. Eğer bir gezegen kompleks yaşam için gerekli reçetenin tümünü sağlayabilecek kadar elverişli ise, sıvı sudan başka hangi içerikler bunun için gerekli olabilir?

Gerekli olan değişkenler listesi giderek büyümektedir.

- Kâğıt kadar ince bir yeryüzü kabuğunun üzerinde yaşıyoruz. Eğer bu kabuk belirgin olarak daha kalın olsaydı, levha tektoniği dönüşümü oluşmayacaktı. Yeryüzü kabuğunun kalınlığı 6-48 km. arasında değişmektedir. Bu kabuk bir düzineden fazla tektonik levhanın sürekli hareketine sahne olmaktadır. Bu dinamik jeoloji gezegenin iç ısısını düzenlemekte, karbonu yeniden işlemekte ve kimyasal elementleri harmanlayarak tüm canlı organizmalar için gerekli olan maddeleri hazırlamaktadır ve en nihayetinde kıtalara şekil vermektedir. Yeryüzünün derinliklerinde sıvı demirin hareketi kompleks yaşamın oluşması için zorunlu olan koruyucu manyetik alanı üretmektedir. Eğer dünyamız daha küçük olsaydı bunun sonucunda manyetik alanı da küçük olacaktı. Böylece yıldızımız rüzgarları atmosferimizi yok edecekti.

- Oksijenli bir atmosfere ihtiyacımız var. Yeryüzünün sahip olduğu oksijen/nitrojen içerikli atmosfer kompleks yaşam için gereklidir. Uzaydan gözlendiği gibi yeryüzünün atmosferini ince mavi bir ışık şeriti sarmaktadır. Gezegenin çapının %1'den bile daha küçük bir kısmı ölçüldüğünde, atmosferin nitrojen, oksijen ve karbondioksit karışımından oluştuğu görülür. Bunun sonucunda atmosferimiz ılımlı bir iklim, güneşin radyasyonundan korunma, sıvı su için gerekli olan doğru gaz karışımını ve kompleks yaşamı sağlar.

- Dünya kadar büyük bir gezegen için, Ay'ımız gerçekten büyüktür. Şu an ki düşünceye göre eğer Ay'ımız olmasaydı bizde varolmayacaktık. Dünyanın dörtte biri büyüklüğe sahip olan Ay, bu güçlü çekim etkisi özelliği ile yeryüzünün dönüş eksenini yaklaşık olarak 23,5 derecede sabitler. Bu da göreceli olarak ılıman mevsimsel değişiklikleri sağlar. Yani tüm Güneş Sistemindeki tek kompleks yaşam alanının oluşması için gerekli olan yumuşak iklimi meydana getirir.

- Eğer oralarda bir kompleks yaşamı bulmayı hatta zeki bir yaşamı bulmayı ümit ediyorsak bu bizimkine benzeyen bir yıldızın etrafında olacaktır. Bizler cüce ana dizini spektral G2 tip olarak bilinen

bir yıldızın çevresinde yörüngedeyiz. Kısaca tüm gereksinimlerimizin karşılandığı bir yerdeyiz. Eğer Güneş galaksimizdeki yıldızların %90 gibi daha iri bir yapıya sahip olsaydı yaşanabilirlik alanı daha küçük bir alanı kapsayacaktı. Şu anki sınırlarının korunduğunu düşünürsek yeryüzü yıldızına çok daha yakın bir konumda olmuş olacaktı. Dolayısıyla artan çekim kuvveti gezegenimizin dönüşünü ve kendi yörüngesiyle olan eşgüdümünü durduracaktı. Gezegenin bir yüzü sürekli güneşe bakarken ve yıldız rüzgarlarına maruz kaldığı için radyasyonu artarken diğer karanlık yüzü sürekli bir buz tabakasıyla örtülmüş olacaktı. Kompleks yaşamın bu denli şiddetli uç nokta sıcaklık değişimlerine dayanması olası değildir.

- Kesinlikle kompleks yaşamın oluşması için yeryüzünde birçok şeyin doğru gittiği görülmektedir.

- Kompleks yaşam için talep edilen değişkenlerin sayısı giderek artmaktadır. Şimdilerde tipik bir listede göreceğiniz tipik bir değişken sayısı yaklaşık olarak 20'dir.

- Bulduğumuz şey bizlerin galakside doğru yerde olmamız gerektiğidir. Bizler bir yıldızın sahip olduğu yaşanabilirlik kuşağının içindeyiz. Bizler büyük gezegenlerin küçük gezegenleri birçok kuyruklu yıldız ve göktaşından koruyacak şekilde varolduğu bir gezegenler siteminin parçasıyız. Bizler doğru tip bir yıldızın çevresinde yörüngedeyiz ve yerimiz ne çok sıcak ne çok soğuk. Bizler öyle bir gezegendeyiz ki uydusu onun dönüş eksenini sabitliyor. Bizler karasal yüzeye sahip bir gezegendeyiz. Bu gezegenin kabuğu sadece tektonik hareketleri sağlayacak kadar kalın ve iç ısısı merkezdeki demirin sıvı halde kalmasını sağlayarak bu tektonik ile manyetik bir alan üretiyor. Öyle bir gezegendeyiz ki atmosferi kompleks yaşamın kendini sürdürmesine izin veriyor. Bizler yeterli suyu ve kıtaları bulunan bir gezegendeyiz. Bunlarda yaşamın çeşitliliğini destekleyerek bizim gibi canlıların var olmasını sağlayacak biyolojik çeşitliliği meydana getiriyor.

- Tüm bu değişkenler eğer yeryüzü gibi bir yaşanabilirliğe sahip bir gezegeniniz olacaksa ve bu gezegen kompleks yaşama ve bizim gibi zeki canlılara ev sahipliği yapacaksa bir galakside bir yerde ve aynı zamanda var olmalıdır. Bu değişkenlerin kombinasyonunun hesaplanmasına yönelik bir çalışmada aynı anda bazı araştırmacılar denklemler geliştirdiler. Ve kompleks yaşam için gerekli olan her bir değer için tutucu bir 'bire on' değeri belirlediler.

- Eğer tüm değerler aynı anda var oluyorsa olasılıkları çoğaltmamız gereklidir. Ve bu da sonunda olasılığı öylesine küçülten bir durumdur ki. Şundan %10, bundan %10 derken elinizdeki rakam birden büyüyerek olasılığı bir o denli küçültür. 10(

-15) rakamı demektir. Böylesine bir sayıyı 100 milyar yıldızı barındıran bir galaksiyle karşılaştırmak zorundasınız. 100 milyar büyük bir sayıdır ama bu hesap ortaya konduğunda ise oldukça küçük bir sayıdır. İlk bakışta bile bu sayıların olasılıkları bizlerle konuşmaktadır. Bunların bizlere söylediği 'bu olamaz ya da bir galakside oluşması oldukça olasılık dışıdır' demektedirler. İşte kanıtların bizleri itelediği yerde burasıdır.

- Galakside birçok olasılılık kaynakları vardır. Fakat madeni paranın diğer yüzünde tüm bu değişkenlere ihtiyacınız vardır. Yeryüzü benzeri yaşanabilir bir gezegen elde etmek için bunların doğru bir şekilde sağlanması zorunludur. Ve evet işte tamda bu yüzden bu kanıtlar beni galakside oldukça nadir olduğumuzu düşünmemi sağlamaktadır. Giderek artan şekilde bilimsel çalışmalar bu hipotezi desteklerken, gezegenimizin galakside nadir olması olasılığı acaba onun önemine dair bizlere bir şey ima ediyor mu?

Son zamanlarda astronom Donald Brownlee bu soruyu **'Nadir Gökyüzü: Niçin Kompleks Yaşam Evrende Ender Rastlanıyor?** ' isimli en iyi satanlar listesinde başı çeken kitabında ele almıştır.

- Doğanın sanki yeryüzü benzeri gezegenler yapma isteği varmış gibi, doğal olarak hayat bunun üzerinde evirilirmiş ve doğal olarak üzerinde bizim gibi şeylerin olması gerekirmiş gibi genel bir duygu var hala. Bizim gibi insanların, bitki ve hayvanlara izin verecek koşullar ve bir gezegenin üzerindeki çevresel koşullar oldukça nadir rastlanabilecek şeylerdir. Böylece bizde yeryüzünün gerçektende ne kadar özel ve oldukça nadir bir yer olduğunu göstermek üzere **'Nadir Yeryüzü'** kitabını yazdık.

Brownlee her ne kadar görece basit hayat formlarının kainat içerisinde ortaya çıkabileceğini söylese de, kompleks hayatı destekleyecek gezegenlerin varlığının son derece nadir oluşabilecek bir olgu olduğunu ileri sürmektedir.

- Tüm evrenimiz yaşama oldukça düşman koşullar içermektedir. Evrende bilinen tüm yerleri karşılaştırırsanız bile, hiçbiri yeryüzü ile karşılaştırılamaz. Bize ihtiyacımız olan neyse onu sağlayan çok özel bir ortamda yaşıyoruz. Hava, su, dengeli bir çevre… O kadar ki yeryüzünü dev bir organizma gibi içerisinde birçok sistemin etkileşimi ile hayvanların hayatta kalmasını sağlıyor. Esas sorumuz **'niçin bu şekilde oldu? '** dur. Bu sadece bir şans meselesi mi yoksa değil mi?

Eğer binlerce gezegene bakarsanız, sadece küçük bir kısmının hatta son derece küçük bir kısmının Yeryüzü benzeri olabileceğini görürsünüz. Öyle ise yani biz gerçektende oldukça nadir isek, bizler kozmik lotoyu kazanmışız demektir. Demek ki biz oldukça şanslı bir gezegeniz. Gerçektende çok talihli bir yerdeyiz.

- Şansı Yeryüzü benzeri bir gezegenin var olması için açıklayıcı olarak kullanıyorsanız, o zaman evrenin tüm içeriğine bakmanız gereklidir. Bir galaksideki tek bir yerde kompleks yaşamın desteklenmesi için gerekli olan tüm reçetenin toplanma olasılığı bu kadar küçükken, ayrıca bizim galaksimizin gözlemlenebilen evrendeki belki de yüz milyarlarca galaksiden sadece biri olduğunu aklınızdan çıkarmamanızda gerekir. Hala hiç değilse mantıksal olarak şunu kendinize sormalısınız. Eğer bu kozmik lotonun ya da katıksız şansın sonucu olarak tüm bu değişkenler bir araya gelmeseydi ne olurdu?

Veya tüm bunlar daha büyük bir temel amaç ya da tasarımın eseri olamaz mı?

Ve eğer varsa bu amacı açığa çıkarabileceğimiz bir yol var mı?

24 Ekim 1995'te çok nadir tanık olunan bir doğal fenomen bir cevap için beklenmedik bir şekilde eşsiz bir kapı araladı. Olay 1995'de benimde tanık olduğum bir güneş tutulmasıyla başladı. Tam Güneş tutulmasını gözlemlemek için Hindistan'a gitmiştim. Bu benim ilk ve tek tam güneş tutulması gözlem deneyimimdi. Olağanüstü bir olaydı. Tüm duygulara hitap eden bir tecrübeydi. İster Yeryüzünün her hangi bir yerinde önceden bilebildikleri tutulmaya birkaç saniyeliğine tanık olan ve tüm fenomeni anlayabilen astronomlar, ister yerel halk olsun hepside eşit derecede huşu içerisindeydiler, bu inanılmaz fenomene aynı şekilde tepki veriyorlardı. Bu gerçekten üzerimde çok büyük bir etki bırakmıştı. 51 unutulmaz saniyede Guillermo Gonzales ve diğer binlercesi bu nadir astronomik olaya tanık oldular. Gonzales daha sonra Kuzey Hindistan'da tanık olduğu bu gizemli güzelliğe ve onu meydana getiren değişkenlerin üzerine araştırma yapmaya kendini adadı.

- Yıldızın tam tutulma gerçekleştirmesi için gerekli koşullardan ilki parlayan bir yapıya sahip olmasıydı, bu bizim için elbette güneşimizdi. Tam tutulan yani gölgede olan yapı (Ayımız) ve gözlemci platformu (Yeryüzünün yüzeyi) gerekliydi. Bunlar dümdüz bir çizgide olmalıydı. Ayın görünen yüzü ile güneşin görünen yüzünün nerdeyse birbiriyle aynı büyüklükte olması gereklidir. Her ikisi de yaklaşık olarak aynı büyüklükteydiler. Güneşimiz Aydan 400 kez daha büyüktür, fakat aynı zamanda da 400 kez daha uzaktadır. Öyle ise, yüzyıllardır insanlar bu tesadüfü fark ediyordu. Fakat tüm söyledikleri omuzlarını silkerek 'oh! bu sadece bir tesadüf işte' den ibaretti. Gonzales bu Güneş, Ay ve Yeryüzünün nadir olarak sıralanması ile meydana gelen fenomeni inceledikçe bu göksel yapıların aynı zamanda yeryüzündeki kompleks yaşam içinde ne denli önemli olduğunun farkına vardı. Örneğin Ay'ımız tarafından meydana getirilen çekim kuvveti; yeryüzünün iklimini, yeryüzünün eksenini sabitleyerek düzenleyecek ve okyanuslardaki sıcak ve soğuk su akıntılarının devran etmesini sağlayacak kadar kuvvetliydi. Gezegenimizin Güneş'ten uzaklığı hem sıvı suya hem de oksijen zengini bir atmosferin her ikisine de izin verecek şekildeydi.

- Gözlemciye ev sahipliği yapan gezegenden o gezegene ev sahipliği yapan yıldızın arasında doğru bir uzaklık ve ayrıca büyük bir uydunuzda olmak zorundadır. Ve böylece yaşanabilirlik gereksinimleri yani üzerinde yaşamı destekleyen bir gezegenle tam tutulma için gerekli olan koşullar arasında çok büyük bir örtüşme vardır. 1999'da Gonzales bizin hayatta kalmamız için gerekli koşullar ve Güneş

tutulmalarını gözlemleme yeteneğimiz arasındaki ilişkiyi konu alan bir makalesini 'Astronomi ve Jeofizik' dergisinde yayınladı. Fikirleri felsefeci Jay Richards'ın ilgisini çekti.

- Araştırmalarımı kozmoloji üzerinde yoğunlaştırmıştım ve özelliklede olasılık teorisinin fizik yasalarının ince ayarlarına uygulanabilirliği üzerinde çalışıyordum. Bu kanıtların bir çeşit daha büyük bir amacı işaret ettiği hakkında çok güçlü sezilerim vardı. Daha sonra Gonzalez'in çalışmasını okudum ve onunda benle aynı hisleri paylaştığını anladım. Mükemmel güneş tutulmalarının buzdağının görünen kısmı olduğunu ve ilk bakışta bizlere evrenin saf şansın sonucu mu olduğunu yoksa bir tasarımın ve amacın eserimi olduğu yolunda muhakemeyi sağlayacak birçok delil sağladığını gördüm. 1999 yazında Richards ve Gonzales ortak bir araştırma programına başladılar. Araştırmalarına güneş tutulmalarının bilim topluluğu dışında pek az bilinen karakteristik özellikleri ile başladılar. Bu çarpıcı olaylar sadece gözlemlemeye ilgi uyandıran olaylar değillerdi. Aynı zamanda tüm evrenin kimyası ve fiziği içinde yeni bir kapı açıyorlardı.

- Gerçekten güneş tutulmalarını dev bir doğal deneye benzetebilirsiniz, öyle bir düzen ki bizim güneşin bir kısmını gözlemleyebilmemize olanak tanımakta. Bu güneşin atmosferinde nasıl ışığı ürettiğini anlamak için kritik bir süreçtir.

- Yeryüzünün Güneş çevresinde dönmesi... Ayın Yeryüzü çevresinde dönmesi ve bunların aralarındaki büyüklük ve mesafenin mükemmel Güneş tutulması için gerekli olanı vermesi harikulade bir şey. Çünkü tam Güneş tutulması bizlere güneşin atmosferini oluşturan üst katmanları ölçme fırsatını sunuyor. Güneş tutulması boyunca, Ay Güneşin üzerini öylesine mükemmel bir şekilde kaplar ki Güneşin kör edici ışınlarına kalkan olur, böylece aksi halde imkansız bir durum olan Güneşin atmosferini gözlemlemeyi, astronomlar için sağlamış olur. Tam tutulma anında, Kromosferin (atmosferin en içteki katmanı) pembemsi mavisi görülebilir hale gelir ve bununla birlikte Gökkuşağı benzeri 'Işık Spektrumu' adı verilen bant eğer bir prizmadan Güneşe bakılırsa görülür. 1870'deki tutulma Güneşin Kromosferini anlama yolundaki ilk adımıydı ve bu tutulmada evrende ikinci olarak en çok bulunan element Helyum da keşfedilmişti.

- Spektrum bir yıldız hakkındaki bilgi için var olan en büyük tek kaynaktır. Ve 19. Yüzyıl astronomları gözlemlenen bir çift tutulmada güneşin spektrumunun nasıl oluşturulduğunu ortaya çıkardılar. Astronomlar bu çalışmayı da sadece tam tutulma anında oluşan çok özel koşullar sayesinde başardılar. Koşullar hem kesin hem de kritik derecede önemliydi. Eğer Ayımız çok hafifçe büyük olsaydı bile kısmi olarak Kromosfer görüntümüzü engelleyecek ve ışık spektrumunu küçültecekti. Daha küçük bir Ay ise Güneşten çok daha fazla ışığın geçmesine izin vererek bizlerin Güneşin atmosferini ve ışık spektrumunu görmemizi engelleyecekti.

- Ve güneşle ay arasında mükemmel. bir uyum olmalıdır ki böylece Kromosfer gizlenmesin. Bu kavrayışla, 19. Yüzyıldaki tutulmalar nihai olarak astronomlara uzak yıldızların nasıl olupta spektrumlarını oluşturdukları ortaya çıkarmalarına izin vermişti. Tüm bunlar yıldız astrofiziğini meydana getirdi ve bizlere diğer yıldızların nasıl işlediği hakkında fikirler verdi. Çünkü uzak yıldız en nihayetinde diğer güneşlerdi. Tutulmalar ve bilimsel keşifler arasındaki ilişki 1919'un baharında açığa çıkarıldı. 29 Mayıs'ta Arthur Eddington başkanlığındaki araştırma ekipleri komşu Hyades yıldız kümelerindeki yıldızlarla güneşi tam karanlık esnasında fotoğrafladılar. Daha sonra yapılan araştırmalar gösterdi ki Güneşin çekim kuvveti uzak yıldızlardan dünyaya gelen ışığı tıpkı Albert Einstein'ın öngördüğü şekilde büküyordu. Einstein'ın evrenle ilgili bildiklerimizde devrim yaratan Görelilik Teorisi böylece tam tutulma boyunca doğrulanmış oluyordu.

- Bu deney sadece tam tutulma esnasında gerçekleştirilebilirdi çünkü uzak yıldızlar ancak bu sayede görülebilir oluyorlardı. Bunlar bilim tarihi için çok önemli olaylar ve tüm güneş sisteminde güneş tutulmalarının en iyi gözlemlenebileceği yer yeryüzünün yüzeyi. Kişisel olarak güneş sistemindeki diğer tüm gezegenleri ve ana uydularla, diğer uydularının güneş tutulmasında gerekli değişkenlerini hesapladım. (yaklaşık 65 tanesini) En iyi tutulmaların gözlemlenebileceği yerin, aynı zamanda gözlemleyicilere sahip olan yerin kendisi olması ne kadarda şaşırtıcı bir tesadüftür. Güneş tutulmasının hafif ışığının içerisinde Gonzales ve Richards kompleks hayat için gerekli olan

değişkenlerle, bilimsel gözlem arasındaki heyecan verici bağlantının farkına vardılar. Fakat bu tamamıyla doğanın şans eseri oluşturduğu bir başarı mıydı yoksa evreni bir bütün olarak kucaklayan temel prensiplerin ve amacın bir belirtisi miydi?

- Bu sürekli önümüzde duran milyon dolarlık sorudur. Eğer tüm bu değişkenler bir gezegeni yaşanabilinecek bir yer kılıyor ve bilimsel keşfin yapılabileceği en iyi yer yapıyorsa bu ne anlama gelir?

Ve eğer bu evrende bu denli nadir bölgelerin bize benzeyen uygun gözlemcilerle sonuç olarak gözlem için en iyi yeri oluşturması ne anlama gelmektedir?

Üç yıl boyunca Richards ve Gonzales teorileri bilimin çeşitli disiplinlerinden elde edilen çeşitli veriler ışığında titizlikle test ettiler. **2004'te "İmtiyazlı Gezegen" adlı kitaplarıyla hipotezlerini yayınladılar.** Var olmamızı sağlayan aynı dar aralıktaki değişkenlikler aynı zamanda bizlere bilimsel keşifler yapmamız içinde gerekli olan en iyi ortamı sağlamaktadır.

- Yaşam ve keşifle bağıntılı olan bir düzineden daha fazla örneği kitapta detaylandırdık. Her biri içerdiği bilimsel disiplin için kritik koşul arz eden değerlerdi. Bazıları galaksilerin doğası gibi oldukça uzak konularken bazıları da evimize son derece yakın konulardı. Mükemmel bir Güneş tutulması Richards ve Gonzales için bir tetikleyici unsurken gözlemlerinin her bir tanesinin diğeri olmadan gerçekleşmesi olanaksızdı. Hayat ve keşfin herkesçe bilinen en iyi örneği; yeryüzünün atmosferidir.

- Apollo görevinden ya da herhangi bir uzay aracından Yeryüzünün çekilmiş fotoğrafına bakarken Yeryüzünü sarmış incecik atmosfer katmanını görmek çok çarpıcıdır. Bu katman Yeryüzü üzerinde bildiğimiz tüm hayatı sağlamaktadır. Ve bizimkisi gibi kompleks bir biyosferi desteklemek için bazı belirli elementlerin karışımına ihtiyacınız olacaktır. Herhangi bir atmosfer bunu gerçekleştiremez. Yeryüzünün atmosferine olan ilgimiz belirgin bir şekilde son 40 yıldır artmaktadır, keşif uzay araçları Güneş sistemimizin derinliklerine inip araştırmalar yapmaktadır. Bu görevlerin doğruladığı üzere Güneş sistemi ailesine ait 70'den fazla gezegen ve uydunun içerisinde, Yeryüzü kalın bir gaz kubbesi ile çevrelenmiş yedi kütleden biridir. Bu yedinin içerisinde sadece Dünyanın ki kompleks hayatı destekleyecek şekilde ve sadece Dünyanın atmosferi saydam bir yapıya sahip.

- Bu öyle bir atmosfer ki içeriğinin büyük kısmını oksijen ve nitrojen ve çok az miktarda karbon ve diğer karbon birleşiklerinden yada atomlarından atmosfere saydamlık özelliğini veren gazlardan oluşuyor. Eğer atmosferimizde daha çok karbon miktarı olsaydı ince bir sis tabakamız olacaktı. Atmosferimizde organik sisler oluşacaktı. Örneğin büyük bir uydu olan Titanda olduğu gibi. Satürn'ün en büyük uydusunu sıkıca sarmış olan gaz tabakası tıpkı Neptün, Uranüs, Satürn, Jüpiter ve pek tabii ki Venüs'ün sera etkisinde kaynayan atmosferlerini andırmaktadır. Bu yaban diyarların hiçbirisi yıldızları bilmez ve hatta Güneşin açık temiz bir görüntüsünü vaat etmezler.

- Şimdi birdenbire Titan'a, Venüs'e ya da gaz devi olan diğer gezegenlerden herhangi birisine nakledilseniz, Güneşin net bir görüntüsünü almak umurunuzda olmayabilir çünkü hâlihazırda ölü olursunuz. Fakat işte burası tamda önemli noktadır. Eğer biz doğru isek, hem yaşanabilirlik hem de bilimsel keşif aynı yerde görülüyorsa, elde edeceğiniz sonuç bizim Yeryüzünde elde ettiğimiz sonuç olacaktır. Yani bizim gibi kompleks bir yaşamı destekleyen ve çevremizdeki evreni keşfetmemizi sağlayan bir atmosfer. Böyle üstünlükleri olan bir atmosfer devamlı bir şekilde test edilmektedir. Yeryüzü uzayda hareket ettikçe, evrenin her yerinden gelen radyasyon bombamdırmanına maruz kalmaktadır. Bu radyasyon Güneşimiz, Süpernovalar ve uzak galaksiler gibi diğer göksel nesneler tarafından yayılmaktadır. Radyasyon gezegenimize Gamma, X

-Işını, Ultraviyole, Görülebilir, Kızılötesi, Mikrodalga ve Radyo olmak üzere çeşitli dalga boylarında ulaşmaktadır. Hep birlikte Elektromanyetik Spektrumu oluşturmaktadırlar. Nerdeyse tüm bu dalga boyları gözle görülebilir değildir ve organik hayat için ya ölümcül ya da yararsızdırlar. Buna rağmen bu frekans spektrumunun içerisindeki çok ince bir kesit radyasyonun bitkiler, hayvanlar ve insanlar için gerekli olduğunu göstermektedir.

500 Yazılar

- Diğer bir deyişle, elektromanyetik spektrumun gerçekten çok dar bir aralığı fotosentez gibi yaşam süreçleri için yararlı olabilmektedir. Bu yaşam gamma ışınlarına, x-ışınlarına ya da ona benzeyen herhangi bir şeye göre evirilseydi gibi bir durum değildir. Gerçektende yaşam süreçleri için yararlı olabilecek çok dar bir spektrum aralığı vardır. İşte burada açıklığa kavuşan şey, yaşam için gerekli olan spektrum aralığının aynı zamanda çevremizdeki evrende yaptığımız çeşitli yapısal keşifler içinde en bilgilendirici ortamı sağlıyor olmasıdır. Bu oldukça özel değişkenler (yani bitkilerin besin yapmasını sağlayan astronomlara da kainatı gözlemleme imkanı veren) evrendeki doğal elektromanyetik yayılmalar diziniminin trilyonda birinin trilyonda biridir. Çok şükür ki bu gezegenimizin bolca ürettiği türdeki bir ışınımdır. Ayrıca atmosferimizin koruma kalkanını içerisinden en rahat şekilde geçip Yeryüzünün yüzeyine ulaşabilecek bir ışıktır.

- Bu gerçektende bizler gibi kompleks yaşamı destekleyen türde bir atmosferin uzak evrende gözlemlememizi önlemeyecek şekilde var olması gerçektende dikkat çekici bir tesadüftür. Bu bir sürprizdir. Bunu sadece şansın üretebileceğini düşünmediğiniz bir durumdur. Niçin evrende aynı anda hem en iyi yaşanabilirliği hem de bilimsel keşif için en iyi fırsatı veren yerler bulunsun?

1997'de Guillermo Gonzales Yeryüzünün Samanyolu galaksisi içerisindeki özgül yeri üzerine olan araştırmasına başladı. Bu çalışması onu neticede yaşam ve keşif arasındaki bağlantıyı kuvvetlendiren, yeni kanıtlara ulaşmasını sağladı.

- Nasıl ki güneş sistemi içersindeki yerimiz yaşanabilirlik için en uygun şekilde belirlenmişse aynısı galaksimiz içersindeki konumumuz içinde geçerlidir. Bizler spiral bir galakside ikamet etmekteyiz yani oldukça düzleştirilmiş bir yapıda, merkezinde şişmiş bir küre olan ve spiral kollara sahip bir galaksimiz var. Bizler galaksinin merkezi ile sınırı arasında bir yerdeyiz. Astrobiyologlar Peter Ward ve Donald Brownlee sıkı bir işbirliği içerisinde çalışarak Gonzales Samanyolu'ndaki pozisyonumuzla galaksideki diğer bölgeleri ve sıklıkla yaşam için düşman olan yerleri karşılaştırdı.

- Galaksinin birçok tehlikesi vardır ve belki de bir galaksideki en tehlikeli yer galaktik merkezdir.

- Galaksilerin merkezindeki yıldızların yoğunluğu çok fazladır ve süpernova ile diğer etkiler yaşamın oluşmasını kesinlikle engelleyecek denli kuvvetlidir, ölüm tamda galaksinin merkezindedir.

- Olasılıkla galaksinin merkezinde dev bir kara deliğiniz vardır ve eğer yanından geçen bir yıldızla karşılaşırsa, onu parçalara ayırır ve çevresinde büyüme diski oluşturarak büyük miktarlarda radyasyon, parçacık radyasyonu, elektromanyetik radyasyon, gamma ışınları, X-ışınları yayar… Kara delik, patlayan yıldızlar ve ölümcül radyasyon kompleks yaşamı galaktik merkezde gerçekten de imkansız kılarken, Samanyolu'nun dış sınırları da yaşanabilirlik için daha farklı meydan okumalar sergilemektedir.

- Dış bölgelerde durum çok daha narindir. Bizler demir, magnezyum, oksijen ve silikondan yapılmış bir gezegende yaşıyoruz. Eğer galaksimizin çok uzak bölgelerine gidersek, dış sınırın ötelerine bu ağır elementlerin daha az olduğunu görürüz…

- Buralarda da ağır elementlerin yokluğu sebebiyle Yeryüzü büyüklüğünde yaşamı destekleyebilecek gezegenlerin inşası mümkün değildir. Böylece tehlikeli Galaktik merkez ile dış sınır bölgesi arasında kalan uygun bir orta yer vardır. Gonzales, Brownlee ve Ward bu bölgeyi (yani Samanyolu galaksisi içerisinde kompleks yaşamın mümkün olduğu yeri) galaktik yaşanabilirlik kuşağı olarak adlandırdılar. Teorileri ilk olarak 2001 yılında yayınlandı. Ve o zamandan beridir de Astrobiyolojistler arasında giderek artan bir şekilde kabul gördü.

- Galaktik yaşanabilirlik kuşağını ne denli geniş olduğunu belirleyebilmek için için yapılması gereken oldukça çok sayıda araştırma vardır, fakat sanırım bu konuda şöyle bir uzlaşmada oluşmuştur;... Evet galaksinin belirli bölgelerinde uygarlıklardan söz edemeyiz, çünkü buraları oldukça tehlikeli yerlerdir ve bazı yerlerde de ağır elementler yeterince bulunmamaktadır… Bu engeller yaşanabilirlik için merkezden uzak ya da galaksinin sınırında olduğunda en aza indirgenebilmesine rağmen, Gonzales

yaşanabilirlik kuşağının içerisindeki oldukça geniş bir alanında kompleks yaşama çok daha az ev sahipliği yapabileceğini belirledi.

- Galaksinin içindeki yaşanabilir bölgenin içi bile, spiral kollar tarafından kırılmıştır, ve buralar tehlikeli bölgelerdir. Burası çoğu süpernovanın galakside son bulduğu yerdir. Burası yıldız oluşumlarının yer aldığı bölgedir.

- Bizler spiral kola yakın olmak istemeyiz. Bir spiral kolun dışında olmak isteriz yani galaksinin doğru yerinde. Gözüken o ki bu tamda Yeryüzünün bulunduğu yerdir. Göreceli olarak güvenli, fazla kalabalık olmayan Samanyolu'nun... Segritarius ve Perseus kolları arasında yer alır.

- Konum her şey demektir. Ve biz galakside öyle özel bir konumdayız ki, yaşanabilirlik en uygun şekilde düzenlenmiş, tehlikeler minimize edilmiş ve Dünyamızı meydana getirebilecek yeterli sayıda inşa malzemesine sahibiz. Guillermo Gonzales ve Jay Richards araştırmalarını galaktik yaşanabilirlik kuşağının bir başka yönüne çevirdiler. Şimdi öne sürdükleri Yeryüzünün galaksimiz içerisinde de bilimsel keşif için en iyi konuma yerleştirildiğiydi.

- Galaksideki konumumuz sadece yaşam için kritik olmakla kalmıyor. Galaksideki konumumuz aynı zamanda bilimsel keşif içinde son derece önemli gözükmektedir. Bizler oldukça düz yapıya sahip bir galaksinin, orta düzlemine yakın, spiral kollar arasında çok düşük toz içeriği olan bir bölgeye yerleştirilmişiz. Düz bir galaksi yapımız olduğundan gökyüzünü görebilmekteyiz ve temiz bir görüş alanına sahibiz. Bu konum bir asırdan fazladır süren astronomların Samanyolu'nun yapısını inceleme araştırmaları için ideale yakın bir platform oluşturmaktadır. Yay burcu olarak adlandırdığımız takım yıldızlara berrak bir gecede bakarsak, galaksimizdeki yıldızların daima aynı tarzda galaksi içerisine dağıtılmadığını görürüz. Bunun yerine galaksimizdeki yıldızlar gruplanmış kümeler halinde gözükmektedirler. Galaksimiz tıpkı yıldızlar, gaz ve tozdan oluşan 100.000 ışık yılı çapında düzleştirilmiş bir disk gibidir.

- Samanyolu kuşağına gece baktığımızda bizlerin galaksinin sınırından düz yapısına baktığımız hissine kapılırız. Eğer galaksinin Galaktik merkezine yakın bir yerlerde olmuş olsaydık nesneler küresel şekilde dağıtılmış olacaktı. Bu olduğunda galaksinin içerisindeki nesneleri dışarıda olanlardan ayırmak çok güç olacaktı. Galaksimiz oldukça tozludur. Yani toz bulutları Galaktik merkezde olduğundan çok daha yoğun şekilde bizim bulunduğumuz bölgede toplanmıştır. Bu da uzak galaksilerin görüntüsünü elde etmenin çok daha zor olduğu anlamına gelir. Benzer sorunlar galaksinin spiral kollarına yerleştirilmiş bir gezegende çalışmalar yürüten astronomlar içinde oluşacaktı. Spiral kollarda daha yoğun şekilde bulunan gaz ve toz bulutları yıldızlarca aydınlatılmış olduğundan Samanyolu'nun şekline karar vermek ya da galaksimizdeki yıldızları evrenin diğer kısmındaki yıldızlardan ayırmak çok daha zor olacaktı.

- Yeryüzünün yüzeyinde, bizler gerçektende hem yakınında olduğumuz Samanyolulun hem de bir bütün olarak uzak kâinatı görmek için en uygun yerdeyiz. Böylece bir kez daha görmekteyiz ki, yaşanabilirlik ve yaşanabilir bir gezegenin oluşturulması için gerekli olan en iyi konum, aynı zamanda bilimsel keşif içinde Galaktik ölçüde en iyi konum olmaktadır.

Evrenle ilgili en anlaşılmaz şey, evrenin anlaşılabilir olmasıdır. (Albert Einstein)

- Yüzyıllar boyunca evrenle ilgili bir şeyler keşfedebilmek gerçekten gizemli bir şeydi. Niçin bizim gibi varlıklar böyle bir evreni keşfetme yeteneği ile donatılmış olsunlar?

Evrenle ilgili neyi ne için düşünüyoruz?

Niçin bu şeyler oldukları şekilde uyumlular?

- Evreni fark etme ve anlama kabiliyetimiz esas anlamıyla evreni doğrulayan işarettir. Sonuçta biz evrene bağımlıyız. (Bu bir kaza değildir Eşyaya ait büyük kozmik şemaya tabi olmak gibi bir anlama gelir.) Şu an bu bağlantının nasıl işlediğine, neden orda olduğuna ve benzeri çıkarımlara dair herhangi bir fikrim yok, fakat evreni aşırı bir detay içeriğiyle ve böylesine derin bir şeyi de anlayabiliyor olmamız gerçeği karşısında çok ama çok şaşkınım. Modern astronominin ve fiziğin göz alıcı ilerleyişi,

evrenin insan gözü ve aklı için ulaşılabilir olmasının bir sonucudur. Evrenimiz fiilen tüm evreni ve Gezegenimiz Yeryüzünü birlikte tutan kanunlar ve güçler tarafından kontrol edilmektedir. Tüm bunlar kompleks yaşama ve bilimsel keşfin her ikisine de izin verecek şekilde ince ayarlanmıştır.

- Eğer Kütle çekimi gibi maddeyi bir arada tutan bir şeyiniz yoksa asla gezegenleri, yıldızları ve kompleks organizmaları da elde edemezsiniz… Eğer kuvvetli nükleer gücünüz yoksa çekirdekte proton ve nötronları bir arada tutamazsınız. Böylece elinizde atomlarınızda olmaz. Sonuçta kimyanızda… Eğer elektromanyetik kuvvetiniz yoksa kimyasallar arasında bağ oluşturmazsınız. Işığınızda olmayacaktır. Ve liste böylece uzar gider. Size tüm bu temel prensipler gereklidir. Bunların hepsi yaşamın var olması için bir yerde ve düzende olmak zorundadır. Geçen 40 yıl boyunca, bu temel kanunlar ve kuvvetler arasındaki güç ilişkisini belirlediler. Bu güçler kritik derecede dengelenmişti. Bunlar sık olarak 'İnce Ayarlanmış' olarak adlandırıldılar.

- Eğer doğanın temel ve ana sabitlerini ele alırsanız ve bunları diyelim ki çok az değiştirdiniz, ya da değerlerini gelişigüzel şekilde belirlediyseniz, hiçbir şekilde içersinde yaşamı barındırabilecek bir evren asla elde edemeyeceksiniz demektir… Bu evrende doğanın sabitlerinin sahip oldukları değerleri değiştirip çok az arttırarak yada azaltarak galaksilere, gezegenlere ve kompleks biyolojik organizmalara sahip olamayacaksınız demektir. İşte bu 'ince ayar' görüşüdür. Bu görüşü daha iyi anlayabilmek için tüm fiziksel sabitleri kontrol edebilen bir makine olduğunu farz edin. Eğer şu an var olan bu temel güç değerlerinin (mesela yerçekimi gibi) herhangi bir tanesini çok az bir miktar bile değiştirirseniz bunun kompleks yaşam üzerindeki etkisi yıkıcı olacaktır.

- Eğer sadece küçük bir oranda yükseltirseniz… Büyük yapılı yaşam formları var olamayacaktı. Bezelyeden daha büyük herhangi bir şey tamamen parçalanacaktı. Böylelikle sadece bakteri gibi çok ilkel yaşam formları elde edilebilecekti, fakat asla bilinçli gözlemcileriniz var olamayacaktı.

- Bu fizik için yaşam içeren bir evrenin öncelikli gereksinimlerinin altını çizen uzun bir listedir. Örneğin, atom altı parçacıkların kütleleri gibi diğer güçlerin kuvveti de çok önemlidir. Eğer gerçekten tüm bunlar biraz daha farklı değerlere sahip olsaydı, kesinlikle bugün bildiğimiz anlamıyla yaşamın var olması olanaksızdı. Bu güçler ve sabitler yaşam ve keşif arasındaki doğru orantı için diğer bir örnektir... Bunlar var olmamız için ince ayarlanmakla kalmamış aynı zamanda bizler tarafından anlaşılabilinir kılınmıştır.

- Bu kanunların hayranlık verecek şekilde işlemesi kadar dikkat çekici olan, bu kanunların sadeliğidir. Ve bu elbette bu kanunların keşfedilebilirliğiyle alakalıdır. Albert Einstein şöyle demektedir: Evrenin prensiplerinin hem bu denli güzel... hem de bu denli basit olmaları karşısında derin bir inanışa sahibim. Yaklaşık olarak 400 yıldır bilim insanları kainatın kanunlarını çözen ve açıklayan matematiksel denklemlerde zarif bir sadelik keşfetmektedirler.

- Söylenen odur ki teorik fiziğin gelmiş geçmiş en önemli teorileri bir parça kâğıt üzerine yazılmıştır. Sanırım, bu böylesine sade bir formül ya da denklemin, çok geniş ve çok karmaşık bir evrenin incelenmesinde kullanılan geniş kapsamlı uygulamalara dönüşüyor olması son derece şaşırtıcı bir durum teşkil etmektedir...

- Sahip olduğunuz evren sadece yaşamın oluşması için ince şekilde ayarlanmakla kalmayıp, çok güzel ve zarif bir matematiksel yapıya sahiptir öyle bir yapı ki bizler bu yapıyı keşfedebiliyoruz…

- Birçok bilim insanı şunu kabul etmektedir ki dünya hem düzenli hem de anlaşılabilirdir. Ve anlaşılabilir kısmı kanımca oldukça sıra dışıdır. Dünyayı düzenli olarak kabul etmek bir şeydir, fakat insanoğlunun anlayacağı bir şekilde düzenlenmiş olması gerçektende olağanüstü bir şeydir. Ve sorumuz doğal olarak ortaya çıkar: Bunun açıklaması nedir?

Anlaşılabilir evren üzerine kafa yoranların çoğu bu sorunun kolaylıkla yanıtlanamayacağını savunmaktadırlar.

- Naturalistik varsayımlardan bakıldığında, evrenin insan nedenselliğince anlaşılmasını bekleyemezsiniz. Buna karşın, standart Naturalistik teoriye göre, insan nedenselliği avlanarak, dünya yüzeyinde dolaşarak ve eş bularak gelişmiştir.

- Bizlerin belirli yetenekleri vardır. Örneğin, akarsuların üzerinden sıçrayabilir, düşen elmayı yakalayabiliriz. Bunlar Dünyaya dâhil olmamız için gereklidir. Fakat neden kavrama ve ayırt etme kabiliyetimizde vardır?

Örneğin, atomların içersinde ve kara deliklerde neler oluyor bilmek isteriz. İşte bunlar günlük deneyimlerimiz olarak adlandırılan yüzeysel gerekliliklerimizin tamamen dışında, hatta iyi bir Darwinci hayatta kalma söylemi için son derece anlamsız olan şeylerdir…

- Evrenin keşfedilebilirliği varlığımız için gerekli olan bir zorunluluk değildir. Bu buna ilaveten eklenmiş bir şeydir. Evreni kaynağı her ne ise açıkça görülen odur ki evrenin onu keşfedebilen gözlemcileri olmasını amaçlamıştır.

- Gözlemleyicileri gözlem için en iyi yere koyarsınız. Bu eğer işleri akıllıca yapmayı amaçlıyorsanız tamda yapacağınız şeydir.

- Gezegenimizin doğası, gezegenimizin atmosferi, güneş sistemindeki konumumuz, içerisinde olduğumuz güneş sisteminin türü, hatta çevresinde döndüğümüz yıldızın tipi ve galaksideki konumu geniş ölçüde bilimsel keşif yapmamız için son derece idealdir. Şu gözükmektedir ki bunların en önemlilerinin nerdeyse tümü aynı zamanda yaşanabilir bir gezegenin varlığı içinde gereklidir. Öyle bir gezegen ki bizim gibi varlıklara neden olan ve o olmadan başka hiçbir şekilde hayatta kalamayacağımız bir ortam. Sanırım tüm bunlar katıksız tesadüfler yerine insanların üzerinde az çok bir uzlaşmaya varacakları bir görüntü sunmaktadır.

- Evrenle ilgili doğal güçlerin ve atomların birbirleriyle çarpışmalarıyla kolayca açıklanamayacak şeyler vardır. Ve böylece sizde bunu açıklamak için evrenin ötesinde bir şeye varmak zorundasınız. Nikolas Kopernik Güneş sistemi için daha zarif bir açıklama arayışı içerisindeyken kendisinin tabiriyle; evreni oluşturan düzenin olağanüstü iyi ve düzenli bir Yaratıcı tarafından şekillendirilmiş olması, onun bu düzeni anlama tutkusunu harekete geçirmişti. Öyle bir sistem ki tüm sanatçıların en iyisi ve en düzenlisi tarafından bizim için düzenlenmişti.

- Ve böylece Kopernik bir zanaatkârın ya da işçinin yaptığı güzel ve iyi çalışan bir şeyin analojisini ile bunu düşlemişti. Bu analoji onun vardığı bir sonuç değildi. Bu analoji onun hipotezlerinden biriydi.

- Modern bilimin kurucuları olan Kopernik, Kepler, Galileo ve Newton bizzat evrenin bir aklın ürünü olduğuna inanıyorlardı. Bir başka deyişle, bizim gibi varlıklar için akıl edilebilirdi çünkü kendisi de bir aklın ürünüydü.

- Onları bu fikir harekete geçirmişti. Esasen durum bir teolojik arayıştı. Onlar Tanrının yapıtlarını Dünyanın işleyişi yoluyla meydana çıkarmışlardı. Bahsettiğim Tanrının zihnine göz atabiliriz. Bizler gerçektende Tanrının evreni nasıl bir araya getirdiğini ortaya çıkarabiliriz. Bizim 'bilim' adını verdiğimiz süreç yoluyla doğada gizlenmiş bu altta yatan anlamı ortaya çıkarabiliriz. Her ne kadar bir çok bilim insanı bu denli açık bir teolojik manada düşünmüyorsa da son bulgular kozmik denizde kaybolmuş modern soluk mavi nokta imgesinden çok daha farklı bir noktayı yeniden bizlere işaret edebilir.

- 20. Yüzyılda bizlere özellikle anlatılan evrenin zihninde bizim yer almadığımızdı. Bir başka deyişle, bizler çok büyük bir evrende varlığımızı sürdürüyoruz ve bu evren bizim gibi varlıklar için tasarlanmamıştı. Bizler basitçe yaşam olarak ufak bir gezegende, çevresi yine ufak önemsiz bir yıldızla çevrelenmiş değirmene benzer bir galaksinin ve çok büyük bir evrenin içersindeydik. Bu da tasarlanmış filan değildi. Bizim söylemimiz bundan tamamıyla farklı bir şey öneriyor. Evren tasarlanmıştır ve bir amaç için var olmuştur. Ve bu amaç, basit olarak sadece bizim gibi varlıkların için var olmamıştır, bizim için ve kendimizi aşan bir şekilde, küçük ve sınırlı evimizin ötesinde evreni büyük resimde görmek, evreni keşfetmek ve evrenin kendisinden öteyi işaret edip etmediğini düşünmek için

bu söylemi öneriyoruz. Eğer evrene daha derin bakmayı başarabilirsek, kaçınılmaz olarak ebedi sorularımıza geri dönmüş oluruz: **Kainatın kaynağı ve bizlerin kainat içindeki amacı nedir?**

Cevapların daima tartışmalı olmasına rağmen artık evrenin bir kenarında kompleks yaşamın ve bilimsel keşfin birleştiği Yeryüzü adı verilen olağanüstü bir gezegende, değerli yepyeni bakış açılarına sahibiz.

NOSTALGİA DE LA LUZ/ Işığa Özlem (2010) Belgesel

Yönetmen: Patricio Guzmán
Ülke: Fransa, Almanya, Şili, İspanya, ABD
Tür:Belgesel | Dram
Vizyon Tarihi: 14 Mayıs 2010 (Fransa)
Süre: 90 dakika
Dil: İspanyolca, İngilizce
Senaryo: Patricio Guzmán
Müzik: Miguel Miranda , José Miguel Tobar
Görüntü Yönetmeni: Katell Djian
Yapımcılar: Antonino Ballestrazzi , Jutta Krug , Meike Martens ,
Nam
-ı Diğer: Nostalgia for the Light
Firma: Atacama Productions , Blinker Filmproduktion , Westdeutscher Rundfunk (WDR)

Özet

Patricio Guzman bu kez kamerasını diktanın zorbalıklarının izlerini bulduğu gökyüzüne çeviriyor. Şili'de üç bin metre yükseklikte, dünyanın dört bir yanından gelmiş astronomlar saydam bir gökyüzü altındaki Atacama Çölü'nde yıldızları inceler. Burası aynı zamanda sert hava koşullarından dolayı gezginler, madenciler ve siyasi suçluların cesetlerinin ve mumyaların bozulmadan kalabildiği bir yerdir. Ve astronomlar burada hayat belirtisi bulma beklentisiyle galaksileri incelerken, kadınlar toprağı kazarak kaybolmuş yakınlarını arar.

IŞIĞA ÖZLEM

Yıllar sonra bir kez daha gördüğüm, Santiago, Şili'deki eski Alman teleskopu, hâlâ çalışıyor. Astronomi tutkumu ona borçluyum. Çocukluğumun geçtiği evden gelen bu nesneler, bana çocukluk günlerinin arkada kaldığının düşünüldüğü, o çok uzak zamanı hatırlatıyor. O zamanlar Şili, Dünyadan izole bir barış cennetiydi. Santiago, dünya'nın geri kalanından ayrı Cordillera'nın eteklerinde uzanırdı. Bilimkurgu hikayelerini, ay tutulmasını ve isli bir camın arkasından güneşi izlemeye bayılırdım. Belirli yıldızların ismini ezbere biliyordum ve bir gökyüzü haritam vardı. Basit bir şehir yaşamıydı. Hiçbir şey olmuyordu. Devlet Başkanı, koruma olmadan sokaklarda yürürdü. Şimdi, var olan tek zamandı. Bir gün, bu huzurlu hayat son buldu. Bir devrim rüzgarı bizi dünyanın merkezine savurdu. Hepimizi derin uykudan uyandıran, böyle onurlu bir girişimi yaşama şansına sahip oldum. Bu umut zamanları sonsuza kadar ruhuma işlemiştir. Aşağı yukarı aynı sıralarda, bilim Şili gökyüzüne aşık oldu. Bir grup astronom Atacama çölünde gökyüzüne, elleriyle dokunabileceklerini keşfetti. Yıldız tozuyla kaplı yerde, gezegenin dört bir yanından gelen bilim adamları dünyanın en büyük teleskopunu yarattılar. Bir süre sonra, Bir darbe demokrasiyi, hayalleri ve bilimi süpürüp attı. Yıkım bölgesinde yaşıyor olmalarına rağmen yabancı meslektaşları tarafından desteklenen Şilili astronomlar çalışmalarını sürdürdüler. Şeffaf yağmur damlaları gibi, gökyüzünün sırları bir bir üzerimize düşmeye başladı. Astronomi, Şili'de pek çokları tarafından paylaşılan bir tutku. Binlerce hayranından biriyim sadece. Nemli gezegenimizde hiç nem olamayan, sadece küçük, kahverengi bir kara parçası var. Büyük Atacama çölü. İnsanların, çok yakın bir zamanda mars yüzeyinde yürüyeceğini düşünüyorum. Ayaklarım altındaki toprak dünyadan uzaktaki bu gezegenle büyük benzerlik taşır. Hiçbir şey yok. Ne böcek, ne hayvan, ne de kuş var. Yine de, tarih dolu. 10.000 yıldır bu bölge transit bir rotadır. Kayadan nehirler doğal yollar barındırır. Lama ve insan kervanları yüksek yerlerle deniz arasında gidip geldiler. İnsanların mumyalanmış şekilde korunduğu ve nesnelerin zamanın içinde donduğu tuzun içine nüfuz ettiği mahkum topraklar. Hava şeffaf, ince bu muazzam kitabı sayfa sayfa okumamıza izin veriyor. Teleskoplar evrenin pencereleri. Göksel gizemin başladığı yer. Gecenin parıltısında, yıldızlar bizi

inceliyor. Tuz göllerinin dibi taşlaşmış balık ve yumuşakçalardan ibaret. Ellerimle toplayabiliyorum. Tepeler ve yerli kaleleri iç içe geçmiş. Görünen o ki, kayaların altında pusulayı etkileyen meteoritler var. Her zaman, kökenlerimizi yerde, toprağa ya da denizin dibine gömülü halde bulabileceğimize inandım.

Ama şimdi, köklerimizin yukarıda ışıkların ötesinde olduğunu düşünüyorum. Nereden geldik, biz neyiz, nereye gidiyoruz?

Nereden geliyoruz?

Anahtar sorulardan biri. Her zaman medeniyetimizin çekirdeği olmuştur. Dinlere göre, bugünkü bilim dünyası bilim ve dini birbirinden ayırmaya meyilli ama hâlâ insanoğlu tarafından kafa yorulan temel sorular din kökenli ve onun tarafından yönlendiriliyor. Kişisel görüşüm bu. İnsanlığın, gezegenimizin, güneş sisteminin kökenini keşfetme ile ilgili bir mesele. Bir galaksi, gezegen ya da yıldızın nasıl oluştuğunu bulmak. Kökenlerle ilgili tüm bu soruları biz astronom cevaplamaya çalışıyoruz. sonsuz bir soru.

Astronomları sürükleyen şey: "köken" Kökenleri bir gizem olan, "dağılan galaksiler" üzerinde çalışıyorum. Neden kendi kendileri yok ettiklerini bilmiyoruz. Bu zor sorulara ışık tutmaya çalışıyoruz. Bunun adı bilim. İki soruyu cevaplamaya çalışıyoruz, Ne yaparsak yapalım, ardından dört soru daha ortaya çıkıyor. Bilimin doğası bu. Bazılar iki soruyu cevaplamakta çok becerikli olmadığımızı söyler, diğer dört tanesini tetikleriz. Fakat bu bilim, hiçbir zaman tamamen çözülmez. Sevdiğim şey de bu. Bilimin gizemi sınırsız. Bu kubbelerin aşağısında uzaklardan gelen başka mesajlar da var. Bu taş oymalar,Kolomb öncesi çobanlar tarafından yapıldılar; bin yaşının üzerindeler. Burada, başka bir yerden daha çok, çölün bir sırrı açığa çıkardığını düşünüyorum. Yaşam tecrübelerimizin tümü, bu konuşma da dahil, geçmişte olup bitti. Binlerce, milyonlarca saniye meselesi olsa bile. Baktığım kamere şimdi birkaç metre önde ve dolaysıyla, benim saatime göre halihazırda birkaç milyon saniye geçmişte. Sinyallerin ulaşması zaman alıyor. Işık kamera ya da sizden yansıyor ve bana belirli bir süre sonra ulaşıyor. **Işık çok hızlı olduğundan, kısa bir süre. Ay ışığının bize ulaşması ne kadar sürer? Bir saniyeden biraz fazla.**

- Ya güneş ışığı?

- Sekiz dakika. Öyleyse baktığımızda onların şu anki halini görmüyor muyuz?

Hayır, bu bir tuzak. Şimdi mevcut değil. Gerçekten. Şimdi sadece kafamızın içinde var olabilir. Mutlak şimdiye en yakın olduğumuz yer. O zaman bile, düşündüğümde, sinyallerin düşüncelerim arasında gitmesi bir zaman alır. "Bu benim" deyip, kendime dokunduğum an arasında, zaman içinde bir sapma olur. Geçmiş, astronomların temel aracıdır. Geçmişle oynarız. Zamanın arkasında yaşamaya alışmışız. Aynen öyle. Geçmişi inceleyen bir arkeolog gibi. Tamamen. Çok uzak olmayan bir geçmiş. Ama aynı şey.

- O, tasavvur etmeye çalışır

- Kesinlikle. Tarihçi de aynı şeyi yapar. Jeolog da. Ne kadar derin kazarlarsa, o kadar eski şeyler bulacaklarını bilirler. Bizim için de aynısı geçerli. Şimdi çok ince bir çizgi. Az bir üfleme onu yıkmaya yeter. Bu düz kayanın yüzünde iki insan yüzünün ya da belki de maskelerinin çizgileri var. Buradan geçen Kolomb öncesi çobanlar tarafından çizilmiş. Bura, San Pedro de Atacama'ya giden doğal bir yol. Bu çizimler karşı dağa oyulmuşlara benzemektedir. Boyunca, kaya resimlerinin sıralandığı tarih öncesi yolun üzerindeyiz. Modern yol eskisinin üstüne kurulmuş. Orada sağda, Lama ve insan çizimlerini görebiliriz. Gökbilimciler görünüşte uyumsuz şeyleri daha da yakınlaştıran muazzam bir teleskop yarattılar: Her şeyin kökeni bugün olduğumuz şeyin geçmişi. İki farklı durum Geçmişi, bugüne getirirler. Ancak, aynı zamanda, hepsinin en uzak geçmişini, tüm sistemin kökenini alırlar. Onlar bir geridekini inceler, bizse başka birini. Tekrar inşa etmek zorunda oldukları, geçmişin kaydedildiği şimdinin içindeler. Sadece dakika ipuçları var. Onlar bizim gibi arkeologlar. Geçmişle ilgili bu çalışma için neden bazı yerler daha uygun?

Bu gerçek bir gizem. Soru: arkeolog ve astronomlar neden aynı yerdeler?

Cevap basit. Burada geçmiş, başka bir yerden daha erişilebilir. Gökyüzünün saydamlığı, uzayın arkeologları için ne ise, Kuru iklim bizim için de odur. geçmişten gelen kanıtlara ulaşımımızı kolaylaştırır. Şeffaflık, astronomların uzayın gizemlerine ışık tutmasını sağlar. Aynı toprakları yeri paylaşmamızın sebebi bu. Geçmişe açılan bir geçidin üzerindeyiz. Doğru. İçinden nasıl geçeceğimizi bildiğimiz bir geçit. Ama tekrar dışarı çıktığımızda, hayatımızı sonsuza kadar sarsacak keşiflerde bulunmuş mu olacağız?

Bu benim için hâlâ bir gizem. Hal böyle iken, bu ülke henüz geçmişini değerlendirmiş değil. Bir darbenin ellerinde sımsıkı tutulmuş durumda. Sizi en fazla endişelendiren paradoks budur. Problemin yattığı yer burası. Sanırım bu endişelerinizde haklısınız. Tamamen size katılıyorum. Bunun paradoksal olduğunu doğrudur. En yakın geçmişimizden saklanmıştık. Bu çok büyük bir paradoks. Bakın, 19. yüzyılla ilgili hemen hemen hiçbir şey bilmiyoruz. 19. yüzyıl hakkında sakladığımız ne kadar sır var?

Yerlileri tecrit etmemizle ilgili hiç bilgimiz olmadı. Pratikte bu bir devlet sırrı. potasyum nitratın ortaya çıkması, sarsıcı ekonomik olaylar gibi, 19. yüzyılda olan şeyleri anlamaya çalışmadık. Oysa bugün geriye hiçbir şey kalmadı. Yakın geçmişimizi gizledik. Üstünü kapattık. Bu saçma. Yakın tarihe bakmaktan kaçındık. Tarih bizi suçlayacakmış gibi. Ve bunun, sevgili dostum, hiç kimseye faydası olmadı. Ne sağ, ne merkez, ne de soldakilere. Gezegendeki diğer çöller gibi, Şili çölü de minerallerle örtülü bir okyanus. Açık gökyüzünün altında çalışırken ölen adamlar yatıyor. Jeolojik katmanlar gibi, madenci ve yerli katmanları amansız rüzgarlar tarafından sürüklenmişler. Göçebe ailelerdi. Eşyaları ve hatıraları yanlarındaydı. Gözlem evlerine yakınında, uçsuz bucaksız boşluğun ortası Chacabuco kalıntılarında Pinochet diktatörlüğünün en büyük toplama kampı vardı. Bu kampın kalıntıları aslında bir maden arta kalanlardır. Ordu bir kamp ya da hücre inşa etmek zorunda kalmadı. 19.yy madencilerinin evlerini kullandılar. **Bir zamanlar madencilik endüstrisi kölelik gibiydi.** Ordunun tek yapması gereken dikenli tel çekmekti. 9 Kasım 1973'den, ekim 1974'e kadar Kuzeydeki bir toplama kampında hapis yattım. Chacabuco'da bir grubun yıldızları gözlemlediğini duymuş muydunuz?

Evet, ben de bu grubun bir parçasıydım. Yaklaşık 20-25 kişiydik. Gruba liderlik eden kişi astronom muydu?

Astronomi hakkında çok şey bilen bir doktor: Dr. Alvarez. Gün boyunca, bize teorik dersler verirdi ve gece yıldızları seyretmek için dışarı çıkardık. Astronomiden anladığımız takımyıldızları tanımaktı.

- teleskopunuz var mıydı?

- Hayır. Gökyüzü çok açık değildi yıldızlar küçük ampuller gibiydi. Takımyıldızları nasıl bulurdunuz?

Bize bir alet yapmasını öğretti. Üzerindeki kadranı ile açıları gösteren bir üçayak. Bir iğne ve çaprazlanmış iki tane tel tutturulmuş bir tür denge mekanizması. Bir vizör gibi kullanılırdı. Cezaevindeyken yıldızları izlerken ne hissettiniz?

Hepimiz muazzam bir özgürlük duygusu hissettik. Gökyüzü ve yıldızları incelemek, takımyıldızlara şaşırıp kalmak, tamamıyla özgür hissediyorduk. "Bu evde siyasi mahkumlar kaldı: Victor Astudillo, Luis Henriquez, René Olivares, Enrique " Sadece "E" yi görebilirsiniz. "Enrique Pastorelli." Onu iyi hatırlıyorum. Ve burada: "Federico Quilodrán Chávez. " Ordu astronomi derslerini yasakladı. Mahkumların, takımyıldızlara bakarak kaçabileceklerine inandırıldılar. Luis'in asaleti hafızasında. Kaçmayı başaramadı, ama yıldızlarla iletişim kurarak, iç özgürlüğünü koruyabildi. Silinen izleri, elektrik kablolarını, gözetleme kulelerini hatırlıyor. Luis bir tarih taşıyıcısı. Miguel, anıların mimarı, o da yıldızlara aşık. Beş tutuklama merkezinde bulundu gökyüzünü tasarladı ve her bir hapishaneyi zihnine kazıdı. Ordu, söktükleri kampların çizimlerinin yayınlandığını gördüğünde dumura uğradı. İşte böyle. Böyle mi ölçüyorsunuz?

Doğru. Şili'deki toplama kampının nasıl bir şey olduğuyla ilgili ifade vermeye karar verdiğimde, değişik mesafeleri bu yöntemle ölçmeye başladım. Böylece bir günde çizebildim. Çalışmaya gittiğim

her gün, içtima alanını gizlice ölçtüm. 30 metre ölçtüm, ona üç ya da altıya beş ölçülerinde. İşte. 30 metre. Burada önemli bir şey eksik. Uç kısımdaki hücre hapsi bloğu. altıya sekiz ölçülerinde. Burada, başka bir dikenli tel sırası var. Her yerde. Geceleri, mum ışığında, çizim yaptım. Bitirdiğimde, gece baskınlarına karşı, bunları küçük şeritler halinde parçaladım. Ertesi gün, ilk çıkışımda bunlardan kurtulmak için tuvalete gittim. Hepsini kolaylıkla hatırlıyordum Ve Danimarka'da sürgünde iken, O yerleri, sanki tüm hayatım orada geçmiş gibi, tekrar çizdim. Bellek böyle. Bir mimar, en azından, tüm boyutları hatırlamaya muktedirdir. Miguel ve eşi benim için Şili'nin bir metaforu. Alzheimer hastalığı yüzünden Anita unutuyorken o hatırlıyor. 5000 metre yükseklikte, radyo teleskop ALMA bir çok ülkenin katkısıyla yapıldı. 60 anteni olacak, başka bir deyişle gökyüzündeki dalgaları dinleyen 60 kulak. Işığı dünyaya ulaşmayan sistemleri dinlemeyi mümkün kılacak. Büyük patlama sırasında üretilen enerjiyi kaydedecek. Victor, 29 yaşında bir mühendis, bana çok gerçek dışı görünün bu olaya şahit olacak nadir kişilerden biri. Astronominin içine nasıl girdiniz?

Annem, ESO gözlemevine başvurmam için beni teşvik etti.

- Almanya'da doğdunuz, değil mi?

- Evet, Almanya.

- Yani sürgündekilerin çocuklarından biri.

- Vatansız bir çocuktum. Şilili değildim ya da doğduğum ülkeden değildim.

- Burada rahat hissediyor musunuz?

- Evet, Şilili gibi hissediyorum. Ben Şililiyim. Bu anten tarafından saptanan enerji milyarlarca yıl önce yayılmış. Geçmişten gelip, bugün bize ulaşıyor ama tarihe, geçmişe ait. Anneniz diktatörlük döneminde Şili'den çıkarılarak sınır dışı edildi. Günümüzde, işkenceye maruz kalmış eski mahkumlarla ilgileniyor. Anneniz ve sizin geçmiş üzerine çalıştığının farkında mısınız?

Geçmiş, bizim işimizin çekirdeği. İkimiz de daha iyi bir gelecek inşa etmek için, geçmişten, tarihten bir şeyler öğrenmeye çalışıyoruz. Resmi bir komisyon göre, Şili'de 30.000 kişi işkence gördü. Ortaya çıkmamış bir 30.000 kişi daha olduğu tahmin edilmekte. Kayıplarını arayan kadınlar bu kayıplardan sorumlu kişilerden bir cevap istiyor. Bu kadınlar akrabalarının kaybolmasında parmağı olanlarla köylerindeki sokaklarda karşılaşıyorlar. İşkenceciler sokaklarda özgürce yürüyorlar. Böylesi, bu insanlar için travmatik bir durum. Karşıdan karşıya geçerken kocasını, oğlunu tutuklayan biriyle karşılaşmak Tekrar travma geçirmelerine sebep oluyor. Belki de, geçmişi araştıran iki grup arasındaki farklardan biri bu. Sevdikleri insanların ölülerini arayan bu insanlar için ne düşünüyorsunuz?

Çöl elekten geçirmeye devam ediyorlar. Aralarında büyük bir fark olan ama süreci aynı tamamen farklı iki ayrı şeyi karşılaştırmak. her bir geceyi geçmişi inceleyerek geçirdikten sonra huzur içinde uyuyabiliyoruz. Araştırmamız uykumuzu bölmüyor. Bazen sıcaklık bizi rahatsız etse de uyuyoruz. Ertesi gün, sorunsuz bir şekilde, geçmişin içine dalıyoruz. Bulamadıkları bir geçmiş bakarken, insanlara ait kalıntıları aradıktan sonra bu kadınlara uyumak oldukça zor geliyor olmalı. Sonuç alıncaya kadar iyi uyuyamayacaklar. En büyük fark bu. Karşılaştırılamaz. Bu benim düşüncem. Garip olan toplumun bu kadınları, astronomlardan daha iyi anlıyor olması gerektiği. Ancak tam tersi geçerli. **Toplum, geçmişi araştıran astronomlara karşı, insan kalıntılarını arayan kadınlara karşı olandan daha fazla anlayışa sahip.** Kesin bir suskunluk var ve bu beni endişelendiriyor. İnsanlar, "Her şey geçmişte kaldı, yeter artık!" diyorlar. Söylemesi kolay. Sevdiklerine ulaşıncaya kadar hiçbir zaman huzur bulamayacaklar. Çektiklerini hayal bile edemiyorum. Kardeşlerimden ya da ebeveynlerimden biri bu uçsuz bucaksız çölde bir yerlerde kaybolsalardı ne yapardım bilmiyorum. Şahsen, bir astronom olarak, babamın ya da annemin uzayda, galakside bir yerde kaybolduğunu düşünüyorum. Onları teleskoplarla arayabilirdim. Onları sonsuzluğun içinde bulmak zor olacağından endişelenirdim. Aynı şeyler bu kadınlar için de geçerli Atacama çölü çok büyük. Kim bilir neredeler?

17 yıldır Pinochet, politik tutkuluların binlercesini katletti ve cesetlerini gömdü. Diktatörlük, Cesetler hiçbir zaman bulunamasın diye, mezarları kazıp çıkardıklarını yok etti ya da denize attı. Calama

kadınları 2002 yılına kadar 28 yıl boyunca aradılar. Kurbanlar bulunduğu halde, bir kısmı hâlâ aramaya devam ediyor. Bu film çekildiği sırada, kaybolan kadın mahkûmlara ait cesetleri, çölün başka bir bölümünde bulmuşlardı. Bu kadınlar bize, birinin yaşamsal olduğunu ispatlayan çeşitli gerçekler sunmakta. Çölde arama yaparken, ilginç bir şeyler keşfettiler: küçük insan kemiği parçaları. Bir uzman bunların gerçekten insan kemiği olduğunu teyit etti. Garip olan, kemiklerin oldukça küçük olmasıydı. İskeletler yoktu ama parçalanmış kafa, ayak, uzun kemik parçalarıydı. Bizi buraya getirdiklerinde, arkeolog olarak bizler, kazılan toprağı fark ettik. Düz olan bu parçalar, kalça kemiği veya bir kol kemiğinin parçalanmış hali olmalıydı. Bunların dışında kemikler düzdü. Bu, gözenekli olduğu için bir kemiğin içi olmalıydı. Çok kalın. **Beyazlığının sebebi güneşin yaptığı kalsinasyon.**

Kardeşinize ait ne buldunuz?

Bir ayak. Ayakkabısı ayağındaydı. Birkaç dişi. Alın ve burun parçaları, kafatasının sol tarafının neredeyse tamamı. İçinde kurşun olan kulak arkasındaki parça. Kurşun burada çıkmış. Demek oluyor ki kafasının altından vurmuşlar. Hangi pozisyondaydı bilmiyorum. alnına sıktıkları bir kurşunla işini bitirmişler. Kafatasının bu bölümü tamamen dağılmış. Kafasından iki kere vurmuşlar. Onun nazik ifadesini hatırlıyorum ve geriye kalan sadece bunlar. Birkaç diş ve kemik parçaları. ve bir ayak. Birlikte geçirdiğimiz son an, ayağının evimde olduğu zamandı. Toplu mezar bulunduğunda, onu ayakkabısı ve ayağından tanıdım. O gece, uyandım ayağını okşamaya gittim. Çürük kokusu vardı. Hâlâ çorabı üzerindeydi. Bordo bir çorak. Koyu kırmızı. Onu torbasından çıkardım ve tekrar baktım. Uzun süre orada oturdum. Zihnim boşalmıştı. Düşünemiyordum. Tam bir şok içindeydim. Ertesi gün, eşim işe gitti ve ben tüm sabahı kardeşimin ayağıyla geçirdim. Tekrar bir araya geldik. Muhteşem bir mutluluk ve aynı zamanda hayal kırıklığı çünkü sonrasından idrak ettiğim sadece, kardeşimin ölü olduğuydu. Calama cesetleri iş makinesi ile çıkarıldı. Beş dişli bir makine, kazı yaptı. Askeri Yüksek Yetkilinin talimatıyla cesetler çıkarıldı. Fakat kafatası parçaları makinenin sağ tarafından, ve ayakları sol tarafına düşüyordu. Cesetler bir el arabasına yükleniyordu. İşaretleri fotoğrafladık ve işlemi yeniden düzenledik. Cesetlerin sonra nereye götürüldüğü bugün bile bilinmiyor. El arabasının bir sürücüsü vardı. Cesetleri indiren askerler vardı. ve en önemlisi, el arabası bir birliğe aitti, askeri otorite altında bir birlik. Bu bilgileri vermek ordunun elinde böylece Calama'lı dostlarımıza ölülerini verebilir ve layık oldukları gibi gömülmeleri sağlanabilir. Aramaya devam edecek misiniz?

Ne kadar sürerse o kadar, aramaya devam etmemiz gerekiyorsa, devam ederiz. Şüphelerim olsa da kendime cevaplayamamayacağım sorular sorarsam bile. Onları çıkardıklarını, torbalara koyduklarını ve denize attıklarını söylüyorlar. Gerçekten onları denize attılar mı?

Bu sorunun cevabını bilmiyorum. Ya yakındaki bir yere, dağlarda bir yere attılarsa?

Yaşamının bu anında, 70 yaşındayım, bana söylenenlere kolay kolay inanamıyorum. Bana inanmamayı öğrettiler. Benim için çok zor. Bazen aptalmışım gibi hissediyorum çünkü durmadan sorular soruyorum ve kimse bana istediğim cevapları vermiyorum. Birin bana onları şu dağa attıklarını söylese bir yolunu bulur tepesine çıkardım. 20 yıl önceki kadar güçlü değilim. Sağlıklı da değilim. Bu zor olacaktır. Ama umut size güç verir. Vicky ve ben çöle kaç kez gittik diye saymayı bıraktım. Umut dolu yola koyulup ve başımız önde geri döneriz. Ama her zaman kendimizi toparlar, şöyle bir sarsılır, sonraki gün, daha umutlu ve onları bulmak için.. daha sabırsız bir şekilde tekrar başlarız. Bazıları merak ediyor neden kemikleri istiyoruz diye. Onları çok istiyorum! Bir tek ben değilim. Mario'nun çene kemiklerinden birini bulduklarında onu istemediğimi söyledim. Dr. Patricia Hernández'e "**Onu bütün halinde istiyorum bütün halinde alıp götürdüler sadece bir parçasını istemiyorum. "** dedim. Sadece onun için değil tüm kaybolanlar için söylüyorum. Hepsi için! Bugün onu bulsam, yarın ölmeye razıyım.. mutlu ölürdüm. Ama ben ölmek onu bulmadan önce ölmek istemiyorum. Geçen gün size söylediğim gibi, sadece gökyüzüne bakan teleskoplar istemiyorum aynı zamanda yeryüzünün içini de görebilseler böylece onları da bulabilirdik. Bunun gibi Sonra, biraz daha. Bir teleskop ile çölü tarardık. Aşağıları. Onlara bulmanıza yardımcı oldukları için yıldızlara şükranlarımı sunarız. Sadece hayal. **Ekranda gördüğünüz çizgiler bir spektrum şekli. Bu bir yıldızın dijital izi. Bir spektrum.** Bunlar yıldızın kalsiyum çizgileri. Laboratuar kaynağının spektrumu bilinen yerlerle sahip tüm bu çizgiler yıldız

gözlemlerinin dalga boylarına çeviriyor. Böylece neye baktığımızı biliyoruz. İşte bu. **Kalsiyum çizgisi,** kemiklerde bulunan kalsiyum. Tekrar. Seminerlerde insanlara, kemiklerindeki kalsiyumun nasıl oluştuğunun hikayesini anlatırım. Bu bizim doğuş hikayemiz. Bizim varlığımız, benim kemiklerimdeki Büyük patlamadan hemen sonra oluştu. Ağaçlarda da, yıldızlarda yaşıyoruz galaksilerde bulunduk: evrenin bir parçasıyız. Kemiklerimdeki kalsiyum başlangıçta oradaydı. Eğer oğlum herhangi bir diktatörlük sırasında idam edilseydi kim olursam olayım; eğitimim inançlarım ne olursa olsun, hiçbir zaman unutamazdım. Ben ahlaken, onun anısını korumakla sorumluyum. Ölümüzü unutamayız. Onları hafızamızda tutmalıyız. Adalet mahkemeleri görevlerini yapmalı, hakları örgütleri de, katılan herkes yerini almalı. Beklenen bu. Ama biz, kesinlikle böyle bir trajedi unutamayız. Pisagua Toplu Mezarı Haziran 1990 Aramaya devam etmeliyiz. Denize atıldılarsa, bir gün izlerini bulacağız. Pek çoğu gerçekten denize atıldı. Eğer cesetleri bir madene, terk edilmiş bir yere koymuşlarsa, eninde sonunda onları bulacağız. Buradaki kadınların çok ama çok azı onları rahat bırakıyor. Ufak bir sorun. Çünkü bizler birer sorunuz. Toplum için, adalet için, herkes için. Onlar için biz aşağından altındayız. Şili'nin cüzzamıyız. Benim düşüncem bu.

BİR SAVAŞ DEĞİLDİ BİR KATLİAMDI

Kadınlardan oluşan birçok grup: Arica, Iquique, Pisagua, La Serena, Colina, Paine, Lonquén, Concepción, Temuco, Punta Arenas arıyor. Bu kadınların yolu, başka bir çeşit ceset peşinde olan gökbilimcilerle asla kesişmez. Bu kadınların çöl cisimlerini işlerken astronomlar, kozmosun her yerinde aynı olan, dünyayı oluşturan şeyleri keşfediyor. 10.000 yıl önce, Atacama ilk sakinleri deniz tarafından yıkanan çakılları topladılar. Ayrıca yıldızlar hakkında bir şeyler biliyorlardı ve ölülerini gece gömerlerdi. Bilim adamları, antik zamanlara ait bu adamlardan kalanları topladı ve titizlikle onları sınıflandırdılar. Günümüzde hazine gibi korunan eşsiz bir kitabın sayfaları gibi üzerlerinde çalıştılar. Çocukken annem, bir balinanın iskeletini görmem için beni müzeye götürmüştü. Bugün bile hâlâ yerinde duran iskeletin altında uzun bir süre kalmıştım. Diğer balinaların yaşayabileceği bir evin çatısı olarak hayal etmiştim. Bugün, hiç bir müzede olmayan başka iskeletler var. **Kalsiyumdan yapılmış, aynı kalsiyum, yıldızların da yapı taşıdır. A**ma onları farklı olarak, hiçbir adları yok. Hangi ruhlara ait olduğunu bilmiyoruz. Kalıntıların kalıntıları. Askeri diktatörlüğün ortadan kaldırdığı henüz kimliği belirlenememişlerin kalıntıları. Kendi kendime soruyorum, bu kutuların içinde ne kadar daha yatacaklar. Bir gün, bir anıtın içine yerleştirilirler mi?

O balina gibi müzede bir yer kazanırlar mı?

Bir gün, bir mezara konurlar mı?

Valentina Şili'deki ana astronomi organizasyonunda çalışıyor. Daha çocukken büyükbabası ona gökyüzünü incelemeyi öğretti. Evli ve iki çocuğu var. 1975 yılında, bir yaşında iken, büyük babası Pinochet'nin polis tarafından gözaltına alındı. gözaltına alınan, ortadan kaybolan ebeveynlerin kızıyım. İlk büyükbabamı gözaltına aldılar. Onlar birkaç saat gözaltında tuttular. Anne

-babamın nerede olduğunu ortaya çıkarmak için acımasızca işkence tehdit etmişler aksi halde ben de ortadan kaybolacaktım. Bu tehditle, büyük babam onları yaşadığımız yere getirmiş. Anne

-babamı gözaltına aldıktan sonra, beni büyük babamlara geri verdiler. Astronomi, bir şekilde acıya, yokluğa, kayıplara farklı bir açıdan bakmamı sağladı. Bazen, insan acıyla baş başa iken, ki böyle anlar gereklidir, acı baskın gelir. Kendime, bir döngünün içinde olduğumu bunun ne benimle, ne anne-babamla ne de çocuklarımla başlamadığını ve onlarla bitmeyeceğini söylerim. Bir enerjinin, dönüştürülebilir maddenin, akışın bir parçası olduğumuzu söylerim. Yıldızlar gibi ölmemiz gerekir ki diğer yıldızlar, diğer gezegenler yeni bir yaşam doğabilsin. Bu bağlamda, aileme olanlar ve onları yokluğu beni ayrı bir boyuta taşıyor. Gerçekte hiçbir şey sonlanmadığını hissettiğim zaman başka bir anlam kazanıyor ve beni bu büyük acıdan bir nebze olsun uzaklaştırıyor. Büyükbabamlar hayattaki mutluluğum. Kendi hikayemi yazmamı olanaklı kıldıkları için onlara minnettarım. Acı dolu bir perspektif değil, aynı zamanda neşeli, iyimser bundan güç alan ilerleme arzusu. Büyükbabam ve büyük annem bilge insanlar iki katı sorumluluklarının olduklarının farkındalardı. Anne-babamın benim

için önemli bir referans noktası yapmanın bir yolunu buldular. Onların değerlerini ve gücünü bana aktardılar. Dahası, büyükbabamlar acılarının üstesinden gelebildikleri için mutlu ve sağlıklı bir çocukluk geçirebildim. Bazen görünmez bir kusuru olan bir ürün olduğunu hissediyorum. İnsanların bana, kaybolan mahkumların kızıymış gibi gibi görünmediğimi söylemelerini komik buluyorum. Çocuklarımın böyle bir kusuru olmayacağının farkındayım. Kocam için de geçerli, bu beni mutlu ediyor. Etrafın, üretim hatası olmayan insanlarla dolu. Oğlum böyle yetiştiği için mutluyum. Evrenin sonsuzluğu ile karşılaştırıldığında Şililerin problemleri önemsiz görünebilir. Ama onları bir masanın üstüne yatırdığımızda bir galaksi kadar büyük olacaktır. Bu filmi yaparken, yani geçmişe bakarken, bu bilyeleri buldum çocukluğumun Şili'sinin masumiyeti**. O günlerde, her birimiz, ceplerinin derinliklerinde tüm evreni taşırdı. Bu anının yerçekimsel bir güce sahip olduğuna inanıyorum.** Sürekli bizi çekiyor. Anısı olan kişi şu anın kırılganlığında hayatta kalmayı başarabilir. Olmayan ise hiçbir yerde yaşayamaz. Her gece, galaksinin merkezi yavaşça ve kayıtsızca Santiago'nun üzerinden geçer.

Çeviri: Alp K. TURAN

İÇİNDEKİLER